

Expunere premergătoare

Povestea lui Hans Castorp, pe care avem intenția s-o istorisim, nu de dragul lui (căci lectorul va învăța a-l cunoaște ca pe un tânăr modest și deopotrivă de simpatic), ci de acela al întâmplării însăși care ni se pare demnă în cel mai înalt grad de a fi relatată (și, în legătură cu aceasta, este totuși potrivit să reamintim că e povestea *sa* și că un eveniment oarecare nu se întâmplă nu importă cui): așadar, povestea aceasta s-a petrecut cu multă vreme în urmă, și este, ca să spunem așa, acoperită de patina istorică, astfel că e absolut necesar să fie prezentată sub înfățișarea trecutului celui mai îndepărtat.

S-ar putea ca, pentru o poveste, faptul acesta să nu fie un neajuns, ci, mai curînd, un avantaj; se cuvine doar ca povestirile să aparțină trecutului întrucît, se poate spune, cu cît s-au petrecut într-o vreme mai îndepărtată, cu atît răspund mai precis exigențelor povestirii, și acest fapt este cu atît mai favorabil pentru povestitor, adică pentru evocatorul în șoaptă al timpului trecut. Dar se întâmplă cu ea ca și cu oamenii de astăzi și la urma urmelor și cu povestitorii: e cu mult mai batrînă decît vîrsta lor, vechimea-i nu se poate măsura în zile, iar timpul care o apasă nu se măsoară cu revoluții în jurul soarelui; pe scurt, treapta sa de vechime de fapt nu timpului și-o datorește și, prin această observație, înțelegem să facem aluzie la dubla esență, îndoielnică și ciudată, a acestui tainic element.

Dar ca să nu întunecăm cu meșteșugire o stare limpede a faptelor, iată despre ce este vorba: nemărginita vechime a povestirii noastre izvorăște din aceea că se desfășoară *înaintea* unei anumite răsturnări și a unui anumit hotar care a tulburat adînc Viața și Conștiința... Ea se desfășoară sau — pentru a evita cu bună știință orice urma de prezent — se desfășura, adică s-a desfășurat odinioară, cîndva, în acele apuse zile

6

THOMAS MANN

ale lumii dinaintea Marelui Război, cu al cărui început atîtea întâmplări au început, și care de atunci fără îndoială abia au încetat să înceapă. Prin urmare, povestea aceasta s-a desfășurat mai înainte, dacă nu cumva cu foarte mult înainte. Dar caracterul trecut al unei povestiri nu este cu atît mai

profund, mai împlinit și mai legendar cu cât se desfășoară mai apropiat de „odinioară”? Pe deasupra s-ar putea ca această povestire a noastră să aparțină în alte privințe, și chiar prin natura ei intimă, mai mult sau mai puțin legendei.

Vom relata-o în amănunțime, cu îngrijire și cu cea mai mare băgare de seama, dar oare, în adevăr, plăcerea sau plictiseala ce ne-o provoacă au atârnat vreodată de spațiul și de timpul pe care le-au cerut cu stăruința? Fără a ne teme că ne expunem învinuirii de-a fi exagerat de meticuloși, înclinăm dimpotrivă să credem că plăcut cu adevărat este numai ceea ce-i lucrat cu îngrijire.

Prin urmare, povestitorul nu va sfârși cât ai bate din palme istoria lui Hans. Nu-i vor fi suficiente nici cele șapte zile ale săptămânii, și nici șapte luni. Cel mai potrivit este să nu se întrebe dinainte cât timp se va scurge pe pământ, în vreme ce povestirea aceasta îl va ține în mrejele sale. Și, Doamne Dumnezeule, nu vor fi chiar șapte ani!

Și cu aceasta, începem.

Sosire

Un tânăr modest pleca în toiul verii de la Hamburg, orașul sau natal, spre Davos-Platz, în Graubiinden. Se ducea în vizita pentru trei săptămâni.

Dar de la Hamburg și pînă acolo jos călătoria este lungă; de fapt, prea lungă pentru scurtimea șederii proiectate. Treci de pe platoul înalt al Germaniei meridionale mai întâi prin diferite ținuturi, urcînd și coborînd, și în cele din urmă ajungi pînă la țărmul lacului Constanța, iar de aici plutești cu vaporul peste valurile săltărețe, dincolo de prăpăstii socotite odinioară ca fiind genuni fără fund.

Apoi, călătoria începe să se fărîmițeze, după ce atîta vreme se desfășurase în linie dreaptă, ca dintr-un salt. Intervin întîrzieri și greutateți. Pe teritoriul elvețian, în localitatea Rorschach, trebuie să folosești din nou drumul de fier, însă nu ajungi decît pînă la Landquart, o mică stațiune alpină, unde ești silit să schimbi trenul. E o linie îngustă de cale ferată, unde urci în vagon după ce ai stat multă vreme în bătaia vîntului, într-un ținut lipsit de orice farmec, și chiar din clipa cînd se urnește locomotiva -mică, dar cu o putere de tracțiune excepțională după cât se pare — începe partea cu adevărat aventuroasă a călătoriei, un suiș abrupt și greu, care parcă nu mai ia sfîrșit. Deoarece gara Landquart se află încă la o altitudine relativ scăzută; dar acum o apuci serios către inima munților, pe un

drum stîncos, sălbatic și anevoios.

Hans Castorp — căci acesta este numele tînarului — stătea singur într-un compartiment capitonat în cenușiu, cu valiza din piele de crocodil, un dar din partea unchiului și tutorelui său, consulul Tienappel - ca să-l prezentăm de pe acum pe numele lui - , cu paltonul ce se legăna agățat de un cîrlig și cu pătura făcută sul; stătea la fereastra cu geamul lăsat și, cum răcoarea după-amiezii se simțea din ce în ce mai tare, își ridică,

J

8

THOMAS MANN

asemenea unui copil răsfățat și plăpînd ce era, gulerul pardesiului de o croiala largă și modernă, căptușit cu mătase. Lîngă el, pe bancă, se afla o carte broșată, intitulată *Ocean Steamships* pe Care își aruncase ochii din cînd în cînd la începutul călătoriei; dar acum cartea zăcea acolo, uitată, iar răsuflarea gîfîitoare a locomotivei presăra pulbere de cărbune pe copertă.

Două zile de călătorie îndepărtează omul - și cu atît mai mult pe un tînar care încă nu și-a înfipt destul de puternic rădăcinile în viața - îl îndepărtează de universul sau cotidian, de tot ceea ce el numea datorii, interese, griji, speranțe, îl îndepărtează infinit mai mult decît și-ar fi putut închipui în timpul drumului cu trăsura spre gară. Spațiul care, rotindu-se și gonind, se interpune între el și locul său de baștină, desfășoară forțe pe care, de obicei, le credem rezervate duratei timpului; din oră în oră el determină prefaceri interioare, foarte asemănătoare celor provocate de timp, dar pe care, într-un anumit chip, le întrece. Asemenea acestuia din urmă el zămislește uitarea, dar o realizează desprinzînd făptura omenească din cercul contingențelor ei, pentru a o transpune într-o stare de libertate inițială; astfel, cît ai bate din palme, face un vagabond chiar dintr-un pedant și un filistin. Se spune că timpul este o Lete; însă aerul depărtărilor este și el un fel de elixir, iar dacă efectul său este mai puțin desăvîrșit, în schimb e cu atît mai rapid.

Hans Castorp avea să simtă toate acestea chiar pe pielea lui. Nu era dispus să ia prea în serios călătoria aceasta și să se angajeze sufletește. Intenția sa fusese, mîi curînd, să se achite cît mai iute de această obligație, pentru ca trebuia să se achite, apoi să se întoarcă acasa la fel cum plecase și să-și reia traiul exact de acolo de unde, pentru scurtă vreme, fusese silit să-l părăsească. Ieri încă era absorbit în întregime de lumea gîndurilor sale obișnuite, cu alte cuvinte se ocupase atît de

trecutul cel mai apropiat, deci de examenul dat, cât și de viitorul imediat, adică de debutul în practică, la „Tunder & Wilms” („Șantier de construcții navale, fabrică de mașini și cazangerie”), și aruncase o privire — atît de nerăbdătoare pe cât îi îngăduia temperamentul — asupra următoarelor trei saptămîni. Acum însă, i se părea că împrejurările îi cer întreaga atenție și că nu-i era îngăduit să treacă peste ele cu ușurința. Începea să-l frămînte și să-i stîrnească o oarecare îngrijorare simțămîntul de a fi ajuns în regiuni înalte, al căror aer nu-l respirase încă niciodată, și unde, după cum știa, domneau condiții de viață neobișnuit de firave și

MUNTELE VRĂJIT 9

neîndestulătoare. Patrie și orînduire socială erau noțiuni care nu numai că rămăseseră foarte departe în urma lui, dar, mai ales, rămăseseră cu mulți stînjeni sub el, iar ascensiunea continua mereu și mereu. Suspendat între aceste noțiuni și necunoscut, se întreba ce se va petrece cu el acolo sus. Oare nu era nechibzuit și nesănătos pentru unul că el, născut și obișnuit să respire la numai cîtiva metri deasupra nivelului mării, să se las* purtat dintr-o dată către aceste regiuni înalte, fără să fi petrecut cîteva zile în vreun loc intermediar? Dorea să fi ajuns deja la destinație căci, își spunea el, odată ajuns sus, va putea trăi ca în orice alt loc, iar nu ca în clipa de față, a urcușului, cînd tot ce-l înconjoară îi amintește că se află în regiuni neobișnuite. Se uită afara: trenul șerpuia prin defileul îngust; se vedeau primele vagoane, se vedea locomotiva chinuindu-se și zvîrlind valuri de fum brun, verde și negru, ce se risipeau. La dreapta, murmurau ape în adîncuri; la stînga, dintre blocuri de stîncă, țîșneau brazi întunecați spre un cer sur ca piatra. Apăreau tunele scufundate în beznă, și cînd se făcea iarăși lumină, se deschideau vaste prăpăstii cu mici așezări aflate pe fundul lor. Apoi toate se închideau și apăreau alte defilee, cu rămășițe de zăpadă printre crăpături și surpături. Urmau opriri în fața unor gări prăpădite, capete de linii, pe care trenul le părăsea pornind în sens opus, fapt ce te zăpăcea complet, căci nu mai știai în ce direcție călătorești și nici nu-ți puteai da seama unde se află punctele cardinale. Priveliști mărețe asupra miraculoasei înfățișări și aglomerări a universului alpin, în care pătrundeai urcînd, se dezvăluiau și, apoi, dispăreau, la o cotitură, din fața ochilor pierduți în admirație. Hans Castorp își spuse că fără îndoială lăsase în urma zona copacilor înfrunziți și, de asemenea, dacă nu se înșelă, pe aceea a păsărilor cîntătoare,

iar gîndul acesta al încetării totale, al despuierii, îl făcu să fie cuprins de un fel de amețeală și de o ușoară greață, încît vreme de doua minute își acoperi ochii cu mîna. Dar îi trecu. Constată că urcușul luase sfîrșit și că depășise punctul cel mai înalt al defileului. Acum, trenul mergea mult măi lin, pe fundul unei văi.

Eră cam către ora opt seara și lumină zilei încă mai dăinuia. În depărtare, la extremitatea peisajului, apăru un lac cu valuri cenușii, iar brazii se înălțau negri deasupra țărmurilor și de-a lungul povîmișurilor. se răreau, se pierdeau, nelăsînd după ei decît o îngrămădire stîncoasa, de-o goliciune trista, învăluită de ceață. Trenul se opri lîngă o gara mică; era Davos-Dorf, după cum auzi Hans Castorp strigîndu-se pe peron, prin

10

THOMAS MANN

urmare în curînd avea să ajungă la capătul călătoriei. Și deodată, lîngă el, răsună vocea lui Joachim Ziemssen. vocea potolită și hamburgheză a vărului său care-i spunea:

— Bună ziua, băiete, e timpul să cobori.

Și cum privea pe fereastră, îl zări pe peron chiar pe Joachim în persoană, purtînd un raglan castaniu, fără pălărie și cu un aer de sănătate pe care nu i-l mai văzuse niciodată pînă atunci.

Joachim rîse și spuse iarăși:

— Ei, hâi, băiete, coboară odată; nu te mai codi!

— Dar încă n-am ajuns, zise Hăns Căstorp uluit și fără să se urnească din loc.

— Ba da, ai ajuns. Uite satul. De aici e mai aproape la sanatoriu. Am tocmit o trăsură. Hăi, da-mi bagajele.

Și rîzînd zăpăcit în tulburarea sosirii și a revederii, Hans Castorp îi întinse valiza și paltonul, pătura făcută sul în jurul bastonului și a umbrelei și, în sfîrșit, *Ocean Steamships*. Apoi străbătu în goană coridorul îngust și sări pe peron să-și salute vărul mai de aproape - de fapt, abia acum urmă să-l salute propriu-zis - așa cum se cuvenea, adică fără exuberanță, ca între oameni cu moravuri reci și aspre. Poate să pară oarecum ciudat, dar de cînd se știau ău ezitat să-și spună pe nume, de teama unei izbucniri prea afectuoase. Totuși, cum nu puteau să-și zică nici pe numele de familie, se opriseră la „băiete”. Asta devenise un fel de regulă stabilită între cei doi veri.

Un bărbat în livrea, cu șapca împodobită cu galoane, îi privi cum își strîng mîna — tînărul Ziemssen stînd într-o poziție militărească — iute și cu un aer de stinghereală, apoi omul se apropie ca să-i ceară lui Hans Castorp recipisa de bagaje; era

portarul sanatoriului internațional „Berghof”, care le spuse că vrea să se ducă să ridice cufărul vizitatorului de la gara Davos-Platz, în vreme ce domnii pot plecă imediat cu trăsură, spre a merge să cineze. Omul șchiopăta vizibil, astfel că primă întrebare pe care Hans Castorp i-o puse lui Joachim Ziemssen a fost:

— E invalid de război? De ce șchioapătă în halul ăsta?

— Ei, asta-i, ți-ai găsit! răspunse Joachim cu o oarecare amărăciune. Invalid de război! Asta o are la genunchi, sau a avut-o, că i-ău scos rotula.

Hans Castorp realizează într-o clipă ce voise să spună Joachim.

— Ah! Asta-i! exclamă și-și înălță capul din mers, întorcându-se puțin. Doar nu vrei să mă faci să cred că tu încă mai ai ceva? Arați ca un

MUNTELE VRĂJIT 11

dragon, s-ar zice că mai porți centironul și că vii direct de pe câmpul de manevră.

Și Hans își privi vărul pe furis.

Joachim era mai înalt și mai lat în spate decât el, un model de forța tinerească, croit parcă să poarte uniformă. Aparținea aceluși tip foarte brun, pe care patria sa blondă nu conținește să-l creeze, iar pielea lui, oacheșă din naștere, căpătase, datorită soarelui și vîntului, culoarea bronzului întunecat. Cu ochii mari și negri, cu mustață mică, brunetă, deasupra unei guri cărnose și frumos conturate, ar fi fost cu adevărat frumos dacă n-ar fi avut urechile prea depărtate. Aceste urechi fuseseră singura amărăciune și durere a vieții sale, pînă la o anumită vreme. Acum avea alte griji. Hans Castorp continuă:

— Dar ai să te întorci curînd acasă, împreună cu mine? Nu vad, în adevăr, să existe vreo piedică.

— Cu tine, curînd? întrebă vărul, întorcîndu-și spre Castorp ochii mari, care fuseseră totdeauna blînzi, dar care, în ultimele cinci luni, căpătaseră o expresie puțin obosită, aproape tristă. Curînd, cînd?

— Păi, peste trei săptămîni.

— Ah, prin urmare tu te și vezi, în gînd, reîntors acasă, îi răspunse Joachim. Dar așteaptă puțin, căci de abia ai sosit. Fără îndoială, trei săptămîni nu înseamnă aproape nimic pentru noi, cei de aici, însă pentru tine, care ai venit în vizită și care nu trebuie să stai cu totul decât trei săptămîni, pentru tine reprezintă totuși o bună bucată de vreme. În primul rînd, aclimatizează-te; o să vezi că nu-i o treabă chiar atît de ușoară.

Și apoi, la noi clima nu e unica ciudățenie. O să vezi aici o diversitate de lucruri noi pentru tine, dar să trecem peste asta. Cît despre ceea ce crezi relativ la starea mea, lucrurile nu merg chiar așa, ca pe roate, și tu știi că „a te întoarce acasă în trei săptămîni" este o idee de acolo, din vale. Ce-i drept, sînt bronzat, dar bronzul se datorește soarelui și zăpezii, iar în afara de asta, culoarea bronzată nu dovedește prea mult, după cum spune mereu Behrens, care la ultimul consult general mi-a comunicat că mai am de stat cel puțin încă vreo jumătate de an.

— O jumătate de an? Băiete, ești nebun? strigă Hans Castorp.

Se așezară în trăsura galbenă care-i aștepta în piața pietruită din fața gării, a cărei clădire aducea mai mult cu un fel de șopron, și în vreme ce murgii porniră la drum, Hans Castorp se frâmînta indignat pe perna tare a scaunului:

12

THOMAS MANN

— O jumătate de an? Dar e aproape jumătate de an de cînd ești aici! Nu avem chiar atîta timp...!

— Da, timpul, zise Joachim și, fără să dea atenție indignării sincere a varului sau, clatină capul de mai multe ori, privind drept înainte. Nici nu-ți închipui cîta libertate își iau ăștia de aici cu timpul oamenilor. Pentru ei, trei saptamîni sînt cît o zi. De altfel, o să vezi. O sa mai afli tu multe, continuă el și adăugă: Aici îți schimbi concepțiile.

Hans Castorp se întorcea mereu sa-l privească dintr-o parte.

— Totuși te-ai îndreptat minunat, spuse dînd din cap.

— Da, crezi? răspuse Joachim. Și eu cred că da, făcu el și se ridică pe perna; dar imediat se așeza într-o poziție mai piezișă. Da, mă simt mai bine, îl lamuri; totuși nu sînt încă sănătos. În stînga, sus, unde altădată se auzea un ral, acum se aude mai puțin, nu mai e foarte grozav, însă jos hîrîie încă foarte tare, și se mai aud zgomote și în al doilea spațiu intercostal. ^

— Cît de savant ai devenit! zise Hans Castorp.

— Da, numai Dumnezeu știe cît este de plăcut savantlîcul ăsta. Mi-ar fi plăcut sa-l uit cît mai repede și să-mi fac stagiul, răspuse Joachim. Din păcate, mai expectorez sputa, continuă el ridicînd din umeri, nepăsător și iritat în același timp, ceea ce nu-l prindea prea bine, și-i arata varului sau un obiect pe care-l scoase pe jumătate din buzunarul interior al raglanului, grăbindu-se apoi să-l ascundă: era un flacon turtit din sticla albastră, cu dop de metal. Aici, sus, cei mai mulți dintre noi au cîte unul asemănător, spuse el. Între noi are și un nume, o

porecla destul de caraghioasă. Privești peisajul?

Era exact ceea ce făcea Hans Castorp, care-l asigura:

— E grandios!

— Găsești? întreba Joachim.

O buna bucata de vreme, drumul ducea paralel cu calea ferată, pe firul văii, mărginit ici și colo de case; apoi, luînd-o la stînga peste linia îngustă, trecură un rîu și urcară la trap pe un drumeag în panta ușoară către versantul împădurit, acolo unde, pe un mic podiș, cu fața îndreptată spre sud-vest se înalță o clădire lungă, cu un turn cu cupolă, în care tocmai se aprindeau luminile și care, din cauza atîtor balconașe, părea, de departe, găurită și poroasă ca un burete. Seara se lasă repede. Palida roșeața a amurgului, care însuflețise vreme de o clipa cerul acoperit în întregime, se și stinsese, și peste natură domnea acea stare de trecere

MUNTELE VRĂJIT

13

decolorată, neînsuflețită și tristă, ce precede căderea definitivă a nopții. Jos se întindea valea locuită, îngustă și puțin șerpuitoare, și pretutindeni se aprindeau lumini, atît pe fundul văii cît și pe cele două povîrnișuri. dar mai ales pe cel din dreapta ce ieșea în afară și pe care, în terase, se câțarau casele. Spre stînga urcau poteci printre livezi, pierzîndu-se în întunecimea obosită a pădurilor de brad. În spatele intrării în defileu, începînd de acolo de unde valea se îngusta, fundalul munților mai îndepărtați avea o culoare rece, de ardezie. Și cum se stîrni puțin vîntul, începu să se simtă tot mai tare răcoarea serii.

- Nu, ca să fiu sincer, nu găsesc că priveliștea este chiar atît de formidabilă, zise Hans Castorp. Unde sînt oare ghețarii și crestele înzăpezite și masivele uriașe? Drept să-ți spun, fleacurile astea nu mi se par chiar atît de înalte.

- Ba da, sînt înalte, răspunse Joachim. Aproape pretutindeni dai de limita pînă la care cresc copacii, și care este marcată cu o precizie deosebit de izbitoare; brazilii se opresc brusc, și o dată cu ei se oprește totul, nu mai este nimic, nimic altceva decît stîncile, după cum poți să-ți dai seama. Pe partea cealaltă, acolo, în dreapta Vîrfului Negru, ai și un ghețar, piscul ăla de sus — îi mai zărești încă albăstreala? Nu mare, dar este un ghețar autentic, ghețarul Scaletta. Piz Michel și Tinzenhorn, pe care nu poți să-i vezi de aici, sînt și ei acoperiți de zăpadă tot anul.

- De zăpadă veșnică, zise Hans Castorp.

- Da, veșnică, dacă vrei. Da, toate acestea sînt destul de sus, dar gîndește-te că și noi sîntem la o înălțime înspaimîntătoare. O mie șase sute de metri deasupra nivelului mării. Așa se face ca piscurile nu mai ies chiar atît de tare în evidență.

- Da, m-am cățărat pîna aici, nu glumă! Se cuibărise spaima în mine, atît pot să-ți spun. O mie șase sute de metri! Asta înseamnă aproape cinci mii de picioare, dacă faci socoteala. În viața mea nu am urcat atît de sus!

Și cu oarecare curiozitate, Hans Castorp aspiră prelung și adînc acest aer străin, ca să-l încerce. Era rece — nimic altceva. Lipsit de mireasma, de consistența, de umiditate, pătrundea cu ușurință și nu spunea nimic sufletului.

- Minunat! remarca el cu politețe.

- Da, este un aer renumit. De altfel, în seara aceasta regiunea nu se prezintă într-o lumină avantajoasă. Citeodata, mai ales cînd ninge, are o

14

THOMAS MANN

înfățișare mai plăcută. Dar sfîrșești prin a obosi. Poți să mă crezi că noi ăștia de-aici, de sus, sîntem sîtui pînă-n gît, spuse Joachim și gura i se strîmba o clipă cu dezgust, într-un fel exagerat și nestăpînit și care nu-i stătea, deloc bine.

— Vorbești foarte ciudat, observa Hans Castorp.

— Eu vorbesc ciudat? întrebă Joachim cu o oarecare îngrijorare, întorcîndu-se către vărul său...

— Nu, nu, iartă-mă, am avut această impresie doar o clipă, se grăbi să spună Hans Castorp.

Dacă se exprimase însă astfel, era din cauza expresiei „noi ăștia de-aici, de sus”, pe care Joachim o întrebuițase de patru sau cinci ori pînă atunci, și care i se păruse într-o anumită măsură apăsătoare și stranie.

— Sanatoriul nostru este așezat încă și mai sus decît satul, după cum vezi, continua Joachim. Cu cincizeci de metri mai sus. În prospect se specifică o sută, dar nu sînt decît cincizeci.

Sanatoriul „Schatzalp” se află la altitudinea cea mai mare; e pe partea cealaltă și nu se poate vedea de aici. Iarna, aia sînt siliți să-și transporte cadavrele cu bobul, deoarece drumurile nu mai sînt practicabile.

— Cadavrele? Asta-i bună! Haida-de! exclamă Hans Castorp. Și deodată simți că-l cuprinde nevoia de a rîde, un rîs puternic și

nestâpînit, ce-i zguduia pieptul, schimonosindu-i fața uscată de vîntul rece într-o grimasa puțin cam dureroasă. Cu bobul! Și asta mi-o spui cu cel mai mare calm? Constat că ai devenit teribil de cinic în aceste cinci luni!

— Cîtuși de puțin cinic, răspunse Joachim ridicînd din umeri. Cum așa? Cadavrelor nu le pasă... De altfel, știi, aici la noi este foarte posibil să devii cinic. Însuși Behrens este un cinic bătrîn — o celebritate, în treacăt fie spus, un vechi membru al unei asociații studentești și chirurg remarcabil, după cîte se pare, și care o să-ți placă, fără îndoială. Mai este apoi și Krokowski, asistentul, un tip foarte inteligent și priceput. În prospect se insistă mult pe activitatea lui. E specialist în disecția sufletelor pacienților.

— Ce face? Disecția sufletelor? Dar asta este dezgustător! exclamă Hans Castorp, și abia acum veselia îl cuprinse definitiv.

Nu mai era deloc stăpîn pe sine și, după toate cele auzite, disecția sufletelor îl dăduse gata, încît acum rîdea atît de tare, că-i curgeau lacrimile de sub mîna cu care, aplecat înainte, își acoperise ochii. Joachim rîse și el din toată inima - ceea ce părea că-i face bine - și astfel

MUNTELE VRĂJIT

15

se întîmplă că dispoziția celor doi tineri era excelentă cînd se dadurâ jos din trăsura care îi condusesese cîteva clipe la pas, de-a lungul unei rampe în zigzag, întinsă pînă la portalul sanatoriului internațional „Berghof”.

Numărul 34

Imediat la dreapta, între poartă și apărătoarea de vînt, era camera portarului, și de acolo le ieși în întîmpinare, îmbrăcat cu aceeași livrea cenușie ca a omului șchiop din gară, un slujbaș cu înfățișare de francez, care stătuse lîngă telefon, citind ziarele, și-i conduse prin holul bine luminat, în dreapta căruia se întindeau saloanele. Din mers, Hans Castorp aruncă o privire și observă că sînt goale. Unde-or fi oare vizitatorii, întrebă el, iar vărul său îi răspunse:

— Își fac cura pe șezlonguri. Eu am căpătat azi permisiunea să ies, deoarece voiam să te întîmpin. Dar în mod obișnuit, după cină stau și eu întins pe balcon.

Puțin a lipsit ca Hans Castorp să nu izbucnească din nou în rîs.

— Cum, vă întindeți pe balcon chiar și în timpul nopții? întrebă el cu voce tremurătoare.

— Da, asta-i regula. De la opt la zece. Dar acum, hai să-ți vezi camera și să te speli pe mâini.

Intrară în ascensor, al cărui dispozitiv electric fu manevrat de slujbașul francez. În timp ce urcau, Hans Castorp își ștergea ochii.

— Sînt complet stors și sleit de mult ce-am rîs, zise el respirînd pe gură. Mi-ai povestit atîtea lucruri caraghioase... Chestia aia cu disecția sufletelor a fost prea tare, a întrecut orice măsura. Și apoi, poate sînt puțin cam obosit, din cauza călătoriei. Și picioarele tale sînt reci? Ceea ce-i enervant este că în același timp fața îmi arde. Mergem imediat la masă, nu-i așa? Mi se pare că mi-e foame. Cel puțin se mănîncă bine, la voi, aici sus?

Pășeau, fără zgomot, pe covorul de iută al coridorului îngust. Globuri de sticlă mată răspîndeau o lumina palidă. Pereții luceau, albi și severi, acoperiți cu un strat de vopsea de ulei ca lacul. De undeva apăru ^o infirmieră cu bonetă albă și cu un pince-nez al cărui șnur era trecut pe după ureche. După toate aparențele, era o soră de confesiune protestantă, curioasă, frămîntată, chinută și fără chemare autentică pentru naeserie. În două locuri ale coridorului, pe dușumea, se aflau niște

16

THOMAS MANN

baloane, mari vase pîntecoase, cu gîtul scurt, despre al căror rost Hans Castorp uita să mai întrebe.

— Asta-i camera ta, spuse Joachim. Numărul treizeci și patru. La dreapta stau eu, iar la stînga e o pereche de ruși — cam dezordonăți și zgomotoși, trebuie s-o recunosc, dar n-am putut găsi ceva mai potrivit. Ei, ce zici?

Ușa era dubla, iar în spațiul interior avea cuier pentru haine. Joachim aprinsese plafoniera și, în lumina ei tremurătoare, camera se ivi veselă și liniștită, cu mobilele albe, comode, cu tapetul de asemenea alb, gros și îlavabil, cu linoleumul neted și curat și cu perdelele de pînză strălucind de curățenie, brodate simplu în culori vii, după gustul la moda. Ușa de la balcon era deschisă; se zăreau luminile din vale și din depărtare răzbătea, abia auzita, o muzica de tîans. Pe scrin, bunuf Joachim pusese într-un vas mic cîteva flori — ce putuse găsi după primul cosit, cîteva fire de coada-șoricelului și cîțiva clopoței de munte — culese chiar de el de pe povîrniș.

- Drăguț din partea ta, spuse Hans Castorp. Ce cameră frumoasă! Aici se poate sta comod și plăcut cîteva saptamîni.

— Alaltăieri a murit aici o americană, zise Joachim. Behrens a știut de la început că o să dea ortul popii înainte de-a sosi tu

și ca, astfel, camera va putea fi a ta. Logodnicul ei, un ofițer din marina engleza, a stat lângă ea, dar n-a prea fost la înălțime. Ieșea pe coridor în fiecare clipă să plîngă, ca un copil. După aceea își freca obraji cu crema, pentru că era bărbierit proaspăt și lacrimile îl usturau. Alaltăieri seară, americanca a mai avut două hemoptizii foarte puternice și cu asta și-a dat sfârșitul. Dar, de fapt, a fost evacuată încă de ieri dimineață și, bineînțeles, s-au făcut fumigații serioase cu formol care, în asemenea cazuri, știi, sînt minunate.

Hans Castorp primi această relatare cu o vădită indiferență. Cu mînele cămășii suflecate, stînd în picioare în fața chiuvetei mari ale cărei robinete nichelate străluceau în lumina electrică, abia de arunca o privire scurtă spre patul de metal alb, înfațat cu rufarie proaspătă.

- Fumigații, asta e grozav, spuse spalîndu-se și ștergîndu-și mîinile, simțind îndemnul să vorbească nu importa ce, chiar și fără noima. Da, metilaldehidei nu-i rezista nici cei mai viguroși microbi - H₂CO; dar înțepă la nas, nu-i așa? Bineînțeles că o curățenie riguroasă este o condiție de cea mai mare importanță. Rosti cuvîntul „bineînțeles” cu oarecare afectare, izolînd și prelungind silabele, ca pe timpul cînd vărul

MUNTELE VRĂJIT

17

său era student și făcea propaganda pentru acest fel de pronunțare, apoi continua cu multa volubilitate: Ce voiam să mai spun... Presupun că ofițerul de marina se rîdea cu o mașină de bărbierit normală, iar cu fleacurile astea te zgîrii mult mai ușor decît cu un brici bine ascuțit, e-un lucru pe care-l știi din experiență, căci folosesc și una și alta... De asemenea este normal că pe o piele iritată apa sărăta să dea o senzație de usturime, iar el, ca marinar, obișnuiește să întrebuițeze crema, datorită serviciului, așa încît lucrul acesta n-are de ce să ne surprindă... Continuînd să sporovăiască, mai adaugă că avea în cufăr două sute de bucăți de Măria Mancini — țigara sa preferată — , că la vama controlorul a fost foarte înțelegător, și-i transmise lui Joachim salutări de la diferite cunoștințe din orașul natal. Dar aici nu se face deloc foc? striga el deodată și se repezi la radiatoare ca să-și lipească palmele.

- Nu, aici ne ținem mai curînd în frig, răspunse Joachim. Ar trebui să fie un frig mai mare decît asta, ca să se dea drumul la calorifer în august.

- August! August! exclamă Hans Castorp. Dar am înghețat! În special

trupul mi-e cumplit de înghețat, deși fața îmi este groaznic de înfierbântată — uitate, pune mîna sa vezi cum ard!

Posibilitatea ca cineva sâ-i atingă fața nu se potrivea nicidecum cu firea lui Hans Castorp, ceea ce, de altfel, îl șoca chiar și pe el. De altminteri, Joachim nu o făcu, ci se mulțumi să zică:

- Fierbințeala se datorește aerului și nu înseamnă nimic. Însuși Behrens are obraji înroșiți din zori și pîna-n noapte. Unii nu se obișnuiesc niciodată. Dar, *go on*, altfel nu mai găsim nimic de mîncare.

Pe coridor, infirmiera apăru din nou, privindu-i cu un aer curios și miop. La primul etaj însă, Hans Castorp se opri deodată pironit de un zgomot înfiorător, care se auzea destul de aproape, de după un colț al coridorului, un zgomot nu prea tare, dar într-un fel atît de evident oribil, încît Hans Castorp făcu o strîmbatura și își holba ochii în direcția lui Joachim. Era fără îndoială o tuse - tușea unui om; însă o tuse care nu semăna cu nici o alta auzită de Hans Castorp vreodată, da. o tuse în comparație cu care orice alta tuse auzită cîndva fusese mărturia viguroasă a unei minunate sănătăți, - de altfel o tuse fără chef și viață, ce nu se manifesta prin zvîcmturi regulate, ci suna asemenea unui mestecat mfiorator de slab în terciul unei descompuneri organice.

- Da, asta de aici este un caz grav. E un aristocrat austriac, știi. un bărbat elegant, născut parca pentru călărie. Și iată unde a ajuns. Totuși, mai poate face încă plimbări.

18

THOMAS MANN

În timp ce-și continuau drumul, Hans Castorp vorbi îndelung despre tușea celui născut pentru călărie.

- Trebuie să te gîndești, spuse el, că n-am mai auzit pînă acum nimic asemănător, că este ceva cu totul nou pentru mine și că e firesc să mă impresioneze. Există atîtea soiuri de tuse, fie uscate, fie cu expectorație, iar cea cu expectorație se spune în general că este preferabilă și mai bună decît atunci cînd te-apuci să latri în felul acesta. În tinerețea mea, adaugă el, cînd aveam anghina, urlam că un lup și-mi aduc aminte că toți erau fericiți cînd începeam să expectorez. Dar, cel puțin pentru mine, o asemenea tuse încă n-a existat; nici măcar nu mai este o tuse vie. Nu-i uscată, dar nici nu poți să spui că e cu expectorație, iar cuvîntul tuse nu i se mai potrivește nici pe departe. Este întocmai ca și cum ai privi în trupul omului să constăți cum

arata așa ceva: numai mocirla și noroi...

— Destul, zise Joachim; o aud în fiecare zi și nu simt nevoia sa mi-o descrii.

Insa Hans Castorp nu era în stare sa treacă peste impresia ce i-o făcuse tușea auzita; îl asigura de mai multe ori ca literalmente vedea în interiorul celui născut pentru călărie, iar când intrară în restaurant, ochii lui oboseți de călătorie aveau o sclipire cam febrila.

La restaurant

Restaurantul era luminat, elegant și plăcut. Așezat imediat în dreapta holului, în fața saloanelor, era, după cum îi explica Joachim, frecventat mai ales de oaspeții nou-sosiți, care luau masa în afara programului, sau de aceia care primeau vizite. Dar mai erau aniversările zilelor de naștere și, de asemenea, sărbătorirea plecărilor apropiate, ca și rezultatele favorabile ale consulturilor generale. În restaurant se făceau, câteodata, chefuri, îi mai spuse Joachim; se servea chiar și șampanie. Dar acum, nu se afla aici decit o singura vizitatoare, o femeie tânara, de vreo treizeci de ani, care citea o carte, fredonînd în același timp, și care ciocănea mereu cu degetul mijlociu de la mîna dreapta în fața de masa. Când tinerii se așezară, femeia își schimba locul, întorcîndu-le spatele.

— E foarte retrasa, îl explica Joachim în șoapta; când ia masa are întotdeauna la ea o carte. Se spune ca a colindat sanatoriile de tubercu-loși încă de pe cînd era copila și de atunci n-a mai trăit în lume.

MUNTELE VRĂJIT

19

- în cazul acesta, pe lînga ea, tu nu ești decît un biet debutant, cu cele cinci luni ale tale și încă vei mai fi cînd vei împlini anul, îi spuse Hans Castorp varului sau, la care Joachim se mulțumi sa ia lista de bucate ridicînd din umeri într-un fel pe care nimeni nu i-l cunoscuse altădată.

Ocupaseră o masa pe locul cel mai bine plasat și mai plăcut, aproape de fereastră. Stăteau lînga storul galben-deschis, fața-n față, cu chipurile luminate de abajurul roșu al lămpii de pe masa. Hans Castorp își împreuna mîinile proaspăt spălate și le freca una de alta cu o senzație de așteptare plăcută, așa cum proceda de fiecare data cînd se așeza la masa — poate pentru că strămoșii lui își făcuseră rugăciunea înainte de-a mîncă supa. îi servi o fata drăgălașă, cu voce de alto, chipul bucalat, rochie neagră, sort alb și cu o culoare extraordinar de sănătoasa în

obraji și, spre marea lui veselie, Hans Castorp afla ca aici chelnerițele se numeau „fete de salon”. Comandară o sticla de Gruaud-Larose, pe care Hans Castorp o dădu înapoi spre a fi încălzită. Mîncarea era excelentă. Mîncară supa de sparanghel, roșii umplute, friptura cu diferite garnituri, o prăjitura deosebit de gustoasă, diferite brînzeturi și fructe. Hans Castorp mîncă mult, deși pofta de mîncare era mai mică decît ar fi crezut. Dar avea obiceiul să mînce mult chiar și atunci cînd nu-i era foame — din respect pentru el însuși.

Joachim nu cinsti prea mult mîncarurile. Îi spuse că era satul de bucătăria asta, fapt care se petrecea cu toți, aici, sus, și-și făcuseră obiceiul să înjure mîncarea; căci atunci cînd te-ai instalat aici pentru veșnicie și încă ceva pe deasupra... în schimb bău vin cu plăcere, ba chiar cu o oarecare voluptate și, ocolind cu grijă expresii prea sentimentale, manifesta de mai multe ori încîntarea de a avea pe cineva cu care să schimbe cîteva cuvinte spirituale.

- Da, este minunat că ai venit, zise el, iar în vocea lui domoala se simțea emoția. Poț să-ți spun că, pentru mine, este aproape un eveniment. În sfîrșit altceva, o schimbare, o spărtură în aceasta monotonie veșnică și nemărginită...

- Dar pentru voi timpul trebuie să treacă relativ repede, spuse Hans Castorp.

- Repede și încet, cum vrei să-o iei, răspunse Joachim. Vreau să spun ^{ca} în genere, nu trece, ca aici nu există nici timp, nici viața — nu. Nu există nimic, spuse el clătînd din cap și apuca din nou paharul. Hans Castorp bău de asemenea, cu toate că, acum, fața îi ardea ca focul. Dar

20

THOMAS MANN

trupul și-l simțea încă înfrigorat și în toate membrele avea un fel de neliniște deosebit de plăcută, care însă, în același timp, îl și îngrijora puțin. Vorbele se precipitau, limba i se împleticea destul de des. Dar trecea peste toate acestea cu un gest neglijent al mîinii. De altfel și Joachim era foarte însuflețit, și convorbirea lor continua liberă și în cea mai bună dispoziție mai ales după ce tînăra femeie care fredonase și ciocănisese în masă se ridică deodată și dispăru. În timp ce mîncău, gesticulau cu furculițele, luau aere impunătoare și, avînd încă gurile pline, rîdeau, dădeau din cap, ridicau din umeri, și nu apucau să înghită bine, că iarăși începeau să vorbească. Joachim voia să afle noutăți de la Hamburg și aduse vorba despre proiectul de regularizare a

Elbei.

— Formidabil! spuse Hans Castorp. Formidabil pentru dezvoltarea navigației noastre, de o valoare ce nici nu poate fi calculată. Vom investi cincizeci de milioane, suma ce reprezintă doar cheltuielile inițiale, înscrise în buget, și poți fi încredințat că știm cu precizie ce facem.

De altfel, cu toata importanța ce-o acorda regularizării cursului râului Elba, Hans Castorp părăsi imediat acest subiect de discuție și-l ruga pe Joachim să-i vorbească despre viața care se ducea „aici, sus”, cât și despre cei internați în sanatoriu, la care Joachim se grăbi să răspundă, căci era bucuros să-și ușureze sufletul, să se destăinuie. Pentru început, varul său îl sili să repete povestea cu cadavrele coborâte pe pârția de bob, ceea ce făcu, încredințându-l încă o dată în mod formal că era adevărul adevărat. Dar cum Hans Castorp se porni iarăși pe râs, rîse și el, pârînd că se bucură din toată inima, și istorisi tot felul de întîmplări caraghioase ca să întrețină această bună dispoziție. O doamna, care se numea doamna Stohr și stătea la aceeași masă cu el, o persoană de altminteri destul de bolnava, soția unui muzicant din Cannstatt, era de o incultura nemaiîntîlnită. Spunea „dezinfixare”, cu un aer cât se poate de serios. Asistentului Krokowski îi spunea „fomulus”. Și trebuia să i le înghiți pe toate, fără măcar să clipești. Ba, pe deasupra, mai era și clevetitoare, cum sînt de altfel mai toți aici, sus, iar despre o altă doamna, doamna Iltis, zicea că poarta un „sterilet”.

- Sterilet, așa spune, recunoaște ca expresia e de neprețuit.

Și răsturnați pe jumătate pe spate, sprijiniți în spătarele scaunelor, rîdeau atît de tare, încît trupurile le erau cuprinse de tremur și pe amîndoi, aproape în aceeași clipă, îi apuca sughițul.

După aceea, Joachim se întrista, gîndindu-se la soarta lui.

MUNTELE VRĂJIT 21

— Ei, noi stăm acum și rîdem, zise cu o figură îndurerată, tresărind din cînd în cînd din pricina sughițului; și cu toate acestea, nu se poate prevedea nici măcar cu aproximație cînd voi putea pleca de aici, căci atunci cînd Behrens vorbește de încă o jumătate de ă, își face calculele cu zgîrcenie, și trebuie să te aștepți la mai mult. Totuși, e cumplit, spune și tu dacă nu-i trist pentru mine. În mod normal, ar fi trebuit de mult să fii înrolat și luna viitoare să mă prezint la examenul de ofițer. Iar eu, uite, tînjesc aici, cu termometrul în gură, înregistrez

greșelile acestei inculte doamne Stohr și-mi pierd timpul. La vârsta noastră, un an, acolo, jos, joacă un rol atît de mare, aduce atîtea schimbări și progrese în viața. Pe cînd eu sînt silit să încremenesc aici ca într-o băltoacă cu apa murdară — dâ, cantr-o mlaștină clocită, și comparația nu-i deloc exagerata...

Dar ca răspuns la toate acestea, Hans Castorp nu găsi altceva decît să întrebe dacă aici nu era posibil să comande o sticla de bere porter; vărul său îl privi cu un aer puțin cam mirat și observă că era gata sa adoarmă, adică la drept vorbind aproape că adormise.

— Dar tu chiar dormi! spuse Joachim. Hai, e timpul pentru amîndoi să mergem la culcare.

— Dar nu-i deloc timpul, zise Hans Castorp cu limba împleticită. Totuși, porni după vărul său, puțin aplecat înainte și cu picioarele

șepene, ca un om care, într-adevăr, cade de oboseală, apoi făcu un efort cînd, în holul încă ușor luminat, îl auzi pe Joachim spunînd:

— Uite-l pe Krokowski. Cred totuși că trebuie să te prezint. Doctorul Krokowski stătea așezat în plina lumină, în fața căminului

unuia dintre saloane, lîngă ușa glisantă, și citea ziarul. Se ridică în picioare cînd cei doi tineri se apropiară și Joachim, luînd o poziție militărească, îi spuse:

— Îngăduiți-mi, vă rog, domnule doctor, să vi-l prezint pe varul meu Castorp de la Hamburg. Abia a sosit.

Doctorul Krokowski îl salută pe noul oaspete cu bucurie sinceră, într-un fel viguros și îmbârbătător, ca și cum ar fi vrut să-i dea de înțeles că orice stinghereală era de prisos și că între ei trebuia să dăinuiască o deplină încredere. Avea aproximativ treizeci și cinci de ani, era lat în umeri, gras, mult mai scund decît cei doi tineri ce stăteau în picioare în fața lui, astfel că pentru a-i privi se vedea nevoit să-și lase puțin capul ^sPre spate, dezvelindu-și chipul de o extraordinară paloare, străvezie, ^aaproape fosforescenta, și mai accentuată de strălucirea întunecată a ochilor, de negreață sprîncenelor și a unei bărbi destul de pline, termi-

nătă prin doua vîrfuri unde apăruseră cîteva fire albe. Purta un costum negru cam vechi, la două rînduri, pantofi negri, ca niște sandale, ciorapi scurți, groși, de lînă cenușie, și cămașă cu

guler moale, răsfrînt cum Hans Castorp nu mai văzuse pînă atunci decît la un fotograf din Danzig - care împrumuta înfățișării doctorului Krokowski un aer de artist. Rîzînd din toată inima, astfel că dinții galbeni i se iviră în mijlocul bărbii, scutură mîna tînărului și spuse cu vocea sa de bariton, cu un oarecare accent străin, ușor cîntat:

— Fiți bine venit, domnule Castorp! Doresc să vă obișnuiți repede aici și sa vă simțiți bine în mijlocul nostru. Veniți la noi ca pacient, dacă îmi îngăduiți să vă pun aceasta întrebare?

Era de-a dreptul emoționant să poți urmări eforturile ce le făcea Hans Castorp ca să se arate politicoș și să învingă somnolența. Eră necăjit ca se întîmplase să fie într-o stare atît de proastă și, cu firea bănuitoare a tinerilor, credea că simte în rîsul și atitudinea jovială a asistentului semnele unei zeflemeli îngăduitoare. Răspunse, vorbind despre cele trei săptămîni ale lui, făcu aluzie, de asemenea, la examenul său și adăuga că, slavă Domnului, era perfect sănătos.

— Adevărat? întrebă doctorul Krokowski repezind pieziș capul înainte, ca și cum l-ăr fi luat peste picior, și zîmbetul i se accentua. Dar, în cazul acesta, sînteți un fenomen vrednic întru totul de a fi studiat! adăugă el. Căci n-am întîlnit niciodată un om complet sănătos. Și ce examen ați dăt, dacă îmi îngăduiți să vă întreb?

— Sînt inginer, domnule doctor, răspunse Hans Castorp cu o demnitate sfioasă.

— Ah. inginer! făcu doctorul Krokowski și o clipă zîmbetul îi dispăru, pierzînd, într-o Oarecare măsură, din vigoare și bunăvoință. Astă-i strașnic. Și prin urmare, aici n-o să aveți nevoie de nici un fel de tratament medical, nici de ordin fizic, nici de ordin sufletesc?

— Nu, și va mulțumesc de mii de ori, spuse Hans Castorp care era gata sa facă un păs îndărăt.

În aceasta clipă, rîsul doctorului Krokowski izbucni iarăși biruitor și în vreme ce scutura mîna tînărului, spuse cu voce tare:

— Ei bine, domnule Castorp, dormiți fără grijă, cu deplina conștiință a sănătății dumneavoastră perfecte! Somn ușor și la revedere!

Cu aceasta consideră că-și luase rămas bun de la cei doi tineri și se reaseză să-și citească ziarul.

MUNTELE VRĂJIT

23

La ascensor nu mai era nimeni de serviciu, astfel ca urcară pe jos tăcuți și ușor tulburați de întîlnirea cu doctorul Krokowski.

Joachim îl însoți pe Hans Castorp pînă la numărul treizeci și patru, unde șchiopul nu uitase să lase bagajele noului sosit, și mai sporovăiră încă vreun sfert de ora, în vreme ce Hans Castorp își despacheta lenjeria de noapte și obiectele de toaleta, fumînd o țigara groasa, de buna calitate. Dar de data aceasta observă ca nu mai simte gustul țigării, ceea ce i se păru ciudat și destul de neobișnuit.

- Se vede că e cineva, zise el, iar în timp ce vorbea dădea afara fumul pe care-l inspirase. E de o paloare de ceară. Dar încălțăminteă lui, recunoaște, e o oroare. Șosete de lînă gri și apoi sandalele alea. Dar spune. În definitiv, crezi că pînă la urmă s-a simțit jignit?

- E destul de susceptibil, recunosc Joachim. N-ar fi trebuit să refuzi atît de brusc tratamentele medicale sau, măcar, pe cele sufletești. Nu prea îi place să te sustragi de la asta. Nici eu nu mă prea bucur de o favoare deosebită din partea lui, deoarece nu i-am făcut destule mărturisiri. Totuși, din cînd în cînd, îi povestesc cîte un vis, ca să aibă ceva de disecat.

- Prin urmare, l-am cam jignit, zise Hans Castorp cu un aer plictisit, căci era nemulțumit de sine pentru că putuse jigni pe cineva și, în același timp, oboseala pusese stăpînire pe el cu o și mai mare putere.

- Noapte bună, spuse. Pic de somn.

- O să vin la opt să te iau pentru micul dejun, zise Joachim și pleca. Hans Castorp nu-și făcu decît o sumară toaleta de noapte. Somnul îl

copleși de cum stinsese mica lampa de pe noptiera, dar mai tresări o dată, amintindu-și că alaltăieri murise cineva în patul lui. „Nu se întîmplă, fără îndoială, pentru prima oară”, își zise în gînd, ca și cum putea găsi în asta ceva ca să-l liniștească. „În definitiv, e un pat de moarte, un pat de moarte cu totul obișnuit”, și adormi.

Dar abia adormi că și începu să viseze, și visa aproape fără întrerupere pînă a doua zi dimineața. Îl văzu mai ales pe Joachim Ziemssen, într-o poziție ciudat de strîmbă, coborînd într-un bob pe un drum pieziș. Era de o paloare tot atît de fosforescentă ca și doctorul Krokowski, iar în față stătea și conducea cel născut pentru câlărie, avînd o înfățișare nespuse de tulbure, ca unul pe care nu-l văzuse ci doar îl auzise tușind. "Ne lasă complet nepăsători — pe noi, aici, sus", zicea Joachim din poziția lui strîmbă, apoi ramase numai el, căci calărețul care tușea într-un tel atît de înspăimîntător de fleșcăit dispăruse.

Atunci, Hans Castorp

24 THOMAS MANN

Începu să plînga în hohote și pricepu că trebuie să alerge la farmacie să cumpere crema de bărbierit. Dar doamna Iltis cu botul ascuțit i se pusese în cale și ținea în mîna ceva care, fără îndoială, trebuie ca era „steriletul” ei, dar care nu era altceva decît o mașină de bărbierit. Atunci Hans Castorp începu iarăși să rida și, în felul acesta, fu zvîrlit dintr-o stare sufletească în alta, pînă cînd zorile se iviră îndărătul ușii întredeschise de la balcon, și-l treziră.

II

Despre cristelnița și cele două înfățișări ale bunicului

Hans Castorp nu păstrase decît amintiri palide despre casa părintească propriu-zisă; abia dacă avea dreptul să spună că și cunoscuse tatăl și mama. Muriseră la scurt interval unul după altul, între al cincilea și al șaptelea an al vieții sale, mîi întîi mama, într-un chip cu totul neașteptat, în ajunul unei nașteri, de o obturare a vaselor, ca urmare a inflamației venelor, adică de o embolie, cum spunea doctorul Heidekind, și care-i paralizase inima într-o clipă — în vreme ce rîdea, stînd în pat, încît s-ar fi putut spune că, de atîta rîs, căzuse pe spate, pe cînd în realitate ea murise. Lui Hans Hermann Castorp, tatăl, nu i-a venit deloc ușor să priceapă această întîmplare, și să treacă peste ea, căci nutrea în adîncul sufletului o mare afecțiune pentru soție și, de altfel, nici el nu era prea viguros. De atunci, mintea i se tulburase și devenise cam sărac cu duhul; din pricina toropelii, comise greșeli în afaceri, ce facura ca firma „Castorp & fiul” să sufere pagube simțitoare; iar în a doua primăvara după moartea soției, se îmbolnăvi de o pneumonie, în timpul unei inspecții la antrepozitele bîntuite de vînturile portului, și cum inima îi era zdruncinată, nu putu să suporte febra prea mare, astfel ca muri, după cinci zile, cu toate îngrijirile ce i le dăduse doctorul Heidekind, și porni să-și întîlnească soția, condus de un impozant alai de concetățeni pînă la cavoul familiei Castorp, ce avea, în cimitirul Sfînta Ecaterina, o poziție foarte frumoasă, cu vedere spre Grădina Botanică.

Tatăl său, senatorul, îi supraviețui, ce-i drept, dar puțina vreme, iar acest scurt răstimp, pînă la moartea bunicului - de altfel acesta se stînsese [ot de o pneumonie, însă după lupte mari și chinuri, căci Hans Lorenz Lastorp, spre deosebire de fiul său, era o fire greu de doborît și puternic

Înrădăcinata în viața — deci, acest scurt răstimp, adică numai un an și jumătate, Hans Castorp îl petrecu în casa bunicului, construită în stilul clasic din nord, pe un loc strimt, la începutul secolului trecut, o casă pe esplanada vopsită într-o culoare spălăcită, cu intrarea încadrată de jumătăți de coloane și așezate chiar la mijlocul parterului înălțat pe cinci trepte, cu doua etaje, în afara de mezanin, ale cărui ferestre coborau pîna la dușumele și erau prevăzute cu gratii de fier.

Aici nu se aflau decît odăile de primire, inclusiv sufrageria luminoasă, ornamentată cu stuc, avînd trei ferestre acoperite cu perdele de culoarea vinului roșu, ce dădeau spre grădinița din spate, și unde, în acele optsprezece luni, bunicul și nepotul luaseră masa împreună, în fiecare zi către orele patru, serviți de batrînul Fiete care purta cercei, nasturi de argint la frac și aceeași lavaliera de batist ca și stapînul casei, vadindu-se foarte asemănător cu acesta, ascunzîndu-și ca și el bărbia răsă în lavaliera de batist, și pe care bunicul îl tutuia, vorbindu-i în dialect; dar nu în gluma — căci n-avea nici o înclinație către umor — ci foarte firesc, întrucît așa obișnuia să vorbească el cu oamenii din popor, cu lucrătorii de la antrepozite, factorii poștali, birjarii și servitorii. Hans Castorp îl asculta cu plăcere, dar și pe Fiete îl asculta, cu multă plăcere, cum răspundea în dialect în timp ce servea, aplecîndu-se spre stapînul sau să-i vorbească la urechea dreapta, cu care senatorul auzea mult mai bine decît cu stînga. Batrînul înțelegea, dădea din cap și continua să mănînce, stînd foarte drept între spătarul înalt al scaunului de mahon și masa, aplecat puțin spre farfurie, în timp ce nepotul, în fața lui, urmarea cu atenție, fara să-și dea însă seama, gesturile scurte și căutate cu care frumoasele mîini albe, slabe și batrîne ale bunicului, cu unghiile lungi și bombate, și cu inelul cu sigiliu verde la arătătorul drept, aranjau pe vîrfurile furculiței o bucățița de carne, puține legume și cartofi, ca apoi să o ducă la gura. Hans Castorp se uita la propriile sale mîini, nemdemîna-tice, și simțea prefigurată posibilitatea de-a mînuși într-o zi cuțitul și furculița tot așa ca și bunicul sau.

O alta întrebare era aceea de-a ști dacă va reuși vreodată să-și înfășoare bărbia cu o lavalieră asemănătoare aceleia care umplea deschizătura largă a ciudatului guler, ale cărui vîrfuri ascuțite atingeau obrajii bunicului. Căci, pentru a ajunge aici, trebuia să fii tot atît de batrîn ca și el, întrucît astăzi nimeni în

afara de bunic și de batrînul sau Fiete nu mai purta asemenea gulere și lavalieri. Și era păcat, căci micului Hans Castorp îi plăcea nespun de mult să privească bărbia bunicului sprijinită pe nodul

MUNTELE VRĂJIT

27

frumos, de un alb imaculat; chiar mai târziu, când crescuse, îi făcea plăcere să-și aducă aminte de ea; dăinuia în aceasta ceva cu care era de acord din adîncul sufletului.

După ce isprăveau de mîncat și-și răsuceau șervetele, trecîndu-le prin inelele de argint, o obligație pe care, pe vremea aceea, Hans Castorp o îndeplinea cu oarecare greutate, deoarece șervetele erau mari ca niște fețe de masă, senatorul se ridica de pe scaunul pe care Fiete i-l trăgea îndărăt și, cu pași abia auziți, se ducea în „cabinet” să-și ia o țigară de foi; cîteodata, îl întovărășea și nepotul.

Acest „cabinet” își datora existența faptului că sufrageria ocupa întreaga lățime a casei și avea trei ferestre, astfel încît nu mai rămăsese destul loc pentru trei saloane, cum este obiceiul la casele construite în acest stil, ci numai pentru două, dintre care unul, perpendicular pe sufragerie, cu o singură fereastră spre stradă, ar fi fost de o lungime disproporționată. De aceea se tăiasă cam un sfert din lungime, adică tocmai „cabinetul”, un spațiu îngust, pe jumătate întunecos, primind lumina printr-un oberliht și mobilat doar cu cîteva lucruri: o etajera pe care se afla cutia cu țigări de foi ale senatorului, o masă pentru joc, al cărei sertar conținea obiecte ispititoare: cărți de whist, fise, un mic abac pentru însemnat punctele, o tăblița cu bucăți de cretă, portțigarete din carton și multe altele; în sfîrșit, într-un colț, o vitrina în stil rococo din lemn de palisandru, cu geamuri îndărătul cărora erau întinse perdele de mătase galbenă.

— Bunicule, spunea micul Hans Castorp, odată ajuns în cabinet în timp ce se înălța în vîrfurile picioarelor ca să se apropie de urechea batri-nului, arata-mi, te rog, cristelnița.

Iar bunicul își ridica pulpanele redingotei lungi și moi, scotea legătura de chei din buzunar, după care deschidea vitrina din interiorul căreia ieșea în întîmpinarea băiatului o mireasma plăcută și ciudată. Se păstrau acolo tot felul de lucruri nefolositoare și cu atît mai atrăgătoare: o pereche de sfeșnice răsucite din argint, un barometru spart, cu figurinele sculptate în lemn, un album cu dagherotipuri, o ladița de cedru pentru lichior, un turc mititel, aspru la pipăit sub costumul de mătase

multicolora, cu o mașinărie de ceasornic în trup, datorita căreia, altădată, mergea pe masa, dar care nu mai funcționa de multa vreme, un prototip ^e corabie și, în fund de tot, chiar o cursa pentru șoareci. Batrînul lua masa de pe raftul din mijloc o cupa rotunda de argint, foarte patinată, așezată pe o farfurie tot de argint și, rînd pe rînd, le arata băiatului,

28

THOMAS MANN

învîrtindu-le mereu și însoțindu-le cu explicații pe care le mai dăduse adesea.

La început, cupa și farfuria nu făcuseră parte din același serviciu, fapt de care îți puteai da seama, deși bunicul ținea să i-o spună tot mereu micuțului; dar, adăuga bunicul, au fost reunite prin întrebuințare de aproape o suta de ani, adică după ce fusese cumpărată cupa. Era frumoasa, de formă simplă și nobila, purtînd pecetea gustului sever de la începutul secolului trecut. Netedă și masiva, se sprijinea pe un picior rotund, fiind aurită pe dinăuntru; dar vremea nu lăsase din aur decît o palidă licărire. Avea, ca singură podoaba, o cununa de trandafiri și de frunze zimțate care făcea înconjurul buzei superioare. Cit privește farfuria, pe ea se putea citi vîrsta-i mult mai mare. „1650” indicau cifrele, și tot felul de gravuri ciudate încadrau acest număr, lucrat în maniera „moderna” de odinioară, voit sau arbitrar bombastica cu pajure și arabescuri, jumătate stele și jumătate flori. Însă pe dosul farfuriei erau gravate cu litere ascuțite numele capilor de familie care, de-a lungul timpului, fuseseră posesorii obiectului; erau, încă de pe atunci, în număr de șapte, fiecare cu anul în care transmisese moștenirea, iar bătîrul i le arăta nepotului, unul după altul, cu vîrful arătătorului împodobit cu inel. Numele tatălui sau era printre ei, ca și numele bunicului și al străbunicului. După care, prefixul „stra” se dubla, se tripla, se cvadrupla în gura povestitorului, iar băiatul asculta cu capul plecat într-o parte, cu ochii gînditori; sau distrat-visători și ficși, și cu gura concentrat-som-noroasa, pomelnicul de stra-stra-stra-stra — acest glas întunecat venit parca din mormînt, glas al vremurilor de mult apuse, care mărturisea cu toate acestea legătura întreținută cucernic între prezent, propria sa viața, și aceste lucruri adînc îngropate, și care avea un efect cu totul deosebit asupra lui; adică, întocmai ceea ce i se oglindea pe față. Auzind acest glas i se părea că respiră un aer muced-rece, aerul bisericii Sfînta Ecaterina sau al criptei Arhanghelului Mihail; avea impresia că simte adierea

locurilor ce te îndeamnă la o anumită ținuta respectuoasă și plăcută, cu pălăria în mîna, în vîrfurile picioarelor; mai credea, de asemenea, că aude tăcerea îndepărtată și ocrotita a acelor locuri pline de ecouri sonore; sentimente cucernice se îmbinau cu sunetul vorbelor înăbușite, cu gîndurile despre moarte și povestirea ascultată, și cu toate acestea, i se păreau băiatului întrucîtva binefăcătoare, ba, era chiar posibil că dorea să vadă cristelnița mai ales din dragoste pentru aceste prefixe, spre a le mai putea auzi și repeta.

MUNTELE VRĂJIT

29

Apoi, bunicul așeza cupa pe farfurie și îi arata copilului cavitatea netedă și palid-aurită care scînteia în lumina venita prin oberliht.

- în curînd se vor împlini opt ani, spunea el, de cînd te-am ținut deasupra-i și de cînd apa cu care-ai fost botezat, a curs aici, înăuntru... Lassen, episcopul de la Sfîntul Iacob, este acela care a turnat-o în căușul rîinii bunului pastor Bugenhagen și, de acolo, s-a revărsat pe creștetul tău, prelingîndu-se în această farfurie. Am avut însă grijă să încălzesc apa ca să nu te sperii și să nu plîngi, ceea ce, în adevăr, nu s-a întîmplat, căci țipaseși înainte atît de tare, încît lui Bugenhagen i-a fost foarte greu să-și țină predica, dar ai tăcut cînd te-a atins apa și trag nădejde că s-a întîmplat astfel din respect pentru sfîntul botez. Și s-ar fi împlinit, zilele acestea, patruzeci de ani de cînd răposatul tau tata a primit botezul, și de cînd apa a curs de pe capul lui tot aici, înlauntru. Aici a avut loc evenimentul, în această casa, casa lui părintească. În salonul de alături, în fața ferestrei de la mijloc, și bătrînul pastor Hesekiel a fost acela care a oficiat botezul, același pe care, tînăr pe atunci, francezii au fost cît pe ce să-] împuște fiindcă a predicat împotriva tîlhanilor lor și a contribuțiilor de război — însă și el se află acum la Dumnezeu, de multă, multă vreme. Iar în urma cu șaptezeci și cinci de ani chiar și pe mine însumi m-au botezat tot în același salon și mi-au ținut capul deasupra aceluiași vas, întocmai cum stă aici, așezat în farfurie, iar pastorul a rostit aceleași cuvinte ca pentru tine și tatăl tău, și apa limpede și călduță s-a prelin în același fel de pe părul meu (nici atunci nu aveam pe cap mai mult decît astăzi) în această cupă aurită.

Copilul ridică privirea spre fața îngusta a bunicului, aplecata deasupra cristelniței, așa cum se întîmplase și în acel ceas dispărut de mult, despre care-i povestea în clipa aceea, și

mereu punea stapînire pe el un simțâmînt ciudat, ce-l mai încercase, care ținea pe jumătate de vis și pe jumătate de o senzație înfricoșătoare, de o nemișcare mișcătoare, de o încremenire-schimbare, de o primenire și monotonie ce-ți dau amețeala — un simțâmînt ce-l mai avusese și în alte împrejurări și a cărui reîntoarcere o aștepta și-o dorea: ținea, în parte, și pentru acest simțâmînt, sa i se arate obiectul de familie, mișcător și nemișcător în același timp.

Cînd, mai tîrziu, tînărul se examina pe sine, găsi că imaginea bunicului se întipărise în el cu o adîncime mai luminoasă și mai semnificativă decît aceea a părinților săi; fapt care ținea, poate, de o simpatie și de o afinitate sufleteasca cu totul deosebită, căci nepotul semăna cu bunicul ¹ cît este în stare să semene un țîngău trandafiriu cu un septuagenar

II

30

THOMAS MANN

palid și țeapăn. Faptul acesta însă avea importanță pentru batrînul care fusese, în familie, o figură caracteristica, o personalitate pitoreasca.

La drept vorbind, felul de-a fi și de a gîndi al lui Hans Lorenz Castorp fusese depășit de timp cu mult înainte de moartea sa. Își petrecuse viața într-o credință profund creștina, ca membru al bisericii reformate, cu vederi strașnic de tradiționale, preocupat să restrîngă cercul societății aristocratice destoinica să conducă, de parcă ar fi trăit în secolul al XIV-lea, atunci cînd meșteșugarii, trecînd peste rezistența încăpățînata a patricienilor îndrăgostiți de vechile lor libertăți, începuseră să cucerească locuri și voturi în consiliul orășenesc, și era greu de cîștigat pentru tot ce era noutate. Activitatea sa a coincis cu decenii de avînturi violente și felurite răsturnări, decenii de progrese în marșuri silite, care ceruseră sacrificii și riscuri în viața publică. Dar numai Dumnezeu știe ca nu datorită bătîrînului Căstorp spiritul timpurilor noi a cunoscut uriașele și strălucitoarele sale biruințe. Fiindcă batrînul făcuse mai mult caz de datinele părintești și de vechile instituții decît de îndrăznețele lucrări de lărgire a portului și alte fanfaronade și nelegiuiri legate de un oraș mare, frînase și potolise pretutindenii unde putuse și dacă ar fi fost ascultat, administrația ar fi fost și în zilele noastre o idilă de modă veche, la fel cum se petreceau lucrurile și în propriul sau birou.

Astfel se înfățișase batrînul în ochii concetățenilor sai cît a

trăit, și încă multa vreme după aceea, iar micul Hans Castorp, cu toate că nu pricepea nimic din treburile obștești, făcea, cu ochii săi de copil cu privirea liniștită, aproape aceleași observații — observații fără cuvinte și prin urmare necritice, dar pline de viața, care încă mult timp după aceea își păstrară, ca o imagine a amintirii conștiente, caracterul lor afirmativ, ostil vorbelor și disecțiilor. După cum am mai spus, era în joc simpatia, acea afecțiune și afinitate intimă ce sare, adesea, câte o generație. Copiii și nepoții privesc ca să admire, și admiră ca să învețe și să desăvârșească ceea ce se afla prefigurat în ei datorită eredității.

Senatorul Castorp era uscățiv și deșirat. Anii îi încovoiaseră spinarea și gâtul, dar el se silea să-și îndrepte îngheboșarea, caznindu-se să se țină drept, iar din această cauză, gura, ale cărei buze nu se mai sprijineau pe dinți, ci numai pe gingii (căci nu-și punea proteza decât la masă), se contracta în jos, la colțuri, cu o demnitate susținută cu greutate, și poate tocmai de aici provenea, o dată cu grija de-a înfrînge un început de tremurare a capului, atitudinea țeapănă și aspră, cât și înfun-

MUNTELE VRĂJIT

31

darea bărbiei în guler, care îl încântau atât de mult pe micuțul Hans

Castorp.

Îi era draga tabachera — se folosea de o tabachera lunguiață, de baga încrustată cu aur — și întrebuița batiste roșii ale căror colțuri atârnavă câteodată din buzunarul de la spate al redingotei. Cu toate că era o slăbiciune oarecum vrednică să stîrnească rîsul, ea apărea mai ales ca îngăduința făcută bătrîneții, ca o neglijență pe care vîrsta înaintată și-o poate îngădui, fie cu buna știință și într-un fel vesel, fie cu o inconștiența ce impunea respect; și oricum ar fi fost, era singura slăbiciune ce-o observase vreodată perspicacitatea copilărească a privirii lui Hans Castorp în ținuta bunicului sau. Dar atât pentru copilul de șapte ani, cât și mai tîrziu, în amintirea adultului, înfățișarea de toate zilele a septuagenarului nu era cea adevărata și reală. În adevărata sa realitate, dacă se poate spune așa, era mai diferit, mult mai frumos și mai demn decât de obicei - adică așa cum apărea într-un tablou, un portret de mărime naturală, ce stătuse atîrnat multa vreme în camera de locuit a părinților copilului și care plecase după aceea, împreună cu micuțul Hans Castorp, să se statornicească definitiv în casa

de pe esplanada, fiind așezat în salon, deasupra canapelei mari de mătase roșie.

Îl înfățișa pe Hans Lorenz Castorp purtând costumul oficial de senator al orașului - în acea severă, dar și cuvioasa haina burgheza a unui secol dispărut, care asigurase de-a lungul vremii o comuniune solemnă și cutezătoare totodată, și pe care o păstrase pentru ocaziile oficiale, pentru a contopi, în acest mod ceremonios, trecutul cu prezentul și prezentul cu trecutul și a adevări astfel trăinicia venerabilei sale semnături comerciale. În tablou, senatorul Castorp apărea în întregime, postat pe o podina roșietică, în perspectiva unor coloane și ogive. Stătea cu bărbia aplecata, cu colțurile gurii ușor lăsate în jos, cu ochii albaștri și pungile de sub ochi mărite și, din aceasta cauza, cu privirea pe gânduri, pierdută în depărtare, purtând o tunica neagră, mai lungă de genunchi, și care, deschisă în față, lasă să se vadă pe margini și tivuri o bandă lăta de blană. Din mânecile scurte pîna la coate, bufante și tivite la fel, ieșeau niște mâneci mai înguste și lungi, dintr-o stofă obișnuită, iar manșetele de dantelă acopereau mîinile pîna la încheietura degetelor. "ulpele subțiri aveau ciorapi de mătase neagră, iar în picioare purta Pantofi cu cataramă de argint. Dar în jurul gîtului avea colereta scrobita S¹ plisată, aplecata în față și ridicată în părți, de sub care mai cobora și

A

32

THOMAS MANN

un jabou de batist, de asemenea plisat. Sub braț ținea străvechea pălărie cu borurile largi, a cărei calota se îngusta spre partea de sus.

Era un portret excelent, plăsmuit de un artist celebru, făcut cu gust, în stilul vechilor maeștri, spre care înclina subiectul, iar în spectator trezea tot felul de imagini hispano-olandezo-medievale. Micul Hans Castorp îl contemplase adesea, fără îndoială că nu cu pricepere artistică, totuși cu o oarecare înțelegere pătrunzătoare, de un ordin mai general; și cu toate că pe bunic nu-l văzuse așa cum îl înfățișa tabloul decît o singură dată și pentru foarte puțin timp, cu prilejul sosirii sale într-o procesiune la primărie, nu se putea opri, după cum am mai spus, de a considera portretul ca o înfățișare adevărată și fidelă a bătrînului, în vreme ce, în bunicul de toate zilele, nu vedea decît un bunic interimar, o împletire stîngace de însușiri nedesăvîrșite. Fiindcă ceea ce în aspectul său obișnuit era

ciudat și bătător la ochi și ținea poate de aceasta împletire nedesavârșita și oarecum stîngace, erau de fapt urme și indicii ale făpturii sale pure și adevărate. De pilda, gulerul mare și lavaliera înalta și alba erau demodate, dar era imposibil să aplici acest epitet minunatului guler spaniol din tablou, la care ele făceau doar aluzie. Și era la fel și cu jobenul cu borul îndoit într-un fel neobișnuit, pe care bunicul îl purta pe strada și căruia îi corespundea, într-o realitate superioară, pălăria mare de fetru din portret; tot astfel și cu poalele lungi ale redingotei cu pliuri, a cărei imagine originară și esențială rămîneă, în ochii micului Hans Căstorp, tunică brodată și tivită cu blană.

De aceea încuviință din toată inima ca bunicul să se înfățișeze în autenticitatea și perfecțiunea sa somptuoasă în ziua cînd trebui să-și ia rămas bun de la el. Scena se petrecea în salon, în același salon în care au luat masa atît de des, unul în fața celuilalt; acum însă, Hans Lorenz Castorp era întins în coșciug, pe catafalc, în mijlocul coroanelor rezemate și raspîndite de jur-împrejur. Luptase contră pneumoniei, luptase multă vreme și cu înverșunare, deși dăduse impresia că în sinea lui nu se acomodase decît destul de greu cu viața vremurilor actuale, și iată-l ca stătea întins pe catafalc, fără să poți ști bine dacă era un învingător sau un învins, dar, în orice caz, cu o înfățișare cît se poate de liniștită și foarte schimbată, cu nasul mai ascuțit fiindcă avusese de luptat cu boala atîta vreme, cu partea inferioară a trupului acoperită de un covor pe care erau cîteva frunze de palmier, și cu capul sprijinit pe perne de mătase, astfel încît bărbia i se odihnea frumos în răscoiala din fața a coleretei ce făcea parte din straietele festive; iar între mîinile pe jumătate acoperite de

MUNTELE VRĂJIT

33

dantela, așezate în așa fel încît imitau o atitudine firească și nu îngăduiau ca poziția să dea impresie de răceală și neînsuflețire, i se pusese un crucifix de fildeș pe care privirea de sub pleoapele lăsate în jos părea că-l cercetează neîncetat.

La începutul bolii, Hans Castorp îl văzuse pe bunicul său de mai multe ori, după aceea însă, nu-l mai văzu deloc. Fusese cu totul crușat de priveriștea luptei care, de altfel, se desfășurase în cea mai mare parte noaptea, și o simțise cel mult prin mijlocirea atmosferei de îngrijorare ce domnea în casă, prin ochii înroșiți ai batrînului Fiete, cît și prin plecările și sosirile doctorului; rezultatul însă, cu care se confrunta acum în salon,

putea să se rezume la faptul că bunicul fusese în mod solemn eliberat de îndeplinirea interimatului și se întorsese definitiv la forma lui autentică, atât de armonizată cu el — un rezultat pe care trebuia să-l aprobi, cu toate că bătrînul Fiete plîngea și-și legăna capul fara încetare și cu toate că însuși Hăns Căstorp plîngea, așa cum o făcuse și la vederea mamei sale, moartă subit, ca și la aceea a tatălui, pe care, puțina vreme după mamă, l-a văzut de asemenea întins acolo, tăcut și străin.

Așadar, era pentru a treia oara cînd, într-un răstimp atât de scurt și la o vîrstă atât de fragedă, moartea înrîurea spiritul și firea — mai ales firea — micuțului Hans Castorp; această priveliște și înrîurire nu mai erau noi pentru el, ci dimpotrivă, chiar foarte familiare și, la fel ca în celelalte două ocazii precedente, se arătase extrem de serios și deopotrivă de stăpîn pe sine, nicidecum la bunul plac al nervilor; și cu toate că simțea o mîhnire firească, dovedi că are, tocmai cu acest prilej, un calm mai mare decît de obicei. Nesocotind înțelesul practic a întîmplărilor pentru viața sa sau dovedind o copilăreasca nepăsare în privința lor, cu convingerea că lumea, oricum, va avea grijă de el, manifestase în fața acestor sicrie o anumită indiferență copilăreasca și mai degrabă atenție pentru lucrurile din afară, care, în cea de-a treia împrejurare, fura nuanțate de anumite stări sufletești și un aer de cunoscător experimentat — căci nu ținem seama de lacrimile repetate, datorate emoției sau molipsirii de la plînsul altuia, socotindu-le ca pe o reacție normală. În cele trei sau patru luni după decesul tatălui, uitase moartea; acum însă își amintea de ea, și toate impresiile de atunci se restabileau întocmai, simultane și Pătrunzătoare în ciudățenia lor fară asemănare.

Topite și turnate în cuvinte, ele ar fi arătat, în sine, aproximativ în următor. Moartea era de o esența pioasă, semnificativă, și de o frumusețe tristă, provenind, așadar, din spirit; în același timp însă era și de

I

34

THOMAS MANN

cu totul altă natură, aproape contrară, foarte trupească, foarte materială, pe care n-o puteai socoti nici frumoasă, nici semnificativă, nici pioasă și nici măcar tristă. Înfașurarea solemn-spirituală se realiza prin somptuoasă așezare în sicriu a defunctului, prin bogăția florilor, prin mânunchiurile de frunze de palmier care, cum se știe, simbolizează pacea cerească;

după aceea, și încă mult măi limpede, prin crucifixul dintre degetele bunicului de odinioară, prin Mîntuitorul lui Thorwaldsen, binecuvîntînd în picioare la capatîiul coșciugului, și prin cele doua sfeșnice puse de o parte și de alta, care căpătaseră și ele în această împrejurare un caracter religios. Toate aceste pregătiri își găseau, în aparența, sensul exact și binefăcător, la gîndul că bunicul își luase pentru totdeauna chipul sau definitiv și adevărat. Dar, pe deasupra - așa cum micul Hans Castorp nu încetase să observe, măcar că nu și-o mărturisea cu glas tare — , toate împreună și, mai ales, cantitatea de flori, în special tuberozele rîspîndite pretutindeni, aveau drept scop să ascundă cealaltă față a morții, care nu era nici frumoasă, nici cu adevărat tristă, ci mai degrabă puțin căm necuviincioasă, de o esență de calitate inferioară, trupească, spre a te face să o uiți sau să te împiedice de a deveni conștient de ea.

Acestei alte naturi a morții i se datora faptul că, decedat, bunicul părea atît de străin și ca, la drept vorbind, nu mai arăta la înfățișare ca bunicul, ci ca o păpușă de ceară în mărime naturală, pe care moartea o substituise făpturii sale și căreia i se aduceau toate aceste pioase și somptuoase onoruri. Cel care zăcea acolo — sau mai precis, ceea ce zăcea acolo — nu mai era, prin urmare, bunicul însuși, ci un înveliș care, Hans Căstorp o știa bine, nu era de ceară, ci alcătuit din propria sa materie; *numai* din materie, or tocmai în asta consta ceea ce era necuviincios și, de asemenea, destul de puțin trist — atît de puțin trist cît sînt lucrurile ce privesc trupul și *numai* pe el. Micul Hans Castorp iscodea atent această substanță de ceara galbenă, lucioasă și asemănătoare cu o brînză uscată, din care era făcut trupul mortului, în mărimea naturală a unui om viu, iscodea chipul și mîinile bunicului de altădată. O muscă tocmai se așeza pe fruntea încremenită și începu să-și plimbe trompă în sus și în jos. Bătrînul Fiete, cu o posomorîre stingherită pe chip, ferindu-se să atingă fruntea, o goni cu băgare de seama, ca și cum nu trebuia și nici nu voia să știe ce căuta ea acolo - iar atitudinea asta sfioasă provenea, după cît se părea, din faptul că bunicul nu mai era decît un trup și nimic altceva; însă muscă, după un zbor legănat, își

MUNTELE VRĂJIT

35

reluă brusc locul pe degetele bunicului, în apropierea crucifixului de fildeș. În vreme ce se petrecea această scenă,

Hans Castorp avu credința că respiră, mai limpede decât pînă acum, emanația ușoară însă atît de ciudat de stăruitoare, ce-o cunoscuse cu alt prilej care, spre rușinea lui, îi reamintea de un coleg de școala lovit de o boală supărătoare și, din această cauză, ocolit de toți, și ca parfumul tuberozelor așezate pe mîini avea ca scop, printre altele, s-o înăbușe, fără să reușească de altfel, în ciuda risipei și persistenței lor.

În fața cadavrului stătu de mai multe ori: o dată singur, numai cu bătrînul Fiete, a doua oară cu unchiu-mare Tienappel, negustorul de vinuri, și cu ceilalți doi unchi, James și Peter, și pentru a treia oară atunci cînd un grup de lucrători din port, îmbrăcați de sărbătoare, ramase cîteva clipe în fața sicriului deschis, ca să-și ia rămas bun de la șeful de altădată al casei „Castorp & fiul”. După aceea, veni înmormîntarea, salonul se umplu de lume, iar pastorul Bugenhagen, de la biserica Arhanghelul Mihail, același care-l botezase pe Hans Castorp, rosti predica de pomenire, purtînd la gît gulerașul spaniol, și apoi, în trăsura ce mergea prima dintr-un lung, lung șir de trăsuri, în urma dricului, vorbi foarte prietenește cu micul Hans Castorp — și atunci lua sfîrșit și această parte a existenței sale, iar Hans Castorp schimbă imediat după aceea și casa și pe cei din preajmă — pentru a doua oară în scurta sa viață.

La familia Tienappel. Și despre starea morală a lui Hans Castorp

N-a fost spre nenorocul sau, căci locui de acum înainte la consulul Tienappel, ce fusese împuternicit ca tutore, și nu-i lipsi nimic: nici în ceea ce privește persoana, nici sub raportul apărării celorlalte interese ale sale, despre care nu știa încă nimic. Deoarece consulul Tienappel, un unchi din partea răposatei mame a lui Hans, administra moștenirea familiei Castorp, scoase imobilele la vînzare, se însărcina cu lichidarea succesiunii casei „Castorp & fiul - import și export”, și realiza vreo Patru sute de mii de mărci în bani lichizi, moștenirea lui Hans Castorp, Pe care consulul Tienappel le plasa în valori sigure, reținînd, în ciuda sentimentelor de rudenie, un comision de doi la sută, la fiecare trimestru, în contul său.

36

THOMAS MANN

Casa Tienappel era așezată în fundul unei grădini pe drumul Harvestehud, cu fața spre o pajiște unde nu era îngăduită nici cea mai mica buruiana și către aleile de trandafiri ce mărgineau fluviul. Consulul, cu toate că avea o trăsura frumoasă, pleca în

fiecare dimineață pe jos la biiou, căci suferea, adesea, de ușoare dureri de cap, și se întorcea tot pe jos către ora cinci seara, după care în casa Tienappel se lua prânzul cu tot fastul. Era un bărbat impozant, îmbrăcat cu cele mai bune postavuri englezești, cu ochii bulbucați, de un albastru spălăcit, îndărătul ochelarilor cu rame de aur, cu un nas borcanat, o barba cărunta, de marinar, și purta la degetul mic un diamant cu focuri scînteietoare. Soția îi murise de mult. Avea doi fii, Peter și James, dintre care primul era marinar și venea rar pe acasă, iar al doilea lucra în comerțul părintesc de vinuri, fiind socotit ca moștenitor al firmei. De multa vreme casa era condusa de Schalleen, fiica unui giuvaiergiu din Altona, care purta la încheieturile rotunde ale mîinilor volane de dantela scrobita. Avea grija ca dejunul și cina sa fie înzestrate din belșug cu preparate reci, crabi și somoni, țipari, piept de gîsca și *tomato catsup* la rosbif; era foarte atenta la chelnerii angajați ocazional, cînd consulul Tienappel oferea dineuri și tot ea a fost aceea care, cît se pricepu mai bine, ținu loc de mama micuțului Hans Castorp.

Hans Castorp crescuse pe o vreme urîta, pe vînt și ceața, crescuse în mantaua galbena de cauciuc, dacă se poate spune astfel, și se simți, în general, foarte bine dispus. Începu, ce-i drept, prin a suferi de o ușoară anemie, iar doctorul Heidekind prescrie ca la dejun, cînd se întorcea de la școală, să i se dea un pahar mare de bere porter, care, după cum se știe, este o băutura întăritoare și căreia sus-numitul doctor îi atribuia o influență binefăcătoare asupra sîngelui, băutura care potoli, în adevăr, în mod vădit, firea neastîmparată a lui Hans Castorp și dădu rezultate satisfăcătoare, combatînd înclinația sa spre „visătorie”, cum se exprima unchiul Tienappel, adică acel obicei de a rămîne cu gura căscată și fără nici un gînd serios. Altfel însă, era sănătos și normal, un destoinic jucător de tenis și bun vîslaș, cu toate că, în loc să mînuiască vîsla, prefera să stea, în nopțile de vară, în fața unui pahar cu băutura aleasă, pe terasa barcagiului de pe Uhlenhorst, să asculte muzica și să privească bărcile luminate, printre care pluteau lebede, pe apa sclipitoare și multicoloră; iar cînd îl auzea vorbind, blînd, cuminte, cu o voce monotonă și un ușor accent nordic — și nu numai cînd vorbea, dar era suficient să arunci o singură privire asupra blondei sale corectitudini, cu capul mode-

MUNTELE VRĂJIT

Iată, din nou, după tipar străvechi, prin care se exprima o îngâmfare moștenită • inconștientă sub forma unei oarecare neapăsări reci, era deci suficient să arunci doar o privire pentru ca nimeni să nu poată pune la îndoială că tânărul Hans Castorp era produsul nefalsificat și onest al acestui pământ băștinaș, că-și ocupa locul într-un mod strălucit — și, în privința asta, dacă l-ai fi întrebat chiar pe el însuși, n-ar fi stat nici o clipă la îndoială. Respira cu o adinca mulțumire, încuviințând și savurînd atmosfera umedă a marelui oraș maritim, aceasta atmosfera de comerț mondial și de prosperitate, care fusese aerul datator de viață al părinților săi. Cu nările pătrunse de aromele tari ale mărfurilor din colonii, îngrămădite în depozite, printre mirosurile răspîndite de apă, cărbune și catran, vedea pe cheiurile portului macarale enorme, ce imitau calinul, inteligența și forța giganticilor elefanți domesticiți descarcînd din pîntecele vapoarelor ancorate tone de saci, baloturi, lăzi, butoaie, butelii pîntecoase de sticlă în vagoane de cale ferată și în antrepozite. Vedea negustori cu mantale galbene de cauciuc, la fel cu aceea pe care o purta și el, revarsîndu-se, la amiază, către bursa unde, după cîte afla, se juca strașnic, și se întîmpla adesea ca unul sau altul să facă la repezeală o invitație la un mare dineu pentru a-și salva creditul. Vedea furnicarul șantierelor (și acesta era domeniul ce avea să-l intereseze mai tîrziu în mod deosebit), vedea trupurile de mamuți ale transatlanticelor purtate prin Asia și Africa, înalte cît niște turnuri, intrate la reparat, fără carenă și elice, proptite cu bîrne de grosimea unor copaci, golite și încremenite în greutatea lor monstruoasă și năpădite de o droaie de pitici muncind să răzuiască, să ciocănească și să vopsească; și mai vedea, de asemenea, sub acoperișurile unor hale uriașe, într-o ceață fumurie, înalțîndu-se schelete de vapoare în construcție, vedea inginerii cu planurile și carnetele în mîină, dînd instrucțiuni lucrătorilor, siluete familiare lui Hans Castorp de pe cînd era mic copil și care nu-i trezeau decît impresii plăcute și intime, impresii ce se transformau oarecum într-o mare bucurie cînd i se întîmpla să ia o gustare, duminică, la pavilionul lui Alster, cu James Tienappel sau cu varul său Ziemssen - Joachim Lemssen — , consumînd o bucată bună de biftec cu slănină, un pahar de ortovichi și, apoi, să se lase pe spate în jeț, tragînd cu poftă un fum a'n țigara de foi. Căci în asemenea împrejurări era autentic, mai cu seama că-i plăcea să trăiască bine, da, căci în ciuda înfățișării sale ane-ce și firave, era întocmai ca un sugaci ce se iasă în voie la sînuî Matern, avînd înclinație spre bucuriile

strașnice ale vieții.

38

THOMAS MANN

Purta ușor pe umeri și nu fără demnitate înalta civilizație pe care clasa conducătoare a acestei democrații orășenești de negustori o transmitea copiilor ei. Era totdeauna îmbăiat ca un prunc și se îmbrăca la croitorul care se bucura de încrederea tinerilor din cercul lui. Rufăria, cu monograme lucrate cu migala, rînduită în sertarele dulapului său, era îngrijită cu credință de Schalleen; cînd Hans Castorp plecă la studii în alte părți, continua cu regularitate să-și trimită acasă rufele la spălat și călcat (căci părerea lui era ca, în afară de Hămburg, nicăieri în Germania nu se călca bine) și o cută cît de mica la vreuna din manșetele frumoaselor sale cămăși colorate l-ar fi indispus foarte tare. Mîinile, fără sa-i fie de o forma deosebit de aristocratica, aveau pielea fragedă și îngrijită, purtau un inel format dintr-un lanț gros presat, de platină și inelul cu sigilii moștenit de la bunicul său, iar dinții, cam slabi, de care suferise deseori, erau plombați cu aur.

Avea obiceiul, cînd stătea sau mergea, să-și scoată burta înainte, ceea ce nu dădea impresia de vigoare; însă la masă ținuta îi era fără cusur. Cu bustul drept, se întorcea spre vecinul cu care vorbea (înțelegător și cam anost), iar coatele îi atingeau ușor șoldurile în timp ce diseca vreo bucată de pui sau scotea cu îndemînare, servindu-se de tacîmurile speciale, carnea trandafirie din picioarele unui homar. Primul lucru de care avea nevoie la sfîrșitul mesei era lighenașul cu apă parfumată pentru spălat degetele, iar al doilea țigareta ruseasca, nevămuită, pe care și-o procura cu plăcere pe sub mînă, prin mijloace nu prea legale. O fuma înaintea trabucului, o marcă savuroasă din Bremen, numită Măria Mancini, despre care va fi vorba și mai tîrziu, și a cărei otravă aromată se unea într-un chip atît de plăcut cu cea a cafelei. Hans Castorp își ținea provizia de tutun la adăpost de influența vătămătoare a caloriferului, în pivnița, unde cobora în fiecare dimineață ca să-și umple portțigaretul cu porția zilnică. Și ar fi mîncat în silă untul dăcâ i s-ăr fi prezentat într-o singura bucată, nu aranjat în formă de melci.

După cum se vede, ne dăm silința sa relatam tot ce ne poate folosi în legătură cu el, dar îl judecăm fara exagerare și nu-l facem nici mai bun, nici mai rău de cît era în realitate. Hans Castorp nu era un geniu, nici un imbecil, și daca, pentru a-l caracteriza, am ocolit cuvîntul „mediocru”, am facut-o numai

din motive ce nu au nici o legătură cu inteligența sau cu modesta sa persoană, deci numai din respect pentru destinul său, căruia sîntem siliți să-i acordăm o oarecare importanță, dincolo de persoana lui. Minteă lui răspundea la cerințele gimnaziului real, fără sa

MUNTELE VRĂJIT

39

f avut nevoie de un efort nemăsurat de mare, efort pe care, cu sigiu-antă n-ar fi fost dispus să-l facă nicicînd și pentru nimic în lume: mai puțin de teamă sa nu-și cășuneze vreun rău, cît din lipsa unui motiv care să-l hotărască sau, mai bine spus. a unui motiv presant; si tocmai de aceea nu-l socotim mediocru, căci și el simțea, oarecum, absența unui atare motiv.

Omul, ca individ, trăiește nu numai viața sa personala, ci participă de asemenea, conștient sau inconștient, la aceea a timpului și a contemporanilor, și chiar dacă ar privi bazele generale și impersonale aie existenței sale ca pe ceva dat, firesc, pentru ca astfel sa ramîna departe de gîndul de-a formula vreo critică asupra lor — așa cum făcea, în adevăr, bunul Hans Castorp — este totuși posibil să-și simtă starea sufleteasca influențată nedeslușit de cusururile acestor baze. Omul izolat poate să-și imagineze tot soiul de năzuințe personale, scopuri, nădejdi, perspective, din care își trage impulsul pentru eforturi mai mari și pentru activitatea sa; dar cînd, în ciuda zbaterilor sale, impersonalul din juru-i, timpul însuși se dovedește a fi lipsit de speranțe și de țeluri, dezorientat din temelii și fără ieșire, și cînd la întrebarea — pusă conștient sau inconștient, dar pînă la sfîrșit formulata într-un chip oarecare - asupra sensului suprem mai mult decît personal și necondiționat al oricărui efort și al oricărei activități, el opune o tăcere găunoasă, atunci aceasta situație va paraliza, pe bună dreptate, ostenelele unui om înzestrat cu caracter, iar influența aceasta se va întinde dincolo chiar de partea sufletesc-morala, cuprinzînd-o și pe cea fizica și organică a individului. Ca să fii pregătit pentru a face un efort care le întrece pe toate și depășește măsura a ceea ce se înfăptuiește în mod obișnuit, fără ca timpul sa fie în stare sa dea răspunsul la întrebarea: pentru ce?, este necesară o singurătate morala și o fire directa atît de rară și de o esență de-a dreptul eroică, sau de o vitalitate foarte robustă. Hans Castorp n-avea nici una, nici alta, nu era, așadar, orice s-ar zice, decît un om mediocru, deși într-un înțeles dintre cele mai vrednice de cinste.

Avem în vedere aici nu numai ținuta interioară a tînărului din timpul Școlii, ci chiar și din anii ce au urmat, cînd își alesese burgheza profesiune ce avea s-o practice. Cît privește activitatea de școlar, semnalăm că fusese silit să repete uneori cîte o clasă. Dar, în definitiv, originea sa, urbanitatea purtărilor și, în sfîrșit, un oarecare talent lipsit de pasiune pentru matematici, îl ajutară să treacă aceste etape, iar cînd își termina ^agiul militar se decise sâ-și continue studiile - mai aies ca. la drept

Â

40

THOMAS MANN

vorbînd, Hans Castorp dorea să prelungească o stare de lucruri provizorie și nehotarîta, cu care se obișnuise, socotînd că în felul acesta va cîștiga timp ca sa gîndească la ceea ce ar dori să devină, căci era departe de a ști, ba nici chiar în ultima clasa de liceu habar n-avea, și cînd, în sfîrșit, acest lucru fu hotarît (căci ar fi prea mult dacă am afirma ca *el însuși* ar fi decis), își dădu seama ca ar fi putut tot atît de bine s-o apuce pe alta cale.

Dar, oricum, de ceva era sigur, anume ca prinsese un gust nebun pentru vapoare. Chiar de pe cînd era un băiețaș, umpluse paginile caietelor de notițe cu desene reprezentînd cutere pescărești, corăbii cu pînze și cincisprezece ani, avu dreptul sa asiste, dintr-un loc rezervat, la lansarea noului vapor poștal cu elice dubla „Hansa”, construit de șantierul naval „Blohm & Voss”, făcu o acuarela reușita și exacta pîna în amănunțime, a vaporului zvelt, tablou pe care consulul Tienappel îl atîrna în biroul sau personal, deoarece verdele sticlos și transparent al mării furtunoase era realizat cu atîta dragoste și îndemînare, încît cineva îi spuse consulului Tienappel ca lucrarea dovedea talent și ca Hans Castorp ar putea deveni un bun pictor de peisaje marine — apreciere pe care consulul putu cu toată liniștea s-o repete pupilului său, căci Hans Castorp se margini sa rîda din toata inima și nici o clipa nu dădu urmare unor asemenea extravagante și idei bune pentru un coate-goale.

- N-ai o avere prea mare, îi spunea cîteodata unchiul Tienappel. Cea mai mare parte a averii mele va reveni într-o zi lui James și Peter, adică va ramîne firmei, iar Peter va primi o renta. Ceea ce-ți aparține este bine plasat și-ți va aduce un venit sigur. Numai ca azi nu e prea plăcut sa trăiești din venituri, afara doar dacă ar fi vorba de o suma de cel puțin de o suta de ori mai

mare decît ai tu, iar dacă rîvnești să fii cineva în oraș și să trăiești cum ești obișnuit, atunci trebuie să cauți să câștigi banișor, lucrul asta să-ți intre bine în cap, băiețaș.

Hans Castorp nu aștepta să i se spună a doua oară și se interesa de o profesiune menită să-i îngăduie să însemne ceva în fața lui însuși și în fața oamenilor. Și cînd se hotărî să aleagă — asta a fost la îndemnul bătrînului Wilms, de la firma „Tunder & Wilms”, care, într-o sîmbătă seara, îi spusese consulului Tienappel, la whist, că Hans Castorp ar trebui să studieze construcțiile navale, că, desigur, ar fi o idee minunată, și dacă ar intra la el l-ar avea în vedere, l-ar îndruma — ei bine, cînd se hotărî să aleagă, făcu mare caz de profesiunea să, își dădu seama că va fi o

MUNTELE VRĂJIT

41

munca teribil de complicată și obositoare, dar și deosebit de importantă și măreața și, în orice caz, pentru liniștea lui personală, mult mai preferabilă decît aceea a varului său Joachim Ziemssen, nepotul vitreg al răposatei sale mame, care ținea cu tot dinadinsul să se facă ofițer. De altfel Joachim Ziemssen, gîndea Hans Castorp cu un pic de dispreț, nu avea pieptul prea zdravăn, și tocmai din cauza asta i s-ar potrivi mai bine o profesiune în aer liber care nu-i cerea nici o încordare și nici un efort intelectual. Căci avea cel mai mare respect pentru munca, deși pe el munca îl cam obosea.

Ne reîntoarcem în acest moment la unele considerații la care am făcut aluzie mai sus, anume la presupunerea că alterarea vieții personale, datorată timpului, este într-adevăr capabilă să influențeze organismul omului. Deci, cum putea Hans Castorp să nu respecte munca? Atitudinea aceasta ar fi fost împotriva firii. Chiar împrejurările trebuiau să-i înfățișeze munca drept un fapt vrednic de respect în cel mai înalt grad, căci în afara de munca, nimic nu se dovedea a fi mai demn de respect, ea fiind porunca timpului și tot ea se afirma ca principiul prin care te puteai impune sau prin care te vedeai nedestoinic. Respectul sau pentru muncă era oarecum religios și, după cît își dădea seama, de o natură indiscutabilă. Dar exista o altă întrebare, anume aceea de-a ști dacă-i plăcea; numai că, despre așa ceva nu putea fi vorba, întrucît nu i se potrivea. O muncă încordată îi ațîța nervii, îl obosea repede și recunoștea fățiș că, în definitiv, îi plăcea mai mult timpul liber, timpul asupra căruia nu apăsa nici una din greutatea de plumb ale unei munci trudnice, timpul

ce s-ar fi întins liber în fața lui, nu jalonat de piedici pe care trebuia să le învingă scrișnind din dinți. Aceasta contradicere în atitudinea sa cu privire la munca se cerea, la urma urmei, rezolvată. Trebuie oare să presupunem că atât trupul cât și spiritul său - mai întâi spiritul și apoi, prin el, și trupul - ar fi fost mai înclinate către munca și mai rezistente la munca, dacă în adâncul sufletului, unde nici el însuși nu vedea limpede, ar fi putut să creadă în munca, așa cum crezi într-o valoare absolută, într-un principiu ce răspunde de sine însuși și ca, având această convingere, s-ar fi liniștit? Deci se ivește din nou întrebarea dacă era mediocru sau mai mult decât mediocru, și la care nu vrem să răspundem pe scurt. Căci nu ne socotim deloc a fi apărătorii lui Hans Castorp și mărturisim chiar bănuiala că munca îi stingherea viața și pașnica plăcere ce i-o dădeau țigările de foi Măria Mancini.

42

THOMAS MANN

J

Cît privește serviciul militar, n-a fost găsit apt. Adâncului ființei sale îi repugna militana și reuși să o îndepărteze. De asemenea este posibil că medicul de stat-major, doctorul Eberding, care venea des în vila de pe strada Harvestehud, să-l fi auzit pe consulul Tienappel spunând în treacăt că tânărul Castorp ar resimți obligația de-a purta arma ca pe-o greutate ce l-ar stînjeni în continuarea studiilor universitare începute în alt oraș.

Mintea lui, care lucra încet și potolit — mai ales ca Hans Castorp păstra, chiar și în afara de Hamburg, obiceiul tihnit al dejunului cu bere neagră — se popula cu geometrie analitică și calcule diferențiale, mecanica, grafostatica și proiectoare, calcula deplasările încărcate și neîncar-cate, stabilitatea, capacitatea magaziiilor de provizii și metacentrul navelor, deși, adesea, întâmpina dificultăți. Desenele sale tehnice, planurile reprezentînd suprastructurile vapoarelor, liniile de plutire și secțiunile longitudinale nu erau chiar atât de bune ca tabloul pitoresc cu „Hansa” în plina mare, însă Hans Castorp îi întrecea pe cei mai mulți dintre colegii săi de îndată ce era vorba de-a fixa o imagine abstractă într-o reprezentare mai accesibilă simțurilor, de a face umbrele cu tuș și de a reprezenta secțiunile longitudinale cu ajutorul unor linii colorate care să indice materialul.

Cînd venea acasă în vacanța, foarte elegant, foarte bine

Îmbrăcat, cu o mustața mica de un blond-roșcat, încadrata de chipul somnoros de tânăr patrician, și, după câte se părea, cu perspectiva unor posturi de răspundere foarte însemnate, oamenii care se ocupau de treburile publice — și aceștia constituie majoritatea într-un oraș care se conduce singur — așadar, concetățenii îl priveau iscoditori și curioși, întrebându-se ce rol oficial va juca într-o zi tânărul Castorp. Avea în urma sa o tradiție, numele îi era vechi și fara pata, așa ca avea sa vina și vremea când urmau sa țină seama de persoana lui ca de un factor politic. Va fi atunci alegator sau ales, va legifera și va lua parte în exercițiul funcțiunii sale onorifice la grijile stapînirii, va face parte dintr-un consiliu de administrație, dintr-o comisie financiara sau poate de arhitectură, glasul sau va fi ascultat și luat în seama alături de al altora. Erai îndreptățit să te întrebi la ce partid politic va adera tânărul Castorp într-o buna zi. Aparențele puteau fi înșelătoare, dar era vădit că avea în cea mai mare măsura aerul pe care n-ar fi trebuit sa-l aibă pentru ca democrației sa se simtă îndreptățiti sa se bizuie pe el, iar asemănarea cu bunicul sau îți sarea în ochi. Era posibil oare sa-i semene atît, încît sa ajungă o frînă, un ele-

MUNTELE VRĂJIT

43

ment conservator? Era cu puțința, dar și contrariul putea fi adevărat. Căci, la urma urmelor, era inginer, un viitor constructor de vapoare, un om al comerțului mondial și al tehnicii. Era, așadar, posibil ca Hans Castorp sa se alătore radicalilor, sa se afirme ca un om care merge drept la țintă, un distrugător al vechilor edificii și al frumoaselor priveliști, nelegat de nimic, ca un evreu, și fara nimic sacru, ca un american, placîndu-i sa rupă, fara nici o considerație, cu tradițiile vechi transmise cu demnitate și sa arunce statul în viitoarea unor experiențe în care sa-și frînga gîtul - dar tot atît de bine își puteai închipui ca va fi preoepnt de dezvoltarea prevăzătoare a condițiilor de viața date și firești. Purta, oare, în sînge harul de-a judeca, asemenea preaînțelepților părinți ai orașului în fața cărora garda dubla de la primărie dădea onorul cu arma, credea că știe totul mai bine decît alții sau era gata sa se sprijine pe cei dm opoziție? În ochii săi albaștri, sub sprîncnele de un blond-roșcat, nu puteai citi nici un răspuns la toate aceste întrebări puse de concetățenii curioși și fara îndoiala ca nici el însuși n-ar fi știut sa explice, el, Hans Castorp, aceasta pagina încă nescrisa.

Era în pragul vârstei de douăzeci și trei de ani când întreprinse călătoria în cursul căreia l-am întâlnit. Pe atunci, avea în urma sa patru semestre de studii la școala politehnica din Danzig, și alte patru semestre pe care le trecuse la școlile tehnice superioare de la Braunschweig și Karlsruhe, luase de curînd, fara distincții deosebite și fara surle și trîmbițe, dar destul de onorabil, primul examen de absolvire, și se pregătea să intre la „Tunder & Wilms”, ca inginer voluntar, ca sa-și facă pe șantier stagiul de practica. Dar, ajuns în acest punct, drumul sau lua pentru început următoarea întorsătura:

În vederea examenului de absolvire, trebuise să învețe din greu și cu perseverența, încît întorcîndu-se acasă își dădu seama că e mult mai obosit ca de obicei. Doctorul Heidekind îl muștra de fiecare dată cînd îl întâlnea și-i cerea stăruitor să schimbe în mod fundamental aerul. De data aceasta, îi spusese el, nu mai este suficient cel de la Norderney sau Wykout Pohr și, dacă binevoiește să-l consulte, atunci îi da sfatul ca înainte de-a începe lucrul pe șantierele de construcții, să petreacă vreo citeva săptămîni în creierul munților.

Foarte bine, spusese consulul Tienappel nepotului și pupilului sau,

„Mă dăcă așa stau lucrurile, atunci pe timpul acestei veri drumurile lor

se despart, căci nici cu patru cai n-ar putea cineva să-l smulgă pentru a-

duce la munte. De altfel, o asemenea regiune nici nu î-ar conveni

J

44

THOMAS MANN

consulului, întrucît avea nevoie de o presiune atmosferică mai potrivită, altfel își risca sănătatea. Dacă vrea, Hans Castorp n-are decît să plece singur în creierul munților, să-i facă o vizită lui Joachim Ziemssen.

Era o propunere foarte firească. Într-adevar, Joachim Ziemssen era bolnav, nu bolnav ca Hans Castorp, ci într-un fel cu totul supărător, și aceasta stare fusese prilej de mare spaimă în familie. Suferise dintot-deauna de un ușor guturai, mereu avea febra și iată că, într-o bună zi, scui-pase sînge, încît se văzuse silit să plece foarte iute la Davos, spre marea lui durere și deznădejde, căci tocmai ajunsese aproape de înfăptuirea năzuințelor. Studiase dreptul, cîteva semestre, după dorința alor săi, dar cedînd unui impuls de neînvins își schimbase brusc

direcția, se prezentase la școala militară și tocmai fusese primit. Iată însă ca se găsea de cinci luni la sanatoriul internațional „Berghof” (medic-șef: doctorul Behrens, consilier aulic) și se plictisea de moarte, după cum scria în cărțile sale poștale. Deci, dacă înainte de-a intra la „Tunder & Wilms”, Hans Castorp voia să întrepreadă cât de cât ceva pentru propriul sau bine, nimic nu era mai indicat decât să se duca să-și țină tovărășie scumpului său var, trebuia să fie pe placul amîndurora.

Cînd se hotărî să plece, era chiar în toiul verii. Ultimele zile ale lui iulie.

Pleca pentru trei săptămîni.

III

Posomorîre castă

Hans Castorp se temuse că avea să doarmă peste ora obișnuită, deoarece fusese peste măsura de obosit, dar se scula mai devreme decât ar fi fost necesar, încît avu timp berechet să-și vadă cu metic jiozitate de tabieturile sale matinale, tabieturi foarte civilizate — între caic un rol principal îl jucau vana de cauciuc precum și hghenasul de lemn cu săpun verde de lavanda, împreună cu pamatulul — , și să îndeplinească îngrijirea trupeză și curățenia cu cealaltă preocupare, constînd din despachetatul și aranjatul lucrurilor. Pe cînd își trecea briciul cu mîner argintat de-a lungul obrazilor acoperiți cu spuma parfumată, își aduse aminte de visele încîlcite avute în cursul nopții; și clatină din cap surîzînd cu îngăduința față de atîtea stupidități, cu superioritatea liniștită a omului care se bărbierește la lumina clară a rațiunii. Nu se simțea chiar perfect odihnit, dar oricum destul de proaspăt pentru o zi nouă.

Tot ștergîndu-se pe mîini, cu obrazii pudrați, în indispensabili din *fii d'ecosse* și cu papuci de marochin roșu, ieși pe balconul ce se întindea de-a lungul fațadei, despărțit doar prin pereți de sticla mata în compartimente separate, corespunzînd fiecărei camere. Dimineața era rece și înnorată. Dîre de ceața se înlinau nemișcate pe înălțimile litoralnice. În timp ce norii mari, albi și cenușii se îngrămădeau peste munții mai depărtați. Ici și colo se vedeau crîmpeie sau dungă de cer albastru, iar cînd răzbea vreo rază de soare, satul alb scînteia în fundul van, în contrast cu pădurile întunecate de brazi care acopereau povîmișurile. De undeva răzbătea o muzică matinală, fără îndoială tot din același hotel de unde a seară se auzise și concertul. Ajungeau pîna la el acorduri înăbușite muzică religioasă, și după o pauză urma un marș, iar Hans Castorp —

care iubea muzica din tot sufletul, deoarece îi producea același efect ca și un pahar de porter băut pe stomacul gol, adică îl liniștea profund, îl

46

THOMAS MANN

1

amețea și-l predispunea la somnolență — ascultă mulțumit, cu capul plecat într-o parte, cu gura deschisă și ochii ușor înroșiți.

Dedesubt șerpuia drumul lucios urcînd pînă la sanatoriu, drumul pe care venise în ajun. Gențiane mici și înstelate creșteau în iarba umedă de pe coasta dealului. O parte din platformă, împrejmuită, alcătuia grădina; acolo erau poteci cu pietriș, straturi cu flori și o peșteră artificială, la rădăcina unui brad falnic. O terasă acoperită cu tablă, pe care erau așezate șezlonguri, se deschidea spre miazăzi, iar lîngă ea se înălță un stîlp vopsit în brun-roșcat, în vîrfurile căruia flutura cîteodată un drapel fantezist, verde și alb, avînd la mijloc emblema medicinei, șarpele încolăcit pe caduceu.

În grădină se plimba o femeie, o doamnă mai în vîrstă, cu înfățișarea îndurerată, aproape tragică. Îmbrăcata complet în negru, purtînd un voal negru răsucit în jurul parului cărunț și răvășit, se sucea și se întorcea fără încetare de-a lungul cărărilor, cu un pas monoton și grăbit, cu genunchii îndoșiți, cu brațele țepene atîrnîndu-i înaintea, cu privirea pierdută, cu ochii negri ce se mișcau în sus și în jos, sub care spînzurau niște pungi moi, și cu fruntea brăzdată de zbîrcituri. Chipul ei ofilit de o paloare meridională, cu o gură mare, marcată de suferință și atîrnînd ușor într-o parte. Îi aminti lui Hans Castorp de portretul unei tragediene celebre, pe care-l văzuse odată, și era un spectacol straniu să constați că femeia aceea palidă și îmbrăcată în negru, fără să pară ca-și da seama, își potrivea pașii mari, copleșiți, după tactul muzicii de marș, ce răzbătea pîna aici venind de departe.

Hans Castorp se uită la ea din înaltul balconului, cu o meditativa compătimire, și i se păru că această vedenie tristă îi întuneca soarele dimineții. Dar aproape în același timp mai înregistra și altceva, ceva abia perceptibil auzului, anume niște zgomote ce veneau din camera vecinilor din stînga - perechea rusă, după cum îi explicase Joachim - zgomote care nu se potriveau deloc cu această dimineață proaspătă și limpede, ci păreau mai curînd că o murdăresc cu o materie vîscoasă. Hans

Castorp își aduse aminte că abia ieri seară auzise ceva asemănător, însă oboseala îl împiedicase să-i dea vreo atenție. Era o luptă însoțită de chicoteli și gîfîieli, a cărei însușire nerușinată nu putea să-i scape multa vreme tînarului, cu toate că, ia început, din bunăvoință se sili să-și dea sieși o explicație nevinovată. Se puteau da și alte nume acestei bunăvoințe a firii, de exemplu acela mai puțin searbăd de curățenie sufletească, sau gravul și frumosul nume de pudoare, ori umilitoarele denumiri de frica

MUNTELE VRĂJIT

47

„a(ĵe var sau prefăcătorie, sau încă și acela de sfiala mistică ori cucer-nĵe _ și era puțin din toate astea în atitudinea ce-o luase Hans Castorp față de zgomotele venite din camera vecină, iar fizionomia sa o exprima n-rintr-o posomorîre castă a chipului, ca și cum n-ar fi trebui' și nici n-ar fi voit să știe nimic din ceea ce auzea: o expresie de pudoare care nu era deloc originală, dar pe care, în anumite împrejurări, avea obiceiul să și-o însușească.

Cu expresia aceasta se retrase, așadar, de pe balcon în cameră, ca să nu audă mai multa vreme sunetele unor fapte și gesturi ce i se păreau serioase, ba chiar cutremurătoare, măcar ca se manifestau numai prin chicoteli. Dar din cameră se auzea încă și mai bine ceea ce se petrecea de cealaltă parte a peretelui. Era o goană în jurul mobilelor, sau așa i se părea, un scaun fu răsturnat, se prindeau unul pe altul, se palmuiau, se sărutau și, la toate astea, se mai adăugau acum și acordurile unui vals, frazele uzate și melodioase ale unui cîntec la moda, ce acompaniau de departe scena nevăzută. Hans Castorp rămase în picioare, cu prosopul în mînă și ascultă fără să vrea, și deodată roși sub pudră, fiindcă ceea ce prevăzuse limpede că va urma, tocmai se petrecu, și jocul fara nici o îndoială ținea de domeniul instinctelor animalice. „Trasni-v-ar bunul Dumnezeu! gîndi el, întoreîndu-se să-și isprăvească toaleta cu mișcări intenționat zgomotoase. La urma urmelor, pentru numele lui Dumnezeu, sînt căsătoriți, așa că totul e în ordine. Dar dimineața, pe lumina, e prea de tot. Și sînt sigur ca nici aseară nu s-au potolit prea curînd. Și sînt totuși bolnavi, din moment ce se găsesc aici sau măcar unul din ei este bolnav, așa că puțin mai multă cumpătare n-ar strica. Însă, firește, faptul cel mai scandalos este că pereții sînt atît de subțiri, își mai spuse el enervat; evident, e o stare de lucruri greu de suportat!

Construcție ieftina, desigur, dar de o ieftinatate dezgustătoare! Oare după toate astea voi avea prilejul să-i și vad pe acești oameni, sau poale chiar le voi fi prezentat? Ar fi nespus de penibil." Și atunci Hans Castorp observa cu mirare că îmbujorarea care-i cuprinsese adineauri obrajii nu voia să dispară cu nici un chip, și nici măcar senzația de fierbințeală care o însoțea. Continua să dăinuie și nu era altceva decât acea arșița uscata de pe fata de care suferise și ieri, pe care somnul o atenuase, dar care, cu acest Pnlej, apăruse din nou. Faptul acesta nu-l dispuse în chip favorabil în Privința vecinilor căsătoriți și, strângînd buzele, îngîna o vorbă de ocară estul de tare la adresa lor și făcu greșeala sa-și răcorească încă o dată ața cu apă, ceea ce-i înteți usturimea. Așa se face ca glasul îi tremura de

48

THOMAS MANN

necaz cînd răspunse varului său care, strigîndu-l, bătuse în perete, iar atunci cînd Joachim intră în camera, nu-i făcu impresia că ar fi un om perfect odihnit și bucuros să întîmpine dimineața.

Micul dejun

— Bună ziua, spuse Joachim. Prin urmare, iată că ai petrecut prima noapte aici sus. Ești mulțumit?

Era gata de plecare, îmbrăcat într-un costum sport, încălțat cu cizme solid lucrate, pe braț cu raglanul în al cărui buzunar lateral se vedea flaconul turtit. Ca și ieri, nu avea nici azi pălărie.

— Mulțumesc, răspunse Hans Castorp, merge. Nu vreau să-mi dau prea repede părerea. Am avut niște vise cam fără noimă, și apoi clădirea are neajunsul că pereții au urechi, ceea ce-i destul de neplăcut. Oare cine-i femeia în negru din grădină?

Joachim își dădu imediat seama despre cine vorbea vărul sau.

— A, e Tous-les-deux, spuse el. Aici, la noi, toată lumea îi zice așa, căci sînt singurele vorbe pe care le repeta mereu. E mexicană și, vezi tu, nu vorbește o boabă nemțește, și franțuzește abia de îngîna cîteva frînturi. A venit aici de vreo cinci săptămîni, să stea lîngă fiul ei mai mare, care se află într-o situație absolut disperată, încît se poate afirma foarte bine că se va sfîrși destul de repede - s-a generalizat, e otrăvit din cap pînă-n picioare, iar Behrens declară ca totul se va termina aproape ca un tifos — ceea ce este groaznic pentru cei vizați.

lată însă, că acum cincisprezece zile i-â sosit cel de-al doilea fiu, care voia să-și vadă fratele pentru ultima oară — de altfel un băiat foarte frumos, ca și celălalt — amîndoi sînt niște flăcăi splendizi, cu ochi ca de jărat, iar femeile erau absolut înnebunite după ei. Toate bune, numai că cel mic tușise înainte de-a urca aici, deși, făcînd abstracție de asta, părea perfect sănătos. Dar închipuiește-ți că abia sosit se și constată că are temperatură, 39,5 dintr-o dată, o temperatura destui de mare, înțelegi, și atunci îl vîră în pat, și Behrens afirmă ca dacă se va mai scula înseamnă că are mai mult noroc decît minte. A venit în cel de al doisprezecelea ceas, spune el, aici. sus... Da, și de alunei mama se plimbă cum ai vazut-o, cînd nu stă la căpătîiul lor, iar dacă cineva i se adresează nu spune decît: *Tous les deux* căci nu știe să spună altceva și, deocamdată, aici nu e nimeni care să priceapă spaniola.

MUNTELE VRĂJIT

49

-Prin urmare, așa stau lucrurile cu ea, tăcu Hans Castorp. Ma întreb, are-mi va spune și mie la fel cînd îi voi fi prezentat? Adică ar fi ciudat, Teau să spun că ar fi comic și lugubru în același timp. adaugă el, iar ochii îi erau ca și ieri: i se părea ca sînt fierbinți și grei. de parca ar fi nîns mai multa vreme și aveau iarăși acea scînteiere pe care i-o provocase tușea bărbatului pasionat de călărie.

Avu impresia că abia atunci reușise să stabilească legătura cu ziua de ieri și, într-o măsură oarecare, să se reacomodeze, ceea ce nu se petrecuse imediat după deșteptare. Și stropindu-și cu un pic de lavandă batista cu care-și atinse fruntea, trecîndu-și-o de jur-împrejurul ochilor, declară că, în ceea ce îl privește, este gata.

— Dacă ești de acord, putem *tous les deux* să mergem la masă, glumi el cu o senzație de bună dispoziție exagerată, la care Joachim îl privi cu blîndețe și zîmbi ciudat, cu o melancolie ușor batjocoritoare, pe cît se părea - de ce, asta-l privea pe el.

După ce se încredința că are asupra lui provizia de țigări, Hans Castorp își luă bastonul, pardesiul și pălăria, aceasta din urmă ca pe un fel de sfidare, căci eră prea sigur de propriul său mod de viață și de obiceiurile sale de om civilizat, ca să se supună chiar atît de ușor și numai pentru trei biete săptămîni unor obiceiuri noi și străine — apoi ieșiră și coborîră scările, în timp ce Joachim îi arăta pe coridoare cînd o ușa. cînd alta, menționîndu-i pe cei ce locuiau acolo, rostind nume germane și

altele ce aveau toate soiurile de rezonanțe străine, și adăugind mici observații asupra caracterului sau gravitației cazurilor respective.

Întîlniră, de asemenea, persoane care se înapoiau deja de la micul dejun, iar cînd Joachim dădea buna ziua cuiva, Hans Castorp își ridică politicos pălăria. Era nerăbdător și nervos ca un tînar pe cale de a fi prezentat unor oameni necunoscuți și, în același timp, supărat de senzația limpede că are ochii tulburi și fața îmbujorată, ceea ce, de fapt, nu corespundea decît în parte adevărului, căci era mai curînd palid.

- Ca să nu uit, vreau să-ți spun ceva! făcu el deodată și în voce i se distingea o oarecare ușurință necugetată. Poți foarte bine să mă recomanzi doamnei din grădină, dacă se va ivi prilejul, nu vad nici un inconvenient. Puțin îmi pasă dacă o să-mi spună *tous-les-deux*. voi ști ce semnificație are asta și ce mutră să fac. Dar nu vreau cu nici un preț să intru în relații cu perechea rusă, înțelegi? Ți-o cer foarte insistent.

Sînt

oameni lipsiți complet de bună creștere și chiar dacă sînt sili! să

cuiesc trei săptămîni în vecinătatea lor și-mi este imposibil să-i oco-

50

THOMAS MANN

lese, în schimb nu doresc cu nici un preț să-i cunosc și sînt absolut în dreptul meu dacă refuz în mod categoric să...

- Bine, îl întrerupse Joachim, să înțeleg că te-au stingherit? E adevărat că într-un fel sînt niște sălbatici, cu alte cuvinte niște necivilizați, și-am spus-o din capul locului. El vine întotdeauna la masa cu un vindiac de piele, și fara să intru în amănunte îți spun doar că arată în asemenea hal, îneît mă mir că Behrens încă n-a intervenit. Și nici ea nu e dintre cele mai îngrijite, în ciuda pălăriei cu pene... De altfel, poți fi perfect liniștit, căci sînt așezați foarte departe de noi, la masa rușilor de rînd, fiindcă trebuie să știi că există și o masa a rușilor bine, la care se așază numai rușii mai deosebiți, așa că sînt puține șanse să-i întîlnești, afară doar de cazul dacă o vei dori chiar tu. În general, aici nu este chiar atît de ușor să ieși cunoștințe, tocmai datorită faptului că sînt atîția străini printre pacienți, și chiar eu, măcar că stau aici de atîta vreme, nu cunosc personal decît pe foarte puțini dintre ei.

- Dar dintre cei doi care-i bolnav? întrebă Hans Castorp. El

sau ea?

- Cred că el. Da, numai el, spuse Joachim vădit distrat, în timp ce-și lăsa hainele la garderoba, la intrarea în sufragerie.

Apoi pătrunseră în sala luminoasă, cu plafonul ușor boltit, unde vocile zumzaiu, tacîmurile zornaiau, iar fetele de serviciu se grăbeau purtînd câni din care ieșeau aburi.

În sufragerie erau aranjate șapte mese, dintre care două în lățime și celelalte în lungime. Mesele erau destul de mari, fiecare pentru zece persoane, deși nu toate locurile aveau în fața lor tacîmuri. După cîtiva pași de-a curmezișul sălii, Hans Castorp se găsi instalat la locul său. Era așezat pe partea îngustă a unei mese din mijloc, între cele două mese puse de-a latul. În picioare, îndărătul scaunului, Hans Castorp se înclina politicos și cu oarecare rigiditate către vecinii de masă, cărora le fu prezentat cu tot ceremonialul, dar pe care abia-i înregistra ca figuri. Doar numele și persoana doamnei Stohr îi reținură atenția, cît și faptul că avea o față roșie și un par unsuros, de un blond cenușiu. Privindu-i numai chipul, îți puteai explica foarte ușor gafele ei izvorîte din lipsa de cultură. Apoi lua loc și observa cu un aer satisfăcut că micul dejun era socotit aici o masă importantă.

Erau vase cu marmeladă și miere, castroane cu orez cu lapte și terci din făina de ovăz, farfurii cu jumări de ouă și friptura rece; unt se găsea din abundență, cineva ridica un clopot de sticlă sub care se întindea o bucată groasă de șvaițer, ca să-și taie o felie și printre altele mai era și o fructieră cu fructe proaspete sau uscate, așezată în mijlocul mesei. O

MUNTELE VRĂJIT

51

fată de serviciu îmbrăcătă în negru și alb îl întreba pe Hans Castorp ce dorește să bea: cacao, cafea sau ceai? Era micuța că un copil, cu fata lungă și îmbrătrînită, „o pitică”, se gîndi el. simțînd un fel de spaimă. Se uita la vărul său, dar cum acesta ridica umerii și sprintenele cu indiferență, că și cum ar fi vrut să spună: „Ei, și-apoi, ce-i cu asta?” se potoli și comandă ceai cu o politețe deosebită tocmai fiindcă aceea care-l întreba era o pitică, după care începu să mînce orez cu lapte, cu scorțișoară și zahăr, în timp ce, uitîndu-se curios la celelalte mîncăruri din care ar fi dorit să se servească, își lăsa privirile să plutească și peste comensii de la celelalte mese, camarazii și tovarășii de destin ai lui Joachim care, cu toții, aveau trupurile măcinate de boală, dar mînceau și sporovăiau. Sala era construită

În acel stil modern care reușea să imprime celei mai severe simplități o anumită trăsătură de fantezie. Nu era prea lăta în raport cu lungimea, avînd de jur-împrejur un fel de galerie ce acoperea polițele pentru farfurii și se deschidea prin arcade largi spre interiorul aranjat cu mese. Stîlpii erau acoperiți pînă la jumătate cu un placaj imitînd lemnul de santal, cu partea superioară văruiată în același fel ca și pereții și plafonul, ornamentați cu brîuri multicolore și cu motive simple și nostime ce imitau ciucurii, motive care se întîlneau unele cu altele pe tavanul larg boltit. Sala era prevăzută cu mai multe candelabre electrice din metal alb, formate fiecare din cîte trei arcuri suprapuse unite printr-o împletitură gingașă, avînd în partea inferioară clopote de sticlă mată, ce atîrnau ca niște mici sfere lunare. Sala avea patru uși de sticlă, două pe partea lăta, ce dădea pe o verandă în fața lui Hans Castorp, a treia la stînga răsponzînd în holul de intrare și apoi aceea pe care intrase Hans Castorp — căci Joachim îl condusesese, de data aceasta, pe o alta scara și un alt coridor decît ieri seara.

La dreapta lui era o făptură cu înfățișare sărăcăcioasă, în negru, cu

puf pe fața și cu obrajii ușor aprinși, pe care o lua drept o croitoreasă

său o lenjereasă cu ziua, impresie creată, fără îndoială, de lăptul ca bea

numai cafea și mîncă pîine cu unt, iar în mintea lui imaginea unei mici

croitorese se asociase întotdeauna cu cafeaua și jimbla cu unt. La stînga

stătea o domnișoară englezoaică, și ea destul de vîrstnică. foarte

întă, cu degetele țepene și degerate, care citea scrisori sosite de acasă în

începea să bea un ceai de culoarea sîngelui. Urma Joachim și apoi doamna

tonr cu bluza ei ecoseză de lîna. Ținea mîna dreapta strînsă pumn în

reptul obrazului și în vreme ce mîncă se silea în mod ostentativ să vor-

ăscă distins, dezvelindu-și, sub buza de sus, dințu lungi și subțiri ca

iepure. Un bărbat tînar cu mustăcioară, a cărui expresie părea să arate

THOMAS MANN

ca ține în gura ceva cu un gust oribil, lua loc alături de ea și începu să manânce pastrînd tăcerea cea mai desăvîrșită. Sosi imediat după ce Hans Castorp se așezase, saluta cu bărbia din mers și ocupa un scaun, fără să privească pe nimeni, refuzînd prin atitudinea sa orice încercare de a i se prezenta noul oaspete. Poate că era prea bolnav ca să-i mai pese de aceste maniere sau să se mai intereseze de cei din jurul său. Pentru cîteva clipe, în fața lui Castorp lua loc o fată tînara cu parul de un blond luminos, extraordinar de slabă, care-și răsturna în farfurie un borcan cu iaurt, îl mîncea iute și pleca imediat.

La masa, conversația nu era deloc însuflețită. Joachim sporovăia de forma cu doamna Stohr și, informîndu-se de starea ei, afla cu o corectă părere de rău că lasă de dorii. Se tînguia că se simte „fără vlagă”. „Sînt atît de vlăguită”, spuse ea lungind silabele cu o afectare de prost gust. Și adaugă că încă de dimineață, cînd se sculase, avusese 37,3 și cine știe ce o să mai fie după-amiază! Croitoreasa cu ziua zise că a avut aceeași temperatură, însă mărturisi că se simțea, dimpotrivă, agitată, încordată, cuprinsă de o neliniște tainică, de parca s-ar afla în ajunul unui eveniment deosebit de hotărîtor, ceea ce în realitate nu era deloc cazul, fiind vorba doar de o agitație fizică, ce nu ținea întru nimic de suflet. Se vedea însă că nu era în nici un caz o croitoreasa cu ziua, căci vorbea foarte curat și aproape ca o femeie cultă. Oricum, Hans Castorp găsea că aceasta agitație sau măcar mărturisirea unor asemenea senzații constituie într-un anume fel o atitudine destul de necuviincioasă, ba chiar supărătoare din partea unei ființe atît de neînsemnate. Le întreba pe rînd, atît pe croitoreasa cit și pe doamna Stohr, de cînd sînt aici, sus (prima era în sanatoriu de șapte luni, cealaltă de cinci), apoi caută să-și amintească de cele cîteva noțiuni de engleză pe care le învățase ca să afle chiar din gura vecinei din dreapta ce fel de ceai bea (era ceai de măceșe) și dacă era bun, ceea ce ea îi confirma aproape cu impetuozitate, și abia după aceea își arunca privirile prin sala însuflețită de un du-te-vino continuu; micul dejun nu era o masă care se lua în mod obligatoriu în comun.

La început se temuse puțin că va avea să suporte impresii cumplite și iată că se simțea oarecum dezamăgit, căci toată lumea din sala părea plină de viață: nu aveai deloc sentimentul

ca te află într-un așezământ plin de suferințe. Tineri bronzăți, de ambele sexe, intrau fredonând, vorbeau cu fetele ce serveau și se năpusteau asupra micului dejun vădind o sănătoasă poftă de mâncare. Erau aici, de asemenea, oameni mai în vârstă. perechi căsătorite, o familie cu copii care vorbeau rusește. Aproape toate femeile purtau tricouri de lână ori mătase, lipite de trup, svelte cum le

MUNTELE VRĂJIT

53

' au aib_e sau colorate, cu gulere răsfrînte și buzunare în părți, și era o lăcere sa le vezi oprindu-se și sporovaind, cu amîndoua mîinile vîrîte în buzunare. La mai multe mese oamenii își arătau unii altora fotografii, făcute de ei înșiși, fara îndoială; la unele mese se făceau schimburi de mărci poștale. Se discuta despre vreme, despre felul cum s-a dormit, despre temperatura pe care au avut-o în acea dimineața. Cei mai mulți erau bine dispuși, fără vreun motiv anume, doar fiindcă nu aveau griji momentane și se aflau mai mulți laolaltă. Este adevărat ca unii stăteau la masă cu capul în mîini și priveau ținta diept înaintea. Aceștia erau lăsați să privească și nimeni nu le acorda nici o atenție.

Deodată Hans Castorp tresari, aprins de tnînie, jignit. Fusese trîntita o ușă, chiar aceea din stînga, ce dădea direct în hol - cineva o lăsase sa se închidă singura sau poate o închisese la repezeala, iar zgomotul acesta, pe care-l urîse dintotdeauna, îi făcea oroare lui Hans Castorp. Se prea poate că aversiunea asta se datora educației, poate era o idiosincrasie congenitală, în orice caz detesta zgomotul ușilor trîntite și ar fi fost în stare să palmuiască pe oricine își îngăduia să izbească o ușa în prezența lui. De data asta, ceea ce agrava pocnetul venea din faptul ca ușa era făcuta din pătrățele de sticla; astfel, totul se transforma într-un zdrăngănit și un imens bufnet. „Rușine”, gîndi Hans Castorp furios, „blestemată neglijență!” Cum, de altminteri, în aceeași clipă, croitoreasa îi spuse ceva, nu avu răgazul să constate cine era vinovatul. Dar între sprîncenele lui blonde apărură niște cute, iar chipul i se schimonosi în vreme ce-i răspundea croitoresei.

Joachim întreba dacă doctorii trecuseră pe acolo. Da, își și făcuseră primul tur, îi răspunse cineva, părăsiseră sala chiar în clipa cînd sosiseră verii.

— În cazul acesta, hai sa plecăm, nu mai are rost sa așteptăm, opina Joachim. Ca sa te prezint, o sa găsim, fara îndoiala, vreun alt prilej în cursul zilei.

Dar la uşă fură cît pe ce sa se izbească de doctorul Behrens care venea grăbit, urmat de doctorul Krokowski.

-Ei, domol, mai multa atenţie, domnilor! exclama Behrens. Asta ar ti putut sfîrşi rau pentru bătăturile noastre. Vorbea cu un pronunţat accent saxon din nord, deschizînd larg gura şi mîncînd cuvintele. Aşadar, dumneata eşti? îi zise lui Hans Casrorp pe care Joachim i-l pie.'f nta, lipindu-şi călcîiele; ei bine. sînt îneîntat.

Şi-i întinse tînarului o mîna mare cît o lopata. Era un om o^os, mai nalt decît doctorul Krokowski cu mai bine de trei capete, cu parul com-

54

THOMAS MANN

plet alb, cu n ceafa ieşita în afara, nişte ochi mari, albaştri, bulbucaţi, înotînd în lacrimi şi străbătuţi de vinişoare vineţii, un nas cîrn şi o mustaţa tăiata scurt şi ridicata pieziş, din cauza ca buza superioara se răsucea într-o parte. Ceea ce-i spusese Joachim despre obrazii lui se adeverea, căci erau albaştrii; altfel încît capul părea de-a dreptul colorat deasupra halatului alb de chirurg, lung pîna la genunchi, pe care îl purta strîns cu un cordon, lasînd sa i se vadă pantalonii reiaţi şi o parte din picioarele imense, încălţate în ghetete galbene, destul de vechi şi cu şireturi. Doctorul Krokowski era de asemenea în ţinută profesionala, însă halatul sau era negru, cu elastic ia manşete, dintr-o ţe;atura neagra şi lucioasa, croita în forma de cămaşa, ceea ce făcea ca paloarea sa-i iasă şi mai mult în evidenţă. Se păstra la locul sau de asistent, neluînd parte la convorbire, însă o oarecare încordare silita a gurii destăinuia cît i se părea de ciudata poziţia lui de subaltern.

— Veri? întreba consilierul aulic aratînd cu mina de la unul la altul, şi privindu-i de jos cu ochii sai albaştri, străbătuţi de vinişoare vineţii... Atunci va fi şi dumnealui un vajnic purtător de sabie? îl întreba pe Joachim, aratîndu-l cu capul pe Hans Castorp... Ei, Doamne fereşte, nu se poate! Mi-am dat imediat seama — şi deodată i se adresa direct lui Hans Castorp — că aveţi în dumneavoastră ceva de civil, ceva plăcut, nu atît de războinic ca acest şef de hoarda militară. Aţi fi un bolnav mai bun decît el, fac prinsoare pe orice. De la prima aruncătura de ochi vad pe chipul fiecăruia daca are stofa unui bun pacient, căci trebuie talent pentru asta, da, talentul este necesar pretutindeni, iar acest mirmidon n-are nici o picătura de talent. Nu ma pricep, poate ca ar fi bun pe cîmpul de instrucţie, dar

aici... Va rog sa ma credeți ca mereu vrea sa plece. Dorește neconținut sa plece, ma pisează, ma freacă și e nerăbdător sa se spetească la manevre și exerciții, acolo, jos. Atîta exces de zel! Nu vrea sa ne mai acorde nici măcar un fleac de jumătate de an. Și cu toate acestea, e foarte frumos la noi, spune și dumneata, Ziemssen, daca nu-i frumos la noi! Ei, domnule, varul dumitale ne va aprecia desigur mai mult decît dumneata și va ști sa se distreze. Nu doamnele sînt acelea care ne lipsesc, avem aici doamne absolut încîntătoare. Multe dintre ele sînt foarte seducătoare — văzute din afara, cel puțin. Însă dumneavoastră ar trebui sa încercați sa prindeți ceva mai multa culoare, altfel, înțelegeți ca doamnele n-o sa va acorde nici o atenție! Verde este pomul de aur al vieții, dar ca nuanța de piele, verdele nu prea e arătos. Evident, complet anemic, zise el, apropiindu-se imediat de Hans Castorp și-i întoarse pe dos una dintre pleoape, între degetul arătător și mijlociu. Firește, corn-

MUNTELE VRĂJIT

55

let anemic, cum vă spuneam. Știți ceva? N-ar fi chiar atît de rau daca

pentru

cîtva timp ați lasă în voia sorții dragul dumneavoastră Hamburg.

De altfel, acest scump Hamburg este o înjghebare căreia noi îi datoram mult; grație meteorologiei sale de o umeda voioșie, ni se procura în fiecare **an** cîte un drăgălaș contingent. Jnsa cu acest prilej îmi veți îngădui să vă dau un sfat cu totul dezinteresat — complet *sine pecunia*, adică sa înțelegeți ca, atîta timp cît mai stați aici, faceți ceea ce face și vărul dumneavoastră. În cazul dumneavoastră, nu puteți face nimic mai bun decît să trăiți cîtava vreme ca și cum ați fi atins de o ușoara *tubercu-losis pulmonum*, și sa puneți puțina albumina. Căci aici, la noi, se produce un curios fenomen în legătura cu metabolismul albuminei... Chiar daca arderile generale sînt mari, trupul depune totuși albumina... Ei. și zici că ai dormit bine, Ziemssen? Atunci, e perfect. Poți face plimbarea proiectata. Dar nu mai mult de o jumătate de oră! După aceea, pune-ți în gură trabucul cu argint viu! Totdeauna să-ți însemni frumușel temperatura, Ziemssen! Ca la serviciu! Cu conștiinciozitate! Sîmbata vreau sa văd curba temperaturii! Iar domnul, varul dumitale, sa și-o ia și el. Luarea temperaturii n-a

făcut încă rau nimănui. Buna ziua, domnilor! Petrecere buna!
Buna ziua... Buna ziua...

Iar doctorul Krokowski porni și el după șeful sau, care parca plutea, legându-și brațele cu palmele în jos și întrebând în dreapta și în stînga dacă s-a dormit bine, la care toata lumea răspundea afirmativ.

Tachinărie. Sfînta împărtășanie. Veselie întreruptă

- Foarte simpatic om, zise Hans Castorp în vreme ce, după un salut prietenesc adresat portarului șchiop care punea în ordine scrisorile în loja de la intrare, ieșiră pe portal în aerul liber de afara.

Portalul era situat în partea de sud-est a clădirii spoite în alb și a cărei parte centrală depășea cu un etaj cele doua aripi, avînd deasupra un orologiu instalat într-o turla joasa, acoperua cu tabla de culoarea

eziei. Cînd ieșeau afara nu patrundeai în gradina împrejmuita, ci te

Pomeneai îndată în plina natura, în fața pajiștilor alpine, pe al căror

Povîrniș erau raspîndiți cîtiva molizi de înălțime mijlocie și niște pini

asuciți și aplecați pîna aproape de pamînt. Drumul pe care apucară, de

56

THOMAS MANN

fapt singurul ce mai exista în afara celui ce ducea în vale, cobora în pantă dulce spre stînga, în spatele sanatoriului, în direcția bucătăriilor și a dependințelor, unde lăzile de fier pentru gunoaie stăteau așezate lînga grilajul scărilor de la pivnița, și se mai prelungea încă puțin înainte de-a face o cotitura brusca pentru a urca pieptiș către dreapta, de-a lungul coastei împădurite. Era o cărare bătătorită și încă destul de umedă, de o culoare roșietica, de-a lungul căreia dădură de cîteva ori peste niște sfărîmături de stînca. Cei doi veri nu erau singurii care se plimbau. Pacienții care isprăviseră de mîncat imediat după ei, veneau în urma lor, iar grupurile ce se întorceau le ieșeau în întîmpinare călcînd apăsate, ca oamenii care coboară în panta.

— Foarte simpatic om! repetă Hans Castorp. Are un fel atît de liber de-a vorbi, îneît e o plăcere sa-l ascuți. Și mi-a plăcut cum îi zice ter-mometrului, „trabuc cu argint viu”, am înțeles imediat despre ce era vorba... Dar cît despre mine, daca-mi dai voie, o să-mi aprind unul adevărat, spuse oprindu-se, căci nu

mă mâi pot stăpîni. De ieri de la prînz n-am mai fumat ceva ca lumea... Te rog sa mă scuzi o clipă! Și-și scoase din tocul de piele fina împodobit cu o monogramă de argint un trabuc Măria Mancini, un exemplar frumos, turtit la un capăt, așa cum îi plăceau cu osebite, îi taie vârful cu un cuțitaș agățat de lanțul ceasornicului, scapără bricheta și-și aprinse țigara lungă și îndoită în sus, tragînd cîteva fumuri pline, cu o poftă deosebită. Așa! adaugă el. Acum ne putem continua plimbarea. Evident, tu nu fumezi, zelul tău mi se pare cam exagerat.

— Da, n-am fumat niciodată, răspunse Joachim. De ce m-aș apuca sa fumez tocmai aici?

— Pe asta n-o mai înțeleg, spuse Hans Castorp. Nu înțeleg cum poate cineva sa nu fumeze, căci asta înseamnă să te lipsești într-un fel de una dintre bucuriile vieții și în orice caz de o foarte mare plăcere! Cînd mă trezesc dimineața ma și bucur la gîndul că voi putea fuma în timpul zilei, iar cînd iau masa mă gîndesc la același lucru, da, și cred ca nu exagerez decît foarte puțin .spunîndu-mi că, în definitiv, mîmînc numai ca sa pot fuma după aceea. Dar o zi fără tutun ar fi pentru mine o zi searbădă, anostă, co?nplet pustie, văduvită de orice farmec, și dacă aș fi nevoit ca într-o dimineață să-mi spun: astăzi n-o să am nimic de fumat, cred că n-aș mai avea curajul sa ma scol și aș rămîne să zac în pat. Vezi tu: cînd ai o țigară care arde bine — căci este de la sine înțeles că nu trebuie SA fie ruptă sau să tragă prost, asta este tot ce poate fi mai neplăcut -

MUNTELE VRĂJIT

57

adar cînd ai o țigara buna, socot ca ești la adăpost de toate și ca nu ți poate întîmpla literalmente nimic. Este aceeași senzație ca atunci cînd tai întins pe malul mării, fiindcă, zic eu, cînd stai culcat pe malul mării, j așă că nu mai ai nevoie de nimic, nici de munca, nici de distracție, nu-i așa?... Slavă Domnului, în toată lumea se fumează, iar după cîte știu eu, aceasta plăcere nu-i necunoscută nicăieri unde te-ar putea arunca întîmplările vieții. însuși exploratorii care pornesc spre Polul Nord se aprovizionează temeinic cu mari cantități de tutun pentru obositoarea lor expediție, și de cîte ori am citit despre asta am fost plăcut impresionat. Căci i se poate oricui întîmpla să-i meargă prost — sa presupunem ca la un moment dat aș fi într-o stare nenorocită; dar atîta timp cît o sa am o țigară, știu precis că aș suporta totul, că m-ar ajuta sa trec peste orice.

— Oricum, această aservire este o dovadă de slăbiciune, zise

Joachim. Behrens are perfectă dreptate: ești un civil — da, știu, o spunea ca să te laude, însă fapt este ca tu ești un civil iremediabil. În definitiv ești sănătos, așa că poți face tot ce-ți place, adăugă el, iar ochii i se stinseră brusc.

— Da, sănătos în afară de anemie, replică Hans Castorp. Căci, judecînd după înseși spusele lui Behrens, sînt exact atît de anemic cît trebuie ca să fiu livid. Fiindcă este evident, și asta m-a izbit și pe mine, ca în comparație cu tine am o piele aproape verzuie, lucru de care acasă nu mi-am dat seama. Și apoi e foarte drăguț din partea lui ca m-a consultat complet *sine pecunia*, cum s-a exprimat el. Țin foarte mult sa fac exact ce mi-a recomandat și să-mi organizez viața întocmai după felul tău de trai - de altfel, ce-aș putea face altceva, aici sus, la voi — iar faptul ca voi depune puțină albumina nu-mi poate provoca nici un neajuns, cu toate că, pe cinstea mea, găsesc expresia destul de respingătoare.

Joachim tuși de vreo două ori din mers, ceea ce însemna că, oricum, urcușul îl obosea. Dar cînd accesul de tuse îl apuca a treia oară, se opri cu sprîncenele încruntate.

— Ia-o înainte, spuse el.

Hans Castorp se grăbi sa-și continue drumul, fara ca măcar sa întoarcă privirea înapoi. Apoi încetini pasul și sfîrși aproape prin a se opri, nîndcă i se păru că s-a depărtat prea tare de Joachim. Dar tot nu se întoarse.

Un grup de pacienți, bărbați și femei, le ieși în fața, îi văzuse de alf-încă de pe cînd se aflau pe drumul drept, la jumătatea coastei, și coborau cu pași mari, drept spre el, iar vocile lor se amestecau

58

THOMAS MANN

Într-un vacarm nemaipomenit. Erau vreo șase sau șapte persoane de diferite vârste, unii foarte tineri, alții mai în etate. Îi privi cercetător, cu capul puțin aplecat, gîndindu-se la Joachim. Toți erau fara pălărie și arși de soare, femeile purtau jachete colorate, iar majoritatea bărbaților nu aveau pardesiuri sau bastoane, ca niște oameni care, fara nici o ceremonie, cu mîinile în buzunare, au ieșit sa facă o scurta plimbare în fața casei. Și fiindcă veneau la vale, fapt pentru care nu trebuiau sa facă nici un efort serios, ci doar cel mult sa țină picioarele încordate spre a nu fi ispitiți s-o ia la fuga sau sa se împiedice, făceau impresia ca se lăsau sa alunece ușor, astfel încît aveau în modul de a merge ceva înaripat și lin, care li se rasfrîngea pe chipuri și în întreaga înfățișare în așa măsura încît aproape că simțeai dorința sa faci parte din grupul lor.

Acum, fiind aproape de ei, Hans Castorp le privi chipurile cu atenție. Nu erau toți arși de soare și două tinere se remarcă tocmai prin paloarea feței, una slabă ca un baț și cu un ten de fildeș, alta mai mică și grasă, slăbită de pistrui. Dar toți se uitau la el cu același zîmbet obraznic. O fată înaltă, într-un sveter verde, cu părul prost pieptănat și cu ochii neghiobi, pe jumătate închiși, trecu atît de aproape de Hans Castorp încît mai-mai ca-atinse cu brațul, și în același timp fluiera... Nu, asta era sminteala curată! Fluiera în direcția lui, dar nu cu buzele, pe care nici măcar nu le țuguie. Fluiera din străfundurile ființei sale, privindu-l prostete, cu ochii pe jumătate închiși; îi scapă din piept, într-un fel cu totul neînțeles, o fluierătură neobișnuit de neplăcută, răgușită și ascuțită și, în același timp, găunoasă, trăgănată care, spre sfîrșit, scăzu cu un ton, astfel ca-l sili pe Hans Castorp să se gîndească la muzica ce-o scot acele bășici de prin bîlciuri, care se dezumflă și se turtesc țiuind — apoi fata trecu împreună cu tot grupul mai departe.

Hans Castorp înlemni privind în zare. După aceea se întoarse repede și înțelese imediat ca acest lucru îngrozitor trebuie să fi fost o gluma, o farsă pusă la cale, deoarece își dădu seama după mișcarea din umeri a tinerilor care se depărtau ca rîdeau, iar unul scund, cu buzele rasfrînte, un tînar care-și ținea mîinile în buzunar, ceea ce făcea ca vesta să se ridice într-un mod necuviincios, întoarse capul către el și rîse. Joachim tocmai se apropia. Saluta grupul, întoicîndu-se cu fața, cu o plecăciune curtenitoare, lipind calcîiele, apoi, uitîndu-se după ei cu o privire blindă, se apropie de varu-sau.

— De ce faci muștra asta? îl întreba el.

MUNTELE VRĂJIT

59

— A fluierat! răspunse Hans Castorp. A fluierat din burtă, chiar în . . . p ce trecea pe lînga mine; vrei să mă lămurești ce înseamnă asta?

- Ah, spuse Joachim și rîse nepăsător. Nu, e stupid să-ți închipui că fluierat din burta. Era domnișoara Kleefeld, Hermine Kleefeld, care

fluieră cu pneumotoraxul.

- Cu ce? întrebă Hans Castorp. Era extrem de agitat și nu prea știa de ce. Și oscilînd între rîs și plîns, adaugă: Totuși, cred că n-ai pretenția să înțeleg jargonul vostru.

- Hai să mergem mai departe! zise Joachim. Pot să te lămuresc și din mers. Ai încremenit pe loc de parcă ai fi prms

rădăcini. E ceva care ține de chirurgie, după cum cred că-ți închipui, o operație ce se practica destul de des aici, sus. În domeniul acesta, Behrens vădește o înde-mînare remarcabilă... Cînd un plămîn este atins, ma înțelegi, dar celalalt e sănătos sau relativ sănătos atunci partea bolnava este scutita de orice activitate pentru cîtava vreme, ca sa se odihnească... Aceasta înseamnă: te deschide printr-o tăietura, aici, într-o parte - nu cunosc exact locul, însă Behrens a ajuns un maestru în astfel de operații. Apoi îți introduce un gaz, azot, înțelegi, astfel ca plămînul comprimat nu mai este în măsura să funcționeze. Bineînțeles ca gazul nu persista prea mult, astfel că trebuie mereu reînnoit, și cam la o jumătate de luna, ca sa zic așa, te umple iarăși. Și după un an sau mai mult de tratament, dacă totul merge bine, datorita acestei odihne, plămînul poate sa se vindece. Nu totdeauna, să ne înțelegem, ba este chiar o chestie destul de riscanta. Dar se pare ca s-au obținut rezultate minunate datorita pneumotoraxului. Tuturor celor pe care i-ai văzut adineauri li s-a făcut aceasta operație. Între ei era și doamna Iltis, cea cu pistrui, și domnișoara Levi, slabanoaga, și-o aduci aminte, cea care a zăcut atîta vreme la pat. S-au adunat cu toții, căci chestia asta cu pneumotoraxul i-a apropiat pe acești oameni în mod firesc; își spun „Clubul jumătăților de plămîni”, și așa sînt cunoscuți. Dar mîndria clubului este Hermine Kleefeld, deoarece numai ea singura are talentul special sa fluiere ca nimeni altul cu pneumotoraxul. Cum reușește, nu ți-aș putea spune și nici chiar ea n-o știe exact. Însă nu e capabila să fluiere decît după ce a mers ceva mai repede și bineînțeles ca nu pierde prilejul sa sperie oamenii, mai ales pe noii sosiți. De altfel cred ca, procedînd astfel, risipește azotul și de aceea trebuie umpluta la fiecare opt zile.

Acum, Hans Castorp rîdea; auzindu-l pe Joachim, tulbuierea 1 se ransformase în buna dispoziție și în vreme ce mergea aplecat înainte.

J

60

THOMAS MANN

acoperindu-și ochii cu mîna, umerii îi fura zguduiți de un rîs înfundat și precipitat.

— Asociația lor este măcar înregistrata? întreba el, simțind ca-i vine greu sa vorbească; de atîta rîs stapînit, glasul îi gema plîngător. Au statute? Păcat ca nu ești și tu membru, ați fi putut sa ma primiți ca oaspete de onoare sau ca... auditor. Ar trebui

sa-l rogi pe Behrens sa te pună și pe tine parțial în neactivitate. Poate ca ai reuși sa fluieri și tu daca ți-ai da osteneala, cred ca pîna la urma și treaba asta se poate învață... E, într-adevar, cel mai caraghios lucru pe care l-am auzit în viața mea! spuse el și suspina adînc. Ei, dar iarta-ma ca vorbesc în felul acesta, se pare însă ca prietenii tăi pneumaticii sînt ei înșiși într-o dispoziție excelenta! Cum mai coborau... Și cînd ma gîndesc ca formează „Clubul jumătăților de plamîni"! Făptura aia nebunatica mi-a fluierat un tiuuuu... Asta-i curata nebunie. Ai putea sa-mi spui de ce sînt atît de zburdalnici?

Joachim caută un răspuns.

— Doamne, zise el, sînt atît de liberi... Vreau sa spun ca sînt tineri, pentru ei timpul n-are importanța și atunci mor și ei cum pot. Nu vad de ce-ar trebui ca moartea sa le sape asprime pe chip. Ma gîndesc cîteodata că a fi bolnav și a muri nu sînt lucruri grave în sine, ci mai degrabă un fel de superficialitate, căci seriozitatea, oricum ar fi, n-o întîlnești decît acolo, în viața din vale. Cred ca vei înțelege toate astea abia după ce vei sta mai multă vreme, aici, sus.

— Fara îndoiala, spuse Hans Castorp. Sînt chiar ferm convins. De altfel, observa ca au început sa ma intereseze multe lucruri de aici, de sus, de la voi, iar cînd te interesează unele lucruri - nu-i așa? - nu întîrzii niciodată sa le și pricepi... Dar oare ce-i cu mine, ca n-am pofta să fumez! zise el, privindu-și țigara. De cîtva timp ma tot întreb ce nu-i în regula și iată, bag de seama că Măria nu-mi mai place. Te încredințez ca are un gust de *papier-mache*, e ca și cum aș avea un deranjament de stomac. Este, trebuie s-o recunosc, ceva inexplicabil. E adevărat ca am mîncat prea copios la micul dejun, dar asta nu poate fi un motiv, căci de obicei cînd manînci mult, fumezi cu și mai mare plăcere. Crezi ca poate proveni din faptul ca am dormit agitat? Poate că asta m-a indispus. Nu, trebuie într-adevar s-o arunc, spuse el după o noua încercare de a trage din țigara. Fiecare fum este o speranța înșelata; n-are nici un rost sa ma silesc. Și după ce mai șovăi încă o clipa, arunca țigara pe povîrniș. În pădurea umeda de brad. Știi de unde mi se trage? întreba el. Sînt con-

MUNTELE VRĂJIT

61

ins că e în legătura cu afurisita de fierbințeala din obraji, de care sufăr He cînd m-am sculat. Dracu știe de ce, dar am impresia ca sint roșu la față ca focul. Cînd ai sosit aici ai avut și tu aceeași senzație?

— Da, zise Joachim. La început mi s-au întâmplat și mie lucruri neobișnuite. Dar nu da importanța. Ți-am spus doar ca nu-i chiar atît de ușor să te aclimatizezi la noi. O sa te obișnuiești destul de repede. Vezi tu banca asta are o poziție minunată. Dacă vrei, stăm puțin și după aceea ne întoarcem la sanatoriu, căci trebuie sa fac cura de odihna.

Drumul devenise neted ca-n palma. Acum se îndrepta către Davos-Platz, așezat cam îa o treime din înălțimea coastei și oferind o priveliște ce strălucea alburiu într-o lumina limpede, printre pinii înalți, zvelți, dar aplecați în direcția vîntului. Banca simpla de brad pe care se așezară era rezemata de pereiele muntelui. Pe lînga ei se rostogolea în vale un pîrîu care bolborosea ;,i susura printr-un jgheab de lemn.

Joachim voi sa-i spună varului sau numele piscurilor care păreau ca închid valea spre sud, arătîndu-le cu vîrfurile de fier al bastonului de munte. Dar Hans Castorp le privi doar în treacăt; stătea aplecat înainte, preocupat de altele, în vreme ce, cu minerul bastonului sau de tîrgoveț, baston cu mîner de argint, desena figuri pe nisip:

- Oare ce voiam sa te întreb? începu el. Prin urmare, întîmplarea din camera unde stau s-a petrecut cu puțin înaintea sosirii mele. De cînd ești tu aici, sus, au fost multe cazuri mortale?

- Destul de multe, sigur ca da, răspunse Joachim. Dar se procedează cu discreție, pricepi tu, îneît nimeni nu știe nimic, sau cel mult afla mai tîrziu, din întîmplare: cînd cineva decedează, totul se petrece în cea mai mare taină, din respect pentru pacienți și mai ales pentru doamnele caie ar putea avea crize din cauza aceasta. Cînd alături de tine moare cineva, tu nu observi nimic. Sicriul este adus în zorii zilei în timp ce tu încă dormi, și nu vin sa-l ridice decît la anumite ore, de pilda în timpul mesei.

- Hm, rosti Hans Castorp continuînd sa facă semne pe nisip. Prin urmare, lucrurile astea se petrec în spatele culiselor.

- Da, se poate spune și așa. Însă de curînd, sa tot fie... așteaptă puțin să ma gîndesc, cam vreo opt saptamîni...

~ In cazul acesta nu poți zice de curînd, remarca Hans Castoip sec și cu atenția încordata.

~ Cum? Atunci nu de curînd. Dar sa știi ca ești exagerat. Am spus și eu așa, fâra nici o intenție. Mi-aduc aminte de parca at fi azi ca. acum mi-am aruncat privirile din întîmplare îndărătul culiselor.

1 Va

62

THOMAS MANN

Asta s-a întîmplat atunci cînd micuței Hujus, o catolică, Barbara Hujus, i s-a dat sfînta împărtășanie, pricepi tu, și i s-a făcut maslul. Cînd am sosit eu aici, părea încă zdravănă și era de o veselie nebună, zburdalnică, exact ca o fetița de școala. Dar curînd după aceea s-a prăbușit repede, nu s-a mai putut scula, zăcea doar la trei camere de mine, apoi au sosit părinții și în sfîrșit a venit și rîndul preotului. L-au chemat într-o dupa-amiaza, cînd toata lumea se găsea la ceai, iar pe coridoare nu era țipenie de om. Închipuiește-ți însă că tocmai scapasem ora mesei, adormisem în timpul curei de odihnă, n-am auzit gongul și întirziasem cu un sfert de ceas. Prin urmare, în acele clipe solemne nu eram cu ceilalți, mă rătăcisem îndărătul culiselor, cum spui tu, și cum mergeam de-a lungul culoarului, vad preotul că vine spre mine purtînd o cămașă de dantelă, precedat de o cruce, o cruce de aur cu felinare pe care cineva o ducea în față, așa cum merg talgerele de alamă înaintea muzicii militare.

— Nu-i o comparație potrivita, îl întrerupse Hans Castorp nu fîra asprime.

— Așa mi s-a părut mie. Mi-am amintit de talgere fără voia mea. Dar mai bine ascultă continuarea. Prin urmare, îi văd ca vin spre mine, lipa-lipa. În pas gimnastic, erau trei, daca nu greșesc, în frunte omul cu crucea, apoi preotul cu ochelari și la urma un tînăr cu cădelnița. Duhovnicul ținea strînsa la piept sfînta împărtășanie, pe care o acoperise, și își plecase capul cu un aer foarte smerit, ca doar e sfînta lor taina.

— Tocmai din cauza asta, făcu Hans Castorp. Tocmai din acest motiv, ma mir ca-ți îngădui sa vorbești despre talgere.

— Da, da. Dar așteaptă puțin, căci dacă ai fi fost de față, nici tu n-ai fi știut cum sa evoci asemenea amintiri. Lucrurile s-au petrecut în așa fel încît eram îndreptățit să cred că visam...

— Cum așa?

— Iata cum. Ma întrebam și mă întreb și acum în ce chip trebuia sa ma port în aceasta împrejurare. Nu aveam pălărie, ca să mi-o fi putut scoate.

— Ei vezi! îl întrerupse iarăși Hans Castorp. Vezi ca trebuie sa porți pălărie. Este tocmai ce m-a izbit aici, sus, la voi, că nu purtați pălărie. Dar trebuia s-o ai, ca s-o poți ridica în împrejurările în care se cere sa te descoperi. Ei, și ce s-a întîmplat după aceea?

— M-am lipit de perete într-o atitudine cuviincioasă, relua Joachim, și m-am înclinat puțin când iu ajuns în dreptul meu, mai cu seama ca eram chiar în fața camerei douăzeci și opt, a micuței Hujus. Văzînd ca-l

MUNTELE VRĂJIT

63

salut, se pare că duhovnicul a fost încîntat, și-mi mulțumi foarte politicos, ridicîndu-și boneta. Tocmai se opriseră cu toții, iar paracliserul care purta cădelnița bătu la ușă, apoi o deschise și făcu loc superiorului sau să intre în camera. Și acum, imaginează-ți întreaga scena, închipuiește-ți spaima mea, simțămintele atroce prin care treceam. Fiindcă în clipa în care preotul trecu pragul, dinăuntru izbucniră pe neașteptate trei sau patru răcnete la rînd, urlete cum n-am auzit vreodată urmate de niște țipete prelungi, ce ieșeau fara nici o întrerupere dintr-o gura larg căscată, după care țîșni un sfîșietor și nesfîrșit „ahhhh!”, care cuprindea în el o deznădejde de nedescris, iar printre ele se auzeau rugăminți, implorări fierbinți care apoi se prefăcură în ceva găunos și înăbușit ce părea sa dispară sub pamînt, ca și cum țipetele întretăiate de horcăituri ar fi răzbit tocmai din fundul pivniței.

Hans Castorp se întoarse brusc spre vurul său.

- Și era chiar ea, Hujus? întreba intrigat. Și ce vrei sa spui prin expresia „din fundul pivniței”?

- Se ascunsese sub plapuma, zise Joachim. închipuiește-ți prin ce treceam! Duhovnicul stătea în picioare, lîngă pat și rostea cuvinte de mîngîiere, parcă îl văd și acum, iar în timp ce vorbea împingea mereu capul înainte și apoi îl trăgea îndărăt. Atît omul care ținea crucea cît și paracliserul stăteau în pragul ușii și nu îndrăzneau sa intre. Iar eu, din spatele lor și printre ei, puteam sa văd în cameTa. O camera ca a ta și a mea, cu patul în stînga ușii, iar lînga perete și la capatîiul patului stăteau niște oameni, fără îndoială părinții, care se aplecau și ei cu vorbe mîngîietoare deasupra patului în care nu se vedea decît ceva inform care cerșea și se împotrivea într-un mod înspaimîntator, zvîrlind din picioare.

- Spui că zvîrlea din picioare?

- Din toate puterile! Dar totul era în zadar, deoarece trebuia să i se dea ultima împărtășanie. Preotul se îndrepta spre ea, iar ceilalți doi intrară «"pâ el și ușa se închise. Dar într-o frîntura de clipa am mai apucat să vad cum capul micuței Hujus țîșni o secunda, cu parul ei blond-deschis mcîlcit, și-l privi fix pe preot cu niște ochi

larg deschiși, cu ochii ei atît

e palizi, lipsiți cu totul de vreo culoare, apoi cu un „ah!” dispăru din n^ou în așternut.

- Și scena aceasta mi-o relatezi abia acum? îl întreba Hans Castorp Pa o pauză. Nu înțeleg cum de nu mi-ai pomenit nimic încă de aseară.

> Dumnezeule, cîtă energie avea ca sa se mai poată împotrivi în felul

64

THOMAS MANN

acesta! Căci pentru așa ceva se cere forță. Oricum, cred ca n-ar fi trebuit sa se trimită după preot înainte ca ea să fi fost complet epuizată.

— Dăr era epuizata, răspunse Joachim. Ah, ar fi atîtea de povessii nici nu știu cu ce sa încep... Era epuizata și numai spaima îi dădea atîta putere. Era teribil de înspăimîntată, fiindcă își dădea seama ca va muri. Era o fată foarte tînăra și de aceea se cuvine s-o scuzăm. Dar sînt și bărbați care uneori se comportă la fel, ceea ce firește ca este o dovada de lașitate. De altfel, în asemenea cazuri, Behrens știe să le vorbească, reușește întotdeauna sa găsească tonul potrivit.

— Ce fel de ton? întrebă Hans Castorp încruntînd sprîncenele. Joachim răspunse:

— Unuia i-a spus: „Nu mai fa atîtea mofturi!” Da, așa i-a spus de curînd cuiva, iar noi am aflat-o de la sora-șefă care era de față și-i dădea o mîna de ajutor să-l țină pe muribund. Era chiar unul dintre aceia care, în chip de bun rămas, fac niște scene îngrozitoare și nu vor să moară cu nici un preț. Atunci Behrens s-a răstit la el, spunîndu-i: „la nu mai fă atîtea mofturi!”, iar bolnavul s-a potolit imediat și a murit în cea mai mare liniște.

Hans Castorp se lovi cu mîna peste coapsa și lăsîndu-se brusc peste spătarul băncii privi cerul.

— Nu zău, chestia asta e totuși puțin cam tare! exclamă el. Strigă la bolnav și-i spune fără înconjur: „Nu mai fă atîtea mofturi!” Unui muribund! Oricum, e prea tare! Un muribund este, întrucîtva, demn de respect. Nu-i defel admisibil ca așa, fără înconjur... Un muribund are, daca nu mă înșel, ceva sfînt, am putea spune!

— Nu vreau să te contrazic, spuse Joachim. Dar cînd unul se poarta într-un mod atît de laș...

— Nu, continuă Hans Castorp cu o violență care nu era deloc pe măsura rezistenței ce i se opunea. Nu, n-o să admit să mi se

scoată din căp că un muribund nu-i mai deosebit decât cine știe ce bătăran care se plimbă, rîde, cîștiga bani și nu-și refuza nici o plăcere! Nu, nu-i admisibil — și vocea lui avu un tremur cu totul neobișnuit. Nu-i admisibil ca așa, din senin — și vorbele îi fura înăbușite de un rîs care-l cuprinse cu încetul și puse stăpînire pe el, același rîs de ieri, un rîs țîșnit din ădîncuri, nemărginit, căre-i zguduia trupul și-l silea să închidă ochii, făcînd sâ-i curgă lacrimi de sub pleoapele strînse.

— Pst! făcu deodată Joachim. Potolește-te! șopti el, ghiontindu-și varul în coasta, dar într-un mod discret, ca să-i potolească rîsul înfundat.

MUNTELE VRĂJIT

65

Hans Castorp privi printre lacrimi. Pe drum, dinspre stînga, venea ătre ei un străin, un domn elegant, brunet, cu o mustața neagra, îngri-

"tă cu pantaloni cadrilați de culoare deschisa; după ce se apropie,

schimba cu Joachim un salut — îi ura buna dimineața într-un fel politicos

■ ca comunicativ — și ramase în fața lor cu picioarele încrucișate, rezemat

în baston, într-o atitudine grațioasa.

Satan

Era greu să-ți dai seama ce vîrsta are, trebuie sa *fi* avut cam între treizeci și patruzeci de ani, deoarece cu toate că întreaga sa înfățișare dădea o impresie de tinerețe, părul de la tîmple începuse să fie presărat cu fire argintii, iar spre creștet se rărea în chip vădit: doua scobituri pleșuve se arcuiu pe lîngă cărarea îngusta și sărăcăcioasa, marindu-i fruntea, îmbrăcămîntea, pantalonii cei largi, cadrilați, de un galben-deschis, ca și redingota prea lunga, de postav, la doua rînduri de nasturi și cu revere late, erau departe de a crea impresia de eleganță; mai mult, gulerul scorbit, cu colțurile rotunjite, arata chiar o ușoara scamoșare pe la margini din pricina folosirii îndelungate, cravata neagră era uzată și se vedea foarte bine că nu purta deloc manșete, fapt de care Hans Castorp își dădu seama cînd observă că mînecele atîrnau moi peste încheieturile mîinilor. Cu toate acestea, înțelese ca avea în față un domn; trasaturile spiritualizate ale figurii, alura degajata și aproape nobila a străinului nu lăsau nici o îndoiala asupra acestui fapt. Amestecul de sărăcie și distincție, ochii negri și mustața cu linia ei delicata, îl facura pe Hans Castorp sa se gîndească imediat la anumiți

muzicanți ce cântau, în ajunul Crăciunului, prin curțile din orașul lui natal, muzicanți care, privind în sus cu ochii catifelați, întindeau pălăria moale sa li se arunce din înaltul ferestrelor câțiva bănuți de câte *zece* pfenigi.

„Un flașnetar!” își zise el.

Și nu fu câtuși de puțin mirat de numele ce-l auzi când Joachim se sculă de pe bancă și, cu o ușoară nota de stînjeneala, făcu prezentările:

- Vărul meu Castorp - domnul Settembrini.

Hans Castorp se ridica și el ca să salute, în timp ce pe fața îi stăruiau 'nea urmele accesului de veselie. Curtenitor, italianul îi ruga pe cei doi ^{me}n să nu se deranjeze și sa-și reia locurile, iar el ramase în fața lor în

66

THOMAS MANN

picioare, în poziția sa preferata. Zîmbind, așa cum stătea, se uita la cei doi veri, dar mai ales la Hans Castorp, iar acea cuta fina și batjocoritoare din colțul buzelor ușor contractate sub mustața stufoasa — acolo unde frumoasa-i arcuire se ridica puțin — producea o impresie ciudata, care părea sa te îndemne la luciditate și atenție, încît îl trezi într-o clipita din voioșia sa pe Hans Castorp, care dintr-o data se simți rușinat Settembrini spuse:

— Domnii sînt bine dispuși — pe buna dreptate, pe buna dreptate. E o dimineața minunata! Văzduhul e albastru, soarele rîde, adaugă el, și cu o mișcare ușoara și eleganta ridica spre cer o mîna mica și gălbuie, aruncînd într-acolo și o privire piezișă senina. Te simți într-adevar îndemnat sa uiți unde te găsești.

Vorbea fără accent străin, și grija pe care o punea ca pronunția sa fie cît mai exacta ar fi putut da de bănuir ca este din alta țara. Buzele rosteau cuvintele cu o anume buna dispoziție. îl ascultai cu plăcere.

— Venind la noi, domnul a făcut o călătorie agreabila? se adresa el lui Hans Castorp. Ați și intrat în posesiunea sentinței lor? Vreau sa spun: sinistra ceremonie a primei consultații a avut loc? Aici ar fi fost nimerit sa se oprească și sa aștepte, în cazul ca dorea într-adevar un răspuns; asta, deoarece formulase o întrebare, iar Hans Castorp se pregătea sa răspundă. Dar străinul continua imediat cu iscodirile: Rezultatul este mulțumitor? Din rîsul dumneavoastră vesel — și aici Settembrini tăcu o clipa, în timp ce crisparea buzelor se adînci — s-ar putea

trage concluzii contradictorii. Scumpii noștri Minos și Radamante, la câte luni v-au condamnat oare? — în gura lui, cuvântul „condamnat” suna deosebit de caraghios. - îmi îngăduiți să ghicesc? Șase? Sau noua dintr-o dată! La noi, în privința asta, nu sînt deloc zgîrciți...

Mirat, Hans Castorp rîse, încercînd să-și aducă aminte cine puteau fi Minos și Radamante. Apoi răspunse:

— Cum așa? Nu, va înșelați, domnule Septem...

- Settembrini, îl corectă italianul cu spontaneitate și avînt, făcînd o plecăciune plină de haz.

- Iertați-mă, domnule Settembrini. Nu, va înșelați. Nu sînt de loc bolnav. Fac doar o vizită de cîteva săptămîni varului meu Ziemssen și cu acest prilej mă și odihnesc puțin.

- Mu de draci, prin urmare nu faceți parte din cercul nostru? Sînteți sănătos, sînteți ca un student ce audiază cursul unui profesor, fără a fi

MUNTELE VRĂJIT

67

cris, un f_e] de Ulise în împărăția umbrelor? Cita îndrăzneala să cobori în străfundurile unde morții haladuesc în nimicnicia lor...

— în străfunduri, domnule Settembrini? Așa-i bună!... A trebuit să fac o ascensiune de aproape cinci mii de picioare ca să ajung pîna la dumneavoastră...

— O simplă închipuire de-a dumneavoastră! Pe cuvîntul meu, n-a fost decît o iluzie, spuse italianul făcînd cu mîna un gest hotărît. Sîntem niște făpturi care ne-am prăbușit în adine, nu-i așa, domnule locotenent? adăugă el întoreîndu-se către Joachim care, bucurîndu-se din toată inima de titlul ce i se dădea, dar silindu-se să n-o arate, răspunse îngîndurat:

— Aveți dreptate, viața noastră ne-a preschimbât oarecum în primitivi. Dar, la urma urmelor, poate mai există mijlocul să ne-o refacem.

— Da, pe dumneavoastră va cred în stare; sînteți un om cum trebuie, spuse Settembrini. Apoi, întoreîndu-se iarăși către Hans Castorp, spuse de trei ori: „Așa, așa, așa!” făcînd să șuiere ș-ul. Și adăugînd iarăși de trei ori: „Nu mai spune, nu mai spune, nu mai spune” cu un *s* accentuat și sonor, îl aținti pe noul venit cu o privire atît de încremenită, îneîți ochii îi căpătaseră o expresie fixă și parca oarbă, pentru că, după aceea, reînsuflețindu-se, să continue:

— Așadar, ați venit la noi de bună voie, la noi aștia care am căzut atît de jos îneîți doriți să ne oferiți pentru un timp oarecare

plăcerea însoțirii dumneavoastră. Ei, este un lucru frumos. Și ce termen v-ați propus? Nu este delicat să vă pun o astfel de întrebare. Dar aș fi extraordinar de curios să aflu cât timp îți acorzi atunci când tu ești acela care hotărăște, iar nu Radamanțe.

— Trei săptămâni, zise Hans Castorp cu o degajare nu lipsită de o anumită înfumurare de îndată ce simți că este invidiat.

-*O Dio*, trei săptămâni! Ați auzit, domnule locotenent"? Nu e oare

aproape o impertinență să spui: stau aici trei săptămâni și pe urma plec?

domnul meu, aici nu cunoaștem o unitate de măsurat timpul care se

numește săptămâna, dacă-mi îngăduiți să vă dau această informație.

Unitatea noastră cea mai mică este luna. Calculăm în stil mare - acesta

este Privilegiul umbrelor. Mai avem și alte asemenea unități, dar toate

sunt în stil mare. Îmi îngăduiți să vă întreb ce profesie exercitați acolo jos,

în viața, sau mai precis pentru care profesie vă pregătiți? Vedeți, curio-

săteala mea nu-și impune nici o limită. Căci și curiozitatea face parte

dintre Privilegiile noastre.

68

THOMAS MANN

— Dar vă rog chiar, spuse Hans Castorp. Îi dădu lămuririle cerute.

— Inginer, constructor de vapoare! Dar e grandios! exclamă Settembrini. Vă rog să fiți convins că socotesc această profesiune minunată, cu toate că aptitudinile mele tind într-un sens complet diferit.

— Domnul Settembrini este literat, interveni Joachim puțin cam stingherit. A scris necrologul lui Carducci pentru niște ziare germane -Carducci, înțelegi tu.

Și se simți și mai stîmjenit atunci când varul sau îl privi mirat ca și cum l-ar fi întrebat: „Dar ce știi tu despre Carducci? Tot atât de puține ca și mine, cred.”

— Întocmai, confirmă italianul dînd din cap. Am avut cîntecul să vorbesc compatrioților dumneavoastră despre viața acestui

mare poet și liber-cugetator, atunci cînd a murit. L-am cunoscut și pot să mă socotesc elevul lui. La Bologna eram printre cei care îi consacram un adevărat cult. Lui îi datorez ceea ce posed sub raportul culturii și al voioșiei. Dar vorbeam despre dumneavoastră. Inginer constructor de vapoare? Știți oare cît de mult creșteți în ochii mei? Iată că am pe neașteptate prilejul să mă adresez dumneavoastră ca unui reprezentant al unei întregi lumi a muncii și a geniului practic.

— Dar, domnule Settembrini, deocamdată nu sînt decît student și încă abia la început.

— Desigur, și orice început este greu. În general, orice muncă ce merita acest nume este grea, nu-i așa?

— Da, așa este, lua-o-ar dracu'! zise Hans Castorp și vorbele îi tîșnira din adincul inimii.

Settembrini ridică iute sprîncenele.

— Îi invocați chiar și pe diavol pentru a vă susține afirmația? Spuse el. Pe Satan în persoana? Știți, cred, că marele meu profesor i-a închinat un imn?

— Iertați-mă, cui? Dracului? Întreba Hans Castorp.

— Chiar lui. În țara mea este cîntat cîteodata, cu anumite ocazii solemne. *O salute, o Satana, o ribellione, o forza vindice della ragione*-Este un cîntec măreț! Dar e puțin probabil că v-ați referit la dracul acesta, care trăiește într-o desavîrșită înțelegere cu munca. Acela la care v-ați gîndit se înspăimînta de munca, și are toate motivele să-i fie teama, da.

MUNTELE VRĂJIT

69

obabil că v-ați referit la celălalt diavol, despre care se spune că nu tre-huie să-i dai nici măcar degetul cel mic de la mîna...

Toate acestea îi păreau absolut ciudate bunului Hans Castorp. Nu țîglggea italiana și restul nu prea îi era pe plac. Miroseau toate a predica duminicală, deși fuseseră rostite pe un ton de flecăreală și aproape de gluma. Se uita la varu-sau, care lasă ochii în jos, apoi zise:

- Vai, domnule Settembrini, dumneavoastră îmi interpretați cuvintele într-un sens prea precis. Va asigur că ceea ce am spus despre diavol n-a fost decît un fel de-a vorbi!

- Cineva, undeva, trebuie să aibă spirit, făcu Settembrini și privi melancolic în aer. Apoi, însuflețindu-se, înveselindu-se și reluînd cu eleganță discuția, continua: Oricum, din vorbele dumneavoastră am tras concluzia că v-ați ales o profesiune pe cît de exigentă, pe atît de lăudabilă. Doamne, eu sînt umanist,

un *homo humanus* și nu ma pricep absolut deloc Ja chestiile astea înghinerești, oricît de sincer ar fi respectul ce vi-l port. Dar îmi închipui ca teoria specialității dumneavoastră trebuie sa ceara un cap limpede și lucid, iar practica un om dintr-o bucata, nu-i așa?

- Bineînțeles ca-i așa, într-adevar, nu pot decît sa va dau dreptate, răspunse Hans Castorp, silindu-se fara sa vrea sa se exprime ceva mai elocvent. Azi, exigențele sînt considerabile, este preferabil sa nici nu te gîndești cît sînt de mari, altfel riști sa-ți pierzi curajul. Nu, nu-i deloc o gluma. Mai cu seama în cazul cînd nu ești deosebit de rezistent... Este adevărat ca am venit aici doar ca oaspete și, așînd în vedere ca nu sînt viguros, aș minți daca aș pretinde ca munca îmi da satisfacții deosebite. Din contra, ma obosește și nu ma simt perfect sănătos decît atunci cînd nu fac nimic...

- De exemplu, acum?

-Acum? O, am sosit prea de curînd aici, sus, deci va puteți închipui ca ma simt un pic tulburat. -Ah, tulburat!

- Da, de altfel nici n-am dormit prea bine, apoi micul dejun a fost în adevăr cam copios... Sînt obișnuit, fara îndoiala, cu o masa abundenta, msa cea de azi a fost prea succulenta pentru mine, *too rich cum* spun englezii. Pe scurt, ma simt puțin cam apăsător și închipuiți-va ca în dimineața asta n-am reușit sa dau de gustul țigării! Așa ceva, va mărturisesc, nu mi s-a mai întîmplat niciodată, afara doar cînd eram

enos bolnav — iar acum are un gust ca de iasca. A trebuit s-o arunc,

70

THOMAS MANN

fiindcă nu avea nici un sens sa ma chinuiesc cu fumatul. Sînteți fumător daca-mi îngăduiți aceasta întrebare? Nu? în cazul acesta nu va puteți imagina cît necaz și cîta amărăciune poate să însemne un asemenea lucru pentru cineva căruia îi place mult sa fumeze, încă din tinerețe, ca mine...

— N-am nici o experiența în privința asta, răspunse Settembrini, și nu sînt deloc mîhnit ca-mi lipsește o asemenea experiența. Numeroase spirite de elita și lucide au disprețuit tutunul. Nici lui Carducci nu-i plăcea. Radamante inasa are sa va înțeleagă perfect. Este un drept-credincios al viciului dumneavoastră.

— Ei, viciu, domnule Settembrini...

— De ce nu? Trebuie sa spui lucrurilor pe nume, în mod limpede și energic. Procedînd astfel îți întărești și-ți înalți viața.

Și eu am vicii.

— Prin urmare, și consilierul aulic Behrens este un cunoscător în materie de țigări. E un om încântător.

— Găsiți? A, prin urmare ați și făcut cunoștința?

— Da, adineauri, înainte de-a ieși. Lucrurile s-au petrecut aproape ca un fel de consultație, dar, înțelegeți, absolut *sine pecunia*. Imediat și-a dat seama ca sînt puțin cam anemic. Apoi m-a sfătuit să urmez neapărat același regim ca și varul meu, adică să stau culcat pe balcon cît mai mult și în același timp m-a sfătuit să-mi iau și temperatura.

— În adevăr? întreba Settembrini. Excelent! mai exclama el cu fața întoarsă în sus și rîse rasturnînd capul pe spate. Cum se spune în opera maestrului dumneavoastră? „Eu sînt pasărarul, cel veșnic voios, hopa, hopa tot așa”, pe scurt, e foarte amuzant. Și-o să-i urmați sfatul? Fără îndoială. De ce n-ați face-o? Al dracului om, Radamante asta! Și, în adevăr, e „veșnic voios”, chiar dacă uneori cam forțat. Înclina spre melancolie. Viciul nu-i mai prieste, întrucît dacă i-ar prii n-am mai putea vorbi de viciu — căci tutunul îl face melancolic și de aceea respectabila noastră soră-șefa ține rezervele sub cheie și nu-i da zilnic decît o porție redusă. Se zice că se întîmplă să cada uneori în ispita de-a fuma și atunci devine melancolic. Într-un cuvînt: un suflet confuz. Ați cunoscut-o cumva și pe sora-șefă? Nu? O, dar asta e o greșeală! Sînteți nedrept dacă nu solicitați cîntea de a-i face cunoștința. Se trage din neamul von Mylendonk, domnul meu! Deosebirea între ea și Venus de Medicis este că acolo unde zeița își arată sînii, dînsa obișnuiește să poarte un crucifix-

— Ha, ha, e bună! rîse Hans Castorp.

MUNTELE VRĂJIT

71

-Prenumele ei este Adriatică.

— Asta mai lipsea! striga Hans Castorp. Ascultați-ina, iată ceva foarte ciudat! Von Mylendonk și pe deasupra Adriatică. Suna ca și cum ar fi moarta de multă vreme. Îți evoca ceva aproape medieval.

— Stimatul meu domn, răspunse Settembrini, aici sînt multe lucruri aproape medievale”, cum vă place să vă exprimați. În ce mă privește. am convingerea că Radamante al nostru n-a pus-o pe această fosilă ca supraveghetă a palatului sau de spaime decît dintr-o necesitate artistică, din nevoia de a păstra unitatea de stil. Ei însuși este pictor - n-ați știut? Pictează în ulei. Ce vreți, nu-i interzis, nu-i așa, fiecare este perfect liber... Iar

doamna Adriatica spune cui vrea s-o asculte, dar o spune și celorlalți, că o Mylendonk a fost stareța unei mănăstiri din Bonn, pe Rin, pe la mijlocul secolului al XXI-lea. Este posibil ca ea însăși să fi văzut lumina zilei la scurtă vreme după aceea...

— Ha, ha, ha! Găsesc ca sînteți puțin cam zeflemitor, domnule Settembrini.

— Zeflemitor? vreți să spuneți: malițios? Da, sînt un pic malițios, zise Settembrini. Necazul meu e că sînt nevoit să-mi irosesc malițiozitatea cu teme atît de nenorocite. Sper, domnule inginer, că nu aveți nimic împotriva malițiozității. Pentru mine este cea mai seînteietoare armă a rațiunii împotriva puterilor întunericului și urîțeniei. Malițiozitatea este spiritul criticii, iar critica - elementul de bază aflat la originea progresului și iluminismului.

Apoi Settembrini trecu pe neașteptate la altceva, începînd să vorbească despre Petrarca, pe care-l numi „părintele timpurilor noi”.

— Să nu uităm că trebuie să ne facem cură de odihnă, spuse Joachim îngrijorat.

Literatul își însoțise cuvintele cu un gest elegant al mîinii. Acum, cu o mișcare circulară a degetelor îndreptate spre Joachim, curma scurt acest gest și spuse:

— Locotenentul nostru se grăbește la serviciu, prin urmare, să mergem și noi. Avem același drum — „la dreapta, pe drumul ce duce către zidurile Puternicei Dis”. Ah! Vergiliu, Vergiliu! E neîntrecut, domnilor. Cred. evident, în progres. Dar Vergiliu dispune de metafore pe care nu le poate găsi nici un autor modern.

°e drumul de întoarcere, Settembrini se apuca să recite versuri latinești, cu accent italian, dar se întrerupse în clipa în care o fetișcana ce

72

THOMAS MANN

locuia desigur în sat le ieși în cale și începu să zîmbească și să fredoneze ștregărește.

— Ț, ț, ț, plescai el cu limba. Ei da, ei da, ei da! La, la, la! O, tu, dulce porumbița, vrei să fii a mea? Uitați-va numai cum „ochii îi scînteiaza de o privire furișată”, cita el — doar Dumnezeu știe de unde luase citatul -apoi trimise niște bezele spre fata care se îndepărta stingherita.

„E un adevărat ștregar”, gîndi Hans Castorp, și rămase la această părere cînd Settembrini, după ce se dovedea înclinat spre galanterie, se porni iar pe bîrfeala. Se lega mai ales de consilierul aulic Behrens, își bătea joc de picioarele

lui foarte mari și socotea că titlul l-ar fi primit de la un prinț bolnav de tuberculoza cerebrală. Întreg ținutul mai vorbea încă despre viața scandaloasă dusă de acest prinț, dar Radamante închisese un ochi, apoi închisese amândoi ochii, și astfel rămăsese în continuare „consilier aulic”, neclintit în titlul lui. De altfel, domnii știau oare ca el fusese cel care a inventat sezonul de vară? Da, el și nimeni altul. Meritul îi aparținea. Altădată doar cei mai fideli dintre fideli rămâneau și vara aici. Atunci „umoristul nostru”, cu isteța sa putere de pătrundere ce nu se lasă influențată, demonstra ca această supărătoare stare de lucruri nu era decât rodul unei prejudecăți. Drept urmare, stabili principiul că, cel puțin în ceea ce privește *institutul* sau, cura din timpul verii trebuie considerată nu numai ca recomandabilă, ci mai ales ca deosebit de folositoare și aproape absolut necesară. Și s-a priceput să raspîndească în rîndul celor internați aceste teorii, redactînd articole de popularizare pe care le-a lansat prin presa. De atunci afacerile merg tot atît de bine vara ca și iarna. „Geniu!” preciza Settembrini. „În-tu-i-ți-e!” mai adaugă el. După care, trecînd prin ascuțitul criticii toate sanatoriile din regiune, lauda, pe un ton destul de mușcător, simțul comercial al proprietarilor. La cutare sanatoriu era profesorul Kafka... în fiecare an, de cum începea anotimpul critic al topirii zăpezilor, iar bolnavii își exprimau dorința să plece, profesorul Kafka se simțea obligat să pornească într-o călătorie de opt zile, făgăduind să dea autorizațiile de plecare imediat după ce se va întoarce. Dar lipsea opt săptămîni, iar nenorociții așteptau și — în treacăt fie spus — vedeau cum cresc mereu notele de plată. Unii bolnavi aflați tocmai la Fiume îl chemau la consultație, el însă nu pornea la drum înainte de a se fi depus în contul lui cel puțin cinci mii de franci elvețieni, operație financiară care dură întotdeauna cam vreo cincisprezece zile. Firește, a doua zi după sosirea celebrisimului

MUNTELE VRĂJIT 73

maestru, bolnavul se grăbea să moară. Cît despre doctorul Salzmann, acesta îl învinuia pe profesorul Kafka că nu-și păstrează cutate seringile pentru injecții și că infectează bolnavii. Și-a talpuit pantofii cu cauciucuri, spunea Salzmann, că morții să nu-l audă; la care Kafka răspundea că la Salzmann, bolnavilor li se administra o doză atît de considerabilă din „veselul dar al viței-de-vie” — firește, tot cu scopul de-a rotunji facturile - încît oamenii mureau ca muștele, nu de ftizie, ci de ciroza...

Continuă astfel, iar Hans Castorp rîse din toată inima și fără răutate, auzind acest șuvoi de invective debitate cu volubilitate. Locvacitatea italianului era deosebit de plăcută în puritatea >i

preciziunea ei lipsita de orice accent străin. De pe buzele lui mobile cuvintele țîșneau tari, limpezi, proaspete, folosea expresii savante vii, mișcătoare, utiliza pîna și flecțiunile gramaticale cu o satisfacție atît de vizibilă, atît de comunicativă și plină de bună dispoziție, încît dădea impresia ca are spiritul prea limpede și prea prezent ca să-l ia vreodată gura pe dinainte.

- Vorbiți atît de nostim, domnule Settembrini, spuse Hans Castorp, cu atîta vioiciune, încît drept să vă spun nici nu știu cum trebuie să-o calific.

- Plastic, nu? replica italianul făcîndu-și vînt cu batista, deși nu era cald, ci mai curînd răcoare. Acesta trebuie să fie cuvîntul pe care-l căutați. Vreți să spuneți că am un fel plastic de-a vorbi. Dar stai! exclamă el. Ce vad? Acolo se plimba judecătorii din infernul nostru! Ce spectacol!

În drumul lor, cei trei străbătuseră cam o jumătate din calea de întoarcere. Să fi fost mulțumită conversației lui Settembrini, pantei domoale a drumului, sau într-adevăr se depărtaseră de sanatoriu; mai puțin decît crezuse Hans Castorp - căci un drum pe care-l facem pentru prima dată este mult mai lung decît unul pe care-l cunoaștem - , dar oncum ar fi fost, drumul de înapoiere li se păru de o scurtă surprinzătoare. Settembrini avea dreptate, căci iată-i pe cei doi medici plim-bîndu-se pe dîmbul din spatele sanatoriului, doctorul Behrens înainte, cu halatul alb și ceafa revărsată, dînd din mîini ca din niște lopeți. iar în urma lui doctorul Krokowski, în halat negru, privind înjur cu un aer în care conștiința ce-o avea despre valoarea sa se manifesta cu atît mai evident cu cît uzanța profesională îl silea să meargă în urma șefului său.

- Ah, Krokowski! exclamă Settembrini. Uite-l cum merge, el care unoaște toate secretele doamnelor noastre. Observați, vă rog, rafiia-

entul simbolic al îmbracamînții lui. Umbla în negru pentru a arata că

74

THOMAS MANN

domeniul special al studiilor sale este noaptea. Omul acesta n-are în minte decît un singur gînd, iar acest gînd e mîrșav. Cum se face, domnule inginer, că n-am vorbit încă despre el? Ați făcut cunoștința? Hans Castorp răspunse afirmativ.

— Ei, bine? Trebuie să cred că și el va fi simpatic.

— Nu știu prea bine, domnule Settembrini. N-am stat de

vorba decît foarte puțin. Și apoi, nu-mi formează părerea prea repede. Ma uit mai îmi; la om și după aceea-mi spun: Prin urmare, așa ești? Prea bine!...

— Asta e o prostie! răspunde italianul. Trebuie să aveți păreri. Acesta este motivul pentru care natura v-a înzestrat cu ochi și cu inteligență. Adineauri găseți că vorbesc cu malițiozitate; dar dacă am făcut-o, poate că n-a fost fără o anumită intenție pedagogică. Noi, umaniștii, avem cu toții o vîna pedagogică... Domnii mei, legătura istorică dintre umanism și pedagogie explică legătura psihologică existentă între ele. Nu trebuie să li se răpească umaniștilor funcția de educatori — nu li se poate răpi, deoarece ei sînt singurii depozitari ai tradiției demnității și frumuseții omului. Umaniștii au înlocuit odinioară pe preoții care, în vremuri tulburi și inumane, puteau să-și aroge conducerea tinerelor generații. De atunci, domnii mei, nu s-a mai ivit nici un tip nou de educator. Domnule inginer, puteți să mă socotiți retrograd, însă în principiu, *in abstracto*, vă rog să mă înțelegeți cum trebuie, eu rămîn partizanul gimnaziului umanist...

Chiar și în ascensor mai continua să le vorbească cu lux de amănunte și nu înceta decît atunci cînd verii ajunseră la etajul al doilea. El însuși urca pîna la al treilea, unde ocupa o cămăruța ce dădea spre spatele sanatoriului, după cum spunea Joachim.

— Așadar, n-are bani? întreba Hans Castorp în vreme ce îl însoțea pe Joachim pîna în camera care arăta exact ca a lui.

— Într-adevăr, zise Joachim, fără îndoială că n-are. Sau are tocmai atît cît să-și plătească întreținerea aici. Tatăl său a fost literat, mă înțelegeți, și cred că și bunicul.

— Atunci, pricep, spuse Hans Castorp. Dar, în definitiv, e bolnav serios?

— După cîte sînt informat nu-i un caz grav, ci mai degrabă persistent, o formă care revine mereu. E bolnav de ani de zile, un timp a fost și plecat, însă a fost repede silit să-și reia locul aici.

MUNTELE VRĂJIT

75

— Bietul om! Tocmai el, care pare atît de entuziasmat de munca. De ltfel este extrem de vorbăreț și trece cu mare ușurință de la o temă la alta. Fața de fețișcana s-a purtat puțin cam obraznic, ceea ce, pe moment, m-a stingherit. Dar tot ce-a spus pe urmă, despre demnitatea omenească, suna totuși minunat, ca un discurs solemn. Vă vedeți des?

Sagacitate

Dar la aceasta întrebare Joachim nu mai putu să răspundă decît cu greutate și ininteligibil. Dintr-o cutie de piele roșie, capitonată cu catifea și așezată pe masă, scosese un mic termometru și vîrîse în gura extremitatea unde se afla

rezervorul cu mercur. îl ținea pe stînga, sub limba, în așa fel îneît instrumentul de sticla îi ieșea pieziș dintre buze. își puse apoi o haina de casa, papucii și o bluza asemănătoare cu o tunica militară, luă de pe masa foaia liniată pentru însemnarea temperaturii, un creion și după aceea o carte, o gramatică rusească — deoarece învață rusa, în speranța ca la serviciu, după cum spunea, asta i-ar putea crea anumite avantaje — și astfel echipat ieși afara pe balcon și se întinse în șezlong, acoperindu-și doar picioarele cu o pătură din par de cămila.

Treabă care nu era chiar atît de necesară: în ultimul sfert de ora stratul de nori devenise din ce în ce mai subțire, astfel ca soarele răzbătea cu o dogoare atît de estivală și de manifestă, îneît Joachim își ascunse capul sub un fel de acoperamînt de dril alb care, cu ajutorul unui mic mecanism ingenios, se putea fixa pe spătarul scaunului și apleca după poziția soarelui. Hans Castorp își exprima admirația pentru această invenție. Voia să aștepte ca varul său să-și ia temperatura, și-n răstimp privea cu atenție cum erau toate aranjate, cerceta sacul de dormit căptușit cu blana, aflat într-un colț al balconului (Joachim îl întrebuința în zilele friguroase) și cu mîinile sprijinite pe balustrada se uita în grădina și spre terasa comună, acum plină de pacienții întinși care citeau, scriau sau sporovăiau. De fapt, nu vedea de aici decît o parte a terasei, vreo cinci șezlonguri.

- Cît timp trebuie să ții chestia asta? întreba Hans Castorp întorcîndu-se. Joachim ridică șapte degete.

- Cu siguranța că au trecut cele șapte minute ale tale.

Joachim făcu semn din cap că încă nu. Puțin mai tîrziu își scoase termometrul din gura și îl privi spunînd totodată:

76

THOMAS MANN

— Da, timpul trece foarte încet cînd ești cu ochii pe el. Îmi iau temperatura de patru ori pe zi și o fac cu multă plăcere, căci numai atunci îți dai seama, de fapt, ce reprezintă în realitate un minut sau chiar șapte minute — cînd aici ne batem joc de timp într-un mod îngrozitor.

— Spui „în realitate”. Dar niciodată nu poți spune „în realitate”, obiecta Hans Castorp. Stătea cu un șold lipit de balustrada, iar în albul ochilor avea vinișoare roșii. Timpul nu este deloc o „realitate”. Cînd ți se pare lung e lung, cînd ți se pare scurt e scurt, dar cît de lung sau de scurt este în realitate, asta n-o știe nimeni.

Nu era obișnuit să filozofeze și totuși simțea nevoia. Joachim

replica:

— Cum adică? N-ai dreptate. Deoarece îl măsurăm. Avem ceasornice și calendare și când o luna a trecut, a trecut pentru tine, pentru mine și pentru noi toți.

— Asculta-ma cu atenție, spuse Hans Castorp ridicând arătătorul în dreptul ochilor sai tulburi. Așadar, un minut este tot atît de lung cît ți se pare ție când îți iei temperatura?

— Un minut este atît de lung... durează atîta cît îi trebuie secundarului sa parcurgă circumferința cadranului.

— Dar afectivitatea noastră înregistrează diferite timpuri. Și de fapt... spun: de fapt, repeta Hans Castorp apăsîndu-și arătătorul pe nas atît de tare ca-l îndoii, este vorba de o mișcare, o mișcare în spațiu, nu-i așa? Stai, așteaptă! Deci, măsurăm timpul cu ajutorul spațiului. Prin urmare, este aproape același lucru ca și cum am vrea să măsurăm spațiul cu ajutorul timpului - ceea ce nu li se întîmpla decît oamenilor lipsiți cu desavîrșire de spirit științific. De la Hamburg pîna la Davos sînt douăzeci de ore — da, cu trenul. Cu piciorul însă cît timp este? Dar, în gînd? Nici o secunda!

— la asculta, făcu Joachim, ce te-a apucat? Am impresia ca ai și prins rădăcini aici, la noi.

— Taci! Astăzi sînt foarte lucid. Așadar, ce este timpul? întreba Hans Castorp și cu un deget își îndoii atît de brusc vîrfurile nasului încît acesta deveni palid și-i pieri tot sîngele. Poți sa-mi explici acest fenomen? Noi percepem spațiul cu organele noastre de simț, cu ochii, cu pipăitul Perfect. Dar care este organul cu care percepem timpul? Poți sa-nu precizezi? Vezi, iata-te încolțit. Cum însă am putea măsura ceva căruia nu știm sa-i definim nici măcar o singură însușire? Noi spunem: timp¹¹ trece. Bine, n-are decît sa treacă. Cît despre posibilitatea de a-l măsura.-

MUNTELE VRĂJIT

77

Har așteaptă! Adică, pentru a fi posibil sa-l masori ar trebui sa se desfășoare în mod uniform, și n-avem nici o dovada ca se întîmplă într-adevar așa. Pentru conștiința noastră el se desfășoară astfel, adică noi presupunem acest lucru fiindcă este mai comod, dar da-mi voie sa-ți atrag atenția asupra faptului ca măsurătorile noastre nu sînt decît niște convenții, și nu trebuie sa te superi pe mine...

— Bine, spuse Joachim, și prin urmare nu-i decît o convenție ca termometrul măsoară la mine o temperatura cu patru linii mai mult decît e normal? Totuși, din pricina acestor linii sînt silit sa-mi fac veacul pe-aici și nu ma pot prezenta la serviciul militar, ceea ce este în fapt dezgustător!

-Ai 37,5?

— A început iar sa scadă. Și Joachim însemna cifra pe foaia de temperatura. Aseară am avut aproape 38, din cauza sosirii tale. Tuturor celor ce primesc vizite li se urca temperatura. Și totuși aceste vizite sînt o binefacere.

— Acum plec, zise Hans Castorp. Mai am în cap o sumedenie de gînduri despre timp, pot spune ca e un întreg complex de idei. Însă de data asta nu vreau sa te mai necăjesc cu asemenea chestiuni, pentru ca oricum ai prea multe linii. O sa mi le amintesc pe toate și o sa revenim asupra lor mai tîrziu, poate după gustare. O sa ma chemi la gustare, nu-i așa? Acum ma duc și eu sa-mi fac cura de odihna, căci nimănu-i nu-i strică, slava Domnului.

Și spunînd acestea trecu de cealaltă parte a peretelui de sticla, pe balconul unde se găseau așezate de asemenea un șezlong și o măsuța, își lua din camera frumos aranjata volumul *Ocean Steamships* și pătura moale de culoare roșu-închis cu carouri verzi, apoi se întinse.

Curînd se văzu silit și el sa deschidă umbrela; de îndată ce te culcai, arșița soarelui devenea insuportabila. Dar cel puțin stăteai într-un chip deosebit de comod, fapt pe care Hans Castorp îl constata imediat cu plăcere - ba mai mult, nu-și aducea aminte sa mai fi întîlnit un șezlong atît de comod. Scheletul făcut dintr-un lemn lustruit brun-roșietic, de o lorma puțin demodata — ceea ce nu era decît o fantezie a gustului, căci după toate aparențele scaunul era nou - avea o saltea ce se întindea de la P'cioare pîna la spătar, formata în realitate din trei perne și acoperita cu ^o Pînza groasa. Mai mult, în dreptul cefei era o perna prinsa cu un șiret, nici prea moale, nici prea tare, învelita cu o pînza brodată, care-și înde-Phnea foarte bine rolul. Hans Castorp își sprijini brațul de suprafața lata 'ucioasa a rezematorii, clipi și se odihni fara sa recurgă la *Ocean*

78

THOMAS MANN

Steamships ca sa se distreze. Văzut printre arcadele balconului, peisajul aspru și sărac, însă scaldat într-o lumina limpede, părea un tablou înrămat. Hans Castorp îl privi dus pe gînduri. Deodată își aminti ceva și spuse cu glas tare în liniștea din jur:

— Cred ca fata care ne-a servit micul dejun e pitica.

— Pst! făcu Joachim. Mai încet. Da, este pitica. Ei și?

— Nimic. încă n-am apucat sa vorbim despre asta.

Apoi continua sa viseze. Cînd se întinsese în șezlong era ora zece. Trecu o ora. Era o ora obișnuită, nici lungă, nici scurta.

Cînd ajunse la capătul ei, peste casa și gradina răsuna un gong, întîi departe, apoi mai aproape și pe urma iarăși departe.

— Gustarea, zise Joachim, și Hans Castorp îl auzi cum se scoală. Hans Castorp socoti ca și pentru el cura de odihna se sfîrșise și intra

în camera sa se aranjeze puțin. Cei doi veri se întîlnira pe coridor și coborîra împreuna. Hans Castorp spuse:

— Ei da, aici se sta admirabil culcat. Ce fel de șezlonguri sînt astea? Daca ar fi posibil, aș cumpăra și eu unul sâ-l iau cu mine la Hamburg, căci întins pe el te simți ca-n paradis. Sau crezi cumva ca Behrens le-a comandat în mod special, construite după indicațiile sale?

Joachim nu știa. Își scoaseră pardesiele și intrară pentru a doua oara în sufragerie, unde masa era în toi.

De atîta lapte proaspăt, întreaga sala era scaldată într-o lumina alburie: în fața fiecărui scaun se găsea un pahar mare, de cel puțin o jumătate de litru.

— Nu, declara Hans Castorp după ce își relua locul la capătul mesei, între croitoreasa și englezoaica, și-și desfăcu resemnat șervetul, deși mai simțea apăsarea primei mese. Nu, continua el, de lapte sa ma ferească Dumnezeu, nu beau niciodată, iar la ora asta mai puțin ca oricînd. Nu cumva au din întîmplare bere porter? Și cu o politețe plina de menajamente puse piticei aceasta întrebare. Din nefericire, nu aveau. Dar ea îl asigura ca-i va aduce bere Kulmbacher și, în adevăr, îi aduse. Era consistenta, întunecata, cu o spuma bruna și înlocuia de minune porterul. Hans Castorp bau cu lăcomie un pahar cam de jumătate de litru. Mîncă apoi cîteva felii de carne rece cu pîine prăjită. După aceea se aduseră fulgi de ovăz și iarăși mult unt și fructe. La urma își lasă doar ochii sa i se odihnească pe felurile de mîncare, fiind incapabil sa mai înghită ceva. Privi de asemenea și la cei din jurul sau — constata ca de data aceasta

MUNTELE VRĂJIT

79

rupul nu i se mai părea atît de uniform: individualitățile ieșeau în evidența.

Toate locurile de la masa erau ocupate, afara de acela din fața lui, de la celalalt capăt, care, după cum afla, era rezervat doctorului. Căci în măsura în care ocupațiile le îngăduiau, medicii luau masa împreuna cu pacienții, schimbînd de fiecare data locul, astfel ca se rezerva în capul fiecărei mese un scaun pentru medici. Acum nici unul nu era prezent; se spunea ca sînt cu toții într-o operație. Tînarul cu mustața intra iarăși, își lăsă brusc bărbia în piept, apoi se așeza cu o înfățișare îngrijorata și morocănoasa. Iata ca și tînara blonda și slaba apăru la locul ei.

mîneîndu-și iaurtul cu lingura, ca și cum ar fi fost singurul lucru ce se putea mînca. De data asta, lînga ea ședea o mica doamna batrîna și vioaie care tot trîncănea în rusește către tînarul cel tăcut, iar el o privea îngrijorat, răspunzîndu-i doar prin mișcări de cap, cu expresia unui om care are un gust amar în gura. În fața lui, alături de batrîna doamna, ceva mai departe, stătea o alta tînara — nostima, cu pieptul impozant, cu parul șaten și frumos ondulat, cu ochii rotunzi, căprui, copilaroși și cu un mic rubin la mîna-i frumoasa. Rîdea mult și vorbea mereu rusește, numai rusește. Se numea Maiusia, după cît auzise Hans Castorp. În treacăt observa ca Joachim pleca ochii cu o expresie severa atunci cînd ea rîdea și vorbea.

Settembrini intra pe ușa laterala și rasucindu-și mustața înainta către locul sau, la capătul mesei situate pieziș fața de aceea ocupata de Hans Castorp. Abia se așeza ca tovarășii de masa izbucniră în hohote de rîs. farâ îndoiala ca plasase vreuna din răutățile sale. Hans Castorp îi recunoscuse de asemenea și pe membrii „Clubului jumătăților de plămîni”. Hermine Kleefeld pași către masa ei pe partea cealaltă, aproape de ușa verandei, privind cu ochi fara expresie și-l saluta pe tînarul cu buzele rasfrînte care își trăsese jacheta într-un chip atît de puțin cuviincios. Palida, doamna Levi stătea alături de grasa și pistruiata Iltis, printre necunoscuți, la dreapta lui Hans Castorp, la o masa situata în diagonala.

- Uite-ți vecinii, spuse Joachim cu jumătate de glas către varul ^{sai}», apleeîndu-se înainte. Perechea trecu pe lînga Hans Castorp •ndreptîndu-se către ultima masa din dreapta, prin urmare la „masa ^{ru}silor de rînd”, la care o familie cu un băiat urît începuse «a manînce ^{cu} lăcomie mari cantități de *porridge*. Bărbatul era de o construcție P apînda, cu obrajii cenușii și scofîlciți. Purta o haina de piele bruna și

80

THOMAS MANN

era încălțat cu ghete de fetru, prinse cu catarama. Nevasta-sa, la fel de micuța și slaba, era cocoțata, sub o pălărie cu penaj care se clatină la fiecă pas, pe niște cizmulițe de iuft cu tocuri înalte, iar la gît avea o eșarfa cam murdara. Hans Castorp îi privi pe amîndoi cu o lipsa de respect care de obicei îi era străina și a cărei brutalitate o resimți chiar el; dar însăși aceasta brutalitate îi făcu o oarecare plăcere. Ochii îi erau în același timp indiferenți și indiscreți. Cînd, în aceeași clipa, ușa de sticla din stînga lui fu izbita cu un vuiet zornăitor la fel ca la micul

dejun, Hans Castorp nu mai tresari ca dimineața, ci doar se strîmba cu oarecare plictiseala; iar cînd voi sa-și întoarcă privirea într-acolo, găsi ca toate acestea îi cer un efort prea mare și nu merita atîta osteneala. Așa se făcu ca nici de data aceasta nu reuși sa stabilească cine anume maltrata ușa cu atîta nepăsare.

De fapt, acest aperitiv cu bere, care de obicei nu avea asupra lui decît un efect destul de moderat, în sensul ca-l îngreuna, de data aceasta îl amețise și-l paralizase — iar el, îndurîndu-i consecințele, se simțea de parca ar fi primit un pumn în mijlocul frunții. Pleoapele îi erau grele ca plumbul și-și dădu seama ca limba nu mai asculta nici de cel mai elementar imbold atunci cînd, din politețe, încerca sa întrețină o conversație cu englezoaica; trebui chiar sa facă un mare efort pentru a izbuti sa schimbe direcția privirii, iar la toate acestea se mai adaugă nesuferita fierbințeala a feței care atinsese aceeași intensitate ca și în ajun: avea senzația ca obrazii îi sînt umflați de fierbințeala, respira cu greutate, inima îi bătea înfundat ca un ciocan înfășurat în cîrpe, și daca suferința nu se transforma în durere atroce, faptul se datora impresiei ca își simțea capul ca și cum ar fi inhalat de doua sau de trei ori cloroform. Ca prin vis observa ca doctorul Krokowski sosise, în sfîrșit, și se așezase la masa, chiar în fața sa. dar era o impresie vaga, măcar ca doctorul îl fixa de mai multe ori cu o privire deosebit de pătrunzătoare în timp ce discuta cu doamnele din dreapta iui - nu fara ca tinerele, adică înfloritoarea Marusia și sfrijita consumatoare de iaurt sa-și plece ochii în fața sa cu un aer smerit și pudic. Dar facînd abstracție de toate aceste senzații, Hans Castorp se ținu bine, ba chiar mînu cuțitul și furculița cu o deosebita îndemînare. Iar cînd varul sau îi făcu semn cu capul și se ridica. s>^e scula la rîndul lui, se înclina fara sa privească spre tovarășii de masa și ieși cu pas ferm în urma lui Joachim.

MUNTELE VRĂJIT

81

_ Oare cînd mai facem o cura de odihna? întreba el, în timp ce 'eau d_J clădirea sanatoriului. Din cîte îmi pot da seama, e cel mai hun lucru de făcut aici. Aș vrea sa fiu de pe acum culcat în minunatul _meu șezlong. Mergem departe?

Un cuvînt în plus

_ Nu, zise Joachim, și, de altfel, nici n-aș putea merge prea departe. De obicei, la ora asta, daca am posibilitatea, cobor sa

dau o raita prin sat pînă în piață. Mai vezi prăvăliile și oamenii și faci cumpărături cînd ai nevoie de ceva. Înainte de masa stăm culcați încă vreo ora și după aceea ne întindem iarăși pîna la patru.

Coborîra în plin soare pe drumul pe care sosiseră, trecui a cursul de apa și liniile înguste, avînd în fața ochilor versantul drept al văii: Micul Schiahorn, Turnurile Verzi și Dorfbergul, denumiri pe care Joachim i le înșiră una după cealaltă. Dincolo se afla, la o oarecare înălțime, cimitirul din Davos-Dorf înconjurat cu zid și pe care Joachim i-l arata tot cu bastonul. Apoi ieșiră la drumul mare care, puțin săltat deasupra fundului văii, ducea de-a lungul povîrnișului ce cobora în terase.

De fapt, nu se mai putea vorbi despre un sat; adică nu-i rămăsese decît numele. Stațiunea climaterica îl înghițise în întregime, întinzîndu-se din ce în ce mai departe către intrarea văii, iar acea parte a așezării ce purta numele de „Dorf” se unea fara vreo schimbare vizibila cu partea zisa „Davos-Platz”. Pretutindeni erau hoteluri și pensiuni, toate împodobite cu verande, balcoane și terase pentru odihna, dar se găseau raspîndite pe amîndoua versantele și mici locuințe particulare unde se puteau închiria camere; de o parte și de alta erau case noi; pe unele Porțiuni nu se afla nici o clădire, iar priveliștea se deschidea către Pajiștile verzi din fundul văii...

Cuprins de o arzătoare dorința pentru obișnuita sa desfătare, Hans Lastorp aprinse iarăși o țigara și datorita berii băute reuși, cînd și cînd, ^sPre marea lui satisfacție, sa simtă un pic din aroma rîvmta cu ardoare: Qestul de rar și de puțin, fara îndoiala — ba mai trebui sa facă și un oarecare efort pentru a avea o senzație ce aducea de departe cu obișnuita Plăcere a fumatului, în vreme ce îngrozitorul gust de iasca stăruia. Inca-Pabil sa se acomodeze cu slăbiciunea, lupta un timp pentru o desfătare sau se ascundea sau nu apărea decît vag, de parca și-ar fi bătut joc

82

THOMAS MANN

de el, iar pîna la sfîrșit, obosit și scîrbit, arunca țigara. Cu toata toi₀-peala de care era cuprins se simțea obligat din politețe sa continue ₀ conversație și se chinuia sa-si amintească lucrurile atît de deosebite p_e care, chiar în dimineața aceea, ar fi vrut sa le spună despre „timp”. Dar îșj dădu seama ca uitase și ca nu-i mai rămăsese nici o urma cît de mica din întregul „complex”, ca mintea lui nu mai reținea nici cea mai mărunta

idee despre timp. În schimb încep să vorbească despre anumite chestii legate de organismul omenesc într-un fel cu totul neobișnuit.

— Când îți mai iei temperatura? întrebă. După cina? Da, asta-i bine. Atunci organismul e în plină activitate, astfel ca temperatura poate fi înregistrată precis. Sper ca Behrens a glumit când m-a sfătuit să-mi iau temperatura — iar Settembrini, când a auzit despre asta, a râs în hohote, așa ca n-are nici un rost să mi-o iau. De altfel, nici nu am termometru.

— Ei, făcu Joachim, acesta ar fi lucrul cel mai neînsemnat. N-ai decît să-ți cumperi unul. Aici se găsesc pretutindeni termometre, aproape în fiecare prăvălie.

— Dar la ce bun? Nu, cura de odihnă o înțeleg, vreau să o urmez cu regularitate, însă pentru mine, ca vizitator, ar fi prea mult să-mi iau și temperatura, treabă pe care prefer să v-o las vouă, celor de aici, de sus. Măcar dacă aș putea să-mi dau seama, continua Hans Castorp ducîndu-și ca un îndrăgostit amîndoua mîinile la inimă, de ce-mi bate inima în halul asta — e atît de îngrozitor și de o bucată de vreme nu mă gîndesc decît la asta. Vezi tu, ai batai de inimă cînd ești în ajunul unei foarte mari bucurii sau, dimpotrivă, cînd ți-e frica de ceva, pe scurt cînd ești neliniștit, nu-i așa? Dar cînd inima se apucă să bata de capul ei, fără motiv, ca să zic așa, găsesc că e ciudat și alarmant, înțelegi ce vreau să spun, e aproape ca și cum trupul ar trai de unul singur și n-ar mai avea nici o legătura cu sufletul, asemenea unui trup neînsuflețit dacă se poate spune așa, un trup care însă, de fapt, n-ar fi tocmai mort — măcar ca așa ceva nu exista - și care și-ar duce totuși o existență absolut activă și independentă: i-ar crește parul, unghiile și toate i-ar funcționa perfect, atît sub raportul fizic cît și chimic — cum se spune - fiind dominat de fapt de o activitate extrem de vioaie...

— Ce sînt expresiile astea? întrebă Joachim cu un accent de mustrare deliberată. O activitate extrem de vioaie?

Poate că punînd această întrebare se răzbuna oarecum pentru observația ce i-o făcuse varul său, în aceeași dimineață, în legătura cu talgerele.

MUNTELE VRĂJIT 83

— Dar așa este! *Exista* o activitate plină de vioiciune! Prin urmare, de ce găsești expresia nepotrivită? întrebă Hans Castorp. De altfel, am nomenit-o doar în treacăt. Nu voiam să spun decît atît: că este neliniștit⁰¹ și chinuitor să constați că trupul trăiește și se prețuiește pe sine fără să aibă nici o

legătura cu sufletul, așa cum se întâmpla cu aceste bătăi de inimă fără motiv. Ești ispitit să le cauți un sens, adică vrei să găsești o stare de suflet în stare să le corespundă, o bucurie sau o teamă care le-ar justifica oarecum — așa cel puțin mi se întâmpla mie și nu pot vorbi decât despre mine.

- Da, da, făcu Joachim cu un oftat. Când ai febra lucrurile se petrec în felul acesta. Atunci dăinuiește în trup o „activitate extrem de vie”, ca să mă folosesc de cuvintele tale, și se poate ca, în această situație, să începi să cauți, fără să vrei, o stare sufletească, cum spui tu. Prin care întreaga agitație ce te stăpânește să dobândească oarecum un sens rațional... Numai că toate lucrurile astea despre care vorbim sînt extrem de triste, mai zise el cu o voce tremurătoare și tăcu; la care Hans Castorp se margini să ridice din umeri la fel cum îl văzuse pe Joachim făcînd în ajun.

O bucată de vreme își continuă drumul în tăcere. Apoi Joachim întrebă:

- Ei, îți plac oamenii de aici? Mă refer îndeosebi la cei de la masa noastră...

Hans Castorp lua o expresie de totală indiferență.

- Doamnă, zise el, nu mi se pare prea interesanți. La celelalte mese cred că sînt mai interesanți, dar poate că nu-i decât o simplă impresie. Doamna Stohr ar trebui să-și mai spele parul, prea e unsuros. Iar Mazurka asta, sau cum o cheamă, mi se pare că e puțin cam toantă. Tot timpul își baga batista în gură de atîta rîs.

Joachim rîse cu poftă cînd auzi cum varul lui deformase numele fetei.

- Mazurka este extraordinar, exclamă el, înșă dacă nu te superi, se numește Marusia - este aproape același lucru ca și Măria. Da, este într-adevăr prea gălăgioasă, adaugă. Și totuși ar avea toate motivele să fie mai Potolita, căci e într-adevăr destul de bolnavă.

- N-ai spune, observă Hans Castorp. Pare atît de sănătoasă! În orice caz, n-ai bănuși că e bolnavă de piept.

Și încerca să-i arunce varului sau o privire plină de istețime, înșă

dese

open ca fața bronzată a lui Joachim era plină de pete — așa cum sînt

84

THOMAS MANN

chipurile înnegrite de soare cînd sîngele se retrage din obraji

— și ca gura i se strîmbase într-un mod jalnic, iar aceasta înfățișare trezi în tânărul Hans Castorp o teama nelămurita, care-l hotărî să schimbe imediat subiectul discuției și să se informeze despre alte persoane, încercînd să uite cit mai repede atît de Marusia cit și de expresia feței lui Joachim, ceea ce de altfel îi reuși de minune.

Englezoaica cu ceaiul de măceșe se numea Miss Robinson. Croitoreasa nu era croitoreasa, ci profesoara la liceul de fete din Königsberg și de aceea se exprima atît de corect. Se numea domnișoara Engelhart. Cît despre batrîna doamna vioaie, deși Joachim se găsea aici de multa vreme, nu știa nici măcar cum o cheamă. În orice caz, era batrîna mătușă a tinerei fete care mînca iaurt, și îi ținea tovărășie la sanatoriu chiar de la venire. Dar dintre cei ce mîncau la masa lor, cel mai grav atins era doctorul Blumenkohl, Leo Blumenkohl din Odesa — tânărul acela cu mustața și cu fața atît de îngrijorată și întunecată. Trăia aici, sus, de foarte mulți ani...

Mergeau acum pe un trotuar foarte urban — strada principală a unei stațiuni cu renume internațional. Întîlneau vizitatori ai stațiunii care hoinăreau, în majoritate tineri, celibatari în haine de sport și cu capul descoperit, de asemenea și doamne fără pălărie și cu fuste albe. Auzeai vorbindu-se rusește și englezește. Magazine cu vitrine elegante se țineau lanț pe dreapta și pe stînga, iar Hans Castorp, a cărui curiozitate se lupta cu o oboseală febrilă, trebui să-și forțeze ochii ca să vadă, și se opri multa vreme în fața unui magazin de galanterie bărbătească pînă să se poată convinge că vitrina era bine amenajată.

Apoi dadura peste o rotondă cu o galerie acoperită, unde concerta o orchestra. Aici era cazinoul balnear. Pe mai multe terenuri de tenis, partidele erau în plină desfășurare. Tineri zvelți și bărbieriți, cu pantaloni de flanel proaspăt călcați și mînele suflecate pînă la coate, jucau în pantofi cu tălpi de cauciuc, avînd ca parteneri tinere fete bronzate, îmbrăcate în alb și care, luîndu-și avînt, se înălțau deodată în soare pentru a lovi cît mai de sus mingea de culoarea cretei. Pe terenurile bine întreținute părea ca plutește o pulbere de făină. Cei doi veri se așezară pe o bancă liberă, să privească jocul și să-l comenteze.

- Tu nu joci niciodată aici? întrebă Hans Castorp.

— N-am voie, răspunse Joachim. Trebuie să stăm culcați, mereu culcați... Settembrini spune neîncetat că trăim la orizontală — sintcm niște orizontali, afirmă el, este una din

glumele lui proaste. Cei care

MUNTELE VRĂJIT

85

J°

acâ aici sînt sănătoși, său o fac deși le este interzis. De altfel nici nu "joacă p_rea serios — o fac mai mult pentru costume... Și fiindcă veni vorba de lucruri interzise, mai sînt și alte jocuri oprite care totuși se practică, de pilda pocherul, iar într-unui dintre hoteluri chiar și *petits chevaux* - împotriva căroră, la noi, pedeapsa prevăzută este excluderea din sanatoriu, întrucît se pare că e tot ce poate fi mai daunatou. Totuși se mai găsesc vreo cîțiva care, după controlul de noapte, coboară și se duc să mizeze. Prințul care i-a conferit lui Behrens titlul de consilier aulic r> ștergea în fiecare noapte.

Hans Castorp abia putea sa asculte. Ținea gura întredeschisa, căci nu putea respira pe nas decît cu mare greutate, deși nu avea guturai. Inima îi bătea în contratimp cu muzica, fapt care-i dădea o chinuitoare senzație de sufocare. Și, prada acestei impresii de dezordine și contrariedade, tocmai ațipise cînd Joachim îi reaminti că era vremea sa se întoarcă.

Făcură drumul înapoi aproape fara sa scoată vreo vorba. Hans Castorp se împiedica chiar, o data sau de doua ori, în plina strada și zîmbi cu un aer melancolic, clatinînd din cap. Portarul șchiop îi conduse cu ascensorul pînă la etajul lor. Se despărțiră cu un scurt „la revedere”, în fața numărului treizeci și patru. Hans Castorp se îndrepta de-a lungul camerei pînă la balcon unde se prăvăli, așa cum era, pe șezlong și - fara a se mai osteni sa-și îndrepte poziția — căzu într-o picoteala dureroasa, ațîțata de bătăile iuți ale inimii.

Firește, o femeie!

Cît dura starea aceasta nu-și dădu seama. însă cînd sosi momentul,

gongul suna. Dar nu te chema la masa chiar imediat, ci îți reamintea

doar ca trebuie să te pregătești, iar Hans Castorp o știa și de aceea

ramase culcat pîna ce vibrația metalica se amplifică a doua oara și apoi se

•ndepartă. Cînd Joachim traversa camera ca sa vina sa-l ia, Hans Castorp

Voi sa-și schimbe hainele, însă de data aceasta Joachim nu-i mai înga-

Ul- Ura și disprețuia nepunctualitatea. Cum să progresezi și să te

îsânătoșești ca să fii în stare să-ți faci serviciul, zise el. Dacă ești prea

leneș ca să respecti orele de masă? Spunând asta avea desigur dreptate,

Hans Castorp nu reuși decât să-l facă să observe că el, dacă nu era

înnav, în schimb pica de somn. Prin urmare se spală iute pe mâini. apoi

orîră^m sufragerie pentru a treia oară.

86

THOMAS MANN

Pacienții se revărsau prin cele două uși. Mai intrau și pe ușile de la veranda care erau deschise, și astfel în curînd erau așezați cu toții la cele șapte mese, ca și cum nu le-ar fi părăsit niciodată. Cel puțin asta era impresia ce-o avea Hans Castorp — firește că era o impresie absurdă ivită ca dintr-un vis, dar de care mintea sa încețoșată nu putu câteva clipe să se apere și în care găsi chiar o anumită plăcere; de altfel, de mai multe ori în timpul mesei încerca să și-o readucă și de fiecare dată reuși să obțină o iluzie perfectă. Vioaia doamna batrîna îi vorbea din nou, în graiul acela neînțeleș, doctorului Blumenkohl care stătea pieziș în fața ei și asculta cu fața îngrijorată. Slabanoaga strănepoata mîncă în sfîrșit altceva decât iaurt, adică o *creme d'orge* groasă pe care fetele de serviciu o aduseseră în farfurii; totuși nu înghiți decât vreo câteva lingurițe. Ca să-și înăbușe rîsul, drăgălașa Marusia își vîrî în gura batista ce raspîndea parfum de mandarine. Miss Robinson citea aceleași scrisori cu scrisul rotund, pe care le mai citise și de dimineața. Era evident că nu știa o boabă nemțește și nici nu voia să știe. Dintr-o cavaleriească politețe, Joachim îi spuse în englezește câteva cuvinte despre starea vremii, la care ea îi răspunse monosilabic, pentru că apoi să recada în muțenie. Cît privește pe doamna Stohr cu bluza ei de lîna ecoseză, fusese supusă unui control medical, iar acum povestea totul în amănunțime, cu o afectare vulgară, încrețindu-și buza superioară peste dinții de iepure. În dreapta sus, se văicărea ea, «e mai aud zgomote, ba mai mult, în spatele umărului stîng respirația este foarte redusă, așa că e silită să mai stea cam vreo cinci luni, adică atît cît îi spusese „batrînul”. În vulgaritatea ei. consilierului aulic Behrens îi zicea „batrînul”. De altfel se arata foarte indignată că „batrînul” nu

stătea azi la masa lor. După „tournee” (voia sa spună: potrivit
ordinei), astăzi la prînz era rîndul mesei lor, în vreme ce
„bătrînul” stătea la masa vecina din stînga (și în adevăr,
consilierul aulic Behrens se găsea acolo și-și încrucișase mîinile
enorme în fața farfuriei). Dar firește, acolo stătea grasa doamna
Salomon de la Amsterdam care, întotdeauna, venea decoltata la
masa, iar „bătrînul” simțea, evident, o deosebita plăcere, fapt
pe care ea, doamna Stohr, nu putea sa și-l explice, deoarece cu
prilejul fiecărei vizite medicale el putea sa vadă la doamna
Salomon orice și cît poftea. Mai apoi, povesti cu un fel de
șuşoteala provocatoare ca aseară, în sala de odihna comuna —
care se găsea pe acoperiș - se stinsese lumina, și asta cu un
scop pe care doamna Stohr îl califica drept „transparent”.
„Bătrînul” băgase de seama >' făcuse o gălăgie atît de mare,
încît fusese auzit de întregul stabiliment-

MUNTELE VRĂJIT

87

nar nici de data asta, firește, vinovatul n-a fost descoperit,
cu toate ca u era necesar sa fi făcut studii universitare ca sa
banuiești ca făptașul era evident, căpitanul Miklosich, de la
București, pentru care nu era niciodată prea întuneric cînd se
afla într-o societate de doamne — un bărbat care n-avea nici
cea mai redusa cultura, cu toate ca purta corset și care, din
punct de vedere moral, era o fiara, un animal de prada — da, o
fiara, repeta doamna Stbhr cu glasul sugrumat în timp ce
sudoarea îi brobonea și fruntea și buza superioara. Tot Davosul,
din sat și pîna-n centru, a început sa-și dea seama cam ce fel de
raporturi întreținea el cu soția consulului general Wurmbbrandt
din Viena, în privința aceasta, abia daca se mai poate vorbi
despre niște legaturi ascunse. Căci căpitanul nu numai ca intra
cîteodata chiar de dimineața în camera soției consulului, în
vreme ce ea mai esie încă în pat, dar apoi asista pîna și la
toaleta ei, ba, marțea trecuta n-a ieșit din odaie decît în zori,
cam pe la ora patru -de altfel, infirmiera tînarului Franz, de la
numărul nouăsprezece, a cărui operație de pneumotorax, făcuta
de curînd. n-a reușit, a dat peste el, și în marea ei încurcătura a
greșit ușa astfel ca s-a pomenit deodată în camera prociurului
Paravant din Dortmund... în cele din urma, doamna Stohr se mai
ocupa o buna bucata de vreme și de un „institut cosmic” ce se
afla în sat și de unde își cumpăra apa de gura - iar Joachim
continua sa se uite fix în farfurie.

Prînzul ea tot atît de minunat pregătit pe cit de bogat. în

afara de supa foarte hrănitoare, mai cuprindea încă alte șase feluri. După pește, venea o mîncare de carne consistenta, cu garnituri, apoi o mîncare de legume servita aparte, friptura de pasare, o prăjitura care în ceea ce privește gustul nu era mai prejos decît cea din ajun și, în sfîrșit, brînză și fructele. Fiecare fel era oferit de doua ori și nu în zadar. Farfuriile se umpleau și la cele șapte mese se mîncea, nu gluma - sub tavanul boltit domnea o pofta de mîncare leonina, o foame de lup, la care ai fi asistat cu plăcere dacă n-ar fi făcut în același timp o impresie oarecum neliniștitoare, ba chiar dezgustătoare. Aceasta poftă de mîncare n-o aveau, în ziua aceea, numai oaspeții veseli, care flecareau aruncîndu-și cocoloașe pîine, ci și cei tăcuți, posomoriții care la un moment dat ramînceau cu capul în mîini și privirea în gol. Un tînar de la masa vecina din stînga, Un licean judecînd după vîrsta, cu mînele prea scurte și cu lentile groase și îotunde la ochelari, taia în bucățele mici tot ce îngrămădisise în nurie, prefacîndu-le într-o pasta informa înaintea de-a le mîncea; apoi se Pleca peste masa și începea să înfulece, trecîndu-și din cînd în cînd

88

THOMAS MANN

șervetul pe sub ochelari ca să-și șteargă ochii — nu se știe dacă de lacrimă sau de sudoare.

În timpul prînzului doua incidente atrasera atenția lui Hans Castorp atît cît îi îngăduia starea în care se găsea. Mai întîi - pe cînd mîncea pește -cineva trînti iar ușa de sticla. Hans Castorp tresari îndîrjit și în supaierea lui furioasă își spuse că de data asta trebuia neapărat să afle cine-i vinovatul. Și nu numai că o gîndi, ci chiar murmura din vîrfurile buzelor, atît de importanta i se părea aceasta chestiune. „Trebuie să știi!” șopti el cu o pornire pătimașă, în așa fel încît Miss Robinson și profesoara îl priviră mirate. Se întoarse deci spre stînga, căscînd larg ochii puțin cam injectați.

O doamna traversa sufrageria, o femeie, mai degrabă o fată, de statura mijlocie, îmbrăcata cu o jacheta albă și o fustă colorată, cu parul de un blond roșcat pe care-l purta în cozi simple, împletite în jurul capului. Mare lucru nu văzu Hans Castorp din profilul ei, de fapt nu văzu mai nimic. Calea fără zgomot, fapt care crea un contrast ciudat cu zgomotoasa intrare, călca straniu de ușor, îndreptîndu-se cu capul puțin aplecat înaintea către ultima masă din stînga, așezată perpendicular pe ușa verandei, prin urmare la „masa rușilor

bine", cu o mîna în buzunarul vestei de lîna ce i se lipea de corp, iar cu cealaltă ridicată la spate își aranja parul la ceafa. Hans Castorp privi această mîna - dispunea de un simț deosebit și de facultatea de a face aprecieri critice în ceea ce privește mîinile, și cînd se afla în fața unor cunoștințe noi avea obiceiul să-și pironască ochii asupra mîinilor. Nu era chiar a unei doamne, aceasta mîna care ținea părul, nefiind nici îngrijită, nici fină, cum erau de obicei mîinile femeilor din cercurile pe care le frecventa Hans Castorp. Destul de lata și cu degetele scurte, avea ceva copilăresc și primitiv, ceva din mîna unei școlărițe; era limpede că unghiile ei nu știau ce-i manichiura, căci erau tăiate ca vai de lume, întocmai ca la o școlărița, iar pe margini pelița era puțin iritata, parînd a fi victima aceluia viciu ce-l au unele persoane de a-și roade unghiile. De altfel, Hans Castorp își dădu seama de aceasta mai curînd printr-o vagă impresie, decît cu propriii săi ochi -întrucît se afla la o distanță apreciabilă. Dînd din cap, întîrziată își saluta tovarășii de masa și așezîndu-se cu spatele către sala, lînga doctorul Krokowski care prezida acolo, se întoarse și privi lumea, țînîndu-și mereu părul cu mîna trecută peste umăr deasupra capului - fapt care-i îngădui lui Hans Castorp să observe în treacăt ca avea pomeții obrazilor

MUNTELE VRĂJIT

89

oeminenți și ochii înguști... Vîzînd-o. simți ca-l atinge foarte ușor o nedeslușită amintire despre ceva și cineva...

Firește, o femeie!" se gîndi și iarăși murmură cuvintele atît de ,-jjjgde încît profesoara, domnișoara Engelhart, înțelese ceea ce spus. Și biata fată bătrîna zîmbi cu duioșie.

— E doamna Chauchat, spuse ea. E atît de neglijență! Dar o femeie delicioasă.

Și roșeața pufoasă a obrazilor domnișoarei Engelhart se accentua. lucru care se întîmpla ori de cîte ori deschidea gura.

- Franțuzoaică? întreba Hans Castorp cu asprime.

-Nu, e rusoaică, răspunse domnișoara Engelhart. Poate soțul ei este francez sau numai de origine franceza, nu știu prea bine.

- O fi cel de-acolo, zise Hans Castorp încă îndîrjit și arata spre un domn cu umerii căzuți de la „masa rușilor bine".

- O, nu, nu-i aici, replica profesoara. Ba chiar n-a fost niciodată aici, adăugă ea; aici nu-l cunoaște nimeni.

- Ar trebui să închidă ușa cum se cuvine, zise Hans Castorp. O trîntește mereu. Este o lipsă de politețe.

Iar profesoara, primind lecția cu un zîmbet umil, de parca ea însăși ar fi fost vinovată, nu mai pomeni nimic de doamna Chauchat.

Al doilea incident s-a produs cînd doctorul Blumenkohl a părăsit sufrageria pentru cîteva minute — atît și nimic mai mult. Deodată, expresia de dezgust de pe fața i se accentuase, privise un punct fix undeva în gol, apoi cu un gest discret împinsese scaunul și ieșise. În acel moment însă, apăru în lumina ei cea mai cruda vulgaritatea fara limite a doamnei Stohr care, satisfăcută fără îndoiala de a se ști mai puțin bolnavă decît Blumenkohl, îi însoți plecarea cu comentarii pe jumătate compătimitoare și pe jumătate disprețuitoare.

-Nenorocitul! Iată încă unul care o sa dea în curînd ortul popii, zise ea. Văd că iarăși se duce sa stea de vorba cu „Heinrich cel Albastru”.

Farâ nici o rețineră, rostise cu încapățînarea caracteristica oamenilor Mărginiți expresia caraghioasă de „Heinrich cel Albastru”, iar Hans Castorp, auzind cum o rostește, trecu printr-o senzație în care spaima se împletea cu pofta de îis. De altfel, doctorul Blumenkohl se întoarse după cîteva minute, tot atît de discret cum ieșise, își relua locul și începu să mînce. Mînce și el mult, luînd de doua ori din fiecare fel. ară să scoată o vorbă, cu înfățișarea lui îngrijorată și rezervată.

90 THOMAS MANN

Apoi prînzul se sfîrși: mulțumită unui serviciu îndemînat — pitica în special, era o ființa cu picioare sprintene — nu durase decît o ora. Hans Castorp, respirînd greu și fara sa-și dea prea bine seama cum urcase, se găsi iarăși culcat pe minunatul sau șezlong, în firida balconului, căci dupa-amiaza, pîna la ora ceaiului, se desfășura iar o cura de odihna, cea mai însemnata din cursul zilei și care trebuia respectata cu strictete. Picotind, cu inima zvîcnindu-i, stătea culcat și respira pe gura, între cei doi pereți de sticla opaca ce-l separau de Joachim de o parte și de perechea rusa de cealaltă. Cînd se folosi de batista, o văzu pătata de sînge, însă nu avu energia necesara sa se alarmeze, cu toate ca era destul de grijuliu în legătura cu sănătatea sa, avînd o fire ce înclina puțin spre o capricioasa ipohondrie. De data aceasta, aprinzînd iarăși o Măria Mancini, o fuma pîna la capăt, fără să-i pese daca-i simte sau nu gustul. Amețit, neliniștit și visător, medita la felul straniu în care se comporta aici. De doua sau de trei ori pieptul îi fu zguduit de un fel de rîs interior, cînd se gîndi la odioasa expresie pe care o

întrebuințase doamna Stohr în vulgaritatea ei.

Domnul Albin

Jos. în grădină, o adiere de vînt flutura din cînd în cînd drapelul fantezist pe care era reprodus caduceul medicinei. Cerul se acoperise iarăși în întregime. Soarele se depărtase și imediat se lasă o răcoare aproape neverosimila. Terasa comuna de odihna părea plină; răzbăteau de acolo, de jos, doar rîsete înfundate și zvon de flecăreala.

— Domnule Albin, va implor, azvîrliți cuțitul, vîrîți-l în buzunar, o sa se întîmple o nenorocire! se văicărea o tremurătoare voce de femeie.

Și:

— Preabunule domn Albin, pentru numele lui Dumnezeu, cruțați-ne nervii și ascundeți din fața ochilor noștri aceasta cumplita unealta ucigașa, interveni o alta, la care un tînar blond, cu țigara în gura. șe/înd pe marginea primului șezlong, răspunse pe un ton impertinent:

— Pentru nimic în lume! Doamnele vor binevoi sa-mi îngăduie sa m^a joc puțin cu cuțitul meu! Da, firește, este un cuțit excepțional de bine ascuțit. L-am cumpărat la Calcuta, de la un vraci orb... Și-l vîra pe gît, Ș> imediat după aceea *boy-ul* sau se ducea sa-l scoată din pamînt, de la ° distanța de cincizeci de metri... Doriți sa-l vedeți? Taie mult mai bine

MUNTELE VRĂJIT

91

un brici. Este suficient sa-i atingi tăișul ca patrunde-n carne ca-n nt Așteptați, o sa vi-l arat mai de aproape... Și domnul Albin se ridica. Izbucni un țipat general. Ei, și-acum ma duc sa-mi caut revolverul!

spuse

domnul Albin. O sa va intereseze mai mult. E un lucru extraordinar de afurisit. Are o pulere de percuție... Ma duc în camera sa-l aduc.

- Domnule Albin, domnule Albin, sa nu faceți una ca asta! răsunară mai multe glasuri.

Dar domnul Albin & e pregătea sa iasă din sala de odihna ca sa urce în camera sa, foarte tînar, leganîndu-se în mers, cu o fața trandafirie de copil și cu mici tuleie de puf de-a lungul urechilor.

- Domnule Albin, striga o doamna în urma lui, mai bine v-ați lua pardesiul, imbracați-l, ascultați-ma pe mine, faceti-mi plăcerea asta. Acum șase saptămîni zăceați în pat cu o

pneumonie, iar acum stați aici țara pardesiu, nici nu va gândiți măcar sa va înveliți și, pe deasupra, mai și fumați. Asta înseamnă sa faceți ceva peste puterile omenești, pe cuvîntul meu de onoare, domnule Albin.

Dar el, plecînd, nu răspușe decît printr-un rîș batjocoritor și peste cîteva minute se întoarse cu revolverul. Atunci doamnele începură sa țipe și mai prosteste decît adineauri și se auzi cum mai multe dintre ele încercau sa sară de pe scaune, căci se împiedicau în pleduri și cădeau.

- Priviți-l cît este de mic și de strălucitor, spuse domnul Albin, dar daca apaș aici, mușca... Izbucniră alte țipete. E încărcat, firește, continua domnul Albin. Șase gloanțe sînt vîrîte în butoiașul acesta, care se învîrtește cu o gaura la fiecare tragere... De altfel, nu l-am cumpărat ca sa glumesc, spuse el si, observînd ca efectul vorbelor lui scădea, îl lasă sa cada în buzunarul de la piept, apoi se reazeza pe scaun picior peste picior și-și aprinse o noua țigara. Nicidecum ca sa glumesc, repeta el și-și strînse buzele.

- Atunci de ce? De ce? întrebare cîteva voci înfiorate de presimțiri. fc îngrozitor! striga una dintre ele, la care domnul Albin dădu din cap.

- Vad ca începeți sa înțelegeți, zise el. De fapt, cu acest scop îl Păstrez, continua el încetișor după ce, cu toata pneumonia sa îcenta,

»ase în piept o mare cantitate de fum pe care o zvîrli brusc afara. îl țin sa-l am la îndemîna in ziua în care voi găsi ca circul asta de-aici devine

In cale-afara de plictisitor și cînd xoi avea cinstea sa va salut. Chestiunea este destul de simpla... Am studiat-o îndeaproape și sînt

Xat asupra celui mai bun mijloc de-a sfîrși. (La cuvîntul „sfîrși" se auzi

n l'pat.) Sa lăsam inima deoparte... Nu rm-ar fi prea ușor sa nimeresc

92

THOMAS MANN

drept în ea... De aceea prefer sa distrug conștiința chiar în miezul ei introducînd un mic și drăgălaș corp străin în acest organ atît de intere, sânt... Și domnul Albin își îndrepta degetul arătător către craniul blond cu parul tuns scurt. Aici trebuie sa-l pun — și domnul Albin scoase iarăși din buzunar revolverul nichelat, iar cu țeava își atinse tîmpla — aici, deasupra arterei... Chiar și fara

oglanda, este o treaba sigura...

Atunci răsunară pe diferite tonuri proteste rugătoare, printre care se amesteca chiar și un puternic hohot de plîns.

— Domnule Albin. domnule Albin, luați revolverul de la tîmpla, nu suportam așa ceva! Domnule Albin, sînteți tînar, o sa vă vindecați, o sa va întoarceți în lume și o să va bucurați de o mare popularitate, pe cuvîntul meu de cinste. Dar puneți-va pardesiul, întindeți-vă, învehiți-va și urmați tratamentul. Nu mai goniți masorul cînd vine sa va fricționeze cu alcool. Lăsați fumatul, domnule Albin, auziți, va rugam s-o faceți de dragul vieții dumneavoastră, al tinerei și prețioasei dumneavoastră vieți!

Însă domnul Albin ramase neînduplecat.

— Nu, nu, zise el, lasați-ma, e mai bine așa, va mulțumesc. N-am refuzat niciodată nimic unei femei, dar înțelegeți-ma ca zadarnic încerci sa oprești roata destinului. Sînt aici de trei ani... m-am saturat și la mine nu se mai prinde — așadar, puteți sa mi-o luați în nume de rau? Nu am leac, doamnele mele — priviți-ma, așa cum stau aici, nu am leac - și chiar consilierul aulic nu ascunde evidența decît de forma și pentru prestigiu. Prin urmare îngaduiți-mi mica libertate ce decurge din acest fapt. E ca la liceu, o dată ce se hotărîse ca o sa ramîi repetent, nu te mai întreba nimeni de lecții și nu mai aveai nimic de făcut Sînt copt, în sfîrșit, pentru aceasta fericita stare. Nu mai trebuie să mișc nici un deget, nimic nu mai are importanța, îmi baț joc de toate. Doriți ciocolata? Serviți-vă! Nu, nu ma sărăciți, am grămezi de ciocolata în camera. Am acolo, sus, opt bomboniere, cinci pachete marca Gala Pețer și patru jumătăți de kilogram de ciocolata Lindt. Toate acestea mi le-au trimis in timpul pneumoniei doamnele din sanatoriu...

De undeva, o voce de bas ceru sa se facă tăcere. Domnul Albin scoase un mic hohot de rîs - un rîs ștregăresc și sacadat în același timp. În sala de odihna se făcu imediat liniște, o liniște atît de adîncă de parcă s-ar fi destrămat un vis, o vraja; și într-un chip ciudat cuvintele rostite continuara sa răsune în golul tăcerii. Hăns Castorp ciuli urechea pînă cînd totul se stinse și măcar că domnul Albin îi apărea cam nerod. nu se putu stăpîni sa nu resimtă oarecare invidie. îl impresionase puter-

MUNTELE VRĂJIT

93

ic mai ales exemplul luat din viața de școala, deoarece el însuși rămăsese repetent într-a șasea, și-și amintea destul de bine de acea nepasaie puțin cam umilitoare, însă caraghioasa și plăcuta, de care aproape ca se bucurase cînd în ultimul trimestru părăsise cursa, putînd sa rida „de toată tărășenia”. Dar acum gîndurile îi erau tulburi și risipite și-i era greu sa le

precizeze. I se părea, mai ales, ca onoarea este o treaba care prezintă avantaje considerabile, dar ca nici îușinea nu are mai puține, ba chiar că avantajele acesteia din urma sînt aproape nelimitate. Și în vreme ce, cu titlu de experiența, încercă sa-și închipuie starea sufleteasca a domnului Albin și sa-și imagineze ce putea să semnifice a fi eliberat definitiv de jugul onoarei și a te bucura veșnic de foloasele de nepătruns ale rușinii, un sentiment de o voluptate sălbatica îl înspaimînta și-i accelera bătăile inimii vreme de cîteva clipe.

Satan face propuneri dezonorante

Mai tîrziu își pierdu cunoștința. După ceasul sau era trei și jumătate cînd îl trezi o convorbire ce se desfășura în spatele peretelui de sticla din stînga: doctorul Krokowski, care la ora aceasta făcea vizita fara consilierul aulic, discuta în rusește cu perechea prost crescută; se interesa, pare-se, de starea sănătății soțului și cerea sa i se arate foaia de temperatura. După aceea își continua drumul, însă nu de-a lungul balconului ci, ocolindu-l pe acela al lui Hans Castorp, se întoarse prin coridor și intra în camera lui Joachim. Fara un motiv aparent, Hans Castorp găsi puțin cam umilitor faptul ca putea fi evitat și neglijat în felul acesta, deși n-ar fi dorit sa ramîna între patru ochi cu doctorul Krokowski. Era, fara îndoiala, sănătos și nu i se acorda nici o atenție căci aici, la acești oameni, e de la sine înțeles ca cine are cinstea sa fie sănătos nu prezintă nici un interes și deci nu e consultat, dar acest lucru îl enerva pe tînarul Castorp.

Doctorul Krokowski zăbovi doua sau trei minute la Joachim, după care porni în continuare de-a lungul balconului, iar Hans Castorp îl auzi Pe varul sau spunînd ca e vremea sa se scoale și sa se pregătească pentru gustarea de dupa-amiaza.

~ E în regula, spuse el și se sculă.

94

THOMAS MANN

Avea însă amețeli din pricina ca stătuse întins atîta timp, iar somnolența neplăcuta îi înfierbîntase din nou obrazii, cu toate ca pe de alta parte îi era cam frig — poate din cauza ca nu se învelise destul de bine.

Se spală pe ochi și pe mîini, își aranja parul și hainele și se întîlni cu Joachim pe coridor.

— L-ai auzit pe acest domn Albin? întreba el în vreme ce coborau împreuna scara.

— Firește, răspunse Joachim. Individul acesta ar trebui pus la punct. Ne

tulbura toata odihna de dupa-amiaza cu flecăreala lui și felul în care enervează doamnele nu poate avea alt rezultat decât sa le întârzie însănătoșirea cu câteva săptămîni. E o grava indisciplina. Dar oare va voi cineva sa facă pe denunțatorul? Și apoi, ce-i drept, asemenea discursuri sînt foarte binevenite ca divertisment.

— Crezi ca-i posibil, întreba Hans Castorp, ca el sa ia în serios chestia aia cu „treaba este sigura”, cum s-a exprimat, și sa se împuște?

— Desigur, răspunse Joachim, nu-i deloc imposibil. Asemenea lucruri se întîmpla aici, sus. Acolo, pe versantul celalalt, în pădure, cu doua luni înainte de sosirea mea s-a spînzurat un student care era aici de multa vreme. In primele zile după venirea mea s-a vorbit mult despre aceasta întîmplare.

Hans Castorp casca nervos.

— Da, nu ma simt prea bine la voi, îl lămurii el, și n-aș putea sa-ți spun de ce. Este foarte posibil sa nu mai pot ramîne și sa fiu silit sa plec — mi-ai lua-o în nume de rau?

— Sa pleci? Ce te-a apucat? striga Joachim. E o prostie. Abia ai sosit. Cum poți sa-ți dai seama chiar din prima zi?

— Dumnezeuule, e tot prima zi? Nu pot scapă de impresia ca sînt de multa vreme, de foarte multa vreme la voi aici. sus.

— Sa nu începi iarăși sa ma amețești cu meditațiile tale asupra timpului! exclama Joachim. M-ai zăpăcit destul azi-dimineața.

— Nu, fii liniștit, am uitat totul, îi replica Hans Castorp. Am uitat tot în ceea ce privește complexul. A trecut și, de altfel, pentru moment, nici nu mi-e capul prea limpede... Prin urmare, acum vom lua ceaiul.

— Da, și pe urma ne reîntoarcem la banca de azi-dimineața.

— Fie. Dar sper ca n-o sa mai dam peste Settembrini. Mi-e peste putința sa mai iau parte azi la o discuție spirituala și cred ca-i mai bine sa ți-o spun de pe acum.

MUNTELE VRĂJIT

95

În sufragerie se ofereau toate băuturile prevăzute pentru ora aceasta. Miss Robinson bea din nou ceai roșu de măceșe, în timp ce nepoțica jnînca iaurt cu lingura. Pe deasupra, mai era lapte, ceai, cafea, ciocolata, ba pîna și supa concentrata de carne, iar toți pacienții care, după masa copioasa de la prînz, petrecuseră doua ore culcați, erau ocupați acum sa întindă cu sîrguința unt pe felii mari de cozonac cu stafide.

Hans Castorp ceruse ceai în care muia biscuiți. Gusta și

puțina marmelada. Se uită atent la cozonacul cu stafide, dar se cutremura în adevăr la gândul ca ar putea mânca. Se găsea din nou, pentru a patra oară, la locul lui, sub bolta împodobită cu motive simple, în sala cu șapte mese. Puțin mai târziu, aproape de ora șapte, se afla pentru a cincea oară, de data aceasta pentru cina. În intervalul scurt și neînsemnat făcură o plimbare pe versantul povârnit al muntelui, pînă în apropierea unui mic pîrîu — drumul fiind acum plin de numeroși pacienți, astfel încît cei doi veri trebuira să salute adesea — după care urmă o nouă cură de odihna, pe balcon, care abia dacă dura o ora și jumătate, o cura făcută în graba și parca lipsita de însemnătate. În tot acest timp, Hans Castorp fu scuturat de frisoane violente.

Pentru cina își schimba hainele cu conștiinciozitate și mânca între Miss Robinson și profesoara, supă de zarzavat, friptura la tava și la grătar, doua bucăți dintr-un tort în care erau de toate: pricomigdale, cremă de unt, ciocolată, gem, crema de migdale, iar la urmă o bucată de brînza minunată cu pîine de secara. Ceru iarăși o sticla de bere de Kulmbach. Dar după ce bău o jumătate de pahar mare, își dădu seama că ar face bine să se întindă în pat. Capul îi vîjîia. pleoapele îi erau ca de plumb, inima îi bătea ca o mica tobă, iar spre marele lui chin nu putea să scape de impresia ca drăgălașa Marusia — care se aplecase asupra farfuriei și-și ascundea fața îndărătul mîinii împodobite cu micul rubin — rîdea de ei, cu toate ca făcea nenumărate eforturi sa nu-i dea nici un pulej. Ca de foarte departe o auzi pe doamna Stohr povestind sau făcînd niște afirmații atît de absurde, încît se întreba din ce în ce mai tulburat dacă încă mai auzea bine sau dacă, din întîmplare, vorbele doamnei Mohr nu se prefăceau în capul sau în absurdități. Preciza ca știe sa prepare douăzeci și opt de feluri diferite de sosuri de pește - avea curajul s^uo mărturisească, măcar că soțul ei o sfătuisese să nu vorbească despre asta. „Nu pomeni despre asta, îi spusese. Nu te vor crede, și chiar dacă te vor crede, nu vor face decît sa rida!” Și totuși ea ținea sa spună azi, m^ucă o data, că știe sa prepare douăzeci și opt de feluri de sos de pește. A i se păru înspaimîntător bietului Hans Castorp; se îngrozi, își duse

I.

96

THOMAS MANN

mina la frunte și uita sa mestece și să înghită un dumaticat de pîine de secara cu Chester pe care-l avea în gura. Sculîndu-se de la

masa încă îi mai avea în gura.

Ieșiră pe ușa de sticla din stînga, pe ușa fatala care era veșnic izbita și dădea în holul din fața. Aproape toți pacienții o luară în aceasta direcție deoarece se părea ca, la ora aceea, după cina, în hol și în saloanele alăturate avea loc un fel de reuniune. Majoritatea pacienților stătea în picioare, discutînd în grupuri mici. La doua mese pliante se juca: domino la una, bridge la cealaltă, unde jucau îndeosebi tinerii, printre care domnul Albin și Hermine Kleefekl. Ca distracție, printre altele, mai erau cîteva aparate optice: un stereoscop prin lentilele căruia se vedeau unele fotografii aflate în interiorul lui, de exemplu, un gondolier venețian anemic, într-o poziție teapana; apoi mai era un caleidoscop în forma de luneta, de al cărui ocular îți lipeai ochiul pentru ca, învîrtind ușor o rotița dințată, să pui în mișcare o întreaga fantasmagorie multicolora de stele și de arabescuri; în sfîrșit, se mai găsea și o toba ce se învîrtea și în care se introducea un film de cinematograf, după care prin orificiul din fața puteai vedea un morar încaierat cu un coșar, un învățător aplicînd o corecție unui școlar, salturile pe sîrma ale unui acrobat și o pereche de țărani într-un dans tirolez. Hans Castorp, cu munile Tecu pe genunchi, privi cîtva timp în fiecare dintre aceste aparate, înțîrzie puțin și lînga masa de bridge unde incurabilul domn Albin, cu buzele disprețuitoare mînuia cărțile cu gesturi neglijente de om de lume. Într-un colț al camerei stătea doctorul Krokowski angajat într-o discuție prietenească și vioaie cu un grup de doamne, printre care se aflau doamna Stbhr, doamna Iltis și domnișoara Levi, ascultîndu-l. Obișnuiții de la masa rușilor bine, formînd o gașca intimă, se retrasesera în salonașul apropiat, care nu era despărțit de sala de jocuri decît prin draperii. În afara de doamna Chauchat mai erau: un bărbat tînar, cu barbișon blond, înfățișare nepasatoare, pieptul căzut și ochii exoftalmici; o tînară foarte bruna, de un tip original și hazliu, cu cercei de aur și parul lînos; în plus, mai era și doctorul Blumenkohl care se alăturase grupului, precum și doi tineri cu umerii căzuți. Doamna Chauchat purta o rochie albastră cu guler de dantela alba. Forma centrul cerului, așezată pe canapea, îndărătul unei mese rotunde, situate în fundul camerei mici, cu fața întoarsă către salonul de jocuri. Hans Castorp se uita nu fără dispreț la aceasta femeie prost crescută și gîndi în sinea lui: „îmi amintește ceva. dar n-aș putea să spun ce anume...” Un lungan de vreo treizeci de ani, al cărui par începuse să se rarească, cînta de

trei or la micul piin de culoare

MUNTELE VRĂJIT

97

bruna marșul nupțial din *Visul unei nopți de vară*, apoi, raspunzînd la „jjjttjntea cîtorva doamne, începu sa cînte pentru a patra oara aceeași bucata, nu însă fârâ a le privi în ochi pe fiecare, adînc și tăcut.

Este îngăduit sa știu cum va simțiți cu sănătatea, domnule ingîner? îl întreba Settembrini care, cu mîinile în buzunare, se plimba indiferent printre pacienți; se apropiase acum de Haas Castorp...

Avea aceeași haina cenușie, făcuta dintr-un fel de stofa flaușata și aceiași pantaloni cadrilați de culoare deschisa. Surise cînd se adresa lui Hans Castorp, iar acesta simți din nou că se dezmeticește la vederea buzelor ce se unduiau cu o finețe batjocoritoare sub linia curba a mustății negre. De altfel, se uita la italian cu un aer destul de nating, cu gura căzuta și ochii congestionati.

- Ah! dumneavoastia sînteți, zise el. Domnul din timpul plimbării de azi-dimineață, de lingă banca, de colo sus. pe care l-am... aproape de pîrîu... V-am recunoscut, firește, imediat. Va rog sa ma credeți, continua el, deși își dădea foarte bine seama ca n-ar trebui sa i-o spună, ca la prima vedere v-am luat drept un flașnetar. A fost fara îndoiala curata prostie din partea mea, adaugă vazînd ca Settembrini îi arunca o privire rece și pătrunzătoare, adică o idioțenie fara seamăn! De altfel încă n-am înțeles cum a fost cu puțința...

- Nu va neliniștiți, n-are nici o importanța, îi replica Settembrini după ce, vreme de o clipa, mai arunca asupra tînărului o privire iscoditoare. Și cum v-ați petrecut ziua — prima zi a șederii dumneavoastră în acest loc de divertisment?

- Mulțumesc, bine. Strict regulamentar, răspuse Hans Castorp. Mai ales în „poziție orizontala", cum va place dumneavoastră sa va exprimați.

Settembrini rîse.

- Este posibil sa ma fi exprimat astfel, cu vreun prilej oarecare, zise el. Ei bine, ați găsit amuzant acest fel de viața?

- Amuzant și plictisitor, cum doriți, răspuse Hans Castorp. Cîte-odata e greu sa faci deosebirea. Nu m-am plictisit, deocamdată — de alt-

'< ^ci sus, la dumneavoastră, domnește o prea mare animație. Auzi și vezi atîtea lucruri noi și ciudate. Și cu toate

acestea, pe de alta parte, am impresia că nu ma aflu aici numai de o zi, ci de mai mult timp, întocmai

a Și cum aș fi devenit mai în vîrsta și mai înțelept, da, am aceasta impresie.

~ Mai înțelept? zise Settembrini încruntîndu-și sprîncenele. Îmi îngă-

duiți o

întrebare? Ce vîrsta aveți de fapt?

98

THOMAS MANN

lata însă ca, deodată, Castorp nu-și mai aducea aminte! Nu mai ști_a ce vîrsta are, cu toate sfortările nerăbdătoare și deznădăjduite ce le făcea ca să și-o amintească. Pentru a cîștiga timp, ceru sa i se repete întrebarea apoi spuse:

— Eu... ce vîrsta? Firește, am douăzeci și patru de ani. In curînd voi împlini douăzeci și patru de ani. Insa, iertați-mă, sînt obosit! zise el. Și „obosit” nu este cuvîntul care exprima exact starea mea. Cunoașteți senzația ce-o ai cînd visezi și cînd știi că visezi și ai vrea să te trezești și nu poți? Este exact ceea ce simt eu. Cred că am temperatura, fara îndoiala ca am, altfel n-aș putea cîtuși de puțin să-mi explic starea mea de acum. Ma veți crede ca picioarele mi-s reci pînă la genunchi? Este un fel de-a spune, căci, firește, genunchii nu mai sînt picioarele - dar iertați-ma, capul îmi vîjîie îngrozitor, ceea ce, la urma urmei, nu-i surprinzător, cînd chiar dis-de-dimineaua și s-a șuierat cu... cu pneumo-toraxul, iar pe urma ai ascultat discursurile acestui domn Albin și pe deasupra stînd în poziție orizontală. Închipuți-vă, am mereu impresia că nu mă mai pot încrede în cele cinci simțuri ale mele și trebuie să mărturisesc că acest fapt ma stingherește mult mai mult decît fierbințeala din obraji și picioarele reci. Spuneți-mi sincer: credeți că este cu puțință ca doamna Stohr să știe să prepare douăzeci și opt de sosuri de pește? Nu mă gîndesc la faptul dacă este în adevăr capabilă să le pregătească - lucrul acesta mi se pare exclus - ci numai dacă a afirmat, în adevăr, acest lucru, adineauri, la masă, sau dacă doar mi-am închipuit ca am auzit-o?

Settembrini continuă să-l privească. Nu părea să-l asculte. Din nou ochii lui „priveau fix în sine”, ramînînd încremeniți și orbi și, ca și în acea dimineață, rosti de trei ori „așa, așa, așa”, și „uite, uite uite” — ironic gînditor, accentuînd puternic pe ș.

— Douăzeci și patru ați spus? Întreba apoi.

— Nu, douăzeci și opt! spuse Hans Castorp. Douăzeci și opt de sosuri de

pește! Nu sosuri în general, ci numai sosuri de pește, asta e enormitatea.

— Domnule inginer! făcu Settembrini supărat și muștrător. Veniți-vă în fire și lasați-mă în pace cu absurditățile dumneavoastră. Nu știu nimic despre asemenea lucruri și nu vreau să știu nimic. Ați spus ca aveți douăzeci și patru de ani? Hm... îngaduiți-mi încă o întrebare sau o umilă propunere, dacă vreți să-i spuneți așa. Cum șederea aici nu pare sa va priasca și cum nu va simțiți bine la noi — nici din punct de vedere fizic și nici moral, afara doar de cazul că aparențele sînt înșelătoare — ce-ar fi să

MUNTELE VRĂJIT

99

nunțați de-a mai îmbatrîni aici, adică, pe scurt, daca v-ați face bagajul hiar în seara asta, iar mîine dimineața ați șterge-o cu expresul prevăzut în mersul trenurilor?

- Credeți că trebuie să plec? întreba Hans Castorp. Cînd de-abia am sosit? Dar nu, cum aș putea să-mi dau seama chiar din prima zi?

Rostind aceste cuvinte aruncă, din intîmplare, o privire spre încăperea de alături și o văzu din fața pe doamna Chauchat cea cu ochii înguști și pomeții lați. Unde, gîndi el, unde, de ce și de cine-mi amintește, dintre toți cîți i-am cunoscut? Dar, în ciuda tuturor eforturilor, capul său obosit nu știu să răspundă acestei întrebări.

- Firește, nu mi-e prea ușor să mă aclimatizez aici sus, la dumneavoastră, continuă el, și este de presupus ca dacă pentru atîta lucru aș da bir cu fugiții, adică pur și simplu fiindcă vreo cîteva zile ip-am simțit puțin tulburat și mi-a fost cam cald, mi se pare că ar trebui să-mi fie rușine, da, și ca ar trebui să mă socotesc laș, și apoi ar fi împotriva oricărei rațiuni, cred că veți recunoaște și dumneavoastră...

Vorbea pentru prima dată cu oarecare entuziasm, cu gesturi care agitau umerii și părea că vrea sa-l determine pe italian să-și retragă propunerea în mod hotărît.

- Mă înclin în fața rațiunii, răspunse Settembrini. Mă plec de asemenea în fața curajului. Ceea ce spuneți este logic și ar fi foarte greu să-i opui un argument hotărît. De altfel am văzut, în adevăr, cîteva cazuri frumoase de aclimatizare. De pilda, cel de anul trecut, al domnișoarei Kneifer, Ottilie Kneifer, dintr-o familie foarte buna, fiica unui înalt demnitar. A stat aici cel puțin un an și jumătate și se obișnuise atît de bine încît, în clipa cînd se însănătoși complet - căci, se întîmplă uneori să te vindeci aici, sus — nu mai voi să plece cu nici un preț. II ruga din tot

sufletul pe consilierul aulic s-o mai țină; nu putea și nici nu dorea să se întoarcă la ai săi; aici se simțea fericită, ca acasă; dar cum cererile erau foarte mari și aveau nevoie de camera, rugămințile ei au fost zadar-nice și cei în drept au stăruit în hotărîrea de-a o invita să plece, fiind sănătoasă. Atunci Otilie făcu temperatura, adică reuși singura să și-o urce destul de serios, însă o dădură de gol schimbîndu-i termometrul cu 0 »soră mută" — dar dumneavoastră încă nu aveți de unde ști ce este asta, de fapt nu-i decît un termometru negradat pe care medicul îl con-r°lează personal, măsurînd coloana de mercur și notînd chiar el tempe-

atura. Otilie, domnul meu, avea 36,9. Așadar, Otilie nu avea tempe-tură. Atunci se scalda în lac — și precizez că era la începutul lui mai, a nopțile erau foarte reci, lacul nu era chiar înghețat, ca să fim preciși,

100

THOMAS MANN

nu erau decît cîteva grade deasupra lui zero. Stătu destul în apa ca sa se îmbolnăvească - și rezultatul? Era și continua sa ramîna sănătoasa Pleca deznădăjduita și nepasatoare la vorbele de mîngîiere, la vorbele părinților. „Ce-o sa se întîmple acolo, deval? repeta ea mereu. Aici mi-e casa!" Nu mai știu ce s-a întîmplat cu ea... Dar, dragul meu inginer, ma înșel eu sau dumneavoastră nu ma mai ascultați? Daca aparențele nu ma înșala, abia va mai țineți pe picioare. Domnule locotenent, făcu el către Joachim care tocmai se apropia; luați-l pe varul dumneavoastră! Duceți-l sa se culce! Zadarnic își da curaj cu mintea, căci în seara asta nu-l mai țm picioarele.

— Ba deloc, întrucît am înțeles totul! exclama Hans Castorp. Prin urmare, „sora muta" este un termometru negradat — așadar, vedeți ca am priceput foarte bine!

Cu toate acestea, se sui cu Joachim în ascensor, împreuna cu alți pacienți — reuniunea luase sfîrșit în ziua aceea și toți se risipiră, ocupînd balcoanele și sălile de odihna pentru cura de seara. Hans Castorp îl însoți pe Joachim pîna în camera. Sub pașii sai, pardoseala coridorului, acoperita cu un covor din fire de cocos, parca se legăna în valuri, dar asta nu-l stingherea prea tare. Se așeza în fotoliul mare, înflorat, al lui Joachim — unul asemănător se afla și în camera lui — și aprinse o Mana Mancini. I se păru ca are un gust de clei, de cărbune și de multe altele, adica toate gusturile în afara celui pe care trebuia sa-l

aiba. Totuși continua sa fumeze, urmarindu-l pe Joachim cum se pregătește pentru cura de odihna, cum își pune vesta și pe deasupra un palton vechi pentru ca apoi, luînd lampa mica de pe măsuta de noapte și gramatica rusa, sa iasă pe balcon unde puse lampa în priza și, întins pe șezlong, cu termometrul în gura, începu sa se înfășoare cu o dexteritate uimitoare în cele doua paturi de par de cămila întinse pe scaun. Hans Castorp îl privi cu o sincera admirație cum făcea aceste mișcări cu deosebita îndemînare. Joachim începu prin a se înveli cu paturile una după alta, întîi spre stînga, apoi pe toata lungimea trupului pîna sub umăr, apoi spre dreapta, în așa fel încît sfîrși prin a face un pachet perfect proporționat și neted, din care nu ieșeau decît capul, umerii și brațele.

— Ai ajuns la o mare dexteritate, zise Hans Castorp.

— E o chestie de exercițiu, răspuse Joachim care în timp ce vorbea ținea strîns termometrul între dinți. O sa înveți și tu la rîndul tau. Mîm^e trebuie neapărat sa procuram cîteva paturi pentru tine. O sa le găsești tu întrebuițare și cînd vei pleca de vale. Însă aici, la noi, sint absolut necesare, mai ales ca nu ai nici măcar un sac îmblănit.

MUNTELE VRĂJIT

101

— Dar nu am deloc intenția sa ma culc noaptea pe balcon, declara ti^ans Castorp. Așa ceva n-o sa fac niciodată și prefer sa ți-o spun de pe acurn. Mi s-ar părea din cale-afara de ridicol. Totul are o limita. Și în definitiv trebuie oricum sa dovedesc într-un fel sau altul ca aici, la voi, nu sînt decît în vizita. Mai ramîn puțin cu tine pîna-mi fumez țigara. Are un gust groaznic, dar eu știu ca e buna și ca pentru ziua de azi trebuie sa ma mulțumesc cu atît. În curînd o sa fie ora noua — totuși încă nu-i nouă. Dar cînd va fi nouă și jumătate, putem socoti ca e ora potrivita cînd ne va fi îngăduit, fara a exagera, sa ne vîrîm în pat.

Simți un fior — unul singur, apoi mai multe, unul după altul, destul de dese. Hans Castorp saii în picioare și se lezezi la termometrul de perete, ca și cum ar fi vrut sa-l prindă în flagrant delict. Potrivit lui Reaumur. În cameră ei au noua grade Puse mîna pe radiatoare și constata ca sînt moarte, reci. Șopti cîteva cuvinte neînțelese care totuși voiau sa spună ca, deși se aflau în luna august, era oricum rușinos sa nu se dea căldura, căci ceea ce avea importanța nu era luna arătata de calendar, ci temperatura atmosferei, și numai astfel se explica de ce se simțea rebegit ca un cîine. Fața însă îi ardea. Se așeză din nou în fotoliu, dar iar se ridica și ceru în șoapta îngăduința sa ia

pătura de pe patul lui Joachim apoi, reaşezându-se, şi-o întinse pe picioare pîna la jumătatea trupului. Ramase astfel, mînios şi zgribulit, dîndu-şi osteneala sa fumeze ţigara care avea un gust atît de scîrbos. Simţi cum îl cuprinde puternic sentimentul unei stări nenorocite; în viaţa lui nu se simţise mai rau decît acum. „E jalnic!" îşi şopti. Dar în acelaşi timp îl învălui pe neaşteptate un sentiment de o ciudata bucurie exuberanta şi de speranţa, iar după ce-l simţi din plin nu mai ramase acolo, întins în fotoliu, decît pentru a aştepta ca starea aceasta minunata sa-l mai cupnnda o data. Dar nu mai reveni; dăinuia numai propria lui jale. Sfîrşi deci prin a se scula, arunca pe Pat pătura lui Joachim şi. cu gura strîmbata, murmura cîteva fraze în genul «Noapte buna!", „Sa nu cumva sa mori de frig!" şi „Sa vii sa ma iei la ttucul dejun", apoi, împleticindu-se, ieşi pe coridor şi intra în camera lui.

În timp ce se dezbracă începu sa fredoneze ca pentru sine, dar nu de fericire. Maşinal şi fara sa-şi dea prea bine seama, se achita de micile treburi şi îndatoriri de om civilizat pentru toaleta de noapte, turna în Pahar apă roşie pentru gura din flaconul trusei de călătorie, făcu gargara ^{ara} să stîrneasca vreun zgomot, se spală pe mîini cu săpunul lui moale Şl de buna calitate, parfumat cu violete, şi-şi puse cămaşa lunga de batist Pe buzunarul căreia erau brodate iniţialele HC. Apoi se culca şi stinse

102

THOMAS MANN

lumina, lasînd sa-i cada capul înfierbîntat şi tulburat pe perna pe care murise americanca.

Se întinsese cu certitudinea ca se va cufunda imediat în somn, dar îşj dădu seama ca se înşelase, iar pleoapele pe care pîna mai adineauri se luptase sa le ţină deschise, acum refuzau categoric sa stea închise, dimpotrivă, se deschideau tresărind neliniştite de îndată ce le închidea. „Nu-i încă ora mea obişnuita de somn", îşi spuse; şi apoi fără îndoiala ca stătuse prea mult culcat peste zi. În plus, cineva bătea undeva un covor -ceea ce de fapt nici nu se întîmpla în realitate; de altfel, pe urma îşi dădu seama ca inima sa era cea care îşi făcea auzite bătăile, în afara lui, de parca ar fi fost în aer liber, exact ca şi cum s-ar fi bătut un covor cu un bătător de trestie împletită.

În camera încă nu era complet întuneric; prin uşa deschisa a balconului pătrundea de afara lumina lămpiţei de pe balconul lui Joachim ca şi cea de la perechea care stătea la masa ruşilor

de rînd. Și în vreme ce, clipind repede, Hans Castorp stătea culcat pe spate, o impresie țîșni brusc punînd stapînire pe el, o impresie unica față de toate celelalte de peste zi, o observație pe care o făcuse și pe care — de spaima și din delicatețe — se străduise s-o uite imediat. Era expresia pe care o avusese chipul lui Joachim cînd venise vorba despre Marusia și despre însușirile ei fizice — despre acel straniu și dureros rictus al gurii, cît și despre acea paloare care-i pata obrajii bronzați. Hans Castorp înțelegea și ghicea ce înseamnă asta, înțelegea și ghicea într-un fel atît de nou, de adînc și intim, încît băcătorul de covoare își mari iuțeala acolo, afara, și aproape ca acoperi sunetele concertului de seara ce se auzea dinspre Platz — căci se dădea iarăși un concert în acel hotel, acolo, în vale; o arie de opereta în ritmuri regulate și de un stil demodat venea prin noapte pîna la el, iar Hans Castorp o fluiera încet (căci se poate foarte bine fluiera încet) în timp ce bătea măsura cu picioarele reci, sub plapuma de fulgi.

Firește, nu acesta era mijlocul cel mai bun de-a adormi și, de altfel, Hans Castorp nu mai avea nici un chef sa doarmă. De cînd înțelesese într-un mod pentru el atît de nou și de copleșitor de ce Joachim se schimbasese la față, lumea i se părea alta, și acel sentiment de fericire revărsată și de speranța îl cuprinsese iarăși pîna în cea mai adîncă intimitate. De altfel, mai aștepta ceva, fara sa se întrebe ce anume. Dar cînd auzi ca vecinii din dreapta și din ștînga isprăviseră cura și intrau în camere pentru a înlocui poziția orizontală de afara cu aceeași poziție înăuntru, își mărturisi convingerea ca perechea sălbatică se va culca în tăcere. „Pot să adorm fara grija, gîndi el. Sînt convins ca în seara asta

MUNTELE VRĂJIT

103

vor sta liniștiți!" Dar nu se întîmpla așa și, la drept vorbind, nici Hans Castorp n-o crezuse cu toata sinceritatea, da, deoarece, ca sa spunem devărul întreg, el personal nu întrevazuse nici o clipa măcar ca vor niitea să stea în liniște. Cu toate acestea, pironit de cele ce auzea, nu-și mai stăpîni uluirea muta. „Nemaipomenit!" exclama el fara glas. „Asta-i formidabil! Cine-ar fi crezut una ca asta!" Și, între timp, buzele lui, fluierînd încet, acompaniau refrenul operetei care răsuna stăruitor pin a la el.

Mai tîrziu veni și somnul. Însă o data cu el sosiră și nălucirile schimonosite ale visului, mult mai schimonosite decît noaptea

trecuta, facîndu-l mereu sa tresară sau sa urmărească o idee confuza. Visa ca-l vede pe consilierul aulic Behrens cu genunchii răsuciți și brațele bălăbănindu-i-se, plimbîndu-se pe aleile parcului, potrivindu-și pașii lungi și obosiți după o muzica îndepărtata de marș. Cînd se opri în fața lui Hans Castorp, consilierul aulic avea niște ochelari cu lentile groase, rotunde și bolborosea vorbe farâ nici un sens. „Civil, firește" spuse și fără sa-i ceara voie apucă între degetul arătător și cel mijlociu al mîinii sale enorme pleoapa lui Hans Castorp „Un civil cinstit, mi-am dat seama imediat. Dar nu fara talent, nu chiar lipsit de talent pentru arderi radicale! N-o să fie zgîrcit cu anii, cu veselii sai anișori de serviciu la noi, aici. Ei, și acum, hop, domnilor, sa mergem la petrecere!" exclamă el și, vîrîndu-și degețele arătătoare în gură, fluieră atîț de ciudat de armonios, încît din locuri diferite și în mărimi miniaturale sosiră prin aer profesoara și miss Robinson, care se cocoțară pe umerii lui, pe dreptul și pe stîngul, adică așa cum stăteau în sufragerie la dreapta și la stînga lui Hans Castorp. Așa pleca de-acolo. țopăind, consilierul aulic, Ștergîndu-și ochii cu un șervet trecut pe sub ochelari, și nu se putea desluși daca ceea ce ștergea era nădușeală sau erau lacrimi.

Apoi celui ce visa i se păru ca se afla în curtea liceului unde atîția ani își petrecuse recreațiile între orele de clasa și ca tocmai împrumuta un creion de la doamna Chauchat, care se afla de asemenea acolo. Ea îi uadu un creion roșu, întrebuintat pe jumătate, cu o apărătoare de argint, și-l sfătui cu o voce plăcut răgușită pe Hans Castorp sa i-l restituie negreșit la sfîrșitul lecției, iar cînd îl privi cu ochii ei înguști, de un albastru bătînd în verde-cenușiu, deasupra pomeților proeminenți, el se smulse cu violență din vis, căci acum reușise sa identifice acel *ce* și acel *c>ne* pe care ea i le amintea cu stăruința, se smulse din vis deoarece voia Sa le rețină. Puse iute în siguranța, pentru a doua zi, aceasta certitudine, aeoarece simțea ca somnul și visul puneau din nou stapîmre pe el, apoi

104

THOMAS MANN

se văzu silit sa caute un adăpost împotriva doctorului Krokowski fiindcă îl urmarea ca sa-i facă disecția sufletului, fapt care îi insufla lui Hans Castorp o spaima nebuna, o spaima într-adevar smintită. Fugea de doctor, împiedicat, prin pereții de sticla aflați de-a lungul balcoanelor sarea, riscîndu-și viața, prin parc, deznădăjduit, încerca sa se cațare chiar pe stîlpul cafeniu

al pavilionului și se trezi asudat în clipa când prigonitorul îl apuca de un crac al pantalonului.

Dar abia se liniștise puțin, ca iarăși adormi și întâmplările începură din nou să se desfășoare. Se silea să-l împingă cu umărul pe Settembrini care-i zîmbea - fin, rece și cu un aer batjocoritor, sub mustața lui neagră și deasă, acolo unde mustața se sălta într-un arc plăcut — și tocmai din pricina acestui surîs Hans Castorp suferea ca de-o nedreptate ce i se făcea. „Ma deranjați!” se auzi el rostind limpede. „Carați-va! Nu sînteți decît un flașnetar și ma deranjați!” Numai că Settembrini nu se lasă deloc și Hans Castorp cumpăni ce-ar trebui să facă, și avu deodată dezvăluirea extraordinară a ceea ce este, intrinsec, timpul: de fapt nu este altceva decît o „sora mută”, un termometru negradat pentru cei ce voiau să trișeze — după care se trezi cu intenția hotărîta de-a comunica această noutate, chiar a doua zi, varului sau Joachim.

Noaptea trecu în mijlocul unor astfel de aventuri și descoperiri, iar Hermine Kleefeld, chiar și ea, precum și domnul Albin și căpitanul Miklosich, care o ducea în dinți pe doamna Stohr, fiind străpuns cu o lance de procurorul Paravant, jucau în aceste evenimente un rol confuz, între altele, Hans Castorp avu un vis care se repeta exact sub aceeași formă de două ori în acea noapte, ultima dată spre dimineața. Se afla în sala cu șapte mese cînd ușa cu geam se închise pocnind tare și doamna Chauchat intra îmbrăcătă cu o jacheta de lîna albă, cu o mîna în buzunar și cu cealaltă la ceafa. Insa în loc să se duca la masa rușilor bine, aceasta femeie prost crescută se îndreptă spre Hans Castorp și fără să rostească nici un cuvînt îi dădu în tăcere mîna să i-o sărute — dar nu fața mîinii, ci palma, iar Hans Castorp săruta palma acestei mîini neîngrijite, puțin cam late, cu degetele scurte și pielea roasă în jurul unghiilor și din nou îl străbătu din cap pîna-n picioare acea senzație de voluptate sălbatică pe care o simțise atunci cînd, ca o experiență, se eliberase de jugul onoarei și se bucurase de foloasele nemărginite ale rușinii — acea senzație o avu iarăși în vis, însă cu infinit mai multă intensitate.

IV

Tîrguieli necesare

- Spune, nu cumva să-ți zis cu vara voastră? îl întreba Hans Castorp a treia zi, ironic, pe varul său.

Timpul se schimbase îngrozitor.

Ziua a doua, pe care oaspetele o petrecuse aici sus, fusese

Într-adevăr de o splendoare estivală. Albastrul profund al cerului strălucea deasupra vârfulurilor în forma de lance ale pinilor, pe când în fundul văii satul înfierbântat de dogoare scînteia sub o lumina crudă, iar sunetul de la tâlăngile vacilor — care se mișcau în toate părțile pascînd pe povîrnișuri iarba măruntă și caldă a pășunilor — însuflețea aerul cu o vioaie ușor melancolică. Chiar la micul dejun doamnele veniseră în bluze vapoase de in, unele cu mîneci ajurate, ceea ce nu le prindea la fel de bine pe toate - de pilda, doamna Stohr nu era deloc avantajată, căci brațele îi erau spongioase și, pe scurt, transparența veșmintelor nu i se potrivea. De asemenea și domniile de la sanatoriu ținuseră socoteala de vremea frumoasă, fiecare în felul lui, alegîndu-și îmbrăcămintea. Hainele de alpaca și de dril își făcuseră apariția, iar Joachim Ziemssen își pusese pantalonii ușori de flanelă și haina albastră care, în ansamblu, dădeau staturii sale o prestață absolut militarească. Cît despre Settembrini trebuie spus că-și manifestase de cîteva ori intenția de a-și schimba costumul. "La naiba, cum arde soarele", spunea plimbîndu-se după *hmch* pe ulițele satului în tovărășia celor doi veri. „Cred că va trebui să mă îmbrac mai subțire.” Dar cu toate că-și cîntărise bine cuvintele, rămăsese tot cu "ama lui flaușată cu revere late și cu pantalonii cadrilați. — probabil că oată garderoba sa se compunea numai din aceste haine.

A treia zi însă. s-ar fi zis că natura s-a schimbat, că năduiala firească a fost dată peste cap; Hans Castorp nu-și credea ochilor. Era după-masă și se găseau de vreo douăzeci de minute la cura de odihnă, când soarele

106

THOMAS MANN

1

se ascunse iute și norii urîți și întunecați se iviră deasupra creștelor dinspre sud-vest, iar un vînt ciudat, rece, care te pătrundea pîna la oase, ca și cum ar fi venit din ținuturi înghețate și necunoscute, mătura într-o clipă valea, cobori temperatura și instaură o climă cu totul nouă.

— Zăpada, se auzi vocea lui Joachim dindaratul peretelui de sticlă.

— Ce înțelegi tu prin „zăpada”? întrebă grăbit Hans Castorp. Doar nu vrei să spui că o să ningă.

— Cu siguranță! răspuse Joachim. Cunoaștem noi vîntul acesta. Cînd vine, putem să pregătim săniile.

— E absurd! zise Hans Castorp. Dacă nu mă înșel, sîntem la

începutul lui august.

Dar Joachim avusese dreptate, cunoștea situația. Cîteva minute după aceea izbucni o formidabila furtuna cu zăpada, însoțita de tunete repetate — un viscol atît de compact, încît te puteai crede învăluit în aburi albi, iar în fundul văii aproape ca nu se mai distingea nimic.

Toata dupa-amiaza ninse în continuare. Se dăduse drumul la calorifer și în timp ce Joachim recursese la sacul îmblănit fara sa-și întrerupă cura, Hans Castorp se refugiase în camera, trăsese fotoliul lînga radiatorul fierbinte și clatinînd mereu din cap privea învolburarea de-afara. A doua zi dimineața nu mai ninge; dar cu toate ca termometrul arata cîteva grade deasupra lui zero, zăpada rămăsese încă destul de groasa, astfel ca, sub privirea surprinsa a lui Hans Castorp, se desfășura un desavîrșit peisaj de iarna. Opriseră iarăși căldura. în camera temperatura era de șase grade deasupra lui zero.

— Și acum s-a zis cu vara voastră? îl întreba Hans Castorp cu amara ironie pe varul sau.

— Așa ceva nu se poate spune, răspunse Joachim cu obiectivitate. Daca o vrea Dumnezeu, o sa mai avem încă zile frumoase de vara. Fara îndoiala ca și în septembrie, da, e foarte posibil. însă aici fapt este ca anotimpurile nu se deosebesc prea lămurit unele de altele, înțelegi, se amesteca între ele și nu se țin riguros de calendar. Iarna, soarele este adesea atît de arzător încît transpiri, și cînd te plimbi îți deschii haina, iar vara, Dumnezeule, îți dai seama chiar și tu cum poate sa fie cîteodata vara aici. Și apoi, cînd vine zăpada, toate se zăpăcesc. Ninge în ianuarie, dar în luna mai tot pe atîta, iar în august ninge de asemenea, după cum poți sa-ți dai seama. La urma urmei se poate spune ca aproape nu trece o luna fara sa ningă, iată o realitate ce trebuie reținuta. Pe scurt, sînt zile de iarna și zile de vara, zile de primăvară și zile de toamna, însă aici la

MUNTELE VRĂJIT

107

noi, sus, adevărate anotimpuri nu exista de fapt.

— Domnește oarecare confuzie, spuse Hans Castorp.

Și, punîndu-și paltonul și galoșii, coborî cu varul sau în sat, ca sa-si cumpere paturi pentru cura de odihna, deoarece era limpede ca pe o asemenea vreme pledul lui nu mai era suficient. în treacăt se gîndi daca n-ar fi cazul sa-și cumpere chiar și un sac îmblănit, apoi însă renunța, căci gîndul acesta, ca atare, îl înspaimînta oarecum.

-Nu, nu, saramînem la paturi! zise el. Devale o sa le găsesc oricînd o întrebuițare, paturi are oricine și n-au în ele nimic

deosebit, nici surprinzător, în timp ce un sac îmblănit este ceva oarecum prea specific, ma înțelegeți, căci dacă mi-aș cumpăra un sac îmblănit mi s-ar părea ca rna instalez aici pentru totdeauna și ca, prin urmare, aș fi într-un fel oarecare unul de-ai voștri... Pe scurt, te rog să înțelegeți ce vreau să spun: că în definitiv nu merita să cumpăr un sac îmblănit numai pentru trei săptămâni.

Joachim era de acord și cumparara dintr-un magazin englezesc cu clientela aleasă două paturi din par de cămila, la fel cu cele pe care le avea el, destul de lungi și de late, de o plăcută moliciune, în culoare naturală, și dadura dispoziție să fie trimise imediat la sanatoriul internațional „Berghof”, camera 34. Hans Castorp dorea să le inaugureze chiar în acea după-amiaza.

Erau, firește, după al doilea dejun, căci altfel programul zilei nu-ți oferea prilejul să cobori în sat. Începuse să plouă, iar pe străzi zăpada se prefăcuse într-o mîzga de gheață, care te stropea. Pe cînd se întorceau, îl ajunseră din urma pe Settembrini care, cu capul descoperit, aparat de o umbrelă, se îndrepta și el spre sanatonu. Italianul era palid la față și într-o dispoziție cam tristă. Cu vorbe alese și întorsături de frază plăcute, se plîngea de frig și de umezeala, de care suferea cumplit. Cel puțin dacă în camera ar fi cald! Dar acești despoți mizerabili lăsa să se stingă caloriferul imediat ce înceta să mai ningă — ceea ce era o măsură stu-P^Jda, o sfidare adusa bunului simț. Iar cînd Hans Castorp obiecta, fratînd că o temperatura medie în camere făcea parte, fara îndoială, din ^{reg}irnul tratamentului și că, în felul acesta, doreau poate să-i împiedice Pe bolnavi să capete obiceiuri molatice, Settembrini îi răspunde cu sarcasmele cele mai violente. Să fim serioși! Într-adevar, principiile tratamentului! Sublimele și inviolabilele principii ale tratamentului! Adaugă apoi că, fara nici o îndoială, Hans Castorp vorbea sincer, cu un ⁿ cuviincios, asemenea cu acela ce trebuie folosit în probleme de religie

108

THOMAS MANN

și credință. Însă era surprinzător — surprinzător, firește, într-un sens favorabil — că unele dintre aceste principii socotite sacrosancte coincideau exact cu interesele financiare ale despoților, în vreme ce se închideau bucuros ochii la cele care nu răspundeau acestor interese... Și pe cînd verii rîdeau, Settembrini începu să vorbească despre răposatul lui tata în legătură cu căldura după care tînjea.

- Tatăl meu, zise el cu o anumită exaltare, era un om distins,

deopotrivă de sensibil la suflet și la trup. Cit de dragă îi era iarna odăița lui de lucru, pe care o iubea din toată inima și unde trebuia mereu menținută o temperatură de cel puțin douăzeci de grade Reaumur cu ajutorul unei sobițe care se înfierbînta pînă la roșu, iar în zilele umede sau în acelea cînd se pornea tăiosul vînt trămontan, dacă pătrundeai în vestibulul căsuței, căldura îți învăluia umerii ca o mantie caldă și ochii ți se umpleau cu lacrimi de mulțumire. Odăița lui era înțesată de cărți și manuscrise printre care se găseau multe de mare valoare și în mijlocul acestor comori ale spiritului, el stătea în picioare, înfășurat în halatul de flanela albastră, înaintea pupitrului îngust, dedicîndu-se literaturii -firav și mărunț de statură, mai mic decît mine cu un cap, închipuiți-vă! dar cu niște smocuri groase de pâr cărunț la tîmple și cu un nas atît de lung și subțire... Ce romanist eminent, domnii mei! Unul dintre cei mai distinși ai vremii sale, un cunoscător al limbii noastre cum nu sînt mulți, un stilist, un latinist cum în zilele noastre nu mai există, un *uomo letterato* cum visa Boccaccio...

De departe veneau savanții să discute cu el, unul din Haparanda, altul de la Cracovia, descinzînd anume la Padova, orașul nostru, ca sa-i mărturisească înalta lor considerație, iar el îi primea pe toți cu o binevoitoare demnitate. Era de asemenea și un poet deosebit cînd, în orele libere, scria povestiri în cea mai elegantă proză toscană, un maestru în *idioma gentile*, spuse Settembrini în culmea fericirii, lasînd parca sa i se topească încet pe limba silabele graiului matern și leganîndu-și capul într-o parte și în alta. Își îngrijea grădinița, urmînd exemplul lui Vergiliu, continuă el, și tot ce spunea era sănătos și frumos. Dar căldura, trebuia să aibă căldură în odăița lui, căci altfel tremura și eră în stare sa plîngă de furie daca îl lăsau să înghețe. Și acum, domnule inginer, și dumneavoastră, domnule locotenent, închipuiți-vă ce sînt sili' să îndur eu, fiul tatălui meu, în acest loc blestemat și sălbatic, unde trupul tremura de frig în toiul verii și unde sufletul ți-e chinuit neîncetat de impresii umilitoare. Vai! E cumplit! Ce oameni ne înconjoară! Acest

MUNTELE VRĂJIT

109

consilier satanic smintit! Krokowski — și Settembnni făcu o mutrp de parcă și-ar fi rupt limba - Krokowski, acest duhovnic nerușinat care ma urăște pentru că demnitatea mea de om ma oprește să iau parte la monstruozițiile lui popești... Iar la masa mea... în ce tovărășie sînt condamnat să mănînc! La dreapta

mea este un fabricant de bere din Halle -pe nume Magnus — cu o mustață ca un smoc de fin. „Lăsați-ma-n pace cu literatura! îmi zice. Ce ne dă? Caractere frumoase! Și ce folos am de pe urma caracterelor frumoase? Eu sînt un om practic și în viața nu întîlnești aproape niciodată caractere frumoase." Iată ce idee și-a făcu; despre literatură. Caractere frumoase... Ah, Sfînta Fecioară! Iar soția lui, care stă vizavi de el, pierde albumina și devine pe zi ce trece tot mai stupidă. Ce jalnică mizerie...

Fără să se fi înțeleș între ei, Joâchim și Hans Castorp erau de aceeași părere în ceea ce privește tirada lui Settembrini: o găseau penibila și revoltător de neplăcută, dar în același timp amuzanta, ba chiar instructivă în violența ei dezinvoltă și agresivă. Hans Caștorp rîse blînd de „smocul de fîn", și de „caracterele frumoase", sau mai curînd de felul caraghios în care se manifesta deznădejdea în vorbele lui. Apoi spuse:

— Dumnezeule, este firesc ca într-o astfel de instituție societatea să fie puțin cam amestecată. Nu poți întotdeauna să-ți alegi vecinii de masă, și chiar dacă ai putea, cu asta ce-ai realiza? Dar și la masa noastră există o doamna în genul acesta... Doamna Stohr, pe care de altfel cred că o cunoașteți. Este de o ignoranță ucigătoare, trebuie s-o mărturisesc, și cîteodată nu știi încotro să-ți îndrepti privirile cînd începe sa fleca-rească. În același timp se plînge ca are temperatura și că se simte teribil de lipsită de vlagă și se pare că nu e deloc un caz ușor. E atît de straniu să fii în același timp și proasta și bolnavă, și nu știi dacă mă exprim exact, însă faptul mi se pare cu totul curios cînd cineva e prost și pe deasupra mai este și bolnav, vreau să spun că e într-adevăr tot ce poate fi mai trist pe lume cînd aceste două lucruri se împletesc. Nici nu mai știi ce figură trebuie să faci, deoarece față de un bolnav se cuvine să ai o atitudine de respect și seriozitate, nu-i așa? Boala este oarecum ceva demn să fie respectat dacă ma pot exprima astfel. Dar cînd prostia își bagă coada și se dezlănțuie cu „fomuluș", și „institute cosmice" și cu tot felul de boacăne de soiul acesta, nu mai știi dacă, în adevăr, trebuie să rîzi sau să plîngi, iar sentimentul omeniei trece printr-o dilema cu mult mai egretabilă decît aș putea-o spune. Înțeleg că aceste doua stări nu rimează cu alta, ca nu pot conviețui, ca nu se acorda, ca nu ești obișnuit sa și

110

THOMAS MANN

le închipui la un loc. Te gîndcști ca în mod obișnuit un om trebuie sa fie sănătos și boala trebuie să-l facă delicat, inteligent, mai deosebit. Așa jț; închipui de obicei lucrurile. Nu

credeți? Poate în afirmațiile mele am mers mai departe decât aș fi în stare să justific, încheie el. Dar am facut-o numai pentru ca aceste gânduri mi-au venit din întâmplare...

Și Castorp se opri încurcat.

Joachim era și el puțin stînjedit, iar Settembrini, cu sprîncenele ridicate, tăcu, facîndu-se că așteaptă din politețe ca interlocutorul sau sa termine ce are de spus. În realitate, aștepta ca Hans Castorp sa-și fi pierdut cu totul șirul, înainte de a-i răspunde:

— Fir-ar sa fie, domnule inginer, dar dumneavoastră dovediți de data aceasta însușiri filozofice pe care nu vi le-aș fi bănuț niciodată! Potrivit teoriei dumneavoastră ar trebui să fiți mai puțin sănătos decât păreți, deoarece este evident că aveți spirit. Însă îngăduiți-mi să vă atrag atenția ca nu pot fi de acord cu deducțiile dumneavoastră, că le resping, da, că mă opun cu violență categorică. Sînt, iată, așa cum mă vedeți, cam intolerant în ceea ce privește problemele spiritului și prefer mai curînd sa fiu luat drept pedant decât să nu combat păreri care mi se par atît de vrednice de dojana, ca acelea pe care le-ați dezvoltat în fața noastră...

— Dar, domnule Settembrini...

— În-gă-du-i-ți-mi... Știu ce vreți să spuneți. Vreți să spuneți că nu v-ați gîndit la asta prea serios, că părerile pe care le-ați exprimat nu sînt chiar ale dumneavoastră, ci că, într-o anumită măsură, n-ați făcut altceva decât să prindeți din zbor unele dintre părerile posibile ce pluteau, ca să zicem așa, în aer, expunîndu-le într-o doară, fără a vă angaja propria dumneavoastră răspundere. Asta se datorește vârstei dumneavoastră, căreia îi lipsește încă hotărîrea virilă și îi place să facă încercări expunînd tot felul de puncte de vedere. *Placet experiri*, spuse el, pronunțînd în italienește pe c de la *placet*. Este un principiu excelent. Ceea ce ma nedumerește e cel mult faptul că încercarea dumneavoastră se îndreaptă tocmai în aceasta direcție. Mă îndoiesc că întâmplarea joacă aici vreun rol. Mi-e teamă că există în dumneavoastră o tendință care ar putea sa devină trăsătura de caracter, dacă nu va fi combătută. Din cauza aceasta mă simt obligat să vă răspund. Mi-ați spus ca boala unită cu prostia ar fi lucrul cel mai trist din lume. În privința aceasta, sîntem de acord. Și eu prefer un bolnav spiritual unui tuberculos imbecil. Dar sînt împotriva dumneavoastră din clipa în care începeți să considerați boala ca fiind oarecum pe un plan de egalitate cu prostia, ca fiind o greșeală de stil, °

MUNTELE VRĂJIT

IU

roare îndreptată contra gustului naturii, și ca pe o „dilema prin care trece sentimentul omeniei”. Sau din clipa când considerați boala ca pe un lucru atât de nobil - sau, cum v-ați exprimat, atât de „respectabil” - , incit nu se potrivește pentru nimic în lume să fie asociata cu prostia. Acesta a fost, cred, termenul de care v-ați folosit. Ei bine, nu! Boala nu este deloc nobilă, nici demnă de respect, iar o asemenea concepție este ea însăși bolnăvicioasă, sau — în orice caz — nu poate duce decât la boală. Poate că voi reuși mai sigur să vă trezesc oroarea, spunându-vă că boala este bătrână și urâtă. Concepția dumneavoastră își are originea în vremuri pline de superstiții, când ideea de om era degenerata și lipsita de orice demnitate; în vremuri încărcate de groaza, când armonia și bucuria păreau suspecte și diavolești, în timp ce infirmitatea echivala cu un privilegiu care-ți deschidea împărăția cerurilor. Dar rațiunea și secolul luminii au risipit aceste umbre ce apăsau sufletul omenirii — le-au risipit, însă nu complet, căci lupta mai durează încă și astăzi; iar aceasta luptă, domnul meu, se numește munca, munca pămîntească, munca pentru Pămînt, pentru onoarea și interesele omenirii - și zi de zi, călitate tot mai mult prin luptă, aceste forțe vor sfîrși prin a-l elibera definitiv pe om, pentru a-l conduce pe căile civilizației și progresului, spre o lumină din ce în ce mai limpede, din ce în ce mai bună, din ce în ce mai pură.

„Asta-i bună, s-ar zice că e o arie de operă, gîndi Hans Castorp uluit și încurcat. Cum de-am reușit să provoc furtuna aceasta? De altfel îmi face impresia că e cam sec, lipsit de conținut. Și ce tot îi dă zor cu munca! După cît mi se pare, e o noțiune destul de deplasata aici.”

Și cu voce tare spuse:

- Foarte frumos, domnule Settembrini. Spuneți într-un mod admirabil lucrurilor pe nume. Am convingerea absoluta ca nimeni nu s-ar putea exprima mai... de o manieră mai plastică, sînt convins de asta.

— O revenire, reluă Settembrini ridicînd umbrela peste capul unui trecător, o revenire spirituală la concepțiile acelor vremuri întunecate și irămîntate — credeți-mă, domnule inginer, ca este o boală curată - o boală studiată pînă la saturație, pentru care știința dispune de diferite nume, unul aparținînd terminologiei estetice și psihologiei și altul ^aParținînd politiciii - termeni de școala care n-au nici o legătură cu problema noastră și de care vă puteți foarte bine lipsi. Dar cum în viața ^sPiritului totul este coeziune și cum un lucru decurge din altul, cum nu P^oti să

dai dracului degetul cel mic fara ca el să tragă după sine mina
Ir>treaga și, pe deasupra, să înșface și întreg omul... cum, pe
de alta

112

THOMAS MANN

parte, un principiu sănătos nu poate niciodată produce decât
efecte sănătoase, oricare ar fi principiul pe care-l pui la origine,
întipănți-va bine în minte ca boala — departe de-a fi ceva atât de
demn de respect încât să nu poată fi asociată cu prostia — boala
înseamnă mai curînd *înjosirea* omului, da, o înjosire dureroasă și
insultătoare a Ideii, o umilire de care ai putea la nevoie să te
dispensezi sau să o tolerezi în unele cazuri excepționale, însă a o
cinsti din punct de vedere al spiritului — rețineți bine ce va
spun! — ar însemna o rătăcire și începutul unei raiaciri a
întregului spirit. Aceasta doamna la care ați făcut aluzie - și al
cărui nume renunț de altfel să mi-l reamintesc — doamna Stohr,
așadar, vă mulțumesc — deci, pe scurt, mi se pare că nu
aceasta ridicolă femeie, adică nu cazul ei pune, cum spuneți,
sentimentul omeniei în dilema. Doamne, ea este bolnavă și
proasta, este mizeria în persoana, faptul e simplu, nu-ți mai
ramîne altceva de făcut decât să-ți fie mila și să ridici din umeri.
Dar dilema, domnule, *tragicul* începe acolo unde Natura a fost atât de
cruda încât a frînt — sau a împiedicat chiar de la început
-armonia unei personalități, unind un sunet nobil cu un trup
neputincios, silindu-le să conviețuiască. Domnule inginer, sau
dumneavoastră, domnule locotenent, ați auzit de Leopardi? A
fost un poet fără noroc al țării mele, un om cocoșat și
bolnăvicios, un suflet mare la origine, însă veșnic umilit de
mizeria trupului și tîrît în străfundurile ironiei sufletești, dar ale
cărui plîngeri îți sfîșie inima. Ascultați!

Și Settembrini începu să declame în italienește, lasînd să i se
topească pe limba frumoasele silabe, plecînd capul cînd într-o
parte, cînd în alta, și cîteodata închizînd ochii fără să-i pese că
tovarășii săi nu înțelegeau nici un cuvînt. Se silea în mod vădit
să se bucure numai el de memoria și frazarea lui, dar punîndu-
le în valoare, totodată, în fața celor ce-l ascultau. La urmă,
spuse:

- Însă dumneavoastră nu înțelegeți nimic, auziți numai, fără
să pricepeți gîndul lui dureros. Țineți bine minte, domnilor, că
infirmul Leopardi a fost lipsit mai ales de dragostea femeilor și
din aceasta pricina a fost incapabil să-și preîntîmpine istovirea
sufletească. În ochii lui pălește strălucirea gloriei și a virtuții,

natura îi apare rea — și de fapt *este red.* proasta și rea, iar în privința aceasta îi dau dreptate, și nu mai avea încredere - este cumplit să fii nevoit să-o spui - nu mai avea încredere nici în știința și nici în progres! Acesta este tragicul, domnule inginer- Aici se afla „dilema sentimentului omeniei” despre care vorbești, nu în cazul acelei femei cu al cărui nume nu vreau să-mi încarc memoria... S^a

MUNTELE VRĂJIT

113

u-mi vorbești de „spiritualizarea” ce poate să rezulte din boala, pentru numele lui Dumnezeu, să nu faceți una ca asta! Un suflet fără trup este tot atât de lipsit de omenie și tot atât de fioros ca și un trup fără suflet -

Eu de altfel primul caz este o excepție rară. În vreme ce al doilea este regula. În general, trupul este acela care biruie, care acaparează întreaga viață, care își asumă toată importanța și evoluează într-un mod respingător. Un om bolnav este *numai trup*, iată ceea ce-i lipsit de omenie și umilitor — iar în majoritatea cazurilor nu piețuiește aproape cu nimic mai mult decât un cadavru...

- E ciudat, spuse deodată Joachim pleedându-se înaintea ei ca «a-l pui-veasca pe varul sau care mergea de cealaltă parte a lui Settembri. Tu însuși ai spus de curând ceva asemănător.

- Ciezi? Ce mira Hans Castorp. Da, este foarte posibil să-mi fi trecut prin cap ceva asemănător.

Settembrini făcu, în tăcere, câțiva pași. Apoi zise:

- Cu atât mai bine, domnii mei. Cu atât mai bine dacă este așa. Departele de mine intenția de-a vă propune vreo teorie filozofică originală — nu aceasta este intenția mea. Dacă inginerul nostru a și făcut, din propria lui convingere, observații asemănătoare, aceasta confirmă supoziția mea că e un începător talentat în ale spiritului și că, la fel ca toți tinerii dotați, nu se dedă decât întâmplător cercetărilor în legătura cu diferitele concepții. Un tânăr înzestrat nu este deloc o pagină albă, ci, dimpotrivă, este o pagină pe care s-a și scris cu cerneala deocamdată invizibilă, atât binele cât și răul, și este rolul educatorului să scoată în relief binele, dar totodată să șteargă cu un reactiv potrivit răul care ar vrea să se afirme. Domnii au făcut cumpărături? întrebă el cu un ton ușor, schimbând vorba.

- Nu, nimic deosebit, răspunse Hans Castorp, adică...

- Am cumpărat câteva păături pentru varul meu, preciza

Joachim cu indiferența.

- Pentru cura de odihna.. Pe frigul asta cumplit... Trebuie sa fac ca dumneavoastră în aceste cîteva saptamîni. adaugă Hans Castorp nzîud Și privind în jos.

- Ah, paturi, cura de odihna, zise Settembrini. Așa, așa, așa! Ei, ei. ^{ei-} În adevăr: *Placet expenri*, repeta ei cu accent italian și-și iun rămas

Un; salutați de portarul șchiop intrară m sanatoriu, iar Settembrini se repta spre salon, ca sa citească ziarele înainte de masa, cum spunea. fobabil ca nu voia sa facă a doua cura de odihna.

114

THOMAS MANN

- Sa ma ferească Dumnezeu! exclama Hans Castorp cînd se găsi în ascensor, singur cu Joachim. E un adevărat pedagog — și de altfel tnai acum cîteva zile ne-a și mărturisit ca ar avea talent pentru pedagoga Dar cu el trebuie sa fii foarte atent, căci nici nu apuci sa spui un cuvînt mai mult ca și trebuie sa-i înduri lecțiile date cu multa tipicarie, însa merita osteneala sa-l asculți, se pricepe sa vorbească, fiecare cuvînt ce-i iese din gura e atît de rotunjit, atît de ispititor, încît cînd îl aud ma face sa ma gindesc la niște chifle proaspete.

Joachim rîse.

- Sa nu cumva sa-i spui așa ceva. Cred ca ar fi dezamăgit daca ar afla ca, ascultîndu-i lecțiile, te gîndești la chifle.

— Crezi? O, iată ceva care nu-i chiar atît de sigur. Am mereu impresia ca luv nici nu-i pasa de lecții sau ca-l interesează într-un mod cu totul secundar, ca pentru el are valoare mai ales vorbirea în sine, că important este sa lase cuvintele sa sară si sa se rostogolească la fel de elastice ca și mingile... și mi se pare ca nu-i displace cîtuși de puțin sa observe ca-ți dai seama de acest lucru. Magnus, fabricantul de bere, este fara îndoiala un prost cu „frumoasele lui caractere”, însa Settembrini ar fi trebuit sa ne spună pe scurt care este esențialul în literatura. N-am vrut sa-l întreb, ca sa nu ma dau de gol, întrucît n-am nici o competența în materie și pîna azi n-am văzut niciodată un literat. Dar daca scopul esențial al literaturii nu este realizarea caracterelor frumoase, atunci desigur ca trebuie sa fie vorbirea frumoasa, căci aceasta este impresia mea cînd ma aflu în tovărășia lui Settembrini. Ce expresii folosește! Fara sa se jeneze vreun pic, vorbește despre „virtute” - ma rog! De cînd ma știu n-am pronunțat niciodată acest cuvînt și chiar la școala, cînd dădeam în cărți peste *vir-tus*, îl traduceam întotdeauna prin „cuTaj”. Auzmdu-l pe Settembrini, am simțit cum se chircește ceva în mine, și-o mărturisesc. Și apoi ma

enervează puțin când îl aud cum înjura și frigul, și pe Behrens, și pe doamna Magnus fiindcă pierde albumina, adică, pe scurt, când înjura totul. Mi-am dat imediat seama că este un opoziționist. Se leagă de tot ce există și această atitudine are ceva neglijent în ea, căci n-aș putea-o caracteriza altfel.

— Așa crezi tu, răspunse cu băgare de seama Joachim. Dar pe de altă parte, atitudinea aceasta dovedește de asemenea o mândrie care n-are nimic neglijent în ea, ba dimpotrivă. Mie mi se pare că este un om care se respecta sau care respecta omul în general, asta-mi place la el șiⁿ sinea mea găsesc că atitudinea lui este corectă.

MUNTELE VRĂJIT

115

- Da, ai dreptate, spuse Hans Castorp. Are chiar ceva sever și adesea te simți stingherit, deoarece-ți dai seama că ești... să spunem: controlat, și n-o spun într-un sens rău. Ma vei crede dacă îți mărturisesc că ^{JJJ} avuți tot timpul impresia că nu era mulțumit fiindcă mi-am cumpărat paturile pentru cura de odihnă, că mă dezaproba și era oarecum contrariat?

- Nu, spuse Joachim cu o mirare potolită. Cum poți să-ți închipui așa ceva? Eu, unul, nu pot să cred.

Pe urmă porni cu termometrul în gura și cu toate cele necesare să-și facă cura de odihnă, în timp ce Hans Castorp începu imediat să se schimbe și să se pregătească pentru masa de prânz de care nu-l nvi despărțea, de fapt, decît o oră.

Digresiune asupra ideii de timp

Cînd se întoarseră după masa, pachetul cu paturi se și afla în camera lui Hans Castorp pe un scaun, astfel ca le întrebuița pentru prima dată chiar în ziua aceea — iar Joachim, care se pricepea, îl învață arta de-a se înfășura așa cum făceau toți și cum fiecare nou sosit trebuia să învețe. Intindeai paturile pe pînza șezlongului, mai întîi una, apoi cealaltă, în așa fel îneît atîrnau mai mult la picioare. Apoi te așezai și începeai prin a îndoii pătura dinăuntru, în lungime, pîna sub umeri, după aceea în lățime, în partea de jos, pe deasupra picioarelor, ridicîndu-te în capul oaselor și apucînd grosimea dubla a păturii îndoite, mai întîi dintr-o parte, apoi din cealaltă, aplicînd exact aceasta bucata dubla pe marginea șezlongului, dacă vroiai să obții cea mai mare regularitate posibilă. După aceea procedai la fel cu pătura dinafară, lucru ceva mai greu de executat, și Hans Castorp, neîndemînat ca orice novice, nu înceta să se pînga, încercînd să efectueze operațiunile cînd întins, cînd îndoit, pentru a °oține o execuție corectă a mișcărilor ce i se indicau. Numai

vreo câțiva dintre cei mai vechi, spuse Joachim, știa să se înfășoare din trei mișcări sigure cu *amîndoud paturile în același timp*; totuși aceasta era o dibăcie rară și invidiată, care presupunea nu numai amîntregi de exercițiu, ci Itvaj ales aptitudini înnăscute. Lasîndu-se să cada pe spate cu spinarea întepenită, Hans Castorp începu să râdă auzind ultimele cuvinte, iar °achim, care nu pricepu imediat ce era hazliu în spusesele lui, îl privi nedumerit, apoi izbucni și el în rîs.

116

THOMAS MANN

Cînd Hans Castorp se găsi întins pe șezlong, formînd un cilindru lipsit de membre, cu pernița moale sub ceafa și epuizat de toată aceasta gimnastică, Joachim îi zise:

- Așa, și acum chiar dacă ar fi douăzeci de grade sub zero, nu ți s-ar putea întîmpla nimic.

Apoi trecu îndărătul peretelui de sticlă ca să se înfășoare și el.

Lui Hans Castorp i se păru destul de îndoielnic ceea ce-i spusese varul sau relativ la cele douăzeci de grade sub zero, deoarece hotărî ca-i era mai curînd frig, și de mai multe ori îl străbătura niște fiori reci, în vreme ce pe sub arcadele de lemn ale galeriei privea umezeala care plutea și se infiltra parînd că e gata dintr-o clipă în alta să se prefacă în ninsoare. Cît era de straniu ca, în ciuda acestei umezeli pătrunzătoare, obrajii continuau să-i fie uscați și fierbinți, de parca ar fi stat într-o odaie supraîncălzită. Se simțea încă ridicol de obosit de pe urma exercițiilor făcute cu paturile - și în adevăr *Ocean Steamships* îi tremura în mâini de îndată ce voia să citească. Își spuse că totuși nu era perfect sănătos, ci destul de anemic, așa cum remarcase și consilierul aulic Behrens, și fără îndoială că din aceasta cauză îi era frig. Insa toate aceste senzații neplăcute erau compensate de poziția lui excepțional de comodă, datorată calităților greu de analizat, aproape misterioase, ale șezlongului, pe care Hans Castorp avusese prilejul să le prețuiască încă la prima sa cură de odihnă și care iarăși se verificau într-un chip atît de fericit. Totul depindea de materialul capitonajului, de înclinarea plăcută a spătarului, de înălțimea și lărgimea potrivită a rezematorilor sau numai de consistența pernei — pe scurt nu era omenește posibil să se asigure o poziție mai bună pentru trupul în stare de odihnă, decît prin acest minunat șezlong. Prin urmare, Hans Castorp era cu inima împăcată la gîndul că avea în față două

ore libere și precis delimitate, aceste două ore ale unei cure principale de odihna, confirmate de un program oficial, de o dispoziție binevenită, deși el nu era aici decât un musafir. Căci avea o fire răbdătoare, putea să stea multă vreme fără nici o ocupație și-i plăcea, după cum s-a mai spus, odihna pe care activitatea zgomotoasă nu reușea să-l facă să-o uite, odihna pe care nici nu se grăbea să-o consume și nici n-o irosea. La ora patru venea ceaiul cu cozonac și dulceața, apoi puțină mișcare în aer liber, după aceea iarăși odihna pe șezlong, la ora șapte era cina care avea, ca toate mesele, încordările și curiozitățile ei, și pe care o așteptai cu o anumită bucurie, apoi îți aruncai privirile în cutia stereo-scopului, în luneta caleidoscopică sau pe ecranul cinematografic...

MUNTELE VRĂJIT 117

Castorp cunoștea pe dinafară programul zilnic, deși ar fi fost o exagerare să se spună că era de pe acum „aclimatizat”.

În fond, este un proces ciudat această aclimatizare într-un loc străin, această adaptare și prefacere câteodată obositoare, pe care le suporti numai pentru ele însele, ca să spunem așa, dar cu intenția definitivă de a le părăsi imediat ce răgazul se va fi împlinit, pentru a te reîntoarce la starea anterioară. Introduci aceste soiuri de experiențe în cursul principal al vieții, ca pe o întrerupere, ca pe un intermediu, cu scopul de-a te odihni”, adică pentru a modifica și primeni funcțiunile organismului care amenințau, ba chiar erau gata-gata să se deterioreze, să slăbească și să se tocească în monotonia nearticulată a existenței. Dar ia ce constă această vlăguire și tocire când trăiești într-o regulă multă vreme neîntreruptă? Nu e atât oboseala trupească și spirituală, măcinată de cerințele aspre ale vieții (căci pentru aceasta remediul cel mai întăritor ar fi o simplă odihnă); ci e mai degrabă ceva oarecum sufletesc, este trăirea timpului amenințată să se piardă în mijlocul unei monotonii neîntrerupte, trăire care este ea însăși atât de strâns înrudită și legată de sentimentul vieții, îneît una nu poate fi slăbită fără ca cealaltă să nu lîncezească și să se stingă la rîndul ei. A supra esenței plictisului s-au raspîndit multe concepții eronate. În general, se crede că un conținut interesant și noutatea „gonesc” timpul, adică: îl scurtează — pe cînd monotonia și pustiul îi îngreuiază și-i încetinesc curgerea. Ceea ce nu e într-un tot exact. Fără îndoială că uneori pustiul și monotonia lungesc clipa sau ora și le fac mai „plictisitoare”, dar ele scurtează și grăbesc pînă la a reduce la neant marile și

extrem de marile cantități ale timpului. Dimpotrivă, un conținut bogat și interesant este, desigur, capabil să scurteze o oră sau chiar o zi, dar luat în mare, acest conținut da curgerii timpului întindere, greutate și trăinicie, astfel ca anii bogați în întâmplări trec mult mai încet decât anii săraci, pustii și neînsemnați pe care vântul îi matură, spulberându-i. Prin urmare, ceea ce se numește plictis nu-i în realitate decât o scurtare bolnăvicioasă a timpului pricinuită de monotonia: marile intervale de timp, când curgerea lor este de o neîntreruptă monotonie, se chircesc într-o măsură care înspăimântă de moarte inima; Când o zi seamănă cu toate, ele nu sînt decât o singură zi; iar într-o Qesavîrșită uniformitate, viața cea mai lungă ar fi percepută ca foarte scurta și ar trece cît ai bate din palme. Obișnuința este o somnolența sau cel puțin o istovire a ideii de timp, și cînd anii copilăriei au fost trăiți încet, iar restul vieții s-a desfășurat din ce în ce mai repede, precum utădu-se, faptul acesta ține tot de obișnuința. Noi știm bine ca însuși-

118

THOMAS MANN

rea unor schimbări ale obișnuinței sau ivirea unor obișnuințe noi reprezintă singurul mijloc de care dispunem pentru a ne păstra în viața, pentru a ne îmbunătăți percepția timpului și pentru a obține o reînnoire, o întărire și o încetinire a trăirii timpului și, chiar prin acestea, o reînnoire a sentimentului vieții în general. Acesta este scopul schimbării aerului și al locului: binefacerea modificării și a evenimentului. Primele zile ale șederii într-un loc nou au un ritm tineresc, adică viguros și vast - care ține vreo șase sau opt zile. După aceea însă, pe măsura ce ne „aclimatizăm”, le simțim cum se scurtează: oricine depinde de viața sau mai bine zis voiește să depindă de viața își da seama cu groază cît de ușoare și fugare trec zilele; și ultima saptămîna, din patru, de pilda, este de o repeziciune și de o superficialitate îngrijorătoare. Firește că înviorarea ideii de timp acționează și dincolo de aceasta perioada intercalată, și-și revendică noile drepturi chiar și după ce am revenit pe vechiul făgaș, primele zile ce le trăim acasă, după aceasta schimbare, ne apar de asemenea noi, vaste și tinere, dar numai unele dintre ele; căci ne integram mai repede în regula obișnuinței decât în ritmul întreruperii ei, iar cînd simțul timpului e obosit din pricina vîrstei sau — ca urmare a unei slăbiciuni congenitale — nici n-a fost prea dezvoltat, atunci el ațipește foarte iute, și

chiar la capătul a douăzeci și patru de ore este ca și cum nici n-am fi plecat vreodată, iar călătoria n-a fost decît visul unei nopți. Observațiile acestea n-au fost introduse aici decît pentru ca tînarul Hans Castorp avea idei asemănătoare cînd, după cîteva zile, îi spuse varului sau (privindu-l cu ochii injectați):

— Este și ramîne un fapt ciudat ca la început, cînd te afli într-un loc nou, timpul îți pare atît de lung. Aceasta înseamnă... Firește, nu ma plictisesc, dimpotrivă, ma distrez regește. Dar cînd ma uit îndărăt, așadar retrospectiv, am impresia ca, daca ma înțelegi bine, e ca și cum aș fi aici de nu mai știu cîta vreme și ca din clipa cînd am sosit — fara a realiza imediat acest lucru, iar tu mi-ai spus: „Hai, coboară odată!". ÎU amintești? — a trecut o adevărata eternitate. Lucrul acesta n-are absolut nimic de-a face cu măsurătorile și nici cu rațiunea, ci depinde numai de felul tau de-a simți. Firește ca ar fi stupid sa spui: „Cred ca ma aflu aici de doua luni" — și ar fi și un nonsens. Dimpotrivă, nu pot sa spun decît: „De foarte mult".

— Da. răspunse Joachim cu termometrul în gura. din asta ma aleg și eu cu ceva, căci de cînd ești aici ma agăț oarecum de tine.

IUi

MUNTELE VRĂJIT

119

Iar Hans Castorp rîse de felul în care Joachim spusese aceasta, atît de simplu» fara nici o explicație.

încearcă să converseze în franțuzește

Nu, nu era încă aclimatizat nici sub raportul cunoașterii vieții de aici, în toate particularitățile ei - o cunoaștere ce n-o putea capata în atît de puține zile și pe care n-ar fi putut-o avea nici chiar în trei saptamîni. așa cum obișnuia să spună (contrazicîndu-l pe Joachim); și nici în ceea ce privește adaptarea organismului sau la condițiile atmosferice atît de specifice „celor de aici, de sus", căci aceasta adaptare era diiscila, foarte dificila, ba i se părea chiar ca mei nu ve va realiza vreodată. Ziua obișnuită era împărțita limpede si organizata cu grija, încit puteai intra cu ușurința în ritmul ei, daca te adaptai acestei orînduiri. Cu toate acestea, în cuprinsul unei saptamîni și chiar în intervale mai mari de timp, ziua era supusa anumitor reguli periodice care se iveau numai încetul cu încetul, una aparînd pentru prima oara cînd cealaltă se și repetase; și chiar în ceea ce privea succesiunea izolata a întîmplarilor și a fizionomiilor, Hans Castorp avea încă de învățat la fiecare pas ca sa observe mai îndeaproape lucrurile

văzute superficial și să primească noul cu o receptivitate tinerească.

Acele pîntecoase vase cu gîturile scurte, ce se găseau pe lînga unele uși de pe coridoare și de care a dat cu ochii chiar în seara sosirii lui, conțineau oxigen — cum îi explicase Joachim răspunzînd la întrebarea lui. Erau pline cu oxigen pur, de șase franci balonul, iar acest gaz dator de viața, care se aspira printr-un tub, se distribuia muribunzilor cu scopul de a le stimula și prelungi puterile. Căci îndărătul ușilor lînga care se aflau asemenea baloane zăceau muribunzi — sau *monbundi*, cum ¹¹ spusese într-o zi consilierul aulic Behrens, cînd Hans Castorp îl mîlînise pe culoarul de la primul etaj, consilierul aulic cu halatul alb și obrajii albaștrui vîslind de-a lungul coridorului, după care coborîsera împreună scara.

~ Ei, dumneata, spectator dezinteresat, dumneata, făcu Behrens, ce mai faci; găsim oare înțelegere în privirea dumitale scrutătoare? Sînt ■neîntat, îneîntat. Da, sezonul nostru de vara are în sine partea lui bună, e de soi bun. De altfel, n-am precupețit nici o cheltuială ca să-i mărim

fru

musețea. Dar, cu toate acestea, păcat că nu vrei să petreci iarna la

120

THOMAS MANN

noi, căci mi s-a spus că nu dorești să rămîi aici decît opt săptămîni. Ah numai trei? Dar asta nu-i decît o vizită de formă, ce nu merita nici macar osteneala să te deplasezi; ei, cum crezi. Oricum însă, este păcat că n-o să petrecem împreună iarna aici, unde se află tot ce este *hotvoleh* — spuse el deformînd în gluma acest cuvînt străin — *hotvoleh-ul* internațional vine numai iarna acolo, jos, la Davos-Platz, și ar trebui să-l vezi chiar dacă n-ar fi decît pentru cultura dumată. Îți vine să te prăpădești de rîs cînd ștregarii aia se dau de-a berbeleacul pe schiuri. Și apoi, doamnele, vai, doamnele! împeștritate ca păsările paradisului, și cînd spun doar atît sînt peste măsură de politicoși... Ei, dar acum este timpul să mă duc la *muribundul* meu, cel de aici, de la numărul douăzeci și șapte, spuse el. Stadiul final, înțelegi. A întrecut măsura. Bețivanul ăsta mi-a înghițit cinci duzini de damigene cu oxigen. Dar pîna la prînz va binevoi să plece *ad penates*. Ei, dragă Reuter, spuse el intrînd, ce-ai zice dacă ai mai trage încă una pe gît... Cuvintele i se pierdură îndărătul ușii pe care o închise. Dar într-o clipită, Hans Castorp văzuse pe pernă, în fundul camerei, profilul de ceară al unui tînăr cu un barbișon rar

care întorsese încet înspre ușa pupilele-i foarte mari.

Era primul *moribundus* pe care Hans Castorp îl vedea în viața lui, căci se putea spune că părinții și bunicul muriseră fără ca el să fie de față. Cu cîta demnitate își lăsase capul pe pernă tînarul cu barbișon! Cît de plină de semnificații îi era privirea ochilor cu pupilele dilatate, cînd i-a întors încet spre ușa! Cufundat în această viziune fugara, Hans Castorp încerca fară voia lui să facă ochii tot atît de mari, semnificativi și calmi ca ai aceluia *moribundus*, în timp ce se îndrepta spre scara, și cu astfel de ochi se uita la o doamna care deschise o ușa în spatele său și i-o lua înainte spre capul scării. Nu-și dădu seama imediat că era doamna Chauchat. Ea zîmbi ușor văzînd ochii pe care-i făcea, apoi, ținîndu-și cu mîna coada pe ceafă, coborî scara înaintea lui, fără zgomot, cu mișcări mlădioase, aplecîndu-și ușor capul.

Nu făcu nici o cunoștința nouă în aceste zile, iar după aceea, abia de mai făcu. Programul zilnic, în ansamblul lui, nu-i era prielnic în privința aceasta; pe deasupra, Hans Castorp avea o fire retrasă, se simțea aici ca simplu vizitator și ca „spectator dezinteresat”, cum îi spusese consilierul aulic Behrens, încît se mulțumea, de fapt, cu conversația și tovărășia lui Joachim. Este foarte adevărat ca sora de pe coridor lungise gîtul atît de multă vreme după ei, încît Joachim — care și alta dată se oprise cu ea cîteva clipe să sporovăiască - se văzu silit să i-l prezinte pe varul sau-

MUNTELE VRĂJIT

121

Cu șnurul pince-nez-ului trecut pe după ureche, infirmiera vorbea nu numai afectat, ci de-a dreptul chinuit, iar la o examinare mai amănunțita făcea impresia că torturile îndurate din pricina plictiselii îi tulburaseră mintea. Era greu să scapi de ea, deoarece cînd își dădea seama că discuția se apropie de sfîrșit, vadea semnele unei spaime bolnăvicioase, și imediat ce tinerii erau pe punctul să se îndepărteze, se agață de ei cu vorbe și priviri pripite și cu un zîmbet atît de deznădăjduit, încît din milă mai rămîneau puțin cu ea. Vorbea mult despre tatăl ei care era jurist și despre un văr care era doctor, cu intenția limpede de a se arata sub o lumină avantajoasă și de a scoate în evidență legăturile cu mediul intelectual. Cît despre bolnavul ei de-acolo, dindărătul ușii, era fiul unui fabricant de păpuși din Koburg, pe nume Rotbein - iar de curînd, tînărului Fritz maladia i se localizase la intestine. Era foarte greu pentru cei care aveau grija de bolnav, după cum domniile puteau lesne să-și închipuie,

și era greu mai ales când te trageai dintr-o familie cu studii universitare și aveai o sensibilitate aleasă, caracteristica paturilor superioare. Și nici măcar nu puteai întoarce spatele datoriei... Mai acum câteva zile — „rog pe domnii să mă creadă că așa s-a întâmplat — , domnișoara se întorsese dintr-o scurta plimbare, nu se dusese decât să-și cumpere pastă de dinți, și îl găsisse pe bolnav în pat, avînd în față un pahar cu bere groasă, brună, un salam, o bucată mare de pâine neagră și un castravete! Toate aceste delicatose i le trimisese familia de acasă ca să se fortifice. Insa a doua zi, firește, a fost mai mult mort decât viu. El singur își grăbește sfîrșitul. Dar asta va fi, în mod evident, numai mîntui-rea lui, dar nu și a ei, căci ea — i se spunea sora Berthe, dar în realitate se numea Alfreda Schildknecht — va îngriji după aceea alți bolnavi, într-o stare mai mult sau mai puțin gravă, aici sau în alt sanatoriu, întrucît aceasta era perspectiva care i se deschidea, și o alta era absolut imposibilă.

- Da, spuse Hans Castorp, ocupația dumneavoastră e cu siguranța grea, dar fără îndoială că vă da și satisfacții.

- Desigur, răspunse ea, și satisfacții, îmi da și satisfacții, dar este și foarte grea.

Da, și acum, multa sănătate domnului Rotbein. Cei doi veri dăduseră sâ plece.'

Dar atunci sora se agăța de ei, vorbindu-le mereu și privindu-i insistent > încît și-era mai mare mila să-o vezi cît se străduia să-i mai rețină puțin Pe cei doi tineri și ar fi fost o cruzime din partea lor să nu-i mai dăruiască măcar câteva clipe.

122

THOMAS MANN

— Doarme, spuse ea. N-are nevoie de mine. De aceea am ieșit pe coridor pentru câteva minute...

Și începu să se plîngă de consilierul aulic Behrens și de tonul cu care i se adresa, fără nici o jenă, dacă ținea socoteală de originea ei. Î] prefera pe doctorul Krokowski, întrucît avea mai mult suflet. Apoi reveni la tata și la var. Creierul ei nu mai putea produce nimic altceva. Zadarnic se strădui să-i mai rețină măcar o clipă pe cei doi veri, ridicînd vocea cu un cuvînt subit și începînd aproape să strige în momentul cînd voia să plece, căci sfîrșiră prin a se strecura și plecară. Dar cu partea superioară a trupului aplecata înainte și cu privirile fixate asupra lor, sora îi urmări ca și cum ar fi vrut să-i tragă înapoi cu ochii. Apoi din piept îi scăpă un oftat și se întoarse lîngă bolnavul ei.

Afară de ea, Hans Castorp nu mai făcu, în acea zi, decît cunoștința doamnei palide și brunete, mexicanca pe care o văzuse în gradina și căreia i se spunea Tous-les-deux. Se întîmplă, în adevăr, ca și el să audă din gura ei aceasta lugubră formulă care îi devenise poreclă; însă cum era pregătit, păstră o atitudine corectă, reușind după aceea să fie mulțumit de sine însuși. Verii o întîlniră în fața intrării principale, cînd erau pe punctul de-a ieși pentru plimbarea matinală, prescrisă după micul dejun, înfășurată într-un șal negru de cașmir, cu genunchii strîmbi și cu pașii mari și neliniștiți, se istovea plimbîndu-se de colo pînă colo, iar voalul negru înfășurat în jurul părului străbătut de fire argintii și legat sub bărbie îi scotea în evidență paloarea mată a chipului îmbătrînit, gura mare, secătuită de durere. Joachim, cu capul descoperit ca obicei, o salută înclinîndu-se, iar ea îi răspunse cu o mișcare înceată, în timp ce zbîrciturile care-i brăzdau de-a curmezișul fruntea îngusta i adîncira și mai tare. Văzînd o figură nouă rămase pe loc și așteptă, clatinînd ușor capul, ca tinerii să se apropie; căci, după cît se părea, găsea că este necesar să afle dacă străinul îi cunoaște destinul și dorea să-i audă părerea. Joachim îl prezenta pe vărul său. De sub mantilă ea întinse oaspetelui mîna slabă, gălbuie, cu vinele umflate și împodobită cu inele, și clatinînd din cap continuă să-l privească. Apoi începu:

— *Tous-Jes de, monsieur*, spuse ea. *Tous Ies de, vous savez...*

— *Je le sais, madame*, răspunse Hans Castorp cu glasul înăbușit.

Etp le regrette beaucoup.

Sub ochii ei negri ca tăciunii, pungile moi erau atît de mari și grele cum nu mai văzuse niciodată la vreun alt om. Răspîndea un ușor parfum veștejit. Hans Castorp își simți inima cuprinsă de o emoție blindă și¹ gravă.

MUNTELE VRĂJIT

123

-*Mergi*, spuse cu un accent gutural care se potrivea în mod straniu cu ființa ei zdrobită și un colț al gurii mari i se adînci tragic, lasîndu-se în jos.

Apoi își retrase mîna sub mantilă, înclină capul și începu iar mersul fără de sfîrșit. Hans Castorp, depărtîndu-se, remarca:

- Vezi, nu mi s-a întîmplat nimic, m-am descurcat foarte bine. Cred că totdeauna m-am descurcat bine cu acest soi de oameni: prin firea mea sînt făcut să păstrez relații cu ei, nu ești de aceeași părere? Ba cred chiar că în general mă înțeleg mai bine cu oamenii triști decît cu cei veseli și numai Dumnezeu știe ce înțeles are acest fapt, poate din cauză că sînt orfan, pierzîndu-

mi părinții atît de timpuriu, însă atunci cînd oamenii sînt serioși și îndurerați și cînd moartea este în joc, lucrul acesta nu ma apasă, nici nu mă stingherește, ci, dimpotrivă, mă simt în largul meu și în orice caz mai bine decît cu oamenii care plesnesc de sănătate. Zilele trecute mă gîndeam: este totuși o nerozie din partea tuturor acestor femei să aibă o asemenea spaimă de moarte și de tot ce se leagă de ea, încît trebuie să le ascunzi totul și să dai muribundului sfînta împărtășanie cînd ele nu sînt de față. Nu, e rușinos și stupid. Ție nu-ți place să vezi un sicriu? Din cînd în cînd mă uit la cîte unul cu plăcere. Un sicriu, fie el chiar gol, mie mi se pare o mobila destul de frumoasă, dar cînd înăuntru se află cineva, mi se înfățișează ca un lucru absolut solemn, înmormîntările au ceva înălțător și adesea mi-am spus că, pentru a te reculege, ar trebui să te duci la o înmormîntare, nu la biserică. Oamenii poartă stofe frumoase, negre, își scot pălăriile, păstrează o ținută cuviincioasă și plină de reculegere, și nimeni nu îndrăznește să facă glume proaste, cum se întîmpla de obicei în viața. îmi plac foarte mult oamenii, cînd, în sfîrșit, îi vad cucernici. De multe ori m-am și întrebat dacă n-ar fi trebuit să mă fac preot și cred că din anumite puncte de vedere nu mi-ar fi stat prea rău... Sper că, așa cum i-am vorbit, n-am făcut vreo greșeala în franțuzește...

— Nu, îi spuse Joachim. *Je le regrette beaucoup* a fost absolut corect.

Suspect politic!

În ritmul obișnuit al zilelor intervenira schimbări: mai întîi veni o duminică, o duminică în care sosi o orchestră pe terasa, ceea ce se întîmpla tîecare paisprezece zile și se întîmpla și acum, în cea de-a doua

124

THOMAS MANN

jumătate a saptămînii în care sosise Hans Castorp. Venise într-o marți așadar, era a cincea zi după nemaipomenita furtuna și acea întoarcere a iernii - o zi primavaratică, gingașă și proaspătă, cu nori albi pe cerul de un albastru-deschis și cu lumina potolită a soarelui pe povîrnișuri și în vale unde reapăruse verdele estival potrivit sezonului, căci zăpada fusese osîndita să se topească repede.

Era evident că fiecare se silea să țină seama și să dea importanța acestei duminici; administrația și pacienții se ajutau între ei cu sîrguința. Chiar la ceaiul de dimineața se servise cozonac cu migdale, în dreptul fiecărui loc de la masă era așezat un păhărel cu cîteva flori, garoafe sălbatice sau chiar

bujori de munte, pe care domnii și le puneau la butoniere (procurorul Paravant din Dortmund își pusese fracul și o vestă cu picățele), toaletele doamnelor erau de-o eleganță sărbătorească și diafana - doamna Chauchat apăru la micul dejun într-o rochie de dimineața din dantela, cu mâneci scurte, pe care o puse acum pentru prima oară, izbînd cu zgomot ușa de sticlă, privind sala și prezentîndu-se cu o oarecare grație înainte de-a se îndrepta cu pași tiptili către masa ei, iar aceasta rochie de dimineața o prindea atît de bine, că vecina lui Hans Castorp, profesoara de la Königsberg, se arata întru totul entuziasmata -ba chiar și perechea barbara de la masa rușilor de rînd ținuse socoteala de ziua închinată Domnului, adică bărbatul își schimbase bluza de piele cu un veston scurt și pîslarii cu niște ghete, iar ea, ce-i drept, avea pentru ziua aceasta, sub eșarfa de pene ponosite, o bluza de mătase verde cu gulerăș de dantelă... Hans Castorp încrunta din sprîncene cînd îi zări, apoi pali, adică avu o comportare la care atmosfera de aici îl îndemna destul de des.

Concertul începu imediat după a doua gustare de dimineață: diferite instrumente de suflat de alama și de lemn se găseau acolo și cîntau, alternînd arii ușoare sau mai serioase, pînă la ora prînzului. În timpul concertului, cura de odihna nu mai era absolut obligatorie. Firește, cîțiva se delectau ascultînd de pe balcoane aceasta muzică încîntătoare. dar și în pavilionul din gradina erau cîteva scaune ocupate; însă majoritatea pacienților stătea pe terasa acoperita, la micile mese albe, pe cînd grupul petrecăreților, găsind ca este prea corect sa stea pe scaune, ocupa treptele de piatra care duceau spre gradina, fiind cu toții foarte bine dispuși; erau bolnavii tineri, domni și domnișoare, dintre care H^{nS} Castorp îi cunoștea pe cei mai mulți fie după nume, fie după înfațiș^{are}. Printre ei se afla Hermine Kleefeld cit și domnul Albin care se învîrte^a

MUNTELE VRĂJIT

125

cU o cutie mare și înflorata, plina cu ciocolata, invitînd pe toata lumea «a se servească, în timp ce el însuși nu mîncă deloc, dar în schimb turna țigări cu cartonul aurit, afișînd o mustră provocatoare; prmtre alții mai erau tînărul buzat din „Clubul jumătăților de plămîni”. domnișoara Levi, slaba și cu obrazul de culoarea fildeșului, un tîruir blond-cenușiu pe care-l strigau cu numele de Rasmussen și care din pricina ca avea încheieturile slabe lasă să-i spînzure mîmiie ca niște aripioare

de pește în dreptul pieptului, doamna Salomon din Amsterdam, o femeie îmbrăcată în roșu, planturoasă, ce se vîrîse de asemenea printre tineri, pentru care lunganul acela cu parul rar se pricepea să cînte arii din *Visul unei nopți de vară*, dar acum își cuprinsese cu brațele genunchii ascuțiți și stătea îndărătul ei, nemaicontenind să-i fixeze cu privirile tulburate gîtul cam oacheș; în sfîrșit, mai erau o domnișoară roșcata, grecoaica de origine, o alta fată de proveniență necunoscută cu un profil de tapir. elevul hulpav, cu lentilele groase la ochelari, un alt puști de vrec cinci-sprezece-șaisprezece ani, cu mutra de veritabil imbecil, ce-și pusese monoclu și care, cînd tușea, își ducea la gura unghia lungă a degetului mic - și încă mulți alții.

Cînd sosise aici, tînarul acesta cu unghia fusese foarte ușor bolnav, povestea domol Joachim, nu avea temperatura și tatăl lui, medic, îl trimisese preventiv, iar după părerea consilierului aulic trebuia să stea cam vreo trei luni. Însă acum, la capătul acestor trei luni, avea între 37,8 și 38 de grade și era serios bolnav. Este adevărat însă că ducea o viață atît de nesăbuită, îneît merita bătut.

Cei doi veri aveau masa lor, căci Hans Castorp fuma și bea bere bruna, pusă deoparte de la gustare, iar din cînd în cînd simțea un pic gustul țigării. Buimăcit de bere și de muzică, fiindcă îl făcea întotdeauna să deschidă gura și să-și aplece ușor capul, se uita în jurul său cu ochii înroșiți la această indolentă viață de stațiune climaterică, fără să fie stingherit de conștiința faptului că toți acești oameni aveau să se ofilească repede și că cea mai mare parte dintre ei erau în prada unei „ușoare febre, fapt care nu numai că nu-l stingherea cîtuși de puțin, ci, dimpotrivă, îi făcea pe toți să dobîndească în ochii lui o ciudățenie ^sPorita, un fel de atracție intelectuală... La măsuțe se bea limonada cu sifon și pe peron se luau fotografii. Alții făceau schimb de timbre, iar grecoaica roșcată îl schița pe un bloc de desen pe domnul Ra. >mussen, l r > să după aceea nu voi să-i arate desenul și rîzînd în hohote se suci și se în așa fel îneît el nu reuși să-i smulgă blocul. Hermine Kleefeld,

126

THOMAS MANN

cu ochii întredeschiși, stătea pe-o treaptă și bătea tactul muzicii cu un ziar făcut sul, lasîndu-l pe domnul Albin să-i prindă de bluza un buchețel de flori de cîmp, iar tînarul buzat, ghemuit la picioarele doamnei Salomon, îi vorbea cu capul întors spre

ea, în timp ce pianistul cu par rar îi privea fix ceafa.

Medicii își facura apariția și se amestecară printre bolnavi - consilierul aulic Behrens în halatul alb și doctorul Krokowski în cel negru înaintară de-a lungul șirului de măsuțe și în dreptul fiecăruia consilierul aulic lasă să cada o gluma prietenească, astfel că trecerea îi era semnalată de o dîra de veselie, apoi coborîra spre cei tineri, iar domnișoarele se strînseră imediat în jurul doctorului Krokowski, fîțîindu-se cu priviri piezișe, în timp ce consilierul aulic făcu o demonstrație de îndemînare cu șireturile de la ghete în fața grupului bărbaților: puse piciorul sau enorm pe o treapta superioară, își desfăcu șireturile, le- apuca cu-o singură mîna și, fara să se ajute de cealaltă, reuși cu o excepțională îndemînare să le înnoade atît de iute încît toți ramaseră uimiți, iar cînd mai mulți încercară să facă la fel, își dădură seama că este în zadar.

Mai tîrziu, Settembrini apărură și el pe terasa — venea din sufragerie, sprijinindu-se în baston, purtînd chiar și astăzi tot redingota flaușată și pantalonii galben-deschis, cu aerul lui fin, vioi și sceptic și, uitîndu-se în jur, se apropie de masa verilor, zicînd: „Ei! bravo!” apoi îi ruga să-i îngăduie să se așeze.

— Bere, tutun, muzica, spuse el. Iată-vă patria și căminul! Constat că aveți o predilecție deosebită pentru specificul național. Sînteți în elementul dumneavoastră, și asta îmi place. Permiteți-mi să particip și eu un pic la armonia dispozițiilor dumneavoastră sufletești.

Hans Castorp se smulse din vraja și-și schimba fizionomia; se mai străduise în acest sens și cînd îl zărise de departe pe italian. Spuse:

— Dar, domnule Settembrini, ați sosit tîrziu la concert; în curînd trebuie să se termine. Nu vă place muzica?

— Din porunca, nu prea, răspunse Settembrini. Nu după calendar. Nu bucuros cînd miroase a farmacie și nu-mi este îngăduita decît din motive de sănătate. Țin puțin la libertatea mea sau măcar la acest rest de libertate și demnitate care mi-a mai rămas. În asemenea ocazii sînt ca un vizitator - întocmai cum sînteți dumneavoastră la noi, pe alt plan - vin pentru un sfert de ceas, apoi îmi vad de drum. Asta îmi da iluzia independenței... Nu afirm că ar fi mai mult decît o iluzie, dar, ce vreți, măcar îmi procura o oarecare satisfacție. Cu varul dumneavoastră lucrurile

MUNTELE VRĂJIT

tau altfel. Pentru el este un fel de serviciu. Nu-i așa, domnule locotenent, că dumneavoastră socotiți totul ca aparținând serviciului?
O

unoașteți, știu, arta de-a va păstra mîndria în sclavie. Este o arta foarte încîlcită. Nu oricine în Europa o pricepe. Muzica? Nu m-ați întrebat dumneavoastră dacă sînt pasionat de muzica? Ei bine, dacă ați fi spus

amator de muzica" (Hans Castorp nu-și amintea să se fi exprimat astfel)* expresia n-ar fi fost nefericita, căci are o umbra de frivolitate afectuoasă. Bine, fie, sîntem de acord. Da, sînt'. un amator de muzica — ceea ce nu vrea să spună că o prețuiesc în mod deosebit, cum prețuiesc ^1 iubesc, de pilda, cuvîntul, vehicul purtător al spiritului, brazdarul seînteietor al progresului... Muzica... ea este semiarticulatul, problematicul, nejustificatul, indiferentul. îmi veți obiecta, eventual, că poate fi limpede, însă și natura poate fi limpede, și pîrîiașul poate fi limpede, dar la ce ne folosește limpezimea lor? Nu este o limpezime reală, ci una de reverie, ne semnificativă, și care nu angajează la nimic, o limpezime fără consecințe și totuși periculoasă deoarece ne îndeamnă să ne declaram mulțumiți... Lăsați muzica să ia o înfățișare generoasă? Bine! Ea ne va înflăcăra sentimentele. Totuși, este vorba că, pe deasupra, să ne înflăcăreze și rațiunea. Muzica este însăși aparența mișcării, — cu toate acestea o suspectez de chietism. îngaduiți-mi să-mi duc teza pîna la capăt: am împotriva muzicii o antipatie de natură politică.

Aici, Hans Castorp nu se putu împiedica să nu-și plesnească genunchii cu palmele și să exclame că în viața lui nu mai auzise vreodată ceva asemănător.

- Oricum, luați-o în considerare, spuse Settembrini zîmbind. Muzica este de neprețuit ca mijloc suprem de-a stîrni entuziasmul, de a ne avînta tot mai sus și înainte, atunci cînd găsește sufletul pregătit pentru asemenea înrîurire. Dar literatura trebuie să-i fie înaintașă. Muzica singură nu împinge lumea înainte. Pentru dumneavoastră, personal, domnule inginer, ea este negreșit primejdioasă. Fizionomia dumneavoastră mi-a arătat-o chiar din clipa cînd am sosit.

Hans Castorp începu să rîdă.

- A, nu vă mai uitați la fața mea, domnule Settembrini. Nici nu va Puteți închipui cît de mult am pierdut aici. sus, la dumneavoastră. Mi-e ^{cu} mult mai greu să mă aclimatizez decît credeam.

- Mă tem că vă înșelați.

- Nu, cum așa? Dracu' știe de ce mi-e cald mereu și ma simt obosit.

128

THOMAS MANN

— Mi se pare totuși ca ar trebui sa fim recunoscători direcției pentru aceste conceite, spuse Joachim cu precauție. Dumneavoastră, domnule Settembrini, priviți problema dintr-un punct de vedere superior, oarecum ca scriitor, și nu vreau sa va contrazic în acest plan. Însă găsesc ca se cuvine sa fim recunoscători pentru picul acesta de muzica. Nu sînt deosebit de muzical și apoi bucățile care se cînta nu sînt prea remarcabile - nu-s nici clasice, nici moderne, e o simpla muzica de fanfara. Dar cu toate acestea aduce o variație îmbucurătoare. Umplesc cîteva ore într-un mod foarte decent, după părerea mea: le împarte și le umple una cîte una în așa fel îneît îți ramîne ceva ce-ți răsuna în urechi, cînd de obicei zilele și saptamînile se scurg aici atît de îngrozitor. Vedeți, o arie de concert fara pretenții durează cam șapte minute, nu-i așa? Însă aceste minute constituie ceva pentru ele însele, au un început și un sfîrsit, se detașează și sînt oarecum ferite de indiferența generala. În plus, ele însele mai sînt împărțite în mai multe diviziuni, care la rîndul lor se împart în masuri, astfel ca mereu se întîmpla ceva, iar fiecare clipa capata un anumit sens de care te poți agața, în vreme ce altfel... Nu știi daca am fost destul de...

— Bravo! exclama Settembrini. Bravo, domnule locotenent! Ați definit foarte bine un aspect moral de netăgăduit al muzicii, anume ca ea dăruiește o realitate, un sens și o valoare curgerii timpului pe care-l măsoară într-un fel deosebit de viu. Muzica trezește timpul, ne trezește la desfătarea cea mai rafinata ce ne-o oferă timpul, ea trezește... și chiar prin aceasta este morală. Arta este morala în măsura în care trezește. Dar ce mai reprezintă ea cînd acționează în sens contrar? Cînd amorțește, adoarme și împiedica activitatea și progresul? Muzica are și aceasta putere, știe minunat să exercite o influența aidoma stupefiantelor. Este o influența diabolică, domnii mei! Stupefiantul ne vine de la diavol, căci aduce cu sine stupiditatea, încremenirea, inactivitatea și indiferența slugarnica... Dănuiește ceva neliniștitor în muzica, domnii mei. Susțin ca este de esența ambigua. Nu merg prea departe calificînd-o suspecta din punct de vedere politic.

Mai continua în acest fel, iar Hans Castorp îl asculta fara a reuși prea bine sa-l urmărească, în primul rînd din cauza oboselii și apoi fiindcă îl distrageau isprăvile tineretului ușuratic așezat pe scări. Vedeau destul de limpede sau îl înșelau ochii? Domnișoara cu profil de tapirera ocupata sa coasa un nasture la

manșeta pantalonilor de sport ai tînarului cu monoclu. Fata fiind astmatica, respirația îi era dificilă și fierbinte,ⁱⁿ

MUNTELE VRĂJIT

129

ce tînărul tușea ducînd la gură unghia lungă a degetului mic! Este j_{ev}ărat că amîndoi erau bolnavi, dar aceasta atitudine mărturisea totuși teribilul de ciudatele obiceiuri ce domneau aici printre tineri. Muzica executa o polca...

Hippe

în felul acesta, duminica se deosebea de celelalte zile. Pe lîngă asta, după-amiaza se caracteriza și prin plimbările cu trăsura pe care ie între-prindeau diversele grupuri de pacienți: mai multe echipaje cu cîte doi cai urcară, după ceai, pîna sus la cotitura, oprind în fața intrării principale ca să încarce pe cei care le comandaseră, îndeosebi ruși, de fapt mai ales doamnele rusoaice.

-Rușii se plimbă mereu cu trăsura, îi spuse Joachim lui Hans Castorp, căci amîndoi, ca să se distreze, stăteau în picioare chiar lînga intrarea principală și asistau la aceste plecări. Acum se duc pîna la Clavadell sau pîna la lac sau în valea Fliielului sau pîna la Klosterb, acestea sînt obiectivele. Cît timp vei mai sta aici, putem să facem și noi o plimbare, dacă îți surîde. Cred însă ca, deocamdată, ai destule pe cap ca să te aclimatizezi și n-ai nevoie să mai întreprinzi și altceva.

Hans Castorp îi dădu dreptate. Stătea cu țigara în gură și cu mîinile în buzunarele pantalonilor. Astfel o privi pe batrîna și micuța doamna rusoaică, atît de vioaie, urcînd într-o trăsura împreună cu slabanoaga ei nepoată și cu alte două doamne: Marusia și doamna Chauchat, care își pusese o mantie ușoară de voiaj, cu un cordon la spate, dar nu avea pălărie. Aceasta din urmă se așeza în fundul trăsurii, lînga doamna bătrîna, în timp ce fetele tinere stăteau pe bancheta din fața. Toate patrii erau vesele și le turuia gura încontinuu, în limba lor molîie. Vorbeau și rîdeau de pătura prea îngustă cu care nu se puteau înveli decît cu greutate și de fructele zaharosite rusești pe care mătușa le luase într-o cutiuța capitonată cu vată și acoperită cu dantelă de hîrtie, și din care începuse să le trateze. Hans Castorp distinse cu interes vocea voalată a doamnei '-nauchat. Ca totdeauna cînd aceasta femeie neglijentă îi ieșea în fața, S₁mți din nou ca și se confirma senzația asemănării pe care o avusese o clipă și-i țîșnise în vis... însă rîsul Marusiei, expresia ochilor rotunzi și căprui care priveau copilăros pe deasupra

batistei ce-i acoperea gura, cit Și pleptul ei dezvoltat, care nu părea deloc a fi bolnav pe dinăuntru, îi

130

THOMAS MANN

M

mai aminteau încă un fapt răscolitor observat de curînd. astfel ca arunca o privire furișă, prudenta, fără sa miște capul, spre Joachim. Nu, slava Domnului, chipul nu-i era chiar atît de pătât ca deunăzi, nici buzele prea jalnic schimonosite. Dar o privea pe Marusia într-o atitudine și cu niște ochi care n-aveau nimic militaresc, ba dimpotrivă, se vedeau atît de tulburați și mărturiseau atîta uitare de sine, încît erai silit sa-i iei drept ai unui civil. De altfel, aproape imediat își reveni și arunca o privire fugara lui Hans Castorp, care abia avu timpul să-și întoarcă ochii ca sa se uite în alta parte, indiferent unde. Și iarăși fara motiv și de capul ei, cum i se întîmpla mereu aici, inima începu sa-i bata nebunește.

Restul duminicii nu mai aduse nimic excepțional, afara doai de mesele care, neputînd fi mai abundente ca de obicei, se deosebeau cel puțin prin rafinamentul ales al felurilor de mîncare. (La prînz, s-a servit *chaud-froid* de găina, cu garnitura de raci și de cireșe tăiate în doua; la înghețata, prăjituri aduse în coșulețe făcute din fire de zahăr ars, iar la sfîrșit ananas proaspăt.) Seara, după ce-și bău berea, Hans Castorp își simți membrele și mai obosite, și mai reci, și mai grele decît în zilele precedente, iar pe la ora noua îi spuse varului sau noapte buna, trase plapuma pîna sub bărbie și adormi doborît de un somn adînc.

Însă chiar de a doua zi, așadar, în prima luni pe care oaspetele o petrecea aici sus, interveni încă o abatere de la programul zilnic obișnuit, anume: una dintre acele conferințe pe care doctorul Krokowski le ținea din doua în doua saptamîni, în sufragerie, în fața întregului public adult de la „Berghof” care cunoștea limba germana, în afara de cei aflați pe moarte. Era vorba, după cum îi comunicase Joachim vărului sau, de un ciclu de lecții de știința popularizata, sub titlul general de „Iubirea ca factor patogen”. Acest interludiu instructiv avea loc după a doua gustare de dimineața și, cum tot Joachim îl lamuri, era obligatoriu — mai bine-zis erai foarte prost văzut daca nu luai parte. De aceea se considera ca o impertinență surprinzătoare faptul ca Settembrini, care cunoștea germana mai bine decît oricine, nu numai ca nu asista niciodată la conferințe, dar pe

deasupra mai făcea și cele mai nepoliticoase observații-Cît despre Hans Castorp, era hotărît să se duca, mai întîi din politețe-fara îndoiala, însă totodată și dintr-o evidentă curiozitate. Înainte de conferința sâvîrșise o acțiune cu totul nesăbuită despre care își dădu seama că fusese o greșeală: îl apuca fantezia să facă de capul lui o plimbare lungă, după care se resimți mult mai obosit decît ar fi putut vreodată bănuși.

MUNTELE VRĂJIT

131

— Acum, fii atent! fuseseră primele sale cuvinte cînd Joachim intra în cameră, dimineața. Vad că nu mai pot continua astfel. M-am saturat de aceasta viața orizontală, cu un astfel de regim sîngele sfîrșește prin a adormi- Firește, pentru tine e cu totul altceva, tu ești bolnav și nu vreau să te influențez. Dar vreau să fac imediat după gustare o plimbare m toată regula, dacă nu te superi, uite-așa, unde-oi vedea cu ochii. O să-mi iau cîteva provizii pentru a doua gustare, și iată-mă independent. Vom vedea noi dacă n-o să fiu alt om cînd mă voi întoarce.

- Bine! zise Joachim cînd își dădu seama că celălalt era ferm hotărît să-și ducă proiectul la îndeplinire. Dar te sfătuiesc să nu exagerezi. Aici e altceva decît la noi acasă. Și vezi să te înapoiezi la timp pentru conferință!

În realitate, adevăratul motiv pentru care tînarul Hans Castorp întocmise acest proiect era căutarea liniștii sufletești. Avea impresia că fierbințeala capului, gustul prost ce-l simțea adesea în gura și bătăile dezordonate ale inimii trebuiau puse mult mai puțin pe seama dificultăților aclimatizării, cît mai ales pe seama unor fapte ca purtarea perechii ruse vecine cu el, conversația de la masa a acestei doamne Stohr, bolnava și proastă, tușea cavernoasă a călărețului austriac, pe care o auzea zilnic pe coridoare, manifestările domnului Albin, presupunerile lui asupra raporturilor ce le întreținea acest tineret bolnav, expresia feței lui Joachim cînd o privea pe Marusia, și multe alte observații pe care le făcea. Era convins că i-ar face bine să scape pentru cîtăva vreme de cercul blestemat de la „Berghof”, să respire adînc în aer curat și să facă mișcare pentru că atunci cînd se va simți obosit, seara, măcar să știe de ce. Și astfel, plin de inițiativă, după micul dejun, se desparti de Joachim, cînd acesta își efectua plimbarea reglementară pîna la banca de lînga pîrîiaș — iar el, învîrtind bastonul, își continua drumul ce coboară în pantă.

Era o dimineață rece și înnorată, cam pe la ora opt și

jumătate. Așa

cum își propusese, Hans Castorp inspira profund aerul curat al

Qirineții, văzduhul acesta răcoros și ușor ce pătrundea fara greutate și

care nu era jilav, nu avea conținut și era fara amintiri... Trecu peste cursul

de apă și calea ferată îngusta, intra pe drumul mărginit din loc în loc de

ase> dar îl părăsi imediat și apuca pe o poteca de-a curmezișul pașu-

ilor, care după o scurta bucata în linie dreapta începea sa suie pieziș, o

panta destul de anevoioasa de-a lungul po\ârnișului din dreapta. Acest

Urcuș îl dispuse pe Hans Castorp, pieptul i se dilata, cu minerul bastonu-

132

THOMAS MANN

lui își împinse pălăria pe ceafă, iar când ajunse la o oarecare înălțime și privi îndărăt, văzu în depărtare oglinda lacului pe lângă care trecuse la venire, și atunci începu să cînte.

Cînta bucățile de care-și aducea aminte, tot felul de cintece senti-mental-populare ca acelea peste care dai în repertoriul petrecerilor studentești și al asociațiilor de gimnastică, între altele un cîntec ce cuprindea aceste versuri:

Ci barzii să cînte iubirea și vinul, Dar mai adesea \irtutca — pe care începu să-l fredoneze, apoi sfîrși prin a-l cînta cu voce tare și din toate puterile. Vocea-i de bariton era aspră, inasa astăzi o găsea frumoasă, iar cîntatul îl entuziasma din ce în ce mai mult. Când urca prea sus, lua tonuri de falset, dar vocea lui i se părea lă fel de plăcuta. Când memoria nu-l mai ajuta, ieșea din încurcătură însoțind melodia cu nu importă ce cuvinte sau cu silabe fără nici un înțeles, pe care, la fel ca și cîntareții de operă, le rostea gutural, și pînă la urmă ajunse, atît în ceea ce privește textul cît și melodia, să improvizeze, însoțindu-și în plus cîntecul cu gesturi aidoma unui actor. Cura era foarte greu să cînți și sa urci în același timp, răsuflarea i se tăie, încît abia mai putea respira. Dar, din entuziasm și din dragoste pentru frumusețea cîntecului, se stăpîni și, gîfîind mereu, persevera pînă la ultimele puteri, după care, lipsit complet de aer, orb, cu

pulsul batîndu-i nebunește și cu scînteii multicolore jucîndu-i în fața ochilor, se prăbuși sub un brad mare — victima năprasnică a unei tensiuni extreme, a unei indispoziții copleșitoare, a unei năuceli care atingea disperarea.

Cînd nervii i se liniștiră de bine de rău, se sculă să-și continue plimbarea, dar ceafa îi tremura aut de cumplit încît, în ciuda tinereții, capul i se legăna ritmic ca bătrînului Hans Lorenz Castorp, pe vremuri. își aminti cu duioșie de răposatul său bunic și fără să simtă vreo silă pentru aceste infirmități, încerca să imite modul în care bătrînul remediase tremuratura, sprijinindu-și bărbia, gest care copilului de odinioară îi plăcuse atît de mult.

Urcă și mai sus, în serpentină. Sunetul tălăngilor îl îmbia și dădu peste o turmă; păștea lingă o colibă cu acoperișul întărit cu bucăți de piatra. Doi oameni bărboși îi ieșiră în fața și tocmai se despărțeau cînd el se apropie de ei.

MUNTELE VRĂJIT

133

— Rămii cu bine și-ți mulțumesc! spuse unul către celălalt, cu un zăas profund și puțin răgușit; și mutîndu-și toporul de pe un umăr pe altul se lăsă printre brazi la vale. Cit de ciudat mimase în singurătatea de acolo acest „Rămii cu bine și-ți mulțumesc”, atingînd ca o aripa de vîis sufletul lui Hans Castorp amețit de cîntec și urcuș. II repeta încetișor, silindu-se să imite întocmai accentul puțin răgușit și minunat de stîngaci al munteanului, apoi mai sui o bucată de drum, pîna dincolo de coliba pastorilor, căci voia să atingă limita peste care nu mai cresc copaci; însă după ce-și aruncă ochii la ceas. renunța la acest proiect.

Apucă la stingă pe o cărare care, neîcdă ca-n palma la început, se povîrnea ducînd apoi către sat. în drum dădu peste o pădure c'e brazi cu trunchiurile înalte și traversînd-o se apucă din nou să cînte încetișor, cu precauție, mai cu seamă că la coborîre îi tremurau genunchii într-un chip mai neliniștitor decît înainte. Dar ieșind din pădure, se opri uluit în fața priveliștii splendide ce i se înfățișa - un peisaj atrăgător, de o calmă și grandioasă plasticitate.

în dreapta se prăvălea un torent pe o albie pietroasă și dreaptă de-a lungul povîrnișului, revărsîndu-se spumegînd pe stîncile așezate în trepte, apoi curgea potolit în valea peste care trecea o punte cu balustradă de lemn cioplită rudimentar. Fundul văii era albastru, presărat cu cam-panule, plante cu tulpina lemnoasă, ce creșteau pretutindeni. Brazi gravi, uriași și simetrici, stăteau singuratici sau în grupuri, atît în fundul văii cît

și pe povârnișuri, iar unul dintre ei, înfigându-și rădăcinile piezișe chiar la marginea torentului, se înălța aplecat straniu în acest tablou. Domnea peste surpătură îndepărtată și frumoasă o singurătate plină de zvonuri. De cealaltă parte a torentului, Hans Castorp zări o bancă.

Trecu potecă și se așeză să vadă căderea de apă, lăsându-se îneîntat de spuma jucăușă și ascultând vuietul idilic, persistent, monoton și totuși plin de o lăuntrică diversitate. Căci lui Hans Castorp îi plăcea murmurul apei tot atît de mult ca și muzica sau poate chiar mai mult. Dar de abia se așezase tihnit, că începu să-i curgă sîngele pe nas, atît de brusc îneîntat nu reuși să-și apere complet hainele. Sîngerarea puternică și persistentă îl sili mai bine de o jumătate de oră să facă naveta între bancă și torent ca să-și clătească batista, să tragă apă pe nas, pentru ca apoi să se culce iarăși pe bancă cu batista udă pusă pe nas. Ramase astfel întins pînă cînd sîngele în sfîrșit se opri — apoi mai stătu liniștit, cu mîinile puse sub cap, cu genunchii îndoiți, cu ochii închiși și cu vîjieli în urechi, fără să se miște însă prea rău, ci mai degrabă potolit de această smgerare abundentă,

134

THOMAS MANN

dar într-o stare de vlăguire ciudat de accentuată; iar după ce trăgea aerul în piept, mult timp nu mai simțea nevoia să respire din nou și cu trupul nemișcat lasă inima să-i bata un anumit număr de batai, înainte de-a răsufla cît mai tîrziu și cît mai încet.

Atunci se pomeni deodată dus îndărăt în acea stare sufletească îndepărtată care se afla la originea unui anumit vis urzit de impresiile sale cele mai proaspete, un vis pe care-l avusese nu mai departe decît acum cîteva nopți... Se simți răpit atît de puternic și atît de complet în acest *altădată* și în acest *acolo*, încît s-ar fi putut spune că, în vreme ce aici sus, lînga torent, pe banca, zăcea un trup fără viața, adevăratul Hans Castorp se afla foarte departe, într-un timp și într-un spațiu de mult depășite, într-o situație care, cu tot firescul ei, era pe cît de îndrăzneată, pe atît de îmbătătoare.

Avea treisprezece ani, era elev într-a treia de liceu, un copil andru cu pantaloni scurți, și stătea de vorba în curtea școlii cu un alt băiat cam de aceeași vîrstă, dar din alta clasă — o discuție pe care Hans Castorp o începuse într-un chip destul de nefiresc și care îi dădea o mare satisfacție, cu toate că prin

Însuși scopul ei nu putea să fie decât foarte scurtă. Era în recreația dintre penultima și ultima oră, între cea de istorie și cea de desen pentru clasa lui Hans Castorp. În curtea pavată cu cărămizi roșii și despărțită de strada printr-un zid acoperit cu șindrila și prevăzută cu două porți, elevii se plimbau de ici-colo în șiruri, stăteau în picioare în grupuri sau, pe jumătate așezați, se sprijineau de stucaturile smălțuite ale clădirii. Se auzea peste tot zumzet de glasuri. Un profesor cu pălăria moale supraveghea curtea, mușcând dintr-o franzeluța cu șunca.

Băiatul cu care discuta Hans Castorp se numea Hippe, prenumele lui fiind Pribislav. Ca amănunt curios, r-ul acestui prenume se pronunța ca un ș: deci se numea „Pșibislav”; iar prenumele acesta ciudat se potrivea destul de bine cu înfățișarea sa, care nu era prea obișnuită, ci mai curînd ieșită din comun. Hippe, fiul unui istoric și profesor de gimnaziu, cunoscut ca un elev model, cu o clasă înaintea lui Hans Castorp, deși foarte puțin mai în vîrstă decât el, era originar din Mecklemburg, iar înfățișarea lui dovedea fără putință de tăgădată că e produsul unei străvechi încrucișări de rase. al unui amestec de sînge germanic și baltic-slav sau invers. Era, fără îndoială, blond — parul fiindu-i tuns scurt pe craniul rotund. Dar ochii lui de un cenușiu-albastru sau albastru-cenușiu - o culoare nedefinită și cu multe nuanțe, o culoare cam ca a unui munte în depărtare — aveau o formă deosebit de îngustă, și dacă-i priveai mai de

MUNTELE VRĂJIT

135

aproape, chiar puțin oblică, iar sub ei îi ieșeau pomeții proeminenți - o fizionomie care, în cazul său, nu urîtea chipul ci, dimpotrivă, trezea numai simpatie, ba fusese de ajuns ca să-i aducă printre camarazi porecla de „kirghiz”. De altfel, Hippe purta chiar pantaloni lungi și o bluza încheiata pîna la gît, încrețită la spate și pe al cărei guler se zăreau de obicei cîteva fire de matreața.

Dar fapt este că de multă vreme Hans Castorp îl remarcase pe acest Pribislav, ca-l alesese din furnicarul de cunoscuți și necunoscuți din curtea școlii, ca se interesa de el, îl urmărea cu privirea și — oare mai trebuie să-o spunem? — îl admira sau, în orice caz, îl cerceta cu un interes cu totul deosebit; chiar în drum spre școală se bucura să-l poată vedea împreună cu colegii lui de clasă, să-l privească vorbind sau rîzînd și să-i recunoască de departe vocea plăcut voalată și oarecum puțin

răgușită. Dacă trebuie să admitem că nu avea nici un motiv întemeiat pe care să-și bazeze acest interes, decât poate prenumele pagin și calitatea de elev model (lucruri care nu jucau însă nici un rol în cazul de față) sau în sfârșit acești ochi de kirghiz — ochi care, câteodată, în fulgerarea unei priviri piezișe și îndreptate spre nimic precis, se topeau într-un fel de înnoptare încețoșată - totuși nu este mai puțin adevărat că Hans Castorp era foarte puțin preocupat să-și justifice sentimentele în mod rațional sau chiar să le găsească un nume. Nu se putea vorbi despre o prietenie, deoarece pe Hippe nici măcar nu-l cunoștea. Însă, în primul rând, nimic nu-l silea să dea un nume sentimentelor lui, deoarece nu i se putea întâmpla niciodată să vorbească despre ele — subiect care, de altfel, se potrivea atât de puțin unei discuții. Și în al doilea rând, un nume, un cuvânt, așadar, înseamnă dacă nu critica, cel puțin definiție, adică o clasificare în ordinea cunoscutului și a obișnuitului, în vreme ce Hans Castorp era pătruns de convingerea inconștientă că o comoară intimă, ca aceasta, trebuie păstrată pe vecie la adăpost de o asemenea definiție și clasificare.

Dar bine sau rău justificate, aceste sentimente atât de îndepărtate de orice denumire și de orice mărturisire aveau în orice caz o asemenea intensitate, încât Hans Castorp, de un an sau aproape de un an, căci e cu neputința să situezi cu exactitate originea lor, le nutrea în tăcere, ceea ce Qovedea oricum lealitatea și statornicia caracterului său, dacă ne gândim la cantitatea excepțional de mare de timp pe care o reprezintă un an la vârsta aceasta. Din nefericire, cuvintele care desemnează trasaturile de caracter au întotdeauna sensul moral al unei judecați, fie în înțelesul

I

136

THOMAS MANN

unei aprobări, fie în același al unei dezaprobări, cu toate că le cuprinde pe amândouă. „Lealitatea” lui Hans Castorp, cu care de altfel nu se mândrea în mod deosebit, consta — judecând fără să facem aprecieri — într-o anumită greutate, încetineala și încapaținare a sentimentelor, într-o stare sufletească mai mult conservatoare, care îi făcea să considere situațiile și împrejurările vieții cu atât mai vrednice de a te atașa de ele și de a le perpetua, cu cât au dăinuit mai mult. De aceea era înclinat să creadă în trănicia infinită a stării în care tocmai se afla, pe care o prețuia cu atât mai mult și nu era deloc grăbit să-o

schimbe. Se obișnuise astfel cu inima împăcata sa aiba aceste legaturi discrete și distante cu Pribislav Hippe și le socotea în sine ca pe un element durabil. Îi erau dragi stările sufletești pe care le procurau aceste întâlniri, așteptarea, dorința de a afla dacă celalalt va trece azi pe lângă el, dacă-l va privi, mulțumirile tăcute și gingașe cu care își învăluia taina și chiar dezamăgirile ce decurgeau din ea și dintre care cea mai mare era când lipsea Pribislav: lipsita de orice plăcere, speranța ramînea.

Aceasta dăinui un an, pîna la punctul culminant al ciudatei întîmplari, apoi mai dăinui încă un an datorita lealității conservatoare a lui Hans Castorp, iar pe urma înceta cu totul — fără ca el sa fi simțit mai intens slăbirea și destrămarea sentimentelor care-l legau de Pribislav Hippe, tot așa cum, la început, nu-și dăduse seama de ivirea lor. Din cauza transferării tatălui, Pribislav parași atît școala cît și orașul; însă Hans Castorp abia dacă observa acest lucru; îl uitase cu desavîrșire. Se poate spune ca chipul „kirghizului” se strecurase pe nesimțite în viața lui, desprinzîndu-se dintr-o ceața, ca-și dobîndise din ce în ce mai multa claritate și relief pîna în acea clipa a apropierii și a prezenței fizice, cînd atinse punctul culminant, într-o zi oarecare, în curtea școlii, pentru a ramîne astfel, cîtva timp, în prim-plan, ca mai apoi sa se șteargă puțin cîte puțin și sa dispară în ceața, fara tristețea despărțirilor.

Insa aceasta clipa, aceasta situație îndrăzneată și plina de ciudățenie, în care Hans Castorp se găsea acum retranspus, aceasta discuție, o adevărata discuție cu Pribislav Hippe, avusese loc în felul următor. Era ora de desen și Hans Castorp își dădu seama ca nu are creion. Toți colegii de clasa aveau nevoie de al lor; dar oare celorlalți, din alte clase, cutaruia sau cutaruia, pe care nu-i cunoștea, nu li se putea adresa ca sa împrumute un creion? Dintre toți i se păru ca îl știa cel mai bine pe Pribislav, care-i era mai apropiat, cu care avusese de-a face adeseori în tăcere, de multa vreme; și într-un elan de bucurie al întiegiei lui făpturi.

MUNTELE VRĂJIT

137

e hotărî să se folosească de aceasta ocazie — el numea asta o „ocazie” — să-i ceara un creion lui Pribislav. Nu-și dădea seama ca fapta sa era o ciudata nesocotința, deoarece, în definitiv, nici nu-l cunoștea pe Hippe, sau poate înlătura acest gîr.d, orbit de o stranie cutezanța. Și iată ca, în zarva curții pavate cu cărămizi, se găsi într-adevar în fața lui Pribislav

Hippe > spunându-i:

— Te rog să mă ierți, dar poți să-mi împrumuți un creion?

Iar Pribislav îl privi cu ochii lui de kirghiz pe deasupra pomeților proeminenți, și-i vorbi cu voce plăcut răgușită, fără să se mire sau cel puțin fără să para mirat.

— Cu plăcere, îi zise el. Dar după lecție trebuie să mi-l înapoiezi neapărat.

Și-și scoase creionul din buzunar, un creion argintat, cu un inel pe care dacă-l învârteai creionul vopsit în roșu ieșea din teaca lui de metal. Îi explică mecanismul foarte simplu, în timp ce capetele lor erau aplecate deasupra creionului.

— Dar să nu mi-l rupi! mai adaugă el.

Ce-i trecea prin minte? Ca și cum Hans Castorp ar fi avut eventual intenția să nu-i mai restituie creionul, sau să i-l strice.

Apoi se priviră zîmbind, și cum nu mai aveau nimic să-și spună își întoarseră mai întâi umerii, apoi spatele și plecară.

Asta a fost totul. Insa niciodată, în viața lui, Hans Castorp nu fusese mai fericit ca în timpul respectivei ore de desen, pe când desena cu creionul lui Pribislav Hippe, avînd pe deasupra și perspectiva de a-l restitui posesorului, ceea ce decurgea în mod firesc din cele precedente și constituia oarecum un dar suplimentar și plăcut care i se făcea. Își îngădui să ascute ușor creionul și strînse cu grija cele trei sau patru așchii vopsite cu roșu, pastrîndu-le aproape un an într-un sertar al Pupitrului - și nimeni, dacă le-ar fi văzut, nu putea bănui cîta importanța aveau. De altfel, restituirea se făcu în modul cel mai simplu, ceea ce era cu totul în spiritul lui Hans Castorp, fapt cu care se mîndrea în mod deosebit - blazat și în același timp răsfațat cum era de legăturile sale intime cu Hippe.

-Poftim, îi spuse. Îți mulțumesc mult.

Iar Pribislav nu zise absolut nimic, se margini să controleze la luateala mecanismul și-și strecură creionul în buzunar...

138

THOMAS MANN

Pe urmă nu mai statura de vorbă niciodată, însă aceasta singura dată se petrecuse totuși datorită numai spiritului întreprinzător al lui Hans Castorp...

Deschise ochii, tulburat de profunzimea absenței lui. „Cred că am visat” își spuse în sine. Da, era Pribislav. De mult nu m-am mai gîndit la el. Ce s-o fi ales oare cu așchiile de creion? Pupitrul este în pod, la unchiul meu Tienappel. Așchiile trebuie să mai fie încă în sertarul interior din stînga. Nu le-am mai căutat

niciodată. Nici măcar n-am avut intenția sa le arunc... Da, era chiar Pribislav, în carne și oase. N-aș fi crezut ca-l voi mai revedea vreodată atît de limpede. Ce asemănare stranie — cu femeia de-aici, de sus! Așadar, din cauza asta ma interesează ea atît de mult? Sau poate din pricina asta m-am interesat atît de mult de el? Ce prostie! Năstrușnica prostie! De altfel, e vremea sa plec, și cît mai repede cu putința." Cu toate acestea mai ramase încă întins, gîndindu-se și aducîndu-și aminte. „Și acum, ramîi cu bine și-ți mulțumesc!" zise, și-n timp ce zîmbea ochii i se umeziră. Apoi voi să pornească; dar se așeza din nou cu pălăria și bastonul în mîna, se așeză repede, căci simți ca nu e prea sigur de genunchi. „Ei, asta-i! gîndi, cred ca n-o sa-mi fie prea ușor! Și totuși, trebuie sa fiu la unsprezece fix în sufragerie, la conferința. Plimbările sînt frumoase aici, dar au și neajunsurile lor, după cîte se pare. Da, da, însă oricum, nu pot sa ramîn aici. Sînt doar ușor înțepenit fiindcă am stat prea mult culcat. Facînd puțina mișcare, o sa-mi treacă." Și mai încerca o data sa se ridice, reușind abia în urma unui efort serios.

În orice caz, a fost o jalnică întoarcere după acea plecare triumfala. Cînd bătăile neregulate ale inimii îi tăiau respirația, se vedea nevoit sa se odihnească pe marginea drumului și atunci își simțea fața pâlind și o sudoare rece îi îmbrobonea fruntea. Se căzni în mod lamentabil sa coboare pe serpentina, dar cînd, în apropierea cazinoului, ajunse în vale. Își dădu pur și simplu seama ca nu va mai fi în stare sa parcurgă cu propriile lui mijloace drumul lung pîna la „Berghof" și cum tramvaie nu existau și nu se zarea nici o trăsura de piața, se ruga de un căruțaș ce venea din Dorf cu un camion încărcat cu lăzi goale, sa-l lase sa se urce. Făcu drumul spate-n spate cu căruțașul, cu picioarele atîrnîndu-i peste marginea camionului, urmărit de privirile mirate ale trecătorilor, legă" nîndu-se și balabanindu-și capul aproape adormit și — zdruncinat de hurducăturile camionului — se dădu jos lingă rampa, plăți fara sa vadă daca era mult sau prea puțin și urca în graba drumul către sanatoriu.

MUNTELE VRĂJIT

139

— *Depechez-vous, monsieur/* îi spuse portarul francez. *La conference deM. Krokowski vient de commencer.*

Iar Hans Castorp, zvîrlindu-și la vestiar palaiia și bastonul, se strecura cu băgare de seama și strîngînd din dinți prin ușa de sticla întredeschisa a sufrageriei, unde pacienții stăteau așezați la rînd, pe scaune, în timp ce, în partea dreaptă, în picioare,

doctorul Krokowski, în redingotă, vorbea dindâratul unei mese acoperite cu o fața de masa și pe care era o carafa cu apă.

Analiză

Din fericire, în colțul din apropierea ușii era un loc liber. Se strecura discret pîna acolo, încercînd să dea impresia că venise de la început. Publicul, care asculta cu atenția încordată a primelor minute, era fascinat de vorbele doctorului Krokowski și abia îl băga în seamă; spre norocul lui, căci arăta îngrozitor. Era alb la față ca o rufă, iar costumul pătat de sînge îl făcea să semene cu un asasin venit direct de la locul crimei. Doamna care stătea în față lui întoarse, în adevăr, capul și-l privi atentă cu ochii ei înguști. Era doamna Chauchat, pe care o recunoscuse cu un soi de amărăciune. Ei, fir-ar să fie! Oare n-o să scape de ea niciodată? Crezuse că o să fie liniștit, că unul ce a ajuns la ținta, că i se va îngădui să se odihnească puțin și iată că se pomenea nas în nas tocmai cu această femeie — o întâmplare care, în alte împrejurări, poate să-l fi amuzat, dar obosit și epuizat cum era, ce sens mai avea? Întîlnirea cu ea nu făcea decît să impună inimii lui noi pretenții, care-l vor ține cu sufletul la gură tot timpul conferinței. Se uitase la el cu ochii lui Pnbislav, îi privise chipul și petele de pe haine cu o stăruință destul de lipsită de decență — atitudine ce se potrivea cum nu se poate mai bine unei femei care trîntea ușile. Ce ținută urîta avea! Nu ca femeile din cercurile frecventate de Hans Castorp, care stînd cu spatele drept, întorceau doar capul spre vecinul de masă, vorbind din vîrfurile buzelor. Doamna Chauchat era prăbușită în scaun, fără vlagă, spatele îi era încovoiat, umerii îi cădeau înainte și, pe deasupra, ținea capul plecat, astfel că i se vedea vertebra de la ceafa ieșind din răscoiala bluzei albe.

Și Pnbislav tot Kt fel ținea capul; el însă fusese un elev model, și

Prețuit ca atare (chiar dacă nu acesta a fost motivul pentru care Hans

Castorp împrumutase creionul) - în vreme ce era limpede și foarte vădit

140

THOMAS MANN

ca ținuta neglijentă a doamnei Chauchat, felul ei de-a izbi ușile cît și privirea lipsită de sfială se datorau bolii de care suferea, atitudinea exprimînd acea nepăsare, cu foloasele ei nemărginite, însă nu tocmai onorabile, cu care se lăudase și

domnul Albin...

Gîndurile lui Hans Castorp se tulburară în timp ce privea spatele lip. sit de vlaga al doamnei Chauchat, pe urma încetară sa mai fie gînduri prefacîndu-se într-o visare în care vocea baritonală și tărăgănată a doctorului Krokowski făcea să răsune litera r de foarte departe și cu o sonoritate asurzitoare. Dar liniștea din sala și atenția încordată ce păreau ca țîn pe toată lumea sub vrajă puseseră stăpînire și pe el și-l treziră din picoteala. Privi în jur... Alături stătea pianistul cu par rar, asculta cu capul pe spate, cu gura deschisă și cu brațele încrucișate. Ceva mai încolo se afla profesoara, domnișoara Engelhart, cu ochii avizi și îmbujorată, o îmbujorare ce se observa, de altfel, și pe chipurile celorlalte doamne; Hans Castorp o remarca de asemenea și pe fața doamnei Salomon, așa cum stătea acolo lînga domnul Albin, cît și la soția berarului, doamna Magnus, cea care pierdea albumina. Pe chipul doamnei Stohr, așezată puțin mai departe, în spate, era zugrăvită o expresie de exaltare atît de lipsită de sens și atît de stupida încît îi făceau silă, în timp ce domnișoara Levi, cu tenul ca fildeșul, cu ochii întredeschiși și cu mîinile uitate pe genunchi ar fi arătat ai domă cu o moartă dacă pieptul nu i s-ar fi ridicat atît de tare și atît de regulat, ceea ce-l sili pe Hans Castorp să se gîndească la figura de ceară a unei femei pe care o văzuse odată într-un panoptic, figura care avea în piept un mecanism. Unii dintre invitați duceau la ureche mîna făcută căuș, sau cel puțin schițau gestul, țînînd-o ridicată pe jumătate înspre ureche, ca și cum brațul le-ar fi încremenit din pricina atenției încordate. Pîna și procurorul Paravant, un bărbat bronzat, cu înfățișare aparent robustă, își desfunda urechea cu arătătorul, ca să audă mai bine, apoi o întorcea către potopul de vorbe al doctorului Krokowski.

Și cam ce spunea doctorul Krokowski? Ce idei era pe cale să dezvolte? Hans Castorp se concentra ca să poată prinde firul, treaba pe care n-o izbuti chiar dintr-o dată, deoarece nu auzise începutul și tot gîndin-du-se la spatele molatic al doamnei Chauchat, scăpase și urmarea. Era vorba de o putere... de acea putere... pe scurt, puterea iubirii, da, despre asta vorbea. Bineînțeles! Subiectul era indicat în titlul general al ciclului de conferințe, și despre ce altceva ar fi putut voibi doctorul Krokowski avînd în vedere că acesta era domeniul lui? Ce-i diept, lui Hans Castorp

MUNTELE VRĂJIT

141

. se păru oarecum ciudat să asiste deodată la un curs despre

iubire, cînd, pîna atunci, în prelegerile ținute în fața lui nu fusese vorba decît despre lucruri ca mecanismele de transmisie de pe vapoare. Cum de poate cineva sa vorbească, la lumina zilei, și încă dimineața, în fața unor doamne si domni, despre un subiect atît de spinos și de intim? Doctorul Krokowski îl expunea într-un stil jumătate poetic, jumătate profesoral, cu o rigiditate evident științifică, dar în același timp pe un ton vibrant și melodios, care lui Hans Castorp i se părea oarecum ciudat, deși tocmai aceasta putea fi explicația îmbujorării doamnelor și a gestului de desfundare a urechilor făcut de domni. Cu atît mai mult cu cît oratorul întrebuița cuvîntul „iubire” într-un sens ușor șovăitor, astfel ca nu știai în mod precis ce sa crezi, nu-ți dădeai seama daca o socotea un sentiment cucernic sau o pasiune carnala - fapt care îți crea o impresie vaga, ceva în genul râului de maic.

Niciodată în viața lui, Hans Castorp nu mai auzise pionunțîndu-se acest cuvînt de atîtea ori în șir, ca aici și acum, iar daca se gîndea mai bine, avea impresia ca el însuși nu-l rostise vreodată și nici nu-l auzise pe buzele altcuiva. Fara îndoiala ca putea sa fie o eroare - dar, oricum ar fi fost, i se părea ca noțiunea nu cîștiga nimic prin faptul ca era repetata de atîtea ori. Dimpotrivă, aceste trei silabe sfîrșira prin a i se părea foarte respingătoare și îi evocau o imagine în genul laptelui îndoit cu apă - ceva alb-albastrui și dulceag - mai ales în comparație cu lucrurile nostime pe care le debita în privința aceasta doctorul Krokowski. Fiindcă era limpede ca un om priceput ca el putea face afirmații îndrăznețe și interesante fara sa pună pe fuga oamenii din sufragerie. Doctorul Krokowski nu se marginea nicidecum sa debiteze, cu un soi de cadența amețitoare, fapte în general cunoscute dar de obicei trecute sub tăcere; el sfîșia iluziile, aducea un neîndurător omagiu cunoașterii și nu mai lasă loc nici pentru anumite susceptibilități izvorîte din demnitatea ce ți-o conferă parul cărunt și nici pentru puritatea îngereasca a copilului fraged. De altfel, vorbitorul purta o redingota și un guler ■noale rasfrînt, precum și niște sandale cu șosete cenușii, ceea ce crea în Jurul lui o atmosfera de convingere și idealism, care nu făcea altceva uecît sa-l înspaimînte și mai mult pe Hans Castorp. Sprijinindu-și argumentația pe tot felul de exemple și anecdote, cu ajutorul cărților și n°tițelor risipite pe masa, ba recitind pe alocuri chiar și versuri, doctorul Krokowski expunea unele aspecte înfiorătoare aie iubirii, aberații bizare Si lugubre stînd mărturie pentru

atotputernicia ei. Dintre toate instinctele

142

THOMAS MANN

| I

naturale, iubirea era cea mai șovăielnică, dar și cea mai primejduită ăvînd o profundă înclinare către perversiunea incurabilă, ceea ce nu era întru nimic surprinzător. Căci acest puternic imbold nu era deloc simplu, ci infinit de complex prin natura lui, un tot unitar — dar compus din fel de fel de perversități. Cum însă, continuă doctorul Krokowski, pe bună dreptate nu este admisibil să se deducă din perversiunile parțilo_r perversiunea întregului, s-a simțit nevoia de a face să beneficieze de legitimitatea întregului — dacă nu în întregime, cel puțin în parte - toate perversiunile particulare. Această este o cerință a logicii — vorbitorul îi roagă pe ascultători să fie încredințați de acest lucru. Dăinuiesc anumite împotriviri sufletești și tendința de îndreptare, porniri de bună-cuviința și de ordine - de o formă pe care aproape că este ispitit s-o numească burgheză — ale căror efecte de frînare și de limitare topesc diferitele părți într-un tot ordonat și folositor, o dezvoltare oarecum obișnuită și mulțumitoare, dar al cărei rezultat — și această paranteză doctorul Krokowski o făcea pe un ton puțin cam disprețuitor — nu privea nici pe medic, nici pe gînditor. În alte cazuri însă, această dezvoltare nu reușea, nu tindea și nici nu trebuia să reușească, și cine ăr putea spune, se întreba doctorul Krokowski, dacă nu cumva tocmai aici intervine menirea cea mai înaltă, însușirea cea mai prețioasă a sufletului? Căci această menire este proprie unei tensiuni excepționale, unei pasiuni care depășește obișnuitele măsuri burgheze, eă acționează asupra celor două grupe de forțe, și anume pe de o parte asupra necesității de-a iubi, pe de altă parte asupra instinctelor potrivnice, printre care pudoarea și dezgustul trebuie menționate în mod deosebit; iar această luptă dusă în străfundul sufletului împiedică izolarea, stabilizarea și moralizarea instinctelor rătăcitoare care ne-ar conduce la armonia fireasca, la o viață de dragoste normală. Această luptă între puterile castității și puterile iubirii — căci, în fond, despre asta este vorba — cum se sfîrșește? Se sfîrșește, după cît se pare, cu victoria castității. Teama, decența, dezgustul izvorît din rușine și o înspăimîntătoare nevoie de puritate înăbușă iubirea, o țintuiesc în sfere întunecate și nu îngăduie decît în parte acestor revendicări confuze să pătrundă în conștiința și să se

manifeste prin acțiune. Această biruință a castității nu este însă decît o biruință aparentă, o biruință că a lui Pirus I, căci imperativul iubirii nu se lăsa legat, violentat, iubirea prigonita nu e moartă, trăiește în adîncul tainei ei, continuă să tindă spre împlinire-rupe cercul magic al castității și reapare — deși sub o înfățișare schimbată și de nerecunoscut... Și oare în ce formă, sub ce măscă reapare

MUNTELE VRAJIT

143

Iubirea interzisă și refulată? Aceasta era întrebarea pe care doctorul Krokowski o rosti privind de-a lungul rîndurilor de ascultători, dînd impresia că ar aștepta să primească un răspuns din partea lor. Însă tot lui îi revenea și atribuția să formuleze acest răspuns, după ce spusese atîtea lucruri. Nimeni în afară de el nu era în stare să dea răspunsul — și că-l cunoștea, se vedea pe fața lui. Cu ochii strălucitori, cu paloarea-i de ceară și barba neagră, cu sandalele de călugăr și șosetele cenușii, părea că el însuși simbolizează lupta între castitate și pasiune, despre care tocmai vorbise. În orice caz, aceasta era impresia lui Hans Căstorp în timp ce, la fel ca și ceilalți, aștepta cu cea mai mare nerăbdare să afle sub ce forma reapărea iubirea refulată. Femeile abia mai respirau. Procurorul Paravant își desfunda iarăși, la iuțeală, urechea pentru ca la momentul hotărîtor să fie degajată și pregătită să primească răspunsul. Doctorul Krokowski spuse: Sub înfățișarea bolii! Simptomele bolii ascund o acțiune deghizată a iubirii și orice boală cuprinde o iubire metamorfozată.

Acum toți aflaseră răspunsul, deși poate nu toți erau în stare să-l aprecieze cum se cuvine. Un suspin străbătu sufrageria, iar procurorul Paravant aprobă din cap, cu un aer semnificativ, în timp ce doctorul Krokowski continua să-și dezvolte teza. Cît despre Hans Castorp, el își lăsa capul în jos ca să se gîndească la ceea ce auzise și să se întrebe dacă înțeleșese bine. Însă neobișnuit cum era cu asemenea procese abstracte și, mai ales, în urma nefericitei lui plimbări foarte puțin pregătit să gîndească, atenția putea să-i fie ușor abătută, și chiar a fost imediat abătută de acel spate din fața lui cît și de brațul ce-l prelungea, care se ridica și se îndoia spre ceafă ca să susțină cît mai de jos povara părului împletit, ceea ce se întîmpla chiar sub ochii lui Hans Castorp.

Era enervant să ai mîna aceea atît de aproape de ochi, vrînd-nevrînd trebuia s-o privești, să-i observi toate defectele și

Însușirile omenești, ca și cum ai fi văzut-o printr-o lupă. Nu, hotărât că n-avea nimic aristocratic această mână destul de butucănoasă, ca de școlăriță, cu unghiile tăiate atât de neglijent, și nici măcar nu puteai fi absolut sigur că degetele îi erau foarte curate, în schimb nu mai încăpea nici o îndoială că pielea unghiilor era roasă. Lui Hans Castorp i se strâmbară colțurile gurii, dar ochii îi rămăseră fixați de mâna doamnei Chauchat și o senzație nelămurită îl cuprinsese, un fel de vagă amintire în legătură cu cele spuse de doctorul Krokowski despre unele tendințe burgheze opuse iubirii... rățul era ceva mai frumos, acel braț adus la ceafă și abia acoperit, căci

I

144

THOMAS MANN

Șesătura mîneții era mai subțire decît a bluzei — un voal foarte transpa. rent, astfel încît brațul părea învăluit de o aureolă, un braț care probabil ar fi fost mai puțin grațios fără voal. Era totodată gingaș și plinuț - ș; după cum bănuia el, răcoros. În ceea ce-l privea pe el, era limpede că nu putea fi vorba de nici un fel de tendință burgheză de a se opune.

Hans Castorp visa cu privirea fixată pe brațul doamnei Chauchat. Jn ce fel se îmbracău femeile! Îți arătau puțin de la ceafa, puțin de la piept dînd alta înfățișare brațului cu ajutorul unui voal transparent... Și toate femeile, din întreaga lume. procedau în același fel pentru a ațîța dorințele noastre nostalgice. Dumnezeu, cît de frumoasa era viața! Era frumoasa tocmai datorită lucrurilor firești care împing femeile să se îmbrace atât de ispititor — căci faptul acesta era, evident, foarte firesc, cît se poate de obișnuit și acceptat de toată lumea, încît aproape nici nu te mai gîndeai la el, îl tolerai în mod inconștient și nu-l mai luai în seamă. Și totuși, trebuia să te gîndești la ele, își spuse Hans Castorp, pentru că într-adevăr să-ți placa viața și să devii conștient că existența este o alcătuire fermecătoare și, în fond, aproape feerică. Era de la sine înțeles că femeile aveau dreptul, cu un scop precis, să se îmbrace într-un fel fermecător și feeric, fără ca prin asta să calce bună-cuviință; fiindcă aici este vorba despre generația viitoare și despre perpetuarea neamului omenesc. Dar ce se întîmpla cînd, bolnavă pe dinăuntru, femeia nu mai este proprie maternității? Mai avea vreun sens să poarte mîneții de voal pentru a-i face pe bărbați curioși în legătura cu trupul ei - cu propriul ei trup îmbolnăvit? Evident că nu avea nici un sens, era ceva ce trebuia

condamnat, la urma urmei, ca un lucru nesănătos, spre a fi interzis. Căci a te interesa de o femeie bolnava era, în definitiv, tot atît de puţin serios pentru un bărbat, ca şi... ca şi interesul tainic pe care odinioară Hans Castorp îl avusese pentru Pribislav Hippe. Asta era, desigur, o comparaţie stupida, o amintire puţin cam stingheritoare. Dar i se ivi în minte fara ca el sa fi intervenit, fara s-o fi chemat. De altfel visătoarele consideraţii i-au fost întrerupte chiar în acel punct, mai cu seamă prin faptul ca atenţia i se îndreptă din nou către doctorul Krokowski care ridicase glasul într-un mod surprinzător. Într-adevar, stătea acolo, în picioare, cu braţele în laturi şi capul înclinat într-o parte, îndărătul măsuţei, şi cu toata redingota lui. aproape semăna cu Domnul nostru Iisus Hristos pe cruce!

Încheindu-şi conferinţa, doctorul Krokowski părea ca face o prop¹" ganda intensa în favoarea disec(iei sufleteşti şi că invita, cu braţele larg deschise, ca toata asistenţa si vină la el. Veniţi la mine, spunea el fara

MUNTELE VRĂJIT

145

nvinte, voi toţi care sînteţi năpăstuiţi şi plini de suferinţe. Apoi mai orbi despre răul ascuns, despre ruşine şi despre tristeţe, despre acţiunea liberatoare a analizei, elogie explorarea subconştientului, preconiza retransformarea bolii în stare sufleteasca adusa la suprafata, în planul conştientului, îi îndemna pe toţi sa aibă încredere şi le făgădui vindecarea. Apoi lasă sa-i cada braţele. Înalţă capul, aduna foile tipărite de care se servise în timpul conferinţei şi ţinînd strîns teancul cu mîna stînga ridicată pîna în dreptul umărului, întocmai ca un profesor, porni cu capul sus de-a lungul coridorului.

Se sculară cu toţii împingînd scaunele şi, încet, începură sa se îndrepte către ieşirea prin care şi doctorul părăsise sufrageria. Dădeau toţi impresia ca, printr-o mişcare concentrica, se îngrămădeau spre el, din toate părţile, printr-un acord comun, dar oarecum inconştient, ior-fotind în urma fluieraşului vrăjitor. Hans Castorp ramave în picioare în mijlocul acestei forfote, cu mîna pe spătarul scaunului. Aici nu ma aflu decît în vizita, se gîndea; sînt sănătos şi, slava Domnului, nici măcar nu-s luat în seama, iar la viitoarea conferinţa nici n-o sa mai fiu aici. O privi pe doamna Chauchat cum iese tiptil, cu capul plecat înainte. Oare se lasă şi ea disecată? se mai întreba el, şi inima începu sa-i bata... Nu observase că Joachim se apropia printre scaune şi tresari speriat cînd varul său îi vorbi.

— Ai sosit în ultima clipa, îi spuse Joachim. Te-ai dus departe? Cum a fost?

- A, plăcut, răspunse Hans Castorp. Da, am fost destul de departe. Dar trebuie sa mărturisesc ca mi-a făcut mult mai puțin bine decît nadajduisem. Fara îndoiala ca am întreprins aceasta plimbare prea curind, sau poate ca nu era chiar deloc indicata. Deocamdată cred ca n-o sa mai încerc s-o repet.

Joachim nu-l întreba daca-i plăcuse conferința, iar Hans Castorp nu-și dădu părerea. Și chiar mai târziu, ca printr-o înțelegere tacita, nu facura mei cea mai ușoara aluzie la conferința.

Șovăieli și chibzuieli

Așadar, marți, eroul nostru se afla de o saptamîna la cei de aici. de SUs- și astfel se face ca, întorcîndu-se de la plimbarea de dimineața, găsi în camera nota de plata, nota de plata a primei lui saptamîm, o factura

146

THOMAS MANN

curățel executata, vîrta într-un plic verzui, cu antetul ilustrat (clădirea „Berghof”-ului înfățișată în susul hîrtiei într-o lumina seducătoare), iar în partea stînga, cu un extras din prospect, tipărit pe o coloana îngușta în care „tratamentul psihic după cele mai moderne principii” era subliniat cu litere spațiate. Cît despre contul scris cu îngrijire, se ridica foarte precis la totalul de 180 de franci, dintre care 12 franci pe zi pentru pensiune și asistența medicala și 8 franci pentru camera, apoi 20 de franci la rubrica „Taxa de intrare” și 10 franci pentru dezinfecție — în plus suma era rotunjită cu cheltuielile mai mărunte, ca lenjeria, berea și vinul consumat la masa în seara sosirii.

Hans Castorp nu găsi nimic de obiectat atunci cînd controla socoteala împreuna cu Joachim.

— Da, este adevărat ca nu beneficiez de îngrijirile medicale, dar asta ma privește numai pe mine și nu pot pretinde șamă fie scăzute. Cu dez-infecția însă, domnii din administrație fac o afacere buna, căci este imposibil sa se fi risipit de 10 franci H₂CO pentru a dezinfecata camera în care murise americanca. În general însă, trebuie să recunosc ca e mai curînd ieftin decît scump, țînînd seama de ceea ce se oferă. Și astfel, înainte de prînz, se duseră împreuna la administrație sa achite nota.

„Administrația” se afla chiar la parter: cînd ieșeai din hol și parcurgeai coridorul trecînd pe lînga vestiar, bucătarii și dependințe, nu se putea sa nu-i nimerești ușa, mai ales ca era

limpede indicata printr-o placa de porțelan. Vădit interesat, Hans Castorp făcu acolo cunoștința cu secția comerciala a întreprinderii. Era un birou mic, dar bine utilat: o domnișoara dactilografa era ocupata la mașina ei, iar trei funcționari stăteau aplecați peste pupitre, în timp ce, în camera alăturata, un domn care părea că deține postul important de șef sau director, lucra la un birou mulțumindu-se sa arunce din când în când pe deasupra ochelarilor o privire rece, neutra și sfredelitoare în direcția clienților. Cît i-au ținut la ferestruica ghișeului, cît le-au schimbat cecul, pîna au încasat banii și li s-a eliberat chitanța, ei păstrară o atitudine severa, cuviincioasa, tăcuta, de oameni disciplinați, așa cum se potrivește unor tineri germani care în orice birou și în orice instituție publica au respectul datorat autorității; dar o data ieșiți afara ca sa se duca la masa cît și în restul zilei, vorbiră puțin și despre organizarea sanatoriului „Berghof, iar Joachim, ca unul stabilit mai de mult și deci versat, răspunse la întrebările varului sau.

Consilierul aulic Behrens nu era deloc proprietarul și șeful stabili" mentului, cu toate ca, la prima vedere, puteai avea această impresie-

MUNTELE VRĂJIT

147

Deasupra și în spatele lui planau niște puteri invizibile, care, dorind sa amina ca atare, nu se manifestau decit prin mijlocirea biroului: era un nrtsiiu de administrație, o societate pe acțiuni din care bucuros ai fi voit sa faci parte, căci după informațiile ioarte verosimile ale lui Joachim, toate salariile foarte mari ale medicilor și în pofida unor liberale principii comerciale, acționarilor li se plăteau anual dividende grase. Consilierul aulic nu era, prin urmare, un om independent, ci doar o rotița din angrenaj, un funcționar, un administrator în slujba puterilor oculte, primul și cel mai sus situat, este adevărat, sufletul așezamîntului, acela care exercita o influența hotărîtoare asupra întregii organizații, dar în colaborare cu administrația, cu toate ca el, ca medic-șef, era scutit, firește, de orice activitate privind partea comerciala a întreprinderii. Originar din nord-vestul Germaniei, se știa ca ajunsese de mulți ani, împotriva planurilor și intențiilor sale, în acest post, fiind adus aici de soția lui, ale cărei rămășițe se odihneau de mult în cimitirul din apropiere — acel pitoresc cimitir de la Davos-Dorf, acolo sus, pe versantul din dreapta, aflat mai spre intrarea în vale. Fusese încîntatoare, măcar ca avusese o înfățișare astenica și ochii bulbucați, daca

ar fi sa judeci după fotografiile ce se găseau împrăștiate pretutindeni în locuința consilierului aulic, cât și după picturile ieșite din pensula sa de amator, pe care le ținea atârinate pe pereți. După ce-i dăruise doi copii, un băiat și o fata. trupul ei subțire și slăbit de febra a fost adus aici și, după câteva luni, sfârși prin a se mistui cu desavîrșire. Se spunea că Behrens, care o adorase, fusese atît de afectat de lovitura aceasta, încît o vreme devenise melancolic și bizar, ca a fost văzut în plina strada rîzînd pe înfundate, gesticulînd și vorbind de unul singur. Apoi nu s-a mai întors la locul sau de baștină, ci a rămas aici: ca sa nu se îndepărteze de mormîntul soției; însă motivul hotarîtor a fost mai puțin sentimental, căci el însuși fusese atins de boala, astfel ca „se convinsese”, potrivit propriului sau aviz medical, ca locul sau era aici. Așa se face ca s-a instalat pe aceste meleaguri ca un medic conștiincios, tovarăș de suferința cu cei a căror ședere o supraveghează; care nu se mulțumește doar sa lupte împotriva bolii ca unul ce-a rămas neatins de ea, ci anume ca unul dintre medicii care, în ei înșiși, îi mai păstrează urma, cîteodata destul de puternic, fapt ce are avantajele și dezavantajele sale. Fara îndoiala ca tovarășia dintre medic și bolnav trebuie încuviințata ca un fapt pozitiv și putem socoti ca numai acela care suferă este în stare sa fie îndrumătorul și mîntuitorul erinzilor. Dar se poate oare concepe o adevărata dominație spirituală

148

THOMAS MANN

asupra unei puteri exercitate de cineva care face parte el însuși din rîndul sclavilor oprimați de acea putere? Poate să dezrobească acela care este rob? Pentru cineva înzestrat cu o înțelegere simplista, medicul bolnav ramîne un paradox, o apariție problematica. într-un asemenea caz, cunoașterea științifică a maladiei nu este mai curînd tulburata și încîlcita decît îmbogățita și consolidata din punct de vedere moral? El nu privește boala în fața, cu ochiul limpede al adversarului, ci este stînjenit de ea și nu ia fățiș nici o hotarîre; și cu toate precauțiile cuvenite, ești îndreptățit sa te întrebi daca cineva care aparține universului bolii este interesat, în fond, sa-i vindece pe ceilalți cu aceeași putere și în același sens ca un om sănătos, sau numai sa-i păstreze în starea în care se afla...

O parte din aceste îndoieli și considerații Hans Castorp le mărturisi în timp ce discuta cu Joachim despre „Berghof” și

medicul lui șef, însă Joachim interveni, menționînd ca nu se știa deloc dacă consilierul aulic Behrens mai era bolnav — probabil ca se vindecase de mult. Trecuse multa vreme de cînd practica medicina aici — la început, cîtva timp, pe socoteala lui, facîndu-și însă repede un renume de bun diagnostician cu auzul lui deosebit de fin, cît și de pneumotomist foarte priceput. După aceea, „Berghof”-ui își asigurase o poziție permanentă, și de aproape zece ani numele sau era strîns legat de cel al institutului... Apartamentul lui se afla la extremitatea aripii de nord-vest a sanatoriului, tocmai în fund (doctorul Krokowski locuia și el în apropiere), iar acea doamna din vechea aristocrație, sora-șefa, despre care Settembrini le vorbise pe un ton atît de mușcător și pe care Hans Castorp nu apucase s-o vadă decît în treacăt, avea grija de mica lui gospodărie de văduv. De altfel, consilierul aulic era singur, căci fiul sau studia undeva la o universitate germană, iar fiica se și măritase cu un avocat stabilit în partea franceză a Elveției. Tînarul Behrens venea cîteodata în vizita, în timpul vacanțelor, fapt care se întîmplase numai o dată de cînd Joachim se afla aici, însă acesta povestea ca, atunci, doamnele de la sanatoriu deveniseră agitate, temperaturile începuseră să se ridice, geloziiile provocau discuții și certuri în saliile de odihna, iar ora de consultație a doctorului Krokowski fusese foarte aglomerată...

Pentru consultațiile lui particulare, asistentului i se rezervase o camera specială, situată în subsolul bine luminat al sanatoriului, alături de marea sală de consultații, de laborator, de sală de operații și de serviciul de radiografie. Se putea vorbi de un subsol, deoarece scara de piatră care

MUNTELE VRĂJIT

149

ducea de la parter pînă acolo dădea într-adevar impresia coborîrii într-un fel de pivnița, o iluzie perfect justificată; în primul rînd, fiindcă parterul era situat mult deasupra pămîntului, apoi, fiindcă „Berghof”-ui era construit lîngă un munte, pe un teren în pantă, astfel ca încăperile care formau această „pivnița” se deschideau în fața, avînd vederea spre grădina și spre vale - circumstanțe care contraziceau și anulau oarecum efectul și rațiunea scării. Aveai, așadar, impresia ca ai coborît pe trepte pîna sub nivelul solului, în realitate însă, ajuns jos, te regăseai la nivelul solului sau, cel mult, la cîteva picioare sub el — impresie care îl amuza pe Hans Castorp cînd, într-o după-amiaza, pătrunse în acea lume subterană, însoțindu-și

varul care voia sa-și facă un masaj. Domnea o lumină și o curățenie clinica; totul era alb pe alb și toate ușile lăcuite străluceau ca și cea de la camera de consultații a doctorului Krokowski, pe care era prinsă cu pioaneze cartea de vizita a medicului și spre care coborai, din coridor, două trepte, astfel ca încăperea ce se afla în fund părea sa aibă înfățișarea unei celule. Amintita ușa se afla în dreapta scării, la capătul coridorului, și Hans Castrop o cerceta cu multa atenție în timp ce, așteptându-l pe Joachim, se plimba de-a lungul coridorului. De altfel, văzuse ieșind pe cineva de acolo, o doamna care sosise de curînd și al cărei nume nu-l cunoștea încă, micuța, subțire, cu breton și cercei de aur. Urcînd treptele se apleca mult ca sa-și ridice rochia, apasînd batista pe gura, cu o mînă subțire și împodobită cu inele, privind în gol cu niște ochi mari, palizi și rătăciți. Se apropie astfel de scara principală, cu pași mărunți, grăbiți, care făceau sâ-i foșnească juponul, se opri pe neașteptate ca și cum și-ar fi amintit ceva, apoi porni din nou cu pasul ei săltat și dispăru în golul scării tot aplecată înainte, fara șâ-și ia batista de la gura. Cînd ușa se deschise, văzu că îndărătul ei era mult mai întuneric decît pe coridorul alb: strălucirea clinica luminoasa nu se întindea, după toate aparențele, decît pîna în prag; pe cît își putu da seama Hans Castrop în cabinetul psihanalitic al doctorului Krokowski domnea un semiobscur cețos, un crepuscul profund.

Discuții la masă

La masă, în sufrageria multicolora, tînarul Hans Castrop începuse să ușor stînjedit de faptul ca, în urma plimbării pe care o întreprinsese în proprie inițiativă, capul îi tremura ca și bunicului său - acest tremu-

fie

150

THOMAS MANN

rat îi apărea cu regularitate în timpul meselor, și el nu era în stare sa-] oprească, și de asemenea îi era foarte greu sa-l ascundă. În afara de înțepenirea demna a bărbiei, procedeu pe care nu-l putea folosi vreme îndelungata, mai găsi și alte mijloace sa-și ascundă aceasta slăbiciune -de pilda, sa-și miște capul cît mai mult cu putința și sa discute cînd la dreapta, cînd la stînga, sau mai ales, cînd ducea lingura la gura, sa-și sprijine antebrațul stîng pe masa, ca sa-și păstreze ținuta, sa se rezeme în coate din cînd în cînd ori să-și lase capul în mîini, cu toate ca aceasta poziție părea în ochii lui o manifestare a lipsei de

educație care putea fi tolerată, la nevoie, numai în vecinătatea unor bolnavi dezbărați de orice conveniență. Dar toate acestea erau procedee penibile și n-a lipsit mult să-i fie stricată acea plăcere asociată cu mesele din pricina încordărilor cât și a faptelor ieșite din comun pe care le putea observa în timpul lor.

Dar lucrurile se prezentau astfel - și Hans Castorp nu le nesocotea, știind că simptomele penibile împotriva cărora lupta nu erau de natură pur și simplu fizică, nu puteau fi explicate numai prin aerul local și prin efortul de-a se aclimatiza, ci exprimau o agitație lăuntrică și proveneauă. În mod precis și foarte direct, din aceste încordări și fapte ieșite din comun.

Doamna Chauchat întârzia aproape totdeauna la masă, și pînă ce nu sosea, Hans Castorp nu-și putea ține picioarele liniștite, căci aștepta pocnetul ușii de sticlă care îi însoțea în mod inevitabil intrarea, știind că, în acel moment, va tresări și va simți cum i se răcesc obraji, ceea ce se și întâmpla în adevăr. La început întorsese capul de fiecare dată. Supărat, urmărind-o cu priviri furioase pe doamna cea întârziată și neglijentă, pînă ajungea la masă „rușilor bine”, ba o dată chiar proferase cu jumătate de glas și printre dinți cîteva insulte și o exclamație de dezaprobare indignată. Dar acum renunțase să mai reacționeze; dimpotrivă, vîrîndu-și nasul în farfurie, mergea pînă acolo încît prefera să-și muște buzele — sau, printr-o mișcare afectată, întorcea anume capul în alta parte; deoarece i se părea că nu mai are dreptul să se supere, de parcă nu i-ar mai fi fost îngăduit să dojenească pe alții, ba chiar se simțea oarecum complice la aceasta neplăcere. În parte, se considera răspunzător în fața celorlalți — pe scurt, îi era rușine și ar fi fost inexact să spui că-i era rușine din pricina doamnei Chauchat, căci, de fapt, îi era rușine pur și simplu, îi era rușine de cei din jur, lucru de care ar fi putut foarte bine să nu se sinchisească, deoarece nimănui din sufragerie nu-i pasa nici de defectele doamnei Chauchat, nici de rușinea lui Hans Castorp, în afara poate de profesoara, domnișoara Engelhart, care stătea la dreapta lui.

MUNTELE VRĂJIT

151

Aceasta sărmana făptură înțelesese că, datorită susceptibilității lui Hans Castorp față de ușile trîntite, între tînărul sau vecin de masă și

oaița se stabilise o anumită relație afectivă, că, în plus, caracterul acestei relații prețuia mai puțin decît faptul în sine

de-a exista și, în sfârșit, ca așa-zisa lui indiferență — foarte neîndemînatic simulată din lipsa obișnuinței sau a unui talent înnăscut - nu însemna o slăbire, ci mai degrabă o amplificare, o fază mai înaintată a acestei relații. Fără a avea vreo pretenție sau vreo speranță pentru propria-i persoană, domnișoara Engelhart se risipea în cuvinte ce mărturiseau o admirație dezinteresată pentru doamna Chauchat, iar faptul ciudat era că Hans Castorp intuia, ba chiar vedea foarte bine, dacă nu imediat, în orice caz pe măsura ce conversația evolua, ce anume urmăreau aceste ațîțări, care de altfel îi repugnau, fără însă ca aceasta repulsie să-l facă să nu se lase influențat și vrăjit de ele cu destulă bunăvoință.

- Poc! exclamă bătrîna domnișoara. Este *ea*. Nu trebuie să ridici ochii ca să te convingi că a intrat. Firește, așa merge ea — dar ce minunat merge — întocmai ca o pisicuța ce se furișează la farfuria cu lapte! Aș vrea, dacă ar fi posibil, să schimbăm locurile ca să-o puteți vedea și dumneavoastră tot atît de bine. Înțeleg, firește, că nu-i cu puțința să întoarceți mereu capul spre ea — și Dumnezeu știe ce-ar fi în stare să-și închipuie dacă ar observa... Acum da bună ziua celor de la masă... Ar trebui să-o priviți măcar o dată, este atît de fermecătoare, că merita să-o vedeți. Așa cum vorbește și zîmbește în clipa asta, face o gropița în obraz, ceea ce nu se întîmplă întotdeauna, ci numai cînd vrea ea. Da, e adorabil de copilăroasă femeia asta, e o făptură răsfățată, de aceea-i atît de neglijentă. Vrînd-nevrînd ești silit să iubești astfel de oameni, căci atunci cînd delăsarea lor te supără, însăși supărarea este un motiv în plus să te atașezi de ei și este o fericire cu atît mai mare că, deși te superi din pricina lor, ești totuși silit să-i iubești...

Acestea i le șoptea profesoara vorbind din pîlnia mîinii, fără ca

ceilalți să-o audă, pe cînd îmbujorarea obrazilor de față a bătrîna te făcea să

te gîndești la temperatura anormală a trupului ei; iar cuvintele rostite cu

un fel de lascivitate îl pătrundeau pe bietul Hans Castorp pîna-n adîncul

simțului. O oarecare nehotărîre îl făcea să simtă nevoia de-a auzi de la o

persoană confirmarea că doamna Chauchat era o femeie delicioasă, și mai mult, tînărul dorea să fie încurajat din afară în niște sentimente

•nipotriva cărora atît rațiunea cît și conștiința lui opuneau o rezistența

susținuta.

152

THOMAS MANN

De altfel, aceste conversații erau foarte neînsemnate sub raportul info_r. mațiilor precise, căci, deși animată de cele mai bune intenții din lum_e domnișoara Engelhart nu știa despre doamna Chauchat cu nimic mai mult decît oricare altul din sanatoriu; n-o cunoștea, nu se putea lăuda nici măcar ca avea vreo cunoștință comuna, iar singurul fapt cu care îșj dădea o oarecare importanța era de-a fi originara din Königsberg, cu alte cuvinte dintr-o regiune apropiată de frontiera rusească - astfel încît rupea de-âcasa cîteva vorbe rusești — merite destul de sărăcăcioase, dar pe care Hans Castorp era dispus să le considere că pe un fel de legătura personala îndepărtata cu doamna Chauchat.

— După cum vad, n-are inel, nu poarta verighetă, zise el. Nu rm'-ați spus dumneavoastră ca e măritată?

Profesoara păru încurcata, de parcă s-ar fi găsit într-un greu impas și ar fi fost silita sa se scuze, într-atît se simțea de răspunzătoare pentru doamna Chauchat față de Hans Castorp.

— Faptul nu trebuie luat în sensul strict al cuvîntului, zise ea. Știu din sursă sigura ca este măritată. În privința asta nu încape nici o îndoiala. Dacă lasă sa i se spună doamnă, este nu numai pentru a se bucura de mai multa considerație, așa cum fac anumite domnișoare străine cînd sînt puțin cam trecute, însă noi știm cu toții ca are, într-adevar, un soț, undeva prin Rusia, iar faptul acesta este cunoscut la noi în regiune. De altfel, are un alt nume de-acasă, unul rusesc, nu franțuzesc, ceva în -anov sau -ukov, l-am știut cu exactitate, dar l-am uitat; însă dacă doriți, pot sa mă interesez; sînt aici, farâ îndoiala, destule persoane care-i știu numele. Verighetă? Nu, nu poarta și asta m-a mirat și pe mine. Doamne, poate nu-i sta bine, poate ca-i lățește mîna. Sau poate găsește că ar arăta prea a burgheză cu un asemenea inel turtit, nu i-ar mai lipsi decît legăturica de chei, nu, pentru așa ceva este prea lipsita de prejudecăți... Știu precis că rusoaicele au, toate, ceva liber și lipsit de prejudecăți în ființa lor. Mai mult, un asemenea inel are în el ceva cu adevărat respingător și care te aduce la realitate, deoarece e un simbol al robiei, vreau să spun că dă femeii oarecum un aer de călugăriță și face din ea o prefăcută... Nu mă miră deloc că

lucrul acesta nu-i pe plăcui doamnei Chauchat... O femeie atît de fermecătoare, în floarea vîrstei... Fără îndoiala că n-are nici motive și nici poftă să arate situația ei civilă oricărui bărbat căruia îi întinde mîna...

Doamne Dumnezeule, cum o mai susține! Speriat de-a binelea. Hâns Castorp o privi în fața, dar ea ținu piept privirii cu un fel de sălbatică perplexitate. Apoi tăcură o clipă amîndoi ca să-și revină în fire-

MUNTELE VRĂJIT

153

Hans Castorp continua să manînce, înfrînîndu-și tremuratul capului. În

sfîrșit, zise:

_ Dar soțul? Nu se ocupă deloc de ea? Nu vine niciodată aici, s-o viziteze? Ce ocupație are?

- Funcționar. Funcționar în administrația rusească, într-o gubernie foarte îndepărtată, în Daghestan, știți, în fundul țării, undeva la răsărit, dincolo de Caucaz, acolo a fost trimis. Nu, v-am spus doar că nimeni nu l-a văzut pe-aici. Și totuși, de data aceasta, ea se găsește printre noi <ie mai bine de trei luni.

- Așadar, nu-i pentru prima oară aici?

- Vai nu, e chiar pentru a treia oară. Iar între timp își duce viața aiurea, în ținuturi asemănătoare. De fapt, lucrurile stau invers, căci ea este aceea care-l vizitează cîteodată, nu prea des, o data pe an. pentru un timp oarecare. Se poate spune că trăiesc despărțiți și că ea îi face, din cînd în cînd, cîte o vizită.

- Da, înțeleg, probabil fiindcă e bolnava...

- E bolnavă, fără îndoială. Dar nu chiar atît de bolnava. Și, în orice caz, nu destul de grav pentru a fi silită să trăiască mereu prin sanatorii, despărțită de bărbat. Probabil că are alte motive, de alta natura. Cei de-aici bănuiesc că altele sînt cauzele. Poate că nu-i place să stea în Daghestan, dincolo de Caucaz, într-o regiune atît de sălbatică și atît de izolată, ceea ce, la urma urmelor, nu este deloc surprinzător. Fără îndoiala însă că și soțul trebuie să aibă o vină, dacă ea nu se simte absolut deloc bine lînga el. Are nume franțuzesc, totuși e funcționar rus și, în părțile acelea, va rog să mă credeți, funcția asta desemnează de obicei o specie de om destul de grosolan. Mi s-a întîmplat să văd unul, avea o barba sură și o față dintre acelea roșcovane... De altfel, toți sînt extrem de corupți și au o mare slăbiciune pentru vutki, un fel de rachiu, știți. De ochii lumii cer cîte ceva de mîncare, cîteva ciuperci marinate ori o bucățica de morun,

numai atît, și beau enorm. Iâr ei numesc aceasta un aperitiv...

- îl copleșiți cu toate defectele, zise Hans Castorp. Totuși, nu știm dacă ea însăși nu-i răspunzătoare, în parte, de faptul ca nu pot trăi "npreună. Trebuie să fim drepți. Cînd o văd și cînd mă gîndesc la defectul acesta pe care-l ăre de-a trînti ușile... n-o mai pot socoti un înger și vâ rog să nu mi-o luați în nume de rău, nu prea am încredere în ea. Dar dumneavoastră nu sînteți imparțială, sînteți prinsă pîna-n vîrful dege-
or de prejudecăți care o favorizează...

154

THOMAS MANN

Așa vorbea cîteodata. Cu o viclenie ce nu-i stătea în fire, se prefăcea a crede ca entuziasmul domnișoarei Engelhart pentru doamna Chauchat nu era ceea ce reprezenta în realitate — și el știa perfect de bine ce reprezenta — , de parca acest entuziasm nu era decît un fapt în sine foarte hazliu, în privința căruia ci, Hans Castorp, independentul Hans Castorp, putea s-o necăjească pe batrîna domnișoara, pastrînd o distanța rece și ironica. Și cum era sigur ca aceasta complice a lui va admite și va îngădui sfruntata răsturnare de situații, nu risca prea mult procedînd astfel.

— Buna dimineața! spunea el. Ați dormit bine? Pot sa sper ca ați visat-o pe frumoasa dumneavoastră Minka? Ei, dar de ce oare va îmbujorați de îndată ce-i pomenita? Prin urmare, sînteți îndrăgostita de ea, nici măcar nu negați ca o iubiți!

Și profesoara, care într-adevar roșise, șoptea printre buze, aple-cîndu-se și mai tare peste ceașca:

— Dar e rușinos ce spuneți, domnule Castorp! Nu-i frumos din partea dumneavoastră sa ma puneți în încurcătura cu astfel de aluzii. Toata lumea o sa observe ca vorbim despre ea și ca-mi spuneți lucruri care ma fac sa roșesc...

Era un joc straniu la care se pretau cei doi vecini de masa. Amîndoi știau ca mint, o știau cu prisosința, și ca Hans Castorp n-o tachina pe profesoara decît ca sa poată vorbi despre doamna Chauchat, dar. în același timp, îi făcea o plăcere bolnăvicioasa și ocolita sa glumească cu batrîna domnișoara care, din punctul ei de vedere, se complăcea: în primul rînd, dintr-o vocație de mijlocitoare, dar în afară de asta, pentru a fi pe placul tînarului, deoarece începuse, fara îndoiala, sa țină la doamna Chauchat și, în sfîrșit, fiindcă astfel avea și ea o cît de modesta bucurie, de-a se simți tachinata și de-a fi pusa în situația sa roșească. Știau amîndoi acest lucru, atît fiecare

pentru sine cît și în ceea ce îl privea pe celalalt, și mai știau, de asemenea, ca fiecare dintre ei o știa despre sine și despre celalalt, iar toata afacerea asta era destul de încîlcita și nu tocmai cinstita. Însă, cu toate ca Hans Castorp nu resimțea decît un pio-fund dezgust pentru asemenea lucruri încîlcite și nu tocmai cinstite și ca, mai ales în cazul acesta special, îi repugna și mai categoric, continua totuși sa se bălăcească într-o asemenea situație tulbure, liniștindu-se la gîndul ca aici, sus, nu era decît în vizita și în curînd va trebui sa plece-Cu o indiferența disimulata își dădea aere de cunoscător, facînd aprecieri în legătura cu înfățișarea „doamnei neglijente”, constata ca, văzuta

MUNTELE VRÂJIT

155

Hin fața, părea mult mai tînara și mai nostima decît dm profil, ca avea chii prea depărtați și ca ținuta ei lasă mult de dorit, dar ca brațele-i erau, ce-i drept, frumoase și cu o „linie suava”. Și pe cînd vorbea în felul acesta, se silea sa-și ascundă tremuraturul capului, dar în același timp țși dădea seama ca profesoara era conștienta de eforturile sale zadarnice și în plus observa, cuprins de un adînc dezgust, ca și ei îi tremura capul. Dintr-o șiretenie neobișnuita și bine calculata o numise apoi pe doamna Chauchat „frumoasa Minka”, pentru ca în felul acesta sa poată întrebă în continuare:

- îi spun „Minka”, dar oare cum se numește în realitate? Vorbesc despre numele de botez. Căci, întrucît va place atît de mult, este evident că trebuie sa-i cunoașteți și prenumele.

Profesoara ramase pe gînduri.

- Așteptați puțin, îl știu, zise ea. Dar iată ca l-am uitat. Nu cumva se numește Tatiana? Nu, nu-i Tatiana și nici Natașa. Natașa Chauchat? Nu, asta nu-mi spune nimic! Stați, am găsit. Se numește Avdotia. Sau în orice caz ceva în genul acesta. Deoarece este sigur ca n-o cheamă nici Katinka, nici Ninocica. Iata, însă, ca-mi scapă. Daca țineți neapărat, pot foarte ușor sa ma informez.

Și în adevăr, a doua zi ea îi afla numele. l-l spuse la masa, cînd ușa de sticla fu izbita. Doamna Chauchat se numea Clavdia.

Hans Castorp nu înțelese imediat. Ceru sa i se repete numele și-l silabisi înainte de a-l pricepe. Apoi îl repeta de mai multe ori și, privind spre doamna Chauchat cu ochii plini de vinișoare roșii, încerca sa vadă daca i se potrivește.

- Clavdia, spuse el, da, e minunat ca se numește astfel, i se potrivește foarte bine.

Și nu-și ascunse bucuria ce-o resimți capatînd aceasta iniormăție de natura mai intima, iar după aceea, cînd se gîndea la doamna Chauchat, nu-i mai spunea decît Clavdia.

- Clavdia dumneavoastră face cocoloașe de pune, daca vad bine. Nu-i tocmai elegant.

La care profesoara răspundea:

- Depinde de cine le face. Pe Clavdia o prinde.

Da, prînzurile din sufrageria cu șapte mese aveau pentru Hans

astorP un farmec destul de pronunțat. îi părea rau cînd se sfîrșeau, însă

Wgîierea lui era ca, în curînd, peste doua ore sau doua ore și jumătate,

Veă să fie iarăși aici, și cînd se așeza din nou la masa era ca și cum nu

156

THOMAS MANN

i!

s-ar fi sculat niciodată. Iar între timp, ce se întîmpla? Mai nimic. O mica plimbare pîna la cascada sau pîna în cartierul englezesc și puțina odihna pe șezlong. Nu era o întrerupere serioasa, nu era nici o piedica ce merita sa fie luata în seama. Ar fi fost cu totul altceva daca o ocupație, daca griji sau supărări s-ar fi interpus, căci pe acestea nu le-ar fi putut îndepărta sau nesocoti în gînd. Dar nu era cazul în viața de la „Berghof”. atît de înțelept și fericit organizata. Hans Castorp putea, ndicîndu-se de la masa de dimineața, sa se bucure de dejunul apropiat-în măsura în care expresia „a se bucura” indica exact acest soi de așteplare cu care vedea sosind noua sa întîlnire cu bolnava doamna Clavdia Chauchat, și în măsura în care acest calificativ nu însemna ceva nici prea ușuratic, nici prea mulțumitor, nici prea simplu și nici prea obișnuit. Este posibil ca cititorul sa fie ispitit sa considere ca persoanei lui Hans Castorp și vieții lui interioare nu i s-ar potrivi decît expresii ca „mulțumit” și „obișnuit”; dar se cuvine sa ne amintim ca, în calitatea lui de tînar înzestrat cu judecata și conștiința, el nu se putea „bucura” pur și simplu la vederea și-n vecinătatea doamnei Chauchat; și să constatam ca, daca i-ar fi fost propuse, el ar fi respins aceste cuvinte cu o ridicare din umeri.

Da, începuse să disprețuiască anumite feluri de a vorbi -

acesta este un amănunt care merita sa fie menționat. Umbla încoace și încolo în vreme ce obrații îi ardeau și cînta mereu, cînta în sine însuși, căci starea sa sufleteasca era muzicală și senzitivă. Tocmai fredona un mic lied pe care-l auzise cîntat de un glăscior de soprana, nu se știe unde, la vreo serata sau la vreun concert de binefacere, și-l regăsise în adîncul amintirii — un lied cu textul de o duioasa nerozie, care începea așa;

Ce-ncîntare minunata Vorba ta-mi strecoară,
și era tocmai gata să adauge;

Daca-n inima-mi pătrunde De pe buza ta! -

cînd, deodată, ridicînd din umeri, spuse „E ridicol”, apoi

condamnă și alunga din el acesl lied copilăros, socotindu-l de prost gust și plin de ° sensibilitate naivă — îl goni cu un amestec de asprime și melancolie. Un

MUNTELE VRĂJIT

157

semenea lied plin de zel fierbinte era bun doar pentru un tînar mediocru care, cum se spune de obicei, abia așteaptă sa-și „dăruiască inima” — cu intenții bune și cu dulci perspective de viitor — unei gîsculițe sănătoase de acolo, de jos, devale și care astfel s-ar fi „dăruit” pe sine simța-mintelor îngăduite, raționale și în fond fericite. Cît despre el și legătura cu doamna Chauchat — cuvîntul „legătura” îi aparține și noi ne declinam orice răspundere — , nu putea avea nimic comun cu o asemenea naiva poezie; stînd în șezlong, se simțea înclinat sa rostească asupra acestor versuri o judecată estetica, anume sa le trateze drept „neghiobie”, dar se rîzgîndi ușor descumpănit, cu toate ca, pentru moment, nu găsi un calificativ mai potrivit.

Un singur fapt îi procura însă o mare satisfacție, și anume: cînd stătea culcat își asculta inima, inima din trupul sau batînd iute și deslușit în liniște, în liniștea prescrisa tuturor și care domnea asupra întregului „Berghof”. cît dura cura principala de odihna. Bătea cu îndărătnicie și monoton, inima lui, așa cum se întîmpla aproape tot timpul de cînd era aici; numai ca de data aceasta Hans Castorp îi dădea mai puțina atenție decît în primele zile. Acum nu se mai putea spune ca bătea de capul ei, fără motiv și fără nici o legătura cu sufletul. De data aceasta, o asemenea legătura exista sau, cel puțin, putea fi stabilita fara greutate; activitatea exaltată a trupului putea fi ușor justificata printr-o stare sufleteasca pe măsura. Hans Castorp n-avea decît sa se gîndeasca la doamna Chauchat - și se gîndea la ea - pentru a trai sentimentul corespunzător bățăilor inimii lui.

O îngrijorare care crește.

Despre cei doi bunici și plimbarea
cu barca în amurg

Timpul era din cale-afara de urât - în privința asta nu avea noroc în scurta lui ședere prin aceste locuri. Nu se putea spune că ninge, însă e întregi cădea o ploaie apăsătoare și monotonă, cețuri dese umpleau valea, iar furtuni de o zădărnicie ridicolă - de altfel era atât de frig încât se și dăduse drumul la caloriferul din sufragerie - izbucneau trezind ecouri care se rostogoleau îndelung.

158

THOMAS MANN

— Păcat! zise Joachim. Crezusem că, luându-ne ceva de mâncare, voia să urca într-o zi pe Schatzalp sau că vom face vreo altă excursie, dar se pare că este cu neputința. Să nădăjduim că ultima ta săptămână aici va fi mai bună.

Dar Hans Castorp răspunse:

— Să lăsam asta. Nu-mi arde deloc de asemenea aventuri. Ultima excursie nu prea mi-a reușit. Mai odihnesc bine trăind de azi pe mâine fără prea multă variație. Variațiile se cuvin veteranilor de aici. Dar eu, cu cele trei săptămâni ale mele, n-am nevoie de nici o variație.

Așa era, adică se simțea prins și preocupat de locul unde se afla. Dacă nutrea speranțe, îndeplinirea lor cât și dezamăgirea îl așteptau aici, și nu pe un Schatzalp oarecare. Plictisul nu-l chinuia; dimpotrivă, începuse să se teamă că sfârșitul șederii lui se apropia cu prea mare repeziciune. A doua săptămână era pe sfârșite, două treimi din timpul cât își acordase să se scursă în curând, iar când cea de-a treia va începe să se vedea silit să se gândească la făcutul geamantanului. În sufletul lui Hans Castorp, reîmprospătarea inițială a ideii de timp trecut de mult; de pe acum zilele începuseră să zboare în liniște și cu discreție, deși fiecare dintre ele se desfășura într-o așteptare mereu reînnoită și se umplea cu noi trăiri... Da, timpul este un lucru extrem de enigmatic și e foarte greu să-i explici esența!

Să fie oare necesar să arătăm fiecare dintre trăirile discrete care încetineau și iușteau totodată curgerea zilelor lui Hans Castorp? Dar oricine le cunoaște, căci sînt absolut obișnuite în neînsemnatatea lor sentimentală, și chiar în cazul mai judicios și mai plin de promisiuni - căruia i s-ar putea aplica textul anost al micului lied *Simt fluturarea ciudatelor gânduri* — ele nu se puteau desfășura altfel.

Era imposibil ca doamna Chauchat să nu fi băgat de seama

firele care se înnodau între o anumita masa și masa ei; iar dorința neînfrînata a lui Hans Castorp era ca ea să observe cât mai mult cu putință. O numim dorința neînfrînata, deoarece Hans Castorp era lămurit asupra caracterului absurd al cazului său. Este însă limpede ca oricine a ajuns acolo unde ajunsese el, sau mai bine zis acolo unde avea să ajungă, dorește ca partea cealaltă să ia cunoștința de starea în care se afla, chiar dacă. În sine, faptul n-are nici o noimă. Așa e făcut omul.

Așadar, după ce doamna Chauchat se întorsese către aceasta masa de două sau de trei ori, ca din întâmplare sau ca atrasă de o influența magnetică și după ce de fiecare dată întâlneau ochii lui Hans Castorp, se

MUNTELE VRĂJIT

159

'tă și a patra oară ~ de data aceasta cu premeditare - și iarăși îi întâlneau privirea. A cincea oară nu-l mai surprinse imediat; nu mai stătea de traiă. Dar simți îndată ca se uita la el, iar privirea lui răspunse cu atîta răbă, încît ea se întoarse surîzînd. În fața acestui surîs, neîncrederea și bucuria se ciocniră în sufletul lui. Exigențele rafinementului său erau considerabile. Cînd se ivi al șaselea prilej, iar el ghici, simți, adică realiză precis că îl privea, Hans Castorp se prefăcu ca se uita foarte atent, cu o stăruitoare neplăcere la o doamnă cu fața plină de coșuri care se apropiase de masa lui ca să vorbească cu batrîna mătușa, să stăpîni cel puțin două sau trei minute cu o voință de fier, și nu ceda decît în clipa cînd fu sigur că ochii de kirghiză nu-l mai urmăresc — o comedie stranie pe care doamna Chauchat nu numai că avea voie, dar chiar trebuia să-o pătrundă, pentru că marea finețe și stăpînire de sine ale lui Hans Castorp să-o pună pe gînduri... Dar se mai întâmplă și altceva. Între două feluri de mîncare, doamna Chauchat se întoarse alene și-și roti privirea prin sufragerie. Hans Castorp stătea la pînda; privirile lor se întâlneau. Și pe cînd se uitau unul la altul - bolnava îl supraveghea cu un aer vag, dar și batjocoritor, iar Hans Castorp răspundea cu o nestrămutată îndîrjire (strîngea chiar din dinți, înfruntîndu-i ochii) — șervetul doamnei aluneca de pe genunchi, gata-gata să cada la pămînt. Tresărînd enervată, întinse mina, dar și el, ridicîndu-se pe jumătate de pe scaun, schița brusc gestul de a voi să se repeadă orbește în ajutorul ei - uitînd că erau la o depărtare de vreo opt metri și că pe deasupra îi mai despărțea și o masă — de parcă s-ar fi întâmplat o catastrofa dacă șervetul ar fi atins pămîntul... La cîtiva centimetri de parchet, reuși să-l prindă. Dar

așa cum stătea, ținând capătul șervetului, aplecata într-o parte spre podea, cu chipul întunecat și oarecum iritata de aceasta spaima absurda, deloc justificata, căreia îi căzuse pradă, și dispusa parca să arunce vina pe el, se mai uita o dată în direcția lui, îi văzu elanul stăpînit și sprîncenele ridicate, apoi se întoarse surîzînd.

Hans Castorp trai acest incident ca pe un triumf și i se dăruie în întregime. Dar contralovitura nu întârzie, căci timp de două zile, adică în cuprinsul a zece dejunuri, doamna Chauchat nu-și mai roti privirile prin sufragerie, ba intrînd renunțase chiar să se mai „prezinte” asistenței, așa cum avea obiceiul. Ceea ce era dureros. Însă cum aceste schimbări în atitudinea doamnei Chauchat i se adresau cu siguranța numai lui, era totuși limpede că între ei dăinuia o legătura, deși într-un sens negativ; și încă nu putea fi de ajuns.

160

THOMAS MANN

Își dădea seama foarte bine că Joachim avusese perfectă dreptate cînd îi atrăsese atenția că aici nu era deloc ușor să faci cunoștințe, în afara doar de cei cu care luai masă. Căci, după cina, în timpul acelei ore care prilejuia un fel de viață de societate, potrivit programului, dar care se reducea, adesea, la douăzeci de minute, doamna Chauchat se retrăgea fără nici o excepție, în mijlocul cunoscuților ei obișnuiți, grup format din domnul cu pieptul căzut, umoristul cu parul creț, tăcutul doctor Blumenkohl și tinerii cu umeri înguști. Și care se întrunea în fundul salonașului ce părea rezervat celor de la masa „rușilor bine”. În plus, afara de asta, Joachim se grăbea mereu să plece, ca să nu scurteze timpul rezervat pentru cura de odihnă de seara, cum spunea el, sau poate din alte motive de sănătate pe care nu le mărturisea, dar pe care Hans Castorp le bănuia și le respecta, l-am reproșat caracterul desfrînat al dorințelor, dar oricare ar fi fost, ele nu tindeau defel să ajungă la niște relații de societate cu doamna Chauchat și, în fond, admitea chiar și împrejurările care constituiau o piedică. Legăturile dintre el și rusoaica, încordate, dar neprecizate, urzite de privirile și micile lui viclenii se desfășurau în afara conveniențelor sociale, nu obligau la nimic și nu puteau în nici un fel să-l angajeze. Căci într-o bună măsură dezaprobarea socială ar fi fost îndreptățită, iar faptul că bătăile sale de inimă proveneau din aceea că se gîndea la „Clavdia” nu era suficient ca să zdruncine convingerea nepotului lui Hans Lorenz Castorp că el nu putea să aibă nimic

comun cu aceasta străina despărțită de soț, care nu purta verigheta, își petrecea viața prin toate stațiunile climaterice posibile, nu avea o ținuta frumoasa, izbea ușile, făcea cocoloașe de pâine și mai mult ca sigur ca-și rodea unghiile, și a cărei existența era în realitate — adică în afara de aceste legaturi ascunse - separata de a lui prin prăpăstii adinei și — de ce sa n-o spunem? — alături de care n-ar fi putut înfrunta nici una din critici le la aceste defecte, critici pe care le găsea îndreptățite. Hans Castorp avea prea mult bun simț ca sa aibă vreun orgoliu personal; dar un orgoliu de o esența mai generala și de o origine mai îndepărtata era întipărit pe fruntea lui și în jurul ochilor cu privirile puțin somnoroase, iar din adâncul acestui orgoliu se înalță un sentiment de superioritate de care nu putea și nici nu voia sa se lepede în prezența făpturii și a felului de-a fi al doamnei Chauchat. Faptul ciudat era ca resimțise o deosebita bucurie — dându-și seama foarte bine și poate per^{erl} tru prima data de superioritatea unei origini atît de îndepărtate — în clipa cînd o auzi pentru înțîia oara pe doamna Chauchat vorbind germana-

MUNTELE VRĂJIT

161

tătea în picioare, ținînd amîndoua mîinile în buzunarele jachetei de a_{ja} sfîrșitul micului dejun, în sufragerie, și se ostenea, după cum o

u_{Zi} Hans Castorp care trecea, sa întrețină o convorbire cu alta bolnava, fara îndoiala o tovarășa de cura de odihna. Și făcea efoituri, încîntatoare de altfel, să vorbească în germana, în limba materna a lui Hans Castorp, fapt care lui îi insufla o mîndrie cum nu mai simțise încă niciodată — măcar că era dispus în același timp sa sacrifice mîndria pentru încîntarea ce i-o dădea această delicioasa păsăreasca.

într-un cuvînt: Hans Castorp nu considera legatma tăcuta cu aceasta persoană neglijenta din societatea unor asemenea oameni decît ca pe o aventură de vacanța, care în fața tribunalului rațiunii — a propriei sale conștiințe fundate pe rațiune — nu avea deloc pretenția sa fie aprobată, pentru că, înainte de toate, doamna Chauchat era bolnava, fara energie, făcea febră, era putredă pe dinăuntru, o circumstanța strîns legata atît de caracterul îndoielnic al întregii ei existențe, cît și de atitudinea distanta a lui Hans Castorp izvorîta dintr-un simțamînt de precauție... Nu, a caută s-o cunoască, iată o idee ce nu-i putea trece prin cap, iar cît privește restul, oare totul nu

s-ar sfârși, în bine sau în rău, după o săptămîna sau o săptămînă și jumătate, cînd își va începe practica la „Tunder & Wilms”? Este adevărat că, în așteptare, continua, așa cum începuse, să-și supravegheze stările sufletești, tensiunile, satisfacțiile și decepțiile rezultate din legăturile sale delicate cu bolnava, considerîndu-le drept sensul și conținutul adevărat al vacanței sale, continuă să trăiască numai pentru ele și să lase ca dispoziția sa, bună sau rea, să depindă numai de desfășurarea lor. Împrejurările înlesneau această preocupare, căci trăiau unul lîngă altul, într-un spațiu limitat, și cu toate că doamna Chauchat locuia la alt etaj decît el - la primul (și, de altfel, își făcea cura de odihnă, cum afla Hans Castorp de la profesoara, în sala comuna, chiar aceea de sub acoperiș, unde căpitanul Miklosich stînsese mai deunăzi lumina), — exista, pe lînga cele cinci dejunuri, la fiecare pas, de dimineața pîna seara, posibilitatea, ba chiar necesitatea de neînlaturat a unor dese întîl-nin. Iar faptele acestea cît și altele — ca lipsa oricăror griji și necazuri -Wans Castorp le găsea minunate, deși resimțea un soi de spaima vazîn-

u-se închis într-un asemenea provizorat prielnic.

Totuși, dădea și el un mic ajutor împrejurărilor, făcea calcule și-și Punea creierul la contribuție ca să îmbunătățească aceste șanse. Cum

°amna Chauchat venea la masa de obicei mai tîrziu, hotărî să întîrzie și Puțin, ca să-o întîlnească pe drum. Își prelungea toaleta, nu era gata

162

THOMAS MANN

cînd Joachim venea să-l ia și își lăsa vărul să pornească înainte, spunîndu-i că-l va ajunge din urmă. Conducînd de un instinct favorizat de stare_a în care se găsea, aștepta cîteva clipe, cît socotea că e necesar, apoi coborîra la primul etaj și ajuns acolo nu mai continua să coboare aceeași scara ci o apuca pe alta, parcurgea coridorul cît era de lung pentru a trece pînă la fața ușii unei camere bine cunoscute, cea cu numărul șapte. Pe acest drum, mergînd de la o scara la cealaltă, de-a lungul coridorului, își oferea la fiecare pas, ca să spunem așa, o șansa, căci în fiecare clipă cunoscută ușa putea să se deschidă — lucru care se întîmpla de mai multe ori: pocnea cu zgomot în spatele doamnei Chauchat care, în ceea ce-o privea, apărea și luneca fără zgomot spre scara... Apoi coborî înaintea lui, țînîndu-și parul cu mîna, sau Hans Castorp era acela care mergea înainte,

simțindu-i cu înfiorări și furnicături privirea în spate, însă cu hotărârea de-a pași în fața ei ca și cum i-ar fi ignorat prezența, ca și cum și-ar fi văzut de necazurile lui — își înfunda mâinile în buzunarele hainei, își mișca în mod inutil umerii, tușea tare lovindu-se cu pumnul în piept și toate acestea numai și numai pentru a-și manifesta totala indiferență. De doua ori împinse viclenia și mai departe. În timp ce se și afla la masa, îi spunea varului sau cu un aer necăjit și plictisit, pipaindu-se cu amîndoua mâinile: „Poftim, mi-am uitat batista. O să trebuiască iar să mă trambalez pîna sus.” Și se urca pentru ca el și „Clavdia” să se *întilneasca*, ceea ce era cu totul altceva, infinit mai primejdios și de un farmec mult mai subtil decît atunci cînd mergea înaintea sau îndărătul ei. Prima dată cînd recursese la acest truc, eă îl măsură de la oarecare distanță, cu o privire mai curînd obraznică și îndrăzneată, de sus și pîna jos, dar cînd se apropie, întoarse ochii cu indiferență și trecu pe lînga el în așa fel încît această întîmplare nu putea să aibă nici o valoare. Dimpotrivă, a doua oară se uita la el nu numai de departe, ci tot timpul îl privi în fața cu un aer hotărît și chiar puțin încruntat, mergînd pîna la a-și întoarce capul spre el cînd se găsi în dreptul lui — fapt care-l pătrunse pe bietul Hans Castorp pînă-n străfunduri. De altfel, nici nu se cuvenea să fie compătimit, deoarece el însuși nu căutase altceva, ba chiar pusese la cale acest lucru. Dar întîlnirea îl zgudui atît atunci cînd se petrecu, cît și mai tîrziu, cînd se gîndi la ea; căci nu-și dădu seama exact cum fusese decît abia după ce trecuse. Niciodată încă nu văzuse chipul doamnei Chauchat atît de aproape și atît de limpede în toate amănuntele lui: putuse să zărească chiar niște fire de pâr scurt care ieșeau din împletitura cozii blonde, ce bătea ușor într-un roșu-ararni”

MUNTELE VRĂJIT

163

fînd încolăcită foarte simplu în jurul capului, căci nu fusese decît o distanță de cîteva palme între fața lui și fața ei, care avea forme atît de tranșii - însă pentru el obișnuite de multa vreme - și care-i plăceau mai mult decît orice pe lume: forme exotice și caracteristice (căci numai ceea ce ne apare straniu ni se pare ca are caracter), de un exotism nordic și misterios, ce te îndemnau să le pătrunzi taina în măsura în care aceste caracteristici și proporțiile lor erau greu de precizat. Insa cea mai categorică dintre ele era, fără îndoială, proeminența accentuată a pomeților plasați foarte sus: ei presau puternic

ochii așezați excepțional de departe unul de celălalt, înspre tîrnple, făcîndu-i oblici și totuși dînd obrazilor o adîncitură suava care, la rîndul ei, părea să accentueze senzualitatea buzelor rasfrînte. Dar erau mai ales ochii înșiși, acești ochi înguști de kirghiza și (în orice caz, asta era părerea lui Hans Castorp) de-o forma în adevăr fermecătoare, de un cenușiu-albastru sau de un albastru-cenușiu, culoarea munților îndepărtați, și care, cîteodata, printr-o privire piezișă ce nu urmărea să vadă ceva, se topeau într-o colorație nocturnă, tenebroasă și împăienjenită — ochii Clavdiei ce-l cîntarisera de foarte aproape și care, prin poziție, culoare și expresie semănau într-un mod izbitor și aproape înspaimîntător cu cei ai lui Pribislav Hippe! „Semănau” nu era deloc cuvîntul potrivit — căci erau aceiași ochi; la fel era și jumătatea superioară a chipului, acel nas ușor turtit, totul, pînă și albeața ușor îmbujorată a pielii și culoarea sănătoasă a obrazilor - care, totuși, la doamna Chauchat nu făcea decît să dea iluzia sănătății, căci, ca la toți ceilalți de aici, aparența aceasta era doar rezultatul superficial al curei de odihnă în aer liber - absolut totul era aiodoma ca la Pribislav, iar acesta din urmă nu-l privise altfel atunci cînd se întîlnisera în curtea școlii.

Faptul era tulburător în toate privințele; Hans Castorp era entuziasmat de aceasta coincidență, dar în același timp simțea ceva ca o îngrijorare ce se înălța din el, o spaimă asemănătoare cu sentimentul de-a fi închis împreună cu întîmplarea prielnică într-un spațiu îngust: iar starea ^{ui} sufletească se datora, de asemenea, și faptului că-l întîlnise iarăși pe Pribislav, măcar că-l uitase de multa vreme, și că prin făptura doamnei Chauchat fostul sau coleg îl privea cu ochii lui de kirghiz - da, chiar și ^{asta} însemna a fi închis împreună cu inevitabilul, cu ceea ce nu putea fi aturat și se împlenea cu o fericire plină de îngrijorare. Era ceva tot-^{at}ă promițător, neliniștitor și aproape amenințător, iar tînarul Hans ^{Orp} văzu că avea nevoie de un ajutor — și în sine însuși simți imbol-nelâmurite, zvicniri instinctive care se framîntau și puteau fi luate

164

THOMAS MANN

drept încercări, gesturi în căutarea unui ajutor, a unui sfat, a unui sprijin. și astfel își aduse aminte de mai multe persoane la care ar fi putut eventual să recurgă în nevoie, cînd se ^{la} ivi o anumită împrejurare.

Era acolo, alături de el, Joachim, bravul și cinstitul Joachim, ai

cărui ochi căpătaseră în ultimele luni o expresie trista și care ridica din umeri cu o violență disprețuitoare, inexistenta altădată - Joachim cu „Heinrich cel albastru” în buzunar, ca să întrebuințăm termenul cu care doamna Stohr numea acest ustensil: ea, pe al cărei chip era întipărită atita nerușinare, încît Hans Castorp era înspaimîntat de fiecare dată pîna în adîncul sufletului... Prin urmare cinstitul Joachim era acolo, plictisindu-l și hâituindu-l pe consilierul aulic Behrens, ca să poată pleca, pentru a-și lua în primire serviciul atît de mult rîvnit, acolo „în cîmpie”, „la șes”, cum era numita aici lumea celor sănătoși, cu o ușoară dar evidentă nuanța de dispreț. Ca să ajungă mai repede acolo și să cîștige puțin din timpul ce se risipea aici cu atîta ușurința, începuse, așadar, prin a se supune regulamentului și prescripțiilor cu toată conștiinciozitatea de care era în stare, respectîndu-le din dragoste pentru regulament în sine, ca pe oricare alt serviciu, căci a îndeplini această datorie însemna ca-și îndeplinește datoria lui. În felul acesta, în fiecare seara după cina, cînd lumea era adunată abia de un sfert de oră, Joachim își zorea vărul să părăsească societatea ca să-și înceapă cura de odihnă, ceea ce era bine venit, căci exactitatea lui militară intervenea oarecum în ajutorul lui Hans Castorp, civilul, care altfel ar mai fi zăbovit încă mult timp cu privirile ațintite spre micul salon al rușilor. Dar dacă Joachim era atît de grăbit să scurteze reuniunea de seara, asta se mai datora și unui alt motiv ce nu-l mărturisea, însă pe care Hans Castorp îl știa precis de cînd învățase atît de bine să înțeleagă de ce chipul lui Joachim se pătează pîlind și de ce gura, în anumite clipe, îi era chinuită de o grimasă atît de ciudat de îndurerată. Căci chiar Marusia, ea însăși, Marusia care rîdea mereu, purta un mic rubin la deget și împrăștia o mireasmă de portocala, Marusia cu pieptul mare, dar putred pe dinăuntru, lua parte și ea de cele mai multe ori la aceste reuniuni, iar Hans Castorp pricepuse ca acesta era motivul ce-l gonea pe Joachim, deoarece se simțea atras de ea într-un mod prea cumplit. Era oare și Joachim „încarcerat” — ba încă și¹ mai puternic și mai apăsător decît el însuși, căci Joachim stătea de cinci ori pe zi la aceeași masă cu Marusia și cu batista ei muiată în parfum de portocale? Oricum ar fi fost, Joachim era mult prea preocupat de^e însuși, pentru ca prezența lui să fi putut fi de vreun ajutor oarecare lui

MUNTELE VRĂJIT

165

u ns Castorp. Fără îndoiala, subterfugiul sau zilnic îi făcea

cinste, însă

u-l liniștea deloc, iar lui Haiis Castorp i se părea cîteodata ca atît exem-

iul frumos al lui Joachim referitor la conștiinciozitatea cu care își făcea

ura cît și sfaturile de cunoscător pe care i le dddea în privința aceasta

aveau în ele ceva îngrijorător.

Hans Castorp nu era decît de doua saptamîni aici. unde avea de gînd să-și petreacă vacanța, dar i se părea că trecuse mult mai multa vreme, iar regimul din sanatoriu, pe care Joachim îl respecta cu stiictețe, începuse să devină în ochii lui ceva de o sfînta inviolabilitate, ceva incontestabil și firesc, astfel că viața de jos, din cîmpie, văzuta din acest loc. i se părea aproape ciudata și de-a-ndoaselea. Căpătase de pe acum multa abilitate în mînuirea celor doua paturi cu ajutorul cărora te puteai transforma, cînd vremea se răcea, într-un pachet bine făcut, într-o adevărata mumie; era cît pe ce sâ-l ajungă pe Joachim în precizia gesturilor. în arta de a se înfășură după toate regulile și era aproape mirat gîndindu-se ca, acolo deval, nimeni n-avea habar despre aceasta arta și regulile ei. Da, era un fapt straniu; dar în același timp Hans Castorp se mira de el însuși, iar acea neliniște care-l făcea să se reîntoarcă în sine însuși, în căutarea unui sfat și a unui sprijin, se înălță iarăși în el.

Se gîndea la consilierul aulic Behrens și la sfatul lui „absolut dezinteresat” de a trăi exact la fel ca și pacienții, luîndu-și chiar și temperatura, și la Settembrini care pufnise în rîs cînd aflate că-i fusese dat un asemenea sfat și care-i fredonase din *Flautul fermecat*. Da, se gîndi și la aceștia doi, cu titlul de încercare oarecum, ca sâ-și dea seama daca se va simți mai bine.

Consilierul aulic Behrens avea pârul alb și ca atare ar fi putut fi tatăl lui Hans Castorp. Pe deasupra, era conducătorul stabilimentului, cea mai înalta autoritate — și doar după o autoritate părintească tînjea inima neliniștită a lui Hans Castorp. Și totuși, oricît încercase, nu reușise să se gîndeasca la consilierul aulic cu încrederea datorată de un fiu. Consilierul își îngropase soția aici, trecuse printr-o durere care-l făcuse, în mod vremelnic, puțin cam ciudat și apoi rămăsese pe loc, deoarece îl reținea mormîntul, dar și pentru ca el însuși usese ușor atins. Acum îi trecuse oare? Era. în adevăr, sănătos și sincer otărît sa vindece oamenii, pentru ca aceștia să fie în stare cît mai repede sa se

reîntoarce la cîmpie, unde sa-și îndeplinească serviciul? brajii îi erau veșnic albaștrii, deci s-ar fi putut spune că are mereu temperatură. Dar acest lucru putea fi doar o iluzie, culoarea feții putea fi și doar pe seama aerului: Hans Castorp însuși simțea zi de zi o

166

THOMAS MANN

fierbințeala uscată, cel puțin așa i se părea lui, deoarece nu folosea termometrul... Desigur, atunci cînd îl auzea pe consilierul aulic vorbind puteai să-ți închipui uneori că are temperatura; ceva nu prea era în ordine în felul său de a vorbi: suna atît de tare, de vesel și de plăcut, dar în spatele vorbelor simțea un nu știu ce straniu și atît de exaltat, mai ales cînd îi priveai obrajii albaștrii și ochii înlăcrimați de parcă și-ar mai plînge încă soția. Hans Castorp își reamintea ceea ce-i spusese Settembrini despre „melancolia” și despre „imoralitatea” consilierului aulic, și-și mai aduse aminte că-l numise și „un suflet confuz”. Asemenea vorbe puteau fi spuse cu malițiozitate sau ușurință; dar cu toate acestea, găsea că nu prea e reconfortant să se gîndească la consilierul aulic Behrens.

Și, pe deasupra, mai era însuși acest Settembrini, acest opoziționist. Acest fanfaron și *homo humanus*, cum își spunea chiar el, care cu un torent de vorbe umflate și dojenitoare îi reproșase faptul că socotea existența simultană a bolii și a prostiei ca pe o „contradicție” și ca pe o „dilemă a sentimentului nostru de omenie”. Ce părere poți avea despre el? Ce rost are să te gîndești la el? Hans Castorp își amintea cum își ieșise din fire în timpul acelor vise extraordinare care-i umpleau aici nopțile, din cauza zîmbetului fin și sec al italianului, a zîmbetului care se unduia sub arcuimea frumoasă a mustății, și-și mai amintea cum îl numise flașnetar și cum încercase să-l dea afară din visele sale deoarece îl deranja. Dar toate se petrecuseră în vis. Iar Hans Castorp, odată *trezit*, se simțea altul, mai puțin dezlănțuit decît Hans Castorp din vis. În stare de veghe putea fi și altfel — și poate ar fi făcut bine să încerce studierea acestui nou caracter, cît și studierea lui Settembrini cu spiritul lui de opoziționist, deși o asemenea analiză critică putea degenera în vorbărie plîngărețată și lipsită de orice noimă. Celălalt se prezentase el însuși ca un pedagog; și era limpede că dorea să-și exercite influența, iar tînarul Hans Castorp ținea din toată inima să fie influențat, ceea ce, firește, nu însemna că trebuia să meargă pîna la a se lasă determinat să-și facă geamantanul

și sa plece înainte de termen, așa cum îi propusese Settembrini de curînd, cu toata seriozitatea de care era în stare.

P/acer experiri, se gîndi el surîzînd în sine, căci mai știa încă atîta latina, fara ca totuși să se poată numi un *homo humanus*. Așa se face ca nu-l mai slăbea din ochi pe Settembrini și asculta cu dragă inima, nu însă fara o atenție critica, tot ceea ce spunea italianul în timpul întîlm-rilor care, cîteodata, prelungeau plimbările prescrise de tratament pîna la banca de sub peretele muntelui sau pîna în Platz, sau, cu alte prilejuri-

MUNTELE VRĂJIT

167

, exemplu cînd dejunul odată terminat, Settembrini cu pantalonii lui in

arouri se ridica primul și cu o scobitoare în gura pornea alene de-a lun-

ul sufrageriei cu șapte mese, pentru ca, fara sa țină seama de reguli și

conveniențe, sa vina o clipa la masa verilor. își îngăduia acest fapt,

,nfigîndu-se acolo, cu gleznela încrucișate, într-o poziție grațioasa, sporo-

văind și gesticulînd cu scobitoarea. Sau trăgea un scaun, lua loc la unul

din colțurile mesei, între Hans Castorp și profesoara, ori între Hans

Castorp și Miss Robinson, uitîndu-se cum cei noua comeseni devorau

desertul la care el părea sa fi renunțat.

- îngaduiți-mi, va rog, sa ma alătur acestui nobil cerc, spunea el, strîngînd mîna celor doi veri și salutînd pe ceilalți. Ce sa mai vorbim de berarul ăla, de-acolo... fara a mai pomeni de înfățișarea descurajatoare a berăriței. Dar acest domn Magnus tocmai ne-a ținut un fel de alocuțiune despre psihologia popoarelor. Vreți sa auziți? „Scumpa noastră Germanie, spunea el, este, da, desigur, o mare cazarma, însă în ea dăinuiește multa capacitate și n-aș schimba virtuțile noastre zdravene cu politețea altora. La ce mi-ar folosi toata politețea daca sînt înșelat în fața și-n spate?” Uf! Iar restul conversației era de același calibru. Sînt la capătul puterilor. Și apoi, mai am și o vecina, o biata făptura cu trandafirii cimitirului în obraji, o fată baștină din Transilvania, care vorbește întruna despre „cumnatul” ei, un oarecine, despre care nimeni nu știe nimic și

nici nu vrea să știe. Pe scurt, nu mai pot și am șters-o.

- Cu alte cuvinte v-ați luat catrafusele, zise doamna Stohr. Va înțeleg.

- Exact! exclama Settembrini. Mi-am luat catrafusele! Observa că aici e o altă atmosferă — în ce mă privește, am ajuns la liman. Prin urmare, nu-am luat catrafusele... Dacă toată lumea ar ști să-și potrivească astfel cuvintele! Îmi dați voie să mă interesez despre progresele prețioasei dumneavoastră sănătăți, doamna Stohr?

Era îngrozitor să vezi pe doamna Stohr cum se fânosea.

- Dumnezeule mare! zise ea, mereu același lucru, așa cum domnul o știe prea bine. Facem doi pași înainte și trei înapoi. După ce ai pățit cincisprezece luni, vine bătrânul care-ți mai dă încă șase. Văi! Astea sînt chinuri

de 'ui Tantal. Împingi, împingi și cînd crezi că-ai ajuns sus...

- Oh! E frumos din partea dumneavoastră! Îi dăruieți, în sfîrșit, puțină atenție acestui sărman Tantal. Și ca schimbare îl puneți să împingă o

lucru, Inca! Iată ce numesc eu adevărata bunătate sufletească. Dar ce se petrece cu dumneavoastră, doamna? În jurul dumneavoastră se petrec

I

168

THOMAS MANN

lucruri misterioase. Se vorbește despre dubluri, despre un corp astral. Nu credeam, dar ceea ce se petrece cu dumneavoastră mă tulbură...

— Se pare că domnul vrea să-și rîdă de mine.

— Absolut deloc! Nici nu mă gîndesc! Liniștiți-mă, mai întîi, asupra unor aspecte neclare ale existenței dumneavoastră și abia după aceea ne vom amuza. Aseară, cam între orele nouă și jumătate și zece, făceam o mică plimbare prin grădina; arunc o privire asupra balcoanelor și vad că la dumneavoastră era aprinsă mica lampă electrică. Deci, vă făceați cura, așa cum o cere datoria, rațiunea, regulamentul. „Acolo, mi-am zis, stă culcată frumoasă noastră bolnavă, care păzește cu strășnicie prescripțiile ca să se poată întoarce cît mai repede cu putință în brațele domnului Stohr.” Iar adineauri, ce aud? Că ați fost văzută exact la aceeași oră, la *cinematografo* (domnul Settembrini rosti cuvîntul în italienește, cu accentul pe silaba a patra) - la *cinematografo* sub arcadele de la Cazinou și, apoi, la cofetărie, cu vin dulce și ceva

bezele și iată cum...

Doamna Stohr își bîțîia umerii, chicotea în șervet, îl înghiontea pe Joachim și pe liniștitul doctor Blumenkohl, făcea ștregărește și confidențial cu ochiul, trecînd prin manifestările unei cochetării suficiente și mărginite. Ca să-i inducă în eroare pe cei din jur, obișnuia să-și lase lampa aprinsă pe balcon, să o șteargă în mod discret și să-și acorde cîteva clipe de distracție jos, în cartierul englezesc. Soțul o aștepta la Cännstadt. De altfel, nu era singura pacientă care practica acest sistem.

— ...iată, așadar, continua Settembrini, că ați savurat bezele — dar în societatea cui? în societatea căpitanului Miklosich din București! Se spune că ar purta corset, dar, Dumnezeule, ce importanța poate să aibă asta? Doamna, vă conjur, spuneți-mi unde erați? Sau sînteți cumva dubla? Desigur că, la ora aceea, dormeați; însă în timp ce partea terestră a ființei dumneavoastră își făcea în singurătate cura de odihnă, partea spirituală se distra în societatea căpitanului Miklosich și a bezelelor sale...

Doamna Stohr se învîrtea și se zbătea ca cineva pe care-l gîdili.

— Nu se știe dacă n-ar fi fost mai de dorit contrariul, spuse Settembrini. Să fi savurat singură bezelele și să vă fi făcut cura de odihnă în societatea căpitanului Miklosich...

-Hi. hi. hi...

— Doamnele și domnii cunosc oare întimplarea de alaltăieri? Întreba italianul pe neașteptate. Cineva dintre noi a fost răpit - l-a luat dracu'. adică, mai precis. l-a luat însăși doamna mama lui, o femeie energică și care mi-a plăcut. Este vorba despre tînarul Schneermann, Anton Schneermann, care stătea la masa domnișoarei Kleefeld, în fata — vedeți, locu»

MUNTELE VRĂJIT

169

l : e gol. În curînd va fi ocupat, n-am nici o grijă în privința asta, dar Anton aplecat pe aripile vîntului, într-o clipită, și mai curînd decît ar fi rezut-o. La cei șaisprezece ani ai lui era aici de un an și jumătate; tocmai i se mai dăduseră șase luni de tratament. Și ce s-a petrecut? Nu știu cine i-a șoptit o vorbă doamnei Schneermann, fapt este că ea a alai despre narăvirea lui *in Baccho et ceteris*. Pe neașteptate apăru în scenă o matroană — mai înaltă cu trei capete decît mine, cu parul alb și îngrozitor de înfuriată, îi dădu, fără nici o vorbă, două perechi de palme domnului Anton, îl înșfăca de guler și-l zvîrli în tren. „Dacă

trebuie sa moara, zise ea, o poate face tot așa de bine și devale". Și porni iute spre casa.

Rîdeau toți cei care îl ascultau, căci domnul Settembrini știa să povestească foarte cu haz. Arăta a fi temeinic informat asupra ultimelor noutăți, deși privea cu o vădita ironie viața în comun a celor de-aici. Știa tot. Cunoștea numele și cu aproximație chiar și condițiile de viața ale noilor sosiți; povestea ca ieri unui cutare și unui cutare li se făcuse rezecție de coastă și știa din izvor sigur că, începînd cu toamna viitoare, nu se vor mai admite bolnavi avînd mai mult de 38,5 grade. Noaptea trecută, povestea el, cățelușul doamnei Kapașoulas din Mitilene s-a așezat pe butonul semnalului electric luminos de pe noptiera stăpînei lui, ceea ce a provocat multa alergătură și zarva, mai cu seamă ca n-au găsit-o singură pe doamna Kapașoulas, ci în compania asesorului Dustmund din Friedrichshagen. Pîna și doctorul Blumenkohl nu se putu stăpîni să nu surîdă de aceasta poveste, drăgălașa Marusia era cît pe ce să se înăbușe cu batista ei parfumata cu portocale, iar doamna Stohr scoase un țipat ascuțit, apăsîndu-și sînul stîng cu amîndoua mîinile.

Dar numai cînd era cu cei doi veri, Lodovico Settembrini vorbea bucuros despre sine însuși și despre originea sa, atît în timpul plimbărilor cît și la reuniunile serale, ba chiar și după dejun, atunci cînd cea mai mare parte a pacienților părăsiseră sufrageria și cînd cei trei bărbați mai ramîneau la masa lor, în vreme ce fetele de serviciu sfringeau, iar Hans Castorp fuma o Măria Mancini al cărei gust începea sa-l simtă din n^ou, în această a treia saptamîna. Ascultînd cu uimire povestirile italianului, Hans Castorp le cîntărea cu atenție, dispus sa se lase influențat de e*e, căci ii dezvăluiau o lume deosebita și cu totul noua pentru el.

Settembrini vorbea despre bunicul sau din Milano, care fusese avocat- dar în același timp și un mare patriot, un fel de împletire între un

' <tor, un orator, un publicist politic și, în sfîrșit, un opoziționist la fel

a și nepotul său, însă activînd într-un stil mai mare și într-un spirit mai

răzneț. Căci în vreme ce Lodovico — după cum mărturisea el însuși

cu amărăciune - se vedea redus doar la persiflarea vieții zilnice a sanatoriului internațional „Berghof”, nevoit să-și exercite numai asupra acestei instituții critica sa și să protesteze împotriva ei în numele unei umanități mai frumoase și mai dinamice, bunicul dăduse de furca guvernelor, conspirase contra Austriei și a Sfintei Alianțe care îi umilise atunci patria dezmembrată, împingând-o sub jugul unei robii împovăraătoare, și fusese un membru plin de zel al anumitor organizații raspândite în toată Italia, un *carbonaro*, cum spunea Settembrini coborînd brusc glasul, ca și cum ar fi fost primejdios chiar și azi să vorbești despre asta. Pe scurt, acest Giuseppe Settembrini apărea în povestirile nepotului sau, pentru cei ce-l ascultau, ca un om care dusesese o viață întunecoasă, pățimașă și răzvrătită, ceva în genul unui șef de banda sau al unui conspirator, iar pe chipurile celor doi veri — cu tot respectul pe care, din politețe, se sileau să-l arate — se vedea o expresie de repulsie neîncrezătoare, ba chiar de silă, pe care n-o puteau ascunde. Este drept că evenimentele evocate erau deosebite: ceea ce aveau să întâmplase într-o epocă îndepărtată, în urma cu aproape un secol, așadar, aparținerea istoriei; or tocmai din istorie, și anume din cea veche, le erau și lor familiare aceste caractere minate de o dragoste eroică și deznădăjduită pentru libertate și o ură de neînvins împotriva tiranilor, le erau familiare, deși nu se gândiseră niciodată ca într-o zi vor lua cu ele un contact omenesc atât de apropiat. Mai mult, acest spirit de revoltă și aceste uneltiri de conspirator ale bunicului se împleteau, după cum aflara mai departe, cu o adîncă dragoste de patrie, pe care voia să-o știe liberă și unită — da, actele de răzvrătire fuseseră rodul și revărsarea acestui amestec, întru totul vrednic de respect și oricît de ciudată li se păru și unuia și celuilalt dintre cei doi veri ca o împletire de spirit revoluționar și patriotism - căci ei aveau obiceiul să identifice patriotismul cu un sentiment conservator de ordine - se vazura totuși obligați, cel puțin în sinea lor, să admită că în împrejurările și în epoca de atunci, răzvrătirea putea fi o adevărată virtute cetățenească, în timp ce cumpătarea loială putea să echivaleze cu o atitudine de indiferență față de problemele statului.

Dar bunicul nu fusese numai un patriot italian, ci și un prieten și un tovarăș de arme al tuturor popoarelor însetate de libertate. Căci după lovitura de stat neizbutită de la Tonno, la

care luase parte cu vorba și cu fapta, scâpînd ca prin urechile acului de zbirii prințului Metternich. el pleca în exil ca să lupte și să-și verse sîngele în Spania pentru Constituție și în Grecia pentru independența poporului grec. Și s-a împlinit ca tocmai în aceasta ultima țară să vina pe lume tatăl lui Settembrini — și fără

MUNTELE VRĂJIT

171

- doiala ca asta era pricina pentru care el ajunsese un atit de mare uma-șt și un înflăcărat admirator al antichității clasice - de altminteri ascut dintr-o mama de sînge german, căci Giuseppe se căsătorise cu fata în Elveția, purtînd-o cu el în toate aventurile sale. Mai tîrziu, după un exil de zece ani, s-a putut reîntoarce în patrie și s-a stabilit ca avocat la Milano, fără însă a renunța să cheme poporul, prin vorbe și prin scris, în versuri și în proza, la libertate, activînd pentru instaurarea unei Republici unice și nedespărțite, să conceapă planuri revoluționare cu un elan înflăcărat și autoritar și să prevestească într-un stil limpede unirea popoarelor înrobite, cu scopul de a asigura fericirea universală. Un amănunt pe care-l pomeni Settembrini, nepotul, făcu o impresie deosebit de puternică asupra lui Hans Castorp: anume ca toată viața, bunicul Giuseppe a fost văzut de către concetățenii lui umblînd îmbrăcat numai în negru, căci, cum spunea el, purta doliu după Italia, patria lui, robita și îndurerata. Pe cînd asculta aceste relatări, Hans Castorp își aminti de bunicul lui care, din cît îl cunoscuse nepotul, purtase de asemenea numai haine negre, dar dintr-un spirit foarte deosebit de acela care-l însuflețise pe bunicul lui Settembrini: își aminti de îmbrăcămintea demodată prin mijlocirea căreia Hans Lorenz Castorp — care făcea și el parte, la urma urmei, dintr-o epocă trecută — înțelesese să se supună timpului prezent, arătînd printr-un fel de artificiu cît de puțin îi aparținea, pînă în ziua cînd, pe catafalc, veșmintele lui redobîndiseră în mod solemn înfățișarea lor adevărată (cu colereta) și potrivita cu caracterul său. În realitate fuseseră doi bunici diametral opuși! Hans Castorp se gîndea la toate acestea pe cînd ochii lui luau o expresie fixă și el clatină din cap, dar în așa fel îneît aceasta mișcare se putea interpreta, deopotrivă, fie ca un semn de admirație pentru Giuseppe Settembrini, fie ca o dovadă de uimire și dezaprobare. De altfel se ferea să condamne ceea ce i se părea ciudat, mulțumindu-se să înregistreze și să compare. Revedea chipul prelung al

batrînului Hans Lorenz, ^aPlecîndu-se peste interiorul ușor aurit al cupei de botez — un obiect străvechi care se moșteneau neștrămutat din tata-n fiu - și rotunjindu-M uzele în timp ce rostea prefixul „stra”, și apoi ecoul acela adine și pios vocii care evoca locurile unde se cerea un mers solemn și cucernic. Și * vedea pe Giuseppe Settembrini fluturînd tricolorul într-o mîna și vîtînd sabia cu cealaltă, invocînd cu ochii negri ridicați cerul și, în Untea unei trupe de apărători ai libertății, avîntîndu-se împotriva oardelor despotismului. Și una și cealaltă dintre aceste atitudini avea, ^a mdoiala, frumusețea și bucuria ei, gîndi Hans Castorp, și făcu asta

172

THOMAS MANN

cu multa precauție, căci personal sau măcar în parte, se simțea și judecător și împricinat. Căci Settembrini, bunicul, luptase pentru cucerirea drepturilor politice, în vreme ce, încă de la originea lor, toate drepturile aparținuseră propriului sau bunic, sau măcar străbunilor lui, ¹ar pușlamalele fuseseră acelea care le-au smuls prin violența și cu fraze frumoase în decursul ultimelor patru secole. Dar iată ca și unul și celalalt se-mbracaseră în negru, bunicul din Nord și bunicul din Sud, și unul și celalalt cu scopul de-a statornici o neînduplecata separație între ei și prezentul pe care îl urau. Însă pe cînd unul o făcuse din evlavie pentru trecut și în cinstea morții de care era legat, celalalt, dimpotrivă, din spirit de rebeliune, în cinstea progresului dușman oricărei evlavii. Desigur, erau doua lumi opuse, două puncte cardinale diferite, gîndea Hans Castorp, și se și vedea oarecum așezat între ele, în vreme ce domnul Settembrini povestea, aruncînd cîte o privire pătrunzătoare cînd spre unul, cînd spre celalalt - iar lui Hans Castorp i se părea ca mai asistase la o asemenea scena. Își amintea de o singuratică plimbare cu barca, într-un amurg, cînd ziua se îngîna cu noaptea, pe un lac din Holstein, spre sfîrșitul verii, în urma cu cîteva ani. Era cam în jurul orei șapte, soarele apusese de curînd, iar luna aproape plină se ivise la răsărit, deasupra crîngului de pe maluri. Și pe cînd Hans Castorp vîslea pe apa liniștită, o constelație de vis, tulburător de ciudată, domni cam vreo zece minute. Spre apus încă mai dănuia lumina zilei, o zi de o claritate sticloasă și precisă, însă dacă întorcea puțin capul spre răsărit vedea o noapte cu luna plină, fermecătoare și limpezită de orice ceața. Contrastul acesta straniu dănuise cam

vreun sfert de ora, înainte ca noaptea și luna să biruiască, iar ochii uluiți și fermecați ai lui Hans Castorp alergau de la o lumina și de la o priveliște la alta, de la zi la noapte și de la noapte la zi. Oricum ar fi, își mai spusese el, avocatul Settembrini, ducînd o astfel de viață și angajat într-o activitate atît de vastă, nu putuse, desigur, să ajungă un mare jurist. Dar fusese însuflețit de principiul dreptății, din cea mai fragedă copilărie și pînă la sfîrșitul vieții, după cum mărturisea nepotul său; iar Hans Castorp, cu toate că, în acel moment, nu avea capul prea limpede, organismul fiindu-i îngreunat de cele șase feluri de mîncare ale unei mese la „Berghof”, se silea să priceapă ce voia *>* spună Settembrini atunci cînd calificase acest principiu drept „izvorul libertății și al progresului”. Prin acest din urma cuvînt, Hans Castorp înțelesese pînă acum ceva cam ca dezvoltarea mașinilor de-a lungu' secolului al XIX-lea; apoi își dădu seama că Settembrini dădea destul de multă atenție și acestor lucruri și că bunicul său avusese aceeași atitu-

MUNTELE VRĂJIT

173

italianul aduse patriei celor doi ascultători un omagiu deosebit de lăudat deoarece acolo se descoperise praful de pușcă - cel care aruncă la vechituri armurile medievale — și tiparul; fiindcă ușurase aspirarea ideilor democratice. Prin urmare, elogia Germania sub acest aport și numai în măsura în care era vorba despre trecut, fiind convins, după cum e și liresc, că lauda suprema se cuvenea propriei sale patrii, deoarece a fost prima care, în timp ce toate celelalte popoare trăiau încă în întunericul superstiției și al robiei, a desfășurat drapelul Luminii, al Culturii și al Libertății. Insa dacă Settembrini avea multă stima pentru tehnica și pentru transporturi, domeniul de activitate pentru care se pregătise Hans Castorp - așa cum o dovedise atunci cînd se întîlnise pentru prima oară cu cei doi veri la banca de lînga povîrniș — , nu părea totuși să-și bazeze stima pe dragostea pentru aceste forțe, ci mai curînd să aprecieze influența lor asupra ridicării morale a omului, căci numai din acest punct de vedere înțelegea să le acorde importanța. Supunînd natura din ce în ce mai mult, prin raporturile pe care le stabilise, prin dezvoltarea rețelelor rutiere și telegrafice, învingînd diferențele climatice, tehnica se dovedea mijlocul cel mai sigur de-a înfrăți popoarele, de-a înlesni înțelegerea lor reciprocă, de a stabili convenții între oameni, de a distruge prejudecățile și, în sfîrșit, de a duce la unirea universală. Neamul omenesc răzbi se din

Întineric, ieșise din spaima și din ura, pentru a se îndrepta pe un drum luminat, către etapa finală a dragostei, limpezimii interioare, a bunătații și fericirii; și pe această cale, tehnica era cel mai bun mijloc de transport. Dar vorbind astfel, el amesteca, dintr-o singură suflare, categorii pe care Hans Castorp fusese obișnuit, pînă acum, să nu le privească decît în mod separat. Tehnica și moralitatea, spunea domnul Settembrini. Și mergea pînă acolo încît — vorbind despre Mîntuitorul creștinismului care dezvoltase cel dintîi principiul egalității și înfrățirii între popoare — afirma că, ulterior, tiparul a înlesnit foarte mult răspîndirea acestui principiu pe care marea Revoluție Franceză l-a ridicat la rangul de lege. Din motive nedeslușite, toate acestea i se parcau tînarului Hans Castorp absolut confuze, măcar că domnul Settembrini le rezuma în termeni atît de limpezi și de viguroși. O singură dată povestea el, o singură dată în viața, la începutul maturității, unicul Giuseppe s-a simțit pe deplin fericit: asta s-a petrecut atunci cînd a aflat vestea despre Revoluția din Iulie de la Paris. În guta mării și auzul tmurora, el proclamase că, într-o zi, toți oamenii vor pune cele 61 Zile de la Paris alături de cele șase zile ale creației lumii. Lui Hans Castorp i se parca că se vorbea cam exagerat să încerci să pui cele trei zile

174

THOMAS MANN

de vară ale anului 1830, în timpul cărora parizienii au făurit o coriști, tuție nouă, alături de cele șase zile în cuprinsul cărora Dumnezeu a despărțit pămîntul de apă și a creat aștrii eterni, precum și florile arborii, pasărilor, peștii cît și întreaga suflare, iar mai tîrziu, cînd ramase singur cu varul său Joachim, sublinie că spusele lui Settembrini j se părăuseră din cale-afară de îndrăznețe și de-a dreptul necuviincioase.

Dar era atît de dispus «a se lăsa influențat — mai bine zis să se dăruiască tuturor experiențelor — încît își înăbuși împotrivirea pe care evlavie și stilul sau personal o opuneau concepției «settembriniene a lucrurilor, spunîndu-și că ceea ce i se părea nelegiuit putea fi calificat drept îndrăzneață și că ceea ce i se părea de prost gust era poate o dovadă de generozitate și entuziasm nobil, cel puțin în anumite împrejurări, de exemplu atunci cînd Settembrini-bunicul numise baricadele „tronul poporului” și cînd declarase că era vorba „de a sfinți sulița cetățeanului pe altarul Umanității”.

Hans Castorp știa, fara sa poată da o explicație limpede, de ce îl asculta pe domnul Settembrini — explicația era nițel confuza, dar, oricum, știa. Dănuia în bunăvoința lui ceva ca un sentiment al datoriei, dincolo de acea lipsa de răspundere proprie vacanțelor calatorului și vizitatorului care nu se oprește la nici o impresie, lăsându-se dus de întâmplari, perfect conștient ca mâine sau poimâine își va lua zborul și se va reîntoarce la rînduiala vieții lui obișnuite: ceva, prin urmare, ca o voce a conștiinței și, pentru a fi preciși, a conștiinței sale încărcate, care îl împingea sa-l asculte pe italian, fie cînd stătea picior peste picior și pufăia dintr-o Măria Mancini, fie cînd toți trei urcau din cartierul englezesc spre „Berghof”.

Potrivit concepției și expunerii lui Settembrini, două principii își disputa lumea: Forța și Dreptul, Tirania și Libertatea, Superstiția și Știința. Legea conservării și Legea mișcării, iar din aceasta disputa se naște Progresul. Primul principiu s-ar putea numi asiatic, celalalt european, căci Europa era țara răzvrătirii, a criticii și a activității care prefăce totul, în vreme ce continentul răsăritean ar întruchipa nemișcarea, repaosul, completa lipsa de activitate. Nu era îngăduit cîtuși de puțin sa te întrebi care dintre aceste două puteri va sfîrși prin a cîștiga biruința -conform rațiunii va fi, fara îndoiala, o biruința a Luminii și a Desa-vîrșirii. Căci fara încetare umanitatea antrena în viața ei strălucitoare noi țari, cucerea Europa, și începea sa pătrundă în Asia. Dar mai lipsea mult pîna cînd victoria va fi completa, aveau datoria sa facă eforturi și mai mari și mai generoase pînă sa rasara ziua în care monarhiile și religii^e se vor prăbuși chiar și în țările care, ce-i drept, nu apucaseră sa trăiască

MUNTELE VRĂJIT

175

. • veacul al optsprezecelea și nici anul 1789. Insa ziua aceasta va veni.

spunea

Settembrini zîmbind subțire sub mustața, va veni pe aripi de vul-

n dacă nu pe cele de porumbei, și se va înalță în zorii înfrățirii univer-ale a popoarelor, sub semnul Rațiunii, al Științei și al Dreptății; va aduce sfînta alianță a democrației cetățenești, contralovitura data celei de trei ori infame alianțe a prinților și a guvernelor al căror dușman de moarte fusese bunicul sau, Giuseppe — într-un cuvînt, republica mondială. Dar pentru a atinge acest țel era necesar, înainte de toate, sa fie izbit

principiul asiatic al robiei și al conservatorismului în centrul și în nervul vital al rezistenței lui, adică la Viena. Era vorba ca Austriei să i se dea la cap, pentru a fi distrusă, în primul rând ca trecutul să fie răzbunat o dată pentru totdeauna, și apoi ca să se pregătească domnia Dreptății și a Fericirii pe pământ.

Această ultimă turnură și concluzie a potopului de vorbe revărsat de Settembrini nu-l mai interesară absolut deloc pe Hans Castorp, ba, dimpotrivă, ori de câte ori se repetară îi dispăcură, impresionându-l în mod penibil, ca o jignire personală sau națională — iar cât despre Joachim Ziemssen, ori de câte ori italianul se scufunda în vîltoarele lui de elocință, el întorcea capul, încruntînd sprîncenele, nu-l mai asculta și atrăgea atenția rușilor că sosise ora să înceapă cura sau încerca să schimbe conversația. Nici Hans Castorp nu se simțea în stare să fie atent la asemenea rătăcirii — deoarece se situau, fără îndoială, dincolo de limitele influențelor pe care conștiința lui îl îndemna să le primească în calitate de experiențe — deși ținea mult să fie lămurit, atît de mult îneît atunci cînd Settembrini se așeza lînga ei sau li se alătura la plimbarea în aer liber, el era acela care-l invita pe italian să-și expună ideile.

Aceste idei, idealuri și năzuințe, remarcate Settembrini, erau la el acasă o tradiție de familie. Căci toți trei le închinaseră viața și forțele intelectuale: bunicul, tatăl și nepotul, fiecare în genul lui: tatăl n-a fost mai prejos decît bunicul Giuseppe, cu toate că nu fusese nici agitator politic și nici luptător pentru cauza libertății, ci un savant discret și delicat, un umanist lucrînd la pupitrul său. Dar ce înseamnă oare umanismul? Nimic altceva decît dragostea de om. și chiar prin aceasta umanismul era totodată un act politic, o atitudine de răzvrătire împotriva a tot ce murdărește și dezonorează pe om. I se reproșase lui Settembrini-lătal că

formează o importanță prea mare, însă el nu cultiva forma frumoasă în sine, ci numai din respect pentru demnitatea omului, în opoziție stra-

l oare cu evul mediu care nu numai că se dedase disprețului față de

> 'mbrățișînd superstiția, dar se mai cufundase și într-o rușinoasă

176

THOMAS MANN

desconsiderare a formelor; înainte de orice, tatăl lui Settembrini luase apărarea deplinei libertăți de gîndire și a

bucuriei de-a trai, susținând ca cerul trebuie lăsat vrăbiilor. Un adevărat Prometeu! După părerea lui Promeieu fusese primul umanist, fiind absolut identic cu acel Satan în cinstea căruia Carducci crease un imn... Ah! Dumnezeu, dacă vera ar fi putut sa-l audă pe batrînul dușman al bisericii, zeflemisind, tunînd și fulgerînd împotriva sentimentalismului creștin și al romanticilor! împotriva imnurilor sacre ale lui Manzoni! împotriva poeziei cu umbre și clar de luna a romanticismului pe care-l comparase cu „palida călugărița celesta. Luna"! *Per Bacco*, asta le-ar fi produs o mare bucurie! Și ar mai fi trebuit sa-l audă pe Carducci interpretînd pe Dante — pe care îl slăvea ca pe cetățeanul unui mare oraș, care a aparat forța activa ce transforma lumea și o face mai buna, împotriva ascetismului și a negației vieții. Căci poetul n-a înțeles sa cinstească umbra bolnăvicioasa a Beatricei sub denumirea de *Donna gentile e pietosa*; dimpotrivă, astfel și-a numit soția care în poem întrupează principiul cunoașterii din lumea aceasta, și munca practica a vieții...

Prin urmare, Hans Castorp aflase destule lucruri despre Dante, și din sursa cea mai buna. Nu se încredea el chiar cu totul în aceste cunoștințe noi, ținînd seama ca cel care-i slujea de mijlocitor era un fluiera-vînt; dar merita sa-ți dai osteneala sa auzi ca Dante a fost inteligența reprezentativa a unui mare oraș. Și vorbind despre el însuși, Settembrini declara ca în ființa lui, în el, în Lodovico-nepotul, se contopiseră tendințele ascendenților imediați, combativitatea cetățeneasca a bunicului și umanismul tatălui și acesta era motivul pentru care el devenise un literat, un scriitor independent. Deoarece literatura nu era nimic altceva decît: unirea umanismului cu politica - fapt care se îndeplinea cu atît mai nesilit cu cît umanismul era el însuși politica, iar politica umanism. Aici, Hans Castorp ciulea urechile, dîndu-și silința sa-l înțeleagă cît mai bine; căci putea sa spere ca va descoperi marea ignoranța a berarului Magnus și va afla de ce literatura era altceva decît „caractere frumoase". Settembrini întreba daca ascultătorii lui auziseră vreodată vorbindu-se despre domnul Brunetto, Brunetto Latini, notarul Florenței, de pe i^a anul 1250, care scrisese o carte despre virtuți și vicii. Maestrul acesta a fost primul care i-a educat pe florentini, i-a învățat cum sa vorbească, punîndu-le la îndemînă și arta dc-a conduce republica după reguli^e politicii. „Acum ați înțeles, domnii mei!" exclama Settembrini. „Acuffl-ați înțeles!" și începu sa vorbească despre „Cuvînt", despre cultul cuvîn-tului, despre elocvența, pe care o califica drept triumful umanității.

Cad

MUNTELE VRĂJIT

177

t

tutui este gloria omului și numai el face ca viața omului să fie
â. Nu numai umanismul - ci însăși umanitatea, în general,
întreaga demnitate umana, cinstirea oamenilor și a omului față
de el însuși, toate acestea sînt nedespărțite de cuvînt, sînt legate
de literatura - („Vezi, îi tmse mai tîrziu Hans Castorp varului sau,
vezi ca în literatura importanța au totuși cuvintele frumoase? Eu
mi-am dat seama imediat.") - și tot așa politica făcea corp
comun cu cuvîntul, sau mai precis: era născută din unirea
umanității cu literatura, căci cuvintele frumoase dădeau naștere
la acțiuni frumoase.

- Ați avut în țara dumneavoastră, zise Settembrini, acum
două sute de ani, un poet, un minunat bătrîn povestitor care
dădea o mare importanță unei scrieri frumoase deoarece
credea că ea ne conduce spre stilul frumos. Ar fi trebuit să
meargă puțin mai departe și să spună că un stil frumos duce la
fapte frumoase. A scrie frumos înseamnă aproape a gândi
frumos, și de aici nu este departe pînă la a te comporta frumos,
întreaga civilizație și desăvîșire morală sînt născute din spiritul
literaturii, care este sufletul demnității umane, și în același timp
se identifică și cu politica. Da, toate acestea sînt una, nu fac
decît una și aceeași forță și idee și nu există decît un singur
nume care să le reunească pe toate. Care este acest nume?
Așadar, acest nume era alcătuit din niște silabe cunoscute, deși
cei doi veri nu i-au putut pricepe, desigur, nici sensul și nici
măreția - el suna astfel: Civilizație! Și lasînd să-i cadă acest
cuvînt de pe buze, Settembrini ridică mîna dreaptă, mica și
galbenă, asemenea cuiva care ținea un toast.

Tînarul Hans Castorp recunoștea că toate acestea sînt foarte
vrednice de a fi ascultate, însă fără a se considera angajat în
vreun fel) oarecare, ci doar cu titlu de experiență, dar oricum,
acesta a fost sensul în care își mărturisi gândurile vorbindu-i lui
Joachim Ziemssen, care tocmai avea termometrul în gura, deci
nu putea să răspundă decît într-un chip de neînțeles, și pe urmă
era foarte ocupat să citească gradele și să le treacă în foaia de
temperatura, pentru că, abia după aceea, să-și poată da
părerea asupra punctelor de vedere ale lui Settembrini. Așa
cum am spus, Hans Castorp se interesa cu zel de aceste puncte
de vedere și-și eschidea sufletul să primească aceste cunoștințe

pentru a le cerceta "loeaproape: fapt care ne și subliniază cât de mult se deosebește omul Ucid, lămurit, de visătorul nerod - care nu era altul decât Hans Castorp unei cînd îl făcuse, în fața, flașnetar pe domnul Settembrini și încercase din toate puterile să-l gonească deoarece „îl deranja”; dar ca ora Ucid, Hans Castorp îl asculta pe italian politician și atent, dîndu-și silința

178

THOMAS MANN

în mod cinstit sa-și potolească și să-și atenueze opozițiile ce se iveau împotriva speculațiilor și expunerilor Mentorului. Căci nu vrem sa negam ca anumite rezistențe își croiau drum în sufletul lui: adică erau anumite opoziții mai vechi, care dainuisera în el dintotdeauna, și înca altele ce proveneau din împrejurările prezente, din experiențele directe sau indirecte, pe care le trăia în mijlocul celor de-aici de sus.

Ce este omul și cu cîta ușurință i se poate rătăci conștiința! Cum găsește el mijlocul de a lua chemarea pasiunii drept voce a datoriei! Dintr-un sentiment al datoriei, al dragostei de dreptate și de echilibru, Hans Castorp ajunse să dea bucuros ascultare spuselor lui Settembrini și să-i examineze cu bunăvoința considerațiile asupra rațiunii, republicii și stilului frumos, gata să se lase influențat de ele. Dar, imediat, își spunea că ar fi cu atît mai consecvent dacă și-ar lăsa gîndurile și visările să-i zboare în alta direcție, ba chiar într-o direcție *diametral opusă* — și pentru a da glas chiar de pe acum tuturor presupunerilor noastre, vom declara ca nu l-a ascultat pe domnul Settembrini decât cu singurul scop de a primi de la propria-i conștiință certificatul de liberă trecere pe care nu i l-ar fi acordat de la bun început. Dar ce sau cine se găsea de cealaltă parte, opusă patriotismului, demnității umane și beletristicii, către care Hans Castorp să poată iarăși să-și îndrepte faptele și gîndurile? Acolo se găsea... Clavdia Chauchat, fâra vigoare, putredă pe dinăuntru și cu ochii de kirghiza; și pe cînd Hans Castorp se gîndea la ea (de altfel expresia „se gîndea la ea” exprimă cu foarte mare reticența chipul cum se apropia de ea în sufletul sau), își închipui din nou că se afla în barca, pe lacul din Holstein, și ca-și întorcea privirea amăgită de ziua sticloasa de pe malul apusean, ca sa-și îndrepte ochii orbiți spre noaptea cu luna plină, unde pluteau cețurile cerului răsăritean.

Termometrul

Săptămîna lui Hans Castorp se întindea aici de marți pînă marți, cad într-o marți sosise. De cîteva zile își achitase la

administrație nota P^e săptămîna a doua — o notă modestă, exact o sută șaiszeci de franc^l-rezonabilă și justificată, socotea el, mai ales dacă țineai seama de anurnite

MUNTELE VRĂJIT

179

I sniri incalculabile ale acestei găzduiri, și care nu puteau fi evaluate, și

anumite suplimente pe care ar fi putut foarte bine să i le treacă în n^t ca de pilda concertul bilunar de pe terasa și conferințele doctorului Krokowski - adică nota era întocmită numai pentru pensiunea ropriu-zisă, pentru cheltuielile de întreținere, pentru camera confortabilă și pentru cele cinci formidabile mese.

—Nu e scump, e m;ii curînd ieftin, nu te poți plîr.ge ca aici, sus, și se cere prea mult, spuse invitatul celui stabilit de mai multă vreme. Deci, în medie, îți trebuie șase sute cincizeci de franci pe luna, pentru camera și masa, întrucît tratamentul medical este cuprins în această sumă. Bine. Admite că mai cheltuiești încă treizeci de franci pe luna cu bacșișurile, dacă vrei să te porți cum se cuvine și să ai în jur fețe surîzătoare. Asta face șase sute optzeci de franci. Bun. O să-mi spui că mai sînt și alte cheltuieli și accesorii. Mai sînt banii pentru băuturi, pentru obiectele de toaleta, pentru țigări, mai faci din cînd în cînd cîte o excursie, iar dacă vrei, o plimbare cu trăsura, mai sînt apoi notele pentru cizmar și croitor. Bine, dar calculînd precis, nu vei reuși, cu cea mai mare bunăvoință, să cheltuiești o mie de franci pe lună! Nici chiar opt sute de mărci. Ceea ce, una peste alta, nu face zece mii de mărci pe an. Nu, chiar mai puțin, fără îndoială. Iar atîta îți ajunge ca să trăiești.

- Te felicit pentru calculul tau făcut în minte, zise Joachim. Nu știam că ești atît de tare. Și găsesc că e foarte generos din partea ta să faci așa de iute socoteala pe un an întreg; hotărît, ai și învățat ceva la noi, sus. De altfel, socoteala ta e și așa exagerată. Eu nu fumez și nici nu am intenția să-mi fac haine aici, așa că îți mulțumesc.

-Prin urmare, socoteala e exagerată, zise Hans Castorp, puțin încurcat. Inșă ce i-o fi venit să treacă în contul lui Joachim țigările și costumele n^oi, se întreba el, - iar iuțeala cu care calculase în minte totul nu era lecît o iluzie și o părere a varului sau în ceea ce privea darurile lui naturale. Fiindcă, în aceasta privința ca și în toate celelalte el era mai egrabă greoi și lipsit de

spontaneitate, iar în acest caz special nu fusese o împlinire faptul ca văzuse dintr-o ochire, deoarece, în realitate, se băgase, ba chiar făcuse exerciții *în scris*, adică într-o seara, în timpul unei odihnă — întrucât sfârșise și el prin a se întinde după masa, ca ceilalți — se ridicase anume de pe minunatul său șezlong și, ascul-

de un impuls subit, luase din camera hârtie și creion, ca să calculeze.

El ajunsese la constatarea că vărului său - de fapt oricui de aici - nu-i necesari, una peste alta, decât douăsprezece mii de franci pe an. și

180

THOMAS MANN

chipurile, că să-și treacă timpul, se convinsese că, în ceea ce-l privea viața de aici, sus, era mai mult decât să îndemâna pungii lui, deoarece putea să considere că dispunea de un venit anual de optsprezece-nouăsprezece mii de franci.

Așadar, achitase acum trei zile a doua nota săptămânala, și se eliberase chitanța o dată cu mulțumirile administrației, și se afla la mijloc. Cui celei de-a treia săptămâni și ultima a vacanței ce-și propusese să-o petreacă aici, sus. Își spusese - și-l anunțase și pe varul lui, că duminică viitoare va mai asista la unul dintre acele concerte de pe terasă, care se repetau la fiecare cincisprezece zile, iar luni se va mai duce la una din conferințele doctorului Krokowski, care se țineau tot de două ori pe luna; iar marți sau miercuri va pleca și-l va lăsa pe Joachim singur, bietul Joachim căruia Radamante îi mai dăduse încă Dumnezeu știe câte luni, și ai cărui ochi blânzi și negri se acopereau cu un val de melancolie de fiecare dată când venea vorba despre plecarea lui Hans Castorp, plecare ce începuse să se apropie vertiginos. Vai, Dumnezeule mare, ce se alesese din această vacanță! Trecuse, zburase, se risipise — și n-ar fi știut în adevăr să spună cum. Totuși, erau douăzeci și una de zile pe care ar fi trebuit să le petreacă împreună, un șir lung, care la început nu putuse fi prevăzut prea ușor. Și iată că, deodată, nu mai rămăseseră decât trei sau patru biete zile, lipsite de însemnătate, un rest neglijabil, cel mult împovărat de diversele acțiuni prevăzute în programul zilei, dar de pe acum copleșite complet de gândul la bagaje și la plecare. La urma urmei, trei săptămâni reprezentau aici, sus, foarte puțin, o nimica toată — cum de altfel și spusese de la început. Aici, cea mai mică unitate de timp era

luna, îi atrăsese atenția Settembrini, și cum șederea lui Hans Castorp nu atingea nici măcar aceasta unitate, ea nici nu conta ca ședere, ci doar ca o vizita frecatoare, așa cum îi spusese și consilierul aulic Behrens. Oare nu cumva timpul trecea aici ca într-o clipita din cauza combustiiilor totale din organism? Pentru Joachim, o astfel de viteză a trăirii era. În ultima instanță, o adevărată mîngîiere. cînd se gîndea la cele cinci luni ce-l mai așteptau, și presupunînd ca totul se va limita numai la atît. Da! în timpul celor trei saptamîni, amîndoi ar fi trebuit să supravegheze cu mai multa atenție scurgerea timpului, așa cum făceau bolnavii cînd ¹ luau temperatura și cînd cele șapte minute prescrise deveneau un inte^f val de timp atît de important... Lui îls Castorp *h* era mila din toat-l inima de varul sau, în ochii căruia puteai citi o tristețe foarte omenea^e de a-și pierde, în curînd, tovarășul — ;-i, de fapt. îi compătimea foar^e

MUNTELE VRĂJIT 181

<7îndindu-se că sărmanul va ramîne, de acum înainte, mereu fara el, tare, &

vreme ce el însuși, va trăi din nou în cîmpie și-și va desfășura activi-în serviciul tehnicii transporturilor care apropie popoarele: ba, în anumite clipe, aceasta milă îi ai dea dureros de puternic pieptul și fara ca aceasta era pricina pentru care îi vorbi din ce în ce mai puțin

despre plecarea lui: iar dacă din cînd în eînd aducea vorba despre acest lucru, Hans Castorp, așa după cum am mai spus-o, dădea impresia -dintr-o buna-cuviința și delicatețe a firii - ca pîna în ultima clipa nici nu _mai voia să se gîndească la plecare.

- Să sperăm, spuse Joachim, ca măcar tc-ai odihnit la noi și ca ajuns jos, în vale, te vei bucura de binefacerea acestei destinderi.

- Da, voi transmite tuturor salutari din partea ta, răspunde Hans Castorp, și le voi spune că ma vei urma după cel mult cinci luni. Odihnit? Mă întrebă dacă m-am odihnit în aceste cîteva zile? Vreau să sper că da. O oarecare întremare trebuie să se fi produs chiar și într-un timp atît de scurt. Dar nu-i mai puțin adevărat că aici, sus, impresiile au fost atît de noi, atît de noi în toate privințele și în același timp stimulatoare, însă tot pe atît de obositoare din punct de vedere moral și fizic, îneît nu am încă sentimentul că le-am epuizat și m-am aclimatizat, ceea ce este prima condiție a oricărei odihne adevărate. Mana este, mulțumesc lui Dumnezeu, tot atît de bună ca și mai înainte, de

cîteva zile mi-am regăsit gustul cu care eram obișnuit. Numai că, din cînd în cînd, batista mi se mai pătează cu roșu, dacă-mi suflu nasul, mi se pare că nu voi reuși să scap, înainte de plecare, de aceasta afurisită fierbințeală, care-mi arde obrajii, și nici de aceste nesăbuite batai de inimă. Nu, nu, în ceea ce mă privește nu se poate spune că m-am aclimatizat și nici n-ar fi fost posibil într-un termen atît de scurt. Pentru a te aclimatiza și pentru a-ți însuși toate impresiile de aici, ar fi trebuit un timp mai îndelungat și abia după aceea putea să înceapă odihna, ca să produci mai multă albumină. Păcat.

Un „păcat”, întrucît este o greșeală din partea mea că nu mi-am rez-

mai mult timp pentru această vizită - căci, în definitiv, timp puteam

să găsesc. Pe cinci așa, am impresia că, ajuns acasă, la șes, voi avea

voie să mă refac de pe urma acestei odihne și că va trebui să dorm timp

săptămîni, atît de tare mi se pare uneori că m-am oboșit aici. Și iată că,

toate acestea, se mai adaugă și un guturai blestemat...

parea, în adevăr, că Hans Castorp va fi nevoit să se întoarcă la

cu un guturai dintre cele mai rebele. Răcise, fără îndoială, făcându-și

odihna, și îndrăznim să schițăm o a doua presupunere, anume că

182

THOMAS MANN

faptul se întîmplase în timpul curei de odihna de seară, pe care o făcea cam de o săptămîna, cu toată vremea ploioasă și rece care nu dădea semne că s-ar îndrepta înaintea plecării lui. Aflase însă că vremea asta nu putea fi calificată drept rea; noțiunea de vreme rea nu exista aici sub nici o formă, nimeni nu se teme de nici un fel de vreme, iar Hans Castorp, datorită receptivității mlădioase a tinereții, facultății ei de a se adapta ideilor și obiceiurilor: mediului în care este strămutată, începuse să-și însușească această nepăsare. Atunci cînd ploua cu găleata, nu însemna că numai pentru atît lucru aerul ar fi mai puțin uscat. Și fără îndoială, nici nu era, căci capul îi ardea mereu, ca și cum te-ai

fi găsit într-o camera supraîncălzită ^au ca și cum ai fi băut mult vin. Cît despre frigul care te pătrundea, nu era deloc înțelept sa încerci sa scapi de el refugiindu-te în camera; căci atîta vreme cît nu ningea, nu se dădea drumul la calorifer și nu era întru nimic mai comod sa stai în camera decît sa te întinzi pe balcon, îmbrăcat cu paltonul și înfășurat după toate regulile artei în doua paturi bune de par de cămilă. Dimpotrivă: poziția asta era cu mult mai agreabila, era starea cea mai plăcuta pe care Hans Castorp își amintea s-o fi simțit vreodată — iar el nu se lasă înșelat în aprecierea lui de faptul ca un oarecare literat și *carbonaro* califica, nu fara subînțelesuri răutăcioase, poziția aceasta drept „orizontala”. Îl desfată mai ales seara, cînd mica lampa lumina lînga el, pe măsuță, și cînd. înfășurat bine în paturi, delectîndu-se de binefacerile greu de precizat ale șezlongului, simțea iarăși gustul Măriei, deși avea, ce-i drept, vîrful nasului înghețat și ținea o carte — tot *Ocean Steamships* — cu mîinile înțepenite și înroșite de frig și privea pe sub arcada balconului peste întinderea văii din ce în ce mai întunecate și presărate cu lumini care se pierdeau în depărtare, și de unde, aproape în fiecare seara, răzbătea muzica timp de aproximativ o ora, urzeala de vuiete plăcute și de melodii familiare: erau fragmente din opere, bucăți din *Carmen*, din *Trubadurul* sau din *Freischutz*, apoi valsuri bine orchestrate și antrenante, marșuri care te făceau sa-ți ridici țațoș capul și mazurci vesele. Mazurka? Așa se numea de fapt Marusia, fata cu rubinul roșu, iar pe balconul vecin, îndărătul peretelui gros de sticla opalescentă, stătea cu" cat Joachim - cu care Hans Castorp schimba cîte o vorbă cu voce joasa ca sa nu-i deranjeze pe ceilalți orizontali. De pe balconul lui, Joachim ^{se} bucura de o audiție tot atît de buna, măcar ca el nu era meloman si ^{nl'} putea gusta cu aceeași plăcere concertele de seara. Păcat de el, ' schimb, buchisea mulțumit gramatica ruseasca. Hans Castorp in sa ^{laS<}

MUNTELE VRĂJIT

183

ⁿ *steamships* să-i cada pe pătura, asculta muzica din tot sufletul, se

funda bucuros în adîncurile transparente ale melodiilor, simțind o satis-

fctie deosebit de vie cînd auzea vreo compoziție inteiesanta sau care-i

zea amintiri — și lasîndu-se astfel în voia plăcerii nu-si

aducea aminte

relecăt cu sentimente ostile de remarcele enervante ale lui Settembrini asupra muzicii, mai ales remarca potrivit căreia muzica era suspecta din

punct de vedere politic, ceea ce nu valora, de fapt, cu mult mai mult decăt afirmația bunicului Giuseppe în legătura cu Revoluția din Iulie și

cu cele șapte zile ale facerii lumii.

Joachim însă nu era atît de pasionat de muzică și-i ramînea străina aromatica pasiune a fumatului; altfel, pe balconul lui era deopotrivă de bine adăpostit și instalat. Ziua se sfîrșise și de data aceasta totul era sfîrșit, puteai fi sigur ca nu se va mai întîmpla nimic, ca nu vor mai fi emoții puternice și ca, prin urmare, musculatura inimii nu va mai fi pusă la încercări suplimentare. Dar în același timp erai sigur ca mîine totul va fi reluat de la capăt, dar nu numai ca totul va reîncepe ca de obicei, ci și că se va desfășura absolut la fel; iar aceasta dubla certitudine, acest fapt indubitabil era dintre cele mai reconfortante, căci împreună cu muzica și cu savoarea regăsită a Măriei, îi dădea lui Hans Castorp, în timpul curei de seară, o stare de reala fericire.

Toate acestea însă n-au putut să împiedice ca musafirul și plăpîndul novice să răcească foarte serios în timpul numitei cure de seara (sau se prea poate, tot atît de bine, sa fi răcit în alta parte). Se anunța un guturai zdravăn, care apasă cavitatea frontală, omușorul era iritat și dureros, iar aerul nu trecea ca de obicei prin canalul destinat de natură pentru treaba aceasta, ci pătrundea rece, greoi, provocînd mereu accese de tuse rebela; numai într-o singura noapte, glasul îi deveni de un bas răgușit, ca ars de băuturi tari și — potrivit spuselor sale — toata noaptea n-a închis ochii, deoarece o uscăciune înecăcioasă a gîtului îl făcea sa tresară neconținut Pe perna.

- Povestea asta este teribil de neplăcută și chinuitoare, îi spuse oachun. Răcelile, trebuie sa ți-o spun, nu sînt *recus* aici, li se tăgăduiește •]stența, căci, în mod oficial, marea uscăciune a atmosferei nu le justi-¹ca, și ca bolnav ai fi prost primit de Behrens, daca ai vrea să treci drept pat. Dar cu tine, la urma urmei, e cu totul altceva; oricum ar fi. ai tot

Septul

sa răcești. Ar fi minunat daca am putea să-ți oprim guturaiul; a'e, la șes, exista mijloace pentru așa ceva, dar ma îndoiesc ca ăștia ici îi vor acorda o prea mare atenție. Aici e mai bine sa

nu te

184

THOMAS MANN

îmbolnăvești, căci nimănui nu-i pasa. E un lucru cunoscut aici de mm_t și pe care ți-l spun acum înainte de plecare. Când am venit eu, se afla ^ o doamna care, cât era saptamîna de lungă se plîngea că o doare urechea și, pîna la urma, Behrens o examina. ..Puteți fi complet liniștita. îi spu_{se} el; afecțiunea nu-i de natura tuberculoasă". Și la atît s-au oprit lucrurile Ei bine, o sa vedem mîine ce vom putea face. Voi vorbi cu masorul, cîi_{KJ} va veni la mine. Asta este calea ierarhica, el va comunica mai departe, astfel ca, pîna la sfîrșit, vor face totuși ceva pentru tine.

Așa proceda Joachim, iar forul ierarhic arata de ce era în stare. Chiar de vineri, cînd Hans Castorp se întorsese de la plimbarea matinala, cineva bătu în ușa și astfel avu prilejul sa facă personal cunoștința cu domnișoara von Mylendonk sau „doamna superioară", cum i se mai spunea, pe care n-o zărise pîna atunci, fiind foarte ocupată, decît de departe, pe cînd ieșea din camera unui bolnav și traversa coridorul ca sa între în camera de vizavi — iar altă dată o văzuse faeîndu-și în fugă apariția în sufragerie și-i auzise vocea stridentă. Așadar, de data aceasta vizita îi era destinată personal; ademenită de guturaiul lui, domnișoara von Mylendonk bătu tare și scurt, cu degetu-i osos, în ușa camerei, dădu buzna înainte ca el sa fi putut spune: „Intră!" și se mai repezi îndărăt, de pe prag, ca sa verifice numărul camerei.

— Treizeci și patru, orăcai ea pe un ton înalt. Exact, dom'le, *on me dit que vous avez pris froid, I hear you have caught a cold, Vî kajetsk prostudilisî*, aud că ați răcit. Ce limbă trebuie sa vorbesc cu dumneata? Germana, vad bine. Ah, da, musafirul tînărului Ziemssen, acuma știu. Trebuie sa mă duc în sala de operații. Este acolo unul care urmează sa fie cloroformizat și a mîncat salata de fasole. Dacă nu ești cu ochii în patru... și dumneata, tinere, pretinzi că ai răcit aici?

Hans Castorp era uluit de acest fel de a vorbi al unei doamne de origine nobila, căci vorbea mîineîndu-și cuvintele, își răsucea gîtul și ^{cU} nasul în sus adulmeca asemenea fiarelor în cuști, agitîndu-și mîna dreaptă pe jumătate închisa și plina de pistrii și ținînd arătătorul ridicat, ca și cum ar fi vrut sa spună: „lute, iute, iute! Nu asculta ce spun eu. ci vorbește dumneata ca sa pot pleca!" Era o femeie de vreo patruzeci de ani, de statură mica, fără forme, îmbrăcata într-un halat alb de sora. legat la

mijloc cu un cordon, și avînd pe piept o cruce împodobita cu grante. De sub boneta de soră de caritate îi ieșea parul roșu și rar. *i&* ochii albaștri, spălăciți și inflamați, avînd pe deasupra și un ulcior cop¹ aruncau niște priviri neliniștite, nasul îi era cîrn, gura ca de broasca, iaf

MUNTELE VRĂJIT

185

za inferioară se răsfrîngea pieziș în afara cînd vorbea, cu o mișcare ca ,]opată. Cu toate acestea, Hans Castorp o privea cu o amabilitate modestă îngăduitoare și încrezătoare, care îi era înnăscută.

_ ce-i cu răceala asta, spune? întrebă pentru ;> doua oara sora-șefa, ilindu-se să dea ochilor o strălucire pătrunzătoare, dar fără sa izbutească, deoarece erau sașii. Nouă nu ne place soiul asta de răceli. Răcești des? Varul dumitale nu răcea și el mereu? Prin urmare, cîți ani ai? Douăzeci și patru? La vîrsta dumitale pățești de-aidec astea. Și te-ai gîndit sa vii aici ca să răcești? N-ar trebui să vorbim aici deloc despre răceală", astea sînt palavre de jos. (în gura ei cuvîntul „palavre" avea ceva oribil și fantastic, așa cum îl rostea mișcîndu-și buza inferioara ca o lopată.) Ai o frumoasă iritație a cailor respiratorii, îmi dau seama, e de ajuns să-fi privesc ochii. (Și iarăși făcu strania tentativa de a se uita în ochii lui cu o privire pătrunzătoare, bineînțeles, fara să reușească întru totul.) Dar guturaiele nu apar din cauza frigului, ci provin dintr-o infecție la care ești predispus s-o ai și este vorba de-a ști daca sîntem în fața unei infecții inofensive sau a unei infecții ceva mai ofensive. Restul nu-s decît palavre. (Iarăși această oribilă „palavră"!) în cazul dumitale este foarte posibil să nu fie decît ceva anodin, zise ea, și-l privi cu ulciorul copt, nu știa nici el cum. Poftim, iată aici un antiseptic inofensiv. Poate că o sa-ți facă bine. Și scoase din geanta de piele, care-i atîrna de cordon, un pachetel, punîndu-l pe masă. De altfel, pari îmbujorat, ca și cum ai avea temperatură. Și continuă să se uite la fața lui, dar cu niște ochi care parca alunecau. Ți-ai luat temperatura? Tînarul făcu semn că nu.

- De ce nu? întrebă infirmiera, și buza inferioara, care-i ieșea pieziș, rămase în aer...

Hans Castorp tăcu. Băiatul bine crescut era încă foarte tînar și Păstrase obiceiul de-a tăcea al școlarului care sta în picioare în fața >»ncU, iaT cînd nu știe să răspundă, tace.

- Oare nu cumva ai obiceiul sa nu-ți iei niciodată temperatura? -Banu, doamnă superioară. Mi-o iau cînd a:n febra.

- Dom le, dar temperatura o iei tocmai pentru a ști *dacă* ai febra. Și acum< duPâ părerea dumitale. nu ai?

-Nu prea știu, doamna superioara. De fapt, nu pot sa-mi dau seamr 's. De cînd am sosit aici m-a tot luat puțin cu cald și cu frig.

- Aha! Și unde ți-e termometrul?

186

THOMAS MANN

— N-am termometru, doamnă superioara. N-am nevoie, căci nu am venit aici decît în vizită. Sînt sănătos.

— Palavre! M-ai chemat pentru ca ești sănătos?

— Nu, rîse el politicos, ci pentiu ca ma simt puțin cam...

— ...răcit. Aici la noi asemenea răceli sînt destul de frecvente. Iata! făcu ea și scotoci iarăși în geanta ca șa scoată doua cutiuțe de piele, una neagra și alta roșie, pe care le puse pe masa. Asta costă trei franci și cincizeci, iar asta cinci franci. Firește că ala de cinci franci este mai bun. Poți sa-l folosești toata viața daca o sa ai grijă de el.

Hans Castorp lua cutiuța roșie și o deschise. Elegant ca o bijuterie, obiectul de sticla era întins în culcușul capitonat cu catifea roșie, executat pe măsura. Gradele erau însemnate cu linii roșii, zecimile cu linii negre. Cifrele erau roșii, iar partea inferioara, caie se prelungea subțim-du-se, era umpluta cu argint viu strălucitor. Coloana mercurului era sco-borîta mult sub gradele normale ale căldurii animale.

Hans Castorp știa ce anume i se cuvenea lui însuși și prestigiului sau.

— Îl iau pe acesta, spuse el, neacordînd celuiilalt nici cea mai mica atenție. Pe acesta de cinci franci. Îmi îngăduiți sa vi-l achit imediat...

— E-n regula, macai superioara. Mai ales sa nu te calicești la tîrguielile importante. Nu-i nici o graba, o sa ți-l treacă în nota de plata. Da-mi-l, iar pentru început o sa-l coborîm complet — uite-așa. Și lua termometrul, îl scutura de mai multe ori coborîndu-i coloana de argint viu și mai mult, pîna sub 35 de grade. Mercurul se va urca, se va înalță, zise ea. Iata-ți achiziția! Cunoști cum se procedează la noi? Îl ții sub onorabila dumitale limba, cîte șapte minute de patru ori pe zi, cu buzele bine lipite. La buna vedere, dom'le! Îți urez un diagnostic bun! Și parași

camera.

Hans Castorp se înclinase și rămăsese lângă masa, în picioare, plimbându-și privirea de la ușa pe unde dispăruse sorașefa la instrumentul pe care i-l lăsase. „Asta-i deci superioara von Mylendonk, gîndi el. Lui Settembrini nu-i place și este adevărat că are unele manifestai neplăcute. Ulciorul nu-i deloc estetic, dar probabil că nu-l are întotdeauna-De ce mi-a spus însă tot timpul «dom'le^», pronunțînd atît de incorect-Are apucături de baiețoi și e cam ciudata. Și iată ca mi-a și vîndut un termometru, are totdeauna cîteva în geantă. Se pare ca aici se gasesc^c pretutindeni, în toate prăvăliile, chiar acolo unde te-ai aștepta mai puțin¹-cum spune Joachim. N-a trebuit sa-mi dau prea multa osteneala sa achiziționez, a venit singur la mine." Scoase din cutiuță obiectul frag¹

MUNTELE VRĂJIT

187

¹ cercetă, apoi începu să se plimbe neliniștit prin camera, ținîndu-l în mîna. Inima îi bătea repede și puternic. Se întoarse spre ușa deschisa a balconului și schița o mișcare spre camera alăturata, cu intenția sa-i facă vizita lui Joachim, dar renunța, ramase în picioare lângă masa și începu sa-și dreagă glasul pentru a-și da seama de sunetul înăbușit al vocii- Apoi tuși cu toata puterea. „Da, trebuie sa vad daca am febra din cauza guturaiului", își spuse și vîrî repede termometrul în gura, punînd vîrfu cu argint viu sub limbă astfel ca instrumentul îi ieșea pieziș printre buzele strînse foarte tare ca sa nu lase să pătrundă nici un pic de aer.

Nici o secunda mai mult, nici una mai puțin, gîndi el. In mine se poate avea încredere. Nu trebuie sa mi-l schimbe cu o «sora mută», ca lui Ottilie Kneifer, persoana despre care mi-a vorbit Settembrini". Și începu să se plimbe prin camera, ținînd strîns termometrul în gura.

Timpul se îira, termenul părea nesfîrsit. Trecuseră abia două minute și jumătate cînd, temîndu-se ca a depășit clipa prescrisa, privi acele ceasornicului, începu să facă o puzderie de gesturi banale, mișca lucrurile din locul lor punîndu-le înapoi, apoi ieși pe balcon și, ferindu-se ca vărul lui sâ-l vadă, contempla priveliștea, valea dintre munți, care ajunsese cu toate aspectele ei atît de intima sufletului sau: piscurile, liniile crestelor și pereții stîncoși, iar spre stînga, văgăuna profundă a Brehmenbuhl-ului a cărui spinare cobora pieziș spre sat, în

vreme ce întunecata pădure alpina îi acoperea coastele — privi spre dreapta masivele muntoase, ale căror nume îi deveniseră familiare, cât și spre Alteinwand care, văzut de aici, părea că închide valea spre sud - privi drumurile și răzoarele cu flori ale grădinilor, peștera stîncoasă și zădă, asculta murmurul de glasuri ce se înalță din solariu și se întoarse în cameră dîndu-și silința să îndrepte poziția termometrului în gura, apoi întinzînd brațul făcu să se ridice manșeta și se uită la ceas, apropiindu-

Și ochi. Trecuseră șase minute, în sfîrșit, după multe cazne și eforturi lepușe numai fiindcă avea impresia că vine în ajutorul minutelor, că le împinge, le silește să înainteze. Dar pentru că tocmai în clipa aceea,

Într-o clipă în picioare în mijlocul camerei, se pierdu în icaverii și lasă smaurile să-i zboare, ultimul minut ce mai rămăsese se strecura cu pas

Pisica și trecu neobservat, iar un nou gest grăbit al brațului îi

descoperi fuga discreta și-l făcu să constate că o tîeime din minutul al

Pulea devenise de domeniul trecutului și prin urmaie întîrziase, dar își

se că nu'ea prea mare importanța, ia urma uimelor. rezultatul nu se

încăcase: ayidar, scoase termometrul și se uita la el cu privirea rătăcita.

188

THOMAS MANN

Nu reuși să vadă imediat cât arăta termometrul, strălucirea argintului viu se confunda cu reflexul luminos al tubului de sticlă, coloana părea ba că s-a urcat foarte sus, ba că a dispărut - îl apropiu de ochi, îl întoarse pe o parte și pe alta, dar nu observa nimic. În sfîrșit, făcînd o mișcare adecvată, imaginea deveni limpede, o reținu și, la repezeala, își puse mintea la contribuție. De fapt, mercurul se întinsese, se dilatase foarte tare, coloana se ridicase desmi de sus, fiind cu multe zecimi deasupra limitei unei temperaturi normale. Hans Castorp avea 37,6.

În plina zi, între orele zece și unsprezece jumătate, 37,6 era prea mult, însemna „temperatura”, era o febră ce rezulta dintr-o infecție pe care o luase, așa că problema era să afle de ce natura e infecția. 37,6 -nici chiar Joachim nu avea mai mult, aici nimeni nu avea temperatura mai mare, afara doar de cei care zăceau în pat sau erau *moribundi* — tot atît aveau și Hermine

Kleefeld cu pneumotoraxul ei, și... și... chiai doamna Chauchat. Firește, în cazul lui, poate că nu era același lucru -căci el avea numai o simplă febra gripala cum se spunea în vale. Dar era dificil sa identifici cu precizie natura febrei. Hans Castorp nu credea ca are aceasta temperatura numai de cînd răcise, și regreta ca nu întrebasese mai din vreme mercurul, chiar la început, atunci cînd îi sugerase consilierul aulic. Sfatul fusese într-adevar plin de bun simț, ceea ce se vadea acum. așa ca Settembrini nu avusese deloc dreptate sa izbucnească într-un hohot de rîs atît de batjocoritor și atît de zgomotos -Settembrini cu republica și cu stilul lui frumos. Acum Hans Castorp ura republica și stilul frumos, cercetînd iarăși cu atenție indicația ter-mometrului, pe care, din cauza jocului de lumini, o pierduse în doua rînduri, se silea s-o prindă iar, sucind și răsucind instrumentul: indica precis 37,6, de dimineața, devreme!

Simți o emoție puternica. Începu sa se plimbe prin camera în lung și-n lat, cu termometrul în mina, dar avînd grija sa-l țină orizontal ca sa nu influențeze mercurul printr-o mișcare verticala, apoi îl așeza cu băgare de seama pe toaleta și se pregăti, deocamdată, cu paltonul și paturile, pentru cura lui de odihna. Se înfășură în paturi, așa cum învățase, din doua părți și de dedesubt, una după alta, cu mîna experta-și ramase nemișcat, așteptînd ora mesei și venirea lui Joachim. Din cînd în cînd, surîdea, ca și cum ar fi fost cineva de fata. Și din cînd în cînd' pieptul i se umfla de un fior de spaima, iar atunci simțea nevoia ^{<a} tușească din cauza pieptului prins de guturai.

MUNTELE VRĂJIT

189

Joachim îl găsi tot culcat cînd, la ora unsprezece, după ce gongul răsunase, intră sa-l ia la micul dejun.

„gi? întreba el mirat, apropiindu-se de șezlong.

„O clipă, Hans Castorp nu spuse nimic, privindu-l în fața. Apoi răspunse:

- Da, adică ultima noutate ar fi ca am un pic de temperatura.

„Ce înseamnă asta? întreba Joachim. Vrei sa spui ca ai caiduri? Cu oarecare încetineală. Hans Castorp își formula astfel răspunsul:

- Am caiduri, dragul meu, de o buna bucata de vreme și chiar iot timpul- Acum nu mai este voiba de vreo impresie subiectiva, ci de o constatare exacta. Mi-am luat temperatura.

-Ți-ai luat temperatura?! Cu ce?! exclama Joachim speriat.

- Cu un teimometru, ev;."ienî, răspunse Hans Castorp, nu

fara un pic de ironie și dojana. Mi-a vindut unul sora-șefa. Dar nu înțeleg de ce s-o fi adresînd mereu cu „dom'le”, nu-i nici macarT politicos. Mi-a vîndut însă la repezeala un termometru excelent, și daca vrei sa te convingi de gradele pe care le indică, e acolo, pe toaletă. S-a urcat foarte repede.

Joachim făcu un scurt stînga-mprejur și intra în camera. Cînd se întoarse, spuse cu oarecare întîrziere:

- 37 virgulă cinci și jumătate.

-în cazul acesta a coborît puțin, adineauri era virgula șase.

- Ca temperatură de dimineața, nu se poate spune că e un fleac, zise Joachim. Frumoasa surpriză, adaugă el și ramase în picioare, cu mîinile în șolduri și cu capul plecat, în fața varului sau culcat pe șezlong, exact așa cum stai aflîndu-te într-adevar în fața unei „frumoase surprize”. Va trebui sa te bagi în pat.

Hans Castorp avea un răspuns gata pregătit.

- Nu vad, spuse el, de ce trebuie sa ma culc cu 37,6 atunci cînd tu și atîția alții de-aici nu aveți mai puțin - și totuși va plimbați cu toții nestingheriți.

- Dar este cu totul altceva, replica Joachim. Tu ai o stare acuta și inofensiva. Tu ai guturai.

- In primul rînd, făcu Hans Castorp mergînd pîna la a-si împărți raza de răspuns în „primul rînd” și „în ai doilea rînd”, nu înțeleg de ce u o febra inofensiva - admițînd o clipa ca așa ceva exista - *cn* o febra

ensiva llekuie sa stau în pat, dar cu o alta, nu. Si în al doilea rînd, a]n mai spus doar ca guturaiul asta nu mi-a dat mai multa febra decît

190

THOMAS MANN

aveam înainte. Ramîn la punctul meu de vedere ca 37,6 este egal cu 37,6. Daca voi puteți sa hoinăriți cu ea, pot și eu.

— Dar și eu, cînd am sosit aici, a trebuit să stau în pat patru sapta-mîni, obiecta Joachim; și nu mi s-a dat voie sa mă scol decît atunci cînd s-a constatat ca patul nu-mi scădea temperatura.

Hans Castorp surise.

— Ei și? întreba. Ma gîndesc ca la tine era altceva. Mi se pare ca te contrazici. Mai întîi faci o distincție și apoi o confuzie. Astea sînt palavre...

Joachim se întoarse iute pe calcîie și cînd se găsi iarăși fata-n fata cu varul sau chipul oacheș i se mai întunecase puțin.

— Nu, zise, nu eu fac o confuzie, ci tu ești acela care ai un fel de a privi lucrurile de zăpăcești lumea. Vreau sa-ți spun

numai ca ești strașnic de răcit, lucru care ?e vede și din vocea ta. și că ar trebui sa te bagi în pat ca sa scurtezi durata bolii, deoaiece vrei sa pleci saptamîna viitoare. Dar daca nu vrei — adică: daca nu vrei sa te culci — poți foarte bine sa te dispensezi. Nu-ți dau eu prescripții, în nici un caz; acum trebuie sa mergem la masa. Repede, ora a și trecut.

— Foarte bine. Haidem! zise Hans Castorp și-și arunca paturile. Intra în camera ca sa-și dea cu peria prin păr, iar în vremea asta Joachim mai aruncă o privire la termometrul de pe toaleta, fapt pe care Hans Castorp îl observă cu coada ochiului. Apoi, tăcuți, plecară și-și reluara încă o dată locurile în sufrageria care la ora aceea strălucea în alb de atîta lapte imaculat.

Cînd pitica îi aduse lui Hans Castorp berea de Kulmbach, el o refuza cu o expresie grava întipărită pe fața, o expresie de renunțare. Azi nu voi bea bere, nu voi bea nimic, nu, mulțumesc frumos, doar cel mult o înghițitura de apa. Lucrul acesta mira pe cei din jurul lui. Cum adică? Asta este într-adevar o noutate! Nici măcar un strop de bere?

— Am puțina temperatura, răspuse Hans Castorp. Un fleac.

Iata insa că începură sal certe cu atătaiorul - iar faptul era foarte ciudat. Luau un aer ștregăresc, dădeau din cap. clipeau din ochi și agi" tau degetul în drepiul urechii, ca și cum ar fi auzit lucruri necuviincioase și nostime despre cineva care ar fi vrut sa pară virtuos.

— Haide, haide, tocmai dumneata! spuse profesoara și puful de p^e obraji i se îmbujora în timp ce-l amenința surîzînd. Ce ne esle dat sa afla¹¹¹ despre dumneata, fuimos. n-am ce zice! Ia te uita, ia te uita, ia te uita!

— Ei, ei, ei, făcu și doamna Stohr, și-l amenința cu degetul roșu ?'

butucanos, ridicîndu-l spre nas. Zice ca are temperatură, domnul vizit^a~

MUNTELE VRĂJIT

191

? Asta-i buna! Iata o figura! Ce om petrecăreț!

Pînă și batrîna mătușa, de la celalalt capăt al mesei, îl amenința ■ eata cu degetul, avînd totodată un aer cicalitor și viclean, în clipa cînd fia vestea; iar drăgălașa Marusia, care pîna acum nu-i acordase nici cea mai mica atenție, se întoarse spre el. îl privi cu ochii ei cafenii și rotunzi, . • a_pasa pe buze batista cu parfumul de portocale, amenințîndu-l; chiar și doctorul Blumenkohl, căruia doamna Stohr îi povesti faptul, nu se putu împiedica sa repete gestul tuturor, dar fara sa se uite, este adevărat, la Hans Castorp. Singură Miss Robinson se arata nepasatoare si rezervata, ca totdeauna. Joachim, foarte corect, stătea cu ochii aplecați în farfurie.

Măgulit de atâtea tachinarii, Hans Castorp crezu ca-i dator sa le refuze cu modestie.

- Nu, nu, rosti el, dumneavoastră faceți o eroare, cazul meu este cel mai inofensiv din cîte se pot închipui, am doar un guturai, după cum vedeți: ochii îmi curg, pieptul mi-e prins și tușesc aproape toată noaptea, ceea ce este destul de neplăcut...

Dărei refuzau sa-i primească justificările, rîdeau, îi făceau semn cu mîna să nu mai insiste și strigau: „Da, da, da, mofturi, pretexte, un mic guturai, știm, știm!” și iată ca, deodată, toți cerura ca Hans Castorp sa se prezinte de urgență la consultație. Noutatea îi înviora; cît ținu dejunul, dintre toate cele șapte mese, asta a fost cea mai veselă. În special doamna Stohr cu mutra ei încăpățînata și cu obrajii îmbujorați, plini cu zbîrci-turi deasupra gulerașului plisat, era de o volubilitate aproape sălbatica, întinzîndu-se în considerații asupra deosebitei plăceri de a tuși — da, era desigur ceva delicios și desfătător în momentul în care simțeai cum se mțețeau și creșteau gîdiliturile în străfundurile pieptului și cînd, apăsat și sufocat, făceai eforturi sa tușești cît mai adine ca sa-ți potolești această iritație: era o plăcere asemănătoare cu aceea pe care ți-o dădea un strănut, atunci cînd pofta de a strănuta devenea irezistibilă, cînd, ca un fel de amețeală, inspirai și; expirai puternic de cîteva ori și cînd, siîrșit. te daruiai cu o figura fericită voluptuoasă explozii finale, 'tmd de iot ce te înconjoară, și asta <-e putea întimpla de doua și de trei n în șir. Erau bucuriile gratuite ale vieții, la fel ca acelea încercate 'td, primăvara, de exemplu, îți scarpini pîna la sînge degeraturile care manîncă atît de dulce - te scarpini pîna la sînge cu o ardoare feroce, ' Prada furiei și plăcerii, cu atîta ardoare îneît privind-te din 'mplare în oglinda dai peste o grimasa drăcească.

192

THOMAS MANN

Cu aceeași încapațînare groaznică, inculta doamna Stohr vorbi pînă cînd dejunul scurt, dar substanțial, se termina, iar cei doi veri plecară să-și facă plimbarea matinală, devale, spre Davos-Platz. Joachim era adine» în gînduri, în vreme ce Hans Castorp gemea de mult ce-și sufla nasul iar tușea îi zguduia pieptul care-i suna ca o tinichea ruginită. L_a întoarcere, Joachim spuse:

— Îți fac o propunere. Astăzi este vineri — mâine după dejun ma duc la controlul lunar. Nu este un examen total, Behrens îmi da vreo doua palme în spate și-l pune pe Krokowski să ia câteva note. Ai putea sa ma însoțești și, cu acest prilej, sa-i ceri să te consulte și pe tine în mod sumar. Este ridicol ce-ți propun, dar daca ai fi acasă l-ai chema fara îndoiala pe Heidekind. Iar aici, unde avem doi specialiști, tu te plimbi, nu știi ce ai de făcut, cât de gravă e boala și nici dacă n-ai face mai bine sâ te bagi în pat.

— Bine, zise Hans Castorp. Cum crezi tu. Firește, pot merge cu tine. Și chiar ma interesează sa asist o data la o consultație.

Așadar, căzură de acord; iar cînd ajunseră sus, în fața sanatoriului, întîmplarea făcu sa-l întîlneasca pe consilierul aulic Behrens, prin urmare sa se ivească prilejul de a-și formula imediat cererea.

Behrens ieșea din partea din fața a clădirii, înalt și rigid, cu gambeta pe ceafa, o țigara de foi în gura, obrajii albaștri și ochii lacrimoși, cu aerul de a fi în plină activitate, adică pe punctul de-a face vizitele clientelei sale particulare, în sat, după ce lucrase în sala de operații, ceea ce de altfel le și comunică verilor.

— Pofta buna, domnilor! spuse el. Va învîrțiți de colo pîna colo? V-ați simțit bine în lumea mare? Tocmai vin de la un duel cu cuțitul și ferăstrăul — o chestie mare, gîndiți-va doar că e vorba despre o rezeecție de coaste. Altădată, cincizeci la suta ramîneau morți pe loc. Astăzi, reușim mai bine, dar cu toate acestea se mai întîmpla sa-și ia tălpășița cîte unul înaintea termen, *mortis causa*. Ei, cel de azi înțelege de gluma, și pentru moment se ține bine... Este înnebunitor un torace omenesc care nu mai exista. Părți moi ale trupului, lucru mai mult urît, ide^e imprecisa, ma înțelegeți... Ei, și dumneata? Ce face pretinsa ila sănătate? Viața în doi este mai curînd vesela, ce părere ai,

vulpoi bătrîn? Dar dumneata, turistule, de ce plîngi? se adresa el de^o data lui Hans Castorp. Plînsul în public este interzis. Asta-i discipl^{na} casei. Dacă fiecare s-ar apuca sa facă așa ca dumneata, unde-am ajung^e-

MUNTELE VRĂJIT

193

-Domnule consilier aulic, vinovat e guturaiul meu, răspunse Hans Castorp- Nu știu cum s-a făcut, dar am un guturai strașnic. Pe deasupra mai tușesc și tot pieptul mi-e prins.

-Așa? zise Behrens. Poate ca s-ar cuveni sa consulți un medic serios.

Rîseră amîndoi, iar Joachim răspuse lipindu-și calcîiele:

— Sîntem pe punctul s-o facem, domnule consilier aulic. Mîine e zîua mea de consultație și tocmai voiam sa va întreb daca veți avea amabilitatea să-l examinați totodată și pe varul meu. Am dori sa știm dacă va putea sa plece marți...

- C.P.! spuse Behrens. Adică: Cu plăcere! Trebuia s-o facem de la început. Din moment ce se afla aici, sa se aleagă măcar cu atît. Însă, firește, nu vrem sa silim pe nimeni. Deci, mîine după ora doua, imediat după troaca!

-Am, totodată, și puțina febra, adaugă Hans Castorp.

- Ce spui! striga Behrens. Îți închipui ca-mi comunicî o noutate? Crezi ca n-am ochi în cap? Și cu formidabilul sau arătător îi indica ochii injectați, albaștri-spalaciți și lăcrimoși. Ce temperatura ai?

Hans Castorp i-o comunica.

- Dimineața? Hm, nu-i rau! Pentru început, nu-ți lipsește vocația. Ei, atunci ne-am înțeles. Mîine stăm între patru ochi. Cinstea va fi pentru mine. Digestie binecuvîntata! Și cu genunchii strîmbi, lopatînd din mîini, începu sa coboare panta drumului, pe cînd înapoia lui plutea, ca un drapel, dîra groasa de fum a țigării de foi.

- Am aranjat așa cum ai dorit tu, spuse Hans Castorp. Nici nu se putea aranja mai bine, iata-ma acum cu ora reținuta. De altfel, este puțin probabil că va putea face mare lucru în chestia asta, cel mult o sa-mi prescrie un extras de miambal sau un ceai pectoral însă cu toate astea este plăcut sa știi ca poți primi un ajutor medical cînd te afli în starea asta. Dar de ce oare e atît de violent în expresii? La început, lucrul acesta ma amuza, însă cu timpul a devenit cam neplăcut. „Digestie bine-

uvintata!" Ce jargon încîlcit. Poți spune „pofta buna!", căci pofta este oarecum un cuvînt poetic, la fel ca și „pîinea zilnica", și se și potrivește 1 de armonios cu „buna". Însă „digestie" este curata fiziologie, iar mvoca binecuvîntarea cerului asupra ei este o atitudine batjocoritoare.

Și

nici nu-mi place ca-l vad fumînd, faptul acesta ma neliniștește,

eoarece știu ca nu-i priește și-l face melancolic. Settembrini pretinde una lui dispoziție este silita, iar Settembrini este un critic, un om cu cată sigură, trebuie sa i-o recunoaștem. Poate că și eu ar trebui sa

THOMAS MANN

judec mai mult și să nu mai primesc toate lucrurile așa cum mi se prezintă, are dreptate și în privința asta. Dar se întâmplă să începi prin judeca, prin a dezaproba și prin a te indigna, și apoi iată că survine ceva care n-are nici o legătură cu raționamentul tau, astfel că nici nu mai poate fi vorba despre severitate morală, iar republica și stilul frumos și se par dintr-o dată cu totul nesărate... Ultimele cuvinte mai mult le mormăi, destul de confuz, și parca nici el însuși nu părea prea lămurit asupra celor ce voia să spună. De altfel, vărul sau îl privi pieziș și spuse „la revedere”, iar după aceea fiecare intră în camera; apoi trecu pe balcon.

- Cît? întrebă Joachim după o vreme, cu toate că nu-l văzuse pe Hans Castorp uitându-se la termometru...

Iar Hans Castorp răspunse pe un ton indiferent:

— Nimic nou!

În adevăr, abia ieșit pe balcon, luase de pe toaleta drăgălașă achiziție din acea dimineață, anula prin scuturări verticale vechiul 37,6 care își terminase rolul și, ca un bolnav experimentat, își reluase odihna, ținând în gura țigara de sticlă. Dar împotriva așteptării și cu toate că ținuse termometrul sub limba mai mult de opt minute, mercurul nu se ridicase peste vechile 37,6 grade - ceea ce, de altfel, însemna febra, dacă nu cumva o febră mai mare decât aceea pe care o avusese de dimineață. După dejun, coloana sclipitoare se ridică pînă la 37,7, seara, cînd bolnavul se simți obosit de emoțiile și noutățile de peste zi, ramase la 37,5, iar a doua zi dimineața indica doar 37, pentru că spre ora prînzului să atingă valoarea zilei precedente. În aceste împrejurări, urmă dejunul principal al zilei și, o dată cu sfîrșitul lui, se apropie și ora rendez-vous-ului.

Mai tîrziu, Hans Castorp își aminti că la acest prînz, doamna Chauchat purta o jacheta de un galben-auriu, cu nasturi mari și buzunarele tivite cu șireturi, o jachetă nouă sau, în orice caz, nouă pentru Hans Castorp, iar atunci cînd intrase, cu întîrzierea ei obișnuită, se oprise parcă o clipă pentru ca întreaga sufragerie să i-o vadă. Apoi, cum făcea de cîte cinci ori în fiecare zi, se furișase spre masa ei și, așezîndu-se cu mișcări unduioase, începuse să flecărească și să manînce, și tot ca în fiecare zi, dar cu o atenție deosebită, Hans Castorp o văzuse mișcîndu-și capul în timp ce vorbea și iarăși îi remarcase încovoierea grumazului 5' felul neglijent de a-și ține spatele, iar cînd privise spre masa „ruși⁰ bine”, dindaratul lui Settembrini

care stătea la capătul mesei așezate între ei, în diagonală, observase că, în tot timpul dejunului, doamna Chauchat nu se întorsese niciodată spre sufragerie. Dar când desertul

MUNTELE VRĂJIT

195

înășcând, din partea dreapta a sufrageriei, acolo unde era masa ilor de rînd, pendula mare, cu lanțuri, suna de doua ori, Hans Castorp simți profund emoționat de un lucru neînțeles, care totuși se întîmpla - vreme ce pendula suna ora două — o bătaie, două batai — și când atra-ătoarea bolnava își întoarse încet capul și în parte bustul, aruncîndu-și privirea peste umăr și fățiș spre masa lui Hans Castorp, dar nu ca din "ntîmplare către masa lui, ci fara nici un echivoc posibil direct spre el, cu un surîs fluturîndu-i pe buzele strînse și în ochii oblici, ca aceia ai lui pribislav, cu aerul ca parcă dorește sa-i spună: „Ei, ce faci? E timpul. Vrei să te duci?" (căci atunci când ochii își vorbesc, se tutuiesc, chiar dacă buzele n-au spus vreodată nici măcar „dumneata”) - incidentul acesta îl tulbură și îl înfricoșă pîna în adîncul sufletului pe Hans Castorp, atît de tare încît abia se mai încrezu în simțurile lui, și astfel o privi pe doamna Chauchat în fața mai întîi pentru ca apoi, ridicîndu-și ochii peste fruntea și părul ei, sa-i lase sa plutească în gol. Știa oare că el avea consultația fixata la ora doua? îl privise doar cu atîta înțeles și cu toate acestea era de necrezut, întrucît ar fi putut să știe deopotrivă de bine că numai cu o clipă înainte se întrebese daca n-ar fi fost mai potrivit să-i comunice consilierului aulic, prin Joachim, ca răceala se ameliora, astfel că găsea consultația de prisos: un gînd al cărui avantaj se spulberă dintr-o data în fața acestui surîs întrebător, pentru a lua înfățișarea celui mai respingător plictis. Căci în secunda următoare, Joachim puse pe masă șervetul răsucit și făcu semn din sprîncene lui Hans Castorp, apoi se înclină în fața vecinilor și parași sufrageria — iar Hans Castorp, împleticindu-se în sinea lui, dar cu pas hotărît și cu sentimentul ca această privire și acest surîs îl învaluiu mereu, porni și ieși după varul sau.

De ieri dimineața nu mai vorbiseră despre planul lor de a se duce

împreună la consultație și în acea clipa pășeau într-o tăcută înțelegere.

Joachim se grăbea: ora convenita trecuse și consilierul aulic Behrens

Pnea preț pe punctualitate. Parcurseră coridorul de la parter

trecînd

Pînă la fața administrației și coborîra scara acoperita în întregime cu

«oleum ceruit, care ducea la subsol. Joachim bătuse la ușa aflată chiar în

scării și pe care o placă de porțelan arăta că acolo se găsește sala de

consultății.

- Intră! striga Behrens apăsînd tare pe prima silabă. Stătea în halat, yocul camerei, țînînd în mîna dreaptă stetoscopul negru cu care se bătea

Peste coapsa.

196

THOMAS MANN

— *Tempo, tempo*, spuse el întorcîndu-și spre pendula ochii lacrimoși, *Un poco piu presto, signori!* Nu sîntem numai la dispoziția durnea voastră. Doctorul Krokowski stătea la biroul dublu, în fața ferestrei palid, în halatul de lustrin negru, cu coatele pe masa, cu o mîna pe con-dei iar cu cealaltă trecută prin barba, avînd în fața un teanc de hîrtie, fără îndoială dosarul bolnavului, și se uita la cei doi sosiți, cu expresia vagă a cuiva care nu e acolo decît ca asistent.

— Hai, da-mi statul de serviciu, spuse consilierul aulic ca răspuns la scuzele lui Joachim, și-i apuca foaia de temperatură ca să-și arunce ochii pe ea, în vreme ce pacientul se grăbea să se dezbrace pînă la brîu, atîrnîndu-și hainele în cuierul de lînga ușa. Lui Hans Castorp nimeni nu-i dădu nici o atenție. Ramase un moment în picioare, privindu-i pe tustrei, apoi se așeză într-un mic fotoliu de modă veche ale cărui brațe erau împodobite cu ciucuri, lînga o măsuța pe care se afla o cană cu apă. Dulapuri pline cu volume de medicină cu cotoare groase și dosare acopereau pereții. Încolo, ca mobilier nu mai era decît un șezlong cu spătarul mobil, acoperit cu o mușama albă și pe a cărui pernă era întinsă o coală mare de hîrtie albă.

— Virgulă șapte, virgulă nouă, virgulă opt, spuse Behrens răsfoind foile săptămînale pe care Joachim își trecuse cu precizie temperaturile luate de cinci ori pe zi. Oricum, tot mai ești încă destul de balțat, draga Ziemssen, și este evident că de cînd te-am văzut ultima oară, deunăzi, nu te-ai mai înzdrăvenit. („Deunăzi” fusese exact cu patru săptămîni în urma.) Tot otrăvit, tot otrăvit, zise el. Ei, așa ceva nu trece de azi pe mîine, noi cei de-aici nu facem vrăji.

Joachim aproba din cap, mîna umerii goi i se înfiorară, deși ar fi putut să se obișnuiască, doar nu venise aici de ieri.

— Cum stăm cu înțepăturile în hilul drept care erau mereu acute? Mai bine? Vai, vino aici! Vom începe să ciocănim mai temeinic. Și auscul-țația începem.

Consilierul aulic Behrens, înfipt pe picioarele-i crăcănate, cu trupul lăsat pe spate și cu stetoscopul la subsuoara, începem să bata în partea de sus a umărului drept al lui Joachim cu puternicul sau deget mijlociu de la mîna dreapta, ca și cum ar fi mînuit un ciocan, printr-o mișcare specială a încheieturii mîinii și apăsînd cu mîna stîngă. Apoi coborîm omoplat și ciocănim lateral la mijlocul și în partea inferioară a spatelui¹ după care Joachim, cunoscînd bine procedeul, ridică brațul ca să se lase ciocănit la subsuoară. Totul se repeta și în partea stînga, iar apoi consilierul aulic porunci „stînga-mprejur” pentru a-i ciocăni și așezul

MUNTELE VRĂJIT

197

• ptul. Ciocănim chiar de sub gît, lînga clavicula, și mai ciocănim în partea inferioară și inferioară a pieptului, întîi la dreapta și apoi la stînga. nupă ce ciocănim suficient, apăsăm stetoscopul pe pieptul și pe spatele lui Joachim și, cu urechea lipită de aparat, ascultăm toate regiunile unde ciocănim mai înainte. Joachim trebuia, în același timp, să respire, să tușească, ceea ce părea că-l obosește foarte tare, căci își pierduse răsuflarea, iar ochii îi lăcrimau. Cît despre consilierul aulic Behrens, spunea cu glas tare, cu cuvinte scurte și sigure, tot ce auzea înăuntru, asistentului care stătea la birou — o spunea în așa fel încît Hans Castorp nu se putea opri să nu se gîndească la scena de la croitor, atunci cînd domnul spilkuit ia măsurile pentru un costum și pune centimetrul după o rînduială tradițională aici și colo în jurul trupului și al membrilor clientului, dictînd ucenicului care sta la masă și scrie cifrele astfel obținute. „Scurt”, „scurtat”, dicta consilierul aulic Behrens. „Vezicular”, spuse el și iarăși repeta: „vezicular” (după cît se părea, acesta este un semn bun), „aspru” mai spuse și făcînd o strîmbătură. „Foarte aspru.” „Zgomot.” Și doctorul Krokowski transcria totul, ca ucenicul cifrele croitorului.

Cu capul plecat într-o parte. Hans Castorp privea cele ce se petreceau în fața lui, adîncit într-o contemplare meditativă a torsului lui Joachim, ale cărui coaste, cînd respira (slava Domnului mai avea încă toate coastele) se ridicau sub pielea întinsă și se reliefa deasupra stomacului scobit - acest tors zvelt, de un oacheș-galbui, cu parul negru pe stern și brațele altminteri robuste, dintre care unul avea la încheietura mîinii o brățara de aur. Acestea sînt brațe de gimnast, își spuse Hans

Castorp; lui Joachim i-au plăcut întotdeauna exercițiile de gimnastica, pe cînd eu n-am făcut caz de ele niciodată, însă la el și aceasta pasiune izvorăște tot din gustul pentru militare. A fost mereu preocupat de trupul său, mai mult decît mine sau cel puțin în alt fel; deoarece eu am °st mereu un civil preocupat mai mult sa fac bai calde, sa manînc bine sâ beau bine, în vreme ce el își dezvoltă și își desavîrșea forța fizică. ■>! iată ca trupul lui a trecut pe primul plan într-un mod cu totul diferit, a evēnit independent și a căpătat importanța datorită bolii. Un trup into-Și care nu se lasă dezintoxicat ca sa redevină zdravăn, cu toată rința ce~o are bietul Joachim de a ajunge soldat, jos, devale. Este tur-intr-o forma perfectă, ca un adevărat Apollo din Belvedere, în afara Par. P_e dinăuntru însă, este bolnav, iar pe dinafară arde de febra din ma b°lii; căci boala îl face pe om mai trupesc, îl aservește și mai trupului. Și pe cînd prin minte îi treceau toate acestea, deodată se c°sa și arunca o privire iute, întrebătoare de la torsul gol al lui

198

THOMAS MANN

Joachim spre ochii lui, spre ochii lui mari, negri și blînzi pe care chinuită și tușea îi făceau sa lăcrimeze, iar acum, în timpul exarnenulm medical, se uitau cu o expresie tristă ce plutea în gol, trecînd pe deasupra celui ce-l privea.

Între timp însă, consilierul aulic Behrens terminase.

— Ei, e bine, Ziemssen, spuse el. Totul este în regula, în măsura posibilului. Data viitoare (adică de azi în patru saptamîni) o sa fie peste tot, desigur, puțin mai bine...

— Cît credeți ca mai poate dura, domnule consilier aulic?

— Ei, poftim, iarăși ești grăbit? în orice caz, n-ai putea s-o scoți la capăt cu recruții dumitale în starea în care te afli! Mai ai nevoie de încă o jumătate de anișor, cum ți-am spus și deunăzi — iar dacă îți face plăcere, calculeaza-l începînd de deunăzi, dar considera-l ca pe un minimum. La urma urmei, nu e prea rau aici, așa ca ar trebui sa fii ceva mai politicos. Aici, nu ești nici la ocna și nici într-o... mina siberiana! Sau vrei sa spui ca sanatoriul nostru are oarecare asemănări cu locuri de-astea? Merge bine, Ziemssen! Șterge-o! Următorul, dacă mai are cineva pofta! striga el privind undeva, în aer. Și întinzînd brațul, dădu stetoscopul doctorului Krokowski care se ridica și-l lua ca sa-i facă și el lui Joachim un mic control de asistent.

Hans Castorp sari în picioare și se grăbi sa se dezbrace, cu

privirea agățata de făptura consilierului aulic care, cu picioarele crăcănate și gura căscata, părea dus pe gânduri. Se grăbi prea tare, nu reuși sa-și scoată imediat cămașa cu picățele și o trase peste cap. Apoi încremeni în picioare, alb, blond și subțire, în fața consilierului aulic Behrens - o înfățișare de civil pe lângă Joachim Ziemssen.

Dar consilierul aulic era încă dus pe gânduri și-l lasă sa stea în picioare. Doctorul Krokowski se așezase din nou, iar Joachim începu sa se îmbrace, când Behrens se hotărî, în sfârșit, sa ia nota de prezența celui care „mai avea pofta”.

— Ei, așa-i, e rîndul *dumitale!* spuse el, și cu mîna sa enorma îi apuca de cot pe Hans Caștorp, îl trase în fața lui și-l studie pătrunzător Nu-i privi chipul, așa cum te uiți de obicei la un om, ci numai trupul; i' învîrți așa cum învîrți un corp și-i cerceta mai ales spinarea. Hm. zise *el* Haide, o sa vedem imediat de ce ești în stare. Și, ca adineauri, începu sa ciocănească.

Ciocani în aceleași locuri ca și la Joachim și reveni de mai multe ori în diferite locuri. O bucata de timp ciocani în mod alternativ, sus. HnS claviculă și puțin mai jos, pentru a compara.

MUNTELE VRĂJIT

199

Auzi? întreba el întorcîndu-se către doctorul Krokowski...

Țar doctorul Krokowski, de la masa lui de scris, aflata la cinci pași ,epărtare, confirma printr-o mișcare a capului ca auzea: lasă cu gravitate bărbia în piept, în așa fel încît își apasă barba ale cărei vîrfuri se îndoiau în sus.

- Respira adînc! Tușește! porunci consilierul aulic care, acum, își reluase stetoscopul, iar Hans Castorp se strădui sa facă întocmai, mai bine de opt sau zece minute, în timp ce consilierul aulic îl asculta. Acesta nu rosti mei un cuvînt și nu făcu decît sa apese stetoscopul ici și colo, ascultînd, revenind de mai multe ori, în special în anumite locuri, unde chiar adineauri se oprise de cîteva ori pentru a ciocani cu insistența. Apoi își puse instrumentul sub braț și, cu mîmile la spate, ramase cu ochii în pamînt, privind între el și Hans Castorp.

- Da, Castorp, îi zise — și era pentru prima data ca, fara înconjur, îi spunea tînarului pe numele de familie - lucrul se desfășoară *praeter-propter*, întocmai cum am bănuit din prima clipa. Am fost mereu cu ochii pe dumneata, Castorp, acum pot sa ți-o spun — chiar din capul locului, cînd am avut cinstea nemeritata sa te cunosc — și am presupus cu destula certitudine ca, în fond, ești unul de-ai noștri și vei sfîrși prin a-ți

da seama ca atîția alții care au venit aici pentru desfătarea lor, au privit în jur strîmbînd dm nas, dar într-o zi au descoperit ca ar face bine -și nu numai ca „ar face bine”, te rog sa ma înțelegi cum se cuvine — sa ramîna aici, în aceasta stațiune de munte, cu mai mult folos și dincolo de orice curiozitate gratuita.

Hans Castorp pălise, iar Joachim se opri brusc sa asculte.

- Ai aici un var atît de drăguț și de simpatic, continua consilierul aulic facînd un semn spre Joachim și leganîndu-se cînd în vîrfurile picioarelor, cînd pe calcîie — un var care, nădăjduiesc, va putea în curînd sa spună ca a fost bolnav — însă chiar daca va ajunge acolo, domnul Vărul dumitale de sînge, asta nu înseamnă ca n-a fost bolnav, iar acest

apt arunca a priori, cum spune filozoful, o lumina și asupra dumitale, dragul meu Castorp...

- Dar, domnule consilier aulic, el nu-mi este var decît prin alianța. ~ Haide, haide, n-o sa vrei acum sa-ți renegi *votre cousm*. Prin alianța,

Sau nu' Hi ramîne totuși ruda. Și din partea cui?

- După mama, domnule consilier. Este fiul unei cumna... " ~ Și doamna mama dumitale e sănătoasa?

- Nu, e moarta. A decedat pe cînd e Tam încă mic. ~ Ah, de ce?

200

THOMAS MANN

— De o embolie, domnule consilier aulic.

— Embolie? Bine, de-atunci e mult. Dar domnul tatăl dumitale?

— A murit de pneumonie, zise Hans Castorp, iar bunicul meu, la f_e] adaugă el.

— Ah, și el la fel? Așadar, aceștia și-s ascendenții! Cît despre dumneata, desigur ca totdeauna ai fost puțin anemic, nu-i așa? Dar nu-j așa ca atît munca fizica cît și munca intelectuala te obolesc repede, așa-i¹) Da? Și ai adesea palpitații? Numai de cîtva timp? Bine, și în afara de toate astea, ai firește o înclinație pronunțata pentru înfundarea cailor respiratorii. Știi ca odinioară ai mai fost bolnav?

-Eu?

— Da, te am în vedere pe dumneata personal, cel la care ma uit. Auzi diferența? Și consilierul aulic ciocani pe rînd în partea superioara stînga a pieptului și puțin mai jos.

— Sunetul este un pic mai surd aici decît dincolo, zise Hans Castorp.

— Foarte bine. Ar trebui sa devii specialist. Deci, exista o jena respiratorie,

iar jenele respiratorii sînt efectul regiunilor bolnave, în care procesul de sclerozare s-a și terminat sau, dacă vrei, al regiunilor care s-au și cicatrizat. Ești un vechi bolnav, Castorp, dar nu vreau să învinovățesc pe nimeni ca habar n-ai avut. Probabil că pentru domnii noștri colegi de la șes diagnosticul este mai dificil în cazul dumitale. Nu vreau să spun nici măcar că am auzul mai fin decît ei, cu toate că experiența și specializarea înseamnă foarte mult. Aerul însă este acela care ne ajută să auzim, înțelegi, acest aer rarefiat și uscat al înălțimilor.

— Firește, evident, zise Hans Castorp.

— Bine, Castorp. Și acum, băiatul meu, asculta-mă cu atenție, o să-ți spun cîteva cuvinte care valorează greutatea lor în aur. Dacă, în cazul dumitale, n-ar fi decît aceste jene respiratorii și aceste calcifieri curioase, te-aș lasă să pleci la larii și penaii dumitale și nu mi-aș mai bate capul nici o clipă cu dumneata, mă auzi? Dar, fiindcă lucrurile stau altfel și t^o ești la noi, nu trebuie să te mai obosești pornind la drum. După cîtva timp, tot ar trebui să te întorci.

Hans Castorp simți iarăși cum sîngele îi năvălește în inima care 1^{se} zbătea în piept în vreme ce Joachim încremenise pe loc, cu ochii în pămînt și cu mîinile la spate.

— Căci în afara de aceste jene respiratorii, mai spusese consilierul aulic-avem în partea superioară și un punct incipient care a și început să aibă zgomotul lui, întrucît provine dintr-o afecțiune proaspătă — deocamdată nu vreau să vorbesc despre un focar de infecție, deși există, cu certitudine

MUNTELE VRĂJIT

201

un punct umed, iar dacă vei continua, devale, să trăiești la fel ca și eu, acum, eu, dragul meu, îți spun că-mi declin orice răspundere, căci o bună zi toată bucata de plămînt se va duce dracului.

Hans Castorp stătea în picioare, fără nici o tresărire, doar colțul gurii

— zîcnea în mod ciudat, iar printre coaste i se vedeau limpede bătăile im-

— Se uita spre Joachim, ai cărui ochi nu-i întîlni, apoi privi iarăși

hipul consilierului aulic, cu obrajii lui albaștrii. Cu ochii tot albaștri și

lăcrimoși, și cu mustața zbîrlită într-o singură parte.

— Și ca o confirmare obiectivă, continua Behrens, mai avem și temperatura dumitale: 37,6 la ora zece dimineața, ceea ce corespunde îndeaproape cu observațiile acustice.

_ Mă gîndeam, spuse Hans Castorp, ca aceasta febra se datorește numai guturaiului.

-Și guturaiul? i-o întoarce consilierul aulic... De unde provine? Da-mi

voie, Castorp, sa-ți spun ceva și ține bine minte ceea ce auzi, căci, după

cîte știi, dispui de suficiente circumvoluțiuni cerebrale. Prin urmare,

aerul pe care-l avem aici este bun împotriva bolii, lucru pe care-l știi,

nu-i așa? Și este perfect adevărat. Dar tot acest aer este, în același timp,

ma înțelegi, deopotrivă de prielnic și pentru a declanșa și grăbi boala,

căci revoluționează trupul, facîndu-l sa izbucnească din starea latentă în

care se afla, iar guturaiul dumitale este tocmai una din aceste izbucniri.

Nu știi dacă la șes ai și avut febra, dar după părerea mea dumneata ai

început să faci temperatura imediat ce ai sosit aici, chiar din prima zi.

- Da, este ceea ce cred în adevăr și eu, spuse Hans Castorp.

-Probabil că imediat te-ai simțit ușor amețit, confirmă consilierul

aulic. Acestea sînt otrăvurile solubile secretate de microbi; au un efect

amețitor asupra sistemului nervos central, ma înțelegi, și abia atunci

obrajii capata o îmbujorare plină de veselie. Deocamdată, Castorp, vei

mcepe prin a te baga în pat; vom vedea dacă după cîteva saptamîni de

repaos la pat, te vei reface. Ce se va întîmpla după aceea, ramîne de

vazut. O sa-ți facem o frumoasa fotografie a interiorului și faptul acesta

să-ți producă desigur plăcere, căci vei putea sa arunci o privire

m'âuntrul propriei dumitale ființe. Dar țin tot atît de mult sa-ți spun

'mediat: un caz ca al dumitale nu se vindeca de la o zi la alta, reclamele

"e și vindecările miraculoase nu ne privesc pe noi. Am avut

impresia,

Iar la început, ca ești un bolnav foarte ales, mult mai înzestrat pen-

ă fi bolnav decât generalul asta de brigada de colo, care vrea s-o

argă ori de câte ori termometrul îi arata câteva zecimi în minus. Ca și

Pe *Joc repaus* n-ar fi un ordin tot atât de valabil ca și *drepti!* Re-202

THOMAS MANN

paosul este prima datorie a cetățeanului, iar nerăbdarea nu provoacă decât rău, Castorp, încearcă, te rog, să nu mă dezminți și să nu mă cunosc cunoașterea mea despre oameni. Și acum, înainte de marș, la depou cu dumneata!

Spunând aceste cuvinte, consilierul aulic Behrens puse capăt convorbirii și, ca un om suprasolicitat de treburi, se așeză la birou pentru a-și rezolva corespondența în pauza până la consultația viitoare. Doctorul Krokowski însă se ridică de la locul său, se îndreptă spre Hans Castorp, aruncă pieziș capul pe spate și cu un surâs jovial, care-i dezvelea dinții gălbui în barbă, îi strânse din toată inima mâna dreaptă.

V

Eterna supă și revelația fulgerătoare

Înainte de orice, povestitorul se simte dator să mărturisească pro-pria-i mirare în legătura cu un lucru care se va întâmpla aici, pentru că nu cumva cititorul să fie el însuși din cale-afară de uimit de cele ce urmează. De fapt, dacă în vreme ce relatarea noastră privind primele trei săptămâni ale șederii lui Hans Castorp la cei de sus (douăzeci și una de zile în miezul verii, la care, potrivit previziunilor omenești, ar fi trebuit să se limiteze această ședere), așadar, dacă în vreme ce relatarea noastră a devorat spațiu și timp ale căror întinderi corespund foarte bine așteptării noastre pe jumătate mărturisite - în schimb, pentru următoarele trei săptămâni ale vizitei sale în acest loc, nu ne-ar mai trebui decât tot atâtea cuvinte și clipe câte pagini, file, ore și zile de lucru au cerut ele: de altfel ne dam seama dintr-o clipă că aceste trei săptămâni se vor încheia iute, fiind că și îngropate.

Am putea fi mirați de acest fapt; și totuși el este în ordinea lucrurilor și răspunde legilor povestirii și ascultării ei. Căci este în perfectă ordine și corespunde exact acestor legi că timpul să ne pară mai lung sau mai scurt, și că numai în funcție de propria noastră experiență el se dilată sau se contractă exact cât

și aventura eroului povestirii noastre, surprins ^{Qe} destin într-un mod atât de neașteptat, adică aventura tânărului Hans ^{astorP}; și că, poate, este folositor, în prezența acestei minuni care este ^{Irnpul}, să-l pregătim pe cititor pentru încă alte multe minuni și ^{enomene}, în afara aceluia de pîna acum, pe care le va întâlni în tovarășa noastră. Deocamdată este suficient ca fiecare să-și aducă aminte cît ^e iute se scurge chiar un „lung” șir de zile atunci cînd, bolnav fiind, le recî în pat: este mereu aceeași zi care se repeta fără încetare; dar cum ^{e>} ^{In} fond, mereu aceeași, nu prea ar fi corect să vorbim de „Petiție”; mai precis ar fi dacă am vorbi despre o identitate — adică de

204

THOMAS MANN

Î I i

un *acum* încremenit — sau despre eternitate. La prînz, ți se aduce supă așa cum ți-a fost adusă și ieri, și așa cum îți va fi adusă și mâine. Dar ^{j_n} aceeași clipă te adie un fel de boare — nu știi nici cum, nici de unde; căc în vreme ce vezi că ți se aduce supă, formele timpului se destramă, iar ^{ar} ceea ce ți se dezvăluie ca adevărată formă a existenței este un piezent încremenit în care ți se aduce eterna supă. Dar ar fi paradoxal să vorbești despre plictis în legătura cu eternitatea; iar noi vrem să evităm, paradoxurile, mai ales în tovarășia eroului nostru.

Așadar, Hans Castorp stătea în pat de sîmbata după-amiază deoarece astfel hotărîse consilierul aulic Behrens, suprema autoritate în această lume în care sîntem închiși. Stătea acolo, întins, cu monograma lui pe buzunarul cămășii de noapte, cu mîinile sub cap, în patul curat și alb, patul în care murise americanca și, fără îndoială, atîtea alte ființe, și privea în tavanul camerei, cu ochii lui naivi, al căror albastru era încețoșat de guturai, gîndindu-se la ciudățenia situației. De altfel, nu putem admite că fără acest guturai ochii lui ar fi avut o privire limpede și fără echivoc, căci structura sa lăuntrică, oricît de simplă ar fi fost, nu era în adevăr deloc simplă, ci din contra, foarte întunecată, încîlcită, pe jumătate sinceră și prada îndoielii. Uneori din străfundurile ființei lui se înalță un rîs nebun și biruitor, care îi zguduia pieptul, domolindu-i inima, iar o bucurie și o speranță necunoscute îl chinuiau îngrozitor; alteori pălea de spaimă și de neliniște, în vreme ce inima repeta parca loviturile conștiinței, batîndu-i lipită de coaste, într-o cadență accelerată.

În prima zi, Joachim îl lasă în pace și ocoli orice explicație. Grijuliu sa-l menajeze, intra de câteva ori în camera bolnavului, făcu un semn cu capul, întrebînd de forma dacă nu-i lipsea nimic. De altfel, îi era cu atît mai ușor sa-l înțeleagă pe Hans Castorp și sa-i respecte teama ce-o avea de orice explicație, cu cît împărtășea aceasta teama, iar în mintea lui se socotea chiar într-o situație și mai chinuitoare decît varul sau. Dar duminica, înainte de amiaza, întorcîndu-se de la plimbarea de dimineața, pe care trebuise s-o facă singur, ca înainte vreme, nu mai amîna convorbirea directă și inevitabilă cu varul sau. Ramase în picioare lînga pat și spuse oftînd:

— Așadar nu-i nimic de făcut și trebuie sa luam anumite hotarîri. Te așteaptă cei de-acasa.

— Nu încă, răspunse Hans Castorp.

— Nu chiar azi, însă zilele acestea, miercuri sau joi.

MUNTELE VRĂJIT

205

is

Aș, zise Hans Castorp, nu ma așteaptă cîtuși de puțin, și nu atît de adică într-o zi fixă. Au altceva de făcut decît sa ma aștepte pe ■ e și sa numere zilele pîna la întoarcerea mea. Cînd sosesc, sînt bine-nit și unchiul Tienappel spune: „Te-ai întors!” iar unchiul James ma - treabă: „Ei, a fost frumos?” Dacă vad ca n-am sosit, trebuie sa treacă uită vreme înainte ca faptul acesta sa-i surprindă, poți sa fii sigur. Bineînțeles ca, la urma urmelor, vor trebui sa fie înștiințați...

— Îți dai seama, zise Joachim oftînd, cît de neplăcută este situația asta pentru mine! Acum, ce-o sa se mai întîmple? Firește ca ma simt oarecum răspunzător. Vii aici sa-mi faci o vizita, te introduc în sanatoriu și iata-te, deodată, țintuit la pat și nimeni nu știe cînd vei putea pleca pentru a-ți ocupa serviciul. Trebuie sa înțelegi ca mi-e penibil în cel mai înalt grad.

- Iarta-ma! spuse Hans Castorp fara sa-și ia mîimle de sub cap. La ce bun sa-ți faci atîtea gînduri? E absurd. Am venit oare aici ca sa-ți fac ție o vizita? In parte am venit și cu intenția asta; dar, în primul rînd, ca sa mă odihnesc, potrivit sfatului dat de Heidekind. Și iată, acum s-a dovedit pur și simplu ca aveam mai multa nevoie de repaus decît și-a închipuit el sau decît ne gîndisem noi toți. De altfel, nu sînt primul care a crezut că face aici doar o scurta vizita de politețe și a cărui ședere a luat o cu totul alta întorsătura. E destul sa te gîndești cum al doilea fiu al lui Tous-le-deux a fost atins încă mult mai grav — și nici nu știm

daca mai trăiește, căci se prea poate sa-l fi coborât în timpul vreunui dejun. Este o surpriza pentru mine sa aflu ca sînt cam bolnav și trebuie sa ma obișnuiesc mai întîi cu ideea ca acum ma aflu aici ca pacient, pentru tratament, așadar, ca sînt într-adevar unul dintre ai voștri, în loc sa fiu, cum aveam impresia pîna acum, doar un oaspete. Și apoi, pe de alta Parte, trebuie sa-ți mărturisesc ca faptul acesta nu ma surprinde deloc, deoarece niciodată nu m-am simțit propriu-zis viguros și nu uit cît de uneri mi-au murit părinții — astfel ca nici nu aveam de la cine moșteni o sănătate excepționala! Ca ai o mica leziune - nu-i așa? - chiar daca este, ^a Punem, vindecata acum, e o chestiune asupra căreia nu ne facem ^{uz}n, și se prea poate ca familia noastră sa aibă asemenea dispoziții și, ^e altfel, Behrens a și făcut o remarcă în sensul acesta. Oricum ar fi, •ata-mâ de ieri în situația de-a ma întreba care-mi erju dispozițiile personale fața de tot, înțelegi, adică fața de viața și exigențele ei. Am avut deauna o fire serioasa și o anumita antipatie pentru aspectele vigu-^{ase} și zgomotoase ale vieții - nu am vorbit noi, de curînd, despre asta,

206

THOMAS MANN

și tu știi ca am fost ispitit uneori sa ma fac preot, fiindca-mi p)_a lucrurile triste și înălțătoare - iar o stofa neagra, înțelegi tu, cu o cru_{Ce} de argint deasupra sau un R.I.P... *Requiescat in pace...* reprezintă pentru mine ceva mult mai frumos și infinit mai drag decît un „Mulți ani trăiască!” cu zgomotoasa lui veselie. Totul trebuie sa provină din faptul ca eu însumi am o leziune si din naștere chiar am avut predispoziții pentru aceasta boala - care a izbucnit acum. Dar daca lucrurile stau într-adevar, astfel, pot sa vorbesc despre noroc, întrucît este un noroc faptul ca am venit aici și m-am lăsat consultat; în privința asta n-ai nevoie sa-ți faci nici cel mai mic reproș. Căci doar ai auzit tu singur ca, daca aș mai fi continuat cîtva timp sa duc viața asta acolo, la șes, s-ar fi putut ca toata bucata de plamîn sa se duca dracului.

- Asta nu se poate ști! zise Joachim. Iata ceva care într-adevar nu se poate ști. Doar ca ai avut odinioară cîteva locuri bolnave de care nimeni nu s-a ocupat, dar care s-au lecuit cu desavîrșire de la sine, astfel ca azi nu mai ai decît o oarecare greutate la respirație. Ceea ce desigur ca s-ar fi petrecut și cu punctul umed pe care se poate sa-l ai acum, daca nu ai fi urcat din întîmplare pîna aici, la mine — nu, nu se poate ști!

- Nu, nu se poate ști absolut nimic, răspuse Hans Castorp. Și de aceea nu avem dreptul să punem alternativa cea mai rea, de pilda în ceea ce privește durata convalescenței mele. Afirmi că nimeni nu poate ști când voi fi în stare să plec de aici și să încep lucrul la șantierul naval, însă faci această afirmație într-un sens pesimist și găsesc că te grăbești prea tare, tocmai pentru că nu se poate ști. Behrens n-a fixat nici un termen, este un om înțelept și nu face pe profetul. De altfel, nu mi s-a făcut încă nici radioscopia și nici radiografia, singurele care vor îngădui o concluzie obiectivă, și cine știe dacă se va constata ceva într-adevăr serios sau dacă pînă atunci nu-mi va trece febra și va voi putea spune adio. Cred că este mai bine să nu ne dăm prea multă importanță și să nu ne apucăm să istorisim celor de acasă, chiar de la început, asemenea povești de groază. Va fi suficient să le scriem cît mai curînd - de altfel le voi scrie chiar eu, cu mîna mea, saltîndu-mă puțin pe perna - că am răcit, că stau în pat cu puțină febră și că, deocamdată, nu sînt în stare să călătoresc. După aceea, vom vedea.

- Bine, am înțeles, e tot ce putem face pînă una-alta. Cît pentru rest> mai putem aștepta.

- Pentru rest?

MUNTELE VRĂJIT

207

-Pai, gîndește-te și tu! Doar cu geamantanul tau pentru clasa întîi g cu cele necesare numai pentru trei săptămîni. Ai nevoie de , de rufe, de încălțăminte. În sfîrșit, trebuie să îți se trimită și bani.

lbituri,

-*Dacă*, spuse Hans Castorp, numai *dacă* voi avea nevoie de toate astea.

- Bine, să mai așteptăm. Insa n-ar trebui... nu, zise Joachim și începu, vădit tulburat, să se plimbe prin camera, nu, n-ar trebui să ne facem nici o iluzie. E prea multă vreme de cînd mă aflu aici și știu la ce mă pot aștepta. Cînd Behrens spune că un loc e aspru și că aproape că aude un zgomot... Dar, bineînțeles, putem aștepta!

Deocamdată se mulțumiră cu atît pentru ziua respectivă, iar programul - cînd era vorba de divertismente fie săptămînale, fie bilunare — intra în drepturile sale. Chiar în situația lui de acum Hans Castorp lua parte la tot ce se petrecea, dacă nu bucurîndu-se direct, cel puțin prin relatările pe care i le făcea Joachim cînd, vizitîndu-l, se așeza pentru un sfert de oră pe

marginea patului.

Tava de ceai pe care i se servise micul dejun duminica dimineața era împodobită cu un mic vâs de flori și nu uitaseră sa-i trimită câteva prăjituri din cele servite și în sufragerie. Mai târziu, grădina și terasa se însuflețiră cu *tralala* și cu fornaielile clarinetului, în cadrul concertului bilunar, iar Joachim ramase alături de varul sau: urmări stînd pe balcon, în vreme ce Hans Castorp ciulea urechile cu capul plecat într-o parte și cu privirea pierdută într-o fervoare dubioasă pe valurile de armonie care se îmbulzeau de afara, nu fara a se gîndi cu o interioara ridicare din umeri la discursurile lui Settembrini asupra „caracterului suspect politic al muzicii”.

De altfel, cum am mai spus, îl punea pe Joachim sa-i relateze evenimentele și pregătirile din aceste zile, îl întreba dacă duminica fusese onorată cu toalete elegante, neglijouri de dantelă sau ceva asemănător (numai că pentru neglijouri de dantelă fusese prea rece), daca dupa-masa se facusera plimbări cu trăsura (și, în adevăr, „Clubul jumătăților de P amîni” își mase zborul in corpore spre Clavadell); iar luni dupa-masa, Joachim veni sa-l vadă înaintea curei de odihna, îi ceru sa-i facă o e de seama asupra conferinței doctorului Krokowski. Joachim se a destul de puțin vorbăreț și deloc dispus sa facă rezumatul con-Wței - de altfel nu vorbise decît foarte puțin și despre cea precedenta. * Hans Castorp stăruia sa afle amănunte:

208

THOMAS MANN

— Zac aici și achit tariful întreg, spuse el. Vreau și eu să aflu n_{ut}-din ceea ce se întîmpla.

Își reaminti de acea luni, în urma cu doua saptămîni, cînd se apu_{cas} de unul singur sa plece la plimbarea care-i făcuse atît de rau, șj_s-exprima limpede presupunerea că este posibil ca excursia sa fi f_{os}. cauza ce-i declanșase revoluția în trup și grăbise izbucnirea bolii.

— Dar cum mai vorbesc oamenii de aici, exclamă el, oamenii din popor — cu cîta solemnitate și demnitate: sună aproape ca o poezie! „Ramîi cu bine și-ți mulțumesc!” repetă el imitînd accentul tăietorului de lemne. Așa am auzit în pădure și n-o sa uit toată viața. Asemenea întîmplari se asociază cu alte impresii și amintiri, știi și tu, și-ți ramîn în auz pînă la sfîrșitul zilelor tăie. Și Krokowski a vorbit iarăși despre „iubire”? întrebă apoi și se strîmbă rostind acest cuvînt.

— Bineînțeles, îi răspunse Joachim. Despre ce altceva ar fi putut vorbi?

Acesta este subiectul la care recurge totdeauna.

— Și cam ce-a spus astăzi?

— Ei, nimic deosebit. Ai auzit tu însuși, de altfel, cum vorbește.

— Dar ce-a mai emis ca noutate?

— Ca noutate, nimic deosebit. Azi a debitat chimie pură, adaugă Joachim în silă. E vorba, în acest caz, de un fel de otrăvire, de autoin-toxicația organismului care, cum spune doctorul Krokowski, și-ar avea originea în descompunerea unui element încă necunoscut, răspîndit în trup; iar efectele acestei descompuneri exercită o influență amețitoare asupra anumitor centri ai măduvei spinării, exact așa cum se întîmpla în cazul absorbției obișnuite a otrăvurilor exotice, ca morfina sau cocaina.

— Și atunci obrazii se îmbujorează! spuse Hăns Castorp. Ia te uita, dar e cît se poate de interesant. Cîte știe și omul asta! Parcă ar fi înghițit știința cu polonicul. Mai așteaptă puțin și o să vezi că într-o bună zi o să sfîrșeasca prin a descoperi acest element necunoscut, răspîndit în tot trupul, ba o să și fabrice otrăvurile solubile care produc acest efect amețitor asupra centrului nervos, astfel că va putea îmbăta oamenii după metoda lui. Poate că odinioară chiar se ajunsese aici. Auzind toate acestea, ai puica crede că este ceva adevărat în poveștile cu elixirele dragostei și alte năzdrăvănii de care sînt pline cărțile de legende... Ai s> plecat?

— Da, zise Joachim, trebuie neapărat să mai stau puțin culcat. De ieri, temperatura mi se ridică. Chestia asta a ta m-a cam lovit în moale' capului.

MUNTELE VRĂJIT

209

Astfel trecură duminica, luna. Apoi seara și dimineața urziră a treia șederii lui Hans Castorp în „depou”, iar marțea trecu fără nimic

sebit. Și totuși era ziua sosirii lui; se împlineau trei săptămîni - cheiate de cînd se găsea aici și se simți în sfîrșit obligat să scrie o risoare acasă, ca să-și informeze unchii de starea lui actuală, cel puțin ■ linii mari. Cu perna în spate, le scrisese pe hîrtia cu antet a stabilimentului, că plecarea, în pofida proiectelor lui, trebuia amînata. Le mai scrisese că stătea în pat, avînd o gripa cu febră, pe care consilierul aulic Behrens, conștiincios pînă la exces cum era îndeobște, nu voia s-o *trateze* cu ușurință, deoarece o punea în legătură cu constituția

generală a bolnavului. În adevăr, chiar de la prima lor întâlnire, medicul-șef îl săsise foarte anemic, astfel că, la urma urmelor, concediul pe care Hans Castorp și-l rezervase a fost socotit insuficient de către acest medic cu înaltă competență. Pe curînd amănunte mai ample. „Iată un lucru bun, gîndi Hans Castorp. Nu e nici un cuvînt de prisos și totuși, scrisoarea aceasta mă va face să cîștig puțin timp.” Apoi plicul fu încredințat omului de serviciu de la etaj care, evitînd întîrzierea cutiilor pentru scrisori, plecă imediat să-l pună lă primul tren.

După aceasta, aventurierul nostru, cu cugetul împăcat, socotind că lucrurile ău fost aranjate și ca numai tușea și temperatura pricinuită de guturai îl făceau să sufere, se apucă să trăiască de pe o zi pe alta, aceasta zi spartă în atîtea bucățele și care, în monotonia ei permanentă, nu se scurgea nici mai iute, nici mai încet, căci era mereu aceeași. De dimineață, după ce bătea foarte tare în ușă, intra băieșul, un tip musculos, pe nume Turnherr, cu mînele cămășii suflecate pe brațele vînoase, care vorbea din gît cu oarecare dificultate și, numindu-l pe Hans Castorp, ca pe toți ceilalți bolnavi, cu numărul camerei, îl frecționa cu alcool. Abia P'eca, și Joachim apărea gata îmbrăcat ca să-i spună bună dimineața, își întreba vărul ce temperatură a avut la ora șapte și apoi i-o comunica pe a sa. Pe cînd el lua masa jos, Hans Castorp, cu perna în spate, făcea la fel, cu pofta de mîncare provocată de o schimbare de regim - prea puțin s'îngherit de năvălirea medicilor foarte ocupați, care, la aceasta oră. Pravisera de parcurs sufrageria, iar acum străbăteau la iuțeala camerele

omavii la pat și cu muribunzi. Cu gura plină de dulceață, declara că ornat bine și pe deasupra marginii ceștii se uita la consilierul aulic

cu pumnii apăsați pe masa din mijloc, arunca o privire grăbită pe aia de temperatură, iar după aceea Hans Castorp răspundea cu voce

ganată și indiferentă la bună ziua celor ce ieșeau. Aprindea apoi o

no

THOMAS MANN

țigara și abia sesiza că Joachim plecase să-și facă plimbarea dimineața, ca îl și vedea întorcîndu-se. Mai flecareau iarăși de una alta, astfel ca intervalul dintre două mese - între timp, Joachim își făcea și cura de odihnă - era atît de scurt, încît chiar și un cap sec un sărac cu duhul n-ar fi reușit să se

plictisească, și cu atât mai mult nu era cazul lui Hans Castorp, căci el știa să extragă suficientă substanță din impresiile celor trei săptămâni petrecute aici, sus, să mediteze asupra situației lui de acum și să se întrebe ce se va întâmpla cu el, încât abia dacă mai avea vreme să răsfoiască cele două volume groase ale unui magazin ilustrat, împrumutate de la biblioteca sanatoriului și așezate pe noptiera.

Lucrurile nu se petreceau altfel nici când Joachim își făcea a doua plimbare, pînă la Davos-Platz, care abia dacă dura o prăpădită de ora. După aceea venea iarăși la Hans Castorp, îi povestea anumite lucruri care îl impresionaseră în timpul plimbării, stătea un moment în picioare sau pe marginea patului, înainte de a se duce pentru cura de odihnă dinaintea prînzului — și cît durau toate acestea? încă o prăpădită de ora¹ Abia ți-ai pus mîinile sub cap și abia ți-ai aruncat privirile în tavan, urmărind un gînd, ca gongul îi și invita pe toți pacienții, cu excepția celor care zăceau în pat și a muribunzilor, să se pregătească pentru dejun.

Joachim pleca, iar după aceea sosea „supa de prînz”: un epitet de un simbolism stupid, pentru ceea ce era în realitate! Căci Hans Castorp nu avea regim de bolnav - și oare de ce i s-ar fi impus un asemenea regim? Un regim de bolnav, un regim sărăcăcios nu era deloc recomandabil în cazul său. Stătea acolo și plătea tariful întreg, iar ceea ce i se aducea în veșnicia încremenită a acestei ore nu era o simplă supă, ci meniu! complet, cel obișnuit la prînzul de la „Berghof”, alcătuit din șase feluri; o masă succulentă în cursul săptămîinii, iar duminică una de gala, apreciată de cei mai exigenți cunoscători, pregătita de un șef bucătar de anvergură europeană, într-o bucătărie ca de hotel de lux. Fata de la sufragerie, care

avea însărcinarea să servească bolnavii ce stăteau în pat, i-o aducea

sub

capace nichelate, pe tăvi care ațîțau pofta de mîncare; împingea de-a curmezișul patului măsuța specială pentru bolnavii la pat, aceasta min¹¹¹⁶ de echilibru, care se găsea acolo ca din întâmplare, și Hans Castorp mîncă în pat, ca în basmul cu băiatul de croitor așezat dinaintea unei^{se} fermeceate.

MUNTELE VRĂJIT 211

Abia isprăvea dejunul, ca Joachim se și întorcea, și mai înainte de a duce să se întindă pe balcon și marea liniște să se fi

lăsat deasupra Berghof'-ului, iată ca se făcuse aproape ora trei și jumătate. Poate ca era chiar atît; căci, ca să fim preciși, nu era, fără îndoială, decît două . un sfert. Dar nu se iau în considerare sferturile de ora suplimentare înd, în afara unităților întregi, ele se absorb în treacăt, ori de cîte ori timpul este calculat în linii generale, ca de pilda în marile calatorii cu trenul sau în stările de așteptare, cînd toate aspirațiile și parca întreaga viață sînt concentrate ca să aducă timpul. Ora două și un sfert poate fi două și jumătate, așa cum poate fi, pentru numele lui Dumnezeu, chiar și ora trei, dacă am ajuns să vorbim de trei. Cele treizeci de minute se înțeleg ca un contrapunct față de ora întreaga, de la trei pîna la patru, și în sine nu mai contează: astfel se întîmpla în asemenea împrejurări. Și tot astfel se făcea că durata mării cure de odihna se reducea, în definitiv, la o ora — care era, de altfel, și mai micșorată, comprimată, fiind oarecum ocolită printr-o pauză. Iar pauza era doctorul Krokowski. Da, doctorul Krokowski, făcîndu-și raita de după masă, nu-l mai ocolea pe Hans Castorp. Acum tînarul își avea locul lui bine stabilit, nu mai era un interval și un hiat, ci un bolnav pe care îl chestiona zilnic, adică nu-l mai neglija așa cum se întîmplase spre nemarturisita și trecătoarea lui nemulțumire. Lucrurile se petrecuseră luni, cînd doctorul Krokowski își făcu apariția în camera pentru prima dată — și spunem „apariție” căci acesta este cuvîntul exact pentru a preciza sentimentul straniu și chiar puțin înspăimîntător avut de Hans Castorp cînd, în aceasta împrejurare, nu știuse cum să se apere. Se afla într-un semi (sau sfert) de somn, cînd, trezit brusc, observa că asistentul intrase în camera, dar nu pe ușa, ci venind spre el direct de pe balcon. Căci drumul lui nu ducea prin cori-Qor, ci pe balcoane, încît intrase pe ușa deschisă, dînd impresia că sosise pînă văzduh. Oricum ar fi fost, se opri în picioare lînga patul lui Hans Castorp, îmbrăcat în negru, bondoc și cu umerii lați, o pauză în cadrul ^{orei}, iar în barba lui despicață în două, dinții i se dezveliră gălbui într-un surîs jovial.

~ Păreți surprins că mă vedeți, domnule Castorp, spuse el cu o dulce ce baritonala, pe un ton puțin afectat, cu un r gutural, pe care nu-l Bolea, ci îl rostea nelovind decît o singură dată cu limba incisivii periori; mă limitez să-mi îndeplinesc o plăcută datorie pentru a mă °rma dacă aici totul este în regulă. Relațiile dumneavoastră cu noi au ^{rat} într-o nouă fază, căci din musafir ați devenit peste noapte

THOMAS MANN

tovarăș... (Cuvîntul „tovarăș” îl cam neliniști pe Hans Castorp.) Cine fi crezut! glumi doctorul Krokowski cu un accent prietenos... Cine ar fi putut să creadă un asemenea lucru, în seara cînd am avut pentru prim dată plăcerea să vă salut și cînd mi-ați corijat părerea eronată — atunci er eronată — atragîndu-mi atenția ca erați perfect sănătos. Cred că atunci j[^] exprimaseam oarecare îndoieli în privința asta, dar, vă asigur, nu-m' închipuisem că lucrurile stau astfel. Nu vreau să trec drept m_a, clarvăzător decît sînt. Nu m-am gîndit la nici un punct umed, căci eu vorbeam într-un mod mai general, mai filozofic, și-mi mărturiseam îndoielile asupra problemei de a ști dacă „om” și „sănătate perfectă” sînt cuvinte care ar putea vreodată să rimeze. Și chiar și azi, după examenul la care ați fost supus deunăzi, eu nu pot admite, spre deosebire de scumpul și onoratul meu șef, că acest punct umed de acolo — și cu vîrfu] degetului atinse umărul lui Hans Castorp - trebuie să ne intereseze în primul rînd. Pentru mine este un fenomen secundar... Ceea ce este organic, e întotdeauna secundar...

Hans Castorp tresari.

— ...în consecința, gripa dumneavoastră este în ochii mei un fenomen terțiar, adaugă doctorul Krokowski cu o foarte mare dezinvoltură. Cum vă simțiți deocamdată? Repausul la pat vă avea, cu siguranța, o influența excelentă. Ce temperatură ați avut astăzi? Și o dată cu aceste cuvinte, vizita asistentului căpăta un caracter inofensiv, de vizita de rutină, cum aveau să fie, de altfel, și celelalte din cursul săptămîinii. Doctorul Krokowski apărea zilnic, tot de pe balcon, la ora patru fără un sfert, cîteodata puțin mai devreme, saluta cu cordialitate viguroasă pe cel culcat, punea cele mai banale întrebări în calitate de medic, începea uneori și cîte o scurtă convorbire cu caracter mai personal — și atunci făcea prietenește cîteva glume din acelea cu care, deși au un *character* echivoc, sfîrșești prin a te obișnui, fiindcă te poți obișnui și cu echivocul, numai să rămîna în limitele normalului, astfel că foarte repede Hans Castorp nu mai găsi nimic de obiectat vizitelor regulate ale doctorului Krokowski, devenite un element firesc al zilei lui normale. Și împărțea ca un fel de pauză lungă cura de după-amiază.

Așadar, era ora patru cînd asistentul dispărea din nou pe balcon -ceea ce însemna jumătatea după-amiezii! Dintr-o dată, mai înainte de-a fi dat seama, te pomeneai în plină după-amiază — care fără întîrziere se prefăcea încetul cu încetul în înserare: atunci era aproape ora cinci, verie^a ceaiul atît în sufragerie cît și la numărul treizeci și patru, iar cin"

MUNTELE VRĂJIT

chim se întorcea dintr-a treia plimbare și trecea iarăși pe la varul sau, sase era atît de aproape, încît cura de odihna pîna la cina se limita la ora care era un adversar ușor de învins — numai să fi avut cîteva "nduri în cap și un *orbis pictus* pe noptiera.

Joachim își lua rămas bun pentru a se duce la cina. Apoi era adus meniul. Valea se umplea de umbre și în vreme ce Hans Castorp mînca, "ntunericul intra vazînd cu ochii în camera alba. După ce sfîrșea, rămînea *rezemat* pe perna, în fata mesei curățate, și privea crepusculul ce înainta cu iuțeala, crepusculul zilei de ieri, de alaltăieri sau de acum opt zile. Se făcea seara — iar dimineața abia trecuse. Și aceasta zi prefăcută în bucățele și prescurtata într-un chip atît de artificial i se prelinsese printre degete, cum constata el însuși cu mirare voioasă sau cel mult îngîndurată; căci nu avea încă vîrsta la care trecerea timpului să-l înspăimînte. I se părea ca deviza cea mai potrivită pentru el era „deocamdată”.

Într-o zi, cam la vreo zece sau douăsprezece zile de cînd Hans Castorp stătea în pat, cineva bătu în ușa pe cînd Joachim nu se întorsese încă de la cina, deci înaintea orei de conversație care urma între cei doi veri, iar la răspunsul oarecum șovăielnic al lui Castorp, în camera își făcu apariția Lodovico Settembrini - și în același timp, o lumina orbitoare se răspîndi înjur. Căci primul gest al vizitatorului a fost acela de-a învîrți comutatorul plafonierei și, reflectata de tavanul alb, o lumină limpede și tremurătoare umplu camera.

Italianul era singurul dintre pacienți despre care Hans Castorp se

interesase cu insistența, întrebîndu-l anume pe Joachim. Iar Joachim,

oncît de des ar fi venit la varul sau să stea, fie pe marginea patului, fie în picioare, cîteva minute — și asta se întîmpla cam de vreo zece ori pe

Zi ~ nu uita să-i relateze micile întîmplări și fapte diverse cotidiene ale

Jeții din sanatoriu, bineînțeles în limitele întrebărilor generale și imper-

onale pe care le punea Hans Castorp. Curiozitatea lui de însingurat îl Pingea să întrebă dacă au mai sosit noi bolnavi sau dacă plecase vreuna

ntre figurile cunoscute; și să se arate încîntat că doar prima întrebare

V mea răspuns afirmativ. De fapt, sosise numai unul „nou”, un tânăr cu

Verzuie și scofîlcita, care luase loc la masa fildeșiei Levi, la dreapta

°amnei Iltis, chiar la dreapta verilor. Ei, Hans Castorp va aștepta cu

are sa-l vadă. Deci, nu plecase nimeni? Joachim făcu semn ca nu,

d ochii în jos. Dar era totuși o întrebare la care trebui sa răspundă

Petate rînduri, adică la fiecă două zile, deși, dacă ar fi fost mai puțin

214

THOMAS MANN

îngăduitor, ar fi putut răspunde o data pentru totdeauna, subliniind că după cîte era informat, nimeni nu se găsea pe punctul de-a pleca și ca <j aici nu se pleacă atît de ușor.

Așadar, în ce-l privea pe Settembrini, Hans Castorp se informase în mod personal și-l interesa sa știe ce „spunea despre ceea ce l se întîmplase”. Pentru ce? „Ei, pentru faptul ca zac aici și sînt socotit bolnav.” în adevăr, Settembrini își dăduse o părere, deși foarte rezumativa Chiar în prima zi a dispariției lui Hans Castorp, îl întrebuse pe Joachim ce s-a întîmplat cu varul sau și, așteptîndu-se în mod evident sa i se spună ca Hans Castorp părăsise societatea pacienților, la explicațiile lui Joachim n-a răspuns decît prin două cuvinte italienești: mai întîi a exclamat *Ecco!* apoi a spus *Poveretto*, adică, în traducere: „lata!” și „Sărăcuțul”, căci nu era nevoie sa știi mai multă italiana decît știau cei doi tineri pentru a înțelege sensul acestor două exclamații.

— Dar de ce *poveretto*? întrebuse Hans Castorp. Doar și el sta sus cu întreaga lui literatura înjghebată din umanism și politica și nu poate sa facă nimic pentru progresul intereselor lumii! N-ar trebui sa se înduioșeze din pricina mea, fiindcă eu, oricum, o sa ma întorc la șes mai curînd decît el.

Prin urmare, iată ca domnul Settembrini stătea în picioare, în mijlocul camerei bine luminate — iar Hans Castorp se rezemase în cot cînd el intrase pe ușa, îl recunoscuse și, recunoscîndu-l, clipi iute și roși. Ca întotdeauna, Settembrini purta redingota lui groasa, cu reverele late, un guler cam uzat și pantalonii cadrilați. Cum venea de la masa, avea între buze, potrivit obiceiului sau, o scobitoare de lemn. Colțurile gurii, sub

eleganta unduire a mustății, erau încordate de faimosul lui surîs fin, rece și lucid.

- Buna seara, inginere! Este îngăduit sa ne interesam de dumneavoastră? Daca da, atunci e nevoie de lumina — iertați-mi dezinvoltura, spuse el întinzînd cu un gest plin de avînt mîna mica spre lampa din pl^a fon. Erați cufundat în gînduri și n-aș vrea pentru nimic în lume sa ^{va} deranjez. în cazul dumneavoastră este lesne sa-mi explic înclinația către meditație, iar pentru a sporovai aveți, în definitiv, pe varul dumneavoastră. Vedeți. îmi dau perfect de bme seama ca sînt de prisos. Totuși, tra¹ cu toții înghesuți într-un spațiu atît de strimt, încît legătura de la om >' om se realizează cu o participare spirituala, cu o participare a mini"-lata, a trecut o saptamîna întreaga de cînd n-ați mai fost văzut. N'i'~^a închipuit, ce-i drept, ca ati plecat, vazînd ca locul dumneavoastră

MUNTELE VRĂJIT

215

fctoriu a rămas neocupat. Locotenentul mi-a dezvăluit realitatea, hm, ■ a spus adevărul care este mai puțin trandafiriu, daca ma pot exprima tfel farâ sa ^{^u} indiscret... Pe scurt, cum o duceți? Cum va descurcați? Cum va simțiți? Sper ca nu prea abătut?

_ sînteți dumneavoastră, domnule Settembrini! Cît sînteți de bme-oitor! Ha, ha, ați spus „refectoriu”? lata ca, la iuțeala, ați și făcut o gluma. Luați, va rog, un scaun. Nu ma deranjați cîtuși de puțin. Zăceam aici și reflectam - deși termenul reflectare este cam exagerat în acest caz. Mi-era pur și simplu prea lene sa aprind lumina. Va mulțumesc mult și va rog sa ma credeți ca din punct de vedere psihic ma simț cît de cît normal, iar repausul la pat aproape ca mi-a vindecat guturaiul, dar se pare ca nu-i decît un fenomen secundar, după cum îmi spun cu toții. Temperatura, este adevărat, nu-i încă așa cum ar trebui sa fie, căci oscilează între 37,5 și 37,7. iar zilele acestea nu s-a ameliorat deloc.

- Va luați regulat temperatura?

- Da, de șase ori pe zi, la fel ca dumneavoastră toți. Ha, ha, ha, iertați-ma, dar ma pufnește rîsul gîndindu-ma ca sufrageriei noastre i-ați spus „refectoriu". Așa se spune la mănăstire, nu? Este drept ca n-am fost niciodată într-o mănăstire, însă așa mi-o închipui. Iar „regulile" le știu pe de rost și le observ cu strășnicie.

- Ca un frate dreptcredincios. Se poate spune ca ați terminat novi-

ciatul și v-ați făcut mărturisirea profesiei de credința. Va felicit în mod solemn. Văd că ați început să spuneți „sufrageria noastră”. De altfel — fără să am intenția de a vă atinge demnitatea de bărbat — dumneavoastră îmi evocați mai curînd o călugărița tînara decît un călugăr - o mica logodnica a lui Christ, abia tunsă, absolut neprihănită și cu niște ochi mari de victimă. Am văzut odinioară, prin locurile pe care le-am colindat, asemenea mielușele, și totdeauna... da, totdeauna, cu un oarecare sentimentalism. Ah! da, da, domnul varul dumneavoastră mi-a povestit totul. Prin urmare, nu v-ați lăsat ascultat decît în ultima clipă...

-Pentru că aveam febră. Vă rog să mă credeți, domnule Settembrini. ^a acasă, cu o asemenea răceală, m-aș fi adresat doctorului nostru. Iar ^{1Cl>} unde ești oarecum la izvor și unde sînt doi specialiști la fața locu-^l • ^{ar} fi fost prea caraghios să pierd prilejul.

~ Desigur, desigur. Și v-ați luat temperatura chiar înainte de a vi se ^{sc}ne? De altfel știu că vi s-a recomandat din prima clipă. Mă lăsați să vă recomandăm să achiziționați un termometru? ^t îmi trebuia, și atunci am cumpărat unul.

216

THOMAS MANN

— Înțeleg. O achiziție absolut necesară. Și cîte luni v-a dat Dumnezeu mare, întrebarea aceasta v-am mai pus-o o dată! Va aduce aminte? De abia sosiserăți. Mi-ați răspuns cu atîta dezinvoltură...

— Îmi amintesc, firește, domnule Settembrini. Am făcut de atunci destule experiențe, totuși îmi aduc aminte de parcă ar fi azi. Ați fost am de noi chiar din prima zi, înfațișîndu-ni-l pe consilierul aulic Behrens ca pe judecătorul infernului... Radames... Nu, așteptați puțin, era alt nume...

— Poate Radamante? Este posibil să-l fi numit și astfel, incidental. Nu rețin tot ce-mi trece prin cap.

— Radamante, firește! Minos și Radamante! De altfel... chiar din prima zi ne-ați vorbit despre Carducci...

— Îngaduiți-mi, draga prietene, că numele acesta să-l lăsam deoparte pentru astăzi. În acest moment *el* capătă în gura dumneavoastră o nuanță ciudată.

— Fie și așa, rîse Hans Castorp. Dar, de altfel, de la dumneavoastră am aflat multe lucruri despre el. Pe atunci nu bănuiam nimic și v-am răspuns că venisem numai pentru trei săptămîni, nici nu-mi trecea prin minte că putea fi altfel.

Domnișoara Kleefeld tocmai ma salutase șuierându-mi cu pneumotoraxul, așa ca ma scosese din sărite. Însă din clipa aceea am simțit ca am febra, căci, întrucât aerul de aici nu numai ca-i bun împotriva maladiei, ci este și favorabil maladiei, în egala măsură, asta face sa-i grăbească evoluția, ceea ce este necesar, fara îndoială, dacă vrei sa te vindeci.

— Este o ipoteza seducătoare. Consilierul aulic Behrens nu v-a povestit cumva și despre acea ruso-germana pe care a avut-o aici anul trecut — adică nu: cu un an înainte, cam vreo cinci luni? Nu? Ar fi trebuit sa va vorbească. Era o femeie fermecătoare, de origine ruso-germana, măritata și tînara mama. Venea din răsărit, limfatica, anemica ș» desigur ca suferea de ceva și mai grav. Perfect. A stat aici o luna și apoi a început sa se plînga ca se simte tot mai rau. I se spuse sa aibă răbdare A doua luna trecu și ea continua sa pretindă ca, departe de-a se sirnt¹ mai bine, mergea tot mai prost. I se atrase atenția ca numai medicul poate sa-i aprecieze *starea* sănătății; ea are dreptul cel mult sa spi^{na} cum se simte, însă acest din urma fapt nu prezintă nici o importanța De altfel i s-a arătat ca plamînul ei era într-o stare mulțumitoare. Perfect. i<tf femeia nu răspunse nimic, continua tratamentul și slabi vazînd cu och» într-a patra luna, era gata sa leșine la consultație. N-are nici o imp^{or}

MUNTELE VRĂJIT

217

ță declară Behrens; căci era încîntat de plamînul ei. Dar cînd în a

ncea lună nu se mai putu ține nici pe picioare, îi dădu de veste soțului

.. rasarit, iar Behrens primi o scrisoare de la el - pe care era specificat u caractere energice: „personal și urgent”, fapt văzut de mine. Da, a

nus atunci Behrens ridicînd din umeri, se prea poate ca doamna sa nu suporte atît de bine clima de aici. Femeia însă își ieșise din sante. Ar fi

trebuit sa ajungă la aceasta concluzie mai din vreme, îi striga ea, doar s-a

simțit rau tot timpul, își pierduse toata vlaga... Sa speram ca, în rasarit,

la soțul ei, și-a recăpătat puterile.

-Admirabil! Povestiți atît de frumos, domnule Settembrini, iar vorbele dumneavoastră sînt, ca sa zic așa, plastice. La fel am rîs în sinea mea de multe ori amintindu-mi povestea

dumneavoastră cu fata care se scalda în lac, căruia au fost nevoiți să-i dea o „sora muta”. Da, aici se întâmpla multe lucruri neobișnuite! Desigur, niciodată nu poți să spui că ți-ai făcut ucenicia. De altfel, cazul meu se afla încă în plină incertitudine. Consilierul aulic susține, este adevărat, că mi-ar fi găsit un fleac -niște puncte mai vechi, ceva de care aș fi suferit odinioară, fără să-mi dau seama, deși el pretinde că mi-a descoperit, după câte se pare, și un punct proaspăt, nu știu precis unde anume, cam pe aici, pe undeva, pe care l-am auzit și eu pe când mă ciocănea — deși cuvântul „proaspăt” suna destul de curios în legătura cu asemenea lucru. Pîna acum însă n-a fost vorba decît de consultări acustice, astfel ca diagnosticul absolut sigur nu-l vom putea avea decît atunci cînd voi fi iarăși pe picioare și mi se va face radiosopia și radiografia. Abia atunci vom avea în mod pozitiv răspunsul la toate.

- Credeți? Știți că placa fotografică arată, adesea, pete care sînt luate

drept caverne, deși nu-s decît umbre, și că acolo unde în adevăr există

caverne, placa fotografică arată — ei bine, știți ce? Placa nu arată abso-

lut nici o pată. A fost pe aici și un numismat care începuse să facă febră

* Întrucît avea temperatura i-au găsit și cavernele pe placa fotografică.

Și au mers pîna acolo încît au pretins chiar că le-au și auzit! Îl declară

IZI că îl trată în consecință, iar între timp omul muri. Dar autopsia

vedea că plămîinii erau intacti și că murise din cauza nu se știe căror

Microbi.

~ Ei, domnule Settembrini, acum îmi vorbiți de autopsie⁷

Oricum, încă n-am ajuns pîna acolo.

~ Domnule inginer, sînteți un mucalit.

218

THOMAS MANN

>!

— Iar dumneavoastră sînteți, trebuie să-o recunoaștem, un critic și un sceptic pîna-n vîrfurile unghiilor. Nu credeți nici măcar în științele exacte Clîșeau dumneavoastră are pete?

— Da, arată ceva.

— Și sînteți într-adevar ușor bolnav?

— Ei, din nenorocire sînt destul de bolnav, răspunse Settembrini lasîndu-și capul în jos. Urma o pauza. În timpul căreia tuși. Așa cum stătea culcat, Hans Castorp își privi musafirul redus la tăcere. I se păru ca prin cele doua întrebări simple combătuse cu argumente puternice reducînd la tăcere orice obiecțiuni — în care intrau și republica și stilul frumos. Iar în ceea ce îl privea pe el, nu făcu nimic pentru a reînsufleți conversația.

După cîteva clipe, domnul Settembrini își reveni surîzînd.

— Da, domnule inginer, povestiți-mi, așadar, cum au primit vestea cei de acasă.

— Care veste? Amînarea plecării mele? Oh, ai mei, știți, cei de acasă se reduc la trei, un batrîn și cei doi fii ai lui, unchiul meu, însă aceștia din urma sînt pentru mine mai degrabă ca niște veri. Nu am pe altcineva, de mic am rămas orfan de tata și de mamă. Cum au primit vestea? Deocamdată, nici ei nu știu mai mult decît mine. La început, cînd a trebuit să mă vîr în pat, le-am scris ca am răcit foarte serios și nu pot risca o călătorie. Iar ieri, cum de atunci a trecut cam multșor, le-am scris din nou, spunîndu-le că guturaiul meu l-a făcut pe consilierul aulic Behrens să-mi cerceteze cu atenție plămîni și să-mi insistat să-mi prelungesc șederea pînă cînd chestiunea se va limpezi. Probabil că au primit totul cu foarte mult sînge rece.

— Dar serviciul dumneavoastră? Mi-ați vorbit despre un stagiu de practica pe care urma să-l faceți.

— Da, ca voluntar. Am rugat să fiu scuzat deocamdată la șantierul naval. Va închipuiți, cred, că nimeni nu va fi deznădăjduit din pricina aceasta. Se pot descurca foarte bine și fără voluntari.

— Admirabil! Deci, din acest punct de vedere, totul este în ordine-Nepăsare pe toată linia. În țara dumneavoastră oamenii sînt, în general-flegmatici, nu-i așa? Dar, totdeauna, și energici!

— Vai, da, și energici, chiar foarte energici, spuse Hans Castorp. Scruta de la distanță specificul vieții din patrie și constata că interlocutorul îl intuise exact. Da, flegmatici și energici, este exact, așa sînt cu toții.

MUNTELE VRĂJIT

219

— În acest caz, continua domnul Settembrini, dacă veți rămîne mai j_tă vreme, vom avea, fără îndoială, prilejul să facem aici, sus, noștința domnului unchiului dumneavoastră, vreau să spun batrînului unchi. Desigur că va veni să vă vadă.

— Excluz! exclama Hans Castorp. În ruptul capului! Nici chiar zece ai nu vor izbuti să-l urce pînă aici! Unchiul meu este foarte apoplectic,

știți, aproape ca n-are gît. Nu, are nevoie de o presiune atmosferică

rezonabilă, aici s-ar simți mult mai rău decît doamna dumneavoastră din

răsărit, și ar risca tot soiul de neplăceri.

— Asta mă dezamăgește. Așadar, e apoplectic? În acest caz, la ce-i mai sînt de folos flegmatismul și energia? Fără îndoială că domnul unchiul dumneavoastră este bogat. Desigur că și dumneavoastră sînteți bogat. În țara dumneavoastră toți sînt bogați.

Hans Castorp rîse la această generalizare literară a domnului Settembrini, și așa cum stătea culcat privi în depărtare; în atmosfera aceea natală, în care fusese crescut. Își aduna amintirile și-și dădu silința să judece cît mai imparțial, mai cu seama că distanța, încurajîndu-l, îi ușura acest mod de a judeca. Răspunse:

— Ești bogat, bine — sau nu ești. Și dacă nu ești — cu atît mai rău. Eu? Eu nu sînt milionar, dar averea mea e la adăpost, sînt un om independent și am din ce trai. Însă deocamdată să facem abstracție de mine. Înțelegeți. Dacă ați fi spus: acolo *trebuie* să fii bogat, atunci v-aș fi aprobat. Căci să presupunem că nu ești bogat, sau că încetezi de a mai fi — în cazul ăsta este vai și amar! „Da' mai are vreun ban omul asta?” este o întrebare care se aude des... Va repet propoziția textual, se pronunța așa cum v-o spun și cu aerul acesta. Am auzit-o de mai multe ori și-mi dau seama că n-am uitat-o. Fără îndoială că mi s-a părut bizară, căci altfel nu mi s-ar fi întipărit în minte - deși eram obișnuit să aud. Oare ce părere aveți? Nu, nu cred că dumneavoastră, *homo humanus*, v-ați simți "ne la noi; chiar eu, care acolo sînt acasă, am găsit adesea că toate acestea sînt neplăcute, după cum observ acum, deși personal n-am avut 'ciodată de suferit. La mine în țara nimeni nu va primi să meargă la Ineva care n-ar servi la dîneurile sale cele mai bune și mai scumpe vi-n» iar fiicele unei asemenea gazde ar rămîne nemaritate. Așa sînt men'i de acolo. Cum stau întins aici și privesc lucrurile retrospectiv, ¹ se pare că realitatea este cam grosolană. Ce expresii ați întrebuințat -egmatici și...? A, da, energici! Bine, dar asta ce înseamnă? Înseamnă ^{pru}> ^{rece}e. Și ce înseamnă aspru și rece? Înseamnă cruzime. Acolo

domnește o atmosfera cruda, fără mila. Când stai culcat și vezi toate d la distanța, simți ca te trec fiori.

Settembrini asculta și dădu din cap aprobator. Mai continua chiar s după ce Hans Castorp ajunsese, deocamdată, la capătul criticilor sale s amețise. Apoi italianul răsufla adînc și vorbi:

— N-aș vrea sa capăt o imagine greșita despre formele specifice pe care cruzimea fireasca a vieții le ia în sînul societății dumneavoastră. Mi-e totuna, căci acuzația de cruzime ramîne o acuzație destul de sentimentală. Abia dacă ați fi îndrăznit s-o formulați la fața locului, de teama sa nu păreți ridicol. Și pe buna dreptate ați lasat-o pe seama ambus-caților existenței. Faptul ca azi o roștiți ritos dovedește o oarecare înstrăinare pe care n-aș vrea s-o vad amplificîndu-se, căci acela care se obișnuiește s-o mărturisească poate foarte ușor sa fie pierdut pentru viața, pentru forma de viața pentru care s-a născut. Știți dumneavoastră, domnule inginer, ce înseamnă: „Sa fii pierdut pentru viață”? Eu da, eu o știu și o vad aici în fiecare zi. Cei mult după o jumătate de an, tînărul care ajunge aici (și aici sus nu ajung decît aproape numai tineri) nu mai are în cap nimic altceva decît flirtul și temperatura. Iar după cel mult un an nu va mai fi în stare sa conceapă nimic altceva și va socoti drept „cruda” sau, mai bine zis, drept falsă și ca pe o dovada de ignoranța orice alta idee. Va plac întîmplările — aș putea să va povestesc una. Aș putea să va istorisesc despre un oarecare fiu și soț care a stat aici unsprezece luni și pe care l-am cunoscut. Era, cred, puțin mai în vîrsta decît dumneavoastră - ba cred ca era chiar mult mai în vîrsta. L-au trimis acasă, cu titlu de încercare, ca vindecă; și s-a întors în mijlocul celor dragi lui; nu era vorba de nici un unchi, ci de mama și soție. Dar toata ziua stătea închis în camera, cu termometrul în gura și nu se sinchisea de nimic din jurul sau. „Voi nu puteți pricepe, le spunea el-Numai după ce ai trăit acolo sus poți sa înțelegi cum trebuie sa se petreacă lucrurile. Aici jos va lipsesc «noțiunile fundamentale»”. Pîna 'a sfîrșit. maica-sa î-a zis: „Pleacă iarăși acolo, sus. Cu tine nu mai este nimic de făcut”. Și s-a întors din nou aici, sus. Reveni în „patrie” - caC1 știți doar ca locului acestuia poți sa-i spui „patrie” dacă ai stat măcar o data aici. Tînara lui soție îi devenise complet străina, fiindcă îi lipsea¹¹ „noțiunile fundamentale”, și renunța la el. Înțelese ca își va găsi în adevărata lui „patrie” o tovarășa care va avea aceleași „noțiuni fundamentale” și că va ramîne acolo.

MUNTELE VRĂJIT

Hans Castorp dădea impresia că nu asculta decât cu o ureche. Într-o depărtare. Puțin mai târziu rîse și spuse:

„Patrie” îi zicea el? Iată ceva ce poate părea un pic cam sentimentalist cum spuneți dumneavoastră. Da, cunoașteți numeroase întâmplări. Tocmai începusem să mă gândesc la ceea ce spuneam mai adineauri despre asprime și cruzime, lucruri care, de altfel, mi-au trecut prin cap de multe ori în ultimele zile. Vedeți dumneavoastră, trebuie să ai o epidermă destul de groasă pentru a fi la unison cu felul de-a gândi al oamenilor de jos, din vale, cu întrebări ca „Da' mai are vreun ban omul asta?” și cu mutrele pe care le fac vorbind astfel. În fond, niciodată n-am considerat firesc acest fel de-a fi, cu toate că nu sînt nici măcar un *homo humanus* — dar îmi dau seama că felul lor de viață a fost acela care m-a izbit întotdeauna. Poate că faptul ține de înclinația mea inconștientă către boală — de altfel, mi-am auzit eu însumi vechile locuri bolnave și iată că Behrens pretinde că mi-a gasit acum și un fleac cu totul proaspăt. Desigur, mi s-a părut surprinzător, totuși, în fond nu m-am mirat prea tare. Nu m-am simțit niciodată ca o stîncă; și cum părinții mi-au murit atît de timpuriu și am rămas de mic orfan de tata și de mama, înțelegeți...

Domnul Settembrini descrie cu capul, cu umerii și cu mîinile un gest unitar care, schițat cu voioșie și amabilitate, exprima întrebarea: >„Ei, și? Ce-i cu asta?”

- Doar sînteți scriitor, spuse Hans Castorp - literat; trebuie deci să fi făcut această experiență și să înțelegeți că, avînd în vedere împrejurările, nu poți avea o fire atît de aspră încît să găsești cruzimea oamenilor foarte firească — a oamenilor obișnuiți, înțelegeți, care se plimba, rîd, cîștiga bani și-si satura pîntecul... Nu știu dacă am reușit exact sama...

Settembrini se înclina.

- Dumneavoastră vreți să spuneți, îi explica el, că un contact pre-^{ce} și frecvent cu moartea te împinge spre o stare de spirit în măsura să

se iaca mai delicat și mai sensibil față de asprimile și trivialitățile coti-^{lene} a*^e vieții, și s-o recunoaștem: față de cinismul ei.

~ tste exact ceea ce voiam să spun! exclama Hans Castorp cu sincer uziasm. Admirabil exprimat, ați pus punctul pe i. domnule

Settembrini.

moartea— da! Știam eu bine ca dumneavoastră, ca literat...
tunci Settembrini întinse mîna spre el și, aplecîndu-și capul
într-o

e> închise ochii - gest foarte frumos și blînd, cu care îl
întrerupse,

222

THOMAS MANN

dar numai pentru a-l ruga să-i acorde atenție. Rămase cîtva
timp . aceasta atitudine pe care o mai păstra destul de mult,
chiar după ce Ha Castorp tăcuse puțin stingherit și aștepta să
vadă ce va urma. În sfîrs' italianul își deschise ochii negri —
ochii de flașnetar — și vorbi:

- îngăduiți-mi, îngăduiți-mi, domnule inginer, sa mă adresez
cu inșiș țența inimii dumneavoastră și sa va spun — și țin să
subliniez aceasta in mod expres - că singurul fel pios de-a
contempla moartea în chip esențial și fără înflorituri consta în a
o înțelege, a o percepe ca pe o parte ca pe o împlinire și ca pe o
condiție sacra a vieții, și în nici un caz - căci aceasta ar fi
contrariul sănătății, nobleței, rațiunii și fidelității - nu trebuie s-o
separi de viața, să i-o opui sau chiar s-o transformi într-un argu-
ment împotriva ei. Cei vechi își împodobeau sarcofagele cu
simboluri ale vieții și ale fecundității si chiar cu simboluri
obscene — sacrul con-fundîndu-se adesea cu obscenul în
religiozitatea antică. Acești domni știau sa cinstească moartea.
Căci moartea este demna să fie respectată ca și leagănul vieții,
ca și sînul matern al reînnoirii. Dar opusă vieții și separata de
ea, devine un spectru, o hidoșenie — și chiar mai rău.
Deoarece moartea ca act spiritual de sine stătător este o forma
foarte imorală, a cărei putere de atracție este extrem de
puternică și fără îndoială ca pentru spiritul uman ar fi cea mai
groaznica rătăcire dacă ar încerca sa simpatizeze cu ea. Domnul
Settembrini tăcu. Se oprise la această afirmație de principiu și
încheiase pe un ton foarte hotărît. Era serios; nu ca sa se
distreze spusese toate acestea, uitase chiar sa dea
interlocutorului prilejul de-a replica, iar la sfîrșitul afirmațiilor
cobori glasul și făcu o pauza. Stătea jos, cu gura închisă, cu
mîinile încrucișate pe genunchi, cu un crac al pantalonului
cadrilat pus peste celălalt și-și privea piciorul pe care-l legăna
ușor în aer.

Hans Castorp tăcu și el. Rezemat de pernă și cu capul întors
spre perete, bătea cu vîrfurile degetelor în cuvertură. Avea

impresia ca Settembrini îi daduse o lecție, câ-l chemase la ordine, ba chiar câ îl dojenise iar în tăcerea lui era și oarecare îndărătnicie de copil. Iar tăcerea aceasta dură destul de mult.

În sfârșit, domnul Settembrini înalță capul și spuse surîzînd:

— Fiți bun, domnule inginer, și aduceți-vă aminte că noi doi am n¹11 început odată o controversă asemănătoare - ba chiar s-ar putea spun^e aceeași. Discutam atunci — cred ca era în timpul unei plimbări - desp^r boala și prostie a căror coincidența dumneavoastră o socoteați drept u paradox, părere care nu era decît o consecința a considerației d^unin^e

MUNTELE VRĂJIT

223

astră pentru boală. Calificam atunci aceasta prețuire ca pe o nazbîtie • istră, prin care este insultată gîndirea umana și, spre satisfacția mea, ăreați destul de dispus să țineți seama de obiecție. Și am vorbit, de emenea, despre nepăsarea și nehotărîrea spirituală a tineretului, despre rbertatea lui de a alege și despre tendința lui de-a face experiența tutu-or punctelor de vedere posibile, și am căzut de acord că nu trebuie sa considerăm aceste experiențe ca pe niște rezultate definitive, serioase si valabile pentru toata viața. Vreți să-mi îngăduiți - și surîzînd, domnul Settembrini se apleca înainte cu tălpile lipite de podea, cu mîinile strînse între genunchi și capul lăsat pieziș — vreți sa-mi îngăduiți, spuse cu o oarecare emoție în glas, să încerc, poate voi putea să va fiu de folos, pe viitor, în aceste experiențe și sâ exercit asupra dumneavoastră o influență în sensul frînării, dacă din întîmplare funesta primejdie a preju-decăților v-ar amenința?

- Dar desigur, domnule Settembrini! Și Hans Castorp se grăbi să renunțe la atitudinea distantă, pe jumătate timida și pe jumătate îndărătnică, încetă sâ mai bată cu degetele în cuvertură și se întoarse spre musafir cu o amabilitate plină de consternare. Este chiar foarte binevoitor din partea dumneavoastră... Mă întreb numai daca eu aș fi... Adică, dacă la mine...

- Complet *sine pecunia*, zise Settembrini citîndu-l pe Behrens, și în aceeași clipă se ridică. De ce v-ați lăsa rugat? adăugă el.

Și amîndoi începură sâ rîdă. Atunci se auzi deschizîndu-se ușa de afară și tot atunci se învîrți și minerul de la ușa interioara. Era Joachim care se întorcea de la o partida de cărți. Dînd cu ochi de italian, se roși la fel ca Hans Castorp mai

adineauri: chipul lui ars de soare deveni și mai întunecat.

-Oh, ai musafiri, zise el. îmi închipui că-ți face plăcere. Eu am fost reținut. M-au silit sa fac o partida de bridge; i se spune bridge, dar de tapt era altceva, adaugă dînd semnificativ din cap. Am cîștigat cinci mărci.

- Numai sâ nu se transforme în viciu, îi spuse Hans Castorp. Hm! 'na una-alta, domnul Settembrini mi-a dat prilej sa petrec timpul într-un

mod foarte plăcut. Și cînd spun doar atît, îmi dau seama că ma exprim eștul de sîngaci... S-ar potrivi mai curînd falsului vostru bridge, eoarece domnul Settembrini mi-a umplut timpul într-un chip cît se . ate ^e prețios... Un om cumsecade ar trebui sa dea din mîini și din cioare ca să scape de aici - acum că ați început și voi cu falsul bridge.

224

THOMAS MANN

Dar pentru a-l asculta mai des pe domnul Settembrini și pentru a-l]a sa-mi dea o mîna de ajutor cu conversațiile sale, aproape ca aș dori am temperatura un timp nedefinit și sa ma instalez cu casa la voi, aici Pîna la urma, va trebui sa mi se dea o „sora muta”, pentru ca nu curnv sa trișez.

— Repet, domnule inginer, sînteți un mucalit. Apoi Settembrini își lua rămas bun în modul cel mai politicos. Rămas singur cu varul sau Hans Castorp răsufila ușurat.

— Ce mai pedagog! spuse el. Un pedagog umanist, nu încetează sa-ți iaca morala, cînd sub forma de povestiri cînd în forma abstracta. Și se întîmpla sa vorbești cu el despre niște lucruri despre care niciodată nu mi-aș fi închipuit ca se poate vorbi, ba mai mult: nu m-aș fi închipuit ca aș reuși sa le și pricep. Și daca aș fi dat peste ele acolo jos, la șes, într-adevar nu le-aș fi înțeleș, adaugă el.

La ora aceea, Joachim obișnuia sa petreacă un timp împreuna cu varul lui: sacrifica doua sau trei sferturi de ceas din cura de odihna. Cîteodata făceau o partida de șah pe masa portativa a lui Hans Castorp -căci Joachim adusese cutia și figurile în camera varului. Mai tîrziu ieșea cu tot calabâlcul pe balcon, dar și cu termometrul în gura, iar Hans Castorp își lua și el temperatura pentru ultima dată în acea zi, în vreme ce o muzica suava răzbătea, cînd mai de-aproape, cînd de departe, din valea învăluită în umbrele nopții. La ora zece cura de odihna se sfîrșea, apoi îl auzea pe Joachim, auzea și perechea de la masa rușilor de rînd... și Hans Castorp se întorcea pe o parte,

încercînd să adoarmă.

Noaptea era jumătatea cea mai grea a zilei! căci Hans Castorp se trezea mereu și i se întîmpla să rămînă trează ore în șir, deoarece uneori îl împiedica să adoarmă anormala fierbințeala a sîngelui, altelei statornica poziție orizontală îi stînjenea pofta și puțința de-a adormi. În schimb ceasurile de somn erau însuflețite de vise de o diversitate bogată și plină de viață, la care se putea gîndi cînd era trează. Și dacă ziua era scurtată de multiplele subdiviziuni din cadrul programului, nu la fel se întîmpla și în cursul nopții datorită trecerii monotone a orelor — care-și pierdeau contururile. Dar cînd, în sfîrșit, zorile se apropiau, era o bucurie să vezi camera umplîndu-se de lumină, să o observi cum se ivește din întuneric să privești lucrurile aparînd și dezvaluindu-se, în vreme ce, afară, ziua se aprindea într-o roșeală cînd tulbură și fumurie, cînd veselă; și. H¹⁸¹ înainte de a-ți fi dat seama, sosește iarăși clipa cînd baieșul, ciocanin energic în ușa, vestea intrarea în vigoare a programului zilnic.

MUNTELE VRĂJIT

225

Hans Castorp nu-și luase nici un calendar în vacanța și ca atare nu întotdeauna informat asupra zilei în care se găsea. În privința asta își ținea din cînd în cînd varul, dar nici el nu era de fiecare dată prea sigur. ■ *ai* Toiuși duminicile, mai cu seama fiecare a doua duminică, în care se ținea concertul, constituiau un punct de orientare, și astfel era sigur că se apropia de jumătate. Afară, în vale, de cînd Hans Castorp se așezase la pat, după timpul trist și rece sosiseră zilele frumoase de sfîrșit de vară, un șir lung de zile frumoase, așa ca în Joachim venea la el îmbrăcat cu pantalonii albi, iar Hans Castorp nu putea să-și înfrînga simțămîntul unei sincere păreri de rău, o părere de rău și a sufletului dar și a mușchilor lui tineri, gîndindu-se la vremea minunată de afară. Spusese chiar că „îi este rușine” să lase să treacă un timp atît

de frumos. După aceea însă, ca să se liniștească, adăugase ca și dacă ar

fi fost pe picioare, tot n-ar fi putut profita — căci, după experiența avută,

îi era interzis să facă prea multă mișcare. Și, în definitiv, prin ușa putea

să se bucure, oricum, într-o anumită măsură, de lumina caldă de afara.

Dar spre sfârșitul izolării forțate a lui Hans Castorp, vremea se schimba iarăși. Peste noapte devenise cețoasă și friguroasă, valea se ascunde într-o învîrtejire umedă de lapovița, iar aerul uscat al caloriferului umplu camera. Vremea se menținu astfel pîna în ziua cînd, cu prilejul vizitei de dimineața a medicilor, Hans Castorp îi reaminti consilierului aulic ca se și împliniseră cele trei săptămîni de cînd stătea în pat și ceru permisiunea să se scoale.

- Ei, asta-i bună, ai și isprăvit? spuse Behrens. Ia să vedem; într-ade-Var, așa este. Dumnezeu, cum îmbatrînim. De altfel, mi se pare că nu s-aprea schimbat mare lucru în starea dumatăle.

Cum? Ieri temperatura a fost normală? Da, în afara de cea de la ora șase seara. Ei bine, Castorp, nu vreau să par neînduplecat cu dumneata și doresc să te redau soci-etății. Ridică-te și umblă, omule! Firește, în măsura și în limitele îndi-te- In curînd îți vom face portretul interior. Ia nota! spuse el doctorul K-tokowski, îndreptîndu-se spre ușa și, uitîndu-se cu ochii lui albaștri cramoși și injectați la palidul asistent, îi arată cu arătătorul enorm "mă" lui Hans Castorp... Astfel, Hans Castorp ieși din „depou”.

gulerul paltonului ridicat și purtînd galoși pentru prima dată, își) iarăși varul pîna la banca de lînga pîrîiaș, apoi se întoarse. dar nu ca pe drum să nu pună întrebarea cît l-ar mai fi lăsat Behrens să în pat dacă nu-i comunica el însuși că temperatura trecuse. Iar

i '!

i; i

226

THOMAS MANN

Joachim, cu privirile întunecate și gura deschisă ca pentru un , v deznădăjduit, făcu prin aer gestul nemărginirii.

„Dumnezeule, văd!”

Trecu o săptămîna întreaga pîna cînd Hans Castorp fu invitat, pînă sora-șefa, să se prezinte la laboratorul de radiologie. Nu voia să

plictisească oamenii cu stăruințele lui. Erau destul de ocupați cei de la „Berghof”. Doctorii și personalul, după câte se părea, aveau mult de lucru. În ultimele zile sosiseră noi bolnavi: doi studenți ruși cu parul încâlcit și niște bluze negre, închise complet, care nu lăsa să se zărească nici cea mai mică urmă de lenjerie albă; o pereche olandeză cărora i s-au dat două locuri la masa lui Settembrini; și un mexican cocoșat, care-și înspaimînta tovarășii de masa cu îngrozitoarele sale crize de sufocare: atunci se agață cu pumnii de fier ai mâinilor lui lungi, de câte unul din vecini, bărbat sau femeie, îi apuca strâns ca într-o menghina și-i târa în lumea spaimei sale, cu toată împotrivirea și strigătele lor după ajutor. Pe scurt, sufrageria era aproape plină, deși sezonul de iarnă nu începea decât în octombrie. Iar gravitatea cazului lui Hans Castorp și gradul sau de boală abia dacă îi dădeau dreptul să pretindă vreo atenție mai deosebită. Doamna Stohr, așa stupidă și incultă, era fără îndoială mai bolnavă decât el. Fără să mai vorbim despre doctorul Blumenkohl. Ar fi trebuit să fie lipsit de orice simț al građației și diferențierii, pentru că Hans Castorp, în situația sa, să nu aibă o rezerva discretă - cu atât mai mult cu cât o astfel de comportare făcea parte din spiritul sanatoriului. Cei mai ușor bolnavi nici nu contau, și chiar el ajunsese la această constatare din nenumăratele convorbiri pe care le auzise. Despre cei ușor bolnavi se vorbea cu dispreț, potrivit unei ierarhii valabile aici, și erau priviți de sus în jos — dar nu numai bolnavii atinși în mod grav se purtau astfel, ci chiar și acei care erau ei înșiși „ușori”: procedînd astfel, aceștia din urmă mărturiseau - și fața de ei este adevărat — același dispreț. Însă își apărau demnitatea supunîndu-se acestei scări a valorilor. Așa este omenesc. „Ei aș, asta! păreau spun unii altora; asta, pe scurt, n-are mare lucru și abia dacă ar

a-și

avea

dreptul să stea între noi. N-are nici măcar o cavernă...”

Acesta era spiritul care domnea aici; în felul lui, era aristocratic, și Hans Castorp îl supunea dintr-un respect înnăscut față de legi și regulamente de

MUNTELE VRĂJIT

227

. i Qte bordeie atîtea obiceiuri, spune proverbul. Un călător care își ioc de obiceiurile și valorile popoarelor ce-i dau

ospitalitate vedește ca nu-i prea cultivat. Chiar și fața de Joachim, Hans Castorp vea un oarecare respect și anumite considerații, nu atît pentru ca el era colo mai vechi, fiindu-i îndrumător și cicerone în aceasta lume — ci pentru ca, într-adevar, dintre ei amîndoi, varul sau era „mai grav”. Totuși, cum se întîmplâ de obicei, este explicabil ca înclini sa tragi spuza pe propria turta, ba chiar sa-ți exagerezi situația măcar atît cît este necesar sa intri în aristocrație sau măcar sa te apropii de ea. însuși Hans Castorp, cînd era întreat la masa, declara cu plăcere cîteva zecimi mai mult decît avea de fapt, și se simțea mîgulit atunci cînd îl amenințau cu degetul ca pe un băiat care este mai rau decît pare. Dar degeaba exagera el puțin, ca tot nu ramînea decît un personaj de o categorie inferioara, încît își dădea seama ca numai răbdarea și rezerva puteau fi atitudinea ce trebuia adoptata.

își reluase, alături de Joachim, felul de viața din primele trei saptamîni, devenita intima, monotona, organizata cu precizie și care mergea strună din prima zi, ca și cum nu fusese niciodată întrerupta. De fapt, această întrerupere n-avea nici o însemnătate; chiar de la cea dintîi reapariție a sa la masa își dădu seama limpede de acest fapt. E adevărat ca Joachim, care acorda foarte scrupulos o deosebita importanța unor asemenea evenimente, avusese grija sa pună o vaza cu cîteva flori în dreptul locului ocupat de cel care parca înviase. însă tovarășii de masa ai lui Hans Castorp îl salutara fara nici o solemnitate, iar felul cum îl primiră nu se deosebi deloc de acela adoptat atunci cînd despărțirea dura nu trei saptamîni, ci trei ore - sau abia daca se deosebi foarte puțin: foarte puțin nu pentru că persoana lui modesta și simpatica le-ar fi fost indiferenta, ci pentru că acești oameni erau preocupați în mod exclusiv numai de propria lor ființa, adică de trupul lor care pentru ei era atît de mteressant, încît parca nici nu luaseră cunoștința de absența lui Hans storp. Iar acesta din urma se supuse fara greutate, căci se regăsi la patul lui de masă, între profesoara și Miss Robmson, ca și cum chiar ^m aJun ar fi stat acolo pentru ultima data.

^{nm} urmare, daca nici măcar la masa lui nu se făcuse mare caz de

rșitul izolării sale forțate, cum i-ar fi putut pasa cuiva din restul

ageriei? Acolo, nimeni nu-i dăduse nici cea mai mica atenție - cu

5 Ceptia lui Settembrini care, la sfârșitul mesei, se apropie de el ca sa-l

e glumeț și prietenos. Este adevărat ca Hans Castorp era dispus sa

228

THOMAS MANN

mai vadă încă o excepție, însă noi nu vom putea sa ne pronunțăm asupra acestui fapt. I se păruse ca revenirea lui fusese remarcata de Clavdi Chauchat - căci imediat după intrarea ei, în întârziere ca totdeauna, după ce ușa de sticla se închise, își opri privirea-i îngusta, pe care privirea In

o întâlnește și apoi, abia așezata, se mai întoarce o data spre el, surîzînd peste umăr: surîzînd așa cum o făcuse cu trei săptămîni în urma, adică înainte ca el sa se fi dus la consultație. Iar mișcarea ei fusese atît de fățișă și lipsita de considerație — lipsita de considerație față de el cit și față de toți ceilalți pacienți — încît nu știuse daca trebuia sa se socotească încîntat sau sa ia aceasta atitudine drept un semn de dispreț și, prin urmare, sa se supere. Oricum ar fi fost, mima i se zbuclina cumplit sub aceste priviri care desconsideraseră convențiunile mondene, potrivit cărora s-ar fi cerut sa se ignore reciproc, și-l impresionaseră într-un fel care în ochii lui apărea fantastic și amețitor — inima, așadar, i se zbuclina cumplit, aproape dureros, imediat ce ușa de sticla pocni, cact aceasta era clipa pe care o așteptase cu sufletul la gura.

Se mai cuvine sa adăugăm ca legaturile sufletești ale lui Hans Castorp cu pacienta de la masa rușilor bine și interesul simțamintelor și al spiritului lui modest pentru aceasta faptura micuța, cu pasul ușor, lunecător și ochii de kirghiza, pe scurt, sentimentele sale de îndrăgostit (și ne încumetăm a întrebuința acest cuvînt, măcar ca e un cuvînt din „vale”, un cuvînt de la șes, întrucît ne îngăduie sa bănuim ca liedul *Simt fluturarea ciudatelor gînduri* ar putea fi folosit, într-un chip oarecare, în acest caz) — așadar, sentimentele lui de îndrăgostit făcuseră progrese foarte mari în timpul izolării forțate. Chipul ei îi plutise în fața ochilor atunci cînd, în zori, sculat devreme, își aruncase privirile prin camera ce

1 se dezvăluia șovăitoare, sau seara, în amurgul ce se întuneca tot mai mult (și chiar în acea ora cînd Settembrini intrase pe neașteptate la el, o data cu aprinderea subita a luminii, ea îi plutise prin fața ochilor perfect distincta, și din

pricina asta venirea umanistului îl făcuse să roșească), iar în lungul orelor singuratică ale zilei lui fărâmițate se gândise la gura acestei femei tinere, la obraji ei, la ochii ai căror culoare, forma și obiectate îi sfîșiau sufletul, se gândise la spatele ei obosit, la felul cum își ținea capul, la ceafa cu vertebra cervicală ieșită în evidență, la brațele transfigurate de voalul cel subțire — și dacă pînă acum am ascuns că numai datorită acestor lucruri orele i s-au scurs fără greutate, este fiindcă a»¹ luat parte cu dragoste la neliniștea lui sufletească amestecată cînsă înspăimîntătoare a fericire a acestor imagini și vedenii. Da, căci

MUNTELE VRĂJIT 229

otie și o adevărată spaimă se contopeau în toate acestea, o speranță e se rătăcea în nemărginitul, infinitul și aventura bucuriei, dar și o a care nu avea nume, însă cîteodată gîtuia atît de brusc inima ■narului - inima sa în înțelesul sufletesc și trupesc - încît își ducea în stînga la piept, iar dreapta la frunte (ca pe o vizieră deasupra ochilor) și șoptea: -Dumnezeule!

Căci îndărătul frunții dăinuiău gînduri sau fragmente de gînduri, și ele erau cele care daruiau imaginilor și vedeniilor lui o fascinație atît de intensă, deși se refereau la nepăsarea și lipsa de curiozitate a doamnei Chauchat, la boala ei, la strălucirea și importanța sporită pe care boala o dădea trupului ei și la atracția carnală ce-o avea făptura sa, iar Hans Castorp simțea că era chemat, prin diagnosticul dat de medici, să participe de acum înainte la această boală. Și dîndărătul frunții înțelese fantastică libertate cu care doamna Chauchat, întorcîndu-se și surîzînd, desconsiderase conveniențele mondene, potrivit cărora s-ar fi cerut ca ei să se ignore unul pe altul - le desconsiderase de parcă n-ar fi fost două ființe sociale și n-ar fi avut nevoie nici măcar să vorbească... Și, de fapt, tocmai acest lucru îl înspăimînta la fel ca atunci cînd, în sala de consultații, ridicase ochii spre ochii varului sau - dar atunci mila și grija îi insuflaseră spaimă, în vreme ce, aici, erau în joc emoții cu totul diferite. Așadar, această viață de la „Berghof", atît de prielnică și atît de bine organizată în hotarele ei strimte, își reluase cursul monoton — iar Hans Castorp, în așteptarea radiografiei, continua să-o împartă cu bunul Joachim, aranjîndu-și-o ora cu ora, întocmai ca aceea a varului său; și această vecinătate era fără îndoială un lucru bun pentru tînarul nostru, ueși nu era decît vecinătatea unui bolnav, ea comporta totuși multă austeritate militară: o austeritate care și începuse, este adevărat, să

se acomodeze cu serviciul tratamentului și sfârși prin a se substitui îndeplinirii obligației profesionale normale - iar Hans Castorp nu era chiar atât de ost ca sa nu-și dea seama foarte precis de acest lucru. Dar simțea cât e mult înfrîna aceasta vecinătate sufletul lui de civil - însuși exemplul °achim și controlul exercitat de el îl împiedicau sa întreprindă în ra acțiuni necugetate. Căci vedea foarte bine cât de mult trebuia sa e gravul Joachim de pe urma unui anumit parfum de portocale ce-l Ia zilnic, și în adierea caiuia erau niște ochi căprui și rotunzi, un t>in, o veselie pusa pe rîs și un piept cu formele plăcute, iar ea și loialitatea - care îl făceau pe Joachim sa se teama de influ-

230

THOMAS MANN

ența acestei atmosfere și îl sileau s-o ocolească — toate acestea îi jr sionau pe Hans Castorp, îi impuneau lui însuși ordine și disciplj_{na s} împiedicau „sa împrumute creionul" de la femeia cu ochii oblici fiindcă fara aceasta vecinătate care-i inspira disciplina el ar fi fost gat s-o facă. dacă judecam după experiența de pîna acum.

Joachim nu vorbea niciodată despre Marusia cea veșnic dispusa sa rîda, și asta era egal cu o interdicție pentru Hans Castorp de a vorbi despre Clavdia Chauchat. În schimb, se despăgubea vorbind discret cu profesoara care stătea la masa în dreapta lui, silindu-se s-o facă pe fata batrîna sa roșească, tachinîndu-i slăbiciunea ce-o avea pentru bolnava cu mișcările mlădioase și imitînd întru totul atitudinea demna a batrînului Castorp, prin faptul ca-și rezema bărbia în guler. Mai insista de asemenea, pe lînga ea ca sa afle amănunte noi și interesante despre situația personala a doamnei Chauchat, cu originea sa, despre soțul și vîrsta ei, despre caracterul bolii. Voia sa știe daca avea copii. Dar nu, nu avea. Ce sa facă o femeie ca asta cu copii? Fara îndoiala ca îi era interzis — și pe de alta parte: oare cam ce soi de copii ar fi putut sa aibă? Castorp se văzu silit sa-i dea dreptate. Pe deasupra, poate ca era și prea tîrziu, presupuse el cu oarecare nepăsare forțată. Cîteodata, din profil, chipul doamnei Chauchat i se părea puțin înăsprit, sa fi avut oare mai mult de treizeci de ani? Domnișoara Engelhart protesta. Clavdia, treizeci? În cel mai rau caz avea douăzeci și opt de ani. Profilul Clavdiei era de o frăgezime și de o gingășie dintre cele mai tinerești, măcar ca, firește, era un profil interesant și nu acela al unei oarecare gîște sănătoase. Și ca sa-

I pedepsească, domnișoara Engelhart adaugă la rezezeala ca doamna Chauchat era vizitată adesea de niște domni și în special de un compatriot ce locuia în Davos-Platz, pe care-l primea după-amiaza, în camera ei.

Lovitura nimeri în plin. Chipul lui Hans Castorp se schimonosi, cu toate eforturile sale de-a se stapîni, și chiar cuvintele rostite cu indiferența „Cum așa” și „lata o noutate ieșita din comun”, cu care răspunse la aceasta confidența, aveau în ele ceva schimonosit. Și fiindcă nu putea să nesocotească existența acestui compatriot despre care i se pomenise-așa cum reușise să se prefacă la început, revenea neîncetat asupra lui. iar buzele îi tremurau. E un bărbat tânăr?

— Tânăr și frumos, dacă ar fi să ne luăm după ce spune lum^{ea} răspundea profesoara; căci nu putuse să-l vadă și să se pronunțe în c^{on}secința.

MUNTELE VRĂJIT

231

— E bolnav? Poate, dar, oricum, foarte puțin bolnav.

— Ar fi de dorit să aibă mai multă rufarie decât compatrioții lui de la

a rușilor de rînd, spunea sarcastic Hans Castorp, la care domnișoara Engelhart, tot ca să-l pedepsească, răspundea afirmativ. Sfîrși prin a fi . pare ca la mijloc era o chestiune ce nu putea fi neglijată și o însărcină pe profesoara în mod cît se poate de serios să se informeze asupra acestui compatriot care o vizita atît de des pe doamna Chauchat, dar în loc să-i dea amănunte asupra acestui aspect al problemei, ea îi aduse peste cîteva zile o veste cu totul diferită.

Clavdia Chauchat poza pentru un portret, da, se lasă pictată - asta aflase domnișoara Engelhart care îl întreba pe Hans Castorp dacă era la curent. În cazul ca nu știa nimic, putea să fie convins că știrea provenea din sursa cea mai sigură. De cîtva timp, doamna Chauchat poza pentru a să se facă portretul — unde anume? La consilierul aulic! Chiar domnul consilier aulic Behrens era acela care o primea în acest scop, aproape zilnic, în locuința lui.

Această noutate îl impresiona pe Hans Castorp și mai puternic decât cea precedentă. Nu mai înceta să facă, pe această linie, tot felul de glume caraghioase. Da, desigur, se știa prea bine că aulicul consilier picta - nu era nimic de obiectat aici, deoarece nu era interzis nimănui și fiecare avea libertatea să facă la fel. Prin urmare, ședințele aveau loc în casa

lui de văduv? Fără îndoială ca la ședințe asista și domnișoara Mylendonk. Cu siguranța ca nu avea timp pentru așa ceva.

-Numai ca nici Behrens nu putea să aibă mai mult timp liber decât sora-șefă, spuse Hans Castorp sever. Dar măcar ca, astfel, totul părea spus asupra acestei chestiuni, el nu renunța și se consuma în nenumărate întrebări, pentru a afla știri cât mai amănunțite: asupra portretului și "nensiunilor" dacă îi făcea numai capul sau o pictură până la genunchi; la ce ora aveau loc ședințele - numai ca domnișoara Engelhart¹ putuse da nici o precizare în privința asta, așa ca nu-i mai rămânea

să aibă răbdare așteptând rezultatul investigațiilor ce urma să le «ca profesora.

aceste știri, Hans Castorp se pomeni cu 37,7. Mai mult decât¹ ele pe care le primea doamna Chauchat, îl tulburau și-l nelinișteau pe care le făcea. Viața intimă și particulară a doamnei Chauchat - în ea însăși, independent de conținutul ei - începuse chiar să-i

și, independent de conținutul ei începuse chiar să-i^oace suferințe și framântări, dar cât de tare aveau să se agraveze

232

THOMAS MANN

aceste două stări sufletești când observa că mereu îi ajungeau la urechi, știri cu un conținut echivoc! Era posibil, în general, ca legăturile vizitei torului rus cu compatrioata lui să fie banale și nevinovate; dar, de cât timp, Hans Castorp era dispus să socotească banalul și nevinovăția drept vorbărie goală, tot așa cum nu se putea hotărî să admită că pictura "ulei" poate fi altceva decât o legătură între un văduv brutal și guraliv și! 0 tînara femeie cu ochii oblici și mersul ademenitor. Gustul manifestat de consilierul aulic în alegerea modelului se potrivea prea mult cu al său personal, ca să mai poată crede că ședințele erau banale, mai cu seama că obrajii albaștrii și ochii lacrimoși și injectați ai consilierului aulic nu păreau să fie o cheazășie.

Un fapt pe care-l observa personal și din întâmplare în acele zile avu asupra lui un efect diferit, deși era vorba din nou de confirmarea gustului său. Există acolo — la masa situată de-a curmezișul față de masa doamnei Salomon și a liceanului cu ochelari și hulaș, deci în stînga verilor, așadar, la masa cea mai apropiată de ușa de sticlă — un pacient originar din Mannheim, după câte auzise Hans Castorp, cam de vreo treizeci de ani, cu parul rar, dinții cariați și vorba timidă — același care,

cîteodata, în timpul reuniunilor serale, cînta la pian, mai ales marşul nupţial din *Visul unei nopţi de vara*. Lumea spunea ca este foarte credincios, ceea ce nu era un lucru rar la oamenii de aici, de sus, şi faptul se explica prin aceea ca în fiecare duminică asista la slujba religioasă, acolo jos, în Platz, iar în timpul curei de odihna citea cărţi religioase, cărţi ale căror coperte erau împodobite fie cu un potir, fie cu frunze de palmier. Chiar şi acestuia, observa Hans Castorp într-o bună zi, îi erau agăţate privirile în aceeaşi direcţie ca ale lui — adică de mlădioasa făptură a doamnei Chauchat, dar mergînd pîna la obscenitate, deşi era timid. După ce-l văzu prima dată, Hans Castorp nu se mai putu împi^e dica sa-l supravegheze cu fiecare prilej. Îl vedea seara, stînd în picioare în sala de joc, printre pacienţi, tulburat şi pierdut la vederea acestei tinere doamne încîntătoare, deşi dârîmata, care sporovăia în camera de-alături, pe canapea, cu una cu parul creţ, Tamara (acesta era numel^e fetei), cu doctorul Blumenkohl şi cu vecinul lor de masă, cel cu piept^{tu} căzut şi umerii prăbuşiţi; îl vedea învîrtindu-se, prefacîndu-se ca nu >^e uita, apoi întorcînd iarăşi capul peste umăr, privind saşiu, în timp^c buza de sus îi era rasfrînta plîngăreţ. Îl vedea schimbîndu-se la fat^a fara sa mai privească şi apoi privind totuşi lacom atunci cînd uş^a sticla se închidea şi doamna Chauchat luneca spre locul ei. Şi-l văzu

MUNTELE VRĂJIT

233

Ite ori pe nenorocitul acesta oprindu-se, la terminarea mesei, între a de la ieşire şi masa ruşilor bine, ca s-o lase pe doamna Chauchat sa

ca pe Ungă el şi s-o devoreze cu ochii cît mai de aproape, cu ochii I i trişti, pîna în străfundul sufletului, pe ea, căreia nici nu-i pasa de el.

Aceasta descoperire îl emoţiona destul de puternic pe tînarul Hans Castorp, ^{cu} toate ca insistenţa jalnică şi plicticoasă a celui din Mannheim nu putu sa-l neliniştească în aceeaşi măsură ca legaturile speciale ale Clavdiei Chauchat cu consilierul aulic Behrens, un bărbat care-i era atît de evident superior prin vîrsta, personalitate şi situaţie. Clavdia nu se ocupa cîtuşi de puţin de cel din Mannheim — dacă ar fi fost altfel, faptul n-ar fi scăpat atenţiei vigilente a lui Hans şi deci nu ghimpele nesuferit al geloziei era cel ale cărei împunsături le simţea în suflet. În schimb, el trăia toate simţămintele pe care le îndura unul

îmbătătat de pasiune cînd descoperă la alții propria sa imagine, simțăminte care alcătuiesc cel mai bizar amestec de scîrba și solidaritate secretă. Ne este însă imposibil să aprofundăm și să analizăm totul dacă vrem să continuăm povestirea noastră. În orice caz, faptul că acum trebuia să-l supravegheze și pe cel din Mannheim era prea mult dintr-o dată pentru starea în care se afla bietul Hans Castorp.

Astfel trecură cele opt zile pîna la radioscopie. Nu știuse că pîna atunci se vor întîmpla atîtea, dar iată că trecuseră cînd, într-o dimineața, la micul dejun, primi dispoziția de la sora-șefa (care iarăși avea un ulcior, unul nou, căci nu putea fi același, dar fără îndoială că aceasta suferința benignă, care o sluțea totuși, făcea parte din înfățișarea ei obișnuită) să se prezinte la laborator după-amiaza. Hans Castorp trebuia să se afle acolo cu o jumătate de ora înainte de ceai, împreună cu varul său; căci cu aceeași ocazie avea să se facă o nouă fotografie interioară și lui Joachim - ultima putînd fi socotită ca depășită de timp.

Așadar, scurtară azi cu treizeci de minute cura mare de odihna de

Pă-masa, iar cînd ceasul bătu trei și jumătate amîndoi verii coborîra

scările de piatra spre pseudosubsol și luară loc împreună în mica sala de

așteptare care despărțea cabinetul de consultații de laboratorul de radio-

SCopie: Joachim foarte liniștit, căci nu se aștepta la nimic nou, Hans

Castorp, într-o așteptare înfrigurată, deoarece pîna acum niciodată și în

1 un fel nu i se cercetase astfel viața lăuntrică a organismului. Nu

u Smgurii: cînd intrară, realizară că mai mulți pacienți, cu reviste

ute ferfeniță pe genunchi, așteptau să le vină rîndul: tînarul uriaș, un

ez care în sufragerie stătea la aceeași masă cu SeHembrini și despre

234

THOMAS MANN

care se spunea că în aprilie, atunci cînd sosise, fusese atît de bolnă încît

abia au vrut sa-l primească; însă pîna acum se îngrășase cu optzeci de pfunzi, și era pe punctul sa plece acasă complet vindecat; în piU_s mai erau o doamna de la masa rușilor de rînd, o mamă, ea însăși plapînda, cu băiețelul ei numit Sașa, foarte plapînd, cu nasul lung și urîțel. Așadar, aceste persoane așteptau de mai mult timp decît cei doi veri; și după toate aparențele aveau întîietate, căci se întîmplase cu siguranța ceva care întîrziase activitatea în laboratorul de radiografie, astfel ca se resemnară la gîndul că vor lua ceaiul rece.

În laborator se lucra. Se auzea vocea consilierului aulic dînd instrucțiuni. Era ceva mai mult de trei și jumătate cînd ușa se deschise -o deschise un asistent tehnic ce lucra la acest serviciu — și tot norocosul acesta de uriaș suedez a fost introdus: desigur ca cel dinaintea sa ieșise pe o alta ușa. După aceea, treaba se desfășura mult mai repede. Abia trecuseră zece minute ca îl și auziră pe scandinavul complet vindecat -aceasta reclama ambulanta a stațiunii și a sanatoriului — departîndu-se cu pași energici de-a lungul coridorului, după care fura primiți mama rusoaica și cu Sașa al ei. Hans Castorp observa iarăși, ca și atunci cînd intrase suedezul, ca în laborator domnește un clarobscur, un fel de pseudozi artificiala, asemănătoare cu aceea din cabinetul analitic al doctorului Krokowski. Ferestrele erau acoperite, lumina zilei era exclusa și ardeau doar cîteva becuri electrice. Însă chiar în clipa cînd Sașa împreuna cu mama-sa intrară în laborator și Hans Castorp îi urmarea cu privirile, ușa de la coridor se deschise, iar în sala de așteptare apăru, mai devreme, deoarece programul fusese dat peste cap, însăși doamna Chauchat.

Era chiar Clavdia Chauchat cea care se ivi pe neașteptate în mica încăpere; Hans Castorp o recunoscu, zgîi ochii, simți într-un mod foarte limpede cum îi fuge sîngele din obraji și cum mușchii maxilarului inferior i se moaie, încît era cît pe ce sa caște gura. Intrarea Clavdiei se produsese într-un mod cu totul neprevăzut, teribil de neașteptat — și iată° împărțind dintr-o data cu cei doi veri aceasta cămăruța strimta, cînd cu o clipa înainte nici nu fusese acolo. Joachim îi arunca lui Hans o privire în fuga și nu se mulțumi numai sa-și plece ochii, ci merse pîna acolo înci lua de pe masa revista ilustrata pentru a-și ascunde fața îndaratu paginilor desfăcute. Hans Castorp însă nu avu destula prezența de sp^rI sa procedeze la fel. După ce pali, se înroși tare, iar inima îi bătă puiern|C'

MUNTELE VRĂJIT

235

Doamna Chauchat lua loc chiar lînga uşa laboratorului. Într-un mic

liu rotund, cu rezematorile boante și destul de rudimentare, se lasă

te pUSE ușor un picior peste altul și privi în gol, în vreme ce ochii

' de Pribislav — pe care conștiința faptului ca este observata îi abătea

nervozitate din direcția lor — păreau puțin sașii. Purta o jacheta alba

■ o fusta albastra, pe genunchi ținea o carte împrumutata probabil din

ala de lectura și bătea încet tactul cu piciorul așezat pe dușumea.

După vreun minut și jumătate își schimba poziția, privi în jurul ei, se ridică și pe fața avea o expresie de parca nu știa prea bine unde se afla și nici cui trebuia sa se adreseze — apoi începu sa vorbească. Întreba ceva - puse o întrebare lui Joachim, cu toate ca acesta părea cufundat în revista sa ilustrată, pe cînd Hans Castorp stătea acolo fara sa facă nimic - , iar gura ei potrivea cuvintele pe care apoi le rostea cu o voce venita din pieptul alb: o voce deloc gravă, ci plăcut voalata, deși cu anumite intonații ascuțite, aceea pe care Hans Castorp o cunoștea de multa vreme, ba o auzise chiar de foarte aproape, în ziua cînd aceasta voce spusese anume pentru el: „Cu plăcere. Însă trebuie sa mi-l înapoiezi imediat după lecție". Este adevărat ca aceste cuvinte fuseseră rostite atunci cu mai multa claritate și ușurința; acum ele se auzeau ușor tărăgănite și nesigure, vocea care le rostea nu avea asupra lor un drept prin naștere, ci doar le împrumuta, așa cum Hans Castorp o auzise procedînd de mai multe ori, cu care prilej avusese un sentiment de superioritate, amestecat însă cu o încîntare dintre cele mai evlavioase. Cu o mînă în buzunarul jachetei de lîna și cu cealaltă dusa la ceafa, doamna Chauchat întrebă:

- Va rog, la ce ora sînteți invitat?

Iar Joachim, care aruncase o privire grăbita spre varul sau, răspunse lipindu-și călcîiele, însă ramînînd totuși așezat: ~ La ora trei și jumătate. Doamna continua:

- Eu, la patru fără un sfert. Dar oare ce s-a întîmplat? Este aproape ra patru. Mi se pare ca tocmai au intrat niște persoane, nu-i așa?

- Da, doua persoane, raspunse Joachim. Rindul lor era inaintea noas-^{rfL} "ogramul este intirziat. Se pare ca totul a fost aminat cu o jumătate

de
ora.

*-^l e de neplăcut! zise ea și cu un gest nervos își aranja parul. ~ Destul de, raspunse Joachim. Și noi așteptam de mai bine de juma-^{tate} de oră.

236

THOMAS MANN

i

Așa vorbeau, și Hans Castorp asculta ca în vis. Faptul că vorbea cu doamna Chauchat era aproape ca și cum ar fi vorbit el în măcar ca în unele privințe era, oricum, cu totul altceva. Pe Hans Casto îl jignise acel „destul de”, căci i se părea impertinent sau cel puțin de indiferența surprinzătoare, având în vedere împrejurările. Dar, în defi-ⁿⁱ tiv, Joachim putea vorbi astfel — putea în general sa vorbească cu eaș poate ca se și fălea pe ascuns cu aceste vorbe — tot așa cum el, Hans Castorp, făcuse pe importantul față de Joachim și de Settembrini, atunci când fusese întrebat cât timp crede ca va sta și le răspunsese: „Trei saptamîni”. Ea i se adresase lui Joachim, deși acesta își ținuse nasul vîtit în revista — pentru ca era, fara îndoiala, cel mai vechi dintre ei doi, era cel pe care-l știa din vedere de mai multa vreme; dar mai ales pentru alt motiv, pentru ca în cazul lui erau la locul lor numai relații civilizate și convorbiri rostite limpede, fiindcă între ei nu exista nimic sălbatic, înspaimîntător și misterios. Dacă anumiți ochi căprui, asociați cu un rubin la inel și învăluiți de un parfum de portocale, ar fi așteptat aici, împreuna cu ei, ar fi intrat în atribuția lui Hans Castorp sa conducă conversația și sa rostească un: „destul de” — independent și nevinovat, așa cum făcea Joachim acum.

„într-adevar neplăcut, stimata domnișoara, ar fi spus el și, poate, cu un gest degajat și-ar fi scos batista sa-și sufle nasul. Dar vă sfătuiesc sa aveți răbdare. Sîntem în aceeași situație.” Iar Joachim s-ar fi minunat desigur de dezinvoltura sa, însă probabil fara a dori în mod sincer sa fie în locul lui. Nu, în aceasta situație, Hans Castorp nu era nici măcar gelos pe Joachim, cu toate ca el era acela care avea dreptul sa-i vorbească doamnei Chauchat. îi dădea dreptate ca se adresase varului sau; procedînd astfel ținuse socoteala de împrejurări și în modul acesta dovedise ca-și dădea seama de situație... Dar inima îi bătea puternic.

După ce întîmpina din partea lui Joachim o primire atît de

rece - 5¹ în care Hans Castorp întrevazuse o ușoară adversitate din partea bunului Joachim împotriva acestei tovarășe de boala, o adversitate ce-l făcu să surâdă, în ciuda emoției puternice - „Clavdia” încerca să se plimbe prin camera; însă cum spațiul era prea mic, lua și ea de pe masă o revistă ilustrată și se întoarse la fotoliul cu rezemările boante. Hans Castorp stătea și o privea, sprijinindu-și bărbia ca și bunicul său și semănând astfel, într-un chip în adevăr ridicol cu bătrânul. Cum doamna Chaucha își pusese iarăși un picior peste altui, genunchiul ei se contura precis - ? chiar toată linia piciorului ei zvelt se contura sub stola albăstrăie a fustei. Nu era decât de statură mijlocie, armonioasă și, în ochii lui Ha

MUNTELE VRĂJIT

torp, extraordinar de plăcută, însă avea picioarele cam lungi și nu lăta în șolduri. Nu mai stătea lăsată pe spate, ci aplecata înainte, cu umerii încrucișați, sprijinite de coapse, cu spatele îndoit și umerii azuți astfel ca vertebrele cervicale îi ieșeau în afara și le puteai vedea sub jacheta ce se lipea de șira spinării, iar pieptul, nu atât de dezvoltat și atât de voluptuos ca al Marusiei, era apăsător din amândouă părțile. Și, Heodată, Hans Castorp își aminti că și ea aștepta aici să i se facă radiofonia. Consilierul aulic o picta; îi reproducea aspectul exterior pe o pânză, cu ajutorul uleiului și al culorilor. Dar acum, în clarobscurul laboratorului, va îndrepta asupra ei raze luminoase ce-i vor dezvălui interiorul trupului. Și gândindu-se la asta, Hans Castorp întoarse capul cu o mută întunecată de rușine și cu o expresie discretă și rezervată, singurele care i se parură că se potrivesc să fie arborate față de asemenea idei.

Nu ramaseră mult timp toți trei laolaltă în mica sală de așteptare. Fără îndoială că dincolo nu dăduseră prea mare importanță lui Sașa și mamei sale, poate fiindcă se grăbeau să recupereze întârzierea. Și iarăși tehnicianul cu halat alb deschise ușa, iar Joachim, sculându-se, arunca revista pe masă și Hans Castorp îl urma spre ușa. Nu fără o pornire interioară de a mai întârzia. Se treziră în el scrupule cavalierești și dorința de a adresa oricum câteva cuvinte respectuoase doamnei Chauchat. de a-i oferi să treacă înaintea lor; și chiar în franțuzește dacă era posibil; iar în gând se grăbi să caute cuvintele și construcția frazei. Dar nu știa dacă asemenea atenții cavalierești erau obișnuite aici, dacă ordinea în care fu sosit invitat nu stătea deasupra oricărei atitudini curtenitoare. Joachim trebuia să-o știe, însă cum nu dădu nici un semn că ar fi dispus să cedeze rindul

doamnei Chauchat, deși Hans Castorp îl privise îngrijorat și insistent, se văzu silit să-și urmeze varul, și trecînd prin fața doamnei Chauchat, care nu se îndrepta decît puțin din poziția ei aplecata, intra pe ușa laboratorului.

lira prea zăpăcit de ceea ce iasă în urma, de întîmplările din ultimele

c minute, pentru a se simți prezem la ceea ce se petrecea în jur în

•Pa cînd pătrunse în laboiator. Nu vedea nimic sau nu avea decît per-
Ptu foarte vagi m acest clarobsicii artilicial. Mai auzea încă
vocea

, ""ut v°alata cu care doamna Chauchat întrebuse: „Dar oare ce s-a
Plat.... îvlî se pare c^ tocmai acum au intrat ni^te persoane... Cit e
neplăcut...” iar sunetul acestei voci îl făcea să tremure ca de niște

Ai l lor* C6a *unș"l spinării. îi vedea genunchiul mulat sub
stofa

l Ve<ie-a vertebrele cervicale îeșiiui puțin în atdra sub ceafa
aplecata

238

THOMAS MANN

și parul scurt, de un blond-roșcat care, acolo, atîrna liber, fără să mai f prins în cocul împletit, și iarăși îl străbătu un fior. Și iata-l pe consili_{eru}, aulic Behrens întorcînd spatele noilor veniți, stînd în picioare în fat unui dulap în perete, un fel de etajera de o formă speciala, ocupat privească o placa negricioasa pe care, cu brațul întins, o ținea în dreptul luminii mate a lămpii din plafon. Trecînd pe lînga el, pătrunseră în f_{Un} dul camerei, ajunși din urma și depășiți de laborantul care făcea pregătirile pentru radiografie și părea animat de dorința de a scapă cit mai repede de ei. Domnea aici un miros ciudat. Un soi de ozon statuat umplea atmosfera. Un paravan așezat între ferestrele acoperite cu negru împărțea laboratorul în doua părți inegale. Se deslușeau aparate, sticle concave, tablouri de comanda, instrumente de măsurat sprijinite vertical, dar și o cutie asemănătoare cu un aparat fotografic pe șasiu cu rotițe, diapozitive de sticlă fixate în perete la rînd — și nu știaai dacă te afli în atelierul unui fotograf, într-o camera obscura, la un inventator sau în chilia de experiențe a unui alchimist care se ocupa și cu vrăjitoria.

Joachim începu imediat să se dezbrace pîna la brîu.

Laborantul, un tînar elvețian bondoc, cu obrajii trandafirii și cu halat alb, îl invită pe Hans Castorp să facă la fel. Treaba aceasta mergea repede, rîndul sau nu va întîrzia mult... Și pe cînd Hans Castorp își scotea vesta, Behrens trecu din locul unde stătuse în camera propriu-zisa.

— Ei, zise el. Iata-i și pe Dioscurii noștri! Castorp și Pollux... Va rog, fara văicăreli! Așadar, așteptați puțin, imediat o sa va vedem în transparența, pe amîndoi. Oare dumitale, Castorp, ți-e frica sa-ți deschizi forul interior? Fii liniștit, toate acestea funcționează foarte estetic. Ei, mi-ai văzut cumva pinacoteca particulară? Și luîndu-l de braț, îl conduse în fața șirurilor de placi de sticla întunecate, îndărătul cărora aprinse o lumina, învîrtind un comutator. Hans Castorp văzu membre omenești: mîini, picioare, rotule, partea de sus și de jos a coapsei, brațe și fragmente de bazinuri. Dar forma vie, rotunjită, a acestor părți ale corpului omenesc era schematica și avea un contur estompat; învăluia ca o ceața, ca un halou palid, chintesența evidentă, care reieșea cu claritate luminoasă: scheletul.

— Foarte interesant, spuse Hans Castorp.

— Este în adevăr interesant, răspunse consilierul aulic. O lecție folosi toare pentru tineret. Fotoanatomia, pricepi, triumful timpurilor noi-Acesta este un braț de femeie, îți dai seama după delicatețea lui. Cu ast te înlânțuiește în scurtul ceas prielnic, mâ-nțelegi.

MUNTELE VRĂJIT

239

Si izbucni în rîs, fapt care-i rasfrînse într-o parte buza superioara cu tata tocită. Plăcile de sticla se stinseră. Hans Castorp se întoarse în

unde se proceda la radiografierea lui Joachimn.

Asta se făcea în partea din fața, unde consilierul aulic stătuse Hineauri, Joachim se așezase pe un fel de scăunel de cizmar în fața unei laci de care-și lipise pieptul, cuprinzînd-o cu brațele; iar laborantul corija poziția pacientului, sucindu-l, împingînd înainte umărul lui Joachim și framîntîndu-i spatele. Apoi se întoarse îndărătul aparatului, ca orice fotograf, se înțepeni pe picioare, se apleca pentru a aprecia imaginea, își manifesta satisfacția și, dîndu-se într-o parte, îi recomandă lui Joachim sa respire adînc și sa țină aerul în plamîni pîna cînd totul se va sfîrși. Spatele curbat al lui Joachim se umfla, apoi ramase nemișcat. În acea clipa laborantul apasă cît era necesar pîrghia de comanda. Și timp de două secunde, forțele teribile,

de-a căror dezlănțuire era nevoie pentru a străpunge materia, țîșnira - curenți de mii, de sute de mii de volți, își aminti parca Hans Castorp care învățase despre treburile acestea. Abia supuse, forțele încercară să-și taie drumuri ocolite. Descărcări electrice izbucniră ca niște împușcături. O scînteie albastră sfîrîi în vîrfurile unui aparat. Fulgere prelungi se ridicară, pîrîind, de-a lungul peretelui. Undeva, o lumina roșie, asemenea unui ochi, privea calma și amenințătoare în camera, iar un tub, în spatele lui Joachim, se umplu cu un lichid verde. Apoi totul se liniști; fenomenele luminoase dispărură și Joachim, oftînd, dădu drumul aerului din plămîni.

- Delincventul următor! spuse Behrens atingîndu-l cu cotul pe Hans Castorp. Și te rog să nu pretextezi că ești obosit! Vei primi un exemplar gratuit, Castorp. Vei putea chiar să-ți proiectezi pe perete tainele pieptului, pentru copiii și nepoții dumitale!

Joachim se retrase; tehnicianul schimbă clișeul. Consilierul aulic

Behrens m persoana îi arată novicului cum trebuie să se așeze și să se țină.

-îmbrățișează! îi spuse el. îmbrățișează scîndura! Dacă-ți face plă-Cere, închipuiește-ți că e cu totul altceva! Și strînge-o puternic la piept ca și cum ți-ar da senzații voluptuoase. Așa, e bine. Inspira! Ține aerul! Porunci el. Zîmbiți, va rog!

Clipind mereu, Hans Castorp aștepta cu plămîni plini de aer. aratul lui furtuna sfîrîi, bubui, pîlpîi și se liniști. Obiectivul privise mlăuntru-l său.

e ridică tulburat și amețit de ceea ce i se întîmplase. deși nu se nicidecum de pe urma acestei străpungeri a ființei.

- Ai fost cuminte, îi spuse consilierul aulic. Ei, și acum o să ne uit^ chiar noi.

Iar Joachim, ca omul care cunoștea rostul, se și așeza din nou la ap_a rat, alături de suport, de data aceasta întorcîndu-se cu spatele la aparatul voluminos în vîrfurile căruia se vedea o retorta de sticlă, pe jumătate plj_n, cu apa, cu un tub de evaporare — iar la înălțimea pieptului Jochini avea un ecran înrămat și mobil. La stînga lui, în mijlocul unui tablou de comanda, era un bec roșu. Consilierul aulic, calare pe un taburet, \ aprinse. Lampa din plafon se stinse și numai punctul rubiniu lumina scena. Iar magistrul îl stinse și pe acesta cu un gest și un întuneric adine îi învălui pe alchimiști.

- Mai întâi trebuie să se obișnuiască ochii, să auzi vocea consilierului aulic în întuneric. În primul rând, trebuie să avem pupilele imense, ca la pisici, ca să vedem ce vrem să vedem; înțelegeți, cred, că n-am putea vedea deslușit dintr-o dată cu ajutorul ochilor noștri obișnuiți cu lumina zilei. În acest scop, trebuie să începem prin a uita de ziua luminoasă cu priveliștile ei vesele.

- Bineînțeles, spuse Hans Castorp de acolo de unde stătea în picioare, adică îndărătul umărului consilierului aulic, și închise ochii, căci era totuna dacă-i țineai deschiși sau nu, atât de adâncă era beznă. Este evident că, la început, trebuie să ne cufundăm ochii în întuneric, dacă vrem să vedem ceva. Găsesc chiar că e bine și drept să începem prin a ne reculege puțin, ca într-o rugăciune tainică. Stau aici, țin ochii închiși, mă simt ca într-o stare de somnolență plăcută. Dar oare ce-i mirosul acesta?

- Oxigen, spuse consilierul aulic. Ceea ce simți în aer este oxigen. Efectul atmosferic al furtunii din cameră, mă-nțelegi... Deschide ochii! adaugă. Acum începe invocarea. Hans Castorp se grăbi să-i urmeze sfatul.

Să auzi mișcându-se o pîrghie. Un motor zvicni și zbîmîi furios, tot mai intens, dar curînd fu domesticit printr-o a doua mișcare. Dușumeaua vibra uniform. Luminița roșie, lunguiață și verticală, privea în camera ca o amenințare mută. Undeva, fîșîi un fulger. Și încet-încet, cu un reflex lăptos, apărură din întuneric, ca o fereastră care se luminează, pal¹ dul dreptunghi al ecranului, în fața căruia consilierul aulic Behrens stătea calare pe scăunelul lui de cizmar, cu picioarele depărtate-sprijinindu-se în pumni și cu nasul cîrn lipit de ecranul prin care putea vedea în interiorul unui organism omenesc.

- Vezi, tinere? întreba el... Hans Castorp se apleca peste umărul lui Behrens, dar mai ridica o dată capul în întuneric, în direcția unde bat¹¹¹

MUNTELE VRĂJIT

241

înt ochii lui Joachim care aveau desigur o privire blindă, ca atunci la consultație, și întreba:

— Îmi dai voie?

— Te rog, te rog, răspunse în întuneric Joachim îngăduitor.

Și pe dușumeaua care trepida, printre pîrîiturile și zgomotele forțelor care țîșneau, Hans Castorp, aplecat, pîndea prin această fereastră alidă scheletul descărnat al lui Joachim

Ziemssen. Sternul se confunda cu spinarea, formînd o coloana întunecata și cartilaginoasa. Rîndurile coastelor anterioare se întretaiau cu cele posterioare care apăreau mai palide. Claviculele încovoiate porneau în sus, pe amîndoua părțile, iar în învelișul moale și luminos al forței carnale se desena, rigid și ascuțit, scheletul umerilor, legătura oaselor de la brațele lui Joachim. Cavitata toracică era luminoasa, dar se distingeau un sistem venos, pete întunecate, o învolburare negricioasa.

-O imagine limpede, spuse consilierul aulic. Iata un organism zvelt tocmai cît trebuie — tinerețe militareasca. Am avut aici niște burdihane — de nepătruns, imposibil sa vezi ceva. Ar fi trebuit sa se înceapă prin a se descoperi razele care ar putea pătrunde un asemenea strat de osînza... Aici însă este lucru curat. Vezi diafragma? zise el și arata cu degetul un arc întunecat care se ridica și se lasă în partea inferioara a ecranului... Vezi aici, la stînga, cocoașele astea, ridicaturile astea? E pleurezia pe care a avut-o la cincisprezece ani. Respira adine! porunci el. Mai adînc! Am spus *adinei* Și diafragma lui Joachim se saltă tremurînd cît putu mai sus și chiar se observa o clarificare în părțile superioare ale plămînului, dar consilierul nu era mulțumit. Insuficient! spuse el. Vezi ganglionii nilului? Vezi aderențele? Și, aici, vezi cavernele? De aici izvorăște otrava care se infiltrează în trup. însă atenția lui Hans Castorp era absorbita ue ceva ca un buzunar, inform și bestial, întunecat, îndărătul coloanei ertebrale, la dreapta celui care privea — ceva ce se dilata ritmic și iarăși contracta, ceva cam în genul unei meduze care înoată.

- li vezi inima? îl întreba consilierul aulic, ridieîndu-și din nou de coapsa mîna enorma, pentru a-i indica cu degetul arătător acel buzu-

"arcareatîrnapulsînd...

umnezeule mare, ceea ce vedea Hans Castorp era chiar inima atît de loiala a lui Joachim!

ti vad inima, zise el cu glasul sugrumat.

- le rog, te rog, răspunse iarăși Joachim și desigur ca zîmbea resem-nat> acolo, în întuneric.

242

THOMAS MANN

Dar consilierul aulic le porunci să tacă, să nu facă sentimental' ieftin. Studia petele, liniile și învolburarea neagra din cavitata toracic pe cînd Hans CasVorp nu se mai sătura sa exploreze forma sepulcrala lui Joachim și osemintele-i de

cadavru, această carcasă dezgolită, ac? *memento* de o subțirime de fus. Evlavia și spaima îl înăbușeau. „Dă J vad, repeta el de mai multe ori. Doamne Dumnezeule, văd!” Auzise d o oarecare doamna, moarta de multa vreme, o ruda dinspre partea familiei Tienappel, înzestrata sau năpăstuită cu un dar ciudat: pe toți oamenii care urmau sa moară curînd, ea îi vedea mai dinainte sub forma de schelete. Și iată ca Hans Castorp îl vedea pe bunul Joachim, deși acest fapt nu se datora decît științelor fizico-optice, astfel încît nu avea nici o semnificație speciala și totul se petrecea în mod firesc, cu atît mai mult cu cît ceruse intenționat încuviințarea lui Joachim. Cu toate acestea, se simți cuprins de o subita simpatie pentru tristul destin al matusii sale vizionare. Puternic emoționat de tot ce vedea sau tocmai prin faptul ca le vedea, se simți asaltat de îndoieli tainice, se întreba daca tot ce se petrecea aici era într-adevar normal și dacă spectacolul din aceasta bezna trepidanta și sfîrîitoare era într-adevar îngăduit de lege; iar voluptatea îngrijorată a curiozității indiscrete se contopea în pieptul sau cu sentimente de înduioșare și evlavie.

Cîteva minute mai tîrziu, el însuși se afla în plina furtuna, la stîlpul infamiei, în timp ce Joachim își îmbrăca trupul iarăși ascuns privirii. Și pentru a doua oara consilierul aulic pîndi prin geamul lăptos, însă de data aceasta spiona interiorul lui Hans Castorp, iar din exclamațiile rostite cu jumătate de glas, din frînturile de înjurături și expresii împroșcate la întîmplare, părea sa reiasă ca ceea ce găsea confirma previziunile lui. Apoi, la rugămințile insistente ale pacientului, merse cu amabilitatea pîna la a-i îngădui sa-și vadă propria mîna prin ecranul luminos. Și Hans Castorp văzu ceea ce era firesc sa se aștepte sa vada-însa ceea ce nu este făcut sa fie văzut de om, și Hans Castorp nici nu se gîndise vreodată ca-i va fi dat sa vadă: privi în propriul sau mormîn^l-Aceasta viziune a viitoareii descompuneri îi apăru prefigurată prin fort^a luminii, acoperita de carnea în care trăia, preschimbata, desființate nimicită într-o negura ireală, iar în mijlocul ei dăinuia scheletul rm^g^a cu grija și mîna dreapta pe al cărei deget plutea negru și larg in^{eu} moștenit de la bunicul sau: un obiect tare de pe acest pamînt, cu ca omul își împodobește trupul destinat pieirii, și care, redevenit liber, I stapîn, se va duce către carnea altcuiva ce-l va purta iarăși o bucata timp. Cu ochii vizionarei străbune a familiei Tienappel, privea o p^a

MUNTELE VRĂJIT

243

■ ă a trupului său și pentru prima dala în viața Înțelese, cu ochii unzatori ai vizionarului, ca va muri. Și obișnuindu-se cu acest gând, o expresie ca atunci când asculta muzica — destul de stupida, cucer-■ a și adormita, cu capul aplecat pe umăr și gura întredeschisa. Consilierul aulic zise:

_ Fantomatic, hai? Da, nu se poate nega ca exista ceva fantomatic, acolo, înlauntru.

Apoi domoli forțele. Dușumeaua înceta să mai trepideze, fenomenele luminoase dispărură, iar magica fereastră se învălui iarăși în întuneric. Lampa din plafon se reaprinse. Și în vreme ce Hans Castorp se grăbea să se îmbrace, Behrens comunică tinerilor câteva informații asupra observațiilor lui, ținând seama de ignoranța lor de laici. În ceea ce-l privea pe Hans Castorp, constatările optice confirmaseră observațiile acustice cu atîta precizie cîta putea să pretindă onoarea științei. Se putuseră identifica vechile leziuni tot atît de bine cît și cele noi, iar fibronodulii se întindeau din bronhii. De altfel, Hans Castorp va putea el însuși să-i verifice spusele, pe micul diapozitiv care, era de la sine înțeles, îi va fi dat în curînd. Așadar, liniște, răbdare, disciplina bărbătească, cumpătare, mîncare, culcare, așteptare și „tăiați frunza la cîini”. Apoi le întoarse spatele. Verii plecară. Hans Castorp, ieșind în urma lui Joachim, privi peste umăr. Introdusa de tehnician, doamna Chauchat intra în laborator.

Libertate

În definitiv, care erau impresiile tînarului Hans Castorp? I se părea, b spus, că cele șapte saptamîni - pe care le petrecuse în mod mdoios și în afară de orice puțința de tîgăda la cei de-acolo, de sus — fuseseră decît șapte zile. Sau, dimpotrivă, avea iluzia că trăise în est loc de mult mai multa vreme decît în realitate? Își puneă aceasta are în sineă sa, însă i-o puneă și lui Joachim, fara a reuși s-o ege. Și prima și a doua impresie erau adevărate: vremea petrecută ' Clncl' și-o reamintea, i se părea în același timp și de-o mare scurti-ar și de-o mare lungime, deopotrivă de nefirești, și totuși un singur al acestui interval de timp îi scapă — adică durata reală, admițînd Pul ar fi un lucru natural și ca ar fi posibil să i se aplice noțiunea de calit

244

THOMAS MANN

în orice caz, octombrie bătea la ușa și-n fiecare zi putea să

între Hans Castorp îi venea ușor să facă socoteala și, pe deasupra, convorh rile tovarășilor de suferința pe care le asculta îi atrăgeau atenția asupra acestei chestiuni.

- Știți că peste cinci zile va fi iarăși întâi ale lunii? o auzi pe Herm_m Kleefeld spunând unor tineri din cercul ei, studentului Rasmussen celui bucat, al cărui nume era Gănser. Se opriseră după prînz între mese și, flecareau, întîrziind să se ducă la cura de odihna. Întîi octombrie, l-am văzut însemnat în calendarul administrației. Este al doilea pe care-l petrec în acest cuib de plăceri. Bine, vara s-a dus, dacă se poate spune că a fost vara, am fost frustrați așa cum sîntem frustrați și de viața în ansamblu și în general, continua Hermine Kleefeld și ofta cu jumătatea ei de plămîn, clatinîndu-și capul și ridicînd în tavan ochii întunecați de nerozie. Fii vesel, Rasmussen, mai zise ea și-l lovi peste umărul căzut. Hai, povestește niște glume!

— Știi doar cîteva, răspuse Rasmussen lasînd să-i spînzure în dreptul pieptului mîinile ca niște aripioare de pește; iar cele pe care le știu nu-mi mai vin în cap, ma simt veșnic obosit.

— Nici măcar un cîine n-ar vrea să trăiască prea multă vreme în asemenea condiții, spuse Gănser printre dinți. Și rîseră toți trei, ridicînd din umeri.

Dar și Settembrini, cu scobitoarea între dinți, se afla în vecinătatea lor și ieșind îi spuse lui Hans Castorp:

- Să nu-i credeți, domnule inginer, să nu-i credeți niciodată cînd se lamentează. O fac cu toții, fără excepție, măcar să se simtă ca la ei acasă. Duc o viață desfrînata, au pretenția să inspire compasiune și se cred îndreptățiți să fie nefericiți, ironici și cinici! „În acest cuib de plăceri! Dar ce, oare nu-i un cuib de plăceri? Ba mă gîndesc dacă nu-i chiar un cuib de plăceri în sensul cel mai echivoc al acestui cuvînt! Femei* aceasta spunea că e frustrată; frustrată de viață, în acest loc de plăceri. Dar ia trimite-o înapoi, devale, și va face tot ce-i sta în putința să se reîntoarcă aici sus, cît mai curînd posibil. Ah, da, ironia! Feriți-va ironia ce se cultiva aici, domnule inginer! Paziți-va mai cu scama de această atitudine a spiritului! Pretutindeni unde ironia nu este o formă¹⁸ de retorică directă, clasică și perfect inteligibilă unui spirit sănătos, e^a

preface în dezvăț, în obstacol pus în calea civilizației, într-o mur cîrdașie cu lîncezirea, îndobitocirea și viciul. Cum atmosfera în trăim este, după cîte se pare, foarte favorabilă dezvoltării

es

MUNTELE VRĂJIT

245

•eni de mlaștină, am dreptul sa sper — sau trebuie sa ma tem — ca

fflâ înțelegeți-

țn adevăr, spusele italianului erau de așa natura, încît n-ar fi fost

tru Hans Castorp decît sunete goale de orice semnificație daca le-ar

uzit doar cu șase saptamîni în urma, la șes, însă datorita șederii aici, spiritul i se educase în așa fel, că le putea surprinde sensul: era o ducație menita sa stimuleze înțelegerea intelectuala, ba chiar sa tîmeasca simpatia în chestiuni esențiale, ceea ce însemna poate și mai mult Căci, cu toate ca în străfundul sufletului sau era fericit ca Settembrini să continue, după cîte se întîmpiasera, sa-i vorbească așa cum o făcea, să-l instruiască și să încerce să aibă o oarecare influența asupra lui, totuși înțelegerea sa mergea de pe acum atît de departe, încît judeca vorbele italianului și refuza, cel puțin pîna la un anumit punct, sa le dea întreaga adeziune. „la te uita, gîndi el, cum vorbește despre ironie aproape la fel ca și despre muzica, nu mai lipsește decît sa-l auzi ca o califică drept «suspectă politic» începînd din clipa în care încetează să mai fie un «mijloc pedagogic direct și clasic». însă o ironie care «nu poate nici un moment să creeze o neînțelegere» — ce semnificație ar mai avea o asemenea ironie, pentru numele lui Dumnezeu, aș întreba eu daca o să mi se îngăduie să vorbesc? N-ar fi decît ariditate și pedanterie! Așa se manifestă nerecunoștința tineretului pe care îl cultivi. Primește darurile ce i se fac, pentru ca apoi sa le critice.”

Totuși i se păru ca ar fi fost cam prea îndrăzneț din partea lui sa-și mărturisească în cuvinte dezacordul. își limita obiecțiile la aprecierea domnului Settembrini asupra Herminei Kleefeld, apreciere care i se păru nedreaptă sau pe care, din motive foarte precise, voi s-o facă sa pară ca atare.

- Dar domnișoara aceasta este bolnava, spuse el. Este într-adevar iar grav bolnavă si are toate motivele sa fie deznădăjduita. De fapt, ce Pretenție puteți avea de la ea?

~ Boala și deznădejdea, spuse Settembrini, nu sînt adesea decît aspecte a¹e dezmățului.

» ar Leopardi, gîndi Hans Castorp, care s-ă îndoit în mod

categoric untâ și progres? Și chiar dumneavoastră, domnule pedagog? Și

neavoastră doar sînteți bolnav și mereu va întoarceți aici. astfel arducci n-ar fi prea mulțumit de dumneavoastră." însă cu glas

tare

spuse;

246

THOMAS MANN

- Dumneavoastră sînteți un om bun. Domnișoara aceasta poate •

orice clipa sa închidă ochii pentru totdeauna, iar dumneavoastră îi ficați atitudinea drept dezmaț! Ar trebui sa vă exprimați ceva

cal,

mai limpede. Daca mi-ați spune: boala este cîteodata o consecința a dezm

țului, ar fi plauzibil...

— Foarte plauzibil, interveni Settembrini. Pe cinstea mea, v-ați supăr daca ma voi opri deocamdată aici?

— Sau daca ați spune: boala servește cîteodata de pretext dezmațului încă aș putea s-o admit.

— *Grazie tanto!*

— Dar boala, o forma a dezmațului? Adică: nu născuta din dezmaț, ci ea însăși este un dezmaț? E, totuși, un paradox!

— Oh, va rog, domnule inginer, fără denaturări. Disprețuiesc paradoxurile, le urase! Sa presupunem ca tot ceea ce am afirmat despre ironie este valabil întocmai și despre paradox, ba chiar puțin mai mult. Paradoxul este floarea veninoasa a chietismului, sclipirea spiritului putred, cel mai mare dintre toate dezmațurile! De altfel, o data în plus, constat ca luați apărarea bolii...

— Nu, ceea ce spuneți ma interesează. îmi amintește într-adevar de chestiunile pe care le expune doctorul Krokowski în conferințele sale de luni. Și el considera boala organismului drept un fenomen secundar.

— Nu-i un idealist chiar atît de pur.

— Ce aveți împotriva lui?

— Exact ce-am spus.

— Sînteți pornit împotriva analizei?

— Nu în fiecare zi. Sînt, domnule inginer, rînd pe rînd și pentru și contra.

— Cum trebuie sa înțeleg asta?

— Analiza este buna ca unealta a progresului, a civilizației, buna măsura în care zdruncina convingerile stupide, risipește prejudecățile primitive, ruinează autoritatea, cu alte cuvinte, în măsura în care eliberează, rafinează, umanizează și pregătește robii pentru libertate. Este foarte rea, în măsura în care zădărnicește activitatea, lovește rădăcina vieții, căci este neputincioasă să-i dea o formă. Analiza poate ceva foarte puțin ispititor, tot atât de puțin ispititor ca și moartea care, de fapt, provine, înrudită cum este cu mormântul și cu anatomiile în descompunere...

MUNTELE VRĂJIT

247

Tjrlu frumos, leule", nu se putu împiedica Hans Castorp să gândească, se întâmpla ori de câte ori Settembrini lansa vreo părere cu iz pedagogic- Dar se margini să spună:

— Am practicat de curînd fotoanatomia în laboratorul din subsolul meu. Cel puțin așa a numit-o Behrens cînd ne-a chemat la radioscopie-

- Ah, ați trecut și aceasta etapă? Ei, ce ziceți?

— Mi-am văzut scheletul mîinii, spuse Hans Castorp, încercînd să evoce stările sufletești pe care i le trezise acest spectacol. V-ați văzut-o și dumneavoastră, măcar o dată?

— Nu, nu mă interesează absolut deloc scheletul meu. Și diagnosticul?

— A văzut noduli, fibronoduli.

-Omul asta e ucenicul diavolului.

- I-ați mai spus la fel, o dată, consilierului aulic Behrens. Ce înțelegeți prin asta?

- Vă rog să mă credeți că este o caracterizare strașnică!

-Nu, domnule Settembrini, sînteți nedrept! Pot fi de acord că omul are slăbiciunile lui. La urma urmelor, felul său de a vorbi nu-mi place nici mie; are câteodată ceva brutal, mai cu seama dacă îți aduci aminte că a avut marea durere de a-și pierde scîrta, aici, sus. Dar este un om vrednic de cinste și de lauda căci, în definitiv, e un binefacător al omenirii suferinde! L-am întîlnit de curînd, pe cînd tocmai ieșea de la o operație, o rezecție de coaste, o chestie în care riști totul ca să câștigi totul. Faptul acesta m-a impresionat profund, văzîndu-l venind de la o muncă atât de grea, atât de folositoare și la care se pricepe atât de bine. Era încă foarte surescit și, ca să se recompenseze, și-

a f prins o țigara. L-am invidiat.

- Ce drăguț din partea dumneavoastră. Dar durata sentinței de condamnare?

- Nu mi-a fixat încă nici un termen.

- Nu-i rau nici așa. Haide, domnule inginer, sa ne întindem.

Sa mergem la posturile noastre.

Se despărțiră în fața numărului 34.

- Acum vă urcați pe acoperișul dumneavoastră, domnule Settem-*. Trebuie să fie mult mai plăcut sa stai culcat în societate decât de

gur. Cei cu care faceți cura sînt oameni interesanți?

- Ah, nu sînt decît părți și sciți! ~ Vreți să spuneți ruși?

248

THOMAS MANN

— Și rusoaice, preciza domnul Settembrini și colțul gurii i se ctracta. Adio, inginere.

O spusese cu intenție, fără îndoiala. Tulburat, Hans Castorp intra ■ camera. Știa Settembrini ce se petrece în sufletul sau? Ca pedagog c era, desigur că-l spionase și-i urmărise direcția privirilor. Lui JJan Castorp îi era necaz și pe italian dar și pe sine, deoarece neștiind sa s stăpîneasca se expusese la o asemenea împunsătură. Și în vreme ce-s lua cele trebuincioase pentru scris, ca sa le aibă la înd:mîină în timpul curei de odihna - fiindcă nu mai era posibilă nici o amîinare și trebuia sa scrie acasă pentru a treia oara — continuă să se enerveze și sa mormăie împotriva acestui fluieră-vînt și cîrcotaș care-și băga nasul unde nu-i fierbea oala, pe cînd el însuși agăța fetele pe stradă și le fluiera -flașnetarul acesta cu aluziile lui îi stricase complet buna dispoziție, astfel ca nu se mai simți dispus să scrie. Dar oricum, avea nevoie de îmbrăcăminte de iarnă, de bani, de rufărie și încălțăminte, pe scurt de tot ce și-ar fi adus daca ar fi știut că venea aici nu pentru trei săptămîni în miezul verii, ci... ci pe un termen ce nu putea fi dinainte fixat, dar care cuprindea o parte din iarnă, dacă nu cumva toată iarna, ținînd cont de felul în care se concepea timpul, aici, sus. Și tocmai despre acest fapt trebuia să-i informeze pe cei de-acasă. De data aceasta era vorba de un lucru serios, era obligat sa le spună celor de jos adevărul și să nu-i mai îmbrobodească în continuare cu fleacuri...

Așadar, aflîndu-se în această stare de spirit, le scrisese procedînd așa cum îl văzuse de mai multe ori pe Joachim: stînd

În șezlong, cu stiloul și cu mapa de scrisori pusă pe genunchii ridicați. Folosind o coală de corespondență a stabilimentului, din care avea o provizie în sertarul mesei din cameră, îi scrisese lui James Tienappel fiindcă, dintre cei trei unchi, de el era cel mai legat și-l ruga să-l informeze și pe consul, li vorbi despre un accident neplăcut, despre temerile care se confirmaseră, despre necesitatea, conform deciziei medicilor, de-a rămâne aici o par^e din iarnă, poate chiar toată iarna, căci cazuri ca ale lui erau, adesea, mai persistente decât altele cu aspect mai grav, și că în situația sa se imp^u neau măsuri energice pentru a se vindeca o dată pentru totdeauna. Din¹ acest punct de vedere, socotea el, fusese un noroc și o împlinire fericită ca urcase aici, ca din întâmplare, tocmai acum, și în felul acesta avusese posibilitatea să fie consultat; căci, altfel, n-ar fi știut încă mult vreme starea în care se afla, iar mai târziu și-ar fi dat seama poate într-u mod mult mai neplăcut. Cit privea durata tratamentului, n-ar fi

MUNTELE VRĂJIT

249

să afle că va trebui s-o extindă pe toata durata iernii și ca va putea^u să se întoarcă la șes mai curînd decât Joachim. Aici, preciza în t'nuare, concepțiile despre timp sînt cu totul altfel decât acelea care aplica de obicei șederilor în vacanța și concediilor de odihna; aici, a era într-un fel cea mai mica unitate de timp, deși luata izolat aproape că nu avea nici o importanță.

Era răcoare, iar Hans Castorp scria cu paltonul pe el, înfășurat în naturi și cu mîinile înroșite. Uneori ridica privirile de pe hîrtia ce se acoperea cu fraze bine judecate și convingătoare și se uita la peisajul familiar» deși abia îl mai zărea, această vale prelungită cu îngrămădirea de piscuri sterpe în depărtare și cu fundul presărat de case luminoase pe care soarele le făcea să strălucească din cînd în cînd, cu povîrnișurile zbîrcite ale pădurilor și pășunile de unde veneau sunete de tălăngi. Scria cu o degajare din ce în ce mai mare și nu pricepea cum de putuse șovăi în fața obligației de-a întocmi această scrisoare. Iar în timp ce scria, înțelegea chiar el că explicațiile date erau absolut convingătoare și că, bineînțeles, vor primi întregul consimțămînt al unchilor. Un tînăr din clasa lui socială și în situația în care se găsea el trebuia să se îngrijească de sănătate atunci cînd acest lucru părea că se impune și cînd putea să beneficieze de întreg confortul creat în mod special pentru oamenii de condiția lui. Prin urmare, așa trebuia să procedeze. Dacă s-ar fi întors acasă,

n-ar fi întârziat sa-l trimită iarăși aici, după ce le-ar fi spus ce anume i s-a întâmplat în călătorie. Ceru să i se expedieze tot ce avea nevoie. Ruga, de asemenea, să i se trimită, cu regularitate, banii necesari; cu 800 de mărci lunar se vor acoperi toate cheltuielile.

Semnă. Terminase. Această scrisoare, a treia, cuprindea toate lămuririle și le va ajunge celor de acasă pentru o bucată de timp — dar aceas-

a potrivit concepțiilor care domnesc deval, nu acelora în vigoare aici,

Pe munte; ea consolida *libertatea* lui Hans Castorp. Chiar acesta a fost cuvântul de care s-a folosit, nu în mod deliberat și fără măcar a-i rosti în

wea lui silabele, însă îl trăi în sensul cel mai larg, așa cum învățase s-o

e cînd ședea aici — într-un sens ce n-avea nici o legătura cu cel pe

e ^ettembrini îl dădea acestui cuvînt - și un val de spaima și de neli-

e, pe care le cunoștea bine, îl învăluiră, cutremurîndu-i pieptul um-

«at de o grea apăsare.

Ingele i se urcase la cap, obrajii îi ardeau. Apucă termometrul de °ptieră, ca și cum voia sa profite de ocazie pentru a se convinge. În

adevăr,

mercurul urcă pîna la 37,8.

250

THOMAS MANN

„Poftim!” gîndi Hans Castorp. Și repede adaugă următorul p₀ scriptum: „Scrisoarea m-a obosit cu toate acestea destul de mult. Acu am 37,8. Vad ca, înainte de orice, trebuie sa ma potolesc. Ma veți iert daca va voi scrie rar.” Apoi se întinse pe șezlong și ridică mîna spre cer cu palma întoarsa în afara, așa cum o ținuse îndărătul ecranului luminos' Dar lumina cerului lasă intacta forma vie, ba limpezimea zilei f_{acu} materia mai întunecata și mai opaca, și numai contururile exterioare fura livite cu o lucire roșietica. Era mîna lui vie, pe care se obișnuise s-o vadă. s-o îngrijească, s-o folosească — nu acel schelet străin, zărit pe ecran — căci pioapa analitica in golul căreia privise, se

închisese.

Mercurul are toane

in

Octombrie începu așa cum își fac drum de obicei și celelalte luni -începuturi pentru și în sine, foarte discrete și liniștite, insinuându-se fara prevestiri și semne de foc, și oarecum într-un fel care ar scăpa ușor atenției dacă aceasta n-ar veghea cu strășnicie la bunu". mers al lucrurilor, în realitate, timpul nu are despărțituri, la începutul unei luni sau al unui nou an nu exista nici tunete, nici furtuni, nici sunete de trâmbiți, și chiar și în zorii unui secol numai oamenii sînt cei care trag cu pușca și suna din clopote.

În cazul lui Hans Castorp, prima zi a lui octombrie nu se deosebi cu nimic de ultima zi a lui septembrie; vremea fusese tot atît de rece și posomorita ca și pîna atunci, iar zilele următoare se înfățișară la fel. În orele curei de odihna aveai nevoie de palton și de amîndoua paturile din par de cămila, nu numai seara, ci chiar ziua; degetele care țineau cartea erau jilave și țepene, cu toate ca obrajii îi ardeau de o fierbințeala uscata, iar Joachim a fost chiar ispitit sa-și ia sacul îmblănit; dar renunța ca sa nu se obișnuiască prea repede cu răsfățul.

Cîteva zile mai tîrziu, adică între începutul și mijlocul lunii, vremea se schimba, și o vara tîrzie izbucni cu asemenea splendoare, încît îi u'u' pe toți. Nu degeaba Hans Castorp auzise laudele ce se aduceau Juni octombrie prin părțile locului; mai bine de două săptămîni și jumătate^ aceasta minunata strălucire a cerului domni peste munte și vaje, o zi^s lua la întrecere cu alta prin limpezimea azurului, iar soarele dogorea c o putere atît de nestînjentă, încît fiecare era ademenit sâ-și pună haine de vara cele mai subțiri, adică rochiile de muselina și pantalonii de o

MUNTELE VRĂJIT

251

care le și împachetase - și nici măcar marea umbrela de pînză, care

menținea cu ajutorul unui dispozitiv ingenios, un baț cu mai multe

ri fixat în spătarul șezlongului, nu oferea, către amiază, decît un dâpost insuficient împotriva arșiței soarelui.

_ ce bine ca mă pot bucura cu voi de vremea asta, îi spuse Hans Tastorp vărului său. Din acest punct de vedere adeseori am dus-o destul de prost - și după aparențe s-ar putea spune ca

am și scăpat de iarna și ca vremea frumoasă e pe cale să sosească.

Avea dreptate. Puține semne arătau anotimpul în care se găseau în realitate și chiar și aceste semne abia dacă erau vizibile. Lasând la o parte cei câțiva arțari care, de bine de rău, își duceau zilele, în vale, la Davos-Platz - și care, descurajați, își lepadaseră frunzele de multă vreme - aici nu erau copaci cu frunze, a căror înfățișare ar fi putut da peisajului pecetea anotimpului, și numai specia degenerată a aninului de Alpi cu acele lui moi, pe care și le reîmprospăta ca pe niște frunze, se pleșuise în toamnă. Ceilalți copaci, care împodobeau regiunea, fie că erau falnici sau piperniciți, aparțineau coniferelor veșnic verzi și aparate împotriva iernii ce putea să-și dezlanțuiască viscoalele tot anul, întrucât între anotimpuri nu existau limite precise; și numai tonalitatea ruginie a pădurii, cu nesfârșitele ei nuanțe din ce în ce mai stinse, trăda, cu toată dogoarea estivală a cerului, că anul era pe sfârșite. E drept că, dacă te uitați mai cu atenție, mai dădeai peste câteva flori de câmp care, și ele, aduceau în șoaptă mărturia lor în această privință. Nu mai existau florile poroinicului care, la venirea lui Hans Castorp, împodobeau încă povârnișurile, iar garofița sălbatică nu se mai găsea nici ea. Numai gențiana și brîndușa cu tulpina strîmbă se mai vedeau și povesteau despre o anumită răcoare intrinsecă a atmosferei reîncălzită în mod superficial, de o răcire care putea în orice clipă să-l pătrundă pînă în măduva oaselor pe ce» ce stătea culcat, precum un fior de frig zgîlțîie bolnavul care arde de febră, măcar că, în afară, dogorește.

Așadar, Hans Castorp nu se sinchisea deloc de această rînduială prin

Care omul cîrmuiește timpul, îi contolează curgerea, apoi îi desparte, îi

culeaza și-i denumeste unitățile. Nu băgase de seama zorile abia

ute ale celei de-a zecea luni, ci reținuse numai ceea ce impresiona-a direct simțurile, adică dogoarea soarelui și acea tainică adiere de s aciuată pe dedesubt și înlauntru - senzație care la acest grad de ensitate era nouă pentru el și-i sugera o comparație culinară: adică îl

a să se gîndească, așa cum îi și mărturisi lui Joachim, la o omelette

i I,

252

THOMAS MANN

en surprise, cu înghețată sub spuma fierbinte a oualor. Spunea deseori

- asemenea lucruri, le spunea iute, curgător și cu o voce tremurătoare un om zgâlțâit de frig, dar a cărui piele arde de febră. Este adevărat că j răstimpuri era și tăcut — ca să nu spunem: întors în el însuși; căci toată atenția îi era îndreptată în afară, dar numai spre un singur punct; restul oamenilor și lucruri, se topea într-o negură, într-o negură urzită în creierul lui Hans Castorp¹ și pe care atât consilierul aulic Behrens cât și doctorul Krokowski ar fi calificat-o, fără îndoială, drept un produs al toxinelor solubile, așa cum își spunea tânărul amețit, fără însă ca aceasta conștiința ce-o avea despre starea sa să-i fie de vreun ajutor sau să trezească în el dorința de-a se elibera de beția în care se găsea.

Căci există o beție împăcată cu ea însăși, pentru care nimic nu-i mai odios decât dezmeticirea. Ea se apară chiar împotriva impresiilor menite să-o risipească și nu le admite decât spre a-și păstra integritatea. Hans Castorp știa, ba și spusese o dată că, văzută din profil, doamna Chauchat nu era avantajată; chipul îi părea atunci puțin cam aspru și nu prea tânăr. Consecința? Evită să-o măi privească din profil și închidea literalmente ochii când, de aproape sau de departe, o vedea astfel, căci îi făcea rău. De ce? Rațiunea lui ar fi trebuit să folosească acest prilej pentru a birui! Dar ce pretenții putem avea?... Hans Castorp păli de fericire când, în acele zile strălucitoare, Clavdia se ivi iarăși cu rochia de interior, de dantelă albă, pe care o puneă când vremea era călduroasă și care o făcea atât de extraordinar de fermecătoare în clipa când apărea cu întârziere, trântind ușa, surîzând și ținându-și brațele inegal ridicate, apoi se oprea puțin în fața tuturor celor din sala de mese pentru a fi văzută. Încântarea lui însă provenea nu atât din faptul că era în avantajul ei, cât pentru că *mai ales* îi consolida amețeala din cap, aceasta beție care-l vrăjea și-l cerea să fie justificată și întreținută.

Un observator perspicace, având turnura de spirit a lui Lodovico Settembrini, ar fi vorbit bucuros despre dezmaț în fața unei asemenea lipse de voință, adică despre „o formă a dezmațului”. Hans Castorp își reamintea câteodată de speculațiile literare făcute de italian asupra „bou' și deznădejdi”, pe care le găsisese de neînțeles sau se prefăcuse a le considera astfel. O privi pe Clavdia Chauchat, îi văzu spinarea îndoită și capul plecat înainte; o urmări coborînd la masă mereu cu mare întârziere • fără nici un motiv și fără nici o scuză, pur și simplu numai din

lipsa disciplină și de forță morală; și apreciindu-le tot ca pe niște consecințe ale aceluiași defect fundamental, o văzu cum trîntea ușa prin care în

MUNTELE VRĂJIT

253

ea o văzu făcînd cocoloașe de pîine, iar cîteodată cum își rodea

vîșii și din el se înălța un fel de presentiment nemărturisit care ung

ă îi spunea ca în cazul cînd era bolnavă — și era fara îndoiala bol-

vă aproape fără speranță, căci altfel n-ar fi silită să trăiască aici, sus. În vreme — prin urmare, dacă era bolnava, auzi boala era. Dacă nu - mod complet, cel puțin în mare parte, de natură morală, așa ca, după cum o spusese Settembrini, aceasta boala nu era cauza sau efectul dezmățului ei, ci forma o singură și aceeași substanță cu însuși: dezmățul. Își mai amintea, de asemenea, gestul disprețuitor al umanistului cînd vorbea despre „părți și sciți”, împreună cu care era silit să-și petreacă ora de odihnă, un gest de dispreț și de adversitate firesc și spontan, fără nevoie de justificare, și pe care Hans Castorp îl cunoștea foarte bine din alte vremuri — adică de atunci cînd, el însuși, stătea foarte țeapăn la masă și ura din adîncul sufletului trîntitul ușilor și nici măcar nu i-ar fi trecut prin minte să-și roadă unghiile (daca nu de alta, măcar fiindcă avea oricînd la îndemîină o Măria Mancini) și fusese profund și neplăcut impresionat de proasta educație a doamnei Chauchat, neputîndu-se împiedica să nu aibă un sentiment de superioritate cînd o auzise pe această străină cu ochii pieziși încercînd să se exprime în limba lui maternă.

Ca urmare a stării lui sufletești intime, Hans Castorp se libera complet de acest soi de impresii și era mai curînd împotriva italianului, deoarece vorbea, în înfumurarea lui, despre părți și sciți - fără ca măcar să fi țintit pe cei de la masa rușilor de rînd, de la masa aceea în jurul căreia stăteau studenții cu părul des și cu lenjeria invizibilă, discutînd la nesfîrșit în limba lor barbară, singura pe care puteau să-o știe, și a căror wdolență te făcea să te gîndești la un torace fara coaste, ca acela pe care consilierul aulic Behrens îl descriesese de curînd. Era adevărat că araverile acestor oameni puteau trezi în sufletul unui umanist sentințe de aversiune destul de vii. Mîncau cu cuțitul și-și murdăreau hai-e e

într-un mod de nedescris. Settembrini afirma ca unul dintre mem-acestui grup, un medicinist cu studiile destul de înaintate în speciali-^{ea} sa, dovedise că nu știe absolut deloc latină; ca, de pilda, nu știuse ^{ra} un *vacuum*, iar după propriile experiențe cotidiene aîe lui Hans ^{ORP}, doamna Stohr nu mintea probabil cînd povestei, !a masa, ca în ⁶ numărul treizeci și doi îl primeau, dimineața, culcați amîndoi ^{ce} așt pat, pe băieșul care venea să lc facă frectia.

254

THOMAS MANN

Daca toate acestea erau adevărate, separarea foarte vizibila înf „rușii bine” și „rușii de rînd” nu fusese stabilită în mod inutil, și j, „ Castorp își spunea că nu trebuie decît sa ridice din umeri fața de oarecare propagandist al republicii și al stilului frumos care, arogant • lucid - mai ales lucid, cu toate ca și el făcea febra, atins fiind de boală -confunda comesenii celor două grupe sub numele comun de părți sciți. Tînarul Hans Castorp înțelegea cu prisosința ce sens avea acest lucru, căci el însuși începuse prin a discerne legaturile care existau între boala doamnei Chauchat și neglijența ei. Dar starea lui sufleteasca era exact așa cum într-o zi i-o descrisese el însuși lui Joachim: începi prin a fi enervat și excedat, însă. deodată, „survine ceva de cu totul alta natură”, Care „nu are absolut nici o legătura cu judecata” și din clipa aceea s-a zis cu toată austeritatea — îneît abia daca mai ești susceptibil vreunei influențe pedagogice de esența republicană sau retorica. Dar ce înseamnă un asemenea lucru, ne întrebăm și noi în ac~lași spirit ca și Lodovico Settembrini, ce este acest eveniment misterios care paralizează și suspenda judecata omenească, îi interzice individului dreptul de a mai avea aceasta judecată, sau, printr-o beție nesăbuita a gîndirii, îl determina să renunțe la acest drept? Nu ne întrebam care este numele acestui eveniment, căci toata lumea îl știe. întrebările noastre se refera numai lâ natura sa morală - și mărturisim fără șovăială că nu ne așteptam la un răspuns prea entuziast. În cazul lui Hans Castorp, aceasta natura morală se manifestă cu o atare intensitate, îneît nu numai ca înceta să mai judece, dar pe deasupra mai făcu și tentative pentru a-și însuși un fel de viață care-l vrăjise. Căută sa-și deâ seama ce fel de stan sufletești poți să ai atunci cînd stai la masă prăbușit și cu spinarea încovoiaata și găsi ca o asemenea poziție însemna o mare destindere pentru mușchii bazinului. Apoi încercă să nu închidă cu grija ușa pe care intra și s-o lase sa se închidă

singură; și constata că faptul este pe cât de comod pe atât de îngăduit: eră, în orice caz, tot atât de grăitor ca și n¹" carea din umeri cu care Joachim îl primise, odinioară, lă gara, și pe care o regăsise atât de des și în comportarea celor de aici, de sus.

Ca să vorbim simplu, prietenul nostru era, așadar, îndrăgostit net»¹¹ nește de Clavdia Chauchat - iar noi ne mai folosim încă de acest cuvîn • căci credem că am risipit suficient neînțelegera pe care ar putea" prilejui. Prin urmare, esența iubirii lui nu era o melancolie duios sen mentala în genul unui anumit lied de calitate inferioara. Era mai curi o varianta destul de îndrăzneată și inexplicabila a acestei nebun

MUNTELE VRAJIT

255

tec de frig și febra, ca starea unuia care face temperatura sau ca o zi tombră la marile altitudini: iar ceea ce-i lipsea era tocmai deplina ne sufleteasca, singura în stare să unească aceste extreme. Pe fie - parte, iubirea lui Hans Castorp se manifesta c:i o spontaneitate care-! ea sa pălească și-i descompunea trasaturile chipului, referindu-se la nunchiul doamnei Chauchat. la linia piciorului ei, la spinarea și verte-b a ei cervicală, la brațele care-i llancau pieptul mic - într-un cuvînt la trupul ei, la neglijența și materialitatea lui, infinit accentuate de boai.i. la trupul ei devenit de doua ori trup. Și, pe ne alta parte, aceeași iubire era ceva foarte aerian și nedefinit, un gând, nu, un vis, visul înfricoșător și nespus de ispititor al unui tânăr ale cărui întrebări precise, deși formuiate în mod inconștient, nu primiseră din străfundul lui alt răspuns decit o tăcere adîncă. Dar în povestirea care urmează aici ne revendicăm dreptul, ca toată lumea de altfel, de a ne lasă în voia reflecțiilor personale și riscam bănuiala că, pîna la punctul unde am ajuns, Hans Castorp nici măcar n-ar fi depășit termenul ce-i fusese fixat de la început pentru ședere aici, dacă sufletul sau simplu ar fi găsit în străfundurile timpului vreun răspuns satisfăcător relativ la sensul și țelul urmărit cînd se supunea obligației de a trăi.

În plus, starea de îndrăgostit îi dăruia toate suferințele și toate bucuriile pe care le prilejuiește pretutindeni și în toate ocaziile. Suferința este străpungătoare; ea aduce cu sine un element degradant, ca orice suferință, și corespunde unei atari zdruncinări a sistemului nervos, îneît taie respirația și poate să smulgă lacrimi amare chiar și unui om matur. Și pentru a nu nedreptăți bucuriile, vom adaugă ca acestea erau numeroase Și, măcar că izvorau din pricini fără importanța, nu erau totuși

mai puțin ^{vu} ^ecît suferințele. Aproape fiecare clipa a zilei de la „Berghof” era în ^{are} sâ le dea naștere. De pildă: chiar în momentul cînd intra în ragerie, Hans Castorp zărește îndărătul sau pe femeia visurilor lui. ezultatul este cunoscut de mai-nainte și de cea mai desavîrșita simpli-e, însă pe el, în sinea lui, faptul îl emoționează pîna la a-i da lacrimi, i 'or se întîlnesc de aproape, ai sai cu acei ochi cenușii-verzui cu ormația lor ușor asiatica și care îl vrăjesc pînâ în măduva ființei. Se e ca și pierdut și face inconștient o mișcare îndărăt și în lături, ca s-o pe ea sâ treacă pragul. Cu o fluturare da îhnbet și un *merci* îostit cu **aț**

suf 8 ea se foloșește de aceasta simplă politețe si intra m

^ 8ene î»aintea lui. Învăluit de mireasma ființei care-l atinge ca in ' ramîne pe loc, aproape ieșinat de fericirea pe care i-o pricinuieste

256

THOMAS MANN

aceasta întîlnire, dar și de faptul ca un cuvînt de pe buzele ei, a(j *merci* i-a fost adresat lui direct și personal. Apoi, clatinîndu-se, p_{ase} pe urmele ei și se îndreaptă spre masa, la dreapta, iar în vreme ce se l sa cada pe scaun poate sa observe ca, de partea cealaltă, Clavdi așezîndu-se, se întoarce spre el avînd pe chip umbra unui gînd, iar)U se pare ca este în legătura cu întîlnirea lor din ușa. O. ce aventura rni_n unata și de necrezut! O, ce împlinire, ce biruința și ce nemărginit chiot de bucurie! Nu, Hans Castorp n-ar fi trăit beția acestei fantastice împliniri lînga vreo gîscuțița sănătoasă, căreia ar fi putut, acolo, devale „sa-i dăruiască inima” în toata liniștea și cu toate șansele de reușita în sensul micului lied și în conformitate cu buna-cuviința. Cu cîta veselie înfrigurata o saluta pe profesoara care a văzut totul și roșește sub puful obrazilor, apoi o asaltează pe Miss Robinson cu o conversație în englezește, dar frazele lui sînt atît de încurcate, încît domnișoara, prea puțin obișnuita cu stările extatice, se da iute îndărăt și îl măsoară cu niște priviri pline de îngrijorare.

Alta data, în timpul cinei, razele apusului strălucitor cad pe masa rușilor bine. Perdelele fuseseră trase atît la uși cît și la ferestrele dinspre veranda, însă pe undeva, printr-o deschizătura, razele roșii își fac totuși drum ca sa nimerească

precis capul doamnei Chauchat, astfel încât o silește să-și apere ochii cu mâna pe când discuta cu scofîlcitul ei compatriot din dreapta. E o mică plictiseală, nimic grav; nimeni nu se sinchisește de acest fapt și chiar însăși interesata abia dacă își dă seama de aceasta neplăcere. Insa Hans Castorp își rotește privirea prin toată sala de mese — pe urmă lasă să mai treacă o clipă. Studiază situația, urmărește direcția razei și stabilește precis pe unde pătrunde. Este ierestră ogivală, de-acolo, din spate, la dreapta, în colț, între una din ușile verandei și masa rușilor de rînd, destul de departe de locul unde se afla doamna Chauchat și aproape tot atît de depărtată de acela al lui Hans Castorp și ia o hotărîre. Se scoală fără să spună o vorbă și, cu șervetul în mînă^a trece de-a lungul sălii, în diagonala, printre mese, trage cu grija un peste alta perdelele de culoare crem, controlează printr-o aruncătura de

ochi peste umăr dacă lumina apusului este complet îndepărtată

. dac»

doamna Chauchat este scutită de orice neplăcere — apoi, făcînd un et^o pentru a părea complet indiferent, se întoarce la locul său. Un tîn atent, care face ceea ce este necesar, pentru ca altfel nimeni nu gîndit să-o facă. Puțini au fost cei care i-au observat gestul, însă Chauchat s-a simțit imediat ușurată și s-a întors — ramînînd în ace^a

.-ar fi

•
MUNTELE VRĂJIT 257 cînd Hans Castorp ajunse la locul său și, așezîndu-se, privi

j- gctia ei, la care ea îi mulțumi cu un zîmbet plin de o mirare prietene-adică: își împinse capul înainte în loc să-l încline. El, printr-o ară plecăciune a capului, confirmă că a văzut-o. Inima îi încremenise, a că a încetat să mai bata. Abia mai tîrziu, cînd totul se terminase. - ce pu să-i zvîcneasca și numai atunci Hans Castorp observă că .Toachun • ea ochii plecați, în mod discret, în farfurie, că, în același timp, doamna-Stohr îl ghionti în coasta pe doctorul Blumenkohl și că rîsul ei ieșinut caută priviri complice la ceilalți.

Descriem întîmplări coridiene; dar cotidianul devine ciudat atunci cînd înfloreste pe un teren ciudat. Damuiau între ei încordări și destina deri binefăcătoare — sau dacă nu între ei (căci nu \rem să menționăm nici măcar în treacăt în ce măsura chiar doamna C'nauchat participa la aceste simțăminte) cel

puțin periiu fantezia și sensibilitatea lui Hans Castorp. După amiază, în timp ce se desfășurau acele splendide zile, foarte mulți pacienți obișnuiau să se ducă pe terasa din fața sufrageriei stînd o vreme, în grupuri, la soare. Era o atmosfera și un aspect asemănător cu acela care domnea în cadrul concertelor duminicale bihinaie de fanfară. Tinerii, în atitudini trîndave, ghiftuiți de mîncarurile cu carne și dulciuri, toți cu ușoara febra, flecareau, se tachinau și-și aruncau ocheade. Doamna Salomon de la Amsterdam trebuia să stea lînga balustradă - înghesuită dintr-o parte de genunchii buzatului de Gănsler, iar de cealaltă parte de uriașul suedez care, deși complet vindecat, își mai prelungea șederea pentru un mic tratament suplimentar. Doamna Itis părea să fie văduva, deoarece de puțina vreme se bucura de tovărășia unui „logodnic” cu o expresie melancolică și obedița, prezența care n-o împiedica să primească în același timp omagiile căpitanului Klossich, un bărbat cu nasul coroiat, mustăți impunătoare, pieptul ombat și ochi amenințători. Mai erau tot acolo și obișnuiții de la sala -^m e diferite naționalități, iar printre ei și figuri noi, invitate cam de pe la 11 octombrie, și cărora Hans Castorp abia ar fi știut să le spună pe me- de-a valma cu cavaleri de tipul domnului Albin; monoclați de aptesprezece ani: un tînar olandez cu ochelari, ten trandafiriu și ehst puia la monomanie: mai mulți greci, pomădați, cu ochii migda-^l care aveau năravul să încalce la masa drepturile celorlalți; doi mici ^{1S1U} inseparabili, care au fost porecliți „Max și Moritz”, și care treceau]• recid:viști ai evadării... Mexicanul cocoșat, a cărui ignoranța a ^r reprezentate aici îi dădeau o expresie de surd, lua mereu vederi

258

THOMAS MANN

fotografice, tîrîndu-și cu o agilitate grotescă trepietul de la un canat altul al terasei. Chiar și consilierul aulic își făcea bucuros apariția ca execute demonstrația cu șireturile de la ghete. Dai' undeva, se ascund în mulțime și evlaviosul tînar din Mannheim, iar ochii lui p]i_{nj} ^ adîncă tristețe urmăreau, spre marele dezgust al lui Hans Castorp, a_{nu} mite drumuri.

Așadar, ca să revenim, totuși, o dată mai mult, la acele „încordări și destinderi”, s-a întîmplat, într-o asemenea împrejurare, ca Hans Castorp instalat într-un fotoliu de gradina lăcuit, să discute cu Joachim, pe care cu toată împotrivirea

manifestata îl silise să iasă și să se așeze lângă zidul clădirii, în vreme ce, în fața lui, doamna Chauchat se afla în picioare, aproape de balustrada, fumînd în societatea comesenilor ei Vorbea pentru ea, ca să fie auzit. Ea stătea cu spatele... Se cuvine să precizăm că avem în vedere un anumit caz precis. Dar cum conversația lui Joachim nu fusese de ajuns să întrețină locvacitatea afectată a lui Hans Castorp, acesta făcuse înadins o nouă cunoștință — a cui? Cunoștința Herminei Kleefeld — căci, ca din întâmplare, se adresase tinerei doamne, se prezentase chiar el, iar Joachim apropiase și pentru ea un scaun lăcuit, spre a-și putea juca mai bine rolul, ca într-o piesă în trei. Știa oare ea, o întreba, în ce chip diabolic l-a speriat cîndva, în timpul unei plimbări de dimineața? Da, ea știa precis, căci doar lui îi urase bun venit cu șuieratul acela atît de încurajator! Își atinsese scopul, îi mărturisi el fără ezitări, deoarece parcă îl lovise în cap cu o măciuca și, de altfel pentru a se convinge n-avea decît să-l întrebe pe varul său. Ha, ha, ha. să șuieri cu pneumotoraxul și să înspaimînți astfel niște inofensivi care se plimba! Era un joc nechibzuit, un abuz nelegiuit și pe buna dreptate îl califică în felul acesta, își lua această libertate întemeiată pe o mînie întru totul justificată. Dar în vreme ce Joachim, perfect conștient că nu era decît un instrument, stătea cu ochii în pămînt, și în timp ce, încetul cu încetul, urmărind privirile opace și piezișe ale lui Hans Castorp-domnișoara Kleefeld ajungea la convingerea, insultătoare pentru ea, că nu slujea decît drept mijloc pentru atingerea unui scop, Hans Castorp se fardosi, lua aere afectate, se exprima nefiresc, vorbind cu un glas pl^aC intonat, pînă cînd reuși, în sfîrșit, ca doamna Chauchat să se întoarcă spre acela care, cu vocea lui, se făcea astfel remarcat, și-l privi în fat^a _ dar numai o singură clipă. Și se întîmpla că „ochii ei de Prit>is'^a alunecară iute. cu o expresie de indiferență atît de voita incit ai fi ^SP ca e de dispreț, exact de dispreț, de-a lungul lui Hans Castorp care st<

MUNTELE VRĂJIT

259

'cior peste picior, și doar o secundă ramaseră agățați de ghetele lui ^ - apoi, nepăsători și ascunzînd probabil un surîs în adîncul lor, se îndepărtară iarăși.

O foarte mare, foarte mare nenorocire! Cîtava vreme Hans Castorp • continuă să vorbească înfrigurat; cînd însă își dădu seama mai lim-de de înțelesul acelei priviri aruncată ghetelor

lu:, amuți aproape în 'ilocul unei fraze și se prăbuși îndurerat. Plictisita și jignita, Hermine Kleefeld plecă. Iar Joachim. nu fara oarecare necaz în glas, spuse ca sosise ora curei de odihnă. Și îi răspunse un om în adevăr zdrobit, cu buzele palide, ca acum puteau pleca. Doua zile, Hans Castorp suferi cumplit din pricina acestui incident; căci în îstimp nu se întîmpU nimic care ar fi putut pune un balsam cit de mic pe rana lui arzătoare. Dar de ce aceasta privire? De ce acest dispreț fața de el, peniiu numele lui Dumnezeu și al tuturor sfintiioi? îl lua drept un natarau sănătos, din vale, venit aici să caute plăceri anodine? Drept un naiv de la șes. ca sa spunem așa, un ștregar oarecare ce se plimba, rîdea, își îndopa burta și cîștigabani - un elev-nidel al vieții, care nu caută altceva decît foloasele plictisitoare ale onoarei? Era oare un vizitator fara importanta. în trecere, care nu putea pătrunde în sferile ei sau nu era de ajuns acel punct umed la plamîni și nu intrase și el printre ei, ca unul dintre ai noștri, de-aici, de sus, iar mercurul nu săltase chiar aseară pîna la 37,8?... Dar tocmai acest fapt punea vîrf suferinței lui. Mercurul nu se mai ridica! Descurajarea cumplita din ultimele zile provocase o potolire, o dezmeticire, o destindere a firii lui Hans Castorp caie, din cauza umilinței indurate, se manifesta prin temperaturi foarte coborîte, abia puțin mai ridicate decît cele normale, iar pentru el era groaznic sa constate ca mîhnirea și chinul nu reușeau decît sa-l îndepărteze încă și mai mult de felul de a fî și de a simți al Clavdiei.

A treia zi aduse izbăvirea suava, binecuvîntata, o aduse chiar de meață, foarte devreme. Era o zi grandioasa de toamna, însorită și ⁶Ce^e cu Pășunile acoperite ca de un smalț gri-argintiu. Soarele și luna descreștea se vedeau în același timp în înaltul cerului. în cinstea ¹ zile frumoase, verii se sculară mai de timpuriu ca de obicei, TM a putea prelungi plimbarea matinala puțin mai departe decît j, ^{re}glementară, să pătrundă mai adînc în pădure pe cărarea de anca așezata în apropierea pîrîiașului. Joachim. a căru curba de r^ratUfâ aratase tocmai atunci o fericita scădere, propusese aceasta antă abatere de la regula, iar Hans Castorp mi se împotrivise.

260

THOMAS MANN

ce.

- Sîntem niște oameni vindecați, zise el, fara febra și dezi câți, adică e ca și cum am spune că sîntem coți pentru șes.

așadar, n-am zburda ca mînjii?

Prin urmare, porniră cu capul descoperit și sprijinindu-se în t, toane — căci de cînd Hans Castorp își făcuse mărturisirea de credința bolnav, vrînd-nevrînd luase obiceiul aici la moda de-a umbla fara pala rie, indiferent de rezistența ce-o opusese acestui obicei, la început cînd încă mai avea vechile deprinderi de om bine-crescut. Dar nu depășiseră încă, urcînd, drumul roșietic și abia ajunseseră aproape de locul unde grupul pneumaticilor îl întîinise odinioară pe noul sosit, cînd, deodată o observară înaintea lor, la oarecare distanța, suind încet, pe doamna Chauchat, pe însăși doamna Chauchat cu jacheta alba, fusta de flanela alba, ba chiar cu ghete albe, și cu parul ei roșcat in lumina soarelui de dimineața. Mai precis spus: Hans Castorp o recunoscă: aier.da lui Joachim n-a fost atrasă de acest fapt decît datorita senzației de-a se fi simțit pe neașteptate parca smucit — senzație provocata de mersul brusc grăbit și înaripat al tovarășului său, după ce cu o clipa înainte încetinise pasul și fusese gata sa se oprească. Joachim găsi ca astfel de apucături sînt insuportabile și enervante; respirația i se precipita și tuși puțin. Dar Hans Castorp, care știa încotro se îndreaptă și al cărui organism părea ca funcționează minunat, nici nu-l baga în seama; iar varul lui, înțelegînd situația, tăcu încruntînd sprîncenele și-l urma, deoarece era imposibil sa-l lase sa meargă singur înainte.

Splendida dimineața îl însufleți pe tînarul Hans Castorp. Ba, mai mult, forțele lui sufletești se odihniseră pe ascuns în timpul depresiunii morale îndurate, iar certitudinea îi strălucea luminos în fața ochilor minții, deoarece sosise clipa tînd tiebuia nimicită proscierea care apasă asupra sa. Grăbi pasul, tîrîndu-l după el pe Joachim care gîfîia, opunîna în felurite chipuri rezistența, și, înainte de cotitura, adică acolo unde drumul devenea neted, apucînd-o la dreapta, de-a lungul colinei împ^a durite, aproape o ajunseră pe doamna Chauchat. Atunci Hans Castorp încetini pasul pentru a nu-și îndeplini planul într-o stare de obosea care i-ar fi trădat efortul. Și dincolo de cotitura, între povîrniș și perete muntelui. În desișul brazilor ruginii, printre ramurile cărora cade razele soarelui ca niște sulițe, se petrecu faptul minunat: Hans Cast⁰ " mergînd la stînga lui Joachim, o ajunse din urma pe drăgălașa boln^a i-o lua înainte cu pas bărbătesc, iar în clipa cînd «e găsi la dreapta e^U saluta respectuos (dar, în definitiv, de ce respectuos?) spunîndu-

MUNTELE VRĂJIT

. dimineața" aproape în șoapta, fara palane, ci numai înclinînd

" 1 obținînd din partea ei un răspuns; printr-o mișcare amabila a

lui și fara sa se arate mîrta> ea îi mulțumi rostind, la rîndul ei, un a dimineața" în limba lui Hans Castorp, în timp ce ochii îi surîdeau

" ' r acest fapt însemna cu totul altceva decît privirea pe care i-o arunse uitîndu-se la ghetele lui, un ceva mai adînc și mai binefăcător, era o

- tîmplare norocoasă și o întorsătura prielnică a lucrurilor, care un mai

bine nesperat și care aproape îi depășea puterea de înțelegere; era izbăvirea.

Cu pasul înaripat și orbit de o bucurie nebună, fiindcă era în stapî-nirea salutului, vorbeii și surîsului ei, Hans Castorp își continua drumul alături de Joachim pe care-l punea la încercare și care. în tăcere, evitînd sâ-l privească, se uita în fundul povîrnișului. Varul sau îi jucase o fesia, o farsa destul de extravagantă care, în ochii lui Joachim, era aproape o trădare și o răutate. Iar Hans Castorp o știa foarte bine. Nu era chiar întru totul ca și cum ar fi împrumutat un creion de la cineva absolut necunoscut - dimpotrivă, ar fi fost purtarea unui om lipsit de educație dacă trecea țeapăn pe lînga o doamnă cu care trăiau de atîtea luni sub același acoperiș și n-ar fi manifestat fața de ea politețe.) care-i era proprie, însăși Clavdia nu intrase în vorba cu ei, mai deunăzi, în sala de așteptare? Prin urmare, Joachim n-avea decît sa tacă. Dar Hans Castorp pricepea foarte bine pentru care motiv loialul Joachim tăcea și mergea ținînd capul întors într-o parte, în vreme ce el însuși trăia cu entuziasm exuberantă bucurie a reușitei. Nu, fără îndoială, nu putea fi mai fericit un oarecare din vale, care „și-ar fi dat inima”, în toata regula și cu toata cinstea, cu cele mai frumoase speranțe și fiind cel mai bucuros om din unie, unei mici gîsculițe sănătoase, repurtînd chiar și un mare succes, u> »n asemenea om nu putea fi mai fericit decît era el însuși, datorita estui mic eveniment fericit pe care-l șterpelise într-un moment priel-Si-l pusese la loc sigur... Iata de ce, după o oarecare tăcere, își bătutu cu Putere vărul pe umăr, și-i spuse:

~ ti, băiete, ce ți s-a întâmplat? Vremea e atât de frumoasă! O să coboară
Cazinoul și fără îndoială ca acolo o să cânte muzica, îți dai
seama! ^ Ca o să cânte din *Carmen*: „În inimă, aici, mi-ascund în fiecare
înmămeață floarea”. Dar ție ce ți s-a năzărit?

Is . . . Irtille' spuse Joachim. Tu însă îmi pari îmbujorat și mă tem
ca s-a Vlt cu scăderea temperaturii tale.

262

THOMAS MANN

În adevăr se *isprăvise*. Prăbușirea umilitoare a tensiunii vitale
a Hans Castorp fusese depășită de salutul schimbat cu Clavdia
Chauch și, la drept vorbind, satisfacția de care se bucura
revenea în întregi numai conștiinței sale. Da, Joachim avusese
dreptate: mercurul se apu din nou să urce. Și când Hans
Castorp, întors de la plimbare, îl consult urcase pînă la treizeci
și opt de grade.

Enciclopedie

Dacă anumite aluzii ale domnului Settembrini îl enervaseră
pe Hans Castorp — nu trebuia totuși să fie prea mirat și nu avea
dreptul să-l acuze pe umanist că-l spionează din năravuri de
educator. Chiar și un orb și-ar fi dat seama de starea lui Hans
Castorp: el însuși nu făcea nimic pentru a o ascunde, căci o
oarecare generozitate și o naivitate aleasă îl opreau pur și
simplu să-și tainuiască gândurile, fapt care îl deosebea oricum-în
folosul său, putem spune — de îndrăgostitul cu parul rar de la
Mannheim, cu firea lui ascunsă și furișată. Reamintim și
repetăm că starea sufletească în care se găsea era însoțită de
obicei de nevoia de a se destăinui cuiva, de a-și deschide
cugetul dintr-o oarbă preocupare de sine însuși și, în același
timp, dintr-o dorință de-a umple lumea cu esența ființei lui
-lucruri cu atât mai stingheritoare pentru noi ceilalți oameni, cu
firea ceva mai potolită, cu cît chestiunea este mai lipsită de
rațiune și fără nici o speranță. Este greu de precizat cum
reuesc acești oameni să se dea de gol; se pare că nu sînt în
stare să spună și să facă nimic care să nu-i dea de gol — mai
ales într-o societate preocupată numai și numai de două lucruri,
așa cum observă un cap cu judecată, și anume: în primul rînd,
temperatura și după aceea, încă o dată, temperatura, ceea ce
înseamnă, de pilda, întrebarea cu cine se consola doamna
consul general Wurrn-brandt, de la Viena, de nestatornicia
flușturaticului căpitan Miklosich dacă era cu uriașul suedez
complet vindecat sau cu procurorul Paravan de la Dortmund,

sau, în a treia eventualitate, cu amindoi deodată. Ca>-era știut de toata lumea ca legaturile dintre doamna Salomon de Amsterdam și procuror, care duraseră cîtcva luni, fuseseră rupte printr reciprocă înțelegere prietenească, iar doamna Salomon, ascultîno gusturile vîrstei, se întorsese către contingentele mai fragede și-l 'u sub aripa ei ocrotitoare pe buzatul Ganser de la masa domruș^oa Kleefeld, sau, cum spunea doamna Stohr într-un fel de stil de cance

MUNTELE VRĂJIT 263

, nu fara o oarecare claritate în exprimare, „și-l asociase” — astfel ° -t procurorului îi era îngăduit fie sa se bala. fie sa se înțeleagă cu dezul în privința doamnei consul general.

Așadar, acestea erau procesele în curs de desfășurare în societatea Rerghof'-ului, mai ales în rîndurile tineretului care făcea febra și pen-care escaladările neîngaduite ale balcoanelor (pe lînga pereții de t'cla și de-a lungul balustradelor) jucau, în mod evident, un rol important" tocmai aceste manevre aventuroase le avem în vedere, căci ele alcătuiau o parte esențiala din atmosfera vieții de acolo — ba chiar spunînd aceasta încă n-am exprimat propriu-zis ceea ce am dori sa se înțeleagă. Hans Castorp avea, în adevăr, impresia stranie ca aici se punea un accent cu totul deosebit pe o anumita problema fundamentala — căreia însă i se acorda pretutindeni în lume o înțelegere destul de larga, exprimată într-un chip în același timp serios și glumeț — , un accent atît de grav și de nou prin importanța ce i se dădea, îneît făcea ca faptul în sine sa apară sub o lumina cu totul inedita și daca nu cumplita, cel puțin înspăimîntătoare în noutatea lui. Mărturisind aceasta, vom schimba felul de a vorbi și vom observa ca daca s-a întîmplat sa ne exprimam, pîna acum, pe un ton ușuratic și glumeț asupra legaturilor în cauza, lucrul s-a datorat acelorași motive tainice pentru care. adesea, se cam vorbește astfel, fără ca faptul sa fie o dovada ca la mijloc sînt chestiuni glumețe și neînsemnate; iar în planul în care ne mișcăm, cazul ar fi. în adevăr, și mai deplasat. Hans Castorp crezuse ca se pricepea ca toata lumea și într-un tel normal în aceasta problema fundamentala care este, atît de adesea, obiect de batjocura, și fara îndoiala ca avusese dreptate să fie convins de asta. Abia acum pricepea ca, în privința asta, nu avusese jos, devale, aecît un discernămînt foarte limitat și ca, de fapt, din aceasta cauza se găsea în cea mai candida ignoranța - în vreme ce aici experiențe per-onale, căroro am încercat în mai multe rînduri sa le indicam natura și

care în anumite momente i-au smuls exclamația „Doamne Dumnezeule!”, acea capabil, cel puțin în sinea lui, sa prindă aceasta nuanța fabu-sa, aventuros-inexprimata. care o capata la cei de-aici, de sus — la toți general și pentru fiecare în particular. Dar mai mult decît în vale. asta ținută deplasat-batjocoritoare avea ceva de clănțănit de dinți, de la și se trăda prea precis ca o disperare nemarturisita dar aliata sub transparent sau mai degrabă ca o deznădejde pe care nu mai i s-o ascunzi. Hans Castorp își reamintea paloarea plina de pete a im, atunci cmd, pentru prima data, făcuse aluzie la aspectul

264

THOMAS MANN

trupesc al Marusiei, deși dăduse vorbelor sale aerul acelei nevinovate t_{ac}L neiii. atît de obișnuite la șes. își mai amintea, de asemenea, de paloa rece a propriului sau chip, atunci cînd o scăpase pe doamna Chauchatfi siiparatoarea raza a amuigului care pătrunsese în sufragerie — și-^j _ aducea aminte ca, înainte și după. în diferite împrejurări, zărise aceea paloare pe atîtea alte chipuri străine: în mod cuient, pe doua clup_{urj}. același timp, exact așa cum, în ultimele zile, o constata pe fețele doa_{ni}nei Salomon și a tînarului Gănsler, între care tocmai se urzea ceea ce doamna Stohr constata cu lipsa ei de jena obișnuită. își aducea aminte spunem noi, și pricepea ca în anumite împrejurări ar fi fost nu numai foarte greu să nu se „trădeze”, ci chiar ca un asemenea efort n-ar fi însemnat mare lucru. Cu alte cuvinte: poate ca, în cazul lui Hans Castorp nu erau în joc numai o oarecare măreție sufleteasca și o anumita naivitate, dar el găsi un motiv de încurajare în chiar atmosfera locala și nu prea se simțea dispus sa-și supună sentimentele vreunei constrîngeri oarecare și sa-și ascundă propria-i stare sufletească.

Daca aici n-ar fi existat în general dificultatea de-a face cunoștințe, semnalata chiar de la început de Joachim, atunci aceasta dificultate s-ar fi redus mai ales la faptul ca cei doi veri formau oarecum un cuplu și un grup miniatural constituit pentru sine, iar militărosul Joachim, grijuliu înainte de toate sa se vindece cit mai repede, era din principiu adversarul unui contact și al unor relații mai intime cu tovarășii de suferința; Hans Castorp, dimpotrivă, găsisse și folosisse prilejul sa-și afișeze sentimentele cu o spontaneitate mult mai nestingherita. în orice caz, se întîm-pla chiar ca, într-o seara, în timpul orei de conversație din salon, Joachim sa dea peste Hans Castorp care stătea în

picioare, în societatea Herminei Kleefeld, a celor doi tovarăși de masă, Gänser și Rasmussen. al patrulea fiind tânărul cu monoclu, care-și rodea unghiile, făcând eforturi să improvizeze, cu niște ochi ce nu-și tainuiau sticlirea anormală și cu un glas emoționat, ceva asupra înfățișării unice și exotice a doamnei Chauchat, în vreme ce ascultătorii își făceau cu ochiul, își dădeau coate și rîdeau pe înfundate.

Iată o scenă care pentru Joachim era de-a dreptul chinătoare; în cel care devenise obiectul acestei ilarități se dovedi netulburat în *dezvă* luirea propriei lui stări, căci dacă ar fi continuat să rămână neobservat și ascuns, nu și-ar fi putut manifesta deloc sentimentul ce-l stăpînea - felul acesta putea fi sigur că va fi înțeles de toți. Și, pe deasupra, accepta de bunăvoie și sarcasmul de care era însoțită starea lui-

În

MUNTELE VRĂJIT

265

numai

cei de la propria lui masă, dar chiar și cei de la mesele vecine îl

stăruitor, ca să se amuze de felul cum pălea și cum se îmbuio-

,

nci Cînd, după începerea unei mese, ușa de sticlă pocnea cu

' lentă - însa el era mușumit și de acest fapt, deoarece i se părea rău voarea lui se consolida și era recunoscută de vreme ce atrăgea atenția, și ca aceasta publicitate era menită să-i sprijine cauza, să-i încu-jeze speranțele neîntemeiate și nesăbuite - iar aceasta situație îl încînta. Uneori se întâmpla chiar că pacienții să se îmbulzească pentru a vedea de ce e în stare în orbirea lui. Asta se petrecea, de pildă, pe terasa, după dejun, sau duminică după-amiază, la ghișeu portarului, cînd pacienții își luau corespondența care, în acea zi, nu mai era adusă în camere. Știa cam peste tot că acolo putea fi văzut unul extraordinar de exaltat și intoxicat la culme, pe chipul căruia se puteau citi toate emoțiile, iar de față se aflau, de pilda, doamna Stohr, domnișoara Engelhart, domnișoara Kleefeld împreună cu prietena ei cu profil de tapir, incurabilul domn Albin, tânărul cu unghia de la deget, precum și cutare sau cutare membru al societății de la „Berghof”: stăteau acolo în picioare, cu gurile strîmbate de un zîmbet ironic, pufnind pe nas și uitîndu-se la cel care — zîbind cu un aer absent și înflăcărat,

cu obraji cuprinși de fierbințeala ca-n prima zi și cu ochii sticlind de o strălucire identica celei pe care i-o aprinsese mai de mult tușea domnului pasionat de călărie — privea într-o anumita direcție precisa...

Fără îndoiala, din partea domnului Settembrini era o dovada de

generozitate faptul că, în asemenea împrejurări, se apropia de Hans

Lastorp și-l atrăgea în vreo discuție sau se informa despre sănătatea lui;

dar este îndoielnic ca intervențiile acestui filantrop cu vederi largi ar fi

fost prețuite cu recunoștința de către Hans Castorp. Aceste scene se

petreceau în holul sanatoriului, duminica după-amiaza. Lînga ghișeu

Portarului, pacienții se înghesuiau și întindeau mîinile să li se

deceda corec-
țuența. Se afla acolo, de asemenea, și Joachim. Varul sau rămăsese

în coada și se silea, în starea sufletească pe care am descris-o, să

■Prindă o privire a Clavdiei Chauchat care se afla în apropiere, împreună cu tovarășii ei de masă, așteptînd ca îmbulzeala de la ghișeu să se

Potolească. Era ora cînd pacienții se amestecau, o ora a ocaziilor

Ptate cu nerăbdare, prielnică și prețuită ca atare de tinarul Hans

jj 1P" *n urma cu o săptămîna, la ghișeu, fusese atît de aproape de

Lhauchat, încît mai ca-i atinsese, iar ea, cu o mișcare iute din

266
THOMAS MANN

cap, îi spusese „Pardon”, la care el, cu o prezență de spirit febril, care o binecuvînta, reușise să răspundă:

— *Pas de quoi, madame!*

Ce favoare a vieții, gîndea el, că în fiecare duminică după-amis corespondența se distribuia cu regularitate în hol! Se poate spune devorase săptămîna, așteptînd șapte zile reîntoarcerea acelei ore, iar aștepta înseamnă a depăși, mai înseamnă a nu mai percepe timpul și prezentul ca pe un dar, ci

numai ca pe un obstacol, să le negi și să le dis trugi valoarea în sine și să le sari. Se mai spune că așteptarea este pijc_ tisitoare. Este, dar cu toate acestea sau dimpotrivă chiar e mult mai plăcută, întrucît devorează cantități de timp, fără să vrei să le trăiești nici să le utilizezi pentru ele însele. S-ar putea spune că acela care nu face decît să aștepte seamănă cu un mîncacios al cărui aparat digestiv ar elimina mîncarea în întregime fără să-i extragă valoarea nutritivă. Ba s-ar putea merge mai departe și afirma: așa cum un aliment nedigerat nu-l fortifica pe om, tot astfel timpul pe care l-a petrecut așteptînd nu-l îmbatrînește. Dar este deopotrivă de adevărat că așteptarea pură, așteptarea în sine nu există.

Așadar, saptămîna era devorată, iar ora duminicală a împărțirii corespondenței își reluase iarăși funcțiunea, însă în așa fel încît părea să fi rămas aceeași de acum șapte zile. Aceasta oră continua să dăruiască prilejuri propice, conținea și oferea în fiecare clipă posibilități de-a intra în relații sociale cu doamna Chauchat, posibilități care strîngeau și iușteau inima lui Hans Castorp, fără însă ca el să încerce să le aducă în lumea realității. La asta se împotriveau, în adevăr, frinele de natură militară, pe de o parte, și civilă pe de altă, care decurgeau atît din prezența loialului Joachim și a propriului sentiment al onoarei și al datoriei, cît și din părerea că relațiile sociale cu Clavdia Chauchat, relațiile *cuvincioase* care te sileau să spui „dumneavoastră”, să te înclini, ba poate chiar să vorbești franțuzește - nu erau nici necesare, nici de dorit, nici oportune... Stătea în picioare și o privea cum vorbește rîzînd, întocmai cum vorbea și Pribislav Hippe odinioară, în curtea liceului: gura i se deschidea destul de mult, iar ochii pieziși de deasupra pomeților i se lungeau ca două tăieturi subțiri. Nu era deloc „frumos”; dar era așa cum era, și pentru un îndrăgostit judecata estetică a rațiunii are tot atît puțina importanță ca și cea morală.

— Așteptați și dumneavoastră corespondența, domnule inginer.

MUNTELE VRĂJIT

267

ai unu' pus să strice cheful cuiva putea vorbi astfel. Hans Castorp tresări și se întoarse spre domnul Settembrini, care stătea în față

■ ' zîmbea. Era același zîmbet fin, de umanist, cu care-l salutase, nu mult pentru prima dată, pe noul venit, acolo lînga banca de pe mar-

■ ea pîrîiașului, dar că și atunci, Hans Castorp roși. însă

oricît de ade-încercase să-l gonească din visurile lui pe „flaşnetar”, deoarece „aici

„ranja” — omul în stare de veghe este mai bun decît cel care visează — , Hans Castorp lua cunoştinţa de acest zîmbet nu numai pentru ca se simţea încurcat, ci mai ales cu sentimentul ca avea nevoie de el, deci cu recunoştinţa. Îi spuse:

- Doamne, corespondenţa, domnule Settembrini! Doar nu sînt ambasador! Se prea poate sa fie o carte poştala pentru unul dintre noi. Varul meu tocmai s-a dus să vadă.

-Mie, dracul şchiop, de-acolo din faţa, mi-a şi dat mica mea corespondenţa, spuse Settembrini şi-şi duse mîna la pulpana inevitabilei sale redingote. Lucruri interesante, continuă el, lucruri de însemnătate literară şi socială de netăgăduit. Este vorba de o opera enciclopedica, la care un institut umanitarist îmi face cinstea de a ma invita sa colaborez... Pe scurt, o munca frumoasa. — Domnul Settembrini se întrerupse. - Dar cu problemele dumneavoastră cum staţi? relua el. Cum va simţiţi? De pilda, în ce stadiu se afla procesul dumneavoastră de aclimatizare? La urma urmelor, nu vă găsiţi în mijlocul nostru chiar de atîta vreme încît chestiunea asta sa nu mai fie la ordinea zilei.

- Mulţumesc, domnule Settembrini; mai întîmpin încă anumite greutăţi. Este posibil ca procesul acesta sa continue pîna în ultima zi. Varul meu mi-a spus chiar în ziua cînd am sosit, ca sînt unii care nu se obişnuiesc niciodată. Însă te obişnuieşti şi cu faptul de-a nu te obişnui.

- E o chestiune cu evoluţie încurcata, rîse italianul. Un ciudat fel de imatizare. Evident, tinereţea este în stare de orice. Da, tinereţea nu se obişnuieşte, dar prinde rădăcini.

- in definitiv, nu sîntem aici într-o mina siberiana.

~ Nu. Ah, aveţi o predilecţie pentru comparaţiile orientale. Foarte P icabil. Asia ne devorează. Unde te uiţi dai numai de tipuri tătareşti. „, omriul Settembrini îşi întoarse cu discreţie capul peste umăr. -g!s-han, zise el, priviri de lup de stepa, zăpada, rachiu, cnut, închi-ea 5>chltisselburg şi creştinism. Aici, în hol, ar trebui sa se înalţe un ui Palas-Atena - ca mijloc de apărare. Vedeţi acolo, în faţa, pe unul

dintre

ceşti Ivani Ivanovici fara rufe albe, care se cearta cu procurorul

268

THOMAS MANN

Paravant. Fiecare vrea s-o ia înaintea celuilalt ca sa-și primească

scriso-

rile. Nu știu care din doi are dreptate însă după părerea mea, procuro se află sub protecția zeiței. Ce-i drept, e un măgar, dar măcar înțeleg, latina.

Hans Castorp rîse, ceea ce nu i se întîmpla niciodată domnului Settembrini. Nici nu ți-l puteai închipui rîzînd din toată inima - nu depășea niciodată acea încordare fină și rece a buzelor. Privi pe tânăr cum ride, apoi îl întrebă:

— Diapozitivul... l-ați primit?

-L-am primit! confirma Hans Castorp dîndu-și importanța. Chiar de curînd. îl am aici. Și se căuta în unul din buzunarele de la piept.

— Aha! îl țineți în portofel. Ca pe un act de identitate, cum s-ar spune, ca pe un pașaport sau un carnet de membru. Foarte bine. Aratați-mi-l.

Și domnul Settembrini ridica mica placă de sticlă, încadrata cu o banda de hîrtie neagră și o ținu în dreptul luminii, cu arătătorul și degetul cel mare al mîinii stingi — un gest foarte obișnuit și pe care-l puteai vedea destul de des aici. Chipul lui cu ochii negri migdalați se strîmba puțin, examinînd funebra fotografie, fără a lăsa sa se simtă cu totul limpede daca era un efort pentru a vedea mai bine sau din cu totul alt motiv.

— Da, da, făcu apoi. Iată-vă legitimația, vă mulțumesc foarte mult. Și restitui placa proprietarului, întinzîndu-i-o dintr-o parte, pe deasupra brațului și întorcîndu-și numai capul.

— Ați văzut cordoanele fibroase? întreba Hans Castorp. Dar nodulii?

— Știți, răspunse Settembrini târăgîndu-și cuvintele, ce cred eu despre valoarea acestor documente. Știți, de asemenea, că petele și umbrele acestea, de-aici, sînt de origine fiziologică în cea mai mare parte. Am văzut sute de clișee care aveau un aspect aproape identic cu acesta, și care dădeau discernămîntului toata latitudinea sa hotărăscă daca constituie sau nu o piesă justificativă. Vorbesc ca protan, dar. oricum, ca un profan care are mulți ani de experiența.

— Propriul dumneavoastră pașaport este mai rău?

— Da, un pic mai rău. De altfel, știu ca nici șefii și superiorii

*

nu pun cine știe ce temeii pe aceste jucării. Și, prin urmare, aveți intern sa va petreceți iarna la noi?

- Desigur... încep să mă obișnuiesc cu ideea că n-o să cobor decât împreună cu vărul meu.

de-a'

MUNTELE VRĂJIT

269

Înseamnă că începeți să vă obișnuiți... cum spuneți chiar dumneavoastră într-un mod foarte spiritual. Ați și primit lucrurile -brăcămintă caldă, încălțăminte solida?

- Totul. Totul este în cea mai perfectă ordine, domnule Settembrini. ...
informații rudele, iar menajera noastră mi-a ținut totul în mare viteză. Așadar, pot să rezist.

- Vestea mă liniștește. Dă stați, aveți nevoie de un sac, de un sac "mblănit - unde ne umbriți gândurile! Vara asta întârziată este înșelătoare; într-un ceas ne putem pomeni în plină iarnă. O să petreceți aici lunile cele mai friguroase.

- Da, sacul pentru cură, spuse Hans Castorp, este fără îndoială un accesoriu necesar. M-am gândit la el în treacăt și mi-am zis că vărul meu și cu mine o să coborâm până la Davos-Platz să-mi cumpăr unul. Este un lucru de care, după aceea, nu te mai folosești niciodată, dar în definitiv chiar numai pentru patru până la șase luni este util și merita osteneala.

- Merita, merită, domnule inginer! spuse încet domnul Settembrini, apropiindu-se de tânăr. Dar vă dați seama cât e îngrozitor să constați cu

câtă ușurință vorbiți despre lunile risipite de când știți aici? Este

îngrozitor, deoarece e nefiresc și străin de firea dumneavoastră și

întrucât provine numai din docilitatea caracteristică vârstei. Ah, colosală

docilitate a tinereții! - numai tu ești deznădejdea educatorilor, căci,

înainte de toate, ești gata să arăți că poți făptui lucrurile cele mai rele.

Nu mai vorbiți, tânărul meu domn, cum auziți că se vorbește aici, ci

numai în conformitate cu normele vieții dumneavoastră de european!

Mai ales aici, unde există multă Asie în atmosfera, căci nu în zadar

«Berghof»-ui mișună de tot soiul de țipi din Mongolia moscovită! Nu vă

orientați în sinea dumneavoastră după oamenii ăștia — și domnul

Settembrini făcu din bărbie un semn îndă:at. peste umăr - nu va lăsați

ectat^{ue} concepțiile lor, opuneți-le mai curînd e^{ce}ența dumneavoastră,

superioara dumneavoastră esența față de a lor. și considerați sfm; ceea

e prm esența și prin originea dumneavoastră trebuie să va fie sfînt,

a ică mă refer la fiul Occidentului, al divinului Occident, fiul civili-

le', care prin natura și prin originea sa este sfînt. Timpul, de pilda.

eastă dărnicie, aceasta grandioasa dar barbară întrebuintare a timpu-

s e de stil asiatic și fără îndoială ca acesta este motivul pentru care

"Orientului se simt aici ca la ei acasă. N-ați observat niciodată că

cî . ' Cînd un rus zice „patru ore" nu înseamnă mai mult decît atunci

nu! dintre ai noștri spune „o oia" ? Bate la ochi ca nepăsarea aces-

270

THOMAS MANN

tor oameni față de timp este în legătura cu sălbatica iinensitar spațiului țării lor. Unde este mult Spațiu, acolo este și mult Timp doar despre ei se spune că sînt poporul care are timp și poate să așt_{em} Noi ceilalți, europenii, nu avem această posibilitate. Noi dispunem tot atît de puțin timp, pe cît de puțin spațiu are nobilul nostru conțin decupat cu atîta eleganța, astfel ca sîntem constrînși să ne gospodărim cu precizie și timpul și spațiul, și să ne gîndim numai la ceea ce este util, da, util, domnule inginer. Luați ca simbol marile noastre orașe acesie centre și focare ale civilizației, aceste cuptoare incandescente ale cugetării! În măsura în care prețul pămîntului crește și, deci, în care risipirea spațiului devine o imposibilitate, timpul, la rîndul său, observați acest fapt, devine și el din ce în ce mai prețios. *Cârpe diem!* Era un citadin acela care a cîntat astfel. Timpul este un dar al zeilor, făcut omului ca să-i fie util,

domnule inginer, în serviciul progresului umanității.

Chiar și aceste ultime cuvinte - oricare ar fi fost obstacolul ridicat de limba germană în fața limbii sale mediteraneene — domnul Settem-brini le rostise într-o sonoritate plăcută, limpede și — aproape că am putea spune - plastica. Hans Castorp nu răspunsese altfel decât printr-o înclinare scurta, țeapănă și silită, ca un elev care tocmai a primit o lecție ce aduce cu o admonestare. Ce-ar fi putut să răspundă? Aceasta prelegere cu caracter intim, pe care i-o făcuse stînd cu spatele întors la ceilalți pacienți și aproape în șoapta, avusese o notă prea obiectivă, prea puțin mondenă, nu semanase aproape defel cu o conversație propriu-zisa, astfel că bunul simț nu îngăduia nici un semn de aprobare. Nu-i răspunzi unui profesor, spunînd: „Cît de frumos ați vorbit!” Altă dată, Hans Castorp făcuse, din cînd în cînd, astfel de aprecieri, oarecum pentru a se menține pe picior de egalitate mondenă cu Settembrini; dar pîna acum. umanistul nu mai vorbise niciodată cu o asemenea urgența pedagogică: prin urmare, lui nu-i mai raminea decât să înghită admonestarea, zăpăcii ca un elev care a încasat o motală serioasă.

De altfel, se vedea din atitudinea lui Settembrini că, deși tăcea, mintea lui continua să-și depene firul. Stătea în continuare aproape lipit de Hans Castorp, astfel îneît acesta se văzu chiar silit să-l împingă ușor înapoi, iar ochii lui negri, cu fixitatea oarbă a unui om cufundat în gi»" duri, ramîneau agățați de chipul tînărului.

- Văd ca suferiți, domnule inginer! reluă ei în continuare. SufenU¹¹ un rătăcit - și, de altfel, este destul să vă vadă cineva pentru a-si ^d" seama. Însă și comportarea dumneavoastră în fața suferinței ar trebui

MUNTELE VRĂJIT

271

fie

de

asemenea o comportare europeană, nu una de răsăritean.

■ml efeminat și morbid, trimite aici atîția bolnavi... Compătimirea hdarea nesfîrșită, iată felul lui de a infrunta suferința. O asemenea ⁵ te și nu trebuie să fie a dumneavoastră! Vrb

⁵ ortare nu poate și nu trebuie să fie a dumneavoastră!... Vorbeam

■ adineauri despre corespondența mea... Uitați-vă aici...
Sau încă și

■ u., (. _ veniți cu mine. Aici, este imposibil... Să ne retragem, intram lo în cealaltă camera... Vreau sa vă făc mșie martinisiri... Veniți!... Si întoreîndu-se, îl trase după el pe Hans Castorp afara din hol, în

'mul salon, cel mai apropiat de intrarea principala, amenajai ca sală entru scris și lectură, și în care în clipa aceea ni: se găsea nici un pacient. Pereții erau capitonați pe jumătate cu lemn de stejar, sub tavanul luminos, iar mobilierul era alcătuit din dulapuri cu cărți, o masă înconjurata cu scaune, plina cu ziare prinse în suporturi, și mai multe măsuțe pentru scris, așezate sub arcadele ferestrelor. Domnul Settem-brini înainta pînă în apropierea uneia dintre ferestre și Hans Castorp îl urma. Ușa rămase deschisă.

-Aceste hîrtii — spuse italianul scoțînd grăbit din buzunarul pulpanei, umflat ca o pungă, un dosar, un voluminos plic deschis și conținutul lui, diverse imprimare, precum și o scrisoare, și lasîndu-le sa-i scape printre degete sub ochii lui Hans Castorp - aceste hîrtii au următorul antet în limba franceză: „Liga internațională pentru organizarea progresului”. Mi-au fost trimise de la Lugano unde există o secție a Ligii. Ma întrebați care îi sînt principiile, țelurile? Vi le voi arata în două cuvinte. Liga pentru organizarea progresului se conduce după concepția evoluționista a lui Darwin și declară că vocația fireasca și intrinsecă a umanității este de a se perfecționa prin sine însăși. Ea mai afirmă în continuare ca dato-na fiecărui om care vrea sa răspundă acestei vocații firești este de-a colabora în mod activ la progresul umanității. Sînt mulți cei ce au auzit această chemare; numărul membrilor Ligii în Franța, în Italia, Spania, urcia și chiar în Germania, esie considerabil. Și cu am cinstea sa figu-^z ca membru în registrele Ligii. Un program de reforma în stil mare a s elaborat potrivit unor metode științifice, care cuprinde toate posi-Ple prezente de perfecționare a organismului omenesc. Se studiază ^{ema} sănătății rasei noastre, sînt examinate toate metodele pentru 'a erea degenerescentei care este, fâra îndoiala, o consecința ingri-[^] a, e a industrializării creseînde. Mai mult. Liga activează pentru a unei universități populare, desființarea luptei de clasă prin toate reformei,

e sociale care pot contribui la îndeplinirea acestui scop .și, în

THOMAS MANN

fie de asemenea o comportare europeană, nu una de răsărit Răsăritul, efeminat și morbid, trimite aici atîția bolnavi... Compatim¹ și răbdarea nesfîrșita, iată felul lui de a înfrunta suferința. O asern comportare nu poate și nu trebuie sa fie a dumneavoastră!... Vorbe mai adineauri despre corespondența mea... Uitați-vă aici... Sau î_{nca} mai bine — veniți cu mine. Aici, este imposibil... Să ne retragem, intr acolo, în cealaltă camera... Vreau să vă fac niște mărturisiri... Veniți!

Și întorcîndu-se, îl trase după el pe Hans Castorp afară din hol în primul salon, cel mai apropiat de intrarea principala, amenajat ca sala pentru scris și lectura, și în care în clipa aceea nu se găsea nici un pacient. Pereții erau capitonați pe jumătate cu lemn de stejar, sub tavanul luminos, iar mobilierul era alcătuit din dulapuri cu cărți, o masa înconjurata cu scaune, plina cu ziare prinse în suporturi, și mai multe măsuțe pentru scris, așezate sub arcadele ferestrelor. Domnul Settem-brini înainta pîna în apropierea uneia dintre ferestre și Hans Castorp îl urmă. Ușa rămase deschisă.

— Aceste hîrtii — spuse italianul scoțînd grăbit din buzunarul pulpanei, umflat ca o pungă, un dosar, un voluminos plic deschis și conținutul lui, diverse imprimare, precum și o scrisoare, și lăsîndu-le să-i scape printre degete sub ochii lui Hans Castorp — aceste hîrtii au următorul antet în limba franceză: „Ligă internațională pentru organizarea progresului”. Mi-au fost trimise de la Lugano unde există o secție a Ligii. Mă întrebați care îi sînt principiile, țelurile? Vi le voi arăta în două cuvinte. Liga pentru organizarea progresului se conduce după concepția evoluționista a lui Darwin și declară ca vocația firească și intrinsecă a umanității este de a se perfecționa prin sine însăși. Ea mai afirmă în continuare ca datoria fiecărui om care vrea să răspundă acestei vocații firești este de-a colabora în mod activ la progresul umanității. Sînt mulți cei ce au auzit aceasta chemare; numărul membrilor Ligii în Franța, în Italia, Spania, Turcia și chiar în Germania, este considerabil. Și eu am cîntea sa fig^u rez ca membru în registrele Ligii. Un program de reforma în stil mare a fost elaborat potrivit unor metode științifice, care cuprinde toate pos^l bilitățile prezente de perfecționare a organismului omenesc. Se studiaz problema sănătății rasei noastre, sînt examinate toate metodele p^{en} combaterea degenerescentei care este, fără îndoială, o

consecința îngn jorătoare a industrializării crescînde. Mai mult, Liga activează p&n crearea unei universități populare, desființarea luptei de clasa prin Io reformele sociale care pot contribui la îndeplinirea acestui scop S¹»

MUNTELE VRĂJIT

273

• este preocupata de mijloacele prin care sa se ajungă la suprimarea S fictelc între popoare, a războiului, printr-o dezvoltare a dreptului ° ational. Cum vedeți, eforturile Ligii sînt generoase și concepute în 1 .. jjjpie. Mai multe reviste internaționale sînt dovada acestei acti-■ ◆■ reviste lunare care, în trei sau patru limbi, stimulează într-un mod rte interesant dezvoltarea și progresele umanității culte; au fost înte-iate numeroase grupări locale în diferite țari, avînd menirea sa exer-■<e o acțiune civilizatoare și educativa în sensul idealului progresist, rin reuniuni cu discuții în contradictoriu, cît și prin întruniri dumini-cale însă Liga se preocupă, în special, sa ajute cu documentația ei partidele politice progresiste din toate țările... Sînteți atent la ce va spun, domnule inginer?

- Absolut! răspunse Hans Castorp în pripa.

Avea impresia, ascultînd cele spuse, ca-i aluneca pamîntul de sub el și-i fericit ca încă se mai poate ține pe picioare. Domnul Settembrini păru încîntat. întreba:

- Perspectivele surprinzătoare pe care vi le deschid acum sînt noi pentru dumneavoastră?

- Da, trebuie să vă mărturisesc că este pentru prima data cînd aud vorbindu-se despre aceste... aceste străduințe.

- De ce n-ați auzit, exclamă potolit Settembrini, de ce n-ați auzit vorbindu-se mai devreme! Dar poate ca încă nu este prea tîrziu. Așadar, aceste imprimare... Doriți sa știți despre ce tratează... Ascultați-ma mai departe. În primăvara aceasta, a avut loc la Barcelona solemnă adunare generală a Ligii - probabil știți ca acest oraș se poate mîndri cu preocupările sale deosebite în legătura cu idealul politic al programului.

ongresul a ținut o săptămîna întreaga, cu banchete și diverse alte solemnități. Doamne, intenția mea a fost sa mă duc, doream din toata una sa iau parte la dezbaterile lui. însă acest consilier aulic ticălos mi-a erzis, amenințîndu-ma cu moartea și, drept să va spun, mi-a fost frica moarte și nu m-am dus. Am fost disperat, cum va dați seama, desi-' e aceasta festa pe care mi-o juca sănătatea mea șubreda. Nimic nu mai dureros decît

momentul cînd organismul nostru, partea animala °i> ne împiedică să slujim rațiunea. Cu atît mai puternica este satis-Cu
m mea la Primirea acestei scrisori a biroului din Lugano... Sînteți m
S sâ"x cunoașteți cuprinsul? Vă cred cu plăcere. Cîteva scurte
infor-far "" " *Sa pentru organizarea progresului", avînd rațiunea
mereu în pt scop să pregătească fericirea umanității, cu alte
cuvinte:

274

THOMAS MANN

sa combată și, pînă la sfîrșit, sa elimine suferința omeneasca
prinț

efort corespunzător, dar — considerînd, pe de altă parte, ca
ac "

sarcina foarte înaltă nu poate fi realizată decît prin mijlocirea
șțf a

sociologice, al cărei scop final este statul perfect - Liga a hotarît '
Barcelona, publicarea unei opere în mai multe volume, cu
titlul

Sociologia suferinței și în care suferințele umanității, toate
specii] genurile lor, vor trebui sa facă obiectul unui studiu
sistematic și co plet. Veți obiecta, poate: la ce folosesc speciile,
genurile și sistemul? y răspund: ordonarea și selecționarea
sînt începutul dominării, cac dușmanul cel mai primejdios este
necunoscutul. Trebuie sa scoatem neamul omenesc din stadiile
primitive ale fricii și ale apatiei răbdătoare și sa-l aducem la
faza activității conștiente. Trebuie sa-l luminam și sa-i facem să
înțeleagă ca efectele dispar de îndată ce, înainte chiar de a le
suprima, le-am descoperit cauzele, și ca mai toate suferințele
individuale sînt boli ale organismului social. Bine! Acesta este deci scopul
Patologiei sociologice. În vreo douăzeci de volume de formatul
obișnuit al unui lexicon, ea va studia toate cazurile imaginabile
ale suferinței omenești, de la cele mai personale și mai întinse,
pînă la marile ciocniri dintre grupe, pînă la suferințele ce decurg
din lupta dușmănoasa a claselor, pînă la conflictele
internaționale — adică, pe scurt, ea va denunța chimismul
elementelor ale căror amestecuri și combinații multiple
provoacă toate suferințele omenești și, luînd ca linie de
conduita demnitatea și fericirea umanității, îi va propune cel
puțin mijloacele și masurile care se vor vădi mai indicate pentru
a elimina cauzele acestor suferințe. Diferiți specialiști

informați din lumea științifică europeană, medici, economiști și psihologi își vor distribui redactarea acestei Enciclopedii a suferințelor, iar biroul redacțional general de la Lugano va strânge aceste diverse studii. Ma întrebați cu ochii ce rol trebuie să nu revină mie în opera aceasta? Lasați-mă să isprăvesc. Beletristica nu poate fi neglijată în ansamblul acestei mari lucrări, căci tocmai ea are ca obiect suferințele omenești. De aceea a fost prevăzut un volum aparte care, pentru alinarea și lămurirea celor ce suferă, trebuie să grupeze și să analizeze pe scurt toate capodoperele literaturii universale relative fiecare dintre aceste conflicte; iar prin scrisoarea care mi-a fost trimisă și pe care o vedeți, aceasta este sarcina care a fost încredințată urw^u dumneavoastră servitor.

- Ce spuneți, domnule Settembrini! Dar dacă este așa, atunci îngăduiți-mi să vă felicit din toată inima. Iată o sarcină măreață și într-

MUNTELE VRĂJIT

275

ută pe măsură dumneavoastră, am impresia. Nu sînt deloc sur-^V ă Liga s-a gîndit la dumneavoastră. Și cît de fericit trebuie să fiți P , puteți da un ajutor pentru combaterea suferințelor omenești. ^a g_ste o muncă de durată, spuse gînditor domnul Settembrini, cere i_tă prudență și multe lecturi. Mai ales că - adaugă el, în vreme ce • 'rea părea că i se pierde în multiplicitatea misiunii sale — artele frumuse și-au ^{au} asumat, de fapt, aproape în mod constant suferința ca obiect lor ba chiar și capodoperele de rangul al doilea și al treilea s-au ocu-t de ea într-un fel oarecare. Astfel stau lucrurile sau, mai curînd, cu tît mai bine. Oricît de vastă ar fi această temă, ea este în orice caz dintre acelea de care te poți achita, la rigoare, chiar și avînd acest blestemat domiciliu, cu toate că nădăjduiesc să nu fiu silit să o termin aici. Nu se poate spune același lucru, continua el apropiindu-se iarăși de Hans Castorp și coborînd glasul pînă la șoaptă, nu tot același lucru se poate spune despre datoriile pe care natura vi le impune *dumneavoastră*, domnule inginer! Aici am vrut să ajung și asta am ținut să v-o amintesc. Știți cît de mult vă admir profesia, însă cum a dumneavoastră este una strict practică, adică nu o profesie spirituală, n-o puteți exercita, spre deosebire de mine, decît acolo, în lume. Doar la șes puteți fi european, să luptați în mod activ, în specialitatea dumneavoastră, împotriva suferinței, să ajutați desfășurarea

progresului, adică să utilizați timpul dumneavoastră. V-am mai vorbit despre misiunea ce-mi revine de a vă ajuta să vă regăsiți pe dumneavoastră înșivă, pentru a vă înălța concepțiile care, după cât s-ar părea, încep să se cam încurce, datorită diverselor influențe atmosferice. Insist pe lângă dumneavoastră: păstrați-vă ținuta! Fiți mîndru și nu vă pierdeți în ceea ce va este străin. Feriți-vă de această mlaștină, de această insulă a lui Circe, nu sînteți destul de Ulise pentru a locui în ea nepedepsiți. Veți ajunge să mergeți în patru labe, ați să puteți să vă aplecați înainte cu toate extremitățile anterioare și în curînd veți începe să grohăiți - paziți-va!

În tot timpul sfaturilor lui, umanistul clătinase stăruiitor capul. Tăcu,

cu în pămînt și sprîncenele încruntate. Era cu neputința să-i punzi pe un ton glumeț sau evaziv, așa cum se obișnuise Hans

or să procedeze, și cum crezuse o clipă ca va fi posibil și de data

a. Lăsase și el pleoapele în jos. Apoi, ridicînd din umeri, spuse tot

■«« de încet:

"" Ce trebuie să fac? ~ Ceea ce v-am spus.

276

THOMAS MANN

la o asemenea întrecere odioasă, atît de obișnuită aici, altfel v-as punde că sînt în mod simțitor mai bolnav decît dumneavoastră nenorocire atît de bolnav în realitate, încît nu mai am nici o speranță să părăsesc vreodată locul acesta și să pot întoarce în lumea din v astfel ca nu-mi rămîne decît să mă înșel cu viclenie pe mine însumi în clipa cînd mi se va părea cu totul necuviincios să mai întretin asemenea iluzie, voi părăsi acest stabiliment și să voi retrage pe restul zilelor mele într-o locuință particulară, undeva în vale. Faptul să fi, evident, întristător, dar cum sfera muncii mele este cea mai liberă ' cea mai ideală, asta nu mă va împiedica să slujesc pîna la ultima mea suflare cauza umanității și să țin piept duhului bolii. V-am mai atras atenția asupra deosebirii dintre noi, în această privință. Domnule inginer, nu sînteți omul care să puteți apăra aici ceea ce este mai bun în dumneavoastră, și lucrul acesta l-am văzut chiar de la prima noastră întîlnire. Îmi faceți o vină că nu m-am dus la Barcelona. M-am supus interdicției, ca să nu mă

prăpădesc prea curînd. Însă am făcut-o cu cele mai puternice împotriviri, nu fara ca spiritul meu sa se fi opus cu orgoliu și durere acestui dictat al jalnicului meu trup. Dar în cazul dumneavoastră ma întreb daca spiritul dumneavoastră opune vreo opoziție prescripțiilor date de puternicii de aici — sau, mai curînd, ascultați cu atîta graba numai de trupul dumneavoastră și de înclinațiile lui...

— Ce-aveți împotriva trupului? îl întrerupse repede Hans Castorp și-l privi pe italian cu ochii lui albaștri, larg deschiși, al căror alb era străbătut de vinișoare roșii. Temeritatea de care era perfect conștient îi dădea amețeli. „Despre ce vorbeam? se întreba iute în sine. Discuția începe sa mă îngrozească. Căci iata-ma pe picior de război cu el și, pe cit va fi posibil, n-am sa-l las sa aibă ultimul cuvînt. Firește, va sfîrși prin a-l avea totuși, însă lucrul n-are importanța, deoarece tot voi cîștiga ceva. Am sa-l provoc.” își completa obiecțiunea:

— Nu sînteți oare umanist? Cum puteți vorbi atît de rău despre trup-De data aceasta, Settembrini zîmbi neprefacut și sigur de el.

— „Ce învinuire aduceți analizei?” cita el cu capul înclinat pe urnaf-„Aveți ceva împotriva analizei?” Ma veți găsi gata întotdeauna sa dau replica, domnule inginer, adaugă înclinîndu-se și salutînd dușumea cu un gest al mîinii, mai ales cînd dați dovada de spirit în obiectiv¹¹ dumneavoastră. Va apărați nu fara eleganța. Umanist — sînt. desig Nu veți putea dovedi niciodată ca am înclinații ascetice. Aprob, cin*¹ și iubesc trupul, la feJ cum aprob, cinstesc și iubesc forța, fruniu^{SC'}

MUNTELE VRĂJIT

277

„»a veselia și bucuria - și tot așa cum apar lumea intereselor libert³¹ împotriva fugii sentimentale din lume, cum apar clasicismul triva romantismului. Cred ca poziția mea nu comporta nici un u- r>r Dar există o putere, un principiu spre care se îndreaptă adezi-eclu^{VOk}"

... ..
mea cea mai înalta, cinstirea mea suprema și ultima, întreaga mea

. Jar aceasta putere, acest principiu este spiritul. Oricîta scîrba aș • mți vazînd opunîndu-se trupului nu știu ce urzeala și fantoma de clar , [unâ> numită „suflet", totuși, în antiteza dintre trup și spirit, trupul emntfică principiul rau și demonic, deoarece

trupul este natura, iar atura-opusa, așa cum vreți dumneavoastră, spiritului, rațiunii — natura va repet, este rea, mistica și rea. „Sînteți umanist!” îmi atrageți atenția dumneavoastră. Sînt. I'ara îndoiala, căci ramfn un prieten al omului așa cum a fost și Prometeu. un îndrăgostit de umanitate și de noblețea ei. Dar aceasta noblețo sălășluiește îti spirit, în rațiune, și iată de ce zadarnic ma veți învinui de obscurantism creștin... Hans Castorp se opuse cu un gest.

- ...În zadar îmi aduceți aceasta învinuire, stăruii Settembrini, deoarece aristocratica mîndrie a umanismului este silita sa resimtă subordonarea spiritului fața de trup, fața de natura ca pe o umilința, ca pe o insultă. Vă amintiți, fără îndoiala, de cuvintele marelui Plotin, care spunea că-i este rușine ca are trup? Întreba Settembrini și păru sa aștepte atît de serios un răspuns, îneît Hans Castorp se văzu silit sa mărturisească faptul că auzea asta pentru prima data.

-Ni le-a transmis Porfirius. Este o părere absurda, daca vreți. Dar absurdul este moralitatea spiritului și, în fond, nimic nu poate fi mai josnic decît învinuirea de absurditate acolo unde spiritul tinde sa-și păstreze demnitatea împotriva naturii și nu vrea sa se plece in fata ei... AU auzit vorbindu-se despre cutremurul de pamînt de la Lisabona?

- Nu — un cutremur de pamînt? Aici nu ma uit prin ziare...

- M-ați înțeles greșit. Este destul de regretabil, în treacăt fie spus -aptul acesta definește locul unde ne aflam - ca aici neglijați sa citiți

e- Dar vă înșelați, fenomenul natural la care fac aluzie nu este > el s-a întîmplat cam cu vreo suta cincizeci de ani în urma...

~ A- da, stați puțin... așa c. Am citit ca Goethe a spus în clipa aceea.

Pfea, la Weimar, în dormitor, servitorului...

,
despre
voiam sa vorbesc, îl întrerupse Settembrini
p ochii și flufuririd prin aer mina lui mica și negricioasa. De
alt-

!78

THOMAS MANN

fel, confundați catastrofele. Va gîndiți la cutremurul de la Messina p vorbesc despre cutremurul care a distrus Lisabona în

1755.

— Iertați-ma.

— Ei bine, Voltaire s-a ridicat împotriva lui.

— Cum... adică? S-a ridicat?

— S-a revoltat, da. N-a admis această fatalitate brutala și nu s-a n_t cat nici chiar în fața faptului în sine. A protestat în numele Spiritului s' al Rațiunii, împotriva acestui abuz scandalos al Natuții, căruia i-a« căzut prada trei sferturi ale unui oraș înfloritor și mii de victime omenești... Sînteți mirat? Zîmhiți¹ Mirați-vă cit dorifi, dar cît despre zîmbtt îngăduiți-mi sa va dojenesc. Atitudinea lui Voltaire a fost atitudinea unui adevărat urmaș al acelor gali autentici care trăgeau cu arcurile țintind în cer... Vedeți, domnule inginer, în faptul acesta puteți constata ostilitatea spiritului împotriva naturii, semeață lui neînciedere fața de ea. nobila lui încapaținare de a-și apară dreptul la critica împotriva acestei puteri reale și opusa rațiunii. Căci natura este putere, și a o accepta sau a i te acomoda înseamnă slugărnicie... fiți atent: a i te acomoda înlauntrul tau. Același lucru se întîmpla și cu acest umanism care nu se lasă implicat în nici o contradicție și nu se face vinovat de nici o întoarcere la ipocrita umilința creștina, atunci cînd se hotărăște sa vadă în trup principiul rau și dușman. Contradicția pe care vi se pare că o surprindeți este, în fond, mereu aceeași. „Ce aveți împotriva analizei?" Nimic... cînd e alcătuita din învățătură, din eliberare și din progres. Tot... cînd aduce cu sine mirosul grețos și pătrunzător al mormîntului. Cu trupul nu se petrece altfel. Trupul trebuie aparat cînd este vorba de emanciparea și frumusețea lui, de libertatea deplina a simțurilor, de fericire și bucurie. Trebuie însă disprețuit cînd devine un obstacol în fața avîntului spre lumina, cînd se dovedește a fi un principiu al materialității și inerției-cînd reprezintă principiul bolii și al morții, cînd esența sa specifica este esența amintirii, a descompunerii, a voluptății și a rușinii...

Settembrini rostise ultimele cuvinte stînd în picioare, lînga Ha^{ns} Castorp. aproape fara intonație și foarte repede, parca voind sa sfirseasca mai iute, deoarece eliberarea se apropia de împresuratul Ha" Castorp: Joachim intra în sala de lectura, avînd doua cărți poșt^{ae} mina, astfel ca literatul își întreiupe prelegerea, iar iscusința c^U c știu sa-și ia o expresie indiferenta și mondena i'acu o deosebita *.mp^f asupra elevului sau — daca-l putem numi astfel pe Hans Castorp.

MUNTELE VRĂJIT

gi domnule locotenent! Probabil ca umblați după vărul
dumnea-
ti-ă

- iertați-mă! Ne-ăm angajat într-o discuție - dacă nu ma înșel
și o mică dispută. Logica vărului dumneavoastră nu funcțio-
a deloc rău și într-o controversă, când ține la ceva, e un adversar
primejdios.

Humaniora

Îmbrăcați în pantaloni albi și jachete albastre, Hans Castorp
și Joachim Ziemssen ședeau, după dejun, în grădină. Mai
dăinuia una din acele zile atât de lăudate ale lui octombrie, o zi
caldă și firavă, sărbătorească și amară în același timp, cu un cer
de o albăstrime sudică deasupra văii care, în fund, cu pășunile
străbătute de drumeaguri și presărate cu locuințe, păstra încă
un verde vesel, și cu zgrunțuroasele povârnișuri împădurite care-
ți trimiteau zvonul tălăngilor - acest pașnic glas de tinichea,
naiv-muzical, plutind limpede și molcom prin aerul liniștit, ușor
și gol, și dând o adâncime mai mare atmosferei solemne ce
domnește în aceste regiuni înalte.

Verii stăteau pe o bancă din marginea grădinii, în fața unui
rond cu

brazi pitici. Locul se afla la liziera de nord-est a podișului
îngrădit care,

la o înălțime cam de cincizeci de metri deasupra văii,
alcătuia terenul

proprietății sanatoriului „Berghof”. Tăceau. Hans Castorp
fuma. Era

supărat în sinea lui pe Joachim, deoarece refuzase să ia
parte, după

roasă, la reuniunea din verandă și, împotriva voinței lui, îl
silise să vină

în liniștea grădinii, să aștepte acolo ora la care să se ducă
iarăși la cura

de odihnă. Era un act de tiranie din partea lui Joachim. În definitiv,
nu

au frați siamezi. Puteau să se despartă, dacă înclinațiile lor nu
erau

egale. La urma urmelor, Hans Castorp nu se afla aici ca să
țină com-

andamentul lui Joachim, el însuși era bolnav. Stătea îmbufnat, prada
ciudei, și

consola cu o Măria Mancini. Cu mâinile în buzunarele jachetei, a ȳat cu ghetete maro și cu picioarele ȳntinse ȳnainte, ținea ȳntre buze,

Q-o sǎ spȳnzure ușor, o țigara de foi de un gri-deschis, care se gǎsea

t . mu' stadiu al arderii, adicǎ: nu scuturase ȳncǎ cenușa de la vȳrful

c ' Și dupa masa abundentǎ se bucurǎ de buchetul ei, cǎreia ȳi regǎsise

^ P et gustul. Dacǎ modul sǎu de ȳ se aclimatiza aici, sus, consta ȳn

ȳiil o a Se o^șnuȳa sa nu se obișnuiascǎ - totușu, judecȳnd dupǎ reac-

unice ale stomacului și dupǎ nervii mucoaselor predispușe sa
280

THOMAS MANN

- Ei, domnule locotenent! Probabil ca umblați dupǎ varul durnȳn voastrǎ - iertați-ma! Ne-am angajat ȳntr-o discuție - daca nu rtia ȳn am avut și o mica disputa. Logica varului dumneavoastrǎ nu fu_nct neaza deloc rau și ȳntr-o controversa, cȳnd ține la ceva, e un adve_rs primejdios.

Humaniora

ȳmbrǎcați ȳn pantaloni albi și jachete albastre, Hans Castorp și Joachim Ziemssen ședeau, dupǎ dejun, ȳn gradinǎ. Mai dǎinuia una din acele zile atȳt de lǎudate ale lui octombrie, o zi caldǎ și firavǎ, sǎrbǎtoreascǎ și amarǎ ȳn același timp, cu un cer de o albastrime sudicǎ deasupra vȳii care, ȳn fund, cu pǎșunile strǎbătute de drumeaguri și presǎrate cu locuințe, pǎstra ȳncǎ un verde vesel, și cu zgrunțuroasele povȳrnișuri ȳmpǎdurite care-ți trimiteau zvonul tǎlȳngilor — acest pașnic glas de tinichea, naiv-muzical, plutind limpede și molcom prin aerul liniștit, ușor și gol, și dȳnd o adȳncime mai mare atmosferei solemne ce domnește ȳn aceste regiuni ȳnalte.

Verii stǎteau pe o bancǎ din marginea grȳdinii, ȳn fața unui rond cu brazi pitici. Locul se afla la liziera de nord-est a podișului ȳngrȳdit care, la o ȳnȳlțime cam de cincizeci de metri deasupra vȳii, alcȳtuia terenul proprietȳții sanatoriului „Berghof”. Tȳceau. Hans Castorp fuma. Era supǎrat ȳn sinea lui pe Joachim, deoarece refuzase sǎ ia parte, dupǎ masa, la reuniunea din veranda și, ȳmpotriva voinței lui, ȳl silise sa vina ȳn

liniștea grădinii, să aștepte acolo ora la care să se duca iarăși la cura de odihnă. Era un act de tiranie din partea lui Joachim. În definitiv, nu erau frați siamezi. Puteau să se despartă, dacă înclinațiile lor nu erau aceleași. La urma urmelor, Hans Castorp nu se afla aici ca să țină companie lui Joachim, el însuși era bolnav. Stătea îmbufnat, prada ciudei, S^l se consola cu o Măria Mancini. Cu mâinile în buzunarele jachetei¹ încălțat cu ghete maro și cu picioarele întinse înainte, ținea între buze • lasându-o să spînzure ușor, o țigara de foi de un gri-deschis, care se gaș

la primul stadiu al arderii, adică: nu scuturase încă cenușa de la

i

tăiat, și după masa abundentă se bucura de buchetul ei, căreia îi complet gustul. Dacă modul său de a se aclimatiza aici, sus, consta aceea ca să obișnuia să nu se obișnuiască — totuși, judecând după^a țările chimice ale stomacului și după nervii mucoaselor predispuși

asis^e în

re^{ac}-

MUNTELE VRĂJIT

281

eze, se adaptase în chip evident: pe nesimțite și fără să fi putut S^l ri acest progres, lasându-se numai în voia trecerii zilelor, a acestor • ci și cinci sau șaptezeci de zile, Hans Castorp reconstituise întreaga rețea organică pe care o extrăgea din acest excitant vegetal, din acest cotic preparat cu măiestrie. Era mulțumit că o redobândise. Satisfacția morală o consolida pe cea fizică. În timpul cât stătuse în pat, nomisi^{se} aproape două sute de țigări; astfel că mai avea o rezervă, dar în același timp cu lenjeria și cu îmbrăcămintea de iarnă, îi ceruse lui Schalleen să-i mai trimită cinci sute de bucăți din aceste excelente produse ale fabricii de la Bremen, ca să fie pregătit pentru orice eventualitate. Erau niște cutii frumoase, lăcuite, împodobite cu un glob terestru, mai multe medalii și cu un pavilion de expoziție încadrat cu drapelul filiftoare, totul într-un ambalaj aurit.

Pe când ședeau în zărire pe consilierul aulic Behrens venind de-a curmezișul grădinii. Luase azi masa în sufragerie; fusese văzut împreună și mâinile imense deasupra farfuriei la masa doamnei Salomon. Fără îndoială că întârziase după aceea pe terasa, căci i se auzise glasul de câteva ori, probabil fiindcă executase turul de forță cu șiretul de la gheata, pentru vreunul

care încă nu-l văzuse. Și acum, iata-l venind agale pe aleea cu pietriș, fără halat, îmbrăcat cu o haină în pătrățele, cu melonul pe ceafa și în gura cu o țigara de foi foarte neagră, din care scotea nori mari de fum albicios. Capul, chipul lui cu obrajii vineții și încinși, nasul cîrn, ochii lăcrimoși și albaștri, mustața răsucită, toate păreau mici, ținînd seama de silueta lui lungă, încovoaiată și strîmbă, de mărimea mîinilor și picioarelor. Era enervat, tresari în mod vădit dînd cu ochii de cei doi veri și păru chiar puțin încurcat, căci se văzu obligat să meargă spre ei. Salutîndu-i în felul sau obișnuit, vesel și cu una dintre cunoscutele lui expresii: „la te uita, ia te uita, Timothena!”, invoca bine-cuvîntarea cerului asupra digestiei lor și-i invita să stea jos cînd voia să se ridice în prezența lui.

7 deranjați! Nu va deranjați! Fără atîtea fasoane cu un om atît

simplicu ca mine. Este o cinstitură care nu mi se potrivește deloc, cu atît i mult cu cît și unul și altul sînteți bolnavi. Nu-i necesar. Nu va ^Potriviți, asta-i situația.

9i rămase în picioare în fața lor, cu țigara de foi între arătătorul și »J ociul giganticei lui mîini drepte.

sîm Um îsi plac frunzele răsucite ale acestei buruieni, Castorp? Arata-mi, oscător și amator. Cenușa e bună, cine e frumoasa bruneta'?

282

THOMAS MANN

1 i

ca situația nu se prezenta deloc bine. Picioarele mi-erău înghețate cepeți, aveam o sudoare rece pe tot trupul, fața îmi era albă ca o ruf-inimă într-o stare jalnică, pulsul sau abia perceptibil sau ca un vacarm lua la galop, înțelegeți, iar creierul se zbătea într-o agitație cunip]]ta Eram convins că dansam dansul final al vieții mele. Spun: dansul fi_{na}. pentru că acestea au fost cuvintele ce mi-au venit în minte atunci și că se potriveau pentru a-mi caracteriza starea. Căci la urma urmelor er ceva vesel, o adevărată sărbătoare, cu toate că mi-era o frică îngrozitoare sau, mai exact, cu toate că tremuram de spaimă din cap pma-n picioare. Dar frica și veselia nu se exclud, lucru pe care, de fapt, U_{știe} toată lumea. Ștregarului care e pe cale să poseze pentru prima dată o puștanca, îi este frică și lui dar și ei, ceea ce nu-i împiedică să se topească de plăcere. Ei, și eu eram gata să mă topesc: inima îmi bătea nebunește și mă găseam pe

punctul de a-mi dansa dansul final al vietn. însă scumpa Mylendonk cu talentele ei m-a răpit din starea aceasta. Comprese cu gheața, fricțiuni cu peria, o injecție cu camfor și iată cum am fost salvat pentru omenire.

Șezînd pe banca, în calitatea lui de bolnav, Hans Castorp, cu o figura ce-i divulga framîntarea, îl privea pe Behrens ai cărui ochi albaștri, lăcrimoși, se umplusera de lacrimi reale în timpul povestirii.

- Domnule consilier aulic nu-i așa ca va ocupați uneori și cu pictura¹ întreba el deodată.

Consilierul aulic tresari, prefăcîndu-se ca ar fi primit o lovitura și făcu un pas înapoi.

- Adică? Ei, tinere, ce ți s-a năzărit?

- Iertați-ma. Am auzit din întîmplare. Mi-a venit acum în minte.

- Daca-i așa, nu voi încerca sa tăgăduiesc. Da, mi s-a întîmp^{at} \$' mie sa fac de-alde astea. *Anch'io sono pittore*, cum avea obiceiul s spună spaniolul acela.

- Peisaje? întreba scurt și pe un ton protector Hans Castorp. Imp^{re} jurările îl sileau sa ia acest ton.

- Tot ce doriți, răspunse consilierul aulic cu o îngimfare jena" Peisaje, naturi moarte, animole — cînd ești îndrăzneț nu te dai în.if⁰¹ la nimic...

- Dar portrete, nu?

— Ba da, mi s-a întimplat >-a fac si un portiet. Vrei sa-mi dai coin^{ai} uda-

MUNTELE VRĂJIT

283

Ei nu, nu! însă va fi foarte amabil din partea dumneavoastră, ule consilier aulic, dacă veți binevoi, cu vreo ocazie oarecare, sa ° arătați pînzele dumneavoastră.

Chiar și Joachim, după ce aruncă o privire mirată către varul său, se -hi să confirme că asta i-ar face o foarte mare plăcere.

Behrens era încînlat, măgulit pînă la entuziasm. Roși de bucurie și din nou ochii lui făcură impresia că sînt gata să verse lacrimi.

- Dar cu plăcere! exclamă el. Dar chiar cu cea mai mare plăcere! însă i_{me}diat, acum, daca doriți. Haidem, veniți cu mine, o să bem acasă și o cafea turceasca.

Și apucîndu-i de mîini pe amîndoi tinerii, îi ridică de pe banca și îi conduse, ca agățat de brațele lor, de-a lungul aleii cu pietriș, către locuința lui, care după cum știm era situata în

aripa de nord-vest a „Berghof”-ului.

- Odinioară am făcut și eu câteva încercări în domeniul acesta.

- Nu mai spune? Te-ai îndreptat către ulei?

-Nu, nu, n-am mers mai departe de câteva acuarele. Când un vapor, când o vedere marină — copilării. Dar îmi place mult să văd picturi și de aceea mi-am și îngăduit...

Mai cu seamă Joachim se simți oarecum liniștit în urma acestei lămuriri asupra straniei curiozități a vărului său, iar Hans Castorp reamintise propriile lui încercări artistice mai mult pentru el decât pentru consilierul aulic. Ajunseră: în partea aceasta nu exista, ca în partea cealaltă, un magnific portal de intrare, cu felinare pe de laturi. Câteva trepte în formă de semicerc duceau la ușa de stejar a locuinței, iar consilierul aulic o deschise cu ajutorul unei chei din legătura sa voluminoasă. Mîna îi tremura: hotărît, era emoționat. Pătrunseră într-un vestibul amenajat ca vestiar și unde Behrens își agață melonul într-un ^{Ul-} înăuntru, într-o odăița îngusta, despărțită printr-o ușă de sticlă de clădirii, chemă femeia de serviciu și-i dădu dispoziții. Apoi își P^ofti musafirii să intre pe una dintre ușile din dreapta, folosind tot felul ^e expresii voioase și îmbietoare.

Câteva camere ce dădeau spre vale, mobilate cu un banal gust ^e Ci[>] comunicau între ele fără uși, despărțite numai de draperii: o

serie într-un stil „vechi german”, un salon-birou de lucru, cu un ^{eas}upra căruia, pe perete, erau agățate o șapcă de student și două

încrucișate, cu covoare lăptoase, un divan încastrat într-o bibliotecă

și irșit, o cameră de fumat mobilată „turcește”. Pretutindeni erau

284

THOMAS MANN

atîrnate picturi, picturile consilierului aulic — iar vizitatorii începu să privească politicoși, gata să-și exprime admirația. Defuncta sot’ consilierului aulic putea fi văzută în mai multe ipostaze: în ulei s’ diverge fotografiile de pe birou. Imaginile înfățișau o blonda oarec enigmatică, îmbrăcătă în rochii subțiri și vapoase, ținînd mîinile adu lînga umărul stîng — nu strînse, ci numai înlănțuite pîna la prima artic lație a degetelor - și cu ochii ridicați sau complet aplecați și ascunși sub genele lungi

care-i ieșeau în relief oblic fața de pleoape — însă niciodată moarta nu-l privea direct pe cel ce se uita la ea. Încolo erau, mai ales peisaje montane, munți sub zăpada și sub verdeața brazilor, mumi învăluiți de valurile de ceață ale înălțimilor și munți care, cu contururile aspre și ascuțite, creștau, sub influența lui Segantini, un cer de un albas-tru-adînc. În afara de acestea, mai erau case țărănești, pășuni înșorite și vaci cu pielea atîrnînd sub grumaz, un cocoș jumulit al cărui cap atîrna printre legume, apoi flori, figuri de munteni, și încă multe altele - toate pictate cu un anumit diletantism facil, cu culori îndrăzneț aplicate, care adesea păreau puse pe pînza direct din tub și cărora le-a trebuit, desigur, mult timp pînă să se usuce, ceea ce avea darul să facă o oarecare impresie, mai ales cînd greșelile săreau în ochi.

Ca într-o expoziție de pictură, verii trecură privind de-a lungul pereților, întovărășiți de stăpînul casei care ici și colo le explica subiectele, dar, cel mai adesea, tăcut și cu neliniștea vanitoasă a artistului, lasă cu voluptate să se odihnească ochii o dată cu ai străinilor pe operele proprii. Portretul Clavdiei Chauchat era atîrnat în salon, lînga fereastra — și Hans Castorp, abia intrat, îl și descoperise cu ochii lui cercetători, măcar că nu prezenta decît o asemănare îndepărtată. Ocoli intenționat locul unde se afla portretul, își reținu tovarășii în sufragerie unde se făcu ca admira priveliștea înverzită a văii Sergi, cu ghețarii albaștrii în fund, apoi se reîntoarse, din proprie inițiativă, în cameră turcească pe care o cerceta de asemenea cu amănunțime, nepr^e cupețindu-și laudele, iar după aceea intra în salon unde privi tabloul de pe primul zid de lînga ușa îndemnîndu-l, din cînd în cînd. Și P Joachim să-și dea părerea. În sfîrșit, se întoarse și întreba cu o mi^r calculată:

- Mi se pare un chip cunoscut.
- O recunoașteți? se întocsea Behrens.

dfi

- Firește, și nu cred că e posibil vreun dubiu. Este doamna masă rușilor bine, cu nume francez.

MUNTELE VRĂJIT

285

Exact. Chauchat. Îmi face plăcere cînd mi se spune că seamănă. _ Uluitor de mult! minți Hans Castorp, mai puțin din ipociizie decît rită faptului că dacă totul s-ar fi petrecut în mod firesc, el nici n-ar fi hui să recunoască modelul — adică să-l recunoască tot atît de puțin cît fi recunoscut vreodată, prin

propriile sale mijloace, Joachim, bunul chim care abia acum începea să înțeleagă că a fost păcălit și descoperă explicația veritabilă a acestei vizite, după cea falsă, data de Hans Castorp adineauri.

Da, așa-i! zise Joachim încet, și se resemna să-i asiste pe ceilalți doi care examinau tabloul. Și-și dădu seama că varul său știuse să se despăgubească de faptul că fusese ținut departe de societatea de pe veranda. Era un bust, jumătate în profil, puțin redus față de mărimea naturală, decoltat, cu o eșarfă drapată în jurul umerilor și a pieptului, într-o ramă laică neagră, împodobită la marginea dinspre pânză cu un chenar aurit. Doamna Chauchat părea cu zece ani mai în vârstă decât era în realitate, așa cum se întâmplă de obicei cu portretele făcute de amatori care încearcă să redea caracterul unei fizionomii. Pe figura se pusese prea mult roșu, nasul apărea greșit desenat, nuanța parului nu era fericită și cam prea apropiată de culoarea paiului, gura strîmba, farmecul specific al chipului nu fusese surprins și nu era izbutit datorită faptului că artistul exagerase totul în mod grosolan, iar ansamblul - care nu avea decât o foarte îndepărtată înrudire cu un portret - se prezenta în mod vădit ca produsul unui amator de mină a doua. Însă Hans Castorp nu se arată chiar atât de pretențios în ceea ce privea asemănarea; îi ajungea legătura ce exista între pânză și persoana doamnei Chauchat, portretul trebuia să-o reprezinte pe doamna Chauchat care pozase ea însăși în acest apartament, atât îi era suficient și de aceea repetă emoționat: -Leita!

-Nu spune asta, se apară consilierul autic. A fost o pânză la care am născut enorm. și nu-mi fac deloc iluzia că am reușit, cu toate că am nevoie de cel puțin douăzeci de ședințe - căci mi-a fost greu să-o capăt cu o mutră atât de afurisită. S-ar crede că e ușor să-o prinzi asemenea pomeți și cu ochii ei de eschimoasă. dar îți dai repede seama că totul este ca un aluat moale de cofetărie. Da, să-o prinzi, dragul meu, nu e ușor - fiindcă rămânând ciedineios detaliului, strici ansamblul. adevărată șaradă. O cunoști? Poate că n-ar fi trebuit să-o pictez

având-o

În sfârșit, ci să lucrez din memorie. De fapt. o cunoști?

286

THOMAS MANN

- Da și nu. În mod superficial, așa cum poți cunoaște de-

aici...

— Eu o cunosc mai curînd pe dinăuntru, subcutanat.

Presiunea a

riala, tensiunea țesuturilor >i circulația limfei, pe acestea le cunosc

foarte exact - din motive lesne de înțeles. Suprafața. Însă, prezintă dif cultați mult mai mari. Ai vazut-o cum meige? Așa cum merge. K_a este și chipul. O fățarnica. Ia-i, de pildă, ochii — nu vorbesc desp culoare, care are deopotrivă perfidiile ei; ma refer la așezare, la fornica Tăietura pleoapelor, o sa-mi spui, este piezișă. Dar asta nu-i decît părere. Ceea ce te înșala este epicantul, adică o paiticularitate care exis ta la anumite rase și care consta în aceea că o membrana, ce provine de la șaua nasului, coboară, la acești oameni, din cuta pleoapei pînă deasupra colțului interior al ochiului. Dacă vei întinde pielea de la rădăcina nasului, vei capata un ochi ca al nostru. E o iuzie destulde nostima, dar altminteri nu chiar atît de cinstita, căci cercetînd mai de aproape constatam ca epicantul are drepl origine o imperfecțiune atavică.

— Prin urmare așa stau lucrurile, spuse Hans Castorp. Nu știam, dar de multa vreme eram preocupat sa aflu ce este cu acești ochi.

— Schimbători și înșelători, confirma consilierul aulic. Deseneaza-i așa cum sînt, subțiri și pieziși, și vei fi un om pierdut. Trebuie sa realizezi subțirimea și poziția piezișă prin aceleași mijloace prin care le realizează și natura, ca sa crezi oarecum iluzia unei iluzii și pentru asta trebuie sa ții seama de existența epicantului. Nu strica niciodată sa înveți cîte ceva. Privește pielea, aceasta piele a trupului. Este expresiva sau nu e expresiva, după părerea dumitale?

— Enorm, zise Hans Castorp, cît de expresiv este pictata aceasta piele. Cred ca n-am mai întîlnit vreodată o piele atît de bine redată. Ai impresia ca-i vezi porii. Și atinse ușor cu muchia palmei decolteul portretului, care ieșea foarte alb în evidența, în contrast cu roșeața exagerata a chipului, ca o parte a trupului neexpusa vederii în mod obișnuit și care se asocia stăruior, intenționat sau nu, cu ideea goliciunii - fapt^l ce producea, în orice caz, un efect giosolan.

Cu toate acestea, elogiul ' .ui Hans Castorp era îndreptățit. Straluc^{irca} obosita din albul acestui bust delicat, dar deloc slab, care se pietne^{eil} faldurile azurii ale eșarfei, avea multa naturalețe; era evident ca fu>

pictat cu sensibilitate, însă în ciuda unui caracter puțin dulceag. artl

istul ,seb<

știuse sa-i redea un soi de realitate științifică și exactitate vie. deoarece folosise suprafața ușor /grunțuroasă a pânzei, mai regiunea claviculei foarte proeminență, pentru a lăsa un fel de aspect natural al pielii. Nu fusese îțită nici o aluniță, la stînga. acolo l

ales » neii'ate

MUNTELE VRĂJIT

287

sinii zăresc

începeau să se despartă, iar între formele rotunde păreau ca se

vine ușor albastrii. S-ar fi zis că sub ochiul privitorului, aceasta

H'tate era străbătută de un abia perceptibil fior de senzualitate - sau mi a ne exprima cu îndrăzneala: puteai crede ca surprinzi respirația, vizibilă și *via* emanație a acestei carnații, în așa fel încît, dacă ți-ai fi

apăsat

buzele pe ea, ai fi respirat nu mirosul uleiului și al vernisului, ci

ireasma unui trup omenesc. Prin aceste cuvinte încercăm să redăm impresiile lui Hans Castorp. Dar, cu toate că el era deosebit de dispus să rimească astfel de impresii, totuși trebuie să constatăm în mod obiectiv că decolteul doamnei Chauchat era, dintre toate pânzele din camera, piesa cea mai reușită.

Consilierul aulic Behrens, cu mâinile în buzunarele pantalonilor, se legăna pe talpa și vârful picioarelor, privind în același timp și la opera sa și la vizitatori.

- Mă bucur, dragul meu coleg, zise el, mă bucur că asta îți sare în ochi. Este foarte util, în adevăr, și nu-i rău să știi că anumite se petrec sub epidermă, ca în felul acesta să poți picta concomitent și ceea ce nu se vede, cu alte cuvinte ai cu modelul și alt fel de relații, nu numai lirice; să admitem că cineva practică în chip lăaturalnic și profesiunea de medic, de fiziolog, de anatomist, prin urmare dispune de un mic bagaj de cunoștințe asupra celor ce se află dedesubt — acest fapt prezintă, orice s-ar spune, avantajele lui. Pielea aceasta, de acolo, continua consilierul aulic arătînd tabloul, a fost pictată în mod științific - de altfel, te poți convinge la microscop de

asemănarea ei organica. Aici nu se vad numai straturile epiteliale și cornoase ale epidermei, ci mi-am mai închipuit și dedesubtul, adică țesutul conjunctiv cu glandele sebacee și glandele sudoripare, cu vasele sanguine și papilele sale - iar mai la fund, stratul e grăsime, căptușeala, ma-nțelegi dumneata, temelia care, cu nenumăratele ei celule grase, desavîrșește minunatele forme feminine. Dar și ea ce gîndești și ceea ce știi, în timp ce pictezi, are de asemenea rolul ■ Acest lucru îți conduce mîna, duce la realizare și creează impresia. Parcă este și parcă nu este și astfel totul capătă plasticitate.

ans Castorp era înflăcărat și entuziasmat de aceasta conversație,

a i se roșise, ochii îi erau plini de ardoare, și nu știu ce trebuie să

pundâ mai întîi, întrucît avea prea multe de spus. La început ar fi

^ sâ ceară ca tabloul să fie așezat într-un loc mai prielnic decît pe

gin Perete care nu avea lumina, după aceea voise să brodeze pe mar-

Piel • °UV"Ueior consilierului aulic cîteva considerații asupra naturii

înc ' °are " mteresa în chip arzător, iar în al treilea rînd ar fi vrut să

ce să-și exprime o idee generală și filozofică ce-i venise tocmai

288

THOMAS MANN

atunci și la care ținea din toată inima. întinzînd chiar mîna spre cu intenția să-l ia de unde atîrna, începu grăbit:

- Da, da! Foarte bine, este important. Voiam să spun...

d nule consilier aulic, spuneați: „Și alt fel de relații". Ar fi bine ca în af

celor lirice — da, așa cred că ați spus — în afara relațiilor artistice, să existe încă și alte relații, pe scurt, ca lucrurile să-și mai poată privi și « un alt aspect adică, de pildă, sub cel medical. Acest lucru este excepțional de adevărat — iertați-mă, domnule consilier aulic — și mă gîndesc că este cu atît mai adevărat cu cît aici nu e vorba, în fond, de relații și (j puncte de vedere diferite, ci la drept vorbind de unul și același sau cel mult de forme diferite, vreau să zic: de nuanțe, adică: variantele unuia și aceluiași interes a cărei activitate artistică nu este, ea

Însăși, decît numai o parte și un aspect, dacă mă pot exprima astfel. Da, însă iertați-mă dacă o să iau tabloul de aici fiindcă nu are pic de lumină, o să-l pun acolo, pe divan, dacă se poate... Voiam să spun: cu ce se ocupa știința medicală? Firește, nu mă pricep absolut deloc, dar, la urma urmelor nu se ocupa de om? Dar dreptul, legislația și jurisprudența? Tot de om. Dar lingvistica, fiindcă ea cel mai adesea nu se desparte de practica pedagogiei? Dar teologia, mîntuirea sufletului, slujba preoțească? Toate acestea privesc pe om, nu sînt decît tot atîtea variante ale unui singur interes principal și... capital, adică al interesului pentru om, într-un cuvînt, toate nu sînt decît profesii umaniste și, atunci cînd vrei să le studiezi, începi prin a învăța, înainte de toate, limbile vechi, nu-i așa, adică noțiuni de cultură formală, cum se spune. Poate vă mirați auzindu-mă vorbind despre toate acestea, eu care nu sînt decît un realist, un tehnician. M-am gîndit însă de curînd, pe cînd stăteam în pat: este oricum perfect, este minunat căla baza oricărui soi de profesie umanistă dăinuiește elementul formal al ideii de formă, al formei frumoase, mă înțelegeți - fapt care dăruiește tuturor acestor profesii un caracter nobil și inutil, și în plus ceva cam ca în genul sentimentului și al... politeții — astfel că interesul devine aproape ceva ca o propunere curtenitoare... Adică, probabil că mi exprim foarte stîngaci, dar vedem cum spiritul și frumusețea care. Pe scurt, n-au făcut decît una, se confundă, cu alte cuvinte: știința și arta. S veți fi de acord că munca artistică face parte, incontestabil, din asta, că cîntecul este o aptitudine oarecum, că nu este nimic altceva decît o profesi^{sl} umanistă, o variantă a interesului umanist, în măsura în care obiectul scopului ei final este, o dată mai mult, omul. E adevărat că în tinerel mea n-am pictat nimic altceva decît vapoare și apă, dar creația cea 1 atrăgătoare în pictură este și rămîne în ochii mei numai portie^e deoarece are ca obiect nemijlocit omul și de aceea v-am întregat

MUNTELE VRĂJIT

289

domnule consilier aulic, dacă ați făcut încercări în acest dome-ⁿ Nu credeți că aici, în locul acesta, portretul este considerabil mai

bine lummat/

Arnîndoi, ațit Behrens cît și Joachim, se uitau la el de parcă l-ar fi

bat dacă nu-i este rușine de sporovăială lui lipsită de sens.

Dar

Castorp era mult prea ocupat cu el însuși ca să fie stingherit de

este priviri. Ținea portretul lipit de perete, deasupra divanului, și

tepta să i se răspundă dacă în locul acesta nu era mai bine luminat.

Între timp, menajera aduse pe o tava apă caldă, o mașinuța de spirt și

cești de cafea. Consilierul aulic îi făcu semn să le ducă în birou și spuse:

- Dar dacă e așa, ar trebui să te interesezi în primul rând de sculptura și mai puțin de pictura... Da, firește, aici e mai multă lumină. Dacă îți închipui că poate suporta atîta... Ma gîndesc că cei ce modelează, plasticienii se ocupa în chipul cel mai evident și mai exclusiv de om în gene-ia!. Dar să ne grăbim, căci altfel ni se evaporă apa t-ornpSet.

- Foarte adevărat, plasticienii, spuse Hans Castorp în vreme ce treceau în cealaltă camera, iar el uită să agafe tabloul la loc sau să-l reze-me, astfel că-l luă cu sine și-l aduse cu un aer hotărît în camera alăturată. Desigur, la o Venus greacă sau la unul dintre acei atleți, elementul umanist apare, incontestabil, cu cea mai mare claritate și, în fond, este ceea ce-i mai real, adevărata artă umanistă, dacă te gîndești.

- O fi, însă cît despre micuța Chauchat, observa consilierul aulic, avem de-a face, în definitiv, mai degrabă cu un subiect de pictură și mă gîndesc că Fidias sau celălalt al cărui nume are o rezonanță iudaică, ar fi strîmbat din nas în fața acestui gen de fizionomie... Dar ce faci, de ce te trambalezi pînă aici cu marfa asta?

~ Ei, o să-l rezem aici, de scaunul meu, pentru moment sta foarte bine astfel. Numai că sculptorii greci nu se sinchiseau prea mult de cap, eea ce-i preocupa era trupul, și poate că acesta era elementul umanist °Pnu-zis... Așadar, spuneți că plastica feminină o constituie gtasimea? ~L>a, grăsimea! spuse pe un ton categoric consilierul aulic, care toc-ueschisese un dulap, scoțînd cele necesare pentru prepararea d h ei" ° rîșn^a turcească cilindrică, apoi cutia cu cafea, ibricul și cutia a pentru zahăr și cafeaua rîșnita, toate din alama. Palmitina, na, oleina, spuse el și vărsa boabele de cafea dintr-o cutie de ved '6a m rî?n^a careia începu să-i învîrtească manivela. După cum 5U n OIlm"or' prepară singur totul de la început, așa are un gust mult mai ce-ți închipuiai? Credeai că plastica feminină este ambrozie?

<: pU> ° șt'am foarte bine. Totuși, mi se pare ciudat s-o aud.
spuse s Cast

290

THOMAS MANN

Stăteau în colt, între ușa și fereastră, în jurul unei măsuțe de bus, pe care se afla o tavă de alamă cu motive orientale și serviciu i cafea așezat alături de ustensilele pentru fumători: Joachim lângă Behrens pe divanul încărcat cu perne de mătase, iar Hans Castorp într-un fotoliu de piele cu rotile, de care rezemase portretul doamnei Chauchat și picioarele lor se afla un covor împestrițat. Consilierul aulic amestecă zahărul cu mînei lung cafeaua și zahărul, turnă apa și o lasă să dea clocot pe spirtiera. Pune caimacul maroniu în cescuțe, iar cafeaua dovedește la gust pe cît de dulce pe atît de tare.

— Chiar și a dormit, spuse Behrens, chiar și plastica organismului dormit, în măsura în care se poate vorbi despre ea, este firește tot grăsime, deși nu chiar în aceeași proporție ca la femei. La noi, bărbații grăsimea nu constituie în general decît a douăzecea parte din greutatea trupului, în vreme ce la femei formează a șaisprezecea parte. Fără țesutul elastic al dermei, n-am fi cu toții decît niște zbîrciogji. O dată cu trecerea anilor, elasticitatea dispăre și atunci se produce faimoasa și atît de puțin estetica zbîrcire a pielii. Acest țesut elastic este plin de grăsime, mai ales pe pieptul și pîntecul femeii, dăr și pe coapse, într-un cuvînt pretutindeni unde se găsește cîte ceva pentru inimă și mîna. Tălpile sînt și ele grase, dar și predispuse la gîdilant.

Hans Castorp se juca cu rîșnița cilindrică de căfeă. Ca tot ce-i înconjura de altfel, serviciul era, fără îndoială, mai curînd de origine indiană sau persană decît turcească. O dovedea stilul desenelor gravate în alamă, a căror suprafețe strălucitoare ieșeau în relief pe fondul mat. Hans Castorp privi desenele, fără să le poată surprinde imediat motivele. Cînd le desluși, roși brusc.

— Da, este un dichis numai pentru bărbați, spuse Behrens. De aceea îl și țîn închis. Bucătăreasa ar orbi dacă l-ar vedea. Dar dumneavoastră cred că nu vă poate face prea mult rău. Mi l-a dărut o clientă, o prințesă egipteană care ne-a făcut cinstea să stea un anișor printre noi. După cum vedeți, motivul se repetă pe fiecare piesă în parte. Caraghios, nu?

- Da, faptul este ciudat, răspunse Hans Castorp. Vai, nu, mie nu-nu face nici o impresie, firește. Ba chinul s-ar putea da o

interpretare serioasă și solemnă, dacă ăi vrea, cu toate că motivul nu-i tocmai indicat pentru un serviciu de cafea. Cei vechi îl înfățișau câteodată și pe coșciuge. Pert'J'J *eh* obscenul și sacrul erau, oarecum, unul și același lucru.

- Însă în ceea ce o privea pe prințesa, cred că mai degrabă îi f^on nea obscenul. De altfel, am încă, tot de la ea, niște țigări exce^{efl} marfa extrafină, pe care nu le ofer decât la ocazii excepționale. Și s^{C°}. din dulap o cutie în culori vii, pentru a o arăta musafirilor. J^oa

MUNTELE VRĂJIT

291

„; și refuză, lipindu-și călcâiele. Hans Castorp lua și fuma o țigara rosime și de o lungime neobișnuită, împodobită cu un sfinx de

,

r

care, într-adevăr, era delicioasă.

' Fiți atât de bun, domnule consilier aulic, și mai istorisiți-ne câte despre piele, se rugă el. Luase iarăși portretul doamnei Chauchat ^c UIIÎn^{du}-l pe genunchi, îl privea rezemat de spătarul scaunului și cu ⁵ ara în gură. Nu chiar despre stratul de grăsime, acum știm despre ce te vorba. Dar în general, despre pielea omenească pe care știți s-o pictați atât de bine.

-Despre piele? Te interesează fiziologia?

-Foarte mult! Da. m-a interesat înrotdeauna, enorm. Am avut întotdeauna o curiozitate deosebită pentru trupul omenească. Ba chiar m-am și întrebat, uneori, dacă n-ar fi trebuit să mă fac medic — și în unele privințe cred că n-aș fi nimerit-o prea rău. Căci oricine se interesează de trup, se interesează și de boală — mai ales de ea - nu-i așa? Do nllfe! as fi putut tot așa de bine să îmbrățișez și alte profesii. De pilda, puteam să mă fac preot.

- Cum asta?

- Da. Aveam câteodată o vagă impresie că sînt înzestrat pentru preoție.

- Atunci cum de-ai ajuns inginer?

- Din întâmplare. Cred că măi curînd circumstanțele exterioare au fost cele care au hotărît.

- Așadar, dorești să-ți vorbesc despre piele? Și ce anume vrei să-ți istorisesc despre aceasta suprafața destinată să înregistreze senzațiile dumentale? Pielea este creierul dumental exterior, înțelegi, și din punct de vedere ontogenetic ea are

absolut aceeași origine ca și aparatul Pretinselor dunitale
organe superioare, de acolo, de sus, din craniul

umitale. Ceea ce trebuie să știi este că sistemul nervos
central nu-i

ecn o formă evoluată a epidermei, iar la speciile inferioare nu
există

o diferență între sistemul central și cel periferic, ele miros și
'ncă prin piele, închipuiește-ți una ca asta, nu au alte simțuri
decît

j ea or ~ ceea ce trebuie să fie foarte plăcut dacă te transpui
în locul

to- Impotriva, la ființele foarte diferențiate, ca dumneata și
ca mine,

un am P'erej este de-a fi predispusă la gîdilă, deoarece
nu-i decît

de t fat ^e apărare ?i de transmisiune, însă de-o atenție
afurisită față

Or e se aPropie prea tare de trup. căci se întinde chiar și
dincolo de

căci C 3ropru"z*se a'e pipăitului, adică în păr, în puful de pe
trup,

dau t Ca ^ urmă sînt formate din celule de piele cheratinoasă,
deci

ui capacitatea de a distinge cea mai mică apropiere a unui
292

THOMAS MANN

-

corp străin, mai înainte chiar ca pielea să fi fost atinsă. Fie
noi, se prea poate ca rolul protector și defensiv al pielii să nu se
numai la simplele funcțiuni trupeșii... Iți dai seama în ce mod
roșesf cum pălești? "u

— Nu tocmai.

— Trebuie să-ți mărturisesc că noi înșine n-o știm prea bine,
cel n în ceea ce privește îmbujorarea datorită rușinii. Problema
încă n-a f complet rezolvată, deoarece pîna acum nu s-a putut
stabili existența vase sanguine a unor mușchi extensori care să
fie puși în mișcare d nervii vasomotori. Nu se știe din care cauză
se umflă creasta cocoșului sau ia oricare alt exemplu de acest
gen, mai mult sau mai puțin suscen tibil la aluzii și interpretări -
și te rog să mă crezi că ne găsim în fața unui fapt inexplicabil,
misterios, mai ales atunci cînd intra în joc și anumite influențe

psihice. Noi admitem ca exista relații între matern cenușie și centrul vascular al creierului. Și în urma diferitelor explicații -de pilda: ești profund rușinat - relația aceasta își îndeplinește rolul, nervii vasomotori acționează asupra chipului dumentale și drept consecința vasele se dilata, se umplu de sînge și astfel capeți un cap ca de curcan, fața îți este saturata de sînge și abia mai vezi limpede. În alte cazuri, dimpotrivă, să zicem ca te pîndește Dumnezeu știe ce pericol, dacă vrei ceva foarte primejdios de plăcut — atunci vasele sanguine ale pielii se contracta, pielea devine palida și rece și creață, încît, pîna la urma, din cauza emoției, ai înfățișarea unui cadavru, cu cearcăne plumburii și nasul alb și ascuțit. Cu toate acestea sistemul nervos simpatic are grija ca bătăile inimii sa continue.

— Prin urmare, așa stau lucrurile? zise Hans Castorp.

— Cam așa. Acestea sînt reacții, înțelegi? Dar cum toate reacțiile și toate reflexele au, firește, o cauza, noi fiziologii sîntem îndemnați a pr^e supune ca și aceste fenomene însoțitoare ale reacțiilor psihice sînt. m realitate, mijloace de apărare, reflexe de apărare ale trupului, ca așa-zisa piele de găina. Știi cum ți se face o piele de găina?

— Nu, nici asta nu știu prea bine.

— Este, ca sa spun așa, tot un aranjament al uneia dintre glande sebacee care secreta o subst.ința albuminoasa, unuroasa și nu toci apētisanla, înțelegi, dar care păstrează pielea supla ca sa nu crape

ci fl[^]

nu se rupă din cauza uscăciunii, o face sa fie plăcuta la pipăit - *' măcar nu este de închipuit cam cum s-ar prezenta o piele omeneasca • sita de unsoarea coleslerinei. Aceasta glanda sebacee a pielii are ^ mușchi mici care o umfla, și atunci se petrece cu tine ceea ce întîmplat băiatului din poveste, cel căruia prințesa i-a vărsat n

MUNTELE VRĂJIT

293

pești: pielea ți se face ca o rîzătoare, iar cînd iritarea este prea

r^a apilele se umfla și ele, astfel ca parul ți se ridica — și se zbiește

^ l'în cap și parul de pe trup ca la un mistreț care se apară, încît poți

P ca ai primit o lecție despre cum sa te înfiori.

^ O eu, zise Hans Castorp, am primit-o destul de des. Ma trec fiori ele mai deosebite împrejurări. M-am și mirat de faptul ca ia

mine

ilele se umfla în ocazii atât de variate. Când cineva zgîrie o sticla cu condei de ardezie, mi se face pielea ca de găina, o muzica deosebită

, f_{rum}oasă are la mine același rezultat, iar când am primit Sfînta

împărtășanie cu prilejul confirmării nu numai ca pielea mi s-a făcut ca

de găina, dar pe deasupra fiorii și mîncarimea au continuat multa vreme.

Este oricum destul de ciudat și te întrebi pi in ce sîit puși în mișcare

acești mușchi mititei.

-Da, spuse Behrens, excitația este excitație. Trupul este prea puțin

interesat de conținutul excitației. Fie ca e vorba de pești, fie de Sfînta

împărtășanie, papilele se umflă.

- Domnule consilier aulic, zise Hans Castorp și privi tabloul de pe genunchi; îngaduiți-mi sa revin. Vorbeați adineauri despre ceea ce se petrece în interiorul nostru, despre circulația limfei și alte lucruri asemănătoare... Ce se întîmpla cu ele? De pilda, mi-ar plăcea sa știu cit mai multe despre circulația limfei, daca sînteți atât de amabil, este ceva ce mă interesează foarte mult.

- Te cred, făcu Behrens. Limfa este tot ce poate fi mai subtil, mai intim și mai gingaș în toată activitatea trupului — și îmi închipui ca știi cîte ceva, de vreme ce îmi pui aceasta întrebare. Se vorbește mereu despre sînge și despre tainele lui și socotim ca sîngele este un lichid cu totul deosebit. Insa limfa este sucul sucurilor, esența, înțelegi, este un 'apte al sîngelui, un lichid absolut delicios - de altfel, după o perioada

e alimentație cu grăsimi are exact aspectul laptelui. Și, folosind un lim-

aj plin de imagini, începu sa descrie cum sîngele - roșu ca o hlamida

recuzita teatrală, produs de respirație și de digestie, saturat de oxigen,

rcatcu chilul alimentar, compus din grăsimi, albumina, fier, zahăr și

> Și care, la o temperatura de treizeci și opt de grade este împins de

Pa inimii de-a lungul tuturor vaselor sanguine și întreține, astfel,

vj,, mderu "" trup, nutriția și căldura animala, într-un cuvânt
însăși
car ~ CUM sînge^e nu atinge direct celulele, ci datorita presiunii sub
Iun ^asește face sa se infuzeze un extras lăptos al sîngelui,
limfa, de-a
ch'D - ^ere^or vaselor, infiltrîndu-l. În felul acesta, în țesuturi în
așa

înir t: ~ pațrunde pretutindeni, umple fiecare orificiu, dilata,
întinde și
«isticitatea întregului țesut conjunctiv. Aceasta este
tensiunea

294

THOMAS MANN

țesuturilor numită turgor, și, tot datorita turgorului, limfa,
după străbătut cu dragoste celulele și le-a asigurat hrana, este
trimisa în * în vasele limfatice, *vasa lymphatica*, și astfel se reîntoarce
zii sînge, în proporție cam de un litru și jumătate. După aceea,
consir aulic descrie modul de ducere și aducere din cadrul
sistemului jj^f vorbi despre canalul galactofor al femeii care
colectează limfa picilor, a pîntecului și a sinilor, a unui braț și
a unei părți a capului a vorbi despre gingașele orgarse-fiitre care
se afla distribuite pe traiect vaselor limfatice, numite glande limfatice, situate la
gît, în golu umărului, la articulația coaielor, la rotula genunchiului
și prin alte locuri nu mai puțin intime și delicate.

În aceste regiuni se pot produce inflamații, explica Behrens, și toc-
mai de la acest fapt am pornit mai adineauri. Sînt umflături ale
glandelor limfatice, sa spunem, de pilda, de la genunchi sau de
la coate, ca niște tumori hidropice, ici și colo, și se cuvine sa
știm ca apariția lor este întotdeauna justificata, chiar daca nu
sînt neapărat frumoase. În anumite împrejurări, poți foarte ușor
sa-ți dai seama ca te afli în fața obturării de natura tuberculoasa
a vaselor limfatice.

Hans Castorp tăcu.

- Da, spuse el încet, după o pauza, așa stau lucrurile. Aș fi
putut foarte bine sa devin medic. Canalul galactofor. Limfa
picioarelor... Ma interesează foarte mult. Ce este trupul! izbucni
el deodată cu o impetuozitate bruscă. Ce este carnea! Ce este
trupul omenesc! Din ce este alcătuit! Dumnule consilier aulic,
spuneți-ne-o chiar acum, în după-amiaza aceasta. Spuneți-ne-o
o dată pentru totdeauna și cît mai exact, ca sa știm.

- Totul e apă! răspuse Behrens. Așadar, te interesează și chimia organică? În cea mai mare măsură, apa este aceea care alcătuiește clasicul trup al omului, adică nimic mai bun și din nimic mai rău, și nu există nici o cauză mai profundă care să te entuziasmeze. Substanța uscată reprezintă abia douăzeci și cinci la sută, din care douăzeci la sută este formată din albuș de ou, din albuminoide dacă vrei să te exprimi în termeni mai aleși, cărora nu li se adaugă, în definitiv, decât un p^{1C} " grăsime și de sare — asta este aproape tot

- Dar acest albuș de ou... ce este?

- Cuprinde tot felul de elemente. Carbon, hidrogen, azot, oxigen și sulf. Cîteodata și fosfor. Manifesti, în adevăr, o sete excepțională⁰ cunoaște. Multe albumine sînt combinații între hidrați de carbon, glucoza și amidon. Cu vîrșfa, carnea devine tare, din cauză că substanța gelatinoasă crește în țesutul conjunctiv, este vorba de așa-zisul c^{\wedge} înțelegi, care constituie partea esențială a osului și a cartilajului. \wedge^c

MUNTELE VRĂJIT

295

• mai povestesc? Avem acolo, în plasma musculară, un fel de albuș
• miosinogenul, care într-un trup mort se încheagă, devine fibna "c" *
c'ulară și provoacă rigiditatea cadaverică.

¹⁰ Ah, așa-i, rigiditatea cadaverică, zise Hans Castorp vesel. Foarte foarte bine. Și pe urmă vine analiza generală, întoarcerea în țarina. -Da, bineînțeles. De altfel ai exprimat frumos această stare. Atunci, ta chestia capătă proporții. Se împrăștie, ca să spun așa. Gîndește-te, tîta apă! Și de altfel, chiar și celelalte ingrediente lipsite de viață se onservă foarte prost, putrezesc și se descompun în combinații mai simple, anorganice.

-Putrefacție, descompunere, spuse Hans Castorp, dar, după cîte știi, acestea sînt combustii, combinații cu oxigenul.

- Foarte just. Oxidare. -Și viața?

-De asemenea. Viața de asemenea, tinere. Tot oxidare. Viața este mai cu seamă o oxidare a albuminei celulelor, din ea izvorăște buna noastră căldură animală din care, cîteodata, avem chiar prea multă. Mda, a trăi înseamnă a muri, nu-i nimic de înfrumusețat în chestia asta -*une destruction organique*, așa cum a numit viața nu știi care francez cu frivolitatea lui înnăscută. De altfel, acesta este mirosul pe care-l are viața. Atunci cînd credem că e altfel, înseamnă că judecata noastră e coruptă.

- Și cînd te interesezi de viața, spuse Hans Castorp, te

interesezi mai ales de moarte. E adevărat?

- Ei, dar pîna la sfîrșit exista o diferența între ele. Viața este ceea ce, în transformarea materiei, păstrează forma.

- De ce sa păstreze forma?

- De ce? Ei, dar ce spui acum nu-i deloc umanist. -Forma e ceva de care nu trebuie sa-ți pese.

-Hotarît că astăzi ești cam îndrăzneț. Ai ceva deosebit de agresiv. ar acum va las, spuse consilierul aulic. Simt ca ma cuprinde melancolia, adaugă el și-și acoperi ochii cu mîna-i enorma. Vedeți, ma apuca așa.

°uata. Am luat cafeaua împreuna, mi-a făcut plăcere, și iată ca, deo-

a a, ma cuprinde melancolia. Va rog sa ma iertați, domnilor. Am fost

at de vizita dumneavoastră și mi-a făcut cea mai mare plăcere...

erii se ridicară. își reproșau, spuseră ei, ca l-au reținut pe domnul

Ier aulic atîta vreme... El îi asigura ca nu aveau de ce. Hans

°rp se grăbi sa duca portretul doamnei Chauchat în camera alăturata

în - " atîrne ia locul lui- Nu se întoarseră prin gradină, pentru a ajunge

Pîrri 1Sreie 'or' Behrens le arata drumul de-a lungul casei, însoțindu-i

u?3 ue sticla. Ceafa părea ca-i ieșise în afara mai mult ca de obi-
296

THOMAS MANN

cei și în starea sufletească ce-l năpădise clipea iute din ochii lac iar mustața strîmbă căpătase o înfățișare jalnică, din cauza formei n gulate.

în vreme ce mergeau de-a lungul coridoarelor și urcau scările H Castorp spuse:

— Trebuie să recunoști că am avut o idee bună.

- în orice caz, a fost o variație, răspunse Joachim. Și cu acest p_rile-trebuie s-o recunosc, ai spus o mulțime de lucruri. Ba chiar cred ca a' vorbit un pic cam alandala. Dar nu mai este timp de pierdut, așa ca înainte de ceai vom merge măcar pentru douăzeci de minute să ne facem cura de odihna. întreprinzător cum ești în ultima vreme, îți închipui poate că mie nu-mi pasa de prescripțiile tratamentului. Este însă adevărat că tu ai măi

putină nevoie de el decât mine.

Studii

Și astfel se întâmplă ceea ce trebuia să se întâmple și ceea ce Hans Castorp, nu cu mult timp înainte, nu și-ar fi putut închipui nici măcar în vis: iarna se așternu, iarna de aici, pe care Joâchim o cunoștea foarte bine, întrucât precedenta era în toi când sosise, și de care lui Hans Castorp îi era puțin frică, deși se știa perfect echipat. Vărul lui se sili să-l liniștească.

— Nu trebuie să ți-o închipui prea înfiorătoare, îi spuse el, nu-i chiar o iarnă arctică. Frigul se simte foarte puțin, din cauza uscăciunii aerului și a liniștii. Dacă te învelești bine, poți sta pe balcon pînă noaptea tîrziu. fără să îngheți. Pricina este legată de schimbarea temperaturii dincolo de limita cetii, căci în straturile superioare este cu mult mai cald, ceea ce odinioară nu se prea știa. E frig mai curînd cînd plouă. Însă acum ai sacul pentru cură și, cîteodata, cînd este prea frig, se dă puțin drumul Ș

la calorifer.

de De altfel nu putea fi vorba despre o luare prin surprindere ^M

vreo izbucnire violentă, deoarece iarna sosi domol, și primele ei zi se deosebiră prea mult de atîtea altele din plină vară. Cîteva zile sul austrul, soarele fusese apăsător, valea parcă se micșorase și se îng^{us} și mai tare, iar în fundul văii, la intrare, colinele alpine apăru apropiate și limpezi. După aceea, se ridicară norii, înaintînd dinspre p

se

se

sCra

curile Michel și Tinzenhorn spre nord-est, și valea se întuneca începu să plouă torențial. Pe urmă apă ploii se tulbură, deveni

. AP01'

de

MUNTELE VRĂJIT

297

iu albicios, amestecîndu-se cu zăpadă și valea fu năpădită de vis-

ce [^]cuin acesta dură multă vreme și cum, între timp, temperatura

° -' «i ea, zăpada nu mai putu să se topească complet ci numai să se

S aie stăruind, astfel că întreaga vale se pomeni sub un veșmînt alb,

btire umed și peticit, pe care ieșeau în evidență povârnișurile

runțuroase cu pădurile de conifere fumurii; în sufragerie radiatoarele

■ cepură să dea căldura. Era la începutul lui noiembrie, în preajma

S"mbetei Morților, așa că lucrurile păreau firești. Chiar și în august se

etrecuse la fel, încît pacienții se dezobișnuiseră să mai privească zăpada ca pe un privilegiu al iernii. Neîncetat și în fiecare anotimp aveai zăpada sub ochi, chiar dacă o vedeai mai de departe, căci veșnic dânuiau urme și vestigii care străluceau în crăpăturile și surpaturile lanțului stîncos al lui Rotikon ce părea că închide intrarea văii, iar spre sud scînteiau veșnic sub zăpadă impunătoarele masive muntoase îndepărtate. Dar de data aceasta și una și cealaltă persistară, adică atît ninsoarea cît și scăderea temperaturii. Deasupra văii cerul apăsa cenușiu, mohorît și jos, desfoindu-se în fulgi mari care cădeau tăcuți, fără încetare, cu o abundență exagerată și puțin cam îngrijorătoare, și cu fiecare ceas se făcea tot mai frig. Astfel, sosi și dimineața în care Hans Castorp constată că în cameră erau șapte grade, iar a doua zi nu mai erau decît cinci. Era de fapt iarna care se păstra între aceste limite și care persistă. Pîna acum, fusese înghețat numai noaptea, de data aceasta înghețul continua și ziua, de dimineață pînă seara fără întreruperi și, în același timp, continuă să ningă și în a patra zi și în a cincea și apoi în a Șaptea, cu scurte întreruperi. Zăpada începuse să troienească și aproape că stingherea. Pe drumeagul de serviciu pînă la banca de lînga pîrîiaș, Clt și pe drumul ce ducea în vale, fuseseră siliți să facă pîrtii; dar erau nguste, și atunci cînd te întîlneai cu cineva nu puteai să te ferești, ci erai S sa te lipești de peretele de zăpadă și să te înfunzi pînă la genunchi.

n tăvălug de piatră, tras de un cal ținut de căpăstru de un om, se rosto-

ea toată ziua, acolo, devale, pe străzile tîrgului, iar o sanie de culoare

er>â, asemănătoare cu o veche diligentă franceză, de care era legat

^ P ug de zăpadă ce semăna cu un brîzdar. tăia și arunca în părți

n , e a"3e' făcînd legătura între cartierul Cazinoului și

partea de

' numită Dorf, a coloniei. Lumea, strimta. Înalta și pierduta
lume a

și n- . e~a'ci> de sus, apărea învăluită și înfocolita, nu exista
nici un par

Port 1 Un tîruș care sa nu-S' aibă scufia lui alba. treptele scărilor
din fața

nat Ul de 'a -'Berghof" dispăruseră, transformale într-un
plan încli-

carag. . utln<teni pe ramurile pinilor atîmnau perne grele cu forme
loase, iar aici și colo cîte o grămadă aluneca preschimbîndu-se
în

298

THOMAS MANN

pulbere, într-un nor de ceața alba care se spulbera printre
trunchiur' n jur-împrejur, munții zgrunțuroși la poale erau
scufundați în troien • 6 piscurile ce depășeau limita arborilor se
lafaiiau în moliciunea zan' -l Era o vreme mohorîta și soarele nu
se mai ivea decît ca o sclipi_{re} n_ai-printre valurile de ceața.

Zăpada însă revarsă o lumina indirect blinda, o lumina lăptoasa
care înfrumuseța lumea și oamenii d nasurile erau înroșite sub
caschetele de lîna albă sau divers colorata

în sufrageria cu șapte mese, conversațiile erau stăpînite de
venire iernii, marele anotimp al acestor ținuturi. Se spunea ca
sosiseră foarte mulți turiști și sportivi care umpleau hotelurile din
Dorf și din p_{at}2 Stratul de zăpada era evaluat la circa șazeci de
centimetri și se spunea ca este grosimea ideala pentru schiori.
Se lucra intens la pista de bob care, pe versantul nord-vestic,
ducea de la Schatzalp pîna în vale, și se spunea ca va fi
inaugurata chiar zilele acestea daca fohnul nu va răsturna
speranțele. Toți se bucurau ca vor putea lua parte, ca spectatoii,
la exercițiile celor sănătoși, ale vizitatorilor din vale, care aveau
sa înceapă iarăși, la desfășurarea concursurilor sportive și la
curse - la toate acestea se gîndeau ca vor asista, în ciuda
interdicției medicale, neglijînd cura de odihnă, ba chiar
abandonînd-o uneori cu totul. De data aceasta era vorba de
ceva cu totul nou, de o invenție din nord, *skikjoring*-lx\, o cursa la
care concurenții alergau pe schiuri trase de cai. Pentru acest
eveniment merita s-o tulești. Și se mai vorbea, de asemenea,
despre Crăciun.

Despre Crăciun! Nu, la așa ceva Hans Castorp încă nu se gândise. Ii venise foarte ușor să spună și să scrie că în conformitate cu avizul medicilor trebuia să petreacă iarna aici, împreună cu Joachim. Însă asta implica, după cum se vedea, că va fi silit să facă și Crăciunul aici, iar faptul avea fără îndoială ceva înspăimântător pentru sensibilitatea lui, deoarece — și nu numai din această cauză — nu petrecuse niciodată sărbătorile în alta parte decât în țara sa natală, în sânul familiei. Trebuia, pentru numele lui Dumnezeu, să se supună și acestei rigori. Nu mai era copil, iar Joachim nu părea să sufere în mod deosebit, ba chiar dădea impresia că ar fi împăcat cu situația, fără să se plînga și, în definitiv, suferea în ce latitudini și în ce împrejurări n-au sărbătorit oamenii Crăciunul-

Oricum, i se părea că ar fi cam timpuriu să vorbească despre Crăciun • înainte de primul advent; pînă atunci mai erau încă șase săptămîni încă iate. Dar în sufragerie săreau peste ele, le nesocoteau - fenomen sufletească a cărui experiență Hans Castorp o făcuse, fără îndoială-seama lui, chiar dacă nu se obișnuise încă să renunțe la sentiment¹¹¹ într-un chip atît de îndrăzneț ca tovarășii lui aflați de mai multă vreme acolo. Asemenea etape de-a lungul anului, ca de pildă sărbătorile

MUNTELE VRĂJIT

299

era tot mai

cu

• nului, le priveau ca pe un fel de balansoare mulțumită
căroră

• să te legeni și să zbori cu ușurința peste intervalele goale.

Aveau P .. temperatura, asimilarea li se accelera, iar viața fizică C tuată și mai stimulată — și poate din aceste cauze timpul trecea

menea repeziciune. N-ar fi fost surprinzător să-i vezi că privesc

iunul ca pe ceva trecut și discută imediat despre Anul Nou și despre

naval. Totuși, în sufrageria „Berghof”-ului nu erau chiar atît de

ficiali și lipsiți de măsură. Deocamdată se mulțumeau să se preocupă pentru Crăciun, sărbătoarea care le dădea grijă și-i preocupa. Se sfătuiau asupra darului colectiv care, după datina încetățenită aici, trebuia înmînat șefului, consilierul aulic Behrens, în seara sfîntă, și în vederea căruia se și deschisese o

lista de subscripție. Data trecută i se oferise un geamantan, după cum arătau cei care erau aici de mai bine de un an. De data aceasta se vorbea despre o nouă masă de operații, despre un șevalet, despre o suba, despre un fotoliu-balansoar, despre un stetoscop încrustat cu fildeș și despre multe altele, dar Settembrini, întrebat, recomanda să se facă o subscripție pentru o opera lexicografică intitulată *Sociologia suferințelor* care, spunea el, se găsea în pregătire; însă numai un librar care stătea la masa domnișoarei Kleefeld a fost de aceeași părere. Deocamdată, încă nu reușiseră să cada de acord, înțelegerea cu pacienții ruși se dovedea plină de dificultăți. De aceea, cheta a fost împărțită în două. Moscoviții declarară că vor să-i facă în toată libertatea și numai din partea lor un cadou lui Beh-Tens. Zile întregi doamna Stohr se neliniști din cauza unei sume de zece franci pe care, imprudentă, se grăbise să i-o dea, cu ocazia chetei, doamnei Iltis, iar aceasta „uită” mereu să i-o restituie. „Uita” - iar tonurile cu care doamna Stohr rostea acest cuvânt erau extraordinar de nuanțate, însă calculate pentru a exprima neîncrederea cea mai adâncă în privința unei uitări ce părea că vrea să se permanentizeze, în ciuda tuturor aluziilor și chemărilor la ordine foarte delicate pe care doamna Stohr, cum declara ea și, le făcea mereu, în orice ocazie. De nenumărate ori doamna Stohr arăta că renunța și ca-i face cadou doamnei Iltis suma ce i-o datora.

unța și ca-i face cadou doamnei Iltis suma ce i-o datora, urmare plătesc și pentru mine și pentru ea, spunea din nou; dar „ea nu-i a mea!” însă pînă la urmă găsi un mijloc de scăpare, pe destăinui comeseilor în ilaritatea generală: aranjase ca suma de zece franci să-i fie restituită de „administrație”, și să fie trecută în contul său. C: ~ Și astfel se face ca debitoarea vinovată a fost trasă pe și iar afacerea lua sfîrșit.

Msau în noaptea. Cerul se însenina pe alocuri; norii cenușii-albastrii și șerburile dintre ei, să răzbată cîie o rază de soare, care dădea

300

THOMAS MANN

peisajului o culoare azurie. Apoi se însenina complet. Un ger pu în stapîni, o splendoare hibernală, limpede și stăruitoare, în plină noapte brie - și o priveliște într-adevar magnifică se întindea în fața bale

nelor, cu păduri pudrate și văgăuni pline de zăpada moale, cu val însoțita sub cerul albastru și radios. Seara, luna plină răsărea și vra' lumea cu o lumina fermecătoare. Scînteieri cristaline, străluciri diama tine domneau pretutindeni. Foarte albe și negre, pădurile păreau încr menite. Spațiile mai depărtate de luna ale cerului erau brodate cu stei Casele, arborii, stîlpii de telegraf făceau umbre ascuțite, precise și inten se, ce păreau mai reale și mai importante decît înseși obiectele, întin-zîndu-se pe cîmpia scînteietoare. Cîteva ore după apusul soarelui, temperatura ajungea la șapte sau opt grade sub zero. Aveai impresia ca lumea este sortita unei purificări prin îngheț, iar murdăria ci fireasca părea ascunsa și zavorîta în visul unei fantastice magii macabre.

Hans Castorp stătea pe balcon pînă noaptea tirziu, în fața acestei fei-mecate priveliști, mult mai mult decît Joachim care se retrăgea la ora zece sau cu cîteva minute mai tîrziu. Își trăsese minunatul lui șezlong, cu capitonajul pliant și cu sulul care-i sprijinea ceafa, lînga balustrada de lemn pe care se întindea o perna de zăpada. Alături de el, pe măsuța alba, ardea mica lampa electrica, iar lînga un teanc de cărți era un pahar cu lapte gros, care se servea, cam pe la ora noua seara, în camera, tuturor locatarilor „Berghof '-ului, și în care Hans Castorp punea o picătura de coniac ca sa-l poată bea. Se folosisse de toate mijloacele de protecție împotriva frigului pe care le avea la dispoziție, cu toate dichisurile impuse de situație. Dispărea pîna la piept în sacul de blana, încheiat cu nasturi, pe care-l cumpărase din vreme de la un magazin de specialitate din stațiune, și se înfășură, după obiceiul locului, cu cele doua paturi de cămila. În afara de acestea, peste hainele de iarna mai avea și o scurta îmblănita, pe cap o căciula, în picioare cizme de pîsla și, în sfîrșit-mînuși groase, îmblănite, care nu puteau, este adevărat, sa împiedice ca mîinile sa nu-i amorțească.

Ceea ce-l îndemna sa stea atît de mult afara, pîna către sau chiar o' colo de miezul nopții (adică mult timp după ce perechea rușilor de n părăsea balconul vecin) era, fara îndoiala, și vraja nopții de iarna, ales ca pînâ la ora unsprezece se auzea muzica înălțîndu-se mai aproape sau mai de departe, din vale - însă o făcea mai cu seama lene dar și dintr-o surescitare, amîndoua facînd casa bună: adică o mita lene și o oboseala a trupului ^au dușman al oricărei mișcări.' ^ agitația spiritului preocupat, căruia anumite studii noi pe care tînai întreprindea nu-i mai

îngăduiau nici cea mai mica liniște. Temper

de

din

am¹"

cit!

MUNTELE VRĂJIT

301

ea frigul exercita asupra organismului sau o acțiune istovitoare. °

- a mult, profita din plin de formidabilele mese de la „Berghof, cnstele fripte veneau după rosbifurile cu legume - și înghițea totul unde 8"

cea poftă de mincare anormală, care aici era cu totul firească, iar în

• pul iernii se vădea chiar și mai puternică decât vara. În același timp, adevărul prada unei somnolențe statornice, astfel încât, în acele nopți cu na adormea adesea peste cărțile pe care le cără cu el — cărți despre care vom vorbi mai târziu — pentru ca doar peste câteva minute de 'nconștientă sa se trezească spre a-și continua cercetările. Faptul ca vorbea cu înflăcărare — și trebuie sa spunem ca aici, mai mult decât la șes, luase obiceiul să flecteară impetuos, neînfrinat și într-un chip aproape îndrăzneț — așadar, faptul ca în timpul plimbarilor pe zăpada îi vorbea lui Joachim în mod precipitat, îl storcea enorm de puteri: avea amețeala, tremura și nu-l slăbea o senzație de buimăceală și de beție, iai capul ii doacea mereu. Temperatura i se urcase de i;> începutul iernii, și consilierul aulic Behrens vorbise despre niște injecții la care urma sa recurgă în caz de temperatura mare și persistentă, și pe care doua treimi din pacienți, printre care intra și Joachim, trebuiau sa și le facă în mod regulat. Dar aceasta combustie internă a trupului, gîndea Hans Castorp, avea o legătură tocmai cu agitația și activitatea sa mentală care îl ținea atît de târziu sub seînteierea nopții înghețate, culcat pe șezlong. Lectura care îl captiva îi sugera asemenea explicații.

În sălile de cura și pe balcoanele sanatoriului internațional „Berghof se citea mult — lucrul acesta îl practicau mai ales nou-veniții și cei ce stăteau aici puțin; căci toți ceilalți, care se aflau aici de mai multe luni sau de mai mulți ani, învățaseră, chiar și fără distracții sau preocupări intelectuale, să distrugă timpul - învățaseră acest lucru printr-un antrenament care le conferea o mare abilitate sufletească și de altfel mărturiseau că era o stîngăcie de novice sa te cramponezi, pentru atingerea acestui scop, de o carte. Cel mult trebuia sa ai una pe genunchi sau pe

optiera - atît era suficient ca sa simți ca ești înarmat cu cele necesare, lioteca sanatoriului, poliglota și bogata în opere ilustrate, repertoriul Plificat al sălii de așteptare a unui cabinet dentar, stătea la dispoziția ursora. Se împrumutau cu schimbul și cărți de la cabinetul de lectura ^ atz. Din cînd în cînd apărea cîte o carte, o lucrari e pe care mulți și-o Ce . au Ș' spre care, cu o liniște ipocrita întindeau mîinile chiar și aceia ciretaseră să rna; citească. Pe vremea cînd se petrec cele de fața. Alb' a d™ mmk m mîna ° broșura prost tipărită, introdusa de domnul din f' aVînd ca !'[u *Arta de-a seduce*. Textul era tradus cuvînt cu cuvînt ceza, în așa i'el încît chiar și sintaxa acestei limbi fusese păstrată.

302

THOMAS MANN

ceea ce dadea expunerii multă ținută și o anumită eleganța ispitit autorul expunînd filozofia iubirii fizice și a voluptății îmbrăcate în haină de pagînism modern. Doamna Stohr o citi pe nerăsuflata și ° „îmbătătoare”. Doamna Magnus, cea cu albumina, o aproba fără reze ^ Soțul ei, berarul, pretindea ca trăsese folos în multe privințe și numai îl privea pe el din această lectură, dăr că, spre părerea lui de rîu, doamna Magnus luase și ea cunoștință, iar lucrurile acestea „strică” femeile ' le dau idei lipsite de modestie. Această declarație mări, firește, interesul pe care ceilalți îl atribuiam cărții. Ba chiar, între două doamne din sal de jos, sosite în octombrie, doamna Redisch, soția unui industriaș polonez, și o oarecare văduvă Hessenfeld de la Berlin izbucni după masa o scenă puțin înălțătoare și la care Hans Castorp se văzu silit să asiste din înaltul balconului său, căci fiecare dintre doamne pretindea că s-a înscris prima la carte, dăr incidentul se sfîrși cu o criză de isterie a uneia dintre ele — putea să fie doamnă Redisch, dăr putea tot atît de bine să fie și doamna Hessenfeld — și cu transportarea bolnavei furioase în camera ei. Tineretul înhațase manualul înaintea persoanelor mai în vîrsta. În parte, îl studiaseră în comun, după cină, în diferite camere. Hans Castorp îl văzu pe tînărul cu unghia, dînd-o în sufragerie unei tinere ușor bolnava, sosită de curînd, pe nume Fränzchen Oberdank, o copilă adusă de mamăsa, și al cărei păr blond era pieptănat cu cărare la mijloc.

Poate că erau și excepții, se prea poate să fi existat și pacienți care-și umpleau timpul orelor de odihnă cu vreo preocupare intelectuală serioasă, cu vreun studiu folositor, dacă

nu pentru altceva, atunci măcar ca să păstreze o legătură cu viața de-acolo, de jos, său, că să dea timpului oarecare greutate și adâncime, pentru a nu fi doar timp pur și nimic mai mult. Și poate că, în afară de domnul Settembrini, care se trudea să desființeze suferințele, și de bravul Joachim cu manualele lui cu teme rusești, mai era pe ici pe colo câte unul care avea vreo preocupare asemănătoare, dacă nu printre obișnuții din sufragerie - ceea ce făcuse îndoială că n-ar fi fost cu putință - dar măcar printre cei care stăteau în pat sau poate chiar printre muribunzi, Hans Castorp era înclinat să creadă. Cât despre el, cum *Ocean Steamships* nu-i mai spunea absoiu nimic, ceruse să i se trimită o dată cu hainele de iarnă și câteva cărți legătura cu profesiunea lui, lucrări tehnice din domeniul construcției navale.

Dar lăsase aceste volume la o parte în favoarea altora care aparțineau unui sector și unei specialități cu totul diferite și de care tânărul Hans Castorp se interesa. Erau lucrări de anatomie, de fiziologie și de biologie, redactate în diferite limbi: germană, franceză și engleză care-i fuseseră trimise într-o zi de un librar, fiindcă, după toate apărurile,

MUNTELE VRĂJIT

303

comandase din propria lui inițiativă, cu prilejul unei plimbări pe-o zi în Plaza fără Joachim, care tocmai fusese chemat să i se facă un masaj și să se cîntărească. Joachim nu-și putu stăpîni oarecare uimire din cauza acestor cărți la vărul său. Erau scumpe, așa cum se întâmpla cu volumele științifice. Prețurile erau marcate pe interiorul copertelor și pe marginile lor. El întrebă, așadar, pe Hans Castorp pentru ce, dacă voia să

împrumute asemenea lucrări, nu le împrumutase de la consilierul aulic care

avea o bibliotecă bogată și bine aleasă din acest gen de literatură. Dar

Hans Castorp îi răspunse că-și dorise să le aibă, că citește cu totul altfel

atunci când cartea este a lui, mai cu seamă că-i plăcea să sublinieze și să adnoteze paginile cu creionul. Ore întregi Joachim auzea pe balconul vărului său fîșîitul cuțitului tăind foile cărților.

Volumele erau grele și deloc lesne de mînuit, Hans Castorp, culcat, le ținea cu marginea inferioară rezemată pe piept sau pe stomac. El apăsa, dar el le suporta; cu gura întredeschisă, își

lăsa ochii să parcurgă în voie pasajele savante, care erau aproape inutile luminate de becul roșietic de sub abajur, căci s-ar fi putut să le citești la nevoie și la lumina lunii — le întovărășea cu o mișcare adecvată a capului pînă ce bărbia i se sprijinea pe piept, poziție în care lectorul rămînea cîtăva vreme, reflectînd. moțîind, somnolînd pe jumătate, după care își ridica iarăși chipul spre pagina următoare. Se adîncea în niște cercetări profunde în timp ce luna își urma calea deasupra văii străjuite de înalte piscuri scînteind de cristale, citea despre materia organică, despre calitățile protoplasmei, despre această substanța delicată, care se menține într-o ciudată stare provizorie între organizare și dezorganizare, cît și despre dezvoltarea formelor ei născute din forme primare, dăr veșnic prezente, citea participînd cu o pasiune zeloasă la misterul sfînt și impur al vieții.

Ce era viața? Nu se știa. Era, fără îndoială, conștientă de sine însăși,

ar asta încă nu însemna că știa ce este. Conștiința, ca urmare a senzațiilor exterioare, se trezea de timpuriu chiar la formele inferioare cele

primitive, însă era imposibil să fixezi prima apariție a fenomenelor într-un anumit punct al desfășurării sale naturale sau indivi-

și să stabilești vreo dependență oarecare a conștiinței de un sistem F

lești vreo dependență. Formele animale inferioare
Puțin făcut

nu aveau sistem nervos și cu atît mai se poate spune că aveau creier, dar cu toate acestea nimeni n-ar fi

putea să conteste că dispuneau de reflexe. Mai mult, puteai să stabilești că nu numai activitatea organelor speciale ale senzațiilor dar și a celor care făceau posibilă, nu numai nervii. Se mai putea susține că sensibilitatea oricărei materii înzestrată cu viață, atît în regatul vegetal cît și în regnul animal și era posibil să narcotizezi ouă și

304

THOMAS MANN

spermatozoizi cu ajutorul cloroformului, clorhidratului sau al morfinei. Așadar, conștiința-în-sine-pentru-sine era pur și simplu o

funcții ^ materiei organizate și pe o treaptă superioară
această funcție⁹ întorcea contra propriului ei deținător, devenind o
tendință de a aprofunda și de-a explica fenomenele, o tendință
plină de nădejde și deznădăvi a vieții de-a se cunoaște pe sine,
o neliniște în-sine-pentru-sine anată ^ și, pînă la sfîrșit, o
căutare zadarnică, deoarece viața ca atare nu se poate converti în
cunoaștere, căci viața nu-i în stare să surprindă ultima cauză a ei
înseși.

Prin urmare ce era viața? Nimeni nu știa. Nimeni nu cunoștea
punctul de origine de unde țîșnea, de unde scapără. Pornind
din acest punct nimic nu mai era nemijlocit, izolat în domeniul
vieții; dar viața însăși apăruse nemijlocit. Dacă se putea spune
ceva în privința aceasta, era numai atît: structura vieții trebuia
să fi fost de un gen atît de evoluat încît restul fără viață al lumii
nu comporta nici o formă care să-i fie înrudită chiar de foarte
departe. Între amiba pseudopodă și vertebrate, deosebirea era
neglijabilă, neînsemnată, în comparație cu deosebirea esențială
care exista între fenomenele cele mai simple ale vieții și cele-
lalte manifestări ale naturii care nu meritau să le numești nici
măcar moarte, deoarece erau anorganice. Căci moartea nu era
decît negația logică a vieții; dar între viață și restul fără viață al
naturii se căsca un abis pe care știința încerca zadarnic să-l
treacă. Oamenii își dădeau silința să-l circumscrie cu teorii pe
care acest abis le sorbea fără să piardă nimic nici din
profundime, nici din întindere. Pentru a ajunge să stabilească o
punte de legătură s-au lăsat amăgiți de o contradicție intrinsecă
și au presupus existența unei materii vii incomplete, organisme
încă neorganismizate — care se condensau de la sine în soluția
de albumină, precum cristalul în soluția-mumă — cu toate că
diferențiere¹ organică ar fi trebuit să fie prima condiție și
manifestare a oricărei vieți, căci nu se cunoștea ființa vie care
să nu-și datoreze existența unei prime creații. Victoria sărbătorită
atunci cînd în adîncurile mării se pescuiea mucilagiul originar
deveni o rușine. Se dovedise că se luaseră niște depozite de ghips
drept protoplasma. Însă pentru a nu se opri totuși¹ fața
miraculosului - căci viața compusă din aceleași elemente ca și
matéria anorganică și descompunîndu-se în ele, fără prezența unor
forme intermediare, ar fi însemnat existența miraculosului - se
văzură silința ^ admită, oricum, o procreație originară, adică să
creadă că organic ^ născut din anorganic, ceea ce, la urma
urmei, însemna tot accepțiunea unui miracol. Continuară, astfel, să

admită etape intermediare și ° s0 ^ de continuitate, să presupună existența unor organisme infinit inier

MUNTELE VRĂJIT

305

unoscute, dar care, la rîndul lor, aveau ca ascendenți dibuiri de

- că și *mal* primitive, adică protozoarele care ar fi trebuit să fie v 'nteze ale unor combinații albuminoide, și pe care nu le va vedea

' niciodată din cauza micimii lor ultrainframicoscopice... ° Așadar, ce era viața? Era căldură, o căldură produsă de un fenomen - substanță proprie, dar care avea proprietatea să păstreze forma, era f bră a materiei ce însoțea procesul descompunerii și al recompunerii încetate a moleculelor de albumină, avînd o țesătură nemărginit de mplicată și infinit de ingenioasă. Era însăși ființa a ceea-ce-nu-putea-fi, ceea ce se legăna într-o dulce și dureroasă nehotârîre pe hotarul dintre ființă și neființă, în acest proces neîncetat și înfrigurat al destrămării și al reînnoirii. Nu era materie, dar nu era nici spirit. Era ceva între amîndouă, un fenomen sprijinit de materie, ceva asemenea curcubeului arcuit peste cascadă, ceva asemenea flăcării. Dar cu toate că nu se trăgea din materie, acest ceva era senzual pînă la voluptate și pînă la dezgust, adică era însăși nerușinarea naturii devenită senzitivă și sensibilă în sine, forma impudică a ființei. Era o veleitate tainică și senzuala în frigul cast al universului, o impuritate profund voluptoasă de nutriție și de excrețiune, o miasma excretoare de acid carbonic și de substanțe nocive, dar de proveniență și de origine necunoscute. Era o nestatornicie fără măsură, amplificare și proliferare a ceva buhăit, făcut din apă, albumină, sare și grăsimi, numită carne și care devenea formă, imagine și frumusețe, fiind însă reprezentarea senzualității și a dorinței. Căci această formă și aceasta frumusețe nu erau purtate de spirit, ca operele poetice și muzicale, ba mai mult, nu erau susținute nici măcar de o substanță neutră și absorbită spiritualicește, de o materie incarnînd spiritul într-un mod inocent așa cum sînt formele și frumusețile operelor plastice. Ulmpotrivă, formele și frumusețile acestea erau susținute și se desfășurau în cadrul unei substanțe trezite, într-un chip necunoscut, la voluptate, al nei organice însăși care trăiește descompunîndu-se, al cărnii intrate "Putrefacție...

n ocWi tînărului Hans Castorp ale cărui priviri se odihneau pe

întin-a^{va}u scînteietoare, învăluit cum era de căldura trupului, păstrată cu enie de blănuri și de lînă în această noapte înghețată, imagineaⁿ apăru luminată de paloarea astrului mort. Plutea în fața lui, undeva^{arte}, în spațiu, și în același timp parcă lipit de simțurile lui, acest

trup^p> cios,

ac^{est} corp de o albeața searbădă, răspindind miresme și aburi, lipi-

naturii lui, cu pete, „ granulo-peliculare, oecurgerea și învolburarea gingașă a mijirii tuleielor. Imaginea

pa.' U^plelea în toată impuritatea și imperfecțiunea nat învsi -Șl^{âr}^ îngălbenite, cu crăpături și regiuni gra

**■• Iii I" fin ...

.....

306

THOMAS MANN

vieții i se înfățișa rezemata nu de frigul fără viață al materiei, ci în ei aburita, nepasatoare, stînd cu capul încununat de ceva răcoros și pigmentat, care era un produs al pielii, cu mîinile sub ceafa, și nrj^{us} pe sub pleoapele plecate cu niște ochi care prezentau o variație nesfî['] de nuanțe ale irisului, cu buzele întredeschise și ușor rasfrînte, spr["] ndu-se cu toată greutatea pe un picior în așa fel îneît osul șoldului i^e în relief prin carne, iar genunchiul celuilalt picior ușor îndoit ațin partea interioară a gambei în timp ce piciorul însuși nu atingea pamîm decît cu vîrful degetelor. Stătea așa, întoreîndu-se surîzînd, încrezătoare în farmecul ei, cu coatele în mîneci lucioase, îndepărtate, aduse în far în simetria perfectă a membrilor sale. Golului întunecat și mirosind a transpirație al subsuorilor îi corespundea într-un mistic triunghi întunericul nocturn din poale, așa cum ochilor le corespundea gura roșie și epiteliala, iar bobocilor roșii ai sinilor, ombilicul vertical și lunguieț Sub impulsul unui organ central și al unor nervi motori, care porneau din coloana vertebrală, pîntecele, toracele și caverna pleuroperitoneala se dilatau și se strîngeau ritmic, iar răsuflarea caldă și umezită de mucoasele aparatului respirator ieșea printre buze, după ce în alveolele pulmonare provocase combinarea oxigenului cu hemoglobina din sînge pentru a îngădui respirația interioară. Căci Hans Castorp înțelegea ca acest trup viu era în echilibrul misterios al structurii lui, hrănit cu sînge, străbătut de nervi, de vene, de

artere și de vase capilare, scaldat de limfa, cu scheletul interior făurit din piese găunoase, dar umplute cu măduva grasă - adică din oase late, lungi și scurte, construite cu ajutorul substanței de bază a sărurilor de calcar, a gelatinei și a cleiului care le consolida pentru a putea să reziste; cu capsule și cavități unsoase, cu tendoanele, cartilajele și articulațiile lui, cu mușchii în număr de peste două sute, cu organele lui centrale, servind la nutriție, respirație, simțire și comunicare, cu membranele lui protectoare, cu cavitățile lui umorale, cu glandele lui abundente în secreții și cu încâlceala canalelor și a fisurilor complexei lui structuri interioare, care cu lumea exterioară comunității prin orificii: înțelegea că acest eu unificator viu al unei ordini superioare era foarte îndepărtat de speciile acelor ființe extrem de simple care respirau, se hrăneau și chiar gândeau cu întreaga suprafață a organismului, în același timp ca el însuși era alcătuit din mii și mii de asemenea organisme minuscule care izvorâseră numai dintr-unul singur dintre ele. Înmulțiseră dublându-se mereu și mereu și că, apoi, s-au organizat, diferențiat și au crescut izolat, făcând să se nască forme care erau cauza și rezultatul dezvoltării lor.

MUNTELE VRĂJIT

307

oul așa cum își se înfățișa atunci, aceasta faptura unică, acest ieșii* era, așadar, o formidabilă multitudine de individualități care erau și se hrăneau cu scopuri bine precizate, își pierduseră într-un fel «rad propria lor autonomie, deveniseră atât de complet compo-anatomice, încât funcțiunea unora se reducea la percepția luminii, netului, a pipăitului sau a căldurii, pe când altele nu mai erau în stare să-și modifice formele, contractându-se, sau să secrete lichide, ba le nici nu se dezvoltaseră decât pentru a apărea, ajuta și transmite curi la fel cum altele, în sfârșit, erau bune în mod exclusiv numai pentru reproducere. Existau și deficiențe ale acestei pluralități organice așunse până la forma superioară a eului, cazuri în care multitudine de individualități inferioare nu era organizată decât într-un mod superficial și nesigur într-o unitate superioară a vieții. Prietenul nostru studios medita asupra fenomenului constituirii de colonii de celule, învăța că există semiorganisme, algele — ale căror celule individualizate nu erau învelite decât de o membrană, fiind, câteodată, izolate unele de altele — organisme, totuși, multicelulare, dar care, de-ar fi fost întrebate, n-ar

fi știut să răspundă dacă ar voi să fie considerate ca o aglomerare de individualități unicelulare sau ca o ființă în sine, și făcând mărturisiri asupra lor înseși s-ar fi legănat în chip straniu între eu și noi. Aici, natura îi dezvăluia o stare intermediară între asociația nenumăratelor individualități elementare care alcătuiau țesuturile și organele eului superior — și libera existența individuală a acestor elemente simple: organismul multicelular nu era decât una dintre formele de realizare a procesului ciclic în care viața se desfășura printr-o mișcare circulară din zămislire în zămislire. Căci actul fecundării, contopirea sexuală a două corpuri formate din celule se găsea la originea formării oricărui individ pluri-celular, așa cum îl găseai și la originea oricărei specii de creaturi elementare și individuale, și acest act făcea calea înapoi numai pentru ele. Căci acest act dăinuise de-a lungul multor generații care nu aveau nevoie de el pentru a se înmulți, deoarece se perpetuau divizându-se. Până sosi un moment în care descendenții născuți fără ajutorul lui au fost constrânși iarăși la împreunare și acolo ciclul se închidea. multiplul domeniu al vieții, născut din contopirea nucleelor a durabil și străbune, era deci comunitatea de viață a multor indivizi, a celulare, formate în mod asexuat; dar dezvoltarea acestui multiplu (Ortleniu era înmulțirea lor, iar ciclul zămisirii se închidea atunci erau sexuale, elemente crescute numai în vederea perpetuării, constituite în cuprinsul acestui domeniu, și găseau drumul către P'rea care stimula din nou viața.

308

THOMAS MANN

!Paî,,

Cu un volum de embriologie sprijinit pe coșul pieptului, tânărul nostru aventurier urmărea dezvoltarea organismului, începând din clipa care spermatozoidul, unul dintre atâtea și primul dintre ei, înainte datorită mișcărilor repezi ale cilului vibrații din partea sa posterioară izbea cu vârful capului membrana ovulului și pătrundea în citoplasmă * care vitellusul nutritiv o forma ca să-l primească, apoi protoplasmul -învăluia din toate părțile pentru a-l resorbi. Nu exista caricaturizare sau farsa cu care natura să nu se fi complăcut în variantele acestui fenomen care rămânea, în sine, neschimbat. Sînt animale la care masculul este un parazit în intestinul femeii. Sînt altele la care brațul procreatorului pătrunde în gîtul procreatoarei pentru a-și depune sămînța și,

după ce este înghițit și apoi vomitat, o ia la goana pe degete cu singurul scop de-a zapaci știința care, cu un termen greco-latinesc, îl definise ca pe o Ginta trăind autonom. Hans Castorp afla despre polemica dintre școlile savante ale oviștilor și animalculiștilor, căci primii pretindeau ca ovulul era o broasca, un câine sau un om la dimensiuni minuscule, dar complet format, și ca sperma nu făcuse decât să declanșeze creșterea și dezvoltarea, pe când ceilalți vedeau în spermatozoidul care, pentru ei, avea cap, brațe și picioare, o prefigurare a unei ființe vii, căreia ovulul nu-i folosea decât de mediu nutritiv — pînă cînd cazura de acord cu toții să atribuie merite egale și ovulului și celulei fecundatoare, deoarece amîndoua își trăgeau obîrșia din celulele originar identice ale procreării. Hans Castorp își imagina organismul unicelular al oului fecundat - deci pe punctul de-a se transforma într-un organism multicelular - zbîrcindu-se, divizîndu-se, și vedea corpurile celulelor formînd blastula la care membrana interioară se rasfrîngea înlauntru dînd naștere unei cavități unde începea să se îndeplinească funcția de nutriție și digestie. Era rudimentul tubului digestiv, animalul originar, forma fundamentală a oricărei vieți animale, forma fundamentală a frumuseții carnale. Cele două straturi epiteliale, cel exterior și cel interior, apăreau ca niște organe primitive care, prin ieșituri și adîncimi dădeau naștere glandelor și țesuturile . organelor de simț, prelungirilor trupului. O fișie a stratului exterior îngroșă, se îndoia înlauntru, formînd un jgheab, care apoi se închide • constituind canalul medular, apoi devenea coloană vertebrală și creierul

Și așa cum vedea mucusul fetusului transformîndu-se într-un țesut

fibros, într-un cartilagiu - deoarece, în loc de mucină, începea să ap o substanța gelatinoasă - tot așa vedea, în unele locuri, celulele c ^ junctive absorbînd sărurile calcaroase și substanțele grase din sucrici ^ care înotau, pentru a se osifica. Embrionul omului stătea ghemuit, în înlauntru sau, cu coada, abia deosebit de acela al porcului, avînd u

MUNTELE VRĂJIT

309

. enorm, cu membrele pipernicite și informe, cu chipul larvar ^ t „este burta umflata, iar felul în care se dezvoltă nu se înfățișă a ^ a o repetare continuă a formării oricărei specii zoologice — după constata în mod competent știința

înrîstătoare și foarte puțin ° - ulitoare care se ocupa cu aceste treburi. Pe lînga toate acestea, m sul avea și niște crestături brahiale ca la calcan. Se pare, așadar, ca îngăduit, ba chiar necesar, sa tragem anumite concluzii relative la ectul destul de puțin uman pe care l-a prezentat de-a lungul dife- lor s_{tac}jii omul ajuns la perfecțiune într-un anumit moment dat. p'elea îi era prevăzuta cu mușchi vibratorii pentru a se apăra de insecte, fiind acoperită și cu par din abundența, suprafața mucoasei nazale era impresionantă, avea urechile depărtate, mobile, jucînd un rol important în aspectul chipului său, mult mai capabile sa prindă zgomotele decît urechile noastre actuale. Ochii, prevăzuți și cu o a treia pleoapa ciliară, se găseau așezați lateral, de o parte și de alta a capului, în afara celui de al treilea - al cărui rudiment este astăzi glanda pineala - situat cam deasupra frunții, pentru a supraveghea văzduhul. Acest soi de om avea, printre altele, un tract intestinal foarte lung, multe masele, un laringe cu punji sonore ca să poată rage, iar glandele sexuale și le purta în cavitatea abdomenului.

Anatomia dezgolea și expunea în fața ochilor tînarului nostru studios membrele corpului omenesc, îi arăta mușchii, tendoanele și ligamentele, atît superficiale cît și profunde: adică pe acelea ale coapselor, picioarelor și mai ales ale brațelor, ale umărului și antebrațului, îl învăța numele lor latinești cu care medicina, aceasta proiecție a spiritului omenesc, le desemnase într-un stil nobil și elegant, ajutîndu-l sa pătrundă pîna la schelet, a cărui alcătuire îi deschidea noi perspective asupra unității a tot ceea ce este uman, asupra legăturii dintre toate disciplinele. Și aici, fapt remarcabil, el regăsea adevărata - sau poate ca trebuie să spunem: vechea sa chemare de a se pleca în fața activității «ntifice a unui reprezentant al științei, fapt pe care-l mărturisi, sosind Cl< Persoanelor întîlnite (domnul doctor Krokowski și domnul enibrini). Pentru a învăța ceva - fara a avea preferințe anume - stu-^ e pnn diferite universități multe lucruri despre statica, elasticitatea ^ urilor și despre rezistența și construcții, considerate ca o organi-co i a₁Ona^â a materialului mecanic, neînsuflețit. Ar fi fost desigur o au f ne Să ne încmpuim ca știința inginerului nostru și legile mecanicii ca f ap^{cate} și asupra materiei organice, dar nici nu se putea pretinde esera complet înlăturate de aceasta din urma. Ele se găseau pur și

Sjm

g p

reproduse și confirmate. Principiul cilindrului cu interiorul gol

310

THOMAS MANN

completa structura oaselor lungi medulare, în așa fel încât U_{min} calculat cu precizie - al substanței solide, corespundea necesităților fiziologice. Un corp, învățase Hans Castorp, care îndeplinea condițiile ceri de rezistență la tracțiune și compresiune, și nu era alcătuit decât dintr-un material tubular și elastic, putea suporta aceeași greutate ca și un co compact din același material. Tot așa, în timpul formării oaselor medulare, se putea observa ca pe măsură ce suprafața se osifica, părțile interioare, devenite inutile din punct de vedere mecanic, se transformau din substanțe unsuroase, în măduvă galbenă. Osul femural era o macara la construirea căreia materia organică, prin flexiunea piesei osoase, descria aproape la milimetru exact aceleași curbe de compresiune și tracțiune pe care Hans Castorp ar fi trebuit în mod obligator să le indice dacă ar fi prezentat grafic un aparat având aceeași sarcină. O constata cu mulțumire, căci de-acum înainte va putea să aibă cu femurul — și cu materia organică în general — o triplă legătură: lirică, medicală și tehnică; atât de puternic îl impresionaseră cele aflate; iar aceste trei legături, își închipuia el, nu formau decât una singură din punct de vedere uman, erau variantele unei și aceleiași statornice expresii a aptitudinilor umane... Cu toate acestea, performanțele protoplasmei rămâneau încă inexplicabile, căci se părea ca vieții îi este interzis să se cunoască pe ea însăși. Cea mai mare parte dintre fenomenele biochimice erau nu numai necunoscute, ci se părea chiar ca însușirea firească a naturii lor e de a scăpa înțelegerii omenești. Nu se știa aproape nimic despre structura și compoziția acestei unități vii care se numea „celula”. La ce servea să numeri piesele constitutive ale mușchiului mort? Pe de altă parte, nu era cu putință să analizezi în mod chimic mușchiul viu; chiar modificările pe care le aducea după sine rigiditatea cadaverică erau de ajuns să răpească orice înțeles unor asemenea experiențe. Nimeni nu pricepea fenomenul metabolismului, nimeni esența funcțiunii nervoase. Ce însușiri aveau papilele gustative ca să ne redea simțul gustului? În ce anuri constau diferitele excitații prin mirosuri ale unor anumiți nervi senzitivi? Mirosul specific al animalelor și al oamenilor se datora unor substanțe pe care nimeni nu știa să le determine. Prost elucidată era, compoziția lichidului secretat, numit sudoare.

Glandele sudorip raspundeau miroselor care jucau în mod incontestabil un rol important¹¹ la mamifere, dar despre ele nu se cunoaște mare lucru la om. Ram¹¹¹ obscura funcțiunea fiziologica a unor părți ale trupului omenesc - Pe ce sînt, se pare, destul de importante. Se putea neglija apendicele. ^c ^ era un mister — și la iepurele de casa se găsește umplut în mod con- ^ cu o materie despre care nu se știe nici cum este evacuata, nici cu

MUNTELE VRĂJIT 311

ros pătează. Dar ce se întîmpla cu materia alba și cenușie din i ^ utia f • na ce se întîmpla cu centrul vizual care avea legături cu nervii]

- ci cu straturile de materie cenușie ale „punții”? Materia medulara optică și spinală era atît de fragilă, încît nu exista nici o speranța de

- nătrunde vreodată structura. Ce făcea ca activitatea emisferelor cerebrale să înceteze în timpul somnului? Ce împiedica stomacul de la auto-f i e ceea ce, de fapt, se întîmpla cîteodata la cadavre? Unii raspundeau ir viața; o deosebită putere de rezistență a protoplasmei vii — și se refăceau a nu băga de seama ca asta este o explicație mistică. Teoria unui fenomen atît de banal ca febra era plină de contradicții. Accelerarea modificărilor chimice avea drept consecința o mărire a producerii de căldură. Dar de ce, în alte împrejurări, nu era stimulată și pierderea de căldură? Încetarea funcțiilor glandelor sudoripare se datora contracțiilor pielii? Dar numai în cazul frisoanelor date de febră se putea constata un asemenea fenomen, căci, altfel, pielea era de obicei caldă, „îmbujorarea”, febra, indica sistemul nervos central ca sediu al cauzelor ce provocau accelerarea modificărilor chimice, dar ea era și o particularitate a pielii, pe care biologii se mărgineau s-o califice drept anormală, deoarece nu știau s-o explice.

Dar toată aceasta neștiința aproape că nu înseamnă nimic față de perplexitatea care te cuprindea cînd aveai de-a face cu un fenomen cum este memoria, sau cu unul încă și mai uluitor cum este transmiterea ereditară a calităților dobîndite. Era imposibil să concepi măcar o explicație mecanică a unei asemenea însușiri a substanței celulare. Spermatozoidul care transmitea ovulului nenumăratele și complexe caracteristici individuale ale tatălui nu putea fi văzut decît la microscop, iar ■ rnaginea cea mai puternic mărită nu-l făcea să apară decît ca un corp omogen ceea ce nu îngăduia să i se determine originea; căci apărea erucic la animalele cele mai diverse. Acestea îi erau

condiții de organe și ele te sileau să presupui că nu se putea întâmpla altfel decât cu celula și cu corpul superior pe care avea să nască; altfel spus, ca și cum era un organism superior care, la rândul său, era alcătuit din celule, din unități de viață individualizate. Se trecea, astfel, de la un ent dintr-un grup despre care se presupunea că până atunci a fost cel mai mic, la un alt nivel. Care trebuia să fie infinitesimal de mic și în modurile acestea!

Constrâns să descompună elementul elementar în elemente și mai mici. Nu exista nici o îndoială că așa cum regnul animal era format din diferite specii de animale și așa cum organismul animalic este compus dintr-un întreg regn de specii celulare, tot așa și organele celulei erau alcătuite de un nou și multiplu regn animal de unități

312

THOMAS MANN

vii, elementare, a căror mărime era foarte depărtată de limita vizibilă atinsă de microscop — unități care creșteau din sine și se înmulțeau sine, constrânse de legea de a nu reproduce decât unități asemănătoare lor, și serveau în comun, conform principiului fundamental al diviziunii muncii, forma de viață situată imediat deasupra lor.

Erau genele, bioblastele, bioforii — iar Hans Castorp se simți înclinat să facă cunoștința cu ele în această noapte înghețată și să le afle numele. Dar intrigat la culme cum era, se întreba care putea fi natura lor elementară, dacă le examinai mai îndeaproape. Deoarece, întrucât aveau viața trebuiau să aibă și o organizare corespunzătoare, căci viața este organizată; dar dacă erau organizate nu mai puteau fi elementare, căci un organism nu mai este elementar, ci plural. Prin urmare, erau unități de viață care se situau ierarhic sub unitatea celulei pe care o alcătuiau în mod organic. Înșă, dacă lucrurile stăteau astfel, și cu toate că erau de o micime inimaginabilă, chiar ele trebuiau să fie „făurite” din ele înșile, „făurite” în chip organic, ca forme ale vieții; deoarece conceptul de unitate vie era identic cu conceptul ansamblului organic de unități mai mici și inferioare, de unități de viață organizate în vederea unei vieți superioare. Atâta vreme cât, divizându-le mereu, dădeai peste alte unități organice care aveau calitățile vieții — adică funcțiunile asimilării, dezvoltării și înmulțirii — nu se putea presupune că ar exista vreă limită. Și atâta vreme cât se discuta despre unități vii,

nu se putea vorbi decît în mod eronat despre unități elementare, întrucît conceptul unității avea drept corolar *ad infinitum* o unitate subordonată și componenta, iar viața elementară - adică ceva care și devenise viață, dar încă măi era elementara — nu exista.

Însă măcar că logica nu-i admitea existența, o asemenea viață trebuia, la urma urmei, să existe, deoarece ideea generației spontanee -adică: ivirea vieții din nonviața — nu putea fi dată la o parte, iar acest abis pe care căutau zadarnic să-l astupe în materia exterioară, abisul dintre viața și nonviața, trebuia cumva astupat său sărit pentru a se ajunge în miezul materiei intime a naturii. Această divizare trebuia să duca. n se știe cînd, la „unități” care fără îndoială ca erau compuse, dar nu în^c organizate, existențe intermediare între viață și nonviața, adică grupe molecule care formau trecerea de la organizarea vie la chimia pură. W ajuns în față moleculei chimice, te aflai iarăși pe marginea unui a deschis, infinit mai tainic decît acela dintre natura organică și al nica: abisul dintre materie și nonmaterie. Căci molecula se comp¹ din atomi, iar atomul nu era nici pe departe atît de mare în^eit sa p^oa definit altfel decît ca peste măsură de mic. Era doar o condensare nu

MUNTELE VRĂJII

313

• firmă, inițială și tranzitorie a nonmateriei, a înca-ne-materiei, dar CU anătoare materiei - o condensare a energiei, care abia de mai putea ^ siderată materiala, dar pe care trebuia să și-o închipui ca pe un sta-de limită, intermediar între materialitate și imaterialitate. Și astfel se a problema unei alte origini originare, infinit mai tainice și mult ' ciudate decît cea a generației spontanee: anume a originii material-.. ;zvorîte din imaterialitate. De fapt, abisul dintre materie și nonrna- se ee rea astupat cu și mai multă statornicie decît acela dintre natu-a organică și cea anorganică. Trebuia să existe, în mod necesar, o himie a imaterialului, a combinațiilor imateriale din care izvorîse materia așa cum organismele își trăgeau obîrșia din combinațiile anorganice, iar atomii puteau fi protozoarele și monerele materiei — o substanța care era și încă nu era materială. Dar ajunși la „ceea ce nu este încă” nici măcar nu mai aveam un criteriu de comparație; și „ceea ce nu este încă nici măcar mic” ne apare ca ceva uriaș de mare, iar pasul făcut spre atom ne va apărea, fara exagerare, fatal în cel mai înalt grad. Căci în ultima clipă,

chiar cînd materia încetează să se mai divida și să se infinitezimalizeze, în fața noastră apare brusc universul astronomic!

Atomul este un sistem cosmic, încărcat cu energie, în interiorul căruia gravitează într-o rotație frenetică niște corpuri în jurul unui centru asemănător soarelui, și ale cărui comete parcurg spațiul eteric cu viteze de ani-lumină pe orbitele lor excentrice, ținute în echilibru prin puterea corpului central. Printr-o comparație putem da ființelor multicelulare denumirea de „stat celular”. Orașul, statul, comunitatea socială, organizate după principiul diviziunii muncii, sînt nu numai comparabile cu viața organică, ci ele o repetă în mod fidel. Tot așa, în intimitatea naturii se repetă, se reflecta la infinit, macrocosmicul univers stelar, ale căror aglomerări, grămezi, nebuloase, nori, figuri selenare pluteau la capătul studiosului nostru înfoclit, pe deasupra văii scînteind de apasă. Nu era oare îngăduit să te gîndești că poate anumite planete din emul solar atomic — aceste îmbulziri și căi lactee ale sistemelor solare compun materia — așadar, ca unul sau altuî dintre aceste corpuri ești din imensitatea Universului se află într-o stare asemănătoare cu a care a făcut din pămînt sediul vieții? Pentru un tînăr febril, cu ea puțin înnegurată, un tînăr care nu era cu desăvîrsire lipsit de înțelegere în domeniul lucrurilor anormale, o asemenea speculație nu pîrea deloc extravagantă, ci se înfățișa chiar seducătoare și se impune cu toată tăria logică a adevărului. ..Micimen" cor-valab'i- arS C'n cuprmsul lumii ar constitui o obiecție foarte puțin • căci orice măsurătoare - care implica noțiunile de „mic" și

314

THOMAS MANN

„mare" — își pierdea sensul cel niîi tirziu în clipă în care ni se dezvăie caracterul cosmic al acestor particule infinitezimale, iar noțiunile „înăuntru" și „în afară" pierd și ele din temeinicie. Lumea atomilor e un exterior; tot așa cum, foarte probabil, steaua terestră pe care o locuim noi, privită din punct de vedere organic, e un adînc interior. Dar savant, în visul lui cutezător, n-a mers pînă acolo încît să vorbească despre „animalele cailor lactee", despre monștrii cosmici, a căror carne și creieri erau formate din sistemele solare? Și dacă, așa cum gîndea Hans Castorp, totul reîncepea de la capăt în clipă cînd credeai că ai

ajuns la sfârșit? Sau poate că, în adâncimea și interioritatea sa cea mă' tainică, el însuși era acela care se regăsea încă o dată, el, tânărul Hans Castorp, încă o dată, încă de o sută de ori învelit călduros, pe același balcon, și cu vederea spre același clar de lună al unei nopți geroase, în vârful muntelui, cu degetele amorțite și obrajii dogorind, studiind cu pasiune umanista și medicala, viața trupului?

Anatomia patologică, din care ținea aplecat un volum spre lumina roșietică a lămpii mici, îl lămuria printr-un text presărat cu ilustrații, âsupră caracteristicilor unor grupe parazitare ale celulelor și ale tumorilor infecțioase. Erau forme ale țesuturilor - și, unele dintre ele, ce-i drept, de o voluptuoasă exuberanța — provocate de izbucnirea unor celule străine într-un organism care se arătase deosebit de primitiv și într-un fel oarecare — deși ar trebui mai bine să se spună: într-un fel destul de dezământat — oferea condiții prielnice dezvoltării lor. Grav nu eră faptul că parazitul sustrâgea hrana din țesutul ce-l înconjura; însă hranindu-se ca oricare celulă, el producea secreții organice care se dovedeau a fi uimitor de toxice și, evident, vătămătoare pentru celulele organismului care îl adăpostea. Se reușise izolarea și prezentarea sub o formă concentrată a toxinelor câtorva microorganisme și biologiei ^{eraU} uluiți de dozele infime ale acestor secreții care erau pur și simplu niște albuminoide, dâr care patrundând în circuitul interior al unui anim* provocau fenomenele unei otrăviri dintre cele măi primejdioase și trăgeau după ele o distrugere fulgerătoare. Aspectul exterior al acestor dezământ era o excrescența a țesutului, tumoarea patologică fiind reacii celulelor sănătoase împotriva bacililor încuibați în mijlocul lor. Se mai ghinduri de mărimea boabelor de mei, făcute din celule cu în' șăre vîscoasă, dintre care unele extraordinar de bogate în protopl^{as} de mărimi colosale și pline de o mulțime de germeni, între care și care se aciureau bacteriile. Această efervescentă însă aducea cu si prăbușire rapidă, căci imediat nucleeele acestor celule monstruoase se descompun și se descompună, iar protoplasma lor se

MUNTELE VRĂJIT

315

leze; alte zone vecine ale țesutului erau atinse în continuare de C^o tă acțiune străină, fenomene inflamatorii se răspîndeau și atacau

a I apropiate; globulele albe se îngrămădeau, atrase de

locul dezas-

1 • moartea prin coagulare progresează iute; și, în acest timp, otrăvurile

bile ale bacteriilor amortiseră de mult centrul nervos, organismul

are temperatură mare și, cu pieptul năpădit ca de o vijelie, se îndreaptă

clătinându-se către propria-i destrămare.

Între timp, ea îi spunea patologia, știința despre maladii, despre durerea altă în trup, dar fiind legată de trup era implicit legată și de plăcerile trupesti. Boala era forma dezmembrată a vieții. Iar viața era oare interesată de acest fapt? Poate că și ea nu era decât o boală infecțioasă a materiei, întocmai cum ceea ce se putea numi originea primă a materiei nu era decât, eventual, tot o boală, decât răsfrîngerea și proliferarea imaterialului. Primul pas spre rău, adică atât spre voluptate cât și spre moarte, izvora fără nici o îndoială de acolo unde — iscată de excitarea unei infiltrații străine - o primă condensare a spiritului, o vegetație patologică, luxuriantă, de țesuturi se înfiripa și — semivoluptate și semi-apărare - constituia prima treaptă a ceea ce este substanța, trecerea imaterialului la material. Era căderea în păcat. A doua zămislire originară, trecînd de la anorganic la organic, nu era decât o primejdioasă trecere la conștiință a trupului, tot așa cum boala organismului este o trecere exagerată și o accentuare dezmembrată a naturii sale fizice - astfel, viața nu era decât o înaintare anevoioasă pe cărarea aventuroasă a spiritului, o răsfrîngere de fierbințeală nerușinată a materiei trezite la sensibilitate și care se arătase dispusă să răspundă acestei chemări...

Cărțile stăteau așezate teanc pe măsuta, sub lampa; una singură era J's, lîngă șezlong, pe rogojina balconului, iar aceea pe care Hans ^{storP} ° studiasse ultima îi apăsă stomacul, îi tăia respirația, dar fără ca așterea lui cenușie să fi poruncit mușchilor respectivi să o îndepărteze. ¹ !se pagina de sus și pînă jos, bărbia îi atinsese pieptul și pleoapele îi âsaseră peste ochii albaștri și naivi. Vedea chipul vieții, membrele ei atoase, frumusețea ei întrupată în carnație. Ea își trase mîinile de sub a ^{Ş1} întinse brațele deschise, în interiorul cărora, mai ales prin trans-nța pielii gingașe de la articulația cotului, se desenau venele, cele ^s a ramuri ale venelor mari albaștrii - aceste brațe de un farmec nespuse. P ecă pentru el, se aplecă spre el, peste

el, iar el îi simți mireasma

gît

Simți inima bătîndu-i puternic. O căldură suavă îi înlanțui spai
~ Vreme ce aproape pierzîndu-și cunoștința de plăcere și de a> își
apăsă mîinile pe partea din afară a brațelor, acolo unde pielea

316

THOMASMANN

întinsa pe triceps era de o frăgezime răcoroasa, simți pe
buzes umeda a sărutului.

Dans macabru

La puțina vreme după Crăciun muri domnul pasionat de
călări Dar mai înainte fusese și Crăciunul, adică acele două zile
de sarbatoa sau, mai precis, socotind și seara de Ajun, acele trei
zile pe care, clăti nînd din cap cu o anumită teama, Hans
Castorp le văzuse apropiindu-se în timp ce se întreba cum se
vor desfășura, și care, apoi, rarisera și apuseseră ca toate
zilele obișnuite, cu o dimineața, o amiază și o seara și cu o
vreme potrivita (se dezghețase puțin), deloc deosebită de altele
de felul lor: pe dinafară se deosebiseră oarecum de celelalte, și
în răstimpul harazit lor puseseră stapînire pe mintea și inima
oamenilor, iar pe urma se prefacuseră într-un trecut apropiat și
apoi din ce în ce mai depărtat, lasînd totuși amintiri despre niște
zile oarecum diferite de celelalte...

Fiul consilierului aulic, pe nume Knut, veni să-și petreacă
vacanța și locui la tatăl său în aripa din stînga — un băiat
drăguț, dar a cărui ceafa începuse să fie, încă de pe acum, cam
proeminenta. Prezența tînarului Behrens se simți în atmosferă;
doamnele devenira vesele, cochete și irascibile, iar în
conversațiile lor era vorba mereu despre întîlnirile cu Knut, în
gradină, în pădure sau în cartierul Cazinoului. De altfel Knut avu
și musafiri: cîțiva colegi de universitate urcară din vale - vreo
șase sau șapte studenți care locuiau în sat, dar luau prînzurile la
consilierul aulic și colindau cu camarazii lor împrejurimile. Hans
Castorp îi ocoli. îi ocoli pe acești tineri și cînd era cazul chiar
fugi de ei, împreuna cu Joachim, căci nu dorea deloc să-i
întîlnească. Pe cel care făcea parte dintre cei de-aici, de sus,
îl despărțea o întreaga lume de acești petrecăreți, de acești
turiști care-și învîrteau bastoanele, așa ca nu voi să audă și să
știe nimic despre ei. În afara de asta, cei mai mulți părea
originari din nord, poate ca printre ei se găseau concetățeni de-
ai lui. Hans Castorp caută să evite cu orice preț asemenea
întîlniri și adesea gîndea cu silă la eventualitatea sosirii vreunui

hamburghez la „Bergi¹⁰” cu atît mai mult cu cît Behrens îi spusese ca Hamburgul furniza sta mentului un contingent impunător. Poate ca se găseau și printre bolf

grav sau printre muribunzii pe care nu-i vedeai. Nu era decît unu
ii in^ gur, un negustor cu obrazii scofilciti, care stătea de cîtava
vreme iJ ^

doamnei Iltis, și care era originar din Cuxhaven. Gîndindu-se
la aC

MUNTELE VRĂJIT

317

• tate, Hans Castorp se bucura ca aici aveai atît de puțin contact cu Ve ■ tii care nu erau comesenii tăi, dar mai ales ca ținutul lui natal era P . • jjnparțit în sfere sociale foarte deosebite. Prezența neobservata ¹¹¹ stui negustor potolea mult îngrijorările iscate de gîndul ca aici ar putea întîlnihamburghezi.

Seara sfînta se apropie deci și sosi într-o bur.a zi pîna aproape de iar în ziua următoare apăru... Trecuseră șase saptamîni de cînd Hans Castorp se mirase ca aici se și vorbea despre Crăciun: prin urmare t atîta timp, dacă am vrea sa-l redăm în cifre, cît durase șederea pe care și-o propusese din capul locului, plus cele trei saptamîni petrecute în pat. Totuși, aceste prime sase saptamîni i s-au părut a fi un considerabil interval de timp, mai ales la început, gîndea Hans Castorp - în vreme ce acum cantitatea egala aproape nu mai avea nici o importanța: îneît cei din sufragerie aveau dreptate sa facă atît de puțin caz de un asemenea lucru. Numai șase saptamîni, adică nici măcar cîte zile număra saptamîna: dar ce puteau ele sa însemne de îndată ce doreai sa știi ce reprezenta una dintre aceste saptamîni, una dintre aceste mici alergări în cerc, de luni pîna duminica și apoi din nou luni. Era de-ajuns sa te întrebi ce valoare și ce importanța avea cea mai mica și mai apropiată unitate, pentru a înțelege ca totalul nu prea putea produce mare lucru, acest total care, pe deasupra, mai suferea o reducere, o condensare, ba chiar un fel de anulare destul de sensibilă. Ce însemna o zi, socotită, de pildă, începînd din clipa cînd te așezai la masa pentru dejun, pînâ la întoarcerea aceleiași clipe, după douăzeci și patru de ore? Nimic — cu toate că trecuseră douăzeci și patru de ore. Și ce reprezenta o ora petrecută la cura de odihna, la plimbare sau la masa - mai cu seama ca enumerarea epuiza aproape toate posibilitățile de a face sa treacă aceasta unitate de timp? Tot nimic. Totalul

acestor nimicuri însă nu era nici el, Pnn natura lui, susceptibil de a fi luat în serios. Faptul nu devenea serios

ecit Izeci

atunci când coborai spre cele mai mici unități: aceste de șapte ori

secunde în timpul cărora țineai termometrul în gura ca să poți P eta în continuare graficul curbei de temperatura, le plăteai scump t rau extf em de importante; ele se dilatau pîna la a forma o **Și**

mic eterni-

p

Și introduceau etape de o foarte mare trăinicie în goana umbrelor elui Ti

t

tarelui Timp...

r atoarea abia dacă stingherea regimul obișnuit al locatarilor ' "ului. Cu cîteva zile mai înainte fusese așezat în partea stînga l nga masa ruși'or de rînd, un brad zvelt, iar mireasma lui amesteca în treacăt cu miresmele felurilor variate de mîn- mare ce isca luciri de gînduri în ochii cîtorva persoane din

care

318

THOMAS MANN

jurul celor șapte mese. La cina din ziua de 24 decembrie, bradul fu -dobit cu beteala, cu globuri de sticla, conuri de pin aurite, meri P°~ atîrnate în plase și diferite feluri de bomboane, iar lumînanle de S colorata ramaseră aprinse în timpul mesei și după masa. Se zvonea ^ bolnavilor din camere li se aprinseseră la căpatîi niște brăduleți- fje și-l avea pe-al sau. Serviciul de mesagerie împărțise multe pachet ultimele zile. Joachim Ziemssen și Hans Castorp primiseră și ei pach din regiunea lor îndeapanata. de la șes, cu daruri împachetate grijuliu care le întinseseră prin camere: haine alese cu gust, cravate, lucruri d lux din piele și nichel și multe prăjituri de sărbători, nuci, mere m.irțipan - provizii la care verii se uitară cu un ochi îndoielnic, înu_e bîndu-se cînd va sosi clipa în care vor fi în stare să le guste. Hans Castorn știa foarte bine ca Schalleen fusese aceea care-i aranjase pachetul și tot ea cumpărase darurile după ce se sfătuiseră temeinic cu unchiul. James Tichnappel alăturase o scrisoare pe hîrtie groasă pentru scrisori, dar bătuta la mașina. Unchiul îi transmitea urările de bine ale bairînului

unchi și ale sale personale, urări de sărbători și urări de însănătoșire, și adaugă, cu mult simț practic, și urările de Anul Nou care avea să sosească peste puțină vreme, adică făcuse întocmai cum procedase însuși Hans Castorp atunci când, întins în pat, trimisese din vreme scrisoarea pentru Crăciun consulului Tienappel, precum și o dare de seama amănunțita asupra propriei sale sănătăți.

Pomul din sufragerie ardea, sfîrșia, parfuma și întreținea în minți și în inimi conștiința acelei ore. Cu toții se îmbracasera elegant, domnii în ținute de rigoare, doamnele purtînd bijuterii pe care soții iubitori le trimisese, poate, de la șes. Clavdia Chauchat pusese și ea, în locul jachetei de lîna care era la moda aici, o rochie eleganta dar de o croiala puțin cam arbitrară sau mai curînd națională: un ansamblu de culoare deschisă, brodat și cu cordon, un model rustic rusec sau poate balcanic, eventual bulgăresc, împodobit cu mici fluturași de aur și ale cărui cute bogate dădeau siluetei o împlinire deosebit de mlădioasă, armonizîndu-se cu ceea ce Settembrini numea cu plăcere „fizionomia ei tătarească” sau cu „ochii ei de lup al stepelor”. La masa rușilor bine toți erau foarte veseli; de acolo a pornit primul dop de șampanie și abia după acele celelalte mese comandară și ele. la rîndul lor, șampanie. La masa ^{ve} lor, batrîna mătușă a fost aceea care a comandat pentru nepoata-^s pentru Marusia, tratîndu-i pe toți. Meniul era ales și se încheia plăcinta cu brînză și cu bomboane; îi completară cu cafea și cu l'c] ruri, iar din vreme în vreme cîte o creangă de brad, care se aprinⁿ e pe care trebuiau să-o stingă repede, isca panica stridentă și exage <■

MUNTELE VRĂJIT

319

brini, îmbrăcat ca de obicei, veni spre sfîrșitul cinei să stea o ^{^6} n scobitoarea lui, la masa verilor, o tachina pe doamna Stohr și

•' puțin despre Fiul Dulgherului și învățătorul omenirii a cărui /i

V tere era sărbătorită azi. Nu se știa cu certitudine dacă trăise în

i><,tp Dar ceea ce s-a născut în acele vremuri și a pornit într-un mai> j-gjjitai*^" *^

tor a fost ideea valorii sufletului individual, concomitent cu k'eca alitate - pe scurt, democrația individualista. Întru acest gîna primi

olească paharul pe care-l ridică în cinstea Lui. Doamna Stohr găsi

acest fel de-a judeca era „cu dublu înțeles și fără suflet”. Se scula

otestînd și cum lumea începuse să treacă în salon, tovarășii de masă

îi urmăreau exemplul.

Însemnătatea și însuflețirea reuniunii din seara aceasta se datorau și faptului că urma să se înmîneze consilierului aulic darurile; el veni, de altfel, numai pentru o jumătate de oră. Împreună cu Knut și cu domnișoara von Mylendonk. Ceremonia se desfășura în salonul unde se aflau aparatele optice. Darul rușilor era un obiect de argint, o tavă mare, rotundă, în mijlocul căreia fusese gravată monograma celui ce-o primea, și care nu putea folosi la nimic, fapt ce sarea în ochi. Pe șezlongul oferit de ceilalți pacienți, cu toate că nu avea nici învelitoare, nici pernă, fiind acoperit numai cu o pînză, te puteai cel puțin întinde. Dar avea spătarul mobil și Behrens se grăbi să verifice cât era de confortabil, deci se întinse cât era de lung, ținînd sub braț tava nefolositoare, închise ochii și începu să sforăie ca un ferăstrău, pretinzînd că este balaurul Fafnir tolănit lîngă comoara. Hazul a fost general. Chiar și doamna Chauchat rîse de această scenă, făcînd creșuri la ochi, iar gura îi rămase deschisă exact ca a lui Pribislav Hippe, gîndi Hans Castorp, atunci cînd lui Hippe i se întîmpla să rîdă.

Imediat după plecarea șefului, se așezară la mesele de joc. Socie-

te erau să ocupe, ca de obicei, salonul cel mic. Cîțiva pacienți rămași în Picioare, în sufragerie, în jurul pomului de Crăciun, priveau cum se

înghețau mîcurile luminărilor în micuțele suporturi de metal și ronțăiau

șuruburile agățate de ramuri. La mesele aranjate încă de pe acum pentru

dejun, cîteva persoane singuratice, depărtate unele de altele, și cu

pe masă, fiecare în felul său, tăceau cufundate în giruiuri.

Chiar și pe Crăciun a fost umedă și cețoasă. Erau noi ii care se

întîlniseră foarte jos, pretinse Behrens, învăluind regiunea. Fiindcă aici

păt' U exista n'ciodară ceața. Dar fie nori, fie ceața, ume/oa'a era

dev n.ZatOare- Zăpada așternuta peste tot se dezgheța !a suprafața.

Poroasă, transformându-se în mîzga. în timpul i urei, fața și
320

THOMAS MANN

mîinile amorțeau într-un mod mult mai supărător decît pe ger cî soare cu dinți.

ra

Ziua a fost încununata printr-o serata muzicala, un adevărat co cu rînduri de scaune și programe tipărite care au fost date în dar de-aici, de cus, de către direcția „Berghof”-ului. Cîntareața profesio ' f care a dat recitalul de cîntece locuia la Davos unde preda lecții t muzica. Avea doua medalii pe marginea decoiteului, brațele îi semăn cu niște bețe, iar vocea, cu un timbru aproape afon, demonstra într chip înduioșător motivele stabilirii la Davos. Cînta:

Și astfel îmi port iubirea Din loc în loc.

Pianistul care o acompania era tot din Davos... Doamna Chauchat stătea în primul rînd, însă profita de cel dintîi antract pentru a se retrage astfel ca, începînd din acea clipa, Hans Castorp putu, cu inima liniștita, să asculte muzica (era, oricum, muzica) și sa urmărească textul cînte-celor, tipărite în cuprinsul programului. Settembrini mai ramase un timp lînga Hans Castorp, apoi dispăru și el, dar abia după ce făcu vreo cîteva observații plastice în legătura cu acest *bel canto* confuz al celei care se stabilise la Davos și după ce-și exprimă pe un ton ușuratic plăcerea că în seară aceasta s-au găsit împreună într-un chip atît de loial și de prietenesc. La drept vorbind, Hans Castorp răsuflă ușurat după plecarea amîndurora, a celei cu ochii pieziși cît și a celui cu veleități de pedagog, și avu toata libertatea sa asculte atent cîntecele. „E bine, se gîndi el, ca în întreaga lume și în împrejurările cele mai deosebite se făcea muzica, probabil chiar și în expedițiile polare.”

Ziua a doua de Crăciun nu se deosebi nici ea cu nimic mai mult de o duminica sau de o zi obișnuita a saptămîinii, daca n-ar fi fost o vaga conștiința a prezenței ei, de care totuși nu puteai scapă, iar după ce sărbătoarea se isprăvi, a fost relegată în trecut — sau, mai precis, într-u viitor îndepărtat, la o depărtare de un an: douăsprezece luni se v scurge iarăși pînă se va

întoarce Crăciunul — adică, de fapt, numai șapte luni mai mult decât petrecuse Hans Castorp aici.

Imediat după Crăciun, așadar, în ajun de Anul Nou, murise doffi pasionat de călărie. Verii o al lară de la Alfreda Schildknecht. innn¹¹¹ bietului Fritz Rotbein, zisa și sora Berta, care, pe coridor, le reia-

nul^{1'}

multă discreție evenimentul. Hans Castorp fu foarte impresionat, au întâmplarea, pe de o parte fiindcă starea și felul de a fi al dom

pasionat de călărie făcuseră parte din primele impresii pe care

avu

MUNTELE VRĂJIT

321

•ci - adică acelea care, de la început, l-au făcut să-și închipuie ca ^{S6} uza fierbințelii din obraji și care de atunci n-a mai cedat deloc — ^{S1} de altă parte din motive morale — am putea spune: din cauze reli-Alături de Joachim stărui mult într-o lungă convorbire cu ârița care se agăță recunoscătoare de această discuție ce-i prilejui mplu schimb de păreri. Fusese o minune ca acest domn mai supra-

■ mise sărbătorilor. Rezistase cu îndârjire nobilul cavalier și nimeni nu sâ-și explice cum de mai respirase în ultimul timp. Este adevărat

ă de foarte multe zile nu mai trăia decât datorita unor cantități enorme de oxigen: numai ieri a consumat patruzeci de baloane a șase franci bucata. Chestia aceasta trebuie să fi costat mult, după cum domnii probabil câ-și dau seama și, pe deasupra, nu trebuie să uităm că soția lui, în brațele căreia murise, rămînea absolut lipsită de mijloace. Joachim dezaproabă aceste cheltuieli. La ce bun o asemenea prelungire costisitoare și artificială a suferinței, într-un caz fără nici o speranță? El însuși nu putea fi învinovățit că a consumat orbește gazul dătător de viața și atît de scump, pe care i l-au administrat. Dar acei care îl îngrijeau ar fi trebuit să se arate mai rașionali și, de voie, de nevoie, să-l lase să-și urmeze calea inevitabilă, făcînd abstracție sau, dimpotrivă, ținînd cont de împrejurări. Fiindcă, înainte de orice, există cei vii care au și ei drepturile lor — și așa mai departe. La care Hans Castorp îl contrazise energic. îi reproșă vărului său că vorbește aproape ca Settembrini, fâra

nici un pic de respect și fără nici o sfială față de suferință. Domnul pasionat de călărie murise, nu-i așa? Prin urmare nu mai era cazul de glumă, nu-ți mai rămânea altceva de făcut decât să dovedești că ești serios, căci un muribund avea dreptul să fie respectat și onorat cum se cuvine, accentua Hans Castorp. Fiindcă era în afara de orice îndoială că Behrens îl cer-

se pe nobil și probabil că s-a năpustit asupra lui, în felul său nelegiuit. Nu era cazul, declară sora Schildknecht. Este adevărat că muribundul mai făcuse, în ultima clipă, o mică încercare de fugă, vrînd să sară jos

în pat. Dar o simplă observație asupra zădărniceii unei asemenea încercări a fost suficientă pentru a-l face să se potolească. Hans Castorp se

use chiar să-l vadă pe răposat. O făcuse pentru a înfrunța tiranicul sistem

ornicit, care consta din a tăinui asemenea întâmplări, fiindcă disprețuiește această voință egoistă de-a-te-face-ca-nu-vezi, de-a-nu-privi-în-fața

-nu-asculta ceea ce-i privea pe toți, precum și pentru ca voia să se

vădă sistemului printr-o acțiune concretă. Încercase la masa sa aducă

atît pre acest deces însă se izbise de o ostilitate atît de unanima și

de wcâpățînată față de un asemenea subiect, încît a fost uluit și

at. Doamna Stohr deveni aproape grosolana. Ce i-a trăsnet prin
322

THOMAS MANN

cap să vorbească despre așa ceva, îl întreba ea, și ce fel de educat' aceea care i s-a dat. Regulamentul casei îi pune pe pacienți la adă ^ de orice contact cu aceste basme și iată ca un ageamiu oarecar îngăduia să le discute în gura mare, și încă la friptura, de față fiirxi doctorul Blumenkohl care, dintr-o zi în alta, putea să aibă acea soarta. (Asta trebuie să rămîna între noi.) Și dacă pe viitor faptul se m repeta, ea are să reclame. Dar

tocmai ca o urmare a acestei scene Ha Castorp se hotărî - și o spuse chiar cu glas tare - sa aducă, în ceea ce l privea pe el, un ultim omagiu acestui tovarăș decedat, facînd o vizita soției și rostind un discurs discret la capatul lui, ba mai mult, spuse ca-l va determina și pe Joachim sa-l însoțească.

Cu ajutorul sorei Alfreda au putut pătrunde în camera mortuara care era situata la etajul întâi, chiar dedesubtul camerelor lor. Îi primi văduva, o mica blondă ciufulită, vlăguita de nopțile de veghe, ținînd o batista la gura, cu nasul roșu și îmbrăcata într-un mantou cu gulerul ridicat, căci în camera era grozav de frig. Caloriferul fusese închis, iar ușa de la balcon sta deschisa. Tinerii rostiră cu glasul coborît cuvintele potrivite împrejurării, apoi fura invitați cu un gest dureros al mîinii sa poștească, iar ei traversară camera cu pași demni, clatinîndu-se în vîrfurile picioarelor, pînă la pat, unde ramaseră în contemplarea celui decedat, fiecare în felul său: Joachim luă poziția de drepti, apoi saluta cu o ușoară înclinare, Hans Castorp într-o atitudine oarecum relaxata, pierdut în gînduri, cu brațele încrucișate, cu capul plecat peste umăr și cu o expresie asemănătoare celei din clipele cînd asculta muzica. Capul cavalerului era rezemat destul de sus, așa îneît trupul — schelet prelung și circuit multiplu al vieții, cu vîrfurile picioarelor ieșind în afara la capătul cuverturii, părea cu atît mai subțiat, aproape de o îngustime de seîndura. O coroana de flori era așezata în dreptul genunchilor, iar o ramură de palmier care se desprindea din coroana atingea mîinile mari, galbene și osoase ce stăteau împreunate pe pieptul căzut. Deopotrivă de galbene și osoase erau chipul și craniul pleșuv, nasul ascuțit și pomeții ieșiți în afara, iar mustața de un blond-roșcat scotea în evidența prin desimea scofîlciturile cenușii cu perii zbîrliti ai obrazilor. Ochii erau închiși în fel puțm cam nefiresc — i-au fost închiși, își spuse Hans Castorp, nu s închis ei singuri: iată ce se numește a da ultimele îngrijiri, deși iu acesta se face mai curînd din respect pentru supraviețuitori deci dragoste penlru mort. De altfel, trebuia s-o faci imediat după deces, ^daca miozina s-a și format în mușchi, orice încercare este zadarni > ^ mortul ramîne întins, cu ochii holbați si ficși, astfel ca p^lC _" desavîrșire imaginea suava a somnului. Hans Castorp stătea în P¹

MUNTELE VRĂJIT 323

t simțindu-se în elementul sau, oarecum ca un specialist, însă pare ca doarme", spuse el din omenie, deși expresia mortului era *" t"l alta. Apoi, cu un glas cuviincios și pe un ton

coborât. Începu să C cu văduva defunctului, și prin întrebări care mărturiseau

vorD^{e<}

• nea și inițierea lui ca amator într-ale medicinei, o inițiere oarecum
• mala și morala, se interesa de suferința soțului, de ultimele zile și ele din urmă clipe, cât și despie transportarea corpului în Carintia, aflase că se va proceda. Văduva, în austriaca ei târăgănată și f r nâi^{ta>} suspinând din când în când, găsi surprinzător ca niște tineri erau dspuși să se intereseze astfel de durerea altuia; fa care Hans Casforp răspunse că atât vărul sau cât și el erau bolnavi, ca, în ceea ce-l pi iver pe el stătuse adesea lîngă catafalcul rudelor, ca era orfan de tata și de mama și prin urmare, familiarizat oarecum de multa vreme cu moartea. Văduva îl întrebă ce profesie are? Răspunse ca „fusese” inginer. — Fusese? - Da, fusese, întrucît, deocamdată, surveniseră boala și o ședere aici pentru un timp nedeterminat, ceea ce însemna o întrerupere importantă și poate chiar o cotitura hotărîtoare în existența lui, căci niciodată nu puteai ști ce anume va urma. (La care Joachim îl privi cu o spaima interogativă.) Dar domnul, varul dumneavoastră? — Voia să se facă militar, era ofițer-aspirant. — Oh, zise ea, profesiunea militară este, în adevăr, ceva serios, un soldat poate în anumite împrejurări să intre în contact destul de direct cu moartea, așa că face foarte bine dacă se obișnuiește din vreme cu aspectul ei. Apoi își lua rămas bun de la cei doi tineri, cu o ținută politicoasă, făcută să inspire respect, iar ei simțiră compasiune pentru situația ei îndurerată, dar și din cauza sumei mari a facturii de oxigen pe care soțul i-o lăsase moștenire. Verii se urcară '«ași la etajul lor. Hans Castorp se arata satisfăcut de vizita făcută și emoționat de stările sufletești prin care trecuse.

-*Requiescat in pace.* spuse el. *Sit tibi terra levis. Requiem aeternam ei, Domine.* Vezi, când este vorba despre moarte sau când vorbești

Hilor, latina își recapătă toate drepturile, este limba oficială în aceste n^eJurari, de unde se vede că moartea este ceva deosebit. Dar nu m .!

n curtoazie umanistă vorbim latinește în cinstea ei. căci graiul

• otul °r nU CSte 'atma ^m Școala. Înțelegi tu, ci izvorăște dintr-un

cu n, SPint, dintr-un spirit oarecum opus. Este latina sacra, un dialect Lui S '

mc<**eva! un cântec înăbușit, monoton și parca subpamîntean.

njj, . ernbrini nu i-ar face nici o plăcere, nu este ceea ce le trebuie

Ce|alaltl °rrepublican' &i pedagogi, cântecul acesta ține de alt spirit,

de și atitu(PL_rit) EU gasesc ca trebuic lămurite diferitele tendințe spirituale ¹ spirituale, putem spune ca, de drept, sînt numai două. cea

324

THOMAS MANN

evlavioasa și cea liberă. Amîndoua cu avantajele lor, dar ceea ce-nv pe inimă împotriva celei libere, ma gîndesc la aceea a lui Setternh - ^ este că pretinde sa acapareze numai pentru ea singură întreaga ci ' tăte omeneasca, ceea ce este exagerat. Cealaltă conține de asern multa demnitate omeneasca, e urzită din decentă, are o ținuta înalr desfășoară un ceremonial impunător, bă chiar mult mai mult decît „libera", cu toate că ține seama în mod deosebit de slăbiciunea ■ șubrezenia omenească, iar gîndul pe care-l închină morții și descom punerii joacă un rol important. Ai văzut la teatru Don Carlos și cum se petrec lucrurile la curtea Spaniei, cînd regele Filip intră, înveșmîntat complet în negru, cu Ordinul Jartierei și acela al Lîinii de Aur, și cîndîșj scoale încet pălăria care seamănă aproape cu meloanele noastre - și-0 scoate în sus și spune: „Acoperiți-va, granzii mei", sau ceva în genul acesta — și trebuie sa recunoaștem că nu poate fi vorba aici nici de neglijență și nici de un ceremonial nerespectat, ci dimpotrivă, iar regina spune: „în patria mea, Franța, era cu totul altfel", căci, firește, găsește toate acestea prea meticuloase și prea complicate, întrucît ar fi dorit o viața mai intimă, mai omenească. Dar ce înseamnă omenesc? Totul este omenesc. Cuviița spaniolă cît și umilința ei solemnă de o rigiditate nefirească este un stil de omenie foarte demn, găsesc eu și, pe de altă parte, cuvîntul „omenesc" poate să ascundă toate dezordinile și toate neglijențele.

- Aici îți dau dreptate, spuse Joachim. Nici eu nu pot suferi neglijența și indolență. Disciplină înainte de toate.

- Dar tu vorbești ca militar și admit că în militare oamenii se pricep la asemenea lucruri. Văduva a avut toata dreptatea să spună despre profesiunea voastră ca este serioasa deoarece trebuie să priviți lucrurile in fața și sa fiți pregătiți de-a avea de-a face cu moartea. Purtați o uniforma strînsă pe trup. curata și cu guler tare, ceea ce vă da o ținută. Și apoi voi aveți o ierarhie și o disciplină, va dați onorurile unul ăltuiâ în orie împrejurare, ceea ce amintește de spiritul spaniol de devoțiune, 1 lucrul acesta, în fond, îmi place foarte mult. Spiritul acesta ăr trebui

-domnească măi mult și lă noi, civilii, în obiceiurile noastre. În le
nostru de-a fi. iată ce aş prefera și aş găsi ca este cuviincios.
Consio lumea și viața sînt astfel întocmite îneît ar trebui mereu
să te înibra ^ negru, cu o coleretă albă, scrobită, în loc de
guler, sa ai cu oam ^ relații grave, rezervate și formale,
gîndindu-te mereu la moarte. •- ' _ . mi-ar conveni și aş găsi că
este moral. Vezi tu, asta es!e încă o es⁰

o prezumție a lui Settembrini, si sînt fericit că am prilejul sa v
despre ele. E! își închipuie nu numai că are monopolul
demnită¹¹

MUNTELE VRĂJIT

325

■ ha încă și al moralei — cu „activitatea sa practică”, cu sărbătorile ■V
minic^{ae} și tendința spre progres (ca și cum duminica nu te-ai
A' la drept vorbind, la cu totul altceva decît la progres) și cu
sistemul

2 ' ^{suPr}irnare a suferințelor — despre care tu nu știi nimic de
altfel,

1 mi-a vorbit ca să mă instruiască — deoarece vrea sa le
desființeze

od sistematic cu ajutorul unui lexicon. Iar dacă acest lucru mi
se

imoral - ei și¹? Firește, n-o să mă duc sa i-o spun, mă
dezarmează

felul lui plastic de-a vorbi, parcâ-l aud ca-mi spune: „Te avertizez,
domnule inginer!” Dar eu cred că ai tot dreptul să gîndesti ceea
ce-ți nlace - „Sire, dați-ne libertatea de gîndire”. De altfel, vreau
sa-ți spun ceva, încheie el. (Ajunseseră în camera lui Joachim,
iar Joachim tocmai se pregătea să se culce.) Vreau să-ți spun
ceva la care m-am gîndit. Trăim aici ușă în usă cu muribunzi și
cu cele mai cumplite dureri și suferințe, iar noi nu numai că ne
comportam ca și cum faptul nu ne-ar privi, ba mat mult, sîntem
cruțați și izolați pentru a nu intra în contact cu realitatea, pentru
a nu vedea nimic, iar pe domnul pasionat de călărie îl vor face
sa dispară tot pe ascuns, în timp ce noi vom lua ceaiul sau
gustarea. Găsesc că este imoral. Doamna Stohr s-a și înfuriat
cînd am adus vorba despre acest deces, dar e mult prea proasta
pentru mine, este lipsită complet de orice cultură și crede că
„Domol, domol, cucernica înțelepciune” este o arie din
Tannhäuser, așa cum pretindea mai zilele trecute la masă, deși
ar trebui să aibă sentimente puțin mai morale, ca și ceilalți de

altfel. Deci m-am hotărât ca pe viitor să mă ocup mai mult de bolnavii mai grav și de muribunzii casei, ceea ce cred că o să-mi facă bine. Bietul Reuter, care era odinioară la numărul douăzeci și șapte — l-am văzut în primele zile ale șederii mele aici — trebuie să fi plecat de multa vreme *ad penates* și desigur că l-au carat în mod discret, căci încă de pe atunci avea niște ochi enorm de holbați. Dar mai sînt, fara îndoială, și a vn, casa este plină, nu lipsesc noii sosiți, iar sora Alfreda, sau supe-oara, sau chiar Behrens însuși ne vor ajuta cu plăcere să facem cunoș-
ța unora dintre ei, cred că putem obține acest lucru fara prea mare

cultate. Să presupunem că este ziua de naștere a unui muribund și ca . despre această aniversare, căci trebuie să existe un mijloc să ne f_e ntlăm- Bme, în acest caz trimitem respectivilor - fie bărbat, fie ^ le> lie pereche căsătorita, depinde - un ghiveci cu flori, în camera. uis~ ^n Partea a doi confrăți, un ghiveci cu cele mai bune urări de p_oj- !?re- căci, deși cuvîntul însănătoșire este o simplă expresie de c_ine -*" eSIS nto'ceauna indicat. Firește, vom țl'îrși prin ;i I. spune

Prin

u -

ea sau e" așa storș' de vlaga cum sînt, ne vor transmite un salut prietenesc sau poate că ne vor invita o clipă în camera

326

THOMAS MANN

nești, ba încă și al moralei - cu „activitatea sa practica”, cu sarbat lui duminicale și tendința spre progres (ca și cum duminica nu gîndi, la drept vorbind, la cu totul altceva decît la progres) și cu SIS_t ai lui de suprimare a suferințelor - despre care tu nu știi nimic de altf dar el mi-a vorbit ca să ma instruiască — deoarece vrea să le desfiin în mod sistematic cu ajutorul unui lexicon. Iar dacă acest lucru m pare imoral - ei și? Firește, n-o să mă duc să i-o spun, mă dezarme cu felul lui plastic de-a vorbi, parca-l aud ca-mi spune: „Te avertiz domnule inginer!” Dar eu cred că ai tot dreptul să gîndești ceea ce t place - „Sire, dați-ne libertatea de gîndire”. De altfel, vreau să-ți spun ceva, încheie el. (Ajunseseră în camera lui Joachim, iar Joachim tocma se pregătea să se culce.) Vreau să-ți spun ceva la care m-am gîndit Trăim aici ușa în ușa cu muribunzi și cu cele mai cumplite dureri și suferințe, iar noi nu numai că ne

comportam ca și cum faptul nu ne-ai privi, ba mai mult, sîntem cruțați și izolați pentru a nu intra în contact cu realitatea, pentru a nu vedea nimic, iar pe domnul pasionat de călărie îl vor face să dispară tot pe ascuns, în timp ce noi vom lua ceaiul sau gustarea. Găsesc ca este imoral. Doamna Stohr s-a și înfuriat cînd am adus vorba despre acest deces, dar e mult prea proasta pentru mine, este lipsita complet de orice cultura și crede ca „Domol, domol, cucernica înțelepciune” este o arie din *Tannhäuser*, așa cum pretindea mai zilele trecute la masa, deși ar trebui să aibă sentimente puțin mai morale, ca și ceilalți de altfel. Deci m-am hotărît ca pe viitor să mă ocup mai mult de bolnavii mai grav și de muribunzii casei, ceea ce cred că o să-mi facă bine. Bietul Reuter, care era odinioară la numărul douăzeci și șapte - l-am văzut în primele zile ale șederii mele aici - trebuie să fie plecat de multă vreme *ad penates* și desigur că l-au carat în mod discret, căci încă de pe atunci avea niște ochi enorm de holbați. Dar mai sînt, fără îndoială, și alții, casa este plină, nu lipsesc noii sosiți, iar sora Alfreda, sau superioara, sau chiar Behrens însuși ne vor ajuta cu plăcere să facem cunoștința unora dintre ei, cred că putem obține acest lucru fără prea multă dificultate. Să presupunem că este ziua de naștere a unui muribund și că aflăm despre această aniversare, căci trebuie să existe un mijloc să informăm. Bine, în acest caz trimitem respectivilor - fie bărbat, femeie, fie pereche căsătorită, depinde - un ghiveci cu flori, în care o atenție din partea a doi confrăți, un ghiveci cu cele mai bune ură înșănătoșire, căci, deși cuvîntul înșănătoșire este o simplă expresie politeț, el este întotdeauna indicat. Firește, vom sfîrși prin a-i spune cine sîntem, iar ea sau el, așa storși de vlagă cum sînt, ne vor transmite prin ușa un salut prietenesc sau poate că ne vor invita o clipă în

MUNTELE VRĂJIT

327

■

sc

liimbam cîteva vorbe omenești, cu ea sau cu el, înainte de-a
"■" - ea pentru vecie. În felul acesta vad eu lucrurile. Ești de
acord? În

- privește, m-am hotărît să-o fac în orice caz.

Cine fapt, Joachim nu putu aduce cine știe ce argumente împotriva acestor proiecte.

- Afară doar că, spuse el, planul asta contrazice ordinea

casei; în iul tău, faci o mica revoluție. Dar, în mod excepțional și fiindcă este 'ma dată când îți exprimi o asemenea dorință, se prea poate ca Behrens să-ți dea încuviințarea. De altfel poți să invoci pasiunea ta pentru medicină.

-Da, pe deasupra mai intervine și asta, zise Hans Castorp. În adevăr, erau motive destul de complexe cele care-i insuflesera această dorință. Hotărârea de-a protesta împotriva egoismului ce domnea aici nu era decât una dintre cauze. Ceea ce-l mai determinase era și necesitatea spiritului său de a lua în serios viața și moartea, de a le cinsti, necesitate pe care nădăjduia să și-o satisfacă și s-o întărească, venind în contact cu bolnavii grav și cu muribunzii, pentru ca, astfel, să compenseze nenumăratele afronturi pe care aceasta necesitate spirituală era expusă să le primească la fiecare pas, în fiecare zi și în orice moment, și care confirma într-un chip neplăcut anumite păreri ale lui Settembrini. Exemple se pot da multe, foarte multe, și dacă l-ai fi întrebat pe Hans Castorp, poate că în primul rând ar fi vorbit despre acei pacienți de la „Berghof care, chiar după propria lor mărturisire, nu erau deloc bolnavi și veniseră numai dintr-un imbold, sub pretextul unei ușoare oboseli, dar în realitate doar de plăcere, și petreceau aici deoarece îi amuza telul de viață al bolnavilor — ca, de pilda, aceasta văduva Hassenfeld, despre care am mai vorbit în trecut, o doamnă vioaie a cărei pasiune era rămășagul: paria cu domnii pe orice și în legătura cu orice, paria pe remea care va fi, pe mîncărurile care se vor servi, pe rezultatul consulilor generale și pe numărul lunilor adăugate în plus fiecărui pacient, anumiți campioni de bob, de patinaj sau de schi, cu ocazia concursu-sportive, pe felul cum se vor sfîrși legaturile de dragoste dintre le^ți, și pe alte o sută ^g wcrur] diferite și cu totul lipsite de însemnătate. Pana pe șocolata, pe șampanie și icre negre care, apoi, se mînceau la eh' Ufant unQe se și benchetuia, paria pe bani, pe bilete de cinema și ac sârutari, cine să le dea sau să le primească — pe scurt, prin bin - a patmâ aducea în sufragerie multa însuflețire și multa viața însă j Sg leles> Unarul Hans Castorp nu voia să ia în serios aceste apucături: rea că însăși existența lor reprezintă un soi de suferință provocată acestui locaș al durerii.

328

THOMAS MANN

căci colportorii știrii n-au găsit-o atât de neobișnuită

încît

emoționeze folosind termeni atît de tari. Ba mai mult, ridicau din , Se

l urtișM-i lasînd sa se înțeleagă ca pentru asemenea lucruri era neapărat nevn

doi parteneri și ca. fara îndoiala, nu s-ar fi întîmplat nimic fara dorim * l tiianti Cl ț asta era atitudinea i pi plăcerea participantei. Cel puțin asta era atitudinea și perspectiva

mo

a doamnei Stohr în dubioasa afacere despre care am vorbit mai sus
Karoline Stohr era înspaimîntatoare. Dacă ceva îl tulbura pe Ha Castorp în cinstitele lui eforturi spirituale, era făptura și felul de-a fi acestei doamne. Ar fi fost suficiente boacănele pe care le făcea neco tenit în materie de cultura. Spunea „eugenie” în loc de „agonie”; „insol vent” cînd făcea cuiva imputări pentru vreo obrăznicie, și debita cele mai înfiorătoare, cele mai îngrozitoare prostii despre fenomenele astronomice, care puteau sa provoace o eclipsa solara. Pentru ea. cantitatea de zăpada căzuta, era „o adevărata capacitate”, iar într-o zi îl făcu pe Settembrini sa ramîna uluit multa vreme, spunînd ca tocmai citea o lucrare împrumutata de la biblioteca stabilimentului, adică „Benedetto Cenelli în traducerea lui Schiller”! îi plăceau anumite expresii la moda, împerecheri de cuvinte care îl scoteau din sărite pe Hans Castorp, căci le găsea absurde și deosebit de vulgare, ca de pilda: „Asta-i culmea culmilor!” sau: „Nici cu gîndul nu gîndești!” Și fiindcă acum expresia „orbitor” se uzase, se învechise și pierduse orice savoare, dar înlocuise la vremea ei expresiile „strălucit” și „excelent”, doamna Stohr se aruncase asupra ultimei expresii la modă, adică „mirobolant” și, mai în serios mai în gluma, găsea ca totul este „mirobolant”, pîrtia pentru sâni. prăjiturile și chiar temperatura ei, ceea ce era absolut dezgustător. La toate acestea se mai adaugă și mania de a colporta indiscreții care depășeau măsura. De exemplu, putea sa fie perfect adevărat ceea ce povestea, anume ca doamna Salomon își pusese azi cel mai scump combinezon de dantela pe care-l avea, fiindcă era invitata la consultație șfcu acest prilej ținea sa se prezinte medicului cu lenjeria cea mai fina; chiar Hans Castorp avusese impresia ca ritualul consultului, independent de rezultatele lui, făcea plăcere doamnelor și în ziua aceea se găteau c deosebita cochetărie. Dar cu totul altfel se prezentau lucrurile atun cînd doamna Stohr

te încredința ca doamna Redisch din Posen - despr care se bănuia ca are tuberculoza la șira spinării - era obligata sa fîție complet goala, cam vreo zece minute, prin fața consilierului au Behrens. Neverosimilitatea afirmației aproape ca-i egala necuviin însă doamna Stohr se înverșuna și se jura în fel și chip ca

adevărul — cu toate ca-ți era greu sa pricepi de ce nenorocita risipea rîvna, insistența și încapaținare pentiu astfel de lucruri, cîmJ avea

atîta

deși

,tul

MUNTELE VRĂJIT 329

că și cu propriile ei griji. Căci între timp fusese chinuita de o oi o neliniște care o iaceau sa plînga mereu, ■-lari care proveneau.

cit se părea, din agravarea pretinsei sale „amețeli" sau din faptul crescuse temperatura. Venea la masa plîngînd în hohote, cu obrazii C citi și roșii scâldați în lacrimi, și plingea în batista, zicînd ca hrens vrea-s-o silească să siea la pat, dar ea dorea sa știe ce-a spus în ițele ei, ce avea, ce se întînipla de fapt cu ea, ca ținea morțiș sa 'veasca adevărul în fata! Spre spaima ei, într-o zi observa ca vioarele patului erau îndreptate spie ușa camerei ce dădea in condor ' facînd aceasta descoperire, era cît pe ce s-o apuce nevricalele. La început nu i-au priceput numaidecît furia și groaza, în special Hans Castorp nu și le putu explica imediat. Ei, și ce-i cu asta? Cum asa? Dar de ce patul nu trebuia sa fie așezat așa cum era? — Pentru nunele lui Dumnezeu, tot nu înțelegeți? „Cu picioarele înainte!..." Deznădăjduita, făcu atîta tărăboi îneît trebuia imediat sa-i mute patul, cu toate ca dm momentul acela lumina avea s-o bata în fața și deci sa-i tulbure somnul. Toate acestea erau lucruri cam neserioase; nu sprijineau decît prea puțin năzuințele spirituale ale lui Hans Castorp. Dar un incident îngrozitor care se petrecu tot atunci, în timp ce luau masa, făcu asupra tînarului nostru o impresie cît se poate de adinca. Un pacient sosit de curînd, profesorul Popov, un om slab și liniștit, care luase loc la masa rușilor bine împreună cu logodnica lui la fel de slabanoaga și liniștita, suferi chiar la mijlocul prînzului o criza violenta de epilepsie, se prăbuși lapămînt, lînga scaun, cu acel răcnet al cărui caracter demonic și inuman a fost descris

de multe ori și se zvîrcoli cu cele mai înfiorătoare contorsiuni ale
mîinilor și picioarelor. Ceea ce agrava situația era că toc-flai se
servise pește, astfel îneît existau temeri serioase că nu cumva
ropov, în zvîrcolirile lui, să înghită un os de pește. Zăpăceala a
fost de nedescris. Doamnele, în frunte cu doamna Stdhr, dar
fără ca doamnele Alomon, Redisch, Hassenfeld, Magnus, Ittis,
Levi și altele, pe care nu ai numim acum, să rămîna cu nimic
mai prejos, se prăbușiră în e sufetești cele mai diverse, îneît erau
cît pe ce să ajungă în situația care se afla însuși domnul Popov.
Toate țipau strident. Nu vedeai ocră spasmodică închiși, guri
căscate și trupuri contorsionate. • una singură prefera să
leșine pe tăcute. Izbucniră și unele tuse ^ a în inecaciuni,
deoarece toată lumea fusese surprinsă de această întd întâmplare în clipa
cînd mesteca sau înghițea. O parte dintre Ce d atl ° zbughi la
goana pe toate ușile mai apiopiate chiar și pe ușile Dapj faU spre
ter;isa, măcar că afara era un frig îmbibat de umezeală, entul
avu un caracter ciudat și tulburător, așa cumplit cum era.

330

THOMAS MANN

mai cu seama pentru că pacienții nu se putură împiedica să
asociere de idei în legătura cu ultima conferință a doctorului
Krok Analistul - în ultimele sale expuneri asupra iubirii
considerată ca patogen - vorbise chiar luna trecută despre
epilepsie, despre acest " " în care omenirea văzuse, rînd pe
rînd, de-a lungul epocilor preanah încercare divină, o
manifestare profetică sau o posedare demoniacă ' calificase în
termeni pe jumătate poetici și pe jumătate semiștihtif dar
necruțători, ca pe un echivalent al amorului și ca pe un orgasm
creierului, pe scurt, o înfățișase, într-un anumit sens, drept atît
de pri_m dioasă, încît auditorii trebuira să interpreteze comportarea
profesorului Popov — această ilustrare a conferinței — ca pe o
mărturisire obscena s ca pe un scandal învăluit în mister, astfel
că fuga doamnelor din fața spectacolului putea să fie dovada
unei anumite pudori. Consilierul aulic se afla de fața la acest
prînz și el a fost acela care, împreună cu sora Mvlendonk și cu
cîtiva tineri voinici dintre oaspeții de la masă, l-au scos afara din
sufragerie în hol pe bolnavul care avea adesea asemenea crize,
vînat, cu spume la gura, țeapăn și desfigurată, așa cum era, și
acolo medicii îl examină, în vreme ce superioara și alți
membri ai personalului roiau în jur dîndu-și osteneala, pentru că
apoi să-l transporte pe o targă în camera lui. Dar la foarte scurt

timp după aceea, pacienții au putut să-l revadă pe domnul Popov luând loc la masa rușilor bine, liniștit și voios, lângă logodnica lui la fel de liniștită și vioasă, și terminându-și prânzul ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Hans Castorp asistase la acest incident cu toate semnele exterioare ale unei spaimi pline de un oarecare respect, dar reușise să nu-l ia prea în serios, slava Domnului! Fără îndoială că Popov ar fi putut să se înece, înghițindu-și dumaticatul de pește, dar iată că în realitate nu s-a înecat, deoarece — în ciuda furiei oarbe și aproape inconștiente a dezlănțuirii sale — pe ascuns fusese un pic atent la ceea ce se petrecea cu el. Acum stătea iarăși bine dispus pe scaun și termina de mâncat, comportându-se ca și cum n-ar fi fost abia adineauri în prada celei mai ucigașe și n¹ smintite frenezii, și desigur că nu-și mai amintea nimic. Insa w înfățișarea lui nu era făcută să întărească respectul pe care Hans Castorp îl simțea în fața suferinței; și ea, în felul ei, se adaugă acelei impresii dezvăluită la care, fără voia lui, se găsea expus aici sus, dezvăluit în p^{otn} căruia era hotărât să lupte, pe care era hotărât să-l înfrîngă, consacrin^u încă și mai mult celor grav bolnavi și muribunzilor, chiar contra ceiurilor statornicite aici.

La același etaj și nu departe de camerele verilor zăcea o tânără numită Leila Gerngross și care, potrivit spuselor sorei Alfreda. e

MUNTELE VRĂJIT

331

1

lucru a rp

Avusese patru hemoptizii într-un răstimp de zece zile. iar parin-"1° fl|sera s-o ia acasă sperînd s-o mai găsească în viața. însă acest nu narea posibil: consilierul aulic declara că micuța Gerngross nu fi transportată. Avea șaisprezece sau șaptesprezece ani. Iar Hans chibzui că tocmai acum i se oferea prilejul să-și realizeze planul hiveciul de flori și urările de însănătoșire. Desigur, nu era aniversarea zilei de naștere a Leilei — ba mai mult, pe cît se putea prevedea, babil că ea nici n-avea să mai apuce această zi, fiindcă, după cum usise Hans Castorp să afle, aniversarea urma să aibă loc tocmai la rămas-bună. însă, după părerea lui, faptul acesta nu trebuia să fie o piedică în fața omagiului, a dovezii de respect și de mila. Cu prilejul uneia dintre plimbările lor de la prânz, intra cu varul sau într-o florărie

din preajma Cazinoului și, respirând emoționat aerul încărcat cu un miros jilav de pamînt și de miresme, cumpăra un frumos ghiveci de hortensii, pe care-l trimise anonim tinerei muribunde, specificînd în scris doar că e „din partea a doi vecini de camera, cu cele mai bune urări de însănătoșire”. Procedă grăbit și voios, zăpăcit în mod agreabil de miresmele plantelor și de căldura din florărie — care, după frigul de afara, făcea să-i lăcrimeze ochii - cu inima zvîcnind și conștient de îndrăzneala aventuroasa dar oportuna a acestei acțiuni neînsemnate, căreia el îi dădea nemarturisit o importanța simbolică.

Leila Gerngross nu avea nici o infirmiera speciala, dar era data în grija urgenta a doamnei von Mylendonk și a medicilor; sora Alfreda însă putea să intre la ea, și comunica tinerilor impresia făcută de atenția lor. În fața acestei dovezi de prietenie, venita de la niște necunoscuți, mititica avusese o izbucnire de bucurie copilăreasca și care luminase lumea mărginită a situației ei îngrozitoare. Floarea era așezată chiar în fața patului, o mîngîia cu privirile și cu manile, veghea să fie udată, iar în plini de suferința ramîneau agățați de ea chiar și în cele mai groaznice chinuri din timpul crizelor de tuse. Părinții, maiorul pensionar Gerngross și soția lui, fuseseră deopotrivă de mișcați și plăcut surprinși, și nici măcar nu puteau încerca să ghicească numele celor care să se dădă darul, deoarece nu cunoșteau pe nimeni în sanatoriu, sora însă cum de altfel o și mărturisi, nu s-a putut stăpîni să nu

în acest Prilej, le transmisi invitația celor trei Gerngross, să vină să dea mărturia mulțumirii lor, astfel încît, a treia zi, amîndoi

Conduși de călugăriță, intrară în vîrfurile picioarelor în camera de rență a Leilei.

Muribunda era o făptură blonda, dintre cele mai grațioase cu de culoarea albastră a florii de nu-ma-uita, și cu toate pierderile înfîșurătoare de sînge și a respirației ce nu se mai înfiripa decît cu ajutorul restului insuficient de țesut pulmonar, avea o înfățișare plăcută fără îndoială, dar deloc jalnică. Le mulțumi și sporovăi cu ea plăcută, deși stinsă. O pîlpîire trandafirică se ivi și-i ramase în obrajii Hans Castorp, care explica părinților și bolnavei motivul gestului său ce de altfel și așteptau de la el — și care aproape ca-și ceru ierta vorbi cu un glas înăbușit,

emoționat și cu un respect duios. Puțin a lipși, să nu îngenuncheze — simțea lăuntric nevoia să-o facă — în fața acestu pat și multa vreme ținu strâns mîna Leilei într-a sa, deși aceasta mînută era nu numai umeda, ci de-a dreptul uda, deoarece fetița transpira enorm. Transpira atît de tare, încît carnea i s-ar fi zgîrcit și uscat de multa vreme, dacă n-ar fi băut cu lăcomie multa limonada, băutura din care o cană plină se afla pe noptiera, pentru ca în felul acesta să compenseze oarecum pierderea de apă a organismului. Părinții, așa îndurerați cum erau, întreținură conversația potrivit regulilor bune-cuviințe, se interesară de sănătatea verilor și discutară chestiuni obișnuite într-o asemenea situație. Maiorul era un bărbat cu umerii lași, fruntea îngusta și mustața zbîrlita — un sălbatic, un hun, absolut nevinovat de predispozițiile morbide și de șubrezenia fetei lui; faptul sarea în ochi. Vinovata era, fără îndoială, soția, o ființa micuța, cu aspect specific de ftizică, a cărei conștiința părea să fie, în adevăr, copleșită de această greutate. Căci atunci cînd Leila dădu, după zece minute, semne de oboseală sau mai curînd de surescitare (trandafirii din obraji se accentuaseră, în vreme ce ochii de numă-uita începură să aibă străluciri fugare) și cînd verii, avertizați de o privire a sorei Alfreda, își luară rămas bun, doamna Gerngross îi însoți pîna la ușa și începu să se vaite, asumîndu-și numai ea singura întreaga vină, fapt care îl înduioșă puternic pe Hans Castorp. Numai ea, ea singură era vinovată de toate acestea. El încre" dința mama; numai de la ea a putut moșteni sărmanul copil aceas boala, soțul ei n-avea nici o vină, era complet nevinovat. Dar chiar și asta putea să-o afirme, nu suferise decît în mod trecător și superncl foarte puțin timp, pe cînd era domnișoara. Apoi s-a vindecat comp faptul i-a și fost certificat, căci voise să se mărite, era atît de ferici să mărita și ca trăiește, izbutise în sfîrșit, intrase în viața conjug împreună cu scumpul ei soț. Voinic ca bradul, care, în ceea ce-l Prl nici nu se gîndise vreodată la asemenea povești. Dar oricît de sanato ^ fi fost, el n-a putut, totuși, prin înrîurirea lui, să împiedice nenoro Căci boala tăinuită și uitată a izbucnit în copil și acesta era

MUNTELE VRĂJIT

333

murea, în vreme ce ea.

zitor, iar copilul n-a putut să-o învingă,

a o biruit și ajunsese la vîrsta cînd nu se mai temea de

boala - mu-

10 rnanul copilaș, acest scump odor, doctorii nu-i mai dădeau nici o

anta și ea, numai ea singura, purta vina, din cauza trecutului ei.

Tinerii se siliră s-o îmbărbăteze, îngaimara fraze asupra posibilității

■ jntorsaturi fericite. Insa maioreasa nu se putea împiedica sa plînga
• a suspine, apoi le mulțumi încă o data mult de tot pentru hortensii,
, ,j pentru ca, prin vizita lor, i-au mai distrat copila, dîndu-i puțină

fericire. Sărăcuța de ea zăcea acolo cu chinul și singurătatea ei, în vreme

alte fete se bucurau de viața și dansau cu băieți drăguți, dorința fireasca pe care boala n-o putea nicidecum înăbuși. Domnii îi aduseseră cîtevaraze de soare. Dumnezeule, poate ca ultimele. Hortensiile erau ca un succes la bal, iar aceasta conversație cu doi cavaleri atît de chipeși fusese pentru ea ca un mic flirt nevinovat și gingaș, lucru pe care ea, mama Gerngross, l-a văzut limpede pe fața fetei.

Și o data cu aceasta fraza, iată ceva în măsura sa-l impresioneze pe Hans Castorp într-un mod neplăcut, cu atît mai mult cu cît maioreasa nu pronunțase cuvîntul „flirt” în mod corect, adică pe englezește, ci cu un i nemțesc, fapt care îl enerva profund. În plus, el nu era un cavaler cu înfățișare chipeșă, ci făcuse o vizita micuței Leila cu scopul de-a protesta împotriva egoismului care bîntuia aici, dar și într-un spirit medical și moral. Pe scurt, îl enervase puțin felul cum se încheiase aceasta vizita, cu atît mai mult cu cît fusese silit să țină seama de mentalitatea maiore-sei - totuși era foarte încîntat și mișcat de succesul inițiativei lor. Sufletul și simțurile lui reținuseră mai ales doua impresii: mireasma de pamint din florărie și mînuța umeda a micuței Leila. Și cum primul pas usese făcut, se înțeleseră cu sora Alfreda chiar în aceeași zi sa-l viziteze 5' pe bolnavul ei Fritz Rotbein, care se plictisea atît de *îngrozitor* cu irmiera lui, deși — dacă toate semnele nu erau înșelătoare — nu mai avea de trăit decît foarte puțin.

Bunul Joachim nu avu încotro, trebui sa-i țină tovărășie.
Elanul lui

^s Lastorp, izvorît din mila și din spiritul lui de inițiativa, se dovedi

are decît aversiunea varului, pe care acesta nu putu s-o exprime

acind și plecînd ochii în jos, deoarece n-ar fi știut s-o justifice
fara

ueze ca nu era deloc animat de sentimente creștinești. Hans

^ rP își dădu seama foarte bine de acest fapt și profita.
înțelese exact

put P^{sc} de entuziasm a celui animat de un spirit de militar. Dar ce

f_tT- . ce dacape el însuși asemenea inițiative îl însuflețeau și i\
făceau

tem T daCa * se pareau folositoare? Se pricepu, deci, sa înfrînga rezis-
estul de s'aba a lui Joachim. Se sfătura, prin urmare, împreuna

334

THOMAS MANN

asupra felului în care sa procedeze, daca să-i trimită sau
daca n cazul sa duca ei înșiși niște flori tânărului Fritz Rotbein, cu
toat muribundul era bărbat. Hans Castorp dorea foarte mult sa-
și înci a neasca acest plan; florile, găsea el, aveau căutare;
alegerea hortens' care erau mov și cu o înfățișare atît de
plăcuta, îl încîntase extraord' de aceea hotarîra ca, ținînd seama
de gravitatea cazului, se putea tr peste faptul ca Rotbein era
bărbat și ca pentru a i se trimite flori nu e absolut nevoie sa fie
aniversarea zilei sale de naștere, deoarece mur bunzii pot fi
tratați, datorită tocmai situației în care se găsesc în perma-
nența, la fel cu acei care își serbează aniversarea zilei de
naștere Asa stînd lucrurile, pleca împreună cu vărul sau și
ajunse iarăși în atmosfera încărcata cu miresme de pămînt a
florăriei, apoi, cu un buchet de trandafiri, garoafe și micșunele
proaspăt stropite și parfumate, intrară la domnul Rotbein, fiind
conduși de Alfreda Schildknecht care anunțase vizita tinerilor.

Bolnavul, abia în vîrstă de douăzeci de ani, dar de pe acum
puțin chel și încărunțit, cu pielea gălbuie ca ceara și chipul ofilit,
nasul mare și urechile și mîinile mari, se arata recunoscător
pîna la lacrimi pentru aceasta îmbărbătare, pentru acest
divertisment — și în adevăr, primind buchetul, plînse puțin din
cauza slăbiciunii, salutîndu-i pe cei doi veri, iar cu acest prilej
începu imediat, deși cu glas abia șoptit, sa le vorbească despre
comerțul de flori din Europa și despre dezvoltarea mereu
crescîndă, despre formidabilul export al horticultorilor de la Nisa
și Cannes, despre încărcătura vagoanelor și a coletelor poștale
care porneau din aceste puncte, în fiecare zi, în toate direcțiile,
cătore piețele de angro de la Paris și Berlin, cît și pentru
aprovizionarea Rusiei. Căci era comerciant, și atîta vreme cît

mai trăia continua sa se inițieze în aceasta direcție. Tatăl lui, fabricant de păpuși la Coburg, murmură el, îl trimisese pentru perfecționare în Anglia, și acolo s-a îmbolnăvit. La început febra lui fusese considerată ca fiind un tifos și l-au tratat în consecință, adică l-au pus la un regim de zeama subțire. Ceea ce l-a slăbit în haW acesta. Ajuns aici, i s-a îngăduit să mănânce și a făcut-o: a mâncat în p și s-a silit sa se alimenteze, cu mari eforturi. Dar, din nefericire, erapf tîrziu, intestinul îi era atins și în zadar cei de-acasă se îngrijeau sa-i mita limba afumată și tipar afumat, căci el nu mai putea suporta nifl¹¹ Acum tatăl lui, chemat urgent de Behrens printr-o telegrama, pom¹ tocmai de la Coburg, deoarece voia să încerce o intervenție chirurg¹ decisiva, adică o rezecție de coaste, iar el era hotărît s-o facă și Pe^a cu toate ca șansele erau reduse. Cu glasul abia murmurat, Rotbein re ^ lucruri pline de bun-simț în legătura cu această chestiune, oprind

MUNTELE VRĂJIT

335

trivă și asupra laturii comerciale a operației: atît cît va trai va lucrurile și din acest punct de vedere. Capitolul cheltuielilor, șopti i idi l d i d fi

,-pnă cu rahianestezia, se ridică la suma de o mie de franci, căci, înp^{re} H finițiv, era vorba sa fie ridicat aproape întreg capacul toracic, adică

t iar inura blem care ne d ti
sâP

«au opt coaste, iar singura problema care se puneă era de-a ști

sâP

- acest plasament va putea fi relativ rentabil. Behrens insista, însă

fiul lui era sigur, pe cînd interesul sau personal i se părea îndoielnic,

u puteai ști dacă nu era mai bine sa mori liniștit cu toate coastele.

Era greu să-i dai un sfat. Verii își exprimă părerea că. la calcularea A vizului, trebuia ținut seama de excepționala măiestrie de chirurg a consilierului aulic. Și sfîrșirâ prin a fi de acord sa aștepte părerea batrinului Rotbein, care se și afla în drum, fiind cea hotărîtoare. Cînd își luă rămas bun, tînărul

Fritz mai plînse puțin și, cu toate că lacrimile nu erau decît un efect al slăbiciunii, ele făceau un contrast straniu cu obiectivitatea seacă a felului său de a gândi și de a vorbi. Îi ruga pe domni să binevoiască să-l mai viziteze, iar ei îi făgăduiau bucuroși, dar nu mai avură timp. Căci fabricantul de păpuși sosind seara, operația a și fost încercată a doua zi dimineața, după care tînarul Fritz n-a mai fost în stare să primească vizite. Iar două zile mai tîrziu, Hans Castorp, trecînd pe coridor cu Joachim, văzu că se făcea curat în camera lui Rotbein. Sora Alfreda părăsise și ea „Berghof”-ul, deoarece fusese trimisă de urgență într-un alt stabiliment, la un alt muribund și, suspinînd, cu șnurul pince-nez-ului prins pe după ureche, plecă lînga acesta din urmă, deoarece trebuia să folosească singura perspectivă ce-i era hărăzită.

O cameră „părăsită”, o camera eliberată, în care se dezinfecă, cu

amîndouă canaturile ușii date de pereți și cu mobilele cocoțate unele

Peste altele, cum putea fi văzută cînd, ducîndu-te sau întorcîndu-te din

sufragerie, treceai pe lînga una dintre ele - dar acest spectacol, deși ca-

egonc semnificativ, era atît de obișnuit, încît aproape că nu mai impre-

ona închipuirea nimănui, mai cu seama cînd, la timpul său, ai intrat și

stapînirea unei asemenea camere „eliberate” în aceleași condiții,

usese și ea dezinfecată, și unde te simți ca acasă. Uneori se știa

cuPase camera cu numărul respectiv, ceea ce te punea, oricum, pe

c, ' ^șã s~a înthnplat în ziua aceea și la fel s-au petrecut lucrurile

' Pt zile mai tîrziu, Hans Castorp văzu, în trecere, camera micuței fice -8'0SS în aceeași situație. Dar în cazul din urmă nu reuși să identifice . lat s°iul mișcărilor care se auzeau acolo, înăuntru. Pe cînd se '•"tai T Privise' gîn(iitor și cam uimit, consilierul aulic tocmai trecu din

- Stau aici și privesc tulburat, zise Hans Castorp. Buna ziua
nule consilier aulic. Micuța Leila...

- Mda, răspunse Behrens ridicînd din umeri. Apoi după o t
care dădu acestui gest întreaga lui semnificație, adaugă: Nu
cumva ^grăbit sa-i faci o curte asidua tocmai acum, înainte
de a trage obloan îmi place la dumneata ca te interesezi puțin
de micii mei pițigoii tuh

culoși, vizitîndu-i în coliviile lor, dumneata care ești relativ
sănătos,

Este o trăsătura frumoasă a caracterului dumitale, nu, nu te
apară est trăsătura foarte frumoasa. Dorești ca din cînd în cînd
sa te introduc și n la alții? Mai am cîteva soiuri de scatii din
ăștia, cocoțați pe craca - d_{aca} te interesează. Uite, chiar în clipa
asta ma duc șa dau o raita pe la „preaumflata” mea. Ma
însoțești? Te voi prezenta foarte simplu, ca pe un compătimitor
tovarăș de suferința.

Hans Castorp mărturisi ca de fapt consilierul aulic îi luase
vorba din gura, căci îi propunea exact ceea ce el însuși avusese
intenția sa-l roage. Așadar, se va folosi cu recunoștința de
permisiunea de a-l întovărăși. Dar cine era oare „preaumflata”,
și cum trebuia înțeleasa aceasta denumire?

— Textual, spuse consilierul aulic. Absolut textual și fara nici
o metafora. Haide, ca o sa-ți povestească chiar ea.

După cîtiva pași ajunseră în fața camerei „preaumflatei”, iar
consilierul intra pe ușa dubla, rugîndu-l pe însoțitor sa-l aștepte.
Un hohot de rîs și cîteva vorbe vesele, care sunau cam gîfîite
din pricina respirației scurte, răsunară în camera la intrarea lui
Behrens, stingîndu-se cînd se închise ușa. Dar cînd vizitatorul
compătimitor intra, la rîndul sau, cîteva minute mai tîrziu, în
camera izbucni din nou rîsul, iar Behrens îl prezenta pe Hans
Castorp tinerei doamne cu ochi albaștri, care, culcata în pat, îl
privi plina de curiozitate — stătea în capul oaselor, cu o perna la
spate, se agita și rîdea necontenit cu un hohot de rîs pena
foarte ascuțit și argintiu, gîfîind, inșă surescitată și parca
stimulata toc mai de aceasta respirație dificila. Rîse la fel și de
chipul în care co silierul aulic i-l prezenta pe vizitator și îi striga
de mai multe ori mulțumesc frumos, la revedere, îi făcu semn
cu mîna atunci

adio-cînd

Ițe rmos, a reedere, îi făcu semn cu m Behrens pleca, apoi
scoase un suspin tremurător, rîse iarăși cu rîs argintiu, își apasă
mîinile pe pieptul agitat sub cămașa de batis . nereușind sa-și

țină picioarele liniștite. Se numea doamna Zimmer

Hans Castorp o cunoștea destul de vag, doar din vedere. ³ câteva săptămîni la masa doamnei Salomon și a liceanului mîncă^{C1} rîdea mereu. În ultima vreme dispăruse, fara ca tînarul nostru sa ^ fi sinchisit de ea. Trebuie ca plecase, presupusese el, și atît a i^{os}

C1

MUNTELE VRĂJIT

337

cut prin minte în legătura cu dispariția ei. Și iată X& ■ b numele de „preaumflata” și aștepta de la ea o i iată ca acum o găsea lămurire.

' Hahahaha, chicoti doamna, surescitată și cu pieptul agitat. Un om ... ^g caraghios, acest Behrens, extraordinar de caraghios și de t6T ant sâ te faci să te strîmbi și sa te îmbolnăvești derîs. Dar luați domnule Kasten, domnule Carsten sau cum va numiți, aveți un ' e atît de caraghios, hahahaha, va rog sa ma iertați! Luați loc pe unul acesta, la picioarele mele, și îngaduiți-mi sa-mi bîți picioarele, pot altfel — ha...a, gemu ea adînc cu gura deschisa și iarăși începu sa chicotească, îmi este cu neputința sa ma rețin.

Era aproape drăgălașa, avea trasaturi pure, puțin cam prea accentuate dar plăcute, și o mica bărbie dubla. Dar buzele îi erau vinete, iar vârful nasului avea aceeași nuanța, fara îndoiala pentru ca pacienta nu avea suficient aer. Mîinile, slabe dar destul de plăcute la privit si pe care manșetele de dantelă ale cămășii le puneau în valoare, erau tot atît de neastîmpărate ca și picioarele. Avea un gît feciorelnic, cu „solnițe” deasupra claviculelor fragile, iar sub cămașa de batist sînul agitat de rîs și de greutatea respirației, într-un ritm neregulat și scurt, părea plapînd și tînăr. Hans Castorp se și hotărî sa-i trimită sau sa-i aducă și ei flori frumoase, de import, produse ale horticultorilor de la Nisa sau Cannes, proaspăt stropite și parfumate. Puțin neliniștit, lua totuși parte la veselia agitata și cam gîfîta a doamnei Zimmermann.

- Și dumneavoastră vizitați pe cei care au temperatura mare? întreba ea. Cît este de amuzant și de drăguț din partea dumneavoastră, hahahaha! Dar eu, închipuiți-va, nu am deloc temperatura mare, adică, la urma urmei, nu aveam deloc pîna nu de mult, dar absolut deloc... Pina cînd, de curînd, s-a ivit chestia asta... Ascultați, sa vedeți daca n-o sa vi se para cel mai

caraghios lucru pe care l-ați întâlnit vreodată în toata viața dumneavoastră...

Și luptându-se cu aerul printre hihihi și trilili îi povesti ceea ce i se întâmplase.

Aici, sus, ajunsese doar nițeluș bolnava - oricum, destul de bolnava,

aca n-ar fi fost, nu urca, atinsa probabil de boala și nu chiar 't de ușor, dar, în sfârșit, mai curînd sub o forma ușoara decît neumotoraxul, aceasta cucerire atît de recenta a tehnicii chirur-

ej 6 Care cunoscuse un succes absolut fulgerător, își dovedise în cazul

Zim e excepțională. - intervenția reușise complet și starea doamnei

era rman făcuse progresele cele mai satisfăcătoare; iar soțul - căci

14 măritata ■ ■

ere . ' Qe?1 mea nu avea copii — putea sa se bizuie pe reîntoarpește doua sau trei luni. Dar chiar atunci, pentru a se distra, 338

THOMAS MANN

făcu o excursie pîna la Ziirich - da, călătoria asta n-a fost determ' decît de dorința de-a se distra. Și în adevăr se distrase din toată

insa fiind la Ziirich își dădu seama ca va avea nevoie sa fie umflat nou, și însărcina cu chestia aceasta pe un doctor de acolo. Era un r fermecător și atît de nostim, hahahaha, hahahaha, ei, dar ce oare î' «•• cuse? Nimic altceva decît o umflase prea tare! Nu exista o alta expre ' aceste cuvinte spuneau totul. Era plin de bune intenții, doctorașul H-fara îndoiala că nu prea se pricepea la chestia asta și, pe scurt:

prea umflata, prin urmare cu palpitații și cu crize de astmă — ha! hihihi — însă imediat ce-a sosit aici, Behrens a vîrît-o urgent la pat, înjurînd s' răcnind. Căci de dată aceasta era în adevăr foarte grav bolnava - nu chiar cu febră puternică, dar, oricum, cîrpăcită, deteriorată — hahahaha dar ce-i cu „mutra asta", ce v-a venit sa faceți mutra asta caraghioasă? Și arătîndu-l cu degetul, se porni să rîdă atît de tare de mutra lui Hans Castorp, încît acesta simți că pînă și fruntea începea să i se învinețească, însă cel mai caraghios, spuse ea, rămînea tot Behrens cu înjurăturile și grosolăniile lui. Pe ea o apucase rîsul imediat ce înțelese că e prea umflata. Dar el, fără să țină seama de

nimic și fără nici un menajament îi zbieră în față: „Viața dumitale e în mare primejdie!” - ce mai urs, hahahaha, hihihi, iertați-mă.

Puteai să te întrebi ce anume din spusele consilierului aulic o putea face să rîdă atît de perlat — să fi fost oare numai „grosolăniile” lui și faptul că nu-l credea, sau cu toate că-l credea — și fără îndoială ca-l credea-găsea extraordinar de caraghios lucrul în sine, adică primejdia de moarte care o amenință? Hans Castorp avea impresia că ultima supoziție era cea adevărată și că, de fapt, nu-i trăgea cu hihihi și trilili. cu ciripeli și chicoteli decît dintr-o nechibzuință copilărească, dintr-o inconștiență izvorîtă din creierul ei de păsărică, fapt pe care el îl dezaproba. Cu toate acestea îi trimise flori, dar n-o mai revăzu niciodată p rîzătoarea doamnă Zimmermann. Căci, după ce cîteva zile o mai ținură cu baloane de oxigen, muri de-a adevăratele în brațele soțului chema telegrafic - „O gîscă în adevăratul sens al cuvîntului”, adăugă co silierul aulic de la care Hans Castorp aflase știrea.

Dar chiar mai înainte de asta, spiritul de inițiativa și caracterul m ale lui Hans Castorp făcuseră, cu ajutorul consilierului aulic și a>' mierelor, noi cunoștințe printre bolnavii gravi ai casei, iar Joachimfi ^ bui să-l însoțească. Astfel, îl căra la fiul doamnei Tous-les-deux, cel ^

doilea, care mai rămăsese încă în viața, după ce de multa vrem

• i it A.P făcuse curăț și se dezinfectase cu H₂CO în camera celuilalt-

ajunseră la Teddy, băiețelul sosit de curînd, deoarece căzui lui

MUNTELE VRĂJIT 339

ca să mai poată rămîne la colegiul „Fridericianum” unde era Pr nupă aceea nimeriseră la funcționarul unei societăți de asigurare 'nte jjQ.rusă, Anton Karlovici Ferge, un martir blajin. În sfîrșit, intrară Se^e r_{er}c_{ita} și totuși atît de cocheta doamna Mallinckrodt, care primi de enea flori, la fel ca și precedenții, și căreia i se dădu de mai multe as. .e mîncare chiar în fața lui Hans Castorp și Joachim... Pînă la urmă

'ră prin a-și face reputația de samariteni și de frați milostivi. Așa ca,

o bună zi, Settembrini deschise discuția despre asta.

_ La naiba, domnule inginer, aud spunîndu-se lucruri

excentrice în 1 aătură cu comportarea dumneavoastră! Este adevărat că v-ați dedicat complet operelor de binefacere? Țineți cu tot dinadinsul sa va dezvinovățiți prin fapte bune?

-Nu vă mai dați osteneală să discutați despre lucrul acesta, domnule Settembrini. Nu merită să stîrniți atîta vîlvâ. Vărul meu și cu mine...

- Dar lăsați-l măcar o dată la o parte pe vărul dumneavoastră! Căci cu dumneavoastră avem ce avem, iată ce ne interesează în primul rînd, măcar că se vorbește despre amîndoi. Locotenentul este demn de respect, însă ăre o fire simplă, Care nu amenință pe nimeni, și deci nu poate neliniști pe un educator. N-o să mă faceți să cred că el este acela care vă conduce. Cel mai reprezentativ dintre amîndoi, dar și cel mai expus unei mari primejdii, sînteți numai dumneavoastră. Sînteți, dacă mă pot exprima astfel, un copil răsfățat de viață — încît trebuie să se ocupe cineva de dumneavoastră.

-Desigur, domnule Settembrini, am fost de acord, o data pentru totdeauna. Este foarte amabil din partea dumneavoastră. Dar mi se pare ca >,un copil răsfățat de viață" este nostim spus. Ce mai sînt în stare sa inventeze și scriitorii ăștia! Nu-mi dau seama prea bine dacă ma pot mindri cu titlul acesta, însă știu că sună drăguț, trebuie s-o mărturisesc. 1 bine, da, mă ocup puținel de „copiii morții", probabil că la aceasta

releriți. Mă interesez ici și colo, dar fără să neglijez cura de odihnă,

1 cînd am timp, de cei mai grav și de cei mai serios bolnavi, ma d rl ege^ ac^ca nu de aceia care sînt aici doar pentru plăcerea lor și se u dezvățului, ci numai de ăceia care mor.

ar este scris: „Lăsați morții să-și îngroape morții", spuse italianul, chi anS (~astorP ridica brațele și-l făcu sa înțeleagă prin expresia ma-, Ul câ multe lucruri erau scrise, dar că ar fi greu să le alegi pe cele sti_n, ne și sa le urmezi. Flașnetarul adusesese, bineînțeles, un argument ^ai mori oeea ce era ^e așteptat. Dar, cu toate câ Hans Castorp inca c_u t 1sPus să-i acorde atenție, să creadă că-i cuviincios să-l asculte -rezervele și fără nici un angajament - și, în plus, sa mai

suporte, cu titlul de experiența, aceasta influența cu tendința educat totuși era destul de departe de gîndul sa renunțe vreodată, doar de H 6 gul unor concepții pedagogice, la inițiativele sale care i se păreau " într-un chip nu prea lămurit, destul

de folositoare și de o m însemnătate, cu toata experiența făcuta cu mama-Gemgross și cu fel i de-a vorbi despre „micul flirt drăgălaș”, și independent de uscaciul sărmanului Rotbein, și de natîngul trilili al „preaumflătei”.

Fiul doamnei Tous-les-deux se numea Lauro. Primise și el flori v' lete de Nisa, cu miros de pamînt, „din partea a doi tovarăși de suferim plini de compasiune, din stabiliment, cu cele mai bune uran de însă natoșire”, dar fiindcă anonimatul ajunsese o pura formalitate, întrucît toata lumea știa de la cine erau aceste daruri, doamna Tous-les-deux ea însăși, mama mexicana palida și îmbrăcata în negru, îi opri pe veri întîlnindu-i pe coridor, le mulțumi și îi invita cu niște vorbe răgușite dar mai ales printr-o mimica îndurerata, sa primească personal dovada de recunoștința din partea fiului ei — *de son seul et dernier fils qui alJait mourir aussi*. Ceea ce și facura numaidecît. Se întîmpla ca Lauro sa fie în adevăr de o uimitoare frumusețe, cu ochi arzători, nas acvilin ale cărui nari frematau și niște buze splendide, deasupra cărora mijea o mustăcioara neagra, însă își lua o asemenea alura dramatica de erou, încît musafirii, Hans Castorp nu mai puțin decît Joachim Ziemsssem, fura fericiți cînd ușa de la camera bolnavului se închise în urma lor. Căci, în vreme ce doamna Tous-les-deux — cu șalul de cașmir, cu voalul negru legat sub bărbie și cu zbîrciturile transversale ale frunții înguste și chinuite, cu pungile enorme sub ochii ei negri ca tăciunele și cu genunchii slăbiți de suferința — se învîrtea prin camera de colo pîna colo, lasînd sa-i cada îndurerat unul dintre colțurile gurii mari și apropiindu-se din cînd în cînd de tinerii așezați pe marginea patului, le repeta tragica ei formula papagaliceasca: „*Tous les de, vous comprenez wes-sies... Premierment V un et maintenant J'autre*”, în acest timp frumoșii Lauro se lansa, tot în franțuzește, în tirade răgușite și gîflitoare. de o fanfaronada nesuferita, al căror înțeles era ca se gîndea sa moara ca u erovi, *comme heros, ă Vespagnol*, la fel ca și fratele sau, *de meme <7 son fier jeune frere Femando*, care murise și el ca un erou spaniol ~ gesticulînd își descheie cămașa ca sa-și ofere pieptul galben lovitul» morții, apoi continua sa se comporte astfel pîna cînd un acces de tu stropi buzele cu o spuma subțire trandafirie, îi înăbuși fanfaronă sforăitoare, și-i hotărî pe veri sa plece în vîrfurile picioarelor.

Nici atunci și nici după aceea nu mai vorbiră nimic despre ViZI cuta lui Lauro, și chiar în intimitatea lor se abținură sa-i judece

MUNTELE VRĂJIT

341

par amîndoi se simțiră mai la largul lor lînga Anton Karlovici ■ din Petersburg. care, cu mustața lui mare și plăcuta și cu proemi-rcif>'deopotrivă de plăcuta a mărului lui Adam, zăcea în pat și se resta-^{nC} .ncet și greu după încercarea de a i se aplica pneumotoraxul, încer-de pe urma căreia era cit pe ce sa-și piardă viața. În adevăr, resim-șoc puternic, șocul pleural, cunoscut ca o complicație a acestei enții chirurgicale la moda. La el însă șocul se produsese într o_a excepțional de primejdioasa, anume aceea a unui colaps complet • a unei sincope dintre cele mai grave, înfr-un cuvînt s-a dezlănțuit cu tîta putere, încît s-au văzut silifi sa întrerupă, în mod provizoriu, operația.

Domnul Ferge casca ochii blînzi și cenușii, iar chipul îi pa/ea ori de

clte ori vorbea despre aceasta întîmplare care trebuie sa fi fost, pentru el, înspăimîntătoare.

- Fară anestezie, domnilor! Bine, noi aștia n-o putem suporta, în cazul nostru este contraindicata, se știe asta, și, ca om cu judecata, te resemnezi. însă anestezia locala, domnii mei, nu pătrunde prea adînc, ci amorțește numai pielea la suprafața, îți dai seama ca te deschide și, firește, ca te apasă și te strivește. Stăteam culcat, cu fața acoperita ca să nu văd nimic, asistentul mă ținea de mîna dreapta și infirmi era-șefa de stingă. Era ca și cum m-ar fi apăsă și strivit, adică era carnea pe care o deschideau și o îndoiau cu ajutorul penselor. Dar iată ca tocmai atunci îl aud pe domnul consilier aulic spunînd: „Așa!" și, domnii mei, în aceeași c'ipâ, încep să dibuie pleura cu un instrument bont — trebuia sa fie bont ca să n-o străpungă prea iute — dibuia ca sa găsească locul cel măi bun pentru a putea sa străpungă ca sa introducă gazul, însă, în timp ce-și plimba instrumentul de-a lungul pleurei - domnii mei, domnii mei! - mi ~a mtîmplat ceva, mi-am dat seama ca s-a isprăvit cu mine, căci am "iceput să simt un rau absolut de nedescris. Pleura, domnii mei, nu tre-^{le at}lnsă, ea nu îngăduie și nu vrea sa fie atinsa, este tabu, e acoperita arne, izolata, este ceva de care nu te poți apropia nici în ruptul capu-• vi iată ca o dezveliseră și o pipăiau. Atunci, domnii mei, mi s-a ^{rau-} 'nspăimîntator, domnii mei — niciodată n-aș fi crezut ca este ^{ln}ta sa ai o asemenea senzație, atît de monstruoasa și de ticăloasa, sin ^{crezu}t-o

posibila aici, pe pamînt, ci numai în iad! Am avut o jje ~ adică trei la şir, una verde, alta cafenie şi alta violeta. Şi pe mjj.

tuturora, aceasta sincopa mirosea urît, şocul pleural îmi lovea frebu' ' mn^ mej- mirosea înfiorător a hidrogen sulfurat, așa cum . _ a pută în iad şi, în acelaşi timp, pe cînd leşinam, ma auzeam pe *mi* rîzînd cît mă ţinea gura, dar nu așa cum rîde un om, nu, era

342

THOMAS MANN

cel mai necuviincios şi greţos hohot de rîs pe care l-am auzit vreod viaţa, căci, domnii mei, dacă ți se pipăie astfel pleura, este ca şi cum ^ gîdila în modul cel mai exagerat şi cel mai inuman, iată, așa şi nu i * este cu aceasta blestemata ruşine şi tortura, acesta este şocul pleu care bunul Dumnezeu sa va ferească.

Anton Karlovici Ferge revenea adesea şi de fiecare data vînat d spaima, asupra acestei „infame” experienţe sufleteşti, hotarît sa nu m îngăduie repetarea ei. De altfel, chiar de la primele cuvinte s-a dovedit fi un om simplu, căruia toate chestiunile „înalte” îi erau străine şi faţad care nu trebuia sa ai nici un fel de pretenţii de natura intelectuala sa sentimentala, tot așa după cum el însuşi nu avea faţa de alţii nici 0 pretenţie de acest fel. Acest lucru o data stabilit, îţi dădeai seama, de altfel ca povestea lucruri interesante din viaţa lui trecuta şi din mijlocul căreia boala îl smulsese, adică din viaţa unui voiajor în serviciul unei societăţi de asigurare împotriva incendiilor: întreprinsese de la Petersburg calatorii lungi de-a lungul şi de-a latul întregii Rusii, vizitase fabricile asigurate, iar rolul sau era acela de-a face o ancheta asupra firmelor industriale care se găseau într-o situaţie financiara grea; căci statistica dovedea ca incendiile cele mai frecvente izbucneau în fabricile care făceau afaceri proaste. De aceea i-au dat însărcinarea sa sondeze cîte o întreprindere, sub un pretext oarecare, şi sa raporteze băncii rezultatele anchetei, pentru ca, printr-o reasigurare majorata sau printr-o alta repartiţie a primelor, sa se prevină anumite pierderi simţitoare. Vorbea despre călătoriile lui în plina iarna de-a lungul imensului imperiu, despre cursele în plina noapte pe un ger nemaipomenit, culcat în sanie, învelit cu blanuri de oaie, şi cum văzuse sticlind ochii lupilor pe întinderea zăpezii, asemenea unor stele. Avea în ladiţă provizii congelate, supa de varza şi pîine alba, pe care le dezgheţa la

hanuri, în timp ce se schimbau caii, iar pâinea era tot atît de proaspătă ca în prima zi. Nu riscai nici o neplăcere, decît atunci cînd venea brusc dezgheţul: atunci, bucăţelele supa de varza congelata, pe care le avea la el, se topeau şi curgeau.

În felul acesta domnul Ferge povestea întrerupîndu-se din cînd i cînd, ca sa observe, oftînd, ca totul ar fi rămas foarte frumos daca puţin n-ar fi fost necesar sa se mai supună unei alte încercări de a face pneumotoraxul. Nu spunea nimic prea deosebit, erau doar adevărate, pe care le ascultai cu plăcere, şi mai ales Hans Castorp g ^ ca este folositor sa audă vorbindu-se despre imperiul rusesc şi a felul sau de viaţa, despre samovare şi arta coacerii plăcintelor, cazaci şi bisericile de lemn cu multe clopotniţe în forma de ceapa-ai fi putut spune ca sînt colonii de ciuperci. Îl mai ruga pe domn¹¹

MUNTELE VRĂJIT

343

vestească despre locuitorii acestei ţari, despre exotismul lor nordic

ea în

atît mai ciudat în ochii lui, despre sîngele asiatic care curgea S' le lor, despre pomeţii proeminenţi, despre forma finico-mongola a V¹lor şi asculta totul cu un interes pur antropologic, ba avu chiar şi ° ozitatea sâ ceara sa i se vorbească ruseşte - şi de sub mustaţa plăcuta , juiui Ferge şi din mărul lui Adam pornea repede, confuz, complet

- şj nearticulat idiomul răsăritean — iar Hans Castorp găsea aceasta H'versiune cu atît mai plăcută (aşa e făcuta tinereţea) cu cît putea sa burde în voie într-un domeniu interzis din punct de vedere pedagogic.

De multe ori se abâleau sa stea de vorba cîte un sfert de ora cu Anton Karlovici Ferge. Dar, între timp, făceau vizite copilandrului Teddy, de la „Fridericianum”, un băieţuş de vreo paisprezece ani. blond şi fin, care avea o infirmiera particulară şi o pijama de mătase alba împodobită cu brandenburguri. Era orfan şi bogat, după cum îi informase el însuşi. În aşteptarea unei operaţii ce urma sa pătrundă la o oarecare profunzime, operaţie pe care voiau s-o încerce cît de curînd pentru extirparea unor părţi infectate, părăsea patul din cînd în cînd, pentru o ora, şi, într-un costum de sport drăguţ, lua parte la reuniunea din salon. Doamnelor le plăcea sa glumească cu el, iar el asculta conversaţiile lor, de pilda acelea în legătură cu

avocatul Einhof, cu domnișoara cu chiloții de tricou și cu Fränzchen Oberdank. Apoi se întorcea să se culce. Așa trăia, de azi pe mâine, copilandrul Teddy, elegant, lasînd sa se presupună ca asta era tot ce aștepta de la viața de-acum înainte.

Dar la numărul cincizeci zăcea doamna Mallinckrodt, Natalie pe numele cel mic, cu ochi negri, cercei de aur și cocheta, plăcîndu-i sa se gătească, dar care, cu toate acestea, era un fel de Lazar sau de lov feminin, lovită de Dumnezeu cu toate infirmitățile posibile. Organismul ei Părea inundat cu toxine, astfel încît toate bolile imaginabile se năpusteau asupra-i, fiecare pe rînd și toate deodată. Mai ales pielea îi

Mectata, căci regiuni mari erau acoperite de o eczema care îi provo-

ncarimi atroce și care, ici și colo, ajunsese pîna la carne vie, Pnnzîndu-i și buzele, astfel încît îi era greu sa bage lingura în gura.

amațiile interne se țineau lanț la doamna Mallinckrodt, cuprinzîndu-i

nr>ichii, plămîinii, periostul și chiar creierul, din care cauza avea 'ncongst'iența, iar slăbiciunea, ca urmare a temperaturii și a

suf • nt , , p
Pild T> '* Provoca spaima mari din pricina căroră, cînd minca de

Sc ' Putea sa înghită cum se cuvine: dumaticatul îi ramînea în gît. Pe

Sc
g g
a°easta cl°amna se găsea într-o situație înfiorătoare și pe deasupra ȘI S

mai e se găsea într-o situație înfiorătoare și pe
Un al- κ ȘI S'n^ura pe lume; căci după ce-și părăsise soțul și copiii bat sau, mai bine spus, pentru un adolesceri, a fost la rî pentru rîndul ei

344

THOMAS MANN

părăsita de amant, așa cum o mărturisi celor doi veri; prin urma avea cămin, deși nu era lipsita de mijloace de trai, întrucît l ie Qț "U chiar soțul ei. Fara sa se mîndrească într-un mod necuviincios cu * fapt, profita oricum de generozitatea lui -

sau poate ca la mijloc dragoste trainica — dar fara ca ea însăși s-o ia prea în serios, și înțele ca nu e decît o păcătoasă nenorocita, dezonorata și din cauza aceea îndura toate plăgile vrednice de un lov, cu o răbdare și o dîrzenie su prinzătoare, cu o putere de rezistența elementara, caracteristica firii sexului ei, învingînd durerile îngrozitoare ale trupului de bruneta reușind totuși sa-și facă un turban cochet, chiar și din pansamentul cu care era silita să-și înfășoare capul din cauza bolii. Nu mai contenea sa-si schimbe bijuteriile, începînd dimineața cu corali și sfîrșind seara cu perle. Încîntata de florile trimise de Hans Castorp, cărora le dădu o semnificație mai degrabă galanta decît caritabila, îi invita pe tineri sa se așeze lînga patul ei și sa ia ceaiul pe care ea însăși îl bea dintr-un ibric, avînd degetele acoperite pîna la articulații — inclusiv policarii - de opale, ametiste, smaralde. În vreme ce la urechi i se legănau cerceii de aur, le povesti verilor, din prima clipa, cum se petrecuse totul. Le vorbi atît despre soțul ei, un om vrednic de respect, însă plictisitor, cît și despre copiii deopotrivă de buni și de plictisitori, care semănau leit cu tatăl lor și pentru care nu avusese niciodată sentimente deosebit de călduroase, dar le vorbi și despre adolescentul cu care fugise și lauda îndelung tandrețea lui plina de elanuri poetice. Însă părinții tînarului știura, prin tertipuri pline de viclenie și chiar folosind forța, sa-l îndepărteze de ea, deși poate ca și boala, care tocmai atunci izbucnise sub aspecte multiple și năprasnice, îi făcuse sila micuțului. Va fac cumva silă și dumneavoastră, domnilor? Întreba ea cu cochetărie, iar feminitatea ei bruna înfrînse eczema care-i acoperea jumătate din fața.

Hans Castorp nu simți decît dispreț pentru tinerelul căruia ea îi p^{r0} vocase silă și își manifesta acest sentiment ridicînd din umeri. Lașitate poeticului adolescent îl îndemnă, în ceea ce-l privea, către un zel de natura cu totul opusa și găsi prilejul, în mai multe rînduri, sa ia nefericitei doamne von Mallinckrodt mici servicii de infirmier, *cais* cereau cunoștințe speciale: adică încerca sa-i vîre în gura, cu băgare seama, supa de la prînz — daca se întîmpla sa fie de fața cînd i se aduc îi dădea sa bea din ibric, atunci cînd vreun dumaticat i se oprea în g¹ o ajuta sa-și mai schimbe poziția în pat, căci în afara de toate boW^e

era chinuita și de rana încă necicatrizata a unei operații. îi dădea as mîna de ajutor, fie cînd era în drum spre sufragerie, fie cînd se înt° de la plimbare, rugîndu-l pe Joachim sa-și continue singur druffIU

^

MUNTELE VRĂJIT

ti»P

el va da o raita pe la cazul de la numărul cincizeci, pentru a afla ^{u"r} ^{ma} simțea - și trăia în el însuși o bucurie deosebită, care izvoră [^] [■] onvingerea menirii tainice și din oportunitatea purtării lui, bucurie e împlătea deopotrivă cu o anumită plăcere nemarturisită și foarte t'na născută din felul acesta de a activa atât de pios, de blînd și de dabil încît nici din punct de vedere militar, nici din punct de vedere anist și pedagogic nu i se puteau face obiecții serioase. par despre Karen Karstedt n-am vorbit încă, și cu toate acestea Hans Castorp și Joachim se îngrijiră de ea într-un mod cu totul deosebit. Era o clienta particulară și externă a consilierului aulic care, de altfel, o dăduse el însuși în grija miloșilor veri. Era aici, sus, de patru ani, fără resurse materiale, la bunul plac al unor rude care se dovediseră neîndurătoare față de ea, căci o dată o și luaseră de-aici, sub pretextul ca, oricum, tot era condamnată la moarte, și n-au binevoit s-o trimită înapoi decît după intervențiile consilierului aulic. Locuia în Dorf, la o pensiune ieftină- avea abia nouăsprezece ani, subțirică, cu parul lins, unsuros și cu niște ochi care se sileau cu sfiala să ascundă o lucire ce se potrivea cu îmbujorarea de febra a obrazilor și cu vocea ei stinsă într-un chip caracteristic, dar care suna plăcut. Tușea aproape mereu și avea aproape toate vîrfurile degetelor acoperite cu plasturi, fiindcă supurau.

Prin urmare, verii se ocupară de ea în mod deosebit, la rugămintea consilierului aulic, ca băieți buni ce erau. Totul a început cu trimiterea unor flori, apoi îi făcură o vizită nefericitei Karen, pe balcoanașul ei din Dorf, iar după aceea organizară cîteva plimbări în trei: la un concurs de patinaj, la o cursă de bob. Căci, în valea noastră din creierul munților sezonul sporturilor de iarnă era acum în toi, se organizase o săptămîna a ^{ain} ^{pionatelor}, inițiativele se înmulțeau, petrecerile și spectacolele se Wieau lanț - erau însă manifestații cărora verii nu le acordaseră pîna a ^{Unc'} decît o atenție fugară. De fapt, Joachim era împotriva tuturor disecțiilor de-aici. Nu pentru ele se afla aici - nu stătea nici pentru a trai se acomoda cu aceasta ședere, făcînd-o plăcută și variată, ci numai ^t ^{a sca}Pe cît mai repede cu putința de infiltrație, să ajungă valid pen-și tace serviciul, adevăratul

serviciu, la șes, în locul serviciului

prestat n "

nu ■ urmarea tratamentului, care era un succedaneu, însă de care

larn a &a Se at*nșă n«"neni. îi era interzis sa practice sporturile de șl u

displăcea sa facă pe gură-casca. Cît despre Hans Castorp, el se
Prea ' - ^ ^ ^ e ° e * de-aici, de sus, printr-o solidaritate prea strînsa
și lrtla pēntru a mai putea arata cel mai mic interes fața de viața
eni care considerau acest loc ca pe un teren de sport.

346

THOMAS MANN

Dar solitudinea lor pentru biata domnișoară Karstedt s
situația, iar Joachim nu putea ridica nici o obiecție — căci în
acest caz fi dovedit mai puțin animat de sentimente creștine. Se
duseră deci

bolnava de la locuința ei modesta din Dorf și o conduseră, pe
un ger cu soare arzător, de-a lungul cartierului englezesc, numit
a

■ ai

sa i_a SPien-

astfe] după „Hotel d'Angleterre", printre magazinele luxoase
de pe S(rad

principala, unde săniile alergau în sunet de zurgălăi și pe
unde se pi; bau bogătașii petrecăreți și trîndavi din întreaga
lume, clienți ai Cazino lui și ai marilor hoteluri, bărbați fara
pălării, îmbrăcați în costume ele gante de sport croite din stufe
alese și scumpe, cu fețele bronzate d arșița soarelui de iama și
de reverberația zăpezii, apoi coborîra mult mai jos pîna la
patinoarul situat în fundul văii, nu departe de Cazinou «1 care în
timpul verii servise ca teren de fotbal. Se auzea muzica; orches-
tra Cazinoului dădea un concert pe estrada pavilionului de
lemn, deasupra patinoarului dreptunghiular, îndărătul căruia se
înălțau, în albas-trul-închis al cerului, munții înzăpeziți. Intrară
tustrei, își facura drum printre spectatorii așezați pe banei în
amfiteatru, în jurul patinoarului, gasira loc și începură sa
privească. Patinatorii cu costumele lipite de trup, cu tricouri
negre și dolmane împodobite cu găitane, se legănav, pluteau,
descriau figuri, săreau și făceau cercuri. O pereche de virtuoși,
un domn și o doamna, profesioniști deosebit de abili, executară
o figura pe care în lumea întreaga nimeni nu mai era în stare s-
o realizeze, provocînd aplauze acompaniate de muzica.
Disputîndu-și recordul de viteza, șase tineri de naționalități

diferite, aplecați înainte și cu mâinile la spate, ținând uneori o batista între dinți, facura de șase ori ocolul vastului dreptunghi. Un clopot își amesteca din când în când sunetele în melodia muzicii. Uneori din mulțime izbucneau strigate de încurajare și aplauze. Era o adunătura pestriță, la care cei trei bolnavi, verii și protejata te priviră cu curiozitate. Englezi cu șepci de stofa cadrilata și dinți albi vorbeau franțuzește unor doamne parfumate puternic și îmbrăcate o¹ cap pâna-n picioare cu tricouri viu colorate, iar unele dintre ele p^{ur} a pantaloni. Americani cu scafiriile mici, părul scurt, lipicios, cu p'P butucănoase în gura, purtând blanuri cu spicul aspru în afara. K bărboși și eleganți, bogați și sălbatici la vedere, cât și olandezi de u" corcit cu malaiezi, se amestecau într-o asistență formată din germa elvețieni, pe când toți ceilalți, nedefiniți, și care vorbeau franțuz" veniți din Balcani și țările Levantului, oameni cu înfățișare aventur pentru care Hans Castorp avea o oarecare slăbiciune, dar pe

Joachim îi condamnă ca avînd ceva interlop și lipsit de caracter.

era"

MUNTELE VRĂJIT

347

știați pretutindeni. Între timp, niște copii se avîntara într-un con-

lumeț și se poticniră de-a lungul patinoarului, avînd pe un picior

C hi și pe cea a^{af} ° patina, apoi tot un grup de băieți împinse pe

-fele niște fete. O luară la goana cu luminări aprinse, învingătorul

, j acela care ajungea la capăt fara să i se stingă flacăra; alergînd, erau

hl'eati sa sară peste obstacole sau sa umple cu cartofi niște galeți cu

■ torul unor linguri de cositor. Cei din societatea distinsa se amuzau omotos. își arătau unii altora pe cei mai bogați, pe cei mai cunoscuți

j pe cei mai eleganți dintre copii, fetița unui multimilionar olandez, fiul

unui prinț prusac și băiețelul de doisprezece ani care purta numele unei

mărți de șampanie cunoscuta în lumea întreaga. Biata Karen se amuza

și în același timp tușea. De bucurie, bătea din palme, fara sa mai țină

seama de degetele care-i supurau. Le era atît de recunoscătoare.

Verii o conduseră și la cursele de bob: locul pîna unde trebuiau sa meargă nu era prea departe nici de „Berghof \ nici de locuința domnișoarei Karen Karstedt, căci pista, coborînd de pe Schatzajp, se termina în Dorf, între grădinile cartierului de pe versantul vestic. Acolo era instalat micul pavilion de control; se comunica telefonic plecarea fiecărei sâinii. Printre taluzurile de zăpada înghețata, parcurgînd virajele pistei inundate de sclipiri metalice, coborau din vîrf, la intervale destul de lungi, săniuțele plate, încărcate cu domni și doamne în svetere de lîna albă și avînd în jurul piepturilor niște eșarfe cu culorile tuturor națiunilor. Vedeai chipuri îmbujorate și încordate, pline de zăpada spulberata. Publicul fotografia săniile care cădeau, derapau sau se dădeau peste cap, răsturnînd echipele în zăpada. Și aici cînta muzica. Privitorii stăteau în tribunele mici amenajate special sau se strecurau pe cărarea îngusta, săpata pe lînga pista. Podețele de lemn așezate peste pista și pe sub care aluneca în goana, din cînd în cînd, cîte un bob, erau și ele ocupate de spectatori. Cadavrele sanatoriului făceau și ele același drum, treceau JUnd pe sub poduri de-a lungul curbelor, la vale, mereu la vale, își Puse Hans Castorp și chiar vorbi cu ceilalți despre acest lucru.

v¹ la Bioskop-Theater din Platz o conduseră verii, într-o dupa-amiaza, aren Karstedt, deoarece îi plăceau mult lucrurile acestea. În aerul at care îngreuna respirația cefor trei, întrucît erau obișnuiți numai cu S ea ma' curatâ' și care te apasa piepturile umplîndu-le cape-u o ceață tulbure, licărea, în fața ochilor lor îndurerați, o ameste-

ro , -J

pri • C SCene am viața tremurînda de pe ecran, agitata, amuzanta și de 1 ' mtT'o așitație fremătătoare ce nu se oprea decît ca s-o ia imediat Pat, acompaniată de o biata muzica menita sa atribuie gonitelor

tel S

348

THOMAS MANN

închipuiri trecute o împărțire prezenta a timpului, și care, în

Pofida

mijloacelor sale reduse, reușea totuși să cînte pe toate registrele sol tații, măreției, pasiunii, sălbăticiiei și ale unei senzualități cam de ' Vazura, astfel, desfășurîndu-se în tăcere o poveste framîntată, cu drag ^ și cu crime, care se petrecea la curtea unui despot oriental, întîm I neașteptate, pline de grandoare și zădărnicie, pline de dorințe tiranice de furii fanatice ale slugărniciiei, pline de cruzimi și de pofte, de volupt și de întîrzieri semnificative mai cu seama atunci cînd era vorba d pilda, de-a scoate în evidența musculatura brațelor unui calau - Pe scurt Vazura ceva întemeiat pe o cunoaștere intimă a dorințelor ascunse ale reprezentanților civilizației internaționale care asistau la acest spectacol Settembrini, ca om al rațiunii, ar fi condamnat desigur cu asprime și cu o ironie șfichiuitoare, clasică, acest spectacol atît de puțin umanist și n-ar fi pierdut ocazia să înfiereze abuzul de-a folosi tehnica pentru a da viața unor imagini care înjoseau demnitatea omului, se gîndi Hans Castorp și în șoapta îi împărtăși varului sau aceste gînduri. În schimb, doamna Stohr, care era și ea acolo, șezînd nu prea departe de ei, părea extaziată; chipul congestionat și incult i se schimonosise de plăcere.

De altfel, pe toate chipurile aflate în sala se petrecea același lucru. În clipa cînd dispărea ultima imagine tremurătoare a unei scene, cînd lumina se aprindea, iar cîmpul vizual apărea spectatorilor ca o pînza goală, nici pe departe nu mai putea fi vorba de aplauze. Nu mai era nimeni acolo pe care l-ai fi putut răsplăti cu aplauze, sau pe care, din admirație, l-ai fi putut rechema la rampa pentru a omagia arta de care dăduse dovada. Actorii care se asociaseră ca să realizeze acest spectacol erau de mult risipiți în cele patru vînturi; publicul nu văzuse decît umbrele creațiilor lor, adică acele milioane de imagini și instantanee scurte prin care acțiunea a fost descompusă și apoi reconstituită, ca să poată fi restituită duratei după voie și oricît de des, într-o înlănțuire rapidă și tremurătoare. Din cauza iluziei, tăcerea publicului avea ceva vlăguit și neplacut ■ Mîinile rămîneau întinse, neputincioase, în fața neantului. Te frecai ochi, priveai fix, drept înainte, te rușinai de lumina și erai nerăbdător să regăsești în întuneric, ca să vezi desfășurîndu-se iarăși niște fapte avuseseră un timp al lor propriu, dar acum erau transplantate în timp nou, fiind reîmprospătate cu spoiala muzicii.

Tiranul muri înjunghiat cu un cuțit, răcnind cît îl ținea gura, dar ca cineva să-l audă. Apoi, spectatorii văzură imagini din

întreaga ^ pe președintele Republicii franceze, cu joben și
decorații, rasp^u din fundul landoului printr-o scurtă cuvîntare; pe
viceregele Ir>dl

MUNTELE VRĂJIT 349

nui rajah și pe kronprinz în curtea unui regiment din
Potsdam.

nU - viata și îndeletnicirile unui sat de indigeni din Noul
Mecklem-

înnta de cocoși în Borneo, sălbatici goi care cîntau din fluiere
hi IfS i

- J ne nas, prinderea unor elefanți sălbatici, o ceremonie la curtea S
1 i Siamului și o strada cu bordeluri din Japonia, unde gheișele
au așezate îndărătul unor zăbrele de lemn. Vazura, de
asemenea, oizi înfofoliți, strabatînd cu săniile trase de reni un
pustiu de zăpada . nordul Asiei, pelerini ruși închinîndu-se pe
muntele Hebron și un l'ncvent persan bătut cu ciomege. Parca
luai parte la toate acestea. Spațiul era desființat, timpul se
trăsese înapoi, „acolo” și „atunci” deveniseră într-o clipita niște
scamatorii, iar „aici” și „acum” erau metamorfozate și învăluite
de muzica. Pe neașteptate vedeai apropiindu-se de tine o tînără
marocana, în mărime naturala, îmbrăcata în mătase vărgata,
împopoțonata cu lanțuri, inele și paiete, și cu sinii plini dezgoliți
pe jumătate. Avea narile largi, ochii plini de o viața primitiva și
își mișca limba; rîdea cu toți dinții ei albi și-și acoperea ochii cu
o mîna ale cărei unghii păreau de o culoare mai deschisa decît
pielea, iar cu cealaltă făcea semn publicului. Priveai uluit chipul
ei de umbra, seducător, care părea ca vede și nu vede, ale cărui
priviri nu te priveau deloc, al cărui rîs și ale cărui gesturi nu
ținteau întru nimic prezentul, ci erau numai în lumea lor, acolo
și odinioară, astfel încît n-ar fi avut sens sa le răspunzi. Acest
fapt, după cum am mai spus, amesteca bucuria cu un sentiment
al neputinței. Și chiar atunci năluca se destramă. O lumina
puternică inundă ecranul după ce cuvîntul „Sfîrșit” fusese
proiectat: programul oferit se terminase, iar publicul părăsea
teatrul, în vreme ce un altul nou se înghesuia afara, dornic sa se
bucure de repetarea acestei desfășurări.

îndemnați de doamna Stohr, care li se alăturase, și din
dorința de-a

Pe plac bietei Karen, care își împreunase mîinile a
recunoștința, intra-

Ș¹ Ia cafeneaua Cazinoului. Muzica era și acolo. O mica orchestra de

icantii în fracuri roșii cînta sub conducerea unui prim-vionst
ceh sau

gur care, desprins de grup, stătea în picioare în mijlocul
dansatorilor

l c"lnu)ia instrumentul cu răsuciri pasionate ale trupului. O
animație

ena domnea în jurul meselor. Se serveau băuturi rare. Pentru a
se

> Veni comandară oranjade pentru ei și protejata lor, căci era
cald

L_a m îmbîcșit, în vreme ce doamna Stohr comanda un lichior dulce.

sul - a' Spuse ea' animația încă nu-i în toi. Abia mai spre seara
dan-

torij mSUfle(ea; de altfel, foarte mulți pacienți din diferite alte
sana-

Ș1 bomavi care stăteau aici pe cont propriu, prin hoteluri și la
350

THOMAS MANN

Cazinou, veneau în grupuri mult mai mari decît acum, și nu
num_a-dintre cei ce făceau febra a trecut dansînd pragul
eternității și a SUC bat cu o hemoptizie finală, golind *in dulci júbilo*
cupa bucuriei de a Ceea ce făcea profunda ignoranța a doamnei
Stohr din acest *in d . júbilo* era în adevăr extraordinar; primul
cuvînt îl lua din vocabui italiano-muzical al soțului ei, și-l rostea
în consecință, „dolce” i_a doilea cuvînt numai Dumnezeu știe de
unde-l găsise - iar verii, cî izbucni această latină, apucară
amîndoi deodată firele de pai din pahar însâ doamna Stohr nu
se arată deloc tulburata. Dimpotrivă, hlizindu-ș încăpățînată cu
dinții ei de iepure, se silea, prin aluzii și tachinări sa ghicească
adevărata cauză a legăturilor dintre cei trei tineri, întrucît nu și-
o putea explica limpede decît din punctul de vedere al bietei
Karen care, spunea doamna Stohr, data fiind purtarea ei nișel
cam naivă, era pesemne încîntata de a fi însoțită, în același
timp, de doi cavaleri atît de veseli. Cazul i se părea însâ mai
puțin limpede văzut din punctul de vedere al celor doi veri; dar
oricît de proastă și ignoranta era, intuiția ei feminină o ajuta
totuși sa-și facă o idee, incompletă și triviala
bineînțeleas, asupra faptelor. Căci ghici și lăsă chiar să se
înțeleagă prin tachineriile ei că singurul și adevăratul cavalier
era numai Hans Castorp, pe cînd țînărul Ziemssen se mărginea

doar să-l asiste, și Hâns Căstorp, a cărui înclinație intimă pentru doamna Chauchat îi era cunoscută, n-o însoțea pe nenorocita de Karstedt decât în lipsă de ceva mai bun, deoarece, după toate aparențele, nu știa deocamdată cum să se apropie de cealaltă — un fel de a judecă demn de doamna Stohr, lipsit de orice adâncime morală, foarte stingaci și bazat pe o intuiție vulgara, drept care Hans Castorp nu o onoră decât cu o privire obosită și disprețuitoare. atunci când ea își formulă părerea pe un vulgar ton de glumă. Deoarece legăturile cu biata Karen constituiau pentru el, în adevăr, un fel de compensație și un expedient oportun și util — după cum de altfel toa acțiunile lui caritabile aveau un sens asemănător. însă, în același timp-aceste inițiative pioase aveau și un scop al lor, propriu, iar mulțumir pe care o simțea nu era de o natură mai puțin spontană și pură . aceea încercata când o ajuta pe infirma doamnă Mallinckrodt să înghită fiertura, când îl asculta pe domnul Ferge descriind infernaU" § pleural sau când o vedea pe biata Karen bătîndu-și cu recunoști!» bucurie mîinile cu degetele acoperite cu plasturi; mulțumirea ac

izvora dintr-o concepție spirituală ce voia să întreacă, într-un se

ns op"si'
punctul de vedere pe care domnul Settembrini îl reprezenta acțiunea lui educatoare, iar tînărului Hans Castorp i se părea că a

prin

MUNTELE VRĂJIT

351

merita mai curînd decât altele să i se aplice formula *placet*

pxperiri-

Tsuț? în care locina Karen Karstedt era situată nu departe de pîrîu calea ferată, adică la marginea drumului ce ducea spre Dorf, așa ca .. jypa micul dejun, puteau lesne, când doreau, să se ducă să-o ia la r barea prescrisă. Mergînd astfel înspre Dorf, ca să iasă în șoseaua ■ cipală, aveau în fața priveliștea micului Schiahorn, apoi la dreapta • piscuri numite Turnurile Verzi, dar acoperite de o zăpadă lucind rbitor în razele soarelui, iar mai departe, tot pe dreapta, vîrfurile rotunjite ale Dorfbergului. La jumătatea povîrnișului abrupt se vedea un cimitir, cimitirul din Dorf, înconjurat de un zid, de unde probabil aveai prilejul să te bucuri de o priveliște frumoasă, cuprinzînd desigur și lacul, încît și-l puteai închipui foarte lesne ca ținta unei plimbări. Așa se

face că porniră tustrei să ajungă pînă sus într-o dimineață frumoasă - și de altfel toate zilele erau frumoase: liniștite și însorite, de un albastru adine, de o căldură plăcut răcoroasă și de un alb scânteietor. Verii, unul cu chipul roșu ca o țiglă, celălalt bronzat, mergeau în haină, deoarece sub săgețile unui asemenea soare pardesiurile i-ar fi incomodat — tînărul Ziemssen în costum de sport și cu șoșoni, iar Hans Castorp încălțat la fel, dar cu pantaloni lungi, deoarece nu avea chiar atîta chemare pentru exercițiile fizice ca să-i poarte scurți. Era între începutul și mijlocul lui februarie al noului an. Așa e, anul se schimbase de cînd Hans Căstorp urcase aici, era notat un altul, următorul. Un mare arătător al ceasornicului lumii pășise cu o unitate mai departe, nu cu una dintre cele mai mari, nu cu una dintre acelea care măsoară mileniile — foarte puțini erau aceia care, trăind astăzi vor putea asista la o asemenea schimbare; și nu era nici una dintre acelea care marchează secolele sau măcar deceniile, nu, fără a naia că nu. Dar limba indicatoare a anilor se deplasase de curînd, cu o că Hans Castorp nu era aici chiar de un an, ci abia de puțin mai mult decît de o jumătate de an și, la fel ca minutarele unor anumite ceasuri mari care nu înaintează decît la fiecare cinci minute, se oprișe pînă cînd avea să fie nevoit să se miște. Dar pînă atunci arătătorul trebuia să mai înainteze încă de zece ori, adică de mai multe ori decît de cînd Hans Castorp sosise aici - deci, pe februarie nu-l căna socoteală, căci o dată început, putea fi considerat imediat ca parut - la fel cum, schimbînd în bani mărunți o moneda, e ca și cînd ai fi cheltuit-o.

de pe o intră cei trei porniră să facă o plimbare pînă la cimitirul — și pentru a fi onești pînă la capăt, vom pomeni și de

352

THOMAS MANN

aceasta excursie. Hans Castorp luase inițiativa, iar Joachim, cu începutul prin a face cîteva obiecțiuni din cauza bieteii Karen s-a convins pîna la sfîrșit și recunoscu ca ar fi fost inutil să se joace de-a v-ați ascunselea și să caute, potrivit lașității doamnei Stohr să pună la adăpost de tot ceea ce i-ar fi putut sugera să se gîndească la *tus*. Karen Karstedt nu era încă în prada iluziilor cu care te amagește - ultima fază a bolii, adică știa

soarta ce-i era hărăzită și ce anume îns na necroza din vârful degetelor. Dar mai știa, de asemenea, ca rudele nemiloase nici nu vor voi sa se gîndeasca la cheltuiala de a-i transport sicriul acasă și ca, după *elitus*, o sa i se dea și ei un locșor modest acolo, sus. Pe scurt, puteai sa consideri că scopul plimbării era din punct de vedere moral, mai potrivit pentru ea decît multe altele, adică decît, de pilda, locul de sosire al boburilor sau cinematograful - fara sa mai pui la socoteala ca la mijloc nu era decît un gest spontan de camaraderie sa vizitezi o data, ca din întâmplare, pe cei de-acolo, de sus -admițînd că nu voiai sa consideri cimitirul numai și numai ca pe o cun-ozitate sau ca pe un loc oarecare de plimbare.

Urcară încet, în șir indian, căci poteca desfundată nu le îngăduia sa treacă decît unul cîte unul, lasara în urma, sub ei și deasupra lor, vilele așezate pe coasta și suind mereu vazura iarăși, pe parcurs, schimbîndu-se și deschizîndu-se priveliștea familiara a peisajului care le oferea, în perspectiva, splendoarea lui hibernala: se desfășura către nord-est, în direcția intrării în vale, și cum se și așteptau vederea li se deschise spre lacul al cărui disc înghețat și acoperit de zăpada era înconjurat de desimea pădurilor; dincolo de țărmlul lui cel mai îndepărtat, versantele munților păreau ca se întîlnesc, iar peste ele alte piscuri necunoscute, acoperite cu zăpada, se înălțau etajîndu-se în albastrul cerului. Priviră toate acestea stînd în picioare, în zăpada, în fața portalului de piatra așezat la intrarea în cimitir, apoi pătrunseră pe portița de fier cu grilaj, fixata în stîlpul de piatra ai porții — o portița care se ținea numai în țîțîni.

Cărările, curățate cu lopata chiar și acolo, se întindeau printre m vilele mormintelor acoperite de zăpada și împrejmuite cu grilaje, ace paturi odihnitoare, executate cu grija și purtînd pe ele cruci de piatra de metal și mici monumente împodobite cu medalioane și epitafuri, nicăieri nu se vedea și nu se auzea suflet de om. Liniștea, singurătate -tăcerea păreau profunde și intime în multe privințe; cîte un îngere ^ piatra sau amoraș de bronz, cu căciulite de zăpada pe capșoare, degetul pe buze pentru a simboliza tăcerea, putea foarte bine sa ^ drept spiritul ei - cu alte cuvinte: drept spiritul acestei tăceri, an

MUNTELE VRĂJIT

353

unei po

- tăceri Pe care ° simțea, m adevăr, ca pe un foarte puternic
- nic și adversar al cuvîntului, așadar, ca pe un mutism

nicidecum

■ de înțeles și nici gol de viață. Pentru cei doi bărbați ar fi fost fara

A ala un prilej sa se descopere, daca ar fi avut pălării. Insa erau cu

1 descoperit, adică nici Hans Castorp nu avea pălărie, așa ca se

iniră doar sa meargă în șir câte unul, într-o ținuta respectuoasa.

îndu-și greutatea trupului în vârful picioarelor și înclinându-se ușor la

dreapta și la stînga, în urma lui Karen Karstedt.

Cimitirul avea o forma neregulata, adică se întindea mai întii ca un dreptunghi îngust, spre sud, apoi se prelungea în cele doua sensuri în forma de asemenea dreptunghiulara. Era evident ca au fost siliți sa-l mărească în mai multe rînduri, drept care i se adaugasera niște parcele din ogoarele vecine. Cu toate acestea, locul îngrădit părea ocupat complet, dacă se poate spune așa, atît de-a lungul zidurilor cît și pe parcelele interioare mai puțin căutate — încît abia puteai vedea și spune unde mai era posibil, deocamdată, sa găsești la nevoie un loc. Cei trei vizitatori se plimbară cu discreție, destul de mult, pe cărările înguste și pe trecerile printre inscripții, oprindu-se ici și colo pentru a descifra un nume împreună cu data nașterii și data morții. Pietrele funerare și crucile erau modeste și dovedeau că nimeni nu exagerase aici cu cheltuiala. Cît despre inscripții, numele erau de toate felurile și de pretutindeni și sunau englezește, rusește — în general erau multe slave, dar și germane, portugheze și într-altfel, iar datele aveau o caracteristica izbitoare, adică intervalele care despărteau pe unele de celelalte erau, în total, de o scurtime impresionantă, numărul de ani care se scursese între naștere și *exitus* se ridica pretutindeni cam pîna în jurul a douăzeci, și foarte arareori mai mult, așadar, acest loc de odihna era plin de foarte multa tinerețe și de °arte puțina virtute, un popor nomad care venise aici din toata lumea și consimțise definitiv sa se întoarcă la o forma de existența orizontala.

naeva, în desimea monumentelor, în interiorul pajiștii, cam pe la

Loc, era un locșor drept, de lungimea unui om, neted și neocupat, între

ovilite de ale căror stele funerare atîrnau coroane dintr-un

materi-

'mc, iar ce; trei vizitatori se opriră acolo, fara sa vrea.

Ramaseră în

e • re> domnișoara ceva mai înainte decît însoțitorii, și citiră
gingașele

ren Wl ^ pC pietrele mormintelor - Hans Caștorp într-o atitudine
de

So sine, cu mîinile împreunate în fața, cu gura
cascăta și ochii

- du - ?Itînaru' Ziemssen în poziție de drepti, dar lăsat puțin
pe spate

furișat- C Ven'' mînați de o curiozitate simultana, aruncară
o privire

Pre chipul lui Karen Karstedt. Totuși ea observa privirile acestea

354

THOMAS MANN

și ramase puțin rușinata și sfioasă, cu capul plecat înainte,
un pi_c D-surise nefiresc, țuguindu-și buzele, și clipi repede.

aiș,

Noaptea Valpurgiei

Peste cîteva zile urmau sa se împlinească șapte luni de cînd
tînărul Hans Castorp venise aici, în vreme ce varul sau, Joachim,
care se sas deja de cinci luni atunci cînd sosise celălalt, avea
acum douasprezec luni în spatele lui — un an împlinit — împlinit
în sensul cosmic, căci de cînd locomotiva mica, dar cu mare
putere de tracțiune îl lăsase aici pamîntul străbătuse în
întregime orbita lui solara și se întorsese iarăși în punctul în
care se afla atunci. Erau în perioada Carnavalului, în ajun de
Lăsata Secului, iar Hans Castorp îl întreba pe varul lui, care era
mai de mult în sanatoriu, cum se petreceau lucrurile cu acest prilej.

— Magnific! îi răspunse Settembrini, pe care verii îl întîlnira din nou în
timpul plimbării lor matinale. Splendid! mai spuse el. Se petrece cu tot atîta
veselie ca și în Prater, domnule inginer, o sa vă puteți da seama curînd. O să ne
prindem cu toții în hora, chiar aici, vom dansa ca niște cavaleri strălucitori,
adaugă el și apoi continua să clevească cu glasul-i voios, însoțindu-și criticile
răutăcioase cu gesturi hazlii făcute cu brațele, cu capul și umerii. Ce vreți, am
citit că asemenea baluri se dau chiar și *dans une maison de sante* pentru
nebuni și idioți — prin urmare de ce n-ar avea loc și aici?
Programul este alcătuit din dansurile macabre cele mai diferite,
cum desigur va închipuiți. Numai ca, din nefericire, unii dintre
invitații de anul trecut nu vor mai putea să apară de data

aceasta, căci petrecerea se termină încă de la orele nouă și jumătate...

— Vreți să spuneți... A, da, bine zis! rîse Hans Castorp. Sînteți mucalit! La nouă și jumătate, ai auzit, Joachim? Adică prea devre pentru ca „o anumită parte” dintre cei de anul trecut să mai poată p^{at} cipa la petrecere măcar o ora. Ha, ha, e sinistru! Firește că este v⁰ despre acea parte care, între timp, a spus pentru totdeauna *vale* în^v șului de carne. Pricepi jocul meu de cuvinte? Dar, oricum, sînt c^{un} aflu programul, spuse el. Este admirabil, după părerea mea, că U^{ne} aici sărbătorile și că astfel marcam popasurile potrivit obiceiului, p¹¹ . ^ hotar bine tras, ca să nu trăim de-a valma, într-o prea mare mon^o ceea ce ar fi, în adevăr, straniu. Am sărbătorit Crăciunul, pe urma

MUNTELE VRĂJIT

355

ama că era Anul Nou, iar acu iată că vine Carnavalul. După care

r apropiu Duminica Floriilor (se fac covrigi pe aici?), Saptamîna

S pastile și Rusaliile care cad șase săptămîni mai tîrziu, apoi vom fi

rte aproape de ziua cea mai lungă a anului, solstițiul de vara,

l eți și jⁿ continuare, ne vom pregăti pentru toamnă.

_Stați! stați! stați! exclamă Settembrini ridicînd ochii spre cer și apa-

. Ju. și tîmplele cu palmele. Tăceți! Va poftesc să n-o mai luați razna

în felul acesta.

-lertați-mă, intenția mea era dimpotrivă... De altfel, cred că Behrens o să se hotărască în sfîrșit să-mi facă niște injecții ca să înlătore infiltrația, căci am mereu treizeci și șapte cu patru, cu cinci, cu șase și chiar cu șapte. Nimic de făcut în privința aceasta. Sînt și ramîn un copil răsfațat de viață. Este adevărat că nu mă aflu aici pentru prea multă vreme, Radamante nu mi-a fixat un termen precis, totuși spune că n-ar avea nici un sens să întrerup prematur tratamentul, atunci cînd am și investit aici, sus, atîta amar de timp. Și, în fond, la ce mi-ar folosi dacă mi-ar da un termen? Acest lucru n-ar însemna prea mult, căci atunci cînd spune, de pildă: o jumătate de anișor, este întotdeauna aproape de adevăr, dar de obicei trebuie să te aștepți la mai mult. Asta reiese și din exemplul pe care mi-l oferă vărul meu, fiindcă trebuia să fie gata de plecare la începutul lunii - gata în

sensul de tĂmăduit - ĂnsĂ la ultima consultație Behrens i-a mai adăugat patru luni pĂnĂ la vindecarea completĂ — ei, și pe urmĂ ce se va mai ĂntĂmpla? Pe urma va sosi solstițiul de vara, cum vĂ spuneam fĂrĂ a avea intenția sa vĂ supĂr, și apoi ne vom Ăndrepta iarĂși spre iarnĂ. Pentru moment ĂnsĂ, este adevĂrat ca nu sĂntem decĂt n penoada Carnavalului — și apoi, sĂnt sigur ca dumneavoastrĂ ma mĂțelegeți, gĂsesc cĂ este bine și frumos sa praznuim sĂrbĂtorile Ăn buna mauialĂ, dupĂ cum este scris Ăn calendar. Doamna Stohr spunea ca la  rtar se și gĂsesc de cumpĂrat trompete de copii.

eea ce era exact. De altfel, chiar de la prima gustare, Ăn dimineața

— asata Secului - care vine pe neĂșteptate și Ănainte sa prĂnzi de veste -

instn ra^e"e ĂncePuserĂ sĂ se audĂ toate soiurile de sunete scoase din nte de suflat care sforĂiau sau țiuiau; la prĂnz fuseserĂ aruncate

K.le ~ serpentĂne de la masa lui GĂnser, Rasmussen și a domnișoarei

purta •'I3r ma* multe persoane, de pildĂ Marusia cea cu ochi rotunzi,

dar s U ^e *lĂrte care puteau fi cumpĂrate tot de la portarul șchiop;

sĂrbĂt ' atU 'n su^rașe"e cĂt si Ăn salon, se rĂspĂndi o Ănsuflețire de "nHiativ- eocarndatĂ sĂntem singurii care știm, datoritĂ spiritului de

wi Hans Castorp, unde avea sĂ ducĂ aceastĂ seara de
356

THOMAS MANN

Carnaval. Dar pe noi ceea ce știm nu ne va abate din calea domoala, dam timpului cinstea ce i se cuvine și nu grĂbim nimic poate ca pe parcurs tĂrĂgĂnam chiar mersul evenimentelor, decr Ămpartașim cumpĂtarea morala a tĂnarului Hans Castorp, care a an atĂt de multa vreme desfĂșurarea acestor ĂntĂmplĂri.

Dupa-amiaza, toata lumea pleca Ăn pelerinaj la Platz, sa vadĂ co cariile Carnavalului de pe strĂzi. Și privirĂ cum se perindarĂ pe dnj mĂști, numeroși Pierrot și Arlechini care duruiau și clĂmpĂneau ' pietonii și cei din carele alegorice, mascați și unii și ceilalți, se batura se harțuira cu confeti, printre sĂniile Ănzorzonate și Ămpodobite cu zurgĂlĂi. Apoi se regĂsirĂ cu toții pentru cina Ăn jurul celor șapte mese foarte bine dispuși și

hotarîți să păstreze spiritul veseliei generale în cercul lor închis. Tichiile de hîrtie, huruitoarele și trompetele portarului se vîndura la iuțeala, iar procurorul Paravant lua inițiativa unei deghizări mai complete, punîndu-și un chimono de femeie și o coasa falsa care, potrivit exclamațiilor izbucnite din toate părțile, trebuie ca aparținea doamnei consul general Wurmbrandt. Își răsucise în jos vîrfurile mustăților cu un fier de frezat, astfel încît semăna leit cu un chinez. De altfel, nici administrația nu se lăsase mai prejos; împodobise fiecare dintre cele șapte mese cu un lampion de hîrtie, o luna colorata cu o luminare aprinsa înăuntru, așa că Settembrini, intrînd în sufragerie și trecînd pe lînga masa lui Hans Castorp, cita niște versuri care se refereau la o iluminare asemănătoare:

Vad flăcărui ce ard balțat! Voioasa-i lumea ce s-a adunat... —
rostindu-le cu un surîs fin și sec, apoi se îndrepta la fel de agale spre locul lui, în timp ce era bombardat cu niște bilișoare fragile, pline de parfum și care spargîndu-se îi stropeau pe cei loviți.

Pe scurt, chiar de la început erau puși pe petrecere. Hohote de izbucneau peste tot, serpentinele atîrnau de lustre și se legăna adierea aerului, în sosul fripturii înotau confeti, pitica sosi prima găleata cu gheața și prima sticla de șampanie, amestecară și a¹ nia cu vinul de Burgundia — iar cînd, spre sfîrșitul mesei, lumina stinseră și doar lampionii mai raspîndeau în sufragerie un clar⁰ -împestrițat, care te făcea să te gîndești la o noapte italiana, disp generala atinse culmea, și la masa lui Hans Castorp se manifestă mulțumire atunci cînd Settembrini strecură un bilețel (înmînat rti'

curind cu

MUNTELE VRĂJIT

357

■A vecina lui cea mai apropiata, gătită cu o cascheta de jocheu f 'tâ verde) pe care scrisese cu creionul:

Pe gînduri stai! E muntele smintit de-un vrăjitor, Și dacâ-un licurici ar vrea să-ți fie-nsoțitor, Ar fi mai bine, crede-ma, să nu te-ncrezi!

Doctorul Blumenkohl, care în ultima vreme se simțise iarăși foarte așu șopti că pentru sine cîteva cuvinte - cu expresia fizionomiei și a buzelor proprii lui - cîteva cuvinte din care s-ar fi putut deduce ale cui erau aceste versuri. Hans Castorp. la rîndul sau, socoti că trebuie să dea un răspuns care, la drept vorbind, credea că nu va putea fi la înălțime. Se căută prin buzunare să

vadă dacă avea vreun creion, nu găsi și nu putu obține vreunul nici de la Joachim, nici de la profesoara. Ochii străbătuți de vinișoare roșii îi alunecară cautând ajutor spre răsărit, în colțul depărtat din stînga sufrageriei, și se pare ca acest gând fugitiv luneca într-o asociație de idei atît de îndepărtată, încît pali și uita cu totul de intenția inițială.

De altfel, mai erau și alte motive ca Hans Castorp să pălească. Acolo, în spatele lui, doamna Chauchat purta o toaleta făcută anume pentru Carnaval - o rochie nouă sau în orice caz o rochie cu care Hans Castorp n-o mai văzuse, din mătase subțire și de culoare închisă, aproape neagră, și care nu lucea decît ușor din cînd în cînd, cu ape aurii-castanii, cu decolteul rotund, discret și tineresc, ce nu dezgolea decît gîtul pîna la articulația claviculelor, iar în spate numai vertebrele cefei ușor ieșite în atara sub parul cîrlionțat, atunci cînd își înclina capul, dar lasă brațele Uavdiei goale pîna la umeri - brațele ei plîpînde și în același timp Vinuțe și, de asemenea, se poate presupune ca erau totodată și fragede — ¹ a căror extraordinară albeața ieșea în evidența atît de izbitor pe atasea întunecată a rochiei, încît Hans Castorp, închizînd ochii, mur-mura: „Dumnezeule!” — căci nu mai văzuse niciodată o asemenea - Cunoștea toaletele de bal cu decolteuri admise și solemne, dar conforme cu regula generală, care dezgoleau mult mai mult, dar ^ ie atît de senzaționale. Se dovedea astfel, înainte de orice, cît de ^ usese vechea presupunere a lui Hans Castorp ca seducția, absurdul ^ a acestor brațe cu care făcuse cunoștința prin transparența rare” ^ Subțire, n^ar fi fost atît de tulburătoare fără acea „transfigurativă ~ așa cum crezuse atunci. Eroare! Fatala rătăcire de sine! brațe goale, scoase extraordinar în relief și atît de

358

THOMAS MANN

înviorătoare, erau ale unui organism bolnav și infectat și întru apariție cu mult mai impresionantă decît transfigurarea de odini ^ apariție în fața căreia nu te puteai manifesta altfel decît plecînd ca i ^ repetînd fără glas: „Dumnezeule!”

*

Puțin mai tîrziu sosi încă un bilețel cu următorul conținut:
Tovarăși mai de soi unde găsești?
Fete și mirese, tot suflete curate!
Apoi holtei și cavaleri și băutori domnești,

Cinstite fețe, La masa adunate!

- Bravo, bravo! strigară cu toții.

Ajunseseră tocmai la cafeaua servita în niște ibricele cafenii de ceramica, alții erau la lichioruri, ca doamna Stohr, de pilda, care găsea o plăcere deosebită să soarba alcooluri tari și dulci. Lumea începu să se împrăștie, să circule. Se mutară de la mesele lor, vizitându-se unii pe alții. O parte dintre pacienți se și retrăsese prin saloane, pe când ceilalți rămăseseră pe scaune continuând să onoreze diferitele soiuri de vinuri. Și iată că deodată Settembrini se apropie cu ceașca de cafea în mîna și cu scobitoarea între dinți, pentru a lua loc la colțul mesei *Intre* Hans Castorp și profesoara.

— Munții Harz, zise el. Împrejurimile de la Schierke și Elend. Așa-i că nu v-am făgăduit prea mult, domnule inginer? Mi se pare că arată ca un adevărat bîlci. Dar mai așteptați puțin, sîntem abia la începutul mascaradei, n-am ajuns încă la înălțime, mai este pîna la capătul drumului. Din cîte am auzit, o să mai vedem și alte măști. Unele persoane s-au și retras — ceea ce îndreptățește speranța că vom mai avea multe alte surprize. Veți vedea că așa este.

Și, în adevăr, noi deghizați își facura apariția: doamne în costum bărbătești, de un comic și un neverosimil de opereta din pricina rotu jimilor carnale prea pronunțate; obraji înnegriți cu praf de pluta ars .

domni îmbrăcați cu rochii de doamne împiedicîndu-se în po<

alele

fustelor, ca de exemplu studentul Rasmussen care, într-o toaleta neag presărata cu paiete lucioase, își etala decolteul plin de coșuri p¹ spate și-și făcea vînt cu un evantai de hîrtie. Apăru și un cerșew genunchii strîmbi, sprijinindu-se în cîrje. Cineva își făcuse un c° de Pierrot din niște rufe albe și dintr-o pălărie de fetru pentru doă se pudrase puternic pe fața astfel încît ochii căpătaseră un aspect str și-și înroșise buzele cu un roșu ca sîngele. Era tînarul cu ungn

MUNTELE VRĂJIT 359

de la masa rușilor de rînd, care avea picioare frumoase, se plimba

Sr. e liliachii de tricou, cu o mantie, o colereta de hîrtie și un bas-

"" a un nobil de la curtea Spaniei sau ca un prinț din basme. Toate

to te costume fuseseră improvizate după cina. Doamna Stbhr nu mai

a să rabde. Dispăru, ca sa reapară după cîtava vreme deghizata în

f eie de serviciu, cu fusta ridicata și mînele sumese, cu panglicile

etei de htrtie legate sub bărbie, înarmata cu o găleata și o matura pe

e începu s-o mînuiasca, pentru ca apoi sa se apuce sa frece cu peria uiata, printre picioarele internaților care stăteau jos.

Singura sosește baba Baubo,

recită Settembrini cînd o văzu, adăugind și versul următor, cu o voce limpede și nuanțata. Ea îl auzi, îl făcu „cocoș galic”, poftindu-l sa-și păstreze pentru el „murdăriile” — și-l tutui în numele libertății acordate măștilor de Carnaval; încă din timpul mesei se adoptase acest fel de a vorbi. Settembrini tocmai se pregătea sa-i răspundă, cînd zgomotul produs de niște hohote de rîs care răzbătură pe neașteptate din hol, îl întrerupse, atrăgînd tuturor atenția în direcția aceea.

Urmate de pacienții care reveneau din saloane, își facura apariția două figuri ciudate, care probabil ca abia acum isprăviseră sa se costumeze. Una era îmbrăcata în călugăriță, însă rochia ei neagra era țâiața. de sus și pînă jos, de benzi înguste și albe mai lungi, și de alte benzi tot albe dar mai scurte, ultimele mai apropiate, celelalte mai depărtate, toate cusute pe stofă, imitînd întocmai dispoziția liniilor unui termometru. Ținea degetul arătător de la mîna stînga ridicat în dreptul buzelor palide, iar în mîna dreapta avea o foaie de temperatura. Cealaltă masca era în albastru pe albastru: cu buzele și sprîncenele vopsite în albastru, cu fața și gîtul mînjițe ici și colo tot cu albastru, purta o scufie de lîna albastră, rasă pînă peste urechi, și un fel de ciudata îmbrăcăminte albastră legata g ezne cu panglici, peste care avea o bluza tot albastră, croita dintr-o gura bucata și umflata la mijlocul trupului, formînd o burta rotunda proeminenta. Asistenta recunoscuse în ei pe doamna Iltis și pe dom-

flili A ii_ ■

„ În „ ^m^n doi purtau cîte un cartonaș pe care se putea citi: „Sora Un ?I' rîen ce' Albastru”. Și cu un soi de pași legănați facura gâturi de celălalt ocolul sufrageriei.

St6. un adevărat succes! Aclamațiile zguduiră toata sala.

Doamna

din t' U. matura surj braț și mâinile pe genunchi, rîdea în gura mare și Irna> *ntr~un m°d vulgar prin care voi sa arate că-și joaca mai ° ui ei de femeie de serviciu. Numai Settembrini părea inaccessi-

360

THOMAS MANN

ruri

bil. Sub mustața răsucită frumos, buzele i se subțiasera după ce o privire scurta asupra perechii mascate care cucerise atîtea aplauze

Printre cei ce se întorseseră de prin saloane, în urma momii alba și a mutei, era și Clavdia Chauchat. împreuna cu Tamara cea cu parul lîna și tovarășul ei de masa cu pieptul scobit, un oarecare Buligi_{n c} era în ținuta de seara, ea trecu pe lînga masa lui Hans Castorp ș; îndrepta spre masa tînarului Gănsler și a domnișoarei Kleefeld, unde opri sporovăind, cu mâinile la spate și rîzînd cu ochii ei oblici, p_{e c-ln(j} ceilalți doi însoțitori continuara sa se țină după fantomele alegorice s părăsiră sufrageria în urma lor. Doamna Chauchat își pusese și ea o tichie de Carnaval — nu era nici măcar o tichie cumpărata, ci una dintre acelea care se fac pentru copii, îndoindu-se în triunghi o foaie de hîrtie alba, dar care, așa cum și-o pusese pe-o parte, îi stătea admirabil Rochia de mătase de un cafeniu-închis cu ape aurii lasă sa i se vadă picioarele; fusta era de o croiala bogata. Despre brațe nici nu mai vorbim. Era goala pîna la umeri.

- Privește-o cu atenție! î l auzi Hans Castorp, ca de departe, pe Settembrini, în timp ce el o însoțea cu privirea, urmarind-o cum se îndrepta spre ușa de sticla, apoi cum iese din sufragerie. Privește-o: e Lilith.

- Cine? întreba Hans Castorp. Literatul păru încîntat.

Răspunse:

- Prima femeie a lui Adam. Fii atent...

în afara de ei doi, la masa nu mai era decît doctorul Blumenkohl, care stătea singur la extremitatea cealaltă. Restul pacienților, printre care și Joachim, trecuse în salon. Hans Castorp spuse:

- Azi ne-ai copleșit cu poezie, cu versuri. Ce mai este și cu aceasta Lilith? Adam a fost cumva însurat de doua ori? Habar n-aveam...

- Așa pretinde legenda ebraică. Aceasta Lilith s-a prefăcut în strigoi, e foarte periculoasă pentru tineri, mai ales din cauza părului frumos.

- La dracu! Un strigoi cu păr frumos. Este ceva care mi se pare *W* sit de sens, nu-i așa? Vii să împrăștii lumina și să readuci tineretului calea cea bună, asta este impresia pe care mi-o faci, îi zise Hans Cas pe un ton bizar. Băuse cam mult vin și amestecase sorturile.

- Ascultați-mă, domnule inginer, părăsiți acest fel de a vorbi! po ^ ci Settembrini cu sprâncenele încruntate. Folosiți forma încetățeni Occidentul civilizată, adică va rog să vorbiți la persoana a doua p Acest fel de a vorbi nu vi se potrivește.

MUNTELE VRĂJIT

361

p' cum așa? Doar sîntem în Carnaval. În seara asta este îngăduit

oriunde și oricui...

Da pentru satisfacerea unei plăceri imorale. Acest „tu între străini.

între persoane care ar trebui în mod firesc să-și spună „dumnea-

tra" este o barbarie dezgustătoare, un joc de-a primitivismul, un joc

atât detestabil, deoarece, în fond, este îndreptat contra civilizației

■ umanității evoluată, și este contra lor cu impertinența și nerușinare.

■ p de altfel, nu v-am tutuit și nici să nu vă așteptați la așa ceva. N-am

fcut decât să citez dintr-o capodopera a literaturii dumneavoastră

ationale. Prin urmare am vorbit într-un sens poetic...

- Și eu! Și eu mă exprim oarecum într-un limbaj poetic, — deoarece momentul mi se pare potrivit unui asemenea fel de a vorbi, mă exprim astfel. N-am absolut deloc sentimentul că acest fel de a vorbi îmi este firesc și că-i ușor să-ți spun „tu", dimpotrivă, mă silește la o anumită stăpînire de sine, trebuie să mă forțez să o fac, dar o fac de bunăvoie, cu plăcere și din inima...

- Din inima?

-Da, din inima, poți să mă crezi. Uite, sîntem laolaltă, aici, sus, nu chiar de puțin timp - de șapte luni dacă facem socoteala precis; ceea ce nu este prea mult, date fiind obiceiurile de-aici,

de sus. dar daca ma uit îndărăt, acest interval reprezintă o buna bucata de vreme pentru mentalitatea celor de jos. Și, vezi tu, vremea asta am petrecut-o împreună pentru ca viața ne-a strâns aici, ne-am văzut aproape zilnic și adesea am avut discuții interesante asupra unor subiecte din care, acasă, n-aș fi priceput o boaba. Însă aici le-am priceput bine; căpătau importanța și ma interesau îndeaproape așa încît, cu prilejul fiecărei discuții, am fost cît se poate de atent. Adică mai ales atunci cînd îmi explicai lucrurile ca un *omo humanus*; întrucît eu, firește, cu lipsa mea de experiența, nu prea eam cu ce contribui și puteam cel mult sa găsesc extraordinar de interesant tot ce-mi spuneai. De la tine am învățat și am înțeles atîtea... asăm acum deoparte pe Carducci. dar sa ne oprim asupra rapor-or dintre republica și stilul frumos, sau a celor dintre timp și progrea.

omeni - căci daca n-ar exista timpul, cu atît mai mult nu putea sa de vreun progres al omenirii, deoarece întreaga lume n-ar fi fost știut H' așt*na mci" emenită și rau mirositoare - iar eu însumi ce aș fi

nu-ți ri" tOate acestea daca n'ai fi fost tu! îi' spun 'tu" pur și simplu S»
vorb ^ 3lt nume' iarta-ma, întrucît altfel nici n-aș ști cum sa-ți aJUns
T n ^a mea' iax eu W spun simplu „tu", și asta este de

2 nu ești un oarecare om, posesor al unui nume, tu ești un repre-

otnule Settembrini, un reprezentant în aceasta localitate, te
%2 THOMAS MANN

află alături de mine — iată ce ești tu, confirma Hans Castorp și CII palmei izbi în fața de masa. Și acum vreau sa-ți mulțumesc o dată tru totdeauna - continua atingînd cu paharul plin de șampanie a.rne " ~ cată cu vin de Burgundia ceșcuța cu cafea a domnului Settembrini cum ar fi vrut sa ciocnească cu el la aceeași masa — și-ți mulțumesc te-ai ocupat de mine cu atîta prietenie în timpul celor șapte luni de-a' ca mi-ai întins mîna, mie, un *mulus* tînar, fâra experiența, hărțuit & atîtea impresii noi, ca ai încercat, pe parcursul exercițiilor și ext) riențelor mele, sa ai asupra mea o înrîurire corectiva intenționata, absn lut *sine pecunia*, cîteodată prin povestiri, alteori într-o forma abstracta Am limpede sentimentul ca a sosit clipa sa-ți mulțumesc pentru toate acestea și sa-ți cer iertare ca am fost un elev rau, un „copil răsfățat al vieții", cum spui tu. Sa știi că expresia asta, cînd mi-ai spus-o prima oara, m-a lovit foarte tare, și de fiecare dată cînd mi-o

reamintesc, ma simt deopotrivă de lovit. Fara îndoială că am fost un copil răsfățat și pentru tine și pentru aptitudinile tale de pedagog, despre care mi-ai vorbit, de altfel, chiar din prima zi - firește, lucrul acesta l-am învățat tot de la tine, ca și raportul dintre umanism și pedagogie — și dacă așa sta sama gândesc puțin, așa mai gași încă multe altele învățate de la tine! Așa ca iarta-ma și nici sa nu-ți treacă prin minte sa te superi. În sănătatea ta, domnule Settembrini, și sa trăiești! Golesc paharul în cinstea eforturilor tale literare făcute în scopul de-a desființa suferințele omenești! Încheie el și, dându-se brusc pe spate, bau din câteva înghițituri mari amestecul de vinuri, apoi se ridica în picioare. Și, acum, hai sa trecem dincolo, la ceilalți!

— Domnule inginer, ascultați-mă, ce s-a întâmplat? spuse italianul cu ochii plini de mirare, părăsind și el masa. Ce spuneți suna a despărțire-

- Nu, de ce despărțire? zise Hans Castorp cautând să se sustragă. Nu se sustragea numai la figurat, cu vorba, ci și cu trupul, și facînd cu bustu o întoarcere în semicerc, se izbi de profesoară, domnișoara Engelhan-care tocmai venea sa-i caute. În salonul pentru muzica, însuși consilier¹¹ aulic prepara un puncu de Carnaval, oferit de administrație, îi anunță profesoara. Domnii, adaugă tot ea, trebuie sa vină imediat daca dore sa mai apuce un pahar. Așa ca trecură alături.

Consilierul aulic Behrens se afla acolo, lînga masa rotunda

. „-într-¹ mijloc, acoperita cu o fața de masă albă, și scotea cu un polonic, o”

castron, o băutura fierbinte, aburinda, pe care o împărțea pacie strînși roata în jurul lui, și care îi întindeau niște păhăruțe cu t° Chiar și el dăduse un aer de veselie oarecum carnavalesc ținu e ^ obișnuite, căci în afara de halatul de medic pe care îl purta ca de o

MUNTELE VRĂJIT

363

deoarece

activitatea lui profesionala nu cunoștea răgaz, își pusese pe cap

un

turcesc veritabil, roșu-aprins, cu un ciucure negru care-i spînzura la ureche — travestire potrivita pentru el, cu cele doua piese din care ^ icătuită; potrivita fiindcă ajungea sa împingă pîna la extrem și la u înfățișarea lui și așa destul de caracteristica. Halatul alb și lung eia amploarea consilierului

aulic; dacă țineai seama de încovoierea fei și o suprimai în gând pentru a-i vedea silueta în toata lungimea ei, nici părea de o înălțime aproape supranaturală, cu capul mic și divers lorat și chipul purtând o expresie neverosimil de stranie. Pîna azi acea hip nu i se păruse niciodată atît de straniu tînarului Hans Castorp, fiindcă acum i se înfățișa purtînd pe vîrful capului o caraghioasă tichie: o fizionomie banală de cîrn, vineție și ațîțată, în care ochii albaștri lăcrimau sub sprîncenele de un blond aproape alb, și a cărui mustăcioară bălaie se ridica pieziș, arcuită și parcă înfuriată deasupra gurii. Ferindu-se de aburii care se înălțau din vas, involburîndu-se, lăsa să curgă printr-o țîșnitură curba din polonic, în paharele întinse, băutura cafenie, un puncî îndulcit, și se risipea fără contenire în glume pe care le spunea folosind limbajul lui obișnuit, astfel ca hohotele de rîs se țineau lanț în jurul mesei, ca la bodegă.

- Domnul Satan prezidează, explica încet Settembrini, arătîndu-l discret cu mîna pe consilierul aulic, apoi se lasă împins spre locul unde se afla Hans Castorp.

Dar și doctorul Krokowski, chiar și el era de față. Mic, bondoc și

energic, cu halatul de lustrină neagră căruia îi spînzurau mînele aruncat

pe umeri, ceea ce-i dădea un aspect de domino, ținea cu brațul îndoit

paharul ridicat în dreptul ochilor și flecarea vesel cu un grup de mascați -

arbați travestiți în femei și invers. Se auzi o muzică. Bolnava cu pro-

l ui de tapir cînta la vioară, acompaniata la pian de tînarul din Mann-
e»n. Cînta un largo de Händel și după aceea o sonată de Grieg, cu un

acter nordic și monden totodată. Toți aplaudară cu bunăvoință, chiar

cei de la cele două măsuțe de bridge, pacienți mascați și nemascați

asera deja loc, avînd lînga ei sticle în galeți cu gheața. Ușile erau

j , e' ceiaHi bolnavi se raspîndiseră și prin hol. Un grup strîns
sil" JU mesei rotunde pe care era castronul cu puncî urmarea pe con-

m le cate explica un joc de societate. În picioare și
aplecat peste

În m' ar cu capul dat pe spate și cu ochii strîns închiși, pentru ca toata

figura p'ata constata acest lucru, desena, cu un creion, pe dibuite, o "sch't S'ate'e une* carț' de vizita - era conturul unui purcel, pe care Profil - U în'na m' en'orma, fara să privească, adică un purcel văzut din

cam simplu și mult mai ideal decît în viața, dar era, totuși, 364

THOMAS MANN

în mod incontestabil, conturul simplificat și caracteristic al unui < luș, redat în condiții atît de dificile. Era un tur de forța, se pncen asemenea treburi. Tăietura ochilor apăru unde trebuia, puțin cârti * aproape de rît, dar oricum cam la locul lor; nu se întîmpla însă acei-lucru nici cu urechiușele ascuțite, nici cu piciorușele care spînzurau d burta; dar prelungind linia arcuita a spatelui, codița se cîrlionța foa nostim. Cînd opera a fost gata, asistența exclama „Ah!” și toți d_a(ju buzna sa-l egaleze pe maestru. Erau însă foarte rari chiar și aceia care fi fost în stare să deseneze cu ochii deschiși un purcel, deci cu atît nu puțin nu puteau cu ochii închiși. Ce monstruozi ieșiră atunci la iveala! Nu exista nici o continuitate între linii. Ochiul era plasat în afara capului, picioarele erau vîrîte în burta care, ea însăși, rămăsese netermi-natâ, iar codița se învîrteja, rătăcită undeva într-o parte, ca un arabesc de sine stătător, fara nici o legătura nemijlocita cu figura principala, și ea de nerecunoscut. Se rîdea în hohote. Jocul făcu vîlva. Atenția celor de la mesele de bridge o dată trezita, jucătorii curioși se apropiara și ei, ținîndu-și cărțile în evantai. Vecinii celui care se încumeta să-și încerce dexteritatea îi supravegheau pleoapele, ca sa-și dea seama daca nu cumva clipește — împins de sentimentul nepriceperii lui, ceea ce facma mai multe persoane — iar alții chicoteau și pufneau, în timp ce desenatorul se poticnea dintr-o greșeala în alta, iar cînd, în sfîrșit, își holba ochii sa-și privească opera absurda, toți jubilai. O amăgitoare încredere în sine îi împingea pe fiecare sa se ia la întrecere. Cartea de vizita, destul de mare, fusese umpluta și pe o parte și pe cealaltă cu desene, așa ca figurile greșite se încalecau unele peste altele. Dar consilierul aulic mai sacrifica și o a doua carte de vizită, scoțînd-o din portofel, un carton pe care procurorul Paravant, după ce chibzui îndelung, încerca sa deseneze purcelul dintr-o singura trăsătura, și ajunse, în adevăr, la un rezultat unic, adică insuccesul sau

Întrecu pe toate cele anterioare, podoaba pentru care se trudise din greu nu numai că nu semăna a pu^r cel, dar nu avea nici un fel de asemănare oricât de vaga. Izbucnii strigate, hohote de ris dar și felicitări furtunoase. Se cautara în g^{ra} cartoanele pe care erau tipărite meniurile, astfel ca mai multe persoan • doamne și domni putură desena în același timp, iar fiecare concuren avea supraveghetorii și spectatorii lui, și fiecare dintre aceștia din^u ^ caută sau își aștepta rîndul la un creion, însă nu erau decît trei creio pe care și le smulgeau unul altuia. Aparțineau pacienților. Consi 1 aulic, după ce lansase noul joc, dispăruse împreuna cu asistentul^{luL} Hans Castorp urmarea, înghesuit, pe unul dintre desenatori-
spatele lui Joachim, și se rezemase cu cotul de umărul acestuia, ț^{nl}

MUNTELE VRĂJIT

365

bărbia

cu toate cele cinci degete ale mîinii, iar cealaltă mîna si-o sprijii-

"n șold. Vorbea și rîdea. Dar iată ca, deodată, i se nazari si lui sa¹¹¹ neze, ceru, deci, în gura mare, un creion, și îl obținu, in sa era un ■ ciot pe care abia de-l puteai ține între policar și arătător. Dracui cio-i ridicînd orbește chipul spre tavan, îl dracui cu glas tare și-l blestema era atît de mic, totuși schiță iute un monstru înfiorător pe cartonul

pes

■te ale cărui margini trecu, continuînd sa deseneze și pe fața de masa. i contează! strigă el în mijlocul rîsetelor binemeritale. Cum ă reușești cu așa ceva, lua-l-ar dracu'! Și arunca bucățica de creion în oala cu puncti. Cine are un creion cumsecade? Cine-mi împrumuta unul? Trebuie să mai încerc o data! Un creion, un creion! Cine are încă unul? mai întreba el tare, rasucindu-se în toate părțile, cu brațul stîng sprijinit de masa și gesticulînd cu mîna dreapta. Dar nu primi nimic. Atunci se întoarse și trecu în camera de alături, continuînd sa ceara un creion, și se îndrepta ținta spre Clavdia Chauchat care, așa cum el o știa foarte bine, stătea în picioare nu departe de draperia salonașului, și de acolo urmărise agitația din jurul mesei cu puncti.

Auzi o voce îndărătul lui, strigînd într-o limba plăcuta: *Eh!*

Ingegnere! Aspetti! Che cosa fa! Ingegnere! Un po di ragione, sa! Ma e matto questo ragazzo! Dar el acoperi aceasta voce cu vocea sa, și atunci domnul Settembrini putu fi văzut cu brațele ridicate deasupra capului cu degetele rășchirate — gest obișnuit în țara lui, al cărui sens nu-i ușor sa-l tălmăcești, fiind întovărășit de un „Ehh - !” prelung, după care parași balul Carnavalului. Însă Hans Castorp se și găsea în picioare, în curtea pavată cu cărămida, privind de foarte aproape epicantul ochilor de un albastru-gri-verde, de deasupra pomeților proeminenți, și spuse: -Nu cumva, din întâmplare, ai tu un creion?

Era de o paloare cadaverica, la fel de palid ca odinioară când, mînjit e s'inge, se întorsese la conferința de la plimbarea pe care o făcuse sin-

r- sistemul nervos și vascular, care dau aspect chipului, făcu ca de

aceasta pielea fara sînge a obrazului tînar sa se încrețească, nasul

ascuțit și sub ochi cearcănele capatara culoarea pamîntie a unui

avru. Iar marele simpatic care își trimitea nervurile în inima lui Hans

orP ° făcea să bata într-un asemenea hal, încît nici măcar nu mai

a ti vorba de o respirație normala, iar pe tînar îl treceau fiori din cap

n picioare, consecințe ale glandelor pielii care se ridicară împreuna

U smocuri de paT.

car emeia cu tr'cornul de hîrtie îl măsura de sus și pîna jos, cu un surîs

Fac Ta^a n'oi m*a și n^c* îngrijorare în fața acestui chip răvășit.

Parte dintr-un sex care nu cunoștea nici asemenea gen de mila și

366

THOMAS MANN

nici asemenea gen de îngrijorare în prezența spaimii provocate

S,

ip

une - deci a unui element, după cît se pare, mult mai familiar

ei H bărbatului care, prin natura, nu se simte deloc la largul sau, iar fem '* înregistrează aceasta stare a bărbatului totdeauna cu o mulțUm * vicleana și răutăcioasa. De altfel, lui nici nu-i pasa dacă trezea rmi îngrijorare.

— Eu? răspunse bolnava cu brațele goale acestui „tu". Da, poate s independent de starea în care se găsea, avea atît în surîs cît și în gi_{as} pic din emoția ce se naște atunci cînd este rostita prima vorba dun îndelungate legaturi fara cuvinte - o emoție plina de viclenie, care face ca un întreg trecut sa pătrundă în clipa prezenta. Ești un ambițios Ești... foarte... ambițios, continua ea fara a-l zeflemisi, cu pronunția ei exotica, cu r-ul străin și cu e-ul deopotrivă de străin și prea deschis, în vreme ce glasul ușor voalat și plăcut răgușit accentua tare a doua silaba a cuvîntului „ambițios", ceea ce sfîrșea prin a-i da o rezonanța complet străina — și scotocindu-se în poșeta de piele caută cu privirea obiectul, apoi apuca de sub o batista, pe care mai întîi o scoase afara, un mic creion de argint cu mina, subțire și delicat, un flecușteț de fantezie, de care abia dacă te puteai folosi ca lumea. Creionul de odinioară, primul, fusese, oricum, mult mai ușor de mînuit și mai veritabil.

— *Voilà*, spuse ea, și-i puse creionul sub ochi, ținîndu-l de vîrf cu policarul și arătătorul și leganîndu-l ușor.

Cum i-l oferea și i-l lua în același timp, el făcu gestul sa-l apuce, adică ridica mîna la înălțimea creionului, gata sa-l prindă cu degetele, dar fara sa-l prindă cu adevărat, însă din străfundurile ochilor lui de culoare plumburie, privirea îi trecea, rînd pe rînd, de la creion la chipul tăăresc al Clavdiei. Buzele lui fara pic de sînge erau deschise și așa ramaseră, căci nu se folosi de ele ca să vorbească, atunci cînd spuse:

— Vezi, știam ca tu o să ai.

— *Prenez garde, ii est un peu fragile*, spuse ea. *Cest a visser, tu sais*-Și-și aplecară amîndoi capetele, în vreme ce ea îi explica mecanismul foarte obișnuit al creionului, care, cînd îl învîrteai, scotea o nu subțire ca un ac, probabil dură și care desigur ca abia scria.

Stăteau aplecați unul spre celalalt. Dar fiindcă era în ținuta de se purta în noaptea aceasta guler tare, astfel ca putu să-și sprijine bărbia-

— Mic, dar al tau, spuse el, frunte lînga frunte, adresîndu-se creio lui, fara sa miște buzele.

— Oh, ești și glumeț, răspunse Clavdia cu un rîs scurt, îndreptin

și lasându-i creionul. (De altfel, numai Dumnezeu singur știa cu ^ mai putea face o gluma, deoarece era limpede ca ziua ca în cap n^u

MUNTELE VRĂJIT 367

vi n Dicatura de sînge.) Hai, du-te, grabește-te, desenează, dese-■ bine distinge-te întrecîndu-i. Glumind și ea, părea ca vrea sa-l

îndepărteze.

Nu *tu* încă n-ai desenat. Trebuie sa desenezi și tu, spuse Hans fără să pronunțe pe t de la trebuie, și făcu un pas îndărăt, avînd p^ca intenția de-a o lua cu el.

Eu? repeta Clavdia încă o data, cu o surprindere care părea sa fie în legătură cu altceva decît cu propunerea lui.

Surîzînd și ușor tulburata, ramase o clipa nemișcata, apoi, atrasa de mișcarea lui de retragere, care parca o magnetiza, făcu vreo cîțiva pași spre masa cu puncti.

Dar iată ca acolo jocul începuse să lîncezeasca, ba era pe punctul sa înceteze. Doar cîte unul mai desena, dar fara sa mai aibă spectatori. Cartoanele erau acoperite cu mîzgalituri, fiecare își dovedise nepriceperea, masa era aproape părăsita — cu atît mai mult cu cît, între timp, se produsese o schimbare completa: observînd ca medicii plecaseră, cineva propuse pe neașteptate sa se danseze. Dadura masa la o parte, iar la ușile care duceau în sala de corespondența și în salon fura postați paznici cu consemnul de a opri balul printr-un semn convenit, daca din întîmplare „bâtrînul”, Krokowski sau sora-șefa s-ar ivi din nou. Un tînar slav atacă cu multă expresivitate claviatura pianinei de nuc. Primele perechi începură să se învîrteasca în interiorul cercului neregulat făcut din fotolii și scaune pe care stăteau spectatorii.

Hans Castorp își lua rămas bun cu un gest al mîinii, adresîndu-se mesei care tocmai era data la o parte: „Drum bun!” făcu el. Și cu bărbia arată niște scaune libere pe care le zărise în salonaș, într-un colț mai ent, lingă draperii. Nu spuse nimic, poate pentru ca muzica i se părea Prea zgomotoasă. Împinse un scaun - era un așa-numit „scaun de tri-, cu cadru de lemn și îmbrăcat cu pluș — pentru doamna Chauchat, ■ar în locul pe care tocmai îl arătase prin mimica feței, iar el însuși își a un fotoliu de răchită, cu spătarul și rezemătoarele împletite, care lua și pîrîia _ și; se așeza, aplecat spre ea, cu brațele sprijinite pe . f^{matori}, cu creionul în mîna și picioarele sub scaun. Cît despre ea, se ase prea tare în plușul scaunului, așa ca era

nevoita sa-și țină Pu ' Cam ficați, cu toate acestea își legăna piciorul pe care-l

c. Peste celalalt, iar deasupra pantofului de lac negru glezna i se Soan ^
SUt> matasea tot neagră a ciorapului. în fața lor ședeau alte per- are

Se tot di d dd ll l bii E

an

du are Se tot "dicau să danseze cedînd locul celor obosiți.

Era un -te-vino continuu.

', t .11

368

THOMAS MANN

— Ai o rochie noua, spuse pentru a avea dreptul s-o privească auzi raspunzîndu-i:

— Noua? Ești la curent cu toaletele mele?

— N-am dreptate?

— Ba da. Mi-am facut-o de curînd la Lukacek, în Dorf. Lucre pentru multe doamne de-aici. de sus. îți place?

— Foarte mult, spuse el învaluind-o încă o data cu privirea, înaim de a-și pleca ochii. Vrei sa dansezi? mai adaugă.

— Dar tu o dorești? întreba ea cu sprîncenele ridicate, surîzînd, iar el îi răspunse:

— Da, daca ție îți face plăcere.

— Răspunsul tau e mai puțin îndrăzneț decît îmi închipuiam ca ești spuse Clavdia, și cum Hans Castorp izbucni într-un hohot de rîs, ea se grăbi sa întrebe: Varul tau a și plecat?

— Da, e varul meu, confirma el cu totul de prisos. Am observat mai adineauri ca a plecat. S-o fi dus sa se culce.

— *C'est un jeune homme tres etroit, tres honnete, tres allemand.*

— Etroit? Honnete? repeta el. înțeleg franceza mai bine decît o vorbesc. Vrei sa spui ca este pedant. Crezi ca noi germanii sîntem niște pedanți — *nous autres Allemands?*

— Nous causons de votre cousin. Mais c'est vrai, voi germanii sînteți un pic burghezi. *Vous aimez l'ordre mieux que la liberte, tonte l'Europe le sait.*

— Aimer... aimer... Qu'est-ce que c'est! Ca manque de definition, ce mot-la. Unul o are, altul o iubește, *comme nous disons proverbialement*, afirma Hans Castorp. în ultimul timp, continua el repede, m-am gîndit adesea la libertate. Adică am auzit atît de des acest cuvînt, încît mi-a dat de gîndit. *Je te dirai en francais, ceea ce mi-a trecut prin cap. Ce que toute l'Europe nomme la liberte est, peut-etre, une chose assez pedan et assez bourgeoise en comparaison de notre besoin d'ordre - c'est fa-*

— *Tiens! C'est amusant. C'est ton cousin à qui tu penses en disant des choses étranges comme ça?*

— Nu, *c'est vraiment une bonne âme*, o fire simplă, neprimejduita. *sais. Mais ii n'est pas bourgeois, ii est militaire.*

— Neprimejduita? repetă ea cu greutate... *Tu veux dire: une tout à fait ferme, sûre d'elle-même? Mais ii est sérieusement. ton pauvre cousin.*

— Cine a spus asta?

— Aici sîntem informați unii despre alții.

— Ți-a spus-o consilierul aulic Behrens?

MUNTELE VRĂJIT 369

Peut-etre en tne faisant voir ses tableaux.

C'est-a-dire: en faisant ton portrait?

Pourquoi pas- Tu Vas trouve reussi, mon portrait? -Mais oui, extremement. Behrens a tres exactement rendu ta peau, vraiment tres fidelement. J'aimerais beaucoup Stre portraitiste, moi ' i nouravoir l'occasion d'etudier ta peau comme lui. -Pariez allemand, s'il vous plaît!

- Vai, vorbesc nemțește chiar și în franțuzește. *C'est une sorte d'e-de artistique et medicale - en un mot: ii s'agit des lettres h umaines, tu comprends. Nici acum nu vrei sa dansezi'?*

_ Nu, ar fi copilăros. *En cachette des medecms. Aussitot que Behrens reviendra, tout la monde va se precipiter sur les chaises. Ce sera Hoit ridicule.*

- îl respecti chiar atît de mult?

- Pe cine? spuse ea pronunțînd pronumele interogativ într-un fel cu totul străin.

- Pe Behrens.

- *Mais va donc avec ton Behrens! Vezi foarte bine ca locul nu-i potrivit sa dansam. Et puis sur le tapis...? Haide sa-i privim pe ceilalți cum dansează.*

- Da, așa vom face, aproba Hans Castorp. stînd lînga ea cu chipul palid și cu ochii albaștri duși pe gînduri, ca ai bunicului sau, apoi începu sa urmărească țopaiala bolnavilor mascați, în salonul din fața, dincolo de biblioteca. Acolo săltau Sora muta cu Heinrich cel Albastru, dar dansa și doamna Salomon, travestită în dansator, în frac și vesta alba, cu un plastron lucios, o mustața pictată și un monoclu deopotrivă pictat, invîrtindu-se pe tocurile înalte ale pantofilor de lac, ce contrastau cu Pantalonii negri bărbătești, un Pierrot ale cărui buze străluceau de un

su de sînge pe fața pudrată alb și ai cărui ochi semănau cu aceia ai

"Ul lepu_{re} de casa de rasa albino. Grecul cu mantia își

vîntura

Picioarele strînse în tricoul liliachiu, împrejurul lui Rasmussen cel în lecolteu și scînteind de mărgelile negre; procurorul în chimono. cu

la Consulu]ui general Wurmbbrandt și cu tînarul Ganser dansau chiar

reji- ținîndu-se strîns îmbrățișați; cît despre doamna Stohr, ea dansa

a singură, cu matura pe care o strîngea la piept, mîngîindu-i paiele

«cum ar fi fost parul zbîrlit al unui barbat.

Pian ?a Vom face repeta Hans Castorp mașinal. Vorbeau încet, iar T, . e acoperea vocile. O sa stăm aici și o sa privim ca într-un vis.

com Sa ^ Că pentru mine faptul de-a sta așa, lînga tine, e ca un vis

Un r^ve singulierement profond, car ii faut dormir tres pro-

370

THOMAS MANN

fondement pour rever comme cela... Je veux dire: c'est un rev connu, reve de tout temps, long. eternei, oui, etre assis preș w " comme ă present, voilà l'eternite.

— Poete! spuse ea. *Bourgeois, humaniste et poete — voilà l'Allen au complet, comme ii faut!*

— *Je crains que nous ne soyons pas du tout et nullement cortim*

faut, răspuse el. Sous aucun egard. Nous sommes peut-etre des cop.,

li I,

răsfățați ai vieții, tout simplement.

— *Joi mot. Dis-moi donc... Il n'aurait pas fort difficile de rever reve-lci plus tot. C'est un peu tard que monsieur se resout ă adresseri parole ă son humble servante.*

— Pourquoi des paroles? zise el. *Pourquoi parler? Parler, discourir c'est une chose bien republicaine, je le concede. Mais je doute que ce soit poetique au meme degre. Un de nos pensionnaires, qui est un peu devenii mon anii, M. Settembrini...*

— *Il vient de te lancer quelques paroles.*

— Eh bien, c'est un grand parleur, sans doute, ii aime meme beau-coup ci reciter de beaux vers - *mais est-ce un poete, cel homme-lă?*

— *Je regrette sincerement de n'avoir jamais eu le plaisir de faire la connaissance de ce eh e val ier.*

— *Je le crois bien.*

— *Ah! tu le crois.*

— *Comment? C'etait une phrase tout a fait indiffrente, ce que j'ai dit Ici. Moi, tu le remarques bien, je ne parle guere le français. Pourtant, avec toi, je prefere cette langue ci la mienne, car pour moi parler français c'est parler sans parler, en quelque maniere — sans responsabilite, ou comme nous parlons en reve. Tu comprends?*

— *A peu pres.*

— *Ca suffit... Parler, continuă Hans Castorp - pauvre affaire! Dans l'eternite, on ne parle point. Dans l'eternite, tu sais, on fait comme e dessinant un petit cochon: on penche la tete en arriere et on ferme yeux.*

— *Pas mal, ca! Tu es chez toi dans l'eternite, sans aucun doute. connais ă fond. Il faut avouer que tu es un petit reveur assez curiei*

— *Et puis, zise Hans Castorp, si je t'avais parle plus tot, ii fallu te dire „vous”.*

— *Eh bien, est-ce que tu as l'intention de mc tutoyer pour touj*

— *Mais oui. Je t'ai tutoyee de tout temps et je te tutoierai etern ment.*

MUNTELE VRĂJIT

371

r'est un psu fort, par exemple. En tout cas tu n'auras pas trop mps Voccasion de me dire „fu”. Je vais partir.

° „vfntul avu nevoie de un oarecare timp ca sa-i pătrundă în con-

.. t- Apoi Hans Castorp tresari și privi în jurul lui cu aerul rătăcit al

? lui brusc trezit din somn. Conversația lor înaintase destul de încet,

• Hans Castorp vorbea franțuzește cu oarecare dificultate, de parca ar

vut o nesiguranța în gândire. Pianul, care tăcuse o clipa, răsuna din

de data aceasta sub degetele tînarului din Mannheim, care-I sculase tînarul slav, punînd pe pupitru și niște note. Domnișoara Engelhart

tatea lînga el și întorcea paginile. Balul se potolise. Se părea ca un

uiriar destul de mare dintre pacienți luaseră poziția orizontală. În fața

lor nu mai era nimeni. În sala de lectura se jucau cărți.

- Ce-ai de gând sa faci? întreba Hans Castorp cu privirea rătăcita.

- Voi pleca, repeta ea surîzînd și parînd uimita de stuporea

lui. -Nu se poate, zise el. Glumești.

- Absolut deloc. Vorbesc foarte serios. Plec.

- Când?

- Mîine. *A preș dîner.*

În el se petrecu o imensa prăbușire. Spuse:

- Unde te duci?

- Foarte departe de aici.

- În Daghestan?

- *Tun'es pas mal instruit. Peut-etre, pour le moment...*

- Te-ai vindecat?

- *Quant ă ca... non.* Dar Behrens crede că, deocamdată, nu mai pot tace mari progrese aici. *Cest pourquoi je vais risquer un petit change-ment d'air.*

- Așadar, te reîntorci!

- Rămîne de văzut. Când, nu se știe cu precizie niciodată.

Quant ci °<> tu sais, fahme la liberte avânt tout et notamment celle de choisir onvcile. Tu ne comprends guere ce que c'est: etre obsede d'inde-Pendance. Cest de ma race, peut-etre.

~£' ton mari au Daghestan te l'accorde - ta liberte? ,roy .v est ^a maladie qui me la rend. Me voilà ă cet endroit pour la hț^ e °s- J'ai passe un an ici, cette fois. Possible que je revienne.

S ors tu seras bien loin depuis longtemps.

~ <-rezi, Clavdia?

nt,, n pr^nom aussi? Vraiment. tu les prends bien au seneux, Ies Ut^ du carnaval!

t, oare, cît stat de bolnav?

372

THOMAS MANN

e

— *Oui... non... Comme on sait ces choses, ici. Tu as une petitp humide li\ dedans et un peu de fièvre, n'est-ce pas?*

— *Trente-sept et huit ou neuf apres-midi, spuse Hans tu?*

— *Oh! mon cas, tu sais, c'est un peu plus complique... pas tout ă ț. simple.*

— *Ilya quelque chose dans cette branche de lettres humaines dit medicine, zise Hans Castorp, qu'on appelle: bouchement turbecule des vases de lympe.*

-*Ah! tu as moucharde, mon cher, on le voit bien.*

-*Eh toi... Iarta-ma! Și acum îngaduie-mi sa te întreb ceva, cu insistența și în nemțește! În ziua cînd m-am sculat de la masa pentru a tna duce la consultație, acum șase luni, ai privit în urma mea, îți amintești?*

— *Quelle question! Il y a six mois!*

— Știai unde ma duc?

— *Certes, c'était tout a fait par hasard...*

— Știai de la Behrens?

— *Toujours ce Behrens!*

— Oh, ii a represente ta peau d'une facon tellement exacte... D'ailleurs, c'est un veuf aux joues ardentes et qui possede un service à cate tres remarquable. Je crois bien qu'il connaisse ton corps. *non seulement comme medecin, mais aussi comme adepte d'une autre discipline de lettres humaines.*

— *Tu as decidement raison de dire que tu parles en reve, mon ami.*

— Soit... Laisse-moi rever de nouveau apres m'avoir reveille si cru-ellement par cette cloche d'alarme de ton depart. *Sept mois sous tes yeux... Et à present, oii en realite f ai fait ta connaissance. tu me parles de depart!*

— *Je te repete que nous aurions pu causer plus tot.*

— *Ai fi dorit-o?*

-*Moi? Tu ne m'echapperas pas, mon petit. Il s'agit de tesinterets. toi. Est-ce que tu e'tais trop timide pour t'approcher d'une femnie a H tu parles en reve rnaintenant, ou est-ce qu'il y avait quelqu'un empeche?*

— *Je te l'ai dit. Je ne voulais pas te dire „vous”.*

— *Farceur. Reponds donc - ce monsieur beau parleur, cet qui a quitte la soiree, - qu'est-ce qu'il t'a lance, tantot?*

ce

— *Je n'en ai entendu absolument rien. Je me soucie tres peu ^ monsieur, quand mes yeux te voient. Mai tu oublies... ii n'auraitP*

si facile du tout de faire ta connaissance dans le monde. II)'avm

qui

,%

P

MUNTELE VRĂJIT

373

usin avec qui j'e'tais lie et qui incline tres peu a s'amuser ici: ii 1110 e ă

rien qu'ă son retour dans les plaines, pour se faire soldat. "e

Pauvre diable. Il est, en effet, plus malade qu'il ne sait. Ton ami

r n du reste, ne va pas trop bien non plus.

' *TI le ditlui-meme. Mais mon cousin... Est-ce vrai? Tu m'effraies. fort possible qu'il aille mourir, s'il essaye d'etre soldat dans les plaines.*

Ou'H aille mourir. La mort. Temble mot, n'est-ce pas? Mais c'est

'anse ii ne m impressione pas tellement aujourd'hui, ce mot. Cetait e facon de parler bien conventionnelle lorsque je disais: „Tu m'effraies" L'idee de la mort ne m'effraie pas. Elle me laisse tranquille. Je n'ai pas pitie — ni de mon bon Joachim, ni de moi-meme, en entendant nu'il va peut-etre mourir. Si c'est vrai, son etat ressemble beacoup au mien etje ne le trouve pas particulierement

imposant. Il est moribond, et moi je suis amoureux, eh bien! — Tu as parlé à mon cousin à Tatelier de photographie intime, dans Tantichambre, tu te souviens?

-Je me souviens un peu.

-Donc ce jour-là Behrens a fait ton portrait transparent?

-Mais oui.

-Mon Dieu. Et l'as-tu sur toi?

-Non, je l'ai dans ma chambre.

-Ah! dans ta chambre? Quant au mien, je l'ai toujours dans mon portefeuille. Veux-tu que je te le fasse voir?

-Mille remerciements. Ma curiosité te n'est pas invincible. Ce sera un aspect très innocent.

-Moi, j'ai vu ton portrait extérieur. J'aimerais beaucoup mieux voir ton portrait intérieur qui est en ferme dans ta chambre... Laisse-moi en voir une autre chose! Parfois un monsieur russe qui loge en ville vient te voir - Qui est-ce? Dans quel but vient-il, cet homme?

- Tu es joliment fort en espionnage, je t'avoue. Eh bien, je réponds.

'c est un compatriote souffrant, un ami. J'ai fait sa connaissance à autre station balnéaire, il y a quelques années déjà.. Nos relations?

. ah, nous prenons notre thé ensemble, nous fumons deux ou trois de ces pipes nous bavardons, nous philosophons, nous parlons de Thomme, et de la morale, de mille choses, voilà mon compte. Es-tu satisfait?

m la morale aussi! Et qu'est-ce que vous avez trouvé en fait de morale? Par exemple? ... a morale? Cela t'intéresse? Eh bien, il nous semble qu'il faudrait

Gherla

morale non dans la vertu, c'est-à-dire dans la raison, la discipline,

374

THOMAS MANN

sf

cipline, les bonnes moeurs, l'honnêteté - mais plutôt dans le cont je veux dire: dans le péché, en s'abandonnant au danger, à ce qui nous consume. Il nous semble qu'il est plus sage de se perdre et même de se laisser déperir que de se conserver. Les moralistes n'étaient point des vertueux, mais des aventuriers dans le des viciés, des grands pécheurs qui nous enseignent à nous incliner chrétiennement devant la misère. Tout ça doit te déplaire beaucoup n'est-ce pas?

Hans Castorp tăcu. Tot mai stătea ca la început cu picioarele încrucișate sub scaunul care scârțâia, ținând între degete creionul

de argint s aplecat spre tînara femeie care şedea cu tricornul de hîrtie pe cap, privea pe sub pleoape, cu ochii albaştri ai lui Hans Lorenz Castorp, în salonul care se golise. Pacienţii se risipiseră. Pianul din colţ, aflat oblic faţa de ei, nu mai scotea dectt sunete uşoare şi incoerente, căci bolnavul din Mannheim cînta cu o singura mîna, iar lingă el şedea profesoara şi răsfoia o partitura pe care o ţinea pe genunchi. Cînd conversaţia între Hans Castorp şi Clavdia Chauchat se sfîrşi, pianistul înceta şi el sa mai cînte, lasînd sa-i cada pe genunchi mîna cu care cîntase, în timp ce domnişoara Engelhart continua sa urmărească notele. Cele patru persoane, singurele care mai rămăseseră de la petrecerea Carnavalului, stăteau nemişcate. Tăcerea dăinui mai multe minute. Încet, ca sub propria lor greutate, capetele perechii de la pian parura ca se pleacă din ce în ce mai tare, cel al tînarului din Mannheim spre claviatura, cel al domnişoarei Engelhart spre partitura. În sfîrşit, amîndoi în acelaşi timp, şi cel din Mannheim şi profesoara, ca şi cum s-ar fi înţeles în taina, se ridicară încetişor şi fara zgomot, cu fruntea plecata şi braţele atîrnîndu-le ţepene — şi se depărtară împreuna prin sala de corespondenţa şi sala de lectura, evitînd în mod vădit sa privească spre celalalt coif al camerei care mai era încă ocupat.

— *Tout le monde se retire*, spuse doamna Chauchat. *C'etaient les derniers; ii se fait tard. Eh bien, la fete de carnaval est finie, şi-şi ridica braţele ca sa-şi scoată cu amîndoua mîinile tricornul de hîrtie de p parul ei roşcat, strîns într-o coada răsucită ca o coroana în jurul capului. Vous connaissezles consequences, monsieur.*

Dar Hans Castorp se împotrivi cu ochii închişi, fara sa-şi schirn poziţia. Răspunse:

— *Jamais, Clavdia. Jamais je te dirai „vous”, jamais de la vie ni mort, daca se poate spune astfel — deşi ar trebui sa se poată. Cette' de s'adresser à une personne qui est celle de VOccident cultive et civilisation humanitaire, me semble fort bourgeoise et*

MUNTELE VRĂJIT

375

• *au fond, de la forme? La forme, c'est la pedanterie elle-=/ Tout ce que vous avez fixe a l'egard de la morale, toi et ton n'*** atriote souffrant - tu veux serieusement que ca me surprenne? Co nud sot me prends-tu? Dis donc, qu'est-ce que tu pense de moi? C'est un sujet qui ne donne pas beaucoup à penser. Tu es un petit tiornme convenable, de bonne familie, d'une tenue appetissante, dis-■ le docile de ses precepteurs et qui retournera bientot dans les plaines, ur oublier complètement qu'il a jamais par/e en re ve ici et pour aider ■ rendre son pays grand et*

puissant par son travail honnête sur le hantier. Voilà ta photographie intime, faite sans appareil. Tu la trouves exacte, j'espère?

-Il y manque quelques détails que Behrens y a trouvés. -Ah! Les médecins en trouvent toujours, ils s'y connaissent...

- Tu parles comme Monsieur Settembrini. Et ma fièvre? D'où vient-elle?

-Allons donc, c'est un incident sans conséquence qui passera vite.

-Non, Clavdia, tu sais bien que ce que tu dis ici n'est pas vrai, et tu le dis sans conviction, j'en suis sûr. La fièvre de mon corps et le battement de mon cœur harasse et le frissonnement de mes membres, c'est le contraire d'un incident, car ce n'est rien d'autre — iar chipul palid cu buzele care-i zvîneau se înclina spre obrazul femeii — rien d'autre que mon amour pour toi, oui, cet amour qui m'a saisi à l'instant où mes yeux t'ont vue, ou, plutôt, que j'ai reconnu, quand je t'ai reconnue toi — etc'était lui, évidemment, qui m'a mené à cet endroit...

- Quelle folie!

- Oh, l'amour n'est rien, s'il n'est pas de la folie, une chose insensée, défendue et une aventure dans le mal. Autrement c'est une banalité zgreable, bonne pour en faire de petites chansons paisibles dans les Pâines. Mais quant à ce que je t'ai reconnue et que j'ai reconnu mon

our pour toi — oui, c'est vrai. Je t'ai déjà connue, anciennement. toi et mes yeux merveilleusement obliques et ta bouche et ta voix, avec laquelle Pâines - une fois déjà, lorsque j'étais collègue. Je fais demande ton pardon, pour faire enfin ta connaissance mondaine, parce que je t'aimais profondément, et c'est de là, sans doute, c'est de mon ancien amour pour toi

n

et Ces matras mes restent que Behrens a trouvés dans mon

• ct qui indiquent que jadis aussi j'étais malade...

SCau î] clântaneau. Și în timp ce divaga, își trăsese piciorul de sub

gertu CarC SCÎr* "a și întinzînd mereu acest picior atinseduşumeaua cu

hem ~ ce'u"alt, astfel ca îngenunchea în fata ei, cu capul plecat și

din tot trupul. Je t'aime, bolborosî el, je t'aime de tout temps,

376

THOMAS MANN

car tu es le Toi de ma vie, mon rêve, mon sort, mon envie, mon , desir...

— Allons, allons! spuse ea. Si tes précepteurs te voyaient... Dar el, clatinînd din cap cu deznădejde și cu fața întoarsă spre co

răspunse:

— *Je m'en fi eh erai s, je me fiche de tous ces Carducci et de Republique eloquente et du progres humain dans le temps, cârje t'aim i*

Clavdia îi mîngîie ușurel cu mîna parul tuns scurt pe ceafa.

— *Petit bourgeois! îi spuse. Jooi bourgeois ci la petite tache humide Est-ce vrai que tu m'aimes tant?*

Și exaltat de aceasta atingere, stînd acum complet în genunchi cu capul dat pe spate și cu ochii închiși, el continua sa vorbească:

— *Oh, l'amour, tu sais... Le corps, l'amour, la mort, ces trois ne font qu'un. Car le corps. c'est la maladie et la volupte et c'est lui qui fait la mort, oui, ils sont charnels tous deux, l'amour et la mort, et voilk leur terreur et leur grande magie! Mais la mort, tu comprends, c'est d'une part une chose mal famee, impudente qui fait rougir de honte; et d'autre part c'est une puissance tres solennelle et tres majestueuse, - beaucoup plus haute que la vie riante gagnant de la monnaie et farcissant sa panse -beaucoup plus venerable que le progres qui bavarde par les temps -parce qu'elle est l'histoire et la noblesse et la pieté et l'eternei et le sacre qui nous fait tirer le chapeau et marcher sur la pointe des pieds... Or, de meme, le corps, lui aussi, et l'amour du corps, sont une affaire indecente et fâcheuse, et le corps rougit et pâlit à sa surface par frayeur et honte de lui-meme. Mais aussi ii est une grande gloire adorable, image mira-culeuse de la vie organique, sainte merveille de la forme et de la beaute. et l'amour pour lui, pour le corps humain, c'est de meme un interet extremement humanitaire et une puissance plus educative que toute l& pedagogie du monde!... Oh, enchantante beaute organique, qui ne se compose ni de teinture à l'huile ni de pierre, mais de matiere vivante ei corruptible, pleine du secret febrile de la vie et de la pourriture! Regatã la symetrie merveilleuse de l'edifice humain, les epaules et les hanche> et les mamelons fleurissants de part et d'autre sur la poitrine. et les co arrangees par paires, et le nombril au milieu dans la mollesse du ventr ■ et le sexe obscur entre les cuisses! Regarde les omoplates se rem^u sous la peau soyeuse du dos, et l'echine qui descend vers la luxuri double et fraîche des fesses. et les grandes branches des vase* et nerfs qui passent du tronc aux rameaux par les aisselles, et co^W structure des bras correspond à celle de* jambes. Oh! les douces reg^l de la jointure interieure du coude et du jarret avec leur abondaf^l*

MUNTELE VRĂJIT

377

- ■ tesses organiques sous leurs coussins de chairt Quelle fete nse de

Les caresser ces endroits délicieux du corps humain! Fete a l' r sans plainte apres! Oui, mon Dieu, laisse-moi sentir l'odeur de la de ta rotule, sous laquelle l'ingenieuse capsule articulaire secreta huile glissante! Laisse-moi toucher devotement de ma bouche 'Arteria femoralis qui bat au front de ta cuisse et qui se divise plus bas Les deux arteres du tibia! Laisse-moi ressentir l'exhalation de tes ef tater ton duvet, image humaine d'eau et d'aibumine, destinee potir l'anatomie du tombeau, et laisse-moi perir, mes levres aux tiennes!
Isprăvind de vorbit, nu deschise ochii; ramase astfel nemișcat, cu capul pe spate și cu mâinile, care țineau micul creion de argint, depărtate, tremurând și c(ătinându-se pe genunchi. Claudia spuse:

- *Tu es en effet un galant qui sait solliciter d'une maniere profonde, âl'allemande.*

Și-i puse pe cap tichia de hîrtie.

-*Adieu, mon prince Carnaval! Vous aurez une mauvaise ligne de fievre ce soir, je vous le predis.*

Spunând acestea se ridica de pe scaun ca și cum ar fi alunecat și alunecă mai departe pe covor spre ușa, în pragul căreia șovăi, se întoarse pe jumătate, ridica unul din brațele goale și puse mina pe miner. Apoi, peste umăr, zise aproape în șoapta:

-*N'oubliez pas de me rendre mon crayon. Și ieși.*

VI

Schimbări

Ce este timpul? O taina — ireală și atotputernică. O condiție a lumii fenomenale, o mișcare ce implica și se amesteca în existența și mișcarea corpurilor în spațiu. Dar oare n-ar exista timp, daca n-ar exista mișcare¹ Și nici mișcare, daca n-ar exista timp? Întreaba-te mereu! Timpul este o funcțiune a spațiului? Sau invers? Ori amîndoua sînt identice? Nu înceta să te întrebi! Timpul este activ, are și un cuvînt care-i fundamentează activitatea: temporalul. Dar ce e temporalul oare? Schimbarea. *Acum* nu este *atunci*, *aici* nu este *acolo*, căci între amîndoua se întinde mișcarea Cum însă mișcarea prin care măsurăm timpul este ciclica, închisa în ea însăși, ne confruntăm cu o mișcare și o schimbare pe care am putea sale calificam drept repaus și nemișcare; deoarece *atunci* se repeta neîncetat în *acum*, iar *acolo* în *aici*. Și cum, pe de alta parte, în ciuda celor mai deznădăjduite eforturi, nu pot fi imaginate un timp finit și un spațiu limitat, oamenii au hotărît - fara îndoiala în nădejdea de a reuși, daca nu în mod desavîrșit, cel puțin mai bine - sa „gîndească” timpul ca etern și spațiul ca infinit. Dar postulîndu-se astfel eternul și infinitul nu se distrugeau în mod logic și deliberat limitatul și

finitul, care se găsesc astte reduse la zero? în etern este oare
posibila o succesiune; în infinit, o co comitenta? Cum sa împaci
aceste ipoteze stringente ale eternului , infinitului cu concepte
ca distanța, mișcarea, schimbarea, sau măcar prezența
corpurilor limitate în univers? Poți sa te întrebi cit poțtești-

Hans Castorp își punea aceste întrebări și altele
asemănătoare chiar imediat după sosirea lui aici, sus, dovedise
ca era făcut p asemenea indiscreții și arguții, și datorita unei
plăceri nocive, copleșitoare, pe care avea s-o plătească foarte
scump după aceea -deprinsese sa se ocupe cu asemenea
nimicuri și fusese încurajat apropie de speculații cutezătoare. Își
punea lui însuși întrebări și"¹

MUNTELE VRĂJIT

379

gro

bunul Joachim, așa cum întreba și valea acoperita de o
zăpada

. j:n vremuri imemorale, măcar că nici de la primul, nici de la
asa "

Itănu se putea aștepta la ceva care sa semene cu un răspuns
— și ei a de spus de la cine anume putea sa-l aștepte. El însuși
nu făcea va decît sa-și pună asemenea întrebări, tocmai fiindcă
nu știa nsul. Qț despre Joachim, era aproape imposibil sa
trezești în jntea lui cel mai mic interes pentru preocupări de
felul acesta, căci așa o spusese Hans Castorp în franțuzește
într-o seara, el nu se gîndea la nimic altceva decît sa ajungă
soldat la șes, și ducea o lupta înverșunată cu aceasta
nădejde care ba se apropia, ba își bătea joc de el si iarăși se
destrăma în depărtare, iar în ultimul timp el se hotărîse chiar să
pună capăt acestei situații forțînd-o, daca va fi cazul. Da, bunul,
răbdătorul, ordonatul Joachim, atît de total pătruns de
statornicirile serviciului și ale disciplinei, era, de o bucata de
vreme, copleșit adesea de ispita răzvrătirii, protesta împotriva
„scării lui Gaffky", adică a metodei de examinare prin care se
stabilea și se evalua cifric, în laboratorul de la subsol - în „labo",
cum i se spunea în mod obișnuit - gradul de infectare prin bacili
a unui bolnav: în raport cu cantitatea mai mica sau mai mare de
bacili găsită în țesutul analizat, numărul Gaffky era mai scăzut
sau mai ridicat — totul fiind în funcție de aceasta cifra. Fara nici
o eroare posibila, rezultatul indica șansele de vindecare pe care
putea conta titularul lui; cu ajutorul acestei cifre se determina
foarte ușor numărul lunilor sau anilor pe care trebuia sa-i mai

petreci aici, sus, adică începe-mă cu vizita agreabilă de șase luni și sfârșind cu verdictul „pe viață” care, de altfel — dacă i se aplicau obișuitele măsuri ale timpului — putea să se reducă la o nimica toată. Prin urmare, Joachim se revolta împotriva acestei scări Gaffky, căreia refuza pe față să-i dea vreo crezare sau să-i acorde vreo autoritate — adică nu tocmai *complet* pe față, deci nu în prezența superiorilor, ci doar când era cu varul său și chiar la masa. — M-am saturat, nu o să mă mai las înșelat multă vreme, spuse el tare, Wgele îi navali în obraji bronzăți. În urma cu numai cincisprezece zile aveam doar doi pe scara Gaffky, adică o nimica toată, cu cele mai perspective, și iată că acum am ajuns la nouă, adică sînt literalmente învaldat și, prin urmare, nici nu mai poate fi vorba despre plecare. Să întreb-te cu mine, nu mai pot să îndur. Sus, la Schatzalp

pe un om. Un *aran grec pe care l-au trimis aici tocmai din Arcadia, Poarta Sanitară trimis — un caz disperat, ftizie galopantă. *Exitus-nl* veni de la o zi la alta, dar niciodată în viața lui omul acesta n-a

380

THOMAS MANN

avut bacili în sputa. Dimpotrivă, grăsunul căpitan belgian, care

Plecat

sănătos atunci când am venit eu aici atinsese cifra zece pe Gaffky și mișunau literalmente în el, și cu toate acestea nu avusese laîncă decît o cavernă foarte mică. Nu vreau să mai știu de Gaffky și orice tratament și plec, chiar dacă asta înseamnă că mă duc la moarte

în halul acesta ajunsese Joachim; și toți erau teribil de impresionați văzînd cum se revolta tînarul acesta atît de blînd, atît de serios cumpănit. Hans Castorp, auzindu-l pe Joachim amenințînd că lasă tot balta și pleacă la șes, nu se putu împiedica să nu-și amintească de anumite cuvinte pe care le auzise rostite în franțuzește, de către o a treia persoană. Dar tăcu. Putea el să-i dea ca exemplu varului său propria lui răbdare, după cum proceda și doamna Stohr care, de fapt, îl îndemna pe Joachim să nu facă pe neastîmpăratul într-un chip atît de necuviincios ci să se resemneze cu toată umilința, și să ia ca model statornicia de care dădea dovadă ea, Karoline, care perseverează să stea în aceste locuri și-și interzice cu tărie să

plece acasă, la Cannstatt, unde sa-și reia rolul de stăpîna a casei, și aceasta numai și numai pentru a putea reda, într-o zi, soțului ei o soție complet și definitiv vindecata. Nu, Hans Castorp nu putea îndrăzni să procedeze astfel, cu atît mai mult cu cît de la Carnaval înapoi avea scrupule față de Joachim — conștiința îi spunea că Joachim vedea probabil în anumite fapte despre care nu vorbeau, dar pe care Joachim le cunoștea fără îndoială, ceva ce semăna a trădare, a dezertare, a infidelitate. Și asta în legătura cu doi ochi rotunzi și căprui, cu niște accese nejustificate de rîs și cu un anumit parfum de portocale, ale cărui efecte le îndura de cinci ori pe zi, dar în adierea căruia își pleca ochii în farfurie, statornic și rușinat... Și chiar în tăcuta împotrivire pe care Joachim o opuse speculațiilor lui despre „timp”, lui Hans Castorp 1^{se} păru că recunoaște nu numai o severitate militărească și un pic „e” mustrare la adresa lui. Cît despre vale, valea hibernală, acoperită cu un strat gros de zăpadă, căreia Hans Castorp îi pune asemenea întrebări suprafirești, adresîndu-le și piscurilor, culmilor, povîrnișurilor și padurilor ei cafenii, verzi și roșietice, și care rămîneau cînd nenii^{ca}le mute în șuvoiul duratei, cînd scînteietoare în azurul profund, cînd în luate de neguri în curgerea tăcută a timpului terestru, cînd în vapourii sub soarele ce le părăsea, cînd lucind diamantin și aspru sub vraja lui de lună — dar veșnic sub troiene, de șase luni nesfîrșite care pieriseră ca într-o clipită, iar pacienții mărturiseau că nu mai pot zăpada, că le făcea silă, că și vara îi copleșise în privința aceasta,

MUNTELE VRĂJIT

381

anele de zăpadă, grămezile de zăpadă, pernele de zăpadă, alune-

& le de zăpadă, toate văzute zi de zi - toate acestea întreceau pute-

C menești și erau ucigătoare atît pentru spirit cît și pentru suflet. Și

sesera ochelari colorați, verzi, galbeni și roșii, pentru a-și apăra

'chii, dar mai mult încă pentru inimi.

Să fi trecut oare șase luni de cînd valea și munții erau sub zăpadă? erau șapte! Timpul înaintează neconținut pe cînd noi povestim — atît ■ nul nostru", adică cel pe care îl consacram acestei povestiri, cît și ofundul timp trecut al lui Hans Castorp și

al tovarășilor lui de destin, colo sus, în zăpadă, aducînd după sine schimbări. Toate erau pe calea cea buna, urmau sa se îndeplinească, întocmai cum o prezisese în cîteva cuvinte grăbite Hans Castorp, în ziua Carnavalului, spre indignarea domnului Settembrini pe cînd se întorceau de la Platz: nu în sensul ca solstițiul de vara ar fi fost chiar atît de iminent, însă Pastele trecuse peste valea alba, april pãșea pe aproape, perspectiva Rusaliilor se întrezărea și puțin după aceea primăvara avea sa irumpa cu topirea zăpezilor - bineînțeles, nu cu topirea tuturor zăpezilor, căci ramîn veșnice acelea de pe crestele de la sud, în crăpaturile stîncoase ale lanțului Rätikon la nord, fara sa mai vorbim despre cea care cădea în toate lunile de vara, dar care nu dura; și cu toate acestea, mișcarea de rotație a anului făgăduia cu siguranța ceva nou și hotarîtor, cît de curînd, căci pînă acum se și scurseseră șase saptamîni - adică de doua ori mai mult decît avusese de gînd Hans Castorp să stea aici - din acea noapte de Carnaval cînd împrumutase un creion de la doamna Chauchat și apoi i-l înapoiase, primind în schimb, la dorința mărturisită, altceva, o amin-hre, pe care o purta în buzunar.

Șase săptămîni trecuseră, în adevăr, din seara cînd Hans Castorp o cunoscuse pe Clavdia Chauchat, iar după aceea se urcase în camera lui ⁰ atît de mare întîrziere fața de conștiinciosul Joachim, șase saptamîni în ziua următoare care adusesse plecarea doamnei Chauchat, plecare provizorie în Daghestan, foarte departe spre Răsărit, dincolo de ^{az-} Ca plecarea aceasta era provizorie, ca nu era o plecare definitivă. Și ca doamna Chauchat avea intenția sa se întoarcă într-o zi - despre estea Hans Castorp primise asigurări directe, prin viu grai — și îi car SCra datC nU PC Cînd purta un dialog într-o limbă străina, fapt despre las Vorblt> ci în acel interval pe care, în ceea ce ne privește, l-am

și _{m,} reacâ fara sa spunem o vorba și în cuprinsul căruia am întrerupt estini pentru a îngădui ca asupra acestui interval sa domneasca

382

THOMAS MANN

numai timpul pur. Oricum ar fi, tînarul primise aceste asigurări ■ mărturisiri mîngîietoare mai înainte de a se întoarce la numărul tre și patru, căci, a doua zi, n-a mai schimbat nici o vorba cu doamna Chauchat, întrucît abia de-a vazut-o, adică, mai bine zis,

a zarn doua ori de departe: la dejun cînd, purtînd o rochie de stofa albastra jacheta de lîna alba, a venit pentru ultima oara la masa, trîntind uşa • îndreptîndu-se spre locul ei cu pasul graţios-lunecator, iar lui Ha Castorp i s-a zbătut inima în gît şi numai supravegherea severa pe ca domnişoara Engelhart a exercitat-o asupra lui l-a oprit sa nu-şi ascund faţa în mîini — şi apoi la ora trei după-amiazâ, la plecarea ei, la care n asistat propriu-zis, dar a urmarit-o de la o fereastră a coridorului ce dădea spre drumul principal către sanatoriu.

Evenimentul s-a desfăşurat aşa cum Hans Castorp îl mai văzuse desfaşurîndu-se de multe ori, de cînd şedea aici: sania sau trăsura se oprea la rampa, birjarul şi băiatul de la etaj încarcau bagajele, iar pacienţii sanatoriului, prietenii celui care, vindecata sau nu, pornea pe drumul spre şes, ca sa trăiască ori sa moară — şi chiar şi cei care lipseau de la serviciu pentru a nu pierde emoţia acestui moment deosebit, cu toţii se adunau în faţa intrării principale; cîteodata, un domn cu redingota, de la administraţie, precum şi medicii făceau act de prezenţă, apoi îşi făcea apariţia cel care pleca — foarte adesea cu figura radioasa, saluta plin de voie buna pe curioşii ce-l înconjurau ramînd mai înapoia lui, şi pentru moment se simţea puternic înviorat de aventura în care se angaja... Deci, de data aceasta doamna Chauchat fusese aceea care ieşise surîzătoare, cu braţele încărcate de flori, într-o haina lungă de călătorie dintr-o stofa aspra, căptuşita cu blana şi cu o pălărie mare, fiind întovărăşită de domnul Buligin, compatriotul ei, cel cu pieptul căzut, care avea sa facă împreuna cu ea o parte din călătorie. Era cuprinsa şi ea de o însufleţire radioasa, ca oricine pleca de aici — şi aceasta datorita doar perspectivei de a schimba felul de viaţa, independent daca plecai cu autorizaţia medicului sau daca îţi întrerupeai şederea mînat doar un dezgust

deznădăjduit, pe răspunderea ta şi cu inima plina de îngnj⁰ rare. Obrajii i se îmbujoraseră, vorbea fara încetare, probabil în ruseş pe cînd i se înveleau genunchii cu o pătura îmblănita... Nu numai co patrioţii şi comesenii doamnei Chauchat veniseră, ci se mai aflau aco mulţi alţi pacienţi, iar doctorul Krokowski îşi dezvelise, într-un hon^o rîs viguros, dinţii galbeni în mijlocul bărbii, iar batrina mătuşa îi ofe călătoarei dulciuri — „dalcesuri”, după cum obişnuia sa le spună,

MUNTELE VRĂJIT

383

ladă rusească — , era prezenta şi profesoara, şi numai

bolnavul

111 În^annheim stătea la oarecare distanța, ascuns parca la pînda, cu

.. -ncețoșați, iar privirea alunecîndu-i de-a lungul peretelui dădu

° Hans Castorp la fereastra coridorului și se opri o clipa asupra lui, peste n***

eeîndu-se... Consilierul aulic Behrens nu se arata; desigur ca-și

rămas bun de la calatoare cu alt prilej și între patru ochi...

Apoi, în ... cuj fluturărilor din mîini și ale urărilor întregii

asistențe, caii se ■ tira iar ochii oblici ai doamnei Chauchat — pe cînd zdruncinătura je_i o arunca între perne — cutreierară la

rîndul lor, surîzînd încă o , . întreaga fațada a „Berghof'-ului, și

timp de o fracțiune de secunda se opriră pe chipul lui Hans Castorp... Rămas singur, acesta din urma alergase foarte palid

prin camera, pentru ca de acolo, de sus de pe balcon sa mai

vadă și sa urmărească sania care, învăluita în clinchetele

zurgălăilor, lunecase pe drumul spre Dorf; după aceea se

prăbuși pe un scaun, scoțînd din buzunarul de la piept

amintirea, zălogul care, de data aceasta, nu mai consta din

cîteva așchii cafenii-roșcate de creion, ci chiar dintr-o mică

placă cu rama îngusta, un clișeu pe sticla, pe care trebuia să-l ții

în lumina ca sa poți descoperi ceva — adică portretul interior al

Clavdiei, fara chipul ei, dar care îi dezvăluia osatura plapînda a

bustului, conturat de transparența spectrala a forme lor carnale, îi dezvăluia organele din cavitatea toracica...

în timpul care se scursese de atunci provocînd atîtea schimbări, de

cîte ori nu contemplase portretul și nu-l apăsase pe buze!

Timpul făcuse,

de pilda, să intervină o obișnuire cu viața în absența Clavdiei Chauchat,

despărțită de Hans Castorp prin spațiu, și asta mult mai repede decît și-ar

fi închipuit-o: căci timpul de aici era de o natura cu totul deosebita și

Parca special făcut sa creeze obișnuința, fie chiar și obișnuința de a nu te

ișnm. Nu mai exista nici un prilej sa auzi pocnetul ușii la începutul

căreia dintre cele cinci formidabile mese, căci nimeni nu mai

putea

pricinuiască; doamna Chauchat trîntea acum uşile în alta parte, la o

Partare enormă - căci era o formă de manifestare a firii ei, forma

P etită şi legată de boala de care suferea, tot aşa cum timpul se

^ e eŞte şi se leagă de corpurile din spaţiu: aşadar, poate numai boala

c . priCula şi nimic altceva... Dar, deşi era invizibilă şi absentă, ea

^ ua, cu toate acestea, sa fie vizibilă şi prezentă în gândul lui Hans

recu ^ ~ constituia însuşi duhul acestui loc, un duh pe care el îl

îrtr- _USC ?!~* posedase într-o ora nefastă şi de o ucigătoare dulceaţa,

căreia nu i se potrivea nici un cântec liniştitor de la şes, un duh

384

THOMAS MANN

MUNTELE VRĂJIT

385

a«t de

într-n

glas

a cărui silueta spectrală o purta de nouă luni lipită de inimă l_u; cumplit de îndrăgostita.

În acea oră de neuitat, buzele lui tremurătoare bolborosiră, atît' limba străină cît şi în limba sa natală, aproape inconştient şj cu sugrumat, multe lucruri extravagante: propuneri, oferte, proiect hotărîri nesăbuite: voise sa întovărăşească acest duh pîna dincolo H' Caucaz, sa-l urmeze şi sa-l aştepte acolo unde îi va alege o locuinţa mai apropiată de a lui, ca sa nu mai fie vreodată despărţiţi, şj.j n făcuse şi alte propuneri nebuneşti.

Ceea ce reuşise sa obţină tînarul c suflet fără ascunzişuri, în acea oră de aventura desavîrşită, nu fuses decît umbra unui gaj şi posibilitatea, care putea sa para verosimilă ca doamna Chauchat sa se reîntoarcă pentru a patra oară, mai curînd sau mai tîrziu, după cum va crede de cuviinţa boala care-i reda libertatea Dar indiferent dacă se va întîmpla mai curînd sau mai tîrziu, Hans Castorp va fi, desigur, „de mult timp plecat foarte

departe", mai spusese tot ea cînd își luaseră rămas bun unul de la altul; iar tîlcul disprețuitor al acestei profeții ar li fost și mai nesuferit dacă n-ar fi avut înțelepciunea sa-și spună ca unele profeții nu sînt făcute ca sa se împlinescă, ci tocmai ca sa *nu* se împlinescă, la fel ca în incantațiile prin care dorim sa îndepărtăm un blestem. Profeții de acest soi își bat joc de viitor, prezicînd ceea ce va fi, tocmai pentru a sili viitorul sa se rușineze de-a lua înfățișarea prevăzuta. Și dacă acest duh îl numise, atît în timpul convorbirii relatata de noi cît și după aceea, *un joi bourgeois au petit endroit humide*, expresie care avea ceva ce suna ca o talmăcire a formulei lui Settembrini „copil răsfățat al vieții", te puteai întreba pe buna dreptate care aspect component al acestui amestec de esențe se va dovedi mai tare: burghezul sau celalalt... Mai mult. duhul nu ținuse seama ca el însuși plecase și revenise de mai multe ori și ca, la fel cu el, Hans Castorp putea sa se întoarcă la momentul potrivit, deși, în realitate, nu stăruia sa stea aici decît cu scopul de a *nu* mai fi nevoit sa revină: pen el ca pentru atîția alții, acesta era motivul prezenței.

Una dintre glumețele profeții ale acelei seri de Carnaval, se rezase: Hans Castorp avusese o febra zdravănă, temperatura se nu' dintr-o data, iar el o notase cu o gravitate solemna, și după o se scădere se prelungise la nivelul unei linii înalte ușor oscilante, ^c menținuse în mod constant deasupra nivelului temperaturilor ^{oo'S} mai înainte. Era o febra anormala, a cărei înălțime și persistența. ^{p°} ^ spuselor consilierului aulic, nu puteau fi puse în legătura cu sta

• jocală. „Ești mult mai infectat decît s-ar părea, tînarul meu prieten. Haide sa încercăm totuși cu injecțiile. Or sa-ți faci bine. ' ^{trei}; patru luni o sa te simți ca peștele în apa, dacă lucrurile se artjează așa cum cred." Așa se face ca Hans Castorp fu obligat sa se zinte de două ori pe săptămînă, miercurea și sîmbafa, după plimbarea de dimineața, la „labo" ca să i se facă injecția.

Ambii medici administrau, pe rînd, acest leac, însă consilierul aulic făcea injecția cu virtuositate, dintr-o data, golind seringă în clipa în care introducea acul. Nu-l preocupa, de altfel, locul unde înțepa, astfel ca uneori durerea era cumplita, iar locul ramînea tare și ustura încă multa vreme. Pe deasupra, injecția se răsfrîngea și asupra stării generale a organismului, zdruncina sistemul nervos ca o competiție sportiva, și acest fapt era o

dovadă a eficacității tratamentului, eficacitate ce se vedea și prin aceea că, pentru moment, făcea să se ridice temperatura: așa prezisese consilierul aulic și așa s-a și întâmplat, încît nu mai era nimic de făcut în fața faptului împlinit. Totul se termina repede imediat ce-ți venea rîndul; cînt ai bate din palme îți primeai antidotul, în pielea coapsei sau a brațului. Cîteodata însă - cînd consilierul aulic părea mai bine dispus și starea lui sufletească nu era tulburată de tutun - , se înfiripa, cu prilejul acestei injecții, o scurta convorbire pe care Hans Castorp se pricepea să o pornească și să o îndrume cam în felul acesta:

- Ma gîndesc cu deosebită plăcere la ceasul acela din toamna trecută, petrecut la dumneavoastră, pe care ni l-a dăruit întâmplarea. cînd ne-ați oferit o cafea, domnule consilier aulic. Chiar ieri, sau poate mai emult, i-am evocat varului meu aceasta amintire...

-Gaffky șapte, spuse consilierul aulic. Băiatul acesta nu vrea și nu vrea să se dezintoxice. Și cu toate acestea, niciodată pînă acum nu s-a cu atîta înverșunare scali de mine și nu m-a sîcîit mai mult ca în a vreme cu ideile lui de plecare, ca să se duca să-și tîrîie sabia, icopsitul! Se văicărește și-mi reproșează mie cele cinci minuscule ce-ți ^ PetreCUte aici de parca ar fi vorba de secole. Vrea să plece, fie de j' ~ Ua spus-o și duminică? Ar trebui să-l muștruluiești într-o zi, ca 'ighi • Umneata' zdravă și hotărît! Băiatul asta se va prăpădi dacă va vi-te fea repede simpatica voastră ceața. Acolo sus, în dreapta. Acest se-rios d" 6Ste obllgat să gîndească prea mult, dar dumneata, cel mai

rios d

'rebuje s' mtre amindoi' du,mneata, civilul, omul de formație

burgheza, ar l' explici i î

s

l' explici, mai î

înainte de-a comite vreo prostie.

386

THOMAS MANN

— Am și făcut-o, domnule consilier aulic, răspunse Hans 0 fara a înceta să dirijeze conversația. Am făcut-o destul de des și ■ cîte ori l-am văzut că protestează și cred că, încetul cu încetul o - S resemneze, însă exemplele pe care le avem în fața ochilor nu sînt d' cele mai bune, au o înrîurire vătămătoare. Mereu intervin pleca ' plecări spre șes, spontane și fără justificări autentice, iar faptul ac are

În sine ceva ispititor, mai ales pentru caracterele slabe. De pildă, curînd... cine a plecat acum de curînd? O doamna de la masa rusii bine, doamna Chauchat. Tocmai în Daghestan, așa s-a zvonit. Ei poftim, în Daghestan, habar n-am ce climă are, poate ca acolo, la canar sus, la marginea mării, e mai puțin neprielnic. Totuși este șes, după părerea noastră, deși s-ar putea ca, sub aspectul geografic, să fie muntos, nu sînt prea informat în privința aceasta. Cum să trăiești acolo fără să fii vindecat, cînd îți lipsesc noțiunile de bază și cînd nimeni nu cunoaște cît de cît regulile noastre de aici, nici cum să stai întins, nici cum să-ți iei temperatura? De altfel, cred că vrea să se întoarcă, orice s-ar întîmpla, și e ceea ce mi-a și spus în treacăt - dar oare cum de am ajuns să vorbim despre ea? — a, da, în ziua aceea, domnule consilier aulic, v-am întîlnit în grădină, cum desigur că vă amintiți, adică dumneavoastră sînteți acela care ne-ați întîlnit, căci noi stăteam pe o bancă, știu chiar care, așa putea să v-o arăt cu precizie, da, stăteam pe ea și fumam. Adică vreau să spun ca eu fumam, deoarece vărul meu. curios lucru, nu fumează. Dar tocmai atunci fumați și dumneavoastră, astfel ca ne-am oferit unul altuia țigările preferate, îmi amintesc foarte bine. Brazilul dumneavoastră era excelent, însă trebuie să te porți cu el ca și cu un mînz, căci în caz contrar și se întîmpla ceva asemănător cu ceea ce ați pățit dumneavoastră după cele două trabucuri de import, cînd credeți ca v-a sunat ultimul ceas, cu pieptul umflat gata-gata să se spargă - " cum totul s-a sfîrșit cu bine, avem tot dreptul să rîdem. De altfel, comandat iarăși cîteva sute de Măria Mancini, la Bremen, deoarece 1 place cum sînt fabricate, le socotesc foarte plăcute din toate punctele vedere. Este adevărat că transportul și vama le scumpesc destul de și dacă aveți de gînd să-mi prelungiți tratamentul pentru un ceva mai îndelungat, așa fi totuși în stare să le schimb pe un tutu ^ aici — se vad prin vitrine țigări cu un aspect acceptabil. Și după ne-ați arătat tablourile dumneavoastră, care m-au emoționat Pute ce mi-amintesc de parca ar fi astăzi - am fost în adevăr uluit văzi ^ riscuri ați înfruntat încercînd să faceți pictură în ulei — eu, unul,

MUNTELE VRĂJIT

387

'ciodată un asemenea curaj. Mi se pare ca tot cu acest prilej am

a ; nortretul doamnei Chauchat, cu pielea redată într-un

chip văzut și 1 V

ffagi

■ „oi istrai

și vă mărturisesc că am fost entuziasmat. Pe atunci încă nu
cusem modelul, adică îl știam numai din vedere și după nume. .
Jnsă, cu foarte puțin înainte de ultima ei plecare, am cunoscut-o
personal, cum se cuvine.

~ Ce tot spui acolo! îi replică scurt consilierul aulic și, dacă ne
estē - ăduit să facem o apropiere, putem menționa că era
exact ceea ce îi nlicase și atunci când Hans Castorp îl anunțase,
înaintea primului consult că printre altele avea și puțină
temperatura. Iar după aceea, nu mai spuse nimic altceva.

- Ba da, ba da, am cunoscut-o, insistă Hans Castorp. Știu din
experiență că aici, sus, nu este chiar atât de ușor să faci
cunoștințe, dar între doamna Chauchat și mine s-a întâmplat și
s-a potrivit ca, în sfârșit, în ultimul ceas, o convorbire să ne...
Hans Castorp trase aerul printre dinți. Phii, făcu el dându-l afara.
Cu siguranță că, din întâmplare, ați atins, domnule consilier
aulic, un nerv foarte sensibil! O, da, da, doare îngrozitor.
Mulțumesc, puțin masaj calmează... O discuție ca asta ne-a
apropiat.

- Așa să fie! Și-apoi? făcu consilierul aulic. Punea întrebarea
clă-tinînd din cap cu mura cuiva care se așteaptă la un răspuns
foarte elogios și care, întrucît îl privea pe el, puneă dinainte în
întrebare confirmarea elogiului prevăzut.

-Presupun că franceza mea a mai lăsat de dorit, încerca să se
sus-agă Hans Castorp. Dar, în definitiv, de unde puteam să știu
mai mult? e mttaplă însă că tocmai la momentul potrivit îți trec
prin cap fel de e de lucruri, așa că, totuși, ne-am înțeles într-un
mod satisfăcător.

~ Te cred. Ei, și? repeta consilierul aulic provocatoarea
întrebare anterioară. Apoi adăugă de la el: Nostimă, nu-i așa?

nchizîndu-și nasturele de la gît, Hans Castorp se sculase și
stătea cu ■oarele și coatele depărtate și cu capul dat pe spate,
eh' n mtv> nu"i nimic nou, spuse el. Într-o stațiune balneară, și
per U aCe^aș* ac°periș, trăiesc la distanță, timp de săptămîni,
doua a_{pr} • 6 Sau d°uă familii. Dar într-o zi fac cunoștință unul cu
celălalt, se DII,, . , a reciproc în mod sincer și iată că deodată unul
dintre ei este pe

"i a» P'ecē. îmi închipui că asemenea păreri de rău se ivesc

adesea.

aLunci aj J ■

°rbirf, n sâ pâstrezi o anumită legătură cu cel plecat, să auzi

-se despre el, sau chiar sâ-i scrii. Dar doamna Chauchat...

388

THOMAS MANN

— Mda, nu-i așa ca nu vrea? rîse consilierul aulic bine dispus

— Nu, nici n-a vrut sa audă. Cum, nici dumneavoastră nu va măcar din cînd în cînd, de prin localitățile unde se află?

— Ei, ferească Dumnezeu! Iata ceva ce n-o să se întîmple niciodată Mai întîi, din lene, și apoi cum ar putea să scrie? Eu, unul, nu știu citesc rusește - la nevoie, ce-i drept, o stîlcesc vorbind, dar n-aș putea citi o buche. Și nici dumneata. Da, cît despre franceza sau germana pisicuța noastră le miaună adorabil, fara îndoiala, însă ca sa scrie - atî ca s-ar găsi într-o mare încurcătură. Ortografia, draga prietene! Nu, tr_e buie să te resemnezi, tinere. Se mai întoarce, din cînd în cînd. Chestie de automatism, problema de temperament, cum și-am spus-o. Unul pleacă, iar după aceea se vede silit sa revină, altul sta de la început mai multa vreme ca sa nu mai aibă niciodată nevoie sa se întoarcă. Dar daca varul dumitale pleacă, este foarte posibil, te rog să-i spui, ca dumneata însuși sa te mai găsești aici pentru a asista la solemna lui revenire.

— Dar, domnule consilier aulic, cam cît timp credeți ca eu...

— Cine-ți spune ca despre dumneata este vorba? Nu, despre el! Iar eu cred ca n-o sa întîrzie devala nici măcar atît cît a stat aici, sus. Este un lucru de care sînt convins în mod cinstit, și dumneata fii atît de amabil sa i-o repeți întocmai din partea mea.

Cam în felul acesta se desfășurau de obicei convorbirile lor. conduse cu șiretenie de Hans Castorp, deși rezultatul la care ajungea era foarte anemic și nesigur. Căci, în ceea ce privea timpul pe care trebuia sa-l petreci aici ca sa asisti la întoarcerea unui bolnav plecat prea de timpuriu, răspunsul era evaziv, iar cît despre cea plecata în depărtări, rezultatul era egal cu zero. Și Hans Castorp nu va afla nimic despre ea atita vreme cît taina spațiului și a timpului îi va despartî; ea nu va scrie și cu atît mai mult nu-i va da prilejul... Daca te gîndeai bine, de ce adică ar 1 avut alta comportare? Oare ideea lui de a-i sugera ca ar putea sa-și nu fusese pe cît de burgheza pe atît de pedanta, avînd în vedere ca

scrie odinioară își dăduse foarte bine seama ca nu era necesar și de dorit ^ măcar sa-și vorbească unul altuia? Și, oare, în seara aceea de Carn

alături de ea, îi vorbise în adevăr, adică în sensul pe care civilizatul îl da acestui cuvânt, sau mai degrabă îi vorbise într-aval, tul

•o Hfl*a 7 pai

străina, ca în vis, prin uimare într-un fel cât se poate de necivilizat- ^ în cazul acesta, pentru ce sa mai scrie pe hîrtie de corespondența cărți poștale, din cele pe care le trimitea, câteodată, acasă, la șe^s< P ^ a-i informa pe ai lui asupra rezultatelor variabile ale consultatului

MUNTELE VRĂJIT

dreptate Clavdia sa se simtă scutită de obligația de a scrie, bazată a i ne libertatea pe care i-o îngăduia boala? A vorbi, a scrie - erau, i ibli fri l d

t chestiuni eminentemente umanist-republicane, afaceri ale domnului Brunetto Latini care redacta cartea aceea despre virtuți și vicii și îi

mp florentini, îi învață atît arta de a vorbi cât și arta de a-și guverna educația na republica după regulile politicii...

Așa se face ca Hans Castorp se gîndi iarăși la Lodovico Settembrini

• se îmbujora la fel cum se îmbujorase odinioară, cînd scriitorul intrase neașteptat în camera — el era bolnav în pat, iar celalalt aprinsese brusc lumina. Evident, Hans Castorp ar fi putut sa-i pună domnului Settembrini toate întrebările referitoare la enigmele metafizice — chipurile mai mult ca sa-l provoace și sa-l sîcîie, neavînd nici nădejde sa primească un răspuns din partea umanistului care nu se sinchisea decît de interesele vieții omenești. Dar din seara Carnavalului și a ieșirii furtunoase a lui Settembrini din salonul de muzică, intervenise o oarecare răceală în relațiile dintre Hans Castorp și italian, datorată muștrării de cuget a unuia și profundeii decepții a celuilalt, care suferise o înfrîngere ca pedagog - toate acestea avînd drept consecința faptul ca se ocoliră și saptămîni întregi nu schimbă nici măcar un cuvînt. Pentru domnul Settembrini, Hans Castorp mai era oare un „copil răsfațat al vieții?" Nu, căci după opinia celui care căuta morala în Rațiune și în Virtute, el merita să fie părăsit... Hans Castorp făcea pe îmbufnatul față de domnul Settembrini, încrunta sprîncenele și se bosumfla în clipa cînd se întîl-neau, în vreme ce privirea neagra și scînteietoare a domnului Settembrini se oprea muștrătoare asupra lui. Totuși, aceasta îmbufnare se risipi imediat în clipa cînd literatul îi vorbi, pentru prima

data, după multe săptămîni de tăcere, cu toate că nu fusese decît în treacăt și sub forma

o aluzii mitologice și foarte vagi, încît trebuia să ai o cultură occidentală să le poți desluși. Era după cina; se întîlnira pe pragul ușii de

la care încetase să mai pocnească. Trecînd pe lînga tînar și hotărît de

ai înainte să-și continue drumul, Settembrini spuse:

- Ei, domnule inginer, cum îți s-a părut rodia?

„- Nu înțeleg. Ce vrei să spunei cu asta, domnule Settembrini? Dar nu ni s-a servit la masă. Niciodată, de cînd mă știu

dulcimea

am avut într-o zi suc de rodii cu sifon. Avea un gust prea

cuvîntul Care trecuse mai departe, întoarse capul și accentuînd

•ntele

spuse:

390

THOMAS MANN

†††

— Zei și muritori au vizitat uneori regatul umbrelor și au mulțumit. Dar cei din lumea umbrelor știu că oricine fructele împărăției lor ramîne juruit pe vecie.

Și își continua drumul, cu eternii lui pantaloni în carouri desen convins că l-a lăsat în urmă pe Hans Castorp „zdrobit” de tîlcul acuvîntelor și într-adevăr era, deși enervat și amuzat în același timp bănuiala că ar putea fi strivit, murmură în sinea lui:

„Latini, Carducci și toți șoarecii de biblioteca, lăsați-mă-n pace!”

Totuși, aceste vorbe care îi fuseseră adresate după atîta timp de tăcere îl emoționară plăcut; căci cu tot trofeul, adică obiectul macabru ce-l purta în dreptul inimii, se simțea legat de domnul Settembrini, ținea la tovarășia lui, iar gîndul că acesta l-ar fi putut parași pentru totdeauna i-ar fi apăsător oricum sufletul mult mai cumplit decît sentimentul unui elev care ar fi fost ținut la distanță în clasă sau al cuiva care s-ar fi folosit de toate avantajele rușinii, ca domnul Albin... De aceea, în ceea ce-l privea pe el, nu îndrăznea să adreseze cuvîntul mentorului său, iar acesta lasă iarăși să treacă săptămîni întregi pînă să se apropie și să lege o convorbire cu elevul care-i provoca îngrijorare.

Asta se întîmpla cînd valurile ca de ocean ale timpului, în

cadența lor veșnic monotona, aruncară pe țarm Pastele care, la „Berghof”, a fost sărbătorit cu cea mai mare grijă, așa cum se praznuiau acolo toate popasurile și toți rabojii, pentru ca, în felul acesta, să se evite o monotonie prea mare. La primul dejun, fiecare pacient găsi un buchețel de violete lângă tacâm. La prânz, fiecare primi un ou roșu, iar la cina, masa sărbătorească era împodobită cu iepurași de zahăr și de șocolată.

— Ați călătorit vreodată pe mare, domnule locotenent, și dumneavoastră, domnule inginer? întrebă Settembrini când, după masa, în hol, se apropie cu obișnuita lui scobitoare de măsuța la care stăteau veni-Asemenea majorității pacienților, în ziua aceea își scurtaseră și ei cu sfert de ceas cura de odihnă de după-amiază, ca să ia loc aici, la o ca

și un coniac. Și continua: Văzând acești iepurași și aceste ouă înroși mi-am adus aminte de viața de pe unul dintre acele mari vapoare care în fața, de saptămîni întregi, numai orizontul, pustietatea sărătă, și printr-un confort desavîrșit, nu te face să uiți decît în mod super ciudățenia lui monstruoasă, în vreme ce în regiunile adînci ale s bilitații, conștiința acestei situații strănii continua să te macine tainica neliniște... Recunosc aici același spirit cu care sînt respe¹

bordul unui astfel de vas, sărbătorile de pe uscat. Este un gînd

cta • ^

MUNTELE VRĂJIT 391

re se găsesc dincolo de țarmuri, o amintire sentimentală evocată
111 e m calendarului... Pe uscat, azi ar fi Pastele, nu-i așa? Pe uscat, ■ este sărbătorita aniversarea regelui — și asta facem și noi aici, de &■ de râu, căci și noi sîntem tot oameni... Nu-i așa?

Verii îl aproară. De fapt, așa trebuia să fie. Hans Castorp, tulburat că-i vorbise și îmboldit de cugetul lui plin de păreri de rău, lauda

toate tonurile această observație, o găsi foarte inteligentă, interesantă,

rar^a și-l sprijini pe domnul Settembrini din toate puterile. Sigur și ecis așa cum spusese domnul Settembrini într-o atît de plastică formă confortul de pe bordul unui vapor oceanic te făcea să uiți condițiile și caracterul hazardat și, dacă îi era îngăduit să dezvolte această idee expunînd punctul său de vedere, atunci ar adaugă că în acest confort exista chiar o

oarecare ușurința și provocare, ceva asemănător cu ceea ce anticii numiseră *hybris* (din cochetărie îi cita chiar și pe antici) sau ceva cam în genul acesta: „Sînt regele din Babilon!” adică, pe scurt, o nesocotință. Dar pe de alta parte, luxul de pe un asemenea vas implica („implica!”) totuși o biruință categorică a spiritului omenesc și a onoarei omenești — căci prin însuși faptul că omul era capabil să transporte acest lux și confort pe spuma sărată, și să le afirme cutezător, însemna că punea oarecum piciorul pe grumazul forțelor elementare; și lucrul acesta implica victoria civilizației umane asupra haosului, dacă-i era îngăduit să se folosească de o asemenea expresie.

Domnul Settembrini asculta atent, ținînd picioarele și brațele încrucișate, iar cu scobitoarea își mîngîia elegant mustața în furculița.

- Iată ceva care merita să fie subliniat, spuse el. Omul nu face nici o afirmație cu caracter general, cît de cit cumpănita, fără să se divulge în mîregime și fără să pună, în mod involuntar, totalitatea eului său, nă ațișînd că printr-o pildă tema fundamentală și problema esențială a

W lui. Este exact ceea ce vi s-a întîmplat dumneavoastră, domnule er. <ele ce ați spus adineauri izvorau în adevăr din adîncul funda- al al personalității dumneavoastră, exprimînd deopotrivă, într-o a poetică, starea momentană a acestei

personalități: este, oarecum. nca o stare experimentală... U acet ex. periri! spuse Hans Castorp pronunțînd pe c în felul îta-

^ Probînd cu capul și rîzînd.

nica d ^a°ă în cazul acesta este vorba numai de pasiunea vred- hvhr! respect a cercetării lumii, și nu de dezmațare. Ați vorbit despre w loiosit de această expresie. Darhybris-ul rațiunii împotriva

392

THOMAS MANN

atra

puterilor întunecate este umanitatea cea mai înaltă și dacă ea răzbușarea zeilor invidioși atunci cînd, *per esempio* arca de lux n giza și se duce la fund, acesta este un sfîrșit onorabil. Gest Prometeu a fost de asemenea un *hybris*, iar cazna lui pe stîncă ' apare în ochii noștri drept cea mai sacra dintre pătimiri. Ce se îruî inșă cu celalalt *hybris*, al pierzaniei, prezent în experiența desfrî făcut cu dușmanii iraționali ai speciei umane? Există oare vreă cinst -asta? Poate să fie vorba despre onoare într-o asemenea

conduita? *Si on* ' Hans Castorp învîrtea lingurița în ceșcuța de cafea, deși era goala

— Inginere, inginere, spuse italianul clatinînd din cap în vreme privirea ochilor lui negri și visători deveni fixă, nu va este teama *A* vârtejului celui de-al doilea cerc al infernului, care tîrîie și zgîlțîie paca toșii cărnii, blestemații care au jertfit rațiunea, desfrîului? *Gran Dio* cî" d îmi închipui cum va veți prăbuși dogorit de vîlvataia infernala, mi se pare ca m-aș prăbuși și eu încremenit de mîhnire, cum se prăbușește un cadavru...

Verii facura haz, bucuroși ca-l aud glumind și dînd forme poetice ideilor. Dar domnul Settembrini adaugă:

— Domnule inginer, va mai aduceți aminte de seara Carnavalului, cînd ați băut vin și, ca sa spunem așa, v-ați luat rămas bun de la mine, da, da, oricum, a fost ceva asemănător. Ei bine, astăzi este rîndul meu. Așa cum ma vedeți aici, domnilor, m-am pregătit sa-mi iau rămas bun de la dumneavoastră. Părăsesc aceasta casa.

Amîndoi verii se arătară foarte mirați.

— Nu-i cu puțința! E doar o gluma! striga Hans Castorp cum mai strigase și în alta împrejurare. Și era aproape tot atît de înfricoșat ca și atunci. Insa Settembrini răspunse:

— Cîtuși de puțin. Este așa cum va spun. Și, de altfel, sînteți mai mult sau mai puțin pregătiți pentru a primi o asemenea știre. V-am spus doar ca în clipa în care orice nădejde de-a ma mai putea întoarce munca mea într-un termen cît de cît previzibil va fi pierduta, sînt hota sa-mi strîng calabalicul și sa ma statornicesc undeva în sat. Iar acu aceasta clipa a sosit. Nu ma pot vindeca, este un fapt stabilit. Pot sa-mi prelungesc viața, dar numai aici. Verdictul, verdictul definitiv

pe viața - l-a rostit chiar domnul consilier aulic Behrens, cu obișnui buna dispoziție. Bine: așadar, știu ce-mi ramîne de făcut. Am încrn locuința în sat, sînt pe cale sa-mi transport modestul meu avut, in ^ mentele meseriei mele literare... Nici măcar nu este departe de aici-

MUNTELE VRĂJIT 393

ca ne întîlnim, fara îndoială, n-o sa ne pierdem din vedere, dar norî> °

l'tate de comesean am onoarea sa-mi iau rămas bun de la dumneavoastră.

Asta a fost știrea pe care le-a dat-o Settembrini în duminica Pașteiui.

• s_au arătat extraordinar de mișcați. Multa vreme încă, și în repetate

- duri discutață cu el în legătura cu hotărîrea luata: despre condițiile în
va urma tratamentul pe cont propriu, despre mijloacele de a conti-
întocmirea vastei opere enciclopedice a cărei răspundere
și-o
sumase, adică despre prezentarea tuturor capodoperelor
beletristice din
unctul de vedere al conflictelor născute din suferința cît și a
desființării
suferinței; în sfîrșit, mai vorbiră și despre viitoarea lui
locuința în casa
unui „băcan de mirodenii”, cum îi spunea domnul
Settembrini.
Băcanul de mirodenii”, preciza el, închinase primul etaj unui
croitor de
dame, originar din Boemia, care, la rîndul sau, avea
subchiriași... Dar
aceste convorbiri erau de domeniul trecutului. Timpul trecea
și adusese
multe schimbări. Settembrini nu mai locuia, în adevăr, la
sanatoriul
internațional „Berghof”, ci la Lukacek, croitorul de dame - și
asta de
cîteva săptămîni. Nu plecase cu sania, ci pe jos, într-un
palton scurt pîna
la genunchi, de culoare galbena, cu gulerul și manșetele
tivite cu blana,
însoțit doar de un om care ducea într-o roabă bagajul literar
și pamîntesc
al scriitorului, și l-au văzut cum își învîrtea bastonul,
departîndu-se,
după ce sub portal mai ciupise o dată cu dosul a doua
degete, obrazii
unei fete de la sufragerie... Aprilie, am spus-o, era în buna
parte - adică
pe trei sferturi - relegat în umbra trecutului, deși totul părea
încă în
plină iarnă, și în cameră, dimineața, erau abia șase grade
deasupra lui
zero: afara era un ger de minus noua grade, iar dacă lasai
călimara pe
alcon, cerneala îngheța peste noapte, prefacîndu-se într-un sloi

de

g eață, într-o bucată de cărbune. Dar primăvara se apropia, toata lumea

adea seama; ziua, când soarele strălucea puternic, o simțeai în aer,

Și colo, ca un ușor și foarte gingaș presentiment; vremea topirii

Pezilor nu era departe, și acest fapt aducea cu sine schimbări care la

" rgnof se înfiripau fără încetare - și nu foloseau la nimic nici autori-

Și nici cuvintele însuflețite ale consilierului aulic când combătea

jj amere și în sufragerie, la fiecare consult, la fiecare vizita și la

e masa prejudecata populara a topirii zăpezilor, boi -6
Veniseră aici să facă pe sportivii de iarna, întreba el, sau erau
oi

topiri" *acien^ Sau poate avea nevoie de zăpada înghețată?
Vremea aPezilor, neprielnica? Dar era cea mai favorabila - dintre toate!

394

THOMAS MANN

Se dovedise ca tocmai în aceasta epoca a anului proporția bolnavi de-aici, care nu se puteau da jos din pat, era cea mai mica. Pretutinde ' ■ lume condițiile climei pentru bolnavii de plămîni erau, în aceasta en mult mai nefavorabile decît aici. Oricine avea o scînteie de bun-sirm ț buia sa se pătrundă și sa profite de efectul întăritor al condițiilor actu ale temperaturii. După aceea, nu-ți mai era frica de nimic, erai imuni contra tuturor climatelor din lume, bineînțeles cu condiția sa ai rabdă și sa te vindeci complet — și așa mai departe. Dar degeaba, consiliemi aulic putea sa vorbească mult și bine - prejudecata fața de topirea zăpezilor era adînc înfipta în minți, iar stațiunea se golea; se prea putea ca apropierea primăverii sa fi fost cea care colcăia în trupurile acestor oameni sedentari, dîndu-le neliniști și o intensa lăcomie de schimbare -insa oricum ar fi fost, plecările „neastîmparate" și „nesăbuite" se înmulțeau pîna la a deveni îngrijorătoare chiar și la sanatoriul „Berghof. Așa se făcu ca doamna Salomon din Amsterdam - cu toate deliciile pe care i le procurau examenele medicale, oferindu-i prilejul sa-și etaleze lenjeria din dantelele cele mai fine — se hotărî să plece

împotriva oricărei rațiuni, fara învoire, nu fiindcă se simțea mai bine, ci tocmai fiindcă se simțea mai rau. Șederea ei aici începuse cu foarte mult înaintea venirii lui Hans Castorp; trecuse mai bine de un an de când sosise, cu o afecțiune ușoară pentru care i se prescriesera trei luni. După patru luni, se apreciasse ca „în patru săptămîni se însănătoșește cu siguranță”, dar după alte șase săptămîni nu s-a mai menționat absolut nimic despre vindecare: i s-a spus doar ca trebuie sa mai ramîna cel puțin patru luni. Și astfel i se prelungise șederea, căci, la urma urmelor, aici nu era nici oca și nici¹ temnița siberiana — și în felul acesta doamna Salomon rămăsese sa-si arate lenjeria cea mai fina. Dar iată ca, la ultimul consult, ținîndu-se seama tocmai de topirea zăpezilor, i se mai dădu încă un supliment de cinci luni, din cauza unui ral, la stînga, sus, și a unor zgomote suspec sub umărul sting, iar ea, pierzîndu-și răbdarea, protestînd și blestemînd Dorful și Platzul, faimosul aer bun, sanatoriul internațional „Bergheer” și pe medici, pleca, se înapoie acasă la ea, la Amsterdam. în oraș igrasios și bîntuit de curenți de aer.

Procedase oare în mod chibzuit? Consilierul aulic Behrens n din umeri, repezi brațele în sus și apoi le lasă sa cada cu zgomot

P

coapse. Cel mai tîrziu la toamna, spuse el, doamna Salomon s

9 Voi" întoarce - și atunci va fi pentru totdeauna. Avea oare dreptate-

vedea, deoarece, în acest loc de plăcere avem de gînd sa mai ram'

MUNTELE VRĂJIT

395

perioada destul de lunga a timpului nostru terestru. Dar cazul

1 r>n nu era singurul în felul sau. Timpul statornicea schimbări — o Salorno"

întotdeauna, însă niciodată într-un chip atît de izbitor. Sufrageria

lina de goluri, locuri libere la toate cele șapte mese, la masa rușilor ca și la niasa rușilor de rînd, la mesele așezate de-a lungul, cît și la I puse de-a curmezișul. Evident, din acest fapt nu s-ar fi putut trage ncluzii hotărîtoare asupra numărului exact al locatarilor casei; ca tot-auna fuseseră și sosiri; oricum camerele erau ocupate, însă trebuie levat ca era vorba despre pacienții care, datorita stării grave, nu aveau libertatea sa se

miște după bunul lor plac. În sufragerie, trebuie să-o spunem, nu lipsea doar un singur pacient — și nu datorită vreunei interdicții în libertatea de mișcare, încă existentă, ci a unei alte cauze, de cu totul alta natură; lipseau chiar mai mulți, nu numai unul, dintr-un motiv deosebit de adânc și cavernos, ca doctorul Blumenkohl, care murise. Chipul lui căpătase o expresie tot mai pronunțată de dezgust, ca și cum ar fi avut în gură ceva grețos; apoi zăcu în pat o vreme destul de îndelungată și după aceea muri — dar nimeni n-ar fi putut spune cu precizie când anume; această chestiune a lui fusese tratată cu toată grija și discreția; un loc gol. Doamna Stohr stătea în sufragerie lângă un loc gol și tremura de frică. De asta se mutase în partea cealaltă a mesei, lângă tânărul Ziemssen — pe locul unde stătuse Miss Robinson, care plecase vindecata — în fața profesoarei, vecina din stînga a lui Hans Castorp, care rămăsese neclintit în același loc. Deocamdată, doamna Stohr stătea singura pe partea aceasta a mesei, celelalte trei scaune fiind libere. Studentul Rasmussen, care din zi în zi era tot mai slab și mai obosit, zăcea în pat și trecea drept muribund; iar bătrîna mătușă, nepoata ei și Marusia cea cu pieptul dezvoltat, plecaseră într-o călătorie — spunem "Plecaseră într-o călătorie", așa cum o spunea toată lumea, deoarece Proprietații lor întoarcere era hotărîta de mai înainte. Vor reveni chiar la ^{na} - prin urmare, puteai oare să-o mai numești plecare? Atunci, ne ^m găsi foarte aproape de solstițiul de vară, după ce vor trece Rusaliile ateau la ușa; și o dată sosita ziua cea mai lungă a anului, totul va ^P să scadă cu repeziciune, îndreptîndu-se spre iarnă — pe scurt, ^{Ce} mătușă și Marusia puteau fi socotite aproape ca și întoarse, ceea ^{și d} S ItUm ◦ ^{^eTlc^Te'} întrucît voioasa Marusia nu era deloc vindecata ^{lOas} 0Xlc atâ; profesoara auzise vorbindu-se de niște tumori tubercu- ^{Cate} ^{^arus'a} cu ochii căprui le avea în sîinii dezvoltați, și care ^a extirpate în câteva rînduri. Când profesoara le povesti aceasta

396

THOMAS MANN

chestiune, Hans Castorp îl privi iute pe Joachim, care-și vîrîse " furie fața pătată.

Vesela mătușă oferise tovarășilor ei de masă, adică verilor soarei și doamnei Stohr, un supeu de adio, la restaurant, un banch icre negre, șampanie și lichioruri, în timpul căruia Joachim stat foarte liniștit și nu rostise decît vreo cîteva cuvinte cu glasul apro stins, astfel încît bătrîna mătușă, cu familiaritatea

ei plina de afecțiu încercase să-i dea curaj, ba chiar îl și tutuise, nepăsându-i de obiceiurile civilizate. „N-are nici o importanță, băiete, nu te sinchisi, bea, mănânc și vorbește, o să ne întoarcem curînd!” spuse ea. „Atunci o să mîncăm o să bem și o să stăm de vorbă cu toții fără să ne gîndim la lucruri triste iar Dumnezeu o să aducă toamna mîi înaintea de a-ți da seama, așa ca judecă și tu dacă este cazul să fii necăjit.” A două zi dimineața, dăruise amintiri aproape tuturor obișnuiților din sufragerie, niște cutii multicolore cu „dâlcesuri”, și după aceea porni în călătorie cu cele două fete.

Dar cu Joachim ce se petrecea? Se simțea eliberat și alinat prin această plecare, sau sufletul său se chinuia cumplit, suferind din pricina absenței celor de pe latura mesei care rămăsese goală? Neobișnuita și nimicitoare a lui nerăbdare, cît și amenințarea de-a întreprinde „nesăbuita plecare” — dacă medicii ar mai încerca să-l ducă de nas — erau oare legate de absența Marusiei? Sau, mai curînd, trebuia să avem în vedere că, dacă deocamdată nu plecase și dădea ascultare elogiului făcut de consilierul aulic topirii zăpezilor, avea în vedere celălalt considerent, anume că Marusia cea cu pieptul dezvoltat nu plecase chiar pentru totdeauna, ci numai într-o scurtă călătorie, și că, la capătul a cinci mărunte fracțiuni ale timpului de-aici, se va întoarce? În comportarea lui eracite puțin din fiecare; căci fiecare dintre motive trăgeau în balanță în egala măsură. Hans Castorp le bănuia fără să vorbească vreodată despre asta cu Joachim. Căci și el se abținea cu aceeași strictețe cu care Joacru evita să rostească numele unei alte absente care, de asemenea, pleca într-o scurtă călătorie.

În vremea aceasta, la masa lui Settembrini, chiar pe locul italianului oare cine stătea de cîtva timp, în tovărășia pacienților olandezi a c poftă de mîncare eră atît de formidabilă, încît fiecare dintre ei cerea se mai deă trei ochiuri în afara celor cinci feluri ale mesei zilw^c ■ chiar înaintea de supă? Era Anton Karlovici Ferge, acela care riscase bolica aventură a șocului pleural. Da, domnul Ferge părăsise P ^ starea lui, chiar și fără pneumotorăx, se ameliorase într-o aseîn

MUNTELE VRĂJIT

397

a încît cea mai mare parte a zilei și-o petrecea în picioare, îmbra-l⁰ luînd masa în sufragerie, cu mustața lui deasă, plăcuta, și cu mărul ° 'Adam proeminent, dar nu mai puțin simpatic. Verii discutau cîte-â cu eⁱ; fie în sufragerie, fie în hol, iar

plimbările obligatorii le au când se întâmpla, de asemenea în tovărășia lui, plini de afecțiune acest martir nevinovat care mărturisea că nu înțelege absolut nimic din problemele înalte, dar care, se cuvine s-o spunem, vorbea cu . . . despre fabricația cauciucului pentru încălțăminte și despre îndepărtatele ținuturi ale imperiului rusesc, Georgia, Samara, în vreme ce toți trei orbecăiau prin ceață, de-a lungul zăpezii prefăcută în mîzgă.

Drumurile erau în adevăr abia practicabile, fiind complet desfundate și pline de zăpada topită, iar cețurile aproape ca se tîrau pe jos. Consilierul aulic spunea, bineînțeles, ca nu era ceața, ci numai nori; dar asta însemna să te joci cu cuvintele, după părerea lui Hans Castorp. Primăvara ducea o aprigă bătălie care, cu sute de recăderi în amărăciunile iemii, se prelungi luni de zile, adică pînă în iunie. Începînd din martie, cînd soarele strălucea, abia dacă-i puteai suporta dogoreala stînd pe balcon, întins pe șezlong, măcar că aveai haine subțiri și te pitulai chiar sub umbrelă — și au fost doamne care atunci au și crezut ca venise primăvara și arboraseră, chiar de la micul dejun, rochii de muselina. Aveau ca scuză, într-o oarecare măsură, felul ciudat de a se manifesta al climei, care îngăduia un fel de zăpăceală, amestecînd elementele meteorologice ale anotimpurilor; însă în această nechibzuința mai intra și multă miopie și lipsa de imaginație, adică acea prostie specifică ființelor care trăiesc numai în prezent, incapabile să conceapă că vremea se poate schimba în rau, dar era, mai ales, o mare sete de schimbare, o nerăbdare care devora timpul: în calendar scria martie, era primăvara, o vreme tot de frumoasă ca și vara, iar doamnele despachetaseră rochiile de sennă ca să apară în aceste toalete înainte de sosirea toamnei. Căci, -un anumit sens, aceasta venea. În aprilie zilele se arătară cenușii, umede, cu ploi fără sfîrșit, care se prefăcură în zăpada, într-o urare de zăpada proaspătă. Degetele înghețară pe balcon, cele V-uri din par de cămilă își reluă funcțiunea și n-a lipsit mult să cal Cargă la sacul îmblănit. Administrația se hotărî să dea drumul la Preț • ^ ?1 e se Pingea că i se fura primăvara. Spre sfîrșitul lunii,

f^ohm 6ni SS așternuse un strat gros de zăpadă; dar după aceea veni mete 'prevăzut» presimțit de pacienții informați și sensibili la variațiile g'ce: doamna Stohr ca și domnișoara Levi cu tenul de fildeș,

THOMAS MANN

precum și văduva Hassenfeld îi simțiră apropierea chiar mai înai cel mai mic nor sa fi apărut deasupra piscului granitic al muntelu¹ spre sud. Doamna Hassenfeld avu imediat crize de plîns, domni " Levi se vîrî în pat, iar doamna Stohr, dezgolindu-și cu o mutra înc * țînata dinții de iepure, mărturisea din ceas în ceas teama superstițj ca va avea o hemoptizie, deoarece, pretindea ea, fohnul are însușire a provoca hemoptizii. Domni o zăpușeală de necrezut, caloriferul stinse și, cu toate că în cursul nopții ușile de la balcon fura las deschise, dimineața în camera erau unsprezece grade. Zăpada se ton; c prin farmec, deveni străvezie, poroasă, pufoasă; acolo unde era grana dita, se prăbușea în ea însăși, pârînd că se refugiază în pamînt. Pretutindeni picura, șiroia, susura, în pădure erau revărsări și pravaliri și atît taluzurile drumurilor cît și poclâzile alburii ale pășunilor pieriră, deși nămeții erau prea mari ca să poată dispărea cu repeziciune. Dar se petre-cură și fenomene ciudate, surprize de primăvară, feerice, nemaivăzute, peste care au dat și verii în timpul plimbărilor prescrise, în vale. Se întindea acolo o pășune — avînd în ultimul plan piscul Schwarzhorn complet sub zăpada și, în vecinătate, ghețarul Scaletta încărcat deopotrivă cu zăpada groasa, iar terenul pășunii pe care se găsea undeva o căpița de fin era de asemenea acoperit cu un strat de zăpada, dar cu unul subțire și rărit, întrerupt, ici și colo, de mușuroaie de pămînt tari și negricioase, și prin străvezimea căruia se vedea, pretutindeni, întin-zîndu-se iarba uscată. Celor care se plimbau li s-a părut că în fața lor se întinde totuși pășunea acoperită numai cu o pînză destul de subțire de zăpada — mult mai groasă mai departe, spre povîmișul împădurit, însă sub ochii celor ce-l priveau acest petic cu iarbă uscată de peste iarna dezvălui ca era presărat, împînzit cu o zăpadă îmbobocita, înflorită... Aplecîndu-se deasupra lui, ramaseră uluiți de ce vedeau - căci nu era zăpada, ci flori, ghiocei, toporași, mici potire cu tulpinițele scurte, aice și alb-albăstrui, brîndușe, zau așa, ivite cu milioanele pe pășunea care mustea de apă, și atît de dese incit le puteai lua pur și simplu drep zăpada cu care, de altfel, se confundau fără nici o deosebire, acolo u se pierdeau în depărtare.

Făcură haz de eroare, dar rîsera și de bucurie în fața acestui mir^a care se înfăptuise sub ochii lor, a acestei acomodări gingașe și sft^e n a vieții organice care cuteza iarăși să se

ivească. Le culeseră pe înd observară și cercetară formele delicate ale potirelor, își împ^{od} butonierele, le luară acasă și le aranjară în pahare cu apă, prin ca^l

MUNTELE VRĂJIT

399

• cnrimea anorganica a văii fusese de lunga durată - foarte lungă, căci a^r deși păruse scurta.

Dar zăpada florilor a fost acoperită de o zăpada adevărata și același

u s_a întîmplat și cu clopoței alpini și cu primulele galbene și roșii s_e iviseră mai tîrziu. Da, primăvara avea de luptat ca sa-și croiască

mul și să biruie iarna de aici. De zeci de ori fusese azvîrlita înapoi,

'nte de-a izbuti să se statornicească pe aceste înălțimi — pîna la o ua și apropiată izbucnire a iernii cu viscole albe, vînturi înghețate și lorifer. La începutul lui mai (fiindcă luna mai a sosit chiar în vreme ce n_{oi} vorbeam despre ghiocei), așadar, la începutul lui mai, devenise un adevărat chin să scii pe balcon o carte poștală, adresata celor din cîmpie, atît de tare te dureau degetele din pricina umezelii pătrunzătoare ca în noiembrie; iar cei cinci copaci și jumătate din curte, care ar fi trebuit să înfrunzească, erau golași ca pomii de la șes în ianuarie. Zile întregi plouă, șiroaie de apa se năpustiră o săptămînă întreaga, și fara calitățile alinătoare ale șezlongului care se folosea aici, ar fi fost teribil de greu să stai atîtea ore la odihna, învăluit de acești nori de ceață, cu fața udă și pielea scorojită. Dar în realitate aveai de-a face cu o ploaie de primăvară și cu cît ținea mai mult, tot mai mult îți dădeai seama ca era primăvăratică. Deoarece ea topi aproape toata zăpada: albul iernii dispăruse și doar pe alocuri se mai zărea cîte un petic cenușiu, înghețat și murdar, iar pășunile abia acum începeau cu adevărat să înverzească!

Ce blîndă binefacere pentru ochi, pășunea aceasta verde, după albul

nesfîrșit! însă mai era acolo și un alt verde care întrecea în gingașa și

dulcea lui moliciune verdele ierbii proaspete. Erau buchetele de ace tinere ale molizilor - iar Hans Castorp rareori pierdea prilejul, în plim-ânle lui regulamentare, să le mîngîie cu mîna și să-și atingă obrazul de

~ nu se putea împotrivi ispitei de a le dezmierda, într-atît erau de fragede și de proaspete.

~ Aici simți dorința să devii botanist, îi spuse tînarul tovarășului sau,

IsP'tit de această știința numai din plăcerea pe care o simți, vazînd

t . se iezește natura după o iarnă petrecută pe meleagurile noastre. Ia

^ . băiete, ce vezi acolo, la poalele povîmișului, este gențiana, iar

a- . a "oare este un soi de viorea galbena pe care n-o cunosc. Însă uite,

Se' em p'ci'orul-cocoșului, din familia ronunculaceelor, bisexuate mi
5UJ ' p'nește colo numărul mare de stamine și cele cîteva ovule, un

o sa . U Ș1 un gineceu, după cîte îmi amintesc. Sînt absolut convins ca

Procur una sau două cărți vechi de botanica, sa ma inițiez ceva

400

THOMAS MANN

mai temeinic în acest sector al vieții și al științei. Cît de variata d viața dintr-o data!

e

— în iunie o sa fie și mai frumos, spuse Joachim. De altfel Um tite florile acestor lunci. Dar eu, oricum ar fi, cred ca n-am sa le aștept. Fara îndoiala ca intenția de-a studia botanica i-o datorezi] Krokowski, nu?

Lui Krokowski? Ce voia sa spună? A, da, adică în cursul ultimei 1 conferințe, doctorul Krokowski se afirmase și ca botanist. Deoarece înșala amarnic cei care își închipuie ca schimbările aduse de timp arf în stare sa sisteze chiar și conferințele doctorului Krokowski. Le ținea la fel ca și înainte, tot la fiecare cincisprezece zile, îmbrăcat în redingota dar fara sandalele pe care și le va pune iarăși, în curînd, o data cu venirea verii — le ținea tot luna, din doua în doua saptamîni, în sufragerie, ca și odinioară, cînd Hans Castorp sosise în întîrziere, mînjit cu sînge, în primele zile de la venirea lui aici. Trei sferturi de an analistul vorbise despre dragoste și despre boala — niciodată prea mult dintr-o data, în doze mici, în mici

cuvîntari întocmite așa fel ca sa dureze jumătate sau trei sferturi de ceas, cînd își desfășura comorile de informație și de gîndire, iar fiecare dintre ascultători avea impresia ca niciodată nu se va opri și că ar putea să continue în felul acesta la infinit. Era un soi de *O mie și una de nopți*, povestite bilunar, cu urmare de la o data la alta și bine ticluite, ca și poveștile Șeherezadei închipuite ca sa mulțumească un prinț foarte curios și sa-i împiedice actele de violență. Subiectul nemărginit al conferințelor doctorului Krokowski te făcea sa-ți amintești de inițiativa la a cărei realizare își dăduse concursul Settembrini, adică *de Enciclopedia suferințelor*; și îți puteai da seama de diversitatea subiectului ales de doctorul Krokowski, daca te gîndeai ca de curînd, conferențiarul vorbise despre botanica, mai precis, despre ciuperci... De altfel, poate ca schimbuse puțin subiectul; căci de da aceasta era vorba mai curînd despre dragoste și moarte, fapt care-i da prilejul sa facă multe considerații, în parte poetice, dar în parte și ^{ne} los de științifice. Așadar, în aceasta ordine de idei, savantul ajunsese vorbească - tot cu accentul lui tărăgănat, potrivit pronunției estice. Și r-ul lingual — despre botanica, mai precis, despre ciuperci — despre te luxuriante și fantastice fapte ale întunericului, despre natura l^or nala, foarte apropiate de regnul animal — întrucît în structura găseau elementele rezultate din asimilarea albuminei, adică subs

k zaharoase și prin urmare amidonul animal. Iar doctorul

MUNTELE VRĂJIT

401

, e 0 ciuperca celebra încă din antichitatea clasică, din cauza

bis^

lui și virtuților care i se atribuiau — un soi de zbîrciog de o forma

t făcea să te gîndești la dragoste, al cărui nume latin avea adjec-

'*impudicus*, dar a cărui miasma amintea de moarte. Căci era absolut

•dent ca *impudicus* raspîndea o duhoare cadaverică atunci cînd, din l lui în forma de clopot, se prelingea lichidul vîscos, verzui și balos care erau plini sporii. Dar ignoranții atribuie acestei ciuperci, pîna în zilele noastre, virtuți afrodisiace.

Ei iată ceva care fusese puțin cam mult pentru doamne, găsi

procu-rul Paravant care, datorita sprijinului moral dat de propaganda consilierului aulic, rămăsese sa înfrunte aici topirea zăpezilor. De altfel, proceda asemenea doamnei Stohr care se ținea dîrza și dovedea tărie de caracter, înfruntînd toate ispitele unei plecări nesăbuite, și care declarase la masa ca doctorul Krokowski fusese puțin cam „obscur” cu ciuperca lui clasica. Da, chiar „obscur” spusese nefericita, dezonorîndu-și boala cu asemenea enorme și boacăne greșeli de cultura. Dar Hans Castorp era surprins mai ales de faptul ca Joachim făcuse aluzie la doctorul Krokowski și la botanica lui; căci, la urma urmei, ei vorbeau tot atît de puțin despre analist ca și despre persoana doamnei Chauchat sau despre Marusia - nu discutau despre el, adică preferau sâ-i disprețuiască în tăcere și activitatea și existența — dar de data aceasta Joachim rostise numele asistentului pe un ton morocănos, adică pastrînd aceeași proasta dispoziție cu care spusese mai înainte ca nu se va resemna sa aștepte florile luncilor. Bunul Joachim părea ca-și pierde, puțin cîte puțin, echilibrul sufletesc; glasul îi tremura din cauza exasperării și nu mai adea deloc dovada de aceeași blîndețe și de același spirit chibzuit de uata. Li lipsea oare mireasma de portocale? Sau îl împingea la aceasta deznădejde acea șarlatanie care era cifra Gaffky? Nu mai u ea oare să se pună de acord cu el însuși și sa hotărască daca va mai P a toamna sau daca nu cumva încerca sa cada în greșeala între-Pnnzînd o călătorie? . T rea"tate, mai era ceva care întreținea tremuratura iritata din glasul

] Jfy ■

111]

bot

Co

ș ca,

p

ș,

su_ . S atat al vieții și al pedagogiei, știa foarte bine. Pe scurt,

Joachim e anumite ascunzișuri ale varului sau îl spionase și1 prinsese

bot • m ?1 tonu* aproaPe sarcastic cu care făcuse aluzie la

prelegerea ma- a deunăzi. În privința aceasta, Hans Castorp nu știa nimic sau.

pt e, H Cp ș

Co .. ' nu Știa ca Joachim ar ști ceva, căci de fapt el însuși, acest

S at

anumite ascunzișuri ale varului sau, îl spionase și-l prinsese
402

THOMAS MANN

în din

savîrșind o trădare asemenea celei de care se făcuse vinovat de T Secului - adică de o noua nelealitate agravată de faptul ca ajunsese k- ^

în ritmul veșnic monoton al timpului ce se depărta în goana ■ ' organizarea neschimbata a zilelor normale mereu aceleași și c aceasta cauza semănau atît de mult între ele încît te-ai fi putut confundîndu-le — adică în aceasta eternitate identica ei înseși șj î_n menita, în al cărui cuprins îți era greu sa înțelegi cum de se puteau duce schimbări — așadar, în aceasta rînduiala invariabila și totuși do nata de timp, exista, așa cum toata lumea își aduce aminte, turul zilnic i doctorului Krokowski, între orele trei și jumătate și patru, de-a lungul tuturor balcoanelor, din șezlong în șezlong și din camera în camera De cîte ori nu se repetaseră zilele normale de la „Berghof", din acea zi îndepărtata în care Hans Castorp, stînd în poziție orizontală, se enervase din cauza ca asistentul îl evita, ocolindu-i camera și deci nu-i dădea nici o atenție! Totuși, de foarte multa vreme, Hans Castorp devenise, din vizitator, camarad. Adesea doctorul Krokowski i se adresa folosind acest epitet militar, al cărui r îl pronunța cu un accent străin, lovind cu limba numai o singura data partea din fața a cerului gurii, epitet ce nu se potrivea deloc cu înfățișarea lui Hans Castorp, dar, așa cum el îi spusese lui Joachim, se potrivea foarte bine cu aspectul energic și de o viguroasa buna-dispoziție al medicului — care îți insufla o încredere luminoasa-aspect dezmințit, e drept, într-o oarecare măsură, de paloarea lui de brunet și care avea cumva un caracter echivoc.

— Ei, camarade, cum o duci, cum te simți? spunea doctorul Krokowski sosind de pe balconul perechii ruse și apropiindu-se de capătîiul patului lui Hans Castorp; iar acesta, luat într-un mod atît de viguros, stătea cu mîinile puse la piept, surîdea iarăși politicos, uluit de acest fel de a l se adresa și privea dinții galbeni ai doctorului care se iveau în bar neagra. Te-ai odihnit cum trebuie? continua doctorul Krokows i-Temperatura scade? Astăzi, urca? Ei, n-are nici o importanța. pⁱⁿ

însurătoare, totul se aranjează. Salutare! Și pronunțînd acest cuvînt

doctorul ÎS. arun«

în gura lui suna îngrozitor, deoarece îl pronunța „sal'tare".

continua drumul, trecînd la Joachim - unde nu făcea decît sa-si ochii în treacăt, pentru control, și nimic mai mult.

Este adevărat ca uneori doctorul Krokowski, masiv, lat în urne* s>
ind'

surîzînd barbatește, mai întîrzia puțin cu „camaradul”, flecari curi, despre sosiri și plecări, despre starea de spirit a bolnavului, buna sau proasta lui dispoziție, despre situația lui personala,

desp^{re}

MUNTELE VRĂJIT

403

• ea despre speranțele lui, pînă cînd spunea „sal'tare" și-și continua

ruta. poziția

Tar Hans Castorp, cu mîinile puse sub ceafa ca sa-și mai schimbe

surîdea și el, răspundea la toate întrebările, fara a-și putea *ni un puternic sentiment de repulsie, dar, oricum, răspundea.

beau pe șoptite — și măcar ca pereții de sticla nu despărțeau în aime balcoanele, totuși Joachim nu putea desluși nimic din convor- ga (je alături și, de altfel, nici nu încerca. îl auzea pe varul sau ulîndu-se de pe șezlong și intrînd chiar în camera cu doctorul Krokowski, probabil ca sa-i arate foaia de temperatură; și acolo, convorbirea mai continua o buna bucata de vreme, judecind după întîrzierea cu care asistentul sosea la Joachim, venind însă, în acest caz, prin coridor.

Despre ce anume flecareau camarazii? Joachim nu întreba; dar daca vreunul dintre noi nu ar proceda ca el și ar întreba, ar fi locul sa remarcăm cît de numeroase sînt subiectele și pretextele de schimburi de idei între oamenii și camarazii a căror mentalitate poarta pecetea concepțiilor idealiste, dintre care unul, după bunul plac al credințelor sale, ajunsese să considere materia drept păcatul originar al spiritului, drept un produs periculos și ispititor al acestuia, pe cînd celalalt, ca medic, era obișnuit să conceapă caracterul secundar al bolii organice. Nici nu ne putem închipui cîte păreri erau schimbate și analizate, păreri despre materia considerata ca o degenerescenta a imaterialului, despre boala ca formă desfrînată a materiei! Se mai discuta, pornind de la teme luate din conferințele în curs: despre dragoste ca forța patogenă, despre natura transcendentala a viciului, despre locurile pulmonare „vechi" și

„proaspete”, despre otrăvurile solubile și elixirele dragostei, despre explicarea inconștientului, despre binefacerile psihanalizei, despre transformarea

cturală a simptomului — dar ce știm noi, care ne mărginim doar sa

uim aceste subiecte și conjecturi, întrucât pe noi ne interesează numai am despre ce puteau sa flecareasca împreună doctorul Krokowski și Wnarul Hans Castorp!

cât 6 nîc* nu mE" flecareau, etapa aceasta trecuse, durase doar săptămîni; în ultimul timp, doctorul Krokowski nu stătea cu ^ u nostru mai mult decît cu alții - iar vizita lui se reducea cel mai al. a ""> camarade?" și la „Sal'tare!" în schimb, Joachim făcuse o a J_UJ ^ oPerire, adică tocmai aceea pe care o considera ca pe o trădare tOțU[• S LastorP, și o făcuse, spre cinstea lui ostășeasca, în mod cu ac untar> fără să fi încercat cîtuși de puțin sa-l surprindă - de

1

Putem fi convinși. Într-o miercuri, în timpul primei cure de 404

THOMAS MANN

odihna, fusese pur și simplu chemat la subsol, pentru a fi c_tnt . către baieș — și astfel s-a întîmplat ca a descoperit faptul.

Tocmai К C scările, scările acoperite cu linoleum curat, de pe care se putea & ușa sălii de consultații, de o parte și de alta fiind cele două cab' medicale, la stingă cabinetul de radioscopie organica, iar la dre după colț, cabinetul psihic, situat cu o treapta mai jos, avînd pe cartea de vizita a doctorului Krokowski. Dar Joachim se opri la ju tatea scărilor, căci îl văzu pe Hans Castorp care tocmai ieșea de 1 injecție și părăsea cabinetul de consultații. Cu amîndoua mîinile închis ușa pe care ieșise repede și, fara sa privească în jurul sau, o coti la drean ta spre ușa pe care era fixata cartea de vizita cu niște pioaneze, și în fața căreia ajunse din cîțiva pași tiptili. Ciocani și ciocnind se apleca și-si apropie urechea de degetul care bătea. Și cum, atunci, răsuna un „intra" baritonal cu r-ul străin, iăr diftongul schimonosit se lați că un ecou Joachim își văzu vărul disparînd în penumbra criptei analitice a doctorului Krokowski.

încă unul!

Zile lungi, cele mai lungi la drept vorbind, în raport cu numărul orelor solare pe care le cuprindeau; doar ca dăinuirea

lor astronomica nu le schimba întru nimic nici dimensiunea în ansamblu, nici pe a fiecareia în parte și nici goana monotona. De altfel, echinocțiul de primăvara trecuse de trei luni, solstițiul de vara sosise. Dar, la noi cei de-aici de sus. anul așa cum se desfășura în natură era în întârziere față de anul din calendar, abia cum, în ultimele zile, venise definitiv primăvara, o primăvara fara nici o zăpușeala de vara, înmiresmata, limpede și spnn tenă, cu un aer radios albastru-argintiu și cu o flora a pajiștilor naiva și multicolora.

Hans Castorp găsi pe taluzurile din jur flori aidoma acelora din Joachim cu atîta drăgălășenie îi pusese cîteva ultime specimene camera, ca sa-i ureze bun venit: coada-șoricelului și clopoței - un s ^ pentru el ca anul în sine se încheiase. Dăr cîte nu erau soiurile ^ organice care răsăreau din pamînt o data cu iarba de smarald costișele și pășunile luncilor, ca: steluțe, potire și clopoței sau mul ^ forme neregulate, îmbalsamînd aerul cu o mireasma aspra: cru Malta, un soi de licheni, și enorm de multe pansele sălbatice, p°

MUNTELE VRĂJIT

405

mari

ete ciuboțica-cucului galbene și roșii, mult mai frumoase și mai Hecît își amintea Hans Castorp ca văzuse la șes, daca le remarcase """, tã acolo, jos; iar pe deasupra mai erau soldanelele cu clopoțeiilor lor rători, albaștri, purpurii și trandafirii, o specie care crește numai în 1 regiuni. Culese cîte puțin din toate aceste lucruri gingașe și le acasă în buchete, dar cu o intenție serioasa, adică nu atît pentru a-și nodobi camera cît pentru un riguros studiu științific pe care și-l pro-sese își cumpărase cîteva instrumente de botanist, un manual general A botanică, o mică lopata ușor de mînuit pentru a dezgropa plantele, un • rbar și o lupă puternica; însă cu toate acestea, tînarul își petrecea vremea pe balcon — iarăși în haine de vara, adică într-unui dintre costumele pe care le adusese cînd sosise aici - și aceasta constituia încă un semn ca anul se împlinise.

În camera erau pretutindeni flori proaspete, puse în mai multe pahare cu apă, așezate pe tăbliile mobilelor și pe măsuța de lînga șezlongul minunat de comod. Pe balustrada și pardoseala balconului se aflau împrăștiate flori pe jumătate ofilite, dar încă pline de seva, pe cînd altele, lățite cu grijă între foile sugativei care le absorbea umezeala, erau apăsate sub pietre, pentru ca astfel Hans Castorp să-și poată fixa pe hîrtie

cerată, în album, preparațiile presate și uscate. Stătea culcat, cu genunchii îndoiți, ba mai mult, cu unul pus peste celalalt și, în vreme ce pe pieptul lui manualul deschis cu tartajele în afară părea ca o creasta de acoperiș, el ținea lentila groasă a lupei între ochii naivi și albaștri și o floare a cărei corolă o tăiașe în parte cu briceagul, ca să-i poată studia mai bine receptacolul, și care sub lupa puternică își marea forma stranie și carnală. Staminele revărsau acolo, la extremitatea firișoarelor, polenul ga ben, din gineceu apărea stilul cârligat, iar atunci când făceai o secți-e> puteai să vezi canalul delicat pe unde semințele și pungulițele cu erau aduse cu o secreție zaharoasă în cavitatea gineceului. Hans rp număra, examina și compara; cerceta structura și poziția peta-> a caliciului și a corolei, a organelor masculine și femele, se încre-ț . a ot ceea ce vedea corespundea cu planșele schematice și cu ilus-tui •• m manua'' constata cu satisfacție certitudinea științifică a alca-toni] e'or pe care le cerceta și apoi încerca să determine, cu aju-care l lCar'' u* Linn , pe secții, grupe, specii și familii, plantele pe Progr / Șt:Ut sa le denumească. Și cum avea mult timp, făcu oarecare fl Ceea

ce Poveste metoda botanică, plecând de la baza mor-

Parate. Sub fiecare plantă uscată din ierbar, Hans Castorp îi

406

THOMAS MANN

scria caligrafic numele latin pe care știința i-l dăduse într-un mod

atîtde

■ **bu nu!**UJ

curtenitor, apoi îi făcea caracterizarea, arătându-le după aceea Joachim care se mira.

Seara contempla aștrii. Îl apucase pofta să studieze tocmai etapele desfășurării anului, deși pîna în prezent petrecuse cam douăzeci și unu de ani, timp în care nu se sinchisise vreodată de ase nea lucruri. Chiar noi, dacă ne-am folosit de expresii ca „echinocțiul primăvara” am făcut-o în spiritul lui și ținînd seama de recenta lui pas' une. Căci aceștia erau termenii pe care se complăcea, de cîtava vrem să-i comunice celor din jur, uimindu-și deopotrivă varul cu cunoștinței în acest domeniu.

— Acum soarele este gata să intre în zodia Racului, începea el pe cînd se plimbau; tu ești lămurit în privința acestor chestiuni? E primul semn zodiacal al verii, înțelegi? După aceea vom intra în zodia Leului și a Fecioarei, pentru a

înainta spre echinocțiul de toamna, către sfârșitul lui septembrie, unul dintre cele două puncte echinoctiale, când soarele va întâlni iarăși ecuatorul cerului, așa cum s-a întâmplat de curînd, în martie, când soarele a intrat în *zodia*. Berbecului.

— Asta mi-a scăpat, spuse Joachim îmbufnat. Ce tot îndrugi acolo cu atîta siguranța? Zodia Berbecului? Zodiacul?

— În adevăr, zodiacul; *zodiacus*!. Vechile constelații zodiacale: Scorpionul, Săgetătorul, Capricornul, Vărsătorul sau cum îi mai zice, e cu neputința sa nu te intereseze! Sînt douăsprezece la număr, cel puțin atîta trebuie să știi, adică trei de fiecare anotimp, semnele ascendente și semnele descendente, cercul zodiacal pe care soarele îl străbate - și-' străbate cu măreție, după părerea mea! Închipuiește-ți că într-un tenip^u egiptean, nu departe de Teba, aceste semne au fost descoperite pe o frescă — și pe deasupra într-un templu închinat Afroditei. Gîndeste-tt un pic, înșiși caldeenii le cunoșteau — acest străvechi popor de *fflâP* arabo-semitic - erau foarte învățați în astrologie și în ghicirea viitorului-Ei studiaseră încă de pe atunci brîul cerului pe care gonesc planete £• împărțindu-l în aceste douăsprezece zodii, *dodekatemona*, ^{cuttl} spuneau vechii greci și cum ne-a fost transmisă și noua. Este granu Este însăși umanitatea!

— Acum vad că spui „umanitate”, ca Settembrini.

— Da, ca el sau numai puțin altfel. Trebuie s-o iei așa cum este, grandioasa așa cum este. Când stau culcat și privesc planetele. ^ gîndesc cu dragoste la caldeeni, căci ei aproape ca le cunoșteau,

MUNTELE VRĂJIT

407

proape

fiindcă nu le cunoșteau chiar pe toate, măcar ca au fost atît de

uti Cea despre care nu știau nimic, și nici eu n-o vad, numita P n-a fost descoperită decît abia de curînd, cu telescopul, în urma u o suta douăzeci de ani. _ pe curînd?

îngăduie-mi să spun că a fost descoperită de curînd, în comparație

cei trei mii de ani cîți au trecut de pe vremea caldeenilor. Dar cînd

u așa culcat și privesc planetele, acești trei mii de ani devin un „de

rînd”, și ^{ma} gîndesc cu un fel de intimitate sufletească la acești

aldeeni care le-au văzut și ei, care au înțeles câte ceva din alcătuirea

lumii, și aceasta se numește umanitate.

- Da, bine; mi se pare ca din capul tau țîșnesc idei mărețe.

- Tu spui „mărețe” și eu spun „intime” - dar fie așa cum dorești. Când soarele va intra în zodia Balanței, deci cam peste vreo trei luni, zilele se vor fi micșorat suficient pentru ca ziua și noaptea sa fie egale. După aceea, vor scădea pîna la Crăciun, cum cred ca știi foarte bine. Însă gîndește-te, te rog, numai la acest fapt: cînd soarele parcur ge zodiile iemii, așadar, Capricornul, Vărsătorul și Peștii, zilele încep iarăși să se mărească! Atunci se apropie din nou echinocțiul de primăvara, pentru a treia mia oara de la caldeeni, iar zilele încep iarăși sa crească pîna cînd se întoarce începutul verii.

- Evident.

-Nu, este o farsa de Eulenspiegel! Iarna zilele cresc și cînd sosește cea mai lunga, la 21 iunie, începutul verii, iată că au și început sa scadă, In din ce în ce mai scurte și înaintează către iarna. Ție faptul acesta și pare evident, dar daca îl privești altfel decît ca evident, te simți deo-

ata

apucat de spaima și ești gata sa te agați de orice. E ca și cum un

enspiegel a întocmit lucrurile în așa fel încît primăvara sa înceapă de

P la începutul iernii, iar toamna la începutul veni... Sîntem duși astfel

as< ne învîrtirn în cerc în speranța ca vom prinde din urma ceva care

a laxași un punct de întoarcere... Punct de întoarcere în cerc. Dar toate puncte de întoarcere din care este format cercul, sînt fara întin-

car ' nCtu' de întoarcere nu poate fi masuiat, nu exista nimic statornic

îna' Incîlce direcția de înaintare, iar eternitatea nu este un „drept

' fept înainte”, ci o învîrtire în cerc... „carusel, carusel”. ~ 'nceteaza!

vara! p arbat0area solstițiului de vara! spuse Hans Castorp.

Solstițiul de e pe munți, dansurile în cerc cînd te ții de mîna în jurul

408

THOMAS MANN

flăcărilor purificatoare! Nu le-am văzut niciodată, dar mi se

par felul acesta sărbătoreau oamenii, cu o robustețe și o
prospețim^m în început, miezul zilei și culmea anului, care
după aceea înr^p e descreasca — dansau, se învârteau și se
bucurau! De ce se vesele simplitatea lor primitiva - poți tu,
oare, să înțelegi? De ce erau atât fericiți? Pentru că anul cobora
în întuneric, sau poate pentru că u^{TC} pîna atunci, iar întoarcerea
sosise cu inevitabilul punct solstițial, mi de noapte al verii,
piscul, melancolic în semeață sa revărsare de fon 7 Spun toate
acestea așa cum le văd eu, cu vorbele care-mi vin la înd mîna.
O melancolică semeție și o semeață melancolie îi făceau pe
oamenii primitivi să danseze în jurul flăcărilor, fără nici o
îndoială că dansau din deznădejde, îmi îngădui să mă exprim
astfel, în cinstea farsei cu învîrtirea în cerc și a veșnicei
întoarceri care n-are nici o direcție și îⁿ care totul se repeta.

— Nu vreau să mă exprim în nici un fel, murmură Joachim, te rog să nu dai
totul pe mine. Insa recunosc că seara, cînd stai întins pe balcon,
te ocupi, în adevăr, de lucruri foarte îndepărtate.

— Da, nu pot să neg că gramatica rusă cu care te ocupi tu
este mai folositoare. Desigur că, în cîrînd, o să vorbești curent
această limbă. Evident, ar fi un mare avantaj pentru tine dacă
ar izbucni un război, să ne ferească Dumnezeu.

— Să ne ferească? Vorbești ca un civil. Războiul este necesar.
Fără războaie lumea ar putrezi repede, a spus Moltke.

— Da, este adevărat că există o tendință în sensul acesta. Trebuie să
recunosc, relua Hans Castorp și era gata-gata să revină la caldeeni, care făcuseră
și ei un război și cuceriseră Babilonul, cu toate că erau semit!
prin urmare aproape evrei, cînd amîndoi observară că două
persoane care se plimbau, mergînd foarte aproape în fața lor,
întorceau mereu capetele îndărăt, auzindu-le glasurile și pîrînd
tulburați în propria lor discuție.

Erau pe strada principală, între Cazino și hotelul Belvedere,
la î^{r>t0} cerea spre Davos-Dorf. Valea se tolănea în veșminte de
sărbătoare. culori gingașe, luminoase și vesele. Aerul era
minunat. O simfonie w rita de miresmele florilor de pe pajiști
umplea atmosfera pură, usca transparentă.

Îl recunosc pe Lodovico Settembrini alături de un străin;
se P ^ însă că el nu-i recunoscuse sau că nu dorea să-i întâlnească, de°
întoarse repede capul, adîncindu-și gesticulînd în discuția ce-o
a

MUNTELE VRĂJIT

I H ba încercînd chiar sa iuțească pașii. Și este adevărat ca atunci C⁶ A verii îl salutara venind pe dreapta, dînd veseli din cap, el simula C mai mare mirare, exclamînd „La naiba!” și „Am dat-o dracului!” °, - în acel moment păru ca vrea sa încetinească pasul și sa-i lase sa

că înainte, ceea ce ei nu pricepură, deoarece nu vedeau nici un motiv

tru un asemenea gest. Sincer bucuroși sa-l întîlneasca iarăși după o ngă despărțire, se opriră lîngă el și, pe cînd îi strîngeau mîna, • teresîndu-se cum o mai duce cu sănătatea, se uitară cercetători, dar "ntr-o atitudine politicoasa, la însoțitorul lui. In felul acesta îl siliră sa facă ceea ce, după cît se părea, ar fi preferat sa evite, însă lor li se păru lucrul cel mai firesc și mai potrivit din lume, adică sa le prezinte pe acest tovarăș — dar abia cînd porniră din nou, Settembrini făcu recomandările cu gesturi potrivite și cuvinte spirituale, îndemnîndu-i pe tustrei să-și strînga mîinile în dreptul pieptului sau.

Se părea ca străinul, care putea sa aibă vîrsta lui Settembrini, îi era vecin de camera: adică celalalt subchiriaș al croitorului de dame Lukacek, un oarecare Naphta după nume — așa pricepusera tinerii. Era un om mic, foarte slab, ras și, am putea spune, teribil de tăios: de o urîțenie corosiva, încît verii au fost oarecum mirați. Totul era tăios la el: nasul coroiat care-i domina fața, gura boțita și buzele subțiri, ochelarii — cu sticlele convexe și, de altfel, cu puține dioptrii, care-i ascundeau ochii de un cenușiu-deschis — și chiar tăcerea ce o păstra și din care puteai trage concluzia ca și vorba îi era tăioasa și logica. Era cu capul descoperit, așa cum se cuvenea, în haina — și, de altfel, îmbrăcat cu mult gust: costumul de flanel de un albaștru-închis, cu dungii albe, era frumos croit și arăta bine, adaptat discret modei, așa cum o constatară verii

dintr-o privire experta de oameni de lume dar și ei, la rîndul lor, fuseseră supuși unei examinări identice, însă mult mai rapide și mult mai

Pătrunzătoare din partea micului Naphta. Daca Lodovico Settembrini n-ar

Știut să-și poarte cu atîta grație și demnitate uzata stofa flaușata și

talonii în carouri, înfățișarea lui ar fi contrastat în chip dezagreabil

asemenea societate distinsă. Însă contrastul era cu atât mai mic, cu

v pantalonii în carouri fuseseră proaspăt călcați, astfel încât, la prima

j. puteau fi luați drept noi - opera proprietarului sau, fără îndoială,

mod S6ră tineri Dar dacă "ritul Naphta era, prin eleganță și aspectul

locu' costumului, mai aproape de veri decât de vecinul lui de tiner' Scaml: nu numai vârsta mai înaintată îl deosebea de cei doi mult decât de acesta din urmă, ci și altceva care se putea

410
THOMAS MANN

reduce foarte ușor la tenul fiecăreia dintre cele două perechi, câc' erau bronzăți și înnegriți de soare, iar ceilalți palizi: obrazii lui Joachim se bronzaseră încă și mai tare în timpul iernii, iar ai lui Hans Cast luceau trandafirii sub cărarea blondă; însă asupra palorii romane a d nului Settembrini, scoasa în evidența atât de nobil de mustața lui nea radiațiile solare nu avuseseră nici o influență, pe când tovarășul sau toate ca avea parul blond - de altfel, de un blond-cenușiu metalic spălăcit — pe care-l purta lung și dat pe spate, pielea obrazului decolorata parca și palida. Doi dintre cei patru aveau bastoane, adică Hans Castorp și Settembrini; căci Joachim nu umbla cu baston di motive militarești, iar Naphta, după ce fusese prezentat, își pusese imediat mâinile la spate. Erau mici și plapânde, aceste mâini, ca și picioarele foarte grațioase, fiind, de altfel, în armonie cu statura. Nu puteai fi surprins nici ca-ți făcea impresia unui om răcit și nici ca avea un fel de a tuși stins și monoton.

Settembrini știu să risipească repede și cu eleganța stinghereala și indispoziția manifestate când îi zărise pe tineri. Dădu dovada de cea mai bună dispoziție din lume prezentându-i pe cei trei tovarăși unul altuia, făcând multe glume și poreclindu-l pe Naphta, de pildă, *princeps scholas-ticorum*. Veselia, spuse el, „ținea ședințe strălucite în sala pieptului sau", cum se exprimase Aretino și era meritul primăverii, al unei primăveri pe care el o lauda. Domnii trebuiau să știe ca el reproșa foarte multe lucruri acestei lumi de-aici, de sus, îneît își exprimase adesea dorința de a o parași. Dar cinste acestei primăveri din creierul munților, în stare să-l împace, chiar și numai vremelnic, cu toate ororile acestui pamânt. Lipsea aici tot ceea ce

primăvara de la șes avea mai tulburător și mai ațîțator. Fara clocote în adîncuri! Fara miresme umede, fără aburi înăbușitori! O numai lumina, seceta, seninătate și un farmec amar. Era pe placul lui, 5¹ era superb!

Mergeau tuspatru, unul lînga altul, dar nu tot timpul la rînd, ci d^oa atunci cînd era posibil, căci de îndată ce acei care se plimbaseră și s^s întorceau acum ajungeau în dreptul lor, Settembrini era silit sa treacă dreapta, ba chiar sa coboare de pe trotuar pe strada, astfel ca alinierea rupea și sau unul sau altul ramînea în urma, adică fie Naphta cam stînga, fie Hans Castorp care își avea locul între umanist și varul s Joachim. Naphta rîdea scurt, pe un ton înăbușit de om guturanit, car făcea sa te gîndești la sunetul unei farfurii crăpate pe care o ciocan Aratîndu-l pe italian cu capul, spuse cu un accent tărăgănat:

MUNTELE VRĂJIT

411

Ei ascultați-l pe voltairian. pe raționalist. Lauda natura deoarece, "n împrejurările ei cele mai fecunde, nu te amețește cu aburi mistici,

- treaza o uscăciune clasica. Cum oare s-o fi spunînd umezeala în latinește?

^.*Jumor*, striga Settembrini peste umărul stîng, însă *humor* are, în

Hitațiile profesorului nostru asupra naturii, același sens pe care îl

a și la sfînta Caterina din Siena, adică atunci cînd vedea primule roșii se gîndea la rănile lui Hristos.

Naphtâ răspunse:

_ Toate astea sînt mai curînd spirituale decît umoristice. Dar în același timp înseamnă ca trebuie sa-ți lași spiritul sa pătrundă în natura. Are nevoie.

-Natura, spuse Settembrini coborînd glasul și nemaivorbind peste umăr, ci ca și cum ar fi cugetat cu voce 'are, n-are nevoie deloc de spiritul dumneavoastră. Ea însăși este spirit.

-Nu vă plictisiți niciodată cu monismul dumneavoastră?

- Ei, așadar recunoașteți ca numai dintr-o bolnăvicioasa pasiune după distracții, dumneavoastră împărțiți lumea în doua și separați pe Dumnezeu de natura!

- Ei, este deosebit de interesant pentru mine faptul ca ceea ce numesc eu pasiune și spirit dumneavoastră apreciați ca este

doar o pasiune bolnăvicioasă după distracții.

- Gîndiți-vă ca ma considerați retor tocmai dumneavoastră, care întrebuițați cuvinte atît de mari pentru nevoi atît de frivole! - Stăruți, prin urmare, sa socotiți ca spirit înseamnă frivolitate. Dar nu-i nimic de făcut, daca e de origine dualista.

Dualismul, antiteza, este principiul motor, pasionat, dialectic și spiritual. A vedea lumea despicata în doua eelemente adverse înseamnă spirit. Oricare monist este plictisitor. *Solet Anstoteles quaerere pugnam.*

~ Anstotel? Aristotel a transferat realitatea ideilor generale în unități individuale, și asta înseamnă panteism.

als. Daca atribuiți unităților individuale un caracter substanțial,

anspuneți, prin gîndire, esența lucrurilor în afara generalului, deci

total dual ~ așa cum au făcut-o Toma și Bonaventura, ca buniaris-

— atunci ați izolat lumea de orice relație cu ideea cea mai înalta,

** V3 vă "■

Ac_e mme în afara divinumii> iar Dumnezeu devine transcendent. !, CSte
evul mediu clasic, domnul

Evul

meu.

mediu clasic este o delicioasa combinație de cuvinte.

412

THOMAS MANN

— Va rog sa ma scuzați, dar eu ma folosesc de ideea de clasic unde este la locul ei, adică pretutindeni unde o idee atinge o cui ° Antichitatea n-a fost permanent clasica. Observ la dumneavoast aversiune categorica împotriva... dreptului categoriilor sa-și sch domicileul, împotriva absolutului. Doriți ca spiritul sa fie numai piq sul democratic.

— Sîntem de acord, sper, ca spiritul, oricît de absolut ar fi el, nu v putea sa fie niciodată avocatul reacțiunii.

— Totuși, este întotdeauna avocatul libertății.

— Totuși? Libertatea este legea dragostei umane, nu-i nici nihilism nici răutate.

— Lucruri de care va înspaimîntați, după cît se pare.

Settembrini zvîrli brațele deasupra capului. Disputa ramase în suspensie. Joachim, uluit, se uita cînd la unul cînd la altul, în vreme ce Hans Castorp, cu sprîncenele încruntate, privea ținta

în pamînt. Naphta vorbise pe un ton tăios și categoric, cu toate că el fusese acela care apăraseră libertatea cea mai largă. Fusese dezagreabil mai ales felul sau de-a răspunde cu acel „Fals!” cînd își strînsese buzele și rostise șuierător pe „s”, pentru ca apoi să-și țuguie gura; Settembrini îi replicase cînd vesel, cînd punînd în cuvinte căldura sufleteasca, mai ales atunci cînd îi reaminti concepțiile fundamentale care le erau comune. Iar acum, în vreme ce Naphta tăcea, italianul începu să le explice verilor viața acestui necunoscut, răspunzînd astfel unei curiozități pe care bănuia că o aveau tinerii, doritori să afle cîteva lămuriri după aceasta dispută cu Naphta. Era profesor de limbi clasice în clasele superioare de la „Fridericianum”, le explica Settembrini, și potrivit obiceiului italian scoase în evidența cît se poate de pompos situația celui pe care-l prezenta. Destinul domnului Naphta era aidoma cu al său. Adus aici, în urma cu cinci ani, de starea sănătății și convingîndu-se că avea nevoie să rămîna în aceste locuri pentru un timp foarte îndelungat, părăsise sîna toriul și se stabilise la Lukacek, croitorul de dame. Școala din localitate fusese destul de bine inspirată ca să-și asigure concursul acestui doce

remarcabil latinist, fost elev al unui institut ecleziastic... Pe sC

clipă Settembrini făcea totuși mare caz de urîtul Naphta, deși doar cu o

înainte se angajase cu el într-o dispută care urma să continue întîrziere.

râ

Același Settembrini începu să-i dea explicații domnului Naphta

As^a verilor de unde reieși că-i vorbise și mai înainte despre ei-

^

MUNTELE VRĂJIT

413

ta era tînarul inginer, cel cu trei săptămîni, căruia consilierul aulic

ns i-a găsit un loc umed, iar celalalt era speranța armatei prusiene,

entul Ziemssen. Apoi îi vorbi despre nerăbdarea lui Joachim,

re proiectele lui de plecare, și adaugă că, fără îndoială, s-ar

face o dreptate inginerului dacă nu i s-ar atribui aceeași nerăbdare de a se întoarce la munca lui.

Naphta strîmbă din nas. Spuse:

_rjomnii au aici un tutore elocvent. Ma feresc să pun la îndoială f

delitatea cu care vă interpretează gândurile și dorințele. Munca, munca — va rog, ^{veți} vedeți că ma va declara dușmanul neamului omenesc, *ini-micushumanae naturae*, de îndată ce voi îndrăzni să evoc vremurile în care cu această sforăitoare elocința n-ar fi obținut nimic, anume vremurile în care tocmai opusul idealului sau era ținut la mare cinste. Pentru că Bernard de Clairvaux a conceput o alta ierarhie a perfecțiunii despre care domnul Lodovico nici măcar n-a visat. Doriți să știți care? El așeza starea cea mai de jos în „moara”, a doua pe „cîmp”, iar a treia, dar și cea mai lăudabilă - asculta bine, Settembrini - „pe patul de odihnă”. Moara este simbolul vieții lumești — și nu-i rau ales. Cîmpul semnifică sufletul omului lumesc, pe care îl ara preotul și învățătorul spiritual. Această treaptă este, de altfel, ceva mai vrednică. Pe pat însă...

- Destul! Știm! striga Settembrini. Domnii mei iată cine vrea să vă scoată ochii cu scopul și utilitatea canapelei.

- Domnule Lodovico, nu știam că ești atât de pudic. Când te vede lumea cum faci cu ochiul fetelor... Dar cum rămîne cu lipsa de prejudecăți păgîna? Prin urmare, pe de o parte, patul este locul unde iubita se contopește cu iubitul, pe de alta parte este luat ca simbol al

epartării contemplative de lume și de creație în scopul contopirii în Dumnezeu.

- Uf, *andate, andate!* se apară italianul aproape plîngînd. Se făcu
• Dar mai apoi, Settembrini continua cu demnitate: A, nu, eu sînt

European, occidental. Ierarhia dumneavoastră este Orient suta la suta.
n ui are oroare de acțiune. Lao-Tzî propovăduiește că
trîndavia este

o ^olositoare decît orice altceva aflat între cer și pămînt.
Dacă toți

! ar înceta să mai activeze, atunci repausul și fericirea
deplină ar

Peste pămînt. Iată contopirea de care vorbiți.

pe p, U mai spuneți! Și mistică apuseană? Dar chietismul
care-l număra

deoar ^{on} pTM1116 adepții lui și care învață că orice acțiune
este o greșeală,

a ^vrea să fii activ înseamnă să-l jignești pe Dumnezeu, care

THOMAS MANN

înțelege sa acționeze singur? Pot cita în acest sens și una dintre zițiile lui Molinos. Prin urmare, s-ar părea ca posibilitatea spiritual găsi mîntuirea în repaus este raspîndita în omenire în mod univer ^

Aici interveni și Hans Castorp. Se amesteca în discuție cu c ingenuității și remarca privind în gol:

— Depărtare, contopire! Iața cuvinte care au o semnificație și n? le ascuți cu plăcere. Noi trăim aici sus, în adîncul unei considerați depărtări, se cuvine s-o spunem. Stăm întinși pe șezlongurile noast excepțional de confortabile, la o altitudine de cinci mii de picioare n • vim înlauntrul lumii și al omenirii și sîntem frămîntați de tot felul d gînduri. Iar dacă mai gîndesc bine și ma hotărăsc sa spun adevărul est neîndoios ca patul, adică șezlongul, va rog sa mă înțelegeți, m-a ajutat în zece luni sa agonisesc mult mai multe idei decît moara din cîmpie de-a lungul tuturor anilor petrecuți acolo.

Settembrini îl privi cu ochii lui negri și clipind de întristare.

— Domnule inginer, spuse el apăsător, domnule inginer! Și, luîndu-l pe Hans Castorp de braț, îi încetini puțin mersul, pentru a-l convinge-în particular oarecum — în spatele celorlalți. De cîte ori v-am tot spus ca fiecare ar trebui sa-și dea seama ce reprezintă și să gîndeasca pe măsura lui. Menirea Occidentului este, în ciuda tuturor aserțiunilor, Rațiunea, Analiza, Fapta și Progresul - nu patul de trîndavie al călugărului.

Naphta ascultase. întorcîndu-se spre ei, vorbi:

— Al călugărului! Mulțumită călugărilor, țările europene au fost cultivate. Datorita lor Germania, Franța și Italia nu mai sînt niște codn neumblați, niște mlaștini, ci rodesc grîu, au fructe și produc vin. Călugării, domnule, au muncit foarte bine...

— Ebbe, atunci...

— Te rog. Activitatea clericilor n-a fost nici un scop în sine, adică un narcotic, nici o încercare de a ajuta lumea sa progreseze și n>ci n" căutat foloase comerciale. Era un exercițiu pur ascetic, o etapă în disci plina penitenței, o mîntuire. îi ocrotea, aparîndu-i împotriva cafflii-amorțea senzualitatea. Avea, prin urmare - îngaduiți-mi sa sublin>e acest lucru — un caracter absolut antisocial. Era cel mai desavîrșit e_c ism religios.

— Va sînt foarte recunoscător pentru explicațiile dumneavoas sînt fericit sa vad ca munca își da roadele chiar împotriva voinței offl

— Da, împotriva intenției sale. Noi nu subliniem aici nimic ai

decît deosebirea dintre util și uman.

MUNTELE VRĂJIT

415

în primul rînd, observ cu părere de rau ca iarăși împărțiți lumea în

două p

Regret ca v-am nemulțumit, dar trebuie să separam, să facem ordine

ruri și să purificam ideea *A&homo Dei*, de orice element necurat. mneavoastra, italienii, ați născocit cămătăria și afacerile bancare;

mnezeu să va ierte. Dar englezii au inventat sociologia economică, • geniul uman nu le va ierta niciodată acest lucru.

_ A, geniul umanității a inspirat deopotrivă și pe marii gînditori eco-miști de pe acele insule! Vreți să spuneți ceva, domnule inginer?

Hans Castorp tăgădui, dar, cu toate acestea, vorbi — în timp ce Naphta și Settembrini îl ascultau cu o anumită încordare:

_ Prin urmare ar trebui să vă placă, domnule Naphta, profesia vărului meu și să-i înțelegeți nerăbdarea de a o exercita... în ce mă privește, sînt un civil incurabil, varul meu mi-o reproșează destul de des. Nici măcar nu mi-am făcut serviciul militar și sînt într-adevar un copil al păcii; am mers cîteodata pîna la a mă gîndi că puteam foarte bine să ajung preot — întrebați-l, de altfel, pe varul meu, căci i-am vorbit de nenumărate ori în acest sens. Dar dacă las la o parte preferințele mele personale - și poate că nici măcar nu e necesar să mă îndepărtez de ele prea tare - , vă mărturisesc că am multă înțelegere și simpatie pentru cariera militară. Profesia de ostaș e a dracului de serioasă, e o „asceza” dacă vreți - chiar dumneavoastră v-ați folosit adineauri de această expresie - însă exercitînd-o trebuie să te aștepti oricînd să ai de-a face cu moartea — de care, în definitiv te ocupi deopotrivă, ba încă foarte mult și în cariera de preot — căci doar asta îi este menirea. Dar din însuși raptul că este expusă să se întîlnească oricînd cu moartea, profesia de militar își extrage caracterul ei specifice; *bienseance*, ierarhie, supu-^{ere}, onoare spaniolă dacă mă pot exprima astfel, și n-are nici o importanță dacă porți guler țâre de uniformă sau colereta scrobite; ceea ce "tipotă este ..ascetismul", cum v-ați exprimat adineauri atît de just... Nu m dacă am reușit să vă fac să-mi înțelegeți gîndurile care...

urn să nu, cum să nu, spuse Naphta aruncîndu-i o privire lui

etteb

tembni, care-și învîrtea bastonul și contempla cerul.
91 de aceea cred, continua Hans Castorp, ca înclinațiile
varului b
^ rebui să vă fie pe plac după toate cîte ați spus. Nu ma
gîndesc Caro a "tron și altar", sau la alte asemenea înjghebări cu
ajutorul solid o ^ m. na de oameni disciplinați și de buna credința
dau un temei Ci vreau să spun doar ca truda ostășeasca, adică
serviciul -

416

THOMAS MANN

) I

și numai în acest caz se poate vorbi despre serviciu — nu
urrnarest un câștig și nu are nici un raport cu „sociologia
economica" », ' spuneați, și din cauza aceasta englezii nu
au decît foarte puțini soiri cîțiva pentru Indii și alți cîțiva la ei
acasă, pentru parade...

— Domnule inginer, n-are nici un sens sa mai continuați, îl întreru
Settembrini. Instituția ostășeasca - și spun aceasta fara a intenționa s jignesc pe
locotenent - nu poate fi discutata din punct de vedere mor fiind absolut formala
și fără nici un conținut propriu, deoarece tipul fun' damental de soldat este
mercenarul care se angajează în serviciul orica rei cauze — pe scurt, au existat
soldați ai contrareformei spaniole, soldat' ai armatei revoluționare, napoleonieni,
ai lui Garibaldi, iar acum avem și soldați prusaci, îngaduiți-mi sa vorbesc despre
soldați numai atunci cînd știu *pentru* ce se bat.

— Nu este mai puțin adevărat, replica Naphta, că faptul de a
se bate ramîne o caracteristica a instituției ostășești, iar eu cred
ca e bine sa ne oprim la aceasta constatare. Este posibil ca,
redusa numai la atît, sa nu aibă dreptul, după dumneavoastră,
de a deveni „discutabila din punct de vedere moral", întrucît se
situează într-o zona care scapă în întregime modului burghez
de-a înțelege viața.

— Ceea ce va place sa numiți „modul burghez de-a înțelege
viața", răspunse Settembrini din vîrful buzelor, în vreme ce
colțurile gurii i se întindeau sub mustața zburlita, iar gîtul i se
deșuruba din guler în chip ciudat, pieziș și cu zvîcnituri, va fi
întotdeauna gata sa apere, sub orice forma, ideile Rațiunii și ale
Moralei, cît și influențele lor bine întemeiate asupra tinerelor
suflete șovăitoare.

Urma o tăcere. Consternați, tinerii priveau drept înainte. însă

după câțiva pași Settembrini, care-și adusesese capul și gâtul în poziția lor normală, spuse:

— Nu trebuie să vă prindă mirarea că noi, adică acest domn și cu mine, ne certăm adesea, fiindcă o facem cu toată prietenia și pornind la mai multe convingeri comune.

A fost o ușurare. Gestul domnului Settembrini era și cavaleresc omenesc. Însă Joachim - deși avea cele mai bune intenții și dorea discuția să continue într-un chip inofensiv — spuse, de parcă îl înw° ceva, oarecum împotriva voinței lui:

» »

— Tocmai discutam despre război, varul meu și cu mine, Pe mergeam adineauri în urma dumneavoastră.

MUNTELE VRĂJIT

417

^m auzit, răspunse Naphta. Am prins cuvântul din zbor și mi-am s capul- Făceți politică? Discutați despre situația generală? O nu, rîse Hans Castorp. Cum putem noi aborda un asemenea h'ect? Vărului meu însăși profesia îi interzice să se ocupe de politica, cât despre mine renunț să-o discut, deoarece n-o pricep cîtuși de puțin. . • mîncar n-am deschis un ziar de cînd ma aflu aici.

Settembrini gâsi, că și altădată, că faptul acesta este reprobabil, și, mediat, arată că este perfect de bine informat asupra principalelor venimente internaționale și le gâsi favorabile, deoarece lucrurile luau, după părerea lui, o întorsătură în avantajul civilizației. Atmosfera generală a Europei era dominată de gânduri pacifiste și de planuri de dezarmare. Ideea democratică înainta văzînd cu ochii. îi asigură pe tovarășii de plimbare că avea informații confidentiale potrivit cărora Junii Turci puneau la punct ultimele pregătiri în vederea loviturii de stat. Turcia devenită stat național și constituțional — ce biruința a umanității!

- Eliberarea Islamului, spuse Naphta în bătaie de joc. Minunat! Fanatismul luminat - foarte bine. De altfel, chestiunea aceasta va privește, adaugă el și se întoarce către Joachim. Dacă Abdul Hamid cade, s-a zis cu influența voastră în Turcia, iar Anglia pozează în protectoare... Dumneavoastră trebuie să luați foarte în serios legăturile și informațiile lui Settembrini al nostru, continua el, adresîndu-se destul de agresiv celor doi veri și parînd că-i crede într-adevăr în stare să nu-l ia în serios pe domnul Settembrini. Este bine informat în chestiunile național-revoluționare. Lei din țara lui întrețin relații amicale cu comitetul englez pentru oalcani. Dar, Lodovico, ce se va mai alege din

convențiile de la Reval, dacă turcii dumitale progresiști vor reuși? Edward al VH-lea va refuza mai lase rușilor trecerea prin Dardanele și, dacă Austria se va hotărî CU toate acestea pentru o politica activa în Balcani, atunci...

-Profețiile dumitale catastrofice! îl întrerupse Settembrini. Nikolai e?te pacea. Lui i se datoresc conferințele de la Haga, care ramîn ac^twni morale de primul ordin.

i, după mica nereușita în Orient, Rusia trebuia sa-și ia o compen-atle cât de modestă.

fecf UȘ'ne' domn^ul meu! N-ar trebui sa va bateți joc de dorința de per-ne e a om^enirii. Acea parte a poporului care se opune unor aseme-
nun va fi fără îndoiala descalificata din punct de vedere moral.

Ce s'ar mai face politica daca nu s-ar da prilejul unora sau alto- compr^omita din punct de vedere moral?

ra

418

THOMAS MANN

- Sprijiniți pangermanismul?

Naphta ridică din umerii care nu stăteau chiar la aceeași înalțim î afară de faptul că era urît, mai era, se pare, și puțin asimetric w catadicsi sâ răspundă. Settembrini conchise:

- Oricum, e cinic ceea ce spuneți. Dumneavoastră nu vreți sa ved ■ în eforturile generoase ale democrației de a se impune pe plan intern țional decît niște viclene manevre politice...

- Poate ați dori sâ văd idealism sau chiar religiozitate? Este vorba doar de ultime și slabe resturi ale instinctului de conservare într-un sistem de lume condamnată. Catastrofa trebuie să vina, va veni pe toate caile și în toate felurile. Sâ luăm, de pildă, politica britanica! Dorința Angliei de a-și asigura în mod urgent bastionul indian este legitima. Dar consecințele? Edward știe tot atît de bine ca dumneavoastră și ca mine, că guvernării de la Petersburg trebuie sâ-și ia revanșa pentru înfrîn-gerea suferită în Manciuria și că au nevoie să zdrobească revoluția, așa cum au nevoie de pîine. Și cu toate acestea, Edward deviază tendințele expansioniste rusești spre Europa — e nevoit s-o facă! — și ațîță rivalitățile adormite dintre Petersburg și Viena...

- Ah, Viena! Probabil vă îngrijorează această piedica în calea progresului lumii, deoarece recunoașteți în imperiul putred a cărui capitala este, mumia Sfîntului imperiu roman de națiune

germană!

- Iar eu constat că sînteți rusofil, probabil din simpatie umanista pentru cezaro-papism.

- Domnul meu, democrația are mult mai mult de așteptat de la Kremlin decît de la Hofburg, și aceasta este o rușine pentru patria lui Luther și Gutenberg...

- De altfel, ceea ce spuneți este probabil o prostie. Dar și o prostie poate fi o unealtă a fatalității...

- Ah, mai lasați-mă cu fatalitatea dumneavoastră! Rațiunii urna nu-i trebuie decît să *vrea* să fie mai tare decît fatalitatea, și este

- Nimeni nu dorește vreodată altceva decît destinul care-i este

zit. Europa capitalistă și-l dorește pe al său.

războiul;

. nara-

— Atunci cînd nu-l urăști îndeajuns, începi să crezi ca apropiere este

- Din punct de vedere logic, antipatia dumitale față de război° incoerentă, atîta timp cît n-o faci să pornească din însăși esența

S

MUNTELE VRĂJIT

419

Statul național este principiul acestei lumi, pe care aveți să-o dați ■h" Dar faceți ca națiunile să fie libere și egale, apărați-le pe cele mici de asuprire, faceți dreptate, creați frontiere naționale... Da frontiera de la Brenner, știu. Desființarea Austriei. Dacă ar aș putea afla cum înțelegeți să-o lichidați fără război... _ Dar eu aș vrea să aflu dacă, de fapt, am condamnat vreodată războaiele naționale.

_ Așadar, am auzit bine...

_ Nu, trebuie să confirm spusele domnului Settembrini în această orivintă, interveni Hans Castorp în discuția pe care o urmărise cu capul plecat, din mers, uitîndu-se cu atenție, rînd pe rînd, cînd la unul cînd la celălalt dintre cei doi interlocutori. Varul meu și cu mine am avut uneori plăcuta ocazie să discutăm cu domnul Settembrini despre aceste chestiuni și despre altele asemănătoare, adică, bineînțeles, noi îl ascultam expunîndu-și și preczîndu-și ideile. Iată de ce va pot confirma, și cred că vărul meu își va aminti și el, că domnul Settembrini nu ne-a vorbit numai o dată, plin de entuziasm, despre principiul mișcării, al revoltei și al perfecționării lumii — care, la urma

urmei, mi se pare ca nu este un principiu absolut pacifist — spunându-ne, de asemenea, că acest principiu va trebui să mai facă mari eforturi înainte de a fi pretutindeni biruitor, pentru ca în felul acesta să se înfăptuiască multfericita Republică Universală. Acestea au fost cuvintele lui, deși erau mult mai plastice și expuse mai literar decât ale mele, se înțelege de la sine. Dar ceea ce știu și ceea ce am reținut cu precizie - întrucât, în calitatea mea ^{e crv'} convins, m-a îngrozit în adevăr - este de a-l fi auzit spunând a că această zi nu va sosi pe aripi de porumbel, ci pe aripi de vultur. Pile vulturului sînt acelea care m-au înfricoșat, dacă-mi amintesc și că Viena ar trebui să fie învinsă, dacă vrem să deschidem calea ricire. Prin urmare nu se poate spune că domnul Settembrini a n atnat în general războiul. Am dreptate, domnule Settembrini?

arecum, spuse italianul scurt, legănându-si bastonul pe care-l ținea întors.

ncu' rîn Ji Naphta strîmbîndu-se. Iată înclinațiile dumitale război-unțate chiar de propriul dumitale discipol. *Assument pennas ut*

-în

Friedrich Schlegel a aprobat războiul civilizator și l-a recomandat lui

al H-lea îniDOtriva tiir«-;ir.r
impotriva turcilor.

420

THOMAS MANN

- Și în loc să le facă război, s-a aliat cu ei, he, he! Ba, pe de mai vii și cu Republica Universală! Renunț să mai întreb ce va rămîne din principiul mișcării și al revoltei dacă fericirea și unitatea vor realiza. În aceeași clipă, revolta ar deveni o crimă...

- Știi foarte bine, și tinerii domni o știu de asemenea, că este vorba despre progresul umanității presupus ca un proces permanent.

- Dar orice mișcare este ciclică, spuse Hans Castorp. Legile conservării masei și cele ale periodicității ne învață că atât în spațiu cât și în timp mișcarea este ciclică. Tocmai despre aceasta chestiune vorbeam adineauri cu varul meu. Oare mai poate fi vorba despre progres, atunci când ești în fața unei mișcări închise, fără durată și sens? Când stau întins seara și privesc zodiacul, adică jumătatea vizibilă de-aici, mă gândesc la vechile popoare înțelepte...

- Ați face mai bine să nu vă mai framîntați atîta și să nu mai visați, domnule inginer, ci să vă încredeți ferm în instinctele vîrstei și ale rasei dumneavoastră, care trebuie să vă ducă la acțiune. Însăși pregătirea dumneavoastră științifică trebuie să vă lege de ideea progresului. Priviți cum viața, în imensele sale spații de timp, se dezvoltă de la infuzorpină la om, astfel ca nu mai lasă nici o îndoială cu privire la posibilitățile deocamdată nelimitate de perfecționare deschise omului. Dar chiar dacă vă încăpățînați să rămîneți numai în planul matematic, totuși, ducînd mișcarea dumneavoastră ciclică din desavîrșire în desavîrșire, veți ajunge să vă adăpați din învățătura secolului al optsprezecelea, potrivit căreia omul a fost la început bun, fericit și desavîrșit și n-a fost falsificat și corupt decît de erorile sociale, iar ca să devină din nou bun, fericit și desavîrșit e dator să meargă pe drumul ce duce la activitate, la re^vl" zuirea critică a întregii structuri sociale, altfel...

- Domnul Settembrini uita să adauge, interveni Naphta, ca idilica teorie rousseauista este o adaptare schilodită și raționalista a doctrine creștine privitoare la starea originară a omului, care nu cunoștea păcatul și nici societatea, ci numai originea sa divină și legătura Dumnezeu, stare la care urmează să se reîntoarcă. Însă recia împărăției lui Dumnezeu, după nimicirea tuturor formelor terestre, situată într-un punct unde cerul și pămîntul — unde raționalul și' naiul — se ating, mîntuirea este transcendentă, iar în ceea ce p republica dimitale universală și capitalistă, mi se pare foarte ^ dragă doctore, să te aud vorbind despre „instinct” în legătura ^ Ființa instinctivă este necondiționat alături de ceea ce este nap
MUNTELE VRĂJIT 421

Dumnezeu însuși a sădit în oameni instinctul firesc care i-a lăsat să se despartă unii de alții, formînd state diferite. Războiul... Războiul, striga Settembrini, chiar războiul, domnule meu, a fost el • s j j ; t s a slujească progresul — ești obligat să fii de acord cu mine, ai în vedere unele evenimente chiar din epoca dimitale preferată, u să spun: cruciadele! Aceste războaie civilizatoare au favorizat în Hui cel mai fericit din lume raporturile economice și comerciale ale noarelor și au solidarizat umanitatea apuseană sub semnul unei idei.

- Ești foarte îngăduitor față de idee. Dar îmi permit să rectific spusurile dimitale cît mai politicos posibil, menționînd faptul că cruciadele, în afară de impulsul ce l-au dat comerțului, au exercitat o influență într-un sens deloc internațional, ci

dimpotrivă, au învățat popoarele să se deosebească unele de altele și au prilejuit dezvoltarea ideii de stat național.

- Întocmai, dar numai dacă privim lucrurile din punct de vedere al raporturilor dintre popoare și cler. Da, în clipa aceea sentimentul onoarei naționale a început să se consolideze împotriva arbitrarului izvorit din ierarhie...

- Și cu toate acestea, ceea ce numești arbitrar izvorit din ierarhie nu este altceva decât ideea de unire a oamenilor sub semnul spiritului.

- Cunoaștem acest spirit rousseauist și renunțăm bucuroși la el.

- Este evident că, îmboldit de mania dumitale națională, ai oroare de cosmopolitismul nebiruit al bisericii. Dacă aș putea măcar să știu cum vrei să împaci acest fel de a gândi cu aversiunea dumitale față de război! Cultul pentru statul conceput după modelul antic trebuie să facă

■ în dumneata un partizan al unei concepții juridice pozitive, și ca atare...

- Îl discutăm chestiuni juridice? În dreptul popoarelor, domnule meu, a dreptului natural și a rațiunii umane universale rămâne cea mai vie...

Am serioși, dreptul popoarelor despre care vorbești nu este nimic

decît o formă coruptă rousseauistă a lui *jus divinum*, care nu revine la ceea ce faci nici cu natura și nici cu rațiunea, ci se sprijină pe

jus artificial. Profesor, să nu ne certăm pe cuvinte! Numiți netulburat

Eservim Căea de 6U cmstesc ca drept natural și drept al popoarelor.

înaltă Ste oă deasupra drepturilor pozitive ale statelor naționale se

superior, general-valabil și care ne îngăduie să soluționăm

422 THOMAS MANN

prin instanțe de arbitraj chestiunile litigioase izvorite din interese contradictorii.

— Prin instanțe de arbitraj! Cînd aud o nazbîtie ca asta! Deci, nănt con.

un

Vlețu, iată

tribunal burghez de arbitraj care hotărăște asupra problemelor care statornicește voia lui Dumnezeu și fundamentează istoria! Bun ceva pentru piciorușele de porumbei! Dar atunci, cum rămîne cu ari de vultur?

— Morala burgheza...

— Dumnezeule, dar morala burgheza nici măcar nu știe ce vrea! Urla împotriva scăderii natalității și pretinde reducerea taxelor pentru instrucția și pregătirea profesionala a copiilor. Și totuși te înăbuși de mulțime, iar toate profesiunile sînt atît de supraîncărcate, încît lupta pentru un blid de mîncare este mult mai înfiorătoare decît toate războaiele din vremurile trecute. Parcuri și orașe-gradini! Revigorarea rasei! Dar la ce bun s-o revigorezi, dacă progresul și civilizația doresc sa nu mai fie războaie? Războiul ar fi mijlocul împotriva tuturor acestora și pentru toate acestea. Pentru revigorarea rasei și chiar împotriva scăderii natalității.

— Glumești. Ceea ce spui nu mai este serios. De altfel, discuția noastră s-a și destrămat, și tocmai la momentul oportun. Am ajuns, spuse Settembrini și arătînd verilor cu bastonul căsuța, se opri în fața porții. Era modesta fiind așezata lingă intrarea în Dorf, pe șoseaua de care n-o despărțea decît o grădinița îngusta. Vița sălbatică cu rădăcinile dezgolite încununa ușa casei și-și întindea una dintre tulpinile răsucite și cățarate pe zid spre fereastra parterului, la dreapta, unde se afla vitrina unei mici băcanii. Parterul aparținea băcanului, declara Settembrini. Locuința lui Naphta se afla la primul etaj la croitor, și el însuși locuia sub acoperiș. Era o mansarda liniștită.

Manifestînd deodată o amabilitate surprinzătoare, Naphta i?¹ exprima nădejdea ca acestei întîlniri îi vor mai urma și altele.

— Vizitați-ne, spuse el. Aș spune: vizitați-ma, dacă doctorul Set brini, aici de fața, nu ar avea drepturi mai vechi la prietenia durnn voastră. Veniți ori de cîte ori o veți dori, oricînd va va fi dor de o discuție. Prețuiesc schimburile de idei cu tineretul. Poate ca nici mie lipsește o oarecare tradiție în pedagogie... Dacă maestrul nostru de dra (și-l arata pe Settembrini) pretinde sa repartizeze numai umani lui burghez darurile și vocația pedagogica, trebuie sa-l contraz' Așadar, pe curînd.

MUNTELE VRĂJIT

423

Settembrini invoca greutatea. Sînt numeroase, zise el. Zilele

domnu-• 1 cotenent erau aici numărate fiindcă urma sa plece, iar domnul ingi-

și va dubla desigur zelul pentru a-și respecta și mai riguros regimul

ă_și poată întîlni varul cît mai curînd la șes.

Tinerii dadura dreptate amîndurora, mai întîi unuia, apoi celuilalt. Pri- eră invitația lui Naphta cu cîte o înclinare a capului și imediat după ea confirmară prin mișcări din cap și din umeri rezervele formulate de Settembrini. Astfel, oricare alternativa rămînea deschisa.

- Cum l-a poreclit? întreba Joachim pe cînd urcau drumul în spirala care conducea la „Berghof”.

-Eu, unul, am înțeles „maestru al catedrei”, spuse Hans Castorp, și am de gînd sa reflectez serios la acest lucru. Desigur ca este o gluma fără importanță; își dau între ei atîtea porecle ciudate. Settembrini i-a zis lui Naphta *princeps scholasticorum* — ceea ce nu-i rau. În definitiv scolasticii au fost cărturarii evului mediu, filozofii dogmelor, daca vrei. Hm! De altfel despre evul mediu s-a pomenit de mai multe ori - fapt care mi-a amintit ca Settembrini a spus chiar din prima zi de după sosirea mea că multe lucruri de aici, de la noi, i se par ca amintesc de evul mediu. A spus-o în legătura cu Adriatica von Mylendonk, adică din cauza numelui ei. Dar el, ce impresie ți-a făcut?

- Mititelul? Nu prea grozava. A spus multe lucruri care mi-au plăcut. Firește că tribunalele de arbitraj sînt o fățarnicie. Drept sa-ți spun, el personal nu mi-a plăcut deloc și, în definitiv, ce folos ca spune atîtea lucruri interesante, dacă el însuși este un tip echivoc? Și este într-adevar echivoc, nu poți sa negi. Chiar povestea aceea cu „locul comuniunii” a rost, de fapt, echivoca. Și pe deasupra mai are și un nas de evreu, uita-te

•ne la el! De altfel numai semitii pot avea un aer atît de maladiv. Te gindești în mod serios sa-l vizitezi?

irește, ° sa~ vizitam amîndoi, preciza Hans Castorp. Cît despice lcul lui. vorbește militarul din tine. Și caldeenii aveau același fel de ..' erau deopotrivă de înverșunați în cercetările lor și mai ales în iele oculte. Naphta are și el ceva de adept al științelor oculte și ma Ce rcseaza destul de mult... De altminteri, nici nu pretind ca l-am pri-Pri

o 1W ^e &Zl' msa daca-l vom întîlni mai des, poate ca o sa sfîrșim „...”, Pncepe, și nu-i chiar imposibil ca mintea noastră sa profite în 8en^d

e, tu devii aici din ce în ce mai înțelept cu biologia, cu bota-

CU toate punctele tale solstițiale lipsite de statornicie. De altfel,
424

THOMAS MANN

timpul te-a interesat chiar din ziua sosirii tale. Și cu toate sîntem aici numai și numai ca să ne însănătoșim, adică să devenim plet sănătoși, pentru ca, în sfîrșit, să ni se restituie libertatea și să f' trimiși vindecați la șes.

- Libertatea locuiește în munți! cîntă Hans Castorp pe un ton vesel la spune, tu ce crezi că este libertatea, continuă el. Naphta și Settembrini au discutat și ei, adineauri, dar n-au reușit să se înțeleagă. „Libertate este legea iubirii de oameni”, spune Settembrini, și aceasta afirmație te face să te gîndești la strămoșul lui, carbonarul. Dar oricît de curajos a fost carbonarul și oricît de curajos ar fi însuși Settembrini al nostru...

- Da, lucrurile deveniseră plicticoase cînd au început să vorbească despre curajul personal.

- ...cred, totuși, că se teme de multe lucruri de care Naphta nu se teme, înțelegi tu, și că libertatea și curajul lui sînt lucruri destul de confuze. Crezi tu că ar avea curajul *de se perdre ou meme de se laisser deperir?*

- Ce te-a apucat de vorbești franțuzește?

- Uite-așa... Atmosfera de aici este atît de internațională. Nu știi care ar trebui să se simtă mai bine, Settembrini cu republica lui burghe-zo-universala sau Naphta cu cosmopolitismul lui ierarhic. După cum vezi, am fost foarte atent, însă n-am priceput chiar totul, dimpotrivă, mi s-a părut că din discuția lor reieșeau mari confuzii.

- Așa se întîmplă întotdeauna și o să constați mereu că a vorbi și a avea păreri duce numai la confuzie. Nu ți-am mai spus-o? Ceea ce importa nu este cîtuși de puțin ce părere ai, ci numai să știi dacă ești sau nu om cinstit. Cel mai sănătos este să n-ai nici un fel de părere și să-t¹ faci serviciul.

- Da, tu poți să spui asta în calitate de viitor ofițer făcînd parte dintr-instituție pur formală. Cu mine însă e altceva, eu sînt civil, am oareca răspundere. Și mă enervează să văd o atare confuzie, că unul pre 1

■ atît de

republica internațională și urăște în principiu războiul, dar este patriot încît cere *partout* frontiera de la Brenner - în vreme ce se socotește statul ca fiind opera diavolului și laudă pe toate tonurile

lalalt

solidului

daritatea universală, însă cu o clipă mai târziu apără dreptul instin natural, și-și bate joc de conferințele de pace. Tu spui că noi sînte nu ca să devenim mai inteligenți, ci ca să ne vindecăm. Dar trebui -

tfel, eȘ poți împăca pe amîndoua, băiete, căci dacă nu procedezi asu

MUNTELE VRĂJIT

425

■ de concepția dualistă asupra lumii și țin să-ți atrag atenția ca Ceasta este o greșeală foarte mare.

Despre împărăția lui Dumnezeu și despre mîntuirea prost înțeleasă

Hans Castorp stătea pe balcon și identifica o plantă care creștea în multe locuri acum, cînd vara astronomică începuse, iar zilele se micșorau: coada-șoricelului sau aquilegia, o varietate a ranunculaceelor care creștea ca un copăcel cu tulpina lungă, flori albastre, violete și roșii-cafe-nii și cu frunzele ierbiforme, destul de dezvoltate. Planta creștea ici și colo, în număr mare, dar mai ales în acel colț liniștit unde, iată că, în curînd avea să fie un an de cînd o văzuse pentru prima oară: adică în acea depărtată vale împădurită, plină de vuietul torentului, cu o cărare și o bancă unde se sfîrșise plimbarea lui de odinioară, plimbare prematură și destul de puțin folositoare, dar unde se mai ducea din cînd în cînd.

Nu era un drum chiar atît de lung, dacă făceai această plimbare într-un mod mai puțin aventuros decît o făcuse el altădată. Urcînd o porțiune pe povînișul de deasupra derdelușului de la Dorf, ajungeai cam în douăzeci de minute — cu condiția să mergi fără ocolișuri, fără arii din opere și fără opriri din pricina oboselii — în partea pitorească a potecii care, șerpuiind de-a lungul pădurii, trecea peste podețele de lemn ale pistei de bob ce cobora dinspre Schatzalp, iar cînd Joachim era reținut la anatoriu de îndatoririle impuse de tratament, de vreo consultație, de vreo radiografie, de vreo luare de sînge pentru analiză, de vreo injecție obligația de a se cîntări, Hans Castorp pleca, dacă vremea era frumoasă, fie după al doilea dejun, fie după primul și cîteodăta profita e orele dintre ceai și cina, pentru a-și vizita locul preferat, același

e< odinioară, avusese o hemoragie pe nas atît de cumplită, iar acolo

Șeza pe o bancă, asculta cu capul plecat vuietul torentului și

privea

Și acea mulțime albastră de coada-șoricelului care înflorea iarăși m Atacul văii.

'eas - nea oare numai pent™ atît? Nu. se ducea acolo și din nevoia sufle-

siile ■ - șiingur, ca sâ-și poată aduce aminte, sâ-și recapituleze impre-

și fej . 'mP'ările atîtor luni - și pentru a se gîndi lă toate. Erau multe

~ m afara de asta, nici nu-i venea prea ușor sa și le pună în 426

THOMAS MANN

ordine, căci îi apăreau încîlcite, amestecîndu-se între ele în nesf feluri, astfel încît cea mai limpede amintire reala abia putea fi deși

Priita de ceea ce gîndise, visase sau își închipuise doar. Insa toate erau <j

esența aventuriera atît de intensă, încît atunci cînd îl năpădeau, inima destul de ușor impresionabila, adică așa cum fusese chiar din prima ' sosirii aici, sus, se oprea și apoi bătea cu putere. Sau poate numai const tarea lucida ca, în aceasta vale - unde, într-un moment de exaltar Pribislav Hippe îi apăruse în carne și oase, iar aquilegia nu mai era ce văzuta odinioară, ci înflorise încă o dată - oare simpla constatare ca acele „trei săptămîni" ale lui se vor preface, în curînd, într-un an întreg era îndeajuns sâ-i înspăimînte, într-un chip atît de straniu, inima impresionabilă?

De altfel, acum nu-i mai curgea sînge din nas, pe banca de lînga torent - faptul acesta rămăsese în urmă. Făcuse progrese cu aclimatizarea lui, asupra căreia Joachim îi atrăsese atenția chiar de la început, și care, în adevăr, se dovedise anevoioasă. Dar după unsprezece luni puteai s-o consideri ca terminata și abia dacă mai era cazul sa te aștepți la ceva nou în această direcție. Chimismul stomacului i se normalizase și se adaptase. Măria Mancini își recăpătase întreaga savoare, nervii mucoaselor uscate atîta vreme simțeau iarăși buchetul acestui produs care era foarte bun și de aceea-l comanda cu același sentiment pios tocmai de la Bremen, cînd rezervele erau pe terminte, măcar ca în vitrinele stațiunii internaționale erau expuse țigări foarte ispititoare. Oare Măria nu făcea un fel de legătură între el, care se găsea în adîncul depărtării, și lumea

din cîmpie, vechea lui patrie? Și oare această legătură nu se întreține și nu se păstra mult mai bine în acest fel, decît prin mijlocirea cărților poștale, de pilda, pe care le trimitea, din cînd în cînd acolo jos. unchilor lui, dar pe care de la o vreme le cam rărise, cu atît mai mult cît, însușindu-și concepțiile locale, își însușise foarte bine în special o irosire a timpului. Cel mai adesea le scria cărți poștale ilustra deoarece erau mai plăcute la vedere, reprezentînd priveliști cu valea zăpada sau cu aspectele ei de vară, și nu aveau pentru scris decît e cît trebuia pentru a comunica ultimele diagnostice ale medicilor, rețatul vreunei consultații lunare sau generale, cu alte cuvinte loc Pe termenii în care relatezi aceste diagnostice spre folosul rudelor, aoi anunți, de exemplu, faptul că se constatase, cu ajutorul depistărilor¹⁰ ^ acustice, fie optice, o îmbunătățire incontestabilă, însă ca bolnav^v era deocamdată dezintoxicat și că ușoara creștere a temperaturii P

MUNTELE VRĂJIT

427

mai avea, provenea din cele cîteva mici puncte care pentru mo-t rmai dăinuiau, dar fără îndoială vor dispărea complet dacă pacientul avea puțină răbdare spre a nu mai fi silit, mai tîrziu, sa se întoar-Putea presupune cu oarecare certitudine ca nimeni nu se aștepta sa ■mească de la el compoziții epistolare mai ample; doar nu se adresa i sfere umaniste și retorice; răspunsurile pe care le primea nu erau • i ele mai expansive. De cele mai multe ori însoțeau trimiterea de casă a mijloacelor bănești, adică a venitului provenit din averea părintească și care, preschimbat în moneda acestei țări, devenea atît de considerabil, încît rezervele nici nu apucaseră vreodată sa se sfîrșească în clipa cînd îi sosea un nou mandat întovărășit de cîteva rînduri bătute la mașină, semnate de James Tienappel, cu gînduri bune și urări de însănătoșire din partea bătrînului său unchi, iar cîteodată și din partea lui Peter, cel mereu plecat pe mare.

Consilierul aulic încetase de cîtăva vreme să-i mai administreze injecțiile, îi anunțase Hans Castorp pe cei de acasă. Nu-i făceau bine tînărului pacient, îi dădeau dureri de cap, îi stricau pofta de mîncare, îl făceau să piardă din greutate, îl oboseau, ba începuseră chiar sa-i ridice temperatura, care după aceea nu mai coborîse. Febra, senzația subiectivă, îl dogorea cu fierbințeală uscată sub tenul trandafiriu, amintind acestui vlăstar al cîmpiei cu vesela ei meteorologie umedă, că aclimatizarea nu consta, totuși, decît în a te obișnui să nu te

obișnuiești, ceea ce era, de altfel, și cazul lui Radamante însuși, care avea obraji mereu vineții. „Mulți nu se obișnuiesc niciodată”, îi spusese Joachim chiar de la început, și acesta părea să fie cazul lui Hans Castorp. Căci tremurul cetei, care începuse să-l stingherească ușor imediat după sosirea aci, ^{suș}, nu încetase nici el, ci continua - da, îl simțea când mergea, când vorbea și chiar aici, în acest refugiu ales pentru meditație, în feeria astră înflorită, ticul se manifesta în mod atât de insistent încât aproape e obișnuise să-și rezeme bărbia în felul demn al lui Hans Lorenz ^{storp}. Cu acest prilej era de fiecare dată nevoit să-și amintească de erul tare al bătrînului, urmaș direct al coleretei de parada, de rotun-a ^{suflată} cu aur a cupei de botez, de repetarea sonora și evlavioasă a străvechi rostiri și de alte lucruri asemănătoare care-l împingeau p ^{să} se gîndească la propriul său complex de viața.

islav Hippe nu-i mai apărea în carne și oase, ca în urma cu vreo

niai ZCCe 'Un' ^c;imat;izarea m' Hans Castorp se efectuase, trupul nu-
cea țeapăn, întins pe bancă, iar eul sau nu mai întîrzia pe
428

THOMAS MANN

meleaguri îndepărtate - asemenea întîmplări nu mai aveau loc ^■ pezimea vie a acestei aduceri aminte, atunci când o evoca, se pastr limitele normale și sănătoase; și cu acest prilej, Hans Castorp scotea plăcere, din buzunarul hainei, amintirea de sticla pe care-o păstra într plic dublu, vîrît la rîndul lui în portvizit: o plăcuța care, atunci când ținea orizontal, avea sclipiri negre fara luci, dar, înălțata în lumi cerului, se limpezea și dezvăluia lucruri omenești: imaginea transna renta a trupului omenesc, alcătuirea coastelor, forma inimii, arcul ^{dj_a} fragmei și contururile plămînilor, iar în plus oasele brațelor și ale cla viculei, toate acestea mărginite de învelișul palid și aburit al acelei carni din care Hans Castorp gustase în mod nesocotit în saptamîna Carnavalului. Prin urmare, ce putea fi surprinzător în faptul ca inima lui emotiva se oprea și-și iuțea bătăile, atunci când privea aceasta amintire, con-tinuînd după aceea sa recapituleze și sa retrăiască „totul”, rezemîndu-se de spătarul rudimentar al băncii, cu brațele încrucișate și capul plecat pe umăr, în vuietul torentului și în fața cozii-șoricelului în floare'?

Forma superioara a vieții organice, omul, îi apărea întocmai ca în acele nopți geroase și de lumina astrala din vremea

savantelor lui studii, iar de aceasta viziune interioara depindeau, pentru tinarul Hans Castorp, încă multe alte probleme și precizări de care bunul Joachim era scutit sa se ocupe, însă de care el începuse sa se simtă răspunzător în calitatea lui de civil, cu toate ca acolo jos, la șes, nu-i fuseseră niciodată dezvăluite și nu le-ar fi descoperit niciodată, dar aici, de unde privea lumea și viețuitoarele de pe piscul acestui punct pierdut, de la o altitudine de cinci mii de picioare, lasă gândurile sa se depe — desigur și pentru ca trupul îi era ațîțat de toxinele solubile a căror căldura uscata îi dogorea obrazii. Se gîndea cu acest prilej la Settembrini, la flașnetarul pedagog al cărui tata venise pe lume în Grecia și vedea menirea suprema a om^{u'} lui în politica, revolta și elocință și care sfînțea sabia și scutul pe altar Umanității; se gîndea, de asemenea, la „camaradul” Krokowski și discuțiile purtate cu el de cîtva timp în camera neagra, și reflecta la ^s sul dublu al analizei, spunîndu-și cît putea fi de prielnică acțiunii și P greșului și cît era de înrudita cu mormîntul și cu întoarcerea în țar' Evoca imaginile celor doi bunici, revoltatul și evlaviosul, ^{car} îmbracau în negru din motive diferite, îi compara între ei și le ^{apr}

demnitatea. Dar se mai lasă și în voia considerațiilor asupra unor

' ruși** plexe atît de vaste ca forma și libertate, spirit și trup, onoare și

timp și eternitate — și simțea o scurta și brusca amețeala la gîn

MUNTELE VRĂJIT

429

data înflorea coada-șoicelului și ca anul se închidea în propriul lui ciclu.

Avea în refugiul sau pitoresc un cuvînt ciudat pentru aceasta

- asâ activitate la care își supunea gîndirea: îi spunea „cîrma” după termen folosit de copii la joc și întrebuița această expresie carc-i rcea cu toate că era legata de spaimetele, amețelile și toate soiurile de buciume ale inimii, marindu-i dogoreala din obraji. Dar nu găsea necuviincios ca truda impusă de această activitate îl silea sa-și sprijine bărbia; căci o asemenea atitudine corespundea perfect cu demnitatea pe care i-o dădea în sinea lui faptul de a folosi „cîrma” în fața imaginilor ce-i apăreau în minte.

Homo Dei numise urîtul Naphta făptura superioara, atunci cînd

îi luase apărarea împotriva teoriilor sociologice *engleze*. Avînd în vedere toate acestea, oare ce ar putea fi surprinzător în faptul că Hans Castorp se credea obligat — în numele responsabilității conferite de starea lui de civil, și în interesul „cîrmei” — să facă împreună cu Joachim o vizita mititelului? Settembrini nu se arătase deloc încîntat de asemenea eventualitate — iar Hans Castorp avea destula finețe și sensibilitate pentru a-și da perfect seama de acest lucru. Nici măcar prima întîlnire nu fusese pe placul umanistului și după toate aparențele Settembrini se silise chiar să-o evite, din prudență pedagogică, voind să-i cruțe pe tineri — aceasta era explicația pe care și-o dădea rafinatul copil răsfățat al vieții — , să-i scutească de a face cunoștința cu Naphta, deși el însuși avea legături cu acesta din urmă și discuta cu el. Așa sînt educatorii. Numai ei își îngaduie ceea ce este interesant, socotind că sînt înzestrați pentru acest lucru; dar interzic tineretului și-i cer să nu se considere înzestrat pentru ceea ce este interesant. Din fericire, flașnetarul nu avea vreun drept real să-i interzică, indiferent de, tînarului Hans Castorp; și la urma urmei nici acum n-o făcuse în mod serios. Discipolul neastîmpărat n-avea decît să ascundă jocul, prefacîndu-se că este naiv, pentru că, în felul acesta, nu-l mai împiedică să dea curs, în mod politic, invitației micului Naphta - ceea ce făcuse de altfel, iar Joachim, vrînd-nevrînd, îl însoți, a zile după prima lor întîlnire, într-o duminică după-amiază, după o zi de odihnă.

^ a „Berghof” pînă la ușa căsuței împodobite cu vița sălbatică

Urc - ^ Cîteva minute. Intrară lasînd pe dreapta ușa ce da în băcănie și

Căre. ^ care îngusta care îi conduse pînă în fața ușii de la etaj, lînga a

er. ^ nu se afla decît o tăblița cu numele lui Lukacek, croitor de

430

THOMAS MANN

dame. Le deschise un copil andru, un băiat de serviciu, cu parul scurt și obraji roșii, îmbrăcat cu un soi de livrea, adică o haină

și jambiere. Întrebară de domnul profesor Naphta și, cum nu aveau nici cărți de vizită, își spuseră numele pe care copil andrul se duse să îl comunice domnului Naphta - al cărui nume îl

pronunța fara a-i D vreun titlu în față. Ușă de la cameră din fața intrării principale st deschisa și dădea în atelierul croitorului, iar Lukacek, deși era z' sărbătoare, ședea, cu picioarele îndoite sub el, la o masa și cosea F* pălid și chel; sub nasu-i enorm, mustața neagră se revarsă peste gu dîndu-i o expresie amară.

- Buna ziua, spuse Hans Castorp.

- *Griitsi*, răspunse în dialect, croitorul, salutîndu-i la rîndul lui, cu toate ca acest grai elvețian nu se potrivea nici cu numele și nici cu înfățișarea lui și suna puțintel cam fals și neobișnuit.

- Atît de zelos? continuă Hans Castorp dînd din cap... Doar e duminica!

- Lucru urgent, răspunse scurt Lukacek, continuînd sa coasă.

- Fără îndoiala că este ceva deosebit, presupuse Hans Castorp, cumva o nevoie urgentă pentru vreo serată sau căm așa ceva?

Croitorul lăsa cîtva timp întrebarea fără răspuns, rupse firul cu dinții și băgă altul în ac. Apoi dădu din cap.

- Va fi ceva cochec? mai întreba Hans Castorp. Și puneți și mîneci?

- Dă, mîneci, este pentru o bătrînă, răspunse Lukacek cu un pronunțat accent boemian.

Dar întoarcerea micului servitor întrerupse această convorbire din pragul ușii. Domnul Naphta roagă pe domni să intre, anunță el, și deschise tinerilor o ușă care se află la doi sau trei pași spre dreapta și în același timp ridica deasupra lor o draperie. Naphta, în papuci cu pam-poane, stînd pe un covor de un verde ca mușchiul, îi primi pe cei doi care intrară.

Amîndoi verii au fost surprinși și chiar uluiți văzîndu-se întîmpnWf în neașteptatul lux al acestei camere de lucru, luminată de două ferestre, căci aspectul sărăcăcios al căsuței, cu scara și coridorul ei jalnic, nu îng^a duia pentru nimic în lume să prevezi un asemenea lucru, și dădea, p contrast, eleganței aranjamentului interior al locuinței lui Naphta un de basm. deși acea eleganță n-o avea deloc în realitate si desigur ca fi avut-o nici în ochii lui Hans Castorp și Joachim Ziemssen. Cu to acestea, era distins, chiar luxos, ba în pofida biroului și a dulap¹¹¹¹¹

MUNTELE VRĂJIT

431

avea, în realitate, aspectul unei camere de lucru. Era acolo prea

- mătase, de un roșu-închis pîna la purpuriu: draperiile care aco-

ușile urîte, cît și țesătura întinsă pe grupul de mobile aranjate

P (j) n laturile înguste, din dreptul celei de a doua uși, în fața unui

ui n ce atârna peste aproape întreg peretele. Erau niște scaune — cu goblen ^

te fistichii și cu perne mici pe spătarele de mătase - puse roata în 1 unei mese rotunde, încrustată cu metal, în spatele căreia se afla o asea în același stil, încărcată cu perne de catifea. Dulapurile cu cărți uoau toată lățimea peretelui, între cele doua uși. Semănau cu masa de ris sau mai mult cu scrinul care-și găsisse locul între ferestre, prevăzut cu un oblon convex pe rotile, și toate erau sculptate în lemn de mahon cu uși de sticlă îndărătul cărora era întinsă mătase verde. Iar în colț, la stînga grupului de scaune, se vedea un obiect de arta, o sculptura de lemn, pictată și așezată pe un soclu învelit în mătase roșie — ceva care în sine te înspăimîntă. O *Pietă*, naivă și expresiva pîna la grotesc: Maica Domnului cu scufie, cu sprîncenele încruntate și gura piezișă, strîmbătă de plîns, ținînd în poală pe Mîntuitorul cu fruntea încununată de spini, fața și brațele stropite cu picături de sînge, sînge coagulat la rana din coastă și la stigmatete de la mîini și de la picioare — o sculptură primitivă, de proporții arbitrare, cu o anatomie grosolană, dovedind ignoranța sculptorului. Această lucrare ciudată dădea o notă deosebită camerei împodobite cu mătăsuri. Tapetul, vizibil deasupra dulapurilor cu cărți și între ferestre, fusese ales, după cît se părea, de către subchiriaș: verdele benzilor verticale era același cu al covorului moale așternut pe dușumea și peste care fusese întinsă o carpetă roșie. Numai tavanul scund dădea impresia că nu-i strica să fie puțin pus la punct. Dar din el cobora o mică lustră venețiană. Ferestrele aveau perdele crem care atingeau dușumeaua.

- Iată cî ne regăsim pentru a mai sta de vorba, spuse Hans Castorp,

reme ce ochii îi înciemeniseră mai curînd pe evlavioasa oroare din

decît pe locatarul acestei camere surprinzătoare, care constata cu

acție cî verii se ținuseră de cuvînt. Încerca să-i conducă cu gesturi

¹ și ospitaliere, făcute cu mîna dreaptă, spre scaunele capitonete cu

e> dar Hans Castorp, ca vrăjit, se îndrepta direct către grupul sculptat

nin, oprindu-se în fața lui cu mâinile în șolduri și capul plecat.
^ e aveți dumneavoastră aici! spuse el încet. Dar este
înspai-

r»,, r ^îun- Oare s-a mai văzut vreodată o asemenea
suferință? Fi-

Ștecâe ^v_a foarte vechi.

432

THOMAS MANN

"I,

— Secolul al paisprezecelea, răspuse Naphta. De origine
renan" babil. Va impresionează?

— Enorm, spuse Hans Castorp. De altfel, o asemenea lucră poate sa
nu facă o impresie puternică asupra oricui o vede. Nu m'
închisă puit ca ceva poaie fi totodată atât de urât - va rog sa ma
iertați atât de frumos.

— Creațiile unei lumi a sufletului și a expresiei, răspuse
Nanh sînt întotdeauna urîte prin frumusețe și frumoase prin
urîțenie, acea este regula. Este vorba despre frumusețea
spirituală, nu despre cea ca nala care e absolut stupidă. De
altfel, este și abstractă, adaugă el Frumusețea cărnii este
abstractă. Realitate nu are decît cea interioară adică
frumusețea expresiei religioase.

— Ați făcut deosebirea și ați scos în evidență acest lucru cu
multă justețe, zise Hans Castorp. Al paisprezecelea? repeta el
pentru sine. O mie trei sute și ceva? Da, este evul mediu așa
cum îl găsești în cărți și recunosc oarecum imaginea pe care mi-
am făcut-o în ultima vreme despre evul mediu. În definitiv, nu-l
cunoșteam deloc, deoarece eu sînt un om al progresului tehnic,
daca persoana mea interesează în aceasta chestiune. Dar aici,
sus, imaginea evului mediu mi-a devenit mai apropiată în mai
multe împrejurări. Sociologia economică nu exista pe atunci,
asta e clar. Oare cum se numea artistul?

Naphta ridică din umeri.

— Ce importanță are? zise el. N-ar trebui sa ne framîntăm cu asemenea
întrebări, deoarece nici contemporanii acestei opere nu s-au framîntat.
Lucrarea pe care o vedeți nu are ca autor un individ, un *Monsieur* oarecare, ci
este anonimă, creată în comun. Apartine, de altfel, unui ev
mediu foarte înaintat, în plin gotic, *signum mortificatwnis*. Nu veți
afla aici nici o dorință de cruțare sau de îndurare în modul de a-
înfațișa pe Crucificat, adică nici coroană regală, nici triumful
maiestuos asupra lumii și a martirajului morții, ca în epoca
romana. Aici, totul s transformat într-o destainuie sinceră a

suferinței și a slăbiciunii carm>-De fapt, numai stilul gotic este, propriu-zis, ascetic și pesimist. Desig ca nu cunoașteți scrierea lui Inocențiu al III-lea *De miseria conditionis*, o bucată literară plină de duh. Datează de la sfârșitul se'

col'''

0

lui al doisprezecelea, însă numai aceasta arta de-aici o ilustrează adevărat.

- Domnule Naphta, spuse Hans Castorp după ce suspina, niam ^ seaza fiecare cuvânt pe care-l roștiți mai apăsător. *Signum*

mortificat

MUNTELE VRĂJIT

433

a(isPus/

O să-mi aduc aminte de această expresie. Dar adineaur 'iți înii

eva și despre „anonimat și creația în comun”, la care va trebui, de «pa sa meditez. Aveți dreptate, din nefericire, să bănuiți că nu scrierea acestui papa — căci presupun că Inocențiu al III-lea a papă. V-am înțeles oare corect când ați spus că scrierea lui; este lot-ascetică și glumeață? Trebuie să vă mărturisesc că nu mi-am hipuit niciodată că aceste lucruri pot merge împreună, dar acum, că nă gîndesc mai bine, înțeleg, deoarece considerațiile asupra mizeriei omenești te ispitesc să faci glume pe socoteala canii. Scrierea aceasta se află în comerț? Dacă aș recurge la toată latina pe care am învățat-o, poate aș reuși să-o citesc.

- Posed cartea, răspunse Naphta, arătînd cu capul spre unul dintre dulapuri. Vă sta la dispoziție. Dar nu vreți să luați loc? Puteți vedea *Pietă* tot atît de bine și de pe canapeaua asta. Iată însă că sosește și o mică gustare...

Micul servitor aducea ceaiul împreună cu un elegant paneraș argintat în care se găsea un cozonac tăiat felii. Dar cine intra îndărătul lui, pe ușaramasă deschisă, cu un pas înaripat, exclamînd „La naiba!” „*Acci-denti!*” cu o umbră de surîs pe față? Era chiar domnul Settembrini, care locuia la etajul de deasupra și coborîse să țină tovărășie acestor domni... Văzuse pe ferestruica, îi lamuri el, sosirea verilor și încheiase la repezeală una din paginile enciclopediei care tocmai îi ieșea de sub condei, pentru a putea să se invite singur la această reuniune. Nimic nu era mai firesc decît venirea lui. Faptul că de mult îi cunoștea pe locatarii de la „Berghof” îl îndreptătea să-i caute și,

pe deasupra, relațiile și schimburile lui de idei cu Naphta erau foarte strânse - lucru limpede ca lumina zilei, în pofida divergențelor de păreri ce se iveau între ei - acriei incit gazda îi ura bun venit fara sa se simtă stingheii și fara v;< se nuic ceasta nu-l împiedica pe Hans Castorp sa aibă, la venirea lui, o diihia presie; în primul rînd, i se păru ca Settembrini își făcuse apariția ca sa ' ase singuri, pe el și pe Joachim, sau, în special, numai pe el, cu ?' urîtul Naphta, dorind sa creeze pnn prezenta lui in echilibru q 8°gic; și în al doilea rînd era limpede ca se folosea cu placero de prilej ca sa-și poată parași o clipa mansaida pentru camera rapetata at

Pod a lui Naphta și sa ia un ceai bine servil: de altfel își fteca

sery- pameilor cu dosul păros al mîmilor lui gălbui. înainte de a se netă . ' ara sa"Și ascundă mulțumirea, începu sa manince cu o pofta de l feliile rotunde de cozonac umplut cu ciocolata.

434

THOMAS MANN

Convorbirea continua sa se depene în legătura cu *Pietă*, deo Hans Castorp rămăsese cu privirea și vorba agățate de acest subiect fel ca se întoarse către domnul Settembrini pentru a-l pune la curent aprecierile legate de aceasta opera de arta, deși umanistul părea sa m feste o scîrba vădita fața de acest subiect, după cum se putea deduce ri mutra ce-o făcuse aruneîndu-și privirile spre sculptura; de altfel lir un scaun, se așeza cu spatele la colțul respectiv. Prea politico ca spună tot ce gîndea, se margini sa critice defectele proporțiilor formelor trupești ale grupului și să remarce abaterile de la realitate car nici pe departe nu i se păreau emoționante, deoarece nu proveneau din stîngacia unui artist primitiv, ci se dovedeau a fi de rea-credința, avînd ca origine un principiu cu desavîrșire ostil naturii — ceea ce Naphta confirma cu malițiozitate. Desigur, nu putea fi vorba de vreo stîngacie de meșteșug. Era spiritul care se emancipa în mod conștient de ceea ce este natural și prin refuzul de a i se supune își afirma disprețul, proclamînd smerenia religioasa. Dar cînd Settembrini își expuse părerea: ca neglijarea naturii și a studiului ei era o eroare din punct de vedere uman și cînd absurdului cult al informului, căruia i se înrobiseră atît evul mediu cît și epocile ce l-au imitat, îi opune moștenirea greco-romana - deci clasicismul, cultul formei, frumusețea, rațiunea și evlavia fireasca a seninătății, singurele

chemate sa apere cauza omului — Hans Castorp se amesteca în disputa și întreba ce trebuie sa mai creadă, în asemenea condiții, despre Plotin căruia îi fusese rușine ca avea un trup și despre Voltaire care se revoltase în numele rațiunii împotriva cutremurului de pământ de la Lisabona? Felul lor de a gândi fusese absurd? Da, fusese absurd, dar daca te gândeai bine la toate acestea, îți era îngăduit, după părerea lui, sa tragi concluzia ca absurdul putea fi foarte demn de cinste din punctul de vedere al spiritului și ca, deci, absurda ostilitate a artei gotice față de natura fusese, la urma urmei, tot atît de onorabila ca și atîtudinea unor Plotin și Voltaire, căci ea exprima aceeași eliberare de aesi tin și de realitatea faptica, aceeași trufie neîmblînzita care refuza să încovoie în fața forței stupide, cu alte cuvinte, în fața naturii..-

Naphta se revarsă într-un hohot de rîs care amintea de farfuria pata despre caro a mai fost vorba — și se înecă tușind. Settembrini sp cu noblețe:

- îi faceți rau gazdei noastre fiind atît de spiritual și totodată va diți nerecunoscător pentru acest cozonac minunat. Dar oare recuno? ^ este o chestiune care va privește pe dumneavoastră ca musafir? ^P

MUNTELE VRĂJIT

435

aceasta

afirm că recunoștința consta în a te folosi cît mai bine de darurile pe care le primești...

r>ar cum Hans Castorp se rușina, celalalt se dovedi plin de eleganța

cînd adăuga:

_ Domnule inginer, v-ați cucerit o fama de mucalit. Felul durnnea-astra de a glumi prietenește pe socoteala binelui nu-mi îngăduie sa â îndoiesc ca-i sînteți devotat. Știți, evident, ca nu poate fi socotita drept vrednica de cinste decît acea revolta a spiritului împotriva naturii, care are în vedere demnitatea și frumusețea omului, prin urmare nu si aceea care, deși nu țintește, reușește toiuși sa-l înjosească și sa-l dezonoreze. Și mai știți de asemenea cîte atrocități inumane și dușmanii sîngeroase a prilejuit perioada căreia aceasta opera de arta. care e»te acolo, în spatele meu. își datorează existența. Este destul sa va reamintesc despre acel înspaimîntator judecător al ereticilor, scaldat de sînge, care a fost Konrad von Marburg, cu înfiorătoarea sa ura de cleric împotriva a tot ce se opunea

domniei supranaturalului. Sînteți, prin dumneavoastră înșivă, foarte departe de-a considera spada și rugul ca pe niște instrumente ale dragostei de oameni...

- Dimpotrivă, replica Naphta, în sensul acestei dragoste de oameni a

lucrat și mașina Convenției, scapînd lumea de cetățenii nemernici. Toate

osînde date de biserică, chiar rugul și chiar excomunicarea au fost

hotărîte pentru a mîntui sufletele de pierzania veșnică, ceea ce nu s-ar

putea spune despre entuziasmul distrugător al iacobinilor. îmi îngădui

sa observ că orice justiție inchizitorială și sîngeroasă este bestială numai

în măsura în care nu izvorăște din credința în viața de dincolo. Iar cît

espre înjosirea omului, istoria ei coincide exact cu înjosirea spiritului urghes. Renașterea, secolul luminilor, știința naturii și doctrinele eco-

omice ale secolului al nouăsprezecelea n-au uitat sa propage nimic, dar

solut nimic, care sa nu stimuleze intr-ur. fel sau altul aceasta înjosi; e, pînd chiar cu noile concepții în astronomie care au făcut din centrul

'versului - loc înălțător, unde Dumne/eu și diavolul își disputau și t . ~ oarecare planeta mărunta, suspendînd. deocamdată, grandioasă

osmica a omului pe care se întemeia deopotrivă și astrologia. ^ deocamdata? Și punînd aceasta întrebare, domnul

Seitembrini avea cu 'Unu' Judecător de eretici, a unui

inchizitor care ayîepîa 'a vadă - a Compromite, printr-un răspuns demn de pedeapsa, cei care \a

436

THOMAS MANN

- Desigur. Pentru cîteva sute de ani, îi confirma cu răceala Na a

semnele nu ne înșala, atunci, sub acest raport, scolastica va fi r i hib i început Crnic va fi înfît d P

om

Daca

litata, iar schimbarea a și început. Copernic va fi înfrânt de Teza heliocentrista se izbește din ce în ce mai puternic de rezist spiritului ale carui acțiuni vor duce, fara îndoială, la biruința finala F probabil ca știința va fi silita de către filozofie sa restituie pamîntul toata măreția pe care i-o atribuia dogma bisericii.

— Cum? Cum? Rezistența spiritului? Știința silita de filozofie' Biruința finala? Ce soi de voluntarism vorbește prin glasul dumnea voastră? Dar libertatea necondiționata a cercetării? Dar cunoașterea pura? Dar adevărul, domnul meu, cum ramîne cu adevărul atît de intim legat de libertatea omeneasca și ai carui martiri vor ramîne veșnic mîndria acestei planete, împotriva celor care, ca dumneavoastră, îi considera drept niște pîngaritori ai ei?

Felul de a pune întrebări al domnului Settembrini avea ceva copleșitor. Ședea pe scaun cu bustul drept și lasă sa-i cada cuvintele pline de demnitate peste mititelul domn Naphta, amplifieîndu-și vocea atît de puternic, îneît se vedea bine cît era de sigur ca răspunsul adversarului nu putea fi decît o tăcere rușinată. În timp ce vorbea, ținuse între degete o bucata de cozonac, dar pe care o puse înapoi pe farfurie, căci după ce pusese asemenea întrebări nu mai avea chef sa manînce.

Naphta răspunse cu o liniște îngrijorătoare:

— Draga prietene, nu exista cunoaștere pura. Legitimitatea doctrinei științifice a bisericii, care se poate rezuma prin propoziția lui Augustm: „Cred. ca prin aceasta sa cunosc", este absolut de netăgăduit. Credința este instrumentul principal de cunoaștere, iar intelectul este secundar. Știința dumneavoastră necondiționata este un mit. Exista întotdeauna o credința, o concepție unificatoare a lumii, o idee, pe scurt: o voința, \$ este menirea rațiunii s-o explice, s-o dovedească, mereu și în toa cazurile. Este vorba sa ajungem la *Quod erat demonstrandum*. L noțiunea de argumentație conține, din punct de vedere psihologic-element voluntar foarte categoric. Marii scolastici din secolul al sprezecelea și al treisprezecelea erau de acord în convingerea cam nu putea fi adevărat în filozofie, daca era fals în teologie. Daca vreț • lăsam la o parte teologia, dar o umanitate care n-.ir recunoaște ca

nu poate fi adevărat în științele naturii din ceea ce este fals în filozott . mai fi umanitate. Argumentarea Sfîntului Oficiu împotriva lui MUNTELE VRĂJIT

437

ea la aceea ca principiile lui fizico-astronomicc erau absurde din t de vedere filozofic și nu poate exista o argumentare mai hotaiitoare.

_gj ei, numai ca argumentele bietului și marelui nostru Galilei s-au

edit mai solide. Nu, sa vorbim serios, profesore! în fața acestor doi

- ii atît de atenți raspunde-mi la următoarea întrebare:

Credeți într-un

(ievâr unul obiectiv, un adevăr științific, pe care înalta lege a oricărei

orale ne poruncește sa-l căutam și ale cărui biruințe asupra autorității

constituie gloria spiritului uman?

Hans Castorp și Joachim întoarseră capetele, primul mai repede decît al doilea, de la Settembrini către Naphta.

_ O asemenea biruința nu este posibilă, deoarece autoritatea este omul, interesele sale, demnitatea și mîntuirea lui, iar între acestea și arie var nu poate avea loc nici un conflict. Se contopesc. -Prin urmare, adevărul ar fi...

-Este adevărat numai ceea ce folosește omului. în el s-a concentrat întreaga natură, numai el singur a fost creat în întreaga natură, și întreaga natură a fost făcuta doar pentru el. El este măsura lucrurilor, iar mîntuirea lui este criteriul adevărului. O cunoaștere teoretică ce nu s-ar referi în mod practic la ideea mîntuirii omului este atît de total lipsită de interes, îneît ar trebui să i se nege întreaga valoare de adevăr și sa nu fie admisă niciodată. în ceea ce privește omul, secolele creștine erau într-un tot de acord asupra neînsemnătății științei naturii. Lactanțiu, pe care Constantin cel Mare l-a ales ca învățător pentru fiul sau, se întreba fățiș ce beatitudine își hărăzea prin faptul ca știa de unde izvorăște Nilul sau ceea ce îndrugaseră fizicienii despre cer. Ce-ar fi sa-i răspundeți lui? ^{aca} filozofia platonica a fost preferata oricărei alte filozofii, asta s-a orat faptului ca nu avea ca obiect cunoașterea naturii, ci cunoașterea urnnezeu. Pot sa va asigur ca omenirea este pe cale sa se reîntoarcă

'a acest

punct de vedere și ș-a-și dea seama ca menirea adevăratei științe

s e sa alerge după cunoașteri lipsite de utilitate, ci sa elimine în mod raatic ceea ce este dăunător sau pur și simplu fara semnificație din

de vedere al idealului, într-un cuvînt sa dea dovada de instinct, iiasurâ si rr ap aiscernamînt. Este o copiarie să crezi ca biserica a luat

deci ea în tineretului împotriva luminii. A avut de trei ori dreptate sa
adică - motivată o cunoaștere care năzuia sa se lipsească de
orice premisa.

sfj. • Care nu are nici o considerație față de spiritual și.
pînă la
de mîntuire, iar aceea care l-a cufundat pe om în bezna și-l
438

THOMAS MANN

va cufunda din ce în ce mai adînc, este mai curînd știința
naturii "nici o premisa" și a filozofiei.

- Predicați, așadar, un pragmatism, răspunse Settembrini np

”

„Care n-aveți decît să-l transpuneți pe plan politic pentru a
va da seama -

esie de primejdios. Bun, real și drept este numai ceea ce
convine statului. Salvarea, demnitatea și puterea lui constituie
criteriul moral. Bine! în felul acesta deschidem ușa tuturor
crimelor, iar cît despre adevărul uman, justiția individuală și
democrație - vai de capul lor...

- Va propun să folosim puțin logica, răspunse Naphta. Sau
Ptolomeu și scolastica au dreptate, iar lumea este finită în
spațiu și timp. Dacă este așa, divinitatea este transcendentă,
antiteza între Dumnezeu și lume există, și omul, el însuși, este o
ființă dualistă: problema sufletului sau constă în conflictul dintre
fizic și metafizic, și tot ce este social devine secundar. Nu pot
considera ca logic decît acest gen de individualism. Sau,
dimpotrivă, astronomia dumnezeoasă din Renaștere a găsit
adevărul, iar universul este infinit: în cazul acesta nu există
lume transcendentă, nu există dualism; dincolo este integrat în
dincoace, opoziția dintre Dumnezeu și natură dispăre, și în
cadrul acestei ipoteze personalitatea umană nu mai este câmpul
de luptă pe care se înfruntă două principii potrivnice, ci, din
contra, este armonioasă și unitară - prin urmare conflictul
interior al omului depinde numai de conflictul dintre interesele
lui și ale colectivității, iar scopul urmărit de stat devine regula
fundamentală a eticii, conform bunelor principii pagine. Sau una
sau alta.

- Protestez, striga Settembrini întinzînd spre gazdă mîna cu
care ținea ceașca cu ceai. Protestez împotriva acestei insinuări
ca statul modern înseamnă înrobirea diabolică a individului. Și
mai protestez împotriva alternativei jignitoare între prusianism

și reacțiunea gotica. în țata căreia încercați să ne puneți. Democrația nu are alt sens decât acela corectiv individualist al oricărui absolutism al statului. Adevărul justiția sînt nestematele din coroana moralei individualisiei și în caz conflict cu interesele statului pot lua chiar înfățișarea de forțe adv statului, dar numai formal, fiindcă în realitate ele tind spre fi suprem, ba putem chiar spune: spre binele suprapamîntean al sta Renașterea-originea idolatriei statale! Ce logica degenerată! Cucenn întrebuintez cuvîntul în sensul etimologic: cuceririle Renașterii Ș¹ ^ secolului luminilor, domnul meu, se numesc personalitatea, drep omului, libertatea!

MUNTELE VRĂJIT 439

C' doi veri răsufiară ușurați, deoarece își ținuseră respirația în tot

u¹ îndelungii replici a domnului Settemorini. Hans Castorp nici ar nu se putu stapîni să nu lovească în marginea mesei cu muia, deși oarecare discreție prudenta. „Remarcabil!” spuse el printre dinți, iar

him se arăta, de asemenea, foarte îneîntat. deși prus'uvnismu! fusese

menit între termenii neplăcuți. Dar amindoi ce întoarseră după aceea

ătre interlocutorul al cărui atac fusese respins cu asemenea succes, și

Hans Castorp proceda atît de nerăbdător, îneît își rezema, cotul de masa

• băj-bia în pumn - cam ca atunci, cu prilejul desenații purcelu-iior — și

privi atent și foarte de aproape chipul domnului Naphta.

Acesta stătea liniștit și tăios, cu mîinile slabe pe genunchi. Spuse: -Eu încerc să introduc puțină logică în discuția noastră, iar dumneavoastră îmi răspundeți cu chestiuni generale și generoase. Am recunoscut fără nici o șovăiala ca Renașterea a adus 'urnii tot ceea ce se numește liberalism, individualism, umanism burghez. Dar toate acestea mă lasă rece, căci cucerirea, vîrsta eroică a idealului dumneavoastră a trecut de multă vreme, acest ideal este mort sau cel puțin în agonie, iar cei care-i vor da ultima lovitură sînt chiar în fața ușii. Va socotiți, fără îndoială, un revoluționar. Dar dacă va închipuiți ca rezultatul viitoarelor revoluții va fi libertatea — vă înșelați.

Principiul libertății s-a înfăptuit și s-a epuizat în cinci sute de ani. O pedagogie care, astăzi, se prezintă ca izvorită din secolul luminilor și care-și vede mijloacele de educație în critică, în dezrobire și în culmi eului, în distrugerea formelor de viață avînd un caracter absolut - o astfel de pedagogie mai poate să repurteze succese momentane, însă caracterul ei retrograd nu mai poate fi pus la îndoială pentru nici un spirit clarvăzător. Toate instituțiile cu adevărat ucative au știut, dintotdeauna, ceea ce avea valoare cu adevărat în pedagogie: adică autoritatea absolută, disciplina de fier, sacrificiul, egarea eului, siluirea personalității. În ultima analiză. Înseamnă să nu reunești cîtuși de puțin tineretul, dacă-ți închipui că el își găsește bucuria libertate. Bucuria lui cea mai profundă este supunerea, oachim se îmbătoșă. Hans Castorp se îmbujora. Domnul Seltembrini, nlat> își răsucea mustața frumoasă.

sînt ■ U! continuă Naphta. Secretul și imperativul acestor-roumi r.u cee- 'Cl rohirea și nici împlinirea personalității. Ceea ce le trebuie,

UrCer> ceea ce vcr avea ~ este ~ Teroarea.

sa-șj ■ cuvînt îl pronunțase mai încet decît pe oMo precedente, fără 1Ște trupul: numai sticlele ochelarilor îi sclipeau. Cei ire i ascul-

440

THOMAS MANN

tatori tresarira deodată, pîna și Settembrini care, imediat, se reasurîzînd.

— Ne este îngăduit să ne informăm, întreba el, cine sau ce - și H

?*> după cum vedeți, nu fac decît să întreb, măcar ca nici nu știu precis

anume trebuie să formulez întrebarea - așadar, cine sau ce credeți că trebuie să fie, după dumneavoastră, sprijinitorul acestei — da, repet în s I expresia — acestei terori?

Naphta stătea jos, calm, tăios și scînteietor. Spuse:

— Sînt la ordinele dumneavoastră. Și nu cred să mă înșel presupunînd că sîntem de acord și putem admite că a existat demult o stare primordială și ideală a umanității, o stare fără organizare socială și fără recurgere la forță, o viață trăită numai în Dumnezeu și în care să nu existe nici stăpîni, nici supuși, nici lege și nici chiar pedeapsa, fără nedreptate, fără legătură carnală, fără diferențe de clasă, fără muncă, fără proprietate, ci numai egalitate, fraternitate și desăvîrșire morală.

— Foarte bine. Sînt de acord, declara Settembrini. Sînt de acord cu totul în afara de legătura carnala, întrucît este evident ca a existat dintot-deauna, căci omul este un vertebrat superior și nu se deosebește de alte ființe...

— Cum credeți. Constat acordul nostru de principiu în ceea ce privește starea primordială, paradiziaca, sloboda de justiție și în legătura nemijlocită cu divinitatea, pierdută prin căderea în păcatul original. Cred ca mai putem merge alături, unul lînga celalalt, încă o bucată de drum, considerînd statul ca un contract social care, ținînd seama de păcat, a fost încheiat pentru a apăra omul contra nedreptății, statornicin-du-se, în felul acesta, originea puterii suverane.

— Benissimo, striga Settembrini. Un contract social... acesta-i secolul luminilor, acesta-i Rousseau. N-aș fi crezut...

— Vă rog. Aici, drumurile noastre se despart. Din faptul ca, la început, autoritatea și puterea aparțineau poporului și ca acesta a trecut pnci pelui dreptul de legiferare și toata autoritatea statului, școala dumne voastră trage concluzia ca poporul are dreptul sa se revolte împ^{otn} regalității. Pe cînd noi...

„Noi? își spuse Hans Castorp încordat. Cine sînt acești noi ? -ziu, trebuie neapărat sa-l întreb pe Settembrini cine sînt acești noi care se gindește Naphta.”

— Noi, în ceea ce ne privește, spuse Naphta, poate ca nefiind mai i

revoluționari decit dumneavoastră, am ajuns în primul rînd și dint^{l'}

MUNTELE VRĂJIT

441

la concluzia întîietății bisericii asupra statului laic. Căci dacă lui nu-i era scris pe frunte caracterul sau nedivin, ar fi fost în ar suficient să va amintesc numai faptul istoric ca el se sprijină pe ' ta poporului și deci nu-i de origine divină ca biserica, pentru a va vedi ca. în orice caz, chiar dacă nu-i înjghebarea directă p râului, este, cel puțin, o expresie a neputinței. -Statul, domnul meu...

— Știu ce gîndiți despre statul național. „înainte de orice, dragostea .e patrie și nemărginita dorința de glorie.” E din Vergiiu. Adaugați-i un nic de individualism liberal și iată democrația; îm.a acest lucru nu schimba cu nimic relațiile dumneavoastră de principiu cu statul. Faptul ca sufletul lui este banul nu vă jignește deloc. Sau poate aveți pretenția sa n-o

recunoașteți? Antichitatea a fost capitalista, deoarece avea un adevărat cult pentru stat. Evul mediu creștin a descoperit cu deosebita limpezime caracterul capitalist imanent al statului laic. „Banul va fi împărat” este o profeție din secolul al unsprezecelea. Puteți oare nega ca ea s-a îndeplinit întocmai și ca drept urmare viața s-a ticăloșit ajungând să fie dominată de diavol?

- Dragă prietene, aveți cuvântul. Sînt nerăbdător să fac cunoștința cu marele necunoscut, purtător al teroarei.

- Este o curiozitate temerară pentru avocatul unei clase sociale promotoare a unei libertăți care a împins lumea la pieire. La nevoie pot renunța la replicile dumneavoastră, căci cunosc ideologia politică a bur-ghezimii. Scopul dumneavoastră este imperiul democratic, dezvoltarea principiului de stat național către universal, adică spre statul universal. *-me va fi împăratul acestui imperiu? Îl cunoaștem. Utopia dumneavoastră este înfiorătoare și cu toate acestea - chiar în acest punct ne •ntîlnim oarecum. Căci replica dumneavoastră universal-capitalista are

eva transcendental, căci statul universal este transcendența statului laic,

intern de acord în credința ca unei stări originare desavîrșite a

enini trebuie să-i corespundă o stare finală desavîrșită, ce urinează să

j6 l Vească undeva, la orizont. Dar încă din timpul lui Grigore cel Mare.

^ eietorul statului clerical, biserica a considerat ca este de datoria ei

ej. Uca pe om sub cîrmuirea lui Dumnezeu. Papa n-a pre'ins pentru

nu S"§1 suveranitatea: dictatura lui, în locul și în numele lui Dumnezeu.

£iti S un mijloc de a atinge mîntuirea finală, o formă de tran-

dOm- • a U pașîn către împărăția cerurilor. Le-ai vorbit

acestor tineri

e a ști despre faptele sîngeroase ale bisericii, despre intoleranța

442

THOMAS MANN

ei care osîndește — în mod cu totul greșit, căci este de la sine jnț_e| zelul religios nu poate fi pașnic, de altfel Grigore a și rostit ma ■ * „Blestemat fie cel a cărui sabie cruța sîngele”.

Ca puterea este re știm. Însă dualismul binelui și al răului, al lui dincoace și al lui din al spiritului și al puterii trebuie sa fie - pentru împărăția ce va veni ■ mod trecător suspendat și înlocuit printr-un principiu care sa îrnep asceza cu autoritatea. Iata ce numesc cu necesitatea Teroarei.

— Cine o va aduce? Cine o va aduce'!

— Ce fel de întrebare e asta?

— Oare sa-i fi scăpat manchesterianismului dumneavoastră existența unei doctrine sociale care proclama biruința omului asupra economismului, și ale cărei principii și scopuri coincid întocmai cu cele ale statului creștin al lui Dumnezeu? Părinții bisericii au considerat „al meu” și „al tau” drept expresii blestemate și au calificat proprietatea particulară ca o uzurpare și un furt. Au condamnat proprietatea deoarece, atît după dreptul natural cit și după dreptul divin, pămîntul este comun tuturor oamenilor și, în consecința, el da roade pentru folosul tuturor. Au arătat ca numai lăcomia, care este o consecința a păcatului originar, reclama drepturi de proprietate și a dat naștere proprietății particulare. Au fost destul de umani dar și destul de dușmani ai negoțului, pentru a socoti orice activitate economică în general ca pe un pericol pentru mîntuirea sufletului, cu alte cuvinte: pentru ceea ce este uman. Au urît banii și afacerile bănești și au calificat bogăția capitalistă drept combustibilul care alimentează flăcările iadului. Au disprețuit din toată inima principiul fundamental al doctrinei economice, anume ca prețul rezulta din echilibrul dintre oferta și cerere, și au condamnat ca pe o exploatare cinică a durerii aproapelei faptele acelor care profita de conjunctura. Dar în ochii lor exista o exploatare încă și mai mișelească: aceea a tunului — prin urmare mîrșăvia care consta în a fi nevoit sa plătești prima pentru simpla scurgere a timpului, adică o dobînda, și de a abuz ■ în felul acesta, pentru propriul folos, de o rînduială divină hărăzită tu ror, anume timpul.

-*Benissimo!* striga Hans Castorp care, în entuziasmul sau. se to de expresia de aprobare a domnului Settembrini. Timpul. O riⁿ di\ ină hărăzită tuturor... Asta este foarte important!...

— În adevăr, continua Naphta. Acești oameni ai spiritului au derat gîndul înmulțirii prin ei înșiși a banilor ca pe ceva rep afacerile de plasament sau de speculație le-au calificat drept cam

MUNTELE VRĂJIT

înd ca orice om bogat era sau un hoț sau moștenitorul unui

hoț. u mers și mai departe. Ca și Toma d'Aquino, au privit comerțul în *ra* — adică afacerea pur comercială, cumpărarea sau revînzarea cu - tv fără transformări sau îmbunătățiri a obiectului acestor operațiuni — *o* meserie rușinoasă. Nu erau dispuși să iaca mare caz de munca în ea nefiind decît o treabă morală, nu religioasă, pe care o înde-inești fiind în slujba vieții, nu în slujba lui Dumnezeu. Și întrucît nu a vorba decît de viața și de economie, au cerut ca activitatea productivă să fie condiția oricărui folos economic și măsura onorabilității. Țăranul și meseriașul erau demni de stima în ochii lor, iar nu negusiorul și nici industriașul. Căci voiau ca producția să se adapte/ necesității și aveau oroare de producția în masa a bunurilor. Și iată c a acum toate aceste principii și aceasta scara a valorilor economice au înviat, după secole, în mișcarea modei na a comunismului. Concoindanța este completă pînă și în sensul revendicării întîietății pe care trebuie să-o capete munca internațională împotriva domniei internaționale a comerțului și a speculației, adică proletariatul mondial care opune umanitatea și principiile statului lui Dumnezeu, putreziciunii buTgheze și capitaliste. Dictatura proletariatului, această manifestare a mîntuirii politice și economice a vremii noastre, nu are înțelesul unei dominații pentru ea însăși și pentru veșnicie, ci doar acela al unei suspendări momentane a conflictului dintre spirit și autoritate, sub semnul crucii, așadar, sensul unei biruinței asupra lumii pămîntene cu ajutorul dominației lumii, sensul tranziției, al transcendenței, al suveranității. Proletariatul a reluat opera lui Grigore cel Mare, zelul cucernic al acestuia a fost împrăștiat prin *el* și după cum n-a făcut-o nici sfințul, nici proletariatul nu-și poate *ln*gadui să-și oprească mîna de a varsă sînge. Datoria lui este să întroneze teroarea pentru mîntuirea lumii, pentru atingerea înaltului sau țel: o *Vla!* orientată către Dumnezeu, fara stat și fără clase.

Acesta a fost discursul tăios al lui Naphta. Participanții la mica une tăcură. Tinerii se uitau la Settembrini. Era rîndul lui să se mani-este într-un fel sau altul. Spuse:

imitor! Vă mărturisesc că sînt realmente zguduit, la asta nu ma

Ptam. *Roma locuta*. Și cum - da, cum a vorbit! A executat sub ochii *n°SW* un

Ceasta ■,

1 *su*prinzător *salto mortale* - și dacă exista vreo contradicție în

„Jai R apTeciere, putem spune ca a „suspendat-o în mod provizoriu”, ah, Ce-j re'e uimitor. Profesore, desigur, v-ați gndit ca se pot ivi obiecții -P . obiecții numai din punctul de vedere al consecvenței? V-ați

444

THOMAS MANN

silit mai adineauri să ne faceți să înțelegem un individualism creștin

mai

bazat pe dualitatea lui Dumnezeu și a lumii, și sa ne dovediti întiet lui asupra întregii morale întemeiate pe politica. Iar cîteva minute tîrziu ați împins socialismul pîna la dictatura și pîna la teroare c rimează asta?

- Contradicțiile, spuse Naphta, pot sa rimeze. Numai jumătățile d măsură și mediocrul nu rimează. Individualismul dumneavoastră cu mi-am îngăduit să va atrag adineauri atenția, este un compromis jumătate de măsură. El pigmentează morala dumneavoastră pagina statului cu un pic de creștinism, cu un pic de „drept al individului” cu un pic de așa-zisă libertate, și asta-i tot. Dimpotrivă, un individualism care pornește de la însemnătatea cosmică, de la însemnătatea astrologică a sufletului individual, care socotește omenescul nu ca pe un conflict între eu și societate, ci ca pe un conflict între eu și Dumnezeu, între carne și spirit - un asemenea individualism se potrivește foarte bine comunității organizate...

- E anonim și colectiv, spuse Hans Castorp. Settembrini îl privi cu ochii mari.

- Tăceți, domnule inginer! porunci el cu o severitate care trebuia pusa pe seama nervozității și a încordării. Instruiți-va, dar nu va expuneți părerile! - Este un răspuns, spuse el întorcîndu-se către Naphta, ma lămurește prea puțin, dar este unul. Să luăm în considerare toate consecințele... Negînd valoarea industriei, comunismul creștin reneaga tehnica, mașina, progresul. Iar prin ceea ce numiți forma comerciala, banii și afacerile bănești pe care antichitatea le-a situat mai sus decit agricultura și de meșteșugurile, același creștinism neagă libertatea. Fiindcă este limpede, sare în ochi că prin însuși acest fapt, ca și în evu mediu, toate relațiile particulare și publice vor fi legate doar de parw și de agricultură, întocmai ca și - nu-mi este deloc ușor s-o spun întocmai ca și personalitatea. Căci numai pămîntul este în stare hrănească, numai el singur dă

libertate. Meșteșugarii și țăranii, oriei vrednici de cinste ar fi, dacă nu posedă pământ, sînt supușii celui c posedă. Într-adevăr, marea masă, chiar la orașe, a fost compusa din ș pînă tîrziu în evul mediu. Pe parcursul discuției dumneavoastră ați

să se înțeleagă multe lucruri despre demnitatea umană. Și cu toate acestea apărați o morală economică de care sînt legate robia și 'n] personalității.

MUNTELE VRAJIT

445

însă

Despre demnitate și înjosire, replică Naphta, s-ar putea discuta. u început voi fi mulțumit dacă aceste conexiuni v-ar face sa p i libertatea nu atît ca pe o atitudine frumoasă, cît ca pe o problema.

• 'ți

neavoastră constatați ca morala economică creștina, în frumusețea • menia ei, aduce cu sine robia. Dimpotrivă, constat ca problema rtâții — problema orașelor, cum se poate spune într-un mod mai con-et _ oricît de înaltă ar trebui sa fie, este istoricește legata de degeneres-nta profund inumană a moralei economice, adică de toate ororile omertului și ale speculațiilor moderne, de domnia diavoleasca a banului și a afacerilor.

- Constat că nu vă ascundeți în fața vreunei îndoieli sau a vreunei antinomii, ci vă declarați limpede și fără echivoc partizan al reacțiunii celei mai negre.

-Primul pas spre adevărata libertate și spre umanitate va consta din eliberarea de acest tremurat de frica în fața ideii de „reacțiune”.

- Bine, ajunge, declara Settembrini cu un glas ce tremura ușor, îrapingînd ceașca și farfuria care, de altfel, erau goale, și ridicîndu-se de pe canapeaua îmbrăcată cu mătase. Cred că ne ajunge atît; într-o singură zi, mi se pare că e destul. Profesore, vă mulțumim pentru minunata dumneavoastră gustare și pentru această conversație foarte spirituală. Prietenii mei de la „Berghof” trebuie să-și efectueze cura, iar eu aș vrea, înainte de plecare, să le arăt chilia mea de sus. Veniți, domnii mei! *Adio, padre.*

Acum îl numise pe Naphta „padre”, reținu Hans Castorp încruntînd sprîncenele. Iar Settembrini aranjase după bunul lui plac plecarea și dispunea de veri fără să întrebe dacă nu cumva

voia și Naphta să vina cu el - Tinerii își luară rămas bun, mulțumiră gazdei și fură invitați să mai mă. Plecară deci numai în tovărășia italianului, dar nu fara ca Hans

orP să fi împrumutat scrierea *De mi seria humanae conditionis*, un um cartonat, ros de cari. Când trecură prin fața ușii. ca sa ajungă la sardă, pe scărița care urca aproape vertical după ce cotea din scara

cipală, ursuzul Lukacek stătea tot la masa lui, cosînd la rochia cu si^{meCl} destinată bătrînei. De altfel, nu era de fapt un etaj. Era pur și at Podul cu bîrnele goale, puse chiar sub șindrila, unde domnea Pod Vară a unui pod cu mirosul lui de lemn încins. Dar acest

jeau d^{Ve} d^{oU}ă mansarde în care locuia capitalistul republican și ele slu-^sci^oi S. ° și de dorm^{itor} acestui adept al literelor și colaborator la *suferințelor*. Le arată bucuros tinerilor lui prieteni mansar-
446

THOMAS MANN

dele, le numi compartimentul său izolat și intim, ca astfel sa le sus cît mai exact cuvintele de care ei s-ar putea folosi pentru a-i face elo' &

cea ce făcură, în adevăr, de comun acord. Era absolut înoînt stator declarară amîndoi, discret și intim, exact așa cum spusese el. Arunc

scurta privire și în dormitorul unde un covoraș făcut din bucățele cap la cap servea de carpeta la picioarele patului, apoi examinară c h netul de lucru tot atît de sărăcăcios ca și dormitorul, însă care, în acel timp, făcea parada de o ordine aproape rigidă. Scaune grele, de mod veche, patru la număr, cu partea unde se sta făcută din pai împletit, erau așezate simetric de-o parte și de alta a ușii, iar canapeaua era și ea lipita de perete, astfel încît masa rotunda se afla izolată în mijlocul încăperii fiind acoperită cu un covoraș verde pe care era pusa, în chip de ornament — sau pentru o potolire cu siguranță nevinovată a setei - o carafa cu apă pe gîtul căreia se afla un pahar întors. Niște cărți, unele legate altele broșate, stăteau rezemate oblic unele de altele pe un raft, iar lînga ferestruica deschisă se înălța, pe niște picioare lungi, un pupitru lucrat simplu avînd jos, în fața lui, un covoraș de pîsla, tocmai atît de lat cît sa poți sta pe el. Hans Castorp rămase o clipă, oarecum ca într-un fel de încercare, în fața pupitruului la care domnul

Settembrini studia artele frumoase potrivit unui scop enciclopedic și din punctul de vedere al suferințelor umane — își rezemă cotul pe tăblia înclinată și declară ca avea un sentiment de izolare și de intimitate. Așa trebuie să fi stat la Padova, spuse el, și tatăl lui Lodovico, cu nasul lui atât de fin și lung, în fața pupitrului și, în adevăr, afla că avea sub ochi chiar pupitrul bătărilor învățat și că scaunele cu fundul de pai, masa și chiar carafa cu apă proveneau tot de la el, ba scaunele cu fundul de pai aparținuseră însuși bunicului său, carbonarului, aflându-se printre mobilele de la Milano, din cabinetul de avocat. Era impresionant. În ochii tinerilor, înfățișarea scaunelor capătă un fel de aureolă politică și revoluționară. Iar Joachim care, fără să bănuiască nimic, ședea pe unul picior pe^s picior, se scula, îl privi bănuitor și nu se mai așeză la loc. Cât desp Hans Castorp, stătea în picioare în fața pupitrului bătărilor și se gândea la fiul care lucra acum, îmbinând prin artele frunio^a politica bunicului și umanismul tatălui. Apoi tustrei plecară. Scrii se oferise să-i întovărășească pe veri.

O bucată de drum tăcură, dar chiar și aceasta tăcere îl privea > Naphta, iar Hans Castorp putea să aștepte liniștit: era sigur că do ^ Settembrini va începe să vorbească despre colocatarul său, întrucă,

MUNTELE VRĂJIT

447

aparențele, îi întovărășise numai cu acest scop. Și nu se înșela. • un suspin care păru să-i servească de elan, italianul începu: _ Domnii mei - aș vrea să vă previn. Cum făcu o pauză, Hans Castorp întreba foarte firesc, cu o uimire prefăcută:

_ De ce? Ar fi putut bineînțeles să întrebe: „împotriva cui?” Dar pre-f a această formă impersonală, ca să-și arate întreaga nevinovăție, cu toate că însuși Joachim înțelesese perfect de bine.

_ j_mmpotriva personalității ai cărei musafiri ați fost, răspunse Settembrini, și cu care v-am făcut cunoștința împotriva dorinței și voinței mele. Știți bine că numai împlinirea a vrut-o, iar eu n-am putut să nu-i dau curs; însă port o răspundere care mă apasă. Datoria mea este să apar măcar tinerețea dumneavoastră de primejdiile sufletești la care vă expuneți în relațiile cu acest om și să vă rog, printre altele, să vă mențineți în limitele prudenței. Este logic în formă, dar cu ideile lui răspundește confuzie.

- În adevăr, așa este, își dădu cu părerea Hans Castorp. căci nu te simți tocmai la largul tău în prezența lui Naphta, ba câteodată cuvintele lui aveau ceva cam straniu. La un moment dat aproape ai fi putut spune că pretindea în adevăr ca soarele se învîrtește în jurul pământului. Dar, în definitiv, cum ar fi putut ei, verii, să creadă ca ar fi o imprudență să intre în relații cu un prieten al domnului Settembrini? Nu spusese chiar el adineauri că l-au cunoscut pe Naphta prin mijlocirea sa? Nu l-au întâlnit în tovărășia lui, nu se plimba cu domnul Naphta și nu venise într-un fel foarte degajat să ia ceaiul la acesta din urmă? Toate acestea nu dovedeau că...

- Desigur, domnule inginer, desigur. Glasul domnului Settembrini ^a blind și resemnat, cu toate că avea un ușor tremur. Mi se poate aduce gumentul acesta și chiar mi-l aduceți. Bine, va dau bucuros socoteala

Purtarea mea. Trăiesc sub același acoperiș cu acest domn, este foarte să nu-l întâlnești, o vorbă aduce după sine alta și astfel faci înțeles. Domnul Naphta este un om cu judecată, ceea ce e lucru rar e noastre. Este o natură discursivă, la fel ca mine — și oricât aș fi ^{amnat}, îmi place să folosesc prilejul ce mi se oferă de-a încru-apro ^{SPada} deii CU Un adversar de ^{pr?} egală. Nu am pe nimeni, nici Pe niCi departe... Pe scurt, acesta-i adevărul: mă duc la el, vine la ^{P^ml3am} împreună. Discutam. Ne certăm pînă la sînge,

pro

^{aPro} ^{^ P^ml3am} împreună. Discutam. Ne certăm pînă la sînge, care ^{Z'>} dar mărturisesc că farmecul legăturilor noastre

448

THOMAS MANN

consta tocmai în această divergență de păreri dintre noi. Am discuții în contradictoriu. Convingerile noastre nu trăiesc dacă n oferim ocazia să lupte, și în ce privește convingerile mele, ele sînt s statornicite. Insa cum ați putea spune la fel despre ale dumneavoastră dumneavoastră, domnule locotenent, și dumneavoastră, domnule in ner? Sînteți dezarmați în fața scamatoriilor intelectuale și riscați să v îmbolnăviți mintea și sufletul sub influența vicleșugurilor acestui om n jumătate fanatic și pe jumătate răutăcios.

— Da, așa este, admise Hans Castorp și adaugă că, fără îndoială varul lui și cu el însuși erau astfel mai mult sau mai puțin amenințați Așa se întîmpla cu copiii răsfățați ai vieții, iar el înțelegea. însă tuturor acestora li se putea opune Petrarca,

adică deviza lui, domnul Settembrini știa ce vrea să spună, și cu toate acestea era interesant să ascuți ce debita domnul Naphta: trebuia să fii drept și să recunoști că ceea ce spusese despre timpul comunist, pentru scurgerea căruia nimeni nu trebuia să primească o primă bănească, fusese remarcabil, iar el, Hans Castorp simțise un interes arzător și față de anumite observații asupra pedagogiei, pe care desigur că fără Naphta nu le-ar fi auzit niciodată...

Domnul Settembrini își strânse buzele și Hans Castorp se grăbi să adauge că el însuși se abținea, bineînțeles, de a hotărî, dar găsisese pur și simplu interesante spusurile lui Naphta despre „ceea ce constituie pasiunea tineretului”.

— Însă explicați-ne. o dată pentru totdeauna, un lucru, continua el. Acest domn Naphta — spun „acest domn” pentru a arăta că nu mi-e deloc simpatic și, dimpotrivă, păstrez față de el o strictă rezervă interioară...

— Și faceți foarte bine, striga recunoscător domnul Settembrini.

— ...așadar, acest domn Naphta ne-a spus o mulțime de lucruri împotriva banilor, sufletul statului, cum s-a exprimat el, împotriva proprietății particulare care ar fi un furt, pe scurt, contra bogăției capite liste, despre care a declarat, mi se pare, că este combustibilul c alimentează flăcările iadului — da, cred că așa s-a exprimat, și a 'au pe toate tonurile faptul că evul mediu condamnă camata. Și m ace timp, el însuși... lertați-mă, dar cred că trebuie... Este o adevărată -priza când intri la el. Toată matasaria aceea...

— Ei da, zîmbi Settembrini, este caracteristic pentru gustul său. ^

— ...frumoasele mobile vechi, își reaminti Hans Castorp. "ie secolul al paisprezecelea... Lustra venețiană... micul servitor in

livrea •

MUNTELE VRĂJIT

449

onacul cu ciocolata multă, la discreție... Cheltuiește, probabil, pentru pe^oana lui...

Domnul Naphta, răspunse Settembrini, este pentru persoana lui tot atît de puțin capitalist ca și mine.

Dar? întreba Hans Castorp. Căci răspunsul pe care mi l-ați dat

ortâ un „dar”, domnule Settembrini. _ Ei bine, oamenii aceștia nu-i lasă niciodată pe ai lor să moară de foame.

— cine sînt „oamenii aceștia”?

— Părinții aceia.

— Părinții? Părinții?

— Dar, domnule inginer, ma refer la iezuiți. Aici interveni o mică pauză. Verii manifestau cea mai vie surpriza. Hans Castorp striga:

— Ce, lua-o-ar naiba de treaba, lir-ar sa fie — omul nsta-i iezuit? — Ați ghicit, spuse cu delicatețe domnul Settembrini.

— Nu, nu, nici în ruptul capului nu mi-aș... Cine putea sa se gîndească la așa ceva? Acesta e motivul pentru care i-ați dat titlul de *padre*?

— A fost o mica exagerare din politețe, răspunse iute Settembrini. Domnul Naphta nu este preot. Numai boala e de vină daca, deocamdată, n-a atins încă aceasta treapta. Dar și-a făcut noviciatul, a rostit chiar și primele jurăminte solemne. Boala însă l-a silit sa-și întrerupă studiile teologice. După aceea, a mai slujit vreo cîțiva ani într-un institut al Ordinului adică: în calitate de supraveghetor, preceptor, guvernor al tinerilor învățăcei. Asemenea slujba i se potrivește de altfel, avînd în vedere înclinațiile lui pedagogice. Și tot aceasta vocație îl însuflețește. Predînd latina, aici, la „Fridericianum.” Se afla aici de cinci ani. Nu mai

Sigur că va putea sa părăsească vreodată localitatea. Dar este membru a Ordinului, și daca nu mai este chiar atît de legat de el, oricum nu duce Psi de nimic. V-am spus ca, în ceea ce-l privește, este sărac, vreau sa Pun ca nu posedă vreo avere. Firește, aceasta este regula lor! însă dispune de bogății imense și are grija de ai sai, după cum vedeți, i. drăcia dracului, murmura Hans Castorp. Și eu, care nici n-am ^ ^ macar nu mi-am închipuit ca un asemenea lucru mai poate 'n vremea noastră! Un iezuit! Asta-i!... Dar alunei, spuneți-mi • daca este atît de bine aprovizionat și îngrijit de oamenii aceia C , locuiește tocmai acolo?... Nu vreau, desigur, sa denigrez

'iy dUmneavoastra- domnule Settembrini. Dumneavoastră sînteți e mstalat la Lukaeek. este atît de ,ntim, atît de simpatic. În sa

în

450

THOMAS MANN

vreau sa spun ca daca Naphta are o punga atît de doldora, ca servesc de o expresie vulgara, de ce nu locuiește într-un alt;

cu o înfățișare mai frumoasa, cu o intrare potrivita și încăperi

mari " casa distinsa? Felul cum s-a instalat în gaura aceea, cu toate matâs ■ ° alea, are... miroase a ceva misterios și aventuros. Settembrini dădu din umeri.

- De buna seama ca hotarîrea i-a fost determinată și de tact, dar • de anumite motive impuse de gust. Bănuiesc că stînd într-o camera ti om sărac își satisface conștiința anticapitalista, găsind o compensație î felul cum locuiește. Discreția, de asemenea, probabil că intra și ea în joc. Nu trîmbițezi pe toate ulițele grija deosebita cu care te ajuta diavolul. Este mai prudent sa adopți o fațada suficient de discreta îndărătul căreia sa te poți deda în toata libertatea patimii tale preoțesti pentru mătăsuri..

— Foarte ciudat, spuse Hans Castorp. Cu totul nou și captivant pentru mine, o mărturisesc. într-adevăr, noi, domnule Settembrini, va datoram multa recunoștința pentru faptul ca ne-ați ajutat sa-l cunoaștem. Și va rog sa ne credeți că ne vom mai duce pe la el destul de des. Asta-i de la sine înțeleș. Asemenea relații lărgesc orizontul într-un chip neașteptat și te ajuta sa vezi o lume a cărei existență nici măcar n-o bănuiai. Un iezuit adevărat! Iar atunci cînd spun „adevărat", asta mă face sama gîndesc la ceea ce-mi trece prin minte și ceea ce aș mai vrea sa aflu. Ma întreb: Totul este perfect corect? Știu foarte bine, dumneavoastră credeți ca nimic nu-i perfect corect în viața cuiva care datorează mijloacele de trai diavolului. însă ceea ce voiam sa impun poate fi enunțat in următoarea întrebare: Este el, oare, perfect corect ca *iezuit* - iată ce-iw trece prin cap. A debitat niște lucruri - știți la ce anume ma refer-despre comunismul modern și despre zelul evlavios al proletariatu care nu se va da înapoi în fața sîngelui, pe scurt a afirmat niște lucruri, spun nimic mai mult, dar bunicul dumneavoastră, cu spada lui cetățean, ar fi fost pe lingă toate acestea un mielușel nevinovat, iertați expresia. Un asemenea lucru este oare posibil? Superiorii lui i-a încuviințarea în acest sens? Se potrivește oare un asemenea te gîndi cu doctrina de la Roma, în spiritul căreia Ordinul din care ^ parte trebuie sa acționeze în întreaga lume? Nu-i cumva — nu m ^ cum sa-i zic - eretic, deviator, incorect? La toate acestea ma gîn legătura cu Naphta și aș dori foarte mult sa știu ce părere aveți-

Settembrini surișe.

MUNTELE VRĂJIT 451

Foarte simplu. Domnul Naphta este în adevăr, înainte de toate, • t este un veritabil și total iezuit. Dar, în al doilea rînd, este și un

• toYivenl — dacă n-ar fi, nu i-aș caută tovărășia — și, ca atare, își da ofli»ue"e

sa creeze noi variante, adaptări, acomodări și corectări mai con-

vremurilor noastre. Ați văzut cât m-au surprins teoriile lui.

^oc[ata nu și-a deschis inima în fața mea atît de complet. M-am servit

'mboldul pe care îl constituia într-o oarecare măsura prezența dum-

avoastră ca sa-l împing sa-și spună, o data pentru totdeauna, ultimul

cuvînt. A fost destul de ciudat și destul de respingător.

-Da, da. Dar de ce n-a ajuns preot? Cred ca avea vîrsta ceruta. _ V-am spus doar ca boala de care suferă l-a împiedicat, însă numai în mod provizoriu.

-Bine, dar oare nu credeți ca, daca e în primul rnd iezuit, și în al doilea rînd un om inteligent cu păreri originale, aceasta a doua calitate complementara se datorează bolii?

- Ce vreți să spuneți?

- Nu, nu, domnule Settembrini. Vreau sa spun numai atît: are o pata umedă și acest fapt l-a împiedicat sa se facă preot. Dar fara îndoiala ca toate părerile lui originale l-ar fi împiedicat și ele sa devină preot — și că, prin urmare, părerile pe care le manifesta și punctul sau umed merg oarecum mîna-n mîna. În felul lui, este cumva și el ca un copil răsfățat al vieții, un *joi jesuit cu o petite tâche humide*.

Ajunseseră la sanatoriu. Pe peronul din fața clădirii se mai opriră puțin, înainte de a se despărți, formînd un mic grup, în vreme ce cițiva pacienți care rătăceau fâra nici o treaba prin dreptul portalului îi priveau cum stau de vorbă. Domnul Settembrini spuse:

~ 9¹ acum, tinerii mei prieteni, va previn încă o data. Nu va pot

pedica sa cultivați o cunoștința pe care ați facut-o, daca va dă brînci

zitatea. Insă înarmați-va inima și spiritul cu neîncredere, nu uitați

'odată să opuneți acestui om o rezistență critica. Vi-l voi defini într-un CUVînt. Este un deșfrinat!

Cfîipurile verilor se lungiră. Apoi Hans Castorp întreba: gar

n cum^ îngăduiți-mi, va rog, dar nu aparține unui ordin calu-jUr

! upa cîte Știu, într-un asemenea caz trebuie rostite anumite

— TME ȘI-în plus, este atît de șubred, atît de pirpiriu... Chesf
omnule mginer. spuneți lucruri nesăbuite, răspunse Settembrini. Ce Priv
anU arC CU șuiDrezenia "ici în clin nici în mîneca, iar în ceea
J'Jiamintele, există dezlegări. Am vorbit într-un sens mai larg
452

THOMAS MANN

și mult mai abstract tocmai pentru că mă așteptam să
găsesc la H nevoastră o oarecare înțelegere. Vă mai amintiți de
ziua cînd am v să vă vizitez în camera dumneavoastră - e
grozav de mult timp H atunci - tocmai vă îndeplineați stagiul
obligatoriu de zăcut în pat du ce ați fost primit în sanatoriu.

— Bineînțeles. Ați intrat, era în amurg, și ați aprins lumina.
Mi-adu aminte de parcă ar fi astăzi...

- Bine, în ziua aceea am ajuns să vorbim - după cum, slava
Domnului, se mai poate întîmpla cîteodată - despre lucruri mai
înalte. Ba chiar cred ca am vorbit despre moarte și viață, despre
măreția morții întrucît moartea este o condiție și un accesoriu al
vieții, cît și despre aspectul grotesc pe care-l ia atunci cînd
spiritul săvîrșește îngrozitoarea greșeală de a o izola ca
principiu. Domnii mei, continuă Settembrini, apropiindu-se de
tineri, întinzînd către ei policarul și mijlociul de la mîna stingă ca
pe o furculiță, spre a le atrage atenția, și ridicînd arătătorul
mîinii drepte cu un gest de admonestare... Amintiți-vă că spiritul
este suveran, că voința sa este liberă, că el determină universul
moral! Dacă izolează, dualist, moartea, aceasta devine, în
fapt, *actu*, mă înțelegeți, o putere în sine, opusă vieții, un
principiu ostil, marea ispitire, iar împărăția ei este aceea a
voluptății. Mă întrebați: de ce a voluptății? Vă răspund: pentru
că dezleagă și mîntuie, pentru că este mîntuirea, dar nu
mîntuirea de râu, ci o mîntuire desfrînată. Distruge moravurile și
morala, lichidează disciplina și ținuta și te pregătește pentru
desfrînare. Dacă vă previn împotriva acestui om pe care vi l-am
prezentat fără voia mea și dacă vă îndemn să vă încingeți
inimile de trei on cu spirit critic în relațiile și discuțiile cu el, este
pentru că toate gîndurile lui sînt de natură voluptuoasă, pentru
că sînt așezate sub ocrotire morții, au o putere dintre cele mai
desfrînate, cum v-am mai spus odinioară, domnule inginer — își
amintesc perfect de bine expresia, 1 amintesc întotdeauna
expresiile precise și tari pe care am avut ocazia sa formulez — o
putere îndreptată împotriva civilizației, a progresul muncii și
vieții, și de al cărei suflu diabolic educatorul are datoria mai
înaltă să ocrotească sufletele tinere.

ai hmp
Mai bine ca domnul Settembrini nu se putea vorbi, nici mai
și nici mai elegant. Hans Car.torp și Joachim Ziemssen
călduros pentru tot ce le spusese, își luară rămas bun și urcară

m ^

îi m^ul^u

trep ^

de la „Berghof”, în vreme ce domnul Settembrini se întorcea

la PUP

itn>

MUNTELE VRĂJIT 453

umanist, cu un etaj mai sus de chilia capitonata cu mătase a
dom-„,uluiNaphta.

Am povestit aici numai răstimpul primei vizite a verilor la
Naphta.

atunci au urmat alte doua sau trei vizite, dintre care una în lipsa
nului Settembrini; iar acestea au alimentat deopotrivă
reflecțiile

- arului Hans Castorp, atunci când forma superioară, numită
horno Dej,

ărea ochiului său lăuntric, când stâiea în locul înflorit albastru
al

refugiul" său și când folosea „cîrma".

Izbucnire de mînie. Și altceva, foarte neplăcut

Astfel veni luna august și, o dată ca scurgerea primelor ei
zile. Trecu

cu bine și aniversarea sosirii eroului nostru, aici, sus. Era o
fericire că

trecuse - căci tînărul Hans Castorp o văzuse apropiindu-se cu
oarecare

neliniște. De altfel, aceasta era regula. Nici celor internați de
un an, nici

celor internați de mai mulți ani nu le plăceau prea mult
aniversările

sosirilor și nu le comemorau, în vreme ce pe de alta parte nu
se pierdea

nici cel mai mic prilej pentru prăznuirea tuturor soiurilor de
sărbătoriri,

ca să poată bea unii în sănătatea altora, înmulțind ocaziile
de bucurie

generală și marcînd prin fel de fel de ocazii personale sau
chiar strict

anonime ritmul și pulsația anului — așa se întâmplă cu aniversările de naștere, controalele medicale generale, plecările autorizate sau nu și încă multe alte evenimente care erau sărbătorite la restaurant prin ospețe

m pocnetele dopurilor de șampanie, pe cînd aniversarea sosirii era

r ita celei mai depline tăceri, se trecea ușor peste ea, ba chiar uitau s-o

w seamă, astfel încît fiecare putea să-și spună cu toată încrederea ca ceilalți nu-și vor reaminti de ea cîtuși de puțin. Fără îndoială că se

a socoteală de împărțirile timpului; observau calendarul, succese- zuelor și reîntoarcerea lor aparentă. Dar măsurarea și socotirea ui pe care aici, sus, fiecare îl simțea legat de spațiu - așadar, term ^ timpului personal și individual, aceasta era treaba celor cu

mul C Scurte sau a începătorilor; cei vechi ignorau orice fel de calcul.

ace • u"se cu eternitatea imperceptibilă, cu ziua care era mereu

sjjjj. ' In delicatețe, fiecare presupunea la celălalt dorința pe care o

Insuși. Dacă ar fi spus cineva, de pildă, că se împlineau exact

454

THOMAS MANN

trei ani de cînd era acolo, ar fi fost considerat stîngaci și chiar br dar nu, asemenea lucruri nu se întâmplau. Chiar doamna Stohr • defecte ar fi putut sa aibă în alte privințe, asupra acestui punct av educație și tact; niciodată n-ar fi făcut o asemenea gafa. Fără îndoială boala și starea febrilă a trupului se îngemănau cu profunda ei incult Chiar de curînd, la masă, vorbise despre „afecțațiunea" vîrfuri plămînilor ei, iar cînd conversația aluneca spre evenimentele istor' declarase ca datele istorice fuseseră totdeauna pentru ea „inelul 1 ' Policrat", ceea ce i-a făcut pe vecinii ei să încremenească vreme de clipa. Dar nu i-ar fi trecut nicio dată prin cap să-i reamintească, în

febru arie, tînarului Ziemssen ca tocmai era aniversarea sosirii lui, deși probabil că o știa. Căci mintea ei nenorocita era, firește, plina cu date și lucruri inutile și-i plăcea să țină socoteala celorlalți; dar datina de la „Berghof” îi interzicea orice comentariu în această privință.

Deci așa se întîmplă și cu ziua sosirii lui Hans Castorp. La masa doamna Stohr încercase, desigur, să-i facă o dată cu ochiul într-un mod semnificativ, dar cum se izbise de o expresie cu totul indiferentă, se grăbi să bata în retragere. Tăcuse, de asemenea, și Joachim, cu toate că își amintea, fără îndoială, de ziua în care și așteptase la gara din Dorf varul venit să-i facă o vizită. Însă Joachim, din fire foarte puțin dispus să vorbească, și în orice caz mult mai puțin vorbăreț decît se dovedise a fi aici Hans Castorp, fără să mai pomenim de umaniștii și rebusiștii spiritului din cercul lor de cunoștințe - așadar, Joachim păstrase în ultima vreme un mutism ciudat și manifest, buzele mai rosteau cîte un cuvînt, dar îndărătul măștii simțea că se petrece ceva. Era limpede că pentru el alte imagini erau legate de cea a gării din Dorf, nu amintirea așteptării și sosirii... Întreținea o corespondență activă cu cîmpia. În el se definitivau unele hotărîri. Făcea pregătiri care se apropiau de sfîrșit.

Luna iulie fusese caldă și senină. Dar la începutul celei noi, vremea deveni urîță, o umiditate rece se înstăpîni, apoi se năpusti o ploaie amestecată cu zăpadă - zăpadă pur și simplu și fără echivoc - iar această vreme se prelungi, cu excepția cîtorva zile frumoase de vară, p¹ dincolo de sfîrșitul lunii, pînă la mijlocul lui septembrie. La încep camerele mai păstrară căldura perioadei de vară, așa cum fusese acea perioadă la început; erau zece grade, ceea ce trecea drept plăcut. V² curînd se făcu din ce în ce mai frig și au fost fericiți cînd au v³ cazînd zăpada care acoperi valea, căci numai ninsoarea - ninsoare scăderea temperaturii, de parca fiecare în parte n-ar fi fost de-aj⁴

MUNTELE VRĂJIT

455

ina ^ministrația sâ dea căldură, mai întîi în sufragerie, apoi și în iar cînd, venind de la cura de odihnă și descotorosit de cele raifl

- naturi, părăseai balconul, puteai să pipai cu mîinile umede și țepene

toarele plăcute, a căror suflare uscată îți măsura, la drept vorbind, și ^ai mult roșeața obrazilor.

Oare sosise de pe acum iarna? Simțurile nu scăpau de

această im-

sie și te plîngeai că „ți s-a furat vara”, cu toate ca, la urma
urmelor,

sărăceai singur, ajutat de împrejurările firești și artificiale,
printr-o

'sipă interioară și exterioară a timpului. Rațiunea îți spunea
ca vei mai

vea încă zile frumoase de toamna; poate chiar că vor
continua în serie

și vor fi de o splendoare atît de caldă, încît nu le-ai face o
cinste prea

mare acordîndu-le chiar numele de zile de vară, cu condiția să
faci

abstracție de orbita soarelui de pe acum mai piezișă și de
faptul ca

apunea mai repede. Insa acțiunea pe care aceasta priveliște
hibernala o

exercita asupra stării sufletești era mai tare decît toate
mîngîierile. Te

așezai în fața ușii închise de la balcon ca sa privești cu scîrba
aceste

vîrtejuri de ninsoare - și Joachim, care încremenise așa.
spuse cu un

glas plin de năduf:

- Oare acum are de gînd să o ia de la capăt?

Hans Castorp, stînd îndărătul lui, în camera, răspunse:

- Ar fi cam prea devreme, nu poate fi ceva definitiv, însă este
drept că are un aspect înfiorător de definitiv. Dacă iarna consta
în întuneric, zăpadă, frig și radiatoare calde, atunci iată că avem
iarăși iarnă, nu e chip s-o negi. Iar dacă te gîndești că abia am
ieșit din iarnă și abia s-a terminat cu topirea zăpezilor — deși mi
se *pare*, nu-i așa, ca abia a fost primăvară - poți să te simți o
clipa dezgustat, recunosc. Știu, situația te

ace să-ți fie lehamite de orice bucurie omenească de a trai — dar

lasa-ma ^sHi explic ce vreau să spun. Vreau să spun anume că
întreaga lume este ganizata în chip firesc astfel încît răspunde
nevoilor omului și se Potrivește bucuriei de a trăi, cred ca ești
de acord cu mine. Nu vreau sa 8 prnâ la a afirma că ordinea
firească a lucrurilor — drept pilda ii lua multe, mărimea

pamîntului, timpul care-i trebuie să se t ească în jurul lui și a
soarelui, ritmul cosmic, dacă vrei - ca ar fi ulate P^e măsura

nevoilor noastre, căci dacă am afirma asta, ar însemna că faci teologie, cum spun filozofii. Este evident că nevoile noastre și întâmplările generale se acordă între ele și slavă Domnului - și spun slava pentru că este, în adevăr, un prilej să-l lauzi pe Dumnezeu -

456

THOMAS MANN

căci atunci când, la șes, vara sau iarna sosesc, vara sau iarna dinăd lor s-au cufundat în trecut destul de demult pentru că vara sau iarna ni se pare iarăși binevenite și în acest fapt constă bucuria de a trăi aici, sus, la noi, atât ordinea cât și potrivirea de care îți-am vorbit sînt bune, în primul rînd pentru că aici nu există anotimpuri veritabile după cum tu însuși ai remarcat într-o zi, ci numai zile de vara și zile de iarnă pe unele peste altele, și în al doilea rînd deoarece aici, noi, sus, timpul nu trece absolut deloc, astfel încît iarna viitoare, atunci când sosește, nu este deloc nouă, ci este veșnic aceeași; iar acest fapt explică neplăcerea cu care tu te uiți pe fereastră.

— Mulțumesc, spuse Joachim, și acum, după ce ai explicat cum se întâmplă cu vremea, cred că ești atât de satisfăcut încît, pe deasupra te simți mulțumit și de faptul că se întâmplă așa, cu toate că... Ei bine nu adăugă Joachim, m-am saturat, este o porcărie. Toată aceasta poveste este o formidabilă și dezagătoare porcărie și, dacă în ceea ce te privește... Eu... Și parași camera cu pași iuți, ba mai mult, trînti chiar și ușa și, dacă toate semnele nu erau înșelătoare, frumoșii lui ochi blînzii înotau în lacrimi.

Celălalt ramase stingherit, în urma lui. Nu luase în serios anumite hotărîri ale varului sau atîta vreme cît acesta se mărginise doar la amenințări verbale. Dar acum, cînd ceva ascuns se framînta sub trasaturile chipului tăcut al lui Joachim și cînd se comporta așa cum o făcuse adineauri, lui Hans Castorp începu să-i fie teamă, deoarece înțelegea că acest militar era omul în stare să treacă la fapte - începu să-i fie teama pentru amîndoi, atât pentru sine însuși cît și pentru celălalt. *Fort possible qu'il ait Je mourir*, gîndi el, și cum fără nici o îndoială acesta era un fapt știut de la o vreme de o treia persoană, frămîntarea unei bănuieli mai vechi și niciodată potolită se amesteca în sufletul lui, în timp ce și spunea: Este cu puțință să mă lase singur aici, sus — pe mine, care n-am venit deci să-i fac o vizită?! - ca să adauge: ar fi ceva nebunesc, un lucru înspai mîntător, ar fi ceva atât de

smintit și de groaznic încît simt cum l'îngheață fața, iar inima o ia razna, căci dacă rămîn singur, aici, sus -daca pleacă, așa cum se va întîmplă întrucît este pur și simplu exclus plec cu el — și dacă-i așa — însă, uite, numai gîndindu-ma inima m oprește de tot - nu voi mai pleca de aici în vecii vecilor, deoarece i data nu voi mai regăsi drumul spre cîmpie...

: nici"

Acestea au fost gîndurile care l-au terorizat atunci pe Hans

CastorP-

Dar chiar în cursul aceleiași dupa-amieze dori să știe exact cum

aveau

MUNTELE VRĂJIT 457

desfășoare lucrurile: iar Joachim își mărturisi planul, zarurile ră se dădu o luptă și se lua o hotărîre.

Oupâ ceai coborîră în subsolul luminat, pentru examenul lunar. Era ■ ceputul lui septembrie. Intrînd în atmosfera uscata a sălii de consul-.. y găsiră pe doctorul Krokowski stînd la locul lui, în fața biroului,

- vreme ce consilierul aulic, cu chipul foarte vînăt, cu brațele

- crucișate, stătea rezemat de perete, ținînd într-o mîna stetoscopul cu are se lovea ritmic pe umăr. Căscă, dînd capul pe spate. „Pofta buna,

copii!" spuse cu un glas obosit, manifestîndu-și, de altminteri, si in alte feluri starea destul de deprimată, de melancolie și de resemnare totala, în care se găsea. Fumase mult, fara îndoiala! Dar mai fuseseră și tot felul de alte plictiseli, despre care verii auziseră vorbindu-se: niște incidente la sanatoriu de un soi destul de cunoscut. O fata tînara, numită Ammy NOlting, venită pentru prima data toamna trecuta și trimisă înapoi după nouă luni, în august, ca vindecată, se întorsese înainte de sfîrșitul lui septembrie, deoarece „nu se simțise bine" acasă, iar în februarie fusese iarăși socotită complet restabilita fiind redata cîmpiei, însă, pe la mijlocul lui iulie, își reluase locul la masa doamnei Utis — deci această Ammy fusese surprinsa la ora unu noaptea cu un bolnav, numit Polypraxios, același grec care în seara Carnavalului făcuse senzație cu frumusețea picioarelor lui, un tînăr chimist al cărui tata avea, la Pireu, o uzină de coloranți — fusese, așadar, surprinsă în camera ei de o prietena înnebunită de gelozie, care pătrunsese în zisa cameră pe același drum ca și Polypraxios,

adică intrînd pe balcon și, sfîșiată de durere și furie, în fața acestei descoperiri, scosese niște țipete înfiorătoare și provocase un arăboi atît de nemaipomenit îneît despre aceasta întîmplare se raspîndi vestea în întreg sanatoriul. Behrens trebui să-i dea afara pe toți trei, pe eman, pe Nolting și pe prietena ei, și tocmai discutase această afacere pe cută cu asistentul său, la care Ammy, ca și rivala ei, urmaseră, de ' tratamentul particular. În lot timpul examinării continua să vor-a de această afacere pe un ton trist și resemnat, căci avea o atît de v'rstă virtuozitate a auscultăției, îneît era capabil să exploreze int-unui om în timp ce vorbea despre altceva și-i dicta asistentului ceea ce constatase.

vo a' Ssntlemen, afurisitul ăsta de libido, spuse el. Pe dumnea-

cond ^ lre?te> aceste lucruri vă mai amuză încă. - Vezicular. - Dar unui

put . or e sanatoriu, ca mine, poate să i se facă lehamite, da, da,

oalare - puteți să mă credeți. Ce vreți să fac. dacă ftizia este 458

THOMAS MANN

nedespărțita de o anume pofta desfrînata? - ușor sunet aspru. N-a eu acela care a hotărît astfel, dar mai înainte de a-ți da seama de

Lfost ceva,

stai aici ca un paznic de temnița. - Suflu scurt sub umărul stîns A făcut ancheta, am primit mărturisirea - da, pofta buna! Cu cît ace gașca de mincinoși este lăsată de capul ei, cu atît devine mai libert' Eu preconizez studierea matematicilor. — Aici e mai bine, zgomotul dispărut. - Să te ocupi de matematici, spun, este cel mai bun le împotriva desfrînării. Procurorul Paravant era cumplit încercat de ispit dar s-a aruncat asupra matematicilor, acum a ajuns la cvadratura cercu' lui și asta îl potolește mult. însă majoritatea sînt prea proști sau prea leneși pentru asta. Dumnezeu să-i ierte. - Vezicular. Vedeți dumnea-voastră, eu știu perfect de bine ca aici tineretul se desfrînează și o apuca pe cai greșite cu destula ușurința, de altfel mai de mult am încercat să pun stavila dezmațului. Dar atunci mi s-a întîmplat ca un frate sau un logodnic oarecare să mă întrebe în față: adică ce mă privește pe mine ce fac ei? De atunci, nu mai sînt decît medic. — Ușor ral în dreapta, sus.

Terminînd cu Joachim, își strecură stetoscopul în buzunarul halatului și-și freca ochii cu uriașa lui mîna stînga, așa cum avea obiceiul s-o facă atunci cînd „ajungea la capăt”, devenind melancolic. Apoi, mașinal și cascînd în răstimpuri, își debita mica sentința:

— Haide, Ziemssen, deviza sa-ți fie: mereu voios. Este adevărat ca deocamdată lucrurile nu merg chiar așa cum scrie în manualul de fiziologie. Pe ici pe colo mai șchiopătează, iar cu Gaffky n-ai lichidat încă definitiv micile socoteli, ba, de curînd, ai mai urcat cu un număr la scara — de data aceasta ai șase, dar nu-i cazul sa te înspaimînți. Cînd ai venit aici erai mult mai bolnav, pot sa ți-o dau în scris, și daca mai stai încă cinci sau șase mici mense - știi doar ca odinioară se spunea „mensa” și nu „luna”. Este mult mai drăguț. De altfel, m-am hotărît sa nu mai spun altfel decît „mensa”...

— Domnule consilier aulic, începu Joachim... Stătea în picioare, c bustul gol, într-o atitudine țeapănă, cu pieptul în afara, cu calcîiele lip¹ iar fața îi era tot atît de pătata ca în ziua în care Hans Castorp, într-anumita împrejurare, observase pentru prima oara ca acesta era felu care pălea chipul bronzat al varului sau.

— Daca mai faci, continua Behrens, repezindu-și cuvintele, da

mai faci serviciul ostășesc încă o jumătate de anișor, ești un om poți să iei cu asalt Constantinopolul, vei ajunge atît de voinic incit face generalissim al generalissimilor...

făcut.

MUNTELE VRĂJIT 459

r'ne știe ce-ar mai fi fost în stare sa trîncănească în situația lui de

oboseală, daca ținuta încremenită a lui Joachim și hotărîrea lui

i'ntita de-a vorbi, anume de a vorbi cu curaj, nu l-ar fi făcut sa-și piardă șirul.

Domnule consilier aulic, spuse tînarul, îmi îngădui sa va informez

Câm-amhotârîtsaplec.

_ Zau? Vrei să devii voiajor? Credeam ca ai de gînd ca, într-o zi, ■nd te vei fi vindecat complet, sa te faci soldat. _Nu, domnule consilier aulic, trebuie sa plec chiar acum, pîna-n opt zile.

_ Spune-mi, te rog, aud bine? Arunci pușca și vrei s-o ștergi?

Știi

dumneata că asta înseamnă dezertare?

— Nu, domnule consilier aulic, nu aceeași este și convingerea mea. Trebuie să plec la regiment.

- Chiar dacă îți declar că peste o jumătate de an îți dau în mod neîndoios autorizația să pleci, dar ca înainte de jumătate de an îmi este cu neputință?

Poziția lui Joachim devenise din ce în ce mai militareasca. Își supse stomacul și spuse scurt, cu glasul înăbușit:

- Sînt aici de peste un an și jumătate, domnule consilier aulic. Nu pot să aștept mai mult. Domnul consilier aulic a spus la început un sfert de an. După aceea tratamentul mi-a fost prelungit, de fiecare dată, cu cîte un sfert sau cu cîte o jumătate de an și cu toate acestea vad că tot nu sînt sănătos.

- E vina mea?

- Nu, domnule consilier aulic. Însă nu mai pot să aștept. Nu pot să aștept aici să mă vindec complet, dacă nu vreau să pierd prilejul potrivit.

— Nu, domnule consilier aulic, trebuie să plec chiar acum. Îmi trebuie doar puțin timp ca să mă pregătesc și să fac unele pregătiri.

- Familia dumitale este de aceeași părere?

- Mama este de acord. Totul e aranjat. La întâi octombrie intru în regimentul al șaptezecișaselea.

- Cu orice risc? Întreba Behrens, privindu-l cu ochii injectați.

— Nu, domnule consilier aulic, nu trebuie să plec înainte de a merge la liniile dumneavoastră, domnule consilier aulic, răspunse

— Nu, domnule consilier aulic, nu trebuie să plec înainte de a merge la liniile dumneavoastră, domnule consilier aulic, răspunse

— Nu, domnule consilier aulic, nu trebuie să plec înainte de a merge la liniile dumneavoastră, domnule consilier aulic, răspunse

— Nu, domnule consilier aulic, nu trebuie să plec înainte de a merge la liniile dumneavoastră, domnule consilier aulic, răspunse

THOMAS MANN

— Nu, domnule consilier aulic, nu trebuie să plec înainte de a merge la liniile dumneavoastră, domnule consilier aulic, răspunse

— Nu, domnule consilier aulic, nu trebuie să plec înainte de a merge la liniile dumneavoastră, domnule consilier aulic, răspunse

— Da, da, domnule consilier aulic.

- Ei, și acum, dumneata, tinere civil, ce-i cu dumneata? Pleci și dUm neata în pelerinaj?

Era rîndul lui Hans Castorp să răspundă. Stătea tot atît de palid ca și acum un an, pe timpul primei consultații, cea în urma căreia rămăsese aici. Stătea nemișcat, la fel ca în ziua aceea, și iarăși i se vedeau în mod distinct bătăile inimii între coaste.
Spuse:

— Aș dori ca asta să depindă de părerea dumneavoastră, domnule consilier aulic.

- De părerea mea. Bine! Și-l apuca de braț, îl trase la el, îl ciocani și-l asculta. Dar nu dicta nimic. Merse destul de repede. Când sfârși, spuse:

- Poți să pleci. Hans Castorp bîigui:

— Cum... adică? Sînt sănătos?

— Da, ești sănătos. Despre pata din stînga, de sus, nici nu merită să mai vorbim. Temperatura dumitale nu depinde de ea. De unde provine, nu-ți pot spune. Dar îți pot spune că nu înseamnă mare lucru. Dacă-ți face plăcere, poți pleca.

- Dar... domnule consilier aulic... Cred că pentru moment nu vorbiți chiar serios.

- Chiar serios? Cum așa? Oare ce-ți închipui dumneata? În definitiv, tare-aș vrea să știu cam ce gîndești despre mine. Drept cine mă iei? Un proprietar de dugheană?

Era un acces de mînie. Culoarea vineție a feței consilierului aulic schimbă în violet, prin navala unui sînge înfierbîntat, cuta buzei accentuase sub mustața mică, în așa fel încît caninii superiori îi ieșea afara, își avîntă capul ca un taur, iar ochii îi lăcrimau, umezi și injeC

— Te rog! strigă el. Mai întîi, nu sînt deloc proprietar! Nu sînt decît un funcționar! Sînt medic! Nu sînt decît medic, ma înțeleg^l-sînt codoș! Nu sînt un *signor Amoroso de Toledo* din frumosul J> V ma auzi bine? Sînt un slujitor al omenirii suferinde! și dacă v-ați i alta idee despre mine, puteți să vă duceți amîndoi la dracu', puteți

MUNTELE VRĂJIT

461

ti să vă spînzurați unde vreți după pofta inimii! Călătorie sprînce-

Părăsi odaia cu pași mari, ieșind pe ușa care dădea în sala de radio-scopie, și o trînti după el.

Căutînd un sfat, verii se întoarseră spre doctorul Krokowski, dar es^{ta} din urmă era prea cufundat și pierdut în hîrțoagele lui.

Se grăbiră deci să se îmbrace. Pe scară, Hans Castorp spuse:

-Dar e îngrozitor. L-ai mai văzut vreodată în halul asta?

-Nu, niciodată într-o asemenea stare. Sînt accese de autoritate. Singurul lucru ce-ți rămîne de făcut este să le înduri fără să-ți pierzi sîngele rece. Firește, era de mai înainte enervat la culme de chestiunea lui Polypraxios și a domnișoarei Nolting. Dar ai observat, continuă Joachim, și-ai dat seama că la început bucuria de-a fi cîștigat partida se revarsă din el și-i apăsă pieptul, iar apoi cum s-a dezumflat și a capitulat cînd a înțeles că vorbesc serios? E de-ajuns să fii energic și să nu te lași legat la ochi. Acum, am întrucîtva un fel de învoire din partea lui -chiar el a spus că poate o să ies din încurcătură — așa că peste opt zile plecăm... Adică peste trei săptămîni voi fi la regiment, se corectă el, lăsîndu-l pe Hans Castorp în afara de cauză și limitîndu-și la propria lui persoană optimismul exuberant. Hans Castorp tăcu. Nu mai spuse nimic nici despre așa-zisa „învoire” căpătată de Joachim și nici despre a sa proprie, care s-ar fi convenit totuși să fie deopotrivă discutate. Se pregăti pentru cura de odihnă, își puse termometrul în gură și din cîteva mișcări repezi și sigure, cu o dexteritate desăvîrșită, conforma cu practica îndeobște consacrată, despre care nimeni de la șes nu avea nici cea mai nucă noțiune, se înfășură în cele două pături din par de cămila, apoi rămase nemișcat, un cilindru perfect, pe minunatul lui șezlong, în umiditatea rece a acestei după-amieze de început de toamna.

Norii de ploaie se tîrau pe jos, drapelul fantezist din gradina fusese ^a -iar rămășițele de zăpada rămăseseră agățate de crengile umede ale azilor. De jos, din sala de odihna, unde cu mult timp în urmă se auzise

^{ru} prima dată vocea domnului Albin, se înalță un ușor murmur de

^l urcînd către urechea tînărului care-și făcea cura, și ale cărui degete

^{ra}ji înțepeniseră imediat de frig și umezeala. Dar se obișnuise și era 'nchnOSCAtOr acestui fel de viața, singurul pe care și-l mai putea ^{adâ} ' pentru avantajul pe care și-l dădea de a sta astfel întins la

^{Luc} ^ de a te PUtea gîndi la orice.-sj pj era hotărît, Joachim urma să plece. Radamante îi dăduse voie

-nu după ritualul obișnuit și nici așa cum ar fi plecat dacă ar fi

fost sănătos, ci aprobându-i pe jumătate plecarea, adică înclinându fața motivelor și a neclintirii lui Joachim. Acesta va coborî cu dec • ^ pîna la Landquart, de acolo la Romanshorn și apoi va pași dincol lacul adînc și întins pe care cavalerul din poezie îl trecea calar călătorind de-a lungul întregii Germanii, se va întoarce acasă. Va ■ acolo în lumea din cîmpie, în mijlocul oamenilor care habar n-avea modul cum trebuia să trăiești, care nu știau nimic despre terrnomet despre arta de a te împacheta, despre sacul îmblănit, despre cele t ' plimbări zilnice, despre... eră greu de spus, era greu să le înșiri pe toat cele despre care cei de-acolo, de jos, nu știau nimic, dar gîndul ca Joachim, după ce trăise aici, sus, timp de mai bine de un an și jumătate va fi silit sa trăiască de acum înainte printre ignoranți - acest gînd care nu-l privea decît pe Joachim și nu-l atingea decît de foarte departe pe el Hans Castorp, și oarecum doar cu titlul de ipoteza — îl tulbura totuși atît de tare, încît închise ochii și făcu din mina un gest de apărare „Imposibil, imposibil!" murmură el.

Dar, de vreme ce era imposibil, va mai putea continua sa trăiască aici, singur, farâ Joachim? Da. Cîtă vreme? Pînă cînd Behrens îl va trimite acasă vindecat, temeinic vindecat, nu ca astăzi. Dar, în primul rînd, asta era o dată ce nu putea fi prevăzută decît schițînd în ăer gestul imprevizibilului, așa cum făcuse Joachim într-o zi, iar în al doilea rînd, putem spune oare ca acest lucru imposibil va deveni după aceea posibil? Mai curînd contrariul era adevărat. Și trebuia să recunoască în mod cinstit că tocmai acum i se întinsese o mînă de ajutor, acum cînd imposibilul poate ca nu era încă atît de imposibil cum putea deveni mai tîrziu -un ajutor și o călăuză care în absența lui Joachim, plecat atît de nechibzuit, aveau să-l readucă în cîmpia pe care, bizuindu-se doar pe el însuși, risca sa n-o mai găsească în vecii vecilor. Pedagogia umanistă l-ar îndemna imediat să apuce aceasta mînă și să primească această călăuză, dacă pedagogia umanista ar fi surprins prilejul. Dar domnul Settembnni nu era decît reprezentantul unor fapte și puteri interesante care, to u? • nu erau singurele existente, fiind condiționate de altele - și 'a 'e petreceau lucrurile și cu Joachim. El era militar. Pleca aproape în în care Marusia cea cu pieptul voluptuos urma să se întoarcă (se precis că trebuia sa se întoarcă la întîi octombrie), în vreme ce
lui.

civilului Hans Castorp, plecarea i se părea - s-o spunem pe
șleau ■

imposibilă, întrucât trebuia s-o aștepte pe Clavdia Chauchat,
aesp^ cărei reîntoarcere nu se știa absolut nimic. „Nu aceeași
este și c0

gereea mea", spusese Joachim atunci când Radamante pomenise

IOvin-despre

MUNTELE VRĂJIT 463

rtare ceea ce, în legătură cu Joachim, fara îndoiala ca nu
fusesse prostie și o aiureala din partea consilierului aulic cu
mintea ta Pentru el însă, pentru civilul din el, lucrurile stăteau
oarecum f î Dar numai pentru el (da, fără nici o îndoiala ca așa
era!) Și dacă întins astăzi în acest frig umed, este tocmai pentru
a desluși această nificație hotărîtoare din ceața stărilor lui
sufletești — pentru el ar fi t o dezertare, în adevăr, dacă ar fi
folosit prilejul și ar fi plecat ca un ibatic, sau aproape ca un
sălbatic, la șes, o dezertare față de răspunzi rile de care
devenise perfect conștient în clipa când contempla imaginea
acelei ființe superioare numită *homo Dei*, o trădare față de dato-
riile apăsătoare și pline de îndemnuri ale „cîrmei" lui, pe care o
depășeau greutatea, îndatoriri ce erau totuși atît de
fermecătoare și de aventuroase, și cărora li se consacrase aici
pe balcon, cît si în refugiul de deasupra văii împodobite cu flori
albastre.

își scosese termometrul din gura, cu tot atîta înverșunare
cum o mai făcuse și în altă zi: atunci când se folosisse pentru
prima oară de acest gingaș instrument pe care i-l vînduse sora-
șefă, și îl privi cu aceeași nepotolită curiozitate. Mercurul urcase
în mod simțitor și arata treizeci și șapte și opt, aproape și nouă.

Hans Castorp zvîrli păturile de pe el, sări în picioare, făcu
vreo cîțivapași repeziți prin cameră, pînă la ușa coridorului, dar
se întoarse. Apoi întinzîndu-se iarăși pe șezlong, îl strigă încet
pe Joachim, întrebîndu-l ce temperatură are.

- Nu mi-o mai iau, răspunse Joachim.

- Ei bine, eu am destul *tempus*, spusese Hans Castorp punînd acest
cuvînt, ca și doamna Stohr, la același gen ca *humus*. La care,
dindarătul peretelui de sticlă, Joachim nu răspunse nimic.

Nici mai tîrziu nu spusese nimic, adică nici în ziua aceea, nici în cea
atoare și nu se interesă nici de planurile și hotarîrile varului
său

Și, dată fiind scurtimea răgazului pînă la plecare, ele
trebuiau să se

uie jig Ja sine; prIn J-aPte sau Prm a bținerca de la anumite fapte,
e află pe cea de-a doua cale. Se părea că optase pentru
chietism,

Pa caruia a acționa înseamnă să jignești pe Dumnezeu,
care își

lUj „ a număi pentru el acest privilegiu. Oricum ar fi fost,
activitatea

•uiB hS torp s'a redus, în intervalul acestor zile, la o vizită făcută
aMt d K_nS' aC*că 'a ° convorbire pe care Joachim o știa de mai
înainte

desfăș me' înCît pe cele cinci degete ale mîinii putea să-i calculeze
nu mai area și rezultatul. Vărul lui trebuise, desigur, să declare -
ca să

mă asupra acestui subiect - că pe viitor este hotărît să dea
464

THOMAS MANN

mai multa atenție vechilor și numeroaselor îndemnuri ale
consiH aulic, să aștepte vindecarea completă și sa uite un
cuvînt necugetat ' tit într-o clipă de proasta dispoziție; avea
37,8, nu se putea socoti lih în toata regula și, neputînd sa
interpreteze vorba rostita deunăzi de c silierul aulic în sensul
unei îndepărtări la care el, Hans Castorp, nu a sentimentul de a
fi contribuit cu ceva, se hotărîse, după o rnatu chibzuință și în
dezacord total cu vărul lui. Joachim Ziemssen, sa m ' râmînâ aici
și sa aștepte pîna va fi complet dezintoxicat. La care con silierul
aulic răspunsese fără îndoială: „Bun și frumos!" și „Fara
supărare!" și: Astă înseamnă să vorbești cu judecată, și: Văzuse
chiar de lă început că Hans Castorp avea mai mult talent pentru
boala decît ștregarul ăla care-i un tîrîie-sabie. Și așa mai
departe.

în felul acesta trebuie sa se fi desfășurat conversația, potrivit
calculelor aproximative ale lui Joachim. Așadar, nu spuse nimic,
dar se margini să constate în tăcere că Hans Castorp nu lua
parte la pregătirile lui de călătorie. De altfel, bunul Joachim era
destul de preocupat de propriile lui nevoi. Și fără îndoială că nu
se mai putea îngriji, pe deasupra, de soarta varului său. În
piept, cum era și firesc, îi tălâzuia o furtună. Ba încă eră o
fericire că nu-și măi lua temperatură și că spărsese termo-
metrul, scăpîndu-l din mînă, cum pretindea el; dacă și-ar fi luat-
o, poate ar fi avut surprize neplăcute — în starea de surescitare
în care se afla: cînd îmbujorat de o fierbințeală întunecata, cînd

palid de bucurie și de o febrilă nerăbdare, fiindcă așa era Joachim acum. Nu mai putea să stea întins: Hans Castorp îl auzea toata ziua cum se plimba prin camera; îl auzea mereu, de patru ori pe zi, în vreme ce la „Berghof” domnea poziția orizontală. Un an și jumătate! Și acum, deodată, să te vezi cobo-rînd în cîmpie, acasă, să ajungi la regiment în mod real și chiar cu o semiînvoire! Nu era deloc un fleac, din orice punct de vedere ai privi-iar Hans Castorp își dădea seama de toate acestea auzind cum varul lui se plimba fără astîmpăr. Trăise aici optsprezece luni, străbătuse ciclul complet al anului și după aceea încă o jumătate de ciclu, se obișnuise foarte bine, se legase de aceasta organizare, de aceasta neclintită regulă de viață, cu săptămîinî fixă, pe care o păzise timp de șapte ori șaptezecede zile, în orice fel de anotimp - și acum iată că se întorcea acasă, în lume străină, printre ignoranți! Cîte greutăți de aclimatizare aveau întîmpine acolo! Și oare mai putea fi de mirare că frămîntarea intensă a lui Joachim nu era făcută numai din bucurie, ci și din spaimă pe deasupra și din suferința despărțirii de lucrurile cu care se obișnuise atît de profund? — Chiar dacă nici nu mai pomenim de Marusia.

MUNTELE VRĂJIT

465

Bucuria însă îl copleșea. Inima și gura bunului Joachim nu făceau

va decît s-o mărturisească mereu și cu prisosința. Nu măi vorbea

despre el și se dezinteresa complet de viitorul vărului său. Spunea

cît de nou și proaspăt va fi totul, viața, el însuși, timpul — fiecare

fiecare ceas. Va avea iarăși un timp bine statornicit, ani de tinerețe

gale și din plin. Vorbea despre mama sa, mătușa prin alianță a lui

Hans Castorp, care avea ochii tot atît de negri și blînzi ca Joachim,

despre mama sa pe care n-o văzuse tot timpul cît stătuse în creierul

munților, deoarece, așteptîndu-l din lună în lună, din jumătate în

jumătate de an, nu se hotărîse niciodată să-și viziteze fiul. Vorbea cu un

suris inspirat despre jurământul pe drapel pe care-l va depune în curînd -

solemnitatea avea loc chiar în prezența drapelului, a stindardului însuși,

iar jurământul se depunea în împrejurările cele mai falnice.

- Zău? spuse Hans Castorp. Vorbești serios? Pe o coadă de lemn? Pe o bucată de pînză?

- Da, evident; iar la artilerie, jurământul se depunea pe tun, în chip simbolic.

- Ce obiceiuri romanțioase, ba chiar sentimentale, fanatice s-ar putea spune, observă civilul; la care Joachim, mîndru și fericit, dădu aprobativ din cap.

Se pierdea în tot felul de pregătiri, achită ultima notă la administrație și începu să-și facă bagajele chiar în ajunul datei pe care și-o fixase el singur. Își împacheta hainele de vară și cele de iarnă și-l rugă pe omul de la etaj să-i coasă sacul îmblănit și păturile din pâr de cămilă în pînză de sac: poate că le voi folosi la marile manevre. Începu să-și ia rămas bun. Făcu vizite de adio lui Naphta și lui Settembrini - singur, căci arul sau nu merse cu el și nici nu se interesă ce fel de aprecieri făcuse Settembrini atît în legătură cu apropiata plecare a lui Joachim. cît și pre faptul că nu era vorba și de plecarea lui Hans Castorp: căci îi săpărea puțin dăcâ a spus: „la te uita, ia te uită!” sau: „Nu se poate!” Său amîndoua deodată, ori, în sfîrșit: „Poveretto”.

Apoi

sosi ajunul plecării, ziua în care Joachim își îndeplini pentru

ve ■

a oară toate îndatoririle, făcînd conștiincios fiecare cură de odihna, k e Plimbare prescrisă, și în care-și luă rămas bun de la medici și de ve ■ ■ ~?e \$*în sfîrșit, sosi și ziua însăși, mult așteptata zi: Joachim ' micu] dejun cu ochii arzători și cu mîinile reci, căci nu dormise atA noaptea și ^e altfel abia dacă mîncă ceva, iar cînd pitica îl "agăjele fuseseră urcate în trăsură, sări de pe scaun ca să-și ia n de la tovarășii de masă. Doamna Stohr, spunîndu-i adio.

466

THOMAS MANN

vârsa cîteva lacrimi, lacrimile superficiale și fără amărăciune ale simplu, dăr în spatele lui Joachim, făcînd profesoarei semn cu clatinînd mîna cu degete rășchirate, își exprimă, printr-o

strîmbătur un joc foarte vulgar al fizionomiei, îndoielile ce le avea atît asupra fa tului dacă plecare era îndreptătită, c t  i asupra posibilit tilor d însănătoşire a lui Joachim. Hans Castorp, care tocmai îşi golea ceaşc stînd în picioare pentru a-l urma imediat pe vărul lui, o văzu. Iyr_a rămăsese sa împartă bacşişurile  i să răspundă în hol ur rii oficiale reprezentantului administraţiei. Ca întotdeauna, se aflau de faţa  , pacienţi pentru a asista l  plecare: doamna Iltis cu „steriletul” ei domnişoara Levi cu tenul de fildeş  i depravatul Popov cu logodnica lui. C nd trăsura cu roata din spate fr nat  coborî panta, cei ramaşi pe scări  i facura semne cu batistele. Lui Joachim i se oferir  trandafiri. Purta pălărie. Hans Castorp, nu.

Dimineaţa era splendida, prima zi cu soare după atâta vreme ur ta. Schiahornul, Turnurile verzi, piscul de la Dorfberg se înălţau în azur ca nişte semnale neclintite, iar privirile lui Joachim poposiră pe ele. Aproape ca-i păcat, spuse Hans Castorp, că vremea s-a făcut atât de frumoasă tocmai la plecare. Este în splendoarea aceasta o oarecare răutate, caci o vreme ur ta făcea o impresie mai reconfortantă  i uşura despărţirea. La care Joachim răspunse că nu simţea nici o nevoie sa-i fie uşurata, mai cu seama că o asemenea vreme era foarte bună pentru instrucţia pe c mp  i că o sa aibă nevoie de ea  i jos. Apoi nu mai spuseră nimic. Este adevărat ca nici nu mai aveau mare lucru sa-şi spună, ţin nd seama de împrejurări.  i, în plus, portarul şchiop stătea in faţa lor pe capră, alături de birjar.

Cocoţaţi  i zg lţ iţi pe pernele tari ale trăsurii, trecură p r iaşul  i calea ferata îngustă, după aceea apucară pe drumul paralel cu şinele  i mărginit ici  i colo de case  i, în sf rşit, se opriră în piaţa pietruita di faţa gării din Dorf, care nu era dec t un fel de şopron. Hans Casto ^ recunosc  totul cu spaimă. Nu mai revăzuse gara de la sosirea lui. acea înserare, în urmă cu treisprezece luni. „Aici am sosit”. sp^{se} absolut inutil, la care Joachim răspunse: „Mda, aici”,  i plaţi birjar” •

Acelaşi funcţionar şchiop dar vrednic avu grija de toate, de bile .

de

bagaje. Staleau pe peron, în picioare, unul lînga altul, aproape de tr cu vagoane mici, în faţa compartimentului capitonat în cenuşiu, Joachim îşi ocupase locul aşez nd paltonul, pătura făcuta su   i bu de trandafiri.

MUNTELE VRĂJIT

Hi acum du-te și-ți depune romanțios jurământul! spuse
Hans

stp

Se face, îi răspunse Joachim.

Si după *aceea*, ce se mai petrecu? își încredințară unul altuia
trans- . a <je salutari, pentru cei de jos, pentru cei de sus. Apoi Hans

torp nu mai făcu altceva decît sa deseneze cu bastonul pe
asfalt. Dar

ari cînd auzi strigîndu-se: „Poftiți în vagoane”, și-l privi pe
Joachim, . aCesta îl privi și el. își dădură mîna. Hans Castorp
zîmbi vag; ochii celuilalt îi aruncară în graba o privire serioasa și
tristă.

-Hans! spuse el - Dumnezeule atotputernic! mai existase
oare pe lume un lucru atît de neplăcut? îl striga pe Hans
Castorp pe numele lui mic. Nu-i mai spunea „tu” sau „băiete”,
așa cum o făcuse întotdeauna, ci iată că rupînd dintr-o dată cu
toate obiceiurile lor de severitate și de rezerva, îl strigase cu o
exuberanță tulburătoare pe numele lui! Hans! îi spuse el și cu o
înfrigurare urgentă strîngea mîna lui Hans Castorp care nu
putea să nu-și dea seama că ceafa lui Joachim, după o noapte
de nesomn și-n frigurile plecării, tremura cum i se întîmpla și lui
cînd era la„cîrmă”. Hans, spuse el stăruitor, să vii cît mai iute
după mine! Apoi sări pe scară. Portiera se închise, se auzi un
fluierat, tampoanele vagoanelor se ciocniră între ele, mica
locomotivă se opinti, trenul porni. Pe fereastră, călătorul făcu
semn cu pălăria, celălalt, rămas în urma, făcu semn cu mîna.
Singur, cu inima răscolită, Hans Castorp mai întîrzie mult timp
pe peron. Apoi o lua încet pe drumul pe care Joachim îl con-
dusese odinioară.

Atac respins

Roata se învîrtea. Arătătorul înainta. Florile orhideei de
munte și ale u-șoricelului se scuturaseră, tot așa și ale gnroafei
sălbatică. Steluțele albastru atît de adînc, gențiana, brîndușa
palidă și veninoasă

de

mcePura să

răsară iarăși prin iarba umeda, iar deasupra pădurilor se

^ . — .,*»-. w.yi r^*" *-*
JtIXk-'CA- UIIIVUUț JI VU UVU TUL/IU t-f
t4*-I * ** J.X vx LJX-'

ea o lumină roșietică. Echinocțiul de toamnă trecuse,

Sărbătoarea mai întâi era pe undeva pe aproape și, pentru consumatorii cei scurși ai timpului, postul Crăciunului se și apropia cu ziua cea mai

frum' a S și cu sărbătoarea Crăciunului. Însă mai veniă și zile octombrie - zile ai domă aceleia în care verii văzuseră în m' ulei ale consilierului aulic.

468

THOMAS MANN

De la plecarea lui Joachim, Hans Castorp nu mai stătea la doamnei Stohr, adică la aceea de la care doctorul Blumenkohl ni pentru a muri și unde Marusia își înăbușea, odinioară, în batista fumata cu portocal, o veselie fara motiv. Acum, acolo stăteau pacj proaspăt sosiți, cu totul necunoscuți. Dar prietenului nostru, care în r' nea a doua lună din al doilea an, administrația îi dădu un alt loc la masa vecina, așezată de-a curmezișul celeilalte, mai aproape de ușa și stingă de la veranda, între vechea lui masa și masa rușilor bine, pe scurt la masa lui Settembrini. Da, Hans Castorp stătea acum pe vechiul loc al umanistului, adică tot la capătul mesei, în fața locului rezervat medicu lui, fiindcă la fiecare dintre cele șapte mese un loc ramînea rezervat consilierului aulic sau asistentului sau.

Tocmai acolo, la acest capăt de masa, la stînga locului de onoare al medicului, ședea pe mai multe perne un mexican cocoșat, fotografu amator. Prezența lui avea ceva din a unui surd, din cauză că nu cunoștea nici o limbă străina, iar alături de el își avea locul batrîna domnișoara din Transilvania care, așa cum se plînsese mai demult și Settembrini, pisa mereu lumea trîncînd despre cumnatul ei, deși nimeni nu știa și nici nu voia să știe nimic despre acest individ. Putea fi văzuta la anumite ore din zi, făcînd de-a lungul balustradei balconului exerciții de respirație și bombîndu-și pieptul uscat, cu ajutorul unui bastonaș cu minerul de argint de Tuia, pus de-a curmezișul pe ceafa și de care se folosea deopotrivă și în plimbările reglementare. În fața ei stătea un ceh, căruia îi ziceau domnul Wenzel deoarece nimeni nu știa să-i pronunțe numele de familie. La vremea lui, domnul Settembrini se silise de cîteva ori să pronunțe șirul divers de consoane din care se compunea acest nume — desigur nu în mod serios, ci numai pentru a face în gluma dovada nobilei sale incapacități de latin în fața acestui talmeș-balmeș barbar

de sunete. Cu toate că era gras ca un bursuc și se remarca

mod

deosebit printr-o pofta de mâncare extraordinară chiar și printre oarșe ^ de-aici, de sus, cehul acesta spunea mereu, de patru ani, ca va muri. timpul reuniunilor de seară cînta uneori la o mandolină împodobită panglici, cîntece din țara lui, și vorbea despre ogoarele de sfecia zahăr, pe care lucrau fete frumoase. Lînga el stătea Hans Castorp, aP de o parte și de alta a mesei erau doamna și domnul Magnus, berar» Halle. Era o pereche coplesită de melancolie, deoarece arn

I

pierdeau substanțele a căror asimilare este esențială — domnul zahăr, doamna Magnus albumina. În special palida doamna

Mag⁵

MUNTELE VRĂJIT

469

Huse parcă orice urmă de speranță; răsplinea în jurul ei o mare goli-

■ sufletească, ceva ca o adiere de hrubă, reprezentînd astfel, într-un

A mult mai evident decît inculta doamnă Stohr, un fel de sinteza

f nitivă a bolii și prostiei, fapt care-l izbise din punct de vedere moral

Hans Castorp și pentru care fusese dojenit de domnul Settembrini.

n mnul Magnus dispunea de un spirit mai pătrunzător și mai spontan,

toate că nu acționa decît în direcția în care ațîța odinioară nerăbdarea

. ră a lui Settembrini. Dar pe deasupra mai era și irascibil și se certa

de foarte multe ori cu domnul Wenzel, discutînd politică sau alte

chestiuni. Căci aspirațiile naționale ale boemianului îl iritau și, în plus,

cehul se declara adept al antialcoolismului și judeca cu o severitate

exagerată profesia berarului, în vreme ce acesta, congestionat la față,

apăra calitățile pozitive din punct de vedere sanitar ale băuturii de care

interesele iui erau atît de strîns legate. In astfel de împrejurări domnul

Settembrini intervenea odinioară cu o glumă care împăca lucrurile; însă,

în locul acestuia, Hans Castorp nu se simțise chiar atît de abil și nu

putea să-și asume suficientă autoritate ca să-l înlocuiască.

Nu avea relații personale decît cu doi dintre comeseni: unul era A.K. Ferge, din Petersburg, vecinul din stînga, cel atît de încercat de suferințe, care cu smocul lui de mustață roșcat-castanie vorbea despre fabricarea cauciucurilor și despre ținuturile îndepărtate, despre cercul polar și despre iarna veșnică de la Capul Nord, și uneori făcea cîte o mică plimbare cu Hans Castorp. Celălalt, care în limita posibilităților li se alătura ca al treilea din grup și își avea locul la capătul opus al mesei, '•ngâ mexicanul cocoșat, era tînărul din Mannheim, cu parul rar și dinții stricați, numit Wehsal, Ferdinand Wehsal, comerciant de meserie, ai cărui ochi încețoșați de o aprigă dorință fuseseră atîta vreme agățați de aptura gingașă a doamnei Chauchat, și care, de la Carnaval, caută stăruitor prietenia lui Hans Castorp.

O făcea cu încâpăținare și umilința, cu un devotament slugarnic,

11 aspira lui Hans Castorp un sentiment de repulsie și spaima în

Și timp, deoarece îi pricepea sensul de complicitate, dar se silea sa

y â într-un chip cît mai uman la aceste avansuri. Cu privirea 'a, căci știa că cea mai mica încruntare a sprîncenelor era de ajuns

Ca ne ^C ^ietul om care se îrase înapoi și se făcea mic, Hans nic' sup°ita comportările slugarnice ale lui Wehsal care nu pierdea

tjat- „. pniej să se încline în fața lui și sa-i facă mici servicii, ba cîteo-

ma> îngăduia să-i duca pardesiul în timpul plimbărilor - și

470

THOMAS MANN

Wehsal i-l ducea pe braț cu un anume zel fierbinte — în suporta și conversația anosta a acestui mannheimez. Lui Wehs 1 *- ' plăcea sa pună întrebări, ca de pilda daca avea vreun

sens și era înțe] ' sa-i spui unei femei ca o iubești, cînd ea nici nu voia sa știe de tin adică dorea sa afle ce credeau domnii despre declarația *fără spera* Cît despre el însuși, domnul Wehsal făcea mare caz, afirmînd ca ri acest lucru depindea o fericire nespusa. Daca, în adevăr, gestul mart risirii trezea sila și cerea multa umilință, în schimb te apropia oricum d subiectul iubirii tale, îl făcea părtaș cu însăși intimitatea mărturisirii r atmosfera propriei tale pasiuni, și chiar daca totul s-ar fi isprăvit, chinurile fara sfîrșit nu erau prea scump plătite prin fericirea deznădăjduita a unei clipe, căci mărturisirea înseamnă violență și cu cît dezgustul este mai mare, cu atît e mai mare și plăcerea. Auzind acestea, pe chipul lui Hans Castorp trecu o umbra care-l făcu pe Wehsal sa bata în retragere, deși, la drept vorbind, ea se datora mai degrabă prezenței blîndulm Ferge — căruia, cum o sublinia adesea, toate lucrurile înalte și complicate îi erau absolut străine — decît mîndriei și austerității eroului nostru. Cum ne silim mereu sa nu-l prezentam nici mai bun și nici mai rau decît era, trebuie sa precizam că sărmanul Wehsal insista într-o seara - în termeni foarte discreți, pe cînd se aflau numai ei singuri — ca Hans Castorp sa-i dezvăluie cîteva amănunte în legătura cu evenimentele și experiențele unei anumite nopți de Carnaval, iar Hans Castorp dădu curs acestei rugăminți cu o bunăvoința liniștita, fara ca acest dialog în șoapta — și insistam ca lectorul sa ne creadă ca așa s-au petrecut lucrurile - prin urmare fara ca discuția sa fi avut ceva libertin sau mîrșav. Cu toate acestea, avem unele motive s-o lăsam deoparte, adică sa păstram tăcerea fața de cititorul nostru și ne mărginim sa adăugam ca, începînd din acea zi. Wehsal începu sa care pardesiul simpaticului Hans Castorp cu și niai mare devotament.

Atît deocamdată despre noii tovarăși de masa ai lui Hans Castorp Locul din dreapta lui era liber și nu fusese ocupat decît în mod trecato ■ vreme de cîteva zile: de un vizitator, așa cum fusese și el la început" o ruda, de un invitat, de un musafir de la șes, cum s-ar putea spm^{ie} într-un cuvînt, de unchiul lui Hans, James Tienappel.

Căpătase proporții de adevărata aventura faptul ca un reprezentau emisar al orașului natal ședea pe neașteptate alături de el, avînd în»-l țesătura costumului de stofa englezeasca atmosfera vechii, depart vieți trecute, a unei vieți „superficiale", adînc înmormîntata. Insa

MUNTELE VRĂJIT

trebuiseră să ajungă aici. De multă vreme Hans Castorp aștepta ⁿ iburat o asemenea ofensivă pornita de la șes și prevăzuse în mod • chiar persoana care va fi însărcinată cu aceasta iscodire — ceea ce, ltfel, nici nu fusese prea greu de prevăzut, căci Peter cel veșnic ple-_{oe} mare nu putea fi pus la socoteală, iar în ceea ce-l privea pe "nul unchi Tienappel, se știa ca nici o pereche de boi n-ar fi fost de ■ ns ca să-l urce în aceste ținuturi a căror presiune atmosferică îi inspi-atâtea temeri. Nu, James era singurul care putea fi trimis să se intereseze de cel ce lipsea de acasă; numai că Hans Castorp îl așteptase să sosească mai curînd. Dar de cînd Joachim se întorsese singur și fusese obligat să dea familiei toate informațiile cerute și absolut necesare, clipa atacului sosise, așa că Hans Castorp nu manifestă nici cea mai mică surprindere cînd, exact la paisprezece zile după plecarea lui Joachim, portarul îi înmîină o telegramă pe care o deschise neîndoindu-se măcar o clipă de conținutul ei, și care-i aducea știrea apropiatei sosiri a lui James Tienappel. Avea unele treburi în Elveția și cu acest prilej se hotărîse să facă și o mică excursie pîna la altitudinea unde se găsea Hans. Și astfel, își anunță sosirea peste trei zile.

„Bine”, gîndi Hans Castorp. „Minunat”, își mai spuse el. Ba, chiar adăugă în sine ceva cam de felul acesta: „Poftiți, vă rog!” Și gîndindu-se la cel care urma să sosească, își mai zise: „Dacă ai ști cit de cît despre ce este vorba!” Pe scurt, primi știrea cu cea mai mare liniște, o comunică, de altfel, și consilierului aulic Behrens, iar la administrație reținu o cameră - cea a lui Joachim mai era liberă — și a treia zi, cam pe la ora la care el însuși sosise, adică aproape pe la ora opt seara, de altfel se și inserase, o porni spre gara de la Dorf cu aceeași trăsură cu care-l 'nsoțise și pe Joachim, ca să-l întîmpine pe trimisul celor de la șes, venit să vadă cum stau lucrurile.

Înd trenul sosi în gara, el se găsea pe peron, cu capul gol, tenul

emic bronzat și numai în haină, în fața portierei din spatele căreia se

^VI "Vedenia pe care o invita să coboare. Consulul Tienappel - care, de

'era nu mai viceconsul, dar îl mai înlocuia și pe bătrîn în mod foarte

c . n funcțiile lui oficiale - coborî înfrigurat și înfășurat în palton,

nu !. SCara senină de octombrie se arata a fi, în adevăr, atît de rece,

încît

de - ea ecît foarte puțin ca sa poți spune că era o vreme numai buna

așg. ' a chiar că spre zori înghețul se va produce cu siguranța,

mani ' coborî din compartiment și manifesta o plăcuta surpriza - în

Puțin reținută și foarte civilizată a germanului din nord-vest - 472

THOMAS MANN

Își saluta nepotul, insistînd mai ales asupra mulțumirii ce-o simte statînd ce bine arata, apoi se văzu scutit de către portarul șchiop s " poarte grija bagajelor și se sui împreună cu Hans Castorp în trasur ' scaunele înalte și tari. Porniră sub un cer spuzit de stele, iar H Castorp, cu capul dat pe spate și cu arătătorul în aer, începu tălmăcească unchiului elementele harții cerești, descnindu-i cu verb gesturi cutare sau cutare constelație sclipitoare, arătîndu-i planetele numele lor — pe cînd celalalt, mult mai atent la persoana însoțitorul sau decît la universul stelar, își spunea în sine ca toate acestea era totuși foarte posibile și ca nu era neapărat nebun fiindcă vorbea tocmai acum și atît de neașteptat despre stele, cînd, de fapt, ar fi putut discuta despre atîtea alte lucruri mult mai importante. Dar oare de cînd cunoștea atît de bine toate acele astre îndepărtate, îl întreba pe Hans Castorp; la care el îi răspunse ca și-a însușit aceasta știința în timpul serilor cînd își făcea cura de odihna, pe balcon, primăvara, vara, toamna și iama.

- Cum, stătea noaptea întins pe balcon?!

- O, da. Și nici consulul nu va putea face altfel. Nu va avea nici un mijloc de scăpare.

- Desigur, bineînțeles! spuse James Tienappel cu amabilitate, simțindu-se intimidat. Nepotul și fratele lui adoptiv vorbea potolit și monoton. N-avea pălărie, n-avea palton și stătea liniștit cu tot frigul aspru, aproape geros, al acestei seri de toamna.

- Nu ți-e frig chiar deloc? îl întreba James, deoarece el tremura sub stofa groasa a paltonului, iar felul lui de a vorbi avea ceva care era totodată precipitat și înțepenit, arătînd ca dinții abia se mai puteau ține ca sa nu clanțane.

- Noua nu ne e frig, răspunse Hans Castorp liniștit și scurt. Consulul nu se mai satura sa-l privească dintr-o parte, pe furiș.

Hans

Castorp însă nu se interesa nici de rudele și nici de prietenii de-acasa Primi, mulțumind liniștit, salutările pe care James i le transmise de cei din vale, chiar și pe ale lui Joachim care se și afla la regiment și strălucea de fericire și de mândrie, și nu ceru nici o alta veste asupra situației de acasă. Tulburat de ceva nelămurit și fara sa poată spune dacă sentimentul acesta emana de la nepot sau daca nu cumva se datora p

priei lui Stan fizice, James se uita în jurul lui fara sa vadă mare lucru

A îl eXP¹ priveliștea văii dintre munți și aspira adânc acru pe care, pe cina u

ra, îl califica drept minunat. Desigur, îi răspunse celalalt, căci nu deg ba era atât de renumit. Aerul acesta avea însușiri remarcabile. LU

MUNTELE VRĂJIT

473

celera combustia generala, ajuta trupul sa asimileze albumind. aer era în stare sa vindece orice boala pe care un om o purta în el

tare latentă, însă începea prin a-i grăbi în mod vădit evoluția, deter-• înd printr-un proces organic general o irumpere oarecum festiva a respectivei boli.

_ Explica-mi, te rog, în ce sens festiva?

_ paj- desigur! Cum, încă nu observase oare ca izbucnirea unei boli ea ceva plăcut, constituind într-un fel o sărbătoare a trupului?

- Da, bineînțeles, se grăbi sa răspundă unchiul, căruia nu-i venea sa-și creadă urechilor, apoi îl anunța pe Hans Castorp ca are de gând sa stea opt zile, adică o săptămâna; eventual șapte zile sau poate numai șase. Și fiindcă se convinsese ca Hans Castorp se restabilise într-un chip mulțumitor, ba chiar remarcabil, datorita unei șederi care, de altfel, se prelungise mult dincolo de toate așteptările, presupunea ca se vor întoarce împreuna acasă.

- Ei, ei, n-o lua chiar atât de repede, îi spuse Hans Castorp. Și adaugă ca James discuta exact ca oamenii de la șes. Dar n-avea decât sa privească puțin în jurul lui, sa se aclimatizeze puțin și avea sa vadă ca părerile i se vor schimba de la sine. Fiindcă esențial era sa se vindece definitiv, să obțină un rezultat definitiv; acesta era lucrul cel mai important; dovadă fiind faptul ca Behrens îi mai dăduse de curînd încă șase luni. La care unchiul, începînd a-i spune „Băiatule”, îl întreba daca nu se

smintise. „Oare te-ai smintit complet?" Vacanța asta durase cinci trimestre iar el vorbea acum de încă o jumătate de an! Pentru numele lui Dumnezeu, credea oare că mai putea risipi atîta timp? Dar Hans Castorp nse liniștit și scurt, cu capul înălțat spre stele. Da, timpul! Dar mai înainte de a avea dreptul sa vorbească, James ar trebui sa înceapă prin a-și reconsidera mentalitatea pe care a adus-o o data cu ființa lui, aici, sus.

'că însăși ideea sa asupra timpului omenesc. Nu, în interesul lui Hans, rnone va vorbi serios cu domnul consilier aulic, îi făgădui

. ~ ă-o! îi spuse Hans Castorp. O sa-ți placa. Este o fire interesanta, e ași timp energica și melancolica. Apoi îi arata luminile sanatonu-a Schatzalp și-i vorbi ca din întîmplare despre cadavrele trans-POrt^Pe pista de bob.

n luară împreuna masa de seara la restaurantul de la »oerghopi ^cam •' pa ce Hans Castorp își conduse mai întîi musafirul în

l Joachim, ca sa se poala aranja puțin. Camera, îi spuse Hans 474

THOMAS MANN

arf,

Castorp, fusese dezinfectată cu H₂CO tot atît de serios ca și cînd n avut loc o plecare nesăbuita, prin urmare nu un *exodus*, ci un *exiti* cum unchiul îl întreba de sensul acestei expresii —

- Jargon, îi spuse nepotul, o expresie locala, Joachim a dezertat dezertat pentru drapel, căci se mai întîmpla și de astea. Dar grăbește ca sa mai apuci mîncarea calda!

Așadar, luară loc în restaurantul confortabil și încălzit, la o ma-așezata mai sus. Pitica îi sen i cu rîvna și James comanda o sticla cu vide Burgundia, care a fost adusa într-un coșuleț. Ciocna paharele, îndulcea căldura a vinului îi învălu Mezinul îi vorbi despre viața de aici de-a lungul anotimpurilor, despre anumite întîmplari din sufrageiie despre pneumotorax, al cărui procedeu i-l explică, citînd și cazul blîndului Ferge, și se lungi în tot felul de precizări asupra senzației penibile a șocului pleural, fara sa omită cele trei sincope diferite în care domnul Ferge spunea ca se prăbușise o data cu halucinația mirosului care jucase un rol hotarîtor în timpul șocului și cu rîsul în care izbucnise pe cînd leșina. Numai el susținu întreaga conversație. James mînca și bau zdravăn, așa cum avea obiceiul, dar cu o pofta și mai mare. ațîțata de schimbarea de aer și de călătorie.

Totuși, câteodată se întrerupea, rămânea cu gura plină, uitînd să mestece, cu cuțitul și furculița încrucișate pe farfurie, și-l privea insistent pe Hans Castorp, deși părea ca nici nu-și da seama de acest lucru, după cum nici Hans Castorp nu părea ca observa ceva. Dar pe tîmplele consulului Tienappel, acoperite cu păr blond, se vedeau vinele umflate.

Nu se vorbea absolut nimic nici despre întîmplările de acasă, nici despre chestiunile personale și familiale, nici despre oraș, nici despre afaceri și nici despre firma „Tunder & Wilms”, șantier, fabrica de mașini și fierărie, care aștepta întoarcerea tînarului stagiar - ceea ce, firește, era atît de departe de a fi singura ei grija, îneît te puteai întreb dacă într-adevar îl mai aștepta. Ce-i drept, James Tienappel atinsese mîineacat toate aceste subiecte în timpul cît merseseră cu trăsura, ba eni și mai tîrziu — dar toate fuseseră înlăturate și nu mai aveau nici o p^u după ce se izbiseră de indiferența liniștită, hotărîtă și firească a lui Hans Castorp, de ceva din el de neatins și distant, care te făcea să te gîndeai la nepăsarea lui față de răcoarea scrii de toamnă și la aceasta ^v „Noua nu ne e frig”. Și poate din cauza asta, unchiul sau îl privea cu atît de fix. Se vorbea și despre superioara, de asemenea despre r^e despre conferințele doctorului Krokowski - precum și de fapt

MUNTELE VRĂJIT 475

ar fi putut eventual să asiste la una dintre ele, dacă avea de gînd a opt zile. Cine-i sugerase nepotului că unchiul ar fi dispus să la conferință? Nimeni. Dar lui i se părea un lucru foarte firesc — ■festat de altfel printr-o siguranță plină de liniște care presupunea de îne cî numai ideea de a nu asista ar trebui să i se pară celuilalt o **osibilitate** - iar unchiul se sili să îndeapărteze orice bănuială asupra acestui lucru, cu un grăbit „Desigur, bineînțeles”, atît de puternic era îngerea p_{er}Cepută în mod confuz, dar poruncitor, care-l silea pe domnul Tienappel, în acea clipă, să se uite la nepotul sau cu gura căscată, căci caile respiratorii i se astupaseră deși, după știința lui, consulul nu avea guturai. Își asculta nepotul vorbind despre boala care aici constituia o temă de interes oarecum profesional a tuturor, și despre cum unii aveau predispoziții pentru ea; Hans Castorp îi dădu de exemplu însuși cazul lui, care era fără gravitate însă greu de vindecat, îi arata efectul pe care-l produc baciliile asupra celulelor ramificațiilor cailor respiratorii și asupra alveolelor pulmonare, îi vorbea despre formarea tuberculilor și a toxinelor solubile, despre

tovarășului său de masă era parcă dispusă să-i tolereze și această manifestare. Totuși, încetul cu încetul sflrși prin a simți atît de clar marea oboseala a călătoriei, încît cam pe la ora zece și jumătate îi propuse să urce în Cameră și, în sinea lui, se simți foarte puțin mulțumit cînd îl întîlniră în hol și pe doctorul Krokowski, despre care vorbiseră de cîteva ori la masă; doctorul tocmai își citea ziarul lîngă ușa unuia dintre saloane și nepotul îl prezentă. Dar la cuvintele energice și sprintene pe care i le adresă medicul, consulul aproape nu se pricepu să răspundă decît: „Desigur, bineînțeles!” și fu fericit cînd, puțin mai tîrziu, Hans Castorp — spunîndu-i că va veni a doua zi dimineață la ora opt să-l ia la micul dejun — părăsi prin balcon camera dezinfectată a lui Joâchim, ca să intre în a sa, și cînd cu țigara lui obișnuita de seară putu în sfîrșit să se trîntească în patul dezertorului. Și n-ă lipsit mult că să mai provoace și un incendiu, căci adormi în doua rînduri cu țigara aprinsă în gură.

James Tienappel - căruia Hans Castorp îi spunea cînd „unchiul James” cînd „James” pur și simplu — era un domn cu picioare lungi, de vreo patruzeci de ani, îmbrăcat cu stofă englezească și cu lenjerie de o prospețime de petală, cu părul rar și galben ca gușa canarului, cu ochu albaștri apropiați unul de celalalt, cu o mustăcioară de culoarea paiului' tăiata cu grijă, și niște mîini deosebit de îngrijite. Soț și tata de cifl ani, fără ca pentru âstâ să fi fost nevoit să părăsească vilă spațioasa batrînului consul de pe calea Hârvestehud - căsătorit cu o tînăra cercul celor apropiați familiei, care era tot atît de civilizată și fina el și vorbea iute, dar fără sa ridice tonul, cu aceeași politețe rafina ^ și el, James era la el acasă un om de afaceri foarte energic, circuffl V și de o indiferența realistă, cu toata eleganța lui. dar într-un alt m

MUNTELE VRĂJIT

477

- - acolo unde domneau alte obiceiuri, cum ar fi in călătorie sau, de ■ A în Germania de sud, firea lui căpăta ceva prevenitor și precipitat, P jpplezență politicoasă și grăbita parca să se renege pe sine, și care nu edea nicidecum o lipsă de încredere în propria lui cultura, ci mai <rgrabă conștiința exclusivismului ei, dar și dorința de a-și ascunde într-un j cjt jnai eficace felul aristocratic de a fi, nevrînd sa se întrevadă ■JUC din uimirea în fața unor forme de existența care i se păreau de crezut. „Firește, desigur, bineînțeles!” se grăbea el sa spună, pentru ca mânu să nu-i treacă prin minte ca deși era foarte bine crescut,

era totuși mărginit. Venit aici cu o atribuție precisă și concretă, ce-i drept, anume cu intenția și misiunea sa îndreptate cu energie situația, să-și decongeleze" tînăra ruda întîrziată, cum se exprima el în sinea lui, și s-o aducă acasă, avea totuși conștiința că operează pe un teren străin — și simțise chiar din prima clipă că aici îl întîmpina o lume cu un sens pe cît de specific pe atît de ciudat, o lume cu obiceiuri bine stabilite, care nu numai că nu se pleca în fața intenției sale pline de hotărîre, dar îl domina într-un asemenea grad, îneît vigoarea sa de om de afaceri intra imediat într-un conflict dintre cele mai grave cu buna lui creștere, căci în această sferă nouă îl apăsa o forța care parcă îl înăbușea.

Tocmai acest lucru îl prevăzuse Hans Castorp atunci cînd, în sinea lui, răspunsese la telegrama consulului printr-un: „Poftiți, va rog!"; însă ar fi greșit să credem că se folosea cu buna știință, împotriva unchiului său, de forța de rezistență a lumii care-l înconjură. Nu mai putea să aibă o asemenea comportare, căci se confundase de prea multă vreme cu acest mediu — așa se face că nu el a fost cel care s-a folosit de aceasta torță împotriva agresorului, ci se întîmplă tocmai contrariul, iar totul ecurse cu simplitatea cea mai firească, începînd chiar din clipa cînd un ^m presentiment al zădărnicii inițiativei lui - emanînd, bineînțeleș,

a

însăși persoana nepotului său — îl cuprinse vag pe consul, pînă la

sîrșitul „aventurii"; iar Hans Castorp, este adevărat, nu se putu împie-!ca să n-o întîmpine cu un surîs melancolic.

n prima dimineață, după micul dejun, în timpul căruia Hans

.. orP '1 Prezentă pe noul sosit celor de !a masa lui, Tienappel afla din

^ gura consilierului aulic Behrens - care, mare și congestionat.

m.. . e Pa'idul său asistent, tocmai intrase în sufragerie, vîslind din

f0 'Ca s~° traverseze cu aj sau ..Ați dormit bine?" care era o pură

Ujj a e maținală - află, cum spuneam, nu numai că avusese o idee a sa vina să-i țină puțina tovărășie singuraticului nepot, dar

făcuse foarte bine chiar în propriul lui interes, deoarece se limpede ca ziua ca era destul de anemiat. Anemiat, el, Tienappel?

— Haida-de, și cum încă! spuse Behrens, și cu arătătorul întoar dos una dintre pleoapele inferioare ale consulului. în cel mai înalt s adaugă el. Domnul unchi va dovedi ca este foarte prevăzător stabilindu confortabil, cât era de lung, pentru câteva saptamîni, pe balcon, și p₀ sa-și ia nepotul drept exemplu din toate punctele de vedere. în starea 1 destul de îngrijorătoare, avea datoria sa se comporte ca și cum ar fi f₀ atins de o ușoara *tuberculosis pulmonum*, care de altfel exista la toata lumea.

— Desigur, bineînțeles! spuse repede consulul și — cu gura călcata dar și cu un zel politicos — se mai uita o clipă la medicul care se depărta cu ceafa lui proeminenta și cu mișcări de parca vîslea, în vreme ce nepotul stătea lînga el calm si blazat. Apoi facura plimbarea prescrisa pîna la banca de lînga pîrîu, și după aceea James Tienappel petrecu și prima ora de odihna, înfășurat de Hans Castorp care, în afara pledului adus de el, îi mai împrumuta și una dintre paturile lui din păr de cămila -căci avînd în vedere vremea frumoasa de toamna lui îi ajungea o singura pătura — și-i arata exact, mișcare cu mișcare, arta tradiționala de-a se înfășura — și chiar după ce consulul fusese înfășurat cum trebuie și dichisit ca o mumie, el desfăcu încă o data totul, ca sâ-l facă sa repete el însuși întreaga procedura, profesorul marginindu-se doar sa corijeze greșelile și, printre altele, îl mai învață și cum sa fixeze umbrela de pînza de șezlong și cum s-o mînuiasca în raport cu soarele.

Consulul făcea glume. Spiritul cîmpiei era încă puternic în el, și-Ș¹ bătea joc de tot ceea ce afla, așa cum își bătuse joc și de plimbarea reglementara de după micul dejun. Dar, atunci cînd văzu surîsul placid și de neînțeles cu care nepotul întîmpina aceste glume, surîs în care se rasfrîngea întreaga siguranța oarba a acestei lumi morale ciudate, se temu — da, se temu pentru energia lui de om de afaceri, și se hotan s provoace cât mai curînd posibil discuția decisiva cu consilierul auli<- 1 legătura cu cazul nepotului sau, chiar în aceeași dupa-amiaza, adică a vreme cât ar mai fi avut încă puterea necesara s-o duca la bun sfîrși forțele și spiritul aduse de la șes; căci simțea cum aceste forțe par^C volatilizau, iar spiritul locului se aliase cu buna

lui creștere într-o a ciazție periculoasa, îndreptată împotriva lui.

j

Și mai simțea ca și consilierul aulic îl sfătuisese în mod complet sa adopte obiceiurile bolnavilor din pricina pretinsei lui anemia

asta**

MUNTELE VRĂJIT 479

cine înțeles, nu putea exista nici o alta posibilitate, după toate jg la su

ntele, iar un om bine crescut ca el nu reușea sa discearna chiar de - epu^f în ce masura liniștea și încrederea atât de netulburate ale lui s Castorp contribuiau la aceasta situație, sau măcar în ce masura sta situație imposibila exista în adevăr. Nimic nu putea fi mai firesc "t ca primei cure de odihna sa-i urmeze a doua, după masa, mai com-l ta după care plimbarea pînă la Platz decurgea în mod firesc, ramî-- d ca apoi Hans Castorp sa-și învelească iarăși unchiul. Da, îl învelea, ta era cu vîntul. Și sub soarele de toamna, pe un șezlong al cărui confort era absolut de netăgăduit, ba chiar demn de-a fi lăudat din toata inima, îl lăsa întins la fel cum stătea el însuși întins, pîna ce sunetul repetat de ecouri al gongului te poftea la un dejun în comun, care se dovedea de mîna întîi și atât de copios încît cura de odihna generala care urma devenea mai puțin o obligație exterioara decît o necesitate intima căreia te supuneai din proprie convingere. Totul continua în felul acesta pînă la formidabila cină și pîna la reuniunea de seara, din salon, în jurul instrumentelor optice — și nu puteai obiecta absolut nimic împotriva acestei folosiri a timpului, căci ea se impunea cu o logică atât de convingătoare, încît nu dădea vreun prilej justificat pentru nici un fel de obiecție, chiar daca aptitudinile critice ale consulului n-ar fi fost diminuate de o stare pe care nu voia cu nici un chip s-o numească indispoziție, dar care era totuși formata din oboseala și iritare, toate combinate cu senzații de căldura și de frig.

Pentru a aranja o convorbire cu consilierul aulic Behrens, pe care James Tienappel o dorea cu nerăbdare, se folosiră de calea ierarhica:

Hans Castorp adresă cererea baieșului, iar acesta o transmisese supe-

noarei, a cărei stranie cunoștința consulul o făcu atunci cînd ea apăru pe

acon unQle îl găsi întins și unde, prin ciudățenia purtării ei,

puse la

încercare politețea consulului care zăcea fara apărare sub paturile

intașurate. „Sa binevoiasca domnia ta sa mai aibă puțina răbdare,

zile; căci consilierul aulic era ocupat: operații, consultații generale...

c- .^^ om enirea suferinda trecea pe planul întâi, potrivit chiar prin-

n> . creștine și, pentru că el era presupus sănătos, trebuia sa se obiș-

așt a Sa nU Se considere aici numărul unu, ci sa stea la locul lui și sa-și

suit ■ nn ^r fi f^{ost} cu totul altceva daca voia sa-i solicite o con-

n-av .' ea ce per)tru ea, Adriatica, nu era deloc surprinzător, întrucît

ternu - eCU SI 'C U^ Cu ocm' în ocn;ii lu' tulburi și cu privirile

re> Și așa cum îl vedea culcat în fața ei, era mai mult decît

480

THOMAS MANN

evident ca la el nu era totul chiar in ordine, și nu chiar totul era com

era

curat, dar sa nu exagereze înțelesul cuvintelor ei — așadar, încheie vorba despre o cerere de consultație sau despre o convorbire cu cară personal?

— Bineînțeles, numai despre o discuție personala! confirma cel ca stătea întins.

In acest caz, trebuia sa mai aștepte pîna cînd i se va fixa o z Consilierul aulic n-avea decît rareori timp pentru conversații personale

Pe scurt, lucrurile se desfașurară altfel decît își închipuise James, iar această discuție cu superioara îi zdruncinase destul de tare echilibrul Prea civilizată ca să se plînga într-un fel nepoliticos nepotului - al cărui calm de nezdruncinat îi dovedea ca acesta era perfect de acord cu procedeele obișnuite aici — nu cutezase nici sa-i spună cît de îngrozitoare i se păruse aceasta femeie, ci încerca foarte prudent să observe ca superioara era fara îndoiala o doamna tare originala — ceea ce Hans Castorp admise pe jumătate, după ce aruncase în gol o privire vag întrebătoare și chiar îl și întreba la rîndul lui dacă

domnișoara Mylendonk îi vînduse vreun termometru.

— Nu, mie? Acesta-i rolul ei aici? riposta unchiul.

Dar ceea ce capata o întorsătură neplăcută — așa cum, de altfel, se putea citi foarte limpede pe fața nepotului — era faptul că el nici macar nu s-ar fi mirat dacă ceea ce presupunea s-ar fi întîmplat în realitate. „Noua nu ne e frig” puteai citi pe chipul lui. Dar consulului îi era frig, îi era neconținut frig, deși capul îi ardea, și își zise că dacă superioara i-ar fi oferit într-adevar un termometru, desigur că l-ar fi refuzat, dar că fără îndoială ar fi greșit, deoarece, ca om civilizată, nu puteai întrebuița termometrul unei alte persoane, adică, de pildă, nici chiar pe acela al nepotului tau.

Astfel trecură cîteva zile. cam vreo patru sau cinci. Viața errusaru mergea ca pe roate — mai precis ca pe niște șine care fuseseră p

anume pentru el și de pe care părea că este cu neputința să se

abată-

Consulul făcea experiențe și culegea impresii - pe care, de altfel- nici dorim să le urmărim mai departe. într-o zi de pilda, în camera lui Castorp, lua de pe comoda o mică placă de sticlă neagră (prinde lucruri intime, împodobește și ea căminul curățel) care stătea rezervat ^ un mic stativ sculptat și, văzută în lumina, se dovedea a fi un mic stativ fotografic.

MUNTELE VRĂJIT 481

par asta oare ce-o mai fi? îl întreba unchiul, privind-l. întrebarea ' tificată. portretul nu avea cap, era scheletul unui bust omenesc, un înveliș neclar de carne - un bust femeiesc de altfel, după cum se putea vedea.

Asta? Un *souvenir*, răspunse Hans Castorp. La care unchiul spuse: -Pardon! și puse placă pe stativ, îndepărtându-se repede, țs[u este decît unul dintre exemplele experiențelor și impresiilor lui A'n timpul acestor patru sau cinci zile. Dar asistă, de asemenea, și la o conferință a doctorului Krokowski, deoarece nimănui de aici nici măcar nu-i putea trece prin cap să lipsească. Cît despre convorbirea particulară cu consilierul aulic Behrens, pe care o solicitase, primi un răspuns afirmativ tocmai a șasea zi. Fiind convocat, după micul dejun, coborî la subsol, hotărît să schimbe cu acest om cîteva cuvinte serioase în legătură cu nepotul său și cu timpul pe care-l pierdea aici. Cînd se întoarse, întrebă cu o voce stinsă: - Ai mai auzit vreodată una ca asta?

Era însă limpede că Hans Castorp mai auzise despre un asemenea lucru, care îl lăsa complet rece, astfel încât consulul o taie scurt și nu mai răspunde întrebărilor potolite pe care i le pune nepotul, decât prin: -Nimic, nimic!

Dar din clipa aceea începu să aibă un nou obicei; anume acela că se

uita pieziș în sus, cu sprâncenele încruntate și cu buzele țuguiate, pentru

ca apoi să-și întoarcă brusc capul și să-și fixeze privirea în direcția

opusă... Discuția cu Behrens se desfășurase, oare, tot în niște condiții

complet diferite de acelea pe care le prevăzuse consulul? La urma

urmelor, fusese vorba nu numai despre Hans Castorp ci și despre el,

deci despre James Tienappel însuși, așa încât convorbirea își pierduse

caracterul neprofesional? Comportarea consulului te făcea să o banuiești.

El era foarte bine dispus, flecărea mult, râdea fără noimă, și cu pumnul îi

battea nepotului câte un ghiont în burtă exclamând:

„1' latrine flăcău! Și între timp, privirea îi sarea brusc încolo și

pece. Înăsa ochii lui urmăreau și direcții ceva mai precise, ceea ce se petea, de pildă, la masa sau în timpul plimbărilor

reglementare și a serale.

Început, consulul nu dăduse vreo atenție deosebită unei oarecare

doamnă. Kędisch, soția unui industriaș polonez, care stătea la masa

doamnă, era absentă pentru moment, și a liceanului cel lacom, cu

oarecare doamnă aflata la cură,

482

THOMAS MANN

asemenea celorlalte, de altfel o bruna mica și plinuță, nu chiar d'cele mai tinere și de pe acum cam încărunțită, însă cu o dubla h grațioasă și cu niște ochi mari și vioi. Sub raportul bunei-creșteri nu fi putut măsura deloc cu soția consulului

Tienappel, de-acolo de ' din cîmpie. Dar duminică seara, în hol, datorită unei rochii negre cu iete și decoltate, consulul descoperi că doamna Redisch avea sîni ni sîni de femeie de un alb mat, foarte tari, a căror linie despărțitoare e vizibilă destul de adînc, iar această descoperire îl răscoli și-l entuziasm pînă în străfundurile sufletului pe acest bărbat rafinat și vîrstnic, ca și cum ar fi văzut un lucru cu totul nou, nebănuț și unic. Caută și f_{aeu} cunoștință cu doamna Redisch, discuta mult cu ea, mai întîi în picioare apoi șezînd unul lînga altul, și se duse la culcare fredonînd. A doua zi doamna Redisch nu mai purta toaleta neagră cu paiete, ci o rochie închisă pînă în gît; dar consulul știa ce știa și rămase credincios primelor lui impresii. Dori s-o întîlnească la plimbările reglementare, ca să meargă alături de ea, flecărînd, întors spre ea într-un fel deosebit de fermecător și care-l prindea bine. La masă bau în sănătatea ei și ea îi răspunse, lăsînd sâ-i strălucească într-un surîs îmbrăcămintea de aur care-i acoperea mai mulți dinți, iar în timpul unei conversații cu nepotul său, consulul declară că respectiva doamnă era în adevăr „o femeie divină”, după care începu iarăși să fredoneze. Hans Castorp suporta toate acestea cu o îngăduință calmă și de parcă era foarte firesc ca lucrurile să se desfășoare astfel. Dar această întîmplare nu părea să consolideze cîtuși de puțin autoritatea rubedeniei lui mai vîrstnice și nu se potrivea întru nimic cu misiunea consulului.

Prînzul — în timpul căruia consulul ridică paharul, și încă de doua ori, în cinstea doamnei Redisch: mai întîi la pește și după aceea la șerbet -era tocmai acela pe care consilierul aulic Behrens îl lua la masa lui Han

Castorp și a invitatului său, căci, cum s-a mai spus, el prînzea pe

rînd l^a

fiecare dintre cele șapte mese, și pretutindeni îi era rezervat un tacirn locul de onoare. Cu mîinile lui enorme împreunate în fața farfu^l stătea cu mustața zbîrlită între domnul Wehsal și cocoșatul mexi căruia îi vorbea în spaniolă - căci cunoștea toate limbile, chiar turc ungara - și îl privea cu ochii lui lâcrămoși și injectați pe ^{conS} Tienappel cum ridică paharul plin cu vin de Bordeaux în cinstea o^o nei Redisch. Iar ceva mai tîrziu, tot în cursul prînzului, consilierul ^ improviza o mini conferință, stimulat de James care, de ia celălalt ^ și peste toată lungimea mesei, îi puse pe neașteptate o întreb

„ce se întâmplă cu omul când se descompune. Consilierul aulic *" diase doar trupul din toate punctele de vedere, trupul este speciali-lui el este oarecum prințul trupului, dacă te poți exprima astfel,

dar este în măsură să ne relateze ce se întâmplă atunci când trupul se descompune.

— Mai întâi, îți crapă burta, răspuse consilierul aulic, cu coatele riiinite de masă și aplecat peste mâinile Împreunate. Zaci pe talașul și rumegușul sicriului, iar gazele, înțelegeți, se degaja, te umflă, așa cum fac ștregarii cei neastîmpărați cu broaștele pe care le umfla cu aer — în sfîrșit, te prefaci într-un adevărat balon, iar burta nu mai poate suporta presiunea, astfel că cedează și crapă. Poc! Fîss! adică te ușurezi în mod simțitor, faci ca Iuda Iscariotul când a căzut de pe cracă, te deșerți. Mda. și apoi redevii om de societate. Atunci, dacă ți s-ar acorda un concediu, te-ai putea întoarce să-ți revezi rudele ramase în viață, fără să le provoci supărări prea mari. Căci se cheamă că ai încetat să mai puți. Dacă după aceea ți-ar veni pofta să te plimbi pe afara, prin aer liber, încă te-ai mai prezenta ca un flăcău foarte drăguț, asemenea acelor cetățeni din Palermo, atîrnați de pereții coridoarelor subterane ale capucinilor de la Porta Nuova. Stau acolo spînzurați, uscați și eleganți, și se bucură de stima generală. Important este că ai încetat să puți.

— Bineînțeles! spuse consulul. Vă mulțumesc foarte mult. Dar a doua zi dimineața, consulul dispăruse.

O luase la sănătoasa, plecase cu primul tren spre șes — după ce, firește, se achitase de toate obligațiile materiale: cine ar fi putut presupune contrariul! își plătitese nota și depusese onorariul convenit pentru consultația care avusese loc și, cu toată discreția, fără să sufle o vorbu-

rudei lui, își pregătise singur cele două valize — desigur că asta s-a plat seara, sau spre zori, adică la o oră din noapte — căci, aproape

cui dejun, când Hans Castorp intră în camera unchiului său, o găsi goală. P. c. mase cu brațele încrucișate și spuse „Așa, așa!" Dar se întâmplă

■uc ■ IPU aCeea 'i flutură pe chip un surîs melancolic. „Ah, așa stau

• mai spuse el și clătină din cap. Cineva o luase la sănătoasa

fite j peste cap și-ntr-o grabă mută, ca și cum trebuia să pro-

case ■ C 'pâ de hotărîre și, mai ales, să nu scape această clipă, își arun-
iridepi- n C în va"za și plecase: singur, nu însoțit, și nu după ce și-ar fi

onorabila misiune, ci fericit că apucase să scape teafăr, un
484

THOMAS MANN

burghez care fuge sa se adăpostească sub drapelul cîmpiei, ac unchiul James. Ei, călătorie sprîncenata!

Hans Castorp nu pomeni nimănui și înainte de toate șchiopului c însoțise pe consul pîna la gara, ca nu știuse nimic despre iminenta care a rudei și vizitatorului sau. Și primi o carte poștala de pe ^i lacului Constanța, care-l informa că James fusese chemat la șes prinț telegrama foarte urgenta, pentru niște afaceri. Nu voise sa-u deranie nepotul. O minciuna convenționala. „Ședere plăcută și pe viitor!" Era zeflema? în cazul acesta, o zeflema teribil de artificiala, gîndi Hans Castorp, căci în mintea unchiului nu se aflase nici urma de zeflema sau de gluma atunci cînd plecase în graba, ci o făcuse verde de frica, constatase în sinea lui și realizase în sinea Lui ca după o ședere de numai o săptămîna, întorcîndu-se la șes, va avea cîtava vreme impresia ca totul era prefăcut și cam nefiresc si ca ar fi lucru de mirare sa nu facă plimbarea reglementară după micul dejun și să nu se întindă „la orizontal" în aer liber, înfășurat în paturi după tipic, ci, în loc de toate acestea, sa se duca la birou. Iar această constatare înfricoșătoare fusese, de fapt, motivul fugii lui pripite.

Astfel se încheie încercarea cîmpiei de a pune iarăși mîna pe Hans Castorp care evadase. Tînarul nu-și ascunse pe loc ca eșecul complet, pe care-l prevăzuse, era de-o importanța decisiva pentru raporturile lui cu oamenii de-acolo. însemna ca șesul renunța la el, ridicînd din umeri; iar pentru el, asta însemna libertatea desavîrșită care, încetul cu încetul, încetase sa-i mai îmboldească inima.

Operationes spirituales

Leo Naphta era de baștină dintr-un tirgușor din vecinătatea froⁿ tierei galițiano-volhinice. Tat ii lui, despre care vorbea cu respect-iar avea conștiința ca se îndepărtase suficient de vechiul mediu pentru < putea sa-l judece cu bunăvoința — fusese 50/ief, adică haham, dar ci deosebita se vadea aceasta meserie

fața de cea practicata de mace creștin, care era numai un negustor și un meseriaș. Nu tot așa se p
ceau lucrurile și cu tatăl lui Leo. El era un ofician ritual,
avînd ca

apo' un sens spiritual. Examinat de rabin in privința rivnei
evlavioase,

împuternicit sa doboare vitele după legea lui Moisc și în
conform cu preceptele Talmudului, Elia Naphta - ai cărui ochi
albaștri

MUNTELE VRĂJIT

485

încredeai în portretul ce i-l făcea fiul sau, de o strălucire
stelara și ■ de o senină spiritualitate — avusese în toata ființa
ceva sacerdotal care f -rjtea că, în timpurile străvechi,
doborîrea vitelor fusese într-adevar o letnicire a preoților. Când
Leo - sau Leib cum îl strigau în copilărie -l văzuse pe tatăl lui
îndeplinind în curte funcțiunile rituale, ajutat ai de o slugă
vînjoasa — un tînar de tip iudaic, un adevărat atlet, pe care
plăpîndul Elia cu barba lui blonda părea încă și mai șubred și ai
delicat ~ și repezind spre animalul legat și cu căluș în gura dar
nu meșit cuțitul ritual, facîndu-i o tăietura adîncea în regiunea
vertebrei ervicale, in vreme ce asistentul strîngea in străchini
sîngele care șiroia aburind, umplmrlu-le iute, băiatul absorbea
spectacolul cu acea privire de copil care dincolo de aparențele
sensibile pătrunde pîna la esența, și care era foarte proprie
fiului lui Elia cu ochii înstelati. El știa ca măcelarii creștini erau
obligați sa amețească vitele cu o lovitura de măciucă sau de
barda, înainte de-a le ucide, și ca aceasta dispoziție fusese dată
pentru a scuti animalele de un tratament prea crud; pe cînd
tatăl lui - cu toate că era cu mult mai delicat și mult mai înțelept
decît acești mitocani, și cu toate ca avea ochii înstelati ca nici
unul dintre ei -acționa după lege, dîndu-i creaturii neamețite
lovitura care îi tăia gîtul, și lăsînd-o să-și piardă sîngele pîna se
prăbușea. Tînarul Leib avea sentimentul că procedeul acelor
bădărani de goi era determinat de un fel de bunătate
îngăduitoare și profana, care nu cinstea cum se cuvine actul
sacru, deoarece îi lipsea tocmai cruzimea solemnă pe care o
întrebuința tatăl lui, iar ideea de mila se împletise în mintea lui
cu aceea de cruzime, tot așa după cum, în închipuirea lui,
aspectul și mirosul sîngelui care țîșnea erau legate de ideea de
sacru. Căci el vedea bine ca tatăl sau nu-și alesese aceasta
meserie sîngeroasa mînat de aceeași pofta brutala u îmboldise

pe tinerii și vlăjgani de creștini cît și pe sluga sa, ci otive pur spirituale și oarecum în sensul ochilor lui înstelați, măcar C'1' <im Pun« de vedere fizic, era atît de firav.

În adevăr, Elia Naphta fusese un visător și un gînditor, nu numai un c or a' Torei, ci și un critic al Scripturii, ale cărei principii le dis-

Und U ' dispute care ajungeau destul de des la cearta. În ținutul

cor r ,CUla' trecea drept un om de un fel deosebit nu numai printre ev]a . nar*- ca unul care știa mai mult decît ceilalți - pe de o parte din înt_ru ' ar pe de alta parte și într-un mod care putea sa nu fie chiar conform prescripțiilor și în orice caz nu corespundea unei ^nuite. Exista în el ceva ieșit din comun, propriu sectarilor,

486

THOMAS MANN

ceva de fanatic al lui Dumnezeu, un fel de Baal-Șem sau de adică un fel de făcător de minuni, cu atît mai mult cu cît, în adevăr **'

decase într-o zi o femeie de spuzeala, altădată vindecase un băiat cu ■

Plus de cîrcei, și toate acestea numai prin sînge și descîntece. Dar to

aureola unei evlavii cam prea temerare, în care faima folosirii sirm juca un rol atît de mare, i-a pricinuit sfîrșitul. Căci cu prilejul răzmerițe populare și a unei panici furioase, provocate de uciderea în_e plicabila a doi copii de creștini, Elia parași viața pe o cale înfricoș toare: l-au găsit crucificat cu piroane pe ușa casei incendiate, după car soția lui, deși tuberculoasa și țintuita la pat, părăsise ținutul împreună cu fiul ei Leib și cu cei patru mezini, urlînd și gemînd cu brațele ridicate spre cer.

Nu complet lipsita de resurse datorita prevederii lui Elia, încercata familie găsisse azil într-un orășel din Vorarlberg, unde doamna Naphta obținuse, într-o filatura de bumbac, o slujba pe care o îndeplini atîta vreme cît i-o îngaduiira puterile, în timp ce copiii mai mari mergeau la școala primara. Dar daca disciplinele intelectuale ale acestei școli erau suficiente pentru temperamentul și nevoile fraților și surorilor lui Leo, nu acesta a fost și cazul celui mai mare dintre ei. De la mama-sa moștenise germenul ftiziei, însă de la tatăl lui, în afara de statura mărunta, primise o inteligența excepționala și unele daruri intelectuale

care fara întârziere se unire cu aspirații mai ambițioase, cu o nostalgie sfîșietoare după formele de viața mai aristocratice, și care îi inspiră o nevoie pasionată de a se ridica mai sus de originile lui sociale. In afara de școala, adolescentul de paisprezece sau cincisprezece ani își formase spiritul cu nerăbdare, fara nici o ordine și numai cu ajutorul cărților pe care știuse sa și le procure și cu care-și hrănise inteligența. Gîndea și spunea niște lucruri care o făceau pe mama lui suferinda sa-și vîre capul între umeri și sa ridice mîinile spre tavan. Prin felul sau, prin răspunsurile date la lecțiile de religie, atrase asupra lui atenția rabinului coronitații, un om evlavios și învățat care făcu din el elevul sau preferat și satisfac înclinația formală, printr-o învățătura a limbilor ebraica și c sice, iar nevoia de logică printr-o inițiere în matematici. însă solitudine sărmanului om avea sa fie prost răsplătită; căci nu întârzie ■ dea seama ca hrănise la sîn un șarpe. După cum se întâmplase pe

si acu"1

v

muri și între Elia Naphta și rabinul sau, tot așa se întâmpla începură sa nu se mai înțeleagă, între profesor și elev izbucniră con

1 râ

religioase și filozofice care se înăspriră tot mai mult, iar cinstitul >*

t

MUNTELE VRĂJIT 487

îngrozitor de suferit din pricina revoltei spirituale, a înclinației f ritica și spre scepticism, din pricina spiritului de contradicție și a ticii tăioase a tînarului Leo. La toate acestea se mai adaugă și fap-ingeniozitatea și spiritul răzvrătit al lui Leo sfîrșira prin a lua un revoluționar: cunoștința pe care o făcuse cu fiul unui membru 'alist al Reichstagului, și chiar cu însăși persoana acestui erou al tri-ei dădu spiritului sau o orientare politica și îi canaliza pasiunea de 'cian într-un sens critic la adresa societății. Rostea niște cuvinte care-i f eau parul măciuca onestului talmudist, căci acesta așeza mai presus , orice cinstea sufleteasca, adică profera vorbe care sfîrșira prin a pune capăt înțelegerii dintre învățător și învățăcel. Pe scurt, lucrurile ajunseseră la punctul în care Naphta fusese blestemat si gonit pentru totdeauna de către cărturar din

camera lui de lucru, și asta tocmai în vremea când mamă-sa, Rahel Naphta, era pe moarte.

Cam tot pe atunci, imediat după moartea mamei lui, Leo îl cunoscuse pe părintele Unterpertinger. Într-o zi, tânărul, în vîrsta de șaisprezece ani, ședea însingurat pe o banca în parcul din Margaretenkapf, așezat pe o înălțime în vestul orașului, pe țărmul Illului, de unde te bucurai de o priveliște întinsă și limpede asupra văii Rinului — ședea acolo, pierdut în gînduri amare și triste asupra destinului și viitorului sau, cînd un profesor de la internatul iezuit „Morgenstern”, care tocmai se plimba prin parc, se așeza lînga el, își puse pălăria alături, își încrucișa picioarele sub sutana de preot și, după ce răsfoi cîtava vreme breviarul, angaja o conversație care continua cu multa însuflețire și care avea să hotărască soarta lui Leo. Iezuitul, om cu experiența și cu o excelentă educație, pedagog din pasiune, cunoscător de oameni și ademeni-or de oameni, asculta cu atenție primele fraze sarcastice, limpede ros-lîe, prin care tânărul evreu sărăcăcios îi răspundea la întrebări. O spiri-tate ascuțita și framîntata se desprindea din tânărul Naphta și, rîrî zînd mai adînc, iezuitul se izbi de o cultura și de o eleganța de ire pe care înfățișarea neîngrijita a tânărului le făcea să apară cu atît ^ ai surprinzătoare. Vorbiră despre Karl Marx și despre *Capitalul* pe eo Naphta îl studiasse într-o ediție populară și, de acolo, trecură la ^ > pe care-l citise destul sau despre care citise destule ca să poată

crteva observații izbitoare. Fie dintr-o înclinație generală spre t^aciox fi H ' e In mtenția de a fi politicoș - declara că-l considera pe

oare - • !olnc*itor ^catolic"; iar cînd preotul, surîzînd, îl întrebă pe ce aza această afirmație - deoarece Hegel, în calitate de 488

THOMAS MANN

filozof al statului prusac, trebuia considerat protestant în mod ese • și specific — el răspunse: tocmai această expresie de „filozof al st lui”, confirma că, în sensul religios, dacă nu, firește, și în sensul d matic-eceziastic, era îndreptățit să vorbească despre catolicismul 1 Hegel. Căci (lui Naphta îi era dragă în mod cu totul deosebit această conjuncție, ea capata oarecum ceva triumfător și nemilos în gura lui și ochii îi scînteiau îndărătul sticlelor de la ochelari de fiecare dată cînd putea să o introducă într-o frază), căci conceptul politicii era în mod p₅-hologic legat de

conceptul catolicismului, alcătuită o categorie care îmbrățișa tot ce exista ca manifestare obiectivă, dinamică, realizabilă activă și eficientă. Acestei categorii i se opunea sfera pietistă, protestantă izvoită din misticism. Dar numai în iezuitism, adăugând el, se manifesta cu toată evidența natura pedagogică și politică a catolicismului; în adevăr, acest ordin considerase întotdeauna arta politicii și a educației ca pe niște domenii proprii. Apoi îl mai cita pe Goethe care, deși era incontestabil protestant și-și înfipse rădăcinile în pietism, totuși avusese o latură hotărât catolică, tocmai prin realismul lui și doctrina acțiunii. Apăruse practicarea confesiunii, iar ca educator aproape ca se vădise a fi iezuit.

Ca Naphta spusese aceste lucruri pentru că le credea, pentru că le găsea spirituale sau fiindcă voia să-i placă interlocutorului sau, în calitatea lui de om sărman care trebuia să măgulească și să calculeze cu precizie ceea ce putea să-i servească sau să-i dăuneze, oricum, pe preot îl interesa mai puțin sinceritatea acestor cuvinte decât inteligența pe care o dovedeau; și astfel conversația continua, iezuitul afla destul de repede condițiile de viață ale lui Leo, iar întâlnirea se sfârși cu invitația făcută de Unterpertinger ca Leo să vină să-l vadă la internatul pedagogic.

Astfel se făcu ca Naphta ajunsese în situația să pună piciorul în „Stelia matutina”, a cărei atmosferă științifică și nivel social ridicat îi ațîțaser de multă vreme închipuirea și nostalgia; ba mai mult: datorită acestei întorsături a lucrurilor, își făcuse rost și de un nou profesor și protecție • mult mai dispus decât celălalt să-i încurajeze și să-i aprecieze temperamentul, un profesor a cărui bunătate era în mod firesc rece, fiind experienței lui de viață, și în preajma căruia el simțea cea mai

dorință să pătrundă. Asemenea multor evrei de înaltă

■dul mare litate-

ia^l-

Naphta era din instinct totodată și revoluționar și aristocrat, social în același timp stăpînit de visul de a atinge forme de existență nedistinse, exclusive și ordonate. Cele dintîi cuvinte pe care i le-a s

MUNTELE VRĂJIT

489

ența unui teolog catolic, deși le rostise oarecum ca pe o pură ciere comparativă, fuseseră o declarație de dragoste pentru biserică

mana pe care o prețuia ca pe o putere totodată nobila și spirituala,

an timateriala, antireala, antilumeasca și, în consecința, revolu-

- nara. Iar acest omagiu era sincer și pornea din străfundul ființei lui

- cum o explica el însuși, iudaismul, datorita socialismului și spiri-lui său politic, era mult mai aproape de sfera catolica, îi era mult mai ■nrudit decât protestantismul cu subiectivitatea lui mistica și individualistă - așa încât convertirea unui evreu la religia catolica constituia o evoluție spirituala mult mai ușoara decât aceea a unui protestant.

Certat cu păstorul comunității religioase în care se născuse, orfan și părăsit și, pe deasupra, nerăbdător sa respire un aer mai curat, sa cunoască niște forme de existența la care însușirile lui îi dădeau dreptul, Naphta, după ce atinsese de multa vreme vârsta la care putea lua asemenea decizii, era gata cu atîta nerăbdare sa treacă pragul noii confesiuni, încât „descoperitorul” lui se văzu scutit de truda de a cîștiga la religia sa acest creier excepțional. Chiar mai înainte de-a fi primit taina botezului, în urma inițiativei preotului, Leo găsisese la „Stella” un azil vremelnic, hrana sa materiala dar și pe cea spirituala. Se mutase acolo, parasindu-și frații mai mici, cu cea mai mare liniște sufleteasca și cu indiferența unui aristocrat al spiritului, și-i lasă la bunul plac al asistenței publice și la voia întîmplării, sortindu-i vieții ce o meritau avînd în vedere însușirile lor mediocre.

Terenul instituției pedagogice era vast, la fel ca și spațiul clădirilor care puteau adăposti patru sute de interni. În plus, așezamîntul mai avea paaun și pășuni, o jumătate de duzina de terenuri de joc, acareturi și grajduri pentru sute de capete de vite. Instituția era totodată un pension,

oala model, o academie sportivă, o pepiniera de savanți și un templu

zilor; căci se jucau mereu piese de teatru și se făcea muzica. Viața

același timp seniorala și monahala. Cu disciplina și cu eleganța

omneau, cu veselia ei discreta, cu spiritualitatea și organizarea ei

„n . Ioasa> cu precizia împărțirii timpului, ea măgulea cele mai adînci

v e ae 'u; Leo. Era nespus de fericit. Lua mesele excelente într-un
stî _ ect0I"iu în care domnea tăcerea, unde un tânăr
supraveghetor,

da inuia s

S>â-;

ră«»na în

pup*tru înalt, citea cu glas tare și aceeași liniște ' Pe coridoarele
instituției. Zelul lui la învățătura era arzător, iar pofida P'amînilor
sensibili, își dădea toata silința sa nu urmă nici la jocurile
sportive. Pioșenia cu care asculta în

490

THOMAS MANN

fiecare dimineața prima liturghie și cu care lua parte în
fiecare dumi " la slujba festiva era în măsura sa-i entuziasmeze
pe părinții pedas Ținuta și manierele lui nu-i mulțumeau mai
puțin. Iar în zilele sărbătoare, după-amiaza, după ce mîncase
prăjituri și băuse vi_n ducea sa se plimbe îmbrăcat cu o uniforma
cenușie și verde, guler înal cu pantalonii la dunga și purtînd
șapca.

Era pătruns de o recunoștința plină de uimire față de grija de
care s bucura, gîndindu-se la originea lui, la creștinismul lui de
data recenta la situația lui personala în general. Nimeni nu
părea sa știe ca beneficia de o bursa din partea instituției.
Regulile școlii abăteau atenția camarazilor de la faptul ca el nu
avea nici familie și nici cămin. Nimănui nu-i era îngăduit sa
primească pachete cu mîncare sau prăjituri. Cele care soseau în
ciuda acestei interdicții erau împărțite tuturor deopotrivă, iar
Leo își primea și el partea lui. Cosmopolitismul care domnea în
instituție interzicea ca originea lui rasiala sa iasă în vreun fel în
evidența. Se găseau acolo, de altfel, tineri din cele mai
depărtate țari, de pilda sudamericani de origine portugheza,
care păreau mult mai „evrei" decit el, și în felul acesta noțiunea
se pierdea. De pilda, prințul etiopian care fusese primit în
același timp cu Naphta, era chiar un tip de maur cu patul creț,
dar cu toate acestea era foarte distins.

În clasa de retorica, Leo își exprimă dorința sa studieze
teologia pentru a putea, într-o zi, sa fie demn de a aparține
Ordinului. De atunci, bursa de categoria a doua pe care o
primea și care-i dădea dreptul la un regim mai modest, i-a fost
trecuta la categoria întâi. Acum la masa era servit de slujitori, iar

camera lui se învecina într-o parte cu aceea a unui conte silezian, von Harbuval und Chamar, iar în cealaltă cu a unui marchiz di Rangoni-Santacroce din Modena. Își trecu în mod strălucit examenele și, credincios hotărârii luate, parași institutul pentru a-și face noviciatul la Tisis, care se găsea în apropiere, adică pentru o viață de smerenie necondiționată, de disciplina muta și de antrenament relig¹⁰ care îi procurau plăceri spirituale în concordanță cu concepțiile fanați de altădată.

Totuși, sănătatea lui suferea — și anume nu atât de pe urma aspr^f noviciatului, care prevedea și oarecare răgaz trupului, cit din p^{1C} vieții lăuntrice. Cu înțelepciunea și iscusința lor, procedeele pedagog al căror obiect era corespundeau aptitudinilor sale personale, st^l lîndu-i-le în aceeași măsură. În timpul practicilor spirituale căror

închina zilele ba chiar și o parte din nopți, și cât durară toate aceste

aspr^f

MUNTELE VRĂJIT

491

âtiri, examene de conștiința, cercetări și limpeziri, el se implica în P . v⁰jt în nesfârșite greutateți, contradicții, tăgăduiri, îmboldit de un spi- . je șicana răutăcioasa și pătimașa. Era deznădejdea - dar în același și marea nădejde — a îndrumătorilor lui spirituali pe care-i făcea, în care zi, sa simtă toate flăcările iadului, când îi lua în furca dialecticii ■ ' uluia cu lipsa lui de ingenuitate. *Ad haec quid tu?* întreba el dinda-tul scilpitoarelor sticle de ochelari. Și, luat din scurt, părintelui nu-i m^{ai} rămînea altceva de făcut decît sa-l îndemne la rugăciune, ca sa-și cîștige pacea sufleteasca: *ut in aliquem gradum quietis in anima perveni-qt* Numai ca aceasta „pace” se vadea a fi, atunci când reușeai sa ajungi la ea, doar o istovire completa a vieții personale și te prefăcea pentru totdeauna într-o simpla unealta, adică era pacea sufleteasca a cimitirului, ale cărei semne exterioare atât de îngrijorătoare fratele Naphta le putea studia în preajma lui pe nenumăratele chipuri cu ochii căzuți în fundul capului și pe care el nu avea s-o atingă decît cu prețul ruinării trupești.

Pentru înalta ținută spirituala a superiorilor lui, stătea mărturie faptul ca aceste rezerve și obiecții nu influențau întru nimic stima de care se bucura în ochii lor. Chiar starețul însuși îl chema la el, la sfîrșitul celui de-al doilea an de noviciat, discuta și consimți sa-l primească în sînul Ordinului; iar tînarul scolastic,

care pîna atunci primise cele patru confirmări inferioare, adică fusese rînd pe rînd portar, paracliser, predicator și apoi se lepădase de Satana, făcînd de asemenea și jurămintele „simple”, astfel încît el aparținea în mod definitiv societății, pleca la colegiul de la Falkenburg din Olanda pentru a începe studiile superioare de teologie.

"e vremea aceea avea douăzeci de ani, iar trei ani mai tîrziu, din

cauza climei neprielnice și în urma eforturilor intelectuale, boala lui

de la început făcuse asemenea progrese încît nu și-ar fi putut continua stu-

diile punîndu-și viața în primejdie. O hemoptizie îi alarma pe toți și după ce se zbatu mai multe săptămîni între viața și moarte,

restabilit, a fost trimis înapoi la „Stella matutina”. În acest așezamînt

unde fusese crescut, găsi un loc de pedagog, supraveghetor al

clasei interne, dar și ca profesor pentru studiile clasice și filozofice. De

îndată ce acesta intra în ordinea prescrisă de obicei, însă după ce-l

au văzut la șasezeci de ani, te întorceai la colegiu ca să urmezi și să

îngăduiești șapte ani de studii teologice. Dar fratelui Naphta nu-i era asemenea perspectiva. Căci el continua să fie bolnav; medicul

492

THOMAS MANN

și superiorii lui socoteau că slujba pe care o ocupa, și care se îndeplinea în aer liber — de pildă supravegherea elevilor la muncile agricole — j-deocamdată prielnică. Primi totuși primul grad superior și învoirea sa cîntec de oficiant la slujba solemnă de duminică — învoirea care de altminteri nici nu se folosea, mai întîi fiindcă nu avea deloc caracter muzical, și în al doilea rînd deoarece glasul lui stins de boala îl făcea cît totul inapt de a cînta. Nu înainte de a ajunge în grad mai sus de subdiaconat și înainte de a ajunge nici la diaconat și nici la hirotonisirea ca preot; și cum hironomia tîrzie se repetă, iar febra nu înceta, se văzu silit să facă o cură prelungă, pe cheltuiala Ordinului, alegîndu-și domiciliul la

Davos - și iată ca în aceasta ședere era pe punctul să împlinescă șapte ani. De altfel, abia dacă se mai putea vorbi despre o cură propriu-zisă. Șederea la Davos devenise o condiție indispensabilă pentru salvarea vieții lui, necesitate îndulcită puțin de activitatea de profesor de latină la liceul bolnavilor din localitate...

Hans Castorp afla toate aceste întâmplări, însoțite și de alte amănunte mai cuprinzătoare și mai precise, chiar din gura lui Naphta, în timpul convorbirilor, când îl vizita în chilă capitonată cu mătase, fie singur, fie uneori în tovărășia vecinilor de masă, Ferge și Wehsal, pe care îi prezentase lui Naphta; sau când îl întâlnea în timpul plimbării și se întorceau împreună spre Dorf — dar indiferent dacă le află din întâmplare, pe sărite sau sub formă de povestiri încheiate, fapt era că, în ceea ce-l privea pe el, le găsea nu numai foarte neobișnuite, dar îi mai îmboldea și pe Ferge și Wehsal să le remarce ciudățenia, ceea ce se și întâmpla. primul, este adevărat, mărturisind limpede și direct că toate lucrurile înalte îi erau străine (căci numai aventura șocului pleural îl țirise dincolo de omenescul cel mai modest), al doilea, dimpotrivă, cu o vădită simpatie față de fericita carieră a unui om pornit de foarte jos și cărui boală ce-o aveau în comun îi ridicase în față o piedică pentru a-i sta^{v1} uriașul avânt.

Cît despre Hans Castorp, el regreta această întrerupere și se gⁿ cu mîndrie dar și cu grijă la dragul lui Joachim, omul de onoare care printr-un efort eroic, sfîșiasese rețeaua rezistentă a palavrelor Radamante și fugise spre drapelul al cărui baț Hans Castorp parcă l -vedea apucîndu-l cu mîna stînga, pentru că, apoi, ridicînd trei dege^e la mîna dreaptă, să depună jurămîntul de credință. Naphta jurase și ^ un steag, și el se plasase la adăpostul lui, după cum însuși se exp^{rl}

MUNTELE VRAJIT

493

atunci

cînd îl pusese la curent pe Hans Castorp asupra felului în care era organizat Ordinul său; dar după cît se părea, se arăta a-i fi mai puțin h'ncios cu ideile și speculațiile intelectuale decît era Joachim față de -u - și cu toate acestea, el, Hans Castorp, ascultîndu-l — adică el. ■ 'lul și copilul păcii, pe *ci-devant* sau pe viitorul iezuit — se simțea tarit în convingerea că fiecare dintre ei, atît Joachim cît și Naphta, tre-'a să aibă simpatie pentru situația și profesia celuilalt și să le simtă - rudite cu propria lui situație și

profesie. Căci, în fond, amîndoua erau deopotrivă caste militare, și aceasta în mai multe privințe: sub raportul ascezei" cît și al ierarhiei, al supunerii și al onoarei spaniole. Mai ales aceasta din urma domnea în Ordinul lui Naphta, care, de altfel, era de origine spaniola și a cărui regula privitoare la exercițiile spirituale -ceva asemănător cu aceea pe care Friedrich al Prusiei o impusese mai tîrziu infanteriei lui — fusese redactata, la început, în limba spaniola, fapt ce îl făcea pe Naphta sa se slujească adesea de expresii spaniole în povestirile și relatările lui. Așa se făcea ca vorbea despre cele două *ban-deras*, cele două stindarde, în jurul cărora se adunau armatele în vederea mării bătălii: cel spiritual și cel infernal; unul în ținutul Ierusalimului unde comanda Isus, *căpitan general* al tuturor dreptilor - celalalt pe cîmpia Babilonului, avînd drept *caudillo*, adică șef, pe Lucifer...

Parca așezamîntul „Stella matutina" nu fusese o adevărata școala militară, ai cărei elevi grupați în „divizii", fuseseră obligați sa păstreze o *bienseance* ecleziastica militară, pătrunsă de spiritul onoarei, o îmbinare de „guler scrobit" și „colereta spaniola", daca ne putem exprima astfel? Lu cîta limpezime, gîndi Hans Castorp, apărea ideea de onoare și de noblețe, care juca un rol atît de strălucit în profesiunea lui Joachim și în ceea în care Naphta făcuse o cariera din nenorocire atît de scurta, numai m pncina bolii. Daca era sa-l crezi, acest Ordin nu se compunea decît >n ofițeri extrem de ambițioși, însuflețiți doar de gîndul de a se distinge n timpul serviciului (*Inisgnes esse* se spunea în latinește). Potrivit doc-ei și regulamentului stabilite de întemeietorul și generalul suprem, ° ui Loyola, ei îndeplineau mai multe servicii - niște servicii mult k unate decît ale tuturor celor care nu acționau decît conduși de

tio Im^ ^a' ma' mu'1' 'Și îndeplineau îndatorirea *ex supereroga-*
carn" ^ C^nco*o ^e datoria lor, deci nu numai rezistînd răzvrătirii
 decît f C n* a

camis), ceea ce la urma urmei nu era nimic mai mult
 spre oncaru* om sănătos și cu bun-simț, ci combatînd
 înclinările
 ailitate, amor-propriu și dragoste de viață, chiar în chestiunile
 494

THOMAS MANN

înd

care erau îngăduite oamenilor obișnuiți. Căci a lucra dușmanul, agere *contra*, prin urmare „atacînd", era mult mai onorah' decît a

te margini sa te aperi (*resistare*). Sa-l vlăguiesti și sa-l distrugi dușman! spunea regulamentul de serviciu în campanie; și autorul 1U' spaniolul Loyola era, o dată mai muVt, complet de acord cu acel *căpitan general* al lui Joachim, cu Friedrich al Prusiei, căci regula de război acestuia suna astfel: „Atacă! Ataca!” „Nu-l slabi pe inamic!” „*Attaquez donc toujours!*”.

Dar ceea ce mai ales se dovedea a fi comun atît universului lui Naphta cît și celui al lui Joachim era atitudinea lor în privința vărsării de sînge și axioma ca nu trebuia s-o eviți: lumile, Ordinele și castele lor se potriveau riguros, și pentru un copil al păcii era foarte interesant sa-l audă pe Naphta vorbindu-i despre tipurile de călugări războinici din evul mediu, care, asceți pîna la istovire și totuși lacomi de cuceriri spirituale, nu crușaseră sîngele pentru a întrona cît mai grabnic statul lui Dumnezeu, acela al domniei supranaturalului pe pamînt; despre acei templieri-ostași care credeau că moartea în lupta împotriva necredincioșilor este mult mai vrednică de laudă decît moartea în patul lor, și care socotiseră ca a fi ucis sau a ucide pentru iubirea întru Isus Christos nu era o crimă, ci suprema glorie. Era bine că Settembrini nu auzise aceste vorbe! Flașnetarul n-ar fi scăpat ocazia să le pună capăt sunînd în trompeta păcii - deși chiar în propriul lui program politic exista sfîntul război național și civilizator, dar numai împotriva Vienei, un război pe care, bineînțeles, îl accepta — iar Naphta combătea cu sarcasm și dispreț, în mod sincer fara îndoială, aceasta pasiune și slăbiciune a adversarului său. Cel puțin ori de cîte ori italianul se înflăcăra, manifestînd astfel de sentimente, Naphta afișa imediat un cosmopolitism creștin, mărturisind fie că toate țările erau patria lui, fie că nici una dintre ele nu-i era patrie, și repeta pe un ton tăios cuvîntul unui general al Ordinului, num¹ Nickel, după care dragostea de țară era „o ciumă, și moartea sigura a i birii creștine”.

Bineînțeles că, în numele ascezei, Naphta privea patriotismul ca P o ciuma — dar cîte nu înțelegea el prin acest cuvînt, cîte lucruri care nu contrazică, după părerea lui, asceza și împărăția lui Dumnezeu! numai dragostea de familie și de patrie, ci chiar și de sănătate S viața: tocmai această dragoste i-o reproșa umanistul, atunci cînd e> bea despre pace și despre fericire; îl acuza, muștrîndu-l că iubește *amor camalis*, că iubește comodațiile personale, *commodoruin*

S

carnea-coi”

r

11"

MUNTELE VRĂJIT

495

c și îi azvârlea în obraz ca numai un filistin putea să fie afiș de lipsit *po*" *

...

...
A simț religios ca să dea o cât de mică importanță vieții și sanatau.

Toate acestea fuseseră spuse în timpul unei cuprinzătoare discuții, ută (jijj) divergențele care-i separau în chestiunile privind sănătatea • boala, și care se angajase într-o zi, chiar în preajma Crăciunului, pe înde se plimbau pe pârția de zăpadă pîna la Platz și înapoi, și la care luaseră parte cu toții: Settembrini, Naphta, Hans Castorp, Ferge și Wehsal - toți cinci cu ușoară febră, amețiți și în același timp întăriți de atîta umblat și vorbărie prin aerul înghețat al înălțimilor, toți zgîlțuiți de tremurături, fie că rolul lor era activ, ca acela al lui Naphta și al lui Settembrini, fie ca era pasiv și se mărginea doar la scurte intervenții în discuție; cu toții însă participau îmboldiți de un zel atît de înflăcărat incit adesea, uitînd de toate, se opreau formînd un grup profund preocupat care gesticula și vorbea alandala, împiedicînd circulația, fără să se preocupe de străinii care trebuiau să-i ocolească, afară de cazul cînd s-ar fi oprit și ei să asculte uluiți aceste divagații înverșunate.

Discuția pornise de la Karen Karstedt, biata Karen cu vîrfurile degetelor supurînde, decedată de curînd. Hans Castorp nu aflase nimic despre agravarea stării ei și nici despre exj'fus; altfel ar fi luat parte, ca un camarad, la înmormîntare — cu atît mai mult cu cît în general avea o mare predilecție pentru înmormîntari. Însă obișnuita discreție locală îl făcuse să afle prea tîrziu de moartea bieteii Karen, astfel ca atunci cînd afla, ea se și găsea înmormîntată în grădina amorașilor cu scufițe de zăpadă puse pe-o ureche și luase definitiv poziția orizontală.

Requiem zeternam rosti el și închină în amintirea ei citeva cuvinte prietenești, ceea ce îl făcu pe Settembrini să-și bată joc de activitatea caritabilă a lui Hans și de vizitele lui la Leila

Gerngross, la omul de afaceri Rotbein, la amna Zimmermann

cea „prea umflată”, la înfumuratul fiu al doamnei • 0Us"1es-

deux și la nenorocita Natalia von Mallinckrodt, ba încă își mai u

joc și de florile atît de scumpe cu care inginerul își demonstra 0

amentul față de această adunătură pe cît de ticăloasă pe atît de

gnioasă. În privința aceasta Hans Castorp îi atrăsese atenția ca toți care se bucuraseră de gestul lui muriseră, cu excepția - de fapt, nul s^lorie ~ a doamnei Mallinckrodt și a tânărului Teddy, la care dom-

„L,.. dorini întrebă dacă întâmplător acest lucru îi făcea mai respec-tat>ih Q I

num oare nu există totuși ceva, ripostă Hans Castorp, care se

brjni 6 Compătimire creștină în fața durerii? Și mai înainte ca Settem-

l putuț chema la ordine, Naphta începu sa vorbească despre 496

THOMAS MANN

excesele de caritate izvorâte din sentimentul religios pe care le n cuse evul mediu, despre cazurile uimitoare de fanatism și exaltare

mfestate în îngrijirea bolnavilor: fete de regi care au sărutat rănilile im țite ale leproșilor, s-au expus de bunăvoie sa se molipsească de lepra au considerat drept trandafiri buboaiile ce acopereau trupurile boln vilor, care au băut apa unde se scaldasera aceste trupuri pline de pu ■ declarînd după aceea ca nimic nu li s-a părut vreodată mai bun.

Settembrini se prefăcu ca-i vine sa vomite. Dar îl îngrețoșa mai puțin ceea ce era fizic respingător în aceste imagini și evocări, declara el, deși îi întorceau stomacul pe dos, decît ceea ce îi apărea lui drept o monstruoasa rătăcire care confirma o asemenea concepție despre caritate activa. Și se înălța, în replica, într-o atitudine de demnitate senina vorbind despre formele moderne ale carității și umanitarismului și despre biruința reputata asupra bolilor contagioase, opunînd tuturor acestor orori igiena, reformele sociale și marile cuceriri ale științei medicale.

Numai că aceste lucruri onorabile și burgheze, răspunse Naphta, n-au folosit decît în mica măsura secolelor pe care tocmai le evocase: aceste lucruri au slujit deopotrivă de puțin atît bolnavilor și îndureraților cît și celor sănătoși și fericiți, care, de altfel, s-au dovedit miloși mai puțin din compasiune decît din dorința mîntuirii sufletului. Căci o reforma sociala încununata cu succes i-a lipsit pe unii de puțința de a-și justifica suferința, iar pe ceilalți de rîvna lor sfînta. De aceea menținerea sărăciei și a bolii e în interesul celor doua tabere, iar menținerea acestei

concepții se dovedește posibilă numai atîta vreme cît este posibil să ne menținem la punctul de vedere pur religios.

Un punct de vedere mîrșav, declară Settembrini, și o concepție atît de stupida, încît aproape ca șovăie să se înjosească pîna la a o conit>ate Căci ideea sărăciei sfinte — la fel ca și ceea ce inginerul nostru afirmă ■ de altfel foarte puțin original despre „compătimirea creștina a durerii erau gogoși, o pură fantezie, o stare sufletească înșelătoare, o eroare psihologică. Mila pe care omul sănătos o manifesta față de bolnav și care o împinge pîna la respect, deoarece nu-și poate închipui cum putea suporta o asemenea suferință dacă i s-ar întîmpla lui - acea mila este foarte exagerată, nefiind cîtuși de puțin provocată de b° ^ ci este rezultatul unei erori de judecată și de imaginație, în ma^{sur} care omul sănătos ar împrumuta bolnavului propriul său fel "e închipuindu-și că bolnavul este un om sănătos care trebuie să>a'

MUNTELE VRĂJIT 497

f rînțele unui bolnav — ceea ce constituie o profundă eroare. Bolnavul

pur și simplu, numai un om bolnav, cu felul său deosebit de a fi și

ensibilitatea schimbată pe care o implică boala; căci boala alterează om în așa fel încît pîna la urmă se obișnuiește cu ea, mai cu seama ca

fenomene de sensibilitate atrofiată, stări de inconștiență, toropeli

linătoare, adică tot soiul de subterfugii și expediente spirituale și

orale de care sănătosul în naivitatea lui uita să țină socoteala. Cel mai

h un exemplu îl constituie însăși toată pleava asta de tuberculoși pe care

o întîlnești aici, cu nechibzuința, prostia și desfrîul lor, cu lipsa lor de

graba ca să-și recapete sănătatea. Pe scurt, dacă omul sănătos, care face

parada de această mila respectuoasă, ar fi el însuși bolnav, deci n-ar mai

fi un om sănătos, atunci și-ar da seama că boala este în adevăr o stare

deosebită în sine, dar deloc onorabilă, pe care a luat-o prea în serios.

Aici, Anton Karlovici Ferge protesta și sari în apărarea șocului pleural, împotriva defăimărilor și a lipsei de considerație. Cum? Ce înseamnă asta? Șocul lui pleural a fost luat prea în serios? Foarte mulțumesc, minunat! Marele mar al lui Adam și mustața-i plăcut arcuita urcau și coborau, iar el se revolta ca oamenii nu catadicseau să țină seama de tot ceea ce suferise. Era numai un om simplu, adaugă, un comis-voiajor al unei societăți de asigurare și toate lucrurile înalte îi erau străine; chiar și aceasta discuție depășea cu mult orizontul său. Însă dacă domnul Settembrini voise, din întâmplare, să implice șocul pleural în spusele lui — acel infernal gîdilat, cu putoarea sulfuroasă și cu cele trei leșinuri de culori diferite — atunci se vedea silit să protesteze și să spună de o mie de ori mulțumesc. Căci, în cazul acesta, n-a fost absolut deloc vorba de sensibilitate micșorată, de toropeli alinatoare și nici de erori de închipuire, ci a fost, în schimb, cea mai mare și cea mai dez-statoare porcărie de pe lume, și cine n-a făcut experiența unei asemenea infamii, nu poate să aibă nici un fel de...

¹ da, ei da! spuse domnul Settembrini. Colapsul domnului Ferge
n ce în ce mai măreț, pe măsura ce trece timpul, iar domnia-
sa

Set ^ ^r^n a"" purta în jurul capului ca pe o aureola de sfînt. Dar el,
au , nnj' dădea prea puțina importanța bolnavilor care
pretindeau ca

^ ^ P ui sâ fie admirați. El însuși era bolnav, și nu ușor;
însă, fara nici

bise" erare' lui parca îi venea mai curînd să-i fie rușine. De altfel,
vor-

aSUpr Un m°d impersonal, filozofic, iar observațiile pe care
le făcuse

ale om erențeor existente între firea și senzațiile bolnavului și
cele

¹ sanatos erau perfect întemeiate, și este de ajuns ca domniile
de

498

THOMAS MANN

față să se gîndească la bolile mintale, la halucinații de pilda. Dacă u dintre tovarășii lui de față, de exemplu domnul inginer sau domn Wehsal, i s-ar întîmpla să zărească asta-seară, în amurg, într-un col» camerei, pe domnul răposatul tatăl lui, care

I-ar privi și i-ar vorbi - f tul acesta aT fi pentru persoana în chestiune pur și simplu o enormitate o întâmplare zguduitoare și tulburătoare în cel mai înalt grad, care l face sa se îndoiască de simțurile și chiar de rațiunea sa și l-ar hotărî să părăsească imediat camera pentru a da fuga să-și îngrijească nervii S n-ar fi avut dreptate? Dar hazul consta tocmai în faptul că acestor domn' nu li se putea întâmpla un asemenea lucru, deoarece amîndoi sînt cu mintea întreaga. Dar dacă li s-ar întâmpla așa ceva, atunci n-ar mai fi sănătoși, ci bolnavi, și n-ar mai reacționa ca un om sănătos, adică nu le-ar mai fi teamă și n-ăr mai lua-o la sănătoasa, ci ar primi aceasta apariție ca și cum ar fi foarte firească și ar începe o conversație cu ea, adică s-ar comporta ca niște bolnavi care au halucinații, și a crede ca halucinația constituie pentru asemenea bolnavi un motiv de spaima sănătoasa este tocmai greșeala de imaginație pe care o face cel care nu-i bolnav.

Domnul Settembrini vorbea într-un fel foarte caraghios și plastic despre răposatul tata din colțul camerei. Și nimeni nu s-a putut stăpîni de a face haz, chiar și Ferge, deși era mîhnit din cauza disprețului pe care ceilalți îl arătau față de infernala lui aventura. Cît privește pe umanist, el profită de aceasta însuflețire pentru a comenta și a motiva pe larg de ce făcea atît de puțin caz de cei care aveau halucinații și în general de toți *pazzi*: Acești oameni, spuse el, își îngăduie prea multe lucruri și adesea nu depinde decît de ei ca sa-și stăpîneasca demența, așa cum chiar el însuși a putut observa în timpul unor vizite pe care le-a făcut în diferitele spitale de nebuni. Căci, atunci cînd un medic sau un străin apare în pragul salonului, nebunul își stăpînește de cele mai multe ori halucinația, strîmbaturile, palavrageala lipsita de sens și gesticulația.¹ sta cuminte tot timpul cît se știe observat, pentni ca imediat după aceea s-o ia din nou de la capăt. Prin urmare, este incontestabil ca, numeroase cazuri, demența semnifică o delăsare, în sensul ca serve? unor caractere slabe drept refugiu și adăpost împotriva unei mari du împotriva unei lovituri a soartei pe care asemenea oameni nu se sîrn stare să le îndure cu deplină luciditate. Și toată lumea poate să con de aceste concluzii, deoarece chiar el, Settembrini, însănătoșise nu ^ cel puțin în mod trecător, a mai multor nebuni, numai cu pn^{vi} opunînd divagațiilor o atitudine nemilos de logică...

MUNTELE VRĂJIT 499

Naphta avu un rîs sarcastic, în vreme ce Hans Castorp protesta, spu-

„j ri < e\ crede cuvînt cu cuvînt tot ceea ce spusese domnul Settembrini.
a suficient sa-și închipuie cum sunsesse pe sub mustața și cum ■ 'se cu rațiunea lui atît de neînduplecata în ochii celui slab la minte,

tru a înțelege foarte bine că nenorocitul se văzuse silit sâ se concen-ze și să depună toate eforturile pentru a-și recapătă luciditatea, deși, f_ește, trebuie să fi simțit intervenția domnului Settembrini ca pe o • mvire destul de rău venita... Dar și Naphta vizitase spitale de nebuni și ■ ' amintea că trecuse pe la „pavilionul agitaților”, unde i se înfățișaseră scene și priveliști în fața cărora, Dumnezeule, privirea înțeleaptă și influența salvatoare a domnului Settembrini farâ îndoiala că n-ar fi folosit la nimic: scene dantești, chipuri grotești ale spaimei și ale caznei: nebuni goi, chirciți în baie, luînd toate aspectele înfricoșării, groazei și încremenirii, unii strigîndu-și suferința, alții cu brațele ridicate și gura căscată scoțînd hohote de rîs în care se amestecau toate elementele infernului.

- Aha! spuse domnul Ferge și își îngădui să le reamintească propriul lui rîs, cel pe care-l avusese atunci cînd leșinase.

-Așadar, rezumă domnul Naphta, pedagogia neînduplecata a domnului Settembrini ar trebui să-și ia tălpășița în fața nălucirilor de la pavilionul agitaților și fiorul unei reculegeri religioase ar fi, în orice caz, o reacție mai omenească decît aceste pretenții moralizatoare ale rațiunii pe care mult strălucitorul nostru cavaler al soarelui și vicar al lui Solomon se complăcea să le opună aici demenței.

Hans Castorp nu avu timpul sa se ocupe de titlurile pe care Naphta ocmai i le acorda din nou domnului Settembrini. își propuse sa revină asupra lor cu prima ocazie. însă pentru moment conversația continua și ¹¹ absorbea toata atenția. Căci Naphta tocmai comenta cu severitate

marile generale care-l determinau pe umanist sâ cinstească, din prin-l sănătatea, înjosind și necinstind pe cît posibil boala, punct de care, firește, dovedea o nepăsare remarcabilă și totuși aproape tud' I ă" întrucît domnul Settembrini era el însuși bolnav. însă ati-se b' -Ul ~ oare' ^eș' îmbrăcatâ în haina unei demnități excepționale, de t W totu?' Pe eroare - rezulta dintr-o stima și dintr-un respect fața în st ' Care nar ^ *ost justifi căte decît daca trupul s-ar mai fi aflat încă are a Ul otmg'nară' aproape de Dumnezeu, în loc să se găsească într-o

a gă' aproape de Dumnezeu, în loc să se găsească într-o
sese h~ eSradare - *in statu degradationis* - căci, creat
nemuritor, fu-stricăciunii și scîrboșeniei, în urmă corupției
naturii prin

500

THOMAS MANN

păcatul original, devenind astfel muritor și trecător, adică nu
era altceva decît o închisoare a sufletului, proprie cel mult să
trezească timentul rușinii și al confuziei, *pudoris et confusionis
sensum* spunea sfîntul Ighațiu.

Aceasta este starea sufletească, striga Hans Castorp, pe care a
red în mod peremptoriu umanistul Plotin. Dar domnul
Settembri rid cîndu-și brusc brațele, dincolo de articulația
omoplaților, deasupra ca lui, îl invita să nu mai confunde
punctele de vedere, ci mai degrabă să se mărginească a fi
receptiv la cele ce se spuneau.

Dar între timp Naphta canaliza discuția către respectul pe
care evul mediu creștin îl dovedise față de mizeria trupului, prin
aprobarea religioasă pe care o acorda suferinței cărnii. Căci
buboaiile trupului nu numai că îi dovedeau, în mod evident,
decăderea, dar mai corespundeau încă și perversității otrăvite a
sufletului într-un chip limpede și satisfăcător pentru spirit — pe
cînd frumusețea trupei era un fenomen înșelător și jignitor
pentru conștiința și de aceea făceau foarte bine cei care o
respingeau, umilindu-se adînc în față infirmității. *Quis me hbet-abit
de corpore mortis hujus!* Cine mă va elibera de trupul acestei morți?
Era însăși vocea spiritului, care în veci va fi vocea adevăratei
umanități.

Nu, era o voce nocturnă, după părerea rostită cu emoție de
domnul Settembrini — vocea unei lumi pentru care soarele
virtuții și al umanității încă nu răsărise. Evident, deși înveninat
în ceea ce privește persoana lui fizică, el, Settembrini, mai era
totuși un spirit destul de sănătos și neatins de otrava trupei
pentru a mai fi capabil să-i facă în ciuda clericalului Naphta în
problema trupului și ca să-și bata joc de suflet într-un fel
agreabil. Și împinse înfumurarea chiar pînă la a slăvi trupul
omului ca pe adevăratul templu al lui Dumnezeu, la care
Naphta declară că aceasta urzeala materială care era trupul nu
reprezenta altceva valul întins între noi și eternitate, ceea ce
avu drept rezultat Settembrini îi interzise definitiv să se mai
folosească de cuvîntul „umilitate”... și așa mai departe.

decît

Cu obrazii înțepeniți de frig, cu capetele goale, pășind cu șoșon

cauciuc cînd pe stratul de zăpada tare, care scîrțîia, fiind acopen

, 7apau cenușa, și se înalță pîna deasupra trotuarului, cînd framîntma *L **

deasa și moale a șoselei, Settembrini, îmbrăcat cu un palton a guler și revere de castor păreau napîrlite de atîta întrebuințare. care-l purta cu eleganța, și Naphta într-o șuba neagra, perfect in

MUNTELE VRĂJIT 501

"ndu-i pînă la picioare și care, căptușita în întregime cu blana, îl perea complet, discutau despre aceste principii cu o înflăcărare o rîta din pasiune, și se întîmpla destul de des sa nu se mai adreseze l altuia, ci lui Hans Castorp, căruia vorbitorul îi expunea punctul sau vedere, arătîndu-și adversarul numai cu capul sau cu degetul. Iar Hans Castorp mergea între cei doi adversari, întorcîndu-și capul cînd - tr-o parte cînd în cealaltă și aproba pe rînd pe fiecare sau, oprindu-se, bustul repezit pieziș îndărăt și gesticulînd cu mîna înmanușata în blana de ied, făcea cîte o observație personala, bineînțeles cu totul neînsemnată, în vreme ce Ferge și cu Wehsal se învîrteau în jurul celor trei cînd luîndu-le-o înainte cînd ramînînd în urma lor. sau reușind sa meargă în același rînd pînă în clipa în care trecătorii le rupeau alinierea. Sub influența unor observații ale lui Ferge și Wehsal, convorbirea alunecă spre subiecte mai concrete și ajunse repede, rînd pe rînd și trezind interesul crescînd al tuturor, la probleme ca incinerarea, pedepse corporale, tortura și osîndirea la moarte. Ferdinand Wehsal a fost cel care aduse în discuție pedeapsa corporala și aceasta idee se potrivea cu mutra lui - așa i se păru lui Hans Castorp. Și nimeni n-a fost surprins cînd domnul Settembrini se dezlanțui în tirade avîntate, invocînd demnitatea umană împotriva acestui procedeu tot atît de condamabil în pedagogie cît și în dreptul penal — și n-au fost, totuși, nici prea uimiți, dar oricum destul de buimăciți de atîta îndrăzneala sinistra, cînd Naphta se pronunță în favoarea bastonadei. După părerea lui, în legătura cu această chestiune este absurd ca sporovăiești despre demnitatea umana, caci adevărata demnitate aparține spiritului, nu cîrmi, și cum sufletul menesc este înclinat cu prea mare ușurință sa-și scoată numai din trup reaga bucurie de a trai, suferințele la care îi este

supus trupul prezintă un mijloc foarte recomandabil ca să-și potolească plăcerea nior și să-l orienteze oarecum de la carne spre spirit, pentru ca a din urmă să-și recapete întreaga putere asupra lui. Este o e cu totul absurdă să socotești pedeapsa corporala ca pe ceva duh*6 " ^ umilitor. Sfânta Elisabeta a fost flagelată pîna la sînge de ar j~ l e> Konrad von Marburg, iar potrivit legendei „sufletul” ei bIat, "mcîntat pîna la a treia strana" și ea însăși a bătut cu nuiele o t"l sa t" " na Căre^a " era prea somn ca să se spovedească. Era oare posi-supus &adu; a considera inumane și barbare flagelările la care s-au șenerai h- " Unor anumite ordine și secte și, vorbind într-un mod mai lar \$1 ur>eîe persoane cu adînci trăiri interioare, pentru ca în

502

THOMAS MANN

felul acesta să întărească în ei principiul spiritului? Ideea că mterd' prin lege a pedepselor corporale constituie un important progres în ț ■ care se socotesc înaintate, era o convingere care, cu cît se dovedește de nezdruincat, cu atîta pare mai caraghioasă.

Măcar atît ar trebui să se admită, spuse Hans Castorp, că în ac conflict dintre carne și spirit carnea întrupează fără îndoială princip] rau și drăcesc... întrupează, ei da, așadar, întrupează, deoarece carn face parte în mod firesc din natura — în mod natural din natura nu deloc rau exprimat - și că natura, în ostilitatea ei față de spirit, de rațiune, este hotărît rea, adică rea în înțelesul mistic, putem spune și Hans Castorp își ceru scuze că îndrăznește să facă această observație bazîndu-se pe cultura și pe cunoștințele lui. Iar acest punct de vedere o dată admis, continua el, era foarte logic să te porți cu trupul în consecința, adică să-i aplici toate mijloacele de pedeapsă pe care puteai, deopotrivă, să le consideri mistic rele — dacă i se îngăduia și lui să aibă o opinie personală. Și poate că, dacă domnul Settembrini ar fi avut-o alături de el pe o oarecare sfînta Elisabeta, atunci cînd slăbiciunea trupului l-a împiedicat să se duca la congresul progresist de la Barcelona...

Se porniră pe rîsete, și cum umanistul încerca să protesteze, Hans Castorp se apuca să vorbească repede despre niște lovituri pe care el însuși le primise odinioară: la liceul pe care-l frecventase asemenea pedepse se mai obișnuiau încă în clasele inferioare, cu ajutorul unor vergi, deși profesorii, din anumite

considerații sociale, nu aplicau pedeapsa cu mîna proprie, totuși într-o zi primise de la un coleg mai puternic decît el, o mare pușlama, o ploaie de lovituri cu un baț flexibil, peste coapse și peste pulpele care nu-i erau acoperite decît de niște ciorapi — îl duruse îngrozitor, amarnic, de neuitat, de-a dreptul mistic. Încit a plîns în hohote pe care nu și le putea stapîni, a plîns de rușine și de amărăciune - domnul Wehsal sa aibă amabilitatea sa-i ierte expresia-iar după aceea, mult mai tîrziu, Hans Castorp citise ca în închisori tîlharii cei mai feroși se smiorcaiau ca niște copilași cînd li se ac tra bastonada.

În vreme ce domnul Settembrini își ascundea fața cu amin mîinile pe care avea niște mînuși foarte jerpelitate, Naphta întrena-sîngele rece al unui orator politic, cam cum ar fi cu puțința oare domolești niște criminali recalcitranți, dacă nu cu călușul și c^U unelte întru totul la locul lor și corespunzătoare cu principii^e ^ temnițe; o închisoare umanitara era o tranzacție estetica, un comp^r

MUNTELE VRAJIT

503

iar fraze

pun-l

domnul Settembrini, cu toate ca era un orator și un îndrăgostit de

frumoase, nu se pricepea, în fond, deloc la frumusețe. Dar din ct de vedere pedagogic, dacă ar fi sa-l credem pe Naphta, concepția

pre demnitatea omeneasca a acelora care nu voiau sa admită pedep-ele corporale își avea originea în individualismul liberal al epocii burgheze și umanitariste, adică într-un absolutism luminat de eul care acum era gata-gata sa se stingă și să facă loc unor idei sociale noi și mai puțin delicate, unor idei de domolire și de supunere, de constrîngere și de ascultare care nu puteau fi realizate fara cruzimea sacra ce te face sa privești cu un alt ochi chiar și o pedeapsa corporala aplicata unui cadavru.

De unde și expresia sa fii supus ca un cadavru, spuse Settembrini disprețuitor, și cum Naphta îi atrase atenția ca, deoarece chiar Dumnezeu a dat trupului nostru rușinea cumplita a putreziciunii, ca sa-l pedepsească, rezulta în mod logic ca nu trebuie sa consideram ca o crima de lezmaiestate faptul de a administra aceluiași trup o ploaie de lovituri — și

iată că, deodată, conversația aluneca spre incinerare.

Settembrini o ridică în slavi. Iată o posibilitate să lecuiești această rușine, spuse el vesel. Considerații de ordin practic, dar, în același timp, și motive idealiste au determinat umanitatea să-i găsească leacul.

Și în continuare declara că urma să ia parte la lucrările pregătitoare ale unui congres internațional în favoarea incinerării care, probabil, avea să se țină în Suedia. Proiectau să expună chiar și un crematoriu model, construit pe baza tuturor experiențelor acumulate pînă în prezent, precum și o sală pentru urne de cenușă și era de prevăzut că acest congres va exercita o influență însemnată și stimulatorie. Ce procedeu învechit și demodat mai este și înmormîntarea - date fiind condițiile vieții moderne! Extinderea orașelor! Împingerea la periferie a cimitirilor, aceste locuri de odihnă, cum ne arată etimologia cuvîntului! Prețul

nurilor! Caracterul prozaic al înmormîntărilor determinat de nevoia de slujii de mijloace de transport moderne! Despre toate aceste

probleme, Settembrini vorbi cu exuberanța, făcînd observații

Pune de bun-simț. Își bătu joc de mutra jalnică a văduvului

care se duce zilnic în pelerinaj la mormîntul scumpei lui

barbierului pentru a sta de vorba cu ea la fața locului. Dar pentru

înțelegerea problemei, Settembrini vorbea mai puțin și mai

Prețios al vieții, adică de timp și, de altfel,

activitatea vieții. Căci cel mai prețios este timpul și, de altfel,

THOMAS MANN

iată o idee pură, igienică și demnă, ba chiar eroică, da, eroica, în loc să lași prada unei dezgustătoare descompuneri, să fie devorat de niște organisme inferioare. Sentimentul însuși are mult mai mult de câștig prin acest procedeu nou care răspunde nevoii umane de a dăinui. Odată ce ceea ce era distrus de foc erau doar părțile vremelnice ale trupului ca chiar în timpul vieții fuseseră mereu reînnoite prin nutriție; dimpotrivă cele care luau cel mai puțin parte la aceasta stare de vremelnicie și care însoțeau pe om aproape fără să se schimbe de-a lungul existenței sale

ramîneau identice cu cele care rezistau focului, ele formau cenușa pe care, strîngînd-o, supraviețuitorii păstrau partea nepieritoare a mortului

- Foarte frumos, zise Naphta; oh, foarte, foarte drăguț! Partea nepieritoare a omului, cenușa.

- Ah, bineînțeles, continuă Settembrini, bineînțeles că Naphta are pretenția să păstreze umanitatea în atitudinea ei iraționalistă față de procesele biologice, ca să poată permanentiza concepția religioasă primitivă pentru care moartea era o fantomă înfricoșătoare menită să trezească niște fiori atît de misterioși, încît îți era interzis să îndrepti privirea rațiunii lucide asupra acestui fenomen. Ce barbarie! Spaima în fața morții își are originea în acele vremuri foarte primitive ale civilizației umane, în care moartea violentă fusese regula, iar caracterul înfricoșător pe care îl avea, în adevăr, această moarte violentă a rămas multă vreme legat, în conștiința omului, de ideea morții în general. Daî datorită dezvoltării științei generale, a igienei cît și progreselor în privința securității personale, moartea naturală a devenit treptat-treptat, regula obișnuită, și pentru un muncitor modern gîndul unui repaus veșnic după epuizarea firească a forțelor nu mai are nimic înspai-mîntător, ci, dimpotrivă, este normal și de dorit. Nu, moartea nu eranici fantomă și nici mister; era un fenomen simplu, rațional, necesar și de dorit din punct de vedere fiziologic, și ar însemna să irosești viața dacă ai stărui să contempli moartea mai mult decît este necesar. Tocma¹ o' cauza aceasta participanții la congres plînuiau să completeze acest cr matoriu model cu o sală pentru urne, adică oarecum o sală a morțu, ^c alta sală, a vieții, unde arhitectura, pictura, sculptura, muzica și Poe vor trebui să-și dea mîna pentru a abate sensibilitatea supraviețuitor de la trăirea morții și a-i apăra de o durere stupidă și de un doliu rost, pentru a-i îndrepta spre bucuriile vieții...

- Cît mai urgent! spuse în bătaie de joc Naphta. Ca nu cumva o¹" să împingă prea departe cultul morții, să nu meargă prea depar e

MUNTELE VRĂJIT

505

ectul față de un fapt atît de simplu, dar fara de care n-ar exista, este rcsp

vărat, nici arhitectură, nici pictura, nici sculptura, nici muzica și nici

chiar poezie.

— pezertează ca să se pună în slujba drapelului, spuse Hans Castorp

și observația dumneavoastră, domnule inginer, este confuza, nuse Settembrini, lasă totuși să i se întrevadă caracterul vrednic de muștrare. Experiența morții trebuie să fie, în ultima instanță, experiența vieții, dacă nu, ea nu este decît o poveste cu strigoi.

- în sala vieții se vor pune oare și simboluri obscene, ca acelea de pe sarcofagele antice? întrebă Hans Castorp cu toată seriozitatea.

Simțurile vor fi acaparate, prin orice mijloc, îl încredința Naphta. În marmură cît și în tablouri gustul clasic va expune trupul așa cum este, adică un trup plămădit din păcate și pe care dumnealor îl apăra de putrezire, ceea ce nu mai are nimic surprinzător atîta vreme cît din prea mare dragoste pentru el nu mai vor să-l lase nici măcar să fie biciuit...

Aici, interveni Wehsal și aduse vorba despre tortură; iar subiectul se potrivea de minune cu fața lui. Ce credeau domnii de față despre această chestiune? El, Ferdinand, în timpul călătoriilor lui de afaceri, nu scăpase niciodată prilejul să viziteze, în centrele de cultură veche, locurile tănuite în care se practicase acest mod de a cerceta conștiințele. Așa se făcea că reușise să vadă camerele de tortură de la Nurnberg și de la Ratisbona, căci, în interesul cultivării lui intelectuale le vizitase și le studiasse îndeaproape. În adevăr, acolo, în acele camere, au fost date trupului cele mai puțin delicate și cele mai ingenioase lovituri, în numele dragostei Pentru suflet. Și lucrurile nu s-au întîmplat numai o singura dată. Para ntâ în gura deschisă, faimoasa para, care, evident, nu mai era un lucru e cios ~ dtlpă care domnea tăcerea, o tăcere foarte bine folosita... ~Porcheria, murmură Settembrini.

Îge spuse că toată cinstirea dată pereii și tăcerii bine folosite nu na nimic. Căci ei nu descoperiseră ceea ce era cel mai îngrozitor U^c™. anume să și se pipăie pleura. au făcut-o ca să-l vindece!

Și etul împietrit, remarcă Naphta, și dreptatea jignita îndreptățesc

tj_{nd} !. n bună măsură, suprimarea trecătoare a compătimirii. Pretu-y. . rtura n-a fost decît un rezultat al progresului rațional... l' Naphta nu era chiar în toate mințile.

Cu toate acestea, nu bătea cîmpii! Domnul Settembrini era un e și fara îndoiala ca, pentru moment, nu-și amintea de întreaga istorie procedurii din evul mediu. În adevăr, se raționalizase în mod prosre ' și chiar în așa fel încît Dumnezeu a fost, puțin cîte puțin, îndepărtat di noțiunile de drept și înlocuit cu noțiuni îndrăznețe ale rațiunii. Judecat lui Dumnezeu căzuse în desuetudine, deoarece juriștii și-au dat seam că cel mai tare era învingător chiar atunci cînd nu avea dreptate Oamenii de soiul domnului Settembrini, adică scepticii și spiritele critice, au făcut aceasta observație și au obținut ca inchiziția - care nu ținea seama de intervenția lui Dumnezeu în favoarea adevărului, dar care tindea sa obțină de la acuzat mărturisirea adevărului — sa fie substituita vechiului mod naiv de a pune în practica justiția. Adică nici o condamnare fara mărturisire - și chiar și astăzi este de ajuns sa ascuți opinia publica: instinctul ei, în aceasta privința, este adînc înrădăcinat și oricît de strînsă s-ar prezenta înșiruirea probelor, condamnarea este socotita neîndreptățită atunci cînd lipsește mărturisirea. Dar cum s-o obții? Cum sa surprinzi adevărul, dincolo de toate aparențele, dincolo de niște simple bănuieli? Cum să pătrunzi în creierul și în inima unui om care îl disimulează, care refuza sa-l divulge? Cînd spiritul era recalcitrant, inchizitorilor nu le mai ramînea decît posibilitatea de a se adresa trupului pe care puteau oricînd să-l constrînga. Tortura, ca mijloc de a obține mărturisirea absolut necesară era deci impusa de către rațiune. Dar chiar domnul Settembrini era acela care reclamase deopotrivă și introdusese obligația sa se recurgă la mărturisire și, prin urmare, el era *deopotrivă* și nascocitorul torturii.

Umanistul îi ruga pe ceilalți domni sa nu-i dea crezare. Spusele domnului Naphta erau niște glume diabolice. Daca totul se petrecuse așa cum pretindea domnul Naphta, adică daca rațiunea inventase. În ade var, asemenea procedeu înfiorător, faptul dovedea cel mult cîta nevoi avea rațiunea de-a fi mereu susținuta și luminată, și cît de puține moti^v au adoratorii instinctului natural cînd se tem că pe pamînt s-ar p^u petrece toate potrivit rațiunii! Însă onorabilul care îl contrazice rătăcise cu siguranța. Aceasta justiție înfiorătoare n-a putut fi inspi^{rat} virtute, pentru bunul motiv ca fondul ei era credința în infern. N-a^v decît sa vezi muzeele și camerele de tortură, ca să te

convingi ca a procedee de a împunge, de a întinde, de a țintui și de a pîrjoli erau. cît se pare, izvorîte dintr-o imaginație copilăroasă și orbită, din d⁰ de a imita cu sfințenie ceea ce se credea ca se practica în locurile p

MUNTELE VRĂJIT

507

sei

eterne, în lumea de apoi. De altfel, inchizitorii erau convinși ca-l

ajuta pe

împricinat! Se formulase chiar părerea ca însuși sufletul lui chi-

it aspira la mărturisire, dar că numai carnea, ca principiu al răului, se ■ ootrivea voinței. Și astfel s-a ajuns la credința ca acuzatului i se făcea serviciu caritabil zdrobindu-i-se carnea prin tortura. Rătăcirii de

asceți...

Oare vechii romani nu procedau în același fel?

Romanii? *Ma chel*

Și totuși, au cunoscut și ei tortura ca formă procedurală.

încurcătură logica... Hans Castorp încerca sa furișeze în dezbatere, din proprie inițiativa, problema pedepsei cu moartea, ca și cum el ar fi putut avea chemarea să conducă o asemenea discuție. Tortura a fost suprimată, cu toate ca judecătorii de instrucție dispuneau oricînd de mijloacele lor proprii sa-i chinuiască pe acuzați. Dar pedeapsa cu moartea părea nemuritoare și nu dădea impresia ca se putea renunța la ea. Chiar și cele mai civilizate popoare o mai aplicau. Francezii au avut foarte mari neplăceri din pricina deportărilor. N-au mai știut, în adevăr, ce soluție practică șa găsească în legătura cu niște făpturi antropoide, afara doar să le scurteze cu un cap.

Nu erau niște „făpturi antropoide”, îi deschise ochii domnul Settembrini; erau niște oameni ca el, Hans Castorp, și chiar ca acela care vorbea - numai ca nu aveau voința și pe deasupra mai erau și victimele unei societăți prost organizate. Și, în continuare, povesti despre un mare criminal care făcuse mai multe omoruri și aparținea aceluși tip pe care procurorii au obiceiul, în rechizitoriile lor, șa-l califice drept «rătăcit», drept „bestie cu chip omenesc”, însă acest om acoperise cu Versuri zidul celulei. Și versurile nu erau deloc rele - ba erau chiar mai bune decît acelea pe care le-ar fi făcut înșiși procurorii.

aptul acesta aruncă o lumina destul de bizara asupra artei,

răspunse

P ta. Dar în afară de asta, chestiunea nu era vrednică să i se acorde vre-o considerație.

ailS *~astorp crezuse că domnul Naphta se va declara partizanul I 6psei cu moartea. Naphta, spuse el, era fără îndoială tot atât de revo-^ ca și domnul Settembrini, dar într-un sens conservatorist, adică în revoluționar al conservării.

acea mea' surîse domnul Settembrini foarte sigur de el, va trece peste afiate evoluție a reacțiunii anti-umane, oprindu-se la alte probleme

nea de zi. Domnul Naphta prefera să suspecteze arta decât

508

THOMAS MANN

sa recunoască deschis că se poate restitui demnitatea umană celui mai condamnat dintre oameni. În numele unui asertiv fanatism este cu neputință să câștigi tineretul care tinde către lumina Tocmai a luat ființă o ligă internațională al cărei scop este suspendarea pedepsei cu moartea în toate țările civilizate. Domnul Settembrini ar cinstea să-i fie membru. Nu se alesese încă locul unde se va ține viitorul congres, însă umanitatea putea să aibă certitudinea că oratorii ce se vor face auziți în această chestiune vor fi înarmați cu argumente. Și printr-argumente, pomeni pe acela care dăinuia mereu, anume al posibilității unei erori judiciare și deci a unui asasinat legal, precum și pe acela care veșnic va dăinui speranța că un criminal se poate îndrepta până la sfârșit ba chiar cita: „Răzbunarea îmi aparține”, declarând în continuare că dacă statul este interesat mai mult să amelioreze natura umană decât să folosească violența, atunci nu-i era îngăduit să răsplătească răul cu rău -și astfel domnul Settembrini respinse ideea de „pedeapsă”, după ce, pe baza unui determinism științific, o combătuse pe aceea a „vinovăției”.

Atunci „tineretul care tinde spre lumina” îl văzu pe Naphta răsucind gâtul, rînd pe rînd, la fiecare dintre aceste argumente și îl auzi făcînd glume pe socoteala fricii de a vărsa sânge și a respectului pentru viața umană pe care le manifesta generosul interlocutor, afirmînd că respectul pentru viața izolată la individ nu era decât produsul epocilor burgheze celor mai stupide și mai filistine, dar că, în împrejurări cît de cît mai dramatice, de îndată ce ar fi în joc o singură idee care ar trece peste aceea a „siguranței personale”, adică o idee suprapersonală, așadar

supraindividuala — iar aceasta era singura demna de om și prin urmare cu adevărat fireasca într-un sens mai înalt — viața izolată la individ nu numai ca ar fi sacrificată fără șovăire unui scop superior, ci chiar respinsă de bunăvoie și fără ezitare, ca un lucru rușinos, de însuși individul respectiv. Filantropia domnului Settembrini, adversarul *vaen*-spuse el, tinde să răpească vieții toate accentele ei teribil de serioase, o gravitate suprema; tinde să castreze viața chiar prin determinism¹¹ pretenției ei științe. Dar adevărul ne arată nu numai că ideea de vinovat nu poate fi anulat de determinism, dar că prin el nu face decât să ap mai riguros și mai înspăimântător.

Nu era rău. Nu cumva dorea ca nefericita victimă a societății să simtă chiar de-a binelea vinovată și să meargă de bunăvoie la eșafu

Firește. Criminalul este convins de vinovăția lui așa cum este vins de el însuși. Căci este așa cum este, nu poate și nici nu vrea să

MUNTELE VRĂJIT

509

f l și tocmai asta îi este vinovăția. Domnul Naphta deplasa vinovăția

■ eritul din domeniul empiric în domeniul metafizic. Este adevărat că

tu lăpăta, erau determinate, aici nu putea fi vorba despre un liber arbitrar altfel se petrec lucrurile cu existența propriu-zisă. Căci omul

te și rămâne ceea ce vrea să fie, pînă în pragul exterminării lui; a ucis

curos „pentru sensul vieții lui” și, deci, trebuia să plătească pe deplin

f ricit cu propria lui viață. Să moară, fiindcă ispășea prin asta plăcerea

sa cea mai profundă.

Plăcerea cea mai profundă? Cea mai profundă.

Celălalt își mușcă buzele. Hans Castorp tuși. Lui Wehsal îi spînzura pieziș falca. Domnul Ferge suspina. Domnul Settembrini observa cu finețe:

- Se vede că există o manieră de-a generaliza care da subiectului o nuanță personală. V-ar plăcea să ucideți?

- Asta nu vă privește. Dar dacă totuși aș fi făcut-o, rîdeam în obrazul unei ignorante umanitare dispusă să mă hrănească cu linte pînă la sfîrșitul fiirei al zilelor mele. N-are nici un fel de

sens ca asasinul sa supraviețuiască celui ucis. Ei sînt și vor rămîne părtași la o taina care-i leagă și-i va lega pe vecie, așa cum doua ființe nu o fac decît într-o alta împrejurare unica și asemănătoare, una supunîndu-se, cealaltă acționînd. Destinele lor sînt de nedespărțit.

Settembrini mărturisi cu răceala ca îi lipsea receptivitatea pentru un

asemenea misticism al morții și al omorului, și ca nu-i părea deloc rau.

Nu avea de adus nici o obiecție talentelor eminamente religioase ale

domnului Naphta — care în mod incontestabil le depășeau pe ale lui,

otuși trebuia sa constate ca nu-l invidia. O nevoie imperioasa de pun-

ate îl îndepărta de o sfera în care domnea, nu numai sub raportul fizic,

și sub cel moral, respectul pentru nenorocirea despre care tineretul

os de experiențe vorbise adineauri, pe scurt, de o sfera în care vir-

ea, rațiunea și sănătatea nu însemnau nimic, dar în care viciile și

°ala se bucurau de cea mai înalta considerație.

^ aphta confirma ca, în adevăr, virtutea și sănătatea nu erau stări st w °aSC ^C rea^zase un foarte mare succes, spuse el, atunci cînd se 'rmpede ca religia nu avea nimic comun cu rațiunea și cu baz •

adauga el> religia nu are nimic de-a face cu viața. Viața se cinj-i e condiții și niște coordonate care decurgeau cînd din prm-

n°așterii, cînd din domeniul etic. Primele se numeau timpul, 510

THOMAS MANN

spațiul, cauzalitatea - celelalte se numeau moralitatea și rațiun Toate aceste lucruri nu numai ca erau străine și indiferente esenței r v gioase, ci îi erau chiar adverse; căci tocmai ele erau acelea alcătuiau viața, așa-numita sănătate, adică: modul de a fi originar-f r tin și originar-burghez față de care universul religios constituia tocrn contrariul absolut, în sensul de absolut genial. De altfel, el, Naphta n voia să tăgăduiască în mod definitiv posibilitatea sferei vieții de a d

naștere geniului. Exista o manieră de a fi burgheză, nu lipsită de măreți triviala și de maiestate filistină, pe care puteai s-o socotești demna de respect, cu condiția sa-ți amintești că, în demnitatea ei răscărătată și greoaie, cu mâinile la spate și pieptul umflat în afara, se vadea însăși încarnarea disprețului față de religie.

Hăns Castorp ridica degetul arătător, ca la școală. Nu voia să contrazică vreo părere, spuse el, însă după cât se părea, aici era vorba de progres, de progresul uman și, prin urmare, pînă la un anumit punct, de politica și de republica tribunei libere, precum și de civilizația Occidentului cultivat, și el voia numai să spună că diferența sau, dacă domnul Naphta ținea cu tot dinadinsul, adversitatea dintre viață și religie trebuie să fie redusă la opoziția dintre timp și eternitate. Căci progresul nu avea loc decît în timp; în eternitate nu exista progres, nici politica și nici elocvența. Îți rezemai oarecum capul pe umărul lui Dumnezeu și închideai ochii. Și aceasta era diferența dintre religie și moralitate, destul de confuz exprimată.

Naivitatea felului său de a se exprima, interveni Settembrini, era mai puțin îngrijorătoare decît teama lui de a contrazice părerile altora și decît înclinarea de a face concesii diavolului.

Ei! Dă! Despre diavol discutaseră multă vreme domnul Settembrini și el, adică Hans Castorp. *O Satana, o ribellione!* Oare cărui diavol sa-i fi făcut aceste concesii? Celui al rebeliunii, al muncii și al criticii, să mai degrabă celuilalt? În adevăr, erai în pericol de moarte — un diavol dreapta, un diavol la stînga, numai dracu' știe cum să faci ca să scapi-

Caracterizînd astfel situația, adică așa cum dorea s-o vadă dom Settembrini, spuse domnul Naphta, mergi pe un drum întortochea-în linie dreaptă. Ceea ce se dovedea a fi hotărîtor în concepția lui univers, era că făcea din Dumnezeu și din Diavol două persoane și două principii deosebite, și punea între ei „viața” exact după modelul european, ca obiect al luptei dintre ei. Dar în realitate și în

Diavolul nu constituie decît una și aceeași ființă și se opun deop

MUNTELE VRĂJIT

511

„epjina înțelegere, vieții, vieții burgheze, eticii, rațiunii, virtuții
- o

'tie izvorîta din principiul religios pe care-l reprezintă împreună.

Ce însemna amestecătura asta grețoasă - *che guazzabuglio proprio*

machevolel strigă Settembrini. Râul și binele, sacrul și crima, toate

se în aceeași oală! Fără judecată! Fără voință! Fără puterea de-a

îndi ceea ce este de osîndit! Domnul Naphta știa ce anume neaga con-

nindu-i pe Dumnezeu și pe Diavol în prezența acestor tineri și negînd

rincipiul moral în numele unei asemenea dualități dezgustătoare!

Neagă *valoarea* — orice scară de valori — ceea ce este îngrozitor. Așadar,

există nici bine, nici rău, ci numai o lume luată în totalitatea ei, o lume a moralității dezordonate, lipsite de ierarhie. Și cu atît mai mult nu poate exista individul cu demnitatea lui critică, ci numai aceasta comunitate care înghite și nivelează totul în nimicirea ei mistică. Individul...

Ce minunat lucru că domnul Settembrini se considera o data mai mult individualist! Însă pentru a fi individualist, trebuie să cunoști deosebirea dintre moralitate și adevărata fericire, ceea ce nu era deloc cazul domnului nostru iluminist și monist. Acolo unde viața este considerată în mod stupid ca un sfîrșit în sine, acolo unde nimeni nu se neliniștește cîtuși de puțin de un sens și de un fel al vieții, acolo domnește o etică ierarhică și socială, o morală de vertebrate, dâr nu individualismul - care-și găsește lăcașul numai și numai în domeniul religios și mistic, adică tocmai în așa-numita „lume a moralității dezordonate, lipsite de ierarhie”. Așadar, ce cuprinde și ce urmărește morala domnului Settembrini? Ea este legată de viață, așadar, nu este decît folositoare, așadar, nu este eroică astfel ca să merite compasiune. Ea nu te îmboldește decît să ajungi bătrîn și fericit, bogat și sănătos - și cu asta Punct. Iar acest filistin principiu al rațiunii și al muncii este considerat ca

fiind o etică! În ceea ce-l privește pe el, pe Naphta, își îngăduie iarăși

Ur

-i----- —i-- i— '■' r- --i-----7 -T-----0 -

califice ca pe o concepție burgheză și meschină a vieții, ettembrini îl sfătui să se mai înfrîneze, însă lui însuși glasul îi N

Ura ^e Patimă atunci când declară de nesuportat faptul că domnul orbea neîncetat despre „concepția burgheză a vieții” și Dumnezeu și s ■ mai pe un ton de aristocratic dispreț, ca și cum contrariul -

jjtle ce este contrariul vieții - ar fi mai distins!

cje . 0Vlturi, alte cuvinte înțepătoare. Acum ajunseseră la noblețe, la

n fri ea aristocrație]- Hans Castorp, înfierbântat și istovit de atîta stat

Privea 6 atîtea pr^bleme, nemaifiind sigur nici chiar în ceea ce renta și îndrăzneala propriilor lui cuvinte rostite cu înfrigu-512

THOMAS MANN

rare, mărturisi cu buzele înțepenite de frig, ca el își imaginase totri moartea purtînd o colereta spaniola scrobita sau cel puțin înveșmî ^ cu o haina obișnuită, dacă se poate spune așa, cu un guler tar & colțurile întoarse, pe cînd viața și-o închipuise dimpotrivă cu u_n s:n guleraș drept... Insa el însuși se sperie cît de amețite și pline de nalu ' îi erau cuvintele care deveneau astfel nepotrivite într-o conversație ' încredința ca ceea ce-a vrut sa spună nu a fost asta. Dar oare nu e adevărat ca existau oameni, anumiți oameni pe care nu și-j pUte . închipui morți, tocmai din cauza ca erau întru totul niște oarecare') Adică voia sa spună: aceștia păreau într-atît făcuți pentru viața, încît îți dădeau impresia că niciodată nu vor putea muri și deci nu erau demni sa primească sfințirea morții.

Domnul Settembrini își exprima nădejdea ca nu se înșela pre-supunînd ca Hans Castorp spune aceste lucruri numai ca sa fie contrazis. Tînărul îl va găsi întotdeauna dispus sa-l duca de mîna cînd va fi atacat spiritualicește de asemenea ispite. „Făcut pentru viața”? spusese el. Și se folosisse de această formulă într-un sens disprețuitor. Nu; trebuia sa spună: „Demn de a trăi!” Iata de ce ar face mai bine sa substituie aceasta expresie celeilalte — și atunci ideile lui s-ar inlanțui într-o ordine logica și frumoasa. Așadar, „demn de a trai”: și imediat, prin asociația cea mai fireasca și cea mai legitimă, ideea de „plăcere de a trai” vațîșni atît de strîns înrudita cu cealaltă, încît s-ar putea spune ca numai ceea ce este cu adevărat demn de a trai simte în adevăr și plăcerea de a trai. Și tocmai aceste doua calități întrunite, adică demnitatea vieții și cea a plăcerii, formau ceea

ce se numea noblețe. Hans Castorp găsi ca aceste idei erau ademenitoare și foarte interesante. Prin teoria sa plastică, spuse el, domnul Settembrini îl cucerise cu multa ușurință. Căci puteai spune orice voiai — adică puteau fi emise anumite păreri, de pilda ca boala era o formă de existență superioară și avea oarecum ceva solemn - dat un lucru era sigur, anume acela că boala însemna accentuarea elementului trupesc, că deci îl reducea pe om în mod complet numai la trupul lui * prin urmare, era vătămătoare demnității omului pînă la a-l deoarece îl marginea numai la trup. Prin urmare, boala era ceva inuman

Boala este perfect omenească, interveni imediat Naphta; căci înseamnă a fi bolnav în adevăr, omul este prin esență bolnav, și

a fi⁰¹¹¹ tocni³,

împingă să se împacă cu natura, „să se întoarcă la natura” (cînd în tate n-a fost niciodată natural), adică tot ceea ce se trîmbița astăzi

faptul că este bolnav face din el un om, iar oricine voia să-l vindec •

întoarcă la natura” (cînd în

MUNTELE VRĂJIT 513

' ale unor profeții împrăștiate, vegetarieni, naturiști, nudiști și mai departe, prin urmare orice soi de Rousseau, nu încearcă altceva să-l dezumanizeze și să-l apropie de animal. Umanitatea?

oQC

hiețea? Spiritul este acela care-l deosebește pe om de orice altă formă viață organică, deoarece omul este ființa prin excelență ruptă de tură, căreia i se opune în mod evident. Așadar, demnitatea omului, bleștea lui se datorau numai bolii. „Pe scurt, este cu atît mai om cu cit te mai bolnav, iar geniul bolii este mai uman decît geniul sănătății.” Este surprinzător că cineva care face pe iubitorul de oameni să închidă ochii în fața unor asemenea adevăruri fundamentale ale omului. Domnul Settembrini nu crede decît în progres. Ca și cum progresul, atît cît există, nu se datorește numai bolii, adică geniului care nu este altceva decît boala. Ca și cum toți oamenii sănătoși n-au trăit întotdeauna prin cuceririle bolii. Au existat oameni care au acceptat, în mod conștient și de bunăvoie, boala și nebunia, ca să cucerească pentru omul cunoștințe ce aveau să devină sănătate după ce fuseseră cucerite prin demență, iar posesiunea și folosința acestor cuceriri, obținute printr-un

sacrificiu eroic, nu mai depind de boala și de demența. Aceasta este adevărata crucificare...

Aha, gîndi Hans Castorp, iezuit necinstit, cu combinațiile tale și interpretarea crucificării. Se vede bine de ce n-ai ajuns preot, *joi jesuite ălapetite tache humide*. Ei bine, rage o data, leule, i se adresa el în sine domnului Settembrini. Iar acesta se porni sa „ragă”, declarînd ca tot ceea ce susținuse Naphta nu era decît nălucire, vorbărie goală și confuzie.

-Hai, spune-o, îi striga el adversarului său, spune-o deci, pe raspun-

efea dumitale de educator, spune-o cinstit, în fața acestor tineri care se

°rmeaza, ca spiritul - este boala! în adevăr, astfel îi vei încuraja sa-și

«i tive spiritul, îi vei cîștiga pentru credința! Pe de alta parte, declari ca

Și moartea sînt nobile, dar ca sănătatea și viața sînt vulgare — da, și

a este cea mai garantata metoda pentru a încuraja elevul sa slu-

Jească "manitatea! *Davvero, e crimonoso!*

ad' oa Un cava'er ^& teama lua apărarea nobleței, a sănătății și a vieții, eh' acereja pe care ne-o dădea natura și care n-avea nevoie sa se sin-într' oa oa are SaU nu are spîr!- Forma! rosti el, iar Naphta spuse]0 emfatic: Logosul! însă celalalt, care nici nu voia sa audă de

acest' SB "ra^unea"> pe cînd omul logosului apară „pasiunea”.

Toate 6a devenira confuze. „Obiectul!” spunea unul, iar celalalt: „eul!”;

514

THOMAS MANN

în sfîrșit veni vorba chiar și despre „arta” pe de o parte și despre tica” de alta parte și iarăși ca într-un vîlmășag despre „natura” și <jes „spirit”, pentru a se ști care din doua era principiul cel mai nobil, cît ■ despre „problema aristocrației”. Și cu toate acestea nimic nu se orîndu' și nici nu se limpezea, căci nu numai ca totul era contradictoriu, dar deasupra se încurca mereu, iar interlocutorii care se contraziceau între se mai contraziceau și pe ei înșiși. Settembrini făcuse adesea, pe par curs, elogiul criticii, pe cînd apăra contrariul, anume arta, ca pe princi piui nobil; și pe cînd Naphta se manifestase nu numai o data ca apa ratorul „instinctului natural” împotriva lui Settembrini care socotise natura drept o „forța stupida”, ca pe

un fapt brutal și ca pe un destin implacabil, în fața cărora rațiunea și orgoliul uman nu aveau dreptul să cedeze, acum trecea de partea spiritului și a „bolii”, în care puteai găsi noblețe și umanitate, pe când celalalt devenea avocatul naturii și al nobleței sănătoase, fără să-și mai amintească de nevoia mîntuirii. Nici controversa asupra „obiectului” și a „eului” nu era mai puțin confuză; aici, însă, încâlceala, care de altfel era pretutindeni aceeași, devenea cu totul fără leac, și asta într-un asemenea grad încît nimeni nu mai știa care din doi era, în realitate, omul cucernic și care omul cu idei libere. Naphta îi interzicea în termeni severi lui Settembrini să se numească „individualist”, întrucît nega contradicția dintre Dumnezeu și natură, și nu înțelegea problema omului și a conflictului personalității decît prin prisma intereselor particulare și generale, astfel încît situîndu-se pe terenul unei morale burgheze, legată de viața și avînd ca scop doar viața, năzuia, fără nici un eroism, numai la utilitar și găsea în rațiunea statului legea morala; — pe cînd el, Naphta, știind perfect de bine ca problema omului se întemeia pe conflictul dintre natural și supranatural, reprezenta adevăratul individualism, individualismul mistic, și era în realitate omul ideilor libere și al trăirii interioare. Dar dacă era așa • gîndea Hans Castorp, cum rămînea cu „anonimatul și comunitatea pentru a nu cita, ca exemplu, decît o singură contradicție? Pe

parte, cum rămînea cu punctele importante pe care el le atinsese

în c

p, a u puncte importante pe care el le

vorbirile cu părintele Unterpertinger asupra catolicismului și
fil^oz^o

lui Hegel, asupra legăturilor intime dintre ideile de „politic” și „catolic”, cît și asupra categoriei obiectivării pe care acestea o mentau împreună? Arta politicii și cea a educației nu fuseseră ^ domeniul special al activității Ordinului lui Naphta? Și încă ce educ Desigur că domnul Settembrini era un pedagog zelos, zelos pîna

MUNTELE VRĂJIT 515

t'sitor și stînjitor; dar sub raportul obiectivității ascetice, dispre-P . aie a eului, principiile lui nu puteau să rivalizeze cîtuși de puțin cu ale lui Naphta. Poruncă absolută! Disciplină de fier! Constrîngere! uitare! Teroare! Toate acestea puteau să aibă

partea lor onorabila, nu țineau socoteala decît prea puțin de demnitatea individului. Era ulamentul militar al lui Friedrich al Prusiei și al spaniolului Loyola 1 cucernic și sever pînă la sînge; și cu acest prilej ajungeai să te întrebi um putea Naphta, în definitiv, să tindă spre acest absolut sîngeros, ■ntrucît mărturisise că nu crede nici în cunoaștere pură și nici în știință fără ipoteze, pe scurt că nu crede în adevăr, în adevărul obiectiv, științific, pe care, după Ludovico Settembrini, trebuia să-l descopere legea supremă a întregii morale umane. Da, era cucernic și sever domnul Settembrini, în vreme ce Naphta, cu oarecare indiferență, părea că vrea să coboare adevărul la nivelul omului, să-l reducă la ceea ce i s-ar potrivi omului mai bine! Oare nu dovedea o concepție burgheză și un utilitarism de filistin atunci cînd procedai în felul acesta, adică făceai că adevărul să depindă de interesul omului? Dacă priveai lucrurile mai de aproape, o asemenea concepție nu mai cuprindea o obiectivitate fermă, căci există înlăuntrul ei mai multă libertate și mai mult subiectivism decît ar fi vrut Leo Naphta — măcar că era tot „politică” într-un sens destul de asemănător formulei domnului Settembrini. „Libertatea este legea iubirii aproapelui”. După cît se părea, aceasta însemna: libertatea să depindă de om — și tot așa spunea și Naphta. Hotărît că un asemenea lucru însemna și să te arăți mai mult cucernic decît liber, și iată că astfel dispărea încă o diferență, ceea ce era firesc să se întîmple cînd adoptai asemenea definiții. Ah! acest domn Settembrini! Nu degeaba era literat, că nepotul unui om politic și fiul unui umanist. Se preocupa cu nerozitate de critica și de frumusețile progresului, și fluiera fetele pe care le întîlnea pe stradă, pe cînd tăiosul cel mititel, Naphta, era legat jurăminte aspre. Și totuși, acesta din urmă era aproape un libertin, ea lui independența, iar celălalt, un pățimaș despre care se putea să se înnebunească după virtute. Domnului Settembrini îi era teama de proabsolut” și voia cu orice preț să contopească *partout* spiritul cu litarul SU democratic ~ fiind înspăimîntat de libertinajul religios al micrijtj Naphta, care amesteca pe Dumnezeu și pe Diavol, sfințenia și rațiune” • Și Naphta și nu cunoștea nici judecata de valoare, nici ideea ei. Că vom ține. Oare cine era liber, oare cine era cucernic și care ne stabileau adevărata poziție și adevărata condiție a

THOMAS MANN

I

omului: dispariția în comunitatea care absorbea și nivela o disna_pustiitoare și ascetica - sau mai curînd „subiectul critic”, în care su ficialitatea și severitatea virtuoasa a burghezului intrau în conflict” y principiile și aspectele se ciocneau neîncetat, contradicțiile interne îngrămădeau, iar civilul nostru era silit să-și asume o răspundere terh de anevoioasă — adică nu numai să se decidă între contrarii, ba încă s- i mai și separe cu claritate, ca pe niște preparate de laborator — astfel în • creștea tentația de a te arunca orbește în „universul moralmente dezor donat” al lui Naphta. Era o ciocnire de principii și o încurcătura generală, era o mare confuzie, iar lui Hans Castorp i se părea ca adversarii ar fi mai puțin îndîrjiți dacă, pe cînd se certau, aceasta confuzie nu le-ar copleși sufletele.

Urcară împreuna pîna la „Berghof”, apoi tustrei pacienții îi conduseră pe cei doi externi pîna în fața căsuței lor, iar aici mai întîrziara încă multa vreme, stînd în zăpada, pe cînd Naphta și cu Settembrim continuau sa se certe — ca niște înțelepți pedagogi ce erau, așa cum Hans Castorp o știa foarte bine, pentru a contribui la modelarea unor tineri doritori de lumina. Pentru domnul Ferge chestiunile acestea erau mult prea înalte, cum de altfel o și lăsase sa se înțeleagă de mai multe ori, iar pe Wehsal îl interesau prea puțin, de vreme ce nu mai era vorba despre biciuire și tortura. Hans Castorp, cu capul plecat, scormonea în zăpada cu bastonul și se gîndea la marea confuzie.

Cei trei pacienți de la „Berghof se întoarseră acasă, iar cei doi pedagogi rivali trebuira sa intre împreuna în căsuța lor, unul pentru a se duce în chilia lui capitonata cu mătase, iar celalalt în cămăruța de umanist, cu pupitrul și carafa de apa. Însă Hans Castorp se refugie pe balcon, cu urechile pline de vuietul și de zdranganitul armelor celor doua oștiri care, una înaintînd dinspre Ierusalim și alta dinspre Babilon, se ciocneau *sub dos banderas*, învalmașindu-se într-o bătălie confuza.

Zăpadă

De cinci ori pe zi pacienții așezați la cele șapte mese își mf în mod unanim nemulțumirea din pricina felului cum se prezent mea în acea iarna. Considerau ca nu-și îndeplinește dectt foarte tisficator obligațiile ei de iarna din creierul munților, ca nu pune poziție, așa cum se specifica în prospect, mijloacele meteorolog

vre-

MUNTELE VRĂJIT

517

oare

căroră aceasta regiune își datora reputația — o reputație cu care ' echi erau obișnuiți și pe care cei noi se așteptau s-o verifice. Se eistra o îngrijorătoare scădere a strălucirii soarelui, adică tocmai a ' important factor de tămăduire, fara ajutorul căruia însănătoșirea era mod inevitabil întârziata... Și orice ar fi putut gândi domnul ttembrini în legătura cu sinceritatea cu care acești oaspeți de la munte străduiau să se facă sănătoși cât mai repede și-și doreau reîntoarcerea acasă" la șes, adevărul era că, oricum, ei își cereau drepturile cu stăruință, voiau să li se dea ceva în schimbul banilor pe care-i plăteau părinții sau soții lor, și bombăneau mereu în convorbirile de la masa, în ascensor și în hol. De aceea direcția generală înțelese perfect de bine că îi revenea sarcina de a îndrepta aceasta situație, adică de a o compensa prin alte avantaje. Cumparara deci un nou aparat de „soare artificial", întmcît cele două aparate pe care le aveau nu mai erau suficiente în raport cu cererile celor ce voiau sa se bronzeze prin electricitate, fiindcă bronzarea le stătea bine fetelor și femeilor, iar bărbaților, cu toata viața lor orizontală, le dădea o înfățișare impunătoare de sportivi și de cuceritori, în plus, aceasta înfățișare le oferea și vădite avantaje, deoarece femeile, deși pe deplin informate asupra originii tehnice și naturii artificiale a acestei virilități, erau totuși destul de proaste sau de viclene, adică suficient de înnebunite după o iluzie, pentru a se lasă amețite și seduse de această amăgire.

- Dumnezeule! izbucnea doamna Schonfeld, o bolnava roșcata, cu

ochii roșii, venita de la Berlin, Dumnezeule, repeta ea seara, în hol, unui

tinar holtei cu picioarele lungi și pieptul scobit, care, pe cartea de vizita,

'Parita în franțuzește, se dădea drept *Aviateur diplome et Enseigne de la*

anne allemande, i se făcuse un pneumotorax și purta smoching la

jun și îi scotea seara, încredințându-i pe toți că acesta era regulamentul

anna. —Dumnezeule! exclama ea privindu-l cu lăcomie pe aspirant,

minunat s-a bronzat cu soarele artificial! Ai zice ca diavolul asta e
Unvînător de vulturi!
aga de seamă, sireno, îi șopti la ureche, în ascensor,
aspirantul, în așa fel -

Priv' • mCIt 6a Se înfîora toata. Va Irebui sa-mi dai socoteala pentru «ici ' 6
^^ înfocate! și trecînd pe balconul de dincolo de pereții de sij.e a'
resPectivul diavol și vînator de vulturi găsi calea către
acel an acestea, mai lipsea mult ca soarele artificial sa
devină, în

mpensație reala pentru slăbiciunea astrului de pe cer. Două
518

THOMAS MANN

sau trei zile senine cu soare, pe luna - zile care, ce-i drept,
îndărătul • curilor albe scînteiau de un albastru adînc, foarte
adînc, de catifea lucire de diamant și cu un delicios punct
fierbinte, scînteiau pe ceaf chipurile oamenilor, risipind valul
cenușiu și gros al cetii - doua sau t zile după ce trecuseră
saptamîni era prea puțin pentru starea sufl_e_t_e_a_s a oamenilor al
cărora destin îndreptătea nevoia excepționala de îmba batate și
se bizuiau în sinea lor pe un fel de pact, care în schimb I
renunțării la plăcerile și neplăcerile omenirii de la șes le asigura
o viat lipsita, fara îndoiala, de veselie, dar cu totul ușoara și
agreabila, fara griji, mergînd pîna la desființarea timpului și
ocrotita din toate punctele de vedere. Consilierul aulic își dădea
seama ca nu mai folosea la nimic sa le reamintească internaților
ca și în aceste condiții aparent neprielnice viața de la „Berghof”
nu se asemăna nici pe departe cu cea a unei viețuiri într-o mina
siberiana, ca aerul acestor piscuri, rar și ușor cum era, eter pur
ca sa spunem așa, lipsit atît de impurități terestre cît și de
elemente bune sau rele, avea mari calități, îi apară pe oaspeții
lui, chiar și în lipsa soarelui, de fumul și duhorile cîmpiei:
proasta dispoziție și protestele se înmulțeau, nesăbuitele
amenințări cu plecarea erau la ordinea zilei, ba se întîmpla ca
unele erau duse la îndeplinire, cu tot exemplul pe care-l dădea
recenta întoarcere plina de tristețe a doamnei Salomon, al cărei
caz la început nu fusese grav și era pe cale sa se
îmbunătățească, dar care în urma plecării și a șederii pe propria
ei răspundere în curenții de aer ai umedului Amsterdam
devenise incurabil.

în loc de soare veni zăpada, o cantitate enorma de zăpada,
mormane de zăpada atît de formidabile, cum Hans Castorp nu

mai văzuse vreodată în viața lui. Și totuși, nici iarna trecută nu lăsase nimic de dorit în multe privințe, însă ninsoarea fusese slabă în raport cu aceea a actualei ierni. Prin cantitatea ei monstruoasă și peste orice limite te făcea sanu-P mai dai seama de aspectul ciudat și excentric al acestei regiuni. Ning^e zi de zi și nopți de-a rîndul: ningea mărunț, fara sa viscolească, ningea. Puținele carari practicabile păreau niște drumuri scufunda încremenite între pereții de zăpada, ridicîndu-se pe amîndoua Pa mai înalți decît statura unui om și pardosiți cu placi ca de alabas

plăcute la vedere, scînteietoare, cristaline și grunțuroase -
plac^l

folosi dese"6

de pacienții de la „Berghof ca sa-și transmită prin scris și pnn ' tot felul de vești, de glume și de aluzii picante. Dar chiar și între a taluzuri mergeai pe un strat de zăpada destul de gros, măcar ca se - ^ destul de adînc, iar de faptul acesta îți dădeai seama în locuri

MUNTELE VRĂJIT 519

veritate cît și în gropile unde piciorul se afunda pe neașteptate pîna

unchi: (-,a trebuia chiar sa fii foarte atent sa nu-ți rupi un picior.

o]le dispăruseră, ca înghițite: cîte o frîntura de spătar mai răsărea ici

■ o]o din acest mormînt alb. Jos, în sat, nivelul străzilor suferise o

himbare atît de stranie, încît prăvăliile de la parterul caselor deveniseră

l ițe J_n car^e scoborai de pe trotuar pe niște trepte tăiate în zăpada.

și zi de zi, peste nămeții îngrămădiți, continua sa ningă pe un frig mijlociu, de zece pîna la cincisprezece grade sub zero - care nu te pătrundea totuși pînă la oase, adică îl simțeai puțin, ca si cum n-ar fi fost decît cinci sau chiar doua grade, căci nu bătea vîntul, iar uscăciunea aerului îl atenua. Dimineața era foarte întuneric: se mînca la lumina artificială a lustrelor în forma de luna, în sala cu bolțile viu colorate. Afara stăruia neantul cenușiu, lumea scufundata într-o vata alburie care se îngrămădea la ferestre, învăluita ca într-un abur gros de ninsoare și ceața deasă. Munții nu se mai vedeau: cel mult abia

daca se putea desluși, din cînd în cînd, cîte ceva din brazii cei mai apropiați; erau la locurile lor, încărcăți de zăpada, și dispăreau iute în negura, iar din răstimp în răstimp cîte un brad se scutura parca de prea marea greutate de zăpada, raspîndind în ceața cenușie o pulbere albicioasa. Către ora zece, soarele apărea ca un fum subțire, cu lumina stinsa, deasupra munților, raspîndind o viața searbădă și fantomatica, un reflex palid al lumii reale în peisajul de nerecunoscut. Însă totul ramînea estompat într-o gingășie și o paloare spectrala, lipsit de orice linie pe care ochiul s-o fi putut urmări cu certitudine. Contururile crestelor se pierdeau, se împăienjneau, se prefăceau în fum. Întinderile de zăpada scînteind într-o umină firava se desfășurau unele după altele, călăuzind privirile spre o me de himeră. Și se întîmpla uneori ca un nor luminat numai el, ase-enea unui fum, sa plutească îndelung, fara sa-și schimbe forma, prin fata vreunui perete de stîncă.

atre amiaza, soarele, răzbind numai pe jumătate din negura, se

63 sa sfîșie ceața din albastrul cerului. Dar era departe de-a izbuti, cu

ca, vreme de o clipa, zăraii un pic de azur în văzduh, dar chiar și

^ a slaba lucire era de ajuns sa însuflețească priveliștea deformata

obi ■ an?a Zapez" S* s""° facă sa scînteieze cu reflexe diamantine. De îngad '•=am 'a aCeasta ora 'nceta sa mai ningă, de parca zăpada și-ar fi

interv ° Pnvire generala asupra rezultatului obținut, iar rarele zile

lui în e cu soare păreau și ele ca urmăresc același lucru, cînd visco-

și cînd foarte apropiata tipsie cu jar a cerului se silea sa

520

THOMAS MANN

topească neprihănita și maiestuoasa întindere a zăpezii proaspete

tfifați.

sarea lumii era feerica, și copilăroasă, și caraghioasă. Pernele g_{ro} flocoase, ca și cum ar fi fost proaspăt bătute, care se odihneau pe ram rile copacilor, movilele de pamînt sub care se ascundeau arbuștii pif • sau proeminențele stîncoase, aspectul

chircit și parcă scufundat al pei jului atît de comic travestit, toate dădeau la iveală o lume de spirid_u " scoasa parcă dintr-o culegere de basme. Dar dacă scena apropiată care te mișcai cu greutate, lua o înfățișare fantastică și poznașa în schimb impresiile trezite de adîncurile depărtării erau acelea de măreție și hieratism, transmise de priveliștea grandios-statuară a Alpilor acoperiți cu zăpada.

După-amiaza, între două și patru, Hans Castorp stătea întins pe balcon, bine împachetat, cu ceafa rezemată de spătarul minunatului sau șezlong, nici prea sus, nici prea jos, și privea, peste balustrada căptușită cu zăpada, codrii și munții. Pădurea de brazi, de un verde-întunecat, se cațara pe povîrnișuri, iar printre copaci pămîntul era pretutindeni acoperit cu zăpada. Deasupra se înălțau crestele stîncose, de un cenușiu-albicios, cu imense întinderi de zăpada întrerupte ici și colo de niște stînci mai întunecate și cîteva piscuri care se pierdeau molatic în neguri. Ninge liniștit. Totul se împăienjenea din ce în ce mai tare. Privirea, rătăcind într-un neant vătuit, îți crea o predispoziție la somn. Așipirea era însoțită de o tresărire, însă după aceea nu exista alt somn mai senin decît în aerul înghețat — era o odihna fara vise, netulburată de vreo reminiscență inconștientă a greutăților vieții, deoarece respirarea aerului răr, neconsistent și fara miros nu apăsa organismul mai tare decît lipsa de respirație a unui mort. Cînd te trezeai, muntele dispăruse cu totul în volbura zăpezii și nu se mai iveau — cînd și cînd, doar pentru cîteva clipe - decît niște frînturi, o creastă sau un colț stîncos, care se ascundeau aproape imediat ca în valuri opace. Acest joc tăcut al i[^]tomelor era dintre cele mai distractive. Trebuia să-ți încordezi atenți foarte tare ca să surprinzi asemenea unduire de fantasmagorii învalun în metamorfozarea lor tainică. Sălbatic și uriaș, limpezit de ceața-zărea un lanț stîncos al cărui pisc și ale cărui poale nu se vedeau. In^s îndată ce-l scăpai o clipa din ochi, dispărea.

Cîteodata se dezlanțuiau furtuni de ninsoare care te împi desăvîrșire sa stai pe balcon, deoarece vîrtejurile viscolului nap^a chiar și acolo, acoperind totul, podeaua și mobilele, cu un strat gr⁰ ^ zăpadă. Căci izbucneau și asemenea furtuni în valea străjuita 1

cu dea"

MUNTELE VRĂJIT 521

.. m_munților. Aceasta atmosfera atît de lipsita de materialitate

era • v_nzolitâ de vijelii și se umplea de o asemenea forfoteala de fulgi, n_u mai vedeai nici mâcar la un pas în fața ta. Niște rafale care-ți ■ u respirația dădeau zăpezii o iuțeala și o intensitate sălbatică, învîrte-• • si piezișă, o vînturare de jos în sus, din fundul văii către cer, făcînd-o cã sâ fiarbă într-un fel de sarabandă nebunească — nu mai era nin-are ci un haos de întuneric spoit cu alb, un dezmaț monstruos, o ■ verșunare a fenomenelor naturii dintr-o regiune alungată din zona ei l'nistită și unde numai cintezoii care o zbugheau deodată în stoluri compacte se simțeau acasă și erau în stare să se orienteze.

Totuși, lui Hans Castorp îi plăcea această viața în zăpadă. Găsea că se înrudește în multe privințe cu plajele de pe țărmul mării: monotonia primitivă a priveliștii era comuna celor două lumi; zăpada, această pulbere adîncă, vătuită și imaculată, avea aceeași funcțiune ca și nisipul de un alb-gâlbui, de-acolo, de jos; te atingeai și nu te murdărea căci era suficient doar să scuturi de pe ghete și de pe haine pulberea albă și rece, cum făceai acolo, jos, cu pulberea de piatră și de scoici a mării, ca sâ nu lase nici o urmă, iar mersul prin zăpadă era la fel de obositor ca și o plimbare de-a lungul dunelor, afară numai dacă arșița soarelui i-ar fi topit în mod superficial suprafața care noaptea s-ar fi întărit: atunci puteai merge cu mai multă ușurință și cu mai multă plăcere decît pe un parchet și tot atît de ușor și de plăcut ca pe nisipul neted, tare, umezit și elastic de pe malul mării.

Numai că anul acesta ninsorile și nămeții erau atît de mari încît, cu excepția schiorilor, nimeni nu mai avea posibilitatea să facă vreo mișcare în aerul liber și pur. Plugurile de zăpadă lucrau; dar munceau greu să degajeze atît drumeagurile cele mai frecventate cît și strada icipală a stațiunii, astfel că puținele drumuri care mai puteau fi S_lte și care dădeau imediat într-o fundătura erau foarte umblate de atoși și de cei bolnavi, de localnici și de vizitatorii hotelurilor năle; "ar sportivii cu săniuțele se izbeau de picioarele doam-și domnilor, căci, lăsați pe spate și cu tălpile înainte, țipînd cît îi erau Pentru a da de veste să li se facă loc, pe un ton dovedind cît

saniut Pătrunși de importanța acțiunii lor, alunecau încălecați pe de-a h^Copii, de-a lungul pantelor, încurcîndu-se între ei și dîndu-se , e eacul» pentru că imediat ce ajungeau jos să urce iarăși, u-« de sfoară jucăriile la moda.

THOMAS MANN

Hans Castorp era mai mult decît satul de aceste plimbări. A'

• A r ■ • 'Vead^oua

dorințe: cea mai puternică era aceea de-a ii singur, numai cu gîndur I

visurile lui, iar balconul i-ar fi oferit poate prilejul sa și-o îndeplinea deși într-un mod deștul de superficial. Cît despre cealaltă leoa^t prima, era nevoia de a intra într-o legătura mai intimă și mai liberă muntele copleșit de zăpada, pentru care începuse sa simtă o chem deosebită, iar aceasta dorința nu se putea îndeplini atîta vreme c" ramînea un pieton dezarmat și fara aripi; căci s-ar fi înfundat imedi pîna la brîu în acest element al naturii, dacă ar fi încercat sa treacă din colo de cărările obișnuite, săpate cu lopata și pe care își dăduse silința sa le parcurgă în toate direcțiile, cu pas hotărît.

Așadar, într-o zi a celei de-a doua ierni pe care o petrecea aici, sus Hans Castorp se hotărî sa-și cumpere niște schiuri și sa învețe a le folosi în măsura în care i-o impunea dorința reală ce-l anima. Nu era un sportiv; nu fusese niciodată, deoarece îi lipseau însușirile fizice; de altfel, nici nu se prefăcea ca ar fi, cum se întîmpla cu mulți pacienți de la „Berghof", care, pentru a fi în ton cu obiceiurile locului și cu moda, se costumau ca sportivi - în special doamnele, de pilda Hermine Kleefeld, care, deși problemele de respirație îi învinețeau veșnic vîrfurile nasului și buzele, se complăcea totuși sa apară la al deilea dejun cu pantaloni de lîna, iar după masă se trîntea astfel îmbrăcata, cu picioarele desfăcute, într-un fotoliu de răchita din hol, într-un fel destul de necuviincios. Dacă Hans Castorp ar fi cerut autorizația consilierului aulic pentru proiectul lui extravagant, ș-ar fi izbit cu siguranța de un refuz. Sportul era absolut interzis celor de aici, de șus, atît la „Berghof" cît și în toate celelalte stabilimente de același gen; căci atmosfera care pătrundea în aparența atît de ușor în plamîni, cerea, totuși, mușchilor inimii sa facă eforturi strașnice, iar în ceea ce-l privea pe Hans Castorp, observația lui spusă cu nepăsare despre „obișnuința de a nu se obișnui" rămăsese pe tru el pe deplin valabilă, întrucît tendința de a face febra, p^e ca

ir^uia c" lui

Radamante o puneă în legătura cu existența unei pete umede, stai încapaținare. Altfel, ce-ar mai caută aici? Așadar, dorința și intenția erau pe cît de contradictorii pe atît de nepotrivite. Totuși, se cuvin încercam a-l înțelege. Ceea ce-l

îmboldea nu era ambiția de-a fi ase nea înfumuraților vieții în aer liber, șau celor care făceau spor cochetărie și, dacă moda le-ar fi cerut-o, ar fi manifestat aceleași ^ zeloase ca sa joace cărți într-o camera înăbușitoare. Se simțea n ^ absolut membrul unei alte comunități mai legate decât mica g¹⁰

MUNTELE VRĂJIT 523

•știlor, și dintr-un punct de vedere mai larg și mai inedit - adică în ffilele unei anumite demnități distante și care-i impunea o anumita tnerere _ avea sentimentul că nu era treaba lui sa se zbenbuie fara

oteala ca oamenii aceia și sa se tăvălească prin zăpada ca un nebun. K intenționa sa facă vreo escapada, ci avea de gând sa fie cât mai fnpatat, iar Radamante ar fi putut foarte bine sa-i dea aprobarea. Cum jnsa Hans Castorp prevedea ca îl va opri totuși, în numele regulamentului sanatorial, se hotărî sa acționeze fara știrea medicilor.

Imediat ce se ivi prilejul, îi comunica domnului Settembrini intenția lui Domnul Settembrini era cât pe ce să-l îmbrățișeze de bucurie.

_ Dar desigur, dar desigur, da, domnule inginer, faceți-o, pentru numele lui Dumnezeu! Nu întrebați pe nimeni și faceți-o — îngerul dumneavoastră păzitor v-a inspirat în acest sens! Faceți-o imediat, adică mai înainte ca aceasta dorință frumoasa sa va părăsească. Merg cu dumneavoastră, vă însoțesc la magazin și o sa cumpăram împreuna imediat aceste ustensile binecuvîntate! Mi-ar plăcea și mie sa va însoțesc pe munte și sa gonesc alături de dumneavoastră, cu picioarele înaripate asemenea lui Mercur, dar un astfel de lucru nu mi-e îngăduit... Ei, îngăduit! Aș face-o, desigur, chiar daca „nu mi-e îngăduit”, însă nu pot, sînt un om pierdut. Dimpotrivă, dumneavoastră... asta nu va va face nici un rau, nici cel mai mic rau, dacă sînteți înțelept și daca nu săriți peste cal. Ei, și chiar dacă o șă va facă puțin rau, oricum, tot îngerul dumneavoastră bun va avea grijă sa... Nu spun mai mult. Ce idee minunata! »a aflați aici de doi ani și încă mai sînteți în stare de o asemenea naivitate - ah, nu, chintesența dumneavoastră este buna, nu exista nici un emei să se îndoiască cineva de dumneavoastră. Bravo, bravo! Puteți da u l^{ma} întunecatului prinț care va conduce destinele acolo, sus — cumpa-U schiurile, spuneți sa le trimită la mine sau la Lukacek, ori Ja băcanul

u> jos, în căsuța noastră. Veți veni sa le luați de acolo, pentru a va amrena și veti luneca pe suprafața zăpezii...

Chiar așa făcu. Sub ochii domnului Settembrini, care-și dădu
aere t . noscator greu de satisfăcut, deși nu avea nici o noțiune
despre spor-

< ans Castorp cumpăra într-o prăvălie de specialitate de pe
strada k P a o pereche de schiuri frumoase, din lemn de frasin,
lustruite în rîn, escnis> cu niște splendide curele și cu vîrfurile
îndoite, cumpa-nel' - asemenea, si niște bețe de schi cu vîrfurile
de fier și cu rondelile, Pe u - U"SC abatut din hotarîrea de a-și duce
întreg calabalîcul singur, ' Pmâ la locuința lui Settembrini, unde
se înțeleseră repede cu

524

THOMAS MANN

băcanul asupra condițiilor de depozitare a echipamentului.
Hans Ca

dstorp care nu era chiar complet nepriceput, deoarece
urmărise adesea sch'

și arătase mult interes pentru schi, începu singur, departe de
furnic terenurilor de antrenament, sâ-și facă, de bine de rau,
ucenicia panta aproape curățata, nu departe de sanatoriul
„Berghof", iar din c' în cînd domnul Settembrini îl privea cum
lucrează, de la o distanța oar care, rezemat în baston,
încrucîșîndu-și grațios picioarele și aplaudînri cu entuziaste
exclamații de bravo progresele făcute. Totul mergea bin ba se
întîmpla ca într-o buna zi Hans Castorp, coborînd degajat
cotitura drumului spre Dorf ca sa-și lase schiurile la băcan, îl
întîlni pe con silierul aulic. Behrens nu-l recunoscua, cu toate ca
era ziua-n amiaza mare și schiorul începător era cît pe ce să se
izbească de el; acesta se învălui într-un nor de fum de țigara și
trecu mai departe.

Hans Castorp afla ca oricine își poate însuși repede o
oarecare înde-mînare, cu condiția sa simtă într-adevar dorința.
Nu rîvnea sa ajungă un virtuoz. Atîta cît voia sa știe, putea sa
învețe în răstimp de cîteva zile, fara sa nădușească și fara sa
gîfîie. Grija lui era sa-și țină picioarele strîns lipite, așa cum cere
regula și sa lase dîre paralele, apoi învață cum sa se folosească
de bețe la plecare, pentru a-și lua direcția, și de asemenea, cum
sa treacă dintr-o singura săritura, cu brațele ridicate, peste
obstacole mai scunde și peste mici ridicaturi, învăluindu-se și
scufundîndu-se ca un vapor pe o mare agitata, și astfel,
începînd cu a douazecea încercare, nu mai căzu atunci cînd, în
plina cursa, frîna după metoda Telemark, cu un picior întins

Înainte și îndoind genunchiul celuilalt. Încetul cu încetul își largi gama exercițiilor. Într-o zi, domnul Settembrini îl văzu trecând prin ceața alburie, răcni în direcția lui cu mâinile făcute căuș. Sfatuindu-l să fie prevăzător, apoi se întoarse acasă mulțumit în inima lui de pedagog.

Era frumos peisajul muntelui hibernal; nu frumos în înțelesul blînd și agreabil, ci așa cum este frumoasa pustietatea Marii Nordului pe un vînt puternic din vest — fara vuet de tunete, ce-i drept, ci, dirntriva, într-o tăcere de moarte, dar care trezea unele stări sufletești veci întru totul cu venerația. Lungile tălpi flexibile îl purtau pe Hans Cas ° în multe direcții: de-a lungul versantului sting, spre Clavadel, sau dreapta trecînd pe dinaintea versantelor lui Frauenkirch și spatele cărora se profila în ceața umbra masivului de la Amsel

deopotrivă și în valea Dischma sau în spatele „Berghof'-ului, uf direcția Seehornului împădurit, a cărei creasta ninsă se înalță

elflu • ^

MUNTELE VRĂJIT 525

upra liniștei arborilor, cît și a pădurii din valea Drusattscha, înda-

1 căreia se zarea silueta palida a lanțului Ratikon acoperit complet de

adă. Se ducea cu schiurile lui și lua funicularul pînă la Schatzalp ca

- e plimbe acolo în liniște, în voia celor doua mii de metri înălțime, pe

- tinderile înclinate scînteind sub zăpada spulberata, și care, pe vreme

nina ofereau o priveliște vasta și sublima asupra peisajului înlantrul

căruia se desfășura aventura lui.

Se bucura de aceasta cucerire care îl ajuta să înlătore anumite nere-alizări și să învingă aproape toate obstacolele. De altfel, îl învăluia și singurătatea mult dorita, cea mai desavîrșita care se poate închipui, o singurătate ce-i umplea inima cu un sentiment de o sălbatică și critica îndepărtare de oameni. Există acolo, de o parte, în ceața zăpezii, o rîpa din care se înălțau brazi, iar de cealaltă parte o surpatura abrupta de stînci, cu mormane uriașe de zăpada, ciclopice și curbate, care formau peșteri și căciuli enorme. Tăcerea — cînd se oprea și nu se mai auzea nici pe sine - era necondiționata, desavîrșita, o muțenie de vata, neobișnuita, nicicînd întîîinita, cum nu exista nicăieri în

lume. Nici o adiere, nici chiar cea mai diafană, nu atingea copacii, și nici un murmur nu se înfiripa, nici un glas de pasare. Era însăși tăcerea eterna cea pe care o pîndea Hans Castorp în clipa cînd ramînea încremenit, în picioare, rezemat în bețe, cu capul lăsat pe umăr, cu gura întredeschisă; și încet, fara conținere, ninsoarea continua sa cada fara cel mai mic zgomot.

Nu, lumea aceasta, cu tăcerea ei de nepătruns, nu avea nimic ospitalier, îl admitea pe vizitator numai în baza voinței și pe garanția lui, nu-l împingea - adică tolera intrusul și prezența lui într-un fel neliniștitor, ara să-și ia nici o răspundere, iar ceea ce lasă să se desprindă și sa te Ule era impresia unei amenințări liniștite și elementare, nu chiar a ei dusmăniei, ci doar a unei indiferențe ucigătoare. Copilul civilizației, rain ca formație și prin origini de aceasta natura sălbatica, era mai sen-•n țata măreției ei decît flăcăul aspru, silit a se rafui cu ea încă din ai frageda copilărie și care trăiește în mijlocul ei într-o stare de t iantate banală și potolita. Acesta din urma abia daca cunoaște te re"gioasă cu care celălalt, încruntînd sprîncenele, înfrunta natura, -jn e m"uențează toate raporturile intime cu ea și întreține neîncetat pulo C Un ^ ^ e tulburare evlavioasa, de emoție înfricoșata. Cu Schiu 1 Păr ^ e camilâ cu mîneci lungi, cu moletiere, stînd pe

zator „ Ul de mx» Hans Castorp se simțea în stare să fie foarte cute-această tăcere ciudata a naturii sălbatice și a iernii uci-

526

THOMAS MANN

gător de calme, iar senzația de liniște pe care o simțea atunci cî întorcîndu-se, zarea ivindu-i-se în față, prin atmosfera încețoșat' primele locuințe omenești îl făcea să-și dea seama, prin comparație d' starea sufletească precedentă și îl silea să înțeleagă că ore întreg' spaimă tainica și primitivă îi stăpînise inimă. La Sylt, cu pantaloni albi sigur, elegant și deferent, stătuse pe marginea uriașei faleze scăldate de valuri ca în fața cuștii unui leu, de după gratiile căreia fiara feroce își arată fălcile căscate cu colții îngrozitori. Apoi se scaldase în vreme ce un gardian îi avertiza pe înotători, prin semnale de corn, că sînt în primejdie aceia care încercau cu temeritate să treacă prima linie de valuri și sa se apropie de vîrtejurile amenințătoare, iar acestea, cu o ultimă răbufnire de cataracta înspumată, îl izbeau

în ceafă ca lovitura unei labe de fiara. Acolo tînărul cunoscuse fericirea unor ușoare și drăgăstoase contacte cu forțe a căror îmbrățișare totală l-ar fi putut distruge. Dar nu-l ispiti cîtuși de puțin pofta de a împinge acest contact amețitor cu natura ucigătoare pîna la limita îmbrățișării totale — nu-l ispiti pe el, plapîndul muritor, înarmat și cît de cît înzestrat de civilizație — , adică să se avînte cît mai departe în imensitate ori cel puțin să evite cît mai mult cu putința fuga din fața ei, încît în această aventură să riște să atingă momentul critic în care orice limită va fi depășită, astfel încît nu va mai putea fi vorba numai de spumă și de o ușoară lovitură bestială de laba, ci de vîrtejul talazului, de gîtlejul fiarei, de ocean.

Într-un cuvînt, Hans Castorp dovedea curaj, acolo, sus — dacă prin curaj trebuie să înțelegem nu un sînge rece stupid în fața elementelor naturii, ci o dăruire conștientă de sine și o biruință cîștigată prin simpatia pentru ele — o biruință asupra fricii de moarte. Simpatie? - Hans Castorp simțea, de fapt, în pieptul lui îngust de civil, o adîncă simpatie pentru aceste elemente; iar de această simpatie depindea noua Wi conștiință pe care și-o formase în legătură cu propria-i demnitate, adică să considere că o singurătate adîncă și mare i se potrivea mai Sine decît gloata celor cu săniuța și balconul camerei de la sanatoriu. Contemp din înaltul acestui balcon piscurile cufundate în ceață, dansul fulg»⁰ zăpadă învîrtejiți de viscol, și se rușinase pînă în adîncul sufletului ramînea un simplu spectator, aparat de zidul confortului. Din ac cauză învățase să schieze, deci nu dintr-un exhibiționism sportiv și din vreo exuberanță spontană a trupului. Dacă nu se simțea în sig^u în măreția și tăcerea de moarte a peisajului alpin - și de fapt acest al civilizației nu se simțea, aici, cîtuși de puțin la îndemîna - spin

MUNTELE VRAJIT 527

• ta lui făcuseră de mai înainte cunoștință, aici sus, cu pericolul. O vorbire cu Naphta și cu Settembrini nu era întru nimic mai

• titoare; se avînta și ea, dimpotrivă, dincolo de cărările umblate,

, eptîndu-se spre primejdiile cele mai grave; iar dacă putem vorbi

pre o simpatie a lui Hans Castorp pentru imensa sălbăticie a iernii,

ta se datorește faptului că simțea, în ciuda spaimei lui evlavioase, ca

eastă privesc era decorul cel mai potrivit pentru
maturizarea com-
lexelor gândirii lui și că acolo era un loc indicat pentru cineva
care, fără
ă-si dea prea bine seama cum ajunsese aici, era copleșit de
sarcina de a
sta la „cîrma” unor gânduri privitoare la situația și poziția lui
homo Dei.
Aici nu se afla nici un om care, sunînd din corn, să-l prevină
pe
cutezător de primejdia care-l amenința, afară doar dacă
aceia n-ar fi
însuși domnul Settembrini, ca atunci cînd, punînd mîinile
căuș la gura,
îl strigase pe Hans Castorp care se îndepărta. Dar tînărul era
plin de
curaj și de dragoste pentru elementele naturii și nu-i mai
pasa dacă-l
striga cineva din urma, după cum nu se sinchisise nici de
acea chemare
care-i răsunase într-o anumită seară de Carnaval: *Eh,*
Ingegner, un po'
di ragione, sa! A, da, gîndi el, ești iarăși tu, Satană pedagogică,
cu ale
tale *ragione* și *ribellione*. Cu toate acestea, îmi ești drag. Deși ești,
ce-i
drept, numai flecar și flașnetar, te dovedești plin de cele mai
bune
intenții și-mi ești mai drag decît mititelul iezuit și terorist
neînduplecat,
călăul și șfichiuitorul spaniol cu ochelarii lui care aruncă
fulgere, măcar
că are aproape întotdeauna dreptate cînd vă certați... cînd
vă certați ca
pedagogi penfru bietul meu suflet, așa cum o făceau
Dumnezeu și
Diavolul disputîndu-și omul din evul mediu...
Sprijinindu-se în bețele de schi și cu picioarele pline de
pulbere de
Padă, urca pe o înălțime alburie ale cărei întinderi, asemenea
unor
earșafurj albe, suiau în terase din ce în ce mai înalte, și nu se

putea

nui încotro se îndreptau; păreau ca nu duc nicăieri; partea lor de sus

Pierdea în cerul tot atât de alb și de cețos ca și ele, și nu știai de unde

Pe a, nu se vedea nici pisc, nici creasta, ci numai un neant neguros

Io • CarC ^ans Castorp înainta, și cum îndărătul lui lumea și vales

^, Qe oameni nu întârziară, deopotrivă, să se închidă privirii, cum

dev • SUnet nu~' mai ajungea din urmă, singurătatea și izolarea

Cjt.j. eră' ma' înainte de a-și fi putut da seama, tot atât de profunde pe

care " Stare e' însuși sâ și le dorească, profunde pînă la spaima

SPuse • Con prealabilă a curajului. *Praeterit figura hujus mundi,* își

" Intr"O latină care nu era în spirit umanist - expresia auzita la 528

THOMAS MANN

Naphta. Se opri și privi îndărăt. De jur-împrejur nu se mai vedea n' • în afara de câțiva fulgi mărunți de zăpada ce coborau din albul îni • ' milor spre albeața pământului, și pretutindeni stăruia o tăcere grand' și nepăsătoare. În vreme ce privirea i se izbea în toate părțile de goi alb care-l orbea, își simți inima cum bate tulburată de urcuș; zvfne acei mușchi ai inimii a căror forță animală și mecanism le întrezărise o îndrăzneală poate nelegiuită, printre fulgerările sfîrîtoare ale cabine tului de radioscopie. Și îl cuprindea un fel de emoție, o dragoste simpla și fierbinte pentru inima lui, inima omului, care bate atât de singura, numa' cu întrebarea și taina ei, pe aceste înălțimi, în vidul înghețat.

Urca din greu, din ce în ce mai sus, spre cer. Uneori înfunda în zăpadă partea superioară a unuia dintre bețele cu vârful ascuțit și vedea din adînc, un licăr albastru care țîșneâ în clipa cînd trăgea bățul afară. Lucrul acesta îl amuza; era în stare să stea multă vreme și să repete mereu și mereu gestul care provoca acest mic fenomen optic. Era o stranie și gingașă lumină a munților și adîncurilor, de un albastru-verzui limpede

ca gheața, și totuși învăluită de umbre și taine atrăgătoare. îi amintea de culoarea și strălucirea unor anumiți ochi, doi ochi oblici, ai destinului său, și pe care domnul Settembrini îi calificase, din punct de vedere umanist, o „despicătură tătarească” și „ochi de lup din stepe” -doi ochi pe care-i privise odinioară și pe care îi regăsise în mod inevitabil, ochii lui Hippe și ai Clavdiei Chăuchat. „Cu plăcere, șopti el în mijlocul tăcerii. Dar să nu mi-l rupi. // *esf a visser, tu sais.*” Și, în gând, auzi în spatele lui îndemnuri elocvente de a fi rezonabil.

Spre dreapta, la o oarecare distanță, pădurea se pierdea în ceață. O apucă în această direcție, pentru a avea în fața ochilor o ținta pârâin-teană în loc de o transcendență alburie și, deodată, alunecă fără să ti observat cîtuși de puțin că în fața lui se afla o depresiune a solului-Monotonia orbitoare îl împiedica să recunoască ceva din structu terenului. Nu se vedea nimic; totul se contopea în față ochilor. !>^a mereu, depășind obstacole complet neprevăzute. Se lăsă în voia pa fără sa-i poată măsură cu privirea gradul de înclinare.

Pădurea care-l ispitise era situată dincolo de prăpastia pe lângă^a tocmai coborîse fără să-și dea seama. Fundul rîpei, acoperit cu o ^{za}P moale și pufoasă, se apleca spre partea muntelui după cum 'S¹

seama cînd, o clipă, se lăsă să alunece în această direcție. povîrnișurile se înălțau de o parte și de alta din ce în ce mai aprop¹ '^ ca un drum dezgolit, depresiunea terenului părea că-l poartă sp

MUNTELE VRĂJIT 529

i muntelui. Apoi vîrfurile schiurilor se ridicară iarăși; terenul suia și -nd nu mai existară pereți laterali de urcat; cursa fără drum a lui Hans torp îl ducea din nou de-a lungul unei întinderi deschise a muntelui,

spre cer.

Văzu pădurea de brazi într-o parte, îndărăt și sub el, o apuca în

asta ultimă direcție și printr-o coborîre iute atinse brazii încărcăți de

adă care, așezați în formă de unghi, înaintau ca o avangardă a pădurii

■ dispăreau măi jos în ceață, în spațiul necuprins. Odihnindu-se sub

ramurile lor, fuma o țigara, simțindu-și sufletul mereu apasăt,

încordat și

neliniștit de tăcerea prea mare, de această singurătate aventuroasă, însa

mîndru de a le fi cucerit prin curajul lui și conștient de drepturile pe care

demnitatea i le dădea asupra priveliștii.

Era după-amiaza, către ora trei. Pornise la drum imediat după masă, hotărît să renunțe atît la o parte din cura cea mare de odihna, cît și la gustarea de la ora patru, și cu intenția de a se întoarce înainte de căderea nopții. Se simțea fericit la gîndul ca mai avea în fața lui multe ore pentru a hoinări liber de-a lungul și de-a latul acestui decor grandios. Într-un buzunar al pantalonilor de schi avea puțină ciocolată, iar într-unui de la haină o sticluță cu vin de porto.

Abia dacă măi putea să distingă unde se găsea soarele, atît de deasă era ceața în jurul lui. În spate, dinspre vale, venind din unghiul muntos care nu se mai zărea, norii se întunecară, iar o negură din ce în ce mai joasă părea că înaintează spre el. S-ar fi zis că se pregătea sa ningă, că trebuia să se aștepte la zăpadă, lă și măi multa zăpadă, de parcă ar fi existat unele necesități meteorologice urgente, prin urmare trebuia să se Pregătească pentru un adevărat viscol. Și, în adevăr, fulgi mici și liniștiți începură să cadă din belșug.

Hans Castorp făcu vreo doi pași și lăsa sa-i cadă cîtiva pe mîneca,

Pa care, ca naturalist amator ce era, îi privi cu un ochi de cunoscător.

mînau, la primă vedere, cu niște minuscule zdrențe informe, însă

șese destul de des sub excelenta lui lupă semeni de-ai lor, astfel încît

perfect de bine că erau că niște mici și prețioase giuvaiere lucrate cu

le> bijuterii, stele, agrafe de diamante, iar bijutierul cel măi talen-

r n fost în stare să le facă măi bogate și mai minuțios asortate -

tat' eastă pu'bere alba, ușoară și pufoasă, ce se prăvălea cu toata greu-

Șin Pasînd Pădurea, acoperea întinderea pe ă cărei suprafață alunecau

era * ate ^e lemn, o pulbere ce semăna, ce-i drept, foarte bine, deși

osebita, cu cea de pe plaja mării din țara lui de nisip la care

510

THOMAS MANN

.IUI

nu se putea împiedica să se gândească: în fața sa nu erau graum piatra, ci din mii și mii de fragmente de apă concentrate într-o multă dină uniformă și cristalină - fragmente de substanța anorganică, ce făceau asemenea să țîșnească plasma vitală, trupul plantelor și al omului - printre aceste miliarde de stele magice, în nepatrunchi lor splendoară sfîntă, invizibilă și deloc destinată privirii omenești, una nu semăna cu cealaltă; domnea acolo o nesfîrșită ardor de creație în transformarea dezvoltarea rafinată a uneia și aceleiași teme fundamentale, a hexagonului lui cu laturile și unghiurile egale, însă în ele înșile fiecare dintre aceste produse reci era de o egalitate desavîrșită și de o regularitate glacială, și tocmai în acest fapt dăinuia ceva nefamiliar, antiorganic și ostil vieții- erau de o regularitate ce atinge un asemenea grad, încît substanța de natură organică nu-l putea atinge niciodată, căci vieții îi repugna o precizie atît de exactă pe care o considera ucigătoare, așadar, întrupa însuși misterul morții, iar Hans Castorp credea că înțelege de ce constructorii templelor din antichitate, în mod deliberat și în taină, își îngaduiseră anumite infracțiuni la regulile de simetrie în așezarea coloanelor.

Își lua zborul, aluneca pe schiuri, coborî de-a lungul lizierei pădurii pe stratul gros de zăpadă al pantei, spre ceața, se lasă dus, urcînd, alunecînd și continua să rătăcească fără țintă și fără grabă de-a lungul suprafeței moarte, care, cu întinderile ondulate, vegetația uscată ce se compunea doar din umbre înalte de brazi, și cu orizontul ei mărginit de dealuri plăcute, semăna atît de straniu cu un peisaj de dune. Hans Castorp dădea din cap cu satisfacție cînd se oprea și se desfată de această asemănare; și suporta cu plăcere fierbințeala obrazilor, dorința de a tremura, ciudatul și amețitorul amestec de ațîțare și de oboseală care îl stapîneau, deoarece toate acestea îl făceau să se gândească adine la niște impresii familiare pe care i le dăruise deopotrivă și aerul mării cînd îi biciuise nervii, provocîndu-i, în același timp, și o mare poartă somn. Își dădu seama cu satisfacție de independența lui înaripată, hoinăreala lui liberă. În fața sa nu exista nici un drum pe care să-l

urmeze, și cu atît mai mult nu exista nici unul îndărătul sau duca acolo de unde venise. La început, mai dainuisera niște stîlpi-jaloane înfipite în zăpada, însă Hans Castorp nu întîrziase sa se elit>e ^ intenționat de această tutela, întrucît toate îl făceau sa se gn^{lde} mereu la omul cu cornul, iar lui i se părea ca nu se potrivesc cu turile intime pe care le avea cu marea și sălbatica singurătate a

MUNTELE VRĂJIT

531

_n spatele înălțimilor stîncoase și acoperite cu zăpada, prin defileul ora trecu, cotind cînd la dreapta, cînd la stînga, se întindea un plan

- clinat, apoi unul orizontal, și după aceea apăru muntele înalt ale cărui fileuri și păsurii, capitonate pufos, păreau accesibile și ispititoare. Da,

- inima lui Hans Castorp era puternica ispita depărtărilor, înaUmilor și jguratâții care se deschideau mereu și mereu și, cu riscul de a înlîr/ia, âtrundea tot mai adînc în liniștea sălbatica, în straniu, în stera primejdioasă - farâ sa-i pese de faptul ca, între timp, încordarea și neliniștea se schimbaseră într-o adevărată frica la vederea întunecării pretimpurii și creseînde a cerului, care învăluia ca niște voaluri cenușii ținutul. Aceasta frica îl făcu sa înțeleagă ca pîna în clipa de-atunci se silise în adîncul lui să piardă chiar și simțul de orientare și sa uite cu desavirsire în ce direcție erau situate valea și tîrgul — lucru pe care-l izbutise tot atît de complet pe cît și-l dorise. De altfel, putea presupune ca, daca s-ar întoaice imediat și dacă ar coborî mereu la vale, ar ajunge, desigur, repede pîna jos, chiar daca nu direct la „Berghof". În acest caz însă ar ajunge prea curînd; și astfel nu s-ar folosi de tot timpul disponibil, pe cînd, daca-l surprindea viscolul, atunci în adevăr era probabil sa nu mai regăsească drumul înapoi. Dar se împotrivi s-o ia la goana prea devreme, oricît de greu l-ar fi apăsât frica— frica lui sincera de elementele naturii. Aceasta nu însemna deloc a te comporta ca un sportiv; căci sportivul intra în luptă cu elementele numai atîta vreme cît se simte stapîn; adică este prudent, căci înțelept este sa cedezi. Dar ceea ce se petrecea în sufletul lui Hans Castorp nu se putea exprima decît printr-un singur cuvînt: sfidare! 9¹ cu toate că acest cuvînt implica niște sentimente indecente, chi ar daca — sau ma_i ales daca - veleitarea reprobabila pe care o indica era legata de ncâ sincera, totuși ea poate fi înțeleasa dacă ne gîndim, ca

oameni ce n em, că în străfundurile ființei unui tânăr și unui om care a trăit ani la m felul eroului nostru, s-au adunat multe lucruri aici, ori s-au uit , cum ar fī SPUS PJans cas torp, inginerul, și care într-o zi sau trebuiau sa explodeze într-un elementar „Haida-de!” sau într-un i o ti!” spontane, pline de o nerăbdare exasperata, pe scufi sa se înt * p1TM11^0 sfidare sau o împotrivire diametral opusa prudenței lUn e' ^* astfel se face că, hotarit, porni pe tălpii iui lungi, mai găse e" a lungul acestei pante și se urca pe colnicul următor unde se Plin d' ° arecaie distanța, o casa de lemn, un fel de pod cu acoperișul

Plin d

Uca^

cuf_a. ca^ ^e piatra, ceva asemănător cu o coliba de pastor, așezata re muntele următor a cărui spinare era plina de brazii si dincolo

532

THOMAS MANN

de care se îngrămădeau niște piscuri înalte, învăluite de o ne nedeslușita. În fața lui, peretele stîncos, presărat cu cîteva pîlcur' ri copaci se avînta abrupt, însă apucînd-o la dreapta puteai sa-l ocolest' jumătate, parcurgînd o panta moderată pentru a trece îndărătul Im ca vezi ce mai urmează. Hans Castorp începu deci cu aceasta explorare după ce, chiar în fața tăpșanului pe care se afla adăpostul, se văzu sil sa mai coboare o rîpa destul de adîncă și a carei panta se înclina de 1 dreapta spre stînga.

Abia începuse sa urce, cînd, așa cum prevăzuse, viscolul și vijelia izbucniră cu toata puterea; era însuși viscolul care amenința de multa vreme, daca se poate vorbi despre „amenințare” în legătura cu aceste elemente oarbe și neștiutoare, care nu urmăresc deloc sa ne distrugă ceea ce prin comparație ar li fost relativ destul de mîngîietor, ci sîm cutremurător de indiferente în ceea ce privește consecințele acțiunii lor. „A sosit!” își spuse Hans Castorp și se opri cînd prima plesnitura de vînt se repezi prin vîrtejul gros de zăpadă și îl atinse. „lata o răbufnire sa-ți înghețe și sufletul.” Și în adevăr, vîntul era de un soi cu totul de nesuportat: gerul înfiorător care domnea, cam vreo douăzeci de grade sub zero, nu se simțea, ba chiar părea blînd atunci cînd aerul lipsit de umiditate era, ca de obicei, liniștit și încremenit; dar de îndată ce vîntul se apuca

sa-l vînzoleasca, pătrundea în carne ca un cuțit, iar cînd era ca acum — căci prima pala de vînt care maturase zăpada nu fusese decît premergătoare — șapte blanuri n-ar fi fost de ajuns sa-ți apere oasele de o spaima mortala și glaciala; or, Hans Castorp nu avea șapte blanuri, ci doar un pulover de lîna, care în alte împrejurări i-ar fi fost perfect suficient și care îl și stingherise la cea mai mica raza de soare. De altfel, vijelia îl lovea dintr-o parte și din spate, astfel ca nici prin minte nu-trecea sa se întoarcă și s-o primească în fața; cum însă aceasta situație se amesteca și cu încapașinarea, dar și cu hotarîtul „Ei și!” al sufletului sau, tînarul nesăbuit continua sa înainteze printre brazii rari ca sa ajungă¹¹¹ cealaltă parte a muntelui pe care-și pusese în gînd sa-l urce.

Nu era desigur nici o plăcere, căci nu se zarea absolut nimic p jocul fulgilor care, fara sa-i vezi cazînd, umpleau tot spațiul cu înr zeala lor învîrtejita și deasa, iar valurile înghețate care o străbătea ardeau urechile provocîndu-i o durere pătrunzătoare, îi paralizau fli brele și-i amorțeau mîinile, așa încît uneori nu-și dădea seama daca

strîngea sau nu în palme bețele cu vîrful ascuțit. Pe la spate, z^a. pătrundea prin guler și se topea de-a lungul spinării sau i se ase

MUNTELE VRĂJIT 533

• a coperindu-i partea dreaptă. Avea impresia ca va încremeni aici

u om de zăpada, cu bețele înțepenite în mina. Situația lui era insu-

tabilă, în ciuda unor condiții relativ favorabile căci, daca s-ar fi . r s ar fi f^{ost} și mai rau> dar drumul de înapoiere se dovedea a fi o

cină grea, deși oricum ar fi fost mai bine s-o pornească fara întîrziere.

Se opri deci, dădu din umeri mînios și-și întoarse schiurile. Vîntul po-vnic îi tăie imediat respirația, așa încît trebui sa facă încă o data ceasta complicată manevră, ca sa-și tragă sufletul înainte de a primi iarăși, în frunte, mai bine pregătit, izbitura nepăsătorului dușman. Cu capul plecat și crușîndu-și cu prudență respirația, izbuti s-o pornească în direcția vîntului — surprins de greutatea mersului, deși se așteptase la mai rau, orbit de viscol și cu răsufierea tăiată. în fiecare clipa era silit sa se oprească, întîi ca sa respire, aparîndu-se de furtuna, și apoi pentru ca ținînd capul plecat și clipind mereu nu mai reușea sa

vadă nimic în această obscuritate albă, fiind mereu silit să fie atent să nu se izbească de copaci și să nu se încurce printre atâtea obstacole aflate în cale. Fulgii îmbulziți cu duiumul îl izbeau în plină față și se topeau, astfel încât pielea îi îngheța, îi intrau în gura unde se topeau cu un gust ușor apos, și se loveau de pleoapele care se închideau spasmodic, îi năpădeau în ochi, împungându-i vederea, care, de altfel, tot n-ar fi folosit la nimic întrucât câmpul vizual era acoperit de o perdea atât de deasă, iar toată această albeață orbitoare îi paraliza oricum simțul vederii. Și atunci când se silea să vadă, privirea îi rătăcea într-un neant alb și involburat. Doar din când în când apăreau niște fantome din lumea reală: câte o tufă de brazi pitici sau voga siluetă a colibeii pe lângă care trecuse.

O lăsa în urmă, silindu-se să găsească drumul întoarcerii peste colnicul unde se înalța șopronul. Dar nu exista nici un drum; și să păstra o nentare, orientarea aproximativă înspre casă și vale, era mai mult o estiune de noroc decât de inteligență, căci, chiar dacă reușea să-și

a mîna adusă pîna în fața ochilor, în schimb nu-și vedea nici măcar

schiturilor; totuși poate că ar fi izbutit pînă la urmă să le vadă, căci n-ar fi fost așa de teribil de greu să înainteze din cauza atîtor obsta-

- așa toată plină de zăpada și vîntul potrivnic care-i tăia respirația îl

icau să inspire și să expire, silindu-l la fiecare pas să se întoarcă

în a a SC Odinni ° clipă. Probabil că nimeni n-ar fi reușit să înainteze

el .. nea conc*itii - nici Hans Castorp și nici un altul mai voinic decât

Umpe ' ' trebuia să se opintească, să gîfîie și să clipească pentru a-și

11 de păienjenișul de apă, să-și scuture platoșa de zăpadă
534

THOMAS MANN

care-l îngreuna și să lupte cu senzația că era o încapaținare smintit mai înainte în aceste condiții.

Și totuși Hans Castorp înainta: adică se mișca din loc. Dacă o făcu cu folos sau nu, dacă se mișca în direcția cea bună, și dacă n-

ar fi f oare mai puțin primejdios pentru el sa ramîna unde se găsea (însă și a părea tot atît de imposibil), iată întrebări la care nu se putea răspund probabilitatea teoretica parînd chiar sa încline în sensul opus, iar pract vorbind, Hans Castorp avu curînd impresia ca nu se afla pe drumul cel bun, adică pe tăpșanul colnicului pe care-l urcase din rîpa cu mare greu tate. După cît se părea, furtuna, venind din sud-vestul regiunii, adică dinspre intrarea văii, îl abătuse din drum prin furioasa ei presiune contrara. Așa-zisa lui înaintare, care de cîtva timp îl istovea, era iluzorie învăluit de o noapte învolburata și alba, pătrundea cu mare greutate, orbecăind, în aceasta primejdie nepasatoare.

„Ei, asta-i!” scrișni el printre dinți și se opri. Nu rosti vreo alta fraza mai emoționanta, deși o clipa avu sentimentul ca o mîna de gheața se întinde și-i apuca inima, care tresari și se zbătu între coaste, pornind apoi sa bata tot atît de iute ca în ziua cînd Radamante îi descoperise o' pata umeda. Căci înțelegea ca nu avea dreptul sa spună cuvinte exagerate și sa facă gesturi mari, întrucît el însuși fusese acela care aruncase sfîdarea, iar tot ceea ce situația avea mai îngrijorător nu se iscase decît tot din pricina lui. „Nu-i rau”, mai zise și simți ca liniile feței, mușchii care alcătuiau expresia figurii, nu mai ascultau de suflet și nu mai erau în stare sa redea nimic, nici teama, mei mînie, nici dispreț, deoarece înghețaseră. „Și acum? Sa cobor pe aici, pieziș, și sa ma las dus cade miros, drept înainte, exact împotriva vîntului. E mai ușor de zis decît de făcut, continua el, gîfîind, vorbind sacadat, în realitate cu jumătate de glas, și porni iarăși la drum; dar oricum trebuie sa fie ceva de făcut, nu pot sa ma așez și sa aștept, căci acești nămeți hexagonali ma vor acope complet și încă foarte repede, iar daca domnul Settembrim va veni ma caute cu micul lui corn, ma va găsi ghemuit aici, cu ochn sticloși cu o boneta de zăpada pusa pe-o ureche...” își dădu seama ca-și ^{v0} sieși și încă într-un fel destul de ciudat. Drept urmare își interzise s vorbească, însă începu iarăși, cu toate ca buzele și le simțea a țepene îneît renunța sa le mai miște și astfel vorbea fara consoane-

de

ceea fel

„Taci din gură și încearcă sa înaintezi, își spuse el și apoi adaugă-

ce-i reaminti de o împrejurare foarte veche în care i se rntîmplase

MUNTELE VRĂJIT 535

câ ai început sa aiurezi, mintea nu-ți mai este prea limpede, ceea ce P_{te} grav din toate punctele de vedere.”

Numai ca faptul de a se fi găsit într-o situație serioasa din

punctul de A re al șanselor pe care le avea ca sa scape era o simpla constatare tica a rațiunii, așadar, venind ca de la o persoana străina, dezintere-ta și totuși îngrijorata. Cît despre temperamentul lui, acesta era teribil , p_Ornit sa se lase în voia confuziei care voia sa pună stapînire pe el o , (a cu oboseala crescînda, însă tot el își dădu seama ca îmboldirea este nefireasca și începu sa mediteze asupra ei. „Este o modificare a felului de a simți al cuiva care se trezește prins într-o vifornița și nu-și mai găsește drumul, gîndi el trudindu-se și exprimîndu-se în fraze fara șir, eîffîind, ocolind din discreție expresiile mai clare. Oamenii care aud vorbindu-se după aceea despre asemenea expeiiențe își închipuie ca este ceva îngrozitor, inasa uita ca boala — iar starea mea este și ea un fel de boala - își pregătește omul în așa fel încît sa se poată înțelege cu el. Exista fenomene de sensibilitate scăzuta, de amețeli binefăcătoare, expediente firești, da, desigur... însă trebuie sa lupti împotriva lor, căci sînt cu doua fețe, sînt echivoce în cel mai înalt grad; și daca vrei sa le apreciezi, totul depinde de punctul de vedere din care le privești. Sînt folositoare și binefăcătoare cînd drumul este pierdut pe vecie, dar sînt foarte răufăcătoare și periculoase de îndată ce trebuie sa-ți regăsești drumul, ca în cazul meu, căci eu nici nu ma gîndesc — nu ma gîndesc în inima aceasta a mea care bate năvalnic — sa ma las acoperit de aceasta cristalometrie stupid de ordonata...”

În adevăr, se simțea chiar de pe acum ispitit în mod evident de tul-

urarea interioara și lupta cu un început de confuzie a simțurilor, într-un

e care, la rîndul lui, era deopotrivă de confuz și înfrigurat. Nu se

spaimînta cum s-ar fi convenit sa se înspaimînte ca om sănătos ce era,

își dădu seama ca deviase iarăși de pe drumul neted: de data aceas-

Pa cît se părea, o apucase spre partea pantei colnicului. Căci se

sa lunece, avînd vîntul pieziș în fața, și cu toate ca pentru moment

°st nimerit sa nu se lase dus, totuși, o clipa asta i se păru mai

L^omod P

c ' " c°rect, gîndi el. O sa regăsesc direcția buna puțin mai jos."

sffr ^a ^acu' sau crezu ca o face, sau n-o crezu nici el însuși, sau, în fac ' beace era ma' neliniștitor, începu sa-i fie indiferent daca o mai caror ^ ^fa c^ectu' intermitențelor interioare, echivoce, împotriva ob_{Ose} i- .mai 'upta decît cu oarecare indiferența. Acest amestec de și de emoție ce forma starea obișnuita și intima a unui oaspete

I

536

THOMAS MANN

a cărui aclimatizare consta în a nu se obișnui, se precizase atît de lim încît nici nu mai putea fi vorba să lupți cu ajutorul gîndirii împot' golurilor din suflet. Tremura de beție și de exaltare, cuprins de a țeală, aproape tot așa cum fusese după convorbirea cu Naphta și Sett brini, însă infinit mai intens; și astfel, prin reminiscențele unor anum' discuții, își justifică față de sine însuși indiferența, faptul că nu opu_n nici o rezistență acestor goluri somnolente și, cu toată revolta dispr țuitoare împotriva gîndului de a se lăsa acoperit de nămeții uniformi ' hexagonali, bîlbîia ceva în sinea lui, o bîlbîială al cărei sens și nortsen era următorul: sentimentul datoriei care-l îndemna să lupte împotriva acestor suspecte pierderi de cunoștință nu era chiar etică pura, ci o meschină concepție burgheza despre existență și fapta unui filistin nere-ligios. Pofta și ispita să se întindă și să se odihnească îi învaluiramintea sub următoarea forma: își spunea că era ca în timpul unei furtuni de nisip în deșert, unde arabii se aruncau cu fața la pâmînt și-și trăgeau burnuzurile peste cap, și numai faptul că nu avea burnuz și nu-și putea trage peste cap tot atît de bine un pulover de lînă i se părea o obiecție valabilă pentru o asemenea comportare, cu toate că nu mai era copil și că din multe povestiri știa destul de exact cum se petrec lucrurile atunci cînd mori înghețat.

După o pornire cu o viteză mijlocie, pe un teren mai degrabă neted, urcă iarăși, iar panta se dovedi a fi destul de abrupta. Era posibil să nu fi greșit calea, căci drumul care ducea devale trebuia și el să urce pe alocuri, iăr cît despre vînt, desigur că din capriciu își schimbase direcția, căci Hăns Căstorp îl avea acum iarăși în spate și se bucura de acest avantaj. Oare vifornița era aceea care-l apleca înainte sau tocmai acest povîrniș învăluit de un amurg de zăpadă alb și fraged, care exercita un fel de

chemare asupra trupului său? N-ăr fi fost nevoie decît să se lase în voia chemării, să i se dăruiască, iar ispita era mare — tot așa de mar . specifică și primejdioasă cum scrie la carte, fapt care nu-i răpea m^s nimic din puterea vie și efectivă. Ba mai mult, ea pretindea niște "r turi ce erau numai ale ei și refuza să fie pusă alături și printre da generale ale experienței, nu accepta să se recunoască în ele și se unică și fără asemănare în stăruință ei — fără să poți totuși nega ca e inspirată de cineva anume, că adică era o sugestie provenită de făptură în niște haine de un negru spaniol, cu o coleretă rotu încrețită, de o albeață de zăpadă, imagine de care erau legate o su ■ ^ . nie de impresii întunecate, iezuitice, categorice și ostile umanității¹

! I,,

MUNTELE VRÂJIT 537

te soiurile de torturi și bastonade, lucruri ce-l îngrozeau pe domnul

tembrini, făcîndu-l de rîs cu refrenul flașnetei și cu acea *ragione a*

Dar Hans Castorp se purta vitejește și se împotrivi ispitei de a se

Ica Nu vedea nimic, lupta și înainta - cu folos sau nu - dar se chinuia

ceea ce-l privea și se mișca în ciuda lanțurilor care-l împovărau, a

lanțurilor cu care furtuna înghețată îi îngreuna din ce în ce mai mult

efflbrele. Cum urcușul devenea prea pieptiș, o apuca într-o parte, dar

fără să-și dea prea bine seama, și urma astfel panta cîtăva vreme. Ca sâ-si

deschidă pleoapele înțepenite trebuia să facă un efort a cărui zădărnicie

o încercase și nu mai era îndemnat sâ-l repete. Totuși, din cînd în cînd

mai zărea cîte ceva: brazi care parcă se apropiau, o gîrlă sau o groapă a

căror negreală se deslușea între marginile de zăpadă ce se povîrneau; iar

cînd, pentru a mai schimba, coborî iarăși o pantă, înfruntînd, de altfel,

încă o dată vîntul, zări în fața lui, la o oarecare distanța,

umbra unei

locuințe omenești, plutind libera, ca în aer, și prin fața căreia
fluturau

valuri cețoase.

Vedere binevenită și mîngîietoare! Se chinuse vitejește în
ciuda

tuturor piedicilor, pînă cînd reușise sâ vadă clădiri ridicate de
mîna

omului, care îi dădeau de știre că valea locuită trebuia să fie
prin

apropiere. Poate că înăuntru erau oameni; poate că se putea
adăposti, sa

aștepte încetarea viforniței, sau chiar sa plătească, dacă va fi
nevoie, un

însoțitor sau o călăuză, în căzui cînd întunericul firesc al
noptii va cădea

între timp. Se îndreptă către acest ceva aproape himeric și
care adesea

era cît pe ce să dispară în întunecimea urgiei, dar ca să
ajungă pîna

acolo mai trebui sâ facă încă o ascensiune istovitoare,
împotriva vîntu-

l însă ajuns sus se convinse, cuprins de sentimente de revoltă,
uimire,

paimâ și amețeală, că nu regăsise, cu prețul celor mai eroice
eforturi,

ec« binecunoscuta colibă, acel pod cu acoperișul încărcat de
pietre.

«Ei, drăcia dracului!" De pe buzele înțepenite ale lui Hans
Castorp

spnndeau blesteme care nu cuprindeau consoanele labiale.
Și, ca să

orienteze, se învîrți în jurul colibei, ăjutîndu-se cu bățul,
constatînd

J șese din nou aici prin spate și că, prin urmare, vreme de
mai bine

in • orâ' ^upâ socoteala lui, căzuse pradă celei mai categorice și
mai

Prostii. Dar așa se petrecuseră lucrurile și așa puteai sâ le
găsești

* ui cărți T" *

Cînd - mvirteai în cerc, te istoveai, închipuindu-ți că

înaintezi, pe

te a. rea"tate nu făceai decît vreo cîteva ocoluri largi și
stupide care . au m Punctul de unde plecaseși, asemenea
înșelătoarei orbite a Sa te rătăceai, așa nu-ți mai regăseai casa.
Hans Castorp își

538

THOMAS MANN

dădu seama cu o oarecare mulțumire, deși cu spaima, că se
găsea unui fapt cunoscut prin tradiție, și se plesni cu mâinile
peste coa ciuda dar și de satisfacție, întrucît experiența se
repetase cu atîta i în cazul sau special, individual și prezent.

Șopronul singuratic era inaccesibil, ușa fiind închisa, astfel ca
puteai intra pe nicăieri. Totuși Hans Castorp se hotărî sa ramîna
ac I deocamdată, căci streășină acoperișului dădea totuși iluzia
unui adapo iar coliba, ea însăși, în partea dinspre munte, unde
Hans Castorp adăposti, oferea, în adevăr, o oarecare apărare
împotriva furtunii, dac îți rezemai umărul de peretele din
scînduri cioplite grosolan, căci d' pricina lungimii schiurilor nu
era posibil sa se rezeme cu spatele. Duna ce înfipse bățul
alături, în zăpada, se propti pe picioare, cu mâinile în buzunare
și cu gulerul puloverului de lîna ridicat, ținîndu-se în echilibru pe
piciorul întins înainte, iar cu ochii închiși își lipi capul bîntuit de
amețeala, ca sa se odihnească, de peretele de scînduri
negeluite, aruncînd din cînd în cînd cîte o privire peste umăr,
dincolo de rîpa, către masivul stîncos din cealaltă parte, care
se ivea uneori, destul de nelămurit, prin perdeaua de ninsoare.

Poziția lui era relativ comoda. „La nevoie se poate sta astfel
toata noaptea, își spuse el, numai sa schimb din cînd în cînd
piciorul, adică, după cum s-ar zice, sa ma culc oarecum pe
partea cealaltă, iar între timp, firește, sa ma mai mișc puțin,
ceea ce este absolut necesar. Și măcar ca pe dinafară sînt
amorțit, am adunat destula căldura înlăuntrul meu datorita
mișcării pe care am facut-o, prin urmare n-am orbecait farâ
folos, cu toate ca m-am pierdut și m-am tot învîrtit mereu în
jurul colibei..." „«Pierdut», dar oare ce expresie folosesc eu aici?
Nu e deloc necesara, nu corespunde deloc cu ceea ce mi s-a
întîmplat, m-am folosit de ea într-un mod cu totul arbitrar,
deoarece capul încă nu mi-c Prea limpede și, cu toate acestea, în
anumite privințe, este un cuvînt potnvi. după cîte mi se pare...
Din fericire, încă mai pot rezista, deoarece aceasta furtuna,
acest uragan de zăpada, aceasta vifornița haotica p^{0a} toate bine

sa țină pîna mîine dimineața, și chiar dacă nu ține decit p la
căderea nopții, este posibil ca situația sa devină destul de
grava, c noaptea primejdia de-a te pierde, de a te pierde
rătăcind în cerc este atît de mare ca și pe vreme de viscol... Ar
trebui chiar sa se lase s trebuie sa fie cam șase — atît amar de
timp am pierdut cît m-am r Dar oare ce ora o fi?" Și-și caută
ceasornicul, deși, firește, ruH ușor sa se scotocească prin
buzunare cu degetele țepene, ca sa de Y ceasornic — ceasornicul
de aur cu capac și monograma, care ticăia

MUNTELE VRĂJIT 539

• și credincios, aici, în această singurătate complet pustie,
ticăia ' ca și inima lui, ca o inimă omeneasca plina de duiosie în
idura organica a odăiței toracice.

Era patru și jumătate. La dracu, cam tot atît fusese și atunci
cînd

• bucnise furtuna. Trebuia oare sa creadă că nu se rătăcise
decît un sfert

ceas? „Timpul mi s-a părut lung, gîndi el. A te pierde este
plictisitor,

oă cît se pare. Totuși, la ora cinci sau la cinci și jumătate se
întuneca

mplet, acesta-i un fapt care nu se poate modifica. Oare furtuna va
"nceta mai înainte, adică destul de repede ca sa nu mai risc
a ma pierde

iarăși? Și pentru realizarea acestei dorințe, aș putea sa trag
un git de

porto ca sa mă întăresc."

Luase aceasta băutura destinata amatorilor, numai pentru ca
se găsea la „Berghof" în sticle plate, se vindea excursioniștilor —
și bineînțeles ca nimeni nu se gîndise la eventualitatea ca,
împotriva regulilor, unii se vor rătăci în munți, pe ninsoare și ger
și în asemenea împrejurări vor fi siliți sa întîrzie noaptea. Dacă
mintea i-ar fi fost mai limpede, ar fi trebuit sa-și spună ca, din
punctul de vedere al șanselor de întoarcere, băutura era tot ce
putea fi mai rau. Însă de fapt chiar și-o spuse, după ce bau
cîteva înghițituri care-i produsera un efect foarte asemănător cu
acela pe care-l simțise după ce consumase bere de Kulmbach,
în seara sosirii lui, atunci cînd, rostind discursuri dezordonate în
legătura cu sosurile de pește și alte subiecte similare, îl
supărase pe domnul Settembrini — domnul Lodovico,
pedagogul, care prin privirea lui îndemna la rațiune pe nebunii
care-și făceau de cap, și a cărui plăcuta chemare din corn Hans

Castorp tocmai o auzea venind prin aer, semn ca elocventul educator se apropia în marș forțat ca sa-și salveze, din aceasta situație nebuneasca, elevul preferat, copilul răsfățat al vieții, și sa-l duca înapoi acasă... Ceea ce urește, era absurd și nu provenea decât de la berea de Kulmbach pe care băuse din greșeala. Căci, în primul rînd, domnul Settembrini nu absolut nici un corn, el nu avea decât flașeta rezemata pe un picior emn, și cu care acompania dansul altora, ridicînd ochii lui de uma-pre terestrele caselor; și, în al doilea rînd, nu știa și nu vedea nimic ea ce se întîmpla, deoarece nu mai stătea la sanatoriul „Berghof”, cek, croitorul de dame, în mica lui mansarda cu carafa de apa, dr_e chilei de mătase a lui Naphta - așa îneît nu mai avea nici

Carn Ș1 nic* puțința sa intervină, ca altădată - de pilda, ca în noaptea bun Ul> cînd Hans Castorp se aflase într-o poziție atît de ne-

Clavcj- atlt de șfava, adică tocmai atunci cînd îi înapoiase bolnavei auchatscw crayon, creionul ei cu mina, creionul lui Pribislav de.

540

THOMAS MANN

*

Hippe... De fapt de ce folosea expresia „poziție”? Pentru ca acest sa-și capete sensul just și propriu în loc de unul pur metaforic dec" sa te găsești într-o poziție trebuie sa stai culcat, nu în picioare p0 • orizontala era aceea care se potrivea unui tovarăș atît de vechi al de-aici, de sus. Oare nu se obișnuise să stea întins în aer liber, pe soare și pe frig, atît noaptea cît și ziua? Și tocmai era gata-gata sa se l sa cada, cînd simțul lăuntric îl zgîlțîi și, apucîndu-l parca de guler i ținu drept în picioare, astfel încît bîiguirile gîndirii lui asupra „poziți ” trebuiau puse deopotrivă și pe seama berei de Kulmbach, și nu nurna' dorinței lui oarecum impersonale de a se întinde și de a dormi, tipic primejdioasa, întocmai ca în cărți, și care încerca sa-l amețească folo sind sofisme și jocuri de cuvinte.

„Am făcut o greșeala, recunosc el. Vinul de porto nu este deloc indicat, aceste cîteva înghițituri mi-au îngreunat îngrozitor capul, e gata sa-mi cada pe piept, ca sa spun așa, iar gîndurile mele nu mai sînt decît niște aiureli și niște glume cu două înțelesuri în care nu trebuie sa ma încred — și nu numai gîndurile care-mi trec prin cap sînt îndoielnice, ci chiar și observațiile critice pe

care le fac asupra lor, iată nenorocirea «Son crayon!» Asta înseamnă creionul «ei» nu al lui, și în acest caz nu se spune «son», decât fiindcă *crayon* este la masculin, restul e numai o gluma. De altfel, nici măcar nu știu de ce insist asupra acestui lucru. Când ar trebui, de pilda, să mă îngrijorez mult mai tare de faptul ca piciorul stîng pe care mă sprijin amintește într-un chip izbitor de piciorul de lemn al flașnetei lui Settembrini, pe care mereu o împinge înainte cu genunchiul pe caldarîm, atunci cînd se apropie de vreo fereastră și întinde pălăria de catifea pentru ca fetița de sus sa-i arunce o moneda. În același timp, ma simt atras oarecum spre zăpada de niște rîni ale nimănui, simt dorința sa ma culc. Numai mișcarea ar mai putea îndrepta ceva. Trebuie sa fac mișcare, sa ma pedepsesc pentru berea de Kulmbach, dar și ca sa-mi mladiez piciorul de lemn."

Cu o smucitura din umăr se desprinse de perete. Dar abia se w parta de șopron și abia făcu un pas înainte, ca vîntul îl și izbi ca o tura de coasa, împingîndu-l îndărăt spre adăpostul peretelui. Fara m iala ca acesta era locul unde îl silea sa stea și cu care trebuia în ^ provizoriu sa se mulțumească, deoarece aici avea cel puțin posibi sa se rezeme și cu umărul stîng, adică sa mai schimbe poziția, spnj du-se pe piciorul drept și mișcîndu-l ușor pe celalalt ca sa-l Q^e țească. „Pe un asemenea timp, își spuse el, stai acasă. Poți sa-P '^(puțina distracție, dar nu trebuie sa ai pretenție la ceva inedit, ș¹ s

MUNTELE VRĂJIT 541

harța cu furtuna. Stai liniștit și lasa-ți capul sa atîrne, daca îl simți

>6- de greu. Peretele e bun, bîrnele sînt de lemn, ba chiar mi se pare ca "ndesc o oarecare căldură, daca se poate vorbi aici despre căldura, o

r . ra discreta, a lor proprie, deși este posibil ca totul sa nu fie decît

h'ouire, ceva pur subiectiv... Ei, ce muști copaci! Ce climat viu al celor vii! Ce mireasma!..."

țjn parc întins se afla dedesubtul lui, chiar sub balconul pe care

tea-un ^aic vast^ cu 0 vegetație luxurianta și arbori cu frunze, ulmi, latani fagi, arțari și mesteceni, cu o ușoara nuanțare în coloritul frunzelor fragede, lucioase, și ale căror vîrfuri se legănau foșnind ușor. Iar aerul delicios, puțin umed și înmiresmat, adia de respirația arborilor. Un ropot scurt de ploaie

trecu, dar era o ploaie plina de lumina. Vedeai pîna sus, în înaltul cerului, aerul încărcat cu picături strălucitoare de apă. Cît era de frumos! O, duh al pamîntului natal, parfum și belșug al cîmpiei, cît de mult mi-ai lipsit! Văzduhul era numai cîntec de pasarele, fluierături diafane, ciripeli, gîngureli și suspine de o pătimașă suavitate și gingășie, însă fără să se arate nici cea mai mică pasare. Hans Castorp surise și respira adine, cu recunoștința. Iar între timp totul se făcea și mai frumos.

Deasupra peisajului apăru un curcubeu larg și luminos, arcuit de-a curmezișul cerului, o adevărata splendoare, de-o strălucire umeda, iar toate culorile lui, parînd unsuroase ca uleiul, curgeau pe iarba deasă și strălucitoare. Era ca o muzica, parca niște acorduri de harfe se împleteau în mod armonios cu flaute și viori. Mai ales albastrul și violetul se prelingeau într-un chip minunat. Totul se contopea și se pierdea într-un fel fermecător, se metamorfoza, devenind mereu tot mai a bastru și mai

proaspăt. Era exact ca în ziua aceea, cu mulți ani în urma, cînd lui Hans Castorp i s-a îngăduit să asculte un cîntareț celebru urnea întreagă, un tînăr italian, al cărui gîtlej revărsase peste

inimile oamenilor mîngîierea unei arte pline de har. Atacase cu o nota înaltă e chiar de la început fusese foarte frumoasă. Însă puțin cîte puțin, cu înfrîngere, această armonie înflăcărată se lărgise, se dilatase, se înalță, înseninîndu-se printr-o lumina din ce în ce mai strălucitoare. Cîte voalurile de care nici nu-ți

daduseși seama la început, într-un fel sau altul — mai era

numai unul singur care va să zică, cum ai închipui, prin a da la iveala marea revelație, cea

între ele, dar după aceea mai căzu un val, și apoi un altul,

și de aia să zică, să se aieveze să se țîșnească întreagă abundența de strălucire

înăbustă, scaldată în lacrimi, îneît dintre spectatori se înalță un urrur de îneîntare, ce părea totuși să fie un protest și o

542

THOMAS MANN

împotrivire, și chiar el însuși, tînărul Hans Castorp, fusese conștient de hohote de plîns. Așa era și acum cu priveliștea care se metamorfoza care se transfigura treptat-treptat. Azurul inunda... Voalurile poleite de ploii cazura: și se ivi marea - o mare, era

Marea Sudului, de un albastru intens și profund, cu scînteieri și sclipiri argintii și, plutind ca în abureala diafana și înconjurat pe jumătate de un lanț de munți de albastru din ce în ce mai stins, se deschise un golf minunat, presărat cu insule pe care apăreau palmieri, iar căsuțe albe luceau printre pilcuri de chiparoși. O, o, ajunge, nu era vrednic de ceea ce vedea, dar oare ce însemna această generoasă risipă de lumină și de adîncă puritate a cerului, această prospețime de apă însoțită? Hans Castorp nu mai văzuse niciodată, nu mai văzuse niciodată ceva asemănător. Trecuse prea puțin prin sud, cu prilejul scurtelor călătorii de vacanță. Cunoștea, este adevărat, marea sălbatică și palidă din nord și se legase de ea cu niște sentimente nedefinite, care aparțineau copilăriei, dar nu fusese niciodată pînă pe țărmul Mediteranei, pînă la Neapoli, pînă în Sicilia sau pînă în Grecia, de pilda. Cu toate acestea, *își amintea*. Da, ciudățenia era că recunoștea totul și se bucura. „A, da, e așa cum știu!” striga un glas în el, de parcă ar fi purtat dintotdeauna în sine, fără să-și dea seama, acest preafericit azur însoțit, de parcă l-ar fi păstrat pînă acum în taină, ascuns chiar și față de el însuși. Iar acest „dintotdeauna” era vast, infinit de vast, că marea deschisă spre stînga lui, acolo unde cerul o colora cu o nuanță de un violet gingaș.

Orizontul se întindea ca o înălțime, spațiul părea că urca, dar nu era decît o iluzie datorată faptului că Hans Castorp privea golful de sus, de la oarecare altitudine. Munții înaintau asemenea unor promontorii, încununăți de păduri, pătrundeau în mare și se retrăgeau în semicerc, chiar de la mijlocul peisajului pe care-l admira și pînă la locul unde stătea, încă și mai departe; căci stătea pe o coastă stîncoasă, pe niște trepte de piatră dogorite de soare, iar în față lui țărmul cobora, plin de mușchi și de pietre, în trepte alcătuite din blocuri și acoperite de mărăcini, spre plaja joasă unde, printre trestii, se iveau golfuri minuscule, mici porturi și mici lacuri. Iar acest ținut însoțit, aceste maluri înalte care se ajungea ușor, aceste bazine vesele, înconjurată de faleze, ca în largul mării, pînă la insulele în care bărcile plecau și veneau, era populat. Oamenii, copiii ai soarelui și ai mării, se mișcau și se bucurau și înțelepți, o omenire frumoasă și tînăra, atît de plină la vedere încît privind-o inima lui Hans Castorp se dilata plină de și de dragoste.

MUNTELE VRĂJIT 543

Adolescenți, cu mîinile pe frîie, struneau niște cai, goneau pe

lîngâ

- alele care nechezau și-și smuceau capetele, trăgeau de dîrlogii

i ai celor năvărași, alții încalcau fara șa și le dădeau ghes în coaste

călcîiele goale pentru a-i îndemna să intre în mare, pe cînd mușchii

telui le jucau în soare sub pielea bronzată, iar strigatele pe care și le

dădău precum și acelea cu care-și îmboldeau falnicii armăsari aveau,

H'nt-un motiv oarecare, o sonoritate de vrajă. La marginea unui mic

colț acolo unde malul se oglindea ca într-un lac de munte, patrunzînd

oîndă departe în pamînt, dansau niște fete tinere. Una dintre ele, al cărei

strîns tînt_ Un coc deasupra cefei avea un farmec deosebit, stătea jos,

cu picioarele într-o mica surpatura și cînta dintr-un caval, cu ochii atenți

pe deasupra degetelor care se mișcau grațios, iar tovarășele ei dansau

surîzătoare, fie singure, cu brațele întinse și purtînd veșminte flăcătoare,

fie perechi, cu tîmplele apropiate în chip șagalnic, în vreme ce. îndărătul

aceleia care cînta din caval, adică a spatelui ei alb, prelung și fraged pe

care mișcările brațelor îl făceau să unduiască, alte surori stăteau jos, se

țineau îmbrățișate și priveau vorbind în liniște. Mai departe, cîțiva tineri

făceau exerciții de tragere cu arcul. Era o scenă fericită și odihnitoare

să-i vezi pe cei mai vîrstnici cum îi învățau pe adolescenții stîngaci și cu

parul buclat felul de a întinde coarda apăsînd pe săgeata, să-i urmărești

țintind laolaltă cu învățăceii și cum îi sprijineau atunci cînd reculul,

provocat de săgeata care țîșnea vibrînd, îi făcea să se clatine și să rida.

Alții pescuiau cu undița. Stăteau întinși pe burta, pe stîncile netede ale

țărmlui, aruncîndu-și undițele în mare, sporovaind liniștiți, cu capetele

întoarse spre vecinii lor care, cu trupurile întinse într-o poziție piezișă,

zvîrleau și ei momeala foarte departe. În sfîrșit, alții se trudeau să tragă

în mare o corabie cu bordurile înalte, cu catarge și vintrele, smucind,

impingînd și proptind. Copii se jucau și se zbenguiau în valuri. O

meie înăra, culcata pe plaja, privea în spatele ei, ridicîndu-și cu o

veșmîntul înflorat peste sîni, iar pe cealaltă o întindea în aer să

un fruct învăluit cu frunze, pe care un bărbat cu șoldurile înguste,

în picioare la capătul ei, i-l întindea și i-l lua înapoi, jucîndu-se.

^ erau rezemați de niște firide stîncose, alții șovaiau pe marginile

vîrf or cu brațele încrucișate sau cu mîinile pe umeri, încercînd cu
ijj., piCloarelor răceala apei. De-a lungul țărmlui se plimbau perechi,

duc Urechea fiecărei tinere se afla, apropiata, gura celui ce-o con-

de u . așastos. Capre cu parul lung săreau din stîncă în stîncă, păzite

an tînar care stătea în picioare pe un colnic, ținînd o mîna în
544

THOMAS MANN

șold, rezemîndu-se cu cealaltă de un baț lung și purtînd o palarioar borurile ridicate, așezata peste bucelele castanii.

„Dar e încîntător”. își spuse Hans Castorp din toata inima. Este ah lut îmbucurător și fermecător! Cît sînt de drăguți și sănătoși inteligenți și fericiți! Ei, dar nu sînt numai frumoși, ci și vnteligent-binevoitori. Faptul acesta mă înduioșează și aproape mă face să mă îndrăgostesc: de spiritul și sensul ce definesc făptura lor, cu alte cuvînt de spiritul și sensul prin care sînt uniți și în care li se desfășoară viața!” înțelegea prin asta amabilitatea și deferența fără

marginii și egala pentru toți, pe care și-o arătau în relațiile lor acești oameni ai soarelui- un respect senin, învăluit într-un surâs, pe care și-l mărturiseau unii altora printr-o discuție aproape de nesădit și totuși în numele unei idei ce pătrunseseră adânc în ființa lor, a unei legături spirituale care-i unea în mod vădit pe toți; o demnitate și chiar o anumită severitate foarte hotărâtă în voioșia ei îi călăuzea în faptele și în libertățile ce și le îngăduiau, ca o sfătuitoare spirituală și aflată mai presus de toate, sfătuitoare pătrunsă de o gravitate deloc posomorită și de o evlavie înțeleaptă — cu toate că nu era lipsită de un anumit ceremonial. Căci acolo, pe o piatră rotundă și acoperită cu mușchi, stătea o mama tânără care-și desprinsese de pe umăr rochia cafenie ca să potolească foamea pruncului. Și oricine trecea pe lângă ea o saluta într-un fel deosebit, care rezuma tot ceea ce dăinuia atât de grăitor nemărturisit în purtarea generală a acestor oameni: tinerii se întorceau către mama și-și încrucișau brațele pe piept într-un gest ușor și iute, pentru a-și lua o ținută demnă, apoi își înclinau surâzătorii capul, fetele făcând o delicată genuflexiune, asemenea credincioșilor care trec prin fața altarului. Dar, în același timp, toți făceau semne prietenești, voioase, izvorâte din inimă, iar acest amestec de evlavie formală și prietenie plină de voioșie, cât și gestul ușor și dezinvolt cu care mama, pentru a-și ajuta pruncul să sugă, își apăsă sânul cu degetul arătător și în același timp își înalță ochii și mulțumea un surâs celui care-i arăta respect, sfârșind prin a-l fermeca pe Castor. Nu se mai satura privind și, totodată, se întreba cu spaimă avea dreptul să privească, dacă faptul de a pândi aceasta fericire și civilizată nu era reprobabil - pentru el care se simțea cu totul lipsit de noblețe, urât și grosolan.

· t

S-ar fi zis că nu mai avea timp pentru asemenea gânduri. În frumos, al cărui par lung, dat într-o parte, cădea ușor pe frunte și se îndrepta spre tîmplă, stătea chiar dedesubtul lui, cu brațele încrucișate pe piept, deoparte de tovarășii săi, nici trist, nici îndărătnic, ci pur și simplu

,ca

MUNTELE VRĂJIT 545

arte de ceilalți. Iar acest băiat îl văzu și-și înalță ochii spre el, pe a privirea lui trecu de la cel care spiona către scenele de pe plaja și - toarse, pîndindu-l pe pînditor. Insa, deodată, își ridică ochii și se îndreptă spre depărtare, iar surîsul de curtoazie frățească și

politicoasa, care le comun tuturor, dispăru de pe chipul frumos, pe jumătate copilăros • cu trăsături severe — da, și fara sa fi încruntat sprâncenele, pe chip îi aru o seriozitate ca de piatră, fara expresie și de nepătruns, un erme- mortal ce-l făcu pe Hans Castorp, care abia se liniștise, sa se simtă cuprins de o spaimă cumplita, o spaima căreia îi presimțea în mod nelămurit semnificația.

Întoarse și el capul... Coloane puternice, fara soclu, făcute din blocuri cilindrice, prin crăpăturile cărora creștea mușchiul, se înălțau îndărătul lui — coloanele unui portal pe ale cărui trepte stătea el jos. Se sculă cu inima grea, urca treptele într-o parte, pătrunse pe sub arcul adînc al porții și-și continua mersul pe o cale pardosită cu lespezi de piatră, care îl conduse imediat sub alte coloane maiestuoase. Trecu de ele și iată că se pomeni în față cu templul, enorm, verzui și ros de vreme, cu un postament de trepte înalte și un fronton lat care se rezema pe capitellurile coloanelor puternice, aproape grosolane, dar care se îngustau la partea superioară, iar din îmbinarea lor se ivea din cînd în cînd cîte un bloc rotunjit. Ajutîndu-se cu mîinile și oftînd din greu, căci inima i se strîngea din ce în ce mai tare, Hans Castorp se cațara cu mare greutate pe treptele înalte și ajunse în sala mare a pădurii de coloane. Era foarte adîncă, iar el se plimba ca printre trunchiurile pădurii de fagi de pe țărmul mării palide, ocolind dinadins, fiindcă nu dorea sa-i calce incinta. Dar se întorcea mereu în locul unde șirurile coloanelor se răreau și ajunse în față unui grup de statui, doua chipuri de femei cioplite în fa, așezate pe un soclu, mama și fiica după cîte se părea: una în a' Șezînd demnă, nespus de blinda și diafana, in sa cu sprîncenele ngatoare deasupra ochilor goi și fara pupile, într-o tunica plisata. cu ondulat, de matroana, acoperit cu un val; cealaltă, în picioare. c aHSatâ cu un gest matern de prima, avînd o figura ovala ăc copila.

1 e și mîinile împreunate și ascunse în pliurile hainei sale lungi, mur' Cm<* ^ans Castorp privea grupul, inima lui. din motive nela- Ah,, _■' SC ea tot mai grea, mai neliniștita, încărcata de presentimente. sa a- Inclrazm — și totuși era silit — sa ocolească aceste chipuri, ca

brONZ Sa mdatatul lor> pe rîndul al doilea de coloane duble; ușa de în fa,a anctuarului era deschisa, iar genunchii nenorocitului

tremurată Ul spectacol pe care-l surprinse cu privirea. Doua femei cu

X~

546

THOMAS MANN

părul cărunt, pe jumătate goale, cu sînii atîrnînd și sfîcurile iun • niște degete, se dedau unei practici înfiorătoare, acolo, înăuntru n ■ vîlvătăile flăcărilor. Aplecate deasupra unui cazan, sfîșiau un prun f sfîșiau cu mîinile, într-o liniște sălbatică —

Hans Castorp vedea eh' părul subțire și blond, mînjit cu sînge - și-l devorau bucățica bucățica, crăntînind între dinți oscioarele fragile, iar de pe buzele l înspaimîntătoare curgea sînge. Un fior de gheață îl țintui pe Ha Castorp. Voi să-și acopere ochii cu mîinile, însă nu izbuti. Voi să fug și nu putu. Dar iată că ele îl zăriră și, continuînd să se dedea ocupație' lor odioase, îl amenințară cu pumnii însîngerăți, stînd cu spatele la el și-l înjurară fără glas, cu cea mai cumplită grosolanie, cu vorbe nerușinate, în chiar dialectul vorbit de popor în patria lui Hans Castorp Se simțea rîu, atît de rîu cum nu se mai simțise vreodată. Și se zbătu cu deznădejde sa se smulgă din loc, însă din pricina efortului, căzu cu spatele proptit de o coloană - și astfel se regăsi, avînd încă în auz acea cîrcoteala hidoasă, sprijinit de șopron, cu capul căzut în piept și rezemat de braț, și cu picioarele vîrîte în schiurile întinse în fața.

Cu toate acestea încă nu era o trezire veritabilă; clipi numai, fericit că scăpase de acele femei înfiorătoare, însă nu-și dădea seama prea bine și nici nu se sinchisea prea tare dacă stătea rezemat de coloana unui templu sau de-un șopron, iar visul i se prelungi oarecum fără imagini, numai în gînd, dar într-un fel nu mai puțin cutezător și întortocheat.

„Știam eu că a fost un simplu vis, aiura în sinea lui. Un vis fermecător și foarte înfricoșător. În fond, am știut tot timpul că visez, pe toate mi le-am urzit singur - atît parcul înfrunzit cît și dulcea aburire -iar ceea ce a urmat după aceea, frumosul ca și urîtul, aproape că le știam dinainte. Dar cum de poți să știi și să urzești în închipuire și îneîntare și spaimă? De unde am luat eu golful acela minunat, presărat cu insule ?>•

acelui

cu

după aceea, incinta templului spre care m-a îndrumat privirea tînar plăcut ce stătea atît de singur? Mi se pare că nu visezi numai propriul tău suflet, ci visezi într-un fel oarecum anonim și comun, c dacă într-un mod unic. Marele suflet din

care tu nu ești decît o partl visează prin tine, în felul tău, lucruri pe care în taină le visează veș noi - despre tinerețea, despre nădejdea, despre fericirea, despre p ^ lui... și despre festinul lui sîngeros. Iata-mă rezemat de coloana ș păstrez încă în trup adevărate vestigii ale visului meu, fiorul de S care m-a străbătut în fața festinului sîngeros, dar mai păstrez și ^ e inimii, pe care am simțit-o în fața fericirii și evlavioaselor obiceiului umanității albe. Mi se cuvine — o afirm — merit pe drept cuvîn

MUNTELE VRĂJIT 547

t aici și să visez asemenea lucruri. Am învățat multe de la cei de-aici ° r e desfrînare și despre rațiune. M-am rătăcit cu Naphta și cu tter nbrini în cei mai periculoși munți. Știu totul despre om. I-am scru-carnea și sîngele, i-am înapoiat bolnavei Clavdia Chauchat creionul ■ pribislav Hippe. Oricine cunoaște trupul, cunoaște viața și moartea, n r asta nu-i totul, ci este cel mult un început, dacă te situezi din punc-i (j_e vedere pedagogic. Trebuie sa ai în vedere însă, mereu, celalalt spect, cel contrar. Căci tot interesul pe care-l simți pentru moarte și boală nu este decît o formă a interesului pentru viață, după cum o dovedește de altfel învățătura umanistă despre medicină, care se adresează vieții și morții într-o latinească atît de curtenitoare și nu este decît o varietate a acestei unice, mari și aprige preocupări căreia vreau, cu toată dragostea mea, să-i spun pe nume: este copilul răsfățat al vieții, este omul, situația și poziția lui... îl cunosc destul de bine, am învățat foarte multe de la cei de-aici, de sus, am urcat foarte mult deasupra cîmpiei, pînă la punctul unde era cît pe ce să-mi pierd răsufierea; dar de la baza coloanei mele am o priveliște care nu mi se pare deloc rea... Am visat despre condiția omului și despre firea lui politicoasă, inteligentă și respectuoasă, în spatele căreia, în templu, se desfășoară un festin sîngeros. Cît de curtenitori și fermecători erau unii față de alții, oamenii soarelui, și totuși, cum de răbdau cu liniște asemenea deprinderi îngrozitoare? Sau poate tocmai de aceea comportarea lor este demnă și foarte elegantă. În sufletul meu vreau să rămîn cu ei, nu cu Naphtâ și, de altfel, nici pe atît cu Settembrini; amîndoi sînt niște flecari. Unul este senzual și pervers, iar celălalt nu suflă niciodată decît în micuțul corn al rațiunii, incnipuindu-și că poate să-i însănătoșească chiar și pe nebuni, ceea ce enotă o lipsă de gust! Nu este altceva decît spirit primar și etică pură, este "psa de religie, iată un fapt bine stabilit. Dar nu vreau să trec nici Partea mititelului

Naphta, la religia lui care nu-i decît un *guazz-U8'w* al lui Dumnezeu și al Diavolului, al Binelui și al Răului, adică Crt tre3Uje pentru ca individul să se arunce orbește și să se ^ e m chip mistic în general. Ce mai pedagogi! Pînă și certurile și bat_T e^en or nu snt decît un *guazzabuglio*, un confuz vuiet de evi ■ Care nu se rása amețit nici un om cu mintea limpede și inima de loasă. Cu problemele lor relative la aristocrație! Cu sporovăială lor oaj-e oblete! Viață sau moarte - boală, sănătate - spirit și natură. Sînt 6Stea contrarij? Mă întreb: oare constituie ele problemă? Nu, nu ^ eme> \$' nici problema nobleței lor nu este o problemă. a morții izvorăște din viață și fără ea viața n-ar mai fi, iar

■hi

548

THOMAS MANN

așa

porția lui *homo Dei* este la mijloc - între desfrînare și rațiune - tot cum situația lui se afla între comunitatea mistică și individual' ușuratic. Iată ceea ce vad de lînga coloana mea. În această situație este silit să aibă relații rafinate și galante și pline de amabilitate res tuoașă, căci numai el singur este nobil, iar contrariile nu există. Om este stăpînul contrariilor, ele există datorită lui și prin urmare el este m' nobil decît ele. Mai nobil decît moartea, prea nobil pentru ea - și a constituie libertatea minții lui. Mai nobil decît viața, prea nobil pentru ea — asta este evlavie din inima lui. Iată că am găsit rima unui vis poeti despre Om. Vreau să nu uit. Vreau să fiu bun, nu vreau să-i îngădui morții nici o putere asupra gândurilor mele! Căci în asta constă bunătatea și mila, în nimic altceva. Moartea este o mare forță. Cînd te apropii de ea, te descoperi și mergi cu pas cadențat, în vîrfurile picioarelor. În cinstea ei te îmbraci sobru și numai în negru, căci ea poartă colereta de ceremonie a trecutului. Rațiunea este năînga în fața morții, căci ea nu-i nimic altceva decît virtute, în vreme ce moartea este libertate, desfrînare, lipsa formei și voluptate, spune visul meu, iar nu iubire... Moartea și iubirea — aceasta-i o rima improprie, de prost gust, o rima falsă! Iubirea înfrunta moartea; numai ea singura, nu virtutea, este mai tare decît moartea. Ea singura, nu virtutea, inspiră gândurile bune. Forma nu este nici ea altceva decît iubire și bunătate: forma și civilizația urnei comunități raționale și prietenoase, a unei condiții umane armonioase, cu

subînțeleșul discret a festinului sîngeros. O, iată ceva visat în mod deslușit, o «cîrma» buna! Vreau să gîndesc. În inima vreau sa-i păstrez morții întreaga mea credința, însă vreau sa-mi aduc limpede aminte ca orice credința dăruită morții și trecutului nu este decît viciu, voluptate întunecata și antiumana atunci cînd poruncește gîndului și conduitei noastre. *Omul nu trebuie sa îngăduie morții sa domneasc asupra gîndurilor lui în numele bunătății și iubirii.* Și cu asta, m trezesc... Căci mi-am dus visul pîna la capăt. De multa vreme căutam acest cuvînt: și acolo unde mi-a apărut Hippe, și pe balcon și Pretu ' deni. După aceea căutările m-au mînat în munții acoperiți de zapa Dar iată ca l-am găsit. Visul mi l-a relevat limpede, așa incit îl șu vecie. Da, sînt încîntat și iată ca m-am încălzit. Inima îmi bate pu și știe pentru ce. Nu bate numai din motive fizice, nu bate așa •■ ^ unghiile unui cadavru continua sa crească; ci bate omenește și se ■ ^ cu adevărat fericita. Cuvîntul meu din vis este un elixir mai bu vinul de porto și berea, și-nu curge prin vine asemenea iubim Ș¹ ^g ca sa ma smulg din somn și din vis, care știu, firește, ca-mi pun

MUNTELE VRĂJIT 549

idie tînara mea viață... Hai, scoală, hai, scoală! Deschide ochii! P. me inbrele tale, ale tale sînt picioarele de-acolo, din zăpada! Încor-ă-le și stai drept! Ia te uita — vremea-i din nou buna!" Cumplit de anevoioasa a fost smulgerea din legaturile care-I . eau și-l țineau; dar avîntul lui a fost mai puternic. Hans Castorp se rijini într-un cot, își întinse cu putere genunchii, trase, se rezema și • J_n sus, Framînta zăpada cu tălpile, se lovi cu mîinile peste coapse • și scutura umerii, uitîndu-se vioi și curios împrejurul lui, dar și în sus, atre cerul unde se vedea un albastru palid printre valurile subțiri ale norilor cenușii-albaștri care alunecau încet, dezvelind secera subțire a lunii Un amurg potolit. Nici furtuna, nici ninsoare. Zidul muntelui stîncos din partea cealaltă, cu spinarea încărcată de brazi, apărea întreg, limpede, și se odihnea în pace. Era umbrit numai pîna la jumătate; cealaltă jumătate se scalda într-o lumina trandafirie. Oare ce se întîmpla, cu ce se mai îndeletnicea lumea? Era cumva dimineața? Iar el petrecuse o noapte în zăpadă, fără sa moara de frig așa cum sta scris în cărți? Nici un mädular nu-i era amorțit, nici unul nu i se spărgea cu sunet sec în vreme ce tropaia, se scutura și se învîrtea în jurul lui, facînd eforturi sa se

gîndea la situația în care se găsea. Urechile, vîrfurile degetelor, degetele de la picioare îi erau, firește, amorțite, dar nu mai mult decît altădată, cum i se întîmplase adesea iarna, pe cînd stătea întins pe balcon. Izbuti să-și scoată ceasul. Mergea. Nu se oprise cum avea obiceiul s-o facă atunci cînd uita sa-l întoarcă. Nici pe departe nu arata ora cinci. Mai lipseau cam vreo douăsprezece sau treisprezece minute. Uimitor! Era oare posibil sa nu fi stat decît zece minute, aici, în zăpada, sau poate ceva mai mult, și să fi scornit pentru el însuși atîtea imagini fericite și tîtiorătoare, atîtea gînduri îndrăznețe, în vreme ce neorînduiala hexagonală se risipea tot atît de repede pe cît izbucnise? Și apoi, cu siguranța avusese noroc, în ceea ce privește puțința de a se întoarce acasă. Căci ouă rînduri visurile și fabulațiile lui luaseră o asemenea întorsătura, tresarise, reanimat pe moment: întîi de spaima și apoi de bucurie. Părea ca viața avea intenții bune în privința copilului ei răsfațat pu
p rătăcite...

(fără să-și fi fost indiferent dacă era dimineața sau după amiaza ext ■ ICI o întoarcere ca a-oia începea sa se însereze), nici în împrejurările Putut ~ 6 §1 în starea 111' personala nu dăinuia nimic care sa-l fi a<jj câ Pledica pe Hans Castorp sa se întoarcă acasă și chiar așa făcu -vaie ' un aylnt măreț sau, cum s-ar spune, zburînd prin aer, coborî în e 'uminile erau aprinse de mult cînd ajunse, deși unele rămășițe

550

THOMAS MANN

albe ale zilei, păstrate de zăpadă, i-ar fi fost prea de ajuns sa-i iUrtu drumul. Cobori prin Brehmenbiihl. de-a lungul Mattenwaldului, și a- 6 cam pe la ora cinci și jumătate în Dorf, unde își lasă la băcan ech' mentul sportiv, se odihni în cămăruța mansardată a domnului Settemb ' • și-i povesti cu de-amanuntul viscolul de care fusese surprins. Uman' se arata foarte îngrijorat. își repezi mîna pîna deasupra capului, îl Ce . cu strășnicie pe nechibzuitul care înfruntase o asemenea primejdie ' aprinse imediat lampa de spirt care ardea cu mici pocnituri, pentru a ' pregăti tînarului istovit o cafea a cărei tărie nu-l împiedica pe Hans Castorp sa adoarmă pe scaun.

O ora mai tîrziu, atmosfera civilizata de la „Berghof" îl învăluia cu suflul ei mîngîietor. La cina, avu o minunata pofta de mîncare. Ceea ce visase începea sa pălească. Și chiar în seara

aceea nu mai înțelegea atît de bine ceea ce gîndise.

în calitate de militar și de brav

Hans Castorp primise mereu vești scurte de la varul lui, la început exuberant de bune, apoi mai puțin favorabile și, în sfîrșit, cîteva care ascundeau destul de stîngaci o situație foarte jalnică. Seria de cărți poștale începu cu povestirea plină de haz a sosirii lui Joachim la regiment și a ceremoniei pasionante, în decursul căreia făcuse juramîntul de sărăcie, castitate și supunere — după cum se exprima Hans Castorp într-o carte poștala trimisa ca răspuns vărului său. Apoi scrisorile continuară sa relateze cu seninătate: etapele unei cariere simple, plină de avantaje și ușurata atît de atașamentul pasionat pentru meseria aleasa, cît și de simpatia șefilor, iar fiece scrisoare de încheia cu salutari și urări de grabnică revedere. Cum Joachim studiase cîteva semestre la universitate, fusesc scutit de cursurile de la școala de război și dispensat de serviciul de su ofițer-elev. Înaintat la gradul de subofițer chiar de Anul Nou, îi trimise fotografie reprezentîndu-l cu galoanele puse de curînd. Fiecare oi

relatările sale scurte străluceau de încîntarea ce-o simțea fata

obligația de a îndura spiritul unei ierarhii de fier calita de sentinție onoarei, dar care totuși ținea socoteala, într-un stil sever și des hazliu, de slăbiciunile omenești. Erau și anecdote privitoare la ^ ^ portarea cu iz oarecum romantic și tulbutator pe care o avea tai sergentul, un soldat ursuz și arțăgos, în stare să x ada în acest

MUNTELE VRĂJIT 551

- care putea greși pe șeful sacrosanct de mîine, pe cel căruia îi fusese a cum îngăduit accesul la Cercul Militar. Era ca și aghios și pasio-

Aooi veni vremea să se prezinte la examenul de ofițer, și astfel, la eputul lui aprilie. Joachim era avansat locotenent. După toate aparențele, nu exista om mai fericit, vreunul a cărui fire

■ ie cărui dorințe să găsească o împlinire mai limpede în acest fel de

■ tâ Cu un soi de voluptate pudică relata cum, trecînd prin fața prima-ei în noua și splendidă lui uniformă dădu pe loc repaus, cu un singur est al mîinii, santinelei care încremenise pentru a-i prezenta onorul. Și-l

mai informa, de asemenea, despre micile neplăceri și

satisfacții ale serviciului, despre camarazii animați de o simpatie plină de solitudine, despre viclenia devotată a ordonanței lui, despre întâmplările hazlii din timpul exercițiilor și a orelor de instrucție teoretică, despre inspecții cât și despre agapele camaraderesti. În trecut îi mai vorbea de asemenea și despre evenimentele mondene, vizite, dineuri și baluri. Dar despre sănătatea lui, niciodată.

Pînă la începutul verii nu se întâmpla nimic. Dar atunci îi mărturisi că stătea în pat și că, din nefericire, se văzuse silit să admită că era bolnav: o febra gripală, o chestiune de cîteva zile. La începutul lui iunie își reluă serviciul, însă către mijlocul lunii se simți iarăși „moleșit”, se plîngea cu amărăciune de „ghinionul” lui și-și arăta teama că nu va putea fi la post pentru marile manevre de la începutul lunii august, pe care le aștepta cu o nerăbdătoare bucurie. Prostii, căci în iulie era perfect sănătos și o duse așa cîteva săptămîni, pînă cînd se ivi necesitatea unui consult impus de oscilațiile blestemate ale temperaturii, consult de care avea să depindă totul. Hans Castorp rămase multă vreme fără nici o este în legătura cu acest consult medical, iar atunci cînd afla, nu Joachim

cel care-i scria — fie că nu fusese în staie, fie că-i fusese rușine — ci să, doamna Ziemssen, era aceea care-i telegrafie. Îl anunța că?

chim își luase un concediu de cîteva săptămîni, socotit de medici ca

ut necesar. Indicat altitudine înaltă, prescris plecare imediată, rog

oPntl două camere. Răspuns plătit. Semnat: Mătușa Lui se.

stî ^ ^ e ' a s ^ î r Ş i t u ' m i i u l i e c î n d H a n s C a s t o r p c i t i a c e a s t a t e l e g r a m a ,

dar acon - o citi și o reciti de mai multe ori. Și dădu ușor din cap,

așa nUmai din cap, ci își legăna tot bustul șoptind printre dinți: „Așa,

Cupri Care va să zică. ~ Joachim se întoarce!” și brusc îl

iată o ■ UCUR*a' însa aproape imediat se potoli și-și zise: „Hm, hm,

lte foarte gravă. Ba, s-ar putea chiar spune că-i o surpriză fru-

552

THOMAS MANN

de

moașă! Drace, rapidă evoluție — gata coptă să revină în patrie? sosește cu el — (spuse «mama», nu «mătușa Luise»;
sentimentul 1 • rubedenie slăbise pe nesimțite, astfel încît se

simțea aproape un strai' ceea ce este foarte grav, și tocmai înainte de marile manevre la acest băiat bun ardea să ia parte! Hm, hm, exista în toate acestea o m doza de mîrșavie, o mîrșavie împletită cu dispreț, și care constituie fapt antiidealist. Trupul triumfa, vrea altceva decît sufletul și se impu spre rușinea oamenilor prezumțioși care proclamă ca el este supus sufletului. Se pare ca respectivii oameni nu știu ce vorbesc căci, într-un ca ca acesta, daca ar avea dreptate, faptul ar arunca o lumina dubioasa asupra sufletului. *Sapienti sat*, știu ce știu și ce spun. Căci întrebarea pe care eu vreau s-o pun este tocmai în ce măsura e o eroare sa consideram trupul și sufletul ca existențe care se opun, sau, dimpotrivă, daca nu-i mai potrivit sa le privim ca fiind în perfect acord și aflîndu-se de aceeași parte a baricadei — numai ca preafericitorilor prezumțioși o asemenea idee n-o sa le treacă niciodată prin cap. Bunul meu Joachim, cine ar vrea sa-ți reproșeze ceva ție și zelului tau excesiv? Tu ești loial - dar la ce folosește loialitatea daca trupul și sufletul au căzut la învoiala? Ar fi oare cu puțința să nu fi uitat anumite miresme înviorătoare, un sin plin și un rîs fara motiv care îl așteaptă la masa doamnei Stohr?... Joachim se întoarce! Își mai spuse el încă o data și tresari de bucurie. Vine într-o stare proasta, farâ îndoială, dar vom fi iarăși amîndoi, iar eu nu voi mai fi lăsat aici complet de capul meu. Iata ceva bun. Este drept ca nu va mai fi chiar totul așa ca altădată; camera lui este ocupata; Mistress Macdonald tușește din ce în ce mai stins și, firește, lînga ea se afla în permanența fotografia micuțului ei copil, fie ca e așezata pe măsuța, fie ca o ține în mîna. dar, oricum, e în ultima faza, și daca odaia nu-i cumva rezervata, atunci... De altfel, aș putea reține aha, în mod provizoriu, douăzeci și opt este libera, după cîte știu. Ma duc imediat la administrație, sau mai bine chiar la Behrens. Iata într-adevar o veste - tiista om anumite puncte de vedere și strașnica din altele, inasa, în orice caz, es veste formidabila! Numai ca, iată, tocmai acum sînt silit sa-l mai aș și pe camaradul cu sal'tare, care trebuie sa treacă numaidecît, fiindcă și făcut trei și jumătate. Vreau sa-l întreb daca mai crede ca și în caz fenomenul fizic trebuie socotit ca secundar..."

Și chiar mai înainte de ora ceaiului, se duse la biroul adminW Camera la care se gîndise și care dădea pe același condor ca și a ll ^ . disponibila. Se va găsi una și pentru cazarea doamnei Ziemssfl-

MUNTELE VRĂJIT

se

yi să se duca la Behrens. Dădu peste el în „labo”, cu o țigară în iar în cealaltă cu o eprubetă plină cu un lichid de o culoare dubioasă.

– Domnule consilier aulic, ați aflat? încep Hans Castorp...

– Da, că necazul nu se da bătut, răspuse pneumotomistul. Privește-l acest Rosenheim din Utrecht, spuse el și cu țigara arata eprubetă.

Taffky zece. Ei, poftim, și tocmai acum mi-a căzut pe cap directorul de fabrică Schmitz, care a început să vocifereze și să se văicărească, deoa-ece Rosenheim a scuipat pe când se plimba, măcar ca are Gaffky zece. Ar trebui să-l muștruluiesc. Însă dacă-i trag o sapuneala, îl apuca furiile, fiindcă este teribil de susceptibil și ocupa trei camere cu întreaga familie. Nu pot să-l dau afara, căci mă iau la bătaie cu direcția generală. Uite în ce conflicte sînt implicat în fiecare clipă și degeaba încerc să-mi urmez calea liniștit și fara de prihana.

– Stupidă poveste! spuse Hans Castorp cu înțelegerea celui inițiat și cu vechime. Îi cunosc pe acești domni. Schmitz ține morțiș la conveniențe, pe când Rosenheim este mai curînd un nepăsător. Dar poate ca exista între ei și alte puncte de divergență decît cele privitoare la igiena, cel puțin așa mi se pare. Schmitz și cu Rosenheim sînt amîndoi prietenii Donei Perez din Barcelona, cea de la masa doamnei Kleefeld, probabil că aici trebuie căutata originea acestei certe. Mi-aș îngădui să va fac o propunere: reamintiți într-un mod general prescripțiile indicate în asemenea cazuri, iar pentru rest să închideți ochii.

– Firește ca-i închid. Nu fac decît asta: de atîta închis, aproape ca am căpătat un spasm al pleoapelor. Dar pe dumneata ce te aduce la mine?

Și Hans Castorp dădu drumul știrii celei triste și strașnice totodată.

Nu se poate spune că domnul consilier aulic s-a arătat surprins. N-ar ¹ rost nici în mod obișnuit, dar de data asta nu păru chiar deloc, deoarece Hans Castorp. fie ca era întrebat, fie din proprie inițiativă, îl nuse mereu la curent cu starea sănăiații lui Joaehim și-l informase pe

rens chiar din luna mai ca varul lui căzuse la pat.

– Aha, făcu Behrens. Ei, asta-i. Ce ți-am spus și ce i-am spus textu-• ^u Qe zece, ci de o sută de ori? Acum iată ca ați obținut

ce-ați poftit!

„Serturij de an a făcut ce-a vrut și și-a văzut raiul cu ochii.
Însă într-un

„e ezinfectat nu exista salvare; iată ceea ce evadatul nostru n-
a vrut

bui „i" spunea bătrînul Behrens. Dar pe bătrînul Behrens tre-
pre . crezi întotdeauna ca dacă nu, te-ai dus pe copca și te
pocăiești

lu- iată, a obținut gradul de locotenent, este adevărat, nimic
de

554

THOMAS MANN

zis. Dar la ce-i mai folosește? Dumnezeu privește în adîncul
inimii nu-l preocupa nici rangul, nici starea cuiva, stăm cu toții
goi în fața generalului ca și soldatul de rînd... Și începuse să se
bîlbîie, își freca och' cu mîna-i enorma, ținînd între degete
țigara, și-l ruga pe Hans Casto să nu-l rețină mult de data asta.
O camera pentru Ziemssen va fi ușor găsit, iar cînd îi va sosi
vărul, îl va însărcina pe Hans Castorp să-l v" imediat în pat. Cît
despre el, el Behrens, nu reproșează niciodată nima nui nimic,
ci își deschide părintește brațele și este gata să taie vițelul cel
gras la întoarcerea fiului risipitor.

Hans Castorp trimise o telegrama. Și povestea în dreapta și
în stîngă că vărul lui era pe cale să revină, iar toți cei care-l
cunoșteau pe Joachim erau în mod sincer și întristați și fericiți,
căci caracterul leal și cavaleresc al lui Joachim cîștigase
simpatia generală, iar părerea sau sentimentul neexprimat al
multor bolnavi era că fusese cel mai bun dintre ei toți. Nu vizăm
pe nimeni în special, însă credem că nu numai unul dintre ei
simți o oarecare satisfacție aflînd că Joachim trebuia să se
întoarcă de la starea militară la modul de viață orizontal și că, în
pofida corectitudinii lui neîndoielnice, va fi iarăși unul „de-ai
noștri". Se știe că doamna Stohr prevăzuse acest lucru chiar de
la început; iar acum avea confirmarea scepticismului vulgar pe
care și-l manifestase de altfel și cu prilejul plecării lui Joachim
spre șes, și nu se sfia să se laude cu previziunea ei. „Putred,
putred", făcu ea, și adaugă: imediat își dăduse seama că
lucrurile mergeau prost și nădăjduia că Ziemssen, cu
încăpaținarea lui, nu putrezise complet. (Spusese „putrezire
completă" cu nemărginita ei vulgaritate.) Deci, oricum, tot mai
bine era să rămîi la tîrlă, așa cum făcuse ea, măcar că avea

diferite chestiuni jos, în câmpie, la Cannstatt. un bărbat și doi copii. Însă ea știa să se stapânească... Nici Joachim și nici doamna Ziemssen nu mai răspunseră cu vreo veste. Hans Castorp rămase complet neinformată asupra zilei și orei sosirii lor. Din aceas cauză nici nu-i aștepta la gară, dar după trei zile de la expedier telegramei lui Hans, sosiră pur și simplu, apărură acolo, iar locotenen Joachim arbora un rîs silit lînga șezlongul reglementar al varului sa

Lucrurile se petrecura la ora cînd începea cura de odihna de se Sosiseră cu același tren care-l adusesese aici sus și pe Hans Castorp, atunci trecuseră ani care n-au fost nici scurți, nici lungi, ci doar **lipsi»** durata, adică foarte bogați în trăiri interioare, totuși goi și zadarru •

. 7ilc perioada era și ea aceeași, chiar exact aceeași: una din prneie ^

lui august. Așadar, cum an- spus, Joachim intra vesel — da. V

MUNTELE VRĂJIT

555

en^t afișa un fel de agitație incontestabil veselă - în Cameră lui

Hans

to^{rp}, sau, mai precis, trecu din camera pe care o străbătu cu pas gim-

tic Pe balcon și, rîzînd, își salută vărul, respirînd scurt, sacadat și

bușit- Făcuse iarăși călătoria lungă, parcurgînd diferite țari, trecînd

ște lacul asemănător cu o mare, și după aceea urcase din nou

, cjeurile înguste și iată ca se afla acolo, ca și cum n-ar fi fost niciodată

lecat fiind salutat de ruda sa care se ridicase fie jumătate din poziția

orizontală, exclamînd de nenumărate ori: „la te uită, nu e cu puțința".

Tenul îi era colorat, fie din cauza vieții în aer liber pe care o dusesese la

șes, fie din cauza călătoriei. Alergase direct la numărul treizeci și patrii.

chiar fără să se intereseze mai întîi de camera lui, ca sa-și saluie

tovarășul vechilor zile redevenite prezente, în vreme ce

mama sa era

ocupată să se aranjeze puțin. Se gîndeau sa cineze peste zece minute, la

restaurant, firește, iar Hans Castorp putea foarte bine sa manînce de data

asta cu ei, sau cel puțin să bea un deget de vin. Și Joachim îl trase după

el pe vărul său pînă la numărul douăzeci și opt, unde se petrecu exact

ceva ce se întîmplase în seara sosirii lui Hans, însă de data aceasta

rolurile erau inversate: sporovîind febril, Joachim era cel care, acum, se spăla pe mîini în chiuveta strălucitoare, în vreme ce Hans Castorp îl

urmărea mirat și, de altfel, oarecum dezamăgit din pricina ca varul lui

era în civil. Din comportarea lui, nimic nu trăda profesia de militar. În

închipuire îl văzuse mereu ca ofițer, în uniformă, și cînd colo, iată-l în

costumul lui cenușiu, cel obișnuit, un costum dintr-o singura culoare, ca

un oarecare. Joachim rîse și găsi că e un fel naiv de a privi lucrurile. A,

nu, uniforma o lăsase frumușel acasă. Hans Castorp trebuia sa știe ca

uniforma este ceva deosebit. În uniformă nu poți frecventa orice local.

»A, așa stau lucrurile; foarte mulțumesc", spuse Hans Castorp. Dar

Joachim nu părea să-și dea seama de sensul jignitor pe care putea sa-l

Pete explicația lui. Și se interesă de persoanele și întîmplările de la

ohor , fără cel mai mic aer de superioritate, ba chiar cu duioșia și

voinea cuiva care se întoarce acasă. Apoi prin ușa de comunicație ' doamna Ziemssen care își saluta nepotul așa cum

obișnuiesc

cît persoane în asemenea împrejurări: ca și cum ar fi plăcut surprinsă

niel aC" oU o expresie care. de altfel, era întunecata de o ușoară

le^{oo} Ie- de oboseala și de trislețe mută care după cit se
părea erau în

TUra cu J°achim - și toți trei coborâra.

■^acK *jlerissen avea aceeași ochi frumoși, negri și
blînzi ca anii tot atît de negru, însă străbătut de fire albe vizibile,
era

556

THOMAS MANN

prins într-un fileu aproape invizibil, iar acest lucru se potrivea
cu -gul ei fel de a fi, care era armonios, cumpănit cu grație,
discr blîndețe și care, în ciuda unei anumite simplități spirituale,
îi fUj demnitate agreabilă. Era limpede, și de altfel Hans Castorp
nici miră, că ea nu înțelegea veselia lui Joachim, respirația lui
ptecipit_{ar} felul grăbit de a vorbi — manifestări care
contraziceau, fără îndo']-comportarea lui de acolo, de jos, în
adevăr foarte nepotrivită cu situat" în care se găsea - , n-o
înțelegea și eră oarecum scandalizată. I se pare tristă aceasta
întoarcere și credea că trebuie să fie însoțită de o ținur
corespunzătoare. Nu putea să participe la stările sufletești
ale lu' Joachim, la stările lui sufletești atît de năvalnice,
provocate de întoarcere - și Care tîrau cu ele, că într-un fel de
beție, cel puțin pentru moment, tot ceea ce li se opunea — iar
faptul că respiră din nou acest aer aerul nostru de-âici, de sus,
neasemuit de ușor, neconsistent și cald, fără îndoială ca-l exalta
și mai tare. Pentru eă aceste impresii ale lui Joachim erau de
neînțeles. „Bietul meu băiat", își spunea privindu-l pe bietul
băiat care, împreună cu vărul său, se lăsă cu totul în voia unei
bucurii nestăpînite, evocînd mii de amintiri, punînd mii de
întrebări, rîzînd de răspunsurile pe care le primea și lăsîndu-se
cît mîi comod pe spătarul scaunului. Zise de cîteva ori: „Dar,
copii!" Iar ceea ce spuse mai apoi, deși ar fi trebuit sa fie ceva
vesel, avu un accent de uimire și aproape de mustrare: „în
adevăr, Joachim, este foarte multă vreme de cînd nu te-am mai
văzut așa. S-ar spune că trebuia sa revenim aici ca să fii iarăși
ca în ziua avansării tale". La care, e drept, veselia lui Joachim se
stinse brusc. Bună lui dispoziție dispăru, își dădu seamă de
situația în care se găsea, tăcu și nu se mîi atinse de prăjitură,
cu toate că era un sufleu de ciocolată cu frișca, dintre cele mai
ispititoare (Hans Castorp, dimpotrivă, u făcu toate onorurile,
deși trecuse abia o oră de la sfîrșitul substanțialei lui cine) și
sfîrși prin â nu mai ridica deloc ochii, fiindcă, după cîte s pareâ,

erau plini de lacrimi.

Cu siguranță că doamna Ziemssen nu dorise acest lucru. O «^c mai curînd din respect pentru conveniențe și încercase să-și silească să fie puțin mai serios și mai potolit, nebânduind că tot ceea c mijlociu și cumpătat eră cu desăvîrșire străin acestui loc și W¹ caz, nu aveai de ales decît între cele două extreme. Cînd însă Jși odrasla copleșită de durere într-un asemenea grad, ea însăși era ci sa izbucnească în plîns și îi fu recunoscătoare nepotului pentru e depuse ca sa-i îmbărbăteze fiu! atît de profund întristat. Ci

MUNTELE VRĂJIT 557

. t; remarcă nepotul, Joachim va găsi desigur multe schimbări și

tule noutăți, dar în ansamblu lucrurile își urmaseră, în lipsa lui, calea

. nujtă. De pilda, bătrîna mătușă se întorsese de mult, împreuna cu

ta suita ei, și respectivele doamne ședeau, ca întotdeauna, la masa

amnei Stbhr. Iar Marusia continua să rîdă mult și din toată inima.

Joachim tăcu. Însă aceste cuvinte îi reamintiră doamnei Ziemssen de

anumită întîlnire și de niște salutări pe care voia să le transmită cît mai

epede, ca să nu uite — adică de întîlnirea cu o doamna care nu părea

Apatică, deși călătorea singură și avea linia sprîncenelor puțin cam

prea regulată, și care, la Miinchen, unde se opriseră o zi între doua

trenuri de noapte, venise la masa lor, la restaurant, ca sa-l salute pe Joachim. O veche cunoștință de la sanatoriu, Joachim va ști, fără

îndoială, să-și reamintească numele...

- Doamna Chauchat, spuse liniștit Joachim. Deocamdată se afla într-o stațiune balneară din Allgäu, iar la toamnă voia sa plece în Spania. La iarnă, se va reîntoarce desigur aici. îl rugase să transmită cele mai bune urări.

Hans Castorp nu mai era un copil, așa ca își stăpîni nervii vasculari care l-ar fi putut face sa pălească sau sa roșească. Spuse:

- A, ea era? Ia te uită, aşadar, s-a reîntors din fundul Caucazului şi vrea să plece în Spania?

Doamna pomenise o localitate din Pirinei.

-O femeie drăguţă, în orice caz, destul de atrăgătoare. O voce plăcută şi gesturi plăcute. Însă are un fel de a fi cam liber şi neglijent, zise doamna Ziemssen. Ne-a acostat pur şi simplu, ca pe nişte vechi prieteni, ne-a mtrebat şi ne-a povestit o sumedenie de lucruri, măcar că, de fapt, °achim, cum mi-a spus-o chiar el, nu i-a fost prezentat niciodată. Bizar!

- Acesta-i Orientul şi boala, răspunse Hans Căstorp. Sînt realităţi r°ra nu trebuie să li se aplice măsurile civilizaţiei umaniste, căci ar fi greşală. Aşadar, doamna Chauchat avea. În adevăr, intenţia sa plece

Pania! Hm! Spania era diametral opusă şi foarte departe de calea de J °c umanistă — dar nu sub aspectul nepăsării, ci sub acela al rigi-tu, nu era absenţa formei, ci excesul de formă, moartea socotita ca a. cum se spune, nu moartea ca descompunere, adică austeritatea J' neagră, distinsă şi sîneeroasă. Inchiziţia, cu colereta scrobita,

. t,scurialul... Ar fi interesant de ştiut cum se va simţi doamna "s'l m ^pama. Farâ îndoială că se va dezbăra de obiceiul de a trînti

' ?' poate o să vedem luînd fiinţă un oarecare echilibru uman între

558

THOMAS MANN

cele două tabere antiumaniste. Însă atunci cînd Orientul se duce în este posibil sa rezulte şi un terorism feroce...

Nu, nici nu roşise, nici nu pălise, dar reacţiile pe care i le prov sera aceste neaşteptate veşti despre doamna Chauchat se manife printr-un şir de cuvinte care nu puteau primi alt răspuns decît o ta plina de nelămuriri. Joachim însă era mai puţin speriat; el cuno perspicacitatea de care uza varul sau aici, sus. Dar în ochii doam " Ziemssen se putea citi o imensa stupoare; se comporta de parca Ha Castorp ar fi rostit nişte vorbe de o foarte grosolana necuviinţă şi dun o tăcere penibila, se ridica de la masa, spunînd cîteva cuvinte menite sa pună capăt acestei situaţii jenante. Înainte de a se desparţi, Hans Castorn le aduse la cunoştinţa instrucţiunile consilierului aulic potrivit cărora Joachim trebuia, pîna una-alta, sa stea mîine în pat, după care va fi supus consultului medical. Mai tîrziu, vom mai vedea. Apoi

cele trei rude se culcară în camerele cu ușile de la balcoane deschise spre răcoarea acestei nopți de vară din creierul munților - fiecare cu gândurile lui, Hans Castorp preocupat, bineînțeles, de perspectiva întoarcerii doamnei Chauchat, eveniment ce se va produce, după cum spera el, într-un termen de șase luni.

Așadar, nefericitul de Joachim revenise în patrie, pentru un mic tratament suplimentar care se impunea. Această expresie de tratament suplimentar era, după toate aparențele, formula curentă de care se foloseau și cei de la șes, după cum o întrebunțau, deopotrivă, și cei de-aici, de sus. Însuși consilierul aulic Behrens o adoptă, cu toate ca din chiar prima zi, îi administra lui Joachim patru săptămâni de odihnă la pat: erau necesare atât pentru a preîntîmpina vreo complicație mai gravă, cît și pentru a-l ajuta să se aclimatizeze și, în același timp, să-i reglementeze într-o oarecare măsură diferențele prea mari de temperatură. De altfel știi să ocolească problema precizării termenului necesar pentru acest mic tratament suplimentar. În absența lui Joachim, doamna Ziemssen, înțeleaptă și plină de bun-simț și fără a se legăna cîtuși de puțin cu spera nesăbuite, propuse toamna, de pilda luna octombrie, ca data eveniua plecării, iar Behrens o aproba, deoarece atunci, declara el, vor și îndoială mai mult decît acum. De altfel, consilierul aulic îi făcuse o impresie excelentă. Era foarte galant, îi spunea „prea stimată doamnă privea cînt în fața cu ochii lui lăcrămoși și injectați și între într-un fel atât de nostim limbajul scornit de studenții germani, în • toată tristețea care o copleșea, sfîrși prin a rîde. „Știi că se afla 1

MUNTELE VRĂJIT

559

mai

bune mîini", spuse ea, și după opt zile de la sosire pleca la Jürgburg, deoarece nu putea în mod serios să-i fie de vreun folos cu rîriri' e e^> cu atîc mai mult cu cîc Joachim avea acolo o rudă care să-i țină tovărășie.

-Așadar, bucură-te: stai numai pîna la toamna, spuse Hans Castorp • trînd la numărul douăzeci și opt și așezîndu-se la capătîiul varului său. Bătrînul s-a angajat, destul de ferm, pînă la un anumit punct. Poți să te bizui pe spusurile lui, prin urmare începe să socotești zilele cît ai de stat aici, sus. Octombrie - iată momentul potrivit. Atunci mulți vor pleca în Spania, iar tu te vei reîntoarce la vajnica ta unitate ca să-ți faci datoria în chip mai

mult decît strălucit.

Ocupația lui zilnică era să-l mîngîie pe Joachim mai ales pentru faptul că, venind aici, pierduse prilejul să ia parte la marile manevre care începeau chiar în aceste zile de august — căci mai cu seama cu acest gînd nu se împăca deloc, manifestînd neconținut un profund dispreț față de slăbiciunea care-l doborîse în ultima clipă.

-*Rebellio carnis*, spuse Hans Castorp. N-ai ce să faci. Nici cel mai viteaz ofițer nu poate face nimic, și chiar sfîntul Anton a simțit pe pielea lui povestea asta. Doamne, în fiecare an sînt manevre, și apoi tu știi cum devine chestiunea cu timpul nostru de-aici, de sus. Nu există deloc, iar tu n-ai lipsit chiar atît de multă vreme ca să nu reintri repede în ritm, și cît ai bate din palme tratamentul suplimentar s-a și terminat.

Totuși, sensul timpului se modificase prea evident în conștiința lui Joachim prin șederea la șes, ca să nu-i fie totuși teamă de aceste patru săptămîni care urmau. Însă toți își dădeau silința să-l ajute să le par-curgă; iar simpatia față de caracterul lui atît de demn se manifestă, de pretutindeni, prin vizite făcute de cunoștințe, fie de aproape, fie mai de eparte.

Settembrini veni, îl compătimi, se comporta fermecător și -Cum dintotdeauna îi spusese lui Joachim *locotenente* - de data aceasta îi

titlul de *capitano*. Naphta făcu și el o vizită bolnavului, și toate cunoștințele ale casei începură să apară încetul cu încetul — fiecare

se profită de un mic sfert de oră liber. Între ceasurile de er't. ca să ia loc pe marginea patului, să-i repete expresia de „mic

teru suplimentar" și să-l roage să le povestească întâmplările prin

Weh IrCCUse ~ adică: doamnele Stohr, Iltis și Kleeleld, domniile Fergc,

să și încă mulți alții. Unii îi aduceau și flori. Apoi, cînd cele patru

să și l'fU trecură se sculă, deoarece temperatura îi scăzuse suficient ca

să se mișca în voie, și își relua locul în sufragerie, alături de varul

sau, adică între Hans Castorp și soția berarului, doamna Magnus • de domnul Magnus, la capătul mesei și chiar pe locul pe care îl o ' cîntava vreme unchiul James, iar mai tîrziu doamna Ziemssen

Astfel, ca altădată, tinerii începură să trăiască iarăși unul lînga l altul chiar, pentru că situația anterioară să reînvie încă și mai deplin ' diat ce Mistress Macdonald își dădu ultimul suspin, cu portretul b ' țelului în mîna, Joachim reîntra în posesia vechii lui camere, alături d cea a lui Hans Castorp, după ce bineînțeles fusese dezinfectată într-u mod foarte conștiincios cu H₂CO.

Totuși, în realitate și din punct d vedere sentimental, lucrurile stăteau astfel încît, de-acum încolo Joachim va fi acela care va trăi pe lînga Hans Castorp, nu Hans Castorp pe lînga varul lui. Acum, primul era locatarul care nu se mișcase din loc și la a cărui existență Joachim nu făcea decît să participe vemelnic și doar ca vizitator. Căci Joachim nu pierdea din ochi, cu o hotărîre neînduplecată și strașnică, termenul fixat pîna în octombrie, cu toate că anumite părți ale sistemului său nervos central nu se resemnaseră să urmeze o conduită conformă cu norma umanistă și că pielea continua să-i fie fierbinte și uscată.

Începuseră, de asemenea, să facă vizite lui Settembrini și lui Naphta, reluînd și plimbările cu acești doi oameni uniți prin antagonismele lor, iar cînd A.K. Ferge și Ferdinand Wehsal luau și ei parte, ceea ce se întîmpla adesea, erau șase, în timp ce acești adversari în domeniul spiritului își continuau neîncetatele lor dueluri, despre care n-am putea să facem o relatare mai limpede fără a ne pierde într-un labirint deznă-dajduitor de nesfîrșit, așa cum o făceau ei înșiși în fiecare zi, în fața unui public impunător, deși Hans Castorp înclina să-și socotească sărmanul lui suflet ca scop principal în disputele lor dialectice. Auzise de ia Naphta că Settembrini ar fi francmason - ceea ce nu-i făcu o impresie mai puțin vie decît dezvăluirile italianului despre legăturile lui Naphta cu iezuiții și despre izvorul veniturilor lui. Și iarăși ramase foarte mi aflînd că în adevăr existau niște lucruri atît de fantastice, și îl mtrre insistența pe terorist asupra originii și esenței acestei ciudate organ¹ care peste cîțiva ani va sărbători două secole de existență. Settembrini îi vorbea despre caracterul spiritual al lui Naphta și¹ cînd acesta nu era de față, airagîndu-i atenția în mod patetic să s ^ reasca de el că de ceva diabolic, în schimb Naphta, cînd umanis ^ era de față, își bătea joc .sincer și fără emfază de sfera p^e reprezenta

Settembrini, lasînd sa se înțeleagă ca toate teoriile

MUNTELE VRĂJIT

561

complet demodat și înapoiat: liberalismul acesta burghez de Itâieri nu era nimic altceva decît o jalnica fantoma a spiritului, dar se mai legăna cu iluzia caraghioasa ca ar fi încă înzestrata cu un fiu revoluționar. Spunea: „Ce vreți, bunicul lui a fost *carbonaro*, ceea ce înseamnă: cărbunar. De la el moștenește aceasta credința de cărbunar Rațiune, în Libertate, în Progresul Umanității, iar tot ce se afla în lada ta plină de o ideologie de virtuți burgheze-clasiciste este ros de molii. Vedeți dumneavoastră, ceea ce zăpăcește lumea este disproportia între viteza spiritului și grosolănia, încetineala, inimaginabila trîndavie și stare de inerție a materiei. Trebuie să recunoaștem că această disproportie ar putea sluji ca scuza unui spirit care se dezinteresează complet de real, căci este în obiceiul unui asemenea spirit să respingă în mod statornic termenii care declanșează de fapt revoluțiile. În adevăr, spiritului viu îi este mai nesuferit un spirit mort decît o roca oarecare, decît toate bazalturile din lume, deoarece bazalturile măcar n-au pretenția să sînt spiritul vieții. Asemenea bazalturi, vestigii ale unor realități de demult, pe care spiritul le-a lăsat atît de departe îndărătul lui încît refuză să le mai asocieze conceptul de real, se conserva prin inerție, iar datorită persistenței apăsătoare și moarte împiedică din nefericire ideile înapoiate să-și dea seama de înapoierea lor. Vorbesc în general, dar aplicați dumneavoastră înșivă aceste generalități la un anumit liberalism umanitar care crede mereu că se găsește într-o situație eroică față de despotism și de autoritate. Fară să mai vorbim despre unele evenimente catastrofale cu care, vai! ar vrea să facă dovada că e viu și despre acele triumfuri întîrziate și zgomotoase pe care le pregătește, visînd că le va putea sărbători într-o zi! Numai la gîndul acesta, spiritul viu ar putea muri de plictiseală, dacă nu ar ști că numai el singur va fi cel care va hotărî ce este adevărat, profitînd, deopotrivă, de evenimentele catastrofale, el care unește elementele trecutului cu entele cele mai viitoare ale viitorului, în vederea veritabilei revo-”

— w cum se simte varul dumitale, domnule Hans Castorp?
Știi, mi-e foarte simpatic.

Mulțumesc, domnule Naphta. Am impresia că toată lumea îl simțea așa, căci se poate spune cu toată certitudinea că e un

băiat tare

'ala,

aoinnului Settembrim îi place mult, deși dezaproba, fara îndo-

^c' n anur nit terorism exaltat, implicat în profesiunea lui Joachim. ^ ud

însă ca domnia sa este frate într-o loja. Iată ceva la care nu
ePtam. Mărturisesc ca lucrul acesta ma pune pe gânduri. De
allfcl.

562

THOMAS MANN

faptul ni-l înfățișează sub un nou aspect, iar mie îmi explica
nelămuriri. Așadar, nu cumva își pune tălpile picioarelor în
unghi când este cazul și da mâna într-un anumit fel? N-am
observat la pi de genul acesta...

- Cred ca bunul nostru Frate-de-Trei-Puncte trebuie să fi depășit diul
unor astfel de copilării. De altfel, bănuiesc ca ceremonialul loii
s-a acordat, desigur destul de greu, cu uscăciunea spiritului
burghez acestor vremuri. Azi s-ar rușina cu ritualul de odinioară,
ca de un sari tanism necivilizat - și nu chiar cu totul pe nedrept,
căci este, în adevăr necuviincios sa înveșmînți într-un fel solemn
republicanismul ateu dîndu-l drept mister. Nu știu prin ce
înscenări de groaza au pus la încercare curajul domnului
Settembrini — adică dacă l-au purtat cu ochii legați prin tot
soiul de cotloane și l-au făcut să aștepte pe sub bolți sumbre
mai înainte de a i se deschide în față sala plina de lumini și de
luciri a lojii, pentru a i se acorda consacrarea. Nu știu dacă l-au
catehizat cu toata pompa ritualului și dacă, în fața unui cap de
mort și a trei luminări aprinse, l-au amenințat ca-i străpung cu
sabia pieptul gol. Trebuie sa-l întrebați chiar pe el, dar ma tem
ca n-o sa-l găsiți prea dispus să vorbească, deoarece chiar daca
toate acestea se vor fi desfășurat după un tipic mai burghez, nu
înseamnă deloc ca n-a fost silit sa depună în mod solemn
juramîntul tăcerii.

- Sa jure în mod solemn? Să păstreze tăcerea? Prin urmare,
totuși?

- Desigur. Juramîntul tăcerii și al supunerii.

- Și al supunerii? Domnule profesor, în cazul acesta mi se
pare ca n-ar mai trebui sa aibă nici un motiv sa se arate atît de
enervat de terorismul și de fanatismul pe care le comporta
profesiunea varului meu. Tăcere și supunere! N-aș fi crezut
niciodată ca un om atît de liberal ca Settembrim ar putea să se
supună unor condiții și unor jurăminte atît de spaniole. Am
impresia ca exista ceva militaresc-iezuit în francmasonerie.

- Impresie foarte justificata, raspunse Naphta. Bagheta dumnea voastra magica vibreaza si loveste unde trebuie. Ideea de uniune fundamental si permanent nedespărta de ideea de absolut. Prin urm aceasta idee este terorista, adica antiliberala. Ea degreveaza conș » individuala si, în numele scopului absolut, consfințește toate mijl° chiar si pe cele mai sîngeroase, chiar si crima. Avem motive sap punem ca, la început, unirea dintre frați, în lojile masoni < pecetluita în mod simbolic prin sînge. O uniune nu-i niciodata co ^ plativă, ci este, întotdeauna, prin însăși natura ei. organizatoric

MUNTELE VRĂJIT

563

iritual absolut. Nu știți, desigur, ca întemeietorul Ordinului Illumi-

■ \nr cate o vreme aproape că se confunda cu francmasoneria, era un nap'01'

t membru al Societății lui Isus?

Mu, mărturisesc că este ceva nou pentru mine...

_ Adam Weishaupt și-a organizat asociația secreta umanitara exact

, â jnodelul Ordinului Iezuiților. El însuși era francmason, iar cei mai

spectabili frați ai lojei din acele timpuri erau iluminați.

Vorbesc despre

doua jumătate a secolului al optsprezecelea, pe care

Settembrini n-ar

ovăi să vi-l caracterizeze ca pe o epoca de decadența a confreriei sale.

însă în realitate aceasta a fost epoca ei de suprema înflorire, ca de altfel

a tuturor asociațiilor secrete, epoca în care francmasoneria a fost în

adevăr însuflețită de o viața superioara, de o viața de care mai târziu

oameni de soiul filantropului nostru au epurat-o, căci, dacă prietenul

nostru ar fi trăit pe vremea aceea, ar fi taxat-o fara îndoiala drept

iezuitism și obscurantism.

- Și existau motive pentru asta?

- Da — dacă vreți. Libera-cugetare triviala avea motivele ei să se comporte astfel. Erau vremurile cînd părinții noștri se

sileau sa însuflețească Ordinul printr-o viața catolică și ierarhică, și când la Clermont, în Franța, înflorea o lojă masonică iezuită. Este, printre altele, vremea când în diferitele loji pătrunde spiritul rosenkreuzerienilor — o confrerie foarte ciudată, cum veți putea observa, care a încercat să facă o sinteză între o doctrină ce urmărea scopuri pur raționaliste și progresiste, atât politice cât și sociale, și în același timp practica un cult ciudat bazat pe unele științe secrete din Orient, științe în cadrul cărora înțelepciunea

indusă și cea araba se împleteau cu elemente de magie naturală. Atunci

au fost reformate multe loje masonice și îndreptate către pazirea strictă a

principiilor, într-un sens pur iraționalist și pătruns de mister, un sens

grec-alchimist, iar de aici provin și gradele superioare ale masoneriei -

inspirate din ordinele cavalești, cărora li s-a adăugat vechea ie-

le mitică cuprinzând ucenicii, calfele și maeștrii, grade de mari cu caracter aproape sacerdotal și inspirate din misterele

teuzenilor. Este vorba aici de reînvierea anumitor ordine religioase ale cavalerilor din evul mediu, în special acela al templierilor, sărăci care se călătoreau în fața patriarhatului din Ierusalim jurământul de credință: 'Castitate și supunere. Chiar și astăzi un mare maestru din ie-

masonică poartă titlul de „Mare Duce de Ierusalim”.

564

THOMAS MANN

— Domnule Naphta, toate acestea sînt noi, absolut noi pentru

I i

Dar încep să-l prind cu ocazia mica pe Settembrini al nostru Duce de Ierusalim”, nu-i rău deloc. Ar trebui să-i spuneți astfel în glă cu vreun prilej oarecare. Doar v-a numit mai zilele trecute *Doctor and...;•' cus*. Aceasta merita o răzbunare.

— O, există o mulțime de alte titluri, la fel de semnificative desemnează, conform unei stricte tradiții, gradele de maeștri și temn!eri. Avem, de pildă, un Maestru Desăvârșit, un Cavaler al Orientului și Mare Preot Superior, iar gradul al

treizeci și unulea se intitulează chiar-Principe August al Misterului Regal. Observați ca toate aceste nume dau pe față legaturile cu misticismul oriental. Însăși reparația templierului nu înseamnă altceva decât reluarea unor asemenea legături pătrunderea fermentilor iraționali într-o lume de idei raționale și militariste. Prin ei francmasoneria a câștigat un farmec nou și o noua strălucire care explică, de altfel, succesul reputat la vremea ei. A tras la sine toate elementele care erau obosite de raționalismul secolului, de liberalismul lui umanitar, luminat și cumpănit, elemente însetate de esențe mai tari. Succesul ordinului a fost atât de mare, încât filistinii s-au plîns ca-i abătea pe oameni de la fericirea conjugală și de la demnitatea feminină.

— Dacă-i așa, domnule profesor, atunci încep să înțeleg de ce domnul Settembrini nu-și amintește cu plăcere această epoca de înflorire a confreriei sale.

— Nu, nu-și amintește cu plăcere că au existat vremuri când confreria lui și-a tras întreaga antipatie pe care liberalismul, ateismul, rațiunea enciclopedică o arunca de obicei în spinarea complexului bisericii, adică a catolicismului, călugărului, evului mediu. Ați auzit desigur ca francmasonii au fost considerați obscuranțiști...

— De ce? Aș dori să-mi dați unele amănunte despre cauzele acestui fenomen.

— Vă voi lămuri imediat. Respectarea strictă a tradiției cerea o ap fundare și o lărgire a moștenirii ordinului, situându-i originea istorică lumea misterelor și în pretensele practici întunecate ale evului. Măiestri ai lojilor erau inițiați în *physica mystica*, se aflau în posesia științelor magice ale naturii, erau mai ales mari alchimiști---

— Acum trebuie să fac un efort mare ca să-mi amintesc semni preciza a cuvîntului alchimie. Mi se pare că alchimie înseamnă aur, piatra filozofală. *Aurum potabile*...

ificațU

face

MUNTELE VRĂJIT 565

Desigur, în înțelesul popular. Dar într-un limbaj puțin mai savant

cu vînt înseamnă purificarea, transmutația și înnobilarea materiei,

substanțializarea, și anume într-o formă mai înaltă, prin urmare

nsificarea — a acelei *lapis philosophorum* produs androgen de sulfura

• de mercur, o *res bina*, iar acea *prima materia* bisexuată nu era cu

'mic mai mult și cu nimic mai puțin decât însuși principiul intensi-

r arii al dezvoltării spre o forma superioara, cu ajutorul influențelor

exterioare - o pedagogie magică, dacă vreți.

Hans Castorp tăcu. Privea undeva în sus, clipind des. _ Un simbol al transmutației alchimiste, continuă Naphta, care era mai ales mormîntul.

- Mormîntul?

- Da, locul unde se desâvîrșește descompunerea. Acesta este principiul fundamental al oricărei ermetici, nimic altceva decît vasul, retorta de cristal păstrată cu grijă, în interiorul căreia materia este împinsă pîna la ultima transformare și purificare.

- „Ermetică” este bine zis, domnule Năphta. „Ermetic” — cuvîntul acesta mi-a plăcut întotdeauna. Este un adevărat cuvînt magic, cu niște asociații de idei nedefinite și îndepărtate. Iertați-mă, totuși trebuie să mă gîndesc la borcanele de conserve pe care menajera noastră de la Ham-burg - care se numește Schaleen, fără doamnă, nici domnișoara, ci Schaleen pur și simplu — le păstrează în cămară, înșiruite pe rafturi, niște borcane ermetic închise. Stau acolo aliniate, luni și ani, iar cînd deschide vreunul, după cum o cere nevoia, conținutul este pe deplin proaspăt și intact; lunile, anii nu i-au putut face nimic, iar conținutul Poate fi consumat așa cum se află. Este adevărat că la Schaleen nu este

101 a¹chitnie, nici purificare, ci pur și simplu conservare, de unde și

mele de conservă. Dar ceea ce e magic în chestiunea aceasta este că

Pectiva conservă s-a sustras timpului: a fost ermetic izolata, timpul a

ut pe lîngă ea — ea n-a avut timp, a stat în afara lui, pe raft. Ei, cam

s a" lucrurile cu borcanele de conserve. Evident, n-am spus cine știe

a rog să mă iertați. Cred că voi ați să-mi mai dați și alte explicații.

urnai dacă doriți. Se cere ca ucenicul să fie lacom de știință și eamâ, ca să ne exprimăm în spiritul temei noastre. Cavoul,

: con-

JL/111LUA IV111V/1 II_/1-4»Jl-.1*--- ^ ^*_*- ■ 111

sac n a f^ost întotdeauna simbolul principal al legamîntului de ^».-

să • Ucenicul, ageamiul care dorea să fie admis la
învățătura, trebuia
ca u Ca are curaj m față ororilor mormîntului, tradiția ordinului
cerea

să fie dus și lăsat, cu titlu de încercare, într-un mormînt și sa
566

THOMAS MANN

nu iasă de acolo decît condus de mîna unui frate necunoscut rw •

e aici provine labirintul de coridoare și de cotloane întunecate
pe care n

cele mason trebuia sa le străbată, stofa neagra cu care era
îmbrăcata 1 • conform unei stricte tradiții, cît și cultul sicriului
care juca un rol atît ri important la inițiere și în ceremonialul
adunării. Drumul misterului s' purificării era învăluit de
primejdii. Ducea prin spaime, prin împărat' putreziciunii, iar
ucenicul, neofitul, nu era decît tineretul setos de inir colele
vieții, nerăbdător de a se vedea dotat cu o forța demonica
supranaturala, călăuzit de oameni mascați care nu erau decît
umbrele misterului

- Va mulțumesc foarte mult, domnule profesor Naphta. A fost
minunat! Deci aceasta este pedagogia ermetică. Cred că nu
poate exista nici un rau în faptul că ma lămuresc și asupra
acestor lucruri.

- Cu atît mai puțin cu cit e vorba de o îndrumare spre
domeniul problemelor finale, spre mărturisirea de credință a
transcendentului absolut și, mai departe, spre atingerea țelului
suprem. Stricta tradiție masonică alchimista a condus în timpul
deceniilor următoare multe spirite nobile și neliniștite spre acest
țel - țel pe care, de altfel, cred ca nu mai este necesar sa îl
numesc, căci nu se poate să va fi scăpat ca înaltele grade
scoțiene nu sînt decît un surogat al ierarhiei sacre, ca înțelep-
ciunea alchimista a maestrului francmason se îndeplinește în
chiar misterul transsubstanțializării, și ca directivele secrete pe
care loja le-a dat adeptilor ei se regăsesc tot atît de limpede în
inițierea eclesiastică, așa cum ritualurile simbolice ale
ceremonialului masonic se regăsesc în simbolismul liturgic și în
arhitectura sfintei noastre biserici catolice.

- A, așa stau lucrurile!

- Te rog, asta încă nu e totul. Mi-am îngăduit mai înainte sa
remarc ca nu-i decît o interpretare istorica afirmația ca lojile își
au originea in cinstita breasla a zidarilor. Oricum, observarea
stricta a tradiției a dat francmasoneriei unele fundamente

omenești mult mai profunde. Ritul lojilor prezintă o nota comuna cu anumite mistere ale bisericii noastre, între altele legături cu solemnitățile oculte și dezlănțuirile sacre prin omenișii celei mai străvechi... Ma gândesc, în ceea ce privește Dișica, la agape și la cina cea de taina, la taina împărtășaniei cu carne și sînge, pe de alta parte în practica lojilor se manifesta...

- O clipa, o clipa, dacă-mi îngăduiți o observație marginală. Aceste așa-numite agape și în casta închisă din care face parte varul meu - scrișorii lui mi-a vorbit adesea despre ele. Firește, în afara de fapt

MUNTELE VRĂJIT 567

herchelesc puțin, totul se petrece foarte corect, adică lucrurile nu sînt nici măcar atît de departe ca la petrecerile studentești...

par căroră le corespunde în practica lojilor cultul mormîntului și

sicriului, asupra căruia v-am atras atenția adineauri. În amîndouă

urile ne aflăm în prezența unui simbolism al lucrurilor extreme și

preme, cu alte cuvinte clementele unei religiozități primitive și

orgiice, cu jertfe nocturne și desfrîinate în cinștea morții și a devenirii, a

transformării și a învierii... Va amintiți că atît misterele lui Isis, cît și

cele de la Eleusis, se celebrau noaptea, în peșteri întunecoase. Însă a

existat și există încă foarte multe reminiscențe egiptene în masonerie și

multe societăți secrete s-au și numit Alianțe Eleusiene. Acolo se

desfășurau serbările lojilor, sărbătoriri ale misterelor eleusiene și

afrodiziene, în care pînă la urmă femeia juca totuși un rol — Sărbătoarea

Rozelor la care se referă fără îndoială cei trei trandafiri albaștri de pe

gluga masonului, prăznuiri care, s-ar părea, trebuiau să degenereze în

orgii bahice...

-Opriți-vă o clipă, domnule profesor Naphta, căci ce aud este

ului! Cum, toate acestea înseamnă francmasonerie? Și în legătură cu toate acestea trebuie să mi-l reprezint pe domnul Settembrini al nostru, cel cu o minte atât de clară...

- Nu, fiindcă ați fi foarte nedrept față de el! Nu, Settembrini este cu totul străin de toate acestea. Nu v-am mai spus că Loja s-a descotorosit, cu ajutorul celor de o seamă cu el, de toate elementele unei vieți superioare? S-a umanizat, modernizat, Dumnezeu! Și-a revenit astfel din rătăcirii, întorcându-se la util și la rațiune, la progres și la lupta împotriva Pnntților și ecleziasticilor, pe scurt la o concepție socială a fericirii. Acum, discută între ei iarăși despre natură și despre virtute, despre tem-Peranță și despre patrie. Bănuiesc că mai vorbesc chiar și despre aface-

lor personale. În fine, este întreaga mizerie burgheză sub forma unui Club...

- Păcat - păcat pentru Sărbătoarea Rozelor! Îl voi întreba pe Settem-

■ ica într-adevăr nu mai știe nimic despre asemenea praznice.

~ **redeinstitul cavaler al echerului! spuse cu ironie Naphta.

Gîndiți-va

-p °a n~a f°st tocmai atât de ușor pentru el să fie admis pe șantierul

^ P ui Umanității, căci este sărac ca un șoarece de biserică, iar cei

u ° ° nu pretind chiar atât de mult o cultură superioară, o cultură

f_ax a °â c'orîți' cît cer să a' ° avere suficientă ca să-ți poți plăți

e Intr<ire și cotizațiile anuale, care nu sînt deloc neînsemnate.

568

THOMAS MANN

Cultura și avere, iată-l pe burghez. Și, prin acestea, aveți fundament Republicii liberale universale!

— în adevăr, rîse Hans Castorp, iată-le date pe față sub ochii nost"

— Cu toate acestea, adăugă Naphta după o tăcere, îmi îngădui a sfătui să nu judecați cu prea mare ușurință nici omul și nici cauza lui h aș vrea, pentru că veni vorba, să vă îndemn cu stăruință să fiți cît m rezervat și mai prudent. Demodatul nu este chiar echivalentul nevino vatului. Dacă ești mărginit, nu ești neapărat nevătămător. Acești oameni au turnat multă apă în vinul lor, care, odinioară, era generos, însă ideea

de alianța prin ea însăși este destul de concentrată pentru a suporta sa fie diluata, căci ea păstrează vestigiile unui mister fecund și se cuvine sa ne îndoim foarte puțin de faptul că lojile trag sforile mondiale ale lumii după cum se cuvine sa nu șovaim a crede că îndărătul acestui amabil domn Settembrini se ascund niște puteri al căror afiliat și emisar este...

— Emisar?

— Da, un făcător de prozești, adică un pescuitor de suflete.

„Și oare cam ce fel de emisar ești tu?” gîndi Hans Castorp.

Dar cu voce tare, spuse:

— Va mulțumesc, domnule profesor Naphta. Vă sînt sincer recunoscător pentru sfatul dumneavoastră. Știți ce voi face? Voi sui încă un etaj, dacă mai poate fi vorba de etaj la această înălțime, și-l voi sonda pe acest deghizat frate mason. Un ucenic trebuie sa fie setos de învățătura și să nu știe ce-i teama. Mai trebuie, firește, sa fie și prudent... Cu emisarii, prudența se impune de la sine.

Hans Castorp însă putea sa-și continue fără teamă instruirea în acest domeniu, chiar prin domnul Settembrini, care nu avea să-i reproșeze nimic domnului Naphta din punctul de vedere al discreției și de altfel nici nu păruse preocupat în mod special să facă o taina din legaturile lui cu acea societate care-și pusese drept țel armonia. *Rivista dellaMasso-neria Italiana* era deschisă pe masa lui. Hans Castorp nu o observase, pur și simplu, pînă în clipa aceea. Iar cînd, inițiat de Naphta, îndrep convorbirea spre arta regală masonică, de parcă raporturile Settembrini cu francmasoneria n-ar fi lăsat măcar o singura clipă v --umbră de îndoiala, nu s-a lovit decît de o aparentă rezerva. Desig • existau anumite aspecte pe care literatura nu le dezvăluia în întregi¹¹¹

asupra căroră își ținea buzele strînse cu o oarecare ostentație, și se părea era în adevăr legat prin acele jurăminte teroriste despre

vorbise Naphta: de fapt era mai mult un fel de a face pe misterios care sul cu

MUNTELE VRĂJIT 569 fleacuri ce nu se refereau decît la comportarea exterioara și la pro-

jșt A1

• lui poziție în sînul acestei ciudate organizații. Dar în ceea ce

• este restul, îi vorbi chiar pe larg și-i schița celui setos de a ști un hlou amănunțit al raspîndirii asociației, reprezentata

aproape în lumea

aga p_{ri}n douăzeci de mii de loji și o sută cincizeci de mari loji, și se întindea chiar pîna la civilizații ca acelea din Haiti și din republica neagră a Liberiei. Cita de asemenea tot felul de nume mari ai căror deținători fuseseră francmasoni, sau erau încă. Pomeni astfel de Voltaire, Lafayette și Napoleon, Franklin și Washington, Mazzini și Garibaldi, iar printre cei vii îl pomeni pe însuși regele Angliei; printre altele enumera și multe personalități însărcinate cu diferitele afaceri publice ale statelor europene, membri în guverne și parlamente.

Hans Castorp își manifestă respectul, dar nu se arăta deloc uimit. Așa se petreceau lucrurile și în asociațiile studentești, gîndi el. Și acestea te legau pe viață și se pricepeau să atragă în sînul lor cît mai mulți membri; ba dacă n-ai fi fost membrul nici unei asemenea asociații, reușeai cu foarte mare greutate să ocupi vreo slujbă administrativă de stat. Așa că domnul Settembrini nu explica lucrurile prea limpede și nici nu spunea cine știe ce, punînd un accent deosebit pe legăturile membrilor cu loja; căci trebuia să admiti, dimpotrivă, că dacă atîtea funcții importante fuseseră ocupate de către francmasoni, asta nu dovedea, la urma urmei, decît puterea lojii, care cu siguranța ca-și avea rolul ei important în tragerea sforilor politicii mondiale, adică mult mai important decît voia domnul Settembrini să-o mărturisească în mod fățiș.

Settembrini surise. Ba chiar își făcu vînt cu revista pe care o ținea în nuna. Credea cineva că i se poate întinde o cursă? Întreba el. Ori își închipuie că-l poate sili să facă mărturisiri imprudente atît asupra naturii Politice cît și în legătură cu spiritul Lojii, prin esența politic?

- Ar fi o șiretenie absolut inutilă, domnule inginer! Noi admitem itica fără rezerve, pe față. Și ne sinchisim prea puțin de animozitatea

are cHiva proști — instalați în țara dumneavoastră, domnule inginer, ¹ aproape nicăieri aiurea - o manifesta fata de acest cuvînt și de acest

■ filantropul nu poate nici măcar să admită vreo diferență între

lcâ și nonpolitică. Nu există nonpolitică. Totul este politic.

~ Luați o cale ocolită?

atr 3rea h_{ine} c_â ex_{ista} un*_i care socotesc că este recomandabil să

Dar a Cn^a asupra faptului că la origine francmasoneria era apolitică.

cești oameni se joacă cu vorbele și trag niște frontiere pe care a

570

THOMAS MANN

sosit timpul să le recunoaștem ca fanteziste și stupide. În primul * lojile spaniole, cel puțin, au avut chiar de la început o orientare polit'

— Sînt convins de acest lucru.

— Dumneavoastră, domnule inginer, sînteți convins de foarte puține lucruri. Să nu vă închipuiți că vă puteți convinge de multe prin dumneavoastră înșivă; de aceea, în primul rînd învățați și dați-vă silința să folosiți de ceea ce știți - vă rog asta în interesul dumneavoastră și al țării dumneavoastră și al Europei — și să rețineți bine ceea ce voi încerc acum să vă vîr în cap. În al doilea rînd, ideea masonică n-a fost, în realitate, niciodată apolitică și n-a putut să fie în nici o vreme, iar dacă a crezut cumva că este, s-a înșelat asupra propriei ei naturi. Ce sîntem noi? Niște zidari și niște muncitori care lucrează la o construcție. Toți urmăresc un țel unic iar cea mai bună parte a întregului este legea fundamentală a fraternității. Care anume este această parte excepțională a construcției? Edificiul social făurit în mod metodic, adică perfecționarea umanității, noul Ierusalim. Ce caută în toate acestea politica și non-politica? Problema socială, problema vieții în societate, este ea însăși politică, integral politică, numai politică. Oricine se consacră acestei probleme — iar acela care i s-ar sustrage n-ar merita numele de om - va aparține politicii, politicii interne ca și politicii externe, și înțelege că arta francmasonului este arta de a governa...

- ...de a governa...

- Ca francmasoneria ilumiinaților a cunoscut gradul de regent...

- Foarte bine, domnule Settembrini. Artă de a governa, gradul de regent, toate acestea îmi plac. Dar spuneți-mi un lucru: dumneavoastră sînteți creștini, dumneavoastră, cei din loja dumneavoastră?

-Perche?

- lertați-mă, o să pun întrebarea altfel, într-un chip mai general și mai simplu. Credeți în Dumnezeu?

— Va voi răspunde. Dar de ce îmi puneți această întrebare?

— N-am voit să vă ispitesc adineauri, însă există o poveste biblică, care cineva îl ispitește pe Dumnezeu, prezentîndu-i o monedă română¹¹ primește răspunsul că trebuie să dea Cezarului ce este al Cezarului și

Dumnezeu ceea ce este al lui Dumnezeu. Mi se pare ca acest m° demonstra ne arata diferența între politică și nonpolitică. Daca exis Dumnezeu, trebuie sa se poată face aceasta deosebire. Francm cred în Dumnezeu?

MUNTELE VRĂJIT 571

fvl-am angajat să vă răspund. Vorbiți despre o unitate pe care noi Hm s-o creăm, dar care, spre marele regret al oamenilor binevoitori,

- nu există. Nici Liga universală a francmasonilor nu exista. Dar H că a fi realizată - și repet că se lucrează cu o dîrzenie tăcuta la aceasta

eră măreață — credința ei religioasă va fi și ea, fara îndoiala, unificata, f • nd concepută în următorii termeni: *Ecrasez l'infame!*

- în mod obligatoriu? Dar aceasta înseamnă intoleranță!

_Mă îndoiesc, domnule inginer, că ați fi în stare sa discutați problema toleranței. însă încercați sa va amintiți ca toleranța se transforma în crimă atunci cînd este aplicată Râului.

- Oare Dumnezeu ar fi Răul?

- Metafizica este Râul. Căci nu este bună la nimic altceva decît sa adoarmă activitatea pe care trebuie s-o consacram construirii Templului Societății. De aceea Marele Orient al Franței a dat de multa vreme exemplul, stergînd numele lui Dumnezeu de pe toate actele. Noi, italienii, i-am urmat exemplul...

- O inițiativă foarte catolică!

- Vreți să spuneți că...

-Găsesc că este teribil de catolic sa-l anulezi pe Dumnezeu!

- Cu alte cuvinte, vă referiți la...

-Lanemic deosebit, domnule Settembrini. Nu dați atenție flecărelii mele. Am avut pentru o clipa impresia că ateismul este uriaș de catolic și că îl anulează pe Dumnezeu numai ca să poată fi și mai catolic.

Dacă domnul Settembrini făcu o pauza lungă după aceste vorbe, desigur că n-a procedat astfel decît din cerințe pedagogice. Răspunse abia după o tăcere bine calculată:

~ Domnule inginer, departe de mine dorința de a vă înșela sau de a

J^ni în protestantismul dumneavoastră. Am vorbit despre toleranța...

Ste de Prisos să subliniez ca am fața de protestantism mai mult decît

eranța, am o adîncă admirație pentru rolul lui istoric de luptă

împotri-

rangulării conștiinței. Descoperirea artei tiparului și apariția

ormei sînt și rămîn meritele cele mai de seama ale Europei Centrale

cauza Umanității. Asta este în afară de orice îndoială. Iar după

ați spus, nu mă îndoiesc că mă veți înțelege exact, dacă vă voi

eh ■ aten^a asupra faptului ca toate acestea nu sînt decît un aspect al

Ujg u Ș1 că mai exista și altele. Protestantismul comportă unele ele-

u_{nej} "" Lmar personalitatea reformatorului dumneavoastră comporta

emente... Mă refer la elemente de chietism și de contemplare 572

THOMAS MANN

hipnotica, ce nu sînt europene, ci străine și ostile legii vieții pe continent activ. Deci priviți-l cu atenție pe acest Luther!

Priviți-i p₀ tele pe care le avem de la el, acelea din tinerețe, cît și pe celelalte ari' din epoca maturității! Ce fel de craniu este acesta? Ce semnificat' acești pomeți și aceasta ciudata așezare a ochilor? Dragul meu, este As' i N-aș fi surprins, n-aș fi deloc surprins dacă s-ar dovedi că este în joc element vandalo-slavo-sarmatic și dacă personalitatea, de altfel form' dabilă — și nimeni nu se va gîndi s-o nege — a acestui om ne arată c unul dintre talerele atît de periculos echilibrate ale țării dumneavoastră a fost în mod fatal supraîncărcat cu o greutate colosala - talerul oriental care pîna în zilele noastre face ca talerul occidental să salte în aer...

De la pupitrul său de umanist, de lîngă lucarnă, în fața căruia stătuse în picioare pînă acum, domnul Settembrini se apropie de masa rotunda cu carafa de apă, apoi se îndrepta spre elevul său care ședea pe canapeaua lipită de perete, fără să se lase pe spate, cu coatele pe genunchi și bărbia în palmă.

— *Caro*, spuse domnul Settembrini. *Caro amico!* Ar trebui să se ia hotărîri, hotărîri de o importanță de neprețuit pentru fericirea și viitorul Europei, și chiar țării dumneavoastră îi va reveni atribuția sa le ia, iar ele trebuie sa se înfăptuiască în primul rînd în sufletul ei. Situată între Răsărit și Apus, ea va trebui sa aleagă în mod hotărîtor și în deplină conștiința între cele două

sfere Căre-și dispută ființa ei, va trebui sa se hotărăscă în mod categoric și pentru totdeauna. Sînteți tînăr, veți lua parte la această hotărîre, veți fi chemat s-o influențați. Să binecuvîntam deci destinul ce v-a călăuzit în aceste locuri înfiorătoare, dar în același timp îmi dă ocazia sa exercit o oarecare influența asupra mlădioasei dumneavoastră tinereți, prin cuvîntul meu nu chiar complet nepriceput, nici complet neputincios, și sa vă fac sa simțiți răspunderile ce le aveți, ce le are țara dumneavoastră în ochii civilizației...

Hans Castorp stătea cu bărbia în pumn. Privea afara, prin lucarna, ? în ochii lui albaștri și naivi se putea citi o anumită opoziție. Tăcu.

- Tăceți, spuse domnul Settembrini emoționat.

Dumneavoastră și țara dumneavoastră lăsați să planeze asupra acestor lucruri o ta foarte rezervată, o tăcere atît de opaca, încît nu îngăduie sa-ți faci nîl părere asupra adîncimii ei. Nu iubiți cuvîntul, adică sau nu va pînă să-l folosiți, sau îl considerați sacru într-un mod care nu-i destinat co nicării, iar lumea care vorbește nu știe și nici nu cunoaște ce se p ^ cu dumneavoastră.

Dragul meu prieten, faptul acesta este prime]

MUNTELE VRĂJIT 573

■ baiul este însăși civilizația... Cuvîntul, chiar cel mai contradictoriu,

o obligație... Căci mutismul izolează. Unii presupun, este adevărat,

. »; Încerca sa va spargeți izolarea prin anumite acte. II veți face, în

. ■ acesta, pe varul dumneavoastră Giacomo sa activeze (domnul

Settembrini, fiindcă îi era mai la îndemînă, avea obiceiul sa-l numească

Joachim „Giacomo”), îl veți face pe vărul dumneavoastră Giacomo

. înainteze dincolo de tăcerea dumneavoastră și „doi dușmani va

doborî cu mărețe lovituri, iar ceilalți o vor lua la goană".

Cum Hans Castorp începu să rîda, domnul Settembrini rîse și el încîntat, cel puțin pentru moment, de efectul citatului său plastic.

- Bine, sa rîdem! spuse el. Mă veți găsi întotdeauna dispus sa fiu vesel, căci „rîsul este o strălucire a sufletului", cum spunea un gînditor grec. Dar ne-am îndepărtat de la subiectul nostru și

am ajuns la niște lucruri care, o recunosc, sînt legate de dificultățile de care se lovesc lucrările noastre pregătitoare în vederea unei Ligi universale masonice, de niște dificultăți pe care ni le opune mai ales Europa Protestanta...

Domnul Settembrini continua a-i vorbi cu căldură despre ideea acestei Ligi universale care se născuse în Ungaria și în a cărei înfăptuire avea toate motivele să spere, întrucît conferea francmasoneriei o putere ce va hotărî însuși destinul lumii. Îi arăta în treacăt cîteva scrisori primite în legătura cu această chestiune de la niște mari demnitari străini ai Ligii, o scrisoare autografă de la marele maestru elvețian, fratele Quartier lă Tente, avînd gradul al treizeci și treilea, și tot în continuare comentă proiectul la care lucrau, de a face din idiomul artificial numit esperanto, limba universală a Ligii. Și cu ardoarea lui obișnuită se înalță în sfera politicii înalte, făcînd ocolul Europei și evalua posibilitățile de realizare ale gîndirii revoluționare republicane în propria lui țară, în Spania și în Portugalia. Îi mai mărturisise ca întreținerea corespondență cu unele persoane situate în fruntea Marii Loji a acestui regat. Fără îndoială acolo, adică în Portugalia, lucrurile se apropiau de etapa decizivă. Deci, Hans Castorp să se gîndească la el, la Settembrini, dacă așteptînd evenimentele se vor precipita. Și Hans Castorp făgăduie să se gîndească

ar se cere să precizăm că asemenea discuții masonice, care avuseseră

loc separat între elev și fiecare dintre cei doi mentori ai lui, se joacă estăsuraseră și în perioada care precedase reîntoarcerea lui

revoluționară, " Controversa asupra căreia ne oprim acum s-a petrecut după

a lui, mai precis la noua săptămîni de la sosire, fiind și el de 574

THOMAS MANN

față, adică la începutul lui octombrie, iar Hans Castorp avea să pastorească amintirea acestei întruniri din fața Cazinoului din Plat? soarele de toamnă, cu băuturi răcoritoare pe masă, și n-avea să o • niciodată deoarece în ziua aceea Joachim îi insuflă o tainică îngrijorare datorită unor simptome și aspecte care, în mod obișnuit sînt un motiv de grijă, cu alte cuvinte niște dureri în gît și o ușură răgușeală, prin urmare doar un fel de jenă inofensivă, dar care îi înfățișa tînărului Castorp într-o lumină

puțin cam ciudată— adică putem spune că-l îngrijora chiar lumina pe care credea că o observă în adâncul ochilor lui Joachim, ai acestor ochi ce fuseseră întotdeauna blânzi și mari, însă în ziua aceea — dar, de altfel, ca și mai înainte — se măriseră și se adânciseră într-un anumit chip nelămurit, căpătînd o expresie visătoare și — trebuie să adăugăm acest cuvînt straniu — *amenințătoare* împletindu-se totuși armonios cu lucirea interioară pomenită mai sus și care nu-i displăcea lui Hans Castorp - ba, dimpotrivă, o găsea chiar foarte plăcută, cu toate că tocmai ea era aceea care-l îngrijora. Pe scurt, este imposibil să vorbești despre asemenea impresii altfel decît numai confuz, adică exact așa cum se prezentau ele.

Convorbirea, controversa - firește, o controversă între Naphta și Settembrini — era un fapt deosebit și nu semăna decît foarte vag cu discuțiile pe care le aveau fiecare în parte cu Hans Castorp despre francmasonerie. De data aceasta, în afara celor doi veri mai asistau și Feige și Wehsal, fiind cu toții setoși de a ști, măcar că nu toți erau la înălțimea subiectului — iar domnul Ferge o și sublinie cu tot dinadinsul că el nu se pricepea la asemenea lucruri. Dar o discuție dusă pe de o parte ca și cum însăși viața ar fi fost în joc, iar pe de altă parte cu atîta spirit și aut de scînteietor, ca și cum *n-ar* fi fost vorba despre viața, ci despre un concurs elegant - și doar acesta era caracterul tuturor disputelor între Settembrini și Naphta - o asemenea luptă era interesantă în sine, chiar și pentru aceia care nu prea pricepeau mare lucru și nici nu aveau pregătirea să-i urmărească sensul decît în mod confuz, căci trăgeau urechea și unii cu totul străini, care ședea din întâmplare în apropiere mesei unde avea loc discuția, ascultînd-o uimiți, cu sprîncenele rid¹ și răpiți de pasiunea și grația dialogului.

Aceasta se petrecea, cum am spus, în fața Cazinoului, după-
arw

după ceai. Cei patru internați de la „Berghof” se întîlniseră cu
brini, iar Naphta li se alătură din întâmplare. Stăteau cu toții în Ju

Settem' rul

măsuțe de fier, cu diferite băuturi aranjate în față, adică
sifon, an^a

MUNTELE VRĂJIT 575

ut Naphta, care-și lua aici gustarea de după-amiaza, ceruse
sa fie ruit cu vin și prăjituri, ceea ce era, pe cît se părea, o
reminiscența de vremea noviciatului, iar Joachim își umezea

foarte des gîtul bolnav limonada pe care și-o prepara foarte tare și foarte acră, întrucît îi mai trîngea țesuturile gîtului și-i alina jena. Settembrini, care bea apă haratâ pur și simplu, însă o bea folosindu-se de un pai cu o grație atît . fermecătoare încît parcă ar fi savurat cea mai aleasă băutura răcoritoare, glumi:

_ Domnule inginer, ce-am auzit? Ce zvon mi-a ajuns la urechi? Vi se întoarce Beatrice? Călăuza dumneavoastră de-a lungul celor noua cir-cumsfere ale paradisului? Ei, dar vreau sa sper ca, în ciuda acestui experiment, n-o să disprețuiți cu totul mina prietenească pe care v-o întinde Vergiliu al dumneavoastră! Ecleziastul nostru, aici de față, va va confirma că universul lui medieval nu este întreg dacă lipsește misticismul franciscan, polul diametral opus al teoriei cunoașterii thomiste.

Se făcu haz de această pedanterie glumeață și toți se uitară la Hans Castorp care, rîzînd și el, își ridică paharul cu vermut în sănătatea lui „Vergiliu al său”. Și ar fi fost foarte greu de prevăzut ce aprig conflict de idei trebuia să izbucnească în timpul orei următoare din cuvintele nevinovate, deși pedante, ale lui Settembrini. Căci Naphta, oarecum provocat, trecu imediat la atac și se legă de poetul latin pe care Settembrini îl venera atît de mult încît îl situa deasupra lui Homer, în vreme ce Naphta își mai manifestase pînă atunci, și nu numai o dată, disprețul cel mai definitiv față de el cît și fața de poezia latina în general, așa că se folosi iarăși cu răutate și promptitudine de prilejul ce i se oțerea. Fusese o idee întîmplătoare a marelui Dante, spuse el, sa-l învație într-o lumină atît de sărbătorească pe acest mediocru versificator și sa-i acorde în poemul său un rol atît de măreț, cu atît mai mult cu cît, a îndoială, Lodovico dădea acestui rol o semnificație prea vădit asonică. Dar oare ce-a avut, mă rog, atît de deosebit acest curtean-lau-și angău al casei domnitoare iuliene, acest literat de capitală a u' acest retor sclivisit, lipsit de cea mai slabă scînteie creatoare, al l suflet, dacă a avut vreunul, nu putea fi, cu siguranță, decît de a rrunâ, și care n-a fost cîtuși de puțin poet, ci un franțuz oarecare cu a pudrată, din vremea domniei lui August.

n m-nul Settembrini spuse: Nu se îndoia că onorabilul său preopi-

perj l spune a de însușiri firești în măsura să împace disprețul față de

romană de civilizație rafinată, cu funcțiunea de profesor de

latina. Insa 1 se părea folositor sa atragă atenția domnului Naphta asu contradicției mult mai grave la care se expunea prin asemenea verd' căci îl puneau în dezacord cu înseși secolele lui preferate, care nu nu ca nu l-au disprețuit pe Vergiliu, ci chiar i-au restabilit măreția, dîndu ' dreptate și facînd din el un înțelept cu totul excepțional și un magician

Este absolut zadarnic, replica Naphta, ca domnul Settembrini sa invoc în ajutorul lui ingenuitatea acelei tinere și victorioase epoci care și dovedit forța creatoare pîna chiar și în păstrarea demoniacilor indis cutabili. De altfel, învățații tinerei biserici n-au obosit sa tot atrasa atenția împotriva minciunilor filozofilor și poeților din antichitate și în special împotriva elocvenței voluptuoase a lui Vergiliu, iar astăzi, cînd o epocă se încheie și cînd mijește o aurora proletara, ceasul era în adevăr bine ales sa fii de acord întru totul cu primii învățați ai bisericii! Domnul Lodovico putea fi încredințat, pentru a pune capăt chestiunii, ca el, cel care vorbea, își îndeplinea profesiunea particulara la care făcuse aluzie, cu toata cuvenita *reservatio mentalis*. Și nu era complet lipsit de o oarecare ironie faptul că participa la un sistem de educație clasica și oratorica, un sistem căruia nici chiar cel mai mare optimist din lume nu-i putea făgădui mai mult decît vreo cîteva zeci de ani de existența.

— Și cu toate acestea, ați studiat, striga Settembrini, i-ați studiat cu sudoarea frunții pe venerabilii poeți și filozofi și ați încercat să va însușiți prețioasa lor moștenire, tot așa după cum ați folosit materialul construcțiilor antice pentru construirea caselor voastre de rugăciuni. Căci v-ați dat prea bine seama ca nu veți fi în stare sa făuriți o noua forma de artă numai cu puterea sufletului vostru proletar și ați nădăjduit sa bateți antichitatea cu propriile ei arme. Acest lucru se va mîmpladin nou, acest lucru se va întîmpla mereu! Dar tineretul dumneavoastră incult ar trebui sa învețe la școala pe care încercați sa va convingeți S¹ sa-i convingeți și pe alții ca o disprețuiți, căci fără cultura nu va vei putea impune în fața umanității, și nu exista decît o *singura* cultur aceea pe care o numiți cultura burgheza și care este cultura umana, încă mai puneți întrebarea pe care o considerați valabila pentru răstimp de cîteva zeci de ani - referitoare la sfîrșitul principiilor edu tive bazate pe umanism? Numai politețea îl oprea pe domnul Settern sa nu izbucnească într-un hohot de rîs pe cit de nepăsător pe a ' batjocoritor. O Europa care știa sa-și gospodăreasca patrimoniul va trece cu sufletul semn pe ordinea de zi a rațiunii clasice toa calipsele

proletare pe care unii se complac sa le închipuie.

MUNTELE VRĂJIT

577

nar Naphta răspuse pe un ton mușcător, tocmai în legătura cu tă ordine de zi, afirmînd ca domnul Settembrini nu părea prea bine at. Căci întrebarea pe care el o considera ca fiind rezolvata era mai l^a ordinea de zi, anume aceea de a ști daca tradiția medite-eano-clasico-umamstâ era o problema a omenirii întregi și, prin rmare, un lucru omenesc și etern, sau daca, dimpotrivă, nu fusese decît tare de spirit și anexa unei epoci, a epocii burgheze și liberale, și daca _{va} muri sau nu o data cu ea. Numai istoriei îi revenea dreptul sa hotărască, însă, în așteptare, domnul Settembrini ar face bine sa nu se lase legănat de certitudinea iluzorie că aceasta hotarîre ar putea fi favorabilă conservatorismului sau latin.

Era o mare impertinență din partea mititelului Naphta sa-l înfățișeze pe domnul Settembrini drept conservator, cînd el era slujitorul declarat al Progresului. Cu toții simțiră lovitura care provoca o amărăciune deosebită în special celui atins de aceasta săgeata și care-și răsucea mustața zbîrlita, cautînd o replica și dînd răgaz, în felul acesta, inamicului său să facă noi incursiuni împotriva idealului și culturii clasice, împotriva spiritului literar și retoric al școlii și al pedagogiei europene, împotriva dragostei lui pentru forma în expresie și construcție gramaticală care nu era decît o unealta a dominației de clasa burgheze, dar care, pentru popor, era de multă vreme un lucru vrednic de rîs. Da, nici nu puteai bănuî în ce măsura își bătea joc poporul de titlurile noastre de doctor și de tot mandarinatul nostru universitar, cît și de întreaga noastră Școală primara obligatorie, de acest instrument al dictaturii burgheze de clasa, de care se folosea cu iluzia ca instruirea poporului trebuia să fie cultura științifică popularizata. Poporul știa de foarte multă vreme unde ^sa caute, adică aiurea decît în aceste închisori oficiale, cultura și ^ucația de care avea nevoie în lupta lui împotriva stapînirii putrede a gneziei, iar vrăbiile ciripeau pe toate acoperișurile ca tipul de școala ^a», cu alte cuvinte așa cum s-a născut din școala mănăstireasca a evu-ediu, constituia un anacronism și o vechitura radicala, ca nimeni pe ^U-și mai datora școlii cultura propriu-zisa și ca un învațamînt liber sibn tuturora prin conferințe publice, prin expoziții și prin cine-gral, era infinit superior oricărui învațamînt școlar.

^ a™ eș-balmeșul de revoluție și de obscurantism pe care Naphta îl

tist" a audlilor lui, răspunse domnul Settembrini, partea obscuran-
Pop oare o STM?ea vâzîndu-l pe Naphta atît de grijuliu sa
instruiască

era puțin cam întunecata de teama ca nu cumva sa biruie în
el

578

THOMAS MANN

pornirea instinctiva de a prăbuși poporul și lumea în
întunericul an I f betismului.

Naphta surise. Analfabetismul? Oare își închipuia cineva că ai
a capul Gorgonei rostind acest cuvînt îngrozitor și, că prin
urmare to lumea va păli? El, Naphta, regreta că trebuie să-i
cășuneze preopinent lui său o decepție și sa-i atragă atenția ca
teroarea umaniștilor în fat ideii de analfabetism îl înveselește
pur și simplu. Trebuia să fii literat al Renașterii, adică un om din
Seicento, un marinist, un bufon al lui *estilo culto*, pentru a mai atribui
disciplinelor lecturii și scrisului importanța pedagogică atît de
exagerată, încît să-ți închipui ca pretutindeni unde va lipsi
această învățătură tenebrele vor domni asupra spiritului
Domnul Settembrini își va mai aduce oare aminte că cel mai
mare poet al evului mediu, Wolfram von Eschenbach, fusese un
om fără carte? în acea epoca, în Germania ar fi părut rușinos să-
ți trimiți la școală băiatul care nu voia sa ajungă preot, iar acest
dispreț aristocratic și popular în același timp fața de artele
literare a fost întotdeauna o dovada de noblețe veritabilă, în
vreme ce literatorul, acest copil puternic al umanismului și al
burgheziei, știa desigur să citească și să scrie, lucru lă care nu
se pricepea sau la care se pricepea prost gentilomul, războinicul
și poporul, dar în afară de știința lui de carte literatorul nu mai
știa nimic și nici nu pricepea nimic din lume, căci nu eră decît
un farsor care își chivernisea cuvîntul în mod artificial, lasînd
viața pe mîna oamenilor cinstiți, și fără îndoială că din cauza
aceasta burdușea politică însăși cu retorică și literatură
frumoasă, ceea ce, în limbaj de partid, se numea radicalism și
democrație — și așa măi departe, și așa mai departe.

După care izbucni domnul Settembrini! Prea mare, strigă el,
era îndrăzneala cu care adversarul său își etala mereu gustul
pentru barbana zeloasă a unor anumite epoci, batjocorind
dragostea pentru forma l»e rara, fără de care nici o umanitate
nu numai că n-ăr fi fost posibila adevărat, dar nici măcar n-ar fi

fost imaginabilă. Vorbea despre noblețe-Numai unul care urăște neamul omenesc putea să boteze cu acest n bîlbîiala și realitatea cotidiană incultă și mută. Nobil era numai un mit lux, o anumită *generosit* care constă în a acorda formei o va o umana proprie, independenta de conținutul ei — cultul vorbirii c pentru artă, această moștenire a civilizației greco-latine pe care niștii, *uomini letterati*, au transmis-o Romagnei, macăr ei i-au tr^a acest cult care a fost izvorul oricărui idealism mai vast și mai su țial, chiar și al idealismului politic.

MUNTELE VRĂJIT 579

Foarte bine, domnul meu! Ceea ce ați vrea sa defăimați izolînd "ntul de viața nu este decît unitatea superioara din cununa frumu-.. Jar cît privește de care parte anume se va afla tineretul generos , tr_o așa-zisă lupta dintre literatura și barbarie, iată o întrebare care numi cășunează nici o neliniște.

Hans Castorp nu dăduse convorbirii decît o atenție destul de dis-_ata deoarece era preocupat de persoana ostașului aflat de față, adică a reprezentantului adevăratei nobleți, sau mai precis era obsedat de noua presje a ochilor lui; tresări simțindu-se interpelat și pus în cauza de ultimele cuvinte ale domnului Settembrini, însă după aceea făcu o mutra ca în ziua cînd Settembrini încercase în mod solemn să-l silească să aleagă între „Est și Vest”; o mutră îndărătnică și plina de rezerve, și tăcu. Cei doi situau orice pe cîte o culme, așa cum era desigur neapărat nevoie atunci cînd voiai să te cerți, și se sfădeau înverșunat în jurul unor alternative extreme, pe cînd lui i se părea ca, undeva, între aceste extre-misme, adică între umanismul elocvent și barbaria analfabeta, trebuia sa se găsească ceva care putea fi discutat într-un mod conciliant, omenesc, adică *human*. Dar nu spuse nimic, ca nu cumva sa enerveze cele doua spirite, și-i lăsă, cu toate reticențele lui, să se împungă din ce în ce mai tare, să se ajute între ei pe tăcute în lupta și să bată cîmpii începînd chiar de cînd Settembrini declanșase discuția cu mica lui glumă despre latinul Vergiliu.

Settembrini continuă să apere cuvîntul, sa-l fluture, să-l facă să triumfe. Se năpusti ca apărător al geniului literar, glorifica istoria litera-^uni, începînd cu clipa în care, pentru prima oară, un om, pentru â dă Perenitate științei și felului său de ă simți scrijelase niște cuvinte pe o Piatră. Vorbi despre zeul egiptean Thot, care fusese identic cu Hermes al nismului, cel de trei ori mare, venerat ca inventator al scrisului, ca ector al bibliotecilor

și animator al tuturor năzuințelor spiritului. își a genunchiul, bineînțeles numai în cuvinte, în fața acestui tris-gist, umanistul Hermes și maestrul palestreii, căruia umanitatea îi Prețiosul dar al vorbirii, pe acela al retoricii agonale și astfel îl lna pe Hans Castorp să facă următoarea remarcă: Prin urmare, j 6U
o"gm̄ar din Egipt fusese fără îndoiala un politician și jucase, Pe fi mare> același rol ca și domnul Brunetto Latini care îi educase re IIU învățându-i atât arta cuvîntului, cât și pe aceea de-a guverna

a dupa rilil liiii l Nh dl
Sett
p g
a dupa regulile politicii - la care Naphta răspunse ca domnul exagerase puțin și-l flatase prea tare pe Thot-Trismegistul în 580

THOMAS MANN

portretul pe care i-l făcuse. Căci, în realitate, acesta fusese mai cur" divinitate cu chip de maimuță, închinată lunii și sufletelor, un • panzeu cu secera lunii pe cap, iar sub numele de Hermes a figu înaintea de toate, un zeu al morții și al morților: îmblînzitorul și cala ■' torul sufletelor, pe care ultimele perioade ale antichității l-au transf mat chiar în părinte al magicienilor și din care evul mediu cabalist făcut părintele alchimiei ermetice.

Cum așa? Cum așa? în mintea și atelierul de fantezii ale lui Hans totul era un talmeș-balmeș. Exista moartea învăluită în mantia-i albastră și ea era un retor umanist: dar atunci cînd îl priveai mai de-aproape pe zeul pedagog al literaturii și prietenul oamenilor dădeai peste o maimuța stînd pe vine, care purta pe frunte semnele nopții și ale magiei... îți interzicea, îți făcea cu ochiul și-și acoperea după aceea ochii cu mîinile Dar în întunericul în care zăpăceala lui se refugiase, vocea lui Settembrini răsuna, continuînd să sărbătoreasca literatura. Nu numai măreția contemplativă, ci și măreția activă, strigă el, fuseseră dintot-deauna deopotrivă de unite; și-i dădu drept pildă pe Alexandru, Cezar și Napoleon, îl pomeni pe Friedrich al Prusiei și alți eroi, ba chiar pe Lassalle și Moltke. Nu se lăsă abătut din drumul raționamentului sau nici atunci cînd Naphta vru sâ-l antreneze tocmai în China, unde domnea idolatria cea mai grotesca a scrisului și unde ajungeai generalissim pentru că

știa să desenezi cu tuș patruzeci de mii de hieroglife, performanța care ar trebui să-l ungă la inimă pe un umanist. El, Naphta -sărman ironist! — știa desigur foarte bine că nu era vorba să desenezi cu tuș niște semne, ci de literatura socotită ca îmbold dăt lumii, de însuși spiritul ei, care era pur și simplu spiritul, adică miracolul împletirii analizei cu forma. Acesta era duhul care trezea inteligența pentru tot ceea ce este specific uman, care se silea să combată prejudecățile stupide și să le desființeze, care purifica, înnobila și îmbunătățea genul uman. Fundamentînd cel mai subtil rafinament moral și sensibilitatea cea mai subtilă, departe de a-i fanatiza, el îi îndruma pe oameni spre îndoia » dreptate și toleranța. Efectul purificator și sanctificator al literaturii, alte cuvinte, distrugerea pasiunilor prin cunoaștere și prin expresii . literatura socotită ca o progresiune treptată către înțelegere, către ie și către iubire, forța eliberatoare a limbajului, spiritul literar fenomenul cel mai nobil al spiritului uman în general, literatul c

desavîrșit, ca sfînt - : cam pe acest ton de exaltare se înalță apoiog^e

1 sau ^ imn de lauda al domnului Settembrini. Vai, dar nici adversarul »

MUNTELE VRĂJIT 581

a lipsă de argumente; el se pricepu să întrerupă psalmul înălțător cu ii caustice și strălucitoare, declarîndu-se total pentru doctrina con-

ării și a "**vieții**, împotriva spiritului descompunerii care se ascundea tărâțul acestei duplicități înălțătoare. Împletirea miraculoasă, care-i ulsese domnului Settembrini tremolouri patetice, nu era nimic altce-decît o lucire și o iluzie deșarte, întrucît forța spiritului literar care se f lea că împăca principiul liberei cercetări cu acela al discriminării era o formă părelnică și mincinoasă, adică nu una autentică, normală, născută și dezvoltată în mod firesc - deci nu era vie. Fără îndoială că pretinsul reformator al omenirii avea pe buze numai cuvinte ca purificare și sfințenie, dar în realitate asta ducea la castrarea și anemierea vieții; ba mai mult: spiritul, zelul de a teoretiza profana viața și oricine încerca să distrugă pasiunile instaura neantul - purul neant, întrucît cuvîntul pur este singurul adjectiv pe care-l mai poți adăuga la rigoare neantului, însă tocmai prin aceasta domnul Settembrini, literatul, ne dovedea în mod evident ceea ce era, adică un om al progresului, al liberalismului și al revoluției burgheze. Căci progresul era nihilism pur, iar cetățeanul liberal era, de fapt, omul neantului și

al Satanei, care îl nega chiar și pe Dumnezeu, adică nega absolutul în sensul conservator și pozitiv, jura pe absolutul advers și demonic și stăruia să creadă ca este un model de evlavie, cu pacifismul lui asasin. Dar nu era nicidecum cucernic, ci dimpotrivă, un trădător al vieții care merita să fie tradus în fața Inchiziției și a severului tribunal secret... *et caetera*.

Astfel, prin asemenea înțepături, Naphta reuși să dea imnului de apoteoză o întorsătură diabolică și să se înfățișeze pe el însuși ca întruparea iubirii austere și a spiritului conservator, în așa fel încât devenea nou de-a dreptul imposibil să mai distingi unde se găsea Dumnezeu și unde Diavolul, unde Moartea și unde Viața. Dar cititorul să ne creadă adversarul său a fost în stare să-i răspundă, și acest răspuns, care se vede a fi remarcabil, atrase după sine un altul, nu mai puțin bun, după Qisputa continua încă o bună bucată de vreme, deviind către unele erme despre care mai fusese vorba pînă acum. Dar Hans Castorp nu j. asculta, deoarece Joachim îi spusese între timp că avea impresia că răcise și nu prea știe ce masuri să ia, întrucît guturaiul în - a re^U a^o" dueliștii nu dădură nici o importanță acestui cuvînt, Pri • nS storP care, după cum am spus-o, îl urmărea pe vărul său și îngrijorat, se retrase cu Joachim chiar în mijlocul unei replici,

d sa vedem dacă restul publicului, compus din Ferge și din
582

THOMAS MANN

Wehsal, va mai constitui un impuls pedagogic suficient pentru conf area dezbaterii.

În timpul drumului, căzu de acord cu Joachim că în materie răceli și de dureri de gît trebuia să iei calea ierarhică, adică să-i comunici baieșului, care avea să-o prevină pe superioara, după care, în sfîrșit urma să se facă ceva pentru bolnav. Așa procedară și procedară bine 7 ușa lui Joachim, pe cînd Hans Castorp se găsea din întîmplare în camera varului sau, apărură superioara care se informa cu vocea ei ascuțită de dorințele și lamentările tînarului ofițer. „Durere de gît? Ragușeala¹ repeta ea. Dom'le, ce pozne ne mai faci acum?” Și începu să se uite la bolnav cu o privire pătrunzătoare, fără ca ochii lor să se întîlnească măcar o clipă, deși Joachim era cu totul nevinovat: adevărul este că privirea superioarei era aceea care sarea dintr-o parte în alta cu încapaținare. Dat oare de ce proceda ea

mereu în același fel, când experiența îi dovedise că nu-i era dat să reușească? Și cu ajutorul unui soi de lingură de metal, pe care o scoase din pungă de la cingătoare, examină gâtul pacientului, în vreme ce Hans Castorp, ca să-i dea mai multă lumină, apropiase lampa de pe noptieră. Pe când, ridicată în vârful picioarelor, examină omușorul lui Joachim, îl întreba:

- Hai, spune, prea stimate dom'le - ai înghițit vreodată strîmb?

Ce puteai răspunde la o asemenea întrebare? În timpul examinării era oricum imposibil să răspunzi. Dar chiar după ce isprăvisse examinarea, amîndoi ramaseră foarte stingheriți. Firește, de când era pe lume, înghițise strîmb o dată sau de două ori, mîncînd sau bînd; însă asta era soarta tuturor oamenilor și fără îndoială că nu acest lucru l-a urmărit ea prin întrebarea pusă. Spuse: „Cum așa? nu va amintiți dacă s-a întîmplat de curînd?”

Ei, nu-i nimic; a fost ceva care i-a trecut prin cap. Așadar, răcise, spuse ea spre uimirea verilor, întrucît cuvîntul „răceala” era de obicei interzis în sanatoriu. Dar pentru a i se examina mai îndeaproape g^ltu ■ poate că ar fi bine să se recurgă la laringoscopul consilierului aulic. Plecînd, îi lasă niște formamint, o față și un pătrat de gutaperca, urffli că Joachim să-și pună niște comprese peste noapte; iar Joachim le f^o10 pe amîndouă, ba chiar mărturisi că datorită acestor comprese se si

8 e

mult mai bine și continua să și le aplice, cu atît mai mult cu cit șeala nu voia să cedeze la tratament, iar în zilele următoare pr^oe destul de tare, cu toate că durerea de gît îi dispărea cîteodata ap^r complet.

MUNTELE VRĂJIT 583

ne altminteri, răceala lui fusese numai un rod al imaginației. Consta-_a obiectiva se dovedi a fi cea obișnuită - examinarea făcută con-_ă ^agnosticul consilierului aulic, care îl reținuse pe Joachim pentru mic tratament suplimentar mai înainte ca acesta să fie în stare să dea . . ■ fuga sub drapel. Termenul din octombrie trecu în mod foarte dis-_{et} Nimeni S' n^lCl cⁿiar consilierul aulic nu suflă vreo vorbă în privința ceasta. Nici verii între ei: tăcuți și cu ochii plecați trecură peste această dată. După cele pe care Behrens le dicta asistentului, expertului în psihologie, ^{cu} ocazia consultației lunare, și după cele ce arată placa fotografică, era mai mult decît limpede că orice plecare n-

ar fi fost decît o curata nebunie, deoarece, de data aceasta, era vorba sa perseverezi cu o disciplina de fier în tratamentul pe care și-l impusese pîna în clipa cînd va fi căpătat, în mod definitiv, o sănătate de nezdruccinat; numai atunci va putea sa-și reia serviciul la șes și sa-și respecte juramîntul de ofițer.

Acesta era cuvîntul de ordine asupra căruia, pe tăcute, erau cu toții de acord. însă în realitate nici unul dintre ei nu era chiar absolut sigur că celalalt credea cu adevărat în aceasta soluție, iar cînd plecau ochii unul în fața celuilalt, era tocmai din cauza bănuielii, iar asta se întîmpla fara ca privirile lor sa se fi întîlnit mai înainte. Scena începu sa se petreacă destul de des după discuția asupra literaturii, în timpul căreia Hans Castorp surprinsese pentru prima data acea lucire noua în adîncul ochilor lui Joachim, precum și expresia lor ciudat de „amenințătoare”. O data se întîmpla și la masa: adică atunci cînd Joachim, veșnic răgușit, se meca și cu mare cazna mai putu sa-și recapete răsufierea. Atunci, așadar, pe cînd Joachim gîfîia acoperindu-și gura cu șervetul, iar doamna Magnus, vecina lui, îl bătea pe spate potrivit unei vechi practici, ochii lor se întîlnira o clipa într-un fel care-l tulbura și-l înspaimînta pe ns Castorp mai mult decît incidentul însuși — un incident care putea, efmitiv, sa se întîmple oricui - căci imediat după aceea Joachim și-i [se și cu fața vîrîtă m șerveț parași masa și sufrageria ca sa sfîr-sească de tușit afara.

upa zece minute se }ntoarse surîzător, deși încă palid, cu un cuvînt ze pentru deranjamentul pe care-l cășunase celorlalți, apoi, ca și

ne atunci> lua parte la formidabila cina, uitînd complet și ac Venînd deloc, nici chiar cu o cît de mica observație, asupra

Cj. . Clc*ent banal. Cîteva zile mai tîrziu însă, de data asta nu la cina,

Pul dejunului la fel de copios, se petrecu același lucru - fara ca,

584

THOMAS MANN

de altfel, ochi lor sa se întîlneasca, sau cel puțin aceia ai verilor Hans Castorp, deși rămăsese aplecat peste farfurie, continuînd manînce cu o indiferența prefăcuta, trebui, totuși, la sfîrșitul mesei spună cîteva cuvinte în legătura cu ceea ce se

întîmplase - și Joachim' descarcă toata furia împotriva acestei blestemate scorpil de Mylendon k care cu întrebarea ei absurda îl băgase în sperieți și îi sugerase că se îneca, lua-o-ar dracu' de vrăjitoare! Da, după cît se pare este o sugest' zise Hans Castorp - și e destul de amuzant s-o constați în mijlocul aces tor neplăceri care ne indispuu. Iar Joachim, acum ca spusese lucrurilor pe nume, capata curaj și se apară foarte bine, după aceea, împotriva sugestiei provocate de vrăjitoare, mînca la masa cu foarte mare atenție și nu se îneca mai des decît oamenii nevrajiți: de altfel, incidentul nu se mai repeta decît peste noua sau zece zile, cînd, la urma urmei, nu mai era cazul sa se facă vreun comentariu.

Cu toate acestea, Radamante îl invita sa vina la consultație în afara orelor obișnuite și a programului de primire. Superioara îl sezisase pe consilier, insistînd asupra faptului ca un consult este oportun - și desigur ca nu făcuse rau; căci de vreme ce exista un laringoscop în sanatoriu iar aceasta ragușeala stăruitoare se transforma, la anumite ore, într-o adevărata afonie, și cum, pe de altă parte, durerea reapărea de îndată ce Joachim neglija sa-și emolieze gîtul prin mijloacele care-i activau sali-vația, au ajuns la concluzia ca toate acestea constituiau motive suficiente pentru a scoate din dulap instrumentul atît de ingenios construit -fara sa mai ținem seamă și de faptul ca, daca Joachim nu se mai îneca decît destul de rar, asta se datora precauțiilor pe care le lua cînd mînca, așa ca la masă ramînea aproape în mod regulat în urma vecinilor lui.

Așadar consilierul aulic întrebuița laringoscopul și privi foarte adînc și îndelung în gîtulejul lui Joachim, după care bolnavul, la rugămîntea insistenta a lui Hans Castorp, veni imediat pe balconul acestuia ca sa-i spună cum a decurs consultația. Fusese foarte neplăcuta și ' gîdilase foarte tare, îi spuse el abia șoptit - deoarece lucrurile se pe^(re) ceau tocmai în timpul curei principale de odihna, astfel ca tăcerea e obligatorie - iar la sfîrșit, adaugă Joachim, Behrens mormăi tot felul lucruri despre o oarecare stare de iritație și-i recomanda sa-și fa^{ca} fiecare zi niște badijonaje, adăugînd că va începe cauterizarea cin» mîine, adică exact timpul necesar pentru prepararea medicament Prin urmare, o iritație și cauterizari. Hans Castorp, în capul căruia cîațiile de idei începură să se îmbulzească și mergeau foarte dep^{ar}

MUNTELE VRĂJIT 585

'ndu-se la persoane îndeapărtate, ca, de pildă, la portarul

șchiop sau cea doamna care suferise de ureche o saptamîna întreaga, însă pe pînă la sfîrșit, o vindecaseră complet - mai avea încă multe întrebări pe buze, dar nu se putea decide să le rostască, fiind hotărît să le arate consilierului aulic între patru ochi, iar pînă una-alta se margini să-și primească față de Joachim satisfacția pentru faptul că aceasta mica lăcăr se găsea supusă controlului medical și însuși consilierul aulic o luase în grijă. E un tip minunat și nu va întârzia să găsească remediul. La care Joachim aprobă din cap, fără să-l privească pe celălalt, iar după aceea îi întoarse spatele și trecu pe balconul lui.

Ce se petrecea cu bunul și cinstitul Joachim? În ultimele zile privirea îi devenise nesigură și sfioasă. Și chiar de curînd sora superioară Mylendonck, în dorința de a ști ce mai era cu el și cum se simțea, se izbise de privirea lui blindă și întunecată, iar dacă i-ar fi trecut prin minte să-și încerce din nou norocul cu felul ei de a întreba și privi, nimeni n-ar fi putut prevedea cu exactitate ce întorsătura ar fi luat lucrurile. Oricum ar fi fost, Joachim ocolea asemenea confruntări, iar atunci cînd totuși aveau loc (căci Hans Castorp îl supraveghea mereu) nu te simțea prea la largul tău. Îngrijorat, Hans Castorp rămase singur pe balcon, frămîntat de dorința de a-l consulta imediat pe șeful sanatoriului. Era însă cu neputința, căci Joachim l-ar fi auzit că se scoală, așa că se văzu silit să amîne acest proiect, rămînînd să-l întâlnească pe Behrens în cursul după-amiezei.

Dar nu izbuti! Foarte ciudat! Nu izbuti chiar deloc să dea peste consilierul aulic, nici în seara aceea și nici în următoarele două zile. Firește, pentru realizarea planului, Joachim îl stîngherea puțin, fiindcă nu trebuia să alege de seama nimic, dar acest fapt nu era suficient ca să explice motivul pentru care Hans Castorp nu putea să aranjeze întîlnirea și nu avea mijlocul să dea peste Radamante. Îl caută și se interesa de el în tot sanatoriul, dar îl trimiteau mereu în alte locuri unde - spuneau ei - cu siguranță putea fi găsit și unde de fapt nu-l găsea niciodată. Într-o parte la una dintre mese, dar se așeza foarte departe, la rușilor de rînd, și o șterse înaintea desertului. De cîteva ori avu în gînd să așeze mina pe el, de parca l-ar fi ținut de nasturele de la ușă și să-l văzu pe scară și pe coridoare, discutînd cu Krokowski, cu supărat și chiar cu un bolnav, și pîndi clipa cînd avea să rămîna singur. La întoarcerea ochii, ca Behrens o și lua la sănătoasă.

THOMAS MANN

Abia a patra zi își atinse scopul. Îl văzu de pe balcon dînd îndru grădinarului. Se descotorosi repede de pătură și coborî scările în g₀. Cu ceafa rotundă, consilierul aulic vîslea către apartamentul sau H Castorp începu să fugă, își îngădui chiar să-l strige, dar celalalt n auzi. În sfîrșit, cu sufletul la gura, reuși să-l ajungă și să-l oprească

— Ce cauți dumneata aici? îl apostrofă consilierul aulic, cu ocrT lâcrămoși. Oare trebuie să dau dispoziții să ți se înmîneze un exemplă special din regulamentul sanatoriului? După cîte știu, e ora curei ci odihna. Nici curba de temperatură și nici placă dumatăle fotoanatomica nu-ți dau vreun drept special să faci pe aristocratul. Ar trebui să dau ordin să se instaleze aici o sperietoare magică menită sa-i sperie și sa-i denunțe pe toți cei care-și îngăduie libertăți în grădină, între două și patru! Și, în fond, ce poștești?

— Domnule consilier aulic, trebuie neapărat să vă vorbesc o clipa!

— Observ că lucrul acesta îți umblă prin căp de cîtăva vreme. Mă urmărești de parcă aș fi o femeie, o raritate sau te miri ce minunăție. Ce vrei de la mine?

— Iertați-mă, dar e numai ceva în legătură cu vărul meu, domnule consilier aulic. Acum i se fac badijonaje... Am convingerea că lucrurile sînt pe calea cea bună. Dar oare este vorba de ceva absolut inofensiv -iată ceea ce voiam să vă întreb?

— Castorp, dumneata vrei mereu ca totul să fie inofensiv, căci așa ești dumneata. Ești teribil de dispus să te ocupi chiar și de lucrurile care nu sînt prea inofensive, dăr pe care dumneata le tratezi ca și cum ar fi, și cu asta crezi că ești pe placul lui Dumnezeu și al oamenilor. Ești un fel de poltron și de ipocrit, omule, iăr cînd vărul dumatăle îți zice țivil, asta este încă o expresie cu un Caracter destul de eufemistic.

— Toate sînt cum spuneți dumneavoastră, domnule consilier aulic-Firește, slăbiciunile caracterului meu sînt o realitate în afară de orice discuție. Dar tocmai pentru că, deocamdată, nu este vorba despre ele, mă țin după dumneavoastră de trei zile și vă rog să binevoiți să^m spuneți numai...

— Dumneata dorești să-ți îndulcesc și să-ți falsific adevărul. Vrei mă sîcîi și să mă plictisești pentru ca, pînă la sfîrșit, eu, tocmai eu, sa încurajez în blestemată dumatăle ipocrizie și astfel să poți dormi ca prunc, în vreme ce alți oameni stau de veghe.

— Dar, domnule consilier aulic, sînteți foarte sever cu mine.

voi dimpotrivă...

MUNTELE VRĂJIT 587

Da, dumitale nu-ți prea convine severitatea. Varul dumitale este

flăcău cu totul deosebit, este de o cu totul alta esența decât dumneata.

tie ce-i rămîne de făcut. O știe, dar tace, mă înțelege? El nu se agață

oUlpănele oamenilor ca sa ceară să i se debiteze nerozii și cuvinte de

- bârbătare. El a știut ce face și ce riscă, iar acum știe sa-și păstreze

, unitatea și să-și țină fleanca, ceea ce este o artă bărbăteasca, dar, din

fericire, nu-i o chestiune care să se potrivească unor exemplare bipede

drăguțe, ca dumneata. Însă, Castorp, îți declar că dacă-mi faci scene,

dacă începi să țiți și să te lași pradă sentimentelor dumitale de civil, te

dau pur și simplu afară. Căci aici bărbații vor sa rămînă numai între ei,

înțelege-mă.

Hans Castorp tăcu. Acum chipul i se acoperi cu pete, schimbându-și culoarea. Era prea bronzat ca sa pălească complet. În sfîrșit, cu buzele tremurătoare, spuse:

- Vă mulțumesc mult, domnule consilier aulic. De altfel, din clipa asta nu mai am nici o îndoiala, căci presupun că nu mi-ați vorbi atît de... cum să spun? - în mod atît de solemn, dacă, în adevăr, cazul lui Joachim n-ar fi atît de serios. De altfel, nu-mi stă deloc în fire sa fac scene sau să mă văicăresc, mă judecăți rău. Iar dacă e vorba să fiu discret, voi ști să mă stăpînesc, cred că de lucrul acesta pot să vă asigur.

- Hans Castorp, îți iubești mult varul? întreba consilierul aulic apu-cînd deodată mîna tînărului și privindu-l pe sub pleoape, cu ochii lui albaștri, lâcrămoși și cu genele albicioase...

- Ce vreți să spun, domnule consilier aulic? O rudă atît de apropiata, un prieten atît de bun și singurul meu tovarăș, de-aici, de sus. Hans Castorp avu un suspin scurt și, sprijinindu-și piciorul în vîrf, întoarse călcîiul în afară.

Consilierul aulic se grăbi să-i dea drumul la mînă.

- Haide, atunci să fii drăguț cu el în răstimpul următoarelor

șase sau P{ sâptâmîni, spuse el. Lasă-te prada gustului dumitale firesc pentru

ensiv, faptul acesta îi va face, fără îndoiala, cea mai mare plăcere. Și ' SInt ^ eu aici, voi fi și eu mereu prezent, pentru a aranja ca totul sa Petreacă, în limitele posibilului, pe cît de cavaleresc pe atît de plăcut. " ~ Laringele, nu-i așa? spuse Hans Castorp făcîndu-i un semn cu u consilierului aulic. m ~ *Laryngea*, confirmă Behrens. Un sfîrșit rapid. De altfel, și ^^ asa faringelui este într-o stare deopotrivă de proastă. Se prea poate Satele de comandă de lă regiment, să fi creat acolo un *locus*

588

THOMAS MANN

minoris resistentiae. Însă întotdeauna trebuie sa ne așteptăm la ase nea diversiuni. Are puține șanse, tinere; la drept vorbind, nici una î firește, vom încerca tot ce este indicat și ne sta în putere.

- Mama... spuse Hans Castorp.

- Mai tîrziu, mai tîrziu. Deocamdată nu-i nici o graba.

Procedez în așa fel încît, cu tact și eleganța, sa fie ținuta la curent, treptat S' acum, șterge-o la postul dumitale. Altfel ar baga de seama. Și i-^ j-foarte neplăcut sa simtă ca vorbim în spatele lui.

Joachim se ducea în fiecare zi la badijonaj. Era o toamna frumoasa Adesea, purtînd pantaloni de flanelă alba și o haină albastră, sosea cu întîrziere la masă, întorcîndu-se de la tratament, corect și cu aerul militaresc, saluta scurt, într-un chip amabil și bărbătesc, scuzîndu-se ca a venit mai tîrziu și se așeza ca sa i se servească masa, o masa care acum i se pregătea aparte, întrucît n-ar mai fi reușit sa consume meniurile obișnuite fără sa riște sa înghită strîmb; i se dădeau supe, tocaturi și pireuri. Vecinii de masă înțelesesera repede situația. Răspundeau tare, politicoș și grăbit la salutul sau, spunîndu-i „domnule locotenent". Cînd nu era de față, chiar și ceilalți de la alte mese veneau și se interesau la Hans Castorp de starea lui. Doamna Stohr apăru frîngîndu-și mîinile și vaicarindu-se într-un mod necuviincios. Însă Hans Castorp nu răspundea decît prin monosilabe, recunoscînd seriozitatea incidentului, dar negînd pîna la un anumit punct extrema lui gravitate, și procedînd astfel pentru onoarea lui și a vărului sau, cu sentimentul ca nu avea dreptul sa-l trădeze pe Joachim înainte de vreme.

Se plimbau împreună și străbăteau de trei ori pe zi distanța, conform prescripției, o distanța pe care consilierul aulic o fixase

acum foarte pr⁶ cis pentru ca Joachim să evite o irosire inutilă a forțelor. Hans Castorp mergea la stînga varului sau — odinioară mergea fie tot așa, fie altfel • cum se întîmpla. Însă acum Hans Castorp stătea cu precădere la stînga^a-Nu prea vorbeau mult, iar pe buze le veneau numai cuvintele în legatură¹

XI.1

cu întîmplările obișnuite ale zilei de la „Berghof” și nimic altceva, vorbeau nimic în legătura cu subiectul care între ei continua să ta nelămurit, ca între niște oameni înclinați spre o anumită pudoare și < nu-și spun pe nume decît în împrejurări hotărîtoare. Totuși nevoia izbucni se intensifică uneori în pieptul civilului Hans Castorp. ga^{ta}» . să se reverse. Însă nu era cu puțința. Ceea ce se îngrămădise *durei*⁰ năvalnic, recădea în suflet și rămînea mut.

și

MUNTELE VRĂJIT

589

Joachim mergea alături de el, cu capul plecat. Privea în jos, de parcă f iscodit pămîntul. Era o situație atît de ciudată: iată-l mergînd aici, minte și corect, salutînd trecătorii în felul lui cavaleresc, pastrînd ■ uta și fireasca lui *bienseance* de totdeauna — și totuși aparținea pămîntului. Cu toții îi vom aparține, mai curînd sau mai tîrziu. Dar cînd ești t„t (j_e tînăr și nutrești o dorința atît de fierbinte să slujești drapelul, este, ricum, o mare amărăciune presimțirea că va trebui să aparții pămîntului într-un termen atît de scurt: dar faptul era mult mai amar și mai de neînțeles pentru Hans Castorp, care știa precis și care mergea alături de el decît pentru însuși omul țarinei, a cărei cunoaștere reținută și discretă a faptului era, în definitiv, de o natură foarte obiectivă și în fond nu avea în ochii lui decît o realitate foarte palidă, părănd a fi mai puțin treabă sa personală decît aceea a altora. În adevăr, moartea noastră este mai mult treabă celor care supraviețuiesc decît a noastră înșine; și indiferent dacă ne amintim sau nu, pentru moment, aceasta vorba a unui înțelept ironic, ea rămîne valabilă în orice caz pentru suflet: atîta timp cît sîntem noi, nu este moartea, iar cînd este moartea, nu mai sîntem noi; prin urmare, între moarte și noi nu dăinuiește nici un raport real, ea este un lucru care nu ne privește deloc pe noi, ci cel mult lumea și natura - și din cauza aceasta toate fapăturile o privesc cu o mare liniște, cu indiferența, lipsa de răspundere și nevinovăție egoista. Iar Hans Castorp surprinse foarte multă

nevinovăție și lipsa de răspundere de acest soi în felul de a fi al lui Joachim în decursul acestor săptămâni, și pricepu fără nici o îndoială că varul lui știa, dar ca, totuși, nu-i era greu să păstreze o tăcere cuviincioasă în legătură cu aceasta cunoaștere a realității, întrucât conexiunile lui sufletești cu ea îi apăreau încă îndepărtate și teoretice, sau poate că, în măsura în care puteau fi luate în seama în mod practic, ele erau ordonate și determinate de un sănătos sentiment al destinului, adică de o stare de spirit care admitea tot atât de puțin să comentezi faptul de a ști cu nu accepta să fie discutate alte funcții necuviincioase de care viața perfect conștientă și de care-i condiționată, dar care, totuși, nu o împiedica să Pareze conveniențele.

Și se face ca mergeau în tăcere și nu vorbeau despre multe lucruri de care ar fi fost necuviincios să te atingi. Amuțiseră chiar și Joachim, înduioșat și mînios la început, mărturisind regre-

psește de la manevre și, în general, de la serviciul militar. Dar î. •, Ce oare - în locul acestora, și cu toată nevinovăția sa - în ochii

blînzi
reapărea expresia unei timidități tulburi, adică aceasta nesigu-
590

THOMAS MANN

ranță care fără îndoială ca ar fi făcut-o pe superioară să se considere v' torioasă dacă și-ar mai fi reînnoit încercarea? Oare Fiindcă știa ca ochii începuseră să i se holbeze, iar obraji să se scofâlcească? Căci era exa ceea ce i se întâmpla în aceste săptămâni, cu o repeziciune uimitoare într-un mod mult mai vădit decît pe vremea revenirii de la șes, iar tenul său devenea pe zi ce trece de un galben tot mai străveziu r~t despre el, se comporta ca și cum ar fi descoperit motive să-i fie rușine și să se disprețuiască pe sine tocmai într-un mediu care, după exemplul domnului Albin, nu se sinchisea de nimic altceva decît să se bucure de avantajele nemărginite ale nerușinării. În fața cărui lucru și înaintea cui se pleca și se ferea privirea lui odinioară atât de loială? Cît este de stranie această pudoare a fapturii care se retrage în fața vieții, ca să crape într-o ascunzătoare — încredințată pe bună dreptate că nu se poate aștepta din partea naturii exterioare la nici un fel de atenție, la nici un fel de mila pentru durerea și moartea ei, după pilda

cîrdurilor de pasări migratoare care nu numai că nu-și cinstesc tovarășele bolnave, ci le gonesc mînioase și disprețuitoare, lovindu-le cu ciocul. În mod obișnuit, asta este natura, însă inimă lui Hans Castorp se umplea de o mila și o dragoste profund omenească vîzînd cum pîlpîia pudoarea instinctiva în ochii sărmanului Joachim. Mergea la stînga lui și o făcea înadins; căci, Joachim începînd să nu se mai țină bine pe picioare, el îl susținea cînd, de pildă, era vorba de urcat o pantă mică a vreunei pajiști, învingîndu-și în acest scop obișnuita-i conduită severă pentru a-l cuprinde cu brațul, și uita chiar să-l ia de pe umerii lui Joachim, pînă cînd acesta se scutura ușor enervat, spunînd:

— Asculta, băiete, lasa-te de astea, dacă ne-ar vedea cineva mergîna așa, ar crede că ne-am îmbătat.

Dar sosi un moment în care privirea tulbure a lui Joăchim îi apară lui Hâns Castorp sub o alta lumina și asta s-a întîmplat la începutul lui noiembrie, cînd Joachim primi dispoziția să se așeze în pat - iar zăpada era mare. În adevăr, cam pe atunci începuse să nu mai poată înghiți ni tocaturi și pireuri, decît cu foarte mare greutate, întrucît se îneca fiecare două dumaticuri. Era indicată o hrană exclusiv lichidă, care s poată aluneca mai ușor, însă, în același timp, Behrens ordonă și repa° continuu la pat, pentru a cruța forțele bolnavului. Așadar, era în a)u zilei în care Joachim se așeză în pat, ultima seara cînd mai stătea picioare, iar Hans îl găsi - îl găsi vorbind cu Marusia, care rîdea motiv, Marusia cu batista mirosind a portocale și cu pieptul atît de ge

MUNTELE VRĂJIT

591

format. Era după cină, în timpul reuniunii de seara, în hol. Hans

aorp se opri în salonul de muzica și ieși imediat ca să-l caute pe

«ehinv. și îl găsi în fața șemineului de faianța, lînga fotoliul Marusiei —

fotoliu-balansoar pe care Joachim, cu mîna stîngă pe spătar, îl ținea lecat pe spate, în așa fel încît Marusia, din poziția ei culcată, îl privea

u ochii cafenii și rotunzi drept în față, iar el cu capul înclinat deasupra

i îi vorbea încet, cu glasul sacadat, în vreme ce ea rîdea din cînd în

cînd și dădea din umeri cu o voioșie nepăsătoare.

Hans Castorp se grăbi să facă un pas înapoi, dar nu fără să fi văzut că și alți pacienți urmăreau scena, cum le era obiceiul, cu o privire amuzată — neobservați de Joachim sau cel puțin fără ca el să le acorde vreo atenție cît de mica. Acest spectacol: Joachim marturisindu-se fără rezervă Marusiei cu pieptul bogat, la masa căreia stătuse atîta timp fără să schimbe o singură vorbă cu ea; în fața făpturii și existenței căreia își plecaseră ochii cu o expresie severă și, totodată, înțeleaptă și loială, cu toate că fața îi pălea și se păta atunci cînd venea vorba despre ea - îl zdruncina pe Hans Castorp mai mult decît toate semnele de slăbiciune observate în aceste ultime săptămîni la vărul lui. „Da, este pierdut”, gîndi el și se așeză liniștit într-un fotoliu din salonul de muzică, ca să-l lase lui Joachim tot răgazul pe care și-l mai îngăduia în această ultimă seară.

Așadar, începînd din acea clipă, Joachim luă definitiv poziția orizontală, iar Hans Castorp îi comunică Luisei Ziemssen, scriindu-i de pe tîmpanul lui șezlong, că, acum, se vedea silit să adauge la comunicările ■nai puțin serioase de pîna atunci vestea că Joachim căzuse la pat și, fără ca el să fi spus ceva, totuși se putea citi în ochii lui dorința să o aibă pe maică-sa lînga el, consilierul aulic Behrens sprijinind în mod formal această dorință nemărturisită. Ultima frază o adaugă cu delicatețe, însă Cît se POăte de lămurit. Și astfel n-a fost nici o minune ca doamna ftissen a recurs la mijloacele de comunicație cele mai rapide pentru a m lingă fiul ei; sosi chiar după trei zile de la plecarea alarmantei ^ °n, în pofida tuturor menajamentelor omenești, iar Hans Castorp o pmâ pe o vreme de viscol, cu sania, în stația de la Dorf — stînd în re pe peron și compunîndu-și o asemenea expresie înainte de ea micului tren, încît nici să n-o înspăimînte pe mamă imediat, dar a sa nu-i poată citi în ochi, la prima vedere, o voioșie înșelătoare, nu C Cte or* tTel:mje să se mai fi petrecut asemenea întîlniri, de cîte ori 1 " alergat în grabă unii spre alții, iar acela care cobora din

592

THOMAS MANN

tren de cîte ori n-o fi pîndit înspăimîntat și stăruitor privirile celui ca primea! Doamna Ziemssen făcea impresia că ar fi venit pe jos de Hamburg pîna la Davos. Cu chipul înfierbîntat, strînse la piept mîna 1 • Hans Castorp, privi cu teama în jurul ei, punîndu-i întrebări grăbite și D un ton oarecum tainic, pe care el

le ocoli, mulțumindu-i ca a venit am de repede - era minunat, și cât de fericit va fi Joachim! Da, din păcate se găsea iarăși la pat pîna la noi dispoziții, însă asta se datora numai hrane' lichide care, firește, avea unele urmări ce trebuiau să influențeze asupra puterilor lui fizice. Dar la nevoie mai existau și alte mijloace, de pilda alimentația artificiala. De altfel, își va da seama ea singura.

Ea, însă, înțelese, și, alături de ea, și Hans Castorp. Pînă în clipa aceasta, toate schimbările care se produsese în înfățișarea și starea lui Joachim, în ultimele saptamîni, nu fuseseră, pentru el, atît de evidente -deoarece oamenii tineri nu vad niciodată asemenea lucruri. Dar acum, stînd lîngă mama sosita de departe și care îl privea într-un fel de parca nu l-ar fi văzut de multa vreme, realiza limpede și hotărît ceea ce realiza și ea farâ nici o îndoiala, însă ceea ce, dintre ei trei, numai Joachim o știa cel mai bine, anume că era muribund. Ținea mîna doamnei Ziemssen într-a lui, care era tot atît de galbena și istovita ca și chipul, iar din cauza slăbiciunii generale, urechile, această mîhnire din anii lui înfloritori, îi ieșeau și mai tare în evidența decît în mod obișnuit, fapt care-l urîtea destul de mult, însă în afara acestui defect, figura părea mai curînd înfrumusețată într-un mod viril, cu toata pecetea suferinței pe care o avea datorita expresiei de seriozitate și de severitate, ba chiar și de mîndrie - măcar ca buzele lui, deasupra cărora se afla mustăcioara neagra, păreau prea pline pe lînga umbrele obrazilor adînciți. Doua cute i se sapasera vertical în pielea gălbuie a frunții, între ochii care, deși mult adînciți în orbitele osoase, erau mai frumoși și mai mari ca niciodată, ochii în care Hans Castorp ar fi vrut sa poată privi cu plăcere. Căci, de cînd Joachim se culcase, orice tulburare, orice neliniște și orice nesiguranța îi dispăruseră, și numai acea lucire de altădată mai era zibila în adîncurile tăcute și întunecate — deși mai dăinuia, este adevăr și acea „amenințare". Nu zîmbi, ținînd mîna mamei, șoptindu-i bu ziua și urîndu-i bun venit. Dar nu zîmbise nici atunci cînd ea intrase, aceasta nemișcare, aceasta împietrire a chipului sau spunea tot.

Luisse Ziemssen era o femeie curajoasa. La vederea bravul copil, nu se lăsa prada durerii. Stoica, ținîndu-se tare ca și fileul ^ vizibil care-i strîngea parul, cu sînge rece și cu energie, cum erau

MUNTELE VRĂJIT 593

ile din țara ei, lua asupra sa, îmboldita de înfățișarea lui

Joachim,

ritirea acestuia cu o voință de luptă maternă și însuflețită de
acea

-dința, care, dacă ar mai fi fost ceva de salvat, numai prin
energia și

severența ei ar mai fi izbutit, și desigur ca nu pentru propria ei
moditate, ci dintr-un simț al conveniențelor, a fost de acord,
cîteva

.. jija tîrziu, să fie adusă și o infirmiera la capătîiul celui grav
bolnav.

Era sora Bertha, Alfreda Schildknecht pe numele ei adevărat, care
apăru

u valiza neagră la capătîiul lui Joachim, însă nici ziua și nici
noaptea

outerea exclusiv-ocrotitoare a doamnei Ziemssen nu-i lasă
mare lucru

de făcut, astfel încît sora Bertha avea timp berechet să stea
pe coridor la

pîndă, cu șnurul ochelarilor pe după ureche.

Călugărița protestantă avea un suflet prozaic. Singura în
camera numai cu Hans Castorp și cu bolnavul care nu mai
putea dormi cu nici un chip, ci zăcea pe spate cu ochii deschiși,
a fost în stare să spună:

- N-aș fi visat niciodată ca într-o zi voi fi chemată să-l
îngrijesc pe unul dintre dumneavoastră pîna-și va da sufletul.

Înspăimîntat, Hans Castorp îi arată pumnul, cu o expresie
sălbatică, dar ea abia înțelese ce anume voia el să spună, atît
era de străina, și pe buna dreptate, de gîndul că s-ar fi convenit
să aibă o considerație deosebită față de Joachim, fiind, în
același timp, și mult prea imparțială ca să presupună că cineva,
cu atît mai mult cel interesat în cauză, ar fi putut să se lege
cu iluzii asupra caracterului și deznodamîntului acestui caz.

„Iată, îi spunea ea, punînd apa de colonie pe o batistă, și țînînd-
o sub narile lui Joachim, mai faceți-va încă puțîn cheful,
domnule locotenent!" Și, în adevăr, în acele clipe ar fi fost puțîn
rezonabil să încerci să-l roai înșela pe bunul Joachim — afara

numai dacă n-ai fi făcut-o cu scopul a exerciți asupra lui o
influență tonica, așa cum înțelegea să procedeze amna
Ziemssen cînd îi vorbea cu glasul tare și înduioșat despre
anatoșire. Căci două lucruri erau clare și asupra lor nu te puteai .

a: în primul rînd, că Joachim era pe moarte, fiind perfect
conștient ' n al doilea rînd, că murea împăcat cu sine și

mulțumit de el. Abia în a șaptescămînă, adică la sfîrșitul lui noiembrie, cînd oboseala inimii se evidența, începu să aiureze ore în șir, cuprins de un val de spe-niingîietoare în legătura cu starea lui. Atunci vorbea despre apro-

parcare la regiment și ca va lua parte la marile manevre care, redea pi -

Beh ' În oă ma' contmuau. Și tocmai în clipa aceea consilierul aulic sfîr ' S renurtă să mai dea vreo speranța celor apropiați și declara ca l "l nu mai era decît o chestiune de ore.

594 THOMAS MANN

Este un fenomen pe cit de melancolic pe atît de legitim acuitucă și credulă autoiluzionare cu care se hrănesc chiar și sufletele v' • în răstimpul cînd procesul nimicirii se apropie, propriu-zis, de hot morții — fenomen impersonal, firesc și mai puternic decît o ' conștiință individuală, tot atît de puternic ca și ispita somnului pent cel care va muri de frig, sau eroarea celui care s-a rătăcit și se învîrte " cerc revenind mereu pe urma propriilor pași. Hans Castorp, pe ca mîhnireă și sfîșierea inimii nu-l împiedicau să privească acest fenome cu obiectivitate, făcea legături între el și anumite considerații exprimate stîngaci, deși lucide, în diferitele discuții avute cu Naphta și Settembrini, atunci cînd le povestea starea în care se afla ruda sa, fiind muștrat de acesta din urmă cînd îi spuse că obișnuita concepție - potrivit căreia credulitatea filozofică și încrederea în bine era o dovadă de sănătate, în vreme ce pesimismul și austeritatea față de lume ar fi un semn de boală — se baza, după cît se părea, pe o eroare; altfel, starea finală și deznădăjduită n-ar putea prilejui un optimism neliniștitor pe lîngă care dispoziția sumbra ce o precedase se vădea ca o manifestare de viață sănătoasă și viguroasă. Dar, slava Domnului că în același timp putea să le comunice acestor prieteni atît de compătimitori, că Radamante mai lasă să dăinuiască o rază de nădejde chiar și în mijlocul acestei situații deznădăjduite, profetizînd, în pofida tinereții lui Joachim, un *exitus* blînd și fără suferințe.

— E o chestiune idilică, o chestiune de inimă, prea stimată doamnă, spunea el, țînînd mîna Luisei Ziemssen în enormele lui mîini în forma de lopeți și privind-o pe sub pleoapele cu ochii apoși, lâcramoși și injectați, îmi pare bine, îmi pare nespuse de bine că lucrurile iau un curs cordial, dacă pot să mă exprim astfel, și ca nu mai este cazul să ne așteptăm

la un edem al glotei și la alte asemenea complicații
ticăloase; în

felul

acesta va fi scutit de multe șicane. Inima cedează repede și
cu atît m^{al} bine pentru el, cu atît mai bine pentru noi, deoarece în felul acesta
m putem îndeplini întregă datorie cu o seringă de camfor, fără
riscul p^r mare sa-l mai expunem la alte complicații prelungite.

Cînd l^{se} apropia sfîrșitul, va dormi mult și va avea visuri
plăcute, acest lu^c cred ca vi-l pot garanta, și dacă, în chiar
ultima clipă, nu va prea do totuși va avea o moarte rapida și
fără dureri, iar el nici n-o sa se chisească, va rog fiți
încredințată. În definitiv, aproape totdeauna ^ întîmplă așa.

Cunosc moartea, sînt unul din vechii ei slujitori și credeți ^ că
o supraestimăm. Pot să vă asigur că e aproape un fleac. Căci ce

MUNTELE VRĂJIT 595

numite împrejurări precede acestei clipe, adică nesfîrșitele
sfîșieri,

acestea nu le poți socoti că fac parte din moarte, întrucît sînt
o

stiune vie care poate duce către viață și sănătate. Dar despre
moarte

. gn] car e s-ar întoarce din ea n-ar fi în stare să ne
povestească în

jgvăr ceva, cît de puțin, deoarece n-a trăit-o și n-a văzut-o.
leșim din

znâ și ne întoarcem în beznă, iar între aceste două clipe
există

"mîrnlări trăite, însă, de fapt, noi nu trăim nici începutul și
nici sfîrșitul,

nici nașterea și nici moartea, căci nici una n-are un caracter
subiectiv, iar

ca fenomene în sine aparțin numai vastului domeniu al lumii
obiective,

iată cum stau lucrurile în această privință.

într-un asemenea stil și mod înțelegea consilierul aulic sa
consoleze. Să nădăjduim că înțelepteii doamne Ziemssen
vorbele lui îi făcură cît de cît bine; în ceea ce privește
asigurările lui, ele se adevăriră întocmai. Epuizat, Joachim dormi
ore întregi în ultimele zile, visă ceea ce îi era drag să viseze,
adică văzu, presupunem noi, în visurile lui, sensul mltităriei și
scene din viața militară; iar atunci cînd se trezea și era întrebat

cum se simte, răspundea mereu, deși confuz, că se simțea bine și fericit - măcar că aproape nu mai avea puls și sfârșise prin a nu mai simți nici înțepătura injectiei, căci trupul îi devenise complet insensibil, încât ai fi putut să-l arzi și să-l ciupești, deoarece toate acestea nu l-ar mai fi atins pe bunul Joachim.

Totuși, de la sosirea mamei se produsese în el anumite schimbări mari. Cum, pe de o parte, îi venea greu să se bărbierească, astfel că n-o mai făcuse de vreo opt sau zece zile, și cum, pe de altă parte, avea o barbă foarte aspră, chipul că de ceară, cu ochii blânzi, era încadrat de o oarbă mare și neagră — de o barbă de războinic, așa cum și-o lăsa să rească soldații pe câmpul de luptă, și care, după părerea tuturor, îi era o frumusețe virilă. Da, din pricina acestei bărbi, din tînăr cum era. a c) Um devenise deodată un bărbat în vîrstă și, fără îndoială, nu numai ontăei. Adevărul era că trăia rapid, ca un mecanism de orologiu care a) Pârâ, sărind vâl-vîrtej, în galop, vîrstele ce nu-i mai erau îngăduite atingă în timp, iar în cuprinsul ultimelor douăzeci și patru de ore e) se un moșneag. Din cauza slăbirii inimii, față i se umflase, fapt aa) u lui Hans Castorp impresia că moartea trebuia să fie cel puțin o) rt foarte greu, cu toate ca Joachim, datorită multor colapsuri și a) le cunoștinței, nu părea să-și fi dat seama. De fapt, cele mai e) rau buzele, iar uscăciunea și iritația din interiorul gurii con-) In mod vădit să-l facă pe Joachim să se exprime mormaind ca

e

596

THOMAS MANN

un moșneag foarte bătrîn; și din cauza acestei jene se enerva; dacă n fi fost sîcîiala aceasta, spunea el bîlbîindu-se, totul ar fi minunat cînd așa, era o blestemata plictiseala.

Ce înțelegea el cînd spunea ca „totul ar fi minunat”, nu reieșea eh limpede — tendința spre echivoc a înseși stării lui se vadea într-un eh uimitor și nu o data spusese lucruri cu doua înțelesuri, parînd ca-și d) a ca nu-și da seama, iar o data, scuturat ca de un fior al nimicirii, declara clatinînd din cap cu o ușoara mîhnire, ca: niciodată nu s-a simțit așa de rau.

Apoi comportarea lui deveni distanta, severa, inaccesibila și chiar nepoliticoasa; nu-l mai atingea nici o nălucire, nu mai primea nici un paleativ și nici nu mai răspundea la întrebări, ci privea drept înainte, cu un aer absent. Mai ales după ce tînărul pastor — pe care Luise Ziemssen trimisese să-l cheme, și care,

spre marea părere de rau a lui Hans Castorp nu purta guler scrobit, ci un simplu guleraș - se rugă împreună cu el, atitudinea lui capata o notă solemnă și nu-și mai exprima dorințele decât sub forma unor ordine scurte.

La ora șase după-amiaza se apuca să facă un lucru bizar: trecu de mai multe ori cu mâna dreaptă, la a cărei încheietura avea brățara mică de aur, prin dreptul șoldului, apoi o ridică puțin și o aduse spre el, pe cuvertura, cu un gest cu care parca ar fi vrut să zgârie ori să rîcîie ceva, sau ca și cum ar fi cules și adunat ceva.

La ora șapte muri — Alfreda Schildknecht era pe coridor, astfel ca numai mama și vărul lui au fost de față. Se prăbuși în pat și porunci scurt să fie ridicat. În timp ce doamna Ziemssen se supunea acestui ordin, înlănțuind cu brațele umerii fiului, el spuse grăbit că trebuie să redacteze imediat o cerere pentru prelungirea concediului și, în vreme ce rostea aceste cuvinte, „moartea rapidă” se împlini — fiind observată de Hans Castorp cu toată cucernicia, la lumina micii lămpi de la capăt¹-voalată cu roșu. Dădu ochii peste cap, încordarea inconștientă trasaturilor dispăru, umflătură penibilă a buzelor dispăru și ea aproape brusc, iar chipul mut al lui Joachim al nostru își recapătă frumuseții tinereții virile. Se sfîrșise.

Cum Luise Ziemssen se întorsese cu spatele, plîngînd în h^on Hans Castorp a fost acela care, cu vârful inelarului, închise pl^e0 " celui care nici nu mai respira, nici nu mai mișca, și tot el a iosi care-i împreună ușor mâinile pe cuvertura. Apoi se ridică și el Ș' P

lasînd să-i curgă pe obraji lacrimile care arsesera atît de tare

o

MUNTELE VRÂJIT 597

rului englez, această licoare limpede care curge atît de abundent,

He amarnic și în fiecare clipă, pretutindeni în lume, așa încît văilor

întului li s-a dat un nume poetic care reamintește de acest produs

1 alin și sarat aⁿ unor glande, stors din trupul nostru de zdruncinarea rvoasă a unei dureri care ne străpunge, fie că e o durere fizică, fie că e

durere morală. Iar Hans Castorp mai știa că acest lichid conține și

puțină mucină și albumina.

Consilierul aulic veni, anunțat de sora Bertha. Ieșise din

camera abia de o jumătate de ora, căci îi mai făcuse muribundului o injecție cu camfor astfel că nu scăpase decât clipa „morții rapide”.

Mda, iată unul care a isprăvit, spuse el simplu, sculându-se în picioare și ridicând stetoscopul de pe pieptul liniștit al lui Joachim. Strânse mâinile celor două rude făcându-le câte un semn din cap. Apoi, mai stătu o clipă cu ei, privind chipul nemișcat al lui Joachim, încadrat de o barbă de războinic. Tânăr nebun, ștregar cutezător, spuse el privind peste umăr chipul senin al celui care se odihnea. A vrut să forfeze lucrurile, înțelegeți - firește, acolo, jos, serviciul lui n-a fost decât constrângere și violență — el și-a făcut serviciul în timp ce febricita, îl îndeplinea oricum și orice s-ar fi întâmplat. L-a chemat câmpul de onoare, mă-nțelegeți, iar dezertorul a șters-o spre câmpul de onoare. Dar onoarea a fost pentru el moartea, și moartea — puteți să interpretați lucrurile cum doriți — a spus acum, cu siguranța: „Am onoarea! Copilandru nebun, ștregar nebun”. Și pleca, mare și încovoiat, cu ceafa lui proeminentă.

Transportarea lui Joachim în orașul natal era un lucru hotărât, iar

cazuar se ocupa cu tot ce părea necesar, decent și la moda. Mama

și varul nu avură nici o bătaie de cap. A doua zi, purtând cămașa de

cu manșete, printre florile raspândite pe cuvertura, odihnindu-se

o lumina mată și alburie, Joachim devenise încă și mai frumos decât

după moarte. Acum, orice urma de chin îi dispăruse de pe chip;

etate, căpătase forma lui liniștită cea mai pură. Parul negru și ușor

at îi cădea pe fruntea netedă și gălbuie, care părea plămădită dintr-o

nobila și delicata, ceva între ceara și marmura, iar în barbă, de

enea creață, buzele se arcuiău pline și mîndre. Un coif antic i s-ar fi

acestui cap, așa cum remarcară mai mulți vizitatori veniți să-și

Iar masă bun.

fu* ^na Stohr plînse cu însuflețire, cînd văzu ce devenise acela care Usese Joachim.

598

THOMAS MANN

— Un erou, un erou! striga ea de mai multe ori și declara ca treb' neapărat să i se cînte la înmormîntare simfonia „Erotica” de Beethov

- Dar tăceți o data! îi șuiera Settembrini care se găsea lînga ea s" aflau împreuna în camera, iar el era vădit emoționat. îl arata vizitatorii cu amîndoua mîinile pe Joachim, îndemnîndu-i să-l jlească. *Un m vanotto tanto simpatiche tanto stimabile!* exclama el de mai multe ori

Naphta nu se putu abține, pastrîndu-și atitudinea meditativa și f_{ara} să-l privească pe italian, să nu spună cu o voce adîncă și mușcătoare-

- Sînt fericit să vad că. în afara Libertății și a Progresului, mai aveți și un simț al lucrurilor serioase.

Settembrini o înghiți. Poate că avea conștiința unei superiorități a poziției lui Naphta asupra sa, superioritate, evident, trecătoare, datorată numai împrejurărilor; dar poate că tocmai aceasta superioritate de o clipă a adversarului încerca el să-o echilibreze prin însuflețirea cu care-și manifesta regretele — făcîndu-l să tacă chiar și atunci cînd Leo Naphta, folosindu-se de avantajele trecătoare ale poziției lui, observa cu un ton tăios și sentențios:

— Eroarea literaturii dăinuiește în faptul de a crede că numai spiritul te face cuviincios. Mai curînd contrariul este adevărat. Nu există buna-cuviința decît acolo unde nu există *deloc* spirit.

„Haide, gîndi Hans Castorp, iată încă un verdict de oracol antic! Și dacă mai strîngi și buzele după ce V-ai rostit, pentru moment poți chiar să intimidezi...”

Dupa-amiaza sosi sicriul de plumb. Un om care venise o data cu el dădu să se înțeleagă că numai lui singur îi revenea rolul de a-l așeza pe Joachim în acest somptuos culcuș împodobit cu inele și capete de ler. era o ruda a antreprenorului de pompe funebre căruia i se adresaseră, îmbrăcat în negru, cu un fel de redingota scurta, și care purta la mîna im de om din popor o verigheta al cărei cerc galben era oarecum încrustat în carne, adică adînc, aproape scufundat. Te simțeai ispitit să crezi că din costumul lui de gala se raspîndea un miros de cadavru, ceea ce n era decît o prejudecata. Totuși, acest om manifesta pretenția lui de specialist, potrivit căreia lucrul trebuia făcut îndărătul culiselor,

întrucit se cuvenea sa arăți supraviețuitorilor decât imagini pioase și înaltatoare • fapt care trezi neîncrederea lui Hans Castorp, astfel ca voi sa-i satis specialistului dorința. O hotărî, așadar, pe doamna Ziemssen sa iasă camera, însă el nu se lasă înduplecat prin nici un fel de

um

Ramase și dădu chiar o mîna de ajutor. Apuca trupul de umeri și aju

MUNTELE VRĂJIT 599

dus de pe pat în sicriu, pe cearșaful și perna împodobita cu dantele,

are a fost întins cadavTul lui Joachim, înalt și solemn între sfeșnicele

f mizate de casa Berghof. Dar a doua zi se produse un fenomen care-l târî pe Hans Castorp sa se despartă, sa se desprindă în sinea lui de

â și sâ lase fără întârziere sărăcăciosului păzitor al pietății domeniul

■ care își exercita profesia. în adevăr, Joachim, care pîna acum avusese

expresie atît de grava și de loiala, începuse sa zîmbeasca în barba lui de războinic, iar Hans Castorp nu-și ascunse impresia ca acest zîmbet avea tendința sa degenereze: inspira celui ce-l privea o brusca urgența. Si Doamne, în definitiv, părea fericit cînd veniră sa-l mai vadă, pesemne fiindcă sicriul urma sa fie închis și înșurubat. Trecînd peste obiceiurile lui de semeție înnăscuta, Hans Castorp atinse ușor cu buzele, in semn de rămas bun, fruntea înghețata a lui Joachim cel de odinioară, și cu toata neîncrederea fața de omul din culise, parași cuminte camera împreună cu Luise Ziemssen.

Să lăsăm cortina sa cada, pentru penultima oara. Insa în vreme ce cade, vom mai merge cu gîndul împreuna cu Hans Castorp care a rămas în creierul munților, să privim în depărtare, către un cimitir în ceața, de la șes, unde o sabie se înalță, sclipește și se pleacă, și sa ascultam cum răsuna niște comenzi, iar o tripla salva — trei saluturi de onoare — se avintă peste mormîntul de soldat al lui Joachim Ziemssen, mormînt străbătut din loc în loc de rădăcini.

VII

Plimbare pe țarm

Oare timpul însuși poate fi povestit, ca atare, în sine și pentru

sine? Nu, iar o asemenea încercare ar fi, în adevăr, nebunească. Un om cu mintea sănătoasă nu va lua niciodată drept o povestire ceva în care s-ar spune: „Timpul trece, se scurge, timpul se revarsă”, și așa mai departe. Ar fi aproape ca și cum te-ar apuca sminteala să îți o ora întreaga una și aceeași nota sau un singur acord — și ai avea pretenția că faci muzica. Fiindcă povestirea se aseamănă cu muzica prin aceea că umple timpul, ca-l „folosește cum se cuvine”, ca-l „împarte”, că face în așa fel încât „se întâmplă ceva” și ca „se eliberează ceva” — pentru a cita, cu pietatea melancolică pe care o dedicăm vorbelor celor morți, niște cuvinte ocazionale ale răposatului Joachim: cuvinte care au răsunat în urma cu foarte multă vreme — și nu știm în ce măsură cititorul își da seama într-un mod limpede cât a trecut de atunci. Timpul este elementul povestirii, așa cum este și cel al vieții — este indisolubil legat de ea, cum este legat de corpurile din spațiu. Timpul este, de asemenea, elementul muzicii, căci ea-l măsoară și-l împarte, făcându-l totodată plăcut și prețios: iar prin asta, cum s-a spus, se înrudește cu povestirea, care nu este nici ea deci o succesiune (cu totul altceva decât prezența imediată și scînteietoare a operei plastice, care nu este legată de timp decât ca materialitate imediată fiind neputincioasă să se realizeze altfel decât ca o scurgere și ca un n și are nevoie să recurgă la timp, chiar dacă ar încerca, la un moment să-și realizeze prezența în desăvârșita ei totalitate.

Acestea sînt lucruri vădite. Dar nu este mai puțin evident că exi

ista"

j este

deosebire între povestire și muzica. Elementul timp al muzicii' numai unul singur: adică e o secțiune din timpul omenesc de pe P^a în care ea se revarsă pentru a-l înnobila și exalta imens. DimP⁰

MUNTELE VRĂJIT 601

vestirea comportă două feluri de timp: în primul rînd, propriul ei adică durată muzicâl-reăla care-i condiționează scurgerea și riția; și în al doilea rînd, timpul propriu conținutului ei, care se zintă j_n perspectiva unui aspect atît de diferit, încît timpul imaginar 1 povestirii poate ori să coincidă aproape complet cu scurgerea sa mu-icală, ori să fie la o îndepărtare astrală. O bucată de muzică intitulată: *Vals de cinci minute*, durează cinci minute — și numai prin aceasta și nrin nimic altceva se stabilește raportul ei cu timpul. Insa o povestire a cărei acțiune

va dura cinci minute ar putea, în ceea ce o privește, să se întindă pe o perioadă de mii de ori mai mare, cu condiția ca aceste cinci minute să fi fost împlinite cu o scrupulozitate excepțională — și ar putea totuși să pară foarte scurtă, deși în raport cu timpul ei imaginar a fost foarte lungă. Pe de altă parte, este posibil ca dăinuirea evenimentelor relatate să depășească la nesfârșit durata proprie a povestirii care le înfățișează abreviat — și spunem „abreviat” pentru a indica un element iluzoriu, sau, ca să ne exprimăm foarte limpede, un element morbid care se manifestă în aceea că povestirea se folosește de o vraja ermetica și de o perspectivă exagerată, amintind anumite cazuri anormale și în mod vădit îndepărtate de la experiența reală spre supranatural. Astfel avem însemnările fumătorilor de opiu care mărturisesc că, sub stapînirea stupefiantului, deci în răstimpul scurtei perioade a exaltării, au trăit niște visuri care se întindeau pe zece, pe treizeci, pe șaiszeci de ani sau care depășeau toate limitele posibile ale unei experiențe omenești a timpului — prin urmare niște visuri a căror durată închipuită depășea propria lor durată și în care se realiza o abreviere de necrezut a experienței timpului > o accelerare a imaginilor, astfel încît ai fi putut crede, cum se exprimă un mîncător de hașîș, ca din mintea aflată sub amețeala a ieșit „ceva asemănător cu arcul unui ceasornic stricat”.

Povestirea poate oarecum să înfățișeze timpul în felul acestor visuri

’ticipale, adică să-l trateze în acest mod. Dar tot așa cum poate să-l

trateze”, tot pe atît e de clar că timpul, care este elementul povestirii, e în egală măsură să devină *obiectul ei*. Și dacă ar însemna prea

să afirmăm că se poate „povesti timpul”, totuși nu este o acțiune

atît de absurdă cît ni s-a părut din capul locului, aceea de a încerca

u⁰Cl timpul într-o povestire, astfel încît să fim în stare să-i atribuim

„je^{ns}”-blu, care ar aparține în mod straniu visului, și căreia i-am da

^ trea de „roman al timpului”. De fapt, n-am formulat întrebarea

ste Posibil să povestești timpul decît pentru a avea prilejul să

602

THOMAS MANN

mărturisim că tocmai acesta este scopul ce ni l-am propus de-a lungul povestirii de față. Și de ne-am întrebat în treacăt dacă auditorii adevărați în jurul nostru își dau limpede seama cât timp s-a scurs pînă în prezent de cînd cinstitul Joachim — mort de atunci — a aruncat într-o convorbire o observație similară asupra muzicii și asupra timpului (care dovedește de altfel, o anumită înălțare alchimică a sufletului sau, întrucît obseși vații de acest gen nu se potriveau, la urma urmelor, cu firea lui) — n-am fi fost deloc supărați așezînd ca pentru moment ei nu sînt tocmai lamunți în privința aceasta: n-am fi supărați, ba chiar am fi bucuroși pentru simplul motiv că avem, evident, tot interesul ca și ei să împărtășească sentimentele eroului nostru, iar el, adică Hans Castorp, nu era deloc lămurit asupra acestui lucru — și nu mai era de foarte multă vreme. Aceasta face parte din romanul lui, dintr-un roman al timpului — așa, și numai așa trebuie înțeleasă chestiunea.

În definitiv, cît de mult a trăit aici, sus, alături de Joachim, pînă la plecarea lui nesăbuită, sau cît a trăit cu totul; cînd, pentru a ține seama de calendar, a avut loc această primă plecare încăpățînată, cît de mult a lipsit Joachim, cînd s-a întors, și cîta vreme stătuse aici însuși Hans Castorp pînă la revenirea lui Joachim, iar după aceea, pînă la ieșirea lui din timp; cît de mult, pentru a-l lasă deoparte pe Joachim, nu fusese prezentă doamna Chauchat, și de cînd *revenise iarăși* acolo (căci era iarăși acolo), și cît timp pamîntesc trăise Hans Castorp la „Berghof” pînă la reîntoarcerea ei: da, la toate aceste întrebări — presupunînd că i-ar fi fost puse, ceea ce, de altfel, nimeni nu se gîndea să facă și nici chiar lui nu-i trecea prin minte să le formuleze, întrucît desigur că se temea să și le pună — la aceste întrebări n-ar fi știut să răspundă decît frecîndu-și fruntea cu vîrfurile degetelor și n-ar fi știut să spună precis, deoarece era stăpînit de un fenomen tot atît de tulburător ca și acea greutate pe care o avusese chiar în prima seară a sosirii lui, anume greutatea de a-i spune domnului Settembrini cîți ani are, ba, acum se găsea în fața unei agruri vîri a acestei dificultăți, căci nu mai știa deloc cîți ani avea!

Faptul acesta poate părea ciudat, însă el este foarte departe de a nemaiauzit sau neverosimil, întrucît în anumite împrejurări oricărui dintre noi i s-ar putea întîmpla un lucru asemănător. Dacă aceste împjurări s-ar realiza, nimic nu ne-ar putea împiedica să pierdem din conștiință a scurgerii timpului și prin urmare și a vîrstei noastre.

fenomen este posibil deoarece nu dispunem de nici un organ
interi
pentru a percepe timpul, astfel ca sîntem incapabili sa-l determinai

MUNTELE VRĂJIT 603

recizie chiar aproximativa dintr-un punct de vedere absolut, adică mai $\text{Prm no}^* \hat{1}11^{\wedge}116$ și \wedge ara ajutorul reperelor exterioare. Niște mineri ropăți* lipsiți de orice posibilitate de a observa succesiunea zilelor și ntilor, în clipa cînd au fost salvați au evaluat la numai trei zile timpul trecut în întuneric. Cînd, de fapt, ei stătuseră îngropați zece zile. S-ar utea crede ca, în spaima lor, timpul trebuia sa le para lung. Insa el s-a jUȘ la mai puțin de o treime din durata lui obiectiva. Se pare deci ca *n împrejurări excepționale neputința omeneasca tinde mai curînd sa trăiască timpul prescurtîndu-l foarte mult, decît sa-l evalueze cu prea mare dărnicie.

Fără îndoiala, nimeni nu spune ca Hans Castorp ar fi întîmpinat vreo dificultate reala, daca ar fi dorit sa scape de aceasta incertitudine, facînd un simplu calcul, tot așa cum l-ar putea face fara greutate și cititorul dacă mintea lui sănătoasă refuza confuzia. Nici Hans Castorp nu se simțea, poate, prea la largul lui, dar nu-și dădea osteneala sa facă vreun efort cît de mic pentru a scapă de aceasta confuzie și nici ca sa calculeze exact timpul de cînd ședea aici, iar ceea ce-l împiedica era o teama, o teamă a cugetului sau — cu toate ca este cea mai mare lipsa de conștiinciozitate să nu ții seama de timp.

Nu știm daca trebuie sa invocam în apărarea lui faptul ca împrejurările favorizau în mod special lipsa de interes, ca sa nu vorbim fățiș de reaua lui voința, așa cum s-ar cuveni. Cînd doamna Chauchat reveni (dar cu totul altfel decît își închipuise Hans Castorp, însă despre acest lucru va fi vorba mai departe), postul Crăciunului trecuse încă o data, 'ar cea mai scurta zi — prin urmare începutul iernii, vorbind din punctul vedere astronomic — era foarte aproape. În realitate, daca neglijai le teoretice și daca nu țineai socoteala decît de zăpada și de n_g , atunci puteai spune ca era iarăși iarna, Dumnezeu știe de cînd, da, 51 Inca una care nu fusese întrerupta decît în mod trecător de cîteva zile Dinți de vara cu un azur de o profunzime atît de exagerata încît bătea egru, de cîteva zile de vara cum se întîmpla numai în plina iarna, cu condiția sa fi uitat de zăpada, căci, în definitiv, ninge adesea și ursul tuturor lunilor de vara.

De câte ori nu discutase Hans Castorp posatul Joachim despre aceasta confuzie în care sezoanele se ecau și se încurcau, erau jefuite anotimpurile anului, astfel ca anul voia să se zăvăla sau să se rătăcească, încât - potrivit unei păreri pe care Joachim o rostise dezgustat, cu foarte multa vreme în urmă - nici nu mai putea fi vorba de timp. Dar, de fapt, ceea ce se

604

THOMAS MANN

amesteca și se încurca în aceasta mare confuzie erau conceptele

afective

iar

sau diversele conștiințe succesive ale unui „încă” sau ale unui „iată” aceasta experiență încâlcită, afurisită și în general amăgitoare, Hans Castorp o trăise în pofida stării lui sufletești, chiar din prima zi petrecut aici, sus: anume în timpul celor cinci mese formidabile, din sufragiu și zugrăvită în culori vesele, unde a și fost apucat de o primă amețeaală de soiul acesta - relativ nevătmătoare.

De atunci, aceasta iluzie a simțurilor și a spiritului luase proporții mai mari. Timpul, chiar când senzația subiectivă este slăbită sau desființată, are totuși o realitate obiectivă, întrucât activează, întrucât „se scurge”. Rămîne o problemă pentru gânditorii de profesie - iar Hans Castorp a încercat să și-o pună într-o zi, îmboldit numai de prezumția lui tinerească - de a ști dacă o cutie de conserve ermetic închisă și așezată pe raft este sau nu în afara timpului. Dar noi știm foarte bine că timpul își împlinește opera chiar și asupra celui care doarme. Un medic menționează cazul unei copile de doisprezece ani care a adormit într-o zi și a continuat să doarmă treisprezece ani - în acest interval însă ea n-a rămas o copila de doisprezece ani, ci s-a trezit femeie tînără, căci, între timp, crescuse. Și, de altfel, cum ar putea fi altfel? Mortul e mort și a parasit lumea aceasta; el are foarte mult timp, adică nu mai are absolut deloc - vorbind din punctul lui de vedere. Totuși, faptul acesta nu împiedică ca unghiile și părul să îi crească și, după aceea, totul este posibil - dar nu vrem să mai reamintim expresia studentească de care s-a folosit într-o zi Joachim relativ la acest lucru, care, atunci, l-a supărat pe Hans Castorp ca om al șesului ce era. Și lui îi creșteau părul și unghiile și, după cît se părea, îi creșteau destul de repede, căci adesea stătea într-unui din fotoliile frizerului de pe strada principală din Dorf, instalat confortabil și înfășurat cu

un șervet alb, ca să-și tundă părul, întrucât o data mai mult îi apăruseră lațe în jurul urechilor - și în definitiv, acolo era mereu, sau, mai bine zis, atunci când se găsea, flecârind cu frize¹ destoinic și prevenitor care își îndeplinea obligațiile, după ce timp¹ le făcuse pe ale lui - sau chiar și atunci când stătea în picioare, lîngă^u balconului, și-și tăia unghiile cu ajutorul unor forfecuțe și pile^{sc0} din trusa lui frumoasă căptușită cu catifea — el se simțea mereu cupr concomitent, și de un fel de spaima în care se amesteca și o ciu plăcere, dar și o anumită amețeala: de o amețeala care-l făcea să ezi alegerea cuvintelor, să nu mai perceapă deosebirea dintre iluzie⁵ lăciune, și-i dădea sentimentul incapacității de a mai deosebi pe »¹

MUNTELE VRAJIT 605

'arași". — iar acest amestec, această estompăre produceau ațem-rălele „totdeauna" și „veșnic".

Ajn mai menționat adeseori ca nu vrem să-l facem nici mai bun, dar ■ i mai rău decît este și, prin urmare, n-o să ascundem ca se silea de uitate ori să-și răscumpere slăbiciunea reprobabilă față de anumite , gfătări mistice — pe care și le provoca în mod conștient și intenționat eforturi făcute în sens contrar. Putea să stea cu ceasul de buzunar în mînă - ceasornicul lui de aur, plat și lucios, căruia îi deschidea capacul avat^{cu} monogramă — și si privească o vreme cadranul de porțelan, împodobit cu două rînduri de cifre arabe, în negru și în roșu, pe care cele două ace de aur, cizelate cu finețe și eleganța, se depărtau unul de celălalt, în vreme ce secundarul subțire se învîrtea absorbit de mersul zvîcnit în mica sa lume. Hans Castorp își ațintea ochii pe el ca măcar un singur minut să-l oprească sau măcar să-l întîrzie, de parcă ar fi vrut să prindă timpul de coadă. Micul ac însă își urma cu pași sălțați cărarea, fără să-i pese de cifrele la care ajungea, pe care le atingea în treacăt și sărea peste ele lasîndu-le în urma, tot mai în urmă, luînd goana mereu de la capăt și mereu ajungînd s-o pornească din nou. îi erau complet indiferente scopurile, segmentele, jaloanele. Ar fi trebuit să se oprească, o clipă măcar, la 60, sau cel puțin să facă un semn oarecare ca în acest loc s-a încheiat ceva. Dar după modul cum se zorea să treacă peste și dincolo, exact la fel ca și peste cea mai mica linie necifrata, îi dădea seama că pentru el toate cifrele și subdiviziunile din drum nu aveau alt rol decît să fie doborîte și depășite și că rostul lui era numai să gonească, să gonească mereu... Și atunci, Hans Castorp își vîra ceasornicul în

buzunarul de la vesta și lăsa timpul în voia lui.

Cum puteau modeștii locuitori de la șes să priceapă lesne aceste

m^o modificări săvârșite în lumea intimă a tînărului aventurier? Iar proporția

c^estor identități amețitoare creștea. Nu era ușor, chiar dacă ai fi avut o

mai îngăduitoare, să deosebești prezentul de un ieri, de un altăieri

de un răsălaltăieri care erau asemenea cu ziua de azi după cum un

seamănă cu altul - și cu atît mai mult puteai fi îmboldit și în stare ca

nzi prezentul actual cu prezentul din urma cu o luna sau de acum

' Și să lași să se amestece unele cu altele, iar toate să devină tot-

î -., sc^olmbate. Dar atîta vreme cît aveai conștiința clara a lui

lâr '■ a "iarăși" și a lui „de acum înainte", puteai fi ispitit să

Se f. * sensu' termenilor relativi de „ieri" și „mîine", prin care „astăzi"

a Și releghează atît trecutul cît și viitorul, și să aplice aceste

606

THOMAS MANN

cuvinte unor situații mai ample. N-ar fi prea greu să ne închipui[^] țv ființe care ar locui, de pilda, pe planete mai mici decît a noastră, care avea la dispoziție un timp miniatural și pentru a căror viața „scun ■ < goana sprintena a secundarului nostru ar avea întreaga încetineala înv' zibila a orei care înaintează. Dar am putea să ne închipuim, de asem nea, și niște ființe de al căror spațiu ar fi legat un timp de o întindere formidabilă, astfel încît ideile despre „imediat" și despre „peste puțin" despre „ieri" și despre „mîine" ar capata în existența lor o importanță infinit de amplă. Acest fapt ar fi, spunem noi, nu numai posibil, ci în spiritul unui relativism tolerant și potrivit proverbului „Cîte bordeie atîtea obiceiuri", trebuie socotit chiar legitim, normal și demn de respect Dar ce trebuie să gîndim despre un fiu al pamîntului, care pe deasupra mai este și la vîrsta cînd o zi, o săptămînă întreagă, o luna sau un semestru ar trebui să joace încă un rol important, întrucît aduc în viața

atâtea schimbări și progrese - și care, într-o bună zi, ar căpăta obiceiul nelegiuit, sau cel puțin din când în când s-ar lăsa pradă plăcerii de a spune „ieri” în loc de „cu un an în urma” și „mîine” în loc de „peste un an”? Nu încapе îndoiala ca am fi îndreptățiți sa vorbim, în cazul acesta, despre o „rătăcire și confuzie”, și ca am fi îndreptățiți sa resimțim o îngrijorare dintre cele mai profunde.

Exista pe pamînt situații, situații de viața, exista ambiante sau peisaje (daca putem vorbi despre „peisaj” în cazul nostru), în care o asemenea confuzie și rătăcire a distanțelor spațial-temporale se produc oarecum în mod firesc și justificat, ajungînd chiar pîna la o indiferența amețitoare, astfel încît o scufundare în aceasta magie poate ti admisa măcar în orele libere. Este în intenția noastră sa vorbim despre o plimbare pe malul mării — ambianta pe care Hans Castorp o regăsea în el însuși cu cea mai mare plăcere, după cum știm ca în viața din mijlocul zăpezilor regăsea bucuros și recunoscător amintirea dunelor de acasă. Nădăjduim ca experiența și amintirea cititorului ne vor ajuta sa n facem înțeleși, cînd vom evoca aceasta minunata singurătate. Merg^{l'} mergi mereu... Niciodată n-o sa te mai întorci la timp dintr-o asemenea plimbare, căci ai pierdut timpul și el te-a pierdut pe tine. O, mare, i^a sîntem departe de tine, dar povestind, ne îndreptam spre tine ^{t0} gîndurile și toata dragostea noastră, invocîndu-te anume și cu glas ^{ta} '.

căci tu trebuie sa fii prezenta în povestirea noastră, cum ai fost cum în mod discret vei fi mereu... Singurătate sfîșiata de muge^{tu} lurilor, învăluita într-un cenușiu limpede, încărcata de o jilâveala a

MUNTELE VRĂJIT 607

•_e al cărei gust sărat ne rămîne pe buze. Mergem, mergem pe un teren o ușoara elasticitate, presărat cu alge și cu scoici mărunte, iar auzul _este înfiorat de vînt, de acel vînt amplu, vast și dulce, care străbate rber fără frîu și fara dușmănie, spațiul, amețindu-ne un pic mintea — lindăm, colindam și privim limbile de spuma ale mării cum se reped - ainte și cum iarăși se trag îndărăt, întinzîndu-se ca sa ne lingă picioarele. Tâlâzuirea clocotește, val de val se izbește ricoșînd cu un vuiet limpede-nfundat și fîșîie — ici și colo, și mai departe, ca o mătase plaja întinsa, pe bancurile de nisip — iar aceasta rumoare confuza acoperă totul, foșnește încet, facîndu-ne sa nu mai auzim nici un alt glas din lume. îți ești profund de-ajuns ție însuți, și uiți în

plina conștiința... Sa închidem ochii, căci sîntem în siguranța pentru eternitate. Ba nu, privește o pînza de corabie acolo, în depărtarea cenușiu-verde și înspumată care se pierde într-o uimitoare scurtime de timp spre orizont. Acolo? Ce fel de acolo este acesta? Cît este de departe? Cît este de aproape? Nu știi. Și în clipa aceea nu-ți mai dai seama ce fel de amețeală îți tulbură judecata. Pentru a spune cît de departe de țarm este aceasta barca, ar trebui să-i cunoști mărimea. E mica și apropiată, sau e mare și depărtată? Privirea noastră se frînge de neștiința, căci nu avem nici un organ și nici un simț care să ne dea informații asupra spațiului... Mergem, mergem mereu — dar cît e de cînd mergem? Cît e de departe? Și ce se afla apoi? Nimic nu ne schimbă pasul, „acolo” este la fel cu «aici”, „înainte vreme” este asemenea cu „acum” și cu „după aceea”; timpul se îneacă în infinita monotonie a spațiului, mișcarea de la un capăt la celălalt capăt nu mai este mișcare și acolo unde mișcarea nu mai este mișcare, nu mai există timp.

Învățații din evul mediu pretindeau că timpul era o iluzie, că scurgerea lui — urmarea succesiunii dintre cauză și efect — nu ține decît de natura simțurilor noastre, și că adevărata realitate este un prezent încreșnit. Oare doctul medieval, care primul a conceput această idee, se pierduse pe malul mării — și simțise pe buze gustul ușor amar al eterului. Repetăm că aceasta este, în orice caz, doar o hoinăreală pe care lăgădui în vacanța, sau fantezia unui răgaz al vieții, ca să ne punăm astfel, care îndestulează aspectul moral al spiritului tot atît de puțin pe cît odihna pe nisipul cald redă trupului sănătatea. Ar fi o atitudine preconcepțivă, absurdă, nedemnă și potrivnică dacă, făcînd critica îndărmătoare a formelor cunoașterii omenești și punînd sub semnul întrebării valoarea lor, ai fi convins că o asemenea luare de poziție

608

THOMAS MANN

este cumva legată de o altă intenție decît aceea de a statornici rașin •■ anumite limite pe care ea nu le va putea depăși fără a se face vinovată de neglijarea funcției sale esențiale. Nu putem decît să fim recunoscați unui om ca domnul Settembrini care, cu o energie foarte pedagogică și înfățișat metafizic drept „râul” fundamental, tînarului al cărui destin năprăocupa și pe care, într-o anumită ocazie, l-a denumit că fiind un „râu răsfățat al vieții”. Și cinstim memoria unui mort care

ne este drag, atunci cînd spunem ca sensul, intenția și scopul principiului critic nu pot și nu trebuie să fie decît: ideea de datorie și porunca de a trai. Ba mai mult dacă înțelepciunea a fixat legi și a statornicit prin critica unele limite rațiunii, atunci ea a împlîntat chiar pe hotarele ei drapelul vieții și a proclamat ca datoria ostășească a omului este să-și facă serviciul sub acest drapel. Și avînd în vedere faptul ca ceea ce fusese denumit de un oarecare palavragiu melancolic „excesul de zel” al vărului sau a tras după sine un deznodamînt fatal, nu s-ar cuveni oare să-i cerem scuze lui Hans Castorp și să admitem că a fost confirmat în vicioasa lui gospodărire a timpului și în jocul sau periculos cu eternitatea?

Mynheer Peeperkom

Mynheer Peeperkom, un olandez între două vîrste, se afla de cîtva timp ca oaspete al sanatoriului „Berghof”, care avea pe firma epitetul foarte bine întemeiat de „internațional”. Naționalitatea ușor colorată a lui Peeperkom — căci era olandez din colonii, cu reședința în Java, un plantator de cafea - n-ar fi fost încă de ajuns să ne hotărască să-l introducem și pe el, pe Pieter Peeperkom (așa se numea și așa își zicea chiar el; „Acuma Pieter Peeperkom se va înviora cu un rachiu”, obișnuia să spună) - n-ar fi fost încă de ajuns, spuneam, să ne hotărască să-l introducem persoana, în ora a unsprezecea, în povestirea noastră; cac • Doamne Dumnezeule!, ce încîlceala de siluete nu ne oferea chiar și Pina acum lumea din excelenta instituție a cărei direcție medicală aparțin consilierului aulic Behrens cel limbut și poliglot! Nu era suficient ca, curînd, locuise tot aici și o prințesa egipteana, cea care oferise odinioară consilierului aulic un remarcabil serviciu de cafea și niște țigări Spn> o făptura senzațională, cu degetele împodobite de inele și pata^{te} nicotină, cu parul tuns scurt, și care, în afara meselor principale la ^ lua parte în toalete pariziene, se plimba purtînd costume barbateș '•

MUNTELE VRĂJIT 609

taloni cu dunga și, de altminteri, se sinchisea foarte puțin de lumea răă și nu-și manifesta bunăvoința trîndava și violenta totodată

cît față de ° evreica din România, care se numea pur și simplu doam-

Landauer, în ciuda faptului că procurorul Paravant își neglija

tematicile ^_n p_rcma alteței sale, iar în calitatea lui de amoretat

iunsesse să joace chiar pe față rolul unui măscărici: așadar, nu era de

juns cum spuneam, numai prezența ei personala, căci în mica ei suita

se mai găsea și un eunuc etiopian, un om slab și bolnăvicios, de a cărui

constituție Caroline Stohr nu contenea sa-și bata joc și-l critica în mod

sîngeros deoarece ținea la viața mai mult ca nimeni altul și părea

nemîngîiat de fotografia pe care i-o oferea clișeul interiorului sau atunci

cînd razele X au pătruns dincolo de pielea-i neagra...

Comparat cu o asemenea galerie, *mynheer* Peeperkorn putea sa pară că nu mai are nici o culoare. Și, măcar ca acest capitol al povestirii noastre ar fi putut sa poarte ca titlu „încă cineva”, asemenea unui capitol precedent, totuși nu-i nici un motiv de îngrijorare ca acum va intra în scenă un nou factor de confuzie spirituala și pedagogică. Nu, *mynheer* Peeperkorn nu era deloc omul care să aducă în lume vreo încurcătura logică. Căci el era un om croit cu totul altfel, așa cum vom vedea. Că persoana lui a cășunat totuși eroului nostru, în ciuda acestor lucruri evidente, creînd o penibila încurcătura, va reieși din cele ce urmează.

Mynheer Peeperkorn sosi în gara Dorf cu același tren de seara ca și

doamna Chauchat, ajunse la „Berghof” în aceeași sanie cu ea și lua cina

>a restaurant în tovărășia ei. Nu numai că sosiseră simultan, ci sosiseră

<uar împreuna, iar acest amestec de interese comune care se vădea, de

Pildă, și în faptul ca *mynheer* se văzu plasat la masa „rușilor bine”, lînga

ceea care se reîntorsese, și vizavi de locul doctorului, adică exact pe

aunul pe care odinioară profesorul Popov avusese acea comportare

atică și echivoca — da, tocmai aceasta devălmășie evidenta îl zapaci

unul Hans Castorp, care nu prevăzuse asemenea situații. Consilierul

*Uluc h spusese, în felul lui, ziua și ora revenirii Clavdiei. „Ei, Castorp, au bătrîn, îi zise el, statornicia fidela este răsplătită. Pisicuța ma nțeaza printr-o telegrama ca poimîine se va furișa iarăși printre ar despre faptul că doamnă Chauchat nu avea sa sosească sin- >consilierul aulic nu-i dăduse sa înțeleagă nimic, poate pentru ca el nu știa că va veni împreună cu Peeperkorn și ca alcătuiau o lOr ~ \$1>In orice caz, se prefăcu surprins atunci cînd, în ziua sosirii Preună, Hans Castorp îi ceru, oarecum, explicații.

610

THOMAS MANN

— Habar n-am de unde l-ă măi cules și pe asta, îl lamuri el. Presu ca o fi vreo cunoștință făcută în timpul călătoriei prin Pirinei. Mda trebui să te obișnuiești și cu asta, tinere Celadon dezamăgit, căci în n' ință asta nu-i nimic de făcut. E o prietenie consistenta, ma înțelegi s pare că au pungă comuna. Omul este imens de bogat. Rege al cafel' retras din afaceri, înțelegi, are un valet malaiez și duce un trai extraord' nar de îmbelșugat. De altfel, este de la sine înțeles ca n-a venit de pi_a cere, căci în afara de un edem pulmonar de origine alcoolică, se pare ca mai avem de-a face și cu o excelentă febră tropicala maligna, cît și cu niște friguri intermitente, ma-nțelegi, iar tratamentul lor durează teribil de mult. Așa încît, în privința lui, va trebui să ai răbdare.

— Vă rog, va rog, spuse Hans Castorp cu dispreț. „Și tu? gîndi el. Cum te simți? Căci doar nu ești chiar atît de complet dezinteresat, daca ne gîndim la trecut și dacă fel de fel de indicii nu sînt înșelătoare, stimate vădov cu obrazii tăi vineți și cu pictura ta în ulei, atît de realistă. Ai aerul ca-ți bați joc de mine, totuși mi se pare că, oarecum, sîntem tovarăși de suferință, din cauza acestui Peeperkorn.” — Hotarît, e un tip ciudat, o fizionomie originala, continuă Hans Castorp cu un gest care evoca personajul. Viguros și plapînd, da, asta este impresia pe care și-o face, cel puțin asta este impresia pe care mi-a făcut-o mie, la micul dejun. Viguros și, în același timp, plâpînd, iată adjectivele cu care, mi se pare, este nimerit să-l caracterizezi, deși de obicei ele se contrazic. Fără îndoială ca e înalt, lat și-și înfîge bucuros mîinile în buzunarele verticale ale pantalonilor — am observat că sînt tăiate vertical, nu lateral, ca la dumneavoastră și ca la mine și în general cum se obișnuiește în cercurile claselor sociale înalte, iar atunci cînd stă așa, în picioare, \$1 vorbește din cerul gurii, cu accentul

lui olandez, are, incontestabil, ceva foarte viguros. Barbișonul îi e însă rar — lung și atît de rar încît crezi ca poți să-i numeri firele de par, iar ochii îi sînt mici și spălăciți, aproape incolori, și n-am ce-i face, degeaba a tot încercat să-i caște, că efortu reușit sa-i scoată și mai în evidență ridurile de pe frunte, atît de adm care urcă mai întîi de-a lungul tîmplelor și apoi brăzdează orizon fruntea - fruntea înaltă și roșie, știți, în jurul căreia pârul alb este W dar rar — totuși are ochii mici și spălăciți, degeaba și-i tot holbează-vestă închisa pînă-n gît îi dă un aer de popa, măcar că redingota carouri. Asta este impresia pe care mi-a făcut-o azi-dimineată.

— Vad că l-ai ochit bine, răspuse Behrens, și că nu ți-a scăpa una dintre particularitățile omului nostru, ceea ce mi se pare înțel^eP

MUNTELE VRĂJIT 611

dumitale, căci va trebui oricum să te acomodezi cu prezența lui

aici-

—Da, așa vom face, fara îndoială, îi spuse Hans Castorp.

Î-am lăsat lui grija să ne schițeze o imagine aproximativă a acestui safir atît de neașteptat, și n-a scos-o prea rîu la capăt. Ba chiar este babil că noi n-am fi facut-o cu mult mai bine. E adevărat ca locul lui , o observație era dintre cele mai prielnice: știm ca, pînă la sosirea riavdiei, fusese așezat în imediata apropiere a mesei „rușilor bine”, la o masa paralelă cu aceasta - doar cu singura diferență ca cealaltă era puțin mai aproape de ușa verandei — atît Hans Castorp cit și Peeperkorn ocupau laturile înguste situate spre interiorul sălii, astfel ca erau așezați oarecum unul lîngă altul, Hans Castorp puțin în spatele olandezului, ceea-ce-i dădea posibilitatea unei observări foarte discrete, în vreme ce pe doamna Chauchat n-o vedea decît din trei sferturi. S-ar cuveni, poate, să completăm schița de mîi sus, făcută cu atîta talent, adăugind că Peeperkorn își rîdea mustața, că avea nasul mare, că gura îi era deopotrivă de mare, și că buzele lui prezentau un aspect neregulat, ca și cum ar fi fost sfîrtecate. În plus, mîinile se vedea că sînt mai mult late, dar degetele aveau unghiile lungi și ascuțite, iar în timp ce vorbea le mișca mereu — fără însă ca Hans Castorp să poată prinde, în mod distinct, sensul cuvintelor — și vorbind făcea gesturi alese care țineau atenția în suspensie, delicat nuanțate, rafinate, precise și civilizate ca ale unui șef de orchestră, îndoind arătătorul ca sa formeze un cerc cu policarul sau cu palma deschisa — lată, dar cu unghiile ascuțite, întinsa, pro-

tectoare și liniștitoare, solicitînd atenția — pentru ca imediat să dezamăgească această atenție surîzătoare obținută prin rostirea cîte unui ^{uv}mt al cărui sens nu putea fi prins, dar cu efect extraordinar de bine iun - sau> (jaCă nu Qhjai- s-o dezamăgească propriu-zis, cel puțin s-o ransforme într-o uluire plină de haz; căci dibăcia, delicatețea și impor-^{se}rnnificativă a tuturor acestor preparative, despăgubeau din plin ^ul care nu fusese înțeles, întrucît aceasta gesticulație îi încînta prin ^aSi pe ascultători, îi distra, ba chiar îi copleșea în cel mai înalt • '-Ueodată acest cuvînt nici nu era rostit. Atunci își punea ușor al d Pe ante:Tațu vecinului din stînga, un tînăr savant bulgar, sau pe cel tac ne' ^hauchat care-i stătea în dreapta, o ridica apoi pieziș, cerînd înc atenție pentru ceea ce se pregătea să spună, și cu sprîncenele

și col -6 în aȘa ^ încît "Gurile care formau un unghi drept între frunte e exterioare ale ochilor se adînceau ca pe o masca, privea fața

■

612 THOMAS MANN

de masa dinaintea celui pe care pusese mîna, în vreme ce buzei mari și sfîrtecate păreau ca sînt gata să rostească niște lucruri fo importante. Dar, după o clipa, răsufla, renunța să mai vorbească iar un semn părea să comande „repaus” și fără să fi scos o vorbă se întorc la cafeaua care-i era servită excepțional de tare, în propriul sau filtru

După ce o bea proceda la fel, în continuare. Cu mîna tăia conver sația celorlalți și obținea tăcere, asemenea șefului de orchestra care potolește dezordinea instrumentelor ce se acordează și-și concentrează oamenii printr-un gest imperios și rafinat, înainte de a ataca uvertura—căci capul lui mare, învăluit în niște șuvițe de par alb, cu ochii spălăciți cu formidabilele riduri de pe frunte, cu barbișonu-i lung și gura-i zdrențuită și îndurerată, producea în mod evident un efect de asemenea natură, încît toată lumea se supunea gestului său. Toți tăceau, îl priveau surîzînd, așteptau, pe cînd ici și colo cîte unul îi făcea semn cu capul, zîmbindu-i ca să-i dea curaj. Iar el spunea cu vocea joasă:

— Doamnelor și domnilor... Bine. Totul e bine. Li-chidat. Totuși vreți să luați în considerare și să nu pierdeți... nici o clipă... din vedere ca... Totuși asupra acestui punct, nimic altceva. Ceea ce-mi revine mie să exprim este mai puțin aceasta, decît, înaintea oricărui alt fapt și în primul rînd ca avem datoria... cea mai inviolabilă... o repet și pun tot accentul pe aceasta expresie... ca exigența cea

mai *inviolabila* care ni se pune... *Nu!* Nu, doamnelor și domnilor, nu-i așa! Nu-i așa ca eu... Ce greșeala ar fi din partea dumneavoastră să gîndiți ca eu... *Li-chidat* doamnelor și domnilor. Totul este lichidat. Știu ca sîntem de acord cu desavîrșire așa ca: la treaba!

Nu spusese nimic; dar capul lui avea o înfățișare atît de netagadui semnificativa, jocul fizionomiei și al gesturilor era atît de categoric, atî de insistent și atît de expresiv, încît toți, chiar și Hans Castorp ^{car} ascultase, crezură ca au auzit lucruri teribil de importante - deși l? dădeau seama ca la urma urmei nu li se spusese absolut nimic, nu a> totuși senzația acestui nimic. Ne întrebam care putea fi impresia surd. Poate ca era mîhnit, întrucît, bazîndu-se pe expresia vorbitor ar fi avut o părere neîntemeiata asupra conținutului celor spuse, l puindu-și ca infirmitatea lui l-a făcut să piardă ceva foarte p^r Asemenea oameni sînt predispuși la neîncredere și la amaraciU" schimb, un tînar chinez de la celalalt capăt al mesei, care nu decît foarte puțin germana, și care, evident, nu înțelesese

MUNTELE VRAJIT 613

uitase și văzuse, își manifesta vesela satisfacție exclamînd: *Very ui* - ba, pe deasupra, mai și aplauda.

Iar *mynheer* Peeperkorn se afla „la treaba”. Se îndrepta, umflîndu-și ■ ntul lat, își încheie redingota cu carouri peste vesta închisa, iar capul lui alb avea ceva regesc. Făcu semn unei fete de serviciu - era chiar pi-t'ca - iar aceasta, deși foarte ocupata, se supuse imediat gestului autoritar înfățișîndu-se lînga scaunul lui, cu cana de lapte și cafetiera în mîna. Mici chiar ea nu se putu opri sa nu-i facă un semn încurajator, surizîndu-i cu chipul ei batrînicos, sugestionată parca de privirea spălăcita dintre ridurile formidabile și de mîna ridicata, al cărei arătător forma un cerc cu policarul, în vreme ce celelalte trei degete se înălțau dominate de sulițele ascuțite ale unghiilor.

- Copila mea, zise el... bine. Totul este minunat pîna acum. Ești mica... dar ce-mi pasa? Dimpotrivă! Vad în asta un avantaj și mulțumesc lui Dumnezeu ca ești așa cum ești, și datorita staturii dumitale atît de caracteristica... Bine, fie și așa! Ceea ce doresc eu de la dumneata este la fel de mic, mic și caracteristic. Dar înainte de toate, cum te cheamă?

Pitica se bîlbîi surizînd și apoi spuse ca numele ei era Emerentia.

- Foarte potrivit! exclama Peeperkorn lasîndu-se pe spătarul scaunului și întinzînd mîna spre pitică. Scosese aceasta exclamație pe un ton de parca ar fi vrut să spună: Așa se și

cuvine. Totul este cît se poate de minunat!

- Copila mea, continua el, foarte serios și aproape cu asprime, faptul acesta întrece toate speranțele mele. Emerentia! Dumneata îl rostești cu modestie, dar numele... și încă purtat de o persoana ca dumneata... pe scurt, situația aceasta deschide cele mai frumoase perspective. Merita osteneala sa te atașezi și sa-ți legi mîma... ca un fel de alintare... ma-nțelegi

lne' copila mea, și s-ar putea spune și Rentia, dar deopotrivă și

en> ceea ce ar fi de natura sa entuziasmeze, dar pentru moment ma Prese fara șovăire la Emchen. Așadar, Emchen, copila mea, asculta-ma

• Puțina pîine, drăguța mea. Oprește-te! Stai! Sa nu care cumva sa

ecoare între noi vreo neînțelegere oricît de mica. Vad pe chipul tau

mare ca acest pericol... pîine, Renzchen, dar nu pîine coapta...

J-J aic^ destula și de difente forme. Ci arsa, îngerășul meu. Pîine de la

j^ ezeu, pîine clara, micuța mea alintare, fiindcă vrem sa ne întărim.

de , asînt sigur ca sensul acestui cuvînt... îți voi propune deci pe acela

vre' ^tor", daca nu cumva sîntem amenințați iarăși de primejdia

l neînțelegeri lipsite de însemnătate... Li-chidat, Rentia. Am 614

THOMAS MANN

lichidat și am terminat. Adică în sensul datoriei și al unei sfinte... De pilda, al datoriei de onoare ce-mi revine sa doved micimii tale caracteristice... ce înseamnă un întăritor pentru... Un raclv de ienupăr, iubita mea!... Ca sa ma desfat, voiam sa spun. Un Schiedam Emerenzchen. Grabește-te și adu-mi-l.

— Un rachiou de ienupăr veritabil, repeta pitica, făcînd stînga-mprei cu intenția să se descotorosească de cana cu lapte și de cafetiera, pe car le și puse pe masa lui Hans Castorp, chiar lîngă tacîmul lui, deoarece rf_u voia sa-l deranjeze pe domnul Peeperkorn. Fata se grăbi și dorința lui fu imediat îndeplinită. Paharul era atît de plin, încît „pîinea" se revarsă complet și uda farfuria. Peeperkorn apucă paharul între policar și mijlociu și îl înalță în lumina.

— Prin urmare, declara el, Pieter Peeperkorn se delectează cu un rachiu, și dădu pe gît băutura distilata din cereale, după ce-și clătise o clipa gura cu ea. Acum, mai adaugă el, va privesc pe toți cu niște ochi înviorați. Și luă de pe fața de masa mîna doamnei Chauchat, o duse la buze, apoi o așeză la loc ținînd încă o clipă mîna peste aceea a femeii.

Un om ciudat, o personalitate impunătoare, deși nedeslușita și greu de pătruns. Societatea de la „Berghof” se interesa foarte mult de el. Se spunea ca se retrăsese de curînd din negoțul cu mirodenii și ca-și pusese averea la loc sigur. Se vorbea despre splendidul sau palat de la Haga și despre vila de la Scheveningen. Doamna Stohr îl numea un „magnet de aur” (Magnat! înspaimîntatoarea!) și cu acest prilej făcea aluzie la un colier de perle pe care doamna Chauchat îl purta la rochia de seara, de cînd se întorsese, și care, după părerea Karolinei, cu greu putea fi considerat ca o mărturie a galanteriei soțului ei din Transcaucazia, ci provenea cu siguranță din „punga de călătorie comuna”. Și, în același timp. clipea din ochi, arătîndu-l cu un gest al capului pe Hans Castorp și făcea o mutra comica, batîndu-și joc fara sa țină seama de nenorocirea lui¹ căci pe ea n-o educase, n-o sensibilizase nici boala și nici suferința. D el își păstra ținuta. Ba chiar îi rectifică eroarea, nu fara o oarecare n° de gluma. „V-a luat gura pe dinainte, îi spuse el. Magnat al aurului-nici magnet nu-i rau, căci după cit se pare Peeperkorn posedă într-a var ceva similar cu o putere magnetica.”

Răspunse la fel, cu o in^{dl} renta destul de bine prefăcuta, și profesoarei Engelhart atunci cin îmbujorîndu-se ușor, surîzînd strîmb și fara sâ-l privească, îl inⁱⁿ daca-i place noul pacient. „*JMynheer* Peeperkorn este o «persona ștearsă», spuse el - o personalitate, desigur, dar «ștearsă».”

MUNTELE VRĂJIT 615

stei aprecieri era o dovada de obiectivitate din partea lui și prin are și de liniște sufleteasca; și, astfel, o făcu pe profesoara sa-și 'ardă poziția avantajoasa. Cît despre Ferdinand Wehsal și aluzia lui ită în legătura cu împrejurările neașteptate în care se întorsese

Chauchat, Hans Castorp îi dovedi ca exista priviri a căror semnificație fără echivoc nu sînt cu nimic mai prejos decît cele mai limpezi cuvinte. „Individ mizerabil!” spunea privirea cu care îl măsura pe cel din Mannheim și făcu asta fara să lase vreo posibilitate de a te înșela asupra semnificației ei, iar Wehsal

înțelese sensul privirii, o înghiți, ba chiar o și aproba din cap, arătându-și dinții stricați - dar de la acest incident cel din Mannheim renunță, totuși, să mai duca pardesiul lui Hans Castorp în timpul plimbărilor cu Naphta, Settembrini și Ferge.

Dar pentru numele lui Dumnezeu, Hans Castorp putea să și-l ducă și singur, ba mai mult, chiar prefera acest lucru și numai din amabilitate i-l lăsase din când în când nenorocitului ăstuia. Însă fără îndoială că nimeni dintre noi nu se înșala și nu lasă să-i scape faptul că în realitate Hans Castorp fusese lovit strașnic de aceste evenimente atât de neașteptate, care-i ruinau toate pregătirile sufletești în vederea clipei când trebuia să-și revadă obiectul aventurii din noaptea Carnavalului. Mai bine spus: aceste pregătiri deveniseră inutile, iată ceea ce era cel mai umilitor.

Intențiile lui Hans Castorp fuseseră dintre cele mai delicate și mai înțelepte; adică se păstrase departe de orice pornire impetuoasă. Nu se gândise, de pilda, să se ducă să-o aștepte pe Clavdia la gara — și chiar se dovedește că avusese noroc când gonise de la început gândul acesta! Însă întrebarea se pune, într-un mod cu totul general, de a ști dacă o femeie, căreia boala îi acorda o libertate atât de mare, va mai voi să creadă în realitatea unor întâmplări fantastice petrecute într-o îndepărtată noapte

V's, de mascarada și de convorbire într-o limbă străină, și dacă ar dori să se mai reamintească aceste lucruri. Nu, fără indiscreții, fără pretenții

gace! Chiar admitând că raporturile sale cu bolnava cu ochii oblici Pășiseră pe departe limitele rațiunii și ale civilizației occidentale,

Și se cuvenea ca el să păzească riguros forma regulilor civilizației și, mai desăvârșite și, deci, pentru moment, să se prefacă atât de bine să uitase totul. Un salut de om de lume, adresat de la o distanță — pentru început atât și nimic mai mult! Mai târziu, când se va întoarce, îi va face o vizită mondenă, pentru a se informa, pe un ton așezat, despre starea bolnavei din ziua aceea de când a plecat în

11'

616

THOMAS MANN

ca o

ap-

calatorie... și atunci se vor regăsi cu adevărat, ca altădată, și va fi răsplata primită pentru această stăpânire de sine atât de cavaleriască

Dar, după cum s-a spus, aceasta delicatețe apărea zadarnică prin faptul că orice caracter voluntar și, prin urmare, orice merit, îi erau răpit Prezența lui *mynheer* Peeperkorn excludea cu desăvârșire orice posibilă tactică în vederea unei abateri de la o conduită extrem de rezervată în seara sosirii, Hans Castorp văzuse de pe balcon sania urcând la pas cotitura drumului, și în această sanie, pe scaunul pe care era cocoțat servitorul malaiez — un omuleț galben, cu guler de blană la palton și cu pălărie melon — stătea și străinul cu pălăria în cap, iar alături de el se afla Clavdia. În noaptea aceea, Hans Castorp nu închisese ochii. Dimineața nu i-a fost greu să afle numele tulburătorului însoțitor și pe deasupra mai cunoscuse și noutatea că amândoi ocupaseră la primul etaj niște apartamente luxoase și alăturate. Apoi venise primul dejun, iar el, instalat la postul lui din vreme, așteptase foarte palid ca ușa de sticlă să se izbească. Dar nu se mai auzi nici un pocnet, Clavdia intrase în liniște, căci în urma ei închise ușa *mynheer* Peeperkorn — mare, lat în spate, cu fruntea înaltă și capul puternic învăluit de flăcările albe ale parului, pășind imediat după tovarășa lui de călătorie, care, cu obișnuitul mers felin și capul plecat înainte, se apropiase de masa ei. Da, era chiar ea, neschimbata. Împotriva planului pe care și-l făcuse și uitând cu desăvârșire de toate, Hans Castorp o cuprinse cu o privire ce-i trăda insomnia. Era chiar parul ei de un blond-roșcat, complet necoafat, ci doar împletit într-o coadă simplă, învîrtită în jurul capului, da, erau „ochii ei de lup al stepelor”, curba cefei, buzele care păreau mai pline decât erau, din cauza proeminenței pomeților ce determinau adânciturile grațioase ale obrazilor... Clavdia! gândi el cutremurându-se - și imediat se uita la cel care o însoțea atât de neașteptat, dar nu fără să-și fi azvîrlit capul pe spate, ca un semn de sfidare batjocoritoare în fața măreței apariții, în fața acestei măști, și nu fără a-și da din toată inima silința să rîdă de siguranta actualului proprietar pe care un oarecare trecut îl pune sub un mare semn de întrebare, sau, mai degrabă un trecut foarte precis, puțin vag decât anumite tablouri pictate de un amator care reușise să neliniștească, totuși, chiar și pe el. Doamna Chauchat își păstrase asemenea chiar și obișnuitul ei fel de a fi, surîzînd cu fața întoarsă către sufragerie, înainte de a se așeza, adică de a se prezenta oarecum tentei, iar Peeperkorn o asista

să îndeplinească aceasta ceremonie» s

MUNTELE VRĂJIT

617

nicioare în spatele ei, ca apoi să se așeze la capătul mesei, alături de

Evident, nu mai putuse fi vorba să se salute ca niște oameni de me de la o masă la alta. În timpul „prezentării”, ochii Clavdiei lune-aseră peste persoana lui Hans Castorp și peste locul unde se afla el, entru a se pierde în fundul sălii; iar în timpul următoarei întâlniri din sufragerie, lucrurile nu se petrecura altfel; și după fiecare masă care trecea fără ca privirile lor să se încrucișeze altfel decât cu o indiferență oarbă și distrată din partea doamnei Chauchat, prilejul să-și plaseze salutul lui de om de lume devenea tot mai imposibil, de prisos. În timpul scurtei reuniuni de seară, tovarășii de călătorie se retrăgeau în salonaș; ședeau unul lângă altul pe canapea, în mijlocul vecinilor de masă, iar Peeperkorn, a cărui figură grandioasă și foarte roșie se desprindea din albeața strălucitoare a parului și a barbișonului, își golea sticla de vin roșu pe care o comanda la cină. Căci la fiecare din mesele principale el bea o sticlă, adică o sticlă și jumătate sau chiar două de vin roșu, fără să mai vorbim despre „pâinea” cu care-și începea micul dejun. După cât se părea, acest bărbat cu aspect regesc simțea o nevoie extraordinară să se înviioreze. Și-și mai satisfăcea această cerință și sub forma unor cafele foarte tari, pe care le bea de mai multe ori pe zi, nu numai dimineața, devreme, ci și după-amiaza. Le bea dintr-o ceașcă mare, atât după, cât și în timpul mesei, concomitent cu vinul. Și cafeaua și vinul, îl auzi Hans Castorp pe olandez, erau recomandate împotriva frigurilor, fără să mai pomenim despre efectul lor desfătător, remedii excelente împotriva frigurilor lui intermitente care, chiar de a doua zi, îl reținuseră mai multe ore în camera și în pat. Erau așa-zisele friguri cvartale, îi spuse consilierul aulic, deoarece când îl apucau pe olandez îl țineau câte patru zile: criza începea cu o clănțaneala de dinți, urmata de o febra puternică și continuată cu transpirație. Iar boala lui mai avea ca efect o dilatare a splinei.

Vingt et un

stfel trecu un timp - căci s-au scurs cel puțin trei sau poate chiar șaptesăptămîni, după socotelile noastre, pe care le preferam întrucât nu ^ em încrede cîtuși de puțin în judecata și în simțul lui Hans

*P despre timp. Alunecară fara sa aducă lucruri noi, ci doar
618

THOMAS MANN

zgîndureau în sufletul eroului nostru un fel de mînie, devenita o h nuița, împotriva unor împrejurări neprevăzute care însă îi impuseser comportare rezervată, vrednică de lauda; împotriva acelei împrejurări ce-și spunea el singur Pieter Peeperkom atunci cînd înghițea un rach' împotriva existenței stînjenoare a acestui bărbat cu aspect reas bărbat impozant și încîlcit - în adevăr stînjenoare și de o agresivitate cu totul de o alta natura decît fusese vreodată aceea a domnului Settembrini. Între sprîncenele lui Hans Castorp se vedeau foarte limpede adînciturile săpate de cutele nemulțumirii și enervării, iar de sub aceste cute o privea de cinci ori pe zi pe tîna femeie, orice s-ar fi întîmplat, fericit oricum ca o poate privi și plin de dispreț fața de prezența atotputernică a unuia care nici nu bănuia cît de echivoc era trecutul tovarășei lui.

Dar într-o seară, cum se întîmpla cîteodata fără vreun motiv anumit, reuniunea din hol și din salon lua o întorsătură mai însuflețită decît de obicei. Se făcuse muzică, adică niște arii țigănești executate la vioară, cu multă însuflețire, de către un student ungar, după care consilierul aulic Behrens, care apăruse împreună cu doctorul Krokowski doar pentru un sfert de oră, îl determină pe unul dintre internați să cînte la pian, pe clapele octavelor inferioare, *Corul pelerinilor*, în vreme ce el însuși trecea cu vîrfurile degetelor peste notele de sus ale pianului, parodiind în felul acesta vioara. Fapt care înveseli asistența și provoca hohote de rîs. Dar în mijlocul aplauzelor puternice, consilierul aulic, parînd surprins oarecum de propria-i veselie, parași salonul dînd din cap cu bunăvoință. Reuniunea se prelungi, mai făcuse muzică, dar fără să se ceară o atenție prea concentrată, se așezară fie pentru o partidă de domino, fie de bridge, și se comandară băuturi; unii se distrau cu jucăriile optice. alții glumeau raspîndiți ici și colo. Obișnuții de la masa „rușilor bine se amestecaseră și ei printre grupurile din hol și din salonul de muzică-*Mynheer* Peeperkom răsărea mereu în diferite locuri — și nu se putea să nu-l remarci — întrucît capul sau maiestuos domina pe cei din jur. tnu fa prin forța lui regească și impunătoare, și, dacă cei care îl înconjur nu fuseseră atrași, la început, decît de faima imensei bogății, după ace numai personalitatea lui era cea care-i reținea. Făceau cerc în jurul surîzătorilor, îl aprobau din cap, îl încurajau, uitînd complet de ei

ÎnȘ1 Erau fascinați de ochii spălăciți sub formidabilele cute ale frunții- și cu sufletul la gura de stăruința gesturilor rafinate ale unghiilor ascuțite

MUNTELE VRĂJIT 619

a ca vreunul măcar să se simtă dezamăgit o clipă în fața incoerenței,

infuziei și lipsei de consistență a ceea ce spunea. Dacă, în această împrejurare, îl vom căuta pe Hans Castorp, vom da peste el în cabinetul de lectură și de corespondență, unde odinioară (ei, ce stă odinioară e vag; povestitorul, eroul și cititorul nu mai sînt chiar tît de limpede orientați despre cît este de departe acest odinioară) i s-au făcut mărturisiri importante despre organizarea progresului Umanității. Aici erai mai liniștit. Doar cîteva persoane se mai găseau cu el. La unul din birourile duble, un bolnav scria sub un bec electric atîrnat de tavan la capătul unui fir lung. O doamnă care purta pince-nez frunzărea, lînga bibliotecă, un volum ilustrat. Hans Castorp se afla lînga ușa deschisă care dădea în salonașul de muzică; sta cu spatele la draperie și cu un ziar în mînă, pe un scaun așezat, chiar acolo, un scaun în stil *renais-sance*, îmbrăcat cu pluș, dacă țineți la asemenea amănunte, cu spătarul înalt și drept, fără rezemători. Tînarul ținea ziarul așa cum se ține un ziar cînd vrei să-l citești, dar nu-l citea; dimpotrivă, cu capul plecat, asculta acordurile ce ajungeau pîna la el printre zgomotele conversațiilor, în vreme ce sprîncenele încruntate dovedeau că și acest lucru nu-l făcea decît foarte distrat și gîndurile îi rătăceau pe niște cai mai puțin muzicale, rătăceau pe drumurile spinoase ale decepției cășunate de niște întîmplări care-și băteau joc de un tînar răbdător, la capătul unei lungi așteptări — drumuri pline de revolte amare, încît la un moment dat era cît pe ce să arunce ziarul pe scaunul cel incomod aflat acolo din întîmplare, să treacă pragul primei uși și apoi al ușii din hol și să părăsească această reuniune nereușită pentru a căuta singurătatea înghețată a balconului său, o singurătate în doi: el și Măria Mancini.

- Și varul dumneavoastră, *monsieur*? întreba o voce în spatele sau, easupra capului. Era o voce fermecătoare în auzul lui predestinat să

le o încîntare nemărginită în acest timbru voalat și puțin răgușit —

Ica era însăși ideea bucuriei împinsă pîna la limitele ei extreme — era Ocea care spusese cu ani în urmă: „Cu plăcere.

Dar numai sa nu-l

Pi , o voce irezistibila, a destinului, și, daca nu se înșela, întrebase de J^oachim.

âsă încet ziarul în jos și ridică puțin fața, astfel încât capul nu i se Pnjinea decât pe vertebra cervicala rezemata de spătarul tare. O închise iar ochii, dar îi redeschise imediat ca sa-i înalțe pieziș, mai la-' -l '3utea a junge cu privirea din aceasta poziție a capului, uitându-se m plare, undeva în gol. „Bunul Joachim”, șopti el în sine, iar chipul

620

THOMAS MANN

lui avea ceva din expresia unui proroc și a unui somnambul. Ar fi tj ■ să i se mai repete întrebarea, dar nu se petrecu nimic. Deci nici ma nu mai era sigur daca ea se mai afla în picioare îndărătul lui, când dun un răstimp destul de lung, privind straniu, răspunse abia șoptit:

— E mort. S-ă dus la șes sa-și facă serviciul și a murit.

Chiar el însuși își dădu seama că prima vorbă mai accentuata schimbata între ei era cuvântul „mort”. Observă în același timp ca, nefiind prea familiarizată cu graiul lui, ea alegea niște expresii mult prea uzuale pentru condoleanțe atunci când spuse dindărătul și pe deasupra lui:

— O, ce nenorocire! Păcat, chiar mort și îngropat? De când?

— Demult. L-a luat mama lui cu ea. îi crescuse o barbă de războinic S-au tras și trei salve de onoare la înmormântarea lui.

— Le-a meritat. A fost totdeauna brav. Mai brav decât mulți alții, decât anumiți alții.

— Da, era brav. Radamante vorbea mereu de excesul lui de zel. Dar trupul său n-ă vrut să țină seamă de nimic. *Rebellio camis*, spun iezuiții. A avut veșnic o înclinație firească pentru manifestările trupului, dar într-un sens nobil. Trupul său s-a lăsat însă năpădit de dezonoare bătîndu-și joc de excesul lui de zel. Dar, de altfel, este mai moral sa te pierzi pe tine însuți, decât sa te aperi.

— Constat că inca mai sînteți un fantezist al filozofiei.

Radamante? Cine mai e și asta?

— Behrens. Așa-i spune Settembrini.

— A, Settembrini, știi. Este italianul care... Nu era pe gustul meu. Nu era destul de uman (iar vocea ei rosti cuvântul uman cu un accent tărăgănat, nepăsător și cu un fel de lene visătoare). Era orgolios. (Lu accentul pe silaba â două.) Nu mâi e aici? Sînt o proastă. Nu știi ce înseamnă Radamante.

— Ceva umanist. Settembrini nu mai locuiește aici. Am

discut multa filozofie, în ultima vreme, el, Naphta și cu mine.

— Cine-i Naphta?

— Antagonistul lui.

— Dacă este antagonistul lui, aș vrea să-l cunosc. Dar oare nu v-ai spus că varul dumneavoastră va muri dacă va încerca să plece la școală să facă soldat?

— Da, tu știi.

— Ce v-a apucat așa, deodată?

MUNTELE VRĂJIT 621

Urmă o tăcere prelungă. Dar el nu retracta nimic. Așteptă cu verte-

rezemata de spătarul tare, cu o privire de proroc, ca vocea să se audă

„nou, întrebându-se iarăși dacă mai era îndărătul lui, temându-se că

uzica vagă ce venea din camera alăturată să nu-i fi acoperit zgomotul

așilor care se îndepărtau. În sfârșit, auzi din nou:

— Și *monsieur* nici măcar nu s-a dus la înmormântarea varului său? Răspunse:

— Nu, i-am spus adio aici, înainte de a-l închide definitiv, deoarece începuse să zîmbească. Tu nici nu-ți poți închipui ce rece îi era fruntea.

- Iarăși? Ce este această manieră de a vorbi unei doamne pe care abia o cunoașteți?

- Să vorbesc umanist sau omenește? (Fără voia lui, rosti, la rîndul său, acest cuvînt într-un chip tăgănat și somnoros, aproape ca cineva care se întinde și cască.)

- *Quelle blague!* Ați stat aici tot timpul?

- Da. Am așteptat. -Ce?

- Pe tine.

Deasupra capului său izbucni un hohot de rîs, scos în același timp cucuvîntul „nebu”!

- Pe mine? Spune mai bine că nu te-ai fi lăsat să pleci.

- Ba nu, Behrens m-ar fi lăsat să plec într-o zi, într-un acces de furie, dar n-ar fi fost decît o falsă plecare. Căci în afară de vechile cicatrice de altădată, din timpul liceului, știi, mai există acolo și o pată proaspătă pe care Behrens a descoperit-o și din pricina căreia am temperatură.

- Mai ai temperatura?

~ Da, mereu. Aproape mereu. Cu intermitențe. Dar nu sînt friguri intermitente.

~Des allusions?

Tăcu. încruntă sprâncenele cu un aer întunecat deasupra privirii lui de Proroc. După o clipă, întrebă:

~ Și tu, unde-ai fost?

Q mină lovi spătarul scaunului.

-*Mais c'est un sauvage!* Unde-am fost? Pretutindeni. La Moscova ea spuse „Muoscova” cu un accent tărăgănat la fel cu cel pe care-l ese pronunțând cuvântul „uman”), la Baku, la niște stațiuni termale Arm în Spania...

622

THOMAS MANN

— O! în Spania. Cum a fost?

— Așa și așa. Se călătorește prost. Oamenii sînt pe jumătate neg ■ Castilia este stearpa și aspra. Kremlinul este mult mai frumos decît castelul ala sau decît mînastirea aia de-acolo, de la poalele muntelui

— Eseuri aiul.

— Da, castelul lui Filip. Un castel inuman. Mi-a plăcut mult rna' mult dansul popular din Catalonia. Sardana acompaniata de cimpoi. Am dansat și eu. Lumea se prindea de mîna și dansa roata. întreaga piața era plina de lume. *Cest charmant.* Este omenesc. Mi-am cumpărat și o bone-țică albastra, așa cum poarta toți bărbații și băieții din popor, e aproape ca un fes, se numește boina. O pun cînd îmi fac cura de odihna, dar și în alte împrejurări. *Monsieur* își va da părerea dacă-mi sta bine.

— Care *monsieur*?

— Cel care sta pe scaunul asta.

— Credeam: *mynheer* Peeperkorn.

— El și-a dat părerea. Spune că-mi sta admirabil.

— A spus asta? Și a rostit fraza pîna la sfîrșit? A terminat fraza în așa fel îneît a putut fi înțeleș?

— A, mi se pare ca sînteți prost dispus. Am vrea sa fim răutăcios, mușcător, încercam sa ne batem joc de oamenii care sînt mai mari și mai buni și mai umani decît noi înșine, împreuna cu... *avec son ami bavard de la Mediterranee, son maître grand parleur...* însă nu voi îngădui ca în legătura cu prietenii mei...

— Mai păstrezi încă portretul meu interior? o întrerupse el cu un accent melancolic.

Ea rîse.

— Trebuie sa-l caut; o voi face într-una din zilele astea.

— Pe al tau îl port la mine. Am și o rama mica pe comodă, unde, m timpul nopții...

Dar nu mai avu vreme sa isprăvească fraza. Peeperkorn era m picioare în fața lui. Olandezul își căutase tovarășa de călătorie; intras pe ușa și se înfipsese în fața scaunului aceluia cu care o văzuse sporovâind — și stătea așa, înalt și rigid ca un turn, atît de aproape vîrfurile picioarelor lui Hans Castorp îneît acesta înțelese că, în ciuda so nolenței sale, sosise vremea sa se ridice și sa fie politicoș. I-a fost des de greu să se scoale, atît de îngust rămăsese spațiul între ei amîndoi îneît, ca să se ridice, se văzu nevoit sa facă un pas lateral, astfel ca p sonajele în cauza formară un triunghi, avînd scaunul așezat la mijl^o

MUNTELE VRĂJIT 623

Doamna Chauchat își îndeplini datoria conform conveniențelor Occidentului civilizat, prezentîndu-i pe „cei doi domni” unul altuia. O jinoștință de odinioară, spuse ea referindu-se la Hans Castorp — din ■_mpul unei șederi precedente aici, sus. Făptura domnului Peeperkorn a_avea nevoie de nici un comentariu. Ea îi pronunța doar numele, iar olandezul își îndrepta spre tînar ochii spălăciți, de sub arabescul cutelor gînditoare ale frunții și tîmplelor, și-i întinse mîna mare al cărei dos era nlin de pistrui — o mîna de căpitan, gîndi Hans Castorp, daca nu ții socoteală de sulitețele unghiilor. Simțea pentru prima data efectul imediat al puternicei personalități a lui Peeperkorn („Personalitate” — căci acest cuvînt îți venea automat în minte în prezența lui; era suficient sa-l vezi ca să știi dintr-o data ce însemna o personalitate, da, ba încă și mai mult, te încredințai ca o personalitate nu putea sa aibă alta înfățișare), iar acest sexagenar cu spatele lat, fața roșie și şuvițele de par albe, cu gura îndurerată și parcă sfîșiată și cu barba care-i atîrna lungă și subțire pe vesta de pastor închisa pîna sus, zdrobea sub talpă pe tînarul firav. însă, făcînd abstracție de asta, Peeperkorn era gentilețea întruchipată.

-Domnule, spuse el... negreșit. Nu, îngaduiți-mi... negreșit! în seara aceasta fac cunoștința cu dumneavoastră — cunoștința unui tînar care inspiră încredere — o fac perfect conștient, domnul meu, cu toate puterile mele, la drept vorbind. îmi plăceți, domnul meu; eu... va rog mult! Am lichidat. Sînteți pe gustul meu.

Nu se mai putea obiecta nimic. Gesturile lui studiate erau din cale-afara de evidente. Hans Castorp îi plăcea. Iar Peeperkorn trase din toate acestea niște concluzii pe care le exprimă prin cîteva aluzii confirmate ^cu bunătate de tovarășa lui de călătorie.

- Copilul meu, spuse el... totul e bine. Dar sa nu credeți... va rog mult

nu va înșelați. Viața este scurta, iar puterea de a răspunde exigențelor

nu ni s-a dat decît o singura dată... Acestea sînt realități, copilul meu.

§1- Neînduplecate. Pe scurt, copilul meu, pe scurt și bine. — Făcu un

s expresiv, care te invita sa iei o hotarîre lasînd sa se înțeleagă ca nu-

mă nici o răspundere în cazul în care, cu toata propunerea lui, s-ar

l luat o hotarîre greșită.

s ^ după cît se părea, doamna Chauchat era deprinsa sa-i înțeleagă eilSul dorințelor. Spuse:

jUc_ e ce nu? Poate că mai putem ramîne încă puțin împreuna, sa

j} Ceva și să bem o sticla de vin. Ce așteptați? se întoarse ea spre

astorp. Urniți-vă! Doar n-o sa ramînem numai noi trei, trebuie sa

624

THOMAS MANN

ne înjghebam un mic cerc. Cine mai este în salon? Invitați pe regăsiți! Căutați cîtiva prieteni de pe balcoane. Noi o sa-l invitam pe CJ torul Ting-Fu de la masa noastră.

Peeperkorn își freca satisfăcut mîinile.

- Absolut, spuse el. Perfect. Minunat. Grăbiți-va, tînarul meu p_rle ten! Ascultați! O sa formam un mic cerc. Vom juca, vom mînca și vom bea. O sa simțim, vom fi... Absolut, tinere!

Hans Castorp sui cu ascensorul la etajul doi. Bătu la ușa lui A.K. Ferge care pleca, la rîndul lui, sa-l caute pe Ferdinand Wehsal și sa-l ia pe domnul Albin de pe șezlongul din sala de odihnă de jos. în hol mai găsiră pe procurorul Paravant și pe soții Magnus, iar în salon, pe doamna Stohr și pe Hermine Kleefeld. Astfel înjghebară o masă mare de joc sub lustra din mijloc, punînd de jur-împrejur scaune și măsuțe. Cu o privire spălăcita și politicoasa, de sub arabescul frunții concentrate și încrețite, *mynheer* îi saluta pe fiecare dintre invitații care se prezentau. Erau doisprezece și se instalară confortabil, Hans

Castorp între gazda maiestuoasă și Clavdia Chauchat; apoi cautară niște cărți de joc și niște fise, căci căzuseră cu toții de acord să facă o partidă de *Vingt et un*, și cu felul lui impunător Peeperkorn comandă piticeii, pe care o chemaseră imediat, să le aducă vin alb, un Chablis din '906, trei sticle pentru început, precum și niște dulciuri, adică tot ce se mai putea găsi la ora aceea ca fructe uscate și fursecuri. Felul în care-și freca mâinile, văzînd aceste lucruri delicioase servite imediat, dovedi marea lui satisfacție, iar prin incoerența impozantă a cuvintelor încerca să-și exprime stările sufletești, izbutînd foarte bine, în sensul că-și făcu pe toți să simtă ascendența personalității lui. Punea iarăși amîndoua mâinile pe antebrațele vecinilor, ridică arătătorul cu unghia ca o suliță, solicita și obținea cu un succes desavîrșit atenția necesară pentru a se admira splendidă culoare aurie a vinului din pahare, pentru strugurii de Malaga ce păreau că transpira de atîta zahăr, cît și pentru un soi de covrigi mici, sărați și presarați cu mac, pe care-i declara divini, sugrumînd din față, printr-un ge peremptoriu și calculat, orice obiecție pe care cineva ar fi cutezat să ridice împotriva vorbelor lui energice. A fost primul care a luat asupra sa banca; însă curînd o ceda domnului Albin, deoarece, la urma urmă această chestiune îi strica bucuria de a gusta în voie plăcerea petrece

Era evident că hazardul avea pentru el o importanță secundară. după părerea sa se juca pe nimic, deși chiar la propunerea lui se ținea miza minimă la cincizeci de *Rappen*, sumă care pentru cei mai m

MUNTELE VRĂJIT 625

. as jucători era prea mare; atît procurorul Paravant cit și doamna

ct'hr se congestionau și se îngălbeneau rînd pe rînd, și în special aceas-

Hjn urma era pradă unor teribile lupte lăuntrice atunci cînd se puneau

- trebarea dacă la optsprezece mai trebuie sau nu să cumpere. Și scotea 'ste țipete asurzitoare cînd domnul Albin, cu o liniște de om rutinat, îi arunca o carte care, dintr-o dată, făcea să i se năruie toate socotelile îndrăznețe, în vreme ce Peeperkorn rîdea din toată inima. „Țipați, țipați, *madame!* îi spunea el. Țipatul este un sunet ascuțit, plin de viață, care vine din străfundul... Beți, mai desfatați-vă inima." — Și îi turna vin, mai turna vecinului, își mai turna și lui, comanda alte trei sticle și bea în sănătatea lui Wehsal și a nenorocitei doamne Magnus, deoarece amîndoi

păreau să aibă o deosebită nevoie să fie înviorați. Vinul, în adevăr, era excelent și colora la iuțeala chipurile tuturor, cu excepția doctorului Ting-Fu al cărui obraz rămânea de un galben neschimbat, cu pupilele lui de șobolan de un negru de cărbune, și care, cu un noroc orb, risca mize foarte mari. Dar nici ceilalți nu voiau să rămână mai prejos. Astfel, procurorul Paravant, cu privirea tulbure, provoca destinul, punând zece franci pe o carte de deschidere care nu promitea decât foarte puțin, supralicita pälind, și câștiga de două ori miza, întrucât domnul Albin, indus în eroare de un as pe care-l trăsesese, ceru dublarea mizelor. Dar asemenea emoții nu erau dintre acelea destinate să se mărginească numai la persoana celui care și le pricinuisese. Întregul cerc lua parte la ele, și chiar și domnul Albin — care rivaliza, în privința impasibilității circumspecțe, cu crupierii cazinoului de la Monte Carlo unde, cum pretindea el, ar fi un client obișnuit — nu-și putea stăpâni decât cu foarte mare greutate înfrigurarea. Hans Castorp de asemenea juca tare; ca și doamna Kleefeld și doamna Chauchat. Apoi trecură la tururi, jucară

nemin de Fer, pe urma *Meine Tante, deine Tante* — și ajunseră la Primejdioasa *Difference*. Izbucniră strigate mari de veselie, explozii de

perare, răbufniri de furie și hohote se succedară în valuri, provocate

excitarea pe care norocul capricios îl exercita asupra nervilor, dar și

⁰ și celelalte erau deopotrivă de autentice, serioase — și nu s-ar fi

¹ estat altfel dacă ar fi fost vorba de întâmplări reale ale vieții. . roate acestea, nu era numai jocul, adică nu jocul era în primul rând care determina la toți încordarea nervoasă, înflăcărarea fețelor, care ea ocnitor strălucitori sau ceea ce s-ar fi putut numi efortul pe care micul cerc, cu alte cuvinte starea lui de tensiune dureroasă și centrare extremă. În realitate, toate acestea se datorau influenței

626

THOMAS MANN

unui temperament de șef, care se afla printre ei, „personalității” prezente în mijlocul asistenței, lui *mynheer* Peepkorn, care cu mărețe gesturi ținea frâiele în mână și-i făcea pe toți să se supună vrajei de o oră, urzit de pantomima

marelui joc al mimicii și privirii spălăcite de sub cutei monumentale ale frunții, dar și de vorba și stăruința firii sale. Ce spunea? Lucruri foarte confuze, care deveneau și mai tulburi pe măsura ce bea mai mult. Totuși, ramîneai agățat de buzele lui, surîdeai și cu sprîncenele ridicate a mirare, priveai cercul pe care-l făcea cu policarul și arătătorul și deasupra căruia celelalte degete se înălțau ca niște sulițe în vreme ce chipul regesc făcea un efort similar cu vorbirea și, astfel fără sa mai opui nici o rezistență, te lăsai de bunăvoie în prada unui sentiment de supunere ce depășea cu mult măsura unei pasiuni de care, în mod obișnuit, acești oameni nu s-ar fi crezut capabili. Această supunere depășea cu mult puterile unora dintre ei. Oricum, doamnei Magnus i se făcu rau. Era cît pe ce să leșine, dar refuză cu încăpăținare sa se retragă în cameră, mulțumindu-se să se întindă numai pe un șezlong, și după ce se odihni puțin, ținînd un șervet ud pe frunte, se întoarse iarăși în mijlocul veselei societăți.

Peeperkorn susținu că slăbiciunea ei ar avea drept cauza o alimentație neîndestulătoare. Și își sprijini această părere prin mijlocirea unor cuvinte de o incoerența plina de înțeles, subliniate cu arătătorul ridicat. Iar în concluzie dădu de înțeles că trebuie să mănînci, să mănînci în mod regulat, ca sa te poți apară, așa că el comandă ceva cu care sa-și reconforteze invitații, adică o mică gustare, ceva carne, sandvișuri, limba afumată, piept de gîsca, friptură, cîrnăți și șuncă — cu alte cuvinte tăvi încărcate cu trufandale garnisite cu melcișori de unt, cu ridichi și cu pătrunjel, și care semănau cu niște straturi de flori. Însă cu toate că și de data aceasta se mîncea zdravăn - în ciuda mesei pe care abia o luaseră și a cărei bogăție fusese în afara oricărei discuții — *mynheer* Peeperkorn declara după cîteva înghițituri ca toate noile gustări nu erau decît niș „mofturi” și spuse acest lucru cu o furie care dovedea cît de neprevâz și de îngrijorătoare puteau fi salturile temperamentului său de stapin-se înfurie și mai tare cînd cuiva îi trecu prin minte să ia apărarea ap tivului și, în timp ce capu-i viguros se umfla, izbi cu pumnul în ni declarînd că toate acestea nu erau decît „fleacuri”, la care toți am stingheriți, deoarece, în definitiv, cel care oferea, adică amfitrionul, dreptul să aprecieze ceea ce dădea.

iei

MUNTELE VRĂJIT 627

Totuși, oricît de ciudat ar putea să para, aceasta furie se potrivea foarte

cu fizionomia lui, după cum Hans Castorp trebui s-o recunoască.

vr -l desfigura deloc și nu-l micșora, ba chiar producea un deosebit

fect prin bizareria pe care nimeni n-ar fi îndrăznit, nici în forul lui inte-

· s-o pună pe seama cantităților de vin consumate; păru atît de mare

■ atît (jg regesc, încît toți plecară capul și fiecare se feri să mai ia măcar

o singura înghițitura din trufandalele de pe farfurii. Doamna Chauchat

fu aceea care-și liniști tovarășul de călătorie. îi mîngîie mîna mare de

căpitan, care, după lovitura de pumn, se odihnea întinsă pe masă, și-i

spuse cu un glas mîngîietor că se putea foarte bine comanda altceva, o

mîncare caldă, de pildă, dacă dorea și dacă, bineînțeles, mai era posibil

să se obțină un asemenea lucru de la bucătarul-șef. „Copila mea, zise

el... bine.” Și fără nici un efort, pastrîndu-și întreaga demnitate, găsi

mijlocul să treacă de la furia oarba la o comportare mai potolita, adică

sărută mîna Clavdiei. Nu dorea decît niște omletă pentru el și invitații

săi - adică pentru fiecare în parte o omletă bună, cu verdețuri, astfel încît

să poată răspunde celor mai legitime exigențe. Dar o data cu comanda

trimise la bucătărie și o bancnotă de o sută de franci francezi pentru a

determina personalul să se apuce de treaba în ciuda orei întîrziate.

De altfel își recăpătase complet buna-dispoziție cînd, purtata pe farfurii mari, apăru omleta învăluită de aburi de un galben ca gușa de canar și presărată cu verdețuri, răspîndind în camera o mireasmă caldă și dulceagă de ouă și unt. Toți mîncara zdravăn, împreună cu Peeperkorn și sub supravegherea sa, căci cu vorbe întortocheate și gesturi autoritare îl silea pe fiecare să se

bucure foarte atent, ba chiar cu fervoare, de acest ³¹ al lui Dumnezeu. Turnă un rînd complet de gin olandez și îi obligă Pe toți să bea într-o profunda reculegere aceasta licoare limpede, care praștia o aroma sănătoasa de cereale îmbinată cu o ușoara adiere de ienupăr.

ans Castorp fuma. Fuma și doamna Chauchat niște țigarete cu car-

> Pe care le scotea dintr-o cutie de lac, rusească, împodobita cu o troică, pe rara

' Pentru a-i fi la îndemîna, o pusese pe masa, iar Peeperkorn nu-și

ecma să guste din această plăcere, deși el însuși nu fuma nici-

p § §

in punctul lui de vedere, daca reușea sa se facă înțeleș, con-p

tutunului dezvăluia niște voluptăți prea rafinate, pe care nu le ■

a ^ecît m pofida măreției darurilor simple ale vieții, a acestor 1
exigențe la care sensibilitatea noastră abia dacă poate ajunge.

It

I

628

THOMAS MANN

— Tinere, îi spuse lui Hans Castorp, fascinîndu-l cu privirea-i s lacita și cu gestul studiat, tinere... simplitate! Sfînta! Bine, mă-nțelegi o sticla cu vin, o farfurie cu oua aburinde, un alcool de cereale curat limpede... daca ni le îndeplinim și ne bucuram, o data și bine, și daca I consumam pîna la capăt, în adevăr, ca sa atingem o sărutare, atunci §_a tisfacția merge pîna la... Absolut, domnul meu. Lichidat. Am cunoscut oameni, bărbați și doamne, cocainomani, fumători de hașiș! Morfino mani... Bine, prietene! Perfect! Treaba lor! Nu trebuie sa judecam și §_a condemnam pe nimeni. Dar acești oameni renunțaseră la ceea ce este mai simplu și mare, la ceea ce este născut din Dumnezeu... Lichidat prietene. Condamnat. Blestemat. Erau complet datori vieții. Da, tinere, dar oare care ți-o fi numele?... Bine, l-am știut, l-am uitat... nu în cocaina, nu în opiu, și nu viciul în sine creează pe vicioși. Păcatul care nu poate fi iertat este...

Se întrerupse. Mare și lat, întors către vecinul lui, păstra o clipa de tăcere strașnic de elocventa care te silea sa înțelegi numai din gestul arătătorului ridicat și din expresia gurii lui ciopîrțite sub buza inferioara bărbierită, roșie și rănita ușor de o tăietură

de brici. Cutele mobile ale frunții pleșuve, împodobită cu vapai albe, aveau o încruntare dureroasă, ochii mici și spălăciți erau dilatați de ceva ca de o spaimă în adîncul căreia lui Hans Castorp i se păru ca vede gîndul crimei, al acestui mare păcat, această slăbiciune de neiertat la care el făcuse aluzie și pe care, în tăcere, cu întreaga putere de fascinație răspîndită de făptura lui de conducător, îl invita pe interlocutorul sau să-i pătrundă întreaga oroare... O spaimă abstractă, se gîndi Hans Castorp, dar și ceva ca o teroare personală care-l privea numai pe el însuși, pe acest om cu aspect regesc - așadar, o *teamă*, nu o teama meschină și redusă, ci aveai impresia ca, în clipa aceea, țîșnește din străfundul ființei lui o terorizantă panică, iar Hans Castorp era prea înclinat să aibă cultul respectului — în ciuda tuturor motivelor pe care le-ar fi putut avea să nutrească încă, fată mărșul tovarăș de călătorie al doamnei Chauchat, anumite sentimente ostile - ca să nu fie zguduit de ceea ce observase.

Pleca ochii și clătina din cap în semn de afirmație către ilustrul său vecin, pentru a-i da satisfacția că a fost înțeles.

— Da, este perfect adevărat, răspunse el, după o clipă de reculegere

E posibil să fie un păcat - și un semn de insuficiență - atunci cînd ^ complaci în rafinate fără să fi ajuns încă să guști darurile simple firești care sînt pe cît de mari pe atît de sacre.

Dacă v-am înțeles

asta este părerea dumneavoastră, *mynheer* Peeperkorn, și măcar ca o emeneaj ^ ee nu mi-a trecut niciodată prin minte, pot să vă aprob cu atîtă convingere, din moment ce mi-ați atras atenția asupra ei. De altfel se întîmplă destul de rar să acordăm tot ce se cuvine acestor binefaceri sănătoase și simple ale vieții. Fără îndoială ca oamenii, în marea lor majoritate, sînt prea nepăsători, prea distrați, prea puțin conștiincioși și prea obosiți sufletește pentru a li se dăruia complet. Fără îndoială ca așa este.

Extraordinarul personaj se arată încîntat.

-Tinere, spuse el... perfect. Vreți să-mi îngăduiți... nici un cuvînt mai mult. Vă rog să beți cu mine, să vă goliți paharul pînă la fund, și anume braț peste braț. Asta nu înseamnă că vă propun să ne tutuim frățește... adică eram cît pe ce să-o fac, dar m-am gîndit că ar fi puțin cam prea devreme. Foarte probabil, o să vă dau voie cît de curînd... Aveți încredere! Dar dacă doriți imediat și insistați să...

Hans Castorp se declara de acord cu amînarea sugerata de Peeperkorn.

-Bine, tinere prieten. Bine, camarade! Insuficiență... bine. Bine și înfiorător. Prea puțin conștiincioși... foarte bine. Darurile... nu-i bine. Exigențele! Sfintele, femeieștile exigențe ale vieții față de onoarea și forța bărbătească...

Hans Castorp își dădu seama deodată ca Peeperkorn era complet beat. Inșă chiar și beția lui nu era nici josnica, nici umilitoare. Nu era o stare dezonoranta, ci se confunda cu maiestatea făpturii lui, urzind un tenomen grandios și care porunceea respect. Și Bachus la beție, gîndi Hans Castorp, se sprijinea de tovarășii lui entuziaști, fara ca prin asta să Piardă ceva din esența sa divina, și, în definitiv, faptul important se reducea la a ști cine era beat, o personalitate sau un simplu țesător. Și

el se păzi pîna în cel mai ascuns colț al sufletului ca nu cumva sa easca ceva din respectul datorat acestui tovarăș de călătorie ale

1 gesturi deveniseră moi și a cărui limba se împleticise.

~ > frate, pe care-l tutuiesc... zise Peeperkorn lasîndu-și pe spate

, P Viguros în prada unei beții depline și mîndre, ținîndu-și brațul

s pe masă, bătînd alene cu pumnul strîns ușor - pe care îmi propun

^ "Miiesc... Cît mai curînd, cînd chibzuință cea mai grabnica... bine.

. at- Viața... tinere... este o femeie tolănită, cu sînii apropiați și puni cu κ στήκ.' Durta ampla, netedă și moale între șoldurile mari, cu brațele

> Pulpele rotunde și ochii pe jumătate închiși, care cu grandioasa

630

THOMAS MANN

și batjocoritoare ei ațîtare ne impune patima cea mai fierbinte pat' suprema, încordarea extrema a plăcerii noastre de mascul care sau îi t' piept sau se face de ocară... de ocară, tinere, pricepi tu bine ce înseam acest lucru? Sentimentul ca ești înfrînt de viață, iată insuficiența care n merita sa fie iertata, pentru care nu trebuie sa ai nici o mija și nici o con siderație, căci este iremediabila și blestemată în mod batjocoritor... lichi data, tinere, și vomitata... Rușinea și dezonoarea sînt cuvinte

palide pentru aceasta ruina și acest faliment, pentru acest ridicol înfiorător. Este apusul, deznădejdea infernala, sfârșitul lumii...

Pe cînd vorbea, olandezul își lăsase pe spate tot mai tare trupul puternic, în vreme ce capul regesc i se lasă pe piept ca și cum era gata să adoarmă. Inșă chiar pe ultimul cuvînt rostit își lua avînt și lasă să-i cada pe masa, cu o lovitură surdă, pumnul relaxat, așa încît plapîndul Hans Castorp, surescitat de joc, de vin și de alte multe situații ciudate, tresari și-și privi cu un respect înfricoșat atît de copleșitorul tovarăș de masă. „Sfârșitul lumii” — și cit de bine i se potriveau aceste cuvinte! Hans Castorp nu-și mai aducea aminte să le fi auzit rostite vreodată în alta parte decît în timpul orei de religie, și nu era o întîmplare, își zise în sine, căci care om, din cîți cunoștea el, intuia *dimensiunile* acestei expresii încîntătoare — și era la înălțimea unei asemenea probleme? Fără îndoială ca numai mititelul Naphta ar fi putut-o folosi în *vreo* împrejurare. Inșă pe buzele lui ar fi sunat ca o uzurpare și ca o flecăreală, în vreme ce în gura lui Peeperkorn această expresie nimicitoare capătă întreaga ei putere destructivă, răsuna ca un sunet de trompetă, pe scurt, dezvăluia toată măreția lui biblică. „Dumnezeule — este o personalitate! simți el pentru a suta oară. Am căzut peste o personalitate, care este chiar tovarășul de călătorie al Clavdiei!” La rîndul său, Hans Castorp, el însuși destul de amețit, învîrtea cu o mîna paharul de vin de pe masă și cealaltă mîna o ținea în buzunarul hainei, clipind des din cauza fumului țigării pe care o ținea în colțul gurii. Oare n-ar fi trebuit să tacă după ce preopinentul sau autorizat rostise cuvintele nimicitoare? La ce bun să-ș mai facă auzita vocea bicisnică? Obișnuit înșă, de către educatorii democrați, cu un anumit fel de a discuta - amîndoi de esența deniocratică, măcar ca unul să se împotriva și nu să recunoștea că atare - se antrenat în sensul comentariilor lui sincere și naive. Spuse:

— Observațiile dumneavoastră, *mynheer* Peeperkorn (ce e%P^r mai este și asta: observații! Dar se pot face oare „observații” asupra sfârșitului lumii?), mi-au îmboldit gîndurile să revină la concludu

MUNTELE VRĂJIT 631

upra căreia am căzut de acord adineauri, în legătura cu viciul care este jignire adusa darurilor simple și, cum spuneți, sfinte ale vieții, sau, cum prefera eu să spun, darurile clasice ale vieții, darurile de dimensiune, ca șâ zic așa, și să preferi în locul lor rafinementele tardive și sumbre, în mrejele cărora unii se

„înrobesc”, așa cum s-a exprimat cineva dintre noi în vreme ce alții se „consacra”, iar alții aduc „sacrificii”. Dar mie mi se pare că putem găsi scuza viciului în el însuși — și vă cer iertare că am o fire predispusa să găsească tuturora o scuza, deși sînt perfect conștient că nici scuza nu are dimensiuni — deci scuza viciului e bazată tocmai pe faptul că izvorăște dintr-o insuficiență, cum v-ați pronunțat. Ați spus despre teroarea insuficienței lucruri de o asemenea dimensiune încît, după cum vedeți, sînt profund uluit. Dar cred că omul vicios nu este deloc nesimțitor față de aceasta teroare, ci, dimpotrivă, îi recunoaște întreaga putere, întrucît tocmai slăbiciunile sensibilității lui în fața darurilor clasice ale vieții îl împing spre viciu, ceea ce nu este și n-are nevoie să fie o jignire adusă vieții, deoarece o asemenea stare poate să fie considerată tot atît de bine și ca un omagiu adus vieții, căci, în definitiv, rafinamentele sînt și ele mijloace de beție și de exaltare, adică niște *stimulantia*, cum se spune, niște sprijinitoare și reconfortante ale sensibilității, astfel că tot viața este, oricum ar fi, scopul și sensul lor, adică dragostea de sensibilitate, nevoia de a remedia insuficiența acestei... Mă gîndesc...

Ce tot îndrugă el acolo? Nu era oare destula obrăznicie democratică la expresia „cineva dintre noi”, atunci cînd se vorbea de personalitate și de persoana lui? Sau avea curajul să se arate atît de impertinent, bazîndu-se pe unele fapte din trecut care aruncau o lumină îndoielnică asupra anumitor drepturi de proprietate? Ce-i trăsese prin cap să se arate asupra să și *angajeze* într-o *analiză* la fel de impertinentă asupra "Viciului"? Acum trebuia să încerce să iasă din încurcătură; căci era împedat să dezlănțuie o furtună.

în vreme ce invitatul sau vorbea, *mynheer* Peepkorn rămăsese tot pe spate, cu capul lăsat pe piept, așa încît nu puteai să fi sigur dacă ele lui Hans Castorp ajungeau pînă în conștiința lui. Dar, încetul cu încetul și în timp ce tînarul se zăpăcea din ce în ce mai tare, el începea

se îndrepta, ridicîndu-se tot mai sus, tot mai înalt, în întreaga lui înălțime

și cînd capul sau maiestuos se umfla și se roșea o dată cu

în - Cînd frunții care se ridicau și se încordau, iar ochii i se dilatau, și se ardeau de o amenințare spălăcită. Accesul de furie pe care-l avusese

J

632

THOMAS MANN

mai adineauri urma sa fie, pe lînga cel care se vestea, un mic capriciu *d* moment. Buza inferioara a lui *mynheer* Peeperkorn se lipise strîns cu expresie de teribila mînie, de buza superioara, în așa fel încît colțuri gurii îi cazura, bărbia fu împinsă înainte, iar brațul drept i se ridica înc de pe masă pîna la înălțimea capului și dincolo de el, strîngînd pumnul luînd un elan grandios ca sa distrugă dintr-o singura lovitura pe acest democrat guraliv care — înspaimîntat și în același timp înveselit într-un mod destul de frivol de imaginea unei mîini regale și expresive desfășurata în fața lui — cu greu reușea sa-și ascundă teama și dorința de a o lua la goana. Luîndu-i-o înainte, spuse pripit:

- Evident, m-am exprimat destul de confuz. Toate acestea sînt o chestiune dimensională, nimic mai mult. Nu poți numi viciu ceea ce are dimensiune. Viciul nu are niciodată dimensiuni. Nici rafinementele nu au. Dar de cînd e lumea, omul dornic de senzații mari a dispus de mijlocul de a se îmbată și a se entuziasma, fapt care constituie prin el însuși unul dintre tlarurile clasice ale vieții, căci are caracterul simplității și al sfințeniei, un remediu de dimensiune grandioasă, dacă ma pot exprima astfel, adică vinul, un dar divin făcut oamenilor, așa cum au mai spus-o vechile popoare umaniste, prin urmare invenția filantropică a unui zeu de care este oarecum legată civilizația, dați-mi voie s-o reamintesc. Căci, oare nu se spune ca datorita artei de-a planta vița-de-vie și de-a stoarce strugurii, omul a ieșit din starea lui de barbarie și a cucerit civilizația? Ba încă și astăzi popoarele la care crește vița-de-vie sînt socotite — sau, oricum, ele cred astfel — ca fiind mai civilizate decît acelea la care nu crește deloc, cum este cazul cimerienilor, ceea ce merita desigur să fie subliniat. Și de aici putem deduce ca civilizația nu este deloc o chestiune de înțelepciune, de clarviziune sau de elocvență, ci mai curînd de entuziasm, de beție și de desfătare. Nu credeți și dumneavoastră la fel, dacă-mi îngăduiți sa pun aceasta întrebare?

Un ștregar acest Hans Castorp! Sau, cum se exprimase domn Settembrini cu finețe de scriitor, un „mucalit”. Imprudent și ^{cnl} obraznic în raporturile lui cu personalitățile - dar nu mai puțin »'

atunci cînd era vorba sa iasă din încurcătura. Mai întîi de toate,

situația cea mai periculoasă, fiind silit să improvizeze, izbutise cu

multa

eleganța să salveze onoarea băuturii, iar după aceea, ca din întâmplare vorbise despre „civilizație”, cu care atitudinea

înspăimântătoare și primitivă a lui *mynheer* Peeperkorn nu părea să mai aibă vreo legătură și •

MUNTELE VRĂJIT 633

într-o clipă, combătuse această comportare, făcând-o să apară nepotrivită, ba unindu-i chiar și o întrebare celui care și-o asumase într-un chip atât de areț, dar la care era cu neputința să răspundă ridicând amenințător pumnul. În adevăr, olandezul își potoli gestul de mînie antediluviană; încetul cu încetul brațul îi se apropie de masă, capul se dezumflă, iar pe chip îi se putea citi: »a' noroc!" Întrucît nu mai era amenințător decît în mod condițional și retrospectiv, astfel ca furtuna se împrăștie și, în plus, doamna Chauchat se amesteca în conversație, atragînd atenția tovarășului ei de călătorie asupra faptului că ceilalți comeseni își pierduseră buna-dispoziție.

- Dragă prietene, îți neglijezi invitații, îi spuse ea în franțuzește. Te lași absorbit în mod prea exclusiv de acest domn, cu care ai, fără îndoială, chestiuni importante de tranșat. Dar între timp jocul aproape că a încetat și mă tem că lumea se plictisește. Vrei să încheiem serata?

Peeperkorn se întoarse imediat către comeseni. Era adevărat: demoralizarea, letargia, lîncezeala pusese stăpînire pe toți; invitații se ocupau cu fleacuri, ca niște școlari fără supraveghere. Unii erau pe punctul să adoarmă. Peeperkorn reînșfăca frîiele pe care le lăsase la voia întâmplării. „Doamnelor și domnilor”, striga el, cu arătătorul ridicat — iar degetul ascuțit era ca o sabie care făcea un semnal sau ca un drapel, iar chemarea suna asemenea cu: „Cine nu-i laș, să mă urmeze!” rostita de conducătorul care stăvilește un moment de derută ivită într-o bătălie. Deci intervenția personalității lui îi reînșufleți imediat pe toți. Se scuturară, se îndreptară în scaune, figurile obosite se înviorară și răspunseră dînd aprobator din cap, surîzînd privirii spălăcite a amfitrionului puternic, privire ivită de sub liniile contorsionate ale frunții lui de idol. Îi fascina și-i îndemna să-și facă datoria mai departe, unind vîrfurile arătătorului cu acela al policarului și ridicînd drept în sus celelalte trei degete și unghiile ascuțite. Întinse mîna de căpitan, cu un gest

protector, ca și *Uti* ar fi stăvilit un talaz, iar de pe buzele-i cu înfățișare de sfîșiere Țeroasă țîșnira niște cuvinte a căror confuzie sacadata avu cea mai ernica influența asupra inimilor mulțumită numai faptului ca erau ^SPnjinite de personalitatea lui.

~ iJomnilor și doamnelor... bine. Camea, doamnelor și domnilor, s-a

^I încă o dată... Lichidat. Nu... îngaduiți-mi... „neputincioasa”, așa

^Cns în Scriptura. „Neputincioasă”, adică este înclinată sa se sustragă

^S gențe'or... Dar eu fac apel la dumneavoastră, onorata adunare... Pe

^I ei bine, doamnelor și domnilor, fac a-pel. îmi veți spune: somnul.

634

THOMAS MANN

Bine, doamnelor și domnilor, perfect, minunat. îmi place și cinste somnul. îi slăvesc voluptatea adîncă, dulce și desfătătoare. Somnul număra- cum spuneai, tinere? -printre darurile clasice ale vieții, pri_{nt}re primele, daca nu e chiar primul, doamnelor și domnilor, primul și _C i mai bun. Dar va rog sa va reamintiți: Ghetsimani! „îl lua cu el pe Petru și pe cei doi fii ai lui Zevedeu. Și le spuse: «Stați aici și vegheați cu mine»." Va reamintiți? „Și veni la ei și-i găsi dormind, și spuse către Petru: «Oare nu poți veghea un ceas cu mine?»" Intens, doamnelor și domnilor. Pătrunzător. Emoționant. „Și veni, dar îi găsi dormind, și ochii lor erau plini de somn. Și spuse către ei: «Vai! vreți sa dormiți și sa va odihniți? Iata, a venit ceasul...» " Doamnelor și domnilor: tulburător, sfîșietor.

în adevăr, înmărmuriseră cu toții, simțindu-se mișcați pîna în adîn-cul sufletului. Iar el își împreunase mîinile pe piept, peste barba îngusta, și-și aplecase capul într-o parte. Privirea spălăcita aproape ca se stinsese în vreme ce tristețea singuratica și mortala îi apăruse pe buze. Doamna Stohr izbucni în hohote de plîns. Doamna Magnus scoase un suspin adine. Procurorul se văzu obligat în calitate de delegat, oarecum delegat al societății, sa spună în șoapta cîteva vorbe cinstului amfitrion, pentru a-l asigura de devotamentul tuturor. Ca la mijloc trebuie că era o mica eroare. Toți se simțeau proaspeți și vioi, veseli și bucuroși, alături de el, din toata inima. Era o seara

de sărbătoare atît de frumoasa, atît de extraordinara — pe care o înțelegeau și o simțeau cu toții, și nimeni nu se gîndea, deocamdată, sa se folosească de acest bun al vieții care este somnul. *Mynheer* Peeperkorn putea sa conteze pe invitații lui, pe fiecare dintre ei.

- Perfect! Minunat! striga Peeperkorn și sa îndrepta. Mîinile i se despărțiră, se înalțara, deschizîndu-se, întinse și drepte, cu palmele întoarse în afara, ca pentru o ruga pagina. Măreața lui fizionomie, care cu o clipa mai înainte fusese însuflețită de o durere gotica. înflorea acum luxurianta și senina; ba în obraji îi apăru chiar o gropița de sibarit-„lața, a venit ceasul" — Ceru lista, își puse pince-nez-ul peste ale car rame de corn i se înalță fruntea și comanda șampanie, trei sticle „Muram & Co., Cordon Rouge, tres sec"; in plus niște *petits fours* de 1 cioase, prăjiturile în formă de cornet, glazurate cu zahăr colorat, fa^c din aluatul ce] mai fin, umplute cu crema de ciocolata și de fistl^C servite pe șervețele de hîrtie dantelata. Doamna Stohr își lingea deg tele. Domnul Albin dezlega cu o indiferența de cunoscător primul

MUNTELE VRĂJIT

635

forrna lui de ciuperca, din cușca de sîrma și din gulerul aurit, iar cu o cnitură ^e pistol de copil, îi dădu drumul sa sară pîna în tavan, apoi, conform tradiției elegante, înfășură sticla cu un șervet ca sa toarne în oahare. Spuma nobilă stropi fața de masă. Ciocniră cupele, goliră pe nerăsuflata primul pahar și își electrizară stomacurile cu aceasta băutura înțepătoare, înghețata și parfumata. Ochii scînteiau. Întrerupseră jocul fără să mai considere necesar sa ridice de pe masa cărțile și banii. Și astfel întreaga societate se lasă în voia unei delicioase lenevii, continuînd o sporovăială fâra cap și fara coada - ale cărei elemente erau procurate fiecăruia de o anumita exaltare a sensibilității — pe teme și subiecte care la prima lor înfățișare făgăduiau frumusețe suprema, dar care pe parcurs se încurcau printre cuvinte și degenerau într-un fel de zumzaiala intermitentă și lînceda, pe jumătate indiscreta și pe jumătate de neînțeles, care l-ar fi uluit pe orice om cu sînge rece survenit pe neașteptate, însă pe care cei interesați o suportau fara greutate, deoarece toți se lăsau legănați de aceeași stare de iresponsabilitate. Chiar și doamnei Magnus i se înroșiseră urechile și mărturisea ca simte cum o cotropește viața, ceea ce nu păru câ-l entuziasmează prea mult pe domnul Magnus. Hermine Kleefeld se rezemase de umărul domnului Albin și

întindea mereu cupa sa i se mai toarne. Peeperkorn, dirijînd orgia cu gesturile lui ascuțite și rafinate, avea grija de aprovizionare, de reîmprospătarea rezervelor. După șampanie comanda un rînd de cești duble cu cafea mocca, însoțite iarăși și de „pîine” dar și de lichioruri dulci, *apricot brandy*, *char-treu.se*, cremă de vanilie și *maraschino*, pentru doamne. După aceea comandă fileuri de pește marinat și bere și, în sfîrșit, ceai, veritabil ceai chinezesc, precum și ceai de mușețel, pentru cei care fie ca nu doreau sa Iarn” a la șampanie sau la lichioruri, fie ca preferau să se întoarcă la un Vm •, ;rios, ca *mynheer* însuși care, după miezul nopții, revenise împre-una u doamna Chauchat și Hans Castorp la un vin roșu elvețian, ușor și sPui .os, din care golea cu sete veritabila pahar după pahar.

i ora unu ospățul încă mai dura, prelungit pe de o parte de o beție

P' lmb, pe de alta parte de o stranie voluptate de a pierde astfel odihna

P' l Și, în sfîrșit, și din cauza efectului personalității lui Peeperkorn - și

' ales ca sa nu urmeze pilda sfîntului Petru și a celorlalți apostoli, ini nevrînd să se facă vinovat de o astfel de slăbiciune. Dar, vorbind

n mod mai general, femeile păreau mai puțin primejdute în aceasta

fă. Căci, în vreme ce bărbații, congestionați sau palizi, își întindeau

ele și-și umflau obrazii, bînd din ce în ce mai rar și oarecum într-un

636

THOMAS MANN

mod cu totul automat, femeile, dimpotrivă, se dovedeau mai viguros Hermine Kleefeld, cu coatele goale sprijinite de masa și cu obrazii în palme, își dezvelea albeața dinților rîzînd de Ting-Fu care chicotea cînd doamna Stohr, cu bărbia lipita de gît, flirta peste umăr, silindu-ș sa-l țină treaz pe procuror. Doamna Magnus ajunsese sa se așeze n genunchii domnului Albin și-l trăgea de lobii urechilor, ceea ce se părea ca-l liniștește mai curînd pe domnul Magnus. Rugat sa povestească aventura sa cu șocul pleural, Anton Karlovici Ferge se bîlbîi în așa hal încît se văzu silit sa mărturisească cinstit ca-i este cu neputința, fapt care-i hotărî pe ceilalți să se apuce iar de băut. Deodată, Wehsal începu sa plînga în hohote, iar lacrimile îi izvorau din adîncul

suferinței pe care nu putea s-o comunice semenilor lui, fiindcă-i lipseau cuvintele potrivite, dar a fost repede liniștit — din punct de vedere sufletesc — și repus pe picioare, cu cafea și coniac; însă scîncelile lui abia murmurate, cît și lacrimile ce-i picurau pe piept de pe bărbia încrețită treziră interesul lui Peeperkorn care, cu arătătorul ridicat și încruntîndu-și arabescul sprîncenelor, atrase atenția tuturor asupra stării lui Wehsal.

— Aceasta este... spuse el. Iată ceea ce, totuși, este... Nu, îngaduiți-mi: sfînt! Șterge-ți bărbia, copilaș, ia șervetul meu! Sau mai degrabă nu, lasa-l! El însuși renunță! Doamnelor și domnilor... sfînt! Sfînt în toate sensurile, în cel creștin ca și în cel păgîn. Un fenomen original! Un fenomen dintre primele... dintre cele mai mari... Nu, nu, asta este...

Toate cuvintele lămuritoare cu care își însoți intervenția, cît și gesturile viguroase și precise, deși puțin cam caraghioase, erau urzite pe tema primelor propoziții „aceasta este”, „iată ceea ce, totuși, este”. Și avea un fel al lui să unească arătătorul îndoit cu policularul, formînd astfel un cerc pe care-l ținea deasupra urechii și-și întorcea pieziș capul cu un aer ironic, ceea ce isca niște sentimente asemănătoare cu cele pe care le-ar fi iscat un preot venerabil al unui cult ciudat, cînd, lepadîndu-și haina sacerdotală, ar fi început să danseze cu o grație stranie în fața altarului de sacrificiu. Apoi, întinzîndu-se pe scaun cît putu într-o atitudine grandioasă și înghesuind scaunul vecin, îi silii pe toți, spre mare lor uluire, să se cufunde împreună cu el într-o evocare foarte vie și emoționantă a dimineții, a unei dimineți de iarnă geroasă și neguroasă, ci lumina gălbuie a lămpii de la capătîi se reflecta în geamul ferestrei pⁿ care se văd afara ramurile desfrunzite în ceața înghețată și matina aspră ca un croncănit de corb... După multe aluzii evocatoare, izbuti redea atît de puternic această apariție înfrigurată a zilei încît toți

MUNTELE VRĂJIT 637

omeniră tremurînd, cu atît mai mult cu cît descrie și apa înghețată pe gje o lași dis-de-dimineată să și se prelingă din burete pe ceafa, și pe are o numim purificatoare. Nu era decît o digresiune, o instruire exem-larăce atrăgea atenția asupra lucrurilor vieții, o improvizație fantastică imediat părăsita pentru a se întoarce cu o insistență sentimentală la aceasta ora din noapte care se scurgea într-o atmosferă de sărbătoare. Se arătă îndrăgostit de întregul anturaj feminin, fără alegere, fără preferință și fără să acorde nici cea mai mică atenție nimănui. Făcu piticeii asemenea declarații, încît chipul prea mare și

batrînicios al făpturii slute se boți într-un rînjet hidos, spuse doamnei Stohr niște amabilități de un asemenea calibru încît femeia aceasta, vulgara din naștere, se apuca sa-și fîțîie umerii și mai tare decît de obicei, fandosindu-se cu niște aere afectate împinse pîna la nesimțire, o ruga pe Hermine Kleefeld sa-l sărute pe gura lui mare și sfîrtecata, și cocheta chiar și cu nefericita doamnă Magnus, toate acestea facîndu-le în pofida devotamentului duios fața de tovarășa lui de călătorie, căreia îi ducea mereu mîna la buze, cu o fervoare galantă. Spuse:

- Vinul... femeile... Aceasta este totuși... îngaduiți-mi... sfîrșitul lumii... Ghetsimani...

Cam pe la ora două se zvoni ca „batrînul” - așadar consilierul aulic Behrens — se apropie în marș forțat de saloane. Panica izbucni imediat printre invitații obosiți. Scaunele și gălețile cu gheața se răsturnară și toți o luară la fuga prin biblioteca. Peeperkorn, cuprins de o furie regeasca, vâzînd că i s-a destrămat atît de brusc sărbătoarea plina de vitalitate, bătu cu pumnul în masa și-i califică pe fugari drept niște „sclavi fricoși”. Însă Hans Castorp și doamna Chauchat izbutiră, totuși, sa-l liniștească într-o oarecare măsură, făcîndu-l sa înțeleagă ca aceasta petrecere, care durase aproape șase ore, trebuia, oricum, sa se termine, iar el se mai slînți înduplecat și de îndemnul „sfintei desfătări a somnului” și con-slînti să se lase dus la culcare.

~ Ajuta-mă, copila mea! Ajuta-ma și tu, tinere! le spuse el doamnei Chauchat și lui Hans Castorp.

Așadar, cînd se scula de pe scaun pentru a porni să se odihnească,

^ mdoi îi sprijiniră trupul greu, îi dadura brațul și, agățat astfel de ei în

ș^a Și în dreapta, porni cu pași mari și capul puternic lăsat pe un

ar> tragînd după sine, din pricina pașilor legănați, cînd pe unul cînd

a«ul dintre sprijinitori. În fond, era un lux regesc cel pe care și-l

Quia, lăsîndu-se călăuzit și susținut în felul acesta. Daca, în adevăr,

638

THOMAS MANN

ar fi fost nevoie, ar fi putut merge și singur - însă disprețuia

acest efort care putea cel mult sa însemne ca înțelegea să-și ascundă beția, pe cînd el nu numai că nu se rușina, ba încă se mai și complăcea cu o măreți superba și se distra deopotrivă de regește să împingă, împleticindu-se cînd la dreapta, cînd la stînga, pe cei doi care-l conduceau atît de înda toritor, și chiar el le spuse pe cînd mergea:

— Copiii mei... Prostii... firește, nu-i absolut nimic... Daca aceasta clipa... Ar trebui să vedeți... Ridicol.

— Ridicol! confirmă Hăns Căstorp. Farâ nici o îndoială! Să consacri darului clasic al vieții ceea ce i se cuvine, și să te împleticești fără rușine, în cinstea lui. Ba, dimpotrivă, cu toată seriozitatea... și eu sînt amețit, însă cu toate acestea și cu toată pretinsa mea beție, sînt perfect conștient că am excepționala onoare de a conduce la culcare o personalitate neobișnuita, dar asupra mea efectul beției este atît de slab, încît sub aspectul formei nici nu suportă comparație.

— Bine, mic flecar ce-mi ești, îi spuse Peeperkorn și, împleticindu-se, îl împinse spre rampa scării, trîgînd-o după el și pe doamna Chauchat.

Era limpede ca ziua că știrea despre venirea consilierului aulic nu fusese decît o alarmă falsă. Poate ca o răspîndise chiar pitica obosită, ca să pună capăt petrecerii. În această situație, Peeperkorn se opri și vru sa se întoarcă să bea mai departe; însă cei doi care îl întovărășeau îl sfătuiră sa renunțe și sa se lase dus.

Valetul malaiez, omulețul cu cravata albă și cu ciorapi negri de mătase, își aștepta stăpînul pe coridor, în fața ușii apartamentului, și îl întîmpina salutîndu-l, adică punîndu-și o mîna pe piept.

— Sarutați-vă! porunci Peeperkorn. Tinere, pentru încheiere, sarut-o pe frunte pe această încîntătoare femeie, îi spuse el lui Hans Castorp. Nu va vedea în asta nici un neajuns, și-ți va restitui sărutul. Faceți-o în sănătatea și cu îngăduința mea, spuse el.

Însă Hans Castorp se împotrivi.

— Nu, maiestatea voastră. Iertați-mă, dar asta nu se poate. Peeperkorn, sprijinit de valetul său, își încruntă arabescuri e

sprîncenelor și vru să știe pentru ce nu se poate.

— Pentru ca nu pot să fac schimb de sărutări pe frunte cu tovarăș dumneavoastră de călătorie, spuse Hans Castorp. Vă urez noapte bu Nu, din toate punctele de vedere ar fi o curată

prostie!

Și cum doamnă Chauchat se îndrepta spre ușa camerei s' Peeperkorn îl lăsa și pe tînărul recalcitrant sa se îndepărteze, urrnarn

MUNTELE VRĂJIT 639

tuși cu privirea și sprîncenele încruntate o clipa, peste umărul lui și al alaiezului, surprins de această neascultare pe care firea lui de suveran era obișnuita s-o întîlneasca.

Mynheer Peeperkorn (continuare)

Mynheer Peeperkorn continua să stea la sanatoriul „Berghof” tot timpul acestei ierni — adică lunile cîte mai rămăseseră — pînă în primăvară, astfel ca pînă la sfîrșit mai făcu și o excursie memorabila (la care luară parte, de asemenea, și Settembrini și Naphta), în valea Fluela, la cascadă... Așadar, pînă la sfîrșit? Prin urmare, după aceea n-a mai rămas multă vreme aici? Nu, nu prea multă vreme. A plecat, deci? - Da și nu. - Da și nu? Vă rog să nu faceți pe misteriosul! — Bine, vom ști sa ne păstrăm calmul. Și locotenentul Ziemssen a murit, fără să mai pomenim de atîți alți dansatori ai morții, mai puțin onorabili! Deci confuzul Peeperkorn a fost secerat de frigurile tropicale maligne? — Nu, nu chiar de ele; dar de ce atîta nerăbdare? Există o *condiție impusa* vieții și povestirii, care cere ca totul să nu se întîmple dintr-o dată, și se cuvine oricum să respectăm, ca pe niște daruri divine, formele cunoașterii omenești! Să dăm timpului cel puțin onorurile pe care natura povestirii noastre ne îngăduie să i le dăm! Lucrurile nu merg, este adevărat, într-un mod foarte precipitat, sau, dacă această expresie pare cumva exagerata, am putea spune că înaintam destul de binișor! Un vîrf mic de ac ne măsoară timpul și se învîrtește ca și cum ar măsura secunde, pe cînd, in realitate și de fiecare dată, el trece indiferent și fara sa se oprească la punctul culminant, indicînd numai Dumnezeu știe ce. Ceea ce este sigur e raptul că sînt ani de cînd ne aflam aici, sus, ca ne simțim cuprinși că e un fel de amețeală, ca trăim un vis artificial farâ opiu sau hașiș, că nstanța supremă a moravurilor ne va condamna — și tocmai de aceea Punem cu bună știință, multa luciditate și ascuțime logica acestei teri-e Innegurări. Și oricine va recunoaște ca nu din întîmplare ne-am onjurat de niște minți ca ale domnilor Naphta și Settembrini, în loc ne marginim numai la niște Peeperkorni încețoșați - dar lucrul acesta s»ește, este adevărat, la o comparație care se întoarce, din multe c e de

vedere și în special sub raportul *dimensiunii*, în avantajul ^{UI} Personaj apărut atât de târziu în povestirea noastră. Stînd întins c^on, Hans Castorp recunoștea în sine și se vedea silit să-și martu-

640

THOMAS MANN

riseasca fara ocol ca cei doi educatori ultraorgamzați sufletește, care ■ împărțiseră între ei bietul lui suflet, căpătau dimensiuni reduse far puțința de tăgăduire — în prezența lui Pieter Peeperkorn, așa cum, de alt fel, acesta din urma o și remarcase cu o condescendența batjocoritoare considerîndu-i drept niște „flecari mărunți”, fapt care pe Hans Castorp îi ispitesea să-i califice la fel și să se socotească foarte fericit ca pedagogia ermetica îl pusese în contact cu o personalitate atât de puternica.

Faptul ca aceasta personalitate apăruse în calitate de tovarăș de călătorie al Clavdei Chauchat și ca, prin urmare, constituia un obstacol uriaș, era o chestiune cu totul aparte și care nu-l tulbura pe Hans Castorp în judecățile lui de valoare. Și repetam ca nu se lasă abătut din calea stimei sincere și a simpatiei lui — cîteodată cam îndrăzneață fața de un om de o asemenea dimensiune — numai pentru motivul ca ținea punga comuna cu femeia de la care Hans Castorp împrumutase un creion în noaptea Carnavalului. O asemenea comportare nu se potrivea cu firea lui și spunînd asta admitem de bunăvoie ca nu numai o singura persoana sau chiar mai multe dintre cititorii noștri vor fi jignite de o asemenea „lipsa de temperament” — ca ar fi preferabil ca Hans Castorp să-l fi urît și să-l fi ocolit pe Peeperkorn și ca, în forul lui interior, să nu fi vorbit despre el decît ca despre un batrîn imbecil și un bețiv care vorbea aiurea, în loc să-l viziteze atunci cînd cădea la pat din cauza frigurilor intermitente, să se așeze la capatîiul lui și să sporovăiască împreuna cu el — aceasta expresie, firește, neaplicîndu-se decît cuvintelor lui Hans Castorp, nu și mărețelor efuziuni ale lui Peeperkorn - și să se lase influențat de prezența acestei personalități, deci să fie dominat de curiozitatea unui calator care vrea să se instruiască. Asta era comportarea lui, iar noi relatam faptul indiferent dacă riscam în vreun fel ca cineva să-și aducă aminte cu acest prilej de Ferdinand Wehsal, care ducea pardesiul lui Hans Castorp. Însă aceasta amintire nu dovedește nimic. Eroul nostru nu era un Wehsal. Dar nici profunzimile sufletești nu erau în firea lui. În definitiv, nu era deloc „erou”, adică nu femeia era cea care-i determina raporturile cu ceea ce

este masculin. Credincioși principiul¹¹¹ nostru de a nu-l face nici mai bun și nici mai rău decât era, constatăm că refuză în mod simplu - nu în mod conștient și expres, ci în mod naiv să se lase abătut din cale de anumite considerente românești în legătură cu drepturile pe care i le-ar fi acordat propriul lui sex, sau să renunțe la avantajele sufletești pe care le avea de pe urma legăturilor cu un a

nea om. Acest lucru poate displăcea femeilor - și nu ne înșelăm spus

n»

MUNTELE VRĂJIT 641

- Însăși doamna Chauchat se enerva independent de voința ei; acest lucru îl presupunem bazându-ne pe anumite comentarii caustice care-i apară în diferite împrejurări, dar poate tocmai aceasta era calitatea care făcea din el un subiect atât de potrivit pentru disputele dintre pedagogi.

Pieter Peeperkorn era adesea bolnav - și nimeni nu va fi mirat să afle că se îmbolnăvise chiar a doua zi după seara închinată jocului de cărți și șampaniei. De altfel, aproape toți invitații la acea petrecere prelungită și obositoare erau într-un hal fără hal, inclusiv Hans Castorp care avea o durere groaznică de cap, ceea ce nu-l împiedica să facă o vizită amfitrionului său din ajun: așadar, se anunța la Peeperkorn prin malaiezu pe care-l găsi pe coridorul primului etaj și fu poftit să intre.

Pătrunse în dormitorul cu două paturi al olandezului printr-un salon care-l despărțea de salonul doamnei Chauchat și constata că se deosebea de tipul obișnuit al camerelor de la „Berghof” atât prin dimensiuni cât și prin eleganță și confort. Erau acolo fotolii îmbrăcate în mătase și măsuțe cu picioare răsucite; un covor gros acoperea dușumeaua, iar paturile nu se prezentau nici ele în genul obișnuitelor paturi predestinate morții, ci erau chiar grandioase: adică din lemn de cireș lustruit, cu ornamente de aramă și cu un singur polog comun — fără perdele — și numai cu un mic baldachin care le îngemăna și le ocrotea.

Peeperkorn stătea întins pe unul din cele două paturi, iar cuvertura de mătase roșie era plină de cărți, scrisori, și ziare, pe când el citea cu ochelarii pe nas ziarul *Telegraaf*. Pe scaun, lângă pat, era așezată o tavă pentru cafea, iar pe noptiera, alături de produsele farmaceutice, se găsea o sticlă cu vin roșu pe jumătate goală — vinul ușor și spumos de aseară. Spre discreta uimire a lui Hans Castorp, olandezul nu purta cămașa de pinză albă, ci una de lână cu mâneci lungi, fără guler rasfrânt, rascroita

în jurul gâtului, închisa cu nasturi la manșete și care se lipea de umerii lași. Și pe pieptul puternic al bătrânului: grandoarea omenească a capului său așezat pe perna era și mai mărita, exaltată dincolo de sfera burgheză, de ea îmbrăcăminte care dădea chipului un caracter pe de o parte popular și proletar, pe de alta etern și sculptural.

- Negreșit, tinere, spuse el apucând de partea de sus a ramei ochelorn și punându-i alături. Va rog insistent... nicidecum.

Dimpo-

a. Iar Hans Castorp se așeza lângă el, ascunzându-și efuziunea compa-

oare - nu era oare mai curînd o adevărată admirație la care-l silea

curtirea lui, sub forma unei flecăreli prietenești și însuflețite? - pe

Peepkorn o secolă cu o nepăsare grandioasă și cu o gesticulație

642

THOMAS MANN

insistentă. Nu arată deloc bine, părea galben și foarte suferind. Și dimineață avusese o criză puternică de friguri, iar oboseala care se venise se combina cu urmările chefului.

— Ieri am făcut-o cam lăta, spuse el. Nu, da-mi voie... grav și rău! Sînteți încă... bine, asta n-are importanță... Dar lă vîrsta mea și într-n stare atît de amenințătoare... Copilă mea, se întoarse el cu o severitate duioasă, însă hotărîtă, spre doamna Chauchat care tocmai intra, venind din salon, acum totul e bine, dar țî-o repet că ar fi fost mai bine să fim mai atenți, ca ar fi trebuit să mă împiedicați... Ceva ca o furtună de mînie regească se prevestea în trăsăturile chipului și în vocea lui. Era însă suficient să-ți închipui furtuna care ar fi izbucnit dacă ai fi încercat în mod serios să-l oprești să bea, pentru a măsura toată nebunia și nedreptatea reproșului. Însă asemenea inconsecvențe făceau parte, fără îndoială, din însăși structura măreției lui. De aceea, tovarășa sa de călătorie nu le dădu nici o atenție, salutîndu-l pe Hans Castorp care se sculase în picioare — și, de altfel, nici nu-i întinse mîna, ci doar îl invita cu un surîs și cîteva semne din cap să stea jos, „mai cu seamă” să nu se deranjeze, să nu se întrerupă „în nici un fel”, din *tete-ă-tete-ul* cu *myn-heer*

Peepkorn... Se îndeletnici prin cameră cu fel de fel de lucruri și dădu dispoziție feciorului să ridice tava de la dejun, dispăru o

clipă și reapăru în vârful picioarelor, ca să iă parte, în trecere, la conversație -ba, dacă vrem să redăm impresia vagă a lui Hans Castorp, chiar pentru a o supraveghea puțin. Firește! Putuse să se reîntoarcă la „Berghof în tovărășia unei personalități de mari dimensiuni, dar de-ndată ce acela care o așteptase aici atîta timp arăta tot respectul convenit acestei personalități, de la bărbat la bărbat, ea manifesta o neliniște și chiar puțină asprime cu acele „mai cu seamă" și cu „în nici un fel" ale ei. Hans Castorp surîdea, aplecîndu-se peste genunchi ca să-și ascundă zîmbetul, și în același timp ardea de o bucurie lăuntrică. Peepkorn îi turnă un pahar de vin din sticla așezată pe noptieră. În asemenea condiții, spuse olandezul, cel mai bine era să reiei lucrurile de acolo de unde le-ai întrerupt noaptea trecută, iar acest vin spumos îndeplinea întru totul și ° ciul sifonului. Bău în sănătatea lui Hans Castorp, iar el, în timp ce bea îl urmări cum ridică paharul cu mîna de căpitan, pistruiată, cu ungi

ascuțite și strînsa lă manșetă de nasturii cămășii de lînă, și privi

buzele înd

late și sfîrtecate atingînd marginea paharului, precum și vinul curg de-a lungul gîtlejului său proletar și statuar în același timp, și niăru Adam saltînd în sus și în jos. Apoi discutară despre medicamentul ce

MUNTELE VRĂJIT 643

"sea pe măsuța de noapte, despre licoarea cafenie din care Peepkorn ■ ghiți ° lingurâ plină — pe care doamna Chauchat i-o întinsese după ce -■ reamintise de ea, era un antipiretic, care conținea mai ales chinina, iar Peepkorn îi dădu și musafirului să guste din acest preparat, sa-i aprecieze gustul caracteristic, apoi făcu elogiul chininei, care era binefăcătoare nu numai fiindcă distrugea germenii și exercita o influență salutară asupra căldurii naturale a corpului, dar trebuia apreciată și ca tonic; reducea eliminarea albuminei, favoriza alimentația, pe scurt era o băutură delicioasă; o adevărată doctorie care trezea, întărea și reînsuflețea — dar, de asemenea, și un stupefiant; puteai să-l iei ușor, pe un vîrf de pai, spuse el ca și ieri, glumind într-un fel măreț, exprimîndu-se cu degetele și cu capul, și iarăși semanînd cu un preot pîgîn care se pregătește sa danseze.

Da, e un lucru minunat această coajă antipiretică — și, de altfel, nu se împliniseră încă trei secole de cînd farmacologia continentului nostru aflase despre existența ei, și nu se

împlinise nici o sută de ani de când chimia descoperise alcaloidul din care-și trăgea însușirile, anume chinina propriu-zisă — descoperită pînă la un anumit punct și analizată — căci chimia nu putea pretinde că elucidase în mod perfect constituția acestui medicament, nici că ar fi în stare să-l fabrice pe cale artificială. De altfel, farmacologia noastră făcea foarte bine că nu se încredea prea mult în propria ei știință, întrucît la fel se întîmpla și cu multe alte substanțe: știa anumite lucruri despre dinamică, despre efectele produse de substanțe, însă o încurca de foarte multe ori în strădania de a ști căror cauze trebuiau atribuite aceste efecte. Tînărul n-avea decît să studieze toxicologia - adică proprietățile elementare care determinau efectele a ceea ce se numeau toxicele, căci nimeni nu va fi în stare să-l lămurească mai bine. Existau acolo, de pildă, veninurile șerpilor despre care nu se știa înuc altceva decît că aceste secreții animale erau pur și simplu niște combinații ale albuminei și se compuneau din diferite albuminoide, care "și produceau efectul fulgerător decît din cauza unui dozaj determinat — ca de fapt, cu totul indeterminat — iar în circulația sîngelui produceau niște efecte fulgerătoare, care nu te puteau decît ului: fiindcă nu ți-ai înșuit să faci o legătură între albumină și otrava. Dar așa sînt toate substanțele din lume - spuse Peeperkorn cu capul ridicat și ochii spălăciți sub arăsurile frunții, făcînd un cerc pe cerul albastru al degetelor - da, toate substanțele erau făcute să cuprindă nutreț viața și moartea: toate erau în același timp leacuri și

644

THOMAS MANN

otrăvuri, medicația și toxicologia reprezentau unul și același lucru și vindecai cu otrăvuri și ceea ce credeai că este o formă vitală putea în anumite condiții să ucidă printr-un singur spasm, în răstimpul unei secunde. Vorbea despre leacuri și despre otrăvuri cu multă insistență și cu o coerență excepțională, iar Hans Castorp îl asculta aplecat înainte dînd din cap, absorbit nu atît de conținutul acestor expuneri care păreau să-l intereseze foarte mult pe domnul Peeperkorn, cît de dorința de a studia în tăcere manifestările personalității lui, care, în ultima instanță erau tot atît de explicabile ca și efectele veninului șerpilor. Dinamica purcesc Peeperkorn, iată ceea ce este esențial în lumea materiei, totul nu-i decît dinamica — restul este condiționat de el. Chiar și chinina este un medicament-otrăvuri,

mult mai puternic decât oricare altul. Patru grame de chinina te surzeau, te amețeau, îți tăiau respirația, îți tulburau vederea ca și atropină, te îmbatau ca alcoolul, iar muncitorii care lucrau în fabricile de chinina aveau ochii inflamați, buzele umflate și sufereau de erupții ale pielii. Apoi începu să vorbească despre *cinchona*, arborele de chinina din pădurile virgine ale Munților Cordilieri, unde se afla patria acestui arbore, la trei mii de metri altitudine, și de unde s-a adus coaja în Spania, într-o epocă atât de tardivă, sub numele de „pulberea iezuiților” — aceasta coaja ale cărei însușiri băștinașii din America de Sud le cunoșteau de multă vreme; și, în continuare, descrie formidabilele plantații de *cinchona* pe care guvernul olandez le posedă în Java și de unde sînt îmbarcate pentru Amsterdam și Londra, în fiecare an, milioane de livre din aceste coji roșietice și asemănătoare cu scorțișoara. Cojile și, în general, întreg țesutul arborilor din aceste păduri, de la *epi-dermis* și pîna la *cambium* - spuse Peeperkorn - posedă extraordinare însușiri dinamice atât în bine cît și în rău, iar popoarele de culoare ne sînt mult superioare sub raportul cunoașterii drogurilor. Tinerii din multe insule de la răsărit de Noua Guinee își prepara un filtru de dragoste cu ajutorul scoarței unui anumit arbore care probabil ca este un copac veninos, ca *antiahs toxicaria* din Java, care, asemenea arborelui *manzanilla*, otrăvea aerul din preajma prin exalările lui, amețind moarte oamenii și animalele - așadar, pisează o coaja din acest copac-amestecă praful astfel obținut cu razatura de nuca de cocos, răsuce amestecul într-o frunză și apoi îl pun la copt. Iar în timpul somnului p^r sară aceasta mixtura pe nazuroasa pe care o iubesc, iar ea se înd^r gostește imediat de acela care i-a presarat-o. Cîteodata, însăși rădăcinii are o mare putere nocivă, cum este cazul cu o liana din

MUNTELE VRĂJIT

645

elagul malaiez, numită *strychnos tieute*, cu ajutorul căreia indigenii a, adaugîndu-i veninul șarpelui *upasradscia*, o substanța care,

introdusă în circulația sîngelui cu ajutorul unei săgeți, de pilda, produce instantaneu moartea, și nimeni nu va fi în stare să-i spună tînarului Hans Castorp cum se petrece asta. Ceea ce se știe precis este doar că sub raportul dinamicii *upas* seamănă cu stricnina... Iar Peeperkorn, care sfîrșise prin a se ridica în pat și care își ducea, din cînd în cînd, cu mîna lui de căpitan puțin tremurătoare, paharul de vin la buzele-i sfîrtecate, îi povestea în continuare,

cu un aer preocupat, despre copacul nucii *voinica* de pe coasta Koromandel, ale cărui boabe portocalii, *nuca vomica*, conțineau alcaloidul cel mai puternic, stricnina - apoi îi vorbi în așa fel, cu glasul scăzut și sprâncenele ridicate, despre ramurile cenușii, despre frunzișul extraordinar de strălucitor și despre florile de un galben-verzui ale acestui arbore, încât tânărul Hans Castorp avu în fața ochilor o imagine totodată trista și oarecum țipător împestrită și, pîna la urma, nu se simți deloc în apele lui. Tocmai atunci interveni în discuție doamna Chauchat, atragîndu-le atenția ca efortul îl obosea pe Peeperkorn și ca-i va ridica iarăși temperatura. Oricît de mult regreta că trebuie să întrerupă întrevederea, se vedea silita să-l roage pe Hans Castorp să se mulțumească pentru azi cu atît. Firește că el se supuse imediat acestei rugăminți, dar, ulterior, între două accese de friguri intermitente în cursul lunilor care urmară, veni adesea să se așeze la capătîiul bărbatului cu aspect regesc, în vreme ce doamna Chauchat, ieșind și intrînd, supraveghea cu discreție conversația sau lua parte la ea; dar chiar și în zilele cînd Peeperkorn nu avea temperatură, Hans Castorp petrecea multe ore împreună cu el și cu tovarășa lui de călătorie, care purta la gît colierul de perle, căci, atunci cînd olandezul nu stătea în pat, rareori pierdea Prilejul să nu adune o mica societate formata din pacienții de la „Berghof”, care niciodată nu erau aceiași, pentru un joc de cărți, un Pahar de vin, sau în vederea altor lucruri plăcute, fie în salon, fie la staurant, iar Hans Castorp își avea locul lui de vizitator obișnuit între ara femeie indolenta și bărbatul măreț. De asemenea făcua împreună mbari, la care luară parte domnii Ferge și Wehsal, iar peste puțin și , embrini și Naphta, adversarii întru spirit pe care nu se putuse să nu-i nească și pe care Hans Castorp se simți în adevăr fericit să-i poată enta lui Peeperkorn, precum și Clavdiei Chauchat, fara să se sin-ască deloc dacă aceasta prezentare și aceste relații vor fi sau nu ^{te} celor doi antagoniști, și cu convingerea ascunsă ca amîndoi

J

646

THOMAS MANN

aveau nevoie de un obiect de studiu pedagogic și ca deci vor prefera să facă o bună primire tovarășilor săi indezirabili, decît să renunțe a rna' dezbate în fața lui Castorp teme lor controversate.

în adevăr, nu se înșela în presupunerea că membrii cercului

sau de prieteni atît de împestrîțat se vor obișnui măcar cu ideea ca nu se poț obișnui unii cu alții: existau, bineînțeles, încordări între ei, incompatibilități, ba chiar și o ostilitate tăcuta și este de mirare chiar pentru noi înșine ca neînsemnatul nostru erou s-a priceput sa-i grupeze în jurul lui -dar ne explicam situația prin temperamentul sau afabil, voios și plin de viața care-l făcea sa găsească totul „demn de a fi ascultat”, adică avea însușirea care s-ar putea numi o fire îndatoritoare, nu numai în sensul ca îl împrietenea cu persoanele și cu personalitățile cele mai diverse, ci îl făcea sa reușească a le împrieteni între ele pîna la un anumit punct.

Ciudate mai erau aceste împletituri de relații care oscilau într-o parte și alta! Sîntem ispitiți să înfățișam o clipa măcar toate firele lor încîlcite, așa precum în timpul unor plimbări însuși Hans Castorp le observa cu o privire șireata și binevoitoare. Era, printre ei, nenorocitul Wehsal, care o dorea arzător pe doamna Chauchat, și-i lingusea într-un chip josnic pe Peeperkorn și pe Hans Castorp, pe unul din pricina măreției lui actuale, pe celalalt din considerații ce țineau de trecut. Și mai era, la rîndul ei, Clavdia Chauchat, bolnava și călătoarea cu mersul indolent și grațios, sclava convinsa (fără îndoiala) a lui Peeperkorn, măcar că era puțin neliniștita și sîcîita în ascuns, vazînd pe cavalerul unei îndepărtate nopți de Carnaval într-o atît de mare intimitate cu domnul și stăpînul ei. Oare aceasta sîcîiala nu te făcea să te gîndești la cea care se manifesta și în relațiile ei cu Settembrini? Cu acest retor și umanist pe care nu-l putea suferi și pe care-l socotea prezumțios și inuman? Cu prietenul și educatorul tînarului Hans Castorp - pe care l-ar fi întrebat cu plăcere despre cuvintele azvîrlite cu dispreț, în acel idiom mediteranean înțeles de ea tot ațît de puțin pe cît îi înțelegea el graiul — , al tînarului german atît de bine crescut, al acestui mic burghez drăguț, de familie buna și cu o pata umeda — așadar, despre cuvintele rostite atunci cînd, odinioară, tînaru era tocmai pe punctul sa se apropie de ea? Hans Castorp, îndrăgosti cum se obișnuiește sa se spună, „pîna peste urechi”, nu în sensul glum al acestei expresii, ci așa cum iubești atunci cînd dragostea este interz^l-și nesăbuita, iar în privința aceasta nu exista nici o posibilitate sa cin mici și molcome cîntece de la șes - prin urmare un îndrăgostit duios Ș • prin însuși acest fapt, sortit sa depindă, sa fie supus, suspinator și bun

MUNTELE VRĂJIT

lujească, dar cu toate acestea capabil să păstreze chiar și în sclavie Hestulă și rețenție ca să-și dea perfect de bine seama de valoarea pe care devotamentul lui putea să-o reprezinte — orice s-ar fi întâmplat: în sufletul bolnavei cu mersul lunecător și cu ochii de o tăietură fermecător de tatarasca, dragostea lui Castorp reprezenta o valoare asupra căreia atitudinea lui Settembrini față de ea nu putea decât să-i atragă atenția, o atitudine care nu făcea decât să-i confirme prea evident bănuielile, deoarece ea era în adevăr atât de distanta pe cât putea să-o îngăduie politețea umanistă. Insa partea cea mai rea - sau avantajul în ochii lui Hans Castorp — dăinuia în faptul că legăturile cu Naphta, de la care ea așteptase foarte mult, nu-i ofereau deloc o compensație. Desigur, aici nu se izbea de o atitudine destinată să-o nege fundamental, ca aceea pe care i-o opunea domnul Lodovico, iar condițiile erau mai favorabile pentru întreținerea unor convorbiri: discutau câteodată numai ei singuri, Clavdia și tăiosul mititel, despre cărți și despre probleme de filozofie politică pe care înțelegeau să le trateze într-un spirit extremist; iar Hans Castorp aducea în toate acestea naivitatea lui. Însă o anumită limitare pe care parvenitul i-o impunea, așa cum procedea de altfel toți parveniții, nu putea să treacă neobservată; în fond, terorismul spaniol al lui Naphta nu se potrivea deloc cu umanitatea peregrina și indolentă a doamnei Chauchat; iar la asta se mai adaugă încă un element și mai subtil, adică o ușoară ostilitate abia perceptibilă față de ea, pe care, cu perspicacitatea ei feminină o simțea emanând de la cei doi adversari, de la Settembrini ca și de la Naphta (tot așa cum o simțea foarte bine și cavalerul ei de la Carnaval) și datorată legăturilor pe care amândoi le aveau cu el, așadar, cu Hans Castorp: era reaua-voința a educatorului față de femeie care introducea un element tulburător și stingheritor, cu alte cuvinte o anumită ostilitate tainică și originară care îi apropia deoarece adversitatea

or era neutralizată de sentimentele de pedagogi care-i însuflețeau pe amândoi.

Nu intra oare un pic din aceasta ostilitate și în atitudinea pe care cei

⁰¹ dialecticienii o adoptau față de Pieter Peeperkorn? Hans Castorp

ea impresia că o observa, poate pentru că o prevăzuse atât de malițios,

cu seamă ca, în definitiv, fusese destul de nerăbdător să-i strînga la

Oc Pe bîlbîitul cu aspect regesc și pe cei doi „consilieri de regența”

Ul> cum le spunea cîteodata în gluma, și să studieze rezultatul acestei

runtari. *Menheer* era în aer liber mai puțin grandios decît într-un 'imitat. Pălăria mare de fetru, pe care și-o îndesase pe frunte și

648

THOMAS MANN

care-i acoperea deopotrivă atît şuvițele de par, lungi și albe, cît și mari ale frunții, îi micșora trasaturile, le chircea oarecum și răpea chia din maiestatea nasului care se înroșea; în afara de asta, era mult mai impunător atunci cînd stătea nemișcat decît atunci cînd mergea; avea obiceiul să facă pași scurți și să-și lase toată greutatea trupului, începînd din creștet, pe piciorul care pășea, ceea ce te îndemna să te gîndești mai curînd la o senilitate jalnică decît la o regalitate fermecătoare; în sfîrșit nu mergea drept, cît era de mare, ci prăbușit în sine. Dar cu toate acestea, domina cu un cap și mai bine atît pe domnul Lodovico cît și pe mititelul Naphta - iar acest fapt nu era singurul prin care prezența lui apasă destul de mult existența celor doi politicieni, exact atît pe cît o prevăzuse Hans Castorp.

Era o presiune, o diminuare și un prejudiciu izvorîte din comparația pe care te vedeai silit să-o faci — ce se rasfrîngeau asupra observatorului malițios, dar și asupra celor în cauză, adică a celor doi bărbați firavi și supraarticulați, cît și a gîngavului magnific. Peeperkorn se purta cu Naphta și cu Settembrini cu o politețe și o atenție extrema și cu un respect pe care Hans Castorp l-ar fi calificat drept ironic, dacă nu l-ar fi împiedicat sentimentul foarte limpede că o asemenea atitudine ironica nu se potrivea cu ideea unui om de mare dimensiune. Regii nu cunosc ironia — nici măcar în sensul unui procedeu de retorică directă și clasică, cu atît mai puțin într-un sens mai complicat. Așadar, era mai degrabă zeflemiseala subtilă și măreață totodată, care, sub o aparență de seriozitate puțin cam exagerată, caracteriza purtarea olandezului față de prietenii lui Hans. „Da-da! spunea el, de pilda, amenințîndu-i cu degetul și întorcînd capul cu niște buze care surîdeau zeflemitor. Sînt... Sînt... Stimații mei domni, va atrag atenția... *Cerebrum*, cerebral, ma înțelegeți-Nu... nu, perfect extraordinar, este se pare

totuși..." Iar ei se răzbunau, schimbând niște priviri care, după ce se întîlniseră, se înălțau cu deznădejde spre cer, cautînd ochii lui Hans Castorp, însă acesta se sustragea privirii lor.

Se întîmpla chiar ca domnul Settembrini sa ceara fara ocol socoteala elevului sau, manifestîndu-și astfel neliniștea de pedagog.

- Dar pentru numele lui Dumnezeu, domnule inginer, nu-i decît un batrîn stupid! Ce-ați găsit la el? Vă poate fi folositor cu ceva? îmi sta mintea în loc. Totul ar fi limpede — fara însă a fi prea lăudabil - daca I-tolera pur și simplu numai pentru ca doriți ca prin intermediul sau să W in tovărășia aceleia care momentan îi este amanta. Dar este imposi^{D11}

MUNTELE VRĂJIT

649

u.ți dai seama că vâ ocupați de el aproape mult mai mult decît de ea. Vârog, ajutați-mă să pricep...

Hans Castorp începu sa rîda.

-Negreșit! spuse el. Perfect! Se întîmpla ca... Dați-mi voie... Bine! Și totodată se silea sa imite și gesturile lui Peeperkorn. Da, da, continua el sa rida, vi se pare stupid, și totuși, domnule Settembrini, nu-i limpede deloc ceea ce în ochii dumneavoastră este, desigur, mai rau decît stupid. Ah, prostie! Exista atîtea soiuri de prostie, iar inteligența nu-i nici ea cea mai buna... Atenție, mi se pare ca am brodit o formula bine ticluita, am emis o aserțiune. Cum va place?

- Foarte mult. Aștept cu nerăbdare prima dumneavoastră culegere de aforisme. Dar poate nu-i prea tîrziu daca va rog sa va amintiți de anumite considerații pe care le-am făcut împreuna asupra primejdiei ce-o reprezintă paradoxul pentru om.

-Nu le-am uitat, domnule Settembrini. Sigur ca nu le-am uitat. Nu, cu această vorba a mea n-am vrut cîtuși de puțin sa vînez paradoxuri. Voiam numai să vâ arat cîta greutate întîmpini cînd încerci sa deosebești „prostia" de „inteligența"... Așadar... o întîmpini, nu-i așa? Insa este atît de greu sa le deosebești, întrucît se confunda. Știu foarte bine, urîți *guazzabugljo-ul* mistic și sînteți partizanul valorii, sînteți pentru judecata de valoare, și vă dau perfecta dreptate. Dar a deosebi prostia de inteligența este, cîteodata, un adevărat mister și de orice natura ar fi el, trebuie sa ai dreptul sa te ocupi și de mistere, admițînd ca ai fi minat de dorința sincera de a le pătrunde pe cît posibil. O sa va pun o întrebare. Vă întreb: puteți tăgădui ca ne baga pe toți în

buzunar, pe toți, atîți cîți sîntem? Ma exprim în mod vulgar, și totuși, pe cît îmi pot da seama, nu puteți nega. Ne baga pe toți în buzunar și are de undeva, nu știu de unde, dreptul sa-și bata joc de noi. De unde? Cu ce drept? Pentru ce? tfește, nu datorita inteligenței. Recunosc ca abia daca poate fi vorba de Wteligența. Este un om al confuziei și al sensibilității, sensibilitatea und, ca sa spunem așa, marota lui - iertați-mi aceasta expresie triviala!

^au să spun: nu ne baga în buzunar cu prea marea-i inteligența —

^a> ^veți protesta dumneavoastră, nu cu elemente de natura spirituala

ⁱn adevăr, așa este. însă nici cu elemente ale corpului. Nu din pricina

⁰1 lui de căpitan, nici din cauza forței musculare și brutale, și nici

^ru că ar putea sa ne doboare cu un pumn pe fiecare dintre noi. Nici ^rec^e prin minte ceea ce ar fi în stare sa facă, iar daca eventual se

[̄]Pia să-i treacă prin cap, ajung doar cîteva cuvinte civilizate ca sa-l

650

THOMAS MANN

potolească... Așadar, nu ne impresionează cu elemente fizice S' fără îndoiala, trupul joacă un rol în toate acestea, nu numai în " forței musculare, ci într-un altul, adică într-un sens mistic - nr hi devine mistica în măsura în care trupul joacă un rol — iar element I r se preface în element spiritual, sau invers, așa încît nu-l mai deos h pe unul de celalalt, și nu mai poți deosebi prostia de inteligență d într-un caz și în altul efectul este dinamismul, încît ne bagă în buz_u pe toți. Și nu avem decît un singur cuvînt pentru a exprima acest fant căruia îi zicem „personalitate". Fără îndoială că acest cuvînt e folosit n bună dreptate, întrucît toți sîntem niște personalități, morale și juridice sau cum doriți. Dar nu asta vreau să spun. Vreau să vorbesc despre un mister care este dincolo de inteligență și de prostie, și de care trebuie să ne fie îngăduit să ne preocupăm — în parte ca să-l pătrundem în măsura posibilului, în parte pentru propria noastră edificare și lămurire. Și dacă sînteți un partizan al valorilor, personalitatea este, în definitiv, o valoare pozitivă,

cred eu, un element mult mai pozitiv decît prostia și inteligența, pozitiv în cel mai înalt grad, pozitiv într-un mod *absolut*, ca viața — pe scurt: este o valoare a vieții și este făcută să te intereseze, în adevăr, în mod deosebit. Iată ceea ce am crezut că trebuie să vă spun în privința prostiei.

De cîtva timp, Hans Castorp nu se mai zăpăcea și nu se mai încurca pe parcursul unor asemenea destăinuri și nu mai rămînea ca o momîie. Își ducea replica pînă la capăt, cobora glasul, punea un punct final și-și continua drumul ca un bărbat, deși încă mai roșea, iar în adîncul sufletului se temea de tăcerea care va urma după vorbele sale și în cuprinsul căreia i se dădea răgazul să-i fie rușine. Domnul Settembrini prelungi voit această tăcere; apoi, spuse:

- Tăgăduiți că alergați după paradoxuri. Însă știți tot atît de bine ca îmi displace să vă văd alergînd după mistere. Facînd din personalitate mister, riscați să cădeți în idolatrie. Venerați o mască. Vedeți o rîmă acolo unde nu-i decît o mistificare. Ne aflăm în prezența uneia acele forme găunoase și înșelătoare prin care demonul trupu fizionomiei se complace cîteodată să ne păcălească. N-ați în odată în contact cu mediul cabotinilor? Nu cunoașteți acele cap mimi care întrunesc trăsăturile lui Iulius Cezar, ale lui Goethe și Beethoven, și ai căror fericiți posesori, de îndată ce deschi g dovedesc a fi cei mai lamentabili nerozi care se află sub soare.

MUNTELE VRĂJIT 651

Bine! Un joc al naturii, spuse Hans Castorp. Însă nu-i numai un 1 naturii, nu-i numai o păcăleală. Căci de vreme ce acești oameni J tori trebuie să aibă talent, iar talentul este superior inteligenței și tei este o valoare a vieții. Iar *mynheer* Peeperkorn are talent, orice ■ une și datorită acestui talent ne bagă pe toți în buzunar. Așezați-l domnul Naphta într-un colț al unei camere și puneți-l să țină o con-nță care să fie extraordinar de interesantă, să vorbească, de pilda, ore Grigore cel Mare și împărăția lui Dumnezeu — iar în celalalt colț 1 camerei să se afle Peeperkorn cu gura lui stranie și cu sprîncenele încruntate, care să nu spună decît: „Negreșit! Dați-mi voie... Lichidat!" _ și o să vedeți că oamenii vor face cerc în jurul lui Peeperkorn, toți, fără nici o excepție, iar Naphta va rămîne absolut singur cu inteligența lui și cu împărăția lui Dumnezeu, deși vorbește cu o asemenea limpezime încît te pătrunde pînă în măduva oaselor, cum îi place lui Behrens să spună.

- Nu vă este rușine să elogiați succesul în felul acesta? întrebă domnul Settembrini. *Mundus vult decipi*. Nu aș pretinde ca lumea să se strângă în jurul domnului Naphta. Este un spirit dăunător, făcut să rățăcească. Dar sînt ispitit să trec de partea lui în scena pe care ați imaginat-o și pe care păreți să o aprobați într-un chip rușinos. Încercați numai să disprețuiți claritatea, precizia și logica, adică tocmai componentele Cuvîntului omenesc. Încercați să preferați în locul lor nu știu ce bîlbîială izvorîită din șarlatanism intuitiv - și diavolul vă va socoti din ceata lui.

- Dar vă asigur că știe să vorbească foarte coerent atunci cînd se însuflețește, spuse Hăns Castorp. Mi-ă vorbit de curînd despre otră-

unle puternice și despre arborii veninoși asiatici. Era atît de interesat,

relatarea începuse să devină sinistră, iar pe de altă parte ceea ce

șpunea era mai puțin interesant decît efectul produs de personalitatea

ar Hsta îi dădea o notă interesantă și sinistră totodată... trește, cunoaștem slăbiciunea dumneavoastră pentru tot ce-ia-

e adevarat, eu nu sînt în stare să vă servesc miracole de soiul
^ eia, răspunse cu atîta amărăciune domnul Settembrini, încît Hăns

P se grăbi să declare că avantajele pe care le datora el învățaturii

pri •W ttembrini erau de cu totul alt ordin și nimănui nu i-ar trece

jta[- e s^ *acâ vreo comparație care ar fi dăunat ambelor părți. însă

- O ^ Câ nU o_bserva această politețe. Și continua:

vitat_e 1CUM ar &■> îmi îngăduiți, domnule inginer, să va admir obiecti-iniștea sufletească. Veți recunoaște că atinge grotescul. Căci

652

THOMAS MANN

lucrurile așa cum se înfățișează și se desfășoară... Namila ace rapit-o pe Beatrice - căci îmi place sa spun lucrurilor pe nume I H *nevoastra? Este ceva nemaiauzit.

— Deosebiri de temperament! domnule Settembrini. Deoseh' ■ rasa în ceea

ce privește galanteria cavalierească și înflăcărea sîn Firește, dumneavoastră, ca om din Sud, ați fi recurs la otrava și i_a nai, sau în orice caz ați da întâmplării un caracter monden și pasional scurt, ați acționa ca un cocoș. Fară îndoiala ca asta ar fi ceva foarte v' i foarte viril și foarte elegant. Cu mine însă, lucrurile se petrec altfel N sînt chiar atît de viril încît sa vad într-un rival doar pe masculul îndrăgostit de aceeași femeie — sau, poate, nu sînt absolut deloc, dar este sigur ca nu sînt de o maniera pe care fara voia mea o numesc „mondena”, deși nu știu prea bine de ce. Ma întreb în adîncul meu daca am ceva sa-i reproșez. Mi-a făcut cu buna știința vreun rau oarecare? Fiindcă o jignire trebuie făcută cu intenție, altfel nu mai este jignire. Iar în ceea ce privește „vinovăția”, s-ar cuveni sa i-o atribui ei, însă de fapt nu am nici un drept — nu am nici în general și nici în special în ceea ce-l privește pe Peeperkorn. Căci, în primul rînd, el este o personalitate, ceea ce contează la femei, iar în al doilea rînd nu este un civil ca mine, ci un fel de militar ca varul meu, adică are un *point d'honneur*, o marota și tocmai aceasta este sensibilitatea, viața... Debitez prostii, însă prefer mai curînd sa bat puțin cîmpii și să exprim doar pe jumătate lucrurile greu de exprimat, decît sa spun mereu aceleași lucruri comune impecabile și tradiționale — întrucît exista poate în caracterul meu ceva ca o trăsătura militară, daca pot spune astfel...

- Puteți sa-i spuneți și așa, repetați-o necontenit, aproba domnul Settembrini dînd din cap. în orice caz, asta ar fi o trăsătura de caracter care s-ar cuveni lăudata. Curajul cunoașterii și al expresiei - iată sensu profund al literaturii și al umanității.

Astfel ajunseră sa se despartă în termeni acceptabili; căci dom Settembrini dăduse sfîrșitului discuției o întorsătura împăciuitoare avea motive foarte întemeiate s-o facă. Poziția sa nu era, în adevăr, tacabila și n-ar fi fost prudent din partea lui sa împingă severitatea p

departe; o discuție care ar fi atins și problema geloziei era un tere

Ha ca ^ alunecos pentru el; la un moment dat, ar fi trebuit sa răspundă ^

punctul de vedere al vocației sale pedagogice, nici relațiile lui c ^ nu erau de un ordin pur social, ca prin urmare prea Pu

Peeperkorn îi tulbura pe cei din jur cu aceleași drepturi ca Naphta

Chauchat; și că, în sfârșit, nu putea nădăjdui sa-și sustragă ele-sub influența și acțiunea superiorității firești a unei personalități, • chiar și el putea sa-i scape tot atît de puțin ca și partenerul lui în s întreceri intelectuale.

T seau din încurcătura și mai lesne atunci cînd dezbăteau subiecte lte cînd discutau și rețineau atenția celor cu care șe plimbau, printr-una . con-troversele lor elegante, pătimașe și totodată academice, însă con-, pe un ton ca și cum ar fi fost vorba despre o arzătoare problema de dualitate, de o importanța vitala, dezbateri pe care le întrețineau aproape "n întregime numai ei singuri, căci atîta timp cît durau, personalitatea de mare dimensiune", prezentă și ea, era oarecum neutralizată, deoarece nu putea lua parte decît prin exclamații de uimire, încruntări de sprincene și incoerențe obscure și batjocoritoare. Dar chiar și în aceste condiții exercită asupra tuturor un fel de presiune și arunca o umbra asupra discuției însăși, în așa fel încît aceasta își pierdea parca strălucirea, căci îi opunea ceva nedefinit, dar resimțit puternic de toți în mod inconștient sau Dumnezeu știe cît de conștient; fapt care nu numai ca nu favoriza nici una dintre cele doua părți angajate în disputa, dar silea însăși disputa sa-și piardă din marea ei însemnătate și chiar — șovăim să spunem — o făcea sa para zadarnica. Sau altfel spus: controversa lor subtila, deși era continuata cu înverșunare și se referea în taina, într-un fel vag, deloc precizat, la cel cu dimensiuni mari care pășea alatur de ei, totuși magnetismul acestuia din urma îi slăbea importanța. Nu s-ar putea descrie altfel acest fenomen misterios și foarte neplăcut pentru cei doi adversari. Este clar ca, daca Pleter Peerperkorn nu s-ar fi aflat acolo, ai fi fost constrîns sa participi la disputa într-un mod mult mai decisiv, trecînd de pilda de partea lui Leo Naphta, care apară carac-erul revoluționar al bisericii, deci împotriva tezei domnului Settembrini, are nu voia sa vadă în aceasta putere istorica decît protectoarea forțelor scure ale conservatorismului și pretindea ca toate năzuințele favora-■ețu și viitorului, toate forțele revoluției și progresului izvorau din piue iluministe, științifice și progresiste, din epoca glorioasa a

ste, științifice și progresiste, din epoca glorioasa a ni civilizației antice, și persista în aceasta profesie de credința cu ț l și al gestului. Atunci Napha, u n

e șoric, se încumeta sa dovedească - și o dovedi cu o

evidența

ației antice, și persista în aceasta profesie de credința cu eț elan al cuvântului și al gestului. Atunci Naphta, cu un ton rece de meta sa dovedească și o dovedi cu o evidența

reli ' C stră'UCu*oare - ca biserica, întrupînd principiul ascetismului Slls.j . ' este' !n esența, foarte departe de a se erija în apărătoarea și ea a ceea ce se încapațîneaza sa mai dăinuiască retrograd în 654

THOMAS MANN

cultura umana, așadar, a principiilor juridice ale statului că rT i i i - ■ ' ^Pot a înscris în mod constant pe drapelul ei principiul revoluționa radical, răsturnarea cea mai completă, căci, la urma urmelor tot ' e socotit demn de a fi păstrat, tot ceea ce nevolnicii, lașii și co &

torii, adică burghezii, încearcă sa păstreze - statul și familia n știința profana — a fost întotdeauna în opoziție conștienta sau i știenta cu ideea religioasa, cu biserica a cărei năzuința inițiala și al c scop invariabil este dizolvarea oricărui ordin temporar și reorganizar societății după modelul împărăției ideale și comuniste a lui Dumnezeu

Domnul Settembrini lua apoi cuvîntul și, Doamne, Dumnezeule! "1 folosi bine. O asemenea confundare diabolica a ideii revoluționare cu revolta generala a tuturor instinctelor rele, spuse el, este demna de compătimire. Spiritul înnoitor al bisericii s-a încăpățînat secole de-a rîndul sa urmărească sugrumarea prin inchiziție a gîndirii fecunde și înăbușirea acesteia în fumul rugurilor, și iată ca, azi, se proclama revoluționara prin solii sai, pretinzînd ca țelul ei este să înlocuiască Libertatea, Civilizația și Democrația cu dictatura plebei și cu barbaria. Ei, iată, în adevăr, un exemplu înspaimîntator de consecvența contradictorie și de contradicție consecventa.

Naphta obiecta ca nici contrazicătorul sau nu contenea sa evite niște contradicții asemănătoare. Democrat, daca ar fi sa-l crezi, el se exprimă într-un mod foarte puțin favorabil egalității și nu dovedește deloc vreo simpatie pentru popor, manifestînd, dimpotrivă, o atitudine de impertinența aristocratica și jignitoare, căci califica drept plebe proletariatul mondial chemat sa instaureze o dictatura provizorie. În același timp, se

comporta ca un democrat față de biserica, însă biserica este, în adevăr -trebuie s-o recunoaștem cu mîndrie — puterea cea mai nobila a istoriei omenirii, nobila în înțelesul suprem și cel mai înalt, în înțelesul spiritului. Căci spiritul ascetic - daca te poți folosi de un asemenea pleonasm-spiritul negației lumii și al nimicirii lumii este noblețea prin exce principiul aristocratic în stare pura, un asemenea principiu nu p deveni popular - iar biserica, de cînd e lumea, a fost, în fond, nep lara. Daca domnul Settembrini și-ar fi dat puțina osteneala sa tac cîteva investigații de ordin literar asupra civilizației evului medi , ^ descoperit puternica antipatie pe care poporul — poporul în înțe mai larg — a simțit-o față de cinul bisericesc; au existat, de pilo^a-

mediu, cîteva tipuri de călugări, închipuite de poeții populari, i f opus încă de pe atunci, într-un stil foarte luteran, vinul, MUNTELE VRĂJIT

655

. jdeij de ascetism. Toate instinctele eroismului profan, întregul ■f războinic și, în plus, poezia galanta au dăinuit într-un conflict mai spirit rax

au mai puțin mărturisit cu ideea religioasa, și, prin urmare, cu îe-

ha Căci toate acestea erau „lumea” și spiritul plebeian în comparație noblețea spirituala reprezentata de biserica.

Domnul Settembrini îi mulțumi contrazicătorului sau fiindcă binevoise _ ■ jjmjrospateze memoria. Tipul călugărului IIsan din *Gradina Trandafirilor* în adevăr, delicios față de aristocratismul mormîntului, slăvit în cest poem, iar dacă el, vorbitorul, nu era totuși un partizan al reformatorului german la care s-a făcut adineauri aluzie, îl vom găsi oricum gata să apere cu înflăcărare orice individualism democratic, care stătea chiar la baza doctrinei lui, împotriva oricărei forme de feudalitate spirituala și de acaparare a personalității.

- Vai! striga deodată Naphta. Și ce făcea el cu o atît de omeneasca absența a prejudecăților din dreptul canonic? Din dreptul canonic — care nu ceruse decît apartenența la comunitatea bisericii și fidelitatea față de dogma și care se eliberase de toate considerațiile sociale și publice, declarînd că toți sclavii, prizonierii de război cît și șerbii au dreptul sa depună mărturie și sa primească o moștenire — în vreme ce dreptul roman condiționa exercitarea dreptului de proprietate personala și prin starea de cetățean liber, iar dreptul germanic îl făcuse sa

depindă de naționalitatea și de libertatea personala!

Aceasta afirmație, remarca Settembrini cu un glas tăios, va fi fost fara îndoiala menținută nu fără gândul ascuns al „dijmei canonice”, încasata pentru fiecare testament. În plus, vorbi despre „demagogia clericala”, pe care o reduce la o voința de putere lipsita de scrupule, comenta faptul ca iserica punea în circulație infernul pe care zeitățile antice îl repudiau și irmâ, printre altele, ca ceea ce interesa biserica era, după cât se părea, itatea de suflete mai mult decât calitatea lor, de unde îți este îngăduit jungi la concluzia ca era profund lipsita de noblețe spirituala, iserica - lipsita de noblețe? Atunci domnul

Settembrini ar trebui sa e mai multa atenție aristocratismului neînduplecat din care se J . eea eredității rușinii; transmiterea unei greșeli pe linia descen-

care> în mod democratic vorbind, erau totuși nevinovați: sa se a

Co ... d aișprețul care, de-a lungul vieții lor, apăsa, de pildă, asupra Napht r natUrali npsiț' de orice drept. Dar domnul Settembrini îl ruga pe Ultian a nU ma* 'ns'ste ~ m primul rînd pentru ca sentimentele lui Vrateau împotriva unei asemenea stări de lucruri, și în al

656

THOMAS MANN

doilea rînd pentru ca era obosit de ocolișuri, deoarece în vicle apologeticii adversarului sau, el recunoștea cultul absolut infam ' ■ ^ bolic al neantului pe care voia sa-l intituleze spirit, și avea prete r facă din nepopularitatea recunoscuta a principiului ascetic ceva le ' • și sfînt.

Aici Naphta ceru îngăduința sa izbucnească în rîs. Sa vorb • despre nihilismul bisericii! Despre nihilismul sistemului de guvernăm" cel mai realist din istoria lumii! Domnului Settembrini nu-i trecuse n' ' odată prin cap și nici măcar nu simțise suflul de ironie umana cu car biserica făcea nesfîrșite concesii carnalului, ascunzînd cu o condescen dența prevăzătoare ultimele consecințe ale principiului și lasînd spiritul sa domneasca în chip de influența reglatoare, fara sa contrazică prea tare natura? Este oare cu putința ca el să nu fi auzit vorbindu-se nici despre subtila concepție a „indulgenței”, care cuprindea chiar și o taină, anume aceea a căsătoriei, și care nu era deloc un bun pozitiv asemenea celorlalte taine, ci pur și simplu o apărare împotriva păcatului, dăruita pentru a modera poftetele simțurilor și neînfrînarea, astfel încît principiul

ascetic, idealul castității sa se păstreze, fără ca trupul și carnalul sa fie supuse unei severități nepolitice?

Așadar, cum este posibil ca domnul Settembrini sa nu fie împotriva acestei înfiorătoare concepții a „politicului”, împotriva acestui gest de o îngăduință și de o prudență prezumțioasă, prin care spiritul - sau ceea ce era înfățișat ca atare - își lua asupra sa sarcina sa realizeze o opera în locul contrariului sau pretins vinovat și pe care voia sa-l trateze „în mod politic”, pe când, în realitate, acesta nu are deloc nevoie de asemenea îngăduința otrăvită; împotriva blestematei duplicități a unei concepții asupra lumii care popula universul cu demoni, adică atât viața cât și co-trariul sau prezumțios, spiritul: căci dacă una reprezenta principiul rau și cealaltă, ca negație pură, trebuia sa fie la fel. Lua apoi apărarea inoceanului voluptății — ceea ce-l făcu pe Hans Castorp sa se gândească la mansarda de umanist, cu pupitrul, scaunele de paie și carafa de apă vreme ce Naphta, afirmând ca nu exista voluptate fara păcat și ca n-are toate motivele sa-și simtă conștiința neliniștită în fața sa definea politica bisericii și îngăduința spiritului ca „iubire” ca bătăie nihilismul principiului ascetic — iar Hans Castorp socoti cuvânt, „iubire”, nu se potrivea câtuși de puțin cu înfățișarea slăbuțului și mititelului Naphta...

MUNTELE VRĂJIT

657

Și Castorp

acestea continuau la nesfârșit: cunoaștem jocul, Hans îl cunoștea deopotrivă. Ca și el, am ascultat o clipă ca sa vedem

'sarea pe care o va lua una dintre aceste întreceri peripatetice la ' κ a personalității" care-i însoțea pe cei ce se plimbau, și în ce chip stă prezența va determina ca discuția sa piardă, pe nesimțite, din vedere Astfel se întâmpla ca tainica nevoie de a ține seama de aceasta zență stingea scînteia care țîșnea din când în când, producînd acea năzărie de descurajare ce ne cuprinde atunci când se întrerupe curentul 1 trie perfect! Așa se întâmpla. Nu mai existau nici pîlpîiri între contrazicători, nici fulgere, nici fluid spiritual — căci aceasta prezența, pe care spiritul voia sa neutralizeze, era cea care, dimpotrivă, neutraliza spiritul; iar Hans Castorp, plin de uimire și curiozitate, își dădea seama de acest fapt.

Revoluția și conservatorismul se ciocneau acolo într-o aprigă controversă — și te uitai la Peeperkorn, și-l vedeai cum mergea, nu prea impozant, ba chiar cu pasul puțin cam slăbit, și cu

pălăria trasa pe frunte; îi vedeai buzele late, sfârtecate neregulat, și-l auzai cum, arătînd glumeț cu capul spre interlocutori, zicea: „Da, da, da! *Cerebrum*, cerebral, înțelegeți! Este... Pe de alta parte, se pare...”: și iată ca, brusc, fluidul murea definitiv. Căutau aiurea, recurgeau la niște vrăji mai tari, ajungeau la „problema aristocratică”, la cea a popularității și a nobleței. Dar nu mai țîșnea nici o seînteie. Ca prin farmec, conversația capata o întorsătura personală: Hăns Castorp îl vedea pe tovarășul de călătorie al Clavdiei, întins pe pat, acoperit cu cuvertura de mătase roșie, în cămașa de tricou fără guler, arătînd în parte ca un muncitor bătrîn și în parte ca un bust imperial, și după cîteva pîlpîiri slabe tensiunea disputei se ingea. Urmau încordări și mai mari. Pe de o parte, negarea și cultul ului — iar pe de alta parte, afirmarea unui da etern și a dragostei ^m spirit, pentru viață. Ce deveneau tensiunea, fulgerul și fluidul cînd îți aruncai privirea spre *mynheer* — lucru care se întîmpla

ls> aproape automat, din pricina unei atracții tainice? Pe scurt, nu mai existai, ■

i" și, ca să redăm o observație a lui Hans, ceea ce se petrecea nu era nici mi țje , nai mult, nici mai puțin decît un mister. Pentru culegerea lui

cele ^me> putea să rețina ca un mister nu se poate exprima decît prin Prim slmp^e cuvinte - sau, în caz contrar, rămîne de-a pururi neex-Putea c~ ° UȘ1> pentru a exprima misterul despre care este vorba, s-ar

lui

C rte

u ca, privindu-l pe Pieter Peeperkom, cu masca

a Și brăzdata de riduri, cu gura lui schimonosita de o

658

THOMAS MANN

nervul

strîmbătura amara, erai și pentru și contra, ca și unul și celălalt veneau și se anulau în el: asta și cealaltă, unul și celălalt D comporta acest bătrîn stupid, acest zero atotstapînitor! Paraliza controversiei, dar nu încurcînd lucrurile prin ocolișuri întortoach Naphta; nu avea o atitudine echivoca, la fel cu acesta din urmă ' manifesta într-un mod cu totul diferit, într-un mod pozitiv, căci mister șovăitor, însă evident ca lumina zilei, se situa nu numai din de prostie și de inteligența, dar era mai presus de atîtea alte antiteze care domnii Settembrini și

Naphta le invocau din dorința de a obți tensiunea maxima, necesara scopurilor lor pedagogice. Personalitatea după cît se pare, nu era educativă — și cu toate acestea, ce noroc putea constitui pentru cineva care călătorea ca sa se cultive! Cît era de ciudat sa observi acest dublu aspect al unui rege, atunci cînd cei doi contrazicători începură sa discute despre călătorie, despre greșeala și despre taina indulgenței, despre păcat și nevinovăția voluptății. Îl vedeai cum își lasă capul pe umăr și pe piept, cum buzele îndurerate i se deschideau, iar gura-i obosita și tînguitoare se casca, narile se umflau și se lărgeau ca și cum ar fi pătimit, cutele frunții se ridicau, iar ochii i se măreau într-o spălăcita privire suferinda: o icoană a amărăciunii. Dar iată ca, deodată, în aceeași clipa, aceasta figura de martir capata o expresie de voluptate. Aplecarea capului într-o parte devenea malițioasa, buzele încă întredeschise surîdeau cu nerușinare, gropița de sibarit, pe care am remarcat-o și în alte împrejurări, îi apărea în obraz — și iată ca preotul pagîn și dănțuitor răsărea acolo, în vreme ce cu un gest batjocoritor al capului arata pe cei doi care discutau aprig și-l auzeai zicînd: „Ei, da, da, da... perfect. Asta-i... Astea sînt... Iata ceva nou... Taina voluptății, înțelegeți...”

Cu toate acestea, așa cum am spus-o, destituiții prieteni și profesori ai lui Hans Castorp se mai găseau încă într-o situație relativ favora atunci cînd puteau sa se ciorovaiasca numai ei amîndoi. Pe vremea omul de mari dimensiuni nu era prezent, ei se aflau în elementu chiar puteai fi nelămurit în ce privește rolul pe care-l juca el în a cazuri. Insa situația era limpede în dezavantajul lor cînd nu a ^

vorba — o bucată de vreme — despre scăpărări de inteligența-cuvinte și despre *spiritus*, ci despre lucruri pamîntești și pr^a scurt, despre chestiuni și obiecte care pun la încercare firile toare: atunci se isprăvea cu ei, se topeau în umbra și amîndoi ^ nesemnificativi, iar Peeperkorn apuca sceptrul, determin -

MUNTELE VRĂJIT

659

C

da delega și poruncea... Oare era de mirare ca el caută sa readucă •i,, in aceasta situație și sa le scoată din vîrtejul loeomahiei?

'le

ea atîta timp cit aceasta domina sau cel puțin atunci cînd

din aripi, la o înălțime amețitoare și pîndește cu ochii

J

660

THOMAS MANN

ei puternici, pătrunzători și bulbucăți, pîndește, fara îndoiala A domnii mei, pasarea lui Jupiter, regele neamului sau, leul vazd h a' Are veșmînt de pene, cioc de oțel care nu este îndoit puternic d ■ ' vîrf și niște căngi de o putere nemaiauzita, niște gheare îndoite îna astfel încît cele dinainte cu cele dinapoi, care sînt mai lungi for ' un brîu de fier. Priviți, cam așa arata! Și cu mîna lui de căpitan unghiile ascuțite, încerca sa înfățișeze ghearele acvilei. Ei, cumetre c rotești și pîndești acolo? spuse întorcîndu-și fața în sus. Napustește-t i Crapa-i capul și ochii cu ciocul tau de oțel, sfîrteca pîntecul creaturii care Dumnezeu... Perfect! Lichidat! Trebuie ca ghearele tale sa încurce în mațe, iar ciocul sa-ți fie plin de sînge...

Era inspirat și, astfel, datorita lui, întreg grupul care se plimba pierdu interesul pentru anotinoimiile lui Naphta și ale lui Settembrini. De altfel, apariția acvilei, fara sa se mai vorbească despre ea, continua sa influențeze hotarîrile și inițiativele care urmau sub conducerea lui *myn-heer*: intrară într-un han, baura și mîncara la o ora cu totul nepotrivita, însă cu o pofta ațîțata tainic de amintirea acvilei. Se ospătară și chefuira, așa cum o făceau adesea chiar și în afara de „Berghof", la instigația lui *mynheer*, pretutindeni pe unde se întîmpla, în Platz, în Dorf, într-un han de pe Glaris sau Kloster, unde se duceau cu decovilul în excursie. Sub ordinea lui Peeperkorn se consumau darurile clasice ale vieții, cafea cu frișca, pîine de țara, cu brînză îmbietoare întinsa pe un minunat unt de Alpi, cu castane calde și cu vin roșu de Veltlin, după pofta inimii; iar Peeperkorn întovărășea grandios aceste mese improvizate, cu vorbe incoerente, sau îl rugau pe Anton Karlovici Ferge sa le vorbească, da, ii pofta pe acest blînd martir căruia toate subiectele înalte îi erau străine, însă care putea istorisi cu foarte multa pricepere despre fabricarea cauciucurilor rusești pentru încălțăminte; se amestecau în masa cauciucu sulf și alte materii, și ghetele terminate erau „vulcanizate" lă o tempe ratura mai mare de o suta de grade. Le mai povestea, de asemenea despre cercul polar, căci călătoriile lui de afaceri îl duseseră de multe ori pîna în regiunile arctice; le vorbea despre soarele de la noaptea și despre iarna veșnică la Capul Nord. Acolo, spunea el c noduros și de sub mustața pe oală, vaporul i se

părase minuscul în

parație cu stîncile formidabile și cu oglinda mării cenușii ca
oț

iffpva de^l-l pe cer se iviră niște fișii de lumina galbena, care nu erau
au»-

aurora boreala. Și lui Anton Karlovici totul i se părase a fi lâ"
întregul decor și chiar el însuși.

MUNTELE VRĂJIT 661

atîta despre domnul Ferge, singurul din aceasta mica
societate cu desavîrșire străin de relațiile reciproce ale celor din
jurul lui.

^ .mai în ceea ce privește aceste relații este cazul sa
istorisim doua nar ^w^III

întrevederi, doua convorbiri ciudate, între patru ochi, pe care

S] nostru lipsit de eroism le avusese între timp cu Clavdia Chauchat
tovarășul ei de călătorie, cu fiecare separat, una în hol după
cina, reme ce „stingeritorul" era în prada frigurilor, iar cealaltă
într-o după-amiază, la capătîiul lui *mynheer*.

în seara aceea holul era cufundat în semiobscuritate.
Reuniunea bișnuită fusese scurta și lipsita de însuflețire,
pacienții se retrasesera repede și devreme pe balcoane, pentru
cura de seara, daca nu cumva trăgeau la fit, dansînd sau jucînd,
acolo, jos, în vale. O singura lampă ardea undeva, pe întinderea
plafonului stins, și nici saloanele alăturate nu erau mai
luminoase. Însă Hans Castorp știa ca doamna Chauchat, care-și
luase cina fâra stăpînul ei, nu se urcase încă la primul etaj, ca
întîrziase singura în salonul de lectura și corespondența și, din
cauza aceasta, întîrziase și el sa urce. Ramase, așadar,
așteptînd în fundul holului, pe estrada despărțita de partea
centrala prin cîțiva stîlpi albi îmbrăcați cu lemn. Stătea în fața
căminului de faianța într-un fotoliu cu legănătoare, asemenea
celui în care se legănase Marusia în seara cînd Joachim avusese
cu ea unica lui convorbire, și fuma o țigara după cum îngăduia
regula, cel puțin la ora aceasta.

Clavdia se apropie, iar Hans Castorp îi auzi pașii venind din
spate și foșnetul rochiei, apoi se ivi alături de el, facîndu-și vînt
cu o scrisoare Pe care o ținea de un colț al plicului, și-i spuse cu
vocea ei atît de asemănătoare cu aceea a lui Pribislav:

- Portarul a plecat. Dați-mi dumneavoastră un *timbre-poste*. n
seara aceea purta o rochie de mătase închisă și ușoară, o rochie
cu eul rotund și mînele înfoiate, care se închideau strîns în

jurul c eieturilor. Era slăbiciunea lui. Se împodobise cu colierul de perle, scinteia cu o lucire stinsă în semiobscuritate. El ridica ochii și-i Pnvi chipm de kirghiza. Repetă:

~ Timbre? N-am.

Vici m n^a^ *Tant pis pour vous*. Nu sînteți în stare sa faceți un ser-
ma d " ^ doamne? Și-Și strînse buzele, dînd din umeri. Faptul
acesta Pui_{se} ages^fe. Vă credeam măcar ordonat și conștiincios.

îmi închi- VC^ ntr^o despartitura a portofelului o mica colecție de
P°5tale, aranjate pe categorii.

662

THOMAS MANN

- Nu, ce să fac cu ele? Nu scriu niciodată scrisori în plj_c r • ■
putea scrie? Foarte rar trimit cîte o carte poștală, pe care o cum
• &? bratâ gata. Cui sa-i mai scriu scrisori? N-am pe nimeni. Nu mai a
un fel de legături cu cîmpia, am pierdut contactul. Noi avem
" culegere de cîntece populare, un cîntec care spune: „M-am
pierd lume". Așa e și cu mine.

- Bine, atunci, dați-mi cel puțin o *papiroasă*, om pierdut, spuse
ea ' se așeză în fața lui, lîngă cămin, pe banca acoperita cu o
pernă de p_{nz}-încrucîșîndu-și picioarele și întinzînd mîna. Cel
puțin cu țigări trebuie fiți aprovizionat.

Și nepăsătoare, fără să-i mulțumească, lua o țigară din
tabachera de argint pe care el i-o întinse aprinzînd bricheta în
fața chipului ei aplecat înainte. Acest leneș „atunci, dați-mi" și
faptul de a lua fâra sâ mulțumească trădau și nepăsarea femeii
răsfățate, dar și sensul unei „comunități" umane de o simplitate
foarte firească, sălbatică și totodată gingașă, de a lua și de a
da. În sinea lui îi critica atitudinea cu o solitudine drăgăstoasă,
apoi spuse:-

- Da, țigări am mereu. În adevăr, măcar cu țigări sînt
totdeauna aprovizionat. Cum sa te lipsești de ele tocmai aici?
Nu-i așa? Vorbînd astfel, s-ar spune că sînt pătimaș. Dar trebuie
sa mărturisesc sincer că nu sînt deloc un om pătimaș, însă am,
firește, cîteva patimi, pasiuni flegmatice.

- Faptul de a afla că nu sînteți un pasionat ma liniștește
foarte mult, îi spuse ea, scoțînd afara, în timp ce vorbea, fumul
pe care-l trăsese în piept. De altfel, cum ați putea fi? N-ați mai fi
dumneavoastră înșivă. Pasiunea înseamnă: a trai pentru
dragostea de viață. Dar este știut că voi existați numai pentru
trăirile pe care vi le dă viața. Pasiunea este uitarea de sine. Pe

cînd voi nu sînteți preocupați decît să vă îmbogățiți- *C e ga*. Nici nu vâ dați seama că acest lucru este un egoism îngrozitor și să apăreți într-o bună zi ca niște dușmani ai omenirii.

- Haide, haide! Chiar așa, inamici ai omenirii? - Ce tot spui acolo-Clavdia, de ce generalizezi astfel? La ce anume precis și person gîndești, cînd spui că noi nu ne sinchisim de viață, ci sîntem pr^e numai sâ ne îmbogățim? Voi femeile, de obicei, nu faceți mor ^ întîmplare. Ah, lasă morala. Un asemenea subiect este mai

temă de disputa pentru Naphta și Settembrini. Izvorăște din do ^ mării confuzii. Oare poate ști cineva dacă trăiește pentru sine in ^

d m

pentru dragostea de viață, poate cineva s-o știe în mod m Vreau să spun că nu exista o limita precisă între una și

a

MUNTELE VRĂJIT

663

Teii egoiste și egoisme devotate... Cred ca și aici e la fel, așa cum e t'ndeni în dragoste. Este imoral, fără îndoială, că nu pot sâ dau tanță la ceea ce îmi spui tu în legătură cu morala, și ca înainte de

^înt fericit să fiu împreună cu tine, așa cum n-am mai fost decît o orice w" ■ ura dată pînă acum și niciodată de cînd te-ai întors. Și că pot sa-ți

^înt de bine te prind aceste manșete care-ți strîng încheieturile și astă mătase subțire care foșnește în jurul brațelor - brațele tale pe care le cunosc...

- Plec.

-Nu pleca, te rog! Voi ține seama de împrejurări și de personalități.

- E firesc să te aștepti numai la atît de la un om fără pasiuni.

-Da, vezi tu! îți bați joc și mă cerți cînd eu... Și vrei să pleci cînd...

- Sînteți rugat să vorbiți cu cît mai puține lacune dacă doriți sâ fiți

înțeleș.

-Prin urmare, nu vrei să-mi îngădui sâ mă folosesc măcar un pic de abilitatea ta de a completa frazele neterminate? Aș spune că-mi faci o nedreptate... dacă n-aș înțelege că ideea de dreptate n-are ce căuta aici...

- A, nu. Dreptatea este o pasiune flegmatica. Spre deosebire de gelozie, din pricina căreia oamenii flegmatici ajung în mod sigur ridicoli.

- Ei, vezi? Ridicol. Așadar, lasă-mă să fiu flegmatic. Ți repet: cum aș putea ieși din încurcătura fără să fi așa? De pildă, cum aș fi putut îndura să aștept?

-Cum?

- Să te aștept.

- *Voyons, mon ami*, n-o să mă. opresc la forma în care-mi vorbești. Cu o încăpăținare cam smintită. O să sfârșești prin a obosi, și, în defini-

tu nu sânt o mofturoasă, nu fac nazuri ca o burgheză supărăcioasă. -Nu, fiindcă tu ești bolnavă. Boala îți dă întreaga libertate. Te face... ■> nu vine în minte un cuvânt de care nu m-am folosit niciodată! Te tac genială!

Să vorbim altădată despre geniu. Nu asta voiam să spun.
Doresc

un lucru. Nu, --

tar. Să încercați să pretindeți că am vreun amestec în aștep-

chi dumneavoastră - dacă în adevăr ați așteptat - ca v-am încurajat, ba mai am autorizat. Vă rog să-mi confirmați chiar acum în mod for-

Caeste exact contrariul...

aștern afece, Clavdia, desigur. Nu tu m-ai îndemnat să aștept. Am de nimeni. Înțeleg foarte bine cât dai importanță acestei...

664

THOMAS MANN

- Chiar concesiile dumneavoastră au ceva impertinent. Dă sînteți un om obraznic și numai Dumnezeu știe cum este posibil asta. Nu numai în raporturile dumneavoastră cu mine, ci chiar

■

altfel, una ca și în alte

împrejurări. Însăși admirația dumneavoastră, supunerea dumnea are ceva obraznic. Credeți că n-o vad? Din aceasta cauza ar trebui măcar să nu vă vorbesc, cu atât mai mult cu cât aveți îndrăzneala vorbiți despre o pretinsă așteptare. Chiar și faptul că mai sînteți încă ' • este nejustificat. Ar fi trebuit de multă vreme să fiți prezent la mun dumneavoastră, pe șantier

sau mai știu eu unde...

- Acum vorbești fara geniu și ești foarte convențională, Claudia Dar, de altfel, știu ca nu-i decît un fel de a vorbi, căci tu n-o sa poți gîndi ca Settembrini. Așa vorbești voi, dar eu nu va pot lua în serios. N-am de gînd sa plec în mod nesăbuit, ca bietul meu var care, așa cum ai prezis-o și tu, a murit după ce a încercat sa-și facă serviciul militar la șes, cu toate ca el însuși știa ca va muri, dar a preferat sa moara decît sa continue aici serviciul tratamentului. Bine, ca nu degeaba era soldat, dar eu, eu nu sînt soldat, eu sînt civil și pentru mine ar însemna sa dezertez daca aș face ca el, daca aș dori cu orice preț și în pofida interdicției lui Radamante sa slujesc progresul la șes și să fac o treaba folositoare. Asta ar fi cea mai mare ingratitude și cea mai mare nestatornicie, atît față de boala și de geniu, cît și față de iubirea mea pentru tine - ale cărei cicatrice vechi și răni proaspete le port în mine — față de brațele tale pe care le cunosc, deși admit ca nu le-ăm cunoscut decît în vis, în timpul unui vis genial, așa ca pentru tine, bineînțeles, nu poate exista nici o consecința, nici o obligație și nici o limitare a libertății...

Ea rîse cu țigara în gura, iar ochii tatărași se îngustară devenind ca doua linii oblice și, rezemîndu-se de spătar, cu mîinile sprijinite p banca, picior peste picior, își legăna pantoful de lac negru.

- *Quelle generosite! Oh, là, là, vraiment!* Exact așa mi-am închipui' întotdeauna *un homme de genie*, bietul de tine!

- Bine, fie cum vrei tu, Claudia. Firește, prin chiar originea mea tot atît de puțin om de geniu pe cît sînt om de mari dimensiuni, $L > 0$ Dumnezeule. Însă, datorita întîmplării — eu îi spun întîmplare -strămutat și urcat atît de sus în aceste regiuni geniale... într-un cu ■

nu știi, fara îndoiala, ca dănuiește în chestiunea asta ceva cam v

pcie sup^c gogia alchimisto-ermetica, adică o transsubstanțiere într-o î>F^C ^ ga

rioara, prin urmare o creștere, o ridicare și o intensificare, dac ma înțelegi. Dar este evident ca un corp care se dovedește cap

MUNTELE VRĂJIT 665

nea dezvoltare trebuie, oricum, să aibă, pentru început, cîteva ³ rt'ti proprii. Și ceea ce aveam în mine, o știu precis, era ca de multa

mă simțeam familiarizat cu boala și cu moartea și, încă de

pe vreme

H eram doar un copil, am avut nebunia sa-ți cer sa-mi împrumuți un

■ n exact la fel ca aici, în noaptea Carnavalului. Dar iubirea fara este genială, căci moartea, știi, este principiul genial, o *res bina*, un

pis philosophorum, și mai este, de asemenea, și principiul pedagogic,

ci pasiunea pentru acest principiu te conduce către iubirea de viața și

de om. Așa stau lucrurile, le-am descoperit stînd pe balcon și sînt

îneîntat că pot sa ți le spun. Exista doua drumuri care duc spre viața.

Unul este cel obișnuit, direct și cinstit. Celalalt e periculos, duce la

moarte și este drumul genial!

- Ești un filozof puțin cam smintit, îi spuse Clavdia. Nu vreau sa pretind ca înțeleg tot din încîlcitele tale gînduri germane, însă tot ce spui tu sună omenește, și cu siguranța ca te-ai exprimat *en philosophe*.

-Prea *en philosophe*, după gustul tău, Clavdia, nu-i așa?

- Lasă impertinențele! Devine plictisitor. A fost stupid și nepermis sa aștepți. Dar nu-i așa ca nu ești supărat pe mine că ai așteptat fara nici un *sens*?

- A fost într-o privința puțin cam greu, Clavdia, chiar pentru un om cu pasiuni flegmatice — greu pentru mine, dar și greu pentru tine ca te-ai întors împreună cu el, întrucît știai, firește, de la Behrens, ca eram aici și că te așteptam. Doar ți-am spus ca am socotit noaptea noastră ca pe o noapte de vis, și ți-am acordat întreaga libertate. Însă pîna la sfîrșit n-am așteptat în zadar, căci ești iarăși aici, stăm unul lînga altul ca odinioară, 'ti aud vocea fermecător de limpede, o voce de atîta amar de vreme uitima *auzu*ului meu, iar sub aceasta mătase vapoasă sînt brațele tale pe

e cunosc - măcar ca tovarășul tau de călătorie zace acolo sus, ^a ă febrei, marele Peeperkorn care ți-a dăruit aceste perle...

9i cu care dumneavoastră înțelegeți atît de bine sa va îmbogățiți *ex*Periența.

_{pe}m ^U ^ buie sa fii supărata pe mine, Clavdia. Settembrini m-a certat _{dec}. ^eăși motiv, însă numai dintr-o prejudecata

mondana. N-am Q_u 'Știgat fiind în relații cu acest om —
pentru numele lui

ei, (j_a T 'căC_i este în adevăr o personalitate! Recunosc ca e în
vîrsta -Si așa înțelege ca tu, ca femeie, sa-l iubești nespun de
mult. J> LX lut>ești atît de tare?

666

THOMAS MANN

- Cu tot respectul cuvenit filozofiei tale, Hans, nemțisorul
spuse mîngîindu-i parul, nu găsesc ca e omenește sa-ți vorbesc
d ' " dragostea mea pentru el!

- Vai, Clavdia, de ce nu? Cred ca omenia începe acolo unde o
lipsiți de geniu își imaginează ca se sfîrșește. Sa voTbim liniștiți
d el. îl iubești cu pasiune?

Ea se apleca înainte ca sa arunce mucul țigării alături, în cămin a
■ ramase rezemată, cu brațele încrucișate.

- Ma iubește, îi spuse, iar iubirea lui ma face sa-i fiu, cu
mîndrie recunoscătoare și devotata. Trebuie sa înțelegi, sau
altfel n-ai fi demn de prietenia pe care ți-o dăruiește. Pasiunea
lui m-a silit sa-l urmez și sa-l slujesc. Cum putea fi altfel? Judeca
și tu! Crezi oare ca omenește este posibil sa te sustragi pasiunii
sale?

- Într-adevar, este imposibil! confirma Hans Castorp. Nu,
bineînțeles este absolut exclus. Cum ar putea o femeie sa
treacă peste pasiunea sa, peste spaima pasiunii sale și sa-l lase,
ca sa spun așa, în Ghetsimani, prada chinului...

- Nu ești prost, îi spuse ea, iar ochii oblici capatara un aspect
fix și visător. Ești inteligent. Spaima provocata de pasiune...

- Nu-i nevoie de prea mare inteligența ca sa-ți dai seama ca
trebuie sa-l urmezi, cu toate ca iubirea lui are ceva neliniștitor,
sau, mai precis -fiindcă trebuie sa aibă ceva neliniștitor.

- *Cest exact...* Neliniștitor. Cu el ai multe griji, multe dificultăți...
li luase mîna și se juca inconștient cu degetele, dar ridicînd
brusc ochii, încrunta sprîncenele și întreba:

- Stai! Oare nu-i josnic sa vorbim despre el așa cum o facem?

- Desigur ca nu, Clavdia... Nu, e departe de așa ceva. Ba, cu
sigu ranța ca nu-i decît foarte omenesc. Ție îți place acest
cuvînt. n SP întotdeauna cu un accent încîntator, iar eu l-am
ascultat vădit interes ori de cîte ori îl rosteai. Varului meu
Joachim nu-i plăcea din mo militare. Zicea ca acest cuvînt
înseamnă indolența, nepăsare, și interpretam în felul acesta, ca
pe un *guazzabuglio* de toleranța ^ ginită, eu însumi așa avea

cîteva obiecții de făcut, o recunosc. Insa ^ cînd are sensul libertății, al geniului și al bunătății, cuvîntul ac

un lucru mare, pe care-l putem invoca în toata liniștea pentru P ^ discuției noastre despre Peeperkorn și a grijilor și dificultățile F ^ £

le cauzează el. Firește, acestea decurg din sentimentul lui i

exagerata, din teama lui de a nu fi la înălțimea pasiunii care -țnio 1

MUNTELE VRĂJIT 667

ască atît de intens experiențele și deliciile clasice ale vieții, adică S a ce desfată — așa ca putem vorbi cu tot respectul, deoarece la el

=tp de mare dimensiune, de o dimensiune grandioasa și regeasca. Și totul esic

înjosim, nici nu-l înjosim, discutînd despre asta în chip omenesc.

Mu este vorba de noi, spuse Clavdia, încrucișîndu-și din nou bra-

Ar însemna sa nu fii femeie, daca n-ai accepta sa te umilești pentru

■ h'rea unui om, pentru iubirea unui om de mari dimensiuni, cum spui si care are pentru mine o pasiune împinsă pîna la spaima.

_ Negreșit, Clavdia. Foarte adevărat. Umilința sfîrșește și ea prin a vea o asemenea dimensiune, iar femeia poate vorbi cu tot disprețul, de

culmile umilinței sale, tuturor celor care n-au dimensiune regeasca, așa cum ai procedat tu adineauri în legătura cu mărcile poștale și exact pe tonul cu care ai spus: „Vă credeam măcar ordonat și «conștiincios»!”

-Ești susceptibil? Las-o balta. Haide, sa dam dracului susceptibilitatea - ești de acord? Și eu am fost susceptibila cîteodata și țin s-o recunosc deoarece în seara asta sîntem aici, unul lînga altul. Am fost enervată de flegmatismul tau și de faptul ca te înțelegeai atît de bine cu el, dar și din pricina dragostei ce-o ai pentru egoista-ți experiența a vieții. Și totuși faptul mi-a făcut plăcere și ți-am fost recunoscătoare fiindcă văd ca-l respecti... Este multă loialitate în purtarea ta, și cu toate că e însoțită de un pic de impertinența, totuși, pîna la sfîrșit, apreciez acest fapt.

- Iata ceva foarte drăguț din partea ta. Se uită la el. Zise:

- Se pare ca ești incorigibil. Mai bine zis ești un tînar șiret. Nu știu a ai spirit, dar cu siguranța ca ești plin de șiretenie. Bine, și,

de altfel, P em împacă și așa. Ba se poate avea chiar și prietenie pentru tine.

sa tun prieteni buni și sa încheiem o alianță pentru el, așa cum se e cvte°data o alianță împotriva cuiva! îmi dai mâna? Adesea ma

■•• neori mi-e frica sa ramîn singura, sa ma simt singura în mine sJV ' u
sais--- E un om atît de neliniștitor. Cîteodata mi-e teama sa nu t,u
Pr†ost... Uneori tremur... Mi-ar plăcea atît de mult sa am un om
el»; • rlltle... Enfin, daca vrei sa știi, poate de aceea m-am
întors cu

St^tg3U 'eSânăt șezati față în față, genunchi lînga genunchi, el
în fotoliul cu

strînse - 6 §1 aplecat în față, ea pe banca. Rostind ultimele
cuvinte îi na lui Hans Castorp și o lipi de obraz. El îi spuse:

668

THOMAS MANN

— Lînga mine? Vai, asta-i minunat. Ah, Clavdia, este atît de tat. La mine ai venit cu el? Și mai pretinzi că așteptarea mea a f pida, ca am facut-o fara permisiune și fâra sens? Ar fi o mare stî din partea mea daca n-aș aprecia darul prieteniei tale, al prietenie' tru el alături de tine...

Atunci, îl săruta pe gura. Era o sărutare ruseasca, în felul acel care se schimba ca o mărturisire de dragoste cu prilejul marilor sarbato ' creștine, în acea țara vasta și plina de suflet. Cum însă cei care-o schim bau acum erau un tînar cunoscut de toți ca „șiret" și o tînara femeii încîntatoare, cu pasul lunecător, faptul acesta ne face, fara voia noastră sa ne gîndim la maniera atît de dibace însă puțin cam echivoca cu care doctorul Krokowski vorbea despre iubire, într-un spirit nițel cam dubios, astfel încît nimeni n-a știut vreodată cu certitudine daca iubirea este un sentiment pios sau ceva carnal și pasionat. Să facem și noi ca el, sau poate Hans Castorp și Clavdia Chauchat îl imitau cu sărutul lor rusesc? Dar ce va spune cititorul daca vom refuza pur și simplu sa mergem pîna în adîncul acestei chestiuni? După părerea noastră ar fi, fara îndoiala, un bun prilej de analiză, dar — ca sa ne folosim de expresia lui Hans Castorp - „foarte stîngaci" și în adevăr ar fi să dovedim din partea noastră foarte puțina simpatie față de viața, daca am încerca să facem o distincție „pura" între evlavia care are drept scop binele și pasiune. Dar ce înseamnă, aici „pur"? în fond, este un sens șovăitor și

echivoc. Nu vom nega ca nici nu ne sinchisim de aceste deosebiri. Nu-i oare bine și minunat ca graiul nostru obișnuit nu are decît un singur termen pentru tot ce se poate înțelege prin acest cuvînt — iubire — începînd cu sentimentul pios și sfîrșind cu dorința cărnii? Acest echivoc este cu desavîrșire univoc, întrucît iubirea cea mai cucernica nu poate fi imateriala și nici nu poate fi lipsita de evlavie. Sub aspectul ei cel mai carnal, iubirea ramine veșnic ea însăși, adică este bucuria de-a trai sau pasiunea suprema, simpatia pentru organic, îmbrățișarea duioasa și voluptuoasa a ceea ce este sortit descompunerii - deoarece exista milă pîna și în Pas^{une}af. mai minunata sau în cea mai înspaimîntătoare. Un sens șovăitor.

.7 Dar-;nsul

ar de

pentru numele lui Dumnezeu, n-avem decît sa lăsam sa șovăie cuvîntului „iubire”. Aceasta șovăiala este viața și omenescu , însemna sa dai dovada de-o suficient de deznădajduitoare >F și rețenie, daca te-ai neliniști.

aU

Așadar, în vreme ce buzele lui și ale doamnei Chauchat se în într-o sărutare rusească, vom face întuneric în micul nostru teatru,

MUNTELE VRĂJIT

669

la un alt tablou. Căci o sa fie vorba despre cea de a doua dintre ederile pe care am făgăduit doar ca le vom povesti, și după ce aprinde iarăși lumina, lumina tulbure a unei zile de primăvara pe 'te în vremea topirii zăpezilor, îl vom zări pe eroul nostru într-o tie devenită pentru el obișnuința, adica șezînd la capatîiul marelui gperkorn și discutînd cu el respectuos și prietenos. După ceaiul de la patru, servit în sufragerie, și la care doamna Chauchat venise sin-ura întocmai ca și la cele trei mese precedente, pentru ca imediat după aceea sa plece la *shopping* pîna în Platz, Hans Castorp ceru sa fie anunțat la olandez, în vederea uneia dintre acele vizite la bolnav, obicei luat în parte pentru a-i dovedi deosebita sa atenție, în parte pentru a se bucura el însuși de tovărășia personalității lui — pe scurt din motive pe cît de șovăielnice pe atît de pline de viața.

Peeperkorn puse alături de el ziarul *Telegraaf*, arunca deasupra ochelarii cu rama de corn, după ce și-i luase de pe nas ținîndu-i de arc, și-i întinse vizitatorului mîna lui de căpitan, în timp ce buzele mari și sfîrtecate se mișcau în mod nedeslușit, cu o

expresie dureroasă. Ca de obicei, avea la îndemîna vin roșu și cafea: serviciul de cafea era așezat pe scaun, pătat în brun de atîta întrebuintare - *mynheer* își luase cafeaua de după-amiază, tare și fierbinte, cu zahăr și caimac, iar acum transpira. Chipul, înconjurat de șuvițe albe, i se înroșise, și stropi mici îi broboneau fruntea și buza superioară.

- Transpir puțin, zise el. Fii bine venit, tinere. Dimpotrivă. Ia loc! Este un semn de slăbiciune atunci cînd, imediat după ce ai băut o băutură caldă... Vrei să-mi... întocmai. Batista. Mulțumesc mult.

De altfel, roșeața de pe față îi dispăru încetul cu încetul, făcînd loc

oarei gălbui care acoperea de obicei fața omului magnific, după un

es de friguri. Frigurile intermitente fuseseră puternice în după-amî-

ceasta, trecînd prin cele trei faze, cea rece, cea arzătoare și cea

a» iar micii ochi spălăciți ai lui Peeperkorn aveau o privire obosita

băbescul frunții de idol. Îi spuse:

ste... absolut, tinere. Cuvîntul „lăudabil” mi se pare în întreboln
so|ut. Este foarte drăguț din partea dumitale, ca, pe un
batrîn

Eu s- 1Zltez? întreba Hans Castorp. Nicidecum, *mynheer* Peeperkorn.

dUnil) care trebuie să vă arate recunoștința pentru că pot
sta lînga

decj n 'o^C' eu p10^1 infinit mai mult decît
dumneavoastră și vin

În motive egoiste. Însă este o calificare ciudată și inexactă a
J

670

THOMAS MANN

n-ar

persoanei dumneavoastră, cînd spuneți „un batrîn bolnav
ni n-a putea ghici că e vorba de dumneavoastră. Este o
imagine cu totul f

— Bine, bine, răspunse *mynheer* și, pentru cîteva clipe, închis
odihnindu-și pe perna capul maiestuos, cu bărbia ridicată și
deget 1 unghiile lungi împreunate pe marele lui piept regesc, al
cărui contu întrevedea prin cămașa de tricou. Este bine, tinere,

sau mai curînd intenții bune, sînt convins. A fost plăcut ieri după masa... da, da si ieri după masa... în satul acela ospitalier... i-am uitat numele... unde a mîncat deliciosul salam italianesc cu jumari și acel sănătos vinișor ci regiune...

— A fost minunat, confirma Hans Castorp. Am avut o plăcere aproape interzisă — iar bucatarul-șef de la „Berghof” ar fi fost foarte mîhnit dacă ne-ar fi văzut — pe scurt, am fost cu toții, fara nici o excepție, foarte bine dispuși. Era un salam de calitate buna, domnul Settembrini a fost emoționat, l-a mîncat, ca sa zicem așa, cu ochii în lacrimi. Fiindcă este un patriot, după cum cred ca știți, un patriot democrat. Și-a închinat sulita de cetățean pe altarul umanității, pentru ca, în viitor, sa nu mai plătească vama pentru salam la frontiera Brennerului.

— N-are importanța, declara Peepkorn. Este un om cu maniere elegante, vesel și vorbăreț, un adevărat cavaler, deși nu are prea des fericirea sa-și schimbe costumul.

— Nu și-l schimba niciodată, spuse Hans Castorp. N-are niciodată aceasta fericire. Îl cunosc de multa vreme și ne leagă o veche prietenie, adică a avut grija de mine într-un mod pentru care-i port recunoștința, deoarece socotește ca sînt un „copil răsfățat al vieții” - este o expresie de care ne folosim și al cărei sens nu-i prea limpede — și se silește sa-mi corijeze defectele, exercitînd asupra mea o influența cu urmări folositoare, însă nu l-am văzut niciodată îmbrăcat altfel, fie vara, fie iarna-decît cu acești pantaloni în carouri și cu aceasta redingota. De altfel și i sa-și poarte cu o corectitudine remarcabila hainele vechi, exact c om distins, și în privința asta va dau perfecta dreptate. Acest fel al

a ști sa-și poarte hainele este o biruința asupra sărăciei, iar cît m veste pe mine prefer aceasta sărăcie elegantei mititelului Naphta, ^ nu mi s-a părut niciodată prea corecta. Ba este chiar, ca sa spun și o eleganța data dracului, iar resursele lui au o origine tenebroa

așa-
căci

am oarecari informații în privința situației.

peep^{ef}

— Un om cu maniere foarte elegante și foarte vesel, repeta korn, fara sa se oprească la observațiile auzite asupra lui Nap

MUNTELE VRĂJIT

671

toate prej

că nu este - îngaduiți-mi aceasta rezerva — complet lipsit de Hecați- Doamne, tovarășa mea de călătorie nu-l prețuiește prea

It așa cum probabil ați observat și dumneavoastră; vorbește despre *f* a simpatie' deoarece, pe cât se pare, comportarea pe care o are fața ea ascunde anumite prejudecăți. Nici o vorba, tinere. Departe de • e intenția, în ceea ce-l privește pe domnul Settembrini și sentințele dumitale de prietenie față de el, sa vreau... Lichidat! Nici nu-mi ece prin minte ca, sub raportul curtoaziei, un cavaler ar datora vreodată unei femei... Perfect, draga prietene, absolut fara nici un reproș! Totuși există o margine, o rezerva, o anumita re-cu-za-re, care face ca atitudinea doamnei sa fie, omenește vorbind, foarte...

-Foarte deslușită. Foarte inteligibilă. Care o îndreptățește din plin. Iertați-mă, *mynheer* Peepkorn, ca mi-am îngăduit sa sfârșesc eu însumi fraza dumneavoastră. Pot risca acest lucru întrucât am conștiința ca sînt perfect de acord cu dumneavoastră. Mai ales dacă ținem seama cât de mult depind femeile — veți surîde, fara îndoială, cînd o sa ma auziți vorbind la vîrsta mea într-un mod atît de general despre femei — așadar, cât de mult depinde atitudinea pe care o au fața de bărbat de atitudinea pe care o are bărbatul față de ele — dar în faptul acesta nu-i nimic surprinzător. Cam astfel aș vrea sa-mi formulez gîndul în aceasta privința, adică observînd ca femeia este o făptura care reacționează fara sa aibă o inițiativa proprie, dominată de indolența în înțelesul de pasivitate... Îngaduiți-mi, dacă nu va supărăți, sa dezvolt ceva mai complet acest punct de vedere. În chestiunile de iubire, după cât mi-am putut da seama, femeia se considera pe sine în primul rînd ca fund un obiect; te așa sa te apropie de ea, nu alege cu toata libertatea, nu devine subiectul lu ""ii, subiectul care nu alege decît după ce bărbatul și-a făcut alegerea, chiar și în clipa aceea, îngaduiți-mi sa adaug, liberul ei arbitru -nuțînd ca nu este vorba de un bărbat din cale-afara de puțin înzestrat, nici chiar asta nu poate fi socotita drept o condiție hotărîtoare -' lberul arbitru este foarte limitat și diminuat prin însuși faptul ca c . ea' c' a fost aleasa. Doamne, Dumnezeule, ceea ce spun trebuie foarte UCm" banale, însă, cînd ești tînar, firește ca totul țî se pare nou, ea . ou \$1 uimitor. Întrebi o femeie: „Prin urmare, îl iubești?", la care înch' a.Spunde Micind sau plecînd ochii: „Ma iubește atît de mult!" c*niâ ' " ^ Un asemenea «spuns în gura unuia dintre noi. Iertați-mă ;«.. , ez a'atun, pe același

plan cu dumneavoastră. Se prea poate sa îl care au datoria sa răspundă astfel, dar sa recunoaştem ca

•
672

THOMAS MANN

sînt

nişte caraghioşi veritabili, nişte bărbaţi sub papucul neveste'
casa

ma exprim într-un fel epigramistic. Aş vrea sa ştiu cum se apre
' sine o femeie atunci cînd răspunde în felul acesta. Crede ca
dat bărbatului un devotament nemărginit, bărbatului care îi da
cinstea ' sale, unei făpturi atît de inferioare, sau vede, în
dragostea pe bărbatul o are pentru persoana sa, un semn
infaillibil al perfecţiunii "■> Iata ce m-am întrebat cîteodată, în
treacăt, în timpul orelor de odihn

— Adevăruri eterne, fapte clasice, pe care le atingi, tinere, cu
mi 1 dumitale cuvinte îndemînatice, adică atingi sentimente
sfinte, raspun Peeperkom. Bărbatul se îmbată cu propria lui
dorinţa, iar femeia cere şi aşteaptă sa fie îmbătata de dorinţa
bărbatului. De aici provine pentru noi obligaţia pasiunii, de aici
decurge înfiorătoarea ruşine a insensibilităţii a neputinţei de a
trezi dorinţa femeii. Ia cu mine un pahar de vin roşu Beau. Mi-e
sete. Am transpirat foarte mult astăzi.

— Va mulţumesc mult, *mynheer* Peeperkom. Este adevărat că nu
beau la aceasta ora; însă sînt gata sa iau bucuros o înghiţitura
în sănătatea dumneavoastră.

— Bine, ia paharul. Nu există decît unul. Eu o sa ma folosesc
de paharul pentru apa. Cred ca nu jignesc vinişorul asta spumos
daca-l beau într-un vas atît de umil.

Turnă, ajutat de musafir, cu mîna de căpitan tremurătoare şi,
însetat, azvîrli în golul unui gîtlej de statuie vinul roşu din
paharul fara picior, întocmai ca pe o apa chioara.

— Asta desfată, zise el. Nu mai bei? Atunci, îngaduie-mi sama mai servesc o
data - şi, varsînd puţin vin, bau a doua oara. Cearşaful răsfrînt peste cuvertura se
păta cu roşu. Repet, spuse el, cu degetul ridicat, m vreme ce paharul cu vin îi
tremura în cealaltă mîna, repet: de ace avem obligaţia, obligaţia *religioasa* a
pasiunii. Pasiunea noastră, >m^e geţi, este forţa virila care
trezeşte viaţa. Viaţa somnolează. Ea vrea s trezita de către
puterea pasiunii divine pentru nunta originara, pasiunea, tineTe,
este divina. Omul este divin în măsura în care sîrn ■ este
sensibilitatea lui Dumnezeu. Dumnezeu l-a creat ca sa simtă p
Omul nu este nimic altceva decît organul prin care Dumnezeu -

^ torește nunta cu viața trezită și îmbătată. Dacă omul păcătuiește pasiune, păcătuiește față de Dumnezeu, ceea ce înseamnă

forței virile a lui Dumnezeu, adică o catastrofa cosmică, o neînchipuit...

își goli paharul.

MUNTELE VRĂJIT 673

Îngăduiți-mi să vă iau paharul, *mynheer* Peeperkom, spuse Hans și urmăresc desfășurarea gândirii dumneavoastră fiindcă-mi este foarte mare folos. Dumneavoastră expuneți o teorie prin care iți omului o funcție religioasă foarte onorabilă, deși poate puțin^a unilaterală. Există, dacă-mi îngăduiți să observ, în felul dumneavoastră de-a vedea, un rigorism destul de îngrijorător - iertați-mă! Orice ritare religioasă este, firește, îngrijorătoare pentru niște oameni de o dimensiune mai modestă. Nu mă gândesc să vă corijez, dar aș vrea să vin asupra a ceea ce ați spus despre anumite „prejudecăți” pe care le-ați vădit potrivit observațiilor dumneavoastră, domnul Settembrini față de doamna, tovarășa dumneavoastră de călătorie. Îl cunosc pe domnul Settembrini de multă, de foarte multă vreme, de ani de zile. Și pot să vă asigur că prejudecățile lui, în măsura în care există, nu au absolut deloc un caracter meschin și mic-burghez — ba chiar ar fi ridicol să te gândești la așa ceva. Aici nu poate fi vorba decât despre prejudecăți în stil mare și, prin urmare, cu un caracter impersonal, despre principii pedagogice generale în privința cărora domnul Settembrini, v-o spun cu toată sinceritatea, în calitatea mea de „copil răsfățat al vieții”, mi-a... Dar asta m-ar duce prea departe. Este o chestiune mult prea vastă, pe care n-aș putea-o rezuma în două cuvinte...

- Și dumneata o iubești pe doamna? Întreba deodată *mynheer*, întorcându-și spre musafir chipul regesc, cu gura jalnic sfîșiată și cu ochii mici spălăciți, sub arabescul cutelor frunții...

Hans Castorp simți un fior de teamă. Și se bâlbâi:

- Dacă eu... Adică... Firește că o respect pe doamna Chauchat mai ales în calitatea sa...

- Va rog, zise Peeperkom întinzînd mîna ca pentru a respinge, cu ^{cest gest} răspunsul celuilalt. Lasa-mă, continua după o pauză în care tăcu loc pentru ceea ce avea să spună, lasa-mă să-ți repet că sînt

^fparte de a Vrea să reproșez acestui domn italian că ar fi greșit vreodată

regulile curtoaziei. Nu formulez acest reproș împotriva

nimănui.

inşa un lucru... Dar în acest moment, mai curînd ma bucur... Ule. tineip r-r
ast ■ minunat de frumos şi de bine. Ma bucur, în privinţa
totu. ~x nici ° îndoială; faptul acesta îmi place în adevăr foarte
mult. Şi mm_t. spun--- În sfîrşit, pe scurt, îmi spun: o cunoşti pe
doamna de 'lipan • II1U vreme decît mine. Ai fost şi dumneata
aici şi aţi f r Impu' Precedentei sale şederi în acest loc. În
plus, este o

feineig r P Pecedentei sale şederi în acest loc. în plus,
este o face. p-- farmec, iar eu nu sînt decît un batrîn bolnav. Cum se
că sînt suferind, a coborît singura azi dupa-amiaza, fara
674

THOMAS MANN

însoţitor, ca sa facă tîrguieli în sat... Nu-i nici o nenorocire! N
ca nu! însă este neîndoielnic ca... Trebuie oare sa-mi explic fa t ^
te-ai lăsat antrenat de imboldul dumitale cavaleresc
ri;,, nu

> uin cau? a influenţei... cum spuneai adineauri... a principiilor
pedaeoo; ^ ■

r fe^&i^e ale \\x\ signor Settembrini... te rog sa mă înţelegi
literal mente...

— Literalmente, *mynheer* Peeperkorn. Vai, nu! Dar nicidecu ma
conduc aşa cum mă taie capul. Dimpotrivă, cu un prilej oar
domnul Settembrini chiar mi-a... văd aici, pe cearşaful
dumneavoa nişte pete de vin, *mynheer* Peeperkom. N-ar trebui
oare... Noi obişnui sa presarăm sare, cînd petele sînt
proaspete...

— N-are importanţa, zise Peeperkom fara să-l scape din ochi
musafir.

Hans Castorp pali.

— Lucrul, zise el cu un zîmbet silit, poate sa ramîna aici oarecum altfel decît
în mod obişnuit. Vreau să spun ca atmosfera care domneşte aici nu este o
atmosfera convenţională. Cel care are prioritate este bolnavul, bărbat sau femeie.
Preceptele galanteriei se risipesc în faţa acestei reguli. Sînteţi indispus în mod
trecător, *mynheer* Peeperkorn. Dar este o indispoziţie acută, şi deci
o indispoziţie care contează. Tovarăşa dumneavoastră de
călătorie este întrucîtva sănătoasa. Deci cred că procedez cu
totul în spiritul doamnei reprezentînd-o puţin Ungă
dumneavoastră în timpul lipsei sale — pe cît poate fi vorba aici
de reprezentare, ha! ha! - în loc să vă reprezint pe

dumneavoastră pe lângă dînsa și să mă ofer s-o însoțesc în sat. Și cu ce drept i-aș impune tovarășei dumneavoastră de călătorie serviciile mele cavaleresti? Ca s-o fac, nu am încă titluri, nici procura. De altfel, trebuie să vă spun că am un foarte dezvoltat simț al situațiilor pozitive de drept. Pe scurt, găsesc că poziția mea este corectă, corespunde situației generale, corespunde mai ales sentimentelor sincere pe care le am față de dumneavoastră, *mynheer* Peeperkorn, și cred

că am dat un răspuns satisfăcător întrebării pe care mi-ați pus-o - în adevăr ați avut intenția să mă întrebați.

— Iată un răspuns foarte plăcut, răspuns Peeperkorn. Ascuși desfătare involuntară micile dumitale cuvinte, tinere. O iau razna și lucrurilor o înfățișare acceptabilă. Dar satisfăcătoare... nu. Răspund ^ dumitale nu mă mulțumește pe deplin... iarta-mă dacă, în felul acesta dezamăgesc. Te-ai slujit mai adineauri, draga prietene, de că ^ . „rigorism”, comentîndu-mi anumite concepții pe care ți le-am

cat. însă și în vorbele dumitale există, deopotrivă, o oarecare adică ceva aspru și silit, care mi se pare că nu se potrivește

^

MUNTELE VRĂJIT

675

• Le Am mai făcut și cu alte prilejuri cîteva observații asema-

asupra conduitei dumitale. Ai și acum aceeași comportare silita

11 o ai față de doamna Chauchat în timpul excursiilor și plim-

Pe n noastre comune - și n-o ai față de nimeni altul - și asupra căreia

• (^) toreză o explicație — este o datorie, este o obligație, tinere. Eu nu

- "nșel Observația aceasta evidentă mi s-a impus și mi-a fost confir-

tă prea de multe ori și este imposibil să n-o fi făcut și alții, într-un

H tot atît de evident, cu singura deosebire că aceștia cunosc, după cit

se pare, explicația faptului în sine.

Cu toate că era sleit de febra, *mynheer* vorbea în după-amiaza asta într-un stil excepțional de precis și viguros. Nu se mai vedea nici cea mai mică incoerență. Stînd în capul oaselor, cu umerii formidabili și cu mărșul său cap întors spre musafir, ținea un

braț întins pe cuvertura patului, iar mîna de căpitan, pistruiată, înalțîndu-se la capătul mîneții de lină, forma cercul dominat de degetele cu unghiile ascuțite, în vreme ce glasul rostea cuvintele cu o ascuțime tot atît de precisă și tot atît de plastică pe cît ar fi putut-o dori însuși domnul Settembrini, rostogolind rurile unor cuvinte din expresiile „după cît se pare” și „observația aceasta evidentă.”

-Dumneata văd că zîmbești, continua el. Întorci capul într-o parte și-n alta și clipești din ochi. Se pare că-ți frămînti mintea zadarnic, și

totuși nu există nici o îndoială ca știi ce vreau să spun și despre ce este

vorba. Nu afirm că nu-i adresezi doamnei din cînd în cînd cîte o vorba,

sau că uiți să-i răspunzi, atunci cînd convorbirea o cere. Însă repet că, în

asemenea ocazii, dacă privești lucrurile mai atent și sub raportul unei

anumite exigențe a formei, ai în comportare ceva silit și dai impresia

decisă că te ferești și că o eviți. Atît cît poate fi vorba de asemenea, dumneata faci impresia că la mijloc este un rămășag pe care l-ai

cu doamna și că pînă la expirarea unui termen convenit nu ai drept

să adresezi direct cuvîntul. Eviți cu regularitate și fără excepție să i

adresezi, nu-i spui niciodată „dumneavoastră”.

~ ar, *mynheer* Peeperkorn... Oare ce fel de rămășag...

ca să năvăluie-mi să-ți atrag atenția asupra faptului de care fără îndoială

seama și dumneata și anume că ți s-au albit pînă și buzele. privea astorP nu-și ridică ochii. Aplecat înainte, continuă să el. La

lx pata roșie de pe cearșaf. „Trebuie să se ajungă și aici, gîndi

’ficiie ca Voia să ajungă. Cred însă că și eu am făcut tot ce a

depins de urj ajungem aici. îmi dau seama abia acum că într-o oarecare ape am năzuit la asta. Oare am pălit în adevăr atît de tare?

Este foarte posibil, căci acum trebuie să se aleagă într-un fel N ce se va întâmpla. Mai pot încă minți? Ar fi foarte posibil, dar

n ^
vreau. Deocamdată ma agăț de pata asta de sânge, de pata asta de v' pe cearșaf."

Dar deasupra lui, celalalt tăcea deopotrivă. Tăcerea dura doua trei minute — îngăduind sa-ți dai seama cîta amploare puteau ca aceste minuscule unități în asemenea împrejurări.

Pieter Peeperkorn fu acela care relua discuția.

— Era în seara în care am avut plăcerea sa te cunosc, începu el cu u glas melodios, iar vocea îi suna ca și cum n-ar fi fost decît prima fraza dintr-o lunga poveste. Am organizat o mica petrecere, am băut și am mîncat, apoi, bine dispuși, gata sa facem toate nazbîtiile și într-o stare de omeneasca părăsire de sine, ne-am dus la culcare, braț la braț, la o ora din noapte destul de tîrzie. Se întâmpla atunci ca aici, în fața ușii mele, luîndu-ne rămas bun, mi-a venit ideea de a te invita sa atingi cu buzele fruntea femeii care mi te prezentase ca pe un bun prieten de odinioară și de a-i lasă ei grija sa răspundă sub ochii mei la acest gest, ca un semn al bucuriei din acel ceas. Ai respins, nici mai mult, nici mai puțin propunerea mea, ai respins-o spunînd ca ți se pare absurd sa va sărutați pe frunte, dumneata și cu tovarășa mea de calatone. Nu vei nega ca explicația aceea cere ea însăși o explicație pe care mi-o datorezi pîna azi. Ești dispus sa te achiți de datorie?

„Așadar a observat-o și pe asta? gîndi Hans Castorp și-și concentra atenția cu și mai multa putere asupra petelor de vin, ba chiar rîci una din ele cu vîrful îndoit al mijlociului. în fond, în ziua aceea am dorit in adevăr sa-și dea seama, altfel n-aș fi spus ceea ce am spus. Insa, acum. ce se mai poate întâmpla? Inima îmi bate destul de tare. Oare o sa asist la un regesc acces de furie, un acces de prima clasa? Oare nu cumv trebui sa fiu mai atent la pumnul sau care poate ca ma și anieni Hotarît, ma aflu într-o situație foarte ciudata și dintre cele mai critice-

Deodată simți cum mîna lui Peeperkorn îi apuca mîna dreap încheietura.

Pi sifl* „Acum ma prmde de încheietura mîinii, gîndi Hans Castorp- ■
ridicol, uite cum stau ca o javra plouată. M-am făcut vinovat i cella»l-

1 ei ^ greșeala față de el? Absolut deloc. în primul rînd numai soțu

^^ii fi itl* **

Daghestan ar fi în drept sa se plînga. Și abia după aceea toți

tocmai la urma, eu. Iar el nu are, după câte știu, nici un plînga. Atunci, pentru ce-mi bate inima? Este însă timpul sa n

MUNTELE VRĂJIT 677

demnitate și sa-i privesc deschis în fața, bineînțeles cu respect,

chîpul regesc.

Așa făcu. Figura extraordinar de puternica era galbena, ochii arun-

privire spălăcita sub liniile răsucite ale frunții, expresia buzelor

-ate era amara. Și fiecare citi adine în ochii celuilalt, imensul batrin

• uțintelul tînâr, în vreme ce primul continua sa-l țină de încheietura

îinii pe cel din urma. În sfîrșit, Peeperkorn spuse încet:

- Ai fost amantul Clavdiei în timpul anterioarei sale șederi aici? Hans Castorp lasă încă o data capul în jos, însă îl ridica imediat și

după ce respira adînc, spuse: ^

- *Mynheer* Peeperkorn! îmi displace extrem de mult sa va mint și ma silesc s-o evit cît îmi sta în puțința. Și nu-i deloc ușor. M-aș lauda daca aș confirma afirmația dumneavoastră și aș minți daca aș contesta-o. Așa stau lucrurile, ca sa se știe. Am locuit multa vreme, foarte multa vreme în acest sanatoriu și în același timp cu Clavdia — adică, iertați-ma — cu actuala dumneavoastră tovarășa de călătorie, fara sa-i fi fost vreodată prezentat. Relațiile noastre n-aveau nimic monden, cel puțin relațiile mele cu dînsa, ale căror origini, vreau să spun, sînt cufundate în bezna, în mintea mea, nu i-am spus Clavdiei niciodată altfel decît tu, și așa s-a întîmplat și în realitate. Căci în seara cînd m-am scuturat de acele legături pedagogice despre care a fost vorba adineaori - pe scurt, cînd m-am apropiat de ea luînd ca pretext o mascarada — într-o seara de Carnaval, într-o seara de nimeni și de nimic justificata, într-o seara în care tutuirea era un lucru general convenit, atunci „tu”-ul acesta și-a căpătat întregul sau sens de-o maniera abia conștienta și ca într-un vis. Totodată era în ajunul plecării Clavdiei.

- întregul sau sens, repeta Peeperkorn. Te-ai exprimat foarte politi-•■■ u dădu drumul lui Hans Castorp și începu sa-și frece fălcile,

e sprîncenelor, obrații și bărbia cu mîinile de căpitan, cu

unghiile - ' P° 'Si împreuna mîinile pe cearșaful pătat cu vin și-și lasă capul parte, în partea stînga, opusa musafirului, astfel îneît ai fi putut ne^a n" mai vrea sa-l vadă.

SD| artl raspuns cît mai precis cu putința, *mynheer* Peeperkorn, îi m_c; castorp, și m-am silit cu toata conștiinciozitatea sa nu spun

tn_{eu} d^{mut'} nici prea puțin. Înainte de toate, era vorba, din punctul Sa_u nu 6 ere> sa va rog sa observați ca sînteți oarecum liber sa țineți fost o s ° 6a^a ^e ace^asta seara închinata lui „tu" și plecării, întrucît a •endaj. u Sltuata în afara de orice rînduiala și aproape în afara de ca-^{rs} " *oeuvre* ca sa zic așa, o seara suplimentara, o seara de

678

THOMAS MANN

1 mințit

an bisect, adică douăzeci și noua februarie, și prin urmare n-
as f decît pe jumătate daca aş fi negat constatarea
dumneavoastră Peeperkorn nu răspunse.

- Am preferat, relua Hans Castorp, după o pauză, am preferat
spun adevărul, chiar cu riscul de-a va pierde bunăvoința
vorbind cît se poate de sincer, ar fi pentru mine o pierdere
considerab'l pot sa v-o mărturisesc; o lovitură, o lovitura
cumplita, pe care putea-o compara decît cu lovitura ce-am
simțit-o acum, la revenir doamnei Chauchat, cînd am văzut ca
nu s-a întors singura, ci ca tova rasa dumneavoastră de
călătorie. Am înfruntat, deci, și acest risc deoarece de multa
vreme doream ca totul să fie limpede între noi - între
dumneavoastră, pentru care am niște sentimente de respect
atît de profunde, și mine — și am procedat astfel, căci mi s-a
părut mai frumos și mai omenesc — știți cum pronunța Clavdia
acest cuvînt cu glasul ei fermecător de voalat, taraganîndu-l atît
de melodios — da, mi s-a părut ca-i mai bine sa procedez astfel
decît sa tac sau sa ma prefac, și din acest punct de vedere îmi
dau seama ca mi-ați luat o piatra de pe inima cînd, adineauri,
ați constatat-o.

Nici un răspuns.

- încă ceva, *mynheer* Peeperkorn, mai exista încă un lucru care
m-a făcut a dori sa ajung în situația de a vă putea spune
adevărul, adică ma refer la experiența mea personala în
legătura cu nesiguranța enervanta și cu semibanuielile ce

stăruiau în această privința. Acum dumneavoastră știți cu cine și-a petrecut, cu cine s-a întreținut și cu cine a încheiat Clavdia - așadar, sa spunem că și-a încheiat - un douăzeci și noua februarie, înainte ca situația de drept întru totul pozitivă să se fi stabilit între ea și dumneavoastră, această situație absolut pozitivă în fața căreia ar fi o curată nebunie să nu te pleci. Cât despre mine, n-am putut să ajung niciodată la o asemenea certitudine, deși nu mi-a scăpat nici clipa faptul că, oricât de puțin ai fi înclinat să-ți imaginezi asemenea lucruri, la urma urmei trebuie să admiti și eventualitatea de a avea decesori și în plus am știut, printre altele, că însuși consilierul Behrens — care ați aflat, poate, că se ocupa, ca amator, și de pictură făcută, în numeroase ședințe, un portret remarcabil, redându-i cu o verosimilitate extraordinară, ceea ce, între noi tic

ului destul. Mi-a pricinuit multă bătaie de cap și chin, și chiar și îmi framântă mintea în această privință.

MUNTELE VRĂJIT 679

O mai iubești și azi? îl întreba Peeperkorn, fără să-și schimbe
• 'a adică: fără să-și întoarcă fața... Vasta camera se scufunda din ce în ce mai mult în semiobscuritate.

Iertați-mă, *mynheer* Peeperkorn, îi răspunse Hans Castorp, dar simți-le „e care le am față de dumneavoastră, niște sentimente de profundă admirație, m-ar face să par necuviincios vorbindu-vă despre timentele mele față de tovarășa dumneavoastră de călătorie. _ și ți le împărtășește? îl întreba Peeperkorn în șoapta. Ți le mai împărtășește chiar și astăzi?

_N-am spus, îi răspunse Hans Castorp, n-am spus că le-ar fi împărtășit vreodată. Asta mi se pare puțin probabil. Mai adineauri, vorbind despre reacțiile naturii feminine, am atins, în trecăt și de-o manieră teoretică, această chestiune. Firește, la mine nu prea are mare lucru să iubească. Ce dimensiune am eu, judecați și dumneavoastră. Dacă din întâmplare se ivește un... un douăzeci și noua februarie, asta depinde numai de faptul că femeia se poate lăsa sedusă întrucât a fost aleasă de bărbat - deși, așa vrea să adaug: am impresia că mă cam laud și sînt lipsit de gust cînd vorbesc despre mine ca despre un „bărbat”, însă Clavdia este cu siguranță o femeie.

- A ascultat de glasul pasiunii, murmură Peeperkorn cu buzele sfîrte-cate.

- Exact așa cum a procedat și în cazul dumneavoastră, dar cu mult mai multă supunere, spuse Hans Castorp, și așa cum, după toate aparențele, a mai făcut-o și în alte nenumărate cazuri, asupra acestui punct nu va putea exista vreodată

îndoiala, pentru oricine se va găsi într-o situație similară...

~ Jtai! îi spuse Peepkorn continuând să rămână tot cu fața întoarsă, ⁹¹ tacînd cu latul mîinii un gest spre interlocutorul său. Nu-i oare jos-¹⁰ să vorbim astfel despre ea?

^ Nu cred, *mynheer* Peepkorn. Nu, și am credința că pot să

va
c pe deplin. Oare nu vorbim despre lucruri omenești — luînd
»omenesc« în sensul de libertate și de genialitate - iertați-mi
»_ puțin cam căutat, dar mi l-am însușit de curînd,
deoarece

^ «"«„evoie de el.

— T) *

. e. continuă, îi porunci Peepkorn încet.

Sc_{au} Wans Castorp vorbi deopotrivă de încet, stînd pe marginea

geniln , ! n8ă pat, aplecat spre regescul bătrîn și cu mîinile între

680

THOMAS MANN

— Căci ea este o existență genială, spuse el, iar soțul care se află de la Caucaz - deoarece știți, desigur, că are un soț dincolo de această libertate și genialitate, fie din prostie, fie din

mco-

mteligentă, căci nu-l cunosc pe acest om. Oricum ar fi, procedeză bine și d -'

acorda libertatea, întrucît ea a ajuns astfel datorită principiului geni 1 bolii, și oricine se afla în aceeași situație ar face bine să urmeze

acestui bărbat și să nu se plîngă, nici pentru trecut, nici pentru viitor

— Dumneata nu te plîngi? îl întreba Peepkorn, întorcîndu-se către el... Părea palid în semiobscuritate; ochii îi erau spălăciți și obosiți sub liniile frunții de idol, iar gura mare și sfîrtecata rămase întredeschisă ca aceea a unei măști tragice.

— Nu mă gîndeam că poate fi vorba despre mine, îi răspunse Hans Castorp cu modestie. Îmi dau numai silința să obțin ca dumneavoastră să nu vă plîngeți, și din cauza împlinirilor de altă dată să nu-mi retrageți bunăvoința.

— Cu toate acestea, fără să știu, spuse Peepkorn, și-am provocat, desigur, o adîncă suferință.

— Dacă este o întrebare, îi spuse Hans Castorp, și dacă va răspund da, nu înseamnă în nici un caz și pentru nimic în lume ca nu prețuiesc imensul avantaj de-a va fi cunoscut, căci avantajul acesta este strâns legat de pomenita decepție.

— Îți mulțumesc, tinere, îți mulțumesc. Apreciez drăgălășenia micilor dumitale cuvinte. Dar dacă facem abstracție de legaturile noastre personale...

— Este greu sa faci abstracție, îi spuse Hans Castorp, iar eu nici nu cred ca, în ceea ce mă privește, acest lucru ar fi de dorit, ca sa raspun întrebării dumneavoastră. Deoarece faptul ca ea, Clavdia, s-a întor însoțita de o personalitate de dimensiunea dumneavoastră, nu pue ■ firește, decît sa mărească și sa agraveze râul care oricum trebuia rezulte pentru mine, dacă s-ar fi întors împreuna cu un alt bărbat, îndurerat extrem de mult și ma doare încă și astăzi, nu o neg. Șiⁱⁿ m-am păstrat pe cît posibil la aspectul pozitiv al situației, adică. ^ cera mea venerație pentru dumneavoastră, *mynheer* Peeperkor •

ce, în alta situație, n-ar fi fost posibil fara puțina răutate fața de

dumneavoastră de călătorie, căci femeilor nu le prea place ca arn

le devină prieteni.

barbi^e

— în adevăr, spuse Peeperkorn și, trecîndu-și peste gura și ^ palma îndoita, își ascunse un zîmbet, ca și cum s-ar fi temut sa n

MUNTELE VRĂJIT 681

na Chauchat surîzînd. Hans Castorp surise și el discret, apoi și i și celalalt dădură din cap, în complet acord.

Aceasta mica răzbunare, continua Hans Castorp, mi se cuvine, în fnitiv numai mie, căci în măsura în care merit sa vorbesc și despre

- e am, în adevăr, un oarecare drept sa ma plîng, dar nu de Clavdia și

- i de dumneavoastră, *mynheer* Peeperkorn, ci numai de viața și de soar-meaa și> întrucît am cinstea sa ma bucur de încrederea pe care mi-o

arătați și fiindcă acest ceas de amurg este, sub toate raporturile, atît de ciudat, vreau măcar prin aluzii sa va vorbesc puțin despre mine.

-Te rog, îi spuse Peeperkorn politicos, iar Hans Castorp continua: - Ma aflu aici sus, *mynheer* Peeperkorn, de multa vreme, de ani de zile- adică nici eu nu mai știu precis de cînd, dar, în orice caz, de mulți ani de viața și de aceea am vorbit despre „viață”, însă voi reveni imediat, la momentul potrivit, și asupra sorții. Venisem sa fac o

mica vizita vărului meu, un militar plin de intenții brave și loiale care nu i-au folosit la nimic: a murit, adică mi-a fost răpit, iar eu am rămas și sînt încă aici. Nu eram militar, ci aveam o profesie civilă, cum poate ați auzit, o profesie solidă și rațională care contribuie, se pare, la solidaritatea internațională, însă eu n-am fost niciodată prea legat de ea, va mărturisesc, și asta din motive despre care nu pot spune decît că îmi sînt neclare: aceste motive se găsesc însă la originile sentimentelor mele față de tovarășa dumneavoastră de călătorie — și înapoi o numesc astfel ca să vă arăt că nu mă gîndesc deloc să zdruncin drepturile dumneavoastră pozitive — adică ale sentimentelor mele pentru Clavdia Chauchat și ale faptului că o tutuiesc, sentimente pe care nu le-am tăgăduit niciodată de cînd i-am înțeles pentru prima oară ochii și au pus stăpînire pe mine — de cînd au pus nebunește stăpînire pe mine, mă înțelegeți. Din iubire pentru ea și ¹indu-l pe domnul Settembrini, m-am aservit principiului irațional, principiului genial al bolii căruia i-am fost supus, de fapt, dintotdeauna, el am rămas aici, nu mai știu precis de cînd. Căci am uitat totul și ⁵pl cu tot și cu toate, cu rudele, cu profesia mea de la șes, dar și cu ^{mc}antele mele. Iar atunci cînd Clavdia a plecat, am așteptat-o și n-am în ^{w a o}așteptat ^{ac'}> mereu* așa încît sînt definitiv pierdut pentru șes, iar ^{oe ^e acolo}de jos, sînt, ca să zic așa, mort. La toate acestea mi-am ^{eam C'nC*}v-am vorbit despre „soarta”, și datorită acestor lucruri ^{sitat- 8}aduit să insinuez că, în definitiv, am dreptul să mă plîng de ^{Povest}dreptul meu jignit. Mi s-a întîmplat odată să citesc o

altfel ' lca nu, am văzut-o la teatru, povestea unui tînar brav - de "itar, ca și vărul meu - care are de-a face cu o țigancă fer-

682

THOMAS MANN

mecatoare — era fermecătoare, cu o floare după ureche, o femeie f și sălbatică, de care se îndrăgosti în așa hal, încît își pierdu cu desă " mințile, sacrifică totul pentru ea, dezerta, deveni contrabandist și d din toate punctele de vedere. Dar cînd ajunsese în situația aceasta lam bila, ea se plictisi și-l parasă, fugind după un matador, o personal» copleșitoare, despotica și cu o splendidă voce de bariton. Iar povestea sfîrșește astfel: soldatul slab și ascultător, alb ca varul și cu cam descheiată, o

străpunge cu cuțitul în fața arenei, fapt pe care, de altfel singura îl provocase cu insistența. Dar am ajuns absolut fara nici un sens la aceasta poveste. Insa la urma urmelor de ce mi-am reamintit-o?

În clipa în care Hans Castorp rosti cuvântul „cuțit”, *mynhe^{ar}* Peeperkorn își schimba puțin poziția în pat. Se trase mai îndărăt, întor-cîndu-se brusc cu fața către musafir, iscodindu-i scrutător ochii, cu un aer întrebător. Se îndrepta, se rezema mai bine în cot și-i spuse:

— Tinere, am auzit, și acum sînt lămurit. Îngaduie-mi sa ma sprijin pe buna-credința a mărturisirilor dumitale și sa-ți dau o explicație loiala. Daca parul meu n-ar fi alb și daca n-aș fi năpăstuit de niște friguri maligne, m-ai fi văzut gata sa-ți dau satisfacție, ca de la bărbat la bărbat, cu arma în mîna, atît pentru neajunsul pe care ți l-am pricinuit, cît și pentru acela pe care ți l-a pricinuit tovarășa mea de călătorie și pentru care îți datorez de asemenea satisfacție. Perfect, domnul meu... m-ați vedea gata. Însă, data fiind starea actuala de lucruri, îngaduie-mi sa-ți fac o alta propunere. Adică următoarea: îmi amintesc de-o clipa de exaltare, chiar la începutul cunoștinței noastre — îmi amintesc, măcar ca stătusem la taifas cu o sticla de vin tare — de o clipa prin urmare, cînd, plăcut impresionat de firea dumitale, am fost gata sa-ți propun sa ne tutuim ca niște frați, dar cînd mi-am dat seama imediat ca ar fi fost put¹ cam prematur... Bine, azi ma refer la clipa aceea, revin și declar ca ter menul pe care l-am fixat atunci s-a scurs. Tinere, sîntem frați, îți aiirm sîntem. Ai vorbit despre o tutuire în sensul complet al acestui cuvin a noastră va avea întreaga plenitudine a sensului ei, sensul unei r întru pasiune. Satisfacția pe care vîrsta și boala ma împiedica sa țipe calea armelor, și-o ofer sub aceasta forma, și-o ofer în sensu tratat frățesc de alianța, așa cum se încheie cîteodata în lume împ^o ^ unui al treilea, insa pe care noi trebuie sa-l încheiem în sensul un uni comune pentru cineva. Tinere, ia-ți paharul, în vreme ce eu păhărelul meu, fara ca astfel sa aduc cea mai mica nedreptate vinișor care fierbe...

MUNTELE VRĂJIT 683

c' cu mîna de căpitan care îi tremura ușor, umplu paharele, ajutat de Castorp într-un fel respectuos și tulburat.

Ia! îi repeta Peeperkorn. Trece-ți brațul peste brațul meu. Și bea la mine... Bea paharul pîna la fund!... Perfect, tinere. Lichidat. Uite n mea. Ești satisfăcut?

_ gvident, dar acesta este numai un fel de-a vorbi, *mynheer* Peeper-rn îi zise Hans Castorp care se cam chinuise sa golească paharul dintr-o singura înghițitura și-și șterse genunchii cu batista, deoarece se stropise cu vin. Aș spune mai curînd ca sînt nespuse de fericit și

Încă nu înțeleg cum de m-am făcut vrednic de o asemenea favoare... Și ca să fiu sincer, am impresia că visez. Este o cinste uriașă pentru mine - și nici nu știu cum de-am putut-o merita, căci n-am făcut absolut nimic care să merite această onoare și nimeni nu se va mira aflând că mie mi se va părea cam hazardat să mă folosesc de la început de noua formulă și mă voi împiedica de ea - mai ales în prezența Clavdiei care, în calitatea ei de femeie, ar putea foarte bine să nu fie de acord cu convenția noastră.

- Lasă asta pe seama mea, răspunse Peeperkorn, căci restul va fi numai o chestiune de obișnuință! Și acum, tinere, du-te! Lasa-mă, copilul meu! S-a întunecat, s-a înnoptat demult, iubita noastră poate reveni dintr-o clipă în alta și poate că ar fi mai bine să nu vă întâlniți acum.

- Ramâți cu bine, *mynheer* Peeperkorn! spuse Hans Castorp, și se scula. Vezi, îmi birui sfiala firească și fac exerciții în vederea acestei formule de-o cutezanță nebună. S-a înnoptat, este adevărat. Îmi închipui că dacă domnul Settembrini ar intra aici, pe neașteptate, ar aprinde umina pentru că rațiunea și sociabilitatea sa între o dată cu el - a mai vut cîndva aceasta slăbiciune. Pe mâine! Plec fericit și mîndru, așa cum

i visat niciodată! Vindecare grabnică! Acum cel puțin trei zile, tu a mai ai friguri și în răgazul lor o să poți face fața tuturor exi-
or- Faptul acesta mă bucura că și cum eu aș fi tu. Noapte bună!

Mynheer Peeperkorn (încheiere)

este f CSte un 'oc atragător în cadrul unei excursii, iar noua ne

slăDlc- șreu să explicăm de ce Hans Castorp, care avea o mare

reascój- pentru căderile de apă, nu vizitase pîna acum cascada
pito-

Padurea văii Fluela. Pe vremea lui Joachim avea drept scuza

684

THOMAS MANN

sau în aces-

scrupulele severe ale varului sau care nu viețuise aici pentru bu
plac și nu pierduse nici o clipă din vedere țelul precis al șederii
te locuri, limitînd orizontul la imediată vecinătate a „Berghof”-ui
' după moartea lui, Hans Castorp păstrase în raporturile cu
regiunea exceptam plimbările cu schiurile, aceeași uniformitate
conservat care - în contrast cu extinderea experiențelor lui
intime și cu datoria ri „a sta la cîrma” — nu fusese fără farmec.
Cu toate acestea, aproba vn' proiectul pus la cale de micul cerc

de prieteni, format din șapte persoane (numărându-se și pe el) care alcătuiau mănunchiul relațiilor lui cele mai apropiate, ca să facă o plimbare cu trăsura în acea regiune atât de atrăgătoare.

Era în mai, luna fericirii — dacă dădeai crezare naivelor cîntecele de la șes - însă aici, sus, se prezenta rece și prea puțin ademenitoare prin însăși natura aerului, dar, oricum, măcar topirea zăpezilor putea fi socotită ca terminată. Evident, chiar și în ultimele zile ninsese de mai multe ori cu fulgi mari, însă de pe urma ninsorii nu rămăsese decît puțina umezeală; marile troiene ale iernii se topiseră și dispăruseră lasînd doar cîteva resturi; iar aceasta lume înverzită, redevenită practicabilă, constituia un fel de ispita pentru o dorință întreprinzătoare.

De altfel, legăturile grupului suferiseră din pricina bolii conducătorului ei, Peeperkorn cel magnific, ale cărui friguri tropicale maligne nu cedaseră nici în fața climatului extraordinar și nici a antidoturilor unui medic atât de remarcabil cum era consilierul aulic Behrens. Zăcuse multă vreme în pat, nu numai în zilele cînd frigurile intermitente își făceau de cap cu cruzime. Splina și ficatul îi dădeau și ele de furca, așa cum o mărturisise în particular consilierul aulic persoanelor apropiate bolnavului; nici stomacul nu era cum scrie la carte, iar Behrens nu îi să facă aluzii la primejdiile unei eventuale epuizări cronice, de care era amenințat, în aceste condiții, chiar și un organism atât de viguros c olandezului.

În aceste săptămîni, *mynheer* Peeperkorn nu prezidase decît un gur chef nocturn, și renunțase la plimbările obișnuite, afara de un ^ gura, care, de altfel, fusese scurtă. De altminteri, fie spus între noi. Castorp simți oarecum ca pe-o ușurare această destrămare a spin comunitate a grupului, căci îl stingherea situația de fraterniz ^ tovarășul de călătorie al doamnei Chauchat; și, de fapt, în conovor 1 ^ cu Peeperkorn se vadea aceeași „stinghereala” și aceleași „evitări”. și cum ar fi fost în adevăr vorba despre un rămășag - ocolea

W

ute

MUNTELE VRĂJIT

685

asa cum fusese cazul și cu Clavdia: evita prin întortocheri de stranii să se adreseze direct lui Peeperkom, ori de cîte ori nu putea vite pe „tu” — și, de altfel, era cam aceeași dilema — de fapt o

**

"i _____ /~i i _ _ J ■ _ - _

dilema

cu sens opus — care apasă asupra convorbirilor cu Clavdia în prezența

altor persoane sau chiar numai a stăpînului ei, dilema care, rita tocmai satisfacției pe care o primise de la Peeperkom, luase proporții pînă la a-l stingheri foarte tare.

Așadar, proiectul unei plimbări la cascada era la ordinea zilei -Peeperkom însuși fixase termenul și se simțea foarte bine dispus gîndin-du-se la aceasta excursie. Trecuseră abia trei zile după un acces de friguri intermitente; iar *mynheer* anunța bucuros că nădăjduia să profite de acest fapt. Desigur, nu apăruse în sufragerie la primele dejunuri și ceruse, așa cum proceda foarte adesea în ultimul timp, să fie servit separat, cu doamna Chauchat, în salon. Insa chiar de la micul dejun, portarul șchiop îi transmisese lui Hans Castorp invitația nestrămutată să fie gata pentru plimbare după o oră de la masa, să comunice invitația domnilor Ferge și Wehsal, să-i prevină atît pe Settembrini cît și pe Naphta că vor trece sâ-i ia și, în sfîrșit, să angajeze două landouri pentru ora trei.

Și cam la aceasta oră se întîlniră în fața intrării principale de la „Berghof”: Hans Castorp, Ferge și Wehsal, pentru a aștepta acolo pe doamna și domnul să coboare din apartamentul lor princiar, și se amuzau să mîngîie caii și să le dea bucățele de zahăr pe care aceștia le apucau cu buzele lor negre și umede. De altfel, tovarășii de călătorie nu apărură pe peron decît cu o mica întîrziere. Peeperkom, al cărui cap cu aspect regesc se îngustase, ramase drept, alături de Clavdia, îmbrăcat cu Un raglan lung, puțin cam vechi, și saluta ridicînd pălăria moale și

unda, iar buzele-i rostiră un buna ziua general, însă abia auzit. Apoi

u mⁿa cu fiecare dintre cei trei domni care se apropiara pîna la P'cioarele scărilor în înțîmpinarea perechii.

mere, îi spuse lui Hans Castorp, punîndu-i mîna stînga pe umăr... cuni te simți, fiul meu?

țumesc ^e m^{tr}ebare. Dar dumneavoastră? răspunse cel întrebat, foa strălucia, era o zi frumoasa și luminoasa, totuși făcuseră

av^e me Că~Ș* luaseră pardesiele: fara îndoiala că, mergînd cu trăsura, cu c^e răcoare. Doamna Chauchat purta și ea o haina

călduroasa jurul n> tr.~o stofa păroasa cu carouri mari și chiar cu o
blanița în vOai or își lăsase într-o parte borul pălăriei de
fetu și-și pusese o

Ctâ Qg plil

•oarea măslinei, legată sub bărbie, care îi stătea de minune,
686

THOMAS MANN

astfel încât cea mai mare parte dintre cei din fața simțiră un f
suferința - cu excepția lui Ferge, singurul care nu era îndrăgostit
d 6 și datorita naivității lui s-a întâmplat ca, facându-se
repartizarea zorie a locurilor pîna cînd vor fi trecut sa-i ia și pe
domnii din vale fost invitat în primul landou, vizavi de *mynheer* și
de doamna, în vr ce Hans Castorp, nu fara sa observe un surîs batjocoritor
pe buz Clavdiei, se urca împreuna cu Ferdinand Wehsal în al doilea landou I
excursie lua parte și silueta subțirica și înalta a feciorului mălaie
Purtînd un paner voluminos de sub capacul căruia ieșeau afara
dou gîturi de sticle și pe care îl așeza sub scaunul din spatele
primului landou el apăruse în urma stapînilor și, în clipa cînd își
încrucia brațele pe piept alături de birjar, caii au și fost
îndemnați sa pornească, iar landourile, cu toate frîiele strînse,
începură sa coboare încet la cotitura drumului.

Dar și Wehsal observase surîsul doamnei Chauchat; arătîndu-
și dinții stricați, se adresa tovarășului sau de plimbare:

— Ați văzut, îl întreba, cum își bate joc de dumneavoastră
fiindcă trebuie să mergeți în aceeași trăsură cu mine? Da, da,
cine e păgubit e și batjocorit. Oare va enervează și va dezgustă
atît de mult sa stați lînga mine?

- Baga de seama, Wehsal, și nu mai spune atîtea infamii, îl
dojeni Hans Castorp. Femeile zîmbesc la cel mai mic prilej, doar
pentru plăcerea de a zîmbi. Nu folosește la nimic să-ți tot
închipi cîte ceva de fiecare dată. De ce te înjosești mereu în
halul acesta? Ca noi toți, ai și dumneata calitățile și defectele
dumitale. De pildă, cînți foarte drăguț la pian din *Visul unei nopti
de vara*, ceea ce nu este în stare oricine. Ar trebui sa te mai produci în una din
zilele acestea.

- Da, da, îmi vorbiți de pe piscul înălțimii dumneavoastră, îi
răspunse nefericitul, și nu va dați seama cîtă agresivitate zace
în asemenea vorbe mîngîietoare și nici că vorbindu-mi astfel ma
umiliți și mai m • Vă vine ușor șâ vorbiți și să consolați, călare
pe situație cum sînteți. c daca astăzi va aflați într-o situație
puțin cam ridicolă, totuși dumn voastră ați fost luat în seamă,

ați avut partea dumneavoastră și- D° Dumnezeule, ați fost în al șaptelea cer, i-ați simțit brațele și ceafa, \& când ma gîndeșc la ele, mi se ușuca gîtul și ma arde la inima. Dumn mare - și dumneavoastră îmi judecați chinurile cu deplina conș 1 favorurilor de care v-ați bucurat...

— Nu-i deloc frumos ceea ce spui, Wehsal. Ba chiar e g^{roa} dezgustător, și nici n-am nevoie sa ți-o ascund, mai cu searn^a

de

MUNTELE VRĂJIT

687

ezi mie că sînt agresiv; se prea poate sa vrei intenționat sa fii dez-tor șiHi dai silința sa provoci scîrba, căci nu încetezi sa te plo-ti Fsti oare în adevăr atît de îndrăgostit de ea? Înspâimîntator! se căina Wehsal clatinînd din cap. Nu exista inte în stare să spună ce chinuri îndur, cît mi-e de sete de făptura ei ■ u cîtâ pofta lacomă o doresc; aş vrea sa pot spune ca din asta o sa mi tragă moartea, dar în starea în care ma găsesc nu se poate nici trăi, ci muri. În timpul cît a fost plecată lucrurile se potoliseră binișor, și - cetul cu încetul începusem s-o uit. Dar de cînd s-a întors și o am sub chi zi de zi, dorința ma apuca uneori atît de cumplit, încît îmi mușc brațul, gesticulez în vînt și nu mai știu ce-i cu mine. N-ar trebui sa ne fie hărăzite asemenea chinuri, deoarece nu sîntem în stare sa ne lepădăm de aceste suferințe - căci atunci cînd pun stăpînire pe tine nu poți dori sa nu existe, intrucît ar însemna sa te lepezi de propria-ți viața, care se confundă cu ele și, prin urmare, îți este cu neputința — și apoi, ce folos ai avea să mori? După — cu plăcere. În brațele ei — din tot sufletul. Dar înainte ar fi stupid, căci viața este dorință, dorința e viața, care nu se poate întoarce împotriva ei înseși, și tocmai acesta-i blestemul: că mereu ne lăsăm prinși în joc. Și cînd pomenesc despre „blestem" nu-i decît un fel de a vorbi, deoarece rostesc acest cuvînt ca și cum aş fi un altul, căci eu însumi nu-l pot gîndi. Sînt, Castorp, atîtea torturi pe lume, iar unicul scop al celui ce îndura tortura este sa scape imediat de ea, dorește sa fie mîntuit de suferința în mod absolut și cu orice preț. Dar de tortura poftei carnale nu te poți elibera cu nici un preț și prin nici un alt mijloc decît potolind-o. Așa au fost rînduite lucrurile - cînd nu ești înșfăcat de aceasta pofta carnala nici nu te gîndești la ea, dar cînd te stapînește, abia a unei îl înțelegi pe Domnul nostru Isus Christos și plîngi cu lacrimi are. Dumnezeule din ceruri, ce fel de rînduiala o mai fi și asta ca carnea noastră să dorească astfel carnea, pentru simplul motiv

ca / a noastră și fiindcă aparține unui alt suflet - cât este de straniu, iar ai și te gîndești mai bine, ce puțin lucru dăinuiește, în fond, în . ei desfătare. S-ar putea spune: dacă nu dorește nimic altceva, sa

a a> pentru numele lui Dumnezeu, ceea ce dorește! Căci, oare, ce sîn er' Castorp? Vreau oare s-o asasinez? Vreau măcar sa-i vărs 'ana- doresc numai s-o mîngîi! Castorp, dragul meu Castorp, să m- a oâ mâ văicâresc în halul asta, dar oare îi este atît de imposibil Urma 6a tu?i> există în chestiunea asta și ceva înălțător, căci, la r nu sînt o bestie și, în felul meu, sînt totuși om. Pofta de

THOMAS MANN

carne are :

multe înțelesuri, nu-i legata de ceva anume, nu-i delim't ceva precis, și de aceea o numim bestială. Dar cînd se fixează 6

trupului și chipului unei persoane umane, buzele noastre vorbesc d dragoste. Nu-i doresc numai bustul sau numai trupul, căci dacă fi ar fi avut alta înfățișare poate ca aș înceta s-o mai doresc în întreg' și, în adevăr, este destul de clar ca eu cu sufletul meu îi iubesc suflet 1' Fiindcă iubirea chipului este iubirea sufletului...

- Ce te-a apucat, Wehsal? Ți-ai ieșit complet din fire și ai luat razna, Dumnezeu știe cu ce consecințe...

- Dar, pe de altă parte, tocmai asta-i nenorocirea, continua neferici tul, ca ea are un suflet, ca este o făptură omeneasca înzestrata cu trup si cu suflet! Căci vai, mie, îndureratul și nenorocitul, sufletul ei nu vrea sa știe de sufletul meu, și nici trupul ei de trupul meu și din aceasta cauza dorința mea este osîndita sa se rușineze, iar trupul meu trebuie sa se zvîrcoleascâ mereu. De ce nu vrea sa știe absolut nimic nici despre mine, nici despre trupul, nici despre sufletul meu, Castorp, și de ce dorința mea îi inspira oroare? Nu sînt și eu om? Cum, un bărbat urîcios nu-i bărbat? Ți-o jur ca sînt extraordinar în această privința, ca aș fi în stare sa ma comport fara precedent, dacă brațele ei mi-ar deschide împărăția desfătărilor, ah, brațele ei — care sînt atît de frumoase deoarece fac parte din armonia sufletului ei! Castorp, i-aș dărui toate voluptățile din lume, dacă n-ar fi vorba decît de dragostea trupeasca, și nu de frumusețea chipului, adică dacă n-ar exista

sufletul ei blestemat care nici nu vrea sa audă de mine, dar fără de care poate ca nu i-aş mai dori absolut deloc trupul; iată morişca diabolica în care ma zbat şi mă chinui veşnic...

- Sst, Wehsal, vorbeşte mai încet! Birjarul te înţelege!

Dinadins nu întoarce capul, însă vad după spatele lui că asculta.

- înţelege şi asculta, iată esenţialul, Castorp! Iata din nou aceas blestemata poveste cu caracteristica şi particularităţile ei! Daca aş v despre palingeneza sau despre... hidrostatica, n-ar înţelege nrrru asculta şi nu l-ar interesa cîtuşi de puţin. Fiindcă n-ar fi pe înţ , tuturor. Dar cea mai înalta, cea mai importanta şi cea mai înfiora misterioasa chestiune, anume aceea a cărnii şi a sufletului nos

este în acelaşi timp lucrul cel mai pe înţelesul tuturor, toata ^ pricepe şi-şi poate bate joc de îndrăgostitul pentru care ziua es ^

sa fie o tortura a voluptăţii, iar noaptea un infern al ruşinii- ^^ dragul meu Castorp, lasa-ma sa ma văicăresc puţin, căci gînoe?

MUNTELE VRĂJIT

689

■ ja chinurile pe care le trăiesc în fiecare noapte! Ah, o visez în

P noapte, şi cîte nu visez în legătura cu ea, gîtlejul mi se usucă şi

de la inima numai cît ma gîndesc! Şi toate visurile mele se scu-

j Ae fiecare data, sub o ploaie de palme, ma palmuieşte şi ma fmiaâ, ut

■ a drept în faţa - ma scuipa cu chipul sufletului ei schimonosit de ■ ba ma scuipa şi ma palmuieşte, iar în clipa aceea ma trezesc, scădat de sudoare, de ruşine şi de voluptate...

-Haide, Wehsal, încearcă sa taci acum şi sa-ţi ţii limba pîna ajun-m la băcan şi pînâ cînd cineva o sa se urce în trăsura cu noi. Iata ce propun şi iată ce-ţi poruncesc. Nu vreau sa te jignesc şi recunosc ca eşti într-o situaţie nenorocita, însă în ţara mea se povesteşte întîmplarea unui oarecare om pedepsit în felul următor: pe cînd vorbea îi ieşeau din gura şerpi şi broaşte, adică la fiecare cuvînt un şarpe sau o broasca. Povestea nu spune cum a scăpat din încurcătura, însă întotdeauna mi-am închipuit ca a trebuit să sfîrşeasca prin a tăcea.

- Dar cînd se afla într-o asemenea situație, spuse Wehsal pe un ton jalnic, omul simte nevoia, dragul meu Castorp, simte imperios nevoia sa vorbească și sa-și ușureze inima.

- Ba dacă vrei este chiar un drept al omului, Wehsal. însă după părerea mea exista drepturi de care am face mai bine sa nu ne folosim.

Prin urmare tăcu, așa cum hotărîse Hans Castorp, și de altfel ajunseră repede în fața căsuței băcanului, împodobita cu vița sălbatică. Naphta și cu Settembrini se și găseau în stradă, unul în paltonul lui vechi, tivit cu blana, celalalt cu un pardesiu gălbui potrivit cu vremea, Pardesiu tighelit la toate cusăturile, care îi dădea un aer de filfizon. își acura semne, se salutara în timp ce trasurile întorceau, iar domnii se ara. Naphta ca al patrulea, în primul landou, alături de Ferge; fnbnni, într-o dispoziție strălucitoare, scînteind de glume și veselie, Urca alături de Hans Castorp și de Wehsal. De altminteri, acesta din H cedă locul din fundul trăsorii, iar domnul Settembrini îl ocupa cu unuia care se plimba pe corso, altfel spus cu o indiferența distinsa. C₀, ' cu acea atitudine și poziție a trupului care gusta o odihna

pl_a de-a lungul unui decor ce se schimba mereu, elogia

pl_a cerea

g

g

Plimbării, manifesta fața de Hans Castorp niște sentimente s_{IR}^I_ a ec^une părinteasca și chiar îl dezmiarda de cîteva ori pe obraz, îndrumîndu-l sa uite de propriul sau eu antipatic și sa

Carep_{un} ~* "La 'Ume p'ma de lumina, aratîndu-i-o cu mîna dreapta, pe a ° mînușă de piele roasa.

690

THOMAS MANN

Făcură o plimbare minunată. Caii, toți patru cu boturile alb teni și vinjoși, cu părul lucios, neted - cai bine hrîniți - mergeau l "" cu pas viguros, pe un drum bun, pe care încâ nu era praf. Blocu ' de stînca, în crăpăturile cărora creșteau iarba și flori, se apropiau de ei, stîlpii de telegraf fugeau înapoi, pădurile se cațarau pe povîm' cotituri grațioase le ieșeau înainte și ei le depășeau. Toate le țineau ozitatea încordată, iar niște lanțuri de munți, pe alocuri încâ acoperit' ri zăpadă, continuau să tot apară în depărtare, în plin soare. Puțin du aceea pierdură din vedere priveliștea familiară a văii, iar schimbar decorului obișnuit produse asupra spiritului un efect reconfortant î curînd

se opriră la marginea pădurii. De aici voiau să continue excursia pe jos și să atingă țintă - o țintă pe care o și percepeau de cîtva timp deși destul de slab și fără să-și fi dat seama din primul moment. Cu toții distinseră un zgomot îndepărtat, un amestec de fîșîit, foșnet, freamăt și vuiet surd care, cîteodată, se pierdea în tăcere, dar pe care excursioniștii se îndemneau să-l asculte și-l ascultau cu auzul mereu încordat.

— Pentru moment, spuse Settembrini care venise adesea pînă aici, zgomotul pare destul de timid. Însă la fața locului, în acest anotimp, este brutal — nici n-o să ne mai auzim vorbind.

Așadar, pătrunseră în pădure pe o cărare acoperită cu ace de brad umede; în frunte, Pieter Peeperkorn, cu fetrul negru tras pe frunte și pasul ușor șovăitor, mergea, sprijinindu-se de brațul tovarășei lui de călătorie; lă mijloc, Hans Castorp, fără pălărie, ca toți ceilalți domni, cu mîinile în buzunare, cu capul plecat, privind în jur și fluierînd ușor; după ei Năphtâ și Settembrini, apoi Ferge și Wehsal, și, în sfîrșit, mala-iezul singur ducea coșul cu merinde. Se vorbea despre pădure.

Pădurea aceasta nu era că toate celelalte. Oferea un aspect pitoresc straniu, ba chiar exotic, și în tot cazul lugubru. Era năpădită de un soi licheni acoperiți cu mușchi, fiind complet căptușită, complet înâb

ca niște bărbi lungi, incolore, urzeala cîltoasa a plantei parazite

atirna de

pe ramurile înfășurate și încîlcite în această rețea, încît acele aproape nu se mai vedeau, nu mai distingeai decît ghirlande de mușcn ^

acestea slujeau înăbușitor, straniu, pădurea care oferea un

rîie 1^ bolnăvicios și vrăjit. Pădurea nu era sănătoasă, suferea de-o ^

riantă, care amenința s-o sufoce, aceasta era părerea generală,'

ce micul grup înainta pe cărarea acoperită cu ace, avînd în ure ^

moțul Cascadei ce se auzea tot mai aproape, vacarmul și șuier

MUNTELE VRĂJIT 691

au încetul cu încetul, un adevărat muget înspăimîntător și păreau firme ceea ce spusese mai înainte Settembrini. Sa o cotitură a drumului deschise priveliștea defileului stîncos și

r. c. neste care trecea un pod, unde cădea cascada, și în clipa când o păduros p

• - zgomotul crescă în intensitate — era un zgomot infernal. Masele ă se prăvăleau vertical, într-un singur jgheab de cascadă înaltă de

1 puțin șapte sau opt metri și destul de lată, apoi se năpusteau ■ âlmășindu-se peste stînci. Se rostogoleau cu un zgomot înnebunitor - care parca erau amestecate toate sunetele și toate stridențele posibile, tunet armă și vîjîit, muget și urlet, șuierături, fanfare, plesnituri și sfîrîituri, dangăt și vaier de clopot și, în adevăr, aproape că te asurzeau. Vizitatorii se apropiară de stîncă lunecoasă, se uitară împroșcați fiind de un suflu umed, învăluiți de un fel de abur ca o pulbere rece de apă, cu urechile pline și înfundate de vuiet, schimbînd mereu priviri, clătînd din cap cu un zîmbet intimidat și continuară să contemple acest spectacol, această catastrofă neîntreruptă, făcută din spumă și vaier, al cărei bubuit înnebunitor și cumplit îi amețea, îi înfricoșă și le provoca iluzii auditive. Aveai impresia că auzi îndărătul tău și pretutindeni niște strigăte de alarmă, niște amenințări și trompete, și un vălmășag de aspre voci omenești.

Strînși îndărătul lui *mynheer* Peeperkorn - doamna Chauchat se afla printre cei cinci domni - toți priveau, o dată cu el, torentul. Nu-i distingeau chipul, însă îl văzură descoperindu-se, lăsînd libere flăcările «be ale pârului și cum, umflîndu-și pieptul, trase cît mai mult aer.

omunica unii cu alții prin priviri și gesturi, căci vorbele, chiar dacă e-ai fi spus la ureche, ar fi fost înăbușite de tunetul cascadei. Buzele lor

steau cuvinte de uimire și de admirație care nu erau percepute. Hans orP. Settembrini și Ferge căzură de acord, prin semne făcute cu

af> ' sa se cațare pînă în vîrfurile defileului în fundul căruia se aflau, sa d Pasarela superioară și să privească rostogolirea apei de acolo,

tii - U 6ra prea greu: îi ducea o scară pieptișă, cu trepte înguste, al tul " Stn Că spre un etaj superior al pădurii; se cățarara, unul după e asc'r1 Serâ pe Pasarelă și de la mijlocul podului aruncat peste arcul st fâb" ' eZernat' de balustradă, făcură semn prietenilor de jos. Apoi de tOr P°dul și apărură iarăși în ochii celor ramași în

urmă, dincolo

Sch' Pe CarC ma* ^OS " traversa un al doilea pod. s ^e ser_{nne}
dintre ei se referea acum la gustare. Cei mai
eau câ era mai bine sa se depărteze de zona zgomotoasă, așa
692

THOMAS MANN

Încît sa se poată bucura de această masa în aer liber nu ca niște muți, ci cu auzul ușurat de vuiet. Trebuira totuși sa-și dea sea ^ Peeperkorn era de părere opusa. El clatină din cap, arata cu deee ** mai multe ori fundul prapastiei, iar buzele tremurînde, care se d deau cu efort, articula un „aici"! Ce puteau sa facă? în probi administrative el era șef și stapîn. Autoritatea personalității sale influențat oricum hotărîrea, chiar daca el n-ar fi fost, ca întotdeauna organizatorul și inițiatorul excursiei. Un om de asemenea dimensiun' fost și va rămîne de-a pururi un tiran și un autocrat. *Mynheer* voia sa gustarea în fața cascadei, în vuietul ei de tunet, căci asta era înca-paținarea lui suverana, și oricine nu voia sa se lipsească de masa trebuia sa rămîna pe loc. Mai toți erau nemulțumiți. Domnul Settembrini, care vedea spulberîndu-se orice posibilitate a unui schimb de păreri, a unei conversații sau a unei dezbateri democratice și corect rostite, își arunca mîna peste cap într-un gest de deznădejde și resemnare. Malaiezul se grăbi sa execute ordinele stapînului sau. Existau doua scaune pliante pe care le sprijini de peretele stîncos, pentru *mynheer* și pentru doamna. Apoi așeza la picioarele lor, pe o fața de masa, ceea ce se afla în coș: cești de cafea și pahare, termosuri, prăjituri de casa și vin. Toți se îmbulziră sa primească ceea ce li se oferea. După aceea luară loc pe stînci, pe balustrada podului, ținînd fiecare în mîna ceașca cu cafea fierbinte, iar pe genunchi farfuria cu prăjituri - și luară masa pe tăcute, în zgomotul asurzitor.

Peeperkorn, cu gulerul de la haina ridicat, cu pălăria pusa jos, lîng^a el, bau vin de porto dintr-un păhărel de argint cu monograma, pe care-l goli de mai multe ori. Și, deodată, începu sa vorbească. Ciudat om! Era cu neputina sa-și audă măcar propria-i voce, nici vorba despre ceilalți poată desluși barem o singura silaba din ceea ce le dădea sa înțele fara sa fie auzit. Dar el ridica arătătorul, întindea brațul stîng, *pn*t păhărelul cu mîna dreapta, își înalță oblic palma și lasă sa l se regeasca figura mișcată de cuvinte și gura articulînd vorbe lips^l sunet, de parca ar fi fost pronunțate în vid. Ceilalți socotiră renunța curînd

la aceasta sfortare inutila la care toti priveau cu u stingherit - dar el continua sa vorbeasca cu gesturi fascinante ale stîngi care atrageau atenția, cu tot vacarmul asurzitor, îndrep ochii mici, obosiți și decolorați, dar deschiși larg sub zbîrcitunile ^ cînd către unul, cînd către altul dintre spectatori, astfel încît ce se adresa era silit de fiecare data sa aprobe din cap, cu sprînțe

MUNTELE VRĂJIT

693

cu gura deschisa, apropiind de ureche mina făcuta pîlnie, ca și cum

f fost posibil sa se remedieze în vreun fel oarecare o situație atît de rata. Și iată-l că ajunsese chiar sâ se înalțe în picioare! Cu păhărelul

înă cu gulerul ridicat al hainei de călătorie mototolite și care-i a pînă peste glezne, fara pălărie, cu fruntea înalta, de idol, brăzdata,

- conjurată de vîlvataia parului alb, stătea drept, rezemat de stînca, iar

f ura i se însuflețea în timp ce, cu un gest profesional, făcea un cerc cu

atătorul și policarul, însoțind o închinare muta și confuza cu gestul

mperios al preciziei. Puteau fi recunoscute după mișcări și i se citeau pe

buze unele cuvinte pe care le rostea de obicei: „Perfect”, „lichidat” — și

nimic mai mult. Se vedeau aplecările capului, o amărăciune îi sfîșia

buzele și nu mai era decît o imagine a durerii. Apoi se văzu înflorindu-i

parcă, în obraji, gropița ștregărească de sibarit, dădu impresia ca

dansează ridicîndu-și poalele: din nou apăru impudicitatea sacra de

preot păgîn. Ridică păhărelul, îl făcu sa descrie un semicerc prin fața

oaspeților și îl goli din doua sau trei înghițituri, pînă-n fund, dîndu-l

peste cap. După aceea, întinzînd brațul, încredința obiectul malaiezelui

care-l luă ducînd mîna la piept - apoi, în sfîrșit, dădu

semnalul plecării.

Toți se înclinară în fața lui pentru a-i mulțumi, pregătindu-se să se

conformeze dispoziției. Cei care se ghemuisera pe jos sarira în picioare,

cei care stătuseră rezemați de balustradă își îndreptară trupurile. Firavul

javanez, cu pălăria tare și haina cu guler de blana, strânse resturile

gustării și vesela. În aceeași ordine în care veniseră, ajunseră pe poteca

umedă și acoperită cu ace de pin, prin pădurea de nerecunoscut din

cauza lichenilor, la locul de pe șosea unde îi așteptau trasurile.

Hans Castorp lua loc de data aceasta cu stapînul și cu tovarășa lui de

orie. Stătea în fața lor, alături de minunatul Ferge căruia problemele

nu erau complet străine. Nu se vorbi aproape nimic în timpul cern spre casă. *Mynheer* ședea cu mâinile întinse pe cuvertura care

lăsa să se vadă genunchii lui cit și pe aceia ai Clavdiei, lasînd să se atîrne

înainte și Naphta coborîră și-și luară rămas bun mai înainte

în timp ce se trecură peste calea ferată și cursul de apă.

Wehsal, singur

se despartea de el, urca șoseaua care ducea la „Berghof” unde

se despartea în fața porții.

Conștient că Hans Castorp în acea noapte somnul atît de ușor ca o

cu noaptea unei alarme interioare, despre care sufletul lui nu avea

capăt, simțea căreia sesizase modificarea aproape imper-

ceptibilă a tăcerii nocturne a „Berghof”-ului, iar trepidarea

694

THOMAS MANN

abia sensibilă a clădirii provocată de un pas străin să fi fost

sufic' să-l trezească și să-l facă să se ridice, pe deplin conștient în ^oa oaselor și să se rezeme de perna? Se trezise, în adevăr, cu câteva mai înainte ca cineva să-i bată la ușa, fapt care avu loc puțin după două noaptea. Răspunse imediat, fără să mai fie somnoros, cu toată terea și prezența de spirit. Era vocea puternică însă șovăitoare a u ■ infirmiere a sanatoriului, care-l ruga din partea doamnei Chauchat coboare imediat la etajul întâi. Cu vigoare sporită răspunse ca va ve " sări din pat, se îmbracă în grabă, își îndepărtă cu mîna părul de pe frunt și coborî nici prea iute și nici prea încet, nemaipunîndu-și întrebarea-„de ce?", ci mai degrabă: „cum?" era posibil să fie chemat la o asemenea oră.

Găsi larg deschise ușa salonului și pe aceea de la dormitorul olandezului, unde erau aprinse toate luminile. Se aflau acolo cei doi medici supraveghetoarea von Mylendonk, doamna Chauchat și servitorul malaiez. Acesta din urmă nu mai era îmbrăcat ca de obicei, ci purta un soi de costum național, o bluză cu dungii late, cu mâneci lungi și largi, o fustă multicoloră în loc de pantaloni, o bonetă conică de stofă galbenă pe cap, iar în afară de toate acestea, mai avea și o amuletă pe piept; stătea nemișcat, cu brațele încrucișate pe partea stîngă, la căpătîiul patului în care Pieter Peepkorn era lungit pe spate, cu mîinile întinse. Palid, Hans Castorp cuprinse dintr-o privire, de la intrare, întreaga scenă. Doamna Chauchat se vedea din spate. Era așezată într-un fotoliu scund, la picioarele patului, cu cotul sprijinit pe cuvertură, cu bărbia în mină, acoperindu-și cu degetele buza inferioară și privind figura tovarășului de călătorie.

— 'nă seara, prietene, îi spuse Behrens care se întreținuse în șoapta c doctorul Krokowski și cu supraveghetoarea, și dădu din cap cu un aer melancolic, rîsucindu-și mustața albă. Era în halatul de medic, ste copul îi ieșea din buzunar, purta papuci brodați și n-avea guler. Nimic făcut! adăugă el cu jumătate de voce. Treabă pregătită cu gnjâ-apropie-te. Aruncă-ți o privire de cunoscător și o să fii de acord c că s-a prevenit, în mod deliberat, orice intervenție medicală.

în vârful picioarelor, Hans Castorp se apropie de pat- ^{vn} . malaiezului îi urmăreau fiecare mișcare, se roteau fără să în ^ față, astfel că i se vedea numai albul ochilor. Dintr-o privire

ț î căT pieziș constată că doamna Chauchat nu se ocupa de el, astteii <-

locului, într-o atitudine caracteristică, adică sprijinit pe un pl

T&0

MUNTELE VRĂJIT

695

le încrucișate pe pîntec și cu capul înclinat pe umăr într-o contem-

10 ■ respectuoasă, gînditoare. Peeperkorn era culcat, acoperit cu

P irtura de mătase roșie, în cămașa sa de tricou, așa cum Hans Castorp

use adesea. Mîinile îi erau umflate, de un vînăt care se apropia de

ca și unele părți ale obrazilor. Faptul acesta îl desfigura într-o Răsură, deși trăsăturile maiestuoase rămăseseră aceleași.

Chiar în

astă poziție de odihna, conturul frunții deasupra pleoapelor închise,

- alte de idol, ieșea în evidență, încadrat de cîteva șuvițe albe, și de

tru sau cinci cute orizontale care coborau în unghi drept de-a lungul

fmpleurilor, săpate de încordarea obișnuită a unei întregi vieți.

Buzele cu

rictus amar erau întredeschise. Învinețirea dovedea o oprire brusca, o

stăvilire violentă și apoplectică a funcțiilor vitale.

Hans Castorp rămase un moment pe gînduri, punîndu-și întrebări în legătură cu situația; șovâia să-și schimbe atitudinea, așteptînd ca „văduva” să-i adreseze cuvîntul. Cum ea tăcea, socoti preferabil sa n-o tulbure și se întoarse către grupul celorlalte persoane din spatele său. Consilierul îi făcu semn din cap în direcția salonului. Hans Castorp îl urmă. -*Suicidium?* îl întrebă el cu jumătate glas și profesional... - Vezi bine! îi răspunse Behrens făcînd un gest disprețuitor și adăugă: Și încă cum! La superlativ. Ai mai văzut vreodată vreun astfel de articol de lux? întrebă el scoțînd din buzunar o mică teaca de formă neregulată de unde scoase un obiect minuscul pe care-l arătă tînărului... Eu, nu! Dar merită să fie văzut. Nu știi niciodată tot. Este de o ciudată ingeniozitate. I l-am luat din mîină. Atenție. Dacă-ți cade o picătură pe Piele, riști să te arzi.

Hans Castorp întoarse între degete misteriosul obiect. Era din oțel,

eȘ, aur și cauciuc, cu un aspect foarte bizar. Se vedeau doua

gheare de

°P , în formă de furculiță, îndoite și foarte ascuțite, și o parte mijlocie

ondulată, din fildeș încrustat cu ăur în care ghearele erau într-o oare-

măsură articulate, iar totul se termina printr-un fel de pară de cauciuc țarp rv

c- dimensiunea n-o depășea pe aceea a doua degete groase.

-Ce

~ Asta,

Poate fi asta? întrebă Hăns Castorp. răspuse doctorul Behrens, este o seringă pentru injecții. Sau,

dj .. Într-un alt punct de vedere, este un mecanism care reproduce

dj .

cu ochelari. Înțelegi? Nu pari lămurit, spuse el, în timp ce

J? helari. Înțelegi? Nu pari lămurit, spuse el, în timp ce

jj Storp> buimăcit, nu pierdea din ochi ciudatul instrument.

lată „ „s c°mplet compacți, ci străbătuți de un tub capilar, de un e im al cărui orificiu de intrare se vede limpede aici, pe

696

THOMAS MANN

partea din față, puțin deasupra ghearelor. Bineînțeles că aceste tub sînt deschise și de cealaltă parte, comunica deci cu deschiderea ■ cauciuc care face corp comun cu partea mijlocie, de fildeș. în mo ^ mușcăturii, dinții se retrag ușor, cum cred ca-ți dai seama, și ex asupra rezervorului care alimentează canalele o ușoara presiune încît în momentul precis, cînd ghearele pătrund în carne, veninul introdus în circulația sîngelui. Pare destul de simplu cînd ai obiectul" față ochilor. Dar trebuia inventat. Fară îndoiala că ă fost fabricat du propriile sale indicații.

— Desigur! spuse Hans Castorp.

— Nu cred că doza a fost prea mare, urma consilierul.

Cantitatea tre buie sa fi fost înlocuita prin...

— Dinamică, îl completa Hans Castorp.

— Cam așa. Vom afla noi ce este. Putem aștepta cu oarecare curiozitate rezultatul analizei, întrucît ne va da probabil ocazia sa aflăm lucruri noi. Vrei să punem rămășag că exoticul nostru, servitorul de colo, din spate, care s-a pus astă-seară la mare ținută, ne-ar putea informa cu precizie? Eu presupun că este un

amestec făcut din venin de animale și otrăvuri vegetale, de un rafinament, oricum, desăvârșit, căci efectul trebuie să fi fost fulgerător. Totul ne arată că i-a tăiat instantaneu respirația: paraliza centrului respirator, înțelegi, asfixie rapidă, probabil fără eforturi și fără durere.

— Deie Domnul! zise Hans Castorp pios și suspinînd înapoie consilierului tulburătorul obiect minuscul, apoi se întoarse în camera de culcare.

Numai malaiezu și doamna Chauchat erau încă acolo. De data aceasta Clavdia ridică ochii spre tînarul care se apropiase din nou de Pa •

— Aveai tot dreptul să fii chemat, zise ea.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, îi spuse Hans Castorp-Aveți dreptate. Ajunsesem să ne tutuim. Mi-e rușine pînă în wⁿ sufletului ca din această cauză m-am jenat de oameni și am recur perifrize. Ați fost lîngă el în ultimele momente?

— Servitorul m-a anunțat cînd totul se sfîrșise.

— Avea o asemenea dimensiune, relua Hans Castorp, încît r secătuirea puterii de a percepe viața intens și cu pasiune, ca pe ^ strofă cosmică, ca pe o rușine în fața lui Dumnezeu. Căci s ^ organul nupțial al lui Dumnezeu, va rog să mă credeți. Era o .j regească... Iar cînd ești emoționat, ai curajul să te folosești de

MUNTELE VRĂJIT

697

ar grosolane și nelegiuite, dar care sînt mai solemne decît cuvîntul de reculegere brevetate.

C'est une abdication, spuse ea. Știa de nebunia noastră? J\|f-am putut-o tăgădui, Clavdia. O ghicise după ce am refuzat să te ne frunte, în fața lui. Prezența sa în acest moment este mai mult • bolică decît reala, dar îmi îngădui să o fac, acum?

Cu un gest brusc și o mica mișcare din cap, Clavdia ridică fruntea, - chizînd ochii. Hans Castorp își apleca buzele pe fruntea ei. Privirile afenii, de animal, ale malaiezuului supravegheau scena, îndreptate într-acolo, arătîndu-și numai albul ochilor.

Marea stupiditate

Vom mai auzi încă o dată glasul doctorului Behrens — să-l ascultăm cu luare-aminte! Poate că-l auzim pentru ultima oară! Pînă și această poveste va avea un sfîrșit; cea mai mare parte a timpului său a trecut sau, mai curînd: desfășurarea conținutului său a căpătat un asemenea avînt, încît nu mai poate fi oprită, iar durată sa muzicală se apropie, deopotrivă, de sfîrșit, astfel

că nu vom mai avea poate prilejul să ascultăm vocea sprintenă și locuțiunile proverbiale ale lui Radamante. Îi spunea lui Hans Castorp:

- Castorp, bătrîne prietene, te plictisești. Faci o mutră lungă, îți citesc

în fiecare zi pe frunte proasta dispoziție. Ești un tip blazat, Castorp, te-a

«terat senzaționalul și dacă nu îți se propune în fiecare zi câte o noutate

pe Pnmâ clasă, bombăni și stai îmbufnat tot timpul sezonului mort. Am

dreptate sau nu?

Hans Castorp nu răspunde, și această atitudine dovedea că într-adevăr gmdurile păreau să-i fie destul de întunecate.

în dreptate, ca întotdeauna, își răspunde Behrens sie însuși. Și mai ^ . ea difuza aici otrava nemulțumirii, dumneata, cetățean nega-

aut '• ' Vec*ea ca nu esti deloc părăsit de Dumnezeu și de oameni, că d H e au un ochi asupra dumitale, că nu te-au pierdut din vedere,

Râh. eu' Si că încearcă în permanență și fără răgaz să te distreze.

°atrinul f? u

venif • ens mai este încă pe-aici. Dar sa lăsam gluma, băiete! Mi-a

'na_{int} H Uur_nnezeu mi-e martor că am avut nopți de insomnie mai

avut "sasl ceva care să te mulțumească. S-ar putea spune că am e iluminare — și adevărul este ca aștept multe de la această

698

THOMAS MANN

Plecarea

idee, adică nici mai mult, nici mai puțin decât dezintoxicarea și dumitale triumfala la o dată de o proximitate nebanuită.

Faci ochii mari, urma el după o pauză calculată, deși Hans C nu-i făcuse mari deloc, ci-l privea cu un aer somnolent și distrat-

orp

Și nici nu banuiești ce vrea sa spună batrînul Behrens. Iată cum stau lucruri 1

Este ceva care nu merge la dumneata și nu se poate ca acest lucru

scăpat onoratei dumitale apercipții. Nu merge în sensul ca fenomene de intoxicație nu mai corespund de mult afecțiunii dumitale pulmonare care este, incontestabil, foarte ameliorată. Nu numai de ieri mă gândesc la asta. Iată aici ultima dumitale fotografie... Să apropiem puțin de lumină acest obiect magic. Vezi, nici cel mai mare cîrcotaș și pesimist cum zice împăratul nostru, n-ar mai găsi aici mare lucru de observat. Mai multe focare sînt pe de-a-ntregul resorbite, cuibul de infecție s-a micșorat și s-a conturat mai precis, ceea ce, savant cum ești, nu se poate să nu știi că e un indiciu de vindecare. Totuși, această stare de lucruri nu explică prea bine oscilațiile neregulate ale febrei dumitale, tinere; iar medicul este obligat să caute alte cauze.

Hans Castorp dădu din cap, exprimînd doar o curiozitate politicoasă și atît.

- Acum, Castorp, te vei gândi, bineînțeles, că bătrînul Behrens este obligat să recunoască imediat că tratamentul său a fost greșit. Dar, astfel nu vei face vreun pas înainte și nu te vei arăta la înălțimea situației dumitale și a bătrînului Behrens.

Tratamentul n-a fost greșit, dar s-ar putea să fi rămas unilateral. Mi-a apărut posibilă eventualitatea ca simptomele dumitale să nu se datoreze exclusiv tuberculozei și deduc această probabilitate din faptul că astăzi, într-adevăr, nu mai este deloc cazul să le explicăm astfel. Trebuie ca tulburările dumitale au o altă origine-După mine, ai coci.

Potrivit profunde mele convingeri, repetă consilierul sublinuînd afirmația, după ce înregistra mișcarea din cap care se impune partea lui Hans Castorp, ai streptococi - ceea ce de altfel nu este un motiv înspăimîntat.

(Nu putea fi vorba de spaimă. Fizionomia lui Hans Castorp e fără mai degrabă un soi de recunoaștere ironică, fie a perspicacității căreia se află, fie a noii demnități cu care consilierul îl inves-

din
ipoteza.)

vani^{1*1}

- Nu e nici un motiv să fii cuprins de panică, ia acestă formulă de încurajare. Coci are toată lumea. Orice imbecil are

MUNTELE VRAJIT

699

• de ce să fii mîndru. De cîtăva vreme știm chiar că poți perfect de a ai streptococi în sînge și să nu prezinți nici un simptom vizibil

'fecție- Sîntem în prezența acestui fapt pe care mulți dintre

confracții

tri nu-l cunosc și anume ca sângele poate conține tuberculi
fara nici

fel de consecința. Am ajuns chiar foarte aproape de
presupunerea ca berculoza n-ar fi altceva decât o boala a
sîngelui.

Hans Castorp găsi acest lucru foarte interesant.

_ în consecință, cînd spun strepto, relua Behrens, nu trebuie,
bineînțele, sa-ți reprezinti imaginea unei boli grave. Analiza
bacteriologică a sîngelui ne va arăta daca acești corpusculi care
sînt de resortul meu s-au instalat într-adevăr la dumneata. Dar
numai tratamentul cu streptovaccin — căci va trebui sa-l
aplicam daca lucrurile stau astfel — ne va arăta dacă aceasta
este originea stării dumitale febrile. Iată calea pe care va trebui
s-o urmăm, draga prietene, și așa cum ți-am mai spus, socotesc
că rezultatul va fi cu totul neașteptat. Deși tuberculoza se
întinde uneori la nesfîrșit, totuși se întîmplă și sâ te vindeci
foarte repede și de boli de acest soi, iar daca într-adevar vei
reacționa la aceste injecții, peste șase saptamîni te vei simți ca
peștele în apa. Ce părere ai? Batrînul Behrens veghează, nu-i
așa?

-Pentru moment nu-i decât o ipoteza, răspuse Hans Castorp,
farâ entuziasm.

- O ipoteză care se poate confirma, o ipoteza foarte fecunda,
răspuse consilierul. Îți vei da seama cît este de fecunda cînd
vei vedea descind cocii în culturile noastre. Mîine dupa-amiaza
te vom înțepa,

torp, 'ti v°m lua sânge; după toate regulile artei bărbierilor de
țara. s e o plăcere în sine și nu va putea avea asupra corpului și
sufletului du mitale decât efecte dintre cele mai fericite...

ans Castorp se declara dispus sa se supună și acestei variații,
și l consilierului pentru atenția pe care i-o acordase. Cu capul
ple-

Pe umăr, îl privi pe Behrens cum se depărta. Intervenția
șefului se se exact la momentul critic; Radamante interpretase cu destula no
J°cul fizionomiei și starea de spirit a oaspetelui de pe munte, iar
pe c experiența era destinata - chiar în mod special destinata,
lucru t_reac. e aWel nîcî nu_i ascunsese _ sa_] ajute pe Hans Castorp sa Putea
punctul mort la care ajunsese de cîtava vreme, așa cum se uui ir,
^n expresia sa care o amintea exact pe aceea a raposat-

°ăChim rînrl ■

.. >-ina anumite hotarîn neînduplecate și anumite sudan se

J

700

THOMAS MANN

Dar asta nu este tot. Nu numai ca Hans Castorp părea sa fi ajuns la

un asemenea punct mort, dar acest lucru îi apărea adevărat pentru l întreaga, pentru tot, pentru „ansamblu” sau mai curînd: i se părea ne^ puit de greu sa deosebească, în cazul de față, particularul de gener I n la neobișnuitul sfîrșit al relațiilor sale cu o anumita personalitate d tulburările de tot felul pe care acest sfîrșit le provocase în sanatoriu ' H cînd Clavdia Chauchat părăsise din nou comunitatea celor de-aic' sus; de la despărțirea care avusese loc, la umbra tragica a unei m ■ renunțări, din respect pentru defunct, între tînara femeie și cel care s tutuise cu stapînul și suveranul ei, deci, de la aceasta cotitura - tînărul ' i se părea că ceva șchiopată atît în lume cît și în viața; ca toate mergeau din ce în ce mai prost și ca îl cuprindea o neliniște crescîndâ; ca și cum un demon ar fi pus mîna pe putere, un demon periculos și bufon, care juca de multă vreme un rol însemnat, dar care își proclamase de curînd autoritatea fără rezerve, inspirînd o teroare misterioasa și sugerînd gînduri de fugă — un demon care se numea stupiditatea.

Se va socoti poate că autorul își încarcă paleta cu prea mult romantism, asociind cuvîntul stupiditate principiului demonic și afirmînd ca producea o teroare misterioasă. Și totuși, nu este un basm, iar noi urmărim foarte exact trăirea personală a simplului nostru erou - pe care o cunoaștem, este adevărat, dintr-o sursă ce scapă oricărui control - și care dovedește că stupiditatea poate căpăta în anumite împrejurări acest caracter și inspira asemenea sentimente. Hans Castorp privea în jurul lui... Și nu numai că vedea lucruri lugubre, îngrijorătoare, dar înțelegea ce vedea: viața în afara timpului, viața nepăsătoare și fără speranțe, viața ca destrăbălare a unei stagnări active, viața moarta. Totuși, aceasta viață era activă în felul ei; toate soiurile de ocupații erau practicate, dar din cînd în cînd una dintre ele degenera într-o modă furibundă in fața căreia toată lumea se supunea cu fanatism. Astfel, pasiunea pen fotografiile de amatori deținuse întotdeauna un loc important în iu „Berghof '-ului; de două ori pînă atunci - căci dacă ramîneai, aici, -un timp

suficient de îndelungat, asemenea epidemii se puteau rep deși această pasiune degenerase timp de săptămîni și de luni într-o unie generală, astfel încît nu era nimeni care, cu expresia conce cu capul înclinat deasupra unui aparat proptit de coșul pieptului- ■ declanșeze un obiectiv, iar copiile circulau la nesfîrșit în timpul De multa vreme camera obscură pusa la dispoziția celor internați corespundea necesităților. Se camuflau cu perdele negre fere-ușile de la balcoanele camerelor și se meșterea, la lumina roș

entrata, .sâim (.«ei-
MUNTELE VRĂJIT

701

băile

, chimicale pînă cînd un incendiu a fost cît pe ce sa izbucnească,

udentului bulgar de la masa „rușilor bine” nu i-a lipsit mult sa fie ' f rmat în cenușă, după care administrația a interzis aceasta îndelet-în camere. De altfel, procedeul simplu de a fotografia înceta sa " ' intereseze. Se lansară fotografiile executate la magneziu și foto-fiile în culori după procedeul Lumiere. Se treceau din mîna în mîna rt te ^g persoane care, surprinse de fulgerul magneziului, cu ochii f și cu figurile palide și convulsionate, păreau cadavrele unor oameni sasinați, pe care cineva i-ar fi așezat în picioare. Iar Hans Castorp ăstra o placă înrămata cu carton care, atunci cînd era privita în transparență, îl înfățișa între doamna Stohr și domnișoara Levi cea cu pielea de fildeș, prima într-un tricou albastru ca cerul, cea de-a doua într-unui purpuriu, cu o figura bronzata și printre flori de păpădie galbene, dintre care una îi era înfiptă la butonieră, totul pe un fond de gazon de un verde de culoarea veninului.

Mai exista și mania de a colecționa mărci poștale, care, practicata permanent de anumiți pacienți, devenea uneori o nebunie generală. Toată lumea lipea, schimba, trafica. Toată lumea era abonata la reviste filatelice, corespundea cu firme speciale din toată lumea, cu asociații de amatori, se cheltuiau sume neverosimile pentru cumpărarea anumitor timbre rare și acesta era chiar cazul unor pacienți a căror avere nu îngăduia decît cu greu șederea de luni și ani în acest așezamînt luxos.

Această epidemie ținu pînă cînd un alt snobism îi lua locul, bunul-gust unpunînd stocarea și consumarea cu nesaț a unor mari cantități de ciocolată, de cele mai diferite mărci. Toata lumea avea buzele negre, iar Produsele cele mai apetisante ale

bucătăriei „Berghof”-ului nu mai erau apreciate de pînțelele îndopate și stricate de *Milka-Nut, chocolat ci la Teme d'amandes, Marquis-Napolitains* și de limbile de pisică învelite m foite aurii.

esenele de purceluși, executate cu ochii închiși, distracție inaugu-

w r-o seară de carnaval de către cea mai înalta autoritate a sanato-

.§1 căreia, de atunci, toata lumea i se deda adesea, aduseră moda

r geometrice de răbdare, cărora le era dedicat, în anumite con C' întreșu' efort mental al pacienților „Berghof-ului, fiindu-le

manif 6 ^îna Ș* ultimele gânduri ale muribunzilor în supremele lor

^mriul an ^e energie. Timp de saptamîni întregi, sanatoriul trai sub

Cercuri ' ur* complicate care se compunea din nu mai puțin de opt

PerfOrm ^ m'ci și din mai multe triunghiuri înscrise unul într-altul.

era ca această figura sa fie desenata dintr-o singura linie;

702

THOMAS MANN

dar adevărata măiestrie consta să o execuți cu ochii strîns legat' pe care, exceptînd anumite greșeli de estetică, lipsite de împo numai procurorul Paravant a fost în stare să-l duca pîna la canat pi era stăpînit în chip deosebit de aceasta manie a preciziei.

Știm ca se dedicase matematicilor, am aflat chiar din gura silierului aulic și cunoaștem rușinoasa origine a acestei toane ale c efecte calmante l-am și auzit elogiindu-le. Ea potolea ațîțarea simțuri și daca toata lumea ar fi urmat exemplul procurorului, anumite masu de prevedere care trebuiseră luate de curînd, ar fi fost fara îndoial inutile.

Aceste masuri constau în special din închiderea tuturor trecerilor dintre balcoane, adică dintre balustrada și pereții de sticla mata, cu niște ușițe pe care baieșul venea sa le încuie peste noapte, cu un surîs jovial începînd de atunci, camerele de la etajul întîi, care dădeau pe veranda, erau foarte căutate, pentru ca, odată trecuta balustrada, se putea merge din balcon în balcon, pe deasupra acoperișului de sticla. Daca însă n-ar fi fost decît procurorul, nu s-ar fi simțit desigur nicidecum nevoia să se recurgă la aceasta nouă restricție. Periculoasa ispita căreia, din cauza sosirii unei anumite Fatma egiptene, îi căzuse prada

Paravant, era de mult înfrînta și aceasta fusese ultima care îi mai ațîțase simțurile. Procurorul se aruncase cu o ardoare înțetită în brațele zeiței cu ochii limpezi și-i lăuda puterea calmanta în termeni extrem de edificatori, iar problema care zi și noapte pusese stăpînire pe gîndurile lui, căreia el îi dedica toata stăruința și tenacitatea sportivă de care era în stare și pe care odinioară — înainte de a pleca într-un concediu ce amenința să devină o pensionare definitivă - o practicase pentru a duce în ispită și alți nefericiți infractori - aceasta problema nu era alta decît cvadratura cercului.

Funcționarul dezrădăcinat căpătase, în timpul acestor studii ale să convingerea că încercările prin care știința pretindea a fi stabilită valoarea realizării acestei figuri geometrice nu erau demne de încredere și că soarta nu-l îndepărtase de umanitatea inferioară a lumii celorlalte — nu-l adusesese aici decît pentru că-l alesese ca să coboare acest transcendent în domeniul posibilităților terestre. Iată cum își vedea misiunea. Desena cercuri și calcula oriunde s-ar fi aflat, acoperite cu tități enorme de hîrtie cu figuri, litere, cifre, simboluri algebrice — a figura sa bronzată, figura unui om în aparența perfect sanată — expresia absentă și îndărătnică a maniacului. Conversația sa se desfășura în exclusivitate și cu o înfricoșătoare monotonie numai

MUNTELE VRĂJIT

703

ului proporțional π , aceasta fracție care te ducea la exasperare și în genul umil al unui calculator numit Zacharias. Dacă o stabilise P. — „: «îr, a la a doua sută zecimală — și asta într-un mod fastuos

tuit pentru că două mii de zecimale n-ar fi epuizat cu nimic mai înfăptuite de a obține o precizie, de altfel irealizabilă. Toată lumea anatoriu fugea de filozoful chinuit, căci aceia pe care reușea să năvălească erau siliți să-i rabde șuvoiul de vorbe înflăcărâte, menite să-i facă să simtă rușinea și oprobriul pe care iraționalitatea iremediabilă a acestei proporții mistice le constituiau pentru spiritul omenesc. Inutilitatea veșnicilor înmulțiri ale diametrului cu π - pentru a determina perimetrul pătratului superior razei, deci pentru a stabili aria acestui cerc, îl făcea pe procuror să treacă prin crize de îndoială. Se întreba dacă, de la Arhimede încolo, omenirea nu complicase inutil soluționarea problemei și dacă aceasta soluționare nu era, în realitate, de o simplitate copilărească. Cum? Nu se putea face

oare din orice cerc o linie dreaptă? Nu se putea oare schimba orice dreapta într-un cerc? Uneori Paravant se credea foarte aproape de marea descoperire. Era văzut adesea, seara târziu, stînd la masa lui, în sufrageria goală și prost luminată. Așeza cu grija un fir în forma de cerc și, prin surprindere, îl întindea ca-ntr-o amară reverie. Consilierul aulic îl încuraja uneori în melancolica sa obsesie, ba chiar i-o și întreținea. Nefericitul i se adresa o dată și lui Hans Castorp, apoi încă o dată, deoarece întîlnise la acesta o înțelegere prietenoasă față de misterul cercului. Îi demonstra tînarului impasul cifrei π cu ajutorul unui desen foarte precis în care, cu prețul unui efort neînchipuit, înscrișese un cerc între un poligon exterior și unul interior cu laturi minuscule și nenumărate, executat cu cea mai mare exactitate a care Putea ajunge un om. Dar restul, deci curba, care scapă în mod ^c și spiritual raționalizării și calculului — aceasta — spunea procu-

cu laica tremurînd — acesta reprezenta π ! Hans Castorp, cu toată ^{V0II}Ha lui, manifesta mai puțin interes pentru π decît pentru inter-p^o sau- îi spuse că totul nu era decît o iluzie, îl sfătui pe domnul ^ nt sa nu se entuziasmeze prea mult pe parcursul acestei cercetări la i ' ^espre punctele fara întindere din care se compunea cercul de p_{rec} putu| sau ce nu exista și pîna la sfîrșitul care nu exista mei atît, s_{ensu}] §1 desPre melancolia înfumurată a veșniciei care, fara a avea ^{v°rbj} H 6Une^ direcții, se urmarea numai pe sine în sine însăși, și îi mod_{tr} Oate acestea cu o cucernicie atît de potolită, încîi exercita, în ^{or}> o influență calmantă asupra procurorului.

I I

Ir.

! I

704

THOMAS MANN

De altfel, însăși firea excelentului Hans Castorp îl împinge measca destăinuirile diferiților sai tovarăși căzuți prada vreunei rî • și care-i mărturiseau cît suferă ca nu mai găsesc nici un fel de înt 1 ^{Xt} la ceilalți pacienți care luau viața în gluma. Un fost sculptor ri ⁶ dintr-o provincie austriacă, un om în vîrstă, cu mustața albă coroiat și ochii albaștri, concepuse un plan financiar - pe car caligrafiasse, subliniind cu tuș pasajele importante - plan care con idea ca fiecare abonat al unui ziar trebuia sa verse la

Începutul fiecărei luni o cantitate corespunzătoare cu patruzeci de grame de ziare vechi zi, ceea ce făcea pe an cam 14000 de grame, în douăzeci de ani peste 288 de kilograme, care, socotind kilogramul la 20 de pfenigi, reprezenta o valoare de 57,60 mărci. Cinci milioane de abonați - arata în continuare memoriul — ar furniza, deci, în douăzeci de ani, formidabila suma de 288 de milioane de mărci, din care două treimi s-ar deduce din prețul noilor abonamente, iar surplusul, o treime sau aproximativ 100 de milioane de mărci, ar fi destinat operelor umanitare, încurajării talentelor țării, finanțării sanatoriilor populare pentru bolile de plămâni și așa mai departe. Planul era elaborat într-un mod foarte amănunțit. Autorul sau reprezentase, prin grafice, chiar baremul după care organizația însărcinată cu colectarea hârtiei trebuia să calculeze în fiecare luna valoarea, ba concepușe și formularele perforate care ar servi drept chitanțe pentru sumele vărsate. Proiectul era justificat și fondat din toate punctele de vedere. Risipa nebunească și distrugerea hârtiei de ziar, pe care oamenii neștiutori o aruncau la canal și în foc, era o înaltă trădare față de pădurile noastre, o lovitură dată economiei noastre naționale. Crușarea și economisirea hârtiei însemna crușarea și economisirea celulozei, a pădurilor, a materialului uman pe care-l necesita fabricarea celulozei și a hârtiei. Cum hârtia de ziare vechi putea fi capată - prin prelucrarea hârtiei de ambalaj și carton — o valoare de patru ori mai mare, ea putea deveni obiectul unor taxe fiscale avantajoase pentru stat și mUnl palitați, iar cititorii ziarelor ar fi fost degrevați de un volum tot așa mare al contribuției lor. Pe scurt, proiectul era bun și fondul lui nu putea fi combătut, iar dacă avea ceva sinistru, gratuit, amar sau chiar ^ asta nu se datora decât fanatismului excesiv cu care fostul artist s ^ și apară — mai presus de orice altceva — un proiect economic pe

realitate, el însuși îl lua atât de puțin în serios, încât nu făcea nici

"I ascu" mica încercare să-l aducă la îndeplinire... Hans Castorp » - cl)

fața ^ capul plecat, aproba atunci când interlocutorul își susținea, u"

. ^p

vorbe înfrigurate și înaripate, ideile salvatoare, analizând în ac

MUNTELE VRĂJIT

705

natura
disprețului și repulsia care-l împiedicau să țină partea
inventa-

' împotriva unei lumi nechibzuite.

t0 T'tiva pacienți ai „Berghof”-ului studiau limba esperanto și se lăceau să discute sporadic la masa în această pășăreasca artificială. Castorp îi privea cu un aer mohorât, dar convins în sinea lui că • nu erau cei mai rai. De cîțava vreme exista un grup de englezi introduseseră un joc de societate: unul dintre participanți punea 'nului său următoarea întrebare." *Did you ever see the devii with a ht-cap on?* iar celălalt răspundea: *No! I never saw the devii with a nieht-cap on;* după care punea aceeași întrebare următorului — și așa mai departe. Era înfricoșător. Dar bietul Hans Castorp se simțea și mai jenat în fața celor care făceau pașiențe, care puteau fi văzuți pretutindeni și la orice oră. Căci pasiunea pentru această distracție se manifestase în ultimul timp într-o asemenea măsura, încît invadase literalmente întregul sanatoriu; Hans Castorp avea cu atît mai mult dreptul de a se simți grav lezată, cu cit el însuși cădea uneori victima — și poate într-un mod foarte serios - acestei boli molipsitoare. Pașiența cu unsprezece cărți îl vrăjise: jocul consta din așezarea a trei șiruri de cîte trei cărți și din acoperirea a două dintre ele. ceea ce împreună făceau unsprezece, apoi se acopereau treptat cele trei figuri, atunci cînd ieșeau, pîna ce o șansa favorabilă rezolva partida. Cu greu se poate admite ca sufletul ar fi în stare să se lase stimulat pîna la fermecare de niște mișcări atît de simple. Și, cu toate acestea, Hans Castorp, ca și atîția alții, își încerca norocul, suportîndu-i consecințele cu sprîncenele încruntate, căci excesele nu sînt niciodată amuzante. Abandonîndu-se capriciilor demonului cărților, captivat de această fervoare fantastică și schimbătoare care ba facilita a-ntr-un zbor ușor și fericit perechile de unsprezece cărți și întîlnirile te va^et - dama - riga, astfel încît jocul ieșea în întregime mai înainte d „a ^^ serie sa se fi terminat (o victorie trecătoare, care nu făcea aWe nervii pentru o nouă încercare), ba refuza, pîna la ultima Prin ' °e POS^(-)iitate de acoperire sau împiedica în ultimul moment, face Opre brusca, un succes aproape asigurat. Așadar, Hans Castorp imi PaSlente Pretutindeni, la orice ora din zi, noaptea sub stele, pyama> la masa și chiar în vis. Se înfiora și se lepăda de

i

i ■

>

sa și chiar în vis. Se înfiora și se lepăda de

j S a' Insa continua sa facă pasiențe. Astfel încât vizita dom-
em ' care surveni într-o bună zi, îl „deranja”, așa cum se
ce6 Intotdeauna cu venirea italianului.

ente! sPuse acesta. Va dați în cărți, domnule inginer?

706

THOMAS MANN

— Nu tocmai, întind cărțile pur și simplu, mă lupt cu hazardul Capriciul sau schimbător îmi dă de gândit, căci, când e de o never ■ ^ serviabilitate, când de o neînchipuită îndărătnicie. Azi-diminpa»-m-am sculat, mi-a reușit de trei ori una după alta, din care ' două serii, ceea ce este un record. Mă veți crede daca o sa va

0 dată în

dau acum a treizeci și noua oară fără să fi reușit să ajung nici o

sPun ca o

SIngura

dată măcar pînă la jumătatea jocului?

Domnul Settembrini îl privi, așa cum o făcuse adesea în ultimi' prin urmare cu ochii întunecați și întristați.

- Oricum, păreți absorbit, spuse el. Am impresia că aici nu voi ga • nici o mîngîiere pentru grijile mele și nici un balsam pentru zbucium I sufletesc care ma chinuie.

— Zbucium? repeta Hans Castorp și întoarse o carte.

— Situația internațională mă tulbură, gemu francmasonul. Înțelegerea balcanică se va realiza, domnule inginer; toate informațiile ne-o indică. Rusia o pregătește cu înfrigurare, iar vârful combinației sale este îndreptat împotriva monarhiei austro-ungare, fără distrugerea căreia nici un punct din programul rusesc nu se poate îndeplini. Îmi înțelegeți scrupulele? Uruse Viena din tot sufletul, o știți. Dar este acesta un motiv ca sa acord despotismului armat sprijinul meu sufletesc, când el este pe punctul sa aprindă torța incendiatoare pe preanobilul nostru continent? Pe de altă parte, o colaborare diplomatică, fie și întâmplătoare, a țării mele cu Austria, m-ar afecta ca o dezonoare. Sînt scrupule de conștiința care...

- Șapte și patru, spuse Hans Castorp. Opt și trei, valet, damă, riga. E perfect. Îmi aduceți noroc, domnule Settembrini...

Italianul tăcu. Hans Castorp îi simți ochii negri, privirea adtnc întns-tată din pricina gândului și a simțului său moral, dar mai

continuă cîtev clipe să acopere cărțile, înainte de a-și sprijini obrazul în mînă și an ca ochii, cu o mutră nepocăită și fals inocentă de mic ștregar. mentorul său care stătea în picioare în fața lui.

— Ochii dumitale, spuse acesta, se străduiesc în zadar să așezi știi foarte bine unde ai ajuns.

- *Placet experiri*, fu impertinentul răspuns al lui Hans Cas domnul Settembrini îl părăsi — după care, rămas singur, tin

întîrzie un timp cu capul sprijinit în mînă, la masa, în mijl^ocu albe, fără să reînceapă răbdarea, și în adîncul sufletului se sinu j| de un fel de panică în fața aspectului sinistru și nesigur p^oX atribuia acum lumii, în fața rînjetului aceluși demon și zeu al ta

MUNTELE VRĂJIT

707

ji putere smintită și nestăpînită se vedea ajuns, și care se numea ^SMarea Stupiditate".

TTn nume grav și apocaliptic, făcut într-adevăr pentru a inspira o

ă neliniște. Hans Castorp ședea pe scaun și cu palmele își freca

a și pieptu^m dreptul inimii. îi era frică. I se părea că „toate aces-

" nu puteau să se termine cu bine, că aveau să sfîrșească printr-o

trofă, printr-o revoltă a naturii răbdătoare, printr-o vijelie, printr-un

2an care va mătura totul, va rupe vraja ce stăpînește lumea, va tîrî

ața dincolo de „punctul mort" și că „sezonul plictisitor" va fi urmat de

o cumplită judecată de apoi. Ar fi dorit să fugă, așa cum am mai spus-o -

și prin urmare, era un adevărat noroc că cei autorizați aveau „ochiul

așintit" asupra lui, după cum s-a văzut, că citiseră adevărul pe trăsăturile

sale și avuseseră grijă să-l distragă prin noi și fecunde ipoteze!

Pe un ton de jovială colegialitate și viclenie, autoritatea supremă declarase că este pe urma adevăratelor cauze ale

temperaturii neregulate a lui Hans Castorp, cauze cărora, conform dovezilor științifice, îi era atât de ușor să le vină de hac, încât vindecarea și plecarea legitimă la șes păreau că-i sînt făgăduite pentru o dată apropiată. Inima tînarului bătea învăluită de impresii multiple cînd întinse brațul spre a i se lua sînge. Clipind din ochi și îngălbenindu-se ușor la față, admiră minunata culoare rubinie a sevei sale vitale care urca și umplu eprubeta transparentă, însuși consilierul aulic, asistat de doctorul Krokowski și de o infirmieră miloasă, execută această mică operație ale cărei rezultate urmau să fie atât de însemnate. Apoi trecură cîteva zile pentru Hans Castorp pline de dorința de a cunoaște dacă sîngele pe care-l dăduse, 'indu-i analizat în afara ființei lui, va ieși învingător în ochii științei. Bineînțeles că deocamdată culturile nu avuseseră timpul să germineze și începu prin a-i spune consilierul aulic. Pînă în prezent, din păcate, e descoperise încă nimic, spuse el mai tîrziu. Dar veni și dimineața k ' a ora micului dejun, se apropie de Hans Castorp care stătea acum în ')>rușilor bine", chiar în capul mesei unde altădată luase loc o c& pers°onalitate cu care se tutuise, și îl anunță, felicitîndu-l călduros, toril Pt°Cocul fusese descoperit fără urmă de îndoială într-una din cul-bilit».-, parate. Nu mai era acum decît o chestiune de calcul al proba-tut,ej. e a se stabili dacă fenomenele de intoxicare se datorau micii Porți; d ^ Care' *ncontestabil, exista, sau streptococilor găsiți, în pro-tia m^ . modeste. El, Behrens, își propunea să examineze proble-^âtâj_n eaproape. Cultura nu se dezvoltase deocamdată complet. I-o • era un fel de jeleu roșu de sînge, pe care se distingeau

708

THOMAS MANN

sa

mici puncte cenușii. Acestea erau cocii. (Dar chiar și ultimul mă coci, la fel ca și tuberculi, și dacă n-aveai simptome, nu era ca î acorzi nici un fel de importanță acestei constatări.)

Izolată de ființa lui Hans Castorp și sub ochii științei, sîngele c lat al tînarului continuă să-și treacă examenele. Veni dimineața -consilierul aulic îi comunică în termeni de o emoție stereotipa- cn " dezvoltaseră nu numai pe una din culturi, ci sfîrșiseră prin a se înmulți toate celelalte, în cantități mari. Nu era sigur dacă toți erau streptoco ' Dar era mai mult decît sigur ca fenomenele

de intoxicare proveneau d la ei, cu toate ca nu se putea cunoaște cu precizie ce trebuia pus D seama tuberculozei, de care fusese incontestabil atins, și de care nu era încă pe deplin vindecat. Ce concluzie sa tragi de aici? Un autovaccin de streptococi! Pronosticul? Extraordinar de favorabil! Cu atît mai mult cu cît încercarea nu comporta nici un risc, adică nu putea să-i facă rău în nici un fel. Căci serul era extras din chiar sîngele lui Hans Castorp, astfel încît injecția nu introducea in corpul său nici un agent de boala care sa nu fi existat anterior. În cel mai rău caz tratamentul ar fi fost fara rezultat, adică efect: zero — dar de vreme ce bolnavul tot trebuia sa ramînă aici, un asemenea lucru se mai putea numi oare un caz grav?

Deloc, iar Hans Castorp nu voia să meargă chiar pînă acolo. Se supuse totuși tratamentului, deși îl considera ridicol și dezonorant. Aceste vaccinări cu propriul său sînge îi păreau o diversiune îngrozitor de neplăcută, un fel de incest rușinos cu sine însuși, de la eu la eu, sterp și nefolositor. Astfel judeca în ipohondria-i de ignorant - și nu avu dreptate decît din punctul de vedere al inutilității - dar, sub acest raport, în mod total și fără rezerve. Diversiunea dura săptămîni în șir. Uneon părea sa-i facă rau - ceea ce nu putea fi decît o eroare - alteori părea cu folos, ceea ce mai tîrziu se dovedea a fi tot o eroare. Rezultatul fu κ fara să fi fost, de altfel, calificat și decretat ca atare. Încercarea se pier în gol, iar Hans Castorp continua sa facă pasiențe - ochi în oc demonul a cărui domnie absoluta asupra spiritului sau avea găsească un sfîrșit violent.

Profunziune de armonie

Ce cucerire și ce altă inovație a sanatoriului „Berghof aV_{ce} elibereze pe vechiul nostru prieten de mania pasiențelor, ca sa ^ în brațele unei alte pasiuni mai nobile, deși, în fond, nu

MUNTELE VRĂJIT

709

• ? **Sîntem** pe punctul de a relata despre asta, însuflețiți de farmecul S al subiectului nostru și sincer nerăbdători a-l înfățișa.

Este vorba de un supliment la jocurile de societate din salonul cel pășit și hotărît de comitetul așezamîntului și achiziționat cu mari Huielii dar ale căror socoteli nu le vom face, deci achiziționat din 'nta Pe care trebuie s-o calificăm drept generoasă și desigur foarte omandabilă, a conducerii acestei instituții. Să fie oare vreo jucărie • genioasă în genul cutiei stereoscopice, al caleidoscopului în formă de I netă sau al tamburului

cinematografic? Da și nu. Primul, adică suplimentul, apăru într-o seară, spre surprinderea generala — dar nu sub forma unui aparat optic — apăru deci, instalat în salonul unde se găsea și pianul; era un aparat care nu putea fi comparat, nici ca gen, nici ca rang, nici ca valoare, cu distracțiile facile. Nu era un aparat copilăresc și banal de prestidigitație de care te plectiseai repede și căruia nu-i mai acordai nici o atenție după ce l-ai fi avut trei săptămîni la dispoziție. Era un corn al abundenței care distribuia plăceri artistice vesele sau melancolice. Era un gramofon.

Prima noastră grijă este ca nu cumva acest cuvînt să fie luat într-un sens nedemn și perimat și să evoce o idee care să corespundă mai curînd unei forme învechite și depășite a obiectului la care ne gîndim decît obiectului veritabil pe care încercările neostenite ale unei tehnici dedicate muzelor l-au ridicat pînă la cel mai nobil nivel al perfecțiunii. O să-l prezentăm, cu bunăvoința dumneavoastră! Bineînțeles că nu era vorba despre acea nefericită cutie cu manivelă care, odinioară, prevăzută cu ^{lsc} și ac, prelungită cu o diformă pîlnie de trompetă, asurzea chiar și Vechile fără pretenții cu un muget furnăit din înaltul unei mese de birt e mîna a doua. Micul cufăr vopsit în negru-mat, care, puțin mai lung ^{at} era pus, printr-un cordon mătăsos, în contact cu curentul elec-^e 'âfâia cu o nobila distincție pe un dulăpăș cu rafturi și nu mai ^d. ^{nimic} comun cu acea mașinarie grosolană și antediluviana. Deschi-su ■ apacu care se ridica elegant și pe care o mică pîrghie de alama îl ^{vai} "moc^ automat într-o poziție oblică și proteguitoare, și observi . ^ta pe un dispozitiv plat, placa turnanta, acoperită cu postav Patru ri tivltă cu nichel, precum și acul, de asemenea nichelat, care d_{rea} a ln Jgheabul unui disc de ebonită. Mai observai, în plus, la 'n8ădu- ' m ^a' pe o 'atura' un dispozitiv cu cifre ca de ceasornic, care Sau on • ^ area vitezei; la stînga, pîrghia cu ajutorul căreia porneai nichel T-dl tUratia> în sfîrșit, la stînga și îndărăt, vedeai un fel de cot de și articulat în cutia de rezonanță, iar în cealaltă parte un

710

THOMAS MANN

mic dispozitiv rotunjit și plat și al cărui șurub servea la fixarea Dacă deschideai canaturile ușiței situate în partea anterioara a an " lui, observai un fel de oblon format din mici stinghii oblice de lem U" truit, și nimic mai mult.

- Acesta este cel mai perfecționat model, spuse consilierul a V care intrase o data cu pacienții. Ultima achiziție, copii, prima călit extra, nu există nimic mai extraordinar în genul ăsta. Pronunță ac cuvinte într-un mod teribil de caraghios, exact ca un negustor inc care-și laudă marfa. Nu e nici aparat, nici mașina, continuă el, scoțînri un ac dintr-o cutiuța de tablă colorată și fixîndu-l, ci e un instrument u Stradivarius, un Guamieri, are calități de rezonanță și de vibrație de cel mai desâvîrșit rafinament! Marca „Polyhymnia”, după cum arată inscripția din interiorul capacului. Fabricat în Germania, pricepeți. Noi sîntem neîntrecuți în aceasta privința. Adevărată muzica, sub forma moderna, și mecanică. Suflatul german *up to date*. Iar aici aveți discoteca! adăugă arătînd spre un dulâpior în care se aflau teancuri de albume cu cotorul gros. Va ofer toata această vrăjitorie pentru fericirea dumneavoastră, dar vă recomand s-o păziți ca pe un bun comun. Vreți sa facem o audiție, cu titlu de încercare?

Bolnavii îl rugară cu insistență și Behrens luă unul dintre acele albume magice, mute, dar pline de substanța, întoarse paginile grele, scoase un disc dintr-o învelitoare cartonată, al cărei gol rotund lăsa sa se vadă titlul colorat, și îl puse la aparat. Cu un singur gest al mîinii stabili contactul electric, așteptă două secunde pînă ce discul căpătă viteza necesară și puse cu grija vîrfu fin al acului de oțel pe marginea lui. Se auzi un ușor scrîșnet. Închise capacul. În același moment, prin ușa deschisă a aparatului, printre deschizăturile oblonului și pornind din toate colțurile cufarașului, izbucni o frenezie instrumentală, o melo veselă, zgomotoasă și stăruitoare, primele măsuri săltărețe dintr-o u tura de Offenbach.

Toți ascultau surîzînd, cu gurile căscate. Nu le venea sa-și c urechilor, atît erau de pure și de naturale sunetele instrumente suflat. O vioară, un solo de vioara, se auzi într-un chip de-a drep tastic. Se simțea alunecarea arcușului, vibrarea coardelor, suava

rut¹

de la un registru la altul. Apoi se auzi melodia, valsul, cunoscu am *pierdut-o*. Armonia orchestrei susținea în mod discret ^{ar^{am}} /fJ| toare și era o adevărată plăcere s-o ascuți repetîndu-se, într-reluat cu toate onorurile de întreaga orchestră. Bineînțeles ^â exact ca și cum o adevărată orchestră ar fi cîntat chiar acolo, in

MUNTELE VRĂJIT

activa sunetului era îngustată, deși structura sa, în rest, nu era

i-fi<-ată- DUTEAI crede — dacă era îngăduita comparația unui fenomen

tic cu unul din domeniul văzului - puteai crede ca vezi, printr-un
lu răsturnat, un tablou în așa fel încît să pară îndepărtat și

• orat fără să piardă nimic din precizia desenului, din

luminozitatea

. -ior Bucata muzicală, scînteietoare și executată cu talent, se desfă-

cu toată strălucirea unei invenții pline de spirit. Iar sfîrșitul era o

- vâlniășeală, adică un galop care începea cu șovăiri hazlii, un cancan

moertinent care evoca scena unor jobene fluturate în aer, a unor genunchi zvîrliți înainte și a unor camășuțe cu dantelă — un galop care

amina mereu să se încheie într-un comic triumfal. Apoi mișcarea se opri

de la sine. Asta era tot. Și se aplaudă din toată inima.

Mai cerură și altceva și obținură: o voce omenească se auzi din cufâraș, bărbătească, blîndă și totodată puternică, însoțită de orchestra. Era un bariton italian cu nume celebru, iar acum nu mai putea fi vorba de nici o cortină și nici de vreo depărtare oarecare. Minunata voce răsuna cu intensitatea ei naturală, cu întreaga sa putere, iar dacă treceai într-una din camerele alăturate de unde aparatul nu se mai vedea, ai fi spus că artistul în persoană era prezent în salon, cu notele în mînă, cîntînd. Cînta în limba sa o bucată eroică dintr-o operă: *el, ii barbiere. Di qualità, di qualità. Figaro quă, Figaro la, Figaro, Figaro, Figaro!* Ascultătorii se prăpădiră de rîs lă acest *parlando* în falset, la contrastul dintre vocea înfundată și volubilitatea recitativului din pricina căreia era cit pe ce ca tenorului să i se împleticească limba. Cei mai competenți Puteau urmări și admira frazarea și tehnica de a respira. Maestru al irezistibilului, virtuos în maniera italiană a *da capo*-ului, el fila penulti-aiK>tă, cea care preceda tonica finală, dînd impresia ca înaintează spre Pa, cu mîna ridicată, așa încît urale prelungite să izbucnească mai înainte de a fi sfîrșit. Era perfect.

e mai auziră și altele. Un corn de vînatore execută, cu o

grija c ' variații pe un cântec popular. O soprana lasă sa răsune un sfa-

' Poi trilurile unei arii din *Traviata*, cu o prospețime și o precizie cjm ce mai seducătoare. Fantoma unui violonist de renume mondial am. ^anță de Rubinstein, ca din spatele unor văluri, cu acompani-

I

p^an ce suna subțire asemenea unui clavecin. Din cufărașul ai»ent de ^agij. Car trepida încetișor ieșeau sunete de clopot, glisanduri de harpe, -a a * ropote de tobe. În sfârșit, se cînta și muzică de dans. Existau in ge_nui atUnci cîteva bucăți dintr-o anume muzica, recent importata, lc a' unui cabaret de port: tangoul, destinat sa transforme 712

THOMAS MANN

valsul vienez într-un dans străvechi. Două perechi, care cunoșteau moda, se produsera pe covor. Behrens se retrăsese, după ce recom " sa nu se folosească acul decit o singura data și sa se mînuiasca ci' „cum ai umbla cu oua proaspete". Hans Castorp avu grija de aparat *

De ce tocmai el? Faptul veni de la sine. Scurt și cu voce domo îndepărtase pe cei care, după plecarea consilierului aulic, ar fi voit ocupe de schimbarea acului și a discurilor, de conectarea și deco tarea curentului. „Lasați-ma pe mine!" spusese el, dîndu-i la o parte ' ei, indiferenți, îi cedaseră locul, mai întîi fiindcă făcea impresia ca pricepe de mai multa vreme și apoi pentru ca îi interesa mai puțin sa fi_e utili sursei de plăceri și preferau să se dispenseze comod și fara raspun dere de un efort, atîta vreme cît aceasta treaba nu-i plictisea.

Nu tot astfel se petreceau lucrurile cu Hans Castorp. În vreme ce consilierul aulic prezenta celor de fața noua achiziție, el stătuse liniștit, în fundul odăii, fara sa se bucure, fara sa aplaude, dar urmărind fiecare bucata cu o atenție încordata, rasucindu-și cu doua degete, conform obiceiului, una din sprîncene. Prada unei oarecare agitații, își schimbase de mai multe ori locul, se retrase în biblioteca pentru a asculta de la distanța și, cu mîinile la spate, cu expresia preocupata, sfîrșise prin a se opri lînga Behrens, cu ochii ațintiți spre cufaraș, urmărind manipularea foarte ușoara a aparatului. Ceva îi spunea: „Stai! Atenție! E un eveniment epocal! S-a întîmplat

ceva cu tine". Se simțea însuflețit de presentimentul foarte precis al unei pasiuni, al unei încântări, și al unei iubiri viitoare. Un tânăr oarecare de la șes, pe care săgeata dragostei îl lovește drept în inima, la cea dinții privire aruncată unei fete, nu încearcă alte sentimente. Intervenii un fel de gelozie care-i dicta imediat lui Han Castorp ce anume trebuia să facă. Proprietate comuna? Curiozitate indiferentă nu are nici dreptul, nici puterea să posedă. „Lasați-mă V mine!" spusese el printre dinți și toți se supuseră. Mai dansară încă vreme după bucățile ușoare pe care le prezenta el, mai cerura o t> de canto, un duet de opera, barcarola din *Povestirile lui Hoffm^{an}*

le încânta urechile, iar când Hans Castorp închise capacul, plecar

A A^{s'a} fie la cura de odihna, fie să se culce ușor surescitați și flecarino- ^

dorea. Ceilalți lasară totul la întâmplare, cutiile de ace ^

albumele și discurile împrăștiate. Așa le era felul! Se prefăcu ca ^ cu ei, dar îi parași pe ascuns, în dreptul scării, se întoarse închise toate ușile și ramase jumătate din noapte, profund

absor ^ Se familiariza cu noua achiziție. Examina, fără să ne s ^jn comoara de discuri, conținutul albumelor grele. Erau douaspr

MUNTELE VRĂJIT

713

- formate, conținând fiecare câte douăsprezece discuri; și cum multe este plăci negre, gravate concentric, aveau două fețe — nu numai

pentru

că unele bucăți erau imprimare pe discul întreg, ci și pentru ca un

număr de plăci aveau două bucăți diferite — descoperi un domeniu frumoase posibilități pe care cu greu îl puteai cuprinde din capul lui și a caru' bogăție te tulbura. își cânta vreo douăzeci și cinci de c^ăți folosindu-se de acele cu surdina, ca să nu-i supere pe ceilalți și să deranjeze în plină noapte — dar asta era abia a opta parte din ceea ce i oferea din belșug și-l îmbia la încercări ispititoare. Pentru moment se mulțumi să parcurgă titlurile, să încerce, din timp în timp, câte una din acele imprimări circulare și mute, punându-le pe gramofon ca să-l facă să răsune. Privite cu ochiul liber, aceste discuri de ebonită nu prezentau alta deosebire între ele decât prin etichetele colorate — prin nimic

altceva. Unul semăna cu celalalt, fiind acoperit în întregime, sau aproape în întregime, de cercuri concentrice; și totuși, traseul fin al acestor linii conținea întreaga muzica ce se putea închipui, inspirațiile cele mai fericite din toate ungherele sufletului, în interpretări de mîna întîi.

Existau aici numeroase uverturi și cadențe aparținînd universului simfoniei sublime, cîntate de orchestre faimoase, iar numele dirijorilor era specificat pe fiecare disc. Apoi, o serie întreaga de arii, executate cu acompaniament de pian, de mari cîntareți de opera, dintre care unele erau produsul conștient și înalt al unei arte personale, altele simple cîntece populare, iar altele, în sfîrșit, se aflau oarecum între aceste doua genuri, în sensul ca, deși compuse cu o arta savanta, erau simțite și create în spiritul și după inima poporului, cu o autentica și adîncă pietate; estea din urmă erau, așadar, cîntece populare artificiale, dacă le putem pune astfel, fără a intenționa să le atenuăm ardoarea prin acest epitet de "XICla"; era una, în special, pe care Hans Castorp o știa din copilărie și o dăruia, acum, o dragoste plină de componente misterioase, Pre care vom mai vorbi. Ce se mai găsea încă sau, mai bine zis, ce găsea? În primul rînd, un număr infinit de opere. Un cor de cîntareți diș». celebre din diferite țări, acompaniat în surdina de o orchestra

scen ~ ' mterpreta' prin darul divin al vocilor cultivate, arii și duete, 'eatrni ■ ^ °are reprezentau regiunile și epocile cele mai diverse ale paș;On Inc: dm sfera de frumuseți meridionale, generos și frivol cînd H otO(iața, din lumea populara germana, cînd ștregăreasca și

atîf? o lca' din opera mare franceza și din opera comica. Numai

* » nu i f™1 - ■ cVartete . C1 veneau după aceea discurile cu muzica de camera,

Oun § 1

Oun

solouri de vioară, de violoncel și de flaut, arii de con-

714

THOMAS MANN

ecUo mici

cert cu acompaniament de vioară sau de flaut, bucăți de pian sol să mai vorbim de simplele divertismente și cuplete, sau

de discuții destinație mai obișnuită și pe care se înregistraseră melodiile unei orchestre de dans, pentru care era necesar un ac mai dur.

Hans Castorp cerceta și făcea ordine în toate aceste discuri când le du-le pe unele, manevrând singur instrumentul care le trezea la o notă sonoră. Cu capul înfierbîntat se duse să se culce la o oră tot atît de târziu ca și după primul banchet de veselă și frățească amintire, organizat de Pieter Peeperkorn, iar între două și șapte visă cufărașul magic. Vedea în vis, învîrtindu-se discul mobil în jurul axului său, însă atît de rapid încît devenea invizibil și tăcut într-o mișcare ce nu consta numai dintr-o rotație vertiginoasă, ci și dintr-un fel de undulare laterala foarte aparte prin care cotul articulat care susținea acul suferea o vibrație elastică și aproape respiratorie — foarte potrivită, rog a mi se da crezare, pentru a reda *vibrato* și *portamento* al instrumentelor de coarde și al vocii omenești. Dar rămînea de neînțeles, atît în vis, cît și în stare de veghe, cum era cu puțință — urmărind o linie fină cît un fir de păr, deasupra unei cutii de rezonanță — ca prin simpla vibrație a unei diafragme să ai reproducerea bogatei compoziții de elemente sonore care umpleau în vis urechile tînărului adormit.

În zori se întoarse în salon, încă înainte de ora primei gustări și, stînd pe scaun, cu mîinile împreunate, ascultă ce se cînta în lădiță de către un minunat bariton cu acompaniament de harpa, anume aria: „Și de mă uit în cercu-acestei nobile-adunari...” Harpa avea un sunet perfect natural, lădița reda un cîntec de harpa autentic și deloc redus, concomitent cu vocea omenească ce creștea respirînd și articulînd — lucru într-adevar uimitor. Și nu exista nimic mai duios pe lume decît duetul dintr-o operă italienească pe care Hans Castorp și-o puse mai tîrziu - decît acea intimitate umilă și pasionată dintre tenorul de renume mondial cîntărea atît de des în albume, și o micuță soprana suava și transparentă - decît aria *Dammi il braccio, mia piccina* și decît mica simplă, dulce și de un flux melodic neîntrerupt, cu care ea îi răspara

Hans Castorp tresări cînd ușa se deschise în spatele lui. Era consilierul aulic care venea să facă o mică inspecție; cu halatul și stetoscopul ieșindu-i din buzunar, rămase o clipă în picioare, cînd se aplecă pe clanța, și-și salută învîrtindu-se cu o mișcare din cap. El răspara umăr acestui gest, după care chipul șefului, cu obrazul său albastru mustața zbîrlită, dispăru în spatele ușii care se închidea.

MUNTELE VRĂJIT 715 se dedică din nou micului sau
cuplu de îndrăgostiți, nevăzut și

Mai târziu, în cursul zilei, după dejun, după cina, își făcură
apariția ■ te ascultători, un public care se reînnoia mereu dacă nu-l consi-
l îi ca făcînd parte din acest public ci l socoteai ca pe cel

' pe
el însuși ca făcînd parte din acest public, ci-l socoteai ca pe
cel

distribuia desfătările muzicale. Personal, era înclinat sa-și
acorde t rol iar pacienții îl lăsară în pace, în sensul că ramaseră
ca la - eput, într-o muta admirație a faptului că el se
transformase într-un . ■ at t (je hotărît în paznicul și
administratorul acestei instituții publice. Nu-i costa nimic pe
acești oameni; căci, cu toată încîntarea lor superficială în fața
idolului melodos care te îmbăta de cîntec și de strălucire, adică
atunci cînd vreo încîntătoare voce se revărsa în cantilene și în
sublima artă a pasiunii — așadar, cu tot extazul lor manifestat
cu voce tare, erau lipsiți de pasiune și, deci, foarte dispuși să
lase grija aparatului în seama oricui ar fi vrut să și-o asume.
Hans Castorp era acela care veghea asupra comorii de discuri,
care consemna conținutul albumelor în interiorul copertei
fiecăreia, așa încît să poți avea imediat la îndemînă bucata
cerută și tot el era acela care manevra instrumentul: a și fost
văzut, foarte curînd, manipulînd aparatul cu mișcări rutinate,
precise și delicate. În adevăr, ce-ar fi făcut ceilalți? Ar fi stricat
discurile, folosind ace uzate, le-ar fi uitat împrăștiate pe scaune,
fără învelitori, ar fi făcut farse stupide cu gramofonul, lăsînd să
cînte o nobila bucata cu viteza și tonul de o sută zece turații sau
așezînd acul la punctul zero pentru a produce un șuierat isteric
ori gemete înfundate. Făcuseră, de altfel, toate aceste
necuviințe. Erau bolnavi, dar grosolani. Și iată de ce, după un
mP, Hans Castorp vîrî pur și simplu în buzunar cheia dulapului
care simea discurile și acele, așa încît toți erau siliți să-l cheme
cînd doreau sa K se cînte ceva.

oaptea târziu, după reuniunea de seară și după plecarea
tuturor, momentul sau cel mai prielnic. Atunci ramînea în salon
sau se k ea Pe furiș și-și cînta muzica, singur, pîna în adîncul
noptii. Nu se to ca Va tulbura liniștea casei, căci întinderea
muzicii sale de fan-tiai • ovedise a fi foarte redusă: cu cît
vibrațiile produceau efecte ' oare în apropierea sursei, cu atît cînd
te depărtai păleau mai

reped

cu o putere numai aparentă, ca tot ce este fantomatic.

toans r P p,

Proju .. Orp era singur între cei patru pereți - cu minunile
ladiței, cu acestuj C o"toare ae acestui mic sicriu tăiat în lemn
de vioară, ale c templu negru și mat, stăruind la ușița cu doua
canaturi, în

716

THOMAS MANN

fața căreia își așezase scaunul, și cu mâinile împreunate
umar, cu gura întredeschisa, se lăsa învăluit de armonie.

Nu vedea cîntăreții și cîntărețele pe care-i asculta, forma I
neasca era în America, la Milano, la Viena, la Petersburg - nnn e

• , j- • naen-avea

decît sa ramîna, căci ceea ce era mai bun dm ei era vocea si

M

> ?* ci aprecia

aceasta purificare sau aceasta abstracție care se dovedea
sufici perceptibila simțurilor pentru a-i îngădui sa exercite un
control corect, îndepartînd toate neajunsurile unei prea mari
apropieri n nale, mai ales cînd era vorba de compatrioți, de
germani. Distingea p fect pronunția, dialectul și originea exacta
a artistului; caracterul voc" -i informa asupra calității sufletești a
fiecăruia, iar nivelul lor de inteli gență se vadea prin felul în care
utilizau posibilitățile unui efect sau dimpotrivă, le neglijau. Hans
Castorp se necăjea cînd îi auzea exe-cutîndu-și prost ariile.
Suferea de asemenea și-și mușca buzele de necaz cînd
reproducerea tehnica prezenta imperfecțiuni, și stătea ca pe
cărbuni aprinși cînd, în desfășurarea unui disc de multe ori
cîntat, o melodie devenea țipătoare sau aspra, ceea ce era
adesea cazul cu vocile feminine, atît de vulnerabile. Dar îndura
toate aceste lucruri, căci dragostea trebuie sa știe sa sufere.
Uneori se apleca deasupra instrumentului, a discului care se
învîrtea, respirînd ca dintr-un buchet de liliac, cu capul cufundat
într-un nor de sunete; sau ramînea în picioare, în fața ladiței
deschise, gustînd suprema plăcere pe care o are dirijorul ce
indica unui suflător, cu un gest al mîinii, clipa cînd trebuie să
atace. Avea în colecție discurile sale preferate, cîteva melodii
vocale și instrumentale pe care nu se satura niciodată sa le
asculte. Vom avea grija sa le citam mal departe.

Un mic număr de discuri prezentau scenele finale dintr-o oper maiestuoasă, cu revărsări de geniu melodic, a unui mare compozitor de-al lui Settembrini, o opera pe care maestrul muzicilor meridionale o compusese la comanda unui suveran orientat la două jumătăți a secolului trecut, pentru o împrejurare solemnă ocazia inaugurării unui monument destinat apropierea dintre popoare. Hans Castorp știa, aproximativ, despre ce era vorba, cunoștea și mari soarta lui Radames, a lui Amneris și a Ainei care cântau pe italienește, din lădița, astfel că înțelegea destul de bine ceea ce cânta incomparabilul tenor, altista princiară, cu acea splendidă și clară timbru în registrul mediu, și soprana cu voce argintie - nu, tujiu chiar tot, ci numai câte un cuvânt, din când în când, datorită așezării

că știa povestea, cât și simpatiei sale pentru această povestea - tal în a că are

MUNTELE VRĂJIT

717

și bunăvoinței afectuoase care creștea pe măsura ce-și cânta cele

111 cinci discuri, și care aproape că se transformase într-un senti-

patru sa

de dragoste.

Mai întâi, Radames și Amneris aveau o explicație: principesa porun-a fie adus în fața ei captivul, acela pe care-l iubea și dorea cu înfrângere să-l scape de la moarte, pentru ea, deși el își renegase patria și

area din iubire pentru o sclava barbară — cu toate că, așa cum afirmă, "străfundul inimii onora rămasese neatinsă". Dar această integritate terioară, în ciuda greșelii sale, nu-i folosea la nimic, căci crima vădită îl dăduse pe mâna tribunalului sacru căruia orice sentiment uman îi era străin și care n-ar fi avut, cu siguranță, nici un fel de milă față de el, în afara de cazul când s-ar fi hotărât în ultima instanță să se lepede de iubirea pentru sclavă și să se arunce în brațele regestei altiste care, din punct de vedere pur auditiv, o merita din plin. Amneris lupta din toate puterile pentru tenorul cu o voce atât de armonioasă, dar orbit și răpit vieții într-un mod atât de tragic, și care cânta mereu-mereu: „Nu pot” și „în zadar!” — „Ascultă-mă încă o dată, renunța la ea!” — „în zadar!” O orbire de moarte și cea mai arzătoare dintre durerile dragostei se îmbinau într-un

duet de o extraordinară frumusețe, însă care nu îngăduia nici o nădejde. Amneris însoțea cu strigătele ei de durere sentința tribunalului sacru, pronunțată cu răsunete surde în străfunduri înfricoșătoare, dar de care nefericitul Radames nici nu se sinchisea.

>,Radames, Radames", cînta stăruitor marele preot, și folosindu-se de cuvinte cumplit de violente îl făcea răspunzător de crima sa de trădare.

>,Disculpă-te", porunceau toți preoții în cor.

Și cum marele preot arata ca Radames tace, toți, în unanimitate, cu voci cavernoase, trăgeau concluzia trădării.

"Kadames, Radames, relua marele preot. Ai părăsit cîmpul de lupta ^{mai}ntea bătăliei!"

o "Isculpă-te!" relua corul. „Vedeți, tace", constata pentru a doua vin C°nducatorul dezbaterilor, luînd o atitudine categorica împotriva dat lar ^n acei moment toate vocile judecătorilor se uniră, de aceasta, în verdictul: „Trădare!"

"Kadameci ^■" << ■

•

acn,,» Kadames! se auzea pentru a treia oara necruțătorul Ctitor X" ••>Dișc ' "i~ai călcat jurămîntul fața de patrie, de onoare și de rege".

Ulîtia s' " 6 ' rasuna din nou corul. „Trădare!" recunoștea, în cele din spaimă, tribunalul preoților după ce i se atrăsese atenția ca a . Pastra o mușenie totala. Inevitabilul avea deci sa se îndepli- c°rul, ale cărui voci erau, de la început, de acord, avea sa

718

THOMAS MANN

anunțe nefericitului că va muri de moartea blestemaților, ca va f

de viu în rnormînt, sub templul divinității mînioase.

"

De bine de rău, trebuia sa-ți închipui singur mînia lui Amneri de această cruzime clericală, căci imprimarea pe disc se oprea a' ' ■ Hans Castorp se văzu silit să-l schimbe, ceea ce făcu cu gesturi ta precise și cu ochii aplecați, iar cînd se așeză din nou sa asculte ■ ultima scenă a dramei, duetul final al lui Radames cu Aida, cîntat rf fundul mormîntului subpămîntean, în timp ce deasupra capetelor I preoții fanatici și cruzi își celebrau cultul și înălțau brațele, psalmodiind melodie monotonă și

surdă... „*Tu... in queste tomba?*” izbucnea însna' mîntată vocea nespus de seducătoare, totodată blîndă și eroică, a lui Rădames înspăimîntat și uluit... Da, iubita îl însoțise, de dragul ei își pierduse viața și onoarea, iar ea îl așteptase aici pentru a se lasă zidita împreună cu el, pentru a muri cu el, și melodiile pe care le alternau cu această ocazie — întrerupte uneori de surda rumoare a ceremoniei ce se desfășura deasupra capetelor lor, sau cu care se contopeau - erau cîntece care, în realitate, îl mișcă pe ascultătorul singuratic și nocturn pînă în adîncul sufletului; atît din pricina situației sale cît și a exprimării muzicale. Era vorba de cer în aceste cîntece, dar ele înseși erau cerești și cîntate dumnezeiește. Linia melodică urmărită mereu de vocile lui Radames și Aida, izolate sau împreună, această curbă simplă și fericit aleasă — care, șerpuiind în jurul tonicii și a dominantei, urca de la tonica îndelung prelungită cu un semiton înaintea octavei și, după o întîlnire fugară cu aceasta, se înapoia către chintă — părea ascultătorului cea mai minunată dintre desfătările pe care le cunoscuse vreodată. Ar fi fost însă mult mai puțin entuziasmat de sunete dacă n-ar fi existat situația eroilor care-i sensibilizau sufletul în fața emoției ce se desprindea. Era atît o^e frumos că Aida găsisse drumul pîna la Radames cel pierdut, pentru a-ș uni pe vecie, în mormînt, soarta sa cu a lui! Pe bună dreptate co damnatul se împotriva sacrificării unei vieți atît de încîntătoare, o îndrăgostitul și deznădăjduitul său „*Vo, no! troppo sei bella*” se simni farmecul de care era cuprins în fața acestei uniri, în pragul morțiș ființa despre care credea că n-avea s-o mai vadă niciodată, iar

Castor nu avea nevoie de nici un efort de imaginație pentru a

Hans
simți per
fect acest farmec, această recunoștință. Dăr ceea ce resimțea-înțelegea și ceea ce-l încînta mai mult decît orice — în t!Ilp ..^e mîinile împreunate, privea spre micul oblon negru dintre s 1 e ^.. căruia înfloreau toate acestea - era perfecțiunea triumfătoare a ^ a artei, a sufletului omenesc, înalta și inegalabila sublimare prin

MUNTELE VRĂJIT

719

r mirată urîțenia vulgară a realității. Era suficient să-și închipuie cu He"

—

rece ceea ce se petreceva acolo. Doi oameni îngropați de vni, cu

iii plini de aer viciat, aveau să piară aici, împreună sau, chiar și i f

j p

■ rju unul după celălalt, devorați de foame, după care descom-re a urma să efectueze în trupurile lor un proces dezgustător, pînă ce

sînge plâm'

mai pune:

- s schelete aveau să se odihnească în criptă, fiecărui dintre ele fiin-

i perfect indiferent și devenind complet nesimțitor față de faptul că afla singur sau în tovărășia celuilalt. Astfel se prezenta aspectul real ' obiectiv al lucrurilor, o latură a acestor lucruri de care idealismul nimii nu ținea deloc seama și pe care spiritul frumosului și al muzicii le lăsa triumfător în umbră. Pentru inimile lui Radames și Aida, adevărata soartă care-i amenința era inexistentă în operă. Vocile lor se avîntau cu beatitudine la unison, încredințînd auditoriul ca în fața lor se deschidea cerul și că-i scâldea lumina veșniciei. Puterea mîngîietoare a acestei sublimări îi făcea un bine imens ascultătorului nostru și contribuia într-o mare măsură să-l lege din ce în ce mai mult de aceasta operă ce făcea parte din programul său obișnuit.

Luase obiceiul să se reculeagă după aceste spaime și extazuri și să asculte o bucată muzicală scurtă dar de un farmec concentrat, cu un conținut mult mai pașnic decît precedenta, o idilă, însă o idilă rafinată, zugrăvită și realizată cu mijloacele totodată discrete și complicate ale artei celei mai moderne. Era o bucată instrumentală, fără voce, un preludiu simfonic de origine franceză, executat cu un aparat orchestral relativ simplu în comparație cu posibilitățile epocii, dar scaldat de toate fluidele unei savante și moderne tehnici sonore și subtil destinată să prindă sunetul într-o plasă de vise.

Visul pe care și-l urzea Hans Castorp ascultînd această bucată era următorul: se afla, culcat pe spate, într-o poiană însoțită și presărată cu ori înstelate, de toate culorile; stătea cu capul pe o movilită, cu un >or îndoit și cu celălalt încrucișat peste primul - și aici se cuvine să gam că picioarele pe care și le încrucișa erau de țap. Degetele îi .. au - numai pentru propria sa desfătare, întrucît singurătatea ^ u era totală - de-a lungul

unui fluieraș de lemn pe care-l ținea între k ' n clarinet sau un flaut mic, din care scotea sunete calme și naza-icfre upa altul, la întîmplare și totuși într-un ansamblu perfect, iar zet indolent urca spre cerul albastru sub care frunzele subțiri și mate de vînt, ale cîtorva mesteceni și frasini, străluceau în abia m , ar acest cîntec simplu, monoton și contemplativ, nepăsător și

vreme singura voce a singurătății.

meU)dic, nu rămînea multă

" I

II¹

720

THOMAS MANN

Bîzîitul gîzelor deasupra ierbii, în aerul cald și văratic, soarele ■ vîntul suav, unduirea creștetelor de copaci, sclipirile frunzișului j SU5l> pace ușor legănată a verii din jurul lui se prefacuseră într-un am ^ sunete care dădea un sens armonios și de o surprinzătoare noutat vului său cîntec din fluier. Acompaniamentul simfonic se pierdea și nu se mai auzea, dar Hans Castorp, cel cu picioarele de țap, cont' sa cînte din fluier și trezea din nou, prin naiva monotonie a cînte sau, magia sonoră și colorată a naturii care, după o noua întrerun sfîrșea prin a-și desfășura o clipă, depășindu-se pe ea însăși, întrea plinătate imaginabila ținută pînă atunci ascunsă prin inteivenția succ siva a unor tonuri instrumentale tot mai noi și tot mai acute, concentrat într-o clipă fugară a cărei fermecătoare perfecțiune purta în ea însăși veșnicia. Tînărul faun era foarte fericit pe pajiștea sa înSORITA. Aici nu mai exista nici un „Disculpa-te", nici o răspundere, nici un tribunal sacru sau militar, chemat sa se pronunțe asupra unui om care-și încalcase onoarea și era condamnat. Aici domnea uitarea, fericita nemișcare, starea de nevinovăție creată de absența timpului. Era desfrîul în toata liniștea conștiinței, era negarea, într-un vis de apoteoză, a oricărui imperativ de acțiune - iar liniștea pe care o răspîndea făcea din acest disc un obiect prețios între toate celelalte pentru muzicianul nostru nocturn.

Mai exista și o a treia bucată... în realitate erau mai multe discuri formînd o suită, un tot, căci aria tenorului, care făcea parte din acest ansamblu, ocupa singură o placă întreaga al cărei desen circular ajungea pînă la centru. Era iarăși o bucata franțuzească aparținînd unei opere pe care Hans Castorp o

cunoștea, căci o auzise și o văzuse de multe ori la teatru și la a
cărei acțiune făcuse într-o zi chiar o aluzie în cursul unei
conversații — ba, chiar al unei conversații foarte hotărâtoare...
Era ac al doilea, într-o circiuma spaniolă, un han destul de
încăpător, o tave împodobita cu șaluri și de o îndoielnică
arhitectura maura. Vocea ca puțin aspră, dar rasata și
pregnanta, declara că dorește sa danseze 1 sergentului, și
imediat se și auzeau castanietele. Dar în aceeași trompetele și
trîmbițele răsuna de mai multe ori, un semnat care-l făcea pe
flăcău sa tresară. „Stai puțin!” striga el, ciulind u ca un cal, și
cum Carmen întreba: „Și de ce, ma rog?”, el îi stric t_e auzi?”,
mirat ca nu e și ea tot atît de impresionata. Erau tro V ^
cazarmii care sunau stingerea. „îmi pare ca acolo...”, spunea
el in nU de operă. Dar țiganca nu putea înțelege asemenea
lucruri și n¹ „e
voia sa le înțeleagă. „Cu atît mai bine”, spunea ea, ceea
-e

jumătate prostie, pe jumătate îndrăzneală; așadar, nu mai
avea

î¹,

MUNTELE VRĂJIT 721

taniete, căci cerul însuși le trimitea muzica spre a dansa;
așadar: i i" Sergentul era scos din minți. Dureroasa lui decepție
se ștergea let în fața eforturilor de a o face sa înțeleagă despre
ce era vorba și C° ■ ' o dragoste din lume nu putea sa anuleze în sufletul lui
acest sem-ca £U in era oare cu puțința ca femeia să nu înțeleagă un
lucru atît de " damental și atît de categoric? „Trebuie sa ma
întorc la cazarma, la 11" striga deznădăjduit de nepăsarea
femeii care-l făcea sa fie și mai ârit Dar trebuia sa fi auzit
răspunsul lui Carmen! Era furioasa, era • dianatâ pînă-n
străfundul sufletului, vocea ei nu mai era decît iubire , zamăgitâ și tristă.
Sau se prefăcea numai? „La cazarma? La apel?” Și cu inima ei
cum rămînea? Cu inimă atît de drăgăstoasa și de buna care in
slăbiciunea ei — da, o mărturisea: în slăbiciunea ei — fusese
gata sa-l distreze pe acest domn! „Ta ra ta ta!” și cu un gest de
sălbatica batjocură își ducea mina la gură imitînd trompeta. „Ta
ra ta ta!” Și asta era de ajuns! El tresărea, prostul, și voia sa
plece. Foarte bine, pleacă! Ia-ți chipiul sabia, ranița! „Și acum
pleacă, băiete, întoarce-te la cazarma ta!” Sergentul cerșea
milă. Dar ea continua sa-l ironizeze amar, prefăcîndu-se că-i a

lui, el care, la sunetul trompetelor, își pierduse capul. Ta ra ta ta, la apel! Sfinte Dumnezeule, dacă ajungea prea târziu? Haide, du-te, de vreme ce suna apelul; e foarte firesc pentru tine, prostânacule, să mă lași așa, tocmai în clipa când eram gata să dansez. Iată cât de mare-i era dragostea!

Chinuitoare situație! Nu înțelegea. Femeia, țiganka, nu putea și nu voia să înțeleagă! Nu voia acest lucru căci, fără îndoială, în furia și în sarcasmele ei era ceva care depășea clipa prezenta și elementul perso-^o ^{ura} o ostilitate adâncă față de principiul care prin sunetul trompetelor franceze - sau al cornului spaniol - chema pe bietul soldat ^{agostit}, ceva asupra căruia ambiția sa firească, impersonală, și cea mai orîntă a sa ar fi fost să triumfe. Mijlocul care-i stătea la-ndemîna era simplu: femeia afirma că dacă pleacă, nu-l mai iubește. Și asta era [!] ceea ce acel Jose, de-acolo, din inima ladiței, nu putea să îndure, isc l ^ Sa~

ⁱⁿSăduie să vorbească. Dar ea nu voia. Atunci o sili să-l un ^J era diabolic de gravă, sunete tragice se ridicau din orchestra,

Prelu • Dru și amenințător despre care Hans Castorp știa ca se va

și; ^{era} lungul întregii opere pînă la catastrofa finală și care forma

ț . ^{era} la aria soldatului, adică a noului disc care urmă. Iată ^{ma port} floarea pe care mi-ai azvîrlit-o" — iar Jose cînta minu-afar_a

arieS Hans Castorp își puneă, uneori, numai acest disc, în ^{ex}«ilui cunoscut, și-l asculta întotdeauna cu cea mai atentă
722

THOMAS MANN

bunăvoință. Cuvintele nu valorau mare lucru, însă exprimarea implorare a sentimentelor era emoționantă în cel mai înalt grad \$ i^' cînta floarea pe care Carmen i-o aruncase la prima lor întîlnir • tU' fusese bunul lui cel mai scump cînd se afla la închisoare din pri^c- ^ Mărturisea adînc mișcat că-și blestemase, în unele momente ^ care-l făcuse s-o întîlnească pe Carmen. Dar deîndată regretase am blestemul și se rugase în genunchi lui Dumnezeu să-i îngadu' revadă. „Sa te revăd!" și acest „să te revăd" era în același ton acut cu c începuse adineauri. „Și noaptea te vedeam." — S-o revadă... - șj ^{acu} toată magia instrumentală care putea să zugrăvească durerea dorul dragostea deznădăjduita, afectuoasa disperare a modestului

soldat izbucnea în acompaniament, căci atunci îi apăruse în fața ochilor fata cu tot farmecul ei, astfel încât simțise perfect „că-i pusese stăpînire pe tot sufletul” („stăpînire” cu un accent deznădăjduit care cădea puternic pe prima silaba), și ca se sfîrșise cu el pentru totdeauna. „Tu, frumoasa, fericirea mea”, cînta el cu disperare pe o melodie care se repeta și pe care orchestra o relua încă o dată plîngător, melodie care — pornind de la tonul fundamental — urca două intervale și se înapoia cu ardoare spre chinta inferioară. „Căci imediat ce mi-ai apărut în față”, o asigura el în mod inutil și demodat, dar infinit de tandru, urca pe urmă gama pînă la a șasea nota, pentru a adaugă: „Și cînd mi-ai aruncat o privire”, lăsînd apoi să-i recadă vocea zece tonuri și articula, tulburat, „Am devenit un lucru al tău”, al cărui final se prelungea dureros printr-un acord de o armonie variabilă, mai înainte ca „al tău” să se poată contopi cu silaba precedentă în acordul fundamental.

„Da, da!” își spunea Hans Castorp cu o recunoscătoare melancolie și-și mai punea încă o dată finalul în care toți îl felicitau pe tînarul Jose pentru faptul că încăierarea cu ofițerul îi tăia orice posibilitate întoarcere, astfel că trebuia să dezerteze, așa cum Carmen, spre spai lui, îl îndemnase mai înainte.

O! Vino cu noi spre piscuri de piatra,
Spre zări sălbatice cu aer curat,
Cerule deschis, viața nomadă,
Drept țară universul, drept lege bunul plac,
Și mai presus de toate ideea-mbătătoare:
Libertatea, libertatea!

na da!" Și cîntau ei în cor, și se putea înțelege perfect ce spuneau, „A-” l» — e fã

zise Hans Castorp încă o dată, trecînd la o a patra bucată, care mai puțin dragă.

MUNTELE VRĂJIT 723

tern tot atît de puțin răspunzători de faptul că era iarăși o bucată

zească, pe cît sîntem și de mustrarea ce i s-ar putea face ca și de

sta domnea tot spiritul militar. Era o arie intercalată, un solo de rugăciunea din opera *Faust* de Gounod. Cineva apărea, cineva de simpatic, numit Valentin, dar pe care Hans Castorp îl numea

f 1 în sinea lui, căruia îi acorda un nume melancolic și mai familiar,

■ care-l identifica deplin pe purtător cu persoana pe care o auzea

din

te deși aceasta din urmă avea o voce infinit mai frumoasă.
Era un

bariton puternic și cald, iar cântul său se împărțea în trei părți; se com-

unea din trei strofe, foarte asemănătoare între ele, cu un caracter pios,

creat aproape în stilul unui cor al protestanților și dintr-o strofă centrală

de o îndrăzneală cavalierească, războinică, frivolă și totuși pasionată, iar

aici dăinuia, de fapt, caracteristica sa franceză și militară.
Invizibilul

cin ta:

Ca voi și eu voi părăsi

Pentru mult timp iubita-mi țara!

și în această împrejurare îi adresa Domnului din cer o rugăciune pentru ca, în răstimp, să o apere pe scumpa lui soră. Pleca la război, ritmul se schimba, devenea întreprinzător, necazul și grijile erau date uitării, el, tînărul care cânta fără să fie văzut, dorea să se arunce cu o îndrăzneală și o ardoare dintre cele mai franțuzești în mijlocul bătăliei și chiar acolo unde lupta va fi mai grea. Însă dacă Dumnezeu mă va chema la el, cânta Valentin, de acolo de sus „voi veghea asupra ta”. Acest „ta” se referea la sora lui; dar îl atingea pe Hans Castorp pînă în fundul sufletului, iar em<Hianu-l mai părăsea pînă la sfîrșitul ariei, cînd corul cânta:

O, Doamne, ascultă-mi ruga, Sub paza ta pe Margareta să-o iei.

ț • 6St c nu prezenta mai departe nici un alt interes. Am crezut Ca este cazul să-l comentăm pe scurt nu numai pentru că Hans

p p
P avea față de el o preferință atît de vie, dar și fiindcă mai tîrziu, data a îrtlprejurare destul de ciudată, va juca un anume rol. Deocam-restrî aJunge la o a cincea și ultima bucată din aceasta varietate aittjjt. , e d'scuri preferate, o bucată care nu mai are - ce-i drept -Est_e v u *Uzesc' oa este chiar într-un mod deosebit specific germană. ""edUri a nU despre Ufi trio de operă, ci de un lied, unul dintre acele 'itate_a și apodoPere extrase din fondul popular, care-și datoresc spiritua-enescul propriu lor tocmai

acestei duble origini... Dar de ce

724

THOMAS MANN

atîtea ocoluri? Era pur și simplu *Teiul* de Schubert: „Lînga f
-fața porții", adică un cîntec cunoscut de toți. 'In

Îl cînta un tenor cu acompaniament de pian, un cîntareț pi^{m A}
și de gust care știa să-și trateze subiectul simplu și totodată
subh ^ multa inteligența, cu simț muzical și cu o declamație
precisă S faptul că minunata bucată este, în gura poporului și a
copiilor diferită de formă sa artistică. Aceștia o simplifică de
obicei și o cîntă la un capăt la altul strofa după strofa, pe melodia
principală, în timp c în original, linia folclorică este modulată în
bemol chiar de la a doă dintre strofele de cîte opt rînduri, pentru
a reveni la diez de la al cincilea vers, apoi se întrerupe într-un
mod foarte dramatic în momentul, vîntu lui rece" și al pălăriei
care zboară, și nu reapare decît în ultimele patru versuri ale
celeia de-a treia strofe care se repeta înainte ca bucată să se
termine. Inflexiunea deosebit de pregnantă a melodiei se
reproduce de trei ori, în a doua și jumătate modulată, iar a treia
oară cu ocazia reluării ultimei jumătăți de strofa. „Iată că au
trecut ceasuri multe..." Această inflexiune magică, pe care n-am
putea-o cuprinde destul de amănunțit prin cuvinte, însoțește
fragmentele de frază: „Atîtea vorbe dragi", „Ca și cum mi-ar
face semn", „Departă de locul acesta", iar vocea tenorului,
limpede și caldă, foarte pricepută să-și cruțe suflul, tinzînd către
un suspin bine dozat, cîntă, de fiecare dată, cu un simț atît de
inteligent al frumuseții acestei fraze, încît pătrundea direct în
inima ascultătorului, mai cu seamă ca în versurile: „Către el,
mereu către el", „Aici îți vei găsi liniștea", artistul știa să-și
întărească efectul prin nuanțe de o extraordinară ardoare. Dar
în ultimul vers repetat, în acel „Aici îți vei gas^l liniștea", cîntă
prima oară „îți vei găsi" cu o plinătate nostalgică, iar a doua
oară cu un tremolo delicat.

Cam atît despre cîntec și despre felul lui de interpretare. r^u
eventual să ne mîndrim cu faptul că aproape î-am făcut pe
cititorii noștri să înțeleagă simpatia intimă pe care Hans Castorp o
nutrește față de bucățile preferate din programul audițiilor sale
nocturne. Dar să-i face să priceapă reprezenta pentru el acest lied,
acest bătrîn „teu", este într-adevăr o sarcină care dintre cele mai
delicate și se cere o prudență foarte atentă în mare măsură dacă nu
vrem să compromitem scopul mai degrabă Q^{eC} servim.

^
Vom înfățișa lucrurile după cum urmează: un obiect care
domeniul spiritului, cu alte cuvinte un obiect care are o semn ^
este „semnificativ” tocmai prin aceea că-și depășește sensul înfi
o exprima și expune o noțiune cu o întindere spirituală mai “*”

MUNTELE VRĂJIT 725

gă lume de sentimente și de gânduri ce și-au găsit în acest
obiect

mbol mai mult sau mai puțin perfect, ceea ce da tocmai
măsura

'ficației sale — chiar și dragostea pe care o resimțim pentru
un

enea obiect este, în ea însăși, „semnificativa”. Ea ne
informează

celui care împărtășește acest sentiment, îi caracterizează
rapor-

le cu lucrurile esențiale, cu acea lume pe care obiectul o sim-
i'zează și care, conștient sau inconștient, este iubită prin
intermediul

obiectului respectiv.

Oare vom fi crezuți dacă vom pretinde ca modestul nostru
erou, după atîția ani mărunți de dezvoltare ermetica și
pedagogica, intrase destul de adînc în viața spirituală pentru a
dobîndi *conștiința* „semnificației” iubirii lui și a obiectului acestei
iubiri? Noi afirmăm și susținem ca așa s-au petrecut lucrurile.
Liedul despre care este vorba însemna mult pentru el, o
întreaga lume, o lume pe care, în orice caz, o iubea — căci
altminteri n-ar fi fost atît de pasionat de obiectul care o
simboliza. Noi știm ce spunem atunci cînd adăugăm — poate
într-un mod cam neclar - ca soarta sa ar fi fost alta dacă sufletul
nu i-ar fi fost într-un chip atît de neobișnuit accesibil încîntarilor
sferei sentimentale și, în genere, aptitudinii spirituale pe care
acest cîntec o cuprindea cu o patimă atît de tainică. Tocmai
acest destin adusesse după sine senzații, aventuri, descoperiri și
ridicase în el probleme ca „a sta la cîrma”, care-l maturizaseră
îndemnîndu-l la o critică plină de presentimente, exercitată
asupra acestei lumi, asupra simbolului acestei lumi demne
totuși de oata admirația, asupra acestei dragoste care era a lui,
adică asupra aces-⁶¹ experiențe făcute, într-adevăr, pentru a
pune toate aceste probleme în ență. Dar ar trebui, în adevăr, sa
nu înțelegem nimic din aceste iuni ca sa presupunem ca
asemenea îndoieli pot dauna iubirii. Potriva, îi dau Savoare. Ele

sînt acelea care, în primul rînd, adaugă imboldul pasiunii, astfel încît, de fapt, pasiunea s-ar putea defini şu' ragoste care se îndoieşte. În ce constau oare îndoielile de con-cee a ŞI îndemnul de »a sta la cîrma" ale lui Hans Castorp, îndoielile în cît • "riVea legitimitatea înclinării atît către acest cîntec fermecător, âCest e Uruversul sau? Ce era oare lumea care se deschidea în spatele fiei_u ec şl care, după un presentiment din conştiinţa lui, avea sa

eaunei iubiri neîngaduie? j*a Moartea.

dopera a este curata nebunie! Cum, un lied atît de minunat! O capo-nascutâ din adîncunile ultime şi cele mai tainice ale sufle-

726

THOMAS MANN

tului popular; o comoara de nepreţuit, un simbol al unei întreg' farmecul însuşi! Ce calomnie odioasă!

ni>

Ei, da, da, da, era în adevăr foarte frumos, dar așa trebuia beasca, fara îndoiala, orice om cinstit. Şi totuşi, în spatele acestei ^ încîntatoare, se ridica Moartea. Ea întreţinea legaturi cu acest cînt care-l puteai iubi, nu fara a-ţi da seama însă, în mod inconştient asemenea iubire ramînea, pîna la un anumit punct, neîngaduita în ra sa proprie şi primitiva, cîntecul acesta putea foarte bine sa nu nici un fel de tangenţa cu moartea, ci, dimpotrivă, sa fie ceva fo popular şi foarte viu, dar simpatia pe care spiritul o resimţea pentru el era simpatia faţa de moarte - cucernicia pura, spiritul aflat la început' turile lui, ceea ce Hans Castorp nu contesta deloc dar, ca urmare a tutu ror acestora, se iveau Creaţiile Tenebrelor.

Ce vorbe mai sînt şi astea! — Era greu sa-l convingi de contrariu Creaţiile Tenebrelor! Tenebroase creaţii. Un spirit de calau şi de mizantrop înveşmîntat în negru spaniolesc, cu colereta rotunda şi desfrîu în loc de dragoste, toate se deduceau din aceasta cucernicie cu privirea atît de dreapta.

într-adevar, omul de litere Settembrini nu era persoana căreia Hans Castorp sa-i acorde o încredere totala, dar îşi amintea de anumite sfatun pe care îndrumătorul sau lucid i le împărtăşise odinioară, demult, la începutul carierei sale ermetice, asupra înclinării spirituale de-a da înapoi în faţa unor anumite lumi, şi considera oportun sa aplice cu gnja aceasta lecţie la obiectul sau. Settembrini calificase o asemenea înclinare drept „boală" - şi chiar însăşi concepţia acestei lumi şi

perioada spirituala pe care o reprezenta apăreau, desigur, „bolnăvicioase simțului sau pedagogic. Dar cum era cu puțința un asemenea lu«^u încântătorul lied nostalgic al lui Hans Castorp, sfera sentimentală din care pornea și înclinarea sa pentru această sferă să fi f^ost „bolnăvicioase”? Nicidecum! Erau tot ce putea fi mai pașnic și sănătos. Însă era un fruct care, deși cu o clipă mai înainte se întat^l proaspăt și strălucind de vise, înclina totuși în mod vădit spie " ^ punere, spre putreziciune, iar desfătarea pură a sufletului, atun era gustată la momentul potrivit, Taspîndea o clipă mai târziu

j

g

p

p

p

putreziciune și pierzare în sînul umanității care-l poseda. t^r „ul vieții, zămislit de moarte* producînd moartea. Era o minune a su (poate cea mai desavîrșita din punctul de vedere al unei frum^{us} erj de conștiința și binecuvîntata de ea, dar care, din motive temei ^ ^ privita cu neîncredere de ochiul oricui iubea viața organic

MUNTELE VRĂJIT 727

finta responsabilității, era un obiect la care trebuia să renunți, dacă ⁰⁰ ^ verdictul conștiinței.

na renunțare și stăpînire de sine - astfel trebuia caracterizată victo-^upra acestei iubiri, asupra acestei magii a sufletului cu urmări tene-^{se}! Gîndurile lui Hans Castorp, sau fragmente de gînduri încărcate resimțiri, își luau zborul în timp ce stătea în fața micului sau sicriu zical, în plină noapte și singurătate, iar aceste gînduri zburau tot mai s dincolo de rațiune, și deveneau niște elucubrații de alchimist. Vai, sufletului era atît de puternic! Noi toți eram Fiii lui și puteam

ndeplini lucruri mari pe lume, slujindu-l. Nu era nevoie de mai mult geniu, ci de mult mai mult talent decît avusese autorul cîntecului *Teiul* pentru a dăruia, ca artist al magiei sufletului, proporții uriașe acestui cîntec și pentru a cuceri întreaga lume. Fără îndoială că se puteau întemeia pe acest cîntec chiar și imperii, imperii pămîntești, prea pămîntești, foarte aspre și capabile de progres, deloc nostalgice, în care cîntecul se descompunea — decazînd pîna la a deveni muzica de patefon electric. Dar cel mai bun fiu al lui era totuși cel care-și petrecea viața dominîndu-se pe sine însuși și murea avînd pe buze un nou cuvînt de dragoste pe care nu

știa încă să-l rostească. Merita să mori pentru el, pentru cântecul vrăjtit! Dar cine murea pentru el, în realitate nu mai murea pentru el; nu mai era erou decât pentru că, în fond, murea pentru un lucru nou, pentru noul cuvânt al dragostei și al viitorului pe care mima să îl tăinuia...

Acestea erau, prin urmare, discurile preferate ale lui Hans Castorp.

A

îndoieli dintre cele mai grave conferințele lui Edhin Krokowski luaseră, în decursul acestor ani, o mare nădejde neprevăzută. Cercetările sale, referitoare la analiza sentimentelor și la viața viselor, avuseseră întotdeauna un caracter subpașă și catacombic. Dar de la un timp, printr-o trecere abia simțită bilună, se îndreptaseră către tainele magiei, iar conferințele tinerilor — care constituiau principala atracție a casei, datorită aspectului — aceste conferințe, rostite în redingota și în san-

publicului. Cântec exotic țărănesc, la o masă acoperită cu un covor, în fața încălătorului al „Berghof”-ului, nu mai tratau despre activitatea ero-

conștient, și despre retransformarea bolii în sentiment devenit conștient, arienii profunde ale hipnotismului și somnambulismului,

728

THOMAS MANN

despre fenomenele de telepatie, despre visul revelator și despre

minune, despre minunile istoriei, iar aceste comentarii lărgeau

■ IZ

o nădejde filozofică până când, în ochii auditorilor, apăreau enigme ca și

raporturilor dintre materie și spirit, da, ca însăși taina vieții — să aibă mai multe șanse de a fi rezolvată pe drumul neliniștit al decât pe cel al sănătății.

Menționăm aceste fapte pentru că socotim de datorită noastră punem într-o situație umilitoare spiritele superficiale care pretindea doctorul Krokowski nu se dedase problemelor oculte decât ca apere de monotonie conferințele, așadar, numai și numai ca să întrețină curiozitatea. Aceasta era părerea unor detractori de felul celor ce puteau fi întâlniți pretutindeni. E drept că la conferințele de luni domni își ciuleau urechile cu mai multă fervoare decât înainte, ca să audă mai bine, și ca

domnișoara Levi semăna poate mai mult decât altădată cu păpușa de ceara care avea un arc în piept. Insa aceste consecințe erau tot atât de legitime ca și orientarea pe care o luaseră ideile savantului și căroră el le putea demonstra nu numai corectitudinea logica, dar și caracterul inevitabil. Doctorul Krokowski își îndreptase întotdeauna cercetările spre aceste domenii întunecate și vaste ale sufletului omenesc, spre acel tarâm desemnat sumar prin cuvântul subconștient, deși s-ar putea mai curînd vorbi de o supraconștiința, de vreme ce din aceste regiuni se naște uneori o știința care depășește cu mult conștiința individului — sugerînd gîndul ca ar putea exista raporturi și comunicații între regiunile inferioare și obscure ale sufletului individual și sufletul universal, atotștiutor. Domeniul subconștientului, „ocult” în adevăratul înțeles al cuvîntului, ar fi, deci, tot atât de ocult și în sensul mai restrîns al acestui cuvînt, fiind unul dintre izvoarele din care țîșnesc fenomene e numite mai mult sau mai puțin corect astfel. Dar asta nu este totul. Un socotește simptomul organic al bolii ca rezultat al unor sentimente r late în afara vieții conștiente a sufletului și deci isterizate, recuno prin aceasta, însăși puterea creatoare a forțelor psihice în dome ^ materiei, o putere ce trebuia considerata în mod necesar ca o a sursa a fenomenelor magice. Idealist al patologicului — ca sa nu sp ^ idealist patologic — el se va pomeni ajuns la punctul de plecare ^ raționamente care duc fara doar și poate la problema existe genere, cu alte cuvinte la problema raporturilor dintre spirit și Materialistul, fiu al unei filozofii a simplei forțe, se

stul,

explice spiritul ca pe un produs fosforescent al materiei. Idealis ^ potrivea, pornind de la principiul isteriei creatoare, va înclin

du”

MUNTELE VRĂJIT 729

ia să rezolve într-un sens exact opus problema primordialității. De ^m este vechea problemă de a ști cine a fost mai întîi: găina sau oul -

uiomă ce se dovedește atât de extraordinar de încurcata prin dublul prof^{el}”

ca nu se poate închipui un ou neouat de gama și nici gama care sa

fi ieșit din oul pe care existența ei îl postulează implicit.

lata deci problemele pe care doctorul Krokowski le comenta, de "tava vreme, în conferințele sale. Ajunsese la acest punct

pntr-o dezvoltare organica, legitima și logica, iar noi vom socoti ca nu am insistat niciodată destul asupra acestui lucru, dar vom adaugă, în plus, ca el se angajase în asemenea considerente cu mult înainte ca apariția domnișoarei Ellen Brand sa le prilejuiasca trecerea în domeniul empirico-experimental.

Cine era Ellen Brand? Era cât pe-acți să uităm ca auditorii noștri nu o cunosc, deși noua numele ei ne este, bineînțeles, familiar. Cine era? La prima vedere, aproape nimeni! O fetița drăgălașă de nouăsprezece anișori, numită Elly, cu parul de un blond-pai, o daneză, nici măcar originară din Copenhaga, ci pur și simplu din Odense, în Fionia, unde tatăl ei făcea negoț cu unt. Ea însăși intrase în viața comercială și încă de câțiva ani își ocupase locul pe un taburet turnant, ca funcționara a sucursalei din provincie a unei bănești din capitala, în fața unor registre groase, cu o mînecuța de lustrin pe brațul drept — însă, deodată, începuse să aibă temperatura. Cazul era lipsit de gravitate, cel mult ar fi putut fi socotit suspect, deși Elly era într-adevar delicată și aparent ane-"uca și, în plus, fără îndoială simpatică, așa înțeles parul ei blond era adesea mîngîiat, lucru pe care, de fapt, consilierul aulic îl și făcea de fiecare

acînd îi vorbea în sufragerie. Era învăluită de o prospețime nordică,

O castitate cristalină, de o atmosferă copilărească și feciorelnică, teri-e drăgălașă, la fel ca și privirea adîncă și pură a ochilor albaștri de

P'. la fel ca și glasul ascuțit, limpede și subțire, într-o limbă germană

c ngr^yita facînd greșeli tipice de pronunție, de pilda: „calne" în loc de

• trăsăturile ei n-aveau nimic deosebit. Poate bărbia era puțin

o undă. Se așezase la masa Herminei Kleefeld, care o luase sub aUspiciile ei.

drag - urmare, așa se înfățișa domnișoara Elly Brand, aceasta mica și "u i j blciclista și contabilă daneză cu predispoziții pe care nimeni °4ra f l *5anu^{it} vreodată vazîndu-i pentru prima sau pentru a doua îtimep_u a 'onda, dar care, la cîteva săptămîni după sosirea aici, C_{em} ^ SC manifeste> dîndu-i doctorului Krokowski multa bătaie de a le descoperi în toată ciudățenia lor.

Jocurile de societate din cadrul reuniunilor de seară atras
 întâi atenția savantului. Se spuneau ghicitori, apoi obiectele
 asmn ma'
 unse erau căutate cu ajutorul pianului la care se cînta din ce
 în ce mai tare

ce în ce mai încet pe măsura ce locul ascunzișului era mai
 aproa "" mai departe. Se sfîrși chiar prin a se cere aceluia
 care, în f deliberărilor, așteptase afară în fața ușii, sa execute cu
 precizie anu ■ acțiuni complicate, ca, de pildă, sa schimbe
 inelele a două persoan poftescă pe cineva, prin trei reverențe,
 la dans; să ia o anumita c din bibliotecă pentru a o remite
 cutărei sau cutărei persoane - și așa m ■ departe. Trebuie să
 observăm că jocuri de felul acesta nu figuraseră nî atunci
 printre distracțiile societății de la „Berghof". Nu s-a putut stabili
 ulterior cine dăduse ideea prima oara. Cu siguranță însă că nu
 fusese Elly. Totuși, nu se ajunsese la aceste distracții decît în
 prezența ei.

Cei care participau la jocuri - erau de altfel aproape toți
 cunoștințe vechi, iar printre ei se găsea și Hans Castorp — se
 dovedeau mai mult sau mai puțin îndemînatici, sau complet
 incapabili. Dar comportarea domnișoarei Elly Brand se vădi
 extraordinară, surprinzătoare, nelalocul ei. Tuturor le păruse
 plauzibilă ingeniozitatea ei fără greș în căutarea ascunzișurilor,
 salutata cu aplauze și rîsete admirative; dar toți începură sa
 păstreze o tăcere uluită atunci cînd ajunse la acțiuni complicate.
 De cum intra, executa cu un surîs blînd și fără nici o ezitare tot
 ce i se poruncise pe ascuns, fara sâ aibă nevoie nici chiar de
 muzică. Aducea din sufragerie un vîrf de cuțit de sare pe care o
 presară pe capul procurorului Paravant, apoi îl lua de mîină și-l
 conducea la pian unde executa cu degetul arătător începutul
 cîntecului *Zboară păsărică*. Pe urma ii aducea pe procuror la locul lui, îi
 făcea o reverență, lua un taburet și l se așeza la picioare, exact
 așa cum fusese programat de către ceilalți după un mare efort
 de imaginație.

Ascultase deci la ușă!

Elly roși, dar ceilalți, cu o adevărată satisfacție, vazînd-o unu'
 începură s-o dojenească în cor; fata însă îi asigură: nu, nu,
 absolut de nu era ceea ce credeau ei! Nu ascultase la ușă,
 precis și sincer, nu.

Nu afara, deci nu în spatele ușii?

— O! nu, ier-ta-ți-mă!

a

Așadar asculta chiar aici, în camera, căci abia intrata nu se y împiedica de-a o face.

Nu se putea împiedica? în cameră?

→ ptea

Cineva îi șoptea, spunea ea. îi șoptea ce trebuie sa facă, încetișor, dar foarte limpede și precis.

MUNTELE VRĂJIT 731

părea, evident, o mărturisire. Elly avea însă, într-un anumit sens, tiința că a făcut ceva rău, că-i înșelase. Ar fi trebuit să spună din ■ i₀cului că nu era potrivită pentru un asemenea joc, deoarece cine-jj șoptea totul. Un concurs își pierde semnificația dacă unul dintre urenți p₀sedă avantaje supranaturale. În sensul sportiv al jocului, Pllen era brusc descalificată, singularizată într-o asemenea măsură, încât uzindu-i mărturisirea toți simțiră un fior de gheață în spate. Deodată, mai mulți dintre cei de față cerură să fie chemat doctorul Krokowski. Cineva alergă să-l aducă, și el veni: îndesat, cu un suris binevoitor și intrind imediat în temă, urzi prin întreaga lui atitudine o atmosferă de voioasă încredere. I se anunțase, cu sufletul la gura, ca se întâmplasera lucruri cu totul ieșite din comun, că apăruse o clarvăzătoare, o fată care auzea voci. „Ei, ei, și ce-i cu asta? Liniște, dragii mei prieteni! Vom vedea.” Era tărîmul și specialitatea lui — un tărîm alunecos și mlăștinous pentru toți, dar pe care el circula cu o intuiție precisă. Întreba și lăsă să i se povestească totul. „Ei, ei, ia te uită! Prin urmare, așa stau lucrurile, copila mea?” Și făcu și el la fel cum făcea toată lumea, adică puse mîna pe capul fetei. Existau multe motive să-i ațîțe curiozitatea, dar nici unul să-l sperie. Își adînci exoticii lui ochi bruni în azurul limpede al ochilor domnișoarei Ellen Brand, mîngîind-o ușurel cu mîna, de pe umăr pînă pe braț. Fata răspundea privirii lui cu o privire din ce în ce mai nevinovată, care, cu alte cuvinte, se ridica din ce în ce mai mult spre el, în timp ce capul i se înclina încetișor spre piept și umăr. Cînd ochii ei începură să-și întoarcă privirea, savantul făcu în fața obrazului tetei un gest cu mîna, după care declara că totul era perfect și trimise întreaga asistență foarte surescitată la cura de seară, cu excepția domnișoarei EUy Brand cu care dorea sâ mai „flecărească” puțin.

oă flecărească! Toată lumea își închipuia ce putea sa rezulte de aici.

■meni nu se simți la largul său cînd veselul „camarad” rosti acest

Vnt. Toți fură străbătuți pîna în adînc de un fior, inclusiv Hans
°rp atunci cînd, întinzîndu-se cu mare întîrziere pe șezlongul
sau

ent, își aminti cum îi fugise pamîntul de sub picioare, vîzînd
per-

c ^tele deplasate ale acestei Elly și ascultînd explicația
încurcata pe

g?. _ ° da duse încît îl cuprinsese o anumita indispoziție, o
neliniște

d_e . ' n u s ° r rău de mare. Nu fusese niciodată martorul unui
cutremur

n at Q nt > dar își spuse că trebuie sa fie însoțit de impresii
asemă-

""sufi 6 spa'ma ~ lăsînd la o parte curiozitatea pe care în plus i-o
injpU Atitudinile fatale ale domnișoarei Elly Brand: o
curiozitate ce

entjrnentul propriei sale vanități; cu alte cuvinte conștiința că
732

THOMAS MANN

domeniul unde aceasta curiozitate înainta bîjbîind era inac
rațiunii, și deci se punea problema de a ști daca era numai o cur
inutila sau și vinovata, lucru ce nu o împiedica, de altfel, sa
ramîn 6 ce era, adică numai curiozitate. Ca toata lumea, și
Hans Castorn a multe lucruri despre fenomenele oculte sau
supranaturale - și, de a]tf. e am pomenit în trecere despre o
oarecare mătușa de-a sa a cărei r>o trista îi ajunsese la urechi.
Dar niciodată aceasta lume, a cărei exist o înregistra cu un
complet dezinteres teoretic, nu-i apăruse atît de dire Hans
Castorp nu făcuse niciodată experiențe în aceste domenii
antipatia lui față de acestea îi revolta bunul-gust și simțul
estetic, adică fiind o revolta izvorîta din orgoliul uman — daca
ne putem folosi de expresii atît de pretențioase vorbind despre
eroul nostru atît de lipsit de pretenții — dar care era tot atît de
mare ca și curiozitatea iscata în el Presimțea, da, presimțea clar
și precis că aceste experiențe, indiferent de drumul pe care ar fi
apucat, nu puteau fi decît de prost-gust, de neînțeleș și
nedemne de calitatea de om. Murea totuși de dorința sa le facă.
înțelegea ca alternativa „inutila sau vinovata" — ceea ce, daca
n-ar fi fost decît numai ca alternativa, era încă destul de
neplăcuta - nu constituia, în realitate, nicidecum o alternativa,

căci ambii termeni coincideau, iar scepticismul rațiunii nu era decât o formă extramorală a acestei interdicții. Dar acel *placet experiri* — sădit în el de o persoană care ar fi dezaprobat cu siguranță, în termenii cei mai plastici, asemenea încercări-ramînea totuși împlintat în mintea lui Hans Castorp; moralitatea sa coincidea cu curiozitatea, se potrivea întotdeauna cu ea: prin urmare, cu o curiozitate nelimitată, proprie celui care călătorește pentru a-și forma spiritul și care, o dată pătrunsă taina personalității, nu mai era atît îndepărtată de tarîmul ce i se deschidea acum, iar această curiozitate capătă, astfel, un caracter militar și nu se mai ferea de lucrurile interzise atunci cînd ele i se prezentau. Hans Castorp hotărî deci să rămîna pe postul său și să nu se îndepărteze dacă avea să apară noi aventuri.

Doctorul Krokowski interzisese cu strășnicie să se mai întreprindă în afara prezenței lui, experiențe în legătura cu darurile misterioase ale domnișoarei Brand. Confiscase copila în folosul științei, și se așezase în hruba sa de analize, pare-se că o hipnotiza, se străduia să dezvolte aptitudinile latente, să i le disciplineze, să i cerceteze hica anterioară. Hermine Kleefeld, prietena maternă și îndrumătoarea fetei, făcea de altfel același lucru și afla, sub jurământul secerat.

felul de lucruri pe care le raspîndea, sub același jurământ, în înconjurul torului, pînă la ghișeul portarului. Află, de pilda, că persoana

MUNTELE VRĂJIT 733

și șoptise fetei, în timpul jocului, gesturile ce trebuia să le facă, se

o ea Holger - era tînarul Holger, un spirit devenit familiar, o ființă

11 f neta și eterată, ca un fel de înger păzitor al micuței Ellen. Prin

are el era acela care îi divulgase ideea cu vîrfurile de cuțit de sare și degetul arătător pe pian? - Da, buzele lui nevăzute îi mîngîiasera

chea, o gîdilaseră ușurel și, făcînd-o aproape să surîdă, îi șoptiseră

creșul. — Fără îndoială că, odinioară, la școala lui Holger i-ar fi plăcut

și multe să i șoptească și lecțiile pe care ea nu le învățase. — Dar la

ceasta întrebare Ellen nu răspunse. Poate ca nu-i era îngăduit, spuse ea mai târziu. Îi era interzis să se amestece în lucruri atât de serioase și, fără

îndoială, ca nici el nu-și știuse lecțiile.

Se mai află, de asemenea, că Ellen avusese, încă din frageda copilărie, la intervale mai mult sau mai puțin lungi, apariții vizibile sau invizibile. - Ce însemna: apariții invizibile? - De pilda, cam așa: Fata de șaisprezece ani ședea într-o zi singură în salonul casei părintești, în fața unei mese rotunde, cu un lucru de mîna, în plină după-amiază, iar alături, pe covor, stătea culcat dogul tatălui ei, o cățea numită Freia. Masa era acoperită cu un șal colorat, unul din șalurile acelea turcești pe care le poartă îndoite la colțuri femeile batrîne. Întins în diagonala, șalul depășea cu puțin suprafața mesei. Și, deodată, Ellen văzu că marginea șalului din fața ei începe să se înfășoare încet: se înfășură pîna la mijlocul mesei, lent, cu grija și firesc, astfel încît sulul sfîrși prin a deveni destul de lung; și în timp ce se petrecea acest lucru, Freia, tresărind furioasă, cu labele dinainte țepene și cu parul zbîrlit, se ridica în picioare, apoi se năpusti urlînd în camera alăturată, se ascunse sub canapea și un an întreg nu a mai putut fi readusă în salon.

Să fi fost oare Holger acela care înfașurase șalul? o întreba mnișoara Kleefeld. Însă micuța Brand nu știa. - Și ce ți-ai închipuit vedeai că se petrecea acest lucru? — Cum, dar îi era absolut cu închipuire ceva în legătura cu acest subiect. Ell> nu-și dădea nimic deosebit. - Părinților le spusese? - Nu. - Ce curios! Nu era nimic excepțional de gîndit în legătura cu un asemenea lucru. Avea totuși sentimentul că, în acest caz, ca și în alte cazuri, că trebuie să păstreze tăcerea și să-și formeze un secret personal, greu de păstrat. - Îi fusese greu să poarte acest secret? - Nu, nu prea importantă putea să aibă un șal care se înfășoară? Dar un alt lucru era mai greu. De pilda, acesta:

În urma tot în casa părintească, la Odense, ieșise din-dimineața ei, situată la parter, și voise să străbată vestibulul, ca să

urce scara și să se ducă în sufragerie pentru a pregăti cafeaua obișnuia, înainte de sosirea părinților. Ajunsesese chiar pe palierul *iri*" cotul scării când, pe acest palier, la marginea acestui palier li - * scări, o văzuse în came și oase pe sora ei mai mare, Sophie - mart ⁶ America. îi apăruse îmbrăcata cu o rochie albă și, lucru curios nm-t cap o cunună de nuferi, mâinile îi erau așezate cruciș pe umeri și-i f un semn din cap. „Cum, Sophie, chiar tu ești?” strigase Ellen în ■ trită, pe jumătate bucuroasă, pe jumătate înspăimântată. Atunci Sonh' măi dădu o dată din cap, apoi dispăru. Devenise străvezie. Curînd nu mai percepu decît că pe un curent de aer cald și, în sfîrșit, se fac nevăzută, astfel încît Ellen putu sâ-și continue drumul nestingerita de nimeni. S-a aflat apoi că, la aceeași oră, sora ei, Sophie, murise la New Jersey, de o inflamație a cordului.

„Ei, gîndi Hans Castorp cînd Hermine Kleefeld îi povesti aceasta întîmplare — socoteala asta mai are oricum un oarecare sens și mai merge. Apariție - aici, moarte - acolo - așadar, se putea stabili măcar un anumit raport între cele două evenimente.” Și, astfel, consimți să ia parte la o ședință de spiritism, adică să asiste la niște pahare care se învîrt, ședință care fusese organizată și fixată cu nerăbdare, în ciuda strașnicelor interdicții ale doctorului Krokowski.

La ședință fuseseră admise doar cîteva persoane, sediul fiind în camera Herminei Kleefeld: în afara gazdei, a lui Hans Castorp și a micuței Brand, nu mai erau decît doamnele Stohr și Levi precum și domnul Albin, cehul Wenzel și doctorul Ting-Fu. Seară, cam pe la ora zece, se întruniră în ascuns și controlară pe șoptite preparativele făcute de Hermine. Pe o masă rotunda de mărime potrivita, așezată în mijlocul camerei, fusese pus, cu gura în jos, un pahar cu picior. Pe margine mesei, la distanțe potrivite, fuseseră aranjate niște fise mici, de os, car • de obicei, serveau la jocurile de cărți și pe care erau scrise cu cernea cele douăzeci și cinci de litere ale alfabetului. Hermine Kleefeld încep prin a servi ceaiul, care fu primit cu recunoștință căci, cu tot intan mul inofensiv a ceea ce avea să urmeze, doamnele Stohr și ^e plîngeau că mâinile și picioarele li-s reci și că au palpitații- DUP musafirii se încălziră, luară loc cu toții în jurul măsuței și, într-o u trandafirie difuza — căci gazda, pentru a crea o atmosferă propi^c • șese plafoniera și nu lăsase să ardă decît lampa de pe noptiera -atinse ușor, cu un deget al mîinii drepte, piciorul paharului. A? regula. Se aștepta momentul ca

paharul să înceapă să se miște.

MUNTELE VRAJIT

735

Pentru acesta se putea întâmpla ușor, căci masa era netedă, buza

arului șlefuită, iar presiunea exercitată de degetele tremurătoare,

^ • ~t de ușoară ar fi fost atingerea, se producea, bineînțeles, în mod ine-

° mai curînd verticală, într-o parte, sau mai degrabă laterală, în alta

^ I, n presiune totuși suficientă, la urma urmelor, ca să deplaseze parie, ^ r harul Pe marginea cîmpului sau de acțiune, acesta avea să întâlnească

! ■ r e iar dacă cele pe care le atinge compuneau cuvinte cu un sens, f nomenul ar fi fost de o complexitate destul de tulbure, un amestec de 1 mente conștiente, semiconștiente și complet inconștiente, determinat rit de voința anumitor participanți, indiferent dacă-și mărturiseau sau și mărturiseau intervenția, cît și de concursul obscur și de înțelegerea tacită a tuturor, în vederea unor rezultate aparent stranii, rezultate la care veleitățile obscure ale fiecărui individ aveau o participare mai mare sau mai mică, și mai presus de toate fiind cele ale drăgălașei Elly. Lucrul acesta, în fond, îl știau cu toții dinainte, iar Hans Castorp, așa cum îi era felul, merse pînă acolo încît o spuse cu voce tare, în timp ce toți așteptau, așezați roată, cu degetele tremurînde. Și, într-adevar, vîrfurile reci ale degetelor și bătăile de inimă ale doamnelor, ca și veselia silită a domnilor, nu proveneau decît din faptul pe care-l știau: anume, că se întruniseră în liniștea nopții spre a se deda unui joc nepotrivit cu firea lor, spre a investiga, cu o curiozitate sfioasă, părțile necunoscute ale eului lor, așteptînd acele apariții sau acele semirealități considerate ca magice. Numai spre a conferi experienței o anumită formă se admitea că spiritele defuncțiilor se adresau adunării prin intermediul paharului. Domnul Albin se oferă să ia cuvîntul și să discute cu spiritele care ar «nevoi să răspundă la apel, căci el mai asistase și altă dată la asemenea Ședințe de spiritism.

irecură mai mult de douăzeci de minute. Subiectele de conversație

epuizau, tensiunea inițială începea să slăbească. își sprijiniră cotul

fi rept cu Palma stîngă. Cehul Wenzel era pe punctul de-a adormi. Ellen
, cu degetul mic ușor îndoit, își fixase privirea limpede și
pură în

pe noptieră, adică pe deasupra obiectelor apropiate, în SC
parlaru se clatină și scapă de sub mîinile persoanelor așezate pe
mesei. Degetele se putură ține cu greu după el. Paharul alunecă
revoluție marșmea mesei, înainta de-a lungul ei pe o anume
distanță și năvăli în linie dreaptă, pînă către mijlocul tăbliei.

Aci, tresari din apă rămasă încremenit.

Întreba fusese oarecum pe jumătate vesela, pe
jumătate neli-amna Stohr declară, cu voce plîngăreață, că
prefera ca totul să

736

THOMAS MANN

a

sau

mutra

se termine aici, dar i se răspunse că ar fi trebuit să se hotăra
devreme și că n-avea altceva de făcut decît să stea liniștită. L
păreau să continue. Începură să fie convinși că pentru a spune
d paharul nu trebuia să atingă literele ci putea să se limiteze la
u două batai.

- Este, aici de față, vreun spirit? întreba domnul Albin, cu severa,
privind în gol, pe deasupra capetelor...

Urma o clipă de întîrziere. Apoi paharul lovi o dată, deci rasnu afirmativ.

— Cum te numești? întreba iarăși domnul Albin cu un ton
aproa aspru, subliniind printr-o mișcare a capului energia intrării
în matene

Paharul se deplasa. Alerga precis, în zigzag, de la o fisa la
alta revenind, între timp, mereu spre mijlocul mesei; atinse pe
h, pe o, pe l făcu impresia că a ostenit, dar începu din nou să
se miște și se îndrepta către g, către e, către r. Tuturor li se
confirma o bănuială. Era Holger în persoana, spiritul Holger,
care cunoștea povestea vîrfului de cuțit de sare și altele, dar
care nu intervenise în întrebările de la școala. Eia acolo, plana în
aer și învăluia micul nostru cerc. Și ce-ar fi putut face acum cu
el? O clipă domni o oarecare confuzie. Deliberară încetișor,
oarecum în taina, pentru a ști ce întrebări să-i pună. Domnul
Albin hotărî să întrebe care-i fusese profesiunea, ce ocupație

avusese Holger în timpul vieții. Puse întrebarea ca mai înainte, pe un ton de interogatoriu, sever, cu sprâncenele încruntate.

Paharul păstra o clipă de tăcere. Apoi, oscilînd și împiedicîndu-se, se îndrepta spre s, se întoarse și arată către c. Ce avea sa iasă de aici. Nerăbdarea era mare. Doctorul Ting-Fu rîzînd pe înfundate își exprima părerea ca Holger va fi fost scafandru. Doamna Stohr izbucni într-un ns isteric fara sa întrerupă mișcarea paharului care, zăngănind șchiopatînd, aluneca spre t după ce atinsese litera i, apoi spre o ș Formau cuvîntul „scritor”, greșit ortografiat cu un singur i.

Ei, drace, cum, Holger fusese scriitor?! - Năvalnic și parca țîȘ dintr-un fel de orgoliu, paharul dădu o lovitură și confirma cuvîntu ^ itor printr-un pocnet. Romancier? întreba Hermine Kleefeld, pro c-ul ca pe un ț, așa cum, de altfel, îi reproșa impulsiv Hans <-Dar Holger nu părea dispus sa facă asemenea precizări. Și n1C1 [dădu alte răspunsuri. Se mulțumi sâ-l repete pe cel precedent, P forma din nou, rapid, precis și limpede.

, c)0-

Bine, bine, așadar, scriitor! Stinghereala crescu — o stingne
j data, provocata de faptul ca aceste manifestări tulburătoare.

n<j

MUNTELE VRĂJIT »737

giuni obscure ale vieții interioare a fiecăruia, se amestecau, deși

n mod amăgitor, cu realitatea exterioară. Se manifesta dorința de a

111 t' dacă Holger se simțea fericit în aceasta stare. - Paharul lovi, cu o

- are ca în vis, cuvîntul „resemnat”. Ah, prin urmare, resemnat.
- eînțeleș, nimeni nu s-ar fi gîndit la asta, dar de vreme ce paharul for- acest cuvînt, fiecare găsi ca era verosimil și bine spus. — Și de cîta

me se găsea Holger în aceasta stare de resemnare? - Și din nou se trecu ceva la care nimeni nu s-ar fi gîndit, ceva care părea spus ca în . rj)Uratâ rapidă”. — Foarte bine! S-ar fi putut spune tot atît de bine și rapiditate durabilă”, căci răspunsul era un oracol de scriitor ventriloc, venind din lumea exterioara, iar Hans Castorp, mai ales, îl socoti excelent. O durată rapidă, iată elementul timpului în care trăia Holger și bineînțeleș că trebuia

să dea un răspuns de oracol, căci fara îndoiala uitase cuvintele, proporțiile și amănunțele precise ale măsurătorilor pamîntești.

Ce să-l mai întrebe? Doamna Le vi își manifestă curiozitatea sa afle cum era sau cum fusese înfățișarea lui Holger. Era un tânăr frumos? — Trebuia să-l întrebe ea însăși îi porunci domnul Albin, care socotea ca o curiozitate de acest gen era sub demnitatea sa. Așa că întreba ea, tutuin-du-l, dacă spiritul lui Holger are bucle blonde.

„Bucle frumoase, brune, brune”, răspunse paharul repetînd cu insistență, de două ori, cuvîntul „brune”.

Micul cerc se însufleți. Doamnele erau absolut îndrăgostite. Trimiteau pieziș bezele înspre tavan. Doctorul Ting-Fu spuse, rîzînd tot pe înfundate, că „Mister” Holger trebuia sa fie destul de înfumurat.

Dar iată că paharul deveni brusc nebun de mînie. Străbătu masa

mbund, apoi se răsturnă și se rostogoli în poala doamnei Stohr, care se

Oa la el, palidă ca o moarta și cu brațele căzute. Cu multe precauții și

CUEe, paharul fu adus la locul lui. îl certară pe chinez. Cum își înga-

Ise asemenea observație? Iata la ce te expunea impertinența!
Ce se

acum daca Holger era mînios, daca plecase sau daca refuza sa

lin IOStească un singur cuvînt? Se insista în termeni convingători pe

panar. N-ar vrea sa compună o poezie? Nu fusese oare poet, înainte

^ P uti în durata rapida? Ah, cît de dornici erau cu toții sa cunoască

Poem de-al lui! S-ar fi bucurat din toata inima.

Patru a opananj] răspunse: da. într-adevar, acest răspuns părea

inCe e Intenții bune și împăciuitoare. Și atunci spiritul-Holger

Uv Co acompuna, compuse fara sa gîndeasca, ajutat de acest dispozi-cat, Dumnezeu știe cît. Părea ca nu avea să mai tacă niciodată.

738*

THOMAS MANN

Era un poem cu totul uimitor, pe care-l prezenta spiritul ve
timp ce comesenii îl repetau cu admirație; era un lucru m' °

"n

nemărginit ca și marea de care se vorbea mereu: aluviuni

întin °S'

Iii »^ rri * 1 «*^4—1 ■ *-» f^ inului * •- * t~r ■ • c* t- *"i I
JT t~± tril li I i rf~± tll rl 11 ♦" J~\ i i^ #-#■»»» ^ *

i_

lungul prundișului îngust al golfului rotunjit din țara insulelor

"d

abrupte. Iată! Priviți cum se contopește și se pierde în
nesfârșita i ^ tate verde, acolo unde, sub largi fîșii de brumă,
într-un purpuriu tulh și licăriri lăptoase, soarele de vară parcă nu
se mai hotărăște sa se c ^ Nici un glas n-ar putea rosti nici
cînd și nici cum reflexul arginti • mișcător al apei se
transformă într-o pură strălucire de sidef, într-un ' inexprimabil
de culori, în lumina palida, multicolora și opalina a lesped '
lunare care acoperea totul... Dar vai, tainic, așa cum a apărut
odih nitoareă vraja s-a evaporat! Marea dormitează. Însă urmele
ușoare ale apusului de soare rămîn. Pînă în adîncul nopții nu va
mai fi întuneric Un crepuscul spectral domnește în pădurea de
pini, pe dune, și da strălucire nisipului alb al stîncilor, ca o
zăpada. Înșelătoare pădure de iarnă învaluită-n tăcere, pe care
o străbate, fîlfîind, zborul greoi al unei bufnițe! Fii adăpostul
nostru în acest ceas! Pasu-i atît de încet, noaptea-i atîta de
clară și dulce! Și lin, acolo, respiră marea, șoptește, întinzîndu-
se-n vis. Dorești s-o revezi? Atunci apropie-te de povîrnișurile
alburii ale dunelor și urca înfundîndu-te în acel element moale
care-ți curge proaspăt în încălțăminte. Aspru și stufos, pămîntul
coboară în pantă abruptă către fundul prundișului, iar urmele
zilei mai colindă încă malul întinderii care aproape că nu se mai
vede... Așază-te colo, sus, pe nisip! Ce prospețime efemeră, ce
moliciune de mătase și de făină! Curge din pumnul tău închis,
ca un șuvoi subțire și incolor, formînd o grămăjoară. Recunoști
această simțire? Este fuga tăcută a timpului, prin orificiul îngust
al clepsidrei, a instrumentului grav și fragil care dăinuiește ui
chilia pustnicului. O carte deschisă, un craniu și, în rama ușor
adinei a. dublul și zveltul recipient de sticla, în care un pumn de
nisip prelua veșnicie își îndeplinește menirea tainică și sfîntă,
exprimînd timpul -Așa s-a întîmplat ca spiritul-Holger ajunsese,
în improvizația „lirica", prin ciudate asocieri de idei, de la marea

țării de baștină la un picnic și la instrumentul care făcea obiectul
contemplației sale; în ^c ^ de o îndrăzneală de vis, care uimire
cât se poate de puternic a mai vorbi de nenumărate lucruri
omenești și divine, enumerându-

cu litera. Abia avuseseră răgazul să izbucnească în aplauze e
ntuzi

spiritul lui Holger atinsese și lăsase în urmă, în zigzag, rru
subiecte și nu arăta ca ar avea intenția să se oprească - iar
după ^ se întrezărea încă sfârșitul acestor inepuizabile
efuziuni p^{oe}

MUNTELE VRĂJIT 739

aU despre durerile facerii și despre primul sărut al
îndrăgostiților,

cununa Patimilor și despre bunăvoința părintească și gravă a
lui

nezeu, care pătrundeau în viața intimă a ființei, sau se
pierdeau în

ne târmuri și în spații siderale, efuziuni ce făcură aluzie chiar
și la timp- F^c

Ideen și la zodiac și ar fi durat, cu siguranță, toată noaptea,
daca cei

fața n-ar fi sfârșit prin a ridica degetele de pe pahar,
declarându-i lui . er cu cele mai vii mulțumiri, că era destul pentru
ziua aceea, ca tul fusese de o splendoare nebanuită și regretau
infinite ca nimeni nu anscrisese poemul care, fără doar și poate,
avea să fie dat uitării, ba chiar de pe acum, și în cea mai mare
parte, fusese uitat, ca urmare a unei anumite lipse de
consistență, caracteristică visului. Data următoare vor avea
grijă să convoace, din timp, un secretar și își vor da seama de
efectul pe care-l va produce, consemnat negru pe alb și recitat
în mod curgător. Dar, pentru moment, și mai înainte ca Holger
sa se scufunde din nou în resemnarea sa de durată rapidă, ar fi
foarte amabil dacă ar binevoi să răspundă unei întrebări
precise, care încă nu-i fusese adresată. Era rugat să spună
măi întâi dacă, în cazul ca o asemenea întrebare i-ar fi pusă, ar fi
în principiu dispus să aibă extrema bunăvoință de a răspunde.

-Da, sună răspunsul.

Dar iată că se încurcă: ce să-l întrebe? Era ca în basme,
când zîna sau piticul îți îngăduie să pui o întrebare și te temi ca
nu cumva să risipești zadarnic această prețioasă posibilitate. Ar

fi dorit să-l întrebe multe lucruri și era o mare răspundere să alegi. Cum nimeni nu reușea să *a ° hotărîre, Hans Castorp, cu un deget sprijinit pe pahar, spuse ca °rește să știe cît timp va mai dura șederea lui aci, căci, la început, «ezuse că va fi de numai trei săptămîni.

me și așa, de vreme ce nu se găsea nimic mai bun, iar spiritul fu gat să răspundă la această primă și foarte banală întrebare, folosindu-se Preaplinul științei sale. După o oarecare șovăiala, paharul lovi masa. _a ceva destul de ciudat, care părea fără legătura cu întrebarea și Is ca Poate fi interpretat. Formă silabisind „du-te”, apoi cuvin-j_e .” "a curmezișul", iar ei nu prea știau ce concluzie sa tragă, cînd, uite ^omem de camera lui Hans Castorp, așa încît s-ar fi putut de . raspunsul ca fiind o porunca data celui care pusese întrebarea, la_nu strabate camera. - Sa-și străbată camera? Să străbată camera de j -'4? Ce înseamnă asta? În timp ce stăteau așa, deliberînd și

caP, o formidabilă lovitură de pumn zgudui deodată ușă.

740

THOMAS MANN

Toți împietriră. Sa fie cumva vreo surpriza? Sosise oare d Krokowski sa întrerupă ședința interzisă? Se uitau unii la alții • ^ tau sa vadă aparînd medicul indus în eroare. Dar, în același mom ^ doua lovitură răsuna în mijlocul mesei, tot o lovitură de pumn ca a a-i face sa înțeleagă ca prima izbitura fusese data la fel, adică U afara, ci din interiorul camerei.

Fusese o gluma de prost-gust a domnului Albin! El însă neg cuvînt de onoare și toți erau de altfel aproape siguri, chiar și fara ac solemna garanție, ca nimeni dintre ei nu dăduse o asemenea lovitură Așadar, fusese Holger? Se uitară la Elly, a cărei atitudine calma îi izbi în aceeași clipa, pe toți. Stătea rezemata de spătarul scaunului cu mîinile atîrnînd libere, cu vîrfurile degetelor pe marginea mesei, capul lăsat pe umăr, sprîncenele ridicate, dar cu gura contractată, ușor arcuită în jos de un surîs forțat și nevinovat în același timp, și cu ochii albaștri de copil care nu vedeau nimic, uitîndu-se pieziș, în gol. O strigară fara ca ea sa dea vreun semn de viața. În același moment lampa mica de pe noptiera se stinse.

Se stinse? Doamna Stohr, care nu se mai putu stapîni, începu sa strige ca auzise țacănitul comutatorului. Lumina nu se stinse, fusese

stinsa de o mîna despre care se spunea cu multe menajamente ca era o mîna străina. Sa fi fost oare mîna lui Holger? Se comportase, pîna atunci, atît de blînd, de disciplinat și de poetic, dar iată ca era în stare și de nazbîtii, și de nebunii. Cine putea sa fie sigur ca o mîna care izbea ușa și mobilele, care avea neobrăzarea sa stingă lumina, nu ar fi putut tot aut de bine sa strînga pe cineva de gît? Pe întuneric, cerura chibritun, o lanterna de buzunar. Doamna Levi urla ca cineva îi trăsese parul pe frunte. În spaima ei nebuna, doamna Stohr nu se sfii sa facă o rugăciune cu glas tare. „Tatăl nostru, numai de data asta...!”, striga ea gemînd și rugîndu-l pe Dumnezeu sa lase sa triumfe mila asupra dreptății, meritaseră iadul. Doctorului Tmg-Fu îi trecu prin cap ideea rezona sa se apropie de comutator și sa-l învîrteasca, astfel încît came

iarăși luminată. În timp ce se făcea constatarea ca într-adevar lamp

ra nu ^{er} pe noptiera nu se stinsese din întîmplare, ca fusese stinsa și L

nevoie, pentru a o aprinde din nou, decît să se repete omenește g îndeplinit prin mijloace oculte, Hans Castorp resimți personal o s pe care o putea considera ca pe un semn pentru el, din partea ci ^ joc copilăresc ce se petrecea aici. Pe genunchi găsi un obiect ? (souvenir care odinioară îl speriasse pe unchiul sau atunci cin ^i pe scrinul nepotului: diapozitivul de sticla prezentînd interioru

MUNTELE VRĂJIT 741

chat și Pe care Hans Castorp, în măsura în care putea fi vorba de

siguranța ca nu-l introdusese în aceasta camera. îl vîrî în portofel,

' comenteze în vreun fel oarecare acest fenomen. Se ocupară de

n Brand care stătea tot pe scaun, în atitudinea descrisa, cu privirea

en^{ta}, cu o expresie ciudat de afectata. Domnul Albin îi sufla în fața,

tînd ușorul gest cu mina al doctorului Krokowski, după care ea își

eni în simțiri, și — spre surpriza tuturor — începu sa plînga. Au alintat-o,

"ngîiat-o și sarutat-o pe frunte, apoi au trimis-o sa se culce. Doamna

Tevi se arăta gata să-și petreacă noaptea cu doamna Stohr, deoarece

biata femeie era atât de speriată, încât nici nu îndrăznea să se suie în pat.

Hans Castorp, cu placa în buzunarul hainei, nu făcu nici un fel de

obiecție când ceilalți bărbați propuseră să sfârșească seara la un coniac în

camera domnului Albin, care găsea ca incidente de acest fel exercitau

nu asupra inimii sau asupra spiritului, ci asupra nervilor stomacului, un efect tot atât de prelungit și puternic ca și râul de mare de pe urma căruia

resimți amețeli și grețuri timp de ore întregi chiar după ce ai pășit pe

pământ.

Pentru moment curiozitatea lui Hans Castorp se potolise. Poemul lui Holger nu i se păruse prost, dar avusese un sentiment atât de net al deșertăciunii și al lipsei de gust a celor petrecute, încât socotise că e mai bine să se rezume numai la cele câteva scînteii din flacăra infernală care-l atinsese. Domnul Settembrini, cum era și firesc, îl sfătui același lucru, când Hans Castorp îi povesti experiențele sale. „Tocmai asta mai lipsea, striga el! Vai, ce mizerie, ce mizerie!” Și declara fără multe vorbe că nucuța Elly era o impostoare rafinată.

Discipolul sau nu răspunse nici da, nici nu. Își spuse, ridicînd din ^{eri}> că nu se stabilise încă distincția clară dintre adevăr și minciuna, ^{ca} deocamdată nu se putea pronunța în privința imposturii. Poate că adevăr și minciuna nici nu existau granițe precise. Poate că existau •în între ele, grade diferite de realitate în sînul unei naturi mute și > grade de realitate ce se sustrageau oricărei aprecieri care com-^a lmplicit o judecata morala.

Ce credea domnul Settembrini despre ele "Iantasmagorie", despre această stare unde elementele de vis și *^{SD} realității formează un amestec mai puțin străin naturii decât

* noastre gînduri zilnice? Taina vieții este în adevăr, de nepătruns:

d

"°stn ' Gra ^e m'rare ca uneori apăreau fantasmagorii care... și eroul ^e inn °°ntinua astfel, în felul său, cu o blîndețe împăciuitoare și destul

Domnul Settembrini îl muștră, reuși să-i consolideze pentru conștiința, și obțină ceva care semăna a făgăduială, adică să nu mentice la asemenea mlrșâvii. „Respecta, îi ceru el, pe omul car dumneata, domnule inginer. Încrede-te în gândirea limpede \$” m neasca, urăște aceste convulsii ale creierului, această mocirlă as” lui. Fantasmagorie? Taină a vieții! *Caro mio!* Atunci când în noi slab curajul moral de a alege și de a deosebi minciuna de adevăr, s-a t nat cu viața în general, cu judecata, cu valoarea, cu acțiunea care rec struiește, iar procesul de descompunere a scepticismului etic " început chiar în aceeași clipă înfricoșătoarea-i operă." Și adăugă c omul este măsura lucrurilor. Dreptul omului de a se pronunța atît asunr binelui și răului, cît și asupra adevărului și aparenței înșelătoare este imprescriptibil și vai de cel care ar avea îndrăzneala de a voi să-i zdruncine credința în acest drept creator! Era mai bine să se arunce, cu o piatra de gît, în cea mai adîncă fîntînă.

Hans Castorp încuviință din cap și începu, într-adevăr, să fie mai rezervat față de aceste experiențe. Dar află că doctorul Krokowski organiza, în subterana sa destinată analizelor, ședințe cu Ellen Brand, la care erau admiși cîțiva pacienți privilegiați. Refuză însă cu indiferență invitația ce i se făcu, ceea ce bineînțeles nu-l împiedică să afle unele lucruri referitoare la succesul obținut. Manifestări de forță de genul celor care se produseseeră involuntar și brutal în camera Herminei Kleefeld: lovături în masă și în perete, stingerea lămpilor și alte fenomene mai semnificative reapăruseră, manifestîndu-se în cursul acestor reuniuni, în mod sistematic și cu toate garanțiile de autenticitate posibile, după ce camaradul Krokowski o hipnotiza pe micuța Elly potrivit tuturor regulilor artei, și o transporta în stare de vis treaz. Se dovedise că un acompaniament muzical înlesnea asemenea experiențe așa că, în acele sen gram fonul era rechiziționat de cercul vrăjitoresc. Dar cum cehul Wenzel, c se ocupa în acele împrejurări de manipularea aparatului, era și un ^ muzician, avea grijă de el și nu l-ar fi deteriorat, Hans Căstorp p¹

l-i încredințeze fără grijă. Punea lă dispoziția spiritiștilor pentru

situație speciala un anumit album de discuri în care adunase tot arii ușoare, dansuri, mici uverturi și alte bucăți foarte potrivite Elly nu pretindea deloc lucruri mai înalte.

Așadar, printre aceste acompaniamente muzicale, se întâmpina cum i se povestea lui Hans Castorp, ca o batistă zburase singură curînd fusese ridicată de o „gheara” ascunsă în cutele ei, ca-
coșul de hîrtii al doctorului se ridicase înspre tavan, ca p:

utea sa aceasta felul*

MUNTELE VRĂJIT

743

giu fusese oprit și apoi repus în funcțiune „de nimeni”, ca se auzise ° țl ?' încă multe alte nerozii confuze de același gen Savantul

lo

» ?' încă multe alte nerozii confuze de același gen. Savantul ducător al experiențelor avea avantajul că putea sa le dea nume eștj cu aspect științific și foarte erudit. Acestea erau, explica doc-" 1 în conferințele și convorbirile sale particulare, fenomene „teleci-t'ce" pe care e' e clasifica într-o categorie de fenomene botezate de

știință

cu numele de materializări și spre care tindeau eforturile lui în

xperiențele efectuate cu Ellen Brand.

în limbajul său, era vorba aici de proiectări biopsihice ale unor com-olexe subconștiente în realitatea obiectivă, de procese al căror izvor trebuia căutat în constituția medială, în starea de somnambulism, și care puteau fi socotite ca imagini de vis obiectivate, prin aceea ca se manifesta aici o facultate ideoplastică a naturii, o aptitudine a gîndului de a atrage în anumite condiții materia cu care se înveșmînta într-o realitate efemeră. Aceasta materie se degaja din trupul mediului, pentru a căpăta, în afara lui și în mod trecător, forme de membre biologice vii, adică de mîini, care îndeplineau tocmai aceste acte fără noimă și uimitoare cărora le erai martor în laboratorul doctorului Krokowski. în anumite împre-juTări, aceste membre erau chiar vizibile și palpabile! Formele lor se păstrau în parafină și în ipsos. Dar în alte condiții se mergea și mai departe. Capete, figuri omenești individualizate și chiar fantome întregi se materializau în fața ochilor celor care se consacrau acestor experiențe, prin urmare se intra chiar în oarecare raporturi cu materializările - iar MCI doctrina doctorului Krokowski părea că se dedublează, începînd să ne afectată de strabism și să capete un caracter instabil și echivoc, ana-S aceleia pe care-l

avuseseră expectațiile sale despre „dragoste”. aici, de aici înainte, nu mai era posibilă evitarea neînțelegerilor și nici să se păstreze multă vreme o perspectivă științifică față de senzațiile

lective ale mediului și ale ajutoarelor sale pasive, reflectate în real.

aici înainte, cel puțin parțial, intrau în joc entități provenind din afara

dincolo; era vorba, poate — dar acest lucru nu era mărturisit în

ț. ^ime ~ de ființe care nu mai trăiau, de fapte care profitau de avan-

înf. . Olenic și secret al clipei pentru a se întoarce în materie, ca să se

?eze celor ce-i chemau — în sfârșit, era vorba de evocarea spiritului

e C1 acesta era scopul către care tindea camaradul

Krokowski în tot j acea împreună cu grupul său. Bondoc și surîzând binevoitor.

efOn

Pe fiecare să aibă încredere și să fie optimist, el depunea

. are să aibă încredere și să fie optimist, el depunea

Uștimate în acest sens, căci întreaga sa persoană se simțea teri-

744

THOMAS MANN

bil de la largul său în mocirlă, în suspect și în subuman, fiind bună călăuza pe asemenea meleaguri, chiar pentru persoanele

ti • ' ° măcinate de îndoieli. Ca atare succesul părea să-i

surîda în toată ?' vințele, mulțumită darului extraordinar al domnișoarei Ellen Bra d

Pe

care se străduia să-l amplifice și să-l educe - după cum auzise H Castorp. Și primi, ca un semn de simpatie, o palmă venită de la a mâini materializate. Procurorul Paravant primise și el, din transcende o palmă zdravănă și încercase să făcă față situației cu un simț al umor ulu eminent științific, mergând chiar cu curiozitatea pînă acolo încît întinsese și celălalt obraz - fără să mai țină seama de calitățile sale de cavalier, de jurist și de domn în vîrstă, care l-ar fi obligat să aibă o cu totul alta atitudine, dacă palma ar fi avut o proveniență terestră. A. K

Ferge, acest martir blînd, căruia toate lucrurile înalte îi erau străine ținuse, într-o zi, în chiar mîna sa, mîna unuia dintre aceste spirite, și putuse să se convingă de conformația și de consistența formei ei, după care această mîna — care o strînsese pe a lui în limitele buneicuvinițe -îi scăpase într-un fel ce nu putea fi descris cu exactitate. A fost nevoie de un timp destul de lung — aproape două luni și jumătate cu cîte două ședințe pe săptămînă — mai înainte ca o mîna provenind din acest „dincolo”, scaldată în lumina roșetică a unei lămpi mici, acoperită cu hîrtie roșie — mîna unui tînăr s-ar fi zis — să fi apărut privirilor tuturor, bîjbîind pe sub masă și sâ-și fi lăsat amprenta într-un vas de argila plin cu făina. Abia opt zile mai tîrziu se întîmplă însă că un grup de colaboratori de-ai doctorului Krokowski, adică domnul Albin, doamna Stohr și perechea Magnus, apăru spre miezul nopții, manifestînd în mod evident un entuziasm de prost-gust și un extaz înfrigurat, pe balconul lui Hans Castorp, care moțăia în frigul mușcător; îi povestiră care mai de care li se arătase Holger cel pomenit de Ellen, ca deasupra umărului soffi nambulei apăruse capul lui care într-adevăr avea „bucle frunio brune, brune”, și că mai înainte de a dispărea, zîmbise cu o blîndeț cu o melancolie de neuitat.

„Cum oare, gîndi Hans Castorp, se poate asocia nobila durere ^ comportarea acestui Holger, cu neseriozitățile lui banale ? ^ ștregăriile lui frivole, de pildă, cu acea palma lipsită de melan ^ care o încasase procurorul?” Se părea însă că nu trebuia să pr^e asemenea cazuri, o logica perfectă în felul de a se manifesta al uⁿ , ^ ter. Poate că era vorba de o stare de spirit asemănătoare aceleia ^ ^ lui ghebos din cîntec, de răutatea sa amarîță și jalnică. Admir Holger nu păreau să se gîndească la toate acestea. Ceea ce-iⁱⁿ

MUNTELE VRĂJIT 745

a să-l hotărască pe Hans Castorp să renunțe la decizia sa de a nu ⁶¹ • participa. Trebuia neapărat ca și el să asiste la ședința următoare, cînd lucrurile mergeau atît de bine. Căci Elly făgăduise în somn • facă să apără, data viitoare, pe oricare dintre morții ceruți de participanții la ședință. _ Pe oricare?

Hans Castorp continua totuși să aibă rezerve. Dar faptul că putea fi oricare dintre morți" îl preocupă totuși într-o asemenea măsura, încît, n următoarele trei zile, ajunse sâ-și schimbe hotărîrea. Pentru a spune tot adevărul, nici nu-i trebuiră trei zile, ci doar cîteva minute. Schimbarea în mintea lui se produse în

ora singuratică în care își pusese încă o dată, în salonul de muzică, un anumit disc pe care era imprimată personalitatea arhisimpatică a lui Valentin, în timp ce, stînd pe scaunul său obișnuit, asculta acea rugă a viteazului care-și lua rămas bun, arzînd de nerăbdare să plece pe cîmpul de onoare și cînta:

Iar dacă Domnu-n cer mă va chema, De-acolo te voi apăra,
O, Margareta!

Atunci, ca de fiecare dată cînd asculta acest cîntec, o emoție — pe care, astăzi, anumite posibilități o investeau cu mai multă putere, transformînd-o într-un fel de dorință - îl făcu pe Hans Castorp să tresalte și să gîndească: „Poate că este ceva vinovat și inutil, totuși ar fi de o ciudățenie tulburătoare și o aventura foarte tentantă. Și, așa cum îl cunosc eu, nu mi-ar purta pică, dacă n-are nici un amestec.” Și-și aminti

acel potob't și îngăduitor „Te rog, te rog!” pe care-l primise, odinioară,

Pt răspuns, în laboratorul de radioscopie, cînd se crezuse îndreptățit a cearâ voie pentru anumite indiscreții optice.

A doua zi dimineața anunța că va lua parte la ședința de seară și, o ^e 01"â după cină, îi ajunse din urmă pe ceilalți care, suh a^mc' f^ă grija, ca niște *habitués* ai supranaturalului, coborau la Tin erau t^ect veterani, stabiliți de mult în sanatoriu, ca doctorul

to . . u Și cehul Wenzel pe care-l întîlni pe scară, iar în cabinetul doc-nej "-""okowski dădu peste domniile Ferge, Wehsal și procurorul, doam-'Pari • ' Și ^ee^eId, ca sa nu mai vorbim de cele care semnalizaseră

c^a căpului lui Holger și de mediumul Elly Brand. Cajt a nordică se și afla sub supravegherea doctorului cînd Hans recu pragul ușii prevăzute cu o carte de vizita. Stînd lingă

746

THOMAS MANN

Krokowski, care purta halatul negru de lucru și o ținea cu solie' părinteasca cu brațul trecut peste umăr, Elly Brand aștepta musaf "'^ picioarele treptelor care coborau de la nivelul demisolului în apart * tul asistentului, și-i saluta împreună cu acesta. Salutările veneau rT partea tuturor cu o cordialitate vesela, dar indiferentă, de parca tot' dorit în mod intenționat să înlătore orice constrîngere și orice sole tate. Vorbeau vrute și nevrute, cu voce tare, pe un ton glumeț, își d_acj ghionturi și

voiau cu orice preț să pară complet nepăsători. În barba lui Krokowski, dinții galbeni apăreau neconținut; rostea anumite expresii afectuoase și liniștitoare, repetând mereu: „Salutare!” - devenind mai insistent când îi ura bun venit lui Hans Castorp care era tăcut și părea să aibă o expresie șovăitoare. „Curaj, prietene!” păru să spună clătinarea din cap a medicului, în timp ce strângea aproape cu asprime mîna tînărului. „De ce să ne faci mutre acre? Aici nu-i nici șmecherie, nici fanatism; nu e decît buna-dispoziție bărbătească a unei cercetări științifice fără idei preconcepute.” Întîmpinat cu o asemenea panto-mimă, celălalt nu se simți defel mai la largul lui. Când își schimbase hotărîrea, l-am văzut evocînd amintiri din cabinetul de radioscopie. Dar aceasta asociație de idei nu este suficientă pentru a-i caracteriza starea sufletească. Era o stare care te făcea mult mai mult să te gîndești la ciudatul și de neuitatul amestec de îndrăzneală și nervozitate, de curiozitate, dispreț și ardoare căruia îi căzuse prăda, cu mulți ani în urmă, cînd, puțin amețit de băutura, se dusese prima oară cu colegii la o casa de toleranță din cartierul Sankt Pauli.

Cum toți cei chemați erau prezenți, doctorul Krokowski se retrase în camera alăturată, cu doi asistenți care de data aceasta erau doamna Magnus și domnișoara Levi cea cu pielea fildeșie, pentru a perene ziționă mediumul, în timp ce Hans Castorp aștepta, în cabinetul de iu

și de consultație al medicului, împreună cu ceilalți noua invitați,

și
și
acestui control, care se repeta mereu fără rezultat, dăr cu regularita

rigoare științifică. Din timpul conversațiilor pe care le avusesse

într-o
vreme aici cu
analistul, fără știrea lui Joachim, cunoștea bine cam Era un cabinet medical de consultații ca multe altele, avînd un brro .
fotoliu cu spătar curbat și, la stînga, în spatele ferestrei, un
fotoliu

năt bolnavului, cîte o bibliotecă de o parte și de alta a ușii late:
cuprinzînd cărțile necesare activității zilnice, un șezlong cu

pînza situat oblic, în unghiul drept al camerei și despărțit de birou p paravan cu mai multe laturi, o vitrină cu instrumente în acela? .^ bustul lui Hipocrat într-un colț și, pe peretele din dreapta. gra

cura»--un

hi-

MUNTELE VRĂJIT 747

forte după „Lecția de anatomie" a lui Rembrandt, deasupra sobei cu

naturale. Totuși se puteau observa anumite schimbări efectuate în

derea unui anumit scop. Masa rotunda de mahon care, înconjurata în d obișnuit de scaune, își avea locul în mijlocul camerei, sub lampa

I etrică, în centrul covorului roșu ce acoperea aproape în întregime

deaua, fusese împinsă spre colțul din stînga, într-un loc mai

■ndepărtat, acolo unde se găsea bustul de ipsos; foarte aproape de soba

nrinsă ce raspîndea o căldură uscată, se afla o măsuță mai mica,

acoperită cu un covor subțire pe care era așezată o lampă cu abajur roșu

• În afară de acesta, un al doilea bec, de asemenea acoperit cu un voal

negru. Pe măsuță și alături de ea se mai găseau cîteva obiecte bine

cunoscute: un clopot - de fapt două, de construcție diferita - și un gong,

precum și farfuria cu făină și coșul de hîrtii. Aproximativ douăsprezece

scaune și fotolii de diferite feluri înconjurau masa într-un semicerc ale

cărui extremități se aflau una lîngă piciorul șezlongului, iar cealaltă

aproape de mijlocul camerei, sub lampa din plafon. Aici, în apropierea ultimului scaun, cam la jumătatea drumului către ușa, fusese așezat

gramofonul. Albumul cu discuri se afla pe un scaun. Aceasta era ordinea prevăzută. Nu se aprinsese încă becul roșu. Lampa din plafon

raspîndea o lumină alba și strălucitoare. Fereastra, spre care stătea

îndreptată partea îngusta a biroului, era acoperită cu o perdea neagra

peste care fusese tras și un stor alb-gâlbui, împodobit cu dantele.

După zece minute medicul ieși din cabinet împreună cu cele trei

femei. Aspectul micuței Elly se schimbase. Nu mai purta îmbrăcămintea

«obișnuită, ci un fel de costum special, un soi de halat de mătase alba,

prins în jurul taliei cu o panglicuță, și care lăsa să i se vadă brațele

țiri. Cum sub această haina sîinii ei de fată tînara se desenau liberi și

susținuți, părea să nu mai aibă nimic pe dedesubt.

Cu toții o salutara veseli. „Buna, Elly! Ce drăgălașa e! O adevărată

• ^>a lucrezi cum trebuie, îngerașule!" Fata surise la aceste exclamări și din cauza costumului despre care știa că-i vine bine. rolul prealabil negativ, anunță doctorul Krokowski. La treabă > camarazi!" adăugă el cu r-ul său exotic pe care-l producea lovind

n ° singură dată cerul gurii, iar Hans Castorp, impresionat în mod c. ut "e acest din urmă cuvînt, era pe punctul să ocupe un loc — ca și

inc J °are' strigînd „buna", sporovaind și dîndu-și palme pe umeri,

<idr Sâ Se așeze pe scaunele dispuse în semicerc — cînd medicul i se esâ Personal.

748

THOMAS MANN

- Dumitale, prietene dragă (prietene dragă, spuse el), care mijlocul nostru oarecum ca un invitat sau ca un novice, aș vr " acord astă-seara drepturi deosebite. Te însărcinez cu supravegh mediumului nostru. E un procedeu pe care-l practicăm în mod obis • după cum vei vedea. Și-l ruga pe tînăr să se apropie de unul din capet semicercului, adică de acela vecin cu șezlongul și cu paravanul u Elly, cu capul întors mai curînd către ușa cu trepte de la intrare d • către mijlocul

camerei, stătea într-un fotoliu de paie obișnuit, în vreme ce doctorul Krokowski se așeză pe un alt fotoliu asemănător, în fața ei și-i cuprinse mâinile, strângând genunchii fetei între ai săi. Procedea să se dumească la fel, îi porunci el lui Hans Castorp și-l puse să se așeze în locul lui. Vei fi de acord că izolarea este perfectă. Pentru un plus de precauție, vei fi ajutat. Domnișoară Kleefeld, îngăduiți-mi să vă rog...

Și tînăra mobilizată cu o politețe atât de ciudată, se alătură grupului, strângând cu mâinile ei încheieturile fragile ale micuței Elly.

Lui Hans Castorp nu-i era întotdeauna cu putință să evite a privi obrazul, atât de apropiat de-al său, al copilei-minune pe care o ținea foarte strîns. Ochii lor se întâlneau, dar cei ai micuței Elly deviau și coborau din timp în timp, exprimînd o pudoare pe care situația o justifica perfect; și, în același timp, surîdea într-un mod oarecum afectat, cu capul pieziș și cu buzele ușor țuguiate, așa cum făcuse și la ședința cu paharul. De altfel, această fandoșală îi evocă supraveghetorul ei o altă amintire, mai îndepărtată. Că așa își aminti el că zîmbise și Kären Kästedt cînd, împreună cu Joachim, rămăseseră tustrei în picioare în fața mormîntului încă neocupat al cimitirului din Dorf...

Se așezaseră cu toții în semicerc. Erau treisprezece persoane, fără a mai socoti pe cehul Wenzel care se ocupa de obicei de aparatul „Polyhymnia” și care, după ce-l puse la punct, lua loc pe un taburet la spatele spectatorilor așezați în mijlocul camerei. Avea lîngă el și cîntar ■ Sub lampă, acolo unde șirul de fotolii se sfîrșea, se așeză doctorul Krokowski, după ce aprinse cele două lumini roșii și stinse platoșa obscurității ușor roșietice. Domnea acum în camera ale cărei panouri și unghere mai îndepărtate nu mai erau deloc accesibile pn^{v1} ^ De fapt numai partea de deasupra mesei și rpi ce o ~inc0

cei ce o

cu

îndeaproape erau slab luminați de o lucire roșietică. În clipele toare, abia putură să-și vadă vecinii. Cu greutate, ochii se obișnuiră și reușiră să profite de lumina care le era acordată și P flăcările căminului o întărea într-o oarecare măsură.

MUNTELE VRĂJIT

749

Apoi doctorul spuse cîteva cuvinte despre această lumina, se plînsese

nsuficiența ei din punct de vedere științific. Nu trebuia interpretată

un nujl^{oc} de a crea atmosferă, ca o mistificare. Din păcate, deocam-

tă cu toata dorința sa, nu se putea organiza o lumină mai bună.

existența forțelor care intrau aici în joc și trebuiau studiate era de

semenea natură încât nu se putea manifesta și nici nu se putea exercita

o acțiune eficace la lumina albă. Era o condiție de care, pentru moment, trebuia să se țină seama. Hans Castorp se declară mulțumit, întunericul îi făcea bine. Atenua ciudățenia situației în ansamblul ei. În plus, pentru a justifica întunericul, își aminti de acea stare de reculegere pe care o trăise în sala de radioscopie și când ochii obișnuiți cu multa lumină, bîjbîiseră înainte de a „vedea”.

Mediumul, mai spuse doctorul Krokowski continuându-și introducerea care după toate aparențele se adresa în special lui Hans Castorp, nu mai avea nevoie ca el, medicul, să-l adoarmă. După cum putea oricine să observe, căzuse singur în transă și, o data cu asta, spiritul său protector, faimosul Holger, vorbea prin ea. și tot lui — și nu ei — trebuia sa-i adresezi dorințele. De altfel, a crede că trebuie să-ți concentrezi, cu voință și putere, gândurile asupra fenomenelor pe care le aștepti, ar fi fost o eroare care putea duce la nereușită. Dimpotrivă, erau indicate atît o atenție pe jumătate distrasă, cît și o sporovăială indiferentă. îi recomandă în special lui Hans Castorp sa vegheze în permanența asupra mîinilor și picioarelor mediumului.

-Formați lanțul! porunci doctorul Krokowski, ceea ce se și executa, provocînd o mica ilaritate generală, căci pe întuneric nu puteau fi găsite imediat mîinile vecinilor.

Doctorul Ting-Fu, vecinul Herminei Kleefeld, își așeză mîna dreapta pe umărul tinerei și întinse mîna stîngă domnului Wehsal care venea

pe el. Lîngă doctor se aflau domnul și doamna Magnus, apoi urma

A K P • **■• rerge care, dacă Hans Castorp nu se înșela, ținea în mîna dreapta

na domnișoarei Levi cea cu pielea de fildeș, și așa mai departe. ~ Muzica! porunci doctorul Krokowski; iar cehul, în

spatele doc-

torului

Și al vecinilor lui, porni discul și așeza acul. Conversație!

porun-

Ci H'

m nou Krokowski, în timp ce primele măsuri dintr-o uvertura de Miliopu

""-«er începură să răsune.

v>> disciplinați, toți se străduiră să înceapă o conversație care nu

fel mC' Un subiect mai deosebit: despre zăpada din iarna aceea, despre

ne 6 Servite la ultima masă, despre vreo *arrivee*, despre vreo plăcere

ernentară sau autorizată, conversație care, pe jumătate acoperită

750

THOMAS MANN

de muzica, se întrerupea și se lega iarăși, prelungindu-se numai * artificial. Astfel trecură câteva minute.

Discul încă nu se terminase când Elly avu o tresărire violentă și îi străbătu trupul, suspină, partea de sus a corpului și se ani înainte, astfel încât fruntea ei atingea fruntea lui Hans Castorp și -același timp, brațele începură să execute, împreună cu cele ale supravghetorului, mișcări bizare, înainte și înapoi, ca și cum ar fi acționat fel de pompa.

— Transa! anunță experta Hermine Kleefeld.

Muzica se opri. Conversația se întrerupse. Iar în tăcerea brusc instaurată, se auzi vocea de bariton moale și tăgănată, a medicului rostind întrebarea:

— Holger este prezent?

Elly tremură din nou. Se clătină pe scaun. Apoi Hans Castorp simți cum fata îi strânge puternic și iute mâinile cu amîndouă mâinile.

— Mă strânge de mâini, anunță Castorp.

— El, îl corectă doctorul. El ți le strânge. Deci! este aici. Te sal'tâm, Holger! și se adresează Krokowski pe un ton onctuos. Din toată inima îți spunem fii bine venit, camarade! Și lasă-mă să-ți amintesc: Ultima oară când ai fost aici, în mijlocul nostru, ne-ai făgăduit să chemi pe oricare dintre morții pe care ți—i vom numi, fie frate sau soră, și să-i faci să apară în fața ochilor noștri muritori. Ești oare dispus, azi, să-ți îndeplinești făgăduiala și te simți în stare de un asemenea lucru?

Elly tresări din nou. Gemu și șovăi să răspundă. Își duse încet mâinile la frunte, împreună cu cele ale vecinului ei și le ținu așa, un moment. Apoi șopti, chiar lîngă urechea lui Hans Castorp un „da” plin de ardoare.

Suflul acestui cuvînt în ureche îi provocă prietenului nostru acea gîdilare a epidermei care da naștere la ceea ce se numește de ouî „piele de găină” și a cărei proveniență i-o explicase odată consul aulic. Vorbim de o gîdilitură ca să deosebim impresia pur fizică de a reacției sufletești. Căci nu putea fi vorba la el decît de spaimă- ^ gîndit gîndea cam așa: „Haida-de, iată una care se întrece cu g' Dar în același timp, se simțea emoționat, chiar tulburat: era un ^ ment provenit dintr-o nedumerire provocată de faptul înșelato tînără ale cărei mâini le ținea într-ale sale îi șoptise un „da” la ur

— A spus „da”, raportă el, și se rușina.

„vinS'

— Foarte bine, Holger, spuse doctorul Krokowski. Sîntern că te vei ține de cuvînt. Avem încredere în faptul că vei face în

MUNTELE VRĂJIT

751

eea ce-ți stă în puteri. Te vom anunța imediat cine este acel mort ne care dorim să-l vedem apărînd. Camarazi, se adresa el micii ietâți» pronunțați-vă! Cine are vreo dorința? Pe cine să va aducă priciul Holger?

Urmă o tăcere apăsătoare. Fiecare aștepta ca vecinul să vorbească. Unii dintre ei se întrebaseră, desigur, în ultimele zile încotro și către . Je mai zburau gîndurile. Dâr a face să revină morții, adică a le dori «întoarcerea, este întotdeauna un lucru complicat și delicat. În fond, pentru a fi sinceri, e un lucru care nici nu se poate dori. A proceda altminteri este o eroare. Dorința e tot atît de imposibilă ca și faptul în sine, și ne-am da seama foarte limpede, dacă natura ar anula măcar o singură dată această imposibilitate; și ceea ce numim durere nu este poate atît regretul pe care-l resimțim din cauza imposibilității de a vedea morții revenind, cît neputința noastră de a dori un asemenea lucru.

Cam asta simțeau, în mod confuz, cu toții, în ciuda faptului că nu era vorba de o întoarcere serioasă și practică în viața, ci de un aranjament pur sentimental și scenic în cursul căruia nu făceai altceva decît să-l vezi pe defunct, cazul fiind deci anodin; totuși, le era teama de figura celui la care se gîndeau și fiecare ar fi cedat bucuros vecinului dreptul de a formula o dorință. Și

Hans Castorp gîndea la fel, dar deși avea impresia ci aude potolitul și îngăduitorul: „Te rog, te rog”, din ceasul acela cufundat în întuneric, se abținu și, în ultimă instanța, se simți destul de dispus să renunțe în favoarea altuia. Dar cum tăcerea dura prea mult, spuse cu o voce stinsă, întorcînd capul către conducătorul ședinței:

- Aș vrea să-l văd pe vărul meu defunct, Joachim Ziemssen. A fost ca o eliberare pentru toți. Dintre cei prezenți, numai doctorul mg-Fu, cehul Wenzel și mediumul nu-l cunoscuseră personal pe cel Propus a fi chemat. Ceilalți, Ferge, Wehsal, domnul Albin, procurorul, omul și doamna Magnus, doamna Stohr, domnișoara Levi și Hermine eteld își manifestară aprobarea, cu vocea tare și bucuroasă, bă chiar doctorul Krokowski făcu satisfăcut un semn din cap, deși raporturile Joachim fuseseră întotdeauna reci, acesta din urmă arătîndu-se puțin dispus să-i accepte studiile analitice.

Y Mlnu^{nat}, spuse doctorul. Ai auzit, Holger? Tu nu l-ai cunoscut în)_u .
cel numit mai înainte. Dar acum îl cunoști oare dincolo de
n Și ești gata să-l aduci în mijlocul nostru?

%!■ e*Harea deveni încordată. Adormita se clătină, gemu și se cutre-

cjj,^ ^^ că dibuie, căută și se luptă. Aplecîndu-se cînd într-o parte,

ea'altâ, murmură cuvinte de neînțeles, fie la urechea lui Hans
752

THOMAS MANN

Castorp, fie la cea a lui Hermine Kleefeld. În sfîrșit, Hans Casto strînsoarea celor doua mîini, care însemna „da”, ceea ce raportă '

- Perfect! striga doctorul Krokowski. La lucru, Holger! Muzic i runci el. Discuție!

Și aminti din nou adunării ca scopul era ușurat nu prin concent gîndului și nici prin reprezentarea forțată a ceea ce se aștepta, ci prin atenție vaga și nesilită.

Acum veniră orele cele mai stranii pe care le trăise eroul nostru p-atunci, și cu toate că drumul viitor al destinului sau nu ne este prea b' cunoscut, urmînd ca, la un moment dat, să-l pierdem din vedere cat sfîrșitul povestirii noastre, totuși sîntem ispitiți să admitem ca au rămas cele mai stranii clipe trăite de el vreodată.

Acum începură acele ore, adică, să o spunem din capul locului, mai mult de două, inclusiv o scurta întrerupere a „muncii” lui Holger sau mai exact a tinerei Elly — când se desfășura strania trudă care se lungi atât de înspăimântător, încît, la un moment dat, toată lumea era pe punctul de a se îndoii dacă se putea aștepta la vreun rezultat și, în plus, dintr-o profundă milă, toți se simțiră adesea ispitiți să o scurteze, întrucît părea că depășește puterile plăpînde cărora acest efort le era impus pînă la a trezi compătimirea. Noi ceilalți, bărbații, atunci când nu fugim de viață, resimțim cu toții, în anumite împrejurări, această mila de neîndurat pe care, deși este ridicol, nimeni n-o admite și care este probabil destul de nelalocul ei, acel „destul” revoltat care ne scapă, cu toate că este necesar cu orice preț să se ajungă la un sfîrșit. Sîntem convinși: cititorul a înțeles că, în fapt, este vorba de situația de soț și tata, în care fiecare dintre noi se află cîndva, precum și de actul nașterii cu care lupta micuței Elly semăna într-un mod atât de izbitor și atât de indiscutabil, încît chiar cei care nu-l cunoșteau încă ar fi trebuit să-l identifice, între aceștia urma aflîndu-se și tînărul Hans Castorp căruia, cum nici el nu fugise viața, i-a fost dat să cunoască astfel acest act sub aspectul lui de mi cism organic — și încă ce aspect! Și în ce condiții! Nu se pot caline fel decît scandaloase toate caracterele și detaliile acestei camere un înfăptuia actul nașterii, sub lumina roșie, atît în ceea ce privește

^
persoana care năștea în halatul ei larg, cu brațele goale, cît și ^{ce} împrejurări, adică acea continuă ușoara muzică de gramofon-sporovăială silita pe care semicercul se străduia s-o întrețină c ordinului, îndemnurile voioase cu care o îmbărbătau tot timp^u " | care se chinuia și lupta: „Haide, Holger! Curaj! O să meargă! IN^U

lăsa-

MUNTELE VRĂJIT

753

^{eer} dă-i drumul! încă un mic efort și vei reuși!" Și nu facem acum nici cu persoana „soțului” — dacă-l putem considera soț pe Castorp care formulase dorința — a soțului deci, care ținea nunchii „mamei” între ai săi, care-i ținea de asemenea și mîinile, ele mîini tot atît de umede cum fuseseră pe vremuri âle micuței Leila, t fel că trebuia tot timpul să-și reînnoiască efortul ca să nu le scape. Căci soba de la spatele fetei dogorea.

Mistică și inițiere? Vai, nu, căci toți se comportau zgomotos și fără delicatețe în penumbra roșie cu care ochii, treptat, se obișnuiseră cît sa cuprindă aproape toată camera. Muzica și strigătele te îndemneau sa te gîndești la metodele folosite de Armata Salvării pentru a-și înviora auditorii, și îi făceau să gîndească astfel chiar și pe cei care, ca Hans Castorp, nu asistaseră niciodată la vreo serbare religioasă a acelor fanatici veseli. Scena părea mistică, misterioasă, pioasă, dar nu într-un sens de fantasmagorie, ci doar într-unui firesc, organic, datorită, așa cum am mai spus-o, și unei înrudiri intense cu o altă imagine. Asemănătoare durerilor facerii, eforturile micuței EUy izbucneau după intervale de calm, timp în care răminea răsturnată pe spătarul scaunului, într-o stare de inconștiență numită de doctorul Krokowski „transă profundă”. Apoi tresărea iarăși, gemea, se arunca dintr-o parte în alta, îi împingea pe supraveghetori, se lupta cu ei, le murmura la ureche cuvinte pline de ardoare, dar lipsite de sens, părea că vrea să expulzeze ceva din ea însăși, se aruncă într-o parte, scrîșnea din dinți, mergînd pînă la a mușca mîneca hainei lui Hâns Castorp.

Așa trecu o oră și mai mult. Apoi conducătorul ședinței socoti că era ⁿ interesul general să se facă o pauză. Cehul Wenzel, care pentru a se ^{mai} ocupa și cu altceva și pentru a cruța, în ultimă instanța, gramofonul, ^{ln}gnase chitara, facînd sa-i vibreze cu multa îndemînare coardele, ^{ese} deoparte instrumentul. Cu un suspin, lanțul mîinilor se desfăcu. °rul Krokowski se îndrepta către perete pentru a aprinde lampa, ■na albă țîșni orbitoare și toți cei învățați cu întunericul clipiră în stupid Elly dormita, aplecata mult înainte, cu obrazul aproape pe ^{eni}. Era surprinzător de agitată, facînd gesturi care păreau fami-c- 'oralți, dar pe care Hans Castorp le urmări cu atenție și uimire: ^{C_Q} minute, mîna liberă a fetei avu o mișcare de du-te vino în dreptul b|e ' ° "epărta și o apropia, de parcă ar fi vrut să scoată sau să gre-

eVa'

o i, 11

" tresărind de mai multe ori, își reveni, clipi în lumină,
Cupizi, adormiți, și zîmbi.

754

THOMAS MANN

Zîmbeă — afectat și oarecum rezervat. Mila resimțita de ceil

de durerile ei pareă, într-adevar, risipită în zadar. Nu arata să f epuizată. Poate că nu-și amintea nimic. Era așezata în fotoliul d ■ ^ bolnavilor, în spatele biroului învecinat cu fereastra, între acesta și vanul care înconjura șezlongul; își așezase scaunul astfel ca sa-și rezema brațul de masă și se uită în cameră, drept înainte. Rămase astf alintată de priviri emoționate, întâmpinate din când în când, printr semn încurajator din cap, și tăcu tot timpul pauzei care ținu cine sprezece minute.

Eră o adevărată pauză - potolită și plină de dulcea mulțumire a lucrului împlinit. Portțigaretele bărbaților pocniră. Se fuma calm în grupuri, se discută ici și colo despre Caracterul ședinței. Nimeni nu se gîndea să renunțe la obținerea unui rezultat. Existau semne sigure menite a îndepărta o asemenea presupunere. Cei ce se găsiseră în celalalt capăt al semicercului, în apropierea doctorului, erau unanim de părere că simțiseră precis și în mai multe rînduri acel suflu proaspăt care, atunci când fenomenele se pregăteau, pornea de la persoana mediumului, îndreptîndu-se într-o anumită direcție. Alții pretindeau că au observat fenomene luminoase, pete albe, aglomerări mobile de forțe apărute în mai multe rînduri în fața paravanului. Deci nu trebuia lăsat ca efortul să se destindă. Oboseala nu-i îngăduită! Holger făgăduise și nu exista nici un motiv de îndoiala.

Doctorul Krokowski dădu semnalul pentru reluarea ședinței. Apoi o conduse pe Elly pîna la scaunul ei de tortură, mîngîindu-i parul, în timp ce ceilalți își ocupau locurile. Totul se petrecu la fel ca mai înainte, es e adevărat că Hăns Castorp ceru să fie înlocuit în rolul sau de supta ghetor, dar președintele se opuse. Se cuvine, spuse medicul, să se aco celui care își manifestase dorința, garanția materiala imediata ca o manevra frauduloasă a mediumului era practic imposibila. Hans Cas își reluă, prin urmare, ciudată lui poziție în fața micuței Elly. lumin camera redeveni roșie, clărobscurâ. Muzică reîncepu. După minute, Elly tresari din nou, făcu aceleași gesturi de tracțiune și ^ aceasta Hans Castorp a fost cel care anunță „transa”. Sca naștere continua.

însă în ce chinuri înfricoșătoare avea loc! Pareă ca nu voia la îndeplinire — dar, oare, era posibilă? Ce nebunie! In ce maternitatea? Izbăvire în ce fel și de ce?

se nsforme în acea criză primejdioasă numită de medicii mamosi i

între timp, ea-l striga pe doctor, îl ruga sa-i vina în ajutor. Krokowski făcu acest lucru, încurajînd-o cu jovialitate. Magnetizarea, resupunînd că era într-adevăr cazul, îi dădea puteri pentru o nouă luptă.

Astfel se scurse a doua oră în vreme ce, rînd pe rînd, chitara tremura și gramofonul rîspîndea ariile din albumul de muzica ușoara, în atmosfera clarobscură cu care ochii, obișnuiți cu lumina, începeau să se deprindă din nou, treptat. În acel moment avu loc un incident — Hans Castorp a fost cel care-l provoca. Emise o sugestie, exprimă o dorința și un gînd pe care le avusese de la început și pe care ar fi trebuit, ce-i drept, să le formuleze mai devreme. Cu capul susținut în mîini, Elly era în „transă profundă”, iar Wenzel pe punctul să schimbe discul său sa-l pună pe partea cealaltă, cînd prietenul nostru spuse, cu un aer hotărît, că avea de făcut o propunere, fără însemnătate de altfel — dar credea totuși că acceptarea ei ar fi putut aduce un folos oarecare. Se găsea acolo... adică, mai bine zis, în colecția de discuri a sanatoriului exista o arie din opera lui Gounod, ruga lui Valentin, cîntată de un bariton acompaniat de orchestră, foarte sugestiva. Socotea că s-ar putea face o încercare cu această bucată.

- Și de ce? întreba medicul din penumbra roșietică...

- Chestie de atmosferă, de sensibilitate, răspunse tînărul.

Spiritul acestei bucăți este foarte deosebit.

El își dăduse seama, ascultînd-o. După părerea lui, nu era imposibil ca sp'ritul și caracterul acestei bucăți muzicale să scurteze procesul ce "nna să fie dus la bun sfîrșit.

~ Discul se afla aici? se informa doctorul.

Nu, nu era. Dar Hans Castorp putea sa-l aducă imediat.

"" Ce-ți trece prin cap?

vi Krokowski respinse imediat această propunere. Cum?

Hans

rp voia să plece, sa se întoarcă și apoi să-și reia experiența între-

p ' turnai lipsa de experiență era cea care vorbea prin gura lui. Nu,

'reh • SImp^u acest lucru era cu neputința. Totul s-aT destramă, totul ar

iute '• ' Ce ra capăt. Respectul lui pentru exactitatea științifica

îi

cije- ea s^ admită plecări și veniri. Ușa era închisă. El, medicul, avea

îțc 'n "uzunar. Ei bine, dacă acest disc nu era la îndemîna, trebuia...

41 v°rbea cînd cehul, în picioare lîngă patefon interveni:

756

THOMAS MANN

- Discul este aici.

- Aici? întreba Hans Castorp.

- Da, aici. *Faust, Ruga lui Valentin*. Poftim. Se afla, din întîm]

în albumul de muzica ușoară și nu în albumul verde numărul II und ' era locul de obicei. Din întîmplare, ca prin minune, printr-o feri • neglijența, se afla printre „bucăți diverse” și nu mai rămînea decît s pună.

Ce spuse oare Hans Castorp în fața acestei situații? Nu spuse nimic Doctorul a fost acela care zise: „Cu atît mai bine!” și cîteva voci repetară vorbele lui. Acul scîrțîi, capacul coborî. Și o voce bărbătească începu, printre acorduri de cor: „Silit sînt să te părăsesc acum...”

Nimeni nu mai vorbea. Toți ascultau. Abia începu cîntecul, ca eforturile micuței Elly își schimbă caracterul. Tresarise o clipă, apoi prinse să tremure, să geamă, să scrîșnească, să pompeze, ducîndu-și din nou la frunte mîinile umede și lunecoase. Discul se învîrtea. Sosi strofa intermediară, cu ritm schimbat, pasajul bătăliei și al primejdiei, îndrăzneț, pios și franțuzesc. Continuă așa, apoi veni sfîrșitul, adică reluarea temei, sprijinită de orchestră, de o puternică sonoritate: „O, Dumnezeu din cer, ascultă-mi ruga...”

Hans Castorp avea mult de furcă acum cu Elly. Fata se încorda, trăgea aer cu gîtul contractat, se prăbușea în ea însăși cu îndelungi suspine; apoi ramase nemișcata. îngrijorat, Castorp se apleca deasupra și, cînd o auzi pe doamna Stohr scîncind, cu un fel de geamăt în voce:

-Ziem... ssen...!

Hans Castorp continuă să ramîna în aceeași poziție, simțînd în gura un gust amar. Auzi o altă voce, grava și rece, răspunzînd:

- L-am văzut demult.

Discul ajunsese la sfîrșit, ultimul acord al alămurilor răsunase, nimeni nu oprea aparatul. Zgîriind în gol, acul continua să se

învirte în mijlocul discului. Atunci Hans Castorp își înalță capul și caute, privirea lui se îndreaptă în direcția potrivita. În cameră m

încă cineva. Acolo, izolat de ceilalți, într-un al doilea plan, unde luminii roșii aproape că se pierdeau în întuneric, așa încât ochii p

pp p
pătrunde cu greu atît de departe, între partea lata a biroului și P ^ pe fotoliul îndreptat către scaunul doctorului pe care Elly se oai timpul pauzei, acolo se afla Joachim. Era Joachim, cu adin ^ . umbrite sub pomeții obrazului, cu barba de războinic din ulți

MUNTELE VRĂJIT 757

■ie cu buzele-i frumos arcuite, atît de pline și superbe. Se sprijinea de ătar și ținea un picior peste celălalt. Pe fața-i suptă se observa, deși ftibritâ ca de un chipiu, urma suferinței precum și o expresie de gravi-te și de austeritate ce-i dădea o frumusețe bărbăteasca. Doua cute verticale îi brăzdau fruntea, între ochii adînciți în orbitele osoase, fapt care "nsă nu micșora blîndețea acestor ochi mari, frumoși și întunecați, îndreptați calmi și întrebători spre Hans Castorp, și numai spre el. Micul lui defect de altădată, urechile depărtate, se putea recunoaște sub cască, sub ciudata cască pe Care nimeni nu i-o cunoștea. Varul Joachim nu era în civil; sabia se sprijinea de piciorul așezat peste celălalt, în timp ce-i stringea mînerul cu pumnul, ba se putea distinge, la centiron, ceva ca un toc de revolver. Și cu toate acestea, nu purta o adevărată uniformă. Nu se vedea nimic deschis sau colorat, avea un guler răsfrînt, buzunare în părți și, undeva, destul de jos, se observa o cruce. Picioarele lui Joachim păreau mari, iar pulpele foarte subțiri, fiind înfășurate în moletiere într-un fel mai mult sportiv decît militar. Iar casca? S-ar fi zis că Joachim își pusese pe cap o gamelă, fixîndu-și-o sub bărbie cu o curelușă. Această cască producea însă un efect antic și marțial, îi venea bine, fiind în același timp stranie: se putea spune că e un lăncier.

Hans Căstorp simți răsuflarea micuței EUen Brand atingîndu-i mîinile. Auzi lîngă el respirația accelerată a Herminei Kleefeld. Și nu se mai auzea nimic altceva decît frecușul acului zgîriind discul care continua să se mvîrtească și pe care nimeni nu-l oprea. Nu se întoarse spre nici unul dintre cei de față, nu voi să-

i vadă și nici să știe de ei. Aplecat înainte, peste mâini, cu capul pe genunchi, privi fix prin penumbra roșie, la °aspetele așezat în fotoliu. O clipă, stomacul păru că vrea să i se 'itoarcă pe dos. Gîtul i se contractă și scoase patru sau cinci hohote de Puns profunde și spasmodice. „Iartă-mă!" murmură în sine, apoi îl lacrimile, așa că nu mai văzu nimic, cum i se șoptește:

~ Spuneți-i ceva!

Auzi glasul de bariton al doctorului Krokowski strigîndu-l grav și

j. Pe nume, și repetînd invitația să vorbească. Însă în loc să răspundă, l fr

se mîi_nile de sub obrazii lui Euy și se ridică, jj Doctorul Krokowski îi rosti iarăși numele, de data aceasta pe un ton V strare severă. Dar, din cîtiva pași, Hans Castorp ajunse la ușa de

are Și, cu un gest brusc, învîrți comutatorul, aprinzînd lumina albă.

758

THOMAS MANN

în aceeași clipă, domnișoară Brand tresări, zgîlțitâ de un șoc vi Se zbătea în brațele Herminei Kleefeld. Fotoliul celălalt era gol

Hăns Căstorp se îndreptă către doctorul Krokowski care, în pic; protesta. Voi să vorbească, dar nu putu să rostească nici un cuv- ' Atinse mîna cu gestul celui care cere, făcînd o mișcare brusca din Iar cînd primi cheia, îl admonesta pe doctor, clătînd amenințător ca i de mai multe ori, se răsuci pe călcîie și ieși din cameră.

Marea irascibilitate

Pe măsură ce anișorii treceau, în sanatoriul „Berghof" începu să domnească un spirit nou, iar Hans Castorp nu putu să nu-și dea seama că era opera demonului răufăcător despre care am pomenit mai sus. Cu detașarea și curiozitatea călătorului care n-are altă grijă decît sa se instruiască, el studiase acest demon, ba chiar descoperi în sinea sa niște predispoziții îngrijorătoare pentru ă participa și mai amplu la cultul monstruos pe care i-l consacrau cei din jurul său. Temperamentul nu-l îmboldea deloc să cadă pradă spiritului care începuse să domnească, după ce, de altfel, dăinuise mereu, ici și colo, în germene sau ca simptome. Cu toate astea, observă cu groază că, imediat ce se controla mai puțin, însăși făptură sa ceda atît în expresia chipului, cît și în cuvinte și ținută și se lăsă năpădită de această

molimă căreia nimeni din jur nu i se putea sustrage.

Dar oare ce se petrecea? Ce anume plutea prin aer? O înclinație către ceartă. O irascibilitate colectivă. O nerăbdare fără nume! O pornire generală către discuții violente și înveninate, către explozii de furie și cnia spre scandaluri. Zilnic izbucneau altercații îndârjite, țîșneau răcne nejustificate și lipsite de măsură între persoane sau grupuri întregi pacienți, iar caracteristica acestor crize era aceea că oameni care aveau nici un amestec, în loc să se simtă dezgustați de comport celor furioși sau să încerce să aplaneze certurile, luau, dimpotrivă, p activă la ele, atrași mai degrabă de o putere contagioasă, lăsîndu-s * în voia aceleiași nebunii. Începeau cu toții să pălească și să tre Ochii șcînteiau de mînie, gurile se strîmbau, desfigurate de patirn • invidiați tocmai aceea Care se găseau în plină dezlănțuire, ii^e P . dreptul, fie pentru pretextul pe care-l aveau să zbiere. Sufle ^ trupurile celorlalți erau torturate de dorința sfîșietoare de a pr^o

MUNTELE VRĂJIT 759

jar cine nu avea puterea să se refugieze în singurătate, era iremedia-

• i atras în vârtej. Conflictelor din senin și învinuirile reciproce se

• mult^{ea} 'a >3erghof' în chiar prezența împăciuitoarelor care, și ei, erau

tam^{ina}ți, cu ușurința înfiorătoare, de o grosolanie dispusă să urle, și

ce^{ja} care ieșeau din sanatoriu cu sufletul aproape liniștit nu puteau

re^{vedea} în ce dispoziție se vor întoarce. O persoană obișnuită care

tâtea la masa „rușilor bine”, o tînâră doamnă foarte elegantă și foarte

puțin atinsă de boală, originară din gubernia Minsk - de altfel nu i se

prescriseseră decît trei luni — coborî într-o zi în sat să facă niște tîrguieli

la magazinul de galanterie francez. Acolo însă o apucă o furie atît de

violentă împotriva vînzatoarei, încît se întoarse la sanatoriu în prada

cele mai mari agitații, avu o hemoragie fulgerătoare și, din

clipa aceea,

boala îi deveni nevindecabilă. A fost chemat soțul, căruia i se anunță că

era condamnată să rămână aici, sus, pentru totdeauna.

Acesta este doar un exemplu din întâmplările cotidiene de la „Berghof. Și, cu toate că nu ne simțim îndemnați a o face, vom mai relata și altele. Unii dintre cititorii noștri își mai amintesc poate de acel licean, sau fost licean, cu ochelari rotunzi, de la masa doamnei Salomon, de tînărul acela plătînd care avea obiceiul să-și terciuiască mîncărurile în farfurie, prefăcîndu-le într-un fel de pastă și să le înfulece sprijinit cu pieptul de masă, ștergîndu-și cîteodată cu șervetul sticlele groase ale ochelarilor. Se comportase la fel, în tot acest timp, mereu licean sau fost licean, înfulecase la fel și-și ștersese la fel ochii, fără să se fi ivit prilejul ca persoanei lui să i se dea vreo altă atenție decît una cu totul întâmplătoare. Inșă, de curînd, într-o bună dimineață, la primul dejun, fu cuprins de o ■ ^așteptată criză de furie, care atrase asupra sa atenția generală, iar întreaga asistență din sufragerie sări în picioare. La început se auzi un zgornot la masa la care stătea; țipă, foarte palid, adresîndu-se piticei care stătea în picioare lîngă el.

~ Minți! răcnea el, cu o voce stridentă și plîngăreață. Ceaiul e rece.

lu' pe care mi l-ai adus e gheață, gustă-l și dumneata înainte de a

W' ca să-mi spui dacă nu-s niște zoaie căldicele și dacă un om cum-

f de poate să bea așa ceva! Cum de îndrăznești să-mi servești ceai

. • cum de ți-a trecut prin cap gîndul să-mi aduci o asemenea băutură

, a Și să-ți închipui măcar o clipă că aș fi în stare s-o beau?! N-o °eau! iv

■ ^-o vreau! urla el bătînd cu amîndoi pumnii în masa, încît toată est Incepu să zornăie și să țopăie. Vreau ceai fierbinte, ceai clocotit, Ptul meu în fața lui Dumnezeu și a oamenilor! Nu vreau zoaiele

760

THOMAS MANN

astea, vreau ceai fierbinte, să mor aici pe loc dacă voi sorhi r> înghițitură... Stîrpiră afurisită! urlă deodată cu voce

pițigăiată ru ■

oarecum, cu un gest ultimele frâie care-l mai reținuseră încă ii,

' 9* sc 1 âsâ tîrît cu bucurie în dezmățul culminant al unei nebunii furioase

O amenință pe Emerentia cu pumnii și literalmente sări la spumegînd. Apoi continuă sa ciocănească în masă, să bată din pic" și să răcnească: „Vreau!" și „Nu vreau!" — în vreme ce sala oferea s tacolul obișnuit. O simpatie teribilă se revărsă asupra liceanului frenet' Mai multe persoane săriră de pe scaune, strîngînd pumnii, scrîșnind ri' dinți, și-l priviră cu ochii înflăcărați. Alții încremeniră, palizi, cu och" plecați, tremurînd. Mai rămaseră încă multă vreme în această stare chiar și după ce i se adusesse alt ceai liceanului care, epuizat, nici nu se mai gîndi să-l bea.

Oare ce însemnau toate acestea?

în societatea „Berghof '-ului se ivi un om, un fost negustor, în vîrsta de treizeci de ani, care febricita cam de multa vreme și rătăcise ani întregi din sanatoriu în sanatoriu. Omul era un dușman al evreilor, un antisemit din principiu și făcea din această atitudine un sport, cu o încăpăținare soioasă. Comportarea opoziționistă, pe care și-o însușise din întîmplare, era mîndria și scopul vieții lui. Fusese negustor, dar nu mai era, adică nu mai era nimic în lume, însă rămăsese dușmanul evreilor. Era foarte serios bolnav, avea o tuse teribil de cavernoasă, și, între două accese, aveai impresia că plămînul îi strănută cu un sunet ascuțit, scurt, neobișnuit, neliniștitor. Singurul fapt care conta pentru el era acela de-a nu fi evreu. Se numea Wiedemann, adică avea un nume creștin, destul de curat. Era abonat și la o revista intitulată *Făclia ariană*. și spunea lucruri cam ca acestea:

- Ajung la sanatoriul lui X din A... Și pe cînd tocmai voiam să ma instalez în sala de cura — peste cine dau cu ochii la stînga mea, lafâindu pe un șezlong? Peste domnul Hirsch! Cine stătea tolănit la dreapta me Domnul Wolff! Firește că am plecat imediat ș.a.m.d.

„în adevăr, numai asta îți mai lipsește!" gîndi Hans Castorp profundă antipatie.

Wiedemann avea o privire mioapă și bănuitoare. Se putea spu j ^ adevăr, fără ca aceasta să fie o figura de stil, că avea pe nas un " ^

care se uita chiorîș, cu răutate, și dincolo de care nu mai

vede

-n neîn^c Falsa idee care i se suise în cărcă și-l călărea se prefăcuse într-o

dere ce îl zgîndărea mereu într-o necurmată manie a pe^{rs}
MUNTELE VRĂJIT 761

- dem^{nîn^u} sa caute or^{ice} impuritate ascunsa sau mascata, aflată prin eajrna lui, și s-o facă de rușine. Tachina, suspecta și umplea cu bale

j neconținut. Pe scurt, își petrecea zilele pironind la stîlpul infamiei rice făptură lipsită de unicul avantaj cu care el însuși putea să se mîndrească.

Starea de spirit de la „Berghof” pe care am descris-o înrăi peste măsură boala acestui om; și cum nu se putea să nu întîlnească chiar și aici, sus, ființe năpăstuite în viață de stigmatul de care el, Wiedemann, scăpase, această stare generală dădu naștere unei scene lamentabile la care Hans Castorp trebui să asiste, iar nouă ne va sluji ca o altă pilda pentru ceea ce avem datorია să descriem.

Căci mai exista acolo și un alt om în privința căruia nu puteai găsi nimic ce trebuia demascat, cazul acestuia fiind limpede. Se numea Sonnenschein, rază de soare, și cum era cu neputință să ai un nume mai mîrșav, persoana lui Sonnenschein deveni chiar din prima zi negul cocoțat pe nasul lui Wiedemann, la care acesta privea chiorîș cu o miopie răutăcioasă și spre care întindea mîna mai mult ca să-l zgîndăre decît să-l îndepărteze, dar și cu scopul de a-l enerva și mai tare.

Sonnenschein, negustor ca și celălalt, era și el foarte serios bolnav și de o susceptibilitate malativă. În fond, un om amabil, deloc prost, și chiar vesel din fire; dar și el îl ura pe Wiedemann pînă la a se îmbolnăvi, din pricina tachinărilor și aluziilor lui, iar într-o după-amiază toată lumea dădu buzna în hol, deoarece Wiedemann și Sonnenschein se păruiau cu o violență bestială și nestăpînită.

Era un spectacol jalnic și dezgustător. Se băteau ca niște copii, însă

cu o disperare de oameni maturi care tocmai din cauza exasperării nu mai știau ce fac. Se zgîriau pe obraji, se înșfăcau de nas și de gît, lovin-

u^{se} unul pe altul, se strîngeau, se rostogoleau, prada unei furii oarbe, scui-pau, se pocneau cu picioarele, loveau, trăgeau, bușeau și PUmegau. Cu destulă caznă funcționarii de la administrație,

veniți în I ^â» reușiră să-i despartă pe cei doi adversari îndârjiți și încleștați în

a- "iedemann, spumegînd și sîngerînd, cu figura îndobitocită de

le> înfățișa pe deasupra și fenomenul curios al părului făcut măciucă.

s Castorp nu mai văzuse niciodată un asemenea lucru și nici nu-l

Use Posibil. Părul domnului Wiedemann se ridicase drept și țeapăn

anrlie, și j_n această stare omul o luă la goană, în vreme ce domnul

nschein, căruia un ochi îi dispăruse sub o vînătaie și care avea o

762

THOMAS MANN

spărtură sîngerîndă sub parul negru și buclat ce-i împodobeau caD condus la birou, unde se prăbuși și plînse, ascunzîndu-și fața în mî' '•

Așa se întîmplase cu Wiedemann și Sonnenschein. Toți cei fuseseră martori la această penibilă scenă măi tremurată încă mult în șir. Prin urmare, este o adevărată binefacere că în fața unei aseme nemernicii putem povesti o veritabilă afacere de onoare care avu loc atunci și merita, ce-i drept, s-o numim astfel pînă la ridicol, dator'r solemnității formaliste cu care a fost tratată. Hans Castorp n-a luat part activă la diferitele faze ale acestei afaceri, dar s-a informat, pe parcursul ei încurcat și dramatic, prin mijlocirea documentelor, declarațiilor și protocoalelor distribuite în copie, nu numai în sanatoriul „Berghof” și în împrejurimi, adică în sat, dar și în tot cantonul și în întreaga țară ba încă și în străinătate, pînă în America, fiind aduse chiar și la cunoștința unor persoane absolut străine, care nu puteau să aibă pentru asemenea chestiune nici cea măi mică umbră de interes.

Era o afacere poloneza, o chestiune de onoare, care izbucnise în sînul grupului polonez, înjghebat de curînd la „Berghof, a unei foarte mici colonii care ocupa masa „rușilor bine” — (Hans Castorp, s-o spunem în treacăt, nu măi stătea la această masă, întrucît, pe măsură ce trecea timpul, se mutase, rînd pe rînd la masa Herminei Kleefeld, apoi la a doamnei Salomon și, în sfîrșit, la aceea a domnișoarei Levi). Această

societate avea un lustru atît de elegant și atît de monden, încît era de ajuns să încrunți sprîncenele pentru a te putea aștepta la orice -de altfel, exista printre ei și o pereche, adică o domnișoara care întreținea strînse legături de prietenie cu unul dintre domni, cît și alți veritabili gentilomi. Se numeau: von Zutawski, Cieszynski, von Rosinski, Michael Lodygowski, Leo von Asarapetian, și mai erau și alte nume. În restaurantul de la „Berghof, la șampanie, un oarecare Jap°! ■ de fața cu alți doi gentilomi, făcuse, așadar, în legătură cu soția domnului von Zutawski, cît și despre prietenă domnului Lodygowski, nurm domnișoara Krylow, niște afirmații pe care nu le putem repeta Urmară unele demersuri, acte și formalități relatate de textele ce sesera distribuite și expediate pînă în depărtări. Hans Castorp citi-

Declarație tradusa din originalul polonez. — în ziua de martie 19... domnul Stanislaw von Zutawski s-a adresat d° nilor dr. Antoni Cieszynski și Ștefan von Rosinski. rugămintea să se deplaseze în numele sau la domnul Kas

fu-

MUNTELE VRĂJIT 763

japoll și să-i ceară socoteală potrivit codului de onoare pentru gravele jigniri și defăimări de care domnul Kasimir Japoll s-a făcut vinovat față de soția domnului von Zutawski, doamna Jadwiga von Zutawska, în timpul unei discuții cu domnii Janusz Teofil Lenart și Leo von Asarapetian.

Atunci cînd domnul von Zutawski a aflat, în mod indirect, de sus-menționata convorbire, care a avut loc la sfîrșitul lui noiembrie, a luat imediat toate măsurile pentru a căpăta o certitudine deplină asupra stării de fapt și asupra naturii ofensei a cărei țintă a fost. Ieri, 27 martie 19... cuvintele insultătoare și insinuările au fost comunicate prin gura domnului Leo von Asarapetian, martor direct al conversației în cursul căreia jignirile și defăimările au fost proferate; din acel moment domnul Stanislaw von Zutawski a socotit nimerit să se adreseze subsemnaților pentru a le da împuternicire să întocmească neîntîrziat procedura conforma legilor onoarei împotriva domnului Kasimir Japoll.

Subsemnații declară următoarele:

1. în baza unui proces-verbal întocmit de una dintre părți în ziua de 9 aprilie 19... care proces-verbal a fost făcut la Lemberg de domnii Zdzistaw Zygulski și Tadeusz Kadyj, în cazul domnului Ladislaw Goduleczny împotriva domnului Kasimir Japoll, și, în

plus, în baza declarației juriului de onoare din 18 iunie 19... redactată la Lemberg în legătură cu numită afacere, care documente dovedesc din plin și constată că în urma încălcărilor repetate ale exigențelor onoarei, domnul Kasimir Japoll nu mai poate fi considerat drept un gentleman.

2. Subsemnații, din faptele descrise mai sus, trag concluziile care se impun, și constata ca domnul Kasimir Japoll nu va mai putea niciodată și sub nici o formă să dea vreo satisfacție pentru actele lui.

3. Subsemnații socotesc, în ceea ce-i privește, că este inadmisibil să întocmească o procedură de onoare împotriva unui om care

călcat onoarea, și nici să intervină într-o asemenea procedură.

Avînd în vedere aceasta stare de fapt, subsemnații atrag atenția domnului Stanislav von Zutawski că este zadarnic să încerce împotriva domnului Kasimir Japoll vreo procedură de onoare, și îl sfătuiesc să-l cheme în judecată pe acesta din urmă pentru a interzice ca o persoană care nu mai este în măsură

764 THOMAS MANN

să dea nici o satisfacție, așa cum este cazul domnului Kasimir Japoll, să-i mai cauzeze alte prejudicii.

(Datat și semnat:) Dr. Antoni Cieszynski, Ștefan von Rosinski, Hans Castorp citi apoi:

Protocol

al martorilor incidentului dintre domniile Stanislav von Zutawski și Michael Lodygowski, pe de o parte, și al domnilor Kasimir Japoll și Janusz Teofil Lenart, pe de altă parte, care a avut loc la Cazinoul din D., în ziua de 2 aprilie 19... între orele 7 1/2 și 7 3/4, seara.

Avînd în vedere că domnul Stanislav von Zutawski, în baza declarației reprezentanților săi, domniile dr. Antoni Cieszynski și Ștefan von Rosinski, în chestiunea de onoare cu domnul Kasimir Japoll, din 28 martie 19..., a ajuns la convingerea, după o matură chibzuință, că acționarea în judecată a domnului Kasimir Japoll, care i-a fost recomandată, n-ar putea constitui o adevărată satisfacție pentru gravele jigniri și defăimări aduse soției sale Jadwiga;

1. Avînd în vedere că erau îndreptățiți să se teamă că domnul Kasimir Japoll nu se va prezenta la termen în fața instanței și ca urmările ulterioare împotriva lui, în calitatea sa de supus austriac, puteau să devină nu numai dificile, ci, în fapt,

chiar imposibile;

2. Avînd în vedere, printre altele, că o condamnare judecătorească a domnului Kasimir Japoll n-ar putea șterge ofensa prin care domnul Kasimir Japoll a încercat să dezonoreze în mod calomnios numele și casa domnului Stanislaw von Zutawski și al soției sale Jadwiga;

Domnul Stanislaw von Zutawski a ales calea cea mai direc și, conform convingerii sale și avînd în vedere împrejurările, cea mai potrivită, după ce a aflat indirect că domnul Kasimir Jap^o și-a propus să se ducă în acea zi în sus-numitul loc, iar în ziua 2 aprilie 19... între orele 7 1/2 și 7 3/4 seara, în prezența soției sale Jadwiga și a domnilor Michael Lodygowski și Ignaz von Mellin, i-a tras cîteva perechi de palme domnului Kasimir Jap

MUNTELE VRĂJIT 765

care, în tovărășia domnului Janusz Teofil Lenart și a două femei necunoscute, consuma niște băuturi alcoolice la sus-numitul bar american de la Cazinou.

Imediat după aceea, domnul Michael Lodygowski l-a pălmuit pe domnul Kasimir Japoll, spunîndu-i că palmele i se cuveneau din cauza gravelor jigniri aduse domnișoarei Krylow și lui însuși.

Apoi, domnul Michael Lodygowski l-a pălmuit și pe domnul Janusz Teofil Lenart pentru neajunsul pricinuit domnului și doamnei von Zutawski, după care,

fără sa piardă nici o clipă, domnul Stanislaw von Zutawski i-a tras și el mai multe perechi de palme domnului Janusz Teofil Lenart, pentru a fi terfelit onoarea soției precum și pe a domnișoarei Krylow.

În decursul acestor incidente, domnii Kasimir Japoll și Janusz Teofil Lenart au avut o atitudine complet pasiva.

(Datat și semnat:) Michael Lodygowki, Ign. von Mellin.

Starea de spirit comună nu-i îngădui lui Hans Castorp sa rîda de

acest tir rapid de pălmuiți oficiale, așa cum ar fi făcut-o fărâ în

alte vremuri. Tremura citind, iar corectitudinea inatacabilă a unora și

dezonoarea scîrnavă și fără vlagă a celorlalți, așa cum apăreau, din acele

documente, în ochii cititorului, îl emoționară adînc, prin contrastul lor

destul de puțin viu, dar impresionant. Însă asta se petrecea cu toți.

Pretutindeni chestiunea de onoare a polonezilor era studiată cu pasiune

51 comentată cu scrîșnete de dinți. O replică a domnului Kasimir Japoll,

sub forma unui memoriu, trezi puțin spiritele, întrucît Japoll aducea

acuză că von Zutawski era foarte bine informat că el, Japoll, fusese

«calificat odinioară de un oarecare țafandache pretențios și că toate

Mersurile pe care le întreprinsese von Zutawski nu fuseseră decît o

ascarădă, deoarece știusese mai dinainte că n-o să fie nevoit să se

Ueleze. Pe de altă parte, von Zutawski renunțase să-l urmărească în

'•ție pentru bunul motiv că toată lumea și el însuși știa perfect de bine

SoUa sa, Jadwiga, îl gratificase cu o întreagă colecție de coarne, ceea

aPoll spera să stabilească chiar cu ușurință în fața instanței de jude-

' unde și depoziția domnișoarei Krylow nu va fi mai puțin edifica-

e- In plus, nu se stabilise decît că, în ceea ce-l privea pe el, pe Japoll,

766

THOMAS MANN

nu era în stare să acorde o reparație, nu însă și în cazul celuilalt part al discuției incriminate, iar von Zutawski s-a legat de el deoarece sf nu poate să aibă nici un fel de neplăcere. Cît despre rolul pe care i jucat domnul Asarapetian în toată aceasta afacere, ar fi mai bine să mai vorbim. Însă în ceea ce privește întâmplarea petrecută la ba Cazinoului, se impune să se țină seamă că el, Japoll, are o constitui' mai degrabă slăbuță, cu toate că dispune de o replica destul de viaie ' uneori chiar spirituală. Deci, von Zutawski, însoțit de prietenii lui, dar și de Zutawska, o femeie extraordinar de voinică, se bucurase de o superioritate cu atît mai mare, cu cît cele două micuțe doamne aflate în tovărășia lor, a lui Japoll și a lui Lenart, erau niște

creaturi fără îndoiala vesele, dar tot fricoase ca niște găini și atunci, pentru a evita o încăierare înfiorătoare și un scandal public, el îl îndemnase pe Lenart, care voise să se apere, să stea liniștit și să îndure aceste contacte mondene trecătoare cu domnii von Zutawski și Lodygowski, cu atât mai mult cu cât nu fuseseră dureroase, iar vecinii lor din local le-au luat drept niște tachinarii prietenești.

Astfel se apăra Japoll care, firește, n-avea mare lucru de salvat. Rectificările lui nu reușiră să zdruncine decît în mod superficial frumosul contrast dintre onoare și lașitate, așa cum rezultă din constatările partidei adverse, și asta cu atât mai mult cu cât Japoll nu se pricepuse să distribuie decît puține copii ale replicii sale bătute la mașină. Dimpotrivă, protocoalele pe care le-am citat ajunseseră sub ochii tuturor și, cum am spus, le-au primit chiar și persoane complet străine de aceasta chestiune. Ajunseseră pînă și la Naphta și Settembrini, de pilda, iar Hans Castorp văzu documentele în mîinile prietenilor săi și, spre uimirea lui, constată că și ei le studiau cu o expresie concentrată și ciudat de preocupată. Nădăjduise că cel puțin domnul Settembrini va arunca 1 legătură cu ele cîteva glume vesele, însă ca urmare a stării de spi generale, nici chiar acesta nu mai găsi puterea necesară. Căci de ep demia care bîntuia se molipsise pînă și spiritul limpede al francmaso lui, și se molipsise cu o asemenea putere încît îi răpea orice po glumă și îl făcea accesibil în mod serios tuturor ațîțurilor și șf^lC¹¹ pe care i le provoca această chestiune de onoare și de palme; și.' starea sănătății lui, care se înrăutățea încet, dar sigur, cu mici trecătoare și amăgitoare, îl întunecau pe el, omul vieții. astte . ajunsesese să-și blesteme starea în care se afla, îi era rușine de sjⁿ

i redresai

MUNTELE VRĂJIT 767

Prețuia cu disperare, fiind silit, chiar în acea vreme, să stea, din cînd Ui cînd în pat.

Naphta, vecinul și adversarul lui Settembrini, n-o ducea deloc mai bine. Boala, care fusese cauza fizică — sau, trebuie s-o spunem: pretextul întreruperii carierei lui în Ordin - progresează în organism și nici altitudinea, nici puritatea aerului în care trăia nu-i puteau stăvili agravarea. Si el stătea, adesea, în pat; ragașeala devenea mai puternică atunci cînd vorbea și, pe măsură ce i se urca febra, se arăta mai tăios și mai mușcător. Rezistențele ideologice împotriva bolii și a morții, a căror

nimicire prin aceste viclene forțe ale naturii apăreau atît de dureroase pentru sufletul domnului Settembrini, erau desigur străine micului Naphta și de aceea își înregistra înrăutățirea stării fizice nu cu tristețe, ci cu o veselie sarcastică, o combativitate fără seamăn și o nevoie de critică, de negare și de perturbare spirituală, fapt ce adîncea și mai mult melancolia celui alt, ațîțînd în fiecare zi certurile lor intelectuale. Firește, Hans Castorp nu putea vorbi decît despre cele la care asista. Însă era aproape sigur că nu-i scăpa nici una și avea sentimentul că numai prezența lui, adică a însuși obiectului către care țintea zelul lor pedagogic, era necesară pentru a dezlănțui controversile cele mai importante. Și, dacă nu-l cruța pe domnul Settembrini de amărăciunea pe care italianul o simțea cînd îl auzea declarînd că răutățile lui Naphta sînt interesante, trebuia totuși să admită că aceste răutăți sfîrșeau prin a întrece orice măsură și, adesea, chiar limitele unei minți sănătoase.

Era un bolnav care nu avea puterea sau bunăvoința să se înalțe deasupra bolii și vedea întreaga lume sub semnul răului. Spre marea furie a domnului Settembrini, care și-ar fi sfătuit bucuros elevul să iasă din cameră sau ar fi preferat să-i astupe urechile, Naphta declara că materia este prin însăși constituția ei prea grosolană pentru ca spiritul să se Poată încarna în ea. Era o nebunie să pretinzi așa ceva. Căci ce rezulta e aici? O aiureală! Rezultatul practic al Revoluției Franceze, atît de udată, nu este decît apariția statului burghez — splendida ispravă, n-am zice! — ba, în plus, unii încercau s-o mai și amelioreze în esența ei, ca e' să se generalizeze mîrșăvia. Desigur, fericirea ar fi Republica iYersală, nu-i așa? Progresul? Ah, progresul seamănă cu acel faimos nav, care-și schimbă neconținut poziția, deoarece nădăjduiește să ească în felul ăcestă o alinare. Dorința nemârturisită, însă de fapt dită pretutindeni, de a vedea izbucnind un război, era expresia

768

THOMAS MANN

acestei stări. Va veni și războiul, și e bine că va veni, deși va aduc totul altceva decît ceea ce prevăd autorii lui. Naphta disprețuia ci burgheza preocupată numai de securitatea ei. Găsise prilejul ■ ■ exprime punctul de vedere asupra acestei chestiuni într-o zi de toam pe cînd se plimbau pe șosea și cînd, începînd să plouă, toată lumea la comandă deschisese

umbrelele. În ochii lui, faptul acesta reprezintă un simbol al lașității și al moliciunii triviale, care era produsul civilizației. Un accident și un avertisment, ca naufragiul transatlanticului „Titanic”, avură un efect atavic, îl readuseră pe om acolo de unde pornise, însă, în același timp, reprezentară și o adevărată mîngîiere. Atunci burghezii începură să țipe cît îi ținea gura, cerînd mai multă siguranță în mijloacele de transport. Căci printr-un consens unanim se arătau foarte indignați imediat ce securitatea le părea amenințată; faptul este jalnic, mai cu seamă că această slăbiciune omenească se potrivea de minune cu sălbăticia bestială și infamia cîmpului de bătălie economic pe care-l constituie statul burghez. Război! război! Iar Naphta îi aproba, întrucît această nerăbdare generală de a provoca războiul i se părea aproape onorabilă.

Dar imediat ce domnul Settembrini introducea în dispută cuvîntul „justiție” și propunea acest principiu nobil ca pe un mijloc preventiv împotriva catastrofelor interne și externe, Naphta, care pretinsese cu puțin înainte că spiritul este prea pur ca să poată izbuti vreodată să i se dea o formă pămînteană, nu putea rezista îndemnului de a pune la îndoială chiar și acest spirit și se silea să-l defăimeze. Se vorbea despre justiție? Dar era oare această idee atît de demnă de admirație? Era cumva un principiu divin? Un principiu superior? Divinitatea și natura se vădeau deopotrivă de nedrepte, aveau favoriții lor, procedau prin selecție, acordînd unora avantaje primejdioase și pregătind altora un destin facil și banal. Cum rămînea cu omul dotat cu voința? Pentru Naphta, justiția era pe de o parte o slăbiciune care paraliza voința, a era însăși îndoiala, iar pe de altă parte, o trîmbiță care-l împingea pe om spre fapte necugetate. Dar, întrucît omul — pentru a rămîne în don¹

moral — trebuia să corijeze mereu „justiția” în sensul acesta, da v

¹ radical „justiția” în sensul celălalt, ce mai rămînea atunci din caracterul

al acestui principiu? De altminteri nu puteai fi „just” decît: sau împotriva unui punct de vedere sau împotriva altuia. Restul nu este decît lism și iată că nu mai există nimeni care să cadă într-o asenien

MUNTELE VRĂJIT 769

ă. Justiția nu e, bineînțeles, decît un cuvînt găunos al retoricii burgheze, iar mai înainte de-a trece la acțiune trebuie, în primul rînd, să știi despre care justiție este vorba: despre aceea care vrea să dea fiecăruia ce-i aparține, sau despre aceea care vrea

sa dea același lucru tuturor.

Am ales la întâmplare un exemplu din aceste discuții fără sfârșit, pentru a încerca să arătăm cum căuta Naphta să perturbe însăși rațiunea. Dar era încă și mai rău atunci când se întâmpla să se vorbească despre știință, în care nu credea. Nu credea în știință, spunea Naphta, deoarece omul este absolut liber să creadă sau să nu creadă. Credința în știință este o credință ca toate celelalte, însă mai stupidă și mai răufăcătoare decât oricare alta, și însuși cuvântul „știință” este expresia realismului celui mai stupid, căruia nu-i este rușine să accepte sau să facă să circule, ca niște băni mărunți, reflexele infinite de dubioase ale obiectelor în intelectul omenesc, și să ajungă la dogmatismul cel mai dezolant și cel mai lipsit de spirit care a fost inoculat vreodată speciei omenești. Ideea unei lumi materiale, existând în sine, nu era oare cea mai ridicolă dintre toate contradicțiile? Dar știința modernă a naturii, ca dogmă, se baza numai pe ipoteza metafizică potrivit căreia formele cunoașterii ce ne sînt proprii - adică spațiul, timpul și cauzalitatea, forme în care se desfășoară lumea fenomenală — reprezintă niște condiții reale existînd independent de cunoașterea noastră. Această afirmație monistă este cea mai îndrăzneată impertinență săvîrșită vreodată de cineva pe seama spiritului. Spațiul, timpul și cauzalitatea se numesc în limbaj monist: evoluție — și aceasta este dogma centrală a pseudoreligiei liber-cugetătorilor și ateilor, cu ajutorul căreia se credea că vă fi detronată prima carte a lui Moise, pentru a se opune o știință luminată unei fabule copilărești, ca și cum Haeckel ar fi asistat la nașterea pămîntului. Șărlătanie! Se poate oare afirma că teoria eterului cosmic este exactă? Se poate pretinde că este confirmat atomul, această drăgălașă glumă matematică a „celelor mai mici unități indivizibile”? Doctrină infinității spațiului și a timpului se poate oare bizui pe experiență? În adevăr, de îndată ce dai dovadă de logică, aceste dogme ale infinității și realității spațiului și timpului te duc la niște concluzii și rezultate foarte îmbucurătoare și anume: că nu există oarecine și infinit este egal cu zero. Nu există nici o rădăcină în infinit, în eternitate, nu există durată și nici schimbare. În

770

THOMAS MANN

infinitul spațial, de vreme ce orice distanță este în mod

matematic e cu zero, n-am fi în stare nici măcar să concepem două puncte situ unul Ungă altul, cu atît mai puțin un corp, și cu atît mai puțin mișc Naphta constata toate acestea pentru a răspunde nerușinării cu c știința materialista își prezenta mofturile astronomice, flecăreala lipst de conținut asupra „Universului”, ca o cunoaștere absolută. Nenorocir omenire care, datorită unei prezumțioase confuzii de cifre fără nici o valoare, a primit să i se inoculeze sentimentul nimicniciei și s-a lăsat despuiată de sensul patetic al propriei sale importanțe! Căci nu se admite ca rațiunea și cunoașterea omenească să se mărginească numai la domeniul terestru și în această sferă să trateze drept reale doar relațiile dintre obiect și subiect. Dar atunci cînd pătrunde mai adînc și se vîrâ în tainele eterne, cînd se trece de la pretinsa cosmologie la cosmologia propriu-zisă, gluma merge prea departe și înfumurarea devine sinistra. Ce stupiditate blasfematorie, în fond, sa vrei să masori „distanța” de la pâmînt pînă la o stea oarecare în trilioane de kilometri sau în ani-lumină și să-ți închipui că printr-o asemenea fanfaronadă de cifre poți oferi spiritului omenesc o priveliște asupra naturii infinitului și a eternității, atunci cînd nici infinitul nu are absolut nimic comun cu distanța, nici eternitatea cu durata și desfășurările timpului, atunci cînd, departe de a fi niște concepte izvorîte din științele naturii, ele înseamnă dimpotrivă desființarea a ceea ce numim natură. Într-adevăr, el, Naphta, prefera de o mie de ori naivitatea unui copil care crede că stelele sînt în pînza cerului niște găuri pe unde se întrezărește lumina eternă, în locul tuturor flecărelilor găunoase, nesăbuite și prezumțioase pe care le săvîrșește știința monistă vorbind despre „Univers”.

Atunci Settembrini îl întrebă dacă, în ceea ce-l privea, explica în felul acesta existența stelelor. La care Naphta răspunse că rezerva scepticismului său întreaga umilință și întreaga libertate. Din aceas a afirmație puteai iarăși să deduci ce idee își făcea el despre „libertate” unde ar duce o asemenea concepție. Iar domnul Settembrini avea, v toate motivele să se teamă ca Hans Castorp să nu găsească asemen năzbîtii demne de-a fi luate în seama!

Naphta pîndea cu răutate toate prilejurile care i se ofereau, pe dezvălui slăbiciunile progresului biruitor asupra naturii și pe demonstra în activitatea reprezentanților și deschizătorilor săi a muri recăderile omenești în irațional. Aviatorii, spunea el, erau

MUNTELE VRĂJIT

Unii dintre indivizii destul de dubioși și nesuferiți, dar mai ales foarte superstițioși. Își luau la bord mascote, un corb, scui-pau de trei ori într-o narte și-n cealaltă, sau foloseau mănușile predecesorilor norocoși. Cum jnipăcă o lipsă de judecată atât de primitivă cu concepțiile filozofice pe care se baza profesia lor? Această contradicție îl înveselea pe Naphta, îi dădea satisfacții; și de aceea insista asupra ei cu predilecție... Dar iată că noi culegem exemple din inepuizabilul fond de umor agresiv al lui Naphta, când n-am avea decît să ne oprim la fapte mai reale.

Într-o după-ămiază de februarie, respectivii domni căzură de acord să-și iă zborul din monotonia vieții lor cotidiene, pentru a face o plimbare cu sania pîna la Monstein, care se găsea la o oră și jumătate depărtare. Erau cinci cu toții, adică Naphta și Settembrini, Hans Castorp, Ferge și Wehsal. Așadar, plecară în două sâni cu cîte doi cai, Hans Castorp cu umanistul, Naphta cu Ferge și Wehsal (acesta din urmă pe capră, alături de birjar), la ora trei, bine înfocoliți, de la domiciliul celor externi, și întovărășiți de clinchetele zurgălăilor care răsuna atît de plăcut în tăcutul peisaj al zăpezii, urmînd drumul ce ducea spre sud, de-a lungul versantului din dreapta, trecînd pe la poalele munților Frauenkirch și Glaris. Ninsoarea îi bătea din ce în ce mai puternic în față, astfel că, foarte curînd, deasupra crestelor Rätikonului nu mai rămăsese decît o fîșie de azur spălăcit. Se lăsase ger, iar muntele era învăluit în ceață. Drumul pe care-l urmau, o cornișă îngustă, între peretele de stîncă și prăpastie, urca pieptiș în pădurea de brazi. Înaintau la Pas. Cei care coborau cu săniuțele le ieșeau adesea în întîmpinare, iar cînd se apropiau se vedeau siliți să coboare. De după cotituri se auzea semnalul subțirel al zurgălăilor altor sâni cu cîte doi cai, care se apropi-au încet, căci trebuia să fii foarte prudent pînă treceau mai departe. Apoi Pe partea stîncoasă a drumului către Zugen li se deschise o splendidă Perspectivă aproape de ținta excursiei. În fața micului han din Monstein, Wehsal și zicea „hotel balnear”, calatorii ieșiră de sub pleduri și, lăsînd cămășile în urmă, făcură cîteva pași pe jos pentru a admira priveliștea ce se întindea spre sud-est, asupra Stulsergratului. Peretele imens, de trei metri înălțime, era învăluit de ceață. Ici și colo tîșnea cîte un pisc așurat complet de neguri, înalt cît cerul, supraterestru, făcîndu-te să te gîndești la o sihăstrie walhalică de o îndepărtată și hieratică inaccesibilitate. Hans Castorp admiră îndelung acest

spectacol, îndemnându-i și pe h să facă la fel. De altfel, el fu acela care, copleșit de un sentiment

772

THOMAS MANN

de umilința, rosti cuvântul „inaccesibil”, oferind astfel dom Settembrini prilejul să menționeze că, se-nțelege, se și reușise asce ■ unea acestui pisc. De altminteri, inaccesibilul, ca să spunem așa nic' mai exista: pe toată suprafața pământului nu se mai află nici un W care omul să nu fi pus piciorul. Asta este o mică exagerare ș' lăudăroșenie, replică Naphta, menționînd Everestul care opusese nî atunci, o împotrivire de gheață temerității oamenilor, și care părea c intenționează să rămîină încă multă vreme în această rezervă. Umanistul se supară. Apoi domnii se întoarseră la „hotelul balnear”, în fața căruia se mai aflau vreo cîteva sâni străine, cu caii deshâmăți, așezate alături de cele cu care veniseră ei.

Hanul acorda și găzduire. La primul etaj se aflau cîteva camere de hotel numerotate. Tot acolo se găsea și sufrageria, cu înfățișare rustică, dar bine încălzită. Excursioniștii comandară hangiului prevenitor o gustare: cafea, miere, pîine albă și plăcintă de pere, o specialitate a locului. Birjarilor le trimiseră vin roșu. Cîteva excursioniști elvețieni și olandezi ocupau celelalte mese.

Am fi bucuroși să putem spune că la masă celor cinci prieteni ai noștri căldura cafelei fierbinți și excelente dăduse naștere unei discuții de nivel mai înalt. Inșă ar însemna să nu respectăm adevărul, căci, în realitate, discuția se reducea de fapt la monologul lui Naphta care, după cîteva cuvinte abia rostite de ceilalți, începu să vorbească doar el singur -un monolog condus într-un mod pe cît de curios pe atît de necuviincios din punctul de vedere al conveniențelor, deoarece ex-iezuitul se adresa numai lui Hans Castorp, instruindu-l prietenește și întorcînd spatele domnului Settembrini, care stătea în partea cealaltă, și neglijîndu-i deopotrivă pe ceilalți doi vecini.

Ar fi greu de redat subiectul improvizației sale, pe care Hăns Castorp o asculta clătînd din cap și aprobînd numai pe jumătate. Fără îndoia că Naphta nu se îndrepta numai spre un singur obiect, ci se mișca o cum capricios în domeniul spiritului, atingînd o mulțime de problem încercînd pe scurt să stabilească, într-un mod descurajator, ambigui fenomenelor spirituale ale vieții, natura nesigură și zădărnica F pentru mărirele principii, pe Care el le deducea arătînd în ce veș

scînteietoâre se înfățișa absolutul pe pămînt.

Ai fi putut, cel mult, să-i reduci expunerea la problema liber > care o trata ca și cum ar fi avut intenția s-o încurce și mai mult-

MUNTELE VRĂJIT

773

rintre altele despre romantism și despre dublul sens fascinant al acestei ri europene de la începutul secolului al XIX-lea, în fața căreia

conceptele reacțiunii și ale revoluției s-au destrămat în măsura în care _{u s} au contopit într-un nou concept mai înalt. Căci era, bineînțeles, ridicol să vrei să legi, în mod exclusiv, conceptul revoluționar de acela al progresului și de civilizația biruitoare. Mai înainte de orice, romantismul european a fost o mișcare de eliberare: anticlasicistă, antiacademicească, îndreptată împotriva vechiului gust francez, împotriva vechii școli a rațiunii, de ai cărei apărători romanticii și-au bătut joc, calificându-i drept peruci pudrate.

Și Naphta se legă de războaiele de eliberare, de entuziasmele lui Fichte, de acea mișcare de revoltă ameteitoare și lirică împotriva unei tiranii insuportabile, care, din nefericire, he! he! se numea libertate, adică întrupa ideile revoluției. Era foarte caraghios: cîntînd cît îi ținea gura, romanticii se dezlănțuiră cu scopul de a doborî tirania revoluționară în folosul reacționarei asupriri exercitate de principii, și la atît s-a rezumat tot ce s-a făcut pentru libertate.

Tînărul care asculta era îndemnat de Naphta să-și dea seama de diferență, sau mai precis de contrastul dintre libertatea exterioară și cea interioară — și, în același timp, să examineze delicata chestiune de a ști care servitute eră cel mai mult și care cel mai puțin compatibilă cu onoarea unei națiuni, he! he!

În realitate, libertatea era un concept mai mult romantic decît progresist, căci avea comun cu romantismul tocmai inextricabila împletitură a necesităților omenești de expansiune și de accentuare pătimaș limitativă a Eului. Tendința individualistă de dezrobire a pregătit cultul istoric și romantic al naționalismului, care era de esență războinică și califica liberalismul umanitar drept obscurantism — cu toate că și el preconiza individualismul, însă pentru motive cu totul diferite. Individualismul era romantic și descindea tocmai din evul mediu, cu concepția sa asupra importanței nemărginite și cosmice a individului, de unde se putea deduce atît doctrina nemuririi, cît și

doctrina geocentristă¹ astrologia. Pe de altă parte, individualismul era problema umanismului liberator, care înclină spre anarhie și voia să împiedice, oricum, ca

tipul individualitate să fie jertfită în folosul colectivității. Și acesta

individualism, individualism fiind și unul și celălalt, căci același
•nt exprima mai multe lucruri deodată.

774

THOMAS MANN

Nu era mai puțin adevărat însă că exaltarea libertății dăduse nast celor mai străluciți adversari ai libertății, apărătorilor cei mai spirituali ai trecutului, în lupta împotriva progresului distrugător și nelegiuit <5" Naphta îl cita pe Arndt, care blestemase individualismul și ridicase " slăvi aristocrația, apoi aminti de Gorres, promotor al misticii creștine Dar oare mistica nu avea nimic comun cu libertatea? Oare mistica n fusese și ea antiscolastică, antidogmatică și anticlericală? Este adevărat că erai silit să consideri ierarhia ca pe o putere liberală căci ea ridicase o stavilă în fața monarhiei absolute. Însă misticismul de la sfârșitul evului mediu își afirmase esența liberală devenind precursorul Reformei - al Reformei, he! he! care, în ce-o privește, fusese o împletire indestructibilă între libertate și reacțiune medievală...

Fapta lui Luther... Ei, da, ea avea avantajul să demonstreze în mod evident și cu toată violența natura problematică a faptei însăși, a faptei în general. Oare tânărul auditor al lui Naphta știa ce înseamnă o faptă? O faptă fusese, de pildă, asasinarea consilierului de stat Kotzebue de către studentul Sand. Și ca să vorbim din punct de vedere criminalistic, cine a fost acela care „a pus pumnalul în mîna lui Sand"? Entuziasmul pentru libertate, bineînțeles. Dacă însă cercetezi mai adînc, constăți că, de fapt, era vorba mai puțin de un entuziasm și mai mult de un fanatism al moralei și al urii împotriva unei frivolități contrare spiritului național. Este adevărat că, pe de altă parte, Kotzebue fusese în serviciul Rusiei, adică în slujbă Sfintei Alianțe; și, cu toate acestea, Sand l-a înjunghiat în numele dragostei pentru libertate - ceea ce, pe de altă parte, ăr părea oarecum de necrezut, dat fiind că în rîndul celor mai buni prieteni ai lui se numărau și niște iezuiți. Pe scurt, oricare ăr fi putut fi fapta, era, în orice caz, un procedeu reprobabil ca prin mijlocirea ei să-ți manifest¹ gîndirea, și nu contribuia deloc să limpezească problemele spiritului.

— Pot să mă informez dacă veți ajunge mai repede la capătul
cursiv curilor dumneavoastră?

Domnul Settembrini pusese această întrebare și anume pe un
tăios. Stătuse tot timpul nemișcat pe scaun, bătuse nervos cu
degete masă și-și frământase mustața. Dar acum situația
devenise insuportabilă. Ajunseseră la capătul răbdării. Își îndreptă
trupul, continuând să stea foarte palid, se ridicase oarecum în
vîrfurile picioarelor, așa încît coapsele îi mai atingeau scaunul și în
felul acesta, cu ochii lui n

MUNTELE VRĂJIT

775

strălucitori, își înfruntă adversarul care, cu o surprindere
prefăcută, se întoarse spre el.

— Cum, ați avut bunăvoința să vă exprimați? a fost întrebarea
cu care Naphta îi răspunse.

- Am avut bunăvoința, îi spuse italianul, și-și înghiți saliva,
am avut bunăvoința să vă fac cunoscut că sînt hotărît să vă
împiedic de a tulbura cu ambiguitățile dumneavoastră un tînăr
fără apărare!

- Domnule, vă invit să vă măsurați cuvintele!

- Nu este nevoie, domnule, de o asemenea invitație. Am
obiceiul să-mi controlez spusurile, iar acele pe care le-am rostit
corespund cu precizie circumstanțelor; am afirmat că felul
dumneavoastră de-a zăpăci spiritul unui tînăr în mod firesc
șovăitor, de a-l ademeni și de a-l slabi moralmente, este o
infamie care prin cuvinte nu va putea fi niciodată pedepsită cu
toată asprimea pe care o merita...

Rostind cuvîntul „infamie”, Settembrini lovi cu palma în masa
și, împingînd îndărăt scaunul, sfîrși prin a se ridica — ceea ce-i
determină imediat și pe ceilalți să procedeze la fel. La mesele
celelalte se trăgea cu urechea - adică numai la una singură, căci
excursionistii elvețieni plecaseră, așa că doar olandezii
urmăreau cu o expresie perplexă, altercația care tocmai izbucnise.

Așadar, la masa noastră toată lumea se ridicase în picioare:
Hans Castorp și cei doi adversari, iar în fața lor Ferge și Wehsal.
Toți cinci erau palizi, cu ochii holbați și cu buzele schimonosite.
Însă oare cei trei tovarăși dezinteresați n-ar fi trebuit să încerce
să intervină într-un sens împăciuitoare, să potolească situația
printr-o glumă, adică să aranjeze totul printr-un îndemn la
omenie? Dar nici unul nu făcu această încercare. Starea lor de
spirit îi împiedica. Stăteau în picioare, cuprinși de un tremur
nervos și, independent de voința lor, strîngeau pumnii. Chiar și

A.K. Ferge, caruia, cum o spusese de atâtea ori, toate chestiunile înalte îi erau absolut străine și care renunța totdeauna și din capul locului să aPrecieze semnificația disputei — chiar și el avea convingerea că, de data sta, situația era: care pe care, adică ori... ori, și că tîrît el însuși în alter-a?le, nu putea decît să lase lucrurile să-și urmeze calea. Mustața lui P'âcutâ se umfla și se dezumfla mînioasă.

În tăcerea care se lăsă, îl auziră pe Naphta scrîșnind din dinți. Pentru

ns Castorp a fost o experiență asemănătoare cu aceea din momentul

lui Wiedemann i se făcuse părul măciucă: crezuse ca un asemenea

776

THOMAS MANN

lucru nu-i decît un fel de-a vorbi și în realitate nu se întîmpla niciod. Dar iată că Naphta scrîșnea în adevăr din dinți în liniștea apăsătoare ■ scrîșnetul suna ca un zgomot teribil de neplăcut, sălbatic și straniu în nu era mai puțin dovada unei anumite și înfiorătoare stăpîniri de sin căci departe de-a răcni, spuse încetîșor, cu un fel de semisurîs gîfîif

— Infamie? Pedepsită? Măgarii virtuoși au început să dea cu copita¹? Împingeți atît de departe poliția pedagogică a civilizației, încît trageți spada? Iată ceea ce numesc eu un succes pentru început - ușor obținut cum ma grăbesc să adaug cu dispreț, căci o glumă foarte ușurică a și silit virtutea să-și pună armura! Restul va veni de la sine, domnul meu De asemenea și „pedeapsa”. Nădăduiesc că principiile dumneavoastră de civil nu vă împiedică să știți că sînteți vinovat, căci dacă lucrurile vor sta altfel, ma voi vedea silit să pun aceste principii la încercare prin niște mijloace care... Observîndu-l pe domnul Settembrini că se încordează, continuă: Ah, văd că nu vă fi necesar. Vă stau în drum, îmi stați în drum - bine, vom lichida acest mic diferend la locul convenit. Pentru moment, vă mai spun doar un lucru. În fățarnica teamă de statul scolastic și de revoluția iacobină, dumneavoastră considerați crima împotriva pedagogilor metoda mea prin care educ tineretul învățîndu-l sa se îndoiască, să răstoarne categoriile și să despoaie ideile de demnitatea lor academică și de aparența lor de virtute. Această teamă este foarte întemeiată, căci s-a isprăvit cu umanitatea dumneavoastră, vâ asigur — s-a isprăvit o dată pentru

totdeauna. Chiar și azi nu mai este decât o vechitură, o platitudine clasicistă, o plictiseală a spiritului care te face să căști și pe care noua revoluție, a noastră, domnul meu, se pregătește s-o arunce la gunoi. Noi știm foarte bine ce facem când, ca educatori, iscam îndoiala, o îndoială mult mai profundă decât a trișat-o vreodată biata dumneavoastră civilizație. Teroarea sfântă de care epoca noastră are atîta nevoie nu-i decât un scepticism împins pînă la ultim limită, un haos moral din care se înalță absolutul. Am spus toate acestea ca justificare pentru mine, și ca dumneavoastră să vă fie de învățatu Restul se va decide în alta parte. Veți mai auzi despre mine.

- Și veți găsi cine să vă audă, domnul meu, striga Settembrini spatele lui Naphta care părăsi masa și alergă spre cuier să-și ia bl Apoi francmasonul se prăbuși cu toată greutatea pe scaun și-și ap inima cu mîinile.

MUNTELE VRĂJIT

777

Distruttore! Cane arrabbiato! Bisogna ammazzarlo! strigă el cu sufletul la gura.

Ceilalți rămaseră în picioare în jurul mesei. Mustața lui Ferge continua să se umfle și să se dezumfle. Lui Wehsal i se strîmbase falca. Hans Castorp își rezemă bărbia, ca și bunicul său, căci îi tremura ceafa. Cu toții se gîndeau cît de puțin s-au așteptat la asemenea lucruri când plecaseră. Toți, fără ca domnul Settembrini să facă excepție, se gîndeau în același timp că a fost un noroc să vină în două sâni și nu într-una, comună tuturor. Pînă una, alta, faptul acesta ușura întoarcerea. Dar după aceea?

- V-a provocat la duel, spuse Hans Castorp abătut.

- Firește, răspunse Settembrini și, aruncînd o privire celui care stătea în picioare lîngă el, se întoarse imediat și-și sprijini capul în mina.

- Veți primi? voi să aflu Wehsal.

- Mai întrebați? răspunse Settembrini și îl privi și pe el, o clipă... Domnii mei, continuă revenindu-și complet, regret felul cum s-a sfîrșit plimbarea noastră, însă orice om trebuie să se aștepte în viață la asemenea incidente. În mod teoretic, dezaproab duelul, fiindcă este interzis de lege. În practică însă este cu totul altceva; căci exista situații în care... unele contraste, care... pe scurt, sînt la dispoziția acestui domn. Din fericire, în tinerețea mea am făcut puțina scrimă, astfel încît, în cîteva ore de exercițiu, o să-mi mlădiez mîna. Să mergem!

Pentru rest va trebui să ne sfătuim. Presupun că acest domn a și poruncit să i se înhame caii la sanie.

Atît în timpul întoarcerii spre casă cît și mai tîrziu, Hans Castorp avu momente în care se simți cuprins de amețeala în fața monstruoziții uninate, mai ales cînd se vădi că Naphta nu voia să audă nici de floretă, nici de spadă și că se încăpățîna să ceara un duel cu pistolul, deoarece, în adevăr, el avea dreptul să aleagă arma, întrucît potrivit Codului onoarei era cel jignit. Existau clipe, s-o spunem, cînd tînărul nostru reușea, într-o oarecare măsură, să-și elibereze gîndul din mrejele ⁿ care erau prinși cu toții, să împrăștie negura irascibilității generale, P^unîndu-și că situația asta este o nebunie și că trebuie evitată.

~ Dacă măcar ar exista în adevăr o jignire! striga el în convorbirea

^u Settembrini, Ferge și Wehsal, pe care Naphta îl luase ca martor de

data ce se întorseseră, și care ducea negocierile dintre părți. Sau dacă

"■ cel puțin o insultă cu caracter burghez și monden!
continuă Castorp

778

THOMAS MANN

sa peroreze. Dacă unul ar fi tîrît în noroi numele onorabil al celuilalt dacă ar fi fost vorba de o femeie ori de indiferent ce alta fatalitat asemănătoare și palpabila a vieții, în privința căreia ar fi imposibil să găsești un compromis! Bine, în asemenea cazuri duelul s-ar impune ca ultima soluție, iar atunci cînd ai dat satisfacție onoarei, cînd faptul s petrecut cu oarecare menajamente, și cînd poți spune că adversarii s-au despărțit împăcați, se poate presupune chiar că acest aranjament este bun, salutar și eficace în anumite cazuri complicate. Dar ce-a făcut Naphta? Pentru nimic în lume nu vreau să-i iau apărarea, însă mă întreb numai cu ce v-a ofensat? A răsturnat categoriile. Așa după cum s-a exprimat, a despuiat anumite noțiuni de demnitatea lor academică. Și prin asta dumneavoastră v-ați simțit jignit — și să admitem că ar fi pe buna dreptate...

- Să admitem? repetă domnul Settembrini și îl privi lung.

- Pe bună dreptate, pe bună dreptate! Prin asta, v-a ofensat. însă nu v-a insultat. Există o diferență, dați-mi voie! în cazul acesta este vorba despre lucruri abstracte, despre lucruri care privesc spiritul. Poți să ofensezi pe cineva legîndu-te de

manifestările spiritului, însă în felul acesta nu vei putea deloc să insulti pe oricine, la întâmplare. Este o axiomă pe care orice juriu de onoare va trebui s-o admită, vâ asigur, martor mi-e Dumnezeu. Și din cauza asta, ceea ce i-ați răspuns, vorbind despre „infamie” și despre „pedeapsă aspră”, nu este deloc o insultă, căci ați înțeles să vâ exprimați într-un sens simbolic, totul a rămas în domeniul spiritului și nu are nimic comun cu domeniul personal, singurul care ar putea cuprinde o insultă. Spiritul nu poate fi niciodată personal, el este completarea și interpretarea axiomei, și de aceea...

- Vâ înșelați, domnule și prietene, răspunse domnul Settembrini cu ochii închiși. În primul rînd, vâ înșelați admitînd că faptele spiritului nu pot avea un caracter personal. N-ar trebui să gîndiți în felul acesta, spuse el, și surise în mod bizar, cu finețe și durere. Dar va înșelați ma ales în aprecierea pe care o faceți asupra spiritului în general, și Pe ca după toate aparențele, îl socotiți prea slab pentru a da naștere unor c flicte și pasiuni de asprimea celor suscitade de viața reală, și care (deschide alta cale decît pe aceea a ieșirii pe teren. *AH^{inc0}* Elementul abstract, purificat, ideal, este uneori și absolutul, prin u^r

este elementul celei mai extreme rigori care comporta niște post^l

iliabilă s»

mult mai imediate, mai radicale, de urâ și de opoziție ireconcil

MUNTELE VRĂJIT

779

ireductibila, decît legăturile sociale. Oare va mai poate mira faptul ca el duce mult mai direct și mai nemilos la opoziția între Eu și Tu, adică la o situație într-adevăr extrema, aceea a duelului, a luptei fizice? Duelul, prietene, nu este un „aranjament” ca oricare altul. Este ultima soluție, reîntoarcerea la starea de natură primitivă, abia ușor atenuata de anumite reguli cu caracter cavaleresc, care sînt foarte superficiale.

Esențialul acestei situații este elementul sau curat primitiv, lupta corp la corp, și revine fiecăruia datoria de a fi gata pentru aceasta situație, oricît de îndepărtat s-ar simți de natura. Poți fi expus în fiecare zi. Acela care nu este capabil să apere ideea, plătind cu ființa, cu brațul sau cu sîngele său, nu este demn, și este vorba să rămîi om, oricît de spiritualizat ai fi.

Iată lecția pe care o primea Hans Castorp. Și ce putea răspunde? Tăcu, pradă unei meditații apăsătoare. Cuvintele domnului Settembrini păreau liniștite și logice, și totuși se vedeau deplasate și destul de puțin firești în gura lui. Gîndurile sale nu erau gînduri care-i aparțineau — cum de altminteri nu el avusese ideea acestei ciudate lupte pe care o acceptase, fiindu-i impusă de teroristul și micul Naphta — iar aceste gînduri erau expresia tulburării cauzate de irascibilitatea generală și căreia splendida inteligența a domnului Settembrini îi devenise roabă și unealtă. Cum, fiindcă spiritul eră riguros, trebuia să conducă fără mila la un deznodământ bestial, anume acela al luptei corporale? Hans Castorp se ridica împotriva unei asemenea concepții sau își dădea silința să se ridice - pentru a dovedi însăși spaimei care-l stăpînea că nici el n-ar fi în stare de un asemenea lucru. Și pe el îl influența irascibilitatea sufletească a tuturor, nu era nici el omul să dea înapoi. Ca o adiere înfiorătoare și decisivă, îi venea, din regiunile depărtate unde sălășluiesc amintirile, scena în care Wiedemann și Sonnenschein se rostogoleau, ■ncleștați într-o luptă bestială și disperată, și înțelegea, cutremurîndu-se, Ca la capătul tuturor lucrurilor nu rămîneau decît trupul, unghiile, dinții. ^a da, ba da, trebuia să se bată, căci în felul acesta apârai cel puțin atenuarea naturii, legiferată printr-un cod cavaleresc... Și astfel, Hans Castorp îi oferi domnului Settembrini serviciile lui de martor.

Oferta i-a fost refuzată. Nu, ar fi fost imposibil, nu, nu putea fi ^Cceptat, îi răspunse din primul moment domnul Settembrini, cu un în același timp și fin și îndurerat - apoi, după o scurtă chibzuială,

Pe;

Îrge și Wehsal gâsiră, de asemenea, fără să-și justifice modul de-a

780

THOMAS MANN

vedea prin motive hotărîtoare, că nu era cu putință ca Hans Castorp să ' parte activă la conflict. Eventual, putea să asiste ca arbitru, întrucît prezența unui martor neutru făcea și ea parte, după datina, din rîndul acelor atenuări cavaleriești ale bestialității, despre care vorbise domnul Settembrini. Chiar Naphta se pronunță în sensul acesta, prin mijlocirea lui Wehsal, mandatarul său, iar Hans Castorp se declară mulțumit Martor sau arbitru, orice-ar fi fost, avea, oricum, posibilitatea să influențeze asupra modalităților luptei, ceea ce, de altfel, se dovedi

a fi o cruda necesitate.

Căci Naphta arată ca-și ieșise complet din fire cu propunerile lui. Ceruse o distanța de cinci pași și, la nevoie, un schimb de trei gloanțe. Chiar în seara diferendului comunicase această condiție nebunească prin Wehsal, devenit fidelul mandatar și reprezentantul intereselor sale barbare și care persista și el cu cea mai mare încăpăținare să impună aceleași condiții, jumătate din ordin și jumătate dintr-o înclinație personală. Settembrini, firește, nu găsi nimic de obiectat, însă atât Ferge ca martor, cât și imparțialul Hans Castorp se simțiră ultragiați, iar acesta din urmă se comportă chiar grosolan față de mizerabilul Wehsal. Nu-i era rușine, îl întreba Hans Castorp, să ceară asemenea nerozii, când, de fapt, era vorba de un duel pur abstract, care nu se baza pe nici o injurie reală? Da, se vor bate cu pistoalele, deși chiar acest lucru era destul de urât, însă peste toate mai venea și cu asemenea ciudățenii ucigașe? În adevăr, existau limite pînă la care se mai putea discuta o chestiune de onoare, dar așa... nu mai rămînea decît să vina cu propunerea de a ținti direct prin batista de la piept. Evident, nu era vorba să se tragă asupra lui, a lui Wehsal, de la aceasta distanța, și de aceea, desigur, propunea cu atîta ușurința asemenea condiții sîngeroase - și așa mai departe... Wehsal ridică din umeri, amintind fără nici o vorbă în plus că se aflau într-o situație extrema, în ultima clipă, fapt care dezarma oarecum partida adversă, ispitită să piardă din vedere acest amănunt. Totuși, a doua zi, în timpul unui neîncetat du-te-vino, martorii lui Settembrini reușiră mîntîi să reducă numărul gloanțelor la unul singur, apoi să aranjeze pr blema distanței, astfel încît combatanții să fie plasați la cincisprezece pași unul de altul, avînd însă dreptul să înainteze cu cinci pași înainte de-ă trage. Dar și acest aranjament nu-l obținură decît în schim făgăduielii că nu se va mai face nici o tentativă de împăcare. minteri, nici nu aveau pistoale.

MUNTELE VRĂJIT

781

Avea însă domnul Albin. în afara de micuțul revolver strălucitor cu care-i plăcea să sperie doamnele, mai avea și o pereche de pistoale militare de fabricație belgiană, așezate într-o singură cutie; niște browninguri automate, cu mînerile de lemn brun, gata încărcate și dispunînd de niște mecanisme de tir din oțel albastru, iar la gura țevilor strălucitoare ieșeau în

relief, mici și fine, catarile pentru ochire. Hans Castorp văzuse revolverele într-o zi, la tânărul farsor, și, împotriva propriei lui convingeri, se oferă cu toată candoarea să i le ceară domnului Albin cu împrumut. Procedă întocmai, fără să ascundă scopul demersului, cerându-i, pe cuvânt de onoare, să păstreze discreția, și reuși foarte ușor, făcând apel la simțul cavaleresc al tânărului farsor. Domnul Albin îl învăță chiar cum să le încarce și trase cu amândouă armele câteva focuri în gol.

Toate acestea cerura timp și astfel se scurseră două zile și trei nopți pînă la întîlnirea pe teren. Terenul pentru duel fu propus de Hans Castorp. Sugerase să fie ales pitorescul loc unde vara înfloreau acele flori albastre și unde se retrăgea în singurătate pentru a „sta la cîrmă” visînd. Acolo, în dimineața a treia după izbucnirea diferendului, chestiunea urma să-și găsească dezlegare imediat ce se va lumina de ziuă. Hans Castorp, care era foarte agitat, nu se gîndi decît în ajun, adică destul de tîrziu, că ar fi fost necesar să aducă și un medic.

Se sfătui imediat cu Ferge asupra acestei chestiuni, chestiune care se dovedi însă a fi extrem de greu de rezolvat. Fără îndoială că Rădămante fusese membrul unei asociații studențești, însă ar fi fost imposibil să solicite concursul unui director de sanatoriu pentru a participa la o acțiune ilegală, cu atît mai mult cu cît era vorba de niște bolnavi. În general, existau șanse minime să găsești aici un doctor dispus să asiste la un duel cu pistoale între doi oameni foarte grav bolnavi. Cît despre Krokowski, nici măcar nu aveau siguranța că acest creier exaltat ar fi *ost în stare să panseze o rană.

Wehsal, care a fost consultat în aceasta privință, anunță că Naphta se pronunțase asupra problemei și nu dorea prezența unui medic. El nu leșea pe teren ca să fie uns și pansat, ci să se bătă, și asta în mod foarte serios. Ce se va întîmpla după aceea îi era perfect indiferent și rămînea convins că lucrurile se vor aranja de la sine. Părea o declarație de prost augur, însă Hans Castorp se sili să-o interpreteze ca și cum Naphta ar fi scotit în sinea lui ca nu vor avea nevoie de un medic. Dar oare ottembrini nu comunicase și el, prin Ferge, care-i fusese trimis, ca pro-

782

THOMAS MANN

blema medicului nu-l interesa? Prin urmare nu era chiar atît de nesăbuit să nădăjduiești ca adversarii puteau fi în sinea lor de acord să nu verse sînge. Doua nopți dormiseră cu ghidul la

această ceartă și vor mai dormi încă și o a treia. Vremea așterne o oarecare indiferență și limpezește o anumita stare de spirit, care nu încetează nici o clipă să se modifice o dată cu trecerea orelor. În zorii zilei nici unul dintre combatanți, ținând pistolul în mână, nu va mai fi omul care fusese în seara conflictului. Cel mult, vor acționa mecanic și constrinși de sentimentul onoarei, deci nu potrivit cu libera lor voință, adică din plăcere și cu convingere, așa cum ar fi făcut-o în clipa certei; și trebuia să fie posibil să previi, într-un fel oarecare, o asemenea dezavuare a eului lor actual, prin amintirea a ceea ce fuseseră înainte vreme.

Hans Castorp nu greșea în gândurile lui, avea dreptate însă într-un chip pe care nu și l-ar fi putut închipui vreodată, nici măcar în vis. Avea perfectă dreptate în ceea ce-l privea pe domnul Settembrini. Însă dacă ar fi bănuț în ce sens își va modifica Leo Naphta proiectele înaintea clipei hotărâtoare sau în acea clipă decisivă, nici chiar starea de spirit generală din care rezultau toate acestea nu l-ar fi împiedicat să se opună la ceea ce trebuia să se întâmple.

La ora șapte soarele era încă departe de a răsări deasupra munților, însă în momentul când Hans Castorp, după o noapte frământată, părăsi „Berghof”-ul ca să se duca *la rendez-vous*, începuse să se zărească oarecum, ca prin fum. Servitoarele făceau curățenie în hol și se uitară la el mirate. Portalul era deschis; fără îndoială că Ferge și Wehsal, împreună sau separat, pleaseră și ei, unul ca să-l ia pe Settembrini, celălalt ca să-l însoțească pe Naphta pe teren. El, Hans Castorp, se ducea singur, întrucât calitatea de arbitru nu-i îngăduia să se alăture nici uneia dintre părți.

Mergea într-un fel mecanic, apăsător de povara împrejurărilor. Totuși, era evident că simțea nevoia să asiste la întâlnire. Ar fi fost imposibil să stea departe și să aștepte rezultatul în pat: în primul rând, pentru că... însă acest prim punct nu-l dezvoltă - și în al doilea rând, lucrurile nu puteau fi lăsate să-și urmeze singure cursul. Slava Domnului, încă nu se întâmplase nimic grav și nici nu trebuia să se întâmple ceva grav. $t >^a$ chiar era improbabil. Fuseseră siliți să se scoale la lumina artificială. «^a acum trebuiau, potrivit înțelegerii, să se întâlnească în ger, în aer li fără să fi mâncat nimic. Însă după aceea, sub influența lui, a lui Ha

Castorp, lucrurile vor lua, fără îndoială, o întorsătură favorabilă și senină, într-un fel care încă nu putea fi prevăzut și pe care era mai bine nici să nu încerce să-l ghicească, întrucît experiența te învață ca și cele mai neînsemnate întîmplări se desfășoară cu totul altfel decît ți le-ai închipuit din capul locului.

Oricum, aceasta era dimineața cea mai neplăcută din toate cîte își amintea. Slăbit și nedormit, Hăns Castorp nu-și putea stapîni dinții să nu-i clănțane nervos, ba, în sufletul lui, la o nu prea mare adîncime, era ispitit să nu se încreadă nici măcar în curajul pe care și-l făcea singur. Erau niște vremuri atît de ciudate... Doamna de la Minsk, pe care o distrusese propria ei mînie nesăbuită, liceanul furios, Wiedemann și Sonnenschein, chestiunea palmelor poloneze, toate i se amestecau tumultuos în minte. Nu-și putea închipui că, sub ochii lui, de fătă cu el, doi oameni vor putea trage unul asupra altuia, ca să-și verse sîngele. Dar cînd se gîndeă la ceea ce se petrecuse sub ochii lui între Wiedemann și Sonnenschein, începea să se îndoiască de sine și de universul sau, și tremura în haina-i îmblănită, în vreme ce, orice s-ar fi întîmplat, o anumită conștiință a caracterului extraordinar și al pateticului situației, simultană cu elementele reconfortante ale aerului matinal, îl însuflețeau și-l exaltau.

Pradă acestor sentimente și acestor gînduri atît de amestecate, urcă povîrnișul în zorile care se luminau puțin cîte puțin, trecînd prin Dorf, apoi peste platforma pistei de bob și astfel, urmînd cărarea îngusta, ajunse în pădurea acoperită cu zăpadă, trecu printre stîlpii de lemn pe sub care se întindea pista și merse pe un drum făcut mîi degrabă de urma pașilor decît de lopată, printre trunchiurile copacilor. Cum mergea repede, îi ajunse în curînd, din urmă, pe Settembrini și pe Ferge. Acesta ducea într-o mîna, sub pelerina, cutia cu pistoale. Hans Castorp nu șovăi să li se alăture și abia se găsi lîngă ei că-i și zări pe Naphta și pe Wehsal, care nu erau decît cu foarte puțin înaintea lor.

- Rece dimineață, sînt cel puțin optsprezece grade sub zero, spuse cu o vădită bună intenție, însă în sinea lui se îngrozi de ușurătatea cuvintelor, și adăugă: Domnii mei, sînt încredințat...

Ceilalți doi tăcură. Mustața plăcută a lui Ferge se umflă și se dezum-lă- După puțină vreme, Settembrini se opri, luă mîna lui Hans Castorp, Puse și cealaltă mîna deasupra și spuse:

— Prietene, eu nu voi ucide. N-o voi face. Ma voi expune glonțului sau-asta este tot ce-mi poate porunci onoarea. Dar nu voi ucide, ai încredere în mine.

Îi lasă mâna și porni iar la drum. Hans Castorp era adânc mișcat totuși, după câțiva pași, spuse:

— Este minunat de frumos din partea dumneavoastră, domnule Settembrini, dar, pe de alta parte... Dacă, în ceea ce-l privește...

Domnul Settembrini se margini să dea din cap. Dar acum, Hans Castorp își spunea că dacă nu va trage unul, celuilalt îi va fi foarte greu să nu facă la fel, și socoti că lucrurile sînt pe calea cea bună, deci că presupunerile sale începeau să se confirme. Simți că inima îi devine mai ușoară.

Traversară podețul care trecea peste defileul în fundul căruia, vara, se prăvălea torentul acum înghețat și tăcut, contribuind atît de puternic la aspectul pitoresc al locului. Naphta și cu Wehsal se tot fîțîiau de colo pîna colo, prin zăpada, în fața băncii capitonate cu perne groase și albe, și pe care Hans Castorp fusese silit, odinioară - copleșit de amintiri atît de extraordinar de vii — să aștepte să nu-i mai curgă sînge din nas. Naphta fuma o țigara, și Hans Castorp se întreba dacă avea și el pofta să facă la fel, însă nu simți nici cea mai mică dorința, încît trase concluzia că un asemenea gest trebuia cu atît mai mult să fie o afectare din partea celuilalt. Cu mulțumirea sufletească pe care o simțea întotdeauna în acest loc, privi în jurul lui, în intimitatea semeață a văii sale care, sub zăpada și gheața, nu era mai puțin frumoasă decît pe timpul florilor ei albastre. Trunchiul și ramurile bradului ce se înalță de-a curmezișul priveliștii erau de asemenea încărcate cu zăpada.

— Buna ziua, domnii mei, rosti el cu voce limpede, mînat de dorința să introducă chiar de la început un ton firesc în mijlocul grupului, și care, spera el, va contribui să risipească norii.

Dar nu avu succes, căci nimeni nu-i răspunse. Saluturile schimbate constau în înclinări atît de țepene, încît erau aproape invizibile. Cu toate acestea, se încapațîna în hotărîrea de a se folosi fără întîrziere, în vederea unui rezultat favorabil, de avîntul cu care sosise, de repeziciune emoționantă a răsufării lui, de căldura pe care i-o dăduse mersul iute în această dimineața de iarnă, și astfel începu:

— Domnii mei, sînt convins...

MUNTELE VRĂJIT

785

- Va veți expune alta data convingerile, îl întrerupse Naphta

cu răceala. Armele, va rog, adăuga el cu aceeași atitudine trufașă. Iar Hans Castorp, buimăcit, trebui să-l privească pe Ferge scoțînd de sub pelerina cutia fatală, și pe Wehsal apropiindu-se și luînd unul dintre pistoale ca să-l dea lui Naphta. Settembrini îl primi pe celălalt de la Ferge. Apoi adversarii trebuira să se depărteze, iar Ferge încerca să murmure ceva, și imediat începu să măsoare distanțele și să le marcheze: adică limitele exterioare pe care le însemna prin niște linii scurte, făcute cu calcîm în zăpada, și limitele interioare fixate cu două bastoane, al său și al lui Settembrini.

Cu ce se îndeletnicea acolo blîndul martir? Lui Hans Castorp nu-i venea să-și creadă ochilor. Ferge avea picioarele lungi și făcea pașii mari, astfel încît cincisprezece pași de-ai lui însemnă o bună distanță, cu toate că se mai aflau acolo și blestematele alea de bariere care, în adevăr, nu erau prea departe una de alta. Fără îndoială că Ferge era plin de bune intenții. Și cu toate acestea, ce sminteală îi tulbura mintea dacă putea face niște pregătiri atît de sinistre?

Naphta, care-și zvîrlise în zăpada haina de blană, astfel încît i se vedea căptușeala de lutru, se grăbi să ia poziție cu pistolul în mîna, pe una din limitele exterioare, imediat ce fusese marcată, în timp ce Ferge mai era încă ocupat să însemne celelalte linii de demarcație. Cînd sfîrși, Settembrini lua poziție la rîndul său, deschindu-și paltonul îmblănit și ros. Hans Castorp se smulse din letargie și înaintă; încă o dată repede:

— Domnilor, spuse el neliniștit, nu va grăbiți! Oricum ar fi, este de datoria mea...

— Tăceți! striga Naphta pe un ton tăios. Aștept semnalul.

Dar nimeni nu dădu semnalul. Asupra acestui punct nu se înțele-seseră în mod limpede. Fără îndoială că trebuia să se spună „gata!” însă nu se gîndiseră că asta era mai curînd treaba arbitrilor și că, deci, el trebuia să rostească înfiorătoare invitație sau, oricum, nu fusese vorba despre așa ceva. Hans Castorp ramase mut și nimeni nu-i lua locul.

- Începem, declara Naphta. Înaintați, domnul meu, și trageți! striga el adversarului său și, spectacol de necrezut, începu să înainteze cu brațul întins, cu pistolul îndreptat spre Settembrini, la înălțimea pieptului. Settembrini făcu la fel. Dar la al treilea pas - deși celălalt, fără să tragă, se și găsea la bariera interioară — Settembrini ndica pistolul foarte ^{SUs} și apasă pe trăgaci. Detunătura pătrunzătoare deștepta ecouri

THOMAS MANN

nenumărate Munții își zvirliă unul altuia sunetele și răsunetele, valea se umplu de vuiet, iar Hans Castorp își spuse ca locuitorii se vor alarma

- Ați tras în aer, răcm Naphta stăpînindu se și lasînd arma în jos Settembnni răspunse

- Trag unde-mi place

- Veți mai trage încă o dată¹

- Nici nu mă gîndesc E nîndul dumneavoastră Și domnul Settembnni înalță capul, privind spre cer, și se așeza ușor din profil și dintr-o parte, ceea ce era emoționant să privești Era limpede, auzise că nu trebuie să prezinți adversarului toată lățimea pieptului, și se inspiră din acest sfat

- Lașule¹ n strigă Naphta, făcînd prin acest strigat o concesie sentimentului omenesc că trebuie mai mult curaj ca să tragi decît să primești să se tragă asupra ta Apoi ridică pistolul într-un fel care nu mai avea nimic de-a face cu o luptă și-și trase un glonț în cap

Jalnic spectacol și de neuitat¹ Se împletici și se chirci, în vreme ce munții se jucau de-a mînea cu acest zgomot asurzitor, se rostogoli cițiva pași îndarat, zvirhndu-și picioarele înamte, descrise cu tot trupul o mișcare de rotire spre dreapta, apoi se pravah cu fața în zăpada

O clipă, toți ramaseră încremeniți După ce arunca arma cît mai departe, Settembnni fu primul care se apleca asupra adversarului său

- *Intehce*, strigă el *Che cosa tai, per l'amor di Dio?*

Hans Castorp îi ajută să-i întoarcă trupul Vazura gaura neagră și roșie lînga timpla Vazura un chip pe care era mai bine să-l acoperi cu batista de mătase al cărei colț spînzura din buzunarul hainei lui Naphta

Bubuit de tunet

Hans Castorp rămase șapte ani în mijlocul celor de aici, de sus -asta nu-i, desigur, o cifră rotundă pentru adepții sistemului decimal, totuși este o cifră bună, ușor de mîmuit în felul ei, un interval de timp mitic și pitoresc, putem spune, mult mai satisfăcător pentru suflet decît, de pildă, ceva cam ca o jumătate de duzină oarecare Luase mesele^{1a} la toate cele șapte mese din sufragerie, aproape cite un an la fiecare ultimă vreme stătea la masă „rușilor de nînd”, cu doi armeni, doi finlandezi, un bolnav din Buchara și un kurd Stătea acolo avînd un barbișo

pe care ii lăsase sa crească, un mic barbișon de un blond ca paiul, *oe*

MUNTELT VRĂJIT

787

forma destul de nehotanta și pe care sintem siliți sa-l consideram ca pe dovada unei oarecare indiferențe filozofice față de înfățișarea lui exte noara Sintem chiar datori sa mergem și mai departe și sa facem o legătura între aceasta tendința de a-și neglija ființa și o tendința ase mănătoare pe care lumea din afara o manifesta față de el Administrația sanatoriului încetase sa-și mai bata capul ca sa-i găsească distracții In afara de întrebarea care l se punea și lui dimineața, daca a dormit „bine”, o întrebare pur retorica și care, de altfel, era rostita intr un mod foarte colectiv, consilierul aulic nu-i mai adresa prea des cuvintul, iar Adriatica von Mylendonk (in epoca despre care e vorba avea un ulcior foarte copt) nu l vorbea decit din cind in cind Pentru a respecta intru totul adevărul, convorbirile cu superioara nu aveau loc decit foarte rar sau aproape niciodată Cu alte cuvinte, era lăsat in pace - oarecum ca un școlar care beneficiază de acest privilegiu deosebit de amuzant de a nu mai fi chestionat, de a nu mai avea nimic de făcut deoarece e de la sine înțeles ca va ramine repetent, tocmai pentru ca nimeni nu se mai ocupa de el — adică trăia o forma orgiaca a libertății, adăugam noi, și chiar ne și întrebam în sinea noastră daca mai poate exista și o libertate de alta forma și de alt soi Oricum ar fi, exista aici cineva asupra căruia autoritățile nu mai aveau nevoie sa vegheze, întrucît era sigur ca nici o sfidare și nici o hotarîre subversiva nu se va mai dezvolta în pieptul lui - un om sigur și definitiv aclimatizat, care de multa vreme n-ar mai fi știut unde sa se duca și nici măcar nu mai era in stare sa conceapă ideea unei reînțoarceri la șes O oarecare nepăsare față de persoana lui nu se vadea oare chiar și din faptul ca fusese așezat la masa „rușilor de rînd”⁷ De altfel, spunind aceasta, nu înțelegem sa facem nici cea mai mica critica în privința mesei astfel poreclite¹ De fapt, cele șapte mese erau egale, între ele nu exista nici o diferența reala Dăinuia o democrație a meselor de onoare, ca sa ne folosim de o exprimare oarecum îndrăzneată Aceleași mincarun formidabile erau servite tuturor - atunci cind venea la rmd aceasta masa, însuși Radamante își încrucișa citeodata mnile-i enorme peste farfurie, iar reprezentanții diverselor rase care mincau la ea erau niște onorabili membri ai umanității, deși nu știau latinește

și nu mincau în conformitate cu manierele cele mai elegante

Timpul, care nu era asemenea celui măsurat de orologiile din gan, ale căror ace înaintează cu smucin, din cinci în cinci minute, ci mai curînd semăna cu cel al minutarelor de la ceasornicele mici la care

788

THOMAS MANN

mișcarea acelor este invizibilă, sau cu al ierbii pe care nici un ochi n-o vede crescînd, deși ea crește în mod neîndoios; timpul, care era o linie formată din puncte fără întindere (și fără îndoială ca Naphta, care-și găsisese o moarte atît de tragică, ar fi întrebător cum pot niște puncte fără întindere să formeze întinderea unei linii), timpul, așadar, continuase în felul său tiptil, nevăzut, tainic și totuși activ, să vremuiască schimbări într-o bună zi, pentru a nu cita decît un exemplu, tînarul Teddy - firește însă că nu putem spune anume în care zi - totuși într-o bună zi n-a mai fost chiar atît de tînar. Doamnele nu mai puteau să-l țină pe genunchi ca în acele dimineți cînd, sculîndu-se din pat, își puneă în loc de pijama un costum de sport și cobora în hol. Pe nesimțite, situația se modificase, căci acum el era acela care le lua pe genunchi în anumite împrejurări, ceea ce prilejuia, atît lui cît și lor tot atîta plăcere, ba poate chiar mai multă. Devenise un adolescent. Hans Castorp nu-și dăduse seama, însă acum constata faptul. De altminteri, nici timpul și nici vîrsta nu-i folosiră adolescentului Teddy, căci nu era făcut pentru ele. Zilele îi erau numărate; în al douăzeci și unulea an al vieții, Teddy muri de boala pentru care se dovedise mai apt, și-i dezinfecară camera. Relatam cu o voce liniștită, întrucît nu era mare diferența între noua lui stare și starea anterioară.

Dar se petrecura și decesuri mai importante, cazuri de moarte întîmplătoare la șes, care-l priveau mai îndeaproape pe eroul nostru, sau care, odinioară, l-ar fi afectat foarte mult. Vrem să vorbim de recentul deces al batrînului consul Tienappel, unchiul și tutorele lui Hans, a cărui amintire se și încețoșase în mintea lui. Evitase cu grija niște condiții de presiune atmosferică, potrivit constitutiei sale, și-i lăsase unchiului James grija să se umple de ridicol; însă pîna la urma urmelor nu putuse, totuși, scăpa de apoplexie, iar știrea morții sale, redactată într-o formă telegrafică, dar concepută în termeni discreți - mai mult din considerație pentru decedat decît pentru destinatarul telegrammei - ajunsese într-o zi pîna la șezlongul lui Hans Castorp, după care acesta cumpărase hîrtie

de scrisori cu chenar negru și scrisese unchilor-veri ca el, orfanul de tata și de mama, care trebuia să se considere orfan pentru a treia oară. Era cu atât mai mîhnit cu cît îi era neîngaduit și interzis să-și întrerupă șederea aici pentru a-l însoți pe bătrînul unchi la ultimul sau lăcaș.

Ar însemna să înfrumusețăm lucrurile dacă am vorbi de doliu și totuși, în acele zile, ochii lui Hans Castorp avură o expresie mai

MUNTELE VRĂJIT

789

toare decît de obicei. Aceasta moarte — care în nici un caz nu l-ar fi emoționat adînc și a cărei semnificație sufletească fusese redusă aproape la nimic de anișorii aceștia străni — însemna totuși ruperea unei noi legături cu lumea de jos, și sfîrșea prin a realiza total ceea ce Hans Castorp numea, pe drept cuvînt, Libertatea. În adevăr, în intervalul de timp despre care tocmai vorbim, între el și cîmpie încetaseră orice fel de legături. Nu mai scria nimănui și nu mai primea scrisori de la nimeni. Nu mai cerea să i se trimită Măria Mancini. Găsise aici o marca pe care o aprecia și fața de care se arăta tot atît de credincios ca și fața de vechea lui prietena: era un produs care i-ar fi ajutat, se zice, chiar și pe exploratorii Polului să treacă printre ghețuri cele mai grele etape, și în tovărășia căruia putea sta întins ca pe malul mării, și să țină piept la nesfîrșit. Era o țigară fabricată cu deosebită grijă, numită „Juramîntul de la Riitli”, puțin mai compactă decît Măria, cenușie ca blana de șoarece, avînd un inel albastrui și o consistență cu care te puteai foarte bine împăca, plăcută, și ardea cu atîta precizie — transformîndu-se într-o cenușă densă, de un alb de zăpadă, în care se vedeau nervurile frunzelor — încît ar fi putut ține loc de clepsidra celui care o fuma, iar lui Hans Castorp, care nu mai purta ceasornic, îi făcea în adevăr acest serviciu. Într-o zi, ceasornicul îi căzuse de pe măsuța de noapte, iar el neglijase să-J mai repare pentru aceleași motive pentru care renunțase de multa vreme să se mai folosească de calendar, fie ca nu mai voia să rupă în fiecare zi fila, fie ca nu mai dorea să se informeze în legătura cu succesiunea zilelor și a sărbătorilor: așadar, în interesul „libertății” sale, pentru a-și înlesni plimbarea pe plajă, adică aceasta încremenire întru mereu și veșnic, aceasta vraja ermetica la care se arătase accesibil și care fusese, de fapt, aventura fundamentală a sufletului său, în cuprinsul căreia s-au desfășurat pîna la capăt toate aventurile alchimiste ale acestei

substanțe tainice.

Astfel viețuia el și astfel o data mai mult, în miezul verii, adică al anotimpului când sosise aici — de fapt, nici nu mai știa bine de când — anul se împlini în sine însuși pentru a șaptea oara.

Atunci răsună puternic un...

Dar pudoarea și sfiala ne opresc sa exageram, ca povestitor zelos, ceva ce răsună și se întâmpla atunci. Aici, mai ales aici: fara palavre și fără povești vînatorești! Sa ne domolim glasul pentru a anunța ca atunci căzu lovitura de trăsnet pe care o cunoaștem cu toții, răsuna acea

790

THOMAS MANN

detunătură amenințătoare, urzită dintr-un amestec funest de stupiditate și irascibilitate — bubuitul de tunet, istoric, care, s-o spunem în șoaptă și cu respect, zgudui temeliiile pămîntului, dar pentru noi reprezintă bubuitul de tunet care făcu să sară în aer Muntele Vrăjit și-l dădu afară, trezindu-l din somn, pe cel care dormitase aici șapte ani. Buimăcit rămase întins pe iarbă și se frecă la ochi ca un om care, în pofida nenumăratelor admonestări, neglijase să citească ziarele.

Prietenul și mentorul lui mediteranean se silise într-o destul de slabă măsură sa le înlocuiască și ținuse foarte mult să-l informeze pe copilul teribil asupra evenimentelor de jos, totuși nu găsisese decît puțină atenție la un elev care, cu toate că îi plăcea să viseze și să „stea la cîrma" umbrelor spirituale ale lucrurilor, nu dăduse niciodată vreo atenție lucrurilor înseși, în tendința lui orgolioasă de-a lua umbrele drept lucruri și de-a vedea în acestea din urmă niște umbre, fapt penttu care nu vom putea să-l dojenim cu asprime, deoarece raporturile între amîndouă nu sînt încă definitiv limpezite.

Lucrurile nu se mai petreceau ca în acea îndepărtată zi cînd domnul Settembrini, după ce aprinsese brusc lumina, se așezase pe marginea patului în care Hans Castorp stătea culcat și se silise să-l pregătească în mod folositor pentru problemele vieții și ale morții. Acum, el era acela care stătea jos, cu mîinile între genunchi, la cîpătîiul umanistului, în micul cabinet de lucru al acestuia, sau care, lîngă șezlongul lui, în studioul intim și mansardat, cu scaunele carbonarului și carafa de apă, ținea tovărășie italianului și asculta politicos considerațiile acestuia asupra situației mondiale, căci domnul Lodovico nu mai părăsea decît rareori patul. Penibilul sfîrșit al lui Naphta, actul terorist al

tăiosului și deznădăjduitului său adversar, dăduse o grea lovitură firii lui sensibile; nu-și mai putea reveni și, de atunci, suferea de o mare slăbiciune. Își întrerupsese colaborarea la *Patologia sociologică*, nu mai scrisese nimic la *Lexiconul tuturor operelor beletristice* care aveau ca obiect suferința umană. Liga aștepta zadarnic respectivul volum al Enciclopediei sale, iar domnul Settembrini se văzu silit să-și limiteze colaborarea la Organizația pentru progresul spiritului uman, făcând numai propaganda orală, iar vizitele prietenești ale lui Hans Castorp îi dădeau tocmai această ocazie, care, fără ele, nu i s-ar mai fi prezentat niciodată.

Vorbea cu voce slabă, dar mult, frumos și din adâncul inimii, despre desăvârșirea socială a umanității. Cuvântul său era purtat ca pe aripi de

MUNTELE VRĂJIT

791

porumbei, însă de îndată ce începea să vorbească despre solidaritatea popoarelor eliberate în vederea fericirii comune, vorbea astfel încât — fără să fi vrut sau fără să fi știut probabil el însuși — în tonul lui se amesteca ceva cam ca un fîșîit de zbor de vulturi, și fără îndoială că asta se datora atît pasiunii sale politice, cît și moștenirii primite de la bunicul și care, adăugată la moștenirea umanistă a tatălui, căpătase la el, la Lodovico, o formă literară, întocmai cum umanitatea și politica se uneau în toastul închinat civilizației, în gîndul său ce una blîndețea porumbiței cu îndrăzneala vulturului, gînd care-și aștepta ziua — zorii popoarelor — cînd reacțiunea va fi înfrîntă, iar sfînta alianță a democrației civice va fi întemeiată... Pe scurt, dăinuiau aici anumite inadvertențe. Domnul Settembrini era umanitar într-un fel mai mult sau mai puțin conștient, însă în același timp, și chiar prin aceasta, era militarist. Avusese o comportare omenească în duelul cu îngrozitorul Naphta, însă, în problemele mari — în care sentimentul uman dădea mîna cu entuziasm politicii, pentru a proclama victoria și atotputernicia civilizației și unde sulîța cetățeanului era închinată pe altarul umanității devenea îndoielnic că el ar mai fi stăruit în atitudinea măcar teoretică de a cruța sîngele; — ba chiar însăși starea de spirit generală se înfățișa în așa fel încît, în atitudinea frumoasă a spiritului domnului Settembrini, cutezanța vulturului biruia din ce în ce mai tare blîndețea porumbiței.

Relațiile lui cu marile constelații ale lumii erau de multe ori contradictorii, tulburate și îngreunate de o mulțime de scrupule.

De curînd, adică în urmă cu doi ani sau numai cu un an și jumătate, colaborarea diplomatică dintre țara lui și Austria, împotriva Albaniei, îi tulburase profund gîndirea, dar îl și mulțumise, deoarece era îndreptată împotriva unei țări nelatine, pe jumătate asiatică, împotriva cnutului și a Schliissel-burgului, însă care, în același timp, îl frâmînta și că o mezalianță cu dușmanul ereditar de la Viena, cu principiul reacțiunii și al înrobirii popoarelor. Toamna trecută, marele împrumut rus făcut în Franță, în vederea construirii unei rețele de cale ferată în Polonia, trezise în el niște sentimente la fel de amestecate. Căci domnul Settembrini făcea Parte din partidul francofil al țării lui, fapt care nu ne poate surprinde dacă ținem seama că bunicul său acordase zilelor Revoluției din Iulie aceeași importanță ca și Facerii Lumii; însă această înțelegere a Republicii luminate cu Bizanțul scit isca în el, oricum, o stinghereală Corală, o apăsare care se prefăcea totuși într-o speranță plină de voieșie

792

THOMAS MANN

atunci cînd se gîndea la însemnătatea strategică a acestei rețele de cai ferate. Atunci se petrecu asasinarea arhiducelui, care a fost pentru toți, în afară de cîțiva germani somnoroși, prevestirea unei furtuni, un semnal pentru cei care știau să prevadă și în rîndul cărora sîntem îndreptățiți să-l numărăm și pe domnul Settembrini. Fără îndoială că Hans Castorp îl vedea înfiorîndu-se ca om în fața unui asemenea act de terorism, însă vedea de asemenea cum i se umflă pieptul la gîndul că acesta era un gest care va elibera un popor, fiind îndreptat împotriva obiectului urii sale, cu toate că gestul trebuia socotit drept rezultatul intrigilor moscovite, ceea ce îi cășuna lui Settembrini o oarecare strîmtorare, însă nu-l împiedica să califice ca pe-o ofensă adusă umanității și ca pe o crimă înfiorătoare ultimatumul pe care monarhia îl adresase trei săptămîni mai tîrziu Serbiei, gîndindu-se la consecințele viitoare pe care el, inițiatul, le întrezărea, și pe care le saluta cu respirația întretăiată de emoție..

Pe scurt, sentimentele domnului Settembrini erau foarte amestecate, ca și fatalitatea pe care o vedea precipitîndu-se și asupra căreia încercă, folosind vorbe ocolite, să-și lămurească elevul, cu toate că un fel de politețe națională și milă îl împiedicau să-și spună tot gîndul pînă la capăt. În primele zile ale mobilizării, după prima declarație de război, luase obiceiul să-și primească vizitatorul întinzîndu-și amîndouă mîinile să i le

strângă într-un fel care mergea naivului la inimă, dacă nu în minte.

— Dragă prietene! spunea italianul. Este incontestabil că odinioară voi ați inventat și praful de pușcă și tiparul. Însă, dacă vă imaginați că o să mergem împotriva Revoluției... *Caro...*

În decursul acestor zile de cea mai cumplită așteptare, în timpul cărora nervii Europei fuseseră supuși unei adevărate torturi, Hans Castorp nu-l văzu pe domnul Settembrini. Acum știrile atroce se înălțau direct din adâncurile cîmpiei pînă la balconul lui, zguduind sanatoriul, umplînd sufrageria cu mirosul lor de pucioasa care apăsă pieptul, pătrunzînd pînă și în camerele celor grav bolnavi și ale muribunzilor. Erau acele clipe în care cel ce dormea întins pe iarbă, neștiind ceea ce l s-a întîmplat, se ridică încet înainte de a se așeza în capul oaselor și de a se freca la ochi... Ne vom opri mai mult asupra acestei scene și o vom dezvolta pînă la sfîrșit ca să înfățișăm starea sufletească a eroului nostru, își îndoi picioarele, se ridică și privi în jurul lui. Și se văzu deodată scăpat de vrajă, salvat, desferecat — nu prin propriile-i forțe, așa cum a și

MUNTELE VRĂJIT

793

fost silit s-o constate spre zăpăceala lui, ci expulzat de niște forțe elementare și exterioare pentru care descătușarea lui era cu totul secundară, însă măcar că modestul său destin se pierdu în marele destin general, totuși, prin acest fapt nu se explică oare prezența unui anumit geniu bun care-l ocrotea personal, prin urmare existența unei anumite justiții divine? De copilul ei răsfățat, viața dovedea încă o dată că are grijă, dar nu într-un fel ușuratic, ci în mod grav și sever, în sensul unei încercări care, în acest caz special, poate că nu însemna tocmai viața, ci doar trei salve în onoarea lui, a păcătosului. Și de aceea căzu pe gînduri, cu fața și mîinile înălțate către cerul întunecat și încărcat cu aburi de pucioasă, dar care nu mai era, cel puțin, bolta cavernoasă a muntelui păcătoșilor.

În această poziție îl găsi domnul Settembrini - dăr acesta este numai un fel figurat de a vorbi; căci în realitate, o știm, sfiala eroului nostru excludea asemenea atitudini teatrale. În aspra și seaca realitate, mentorul îl găsi ocupat să-și facă bagajele — căci, din clipa trezirii, Hans Castorp se văzu tîrît în vîrtejul plecărilor precipitate, cărora bubuitul de tunet din vale le dăduse semnalul. „Patria” semăna cu un furnicar cuprins de panică. Micul popor alcătuit de acești oameni se rostogolea de

la o înălțime de cinci mii de picioare, talmeș-balmeș, spre șesul supus încercării, supraîncârcând scările decovilului luat cu asalt, lăsînd în urma lor, dacă trebuia, bagajele ce încurcau peroanele gării — ale gării care mișuna și mirosea a ars ca și cum bubuitul ar fi țîșnit de jos în sus — iar Hans se grăbea în urma lor. Lodovico îl îmbrățișa în acest tumult — îl strînse literalmente în brațe și-l sărută ca un meridional (sau ca un rus), pe amîndoi obrazii — ceea ce nu-l împiedică pe celălalt, cu toată emoția, să se simtă jenat. Dar a fost cît pe-aci să-și piardă cumpătul atunci cînd domnul Settembrini, în ultima clipă, îi spuse pe nume, îi spuse „Giovanni”, neglijînd astfel forma de politețe obișnuită în Occident, cu alte cuvinte îl tutui.

— *E cosi in giu*, spuse el, *in giu finalmente. Addio, Giovanni mio!* Aș fi preferat să te văd plecînd în alte împrejurări, dar fie și așa, căci zeii au hotărît astfel și nu altfel. Mă gîndeam să te văd întorcîndu-te la munca ta, însă iată că o să lupti alături de ai tăi. Doamne, asta ți-a fost soarta, și nu cea a locotenentului nostru. Așa-i viața... Bate-te cu eroism, acolo unde sîngele tău îți poruncește. Nimeni nu poate să facă mai mult, acum. Dar iartă-mă dacă-mi voi folosi restul puterilor ca să-mi avînt

i

794

THOMAS MANN

țara în lupta, în direcția în care spiritul și interesele ei sfinte îi poruncesc să se îndrepte. *Addio!*

Hans Castorp își vîrî capul printre alte zeci de capete care umpleau fereastra portierei. Făcu, pe deasupra lor, un semn de bun rămas. Domnul Settembrini ridică și el mîna dreaptă fluturînd-o, în vreme ce, cu vîrfurile inelarului de la stînga, își atinse cu delicatețe colțul ochiului.

Unde ne aflăm? Ce înseamnă astă? Unde ne-a dus visul? Amurg, ploaie, noroi și roșeața tulbure a cerului incendiat, un bubuit surd răsună fără încetare, umple aerul jilav sfișiat de șuierături ascuțite, de urlete turbate și infernale, a căror traiectorie sfîrșește într-o explozie de țan-dari, împroșcături, trosnituri și pălălăi, de gemete și de răcnete, de bătăi sacadate de tobe gata-gata să crape, și care se accelerează din ce în ce mai iute, din ce în ce mai iute... În fund, se vede o pădurice pe liziera căreia se revarsă un furnicar cenușiu care aleargă, Cade și sare. O linie de colnice se întinde în fața incendiului depărtat, a cărui roșeață se intensifică uneori în limbi de flăcări pîlpîitoare. În jurul nostru, cîmpii unduioase, răvășite, ude. Un

drum noroios acoperit cu crengi ca într-o pădure; un drum de vară, hurducat și defundat, gonește spre colină, trunchiuri de arbori despuiți și fără ramuri se înalță în ploaia rece... Iată un stîlp indicator — inutil să-l cercetezi; semiobscuritatea ne-ar face să vedem ca prin ceață ce este scris pe tăblia âtîrnată sus, chiar dacă n-ar fi ciopîrțită de obuzul care a făcut-o ferfeniță. Sîntem în Est sau în Vest? Nu știm, vedem numai cîmpie, este însuși războiul. Iar noi sîntem niște umbre sfioase la marginea drumului, rușinați că beneficiem de obscuritatea ce ne învăluie și ne apără, dar prea puțin dispuși să ne împăunăm cu lăudăroșenii și cu minciuni sfruntate, sîntem aduși aici de însuși duhul povestirii noastre, ca să privim chipul simplu al unuia dintre acești camarazi în uniformă cenușie, care aleargă și grăbesc goniți tot înainte de pîrîitul sacadat, rîspîndindu-se dincolo de liziera pădurii, adică sîntem aduși de camaradul nostru pe care l-am urmărit de-a lungul atîtor anișori, de bravul păcătos al cărui glas l-am auzit atît de des, ca sa-i mai vedem pentru ultima dată chipul simplu, înainte de a-l pierde din ochi pe vecie.

Camarazii aceștia sînt aduși ca să jertfească ultimul lor strop de voinicie în bătălia care a durat toată ziua și al cărei scop este recucerirea pozițiilor de pe colină, și a celor două sate care ard, ocupate alaltăieri de

MUNTELE VRĂJIT

795

inamic. Este un regiment de voluntari, cu sîngele tînăr, format în cea mai mare parte din studenți care nu se află de mult timp pe front. Au fost sculați din somn în plină noapte, au călătorit pîna dimineața și au mârșăluit prin ploaie pînă spre amurg, pe drumuri proaste — dar de fapt nici nu există vreo șosea, căci drumurile sînt blocate — și au trecut peste cîmpii și peste mlaștini mergînd șapte ore, cu mantalele ude, în echipament de atac, ceea ce nu constituie o plimbare de plăcere; căci dacă nu voiai să-ți pierzi cizmele, trebuia aproape la fiecare pas să te apleci și, vîrînd degetul în urechea carîmbului, să-ți tragi piciorul din pămîntul clisos care plescâia. Deci le-a trebuit o oră ca să traverseze o mica fîneață. Da, sîngele lor tînăr a rezistat, iar trupurile atîțate și gata epuizate, dar susținute de cele mai adînci rezerve vitale, nu s-au sinchisit de faptul că erau nedormiți și nemîncați. Chipurile lor ude, stropite de noroi, cu curelușa pe sub bărbie, sînt învăpăiate sub căștile vopsite în cenușiu și care le aluneca pe ceafă. Dogoresc de efort, dar și

din pricina pierderilor de oameni pe care le-au încercat traversând pădurea mlăștinoasă. Căci inamicul, avertizat de apropierea lor, a îndreptat un foc de baraj de șrapnele și obuze de mare calibru în calea lor, un foc care le-a și izbit coloanele în plină pădure și care încă mai plesnește, puiie, împrășcă și arde cu pălălăi pe cîmpia vastă și spartă.

Acești trei mii de flăcăi înflăcărați trebuie să treacă, adică trebuie, în calitatea lor de trupe de ajutor, să hotărască cu baionetele soarta finală a atacului împotriva tranșeelor și a satelor care ard îndărătul șirului de coline și să-l execute pînă la un punct fixat prin ordinul pe care comandantul lor îl are în buzunar. Sînt trei mii, ca să nu mai rămîna decît două mii atunci cînd vor ajunge să se reverse în fața colinelor și a satelor; așa se explică de ce sînt atît de mulți. Alcătuiesc un corp format în așa fel încît chiar după pierderi grave să mai poată încă acționa, să învingă și să salute biruința printr-un „Ura” izbucnit din mii de gîtlejuri — fără să se sinchisească de cei care, cîzînd, vor fi rămas în urmă. Nu numai unul s-a pierdut, s-a prăbușit în decursul aceluia marș forțat, fie pentru că era prea tînăr, fie pentru că era prea firav. A pălit, s-a clătinat, a scrîșnit din dinți, impunîndu-și o rezistență bărbătească pe care n-o avea, însă cu toate acestea a sfîrșit prin a rămîne în urmă. S-a mai tîrît o clipă de-a lungul coloanei care mărșăluia, dar l-au depășit pluton după pluton, iar el a dispărut, a rămas în urmă, întins acolo unde nu era bine să rămîi. Apoi a venit pădurea care i-a hăcuit. Însă aceia care acum se avîntă,

796

THOMAS MANN

râspîndindu-se mereu înainte, sînt încă destul de numeroși; trei mii de luptători pot să suporte o pierdere fără să fie nimiciți... Iată-i că se revarsă peste terenul desfundat de ploii, clisos, sfîrtecat de explozii, peste șoseaua, drumeagul și cîmpul plin de noroi; iar noi, umbre care privim din marginea drumului, ne aflăm totuși chiar în mijlocul lor. La liziera pădurii și-au pus baionetele la arme, cu gesturi scurte și precise, goarna răsună stăruitor, toba bate, rostogolindu-și răpăitul înfundat, iar ei se avîntă înainte, de bine de rău, cu răcnete răgușite, cu picioarele îngreunate ca de un coșmar, deoarece bulgarii de pămînt se lipeau ca plumbul de cizmele butucănoase.

Se arunca pe burtă sub proiectilele care șuieră, pentru că apoi să sară și să-și reia goana mereu înainte, cu strigătele scurte ale tînărului lor curaj, lîtndcâ n-au fost încă atinși de nici

un glonte. Când sînt loviți, se prăvălesc, bătînd din brațe, izbiți în frunte, în inimă, în măruntaie. Stau culcați, cu fața în noroi, și nu mai mișcă. Stau culcați, cu ranița în spate, cu occipitul înfundat în pămînt, zgîriind aerul cu mîinile. Însă pădurea trimite alții care se arunca la pămînt, sar și înaintează, poticnindu-se, urlînd sau tăcînd, trecînd peste cei rămași în urmă.

Acest tineret cu ranițele și baionetele, cu mantalele pline de noroi și cu cizmele lui! S-ar putea, cu o imaginație umanistă și îmbătata de frumusețe, să întrevezi alte imagini. S-ar putea să-ți închipui acest tineret; strunind și scaldînd caii într-un golf, plimbîndu-se pe plajă cu iubita, cu buzele la urechea gingașei logodnice, sau învățîndu-se cu o prietenească drăgălășenie să tragă cu arcul. În loc de toate acestea, sta culcat, cu nasul în această mîzgă de foc. Este un lucru minunat și de care rămîi totuși buimăcit cî se supune cu atîta bucurie, deși pradă unor terori nemaiauzite, unei inexprimabile nostalgii și unui dor care trece dincolo de cuvinte, de mamele lor, însă faptul acesta n-ar trebui să fie un motiv ca să-l pui într-o asemenea situație.

Iată-l pe prietenul nostru, iată-l pe Hans Castorp! L-am recunoscut chiar de departe, după barbișonul pe care și l-a lăsat să crească la masa „rușilor de rînd”. E învăpăiat, ud de ploaie pînă la piele, ca și ceilalți. Aleargă cu picioarele îngreunate de bulgării clisoși, cu pușca în mină. Uitați-vă cum calcă pe mîna unui camarad căzut — iar cizma lui cu cuie îngroapă aceasta mîna în pămîntul mlăștinos și sfirtecat de exploziile de oțel. Cu toate acestea, este el. Și cîntă! Fredonează în neștire, cuprins de o

MUNTELE VRĂJIT 797

înflăcărare năucă și fără gînduri și se mai folosește astfel de respirația-i întretăiată ca să îngîne pentru el însuși:

Crestez în coaja ta Cîte-un cuvînt iubit...

Cade. Nu, s-a aruncat pe burtă, pentru că o bestie infernală vine în goană, un obuz mare, brizant, o înfiorătoare căpățîină de zahăr a întunericului. Stă întins, cu fața în mîzga rece, cu ochii holbați, cu picioarele rășchirate, cu călcîiele întoarse spre pămînt. Creația unei științe devenite barbară, încărcată cu tot ce este mai rău, pătrunde pieziș în pămînt la treizeci de pași de el, ca însuși diavolul, explodează cu o înfiorătoare putere de moarte și ridică, la înălțimea unei case, o trîmbă de țărîină, de foc și de schije - și de omenire sfirtecată. Căci doi oameni stăteau întinși acolo — erau doi prieteni, îngrămădiți la un loc în spaima lor: acum au fost terciuiți și spulberați.

Vai, ne este rușine că stăm la adăpost ca niște umbre! Să plecăm! N-o să ne apucăm să povestim și asemenea scene! Prietenul nostru a fost atins? O clipă a crezut și el că este. Un bulgăre mare de pământ l-a lovit în tibie, fără îndoială că l-a durut, dar e ridicol. Se ridică, se împleticește, înaintează șchiopătînd, cu picioarele îngreunate de glod, cîntînd inconștient:

Și ra-mu-ra-i foș-neș-te, Che-mîn-du-mă pe mi-ne.

Și așa se întîmplă că, în învălmășeala, în ploaie și în amurg, l-am pierdut din ochi.

Adio, Hans Castorp, brav copil răsfățat al vieții ! Povestea ta s-a sfîrșit. Am isprăvit cu povestitul ei; n-a fost nici amuzantă, nici plictisitoare, ci rămîne doar o povestire ermetică. Am povestit-o pentru ea însăși, nu de dragul tău, căci ai fost un nătărău, dar, în definitiv, a fost povestea ta, numai a ta. Întrucît ai trăit-o, fără îndoiala că trebuie să fi avut și stofa necesară, și nu negăm simpatia de pedagog ce-am simțit-o pentru tine în decursul acestei povestiri, și care ne-ar putea face să ne atingem ușor și discret coada ochiului cu vârful degetului, la gîndul că nu te vom mai vedea și nici nu te vom mai auzi vreodată, de azi înainte.

798

THOMAS MANN

Drum bun — fie ca vei trai, fie că vei cădea! Sortii tăi sînt neprielnici; acest mîrșav dans în care ai fost tîrît va mai dura vreo cîtiva anișon ucigași și n-am putea pune rămășag ca ai mari șanse sa scapi.

Ca sa fim sinceri, aceasta întrebare o lăsam, cu destula nepăsare, fara răspuns. Aventura carnala și spirituala care ți-a înălțat simplitatea, ți-a îngăduit sa depășești în mod spiritual ceea ce nu vei supraviețui fara îndoiala, în mod carnal. Au fost clipe cînd din moarte și desfrîu trupesc a țîșnit, în visurile tale în care „stăteai la cîrma", un vis de dragoste. Oare din aceasta sărbătoare a morții, din pîrjolul nemernic care a incendiat de jur-împrejur cerul acestei înserări ploioase, se va înalță, într-o zi, dragostea?

Finis operis